SAS LÁSZLÓ: TÁNIA

Rigából jött és szép volt. Az első szemesztert befejezte, most iratkozott be ujra. Kicsiny sárga és barna bőröndjei voltak és orcáján viritó pipacsok. A mosoly körülcsiklandta az ajkát és derüsen világitott. Három levél várta. Az egyiket londoni nagybátyja irta, aki húsz évvel ezelőtt hagyta el a komor Litvániát, két bankháza volt, sok pénze, áradó és fukar szive. A másik Fokföldről jött, öccsétől, a kalandos, nyugtalan, beteg fiutól. Egymás mellé rakta a leveleket és a harmadikat bontotta fel. Maximov küldte, aki fönt az istentmagasztaló hegyek között fonott és kipárnázott ágyon feküdt és szemén felsóhajtozott a kék égbe. A szögletes cirill betük nyugodtan sorakoztak egymás mellé. Tánia sokáig nézte az apró betüket és nem bontotta fel a másik két levelet.

Ez akkor volt, amikor már minden idegben benne nyugtalankodott a rémület. Az élet nagy áldozásra készült. Az emberek visszarohantak az országhatárok mögé, amelyek lezárultak, mint sötét várfalak kapui. Ezeken a fájdalomba gázoló napokon még közelébb jutottunk egymáshoz: mi ketten, akiket a véletlen sodort össze a világ két tájáról. Melegen és gyászolóan tudott nézni, sötéten és vigasztalatlanul tudott hallgatni, mintha temetésről tért volna vissza, ahol ottmaradt az élete. Akkor már szerettem. Szerettem göndörbe fonódó haját, amely, mint a drága köpeny, borult rá keskeny és fehér nyakára. Szerettem a szemét, amelyben komor fájdalmak sötétsége nyugtalankodott. Szerettem vékony és álmodozó ujjait és piciny és fehér fogait. És szerettem hallgatását, amelyben álomszavak ringottak. De akkor még nem tudtam, hogy a testvérem.

Coschell M. A csodarabbi fia.
M. Coschell: Der Sohn des Wunderrabbi.
M. Coschelle: Le fils du rabbin thaumaturge.

Fabian M.: Zsidó.
M. Fabian: Jude. *M. Fabian: Le juif.*

II.

A három levél pontosan megérkezett: a nagybácsi áradozásai, a fokföldi fiu lázas álmai és a fakó cirillbetük. A negyedik azonban elmaradt. A negyedik levél, amelyet egy töpörödött anyóka irt Rigából az ő okos és szép leányának. Elment a levél, az egyik, a másik, a harmadik, kis panaszkodások, sötét gondocskák, az anya gyámoltalan tanácsai. De nem érkezett meg egyik sem.

Környöskörül háborgott a halál. Itt, ezen a kis szigeten az idesodortak rémülten figyelték a bősz emberi haragot. Tánia ajkáról lekopott a mosolygás, megmélyült szemének sötétsége és barna homlokára rákúszott a gond. Arca beesett és megfakult, csak a szeme égett mindig lázasabban és megtelt a szomorúságok sötét nedvével.

Nem járt már az egyetemre se. Utolsó húsz

frankját elküldte a Fokföldre, utolsó szantimjait ráragasztotta arra a két levélre, amelyet Londonba küldött és Davosba.

Sohase mutatta meg, mi van benne. A gondolatok agyának kriptájából nem támadtak fel életre: csak néha árult el valamit rejtelmes világból a sötét ablak: a szeme. Még a hallgatása is elnémult, mintha letarolták volna álmait. Olyan volt, mint a szobor, amelynek keblébe öröktüzü szivet rejtettek el hóbortos művészek. Egész nap otthon ült, kis varróasztalka előtt és orosz ingeket himzett gazdag asszonyoknak. Számláit mindig pontosan fizette, ebédre aszalt almát evett és nem sírt soha.

És egyszer mégis sírt. Akkor nézett ki először a nap a szürke és párás mennybolton. Levelet kapott Davosból, de nem Maximov apró cirillbetüi voltak benne. A levelet doktor Weber írta, az orvos. És benne Maximov kivánkozása volt: a borongó orosz földről magával vonszolt fanyar panasz utolsó sikoltása. Maximovot, aki szemével mindig az égben járt, már vonta magához a falánk föld. Tánia szeméből sötét könnyek estek, arca azonban csüggedten hallgatott. Telerakta sárga és barna bőröndjeit és felment ahhoz, aki várta.

III.

A balalajka ott hevert az ágy előtt. Régen nem nyult hozzá senki. Pedig valamikor régen, mielőtt először buggyant ki a vér Maximov száján, sokat tartotta a térdén ezt az orosz pántlikákkal cicomázott finom szerszámot és zengő tenorján danolta a dalt a fekete szemek éjszakájáról. És a fekete szemek éjszakájából felderengett a boldogság igéző hajnala. Bizony Tánia nagyon szerette.

És nekem nem fájt ez a szerelem, amelyet két északról jött ember hozott az idegenbe, mint a drága amulettet. Pedig én is szerettem Tániát. Szerettem a szemét, a haját, az ujjait és azt a muzsikáló csöndet, amely felzsongott ott, ahol ő volt; mintha rejtett, halk óra zenélt volna. Szerettem sápadt titkát, amelyet a gőg és a rajongás zárt le abba a csudás világba, amely benne élt. Szerettem, lágyan, becézőn és odaadóan. Pedig még nem tudtam, hogy a testvérem.

Együtt jártunk Maximovhoz, aki utolsó tusáját vívta elfogyatkozó tüdejével. Együtt álltunk az ágya mellett, amikor az utolsó sóhaj buggyant ki az ajkán és gyáván nyikkant a halott tüdőben a benrekedt levegő. Együtt álltunk a nagy kemence előtt, amelyből kiemeltek egy maroknyi port: egy ember multját. Némán, mintha hirtelen továbbálmodna elfelejtett álmot, ment a keskeny ösvényen és arcáról elmúlott a fonnyadó pipacs utolsó szirma is. Szeme, mintha nagyon sok könny csurgott volna le nagy és messzi mélységekbe, kiapadt és üres lett.

Most is volt kis varróasztalkája, rajta volt a megkezdett orosz ing, a sok tarka selyemszál. Merev és botorkáló kézzel nyult az olló után és meghasította a ruháját. És levetette cipőjét és leborult a földre, amely elvett tőle egy embert, akihez tartozott. És én lehajoltam hozzá és megcsókoltam a hideg kezét. Mert akkor már tudtam, hogy a testvérem.

IV.

Le se ment többé. Ottmaradt közel ahhoz a kis urnához, amely az elmult élet porát őrizte. De ott tartották a sápadt liliomszirmok is, amelyek a régi pipacsok elhalkult szinéből virágoztak. Tánia akkor már nagyon beteg volt.

A levelek még jöttek Fokföldről és Londonból, az álmodozó fiutól és udvarias nagybátyjától, aki mindenről érdeklődött, csak arról nem, hogy hoz-e Litvániából levelet és pénzt a posta. Tánia pedig nem kért pénzt senkitől. Késő estig dolgozott és csöndesen haldoklott. Amikor elbucsuztam tőle, hogy visszamenjek a kis svájci városba, nem marasztalt, nem mondott semmit, szemének sötét fájdalmával ajándékozott meg és küldött el.

Jó volt rágondolni és jó volt egyedül lenni vele: ezzel a nagy és magasztos, sajgó fájdalommal. Jó volt egyedül lenni ezzel a messziről jött testvéremmel, akinek olyan volt a vére, olyan volt a csüggedése, mint az enyém. Sokszor írt és lázasan kereste az üde és nyugodt szavakat, de én megéreztem belőlük az elmulás halkuló dobaját. És egyszer hivott.

Akkor már nem volt a régi Tánia. Ágyban feküdt, a legszebb orosz ingben, amelyet himzett. Akkor már csak Londonból jött levél: a fukar és nyájas nagybácsitól. A fokföldi levél elmaradt. A nyugtalan fiu, aki lázas álmait küldte, nem küldött többé álmot. És Tánia mégse sírt. Akkor már sírni se tudott. Lassan elfoszlott az élete, mint egy ködös kép.

V.

És az árva urna szomszédot kapott. Egy ember porráomlott élete mellé odaköltözött egy másik ember porráhullott élete. Amikor visszamentem a kis hajlékba, amelyben messziről jött testvérem élt, a tarka selymek között megtaláltam az ollót. Megtéptem vele a ruhámat. Hiszen a testvérem volt.

Fábián Mária

Radnóti Kovács Árpádné
festő és rajztanár
Kombalhelyen.
az ötödik rajztanár
festő a családban.

Lásd még
Radnóti Kovács
Árpádné alatt is.

Adatok az 1944.
OKS. 4. fi rádió-
közvetítésből.

CORVINA

RIVISTA DI SCIENZE, LETTERE ED ARTI
DELLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

MATTIA CORVINO

Fondata da

ALBERTO BERZEVICZY

e diretta da

TIBERIO GEREVICH E LUIGI ZAMBRA

Direzione e amministrazione:

R. Fábián Mária

az 1971. évi vasi tavaszi tárlaton szerepeltek művei. „Part a Balatonnál" c. akvarell ("említve)

Bertalan Lajos: Tavaszi tárlat '71

Vasi Szemle, 1971. 4. 530. old.

R. FÁBIÁN MÁRIA

Virágcsendélet akvarell 33 x 55

Zsennyei művészetelep kiállitása. Szombathely, 1956.

Fábián Mária MDK

akvarelljeivel

szerepelt a kiállitáson.

Oelmacher Anna: Még nem kovácsolódott ki a genius loci. A vasi képzőművészek kiállitá - sáról.
Vas Megye: 1982. dec. 2. 4. lap.

Fábián Mária

Lámyfej

Táj.

2 vajt. reprodukciók.

Alföld, 1964 11. szám. 983/1024. l.

Fábián Mária

festő

Radnóti Kovács Árpád szombathelyi festő-tanár felesége.

Életrajzának beküldését 1947 okt. 3. megígérte dr. Gépin Gyula.

Barcellarii V. 253.

MDK

Fábián Mária

Krizantém csokor, vf.

Dáliák, vf.

Tulipánok, vf.

Uj Szal. ... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

4. l.

Fábián Mária, Rad-
nóti Kovách Árpádné, festő;
sz. 1912. márc. 29. Sárváron.
[1930-35. a bpesti képzőmű-
vészeti főiskolában tanult,
s rajztanári diplomát szer-
zett. Ez 1930-ai evektől a
szombathelyi leánygimázium
rajztanára volt. ~~Művészet-~~
~~tört tanulmányokkal foglal-~~
~~kozott~~ Dorffmeister István-
ról írt tanulmánya a Vasi
Szemlében 1935-36. évfolya-
mában és különnyomat-
ban is megjelent. Somogy
megyében néprajzi kuta-
tást végzett s ~~[illegible]~~
néprizdetről és hímzések-
ről írt tanulmányat a M.N.
Muz. Néprajzi Ont. Érteszi-
tője közölte. Főleg csak
életéket fest nehezkel
bpesti (Uj Szalon 1934)
és vidéki tárlatokon szerepelt

Fábián Gyula leánya-

s a Táska környéki

az O'MKT. ~~[illegible]~~ tárlatán
1938. ~~a [illegible]~~
~~[illegible]~~ Magyar szerek c. üvegfestmény
~~üvegablak~~ tervét állította ki
A felszabadulás ~~után~~ óta
a szombathelyi Gépipari
Technikum tanára ~~[illegible]~~

Fábiám Mária

Fábiám M.: Dorffmaister

Istvám müvészi munkássága a szombat-
helyi egyházmegyében. Vasi Szemle.

1935. 296-316.l. - 1936. 16-36,- 196-
204.l. - U.a.: Beszámeló a szombat-
-----
helyi egyházmüvészeti ruhakiállitás-
ról. U.o. 1939. 167-173.l. /Képekkel./

Fábián Mária

lásd

Radnóti Kovács

Árpádné

Fábián Mária

alatt is

megnéztem

...tás

... f. évi november 2.-án 194.244/B. XVII. szám alatt
Országos Bizottsága terméretbeni lakást

fűtési kedvezményben	világítási kedvezményben
...em részesül	részesül, amennyiben midőn a Szépmű-vészeti Múzeum palotájában levő altérti lakásokba a múlt év őszén a villamvilágítás bevezettetett ebben

megírva

Fábián Mária

Radnóti Kovách Árpád-
né festő

lásd

Radnótiné Fá-
bián Mária

alak nincs
semmi adat

N Y U G

Egyszázhaszminemyol

mely összeget a Bp. I. Verb

épitésére vonatkozó müszaki felülvi

kek Orsz.Bizottságától, annak 1934

te alapján felvettem.

Budapest, 1934. no

Fábián Mária ~~festőcsalád~~

Fábián, festőcsalád. 1. *Gyula*, *1884. Számos rézkarcot készített *(Halasi tél)*, művészi majolikát állított ki, értékes néprajzi tanulmányokat írt, főkép a parasztkerámiáról. A Vasvármegyei Múzeum képtárőre. 2. Felesége, *Biczó* Ilona, †1886. *Haláltánc* c. rézkarcsorozatával tűnt ki, ifjúsági műveket illusztrált. 3. *Mária*, *Kovách* Árpádné, az előbbiek leánya, *1912. Festésen kívül iparművészettel és művészettörténettel is foglalkozik. Önálló kötete Dorfmeister műveivel foglalkozik (1926).

Uj Idők Lex

IX. K.

tovább 2

~~Bezzegh Zoltán~~ III. é

Fábián Mária IV. é

Gadanyi Ferenc IV. é

Gergely Pál V. é

Morhardt Gyula VI. é

Pókász Endre IV. é

Rohacsek Anna VI. é

Szabados Jenő III. é

Szentivanyi Sajos IV. é

Tóth Géza V. é

Vidra Mária VI. é

Vöczköndy Rafaella III. é

100-100 p. tanulmányi segély

Képzőm. Fölsk. Ersh.

1933-34. 28. l.

JEGYZETEK

Fábián Mária

1930/31 - 1932/33

Ferképzomfoiskòvk

1932-33 fo. l.

bourg-múz.). Portrémellszobrai karakterisztikusak, anyagkezelésük virtuóz: Bonnat (bronz, Bayonne), Foy tábornok (gipsz, Bourges), A. Cabanel (Montpellier), Duhamel du Moneau (márvány, Versailles) stb. Főművei: Jeanne d'Arc, lovasszobor; ennél érvényesül leginkább stílusának gracióz ereje s a szinte lélektanivá forrott lendület (Reims, másolat a párizsi Szt. Agostontemplom előtt); Anne de Montmorency, ez is lovasszobor (bronz, Chantilly); La Moricière tábornok síremléke, natalmas, megkapó csoportozat (márvány és bronz, Nantes). Festményei nem ilyen jelentősek. Plasztikájából fölemlítendő még: Pasteur mellszobra, Narcissus és a Fiatal Szt. János (Troyes—Párizs, Luxemburg); a budapesti Szépműv. Múz.-ban Catilina bronz mellszobra. *Gál.*

DUBUFE (ejtsd: *dübüf*), 1. *Édouard*, francia festő, * Párizs 1820, † u. o. 1883. Delaroche híve s követője. Elismert női portretista. Azonkívül történelmi és bibliai tárgyú képeket festett. Főbb művei: Ph. Rousseau festő és Rachel képmása (előbbi Louvre, utóbbi Comédie Française), A chilloni fogoly (Aix), Mme Louis Pommery (Reims), A párizsi kongresszus (Versailles).

D., 2. *Guillaume*, francia festő, * Párizs 1853, † a tengeren, buenos-ayresi útján, 1909. D. 1. fia. Portretista, majd allegórikus témákhoz folyamodik, de nevét dekoratív munkái tették ismertté. Ezek közül jelentősebbek a Comédie Française mennyezetének kifestése (tervek a Luxemburg-múzeumban) s az Elysée, a Hôtel de Ville, valamint a Sorbonne egyes freskói. Stílusában Puvis de Chavannes nemesen tiszta vonalait, sejtelmességét a rokokós hagyományokkal keveri. *Gál.*

DUC (ejtsd: *dükk*), *Joseph Louis*, francia építész (1802—78), a római épi-

MINISTERIUM ...ügyosztály

Fábián Mária

IV. é.

tanári szak

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 46. l

350. 20.
1929 sept. 19.

A székesfővár

kir. adófelügyelőségnek ille

forgalmi adó :/-ügyi hatáskö

Ezzel kapcsol

kiszabási hivatal az eddigi

Szalay-utca 10/14. szám alá u

Ennélfogva az

fővárosban az illeték- /dij-

adó/ kiszabási és kezelési ü

értesités vagy közlés /bejel

A Müemlékek Országos Bizo

Fábián Mária *

szombathelyi festő

szód Tóth J.

Első dunántúli képrm. kiáll.

Magyar Művészet

1936. 12. l.

* Kovách Árpádné

szül. 1912.

lásd Fábián

Gyula csomag-

jában

gitő eredményt, kézikönyve 1818-
fellendülése csak a 20-as évek e
tészettel kezdődik, aminek oka,
tői törekvéseinek, lágy tónusain
~~xxxxxxxxxxxxxx~~ a kifejezésére.
teljesen háttérbe szoritotta ugy
müvészi grafika terén. Egy félsz
idő alatt különösen Franciaorszá
alkotást adott. ~~Azután~~ Majd az 50-6 a fénykép
segitségére is szolgált. Egy fél
kodó szerepét, de még nem mondta
ben bekövetkezett halála után sz
sát dicséri a foto-litográfia és
alkalmazott technikája, a foto-k
litográfia/. Ez abból áll, hogy
képezés segitségével viszik át a
nyomják. S [illegible]felder találmányá
megannyi válfaja.

Nálunk is korán 1816 [illegible]

Fábián Mária
festő

l.

Ivott Kő

1936. 157. l.

MAGYAR NEMZETI MUZEUM

RÉGÉSZETI OSZTÁLY
ARCHAEOLOGISCHE ABTEILUNG

A MŰEMLÉKEK TEKINTETES ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK,

B U D A P E S T.

VI.Állatkerti ut 1.sz.

(Radnóti Kovács
Árpádné
Fábián Mária)
cikke

( ) Beszámoló a
szombathelyi egyhá-
zművészeti ruhaki-
állításról. Vasi
Szemle. 1939. 167-
173. l. képekkel

(Fábián Mária)
(Radnoti Kovács
Aladárne?)
cikke

( ) Dorffmaister
István művészi
munkássága a Hom-
bathelyi egyházme-
gyében
Vasi Szemle
1935. 296–316 l.

képekkel és
bő életrajzzal

< Fábián Mária >

cikke

< > Dorffmaister
István művészi
munkássága a
stombathelyi egyház-
megjeben –

Vasi Szemle
1936. 16 – 36. l.

Kepekkel
196 – 204. l.

gzüjt

j. 29

Bau- und Kunstdenkmäler

der Provinz Sachsen

l. „Sachsen, Provinz" alatt

Radnótiné Fábián

Mária

festő

Szombathely

Lipp Vilmos u. 1.

MKSz 1947

Uj Szalon

1934 dec.

Krizantém csokor
Bálják
Tulipánok
Jázminok

verf

R.Kovács Árpádné Fábián Mária

Született Sárváron vas m. 1912,márc.29-én.
Gimnáziumi tanulmányit a szombathelyi áll.leánygimnáziumban végezte el.Érettségit szerzett 1930-ban.
L930-1935. a Képzőművészeti Főiskola növendéke,rajztanári diplomáját 1935-ben kapta.Különösen művészettörténelmi tanulmányokkal foglalkozott,-Feldolgozta Dorffmaister István művészetére vonatkozó ádatokat.
Munkája a Vasi szemle különkiadványaként megjelent.
Irt ezenkivül több alkalommal a Vasi Szemlében-és a Buvár is Közölte müv.történelmi tanulmányát.Néprajzi kutatásokat végzett.Népviseleti és népi hímzés kutatást Somogy megyében folytatott Táska környékén.Erre vonatkozó cikkét a Néprajzi értesitő közölte.
Mint képzőművész csendéleteket fest,elsősorban virágokat,-ebből a témakörből készült képeivel Budapesten az Uj Szalonban zserepelt,-1938-ban a Mücsarnokban üvegablak tervét állitotta ki.
Jelenleg mint tanár a szombathelyi Gépipari Technikumban müködik,miután a szombathelyi leánygimnáziumtól megvált,ahol mint rajz és müvészettörténelem tanár tanitott.
Vidéki tárlatokon több izben szerpelt és szerepel.

R. FÁBIÁN MÁRIA, festő

Szombathelyen, 1971-ben a tárlaton művei.
"PART A BALATONNÁL", című akvarellje.- A városkép egyre t
több ször felbukkan, mint tárgy és téma. E műve is egy példa
da a változatokra s egyúttal bizonyítéka is, hogy a tajkép/inkább, mint a csendélet/a vasi tárlatok törzsanyaga
maradt. 530.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat V 71. 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

FÁBIÁN MÁRIA, R. Kovács Árpádné, festő

1960. nov. 26. A Képzőművész. Szöv. Vasmegyei Csoportja kiállítása. - R. Kovágy Árpádné, "Balatoni táj" c. alkotásai igaz hangulatot árasztanak. 111. old.

SZENTLÉLEKY TIHAMÉR: A Magyar Képzőművészek Szövetsége Vasmegyei Munkacsoportjának 1960. évi kiállitása. 107. old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv. 1961. I. köt. Szombathely, 1961

Fábián Mária

a kiskunhalasi Csipkeház halasi csipkéinek tervezője.

Jonó Ákos-Vorák József: Halasi csipke. Kiskunhalas, 1969 65 l

21 l.

Fábián Mária

Irányító szavakkal, művekkel szervezi az ízlésfejlesztő munkát, a Pest megyei iskolában.

Lasonci Miklós: Pest megye rajztanárai képzőművészetünk örhelyén

Pest Megyei Hírlap, 1946. szept. 15.

Fábián Mária MDK

népmüvész

a /nyiregyházai/ népmüvészeti és házi ipari szövetkezetben brokátpaplan készitő.

Varázslók között: Ahol a perzsaszönyeget, a brokát-paplant és a függönyöket készitik.
KELETMAGYARORSZÁG, Nyiregyháza. 1957. jun. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Fábián Mária
ALFÖLD
1964 NOV

1021

Fábián Mária rajza

Néhányan megálltak mellettük. – Hangosabban
dinnyehéjat rúgott Tannenstolz cipőjéhez.

– Disznó!

A mérnök magasba emelte az öklét, de Lili elvo
jétől. – Hagyjál! Hagyjál! – küszködött feleségével
lás lábszárai: vörös és lila a dühtől.

A hotelban signor Mora már a bejáratnál foga
gott.

– Magam sem értem, hogy történhetett, ezer bo
zie, máskor oly könnyed, napfényt árasztó kifejezés
kulisszák műtragédiájával hangzott a márvánnyal burkolt előcsarnokban. – Kiszö-
kött, és mire észrevettük, már . . .

Az ebédlő melletti kis teraszon, majdnem ugyanott, ahonnan tegnap a macska
hulláját takarították el, feküdt oldalára fordulva Rolf. Lábai mereven elálltak testé-
től, szőre még mindig nedves volt, üveges szeme mellé smaragdszínű légy telepedett.

– A riók veszélyesek, ha beleesik, nem tud kikapaszkodni – magyarázta signor
Mora görnyedten.

Tannenstolz nagy önuralommal csak annyit kérdezett:

– Nem volt a nyakára kötve semmi?

– Semmi, semmi – tárta szét karját Mora. – A hotel természetesen . . .

– Vigyék el!

Fábián Mária Magdolna

FIATALOK

A MÁV Szegedi Képzőművész Kör tizennégy éve működik Szőke Győző festőművész vezetésével. Az alapítás óta nem kevesebb, mint nyolc fiatal került ki innen a Képzőművészeti Főiskolára, többen pedig mint kiállító művészek váltak ismertté, mint például **Szekfű** János, **Bede** István és mások. Jelenleg is közel negyven különböző korú és foglalkozású fiú és leány, kezdő és haladó látogatja a kör foglalkozásait a műteremben, illetve tavasztól őszig a szabadban, a Tisza-parton tartott iskolaórákat.

Munkásfiatalok, általános- és középiskolások és egyetemisták alkotják zömmel a népes kollektívát. Legtöbbjüket művészi ambíciók fűtenek, hogy sok-sok tudás megszerzésével egyszer majd nagyot, érdemlegeset és szépet alkossanak, olyat, amelylyel egy csapásra kivívhatják maguknak az alkotóknak járó elismerést.

Hogy közülük kiből válik majd művész, azt a zsengékből, a kétségtelen tehetséget eláruló rajzokból és festményekből nehéz és korai lenne megjósolni. Egy azonban bizonyos: mindannyian szeretik a szépet, s ennek megragadásáért, ábrázolásáért áldozatot is képesek hozni. Szabad idejüket arra fordítják, hogy hetenként három alkalommal két-három órán keresztül bevezessék őket a képzőművészet „rejtelmeibe".

Kézügyességben, formakultúrában, általában a szép szeretetében őszinte lelkesedéssel versengenek egymással, s ha mindannyiukból nem is lesz művész, zömükben mégis jó szolgálatot tesznek: bővítik a képzőművészeti alkotásokhoz értő, műpártoló közönség körét.

Csak úgy találomra megkérdeztük a kör egyik lelkes tagját, **Fábián Mária Magdolna** harmadéves orvostanhallgatót, hogy őt milyen ambíciók vezetik a kollektív műterem munkájában.

— Szeretnék egyszer majd jó sebész lenni — kaptuk a meghökkentő választ.

— Úgy érzem — folytatta, hogy a rendszeres rajzolás frissen tartja a már megszerzett kézügyességet, s emellett a modell utáni rajzgyakorlat a helyes anatómiai arányok érzékelésére is megtanít.

Beszélgetés közben azonban elárulta titkos vágyát is, hogy azért egyszer egy icipici művészi siker nagyon megdobogtatná a szívét, még a kör rendszeres házi kiállításán is. S e titkos vágy teljesüléséért Fábián Mária Magdolna hetenként kétszer két órát áldoz esténként a műteremben. S felsorolva egész heti elfoglaltságát, e kétszer két óra nem kis áldozatvállalás a szép műveléséért. Heti negyven órája van az egyetemen; mint kézilabdázó, hetente kétszer jár edzésre; KISZ-ifjúsági vezető a Szegedi Tudományegyetem Árpád téri Gyakorló Általános Iskolájában; rendszeresen jár moziba, színházba, s otthon az érdemes TV-adásokat sem igen mulasztja el megnézni. Emellett szívesen és sokat olvas szépirodalmat, s „mellesleg" kimondottan szép lány, aki bizonyára nem egyedül jár színházba és moziba. Tanulmányi eredménye: jórendű.

Lehet, hogy Fábián Mária Magdolna ritka kivételes tehetséggel osztja be a napokat, hogy mindenre jusson ideje. Ő viszont nem lát ebben semmi rendkívülit. Azt mondja, otthon úgy nevelték, hogy amit csinál, annak értelme legyen, abban a maga és mások örömét lelje mindig, az élet teljességét lássa benne. S Fábián Mária Magdolna nem az egyetlen tanítványa a MÁV Képzőművész Körnek. Szorgalomban és tehetségben sokan vannak hozzá hasonlóak, akik együttesen alkotják a kollektíva jó szellemét, amely viszont sikereket szült nem egy országos jellegű kiállításon az ifjúsági díjak első, második és harmadik fokozatának odaítélésében.

(—f)

Tiszatáj 1962 jún.

Csehszlovák pártküldöttség Szegeden

Magyarországi tartózkodása kapcsán, május 29-én Szegedre látogatott a Csehszlovák Kommunista Párt küldöttsége, amelynek tagjai többek között felkeresték a város felsőoktatási és művészeti intézményeit.

A küldöttség egy része: Carel Kostrovn, a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága Tudományos és Kulturális Osztályának irodalmi előadója és Viliam Sálgovič, a Szlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága Tudományos és Kulturális Osztályának vezetője, Kiss István, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága Tudományos és Kulturális Osztályának előadója kíséretében a szegedi újságíróklubban találkozott a város irodalmi és művészeti vezetőivel, a színház élvonalbeli művészeivel.

A tanácskozás a közös problémák megvitatása után jó hangulatban, a két nép közötti szorosabb kulturális és művészeti kapcsolat kiépítésének igénye jegyében ért véget.

lesében. Az a baj, hogy a [illegible]
vitánk során csak egyszer, akkor is csupán érintőlegesen — Karancsy cikkében — került szóba az a fogalom, amely a szovjet viták során különösen nagy hangsúlyt nyert, és amelynek jelentőségét nem lehet eléggé nyomatékosan aláhúzni, az irodalmi és művészeti *módszer* fogalma. A *módszer*, az egyes irányzatok *alkotó* módszere a valóság tendenciáinak és törvényeinek a kor társadalmi és ideológiai fejlettségi fokán létrejött világnézet szemüvegén keresztül való tudomásul vétele és feldolgozása, a kettő dialektikus egysége. Az egyéniség és temperamentum egyedileg színező prizmáján keresztül menve válik *stílussá*. Bármilyen ellentétes egyéniségek bármilyen ellentétes stílusán valósul is meg, és bármennyire ellentmondó tendenciákat is egyesíthet magában, azért az egyes irányzatok egységét a módszer, vagyis a látott valóság és a valóság meglátásának módjában meglevő végső egység biztosítja. Az a felfogás, amely a világirodalom remekműveiből — születtek azok akár kétezer vagy kétszáz évvel ezelőtt — kioldja a valósághű elemeket, s nem a látásmód, a módszer egységében létrejött mű egészét vizsgálja, benne az emberi fejlődés korszerű irodalmi lecsapódását látva, hanem csak az »elemeket« értékeli, csak vulgarizálhat. Az örök realizmus fogalma épp ezt a meghatározott művészi *módszert* oldja fel, tagadja. Ennek a koncepciónak talaján, a tudatos, alkotó módszer tagadása mellett könnyen jön létre vagy a közvetlenül az osztályviszonyokra visszavezető vulgarizálás, vagy a *»realizmus győzelmének«* az írói ösztönösséget igazoló lukácsi elmélete. Az a felfogás azonban, amely különbséget tesz a realizmus és a művészi igazság között, mondván, hogy a realista mű tartalmazza a művészi igazságot, de nem minden mű, amely művészi igazságot tartalmaz, realista is egyben, visszaadja a történelmileg szükségszerűen kialakult és eddig *»antirealistának«* bélyegzett irányzatok becsületét. Nem akarom tagadni a realista módszer — mint ahogy Karancsy mondja — *»potenciáiban«* benne rejlő fölényt az összes többi irányzattal szemben. Viszont igazat kell adnom azoknak, akik az egyes irányzatok fellépésének szükségszerűségét nemcsak abból vezetik le, hogy a haladó vagy reakciós osztályok fellépésének irodalmi vetületei, hanem hangsúlyozzák azt is, hogy a maguk korában, fellépésük idején a művészet fejlődése terén, a valósághoz való emberi-esztétikai viszony gazdagodása terén is újat hoztak. Fellépésük mindig az osztályviszonyokban való eltolódással, az osztályharc és a társadalom fejlődésének pillanatnyi állásával volt szoros összefüggésben. Ugyanakkor az is tény, hogy a kifejezetten reakciós egyes művészi életművek kivételével az utóbbi évszázadok *»antirealistának«* nevezett irányai majdnem kizárólag a renaissance kora után kibontakozó realizmus egyes fejlődési hullá-

[illegible]
len folytatott
forduló *»izmu*
nagy realizmu
epigonjai, vag
veit — pozitiv
megfelelően —
a részletek h
lizmus elleni
jesség elhanya
visszahelyezés
nyével kezdté

A realizm

változott érték
ket annak a re
hoz, amellyel a
művészetének
lomtudósok m
hivatkozhatnak
társi kritikai r
a modernista
lésére is törté
Az összehasonl
előtt gyanús,
tartott stúdium
mészetesen els
musnak a kor
gyakorolt hatá
valóan nem
egészséges köl
olasz neorealiz
szocialista iro
szovjet film le
ténhetett volna
filmek hatása
kodnak a szov
stein, Pudovki
eredményeire
vino tételével
rólagos »korsz
teoretikusok k
felfogásnak.
szovjet fiatalok
a mieinkre, ta
a regényforma
múlt századi r
irodalom gork
nyéhez viszony
ták során meri
tel, hogy az en
nem egyenlete
tetemes veszte
tékek elherdál
A mai szovjet
Gorkijt és Sol
nem ők a mű
tatkozik művés
kij, akinek é
dogmatikus ir
mélyhez kötött
hatóságot han

Érdemes me
dalom és a m
nyát is. Igaza
col az ellen
amely a korté
listákra és m
gazdagabb e ko

FÁBIÁN MARISKA, nyomdász

1808-ben Szombathelyen sztrájk a Vasvármegyei Nyomdánál. Ezzel kapcsolatban 23 nyomdász a heti bér és a hivatalos közegek szerinti bérveszteséggel ismert. A kéziratos feljegyzés xxex-ből kitünik, ki meddig sztrájkolt.-Fábián Mariska bére: 8.00 kor. Bérvesztesége: 3.00 kor. 103.old

KUNTÁR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen /1892-1914/ 89.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám. Szombathely

MDK

Fábián Magda

Jázminok, vf.

Új Szal. ... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

4. l.

MDK

Fábián Margit

Husvéti kiállitások. Képzőművészet 1930. 3o.sz. 122.l.

Fábián Mátyás

épitész

Szekszárd

l. –

Váljubal

563. l.

Vasárnap
21
Kat. Virágvas.

Ógörög Máro. 8 D. Nb. 1. v.

Hétfő
22
Kat. Gen. Kat.

Kedd
23
Kat. Vikt. vt.

Szerda
24
Kat. Gáb. főa.

Csütörtök
25
Kat. Nagycsüt

Péntek
26
Kat. Nagyp.

Szombat
27
Kat. Nagysz.

Holdtölte 0 óra 12 p.
Izr. 15 Passzah 1. n.

Ø Fábián Mihály

nobrán

1904-6

Éimisk 1930. 83. l

Fábián Mihály
diszitő szobrász
l. Iparmuv. Isk.
pécsi kiáll. Eat
1907. 13. l.

Fábián Mihály

Jazzobrász kanonc

kül. 1884. Esti tanf.

mintarág

Értimisk

1903/4. 43. l.

Fábián Mihály

200 K államsegély

Estimisk 1906/7

16. l.

Fábián Mihály

200 K államsegély

Értimisk 1905/6.

17. l

Fábián Lukács

250 k államsegély

Érdemek 1904/5

16 l.

Fábián Noémi

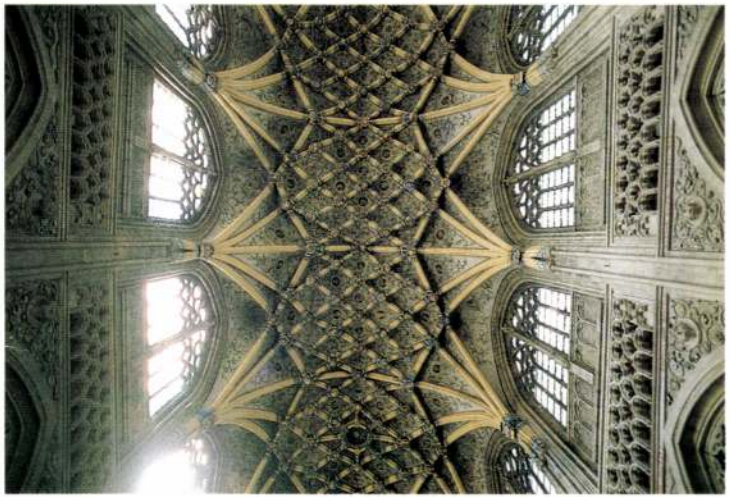

FÁBIÁN NOÉMI • SZABICS ÁGNES • URBÁNFY ÉVA

KIÁLLÍTÁSA

TAGOR IGNÁC MÚZEUM

GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTERME

2600 VÁC MÁRCIUS 15. TÉR 19.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: SUDÁR BALÁZS

ÉS CSŐRSZ RUMEN ISTVÁN (KOBOZ-LANT)

1993. MÁRCIUS 26-ÁN PÉNTEKEN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1993. MÁRCIUS 26-TÓL ÁPRILIS 25-IG

HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

BIO-NEMEZ KFT., KŐSZEG

SINKÓ ISTVÁN:

Tárlat

Elmosódott üzenetek

Fábián Noémi munkái a Bartók 32 Galériában.

Neo-, vagy posztlettrizmusnak tekintsük-e Fábián Noémi huszonegy állványon látható grafikáit? Újra az írás jött divatba, vagy éppen a képírás, esetleg az írott kép utáni kor búcsúüzeneteként értékeljük a fiatal képzőművész teljesítményét? Eldöntendő egyáltalán a kérdés? Talán nem. Elegendő annyit tennünk, hogy a kiállítóterem teljes hosszában húzódó állványsort gondosan tanulmányozzuk. Balról jobbra, aztán visszafelé. Akár kódexek nyitott lapjait vagy grafikai műhelyek finom metszésű nyomatait tanulmányoznánk. Valójában mindkettő igaz Fábián Noémi kiállított lapjaira. Kódexszerű kézírásos lapok az oldal balján, s azok elmosódott nyomatai a túlfélen. A módszer a vizezésben, az átnyomódásban rejlik. Mintha egyre kevésbé vigyázna a szerző arra, átnyomódik-e az írt felület a túlsó lapra. Azután ez a vizesen szétterülő folt a valódi írást is kioltja. Ha az olvasati irányból (balról jobbra) haladunk, a kvázi kép foltoktól a kitisztuló írás felé jutunk, mintegy az emberiség ősi képírásától a kiírt szövegig („mintha napló" – mondjuk az oly szeretett Itáliáról). A másik irányból haladva a szöveg elhalásának útját követjük, ez esetben nem a kép épül fel szemünk előtt, hanem pusztán a textus veszít egyre inkább értelmezhetőségéből, dadogássá, hörgéssé válva. A hegesztett fém állványok hideg látványa meghatározó, azt a gondolatot ébreszti, mint mikor a fogalmi és képi gondolkodás egy zárt konstrukcióba szerelve testet ölt. Mire a szürkészöld lapokhoz érünk, már szinte tudjuk, semmire sincs válasz, csak a rendszerbe kapaszkodhatunk. S a rendszer nem csal meg, a tiszta vázú lapok hidegen igazolják, itt az érzelmek nem a szöveg mélyéről érkeznek. Fábián Noémit eddig is érdekelték a rejtett üzenetek. Romlott faltöredékek, kopott hengerelt minták mélyén húzódtak meg viasszal festett szövegei, majd önálló életre keltek – legutóbb a Vigadó galéria falain, képpé nemesedve. Hol festőibb, hol grafikusabb, itt-ott dekoratív (murális) műként jelentek meg. Mostanra eltűnt a fedőréteg, a viasz, s pőre textus meg annak feloldott roncsa – a lenyomat maradt az elemzés tárgya. Elemzés tárgya? Kérdés ez is, mint Fábián Noémi eddigi munkásságának minden darabja. Kérdés, melyre nem egy olvasat a válasz. Érzelmeket is megidéző koncept – mély emberi történeteket felfejtő minimál. Neo és poszt. Fábián Noémi könyvtárlapjai a Bartókban – ezek az elmosódó üzenetek.

ÉS 1999. márc. 12.

bemutatta új büszkeségét. Pár éve
a Steinway kiállított egy ultramodern, kubista ihletettséggel készített zongorát, ára félmillió márka volt, abból is csak az az egy darab létezik. A zongorák sem kerülik el elektronizált végzetüket, beépíthető kiegészítővel akár az Interneten keresztül is lehet egy koncerten szerepelni: a Frankfurtban játszó zongorista egy zongoraverseny ausztráliai próbájába kapcsolódhatott be ily módon, az ottani zongorát vezérelte és ezt a közönség nagy kivetítőn konstatálta.

A bemutató jellegből adódóan egy új szakmai réteg válik a vásárok főszereplőjévé. ők a demonstrátorok, mindegyik standnál készségesen segítenek, majd nagyobb publikumnak ecsetelik különleges virtuozitásuk tárgyát. Kérdés, hogy elsajátíthatatlannak tűnő technikájuk és az adott hangszer ismerete egyben azt is jelenti e, hogy jó zenészek, vagy egyszerűen technokrata módjára mindig ugyanazzal a metódussal nyúlnak a hangszerhez és már képtelenek – jó értelemben vett – hibát

KIADVÁNYOK

TERJESZTŐK

TELEKOMMUNIKÁCIÓ

KÖZTERÜLETI REKLÁMOK

ELADÁS - HELYI REKLÁMOK

KIÁLLÍTÁSOK ÉS VÁSÁROK

ÜGYNÖKSÉGEK, NYOMDÁK

HIRDETÉSI ENCIKLOPÉDIA

3549 *hirdetési lehetőség részletes adataival*
800 oldalon *tarifatáblázatokkal. térképekkel, összehasonlító táblázatokkal és cikkekkel,*
9 színnel *elkülönített fejezet,*
4 féle regiszter: *név, település, tartalom és kiadó szerint.*
2 ingyenes *szolgáltatással: felvilágosítás a kiadónál illetve Faxbank*
(Tel.: 233-3666/1155#)

Mindez: **2982,- Ft** + *áfa*

Kiadó: S&S Karakter Kft.®
1055 Bp. Honvéd u. 40.
Tel: 302-4013, 302-7288, 312-8846, 332-0611
Fax: 331-3529
E-mail: mediaasz@hungary.net

Fábián Janó

FÁBIÁN Noémi

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET STÚDIÓ GALÉRIA

FÁBIÁN NOÉMI

KIÁLLÍTÁSA

A KIÁLLÍTÁST 1995. NOVEMBER 28-ÁN (KEDDEN) 18 ÓRAKOR

ERHARDT MIKLÓS

NYITJA MEG

MEGTEKINTHETŐ: 1995. NOVEMBER 28-ÁTÓL DECEMBER 16-ÁIG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT.

STÚDIÓ GALÉRIA, 1053 BUDAPEST, KÉPÍRÓ UTCA 6. TEL.: 267-2033

Fábián Noémi
kiállítása
megtekinthető
1996. szeptember 27-én
este nyolc órától
1996. október 10-én
reggel nyolc óráig
éjjel-nappal
a MŰ-TEREM galériában.
Dohány utca 16-18.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA - CLUB OF YOUNG ARTISTS

1062 BUDAPEST, Andrássy út 112.
Tel.: 131-8858, fax /üzenetrögzitő:132-2959
Postacim: 1391 BUDAPEST, Pf. 203. FMK
telefon este: 269-5039

FMK

MÁJUSI INFO

2 kedd 22.30
új TÁP SZÍNHÁZ - KI? - premier és soha többé -
Csákányi Eszter, Dóra Attila, Forrai Miki, Garas Dani, Gyalog Eszter, Halász Péter, Jeles András, Jordán Tamás, Keszég László, Kistamás László, Kopasz Tamás, Lengyel Ferenc, Lukáts Andor, Marozsán Erika, Márkos Albert, Máté Gábor, Szabó Győző, Tilla Tilla, Tóth Jocó, Vallai Péter, Vass Tamás és sokan mások + 1 külföldi sztárvendég, (R: Vajdai Vilmos)

utána BULI, DJ: Palotai Zsolt

4 csütörtök 21 óra
SOUNDPORT jazz-rock koncert

5 péntek 21.30
KÉZI CHOPIN koncert

6 szombat 21 óra
ANIMA SOUND SYSTEM (folk-dub-reggae) koncert
utána ON U SOUND reggae party, DJ: Palotai Zsolt

9 kedd 22.30
új TÁP SZÍNHÁZ - ALVÓSZÍNHÁZ
régi szereplőkkel, új zenészekkel és zenével, új álmokkal

11 csütörtök 19 óra
GIOCOSO - fiatal zenészek az FMK-ban - komolyzenei sorozat

12 péntek 21 óra
FLAGRUM koncert 22.30 ZABLOUDIL (cseh) koncert
utána ACID PARTY DJ: FATMAN

13 szombat 22 óra
RE: CREATION ACID HOUSE PARTY

16 kedd 22.30
új TÁP SZÍNÁZ - új bemutató Keszég László és Vajdai Vilmos rendezésében

18 csütörtök 21 óra
ÉNEK-BESZÉD - DÉVÉNYI ÁDÁM dalai
Közreműködik: Börcsök Enikő és Karsai Edina

19 péntek 21 óra
WI koncert
utána TRANS ACID PARTY DJ: Blaze, Bishop, Syberwolf, Palotai Zsolt

20 szombat 22 óra
„LOVE BARRIKÁD" ACIDHARDTRANCE UNDER PARTY
A.M.P. ARM Bernáth(y) LIVE ACT DJ: ALVIN

23 kedd 22.30
új TÁP SZÍNHÁZ - a jó öreg VIRTUÁLIS VALÓSÁG
Kistamás László és Vajdai Vilmos

24 szerda 19 óra
Fábián Noémi és Szabics Ágnes kiállításának megnyitója

25 csütörtök 21 óra
NAPS klub/koncert

26 péntek 21 óra
SZÖRP koncert 22 óra BARBARO koncert

27 szombat 22 óra
KORAI ÖRÖM koncert - X-LAB HOUSE PARTY

30 kedd 22.30
Az új TÁP SZÍNHÁZ jó öreg BEMUTATÓJA Keszég László rendezésében

FÁBIÁN Noémi

A KLUB HÉTFŐN, SZERDÁN ÉS VASÁRNAP (A KIÁLLÍTÁS KIVÉTELÉVEL) ZÁRVA TART!
Minden kedden 18.15-től: „TRADITIONALITAS ÉS METAPHYSICA"
20 órától: Astrologia - Astrosymbologia - Astrognoosophia
Dr. LÁSZLÓ ANDRÁS és SZONGOTT RUDOLF előadássorozata
A kiállítások hétfőtől péntekig 10-18 óra között ingyen tekinthetők meg.

AZ ÚJ GALÉRIA-KÁVÉZÓ HÉTFŐTŐL SZOMBATIG 18 ÓRÁTÓL VÁRJA KEDVES VENDÉGEIT!

AKI TAGSÁGIT VÁLT, ANNAK ELKÜLDJÜK HAVI PROGRAMUNKAT ÉS LEGTÖBB RENDEZVÉNYÜNKET FÉLÁRON LÁTOGATHATJA! EGY ÉVRE 500 FORINT + 2 FOTÓ.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!
Felelős kiadó: KLÖTZ ILDIKÓ igazgató

Design: © Bernáth /y/ Lay-out: Art1st DS

1995 MÁJUS

HÉTFŐ	1	8	15	22	29
KEDD	2	9	16	23	30
SZERDA	3	10	17	24	31
CSÜTÖRTÖK	4	11	18	25	
PÉNTEK	5	12	19	26	
SZOMBAT	6	13	20	27	
VASÁRNAP	7	14	21	28	

FÁBIÁN Noémi

Fiatal Művészek Klubja

FÁBIÁN NOÉMI

és

SZABICS ÁGNES

kiállítása

A kiállítást megnyitja:

GALICZA PÉTER és PALOTAI JÁNOS

1995. május 24-én (szerdán) 18 órakor

Megtekinthető: 1995. május 24-től június 11-ig

FMK, Budapest VI., Andrássy út 112.

A kiállítást a Soros Kortárs Művészeti Központ és a Pro Helvetia Ost/West támogatta.

Fábián Noémi kiállítása
a Vigadó Galériában
1998. október 9-én
17 órakor nyílik.

A kiállítást
Tatai Erzsébet
művészettörténész
nyitja meg.

Megtekinthető:
1998. október 25-éig
hétfő kivételével
naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

FÁBIÁN Noémi

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET STÚDIÓ GALÉRIA

FÁBIÁN NOÉMI
KIÁLLÍTÁSA

A KIÁLLÍTÁST 1995. NOVEMBER 28-ÁN (KEDDEN) 18 ÓRAKOR

ERHARDT MIKLÓS
NYITJA MEG

MEGTEKINTHETŐ: 1995. NOVEMBER 28-ÁTÓL DECEMBER 16-ÁIG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT.

STÚDIÓ GALÉRIA, 1053 BUDAPEST, KÉPÍRÓ UTCA 6. TEL.: 267-2033

Bartók 32 Galéria

Fábián Noémi kiállítása

1999. március 5-én, pénteken, 18 órakor nyílik.

A kiállítást Sulyok Miklós művészettörténész nyitja meg.

Megtekinthető: 1999. március 28-ig, hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. • Tel./fax: (36 1) 386 9038 • bartok32@c3.hu • http://www.c3hu/~bartok32/

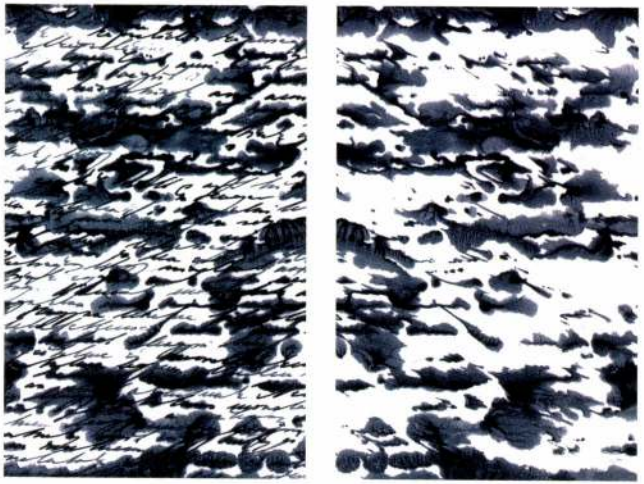

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

FÁBIÁN NOÉMI

1999. június 3-24.

Installáció

Megnyitó: 1999. június 3-án, csütörtök 18 órakor
Megnyitja: Varga Koppány művészettörténész

Fábián Noémi – installáció (Bartók 32 Galéria, 1998) Fotó: Elu Ferenc

Fábián Noémi vagy (...)

kételkedik az írásban, annak igaz-voltában, merthogy az írás igaz és örök akar lenni azáltal, hogy rögzít, rögzíti a pillanatot. A pillanatot azonban nem lehet úgy rögzíteni, hogy igaz-sága megmaradjon, mert minden változik és a pillanat esetleges; ami itt és most érvényes, nem lesz az holnap. Az írás az esetlegességet kiküszöböli együttal megmerevít; ezért életellenessé is válik, hiszen az élet folyik, hömpölyög, árad; mindaz ami él viszkózus, cseppfolyós; rögzítés által megváltozik, kikerül az élet-folyamból. Csak az eleven, tovatűnő pillanat az igaz, s mint ilyen megragadhatatlan.

Az írás azt hiteti el, hogy az idő mélyére pillanthatunk (netán, hogy a jövőt kifürkészhessük.) Fábián műve ennek képtelenségére mutat rá, az ő írása a múlt mélyére pillantást azonnal elzárja; mivel az maga az idő és a nyoma, az olvashatatlan történelem, az összepréselt múlt. Nincs mögötte semmi, ez maga az, ami megmaradt; az idő metaforája, és munkájának sűrítménye. Nem titkolózó, hanem maga a titok.

Tatai Erzsébet művészettörténész

NYITVATARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Fábián Noémi

Szakmai életrajz

1968-ban születtem Egerben.
1986-ban érettségiztem az egri Gárdonyi Géza gimnáziumban.
1986 és 1988 között az egri Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakán tanultam.
1994-ben diplomáztam a Magyar Iparművészeti Főiskolán.
1994 óta vagyok tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesületnek és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete képzőművész tagozatának.
Jelenleg a Műterem Budai Rajziskolában és a Magyar Iparművészeti Főiskolán tanítok.

Egyéni kiállítások

1993 Görög Templom Kiállítóterem, Vác (Szabics Ágnessel és Urbánfy Évával)
Füzesabonyi Művelődési Ház, Füzesabony
1995 Fiatal Művészek Klubja, Budapest (Szabics Ágnessel)
Stúdió Galéria, Budapest
1996 Műterem Galéria, Budapest
1998 Vigadó Galéria, Budapest
1999 Bartók 32 Galéria, Budapest

Csoportos Kiállítások

1990 Szabadtéri szoborkiállítás, Salgótarján
1992 Margitszigeti Víztorony Galéria, Budapest (Brinkus Katalinnal, Mihályffy Andreával, Somodi Ildikóval, Szabics Ágnessel és Urbánfy Évával)
Medium Paper Nemzetközi Papírművészeti Kiállítás, Budapest
1994 „Piranesi Budapesten", Szépművészeti Múzeum, Budapest
1995 Városi Művelődési Központ, Paks
Fiatal Képzőművészek Stúdiója éves kiállítás, Vigadó Galéria, Budapest
1996 Jazz Galéria, Budapest
Spuren im Papier, Bonn
1997 Fővárosi Gázművek Rt. Művelődési Háza, Budapest
„Hommages à Gémes Péter", Dovin Galéria, Budapest
„Rejtőzködő", Ernst Múzeum, Budapest
„Fouco", Római Magyar Akadémia, Róma
1998 „Inkubátor-ház", Duna Galéria, Budapest
„A bűn mèze", Szombathelyi Képtár, Szombathely
„Sic transit gloria mundi", Bartók 32 Galéria, Budapest

1995-ben a Fiatal Művészek Stúdiója Egyesület éves kiállításán elnyertem a MAOE díját.
1996-ban megkaptam a Római Magyar Akadémia kéthónapos ösztöndíját.

Művészek csoportos kiállítása sorozat keretében –
Fábián Noémi, Nemes Nikolett, Káldi Katalin, Cseke Szilárd

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Kollégiuma,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Bartók 32 Galéria

Fábián Noémi kiállítása

1999. március 5-én, pénteken, 18 órakor nyílik.

A kiállítást Sulyok Miklós művészettörténész nyitja meg.

Megtekinthető: 1999. március 28-ig, hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. • Tel./fax: (36 1) 386 9038 • bartok32@c3.hu • http://www.c3hu/~bartok32/

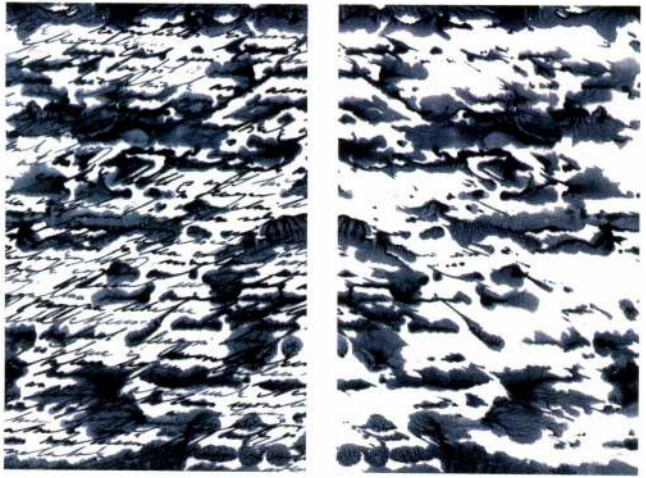

FA'BIA'N NOÈMI

Bartók 32 Galéria

Fábián Noémi kiállítása

1999. március 5-én, pénteken, 18 órakor nyílik.

A kiállítást Sulyok Miklós művészettörténész nyitja meg.

Megtekinthető: 1999. március 28-ig, hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. • Tel./fax: (36 1) 386 9038 • bartok32@c3.hu • http://www.c3hu/~bartok32/

Fábián Noémi

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992
Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Megbízott főszerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

BELPOLITIKA
Makai József (rovatvezető)
Galotti Balázs, Kóczián Péter, Seres László, Simó György, Somos András, S. Ráduly János, Tódor János

KÜLPOLITIKA
Császár László (rovatvezető)
Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Bihari Balázs, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Déri Miklós, Lukács Dávid
Képszerkesztő:
Pohárnok Gergely
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedő:
Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Zala Krisztina

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

CÍM:
1399 Budapest, Pf. 701/306

E-MAIL:
narancs@hungary.com
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest XI., Karinthy Frigyes út 24.
Telefon: 209-2603
Fax: 166-4869
Ára: 78 Ft

Hirdetésfelvétel
és terjesztésgondozás:
Budapest XI., Karinthy Frigyes út 24.
Telefon: 209-2603, fax: 166-4869

Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft,
fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.

ISSN 0865-3437

Nyomás: Semic Interprint
Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Doktor Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Címlapfotó:
David Herndon

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR): 1990 Bp. XIII., Lehel út 10./A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR; Postabank Rt.: 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ekezet nelkuli)
subs.narancs1@hix.com (123 e1kezetes ko1dola1ssal)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

Bankok, botrányok: Tavaszi fesztivál
Befektető legyen a talpán, aki eligazodik ebben a forgatagban. Bizonytalanná válnak a biztosnak hitt igazodási pontok, megkérdőjeleződik az egyébként legitim hatalomgyakorlók hatóképessége, minden és mindenki mögött keresztapák árnyéka bukkan fel. **18. oldal**

Bosznia-Hercegovina: A nemzetközi bábszínház fokozódik
A boszniai szerbek úgynevezett köztársaságának úgynevezett képviselőházi elnöke, Momčilo Krajišnik kijelentette, hogy ha Milošević el is ismeri Boszniát, az őket semmire sem kötelezi, ők az elismerésre, ha szabad így kifejeznie magát, szarnak. Sőt, a hónap végéig egyesítik államukat a horvátországi szerb Krajinával. **20–21. oldal**

György Péter: Kék Fény (Kriminális)
Épp a régi jó lecke, Szabó László legszentebb tanítása szerint. Elvágni a társadalmi összefüggések szálait, szót sem ejteni a kérdés realitásáról. Így lesz a bűnözésből bűnkérdés, így lesz a közszolgálati televízióból szégyenpad és rendőrségi reklámműsor egyszerre. **33. oldal**

Narancsgaléria

6. Fábián Noémi

a szerk.

7. A szerk.

interjú

8–9. „Szerintük prűdek vagyunk" (Christopher Ogden, az angol Reklámfelügyelet helyettes igazgatója)

POLITIKA

egy hét

10–11. Képes hírösszefoglaló

12. Kulturális hírek

13. Fókusz

publicisztika

14. Eörsi István: Jegyzetek ürügytelenül

Magyar glóbusz

15–17. Az SZDSZ mint olyan: A Mérleg utca nyelve (Második rész)

18. Bankok, botrányok: Tavaszi fesztivál

19. Fenékgát: A kőszórástól a KDTVIZIG

Diétai levlap

világfalu

20–21. Németország: Balra át, fogadás jobbról

Bosznia-Hercegovina: A nemzetközi bábszínház fokozódik

Franciaország: Helyre, tétre

22. „The Day After": Tizenöt évvel és egy nappal Tito után

Szerbek Nyugat-Szlavóniában: Reintegrált hétköznapok

ÉLET+MÓD

gép + narancs

23. ZaMir

24–25. Jamaica: A zöld papaya illata

26. Mindenkinek a maga halála

27. Topmodell

Könyvtárlat: CEU

KULTÚRA

interjú

28. „Mindenki boldogságot szeretne" (Novák Eszter rendező)

kritika

29. Új Színház: Töltött szív (Szép Ernő: Patika)

Debreceni Csokonai Színház: Szív Ernő átmegy a színen

(Darvasi László szorongó komédiája)

kritika

30. Film: Háború lesz (Milko Mancsevszki: Eső előtt)

31. Könyv: „Az ördög nem adja föl" (Halott világok – lehetséges világok)

Film: Egy fijú meg egy lány (Richard Linklater: Mielőtt felkel a nap)

Vidióta: Agyrém

32. A nép ópiuma: Szünet (Tévé-sorozat)

Vidióta: Vérdíj

Képzőművészet: A csodaprovokáció (Sugár János kiállítása)

Nagyítás

33. A nép ópiuma: György Péter: Kék Fény (Kriminális)

kritika

35. Lapadagoló (Május)

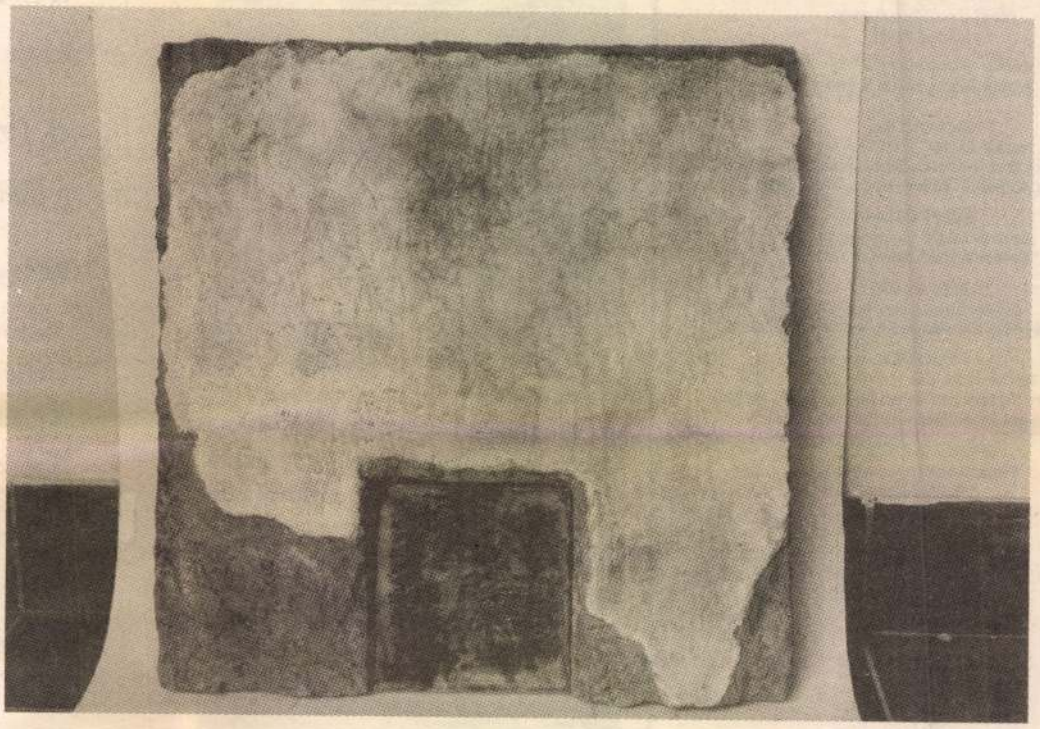

FÁBIÁN NOÉMI

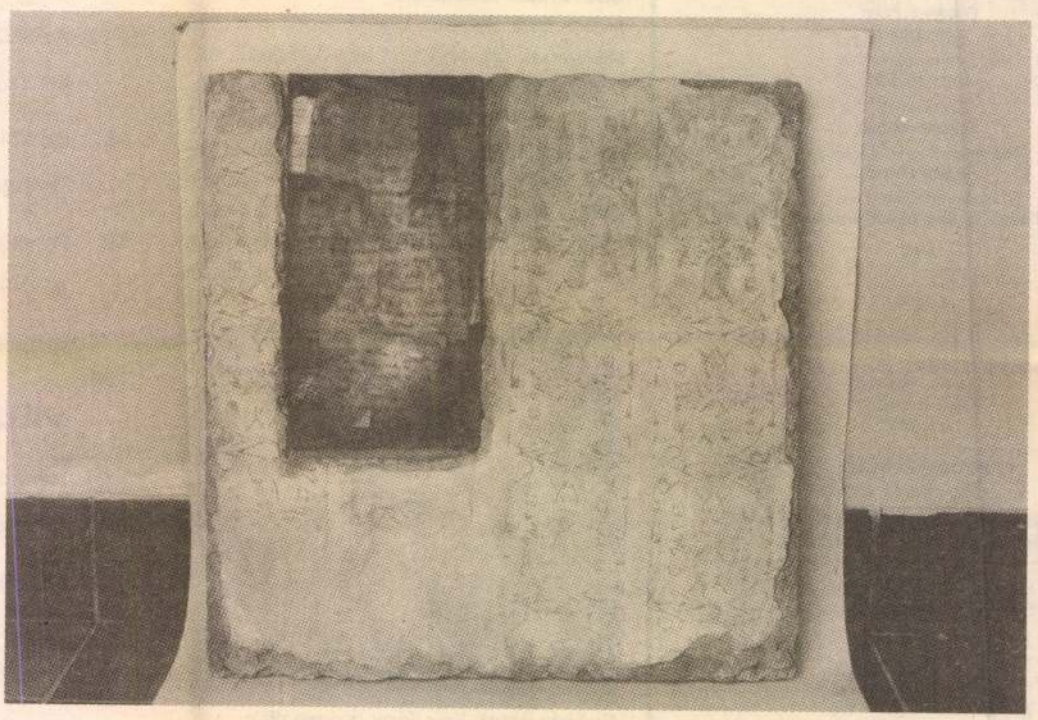

Már jó ideje foglalkoztatja a betű, a tapéta és a lepusztult fal. Legfrissebb munkáin mindhárom motívum szerepel. Eleinte – ami nem is volt olyan régen – inkább csak elmosódott, kivehetetlen, felismerhetetlen írásokat gyártott. Mintha egy letűnt birodalom fontos, ámde számunkra az idők végezetéig megfejthetetlen üzeneteit állította volna ki, abban bízva, hátha valaki mégis meg tudja fejteni őket, és akkor mindenkinek jobb lesz. Sajnos, e jelentős vállalkozásra senki nem volt képes, így aztán egyikünknek sem lett jobb. De talán azzal mégis, hogy Fábián megcsinálta ezeket a munkákat, mert így egy kicsit gazdagabbak lettünk.

Tooth Gábor Andor

Fábián Noémi és Szabics Ágnes kiállítása
1995. május 24-től június 11-ig látható
a Fiatal Művészek Klubjában.
Megnyitó: 1995. május 24-én, szerdán 18 órakor.

FÁBIÁN Noemi textil.

2. 50.p. - Kiáll. 1992

Új Kiáll. 1993

ill. bizánci liturgiában a misztérium megközelítésére vonatkoznak, tehát az ikonosztázion sohasem válaszfal, hanem ikonjainak összességével az üdvtörténet víziója, amely bepillantást enged a Mennyei Jeruzsálem szentjeinek közösségébe.

20. oldal. A ráckevei Szentháromság típusának éppúgy, mint a mohácsi Konstantin- és Heléna-kápolna királyi ajtaján.

22. oldal. Az örömhírt vevő Szűz Mária előtti olvasópult nyugati előképeire érdemes lenne rámutatni, ahogyan számos további esetben is.

26. oldal. Szentendrén a Pozsareváci Szent Mihály arkangyal templom királyi ajtaja feletti Deészisz alakjainak fején a rátét ezüst koronák arra mutatnak, hogy az ikonosztázionnak ez az ikonja a liturgikus funkción túl a magánáhitat „ex voto" jeleit is viseli. Érdemes lenne minden egyes ilyen jelenségre utalni, amikor a képfal ikonja egyben kegyképpé is válik.

39. oldal. A pomázi ikonosztázion Szentháromság és Feltámadás jelenete kapcsán felvetődik a kérdés, hogy mikor kezd fellazulni a tematikában a tipológia rendje, milyen eszmei vagy kultusz-áramlat következtében? Melyek voltak a legfőbb mintaképek, amelyek feltehetőleg a sokszorosított grafika útján jutottak el a festőhöz? ...

40. oldal. A görög eredetű misztérium-fogalom inkább illik a bizánci ikonosztázion eszmei mivoltának jelölésére. ... 48, 49. oldal. A királyi ajtók faragványainak kitűnő stíluselemzése, a grábóci, pomázi és bajai királyi ajtó összehasonlítása kapcsán ki kellene térni — legalább majdan az első fejezetbe építve — az Örömhírvétel ábrázolásának az Üdvtörténet misztériumában való centrális, *Ót* és *Újat* összekapcsoló nyitány jellegére.

A bajai Isten báránya nem »A győzedelmes Egyházat szimbolizálja...«, hanem egyértelműen a liturgiában jelenvalóvá lévő húsvéti misztériumot fejezi ki. ...

Fábián Nóra festő-grafikus

A Jósszfvárosi Művelődési Házban Gyenes Judit, Fábián Nóra, Pettő Valéria állította ki műveit. Képei cseppekből, szétfutó foltokból alakuló, kaviczhatású, kellemesen színezett felületeket mutatnak. Mesélő fai nemcsak rajztudásáról, de képzelőerejéről is mondanak.

(f. á.)

Magyar Nemzet, 1973. okt. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 NOV 1
TYPOGRAPHIA
Budapest

Fábián Nóra
1021

7

Pasztellek és rajzok

Október 1-től 20-ig volt látható a Józsefvárosi Művelődési Ház kiállítótermében Fábián Nóra és Pethő Vali képeinek kiállítása. Ők a Gutenberg Művelődési Otthon Képzőművészeti Körének tagjai; és több amatőr képzőművészeti kiállításon sikerrel szerepeltek. Mostani szereplésük is elismerést aratott.

Fábián Nóra: Pihenés pillanata

HÍREK, ESEMÉNYEK

Hazai csomagolástechnika külföldi kiállításokon. Érdekes vándorkiállítást szervezett a LIGNIMPEX Külkereskedelmi Vállalat a Papíripari Vállalattal és a Globus, valamint a Kner nyomdával karöltve. 300 darabból álló csomagolóanyag- és dobozkollekciót mutatnak be több szocialista országban. Szeptemberben Varsóban rendeztek magyar csomagolástechnikai kiállítást, októberben pedig Moszkvában ismerkedhettek meg a LIGNIMPEX exporttermékeivel az érdeklődők. A varsói bemutatón eredményes üzleti tárgyalást is folytattak, amelynek értelmében a magyar iparvállalatok egymillió csomagolódobozt szállítanak a lengyel partnernek.

Karakalpak antológia

Leningrádban kiadták a karakalpakok költészeti antológiáját — orosz nyelven. A kötetben sokféle mű található: az ősi eposztól és daloktól azokig a versekig, amelyet a mai karakalpak művészek alkottak. A karakalpakok autonóm köztársaságban élnek, amely Üzbegisztán része. Ez a táj régóta híres énekeseiről és mesemondóiról. Az antológia előszavát az ismert üzbegisztáni drámaíró, az Üzbég Írószövetség vezetőségének elnöke, Kamil Jasen írta, aki igen nagyra értékeli a kötet költőinek a szovjet soknemzetiségű irodalom tárházához való hozzájárulását.

A világ legszebb könyvei. Berlinben kiállítás nyílt meg,

35 ezer tonna vékonypap Lábatlanról. A finn szerel utolsó csoportja is hazautazo a lábatlani vékonypapírgyá ból. A finn Karhula cég ált szállított papírgyártó berend zések ugyanis már teljes kap citással dolgoznak. Az év v géig összesen 31 000 tonna v konypapírt ad a népgazdasá nak a lábatlani gyár. A végl ges kapacitást — az évi 35 0 tonnát — várhatóan 1975-be éri el.

Szép Lengyelország

Pályázni lehet tetszés szeri mennyiségű, lengyel témájú, 18× cm nagyságú fekete-fehér és le alább 13×18 cm nagyságú színes p pírképpel, vagy 5×5, illetve 7×7 c és keretekbe foglalt diapozitívokk

Minden képen, illetve diapozi von fel kell tüntetni a szerző nev lakcímét és a kép címét.

A pályázat beküldési határide 1973. december 1.

Cím: Orbis—1051 Budapest, V rösmarty tér 6.

Eredményhirdetés: 1974. április.

Díjak: A fekete-fehér kategór ban: I. díj: egyszemélyes hétna egyéni lengyelországi tartózkod II. díj 500 és a III. díj: 300 forint tékű vásárlási utalvány.

A színes kategóriában: I. díj: eg személyes, kétnapos egyéni le gyelországi tartózkodás. II. díj: és a III. díj: 300 forint értékű v sárlási utalvány.

Mindkét kategóriában továl tiszteletdíjak és tárgyjutalmak rülnek kiosztásra.

Felvilágosítást ad az ORBIS L gyel Idegenforgalmi Tájékozt Iroda, (Budapest, V. Vörösma tér 6.)

Budapesten megrendezték

Fábián Nóra,
amatőr képzőművész

Fábián Nóra: Szimbiózis

Amatőr képző- és iparművészek kiállítása a Bpesti Történeti Múzeumban.

1(.

Vizuális művészeti hírmap,
Népművelés, 1984. márc.
8-9-ed.

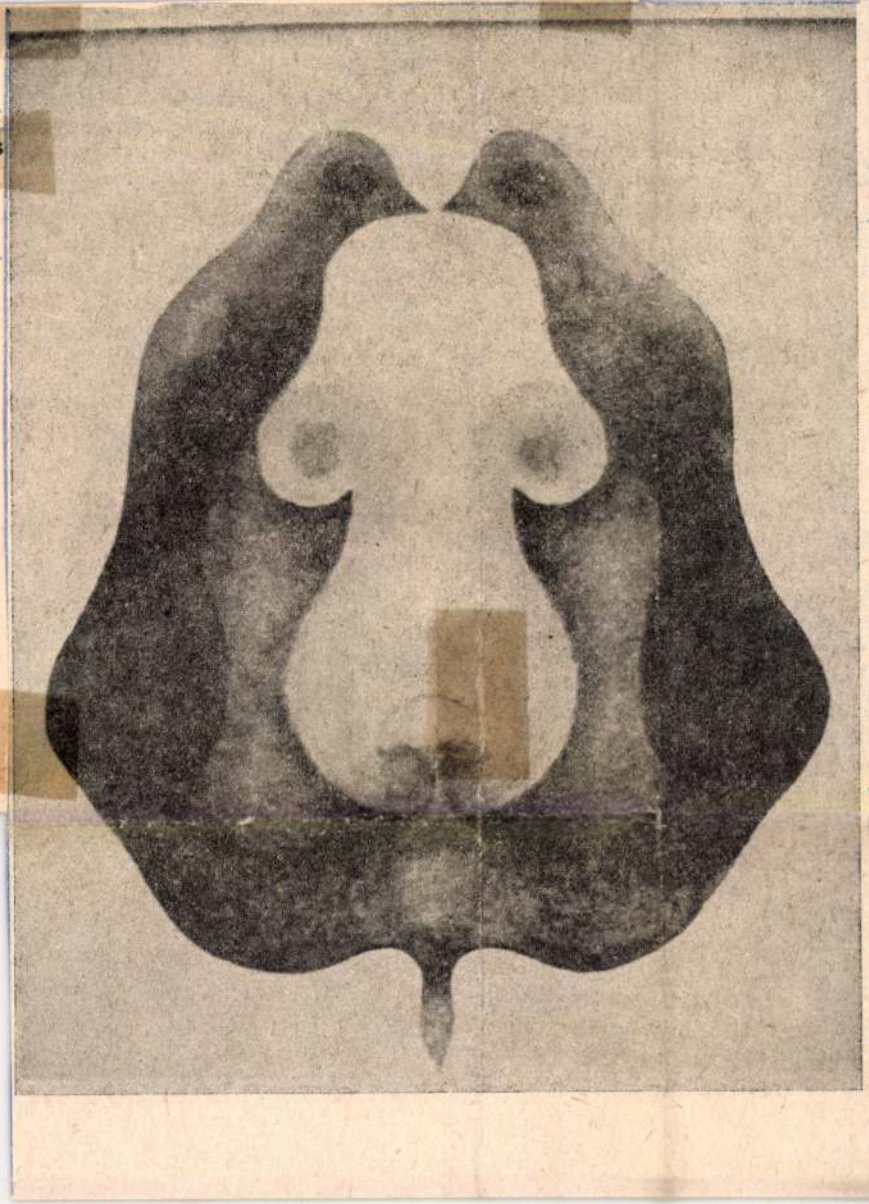

Thuróczy György
ött el. Azután tan
yai iskolában, s
ozott a tanítókép
. Elvégzése után
kebb pátriájába,
kére jött, hogy
assanak Hévízg
gy ugrás volt a r
sközség, Bag; ott
a pedagógia és a
„hídépítői" le
az általános isk
dési igazgatóhel
tanító, és a mű
gyermeksz
ét, a *Fapihét* ve
társközség műv
a közös igazgatás
Dózsa György
zpont irányítja,
csakugyan
elődési igazgat
bagi modell" né
zművelődési kís
lően. Ennek lén
s iskola és a mű
ont közötti együtt
formáinak a kutatása.

kísérlet talán már ha-
ynak is tekinthető. Egy
éve megjelent riport-
Békés István: Pest me-
arangolások, Kossuth,
két művelődési terület
rottságát hangsúlyozza:
a 4200 lakost számláló
en alakult ki az elmúlt

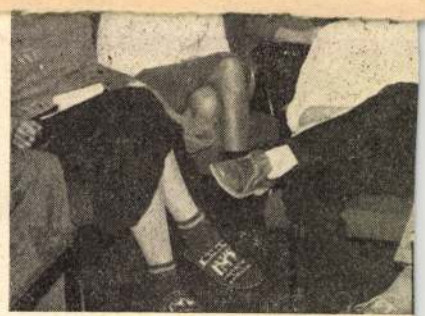

Fábián Pál
orvos Budáról, 1772.

F

Fábián Pál, orvos, Budáról, 1772 nov. 24-én iratkozott be.

lásd Fleischer Béla 40. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Fábián Pál (II. o.):
Csendélet-tanulmány
(szénrajz)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

jai az oktatásunkban még uralkodó hagyo
lista pedagógia adta új lehetőségekkel élje-
zerekkel készítsék fel tanulóinkat a keres-
sületes ellátására.

ok mutassák be a tanulóknak a kereskedel-
Hívják fel figyelmüket pl. az élelmiszerke-
még jobban szeressék, becsüljék a keres-
reskedelmi dolgozókat. Ez a feladat szük-
ktanár és a bolti gyakorlatvezető szoros
ödés hármas hasznot hoz.

dása gyarapszik, a szaktanár pedig a gya-

ettől el nem szakadt oktató-nevelő munka gazdag tárházából meríthet.

A kereskedelmi gyakorlatok belső tartalmának gazdagabbá tétele érdekében fontos szerepet töltenek be az iskola *szakmai munkaközösségei*. A kereskedelmi munka megszerettetése érdekében a vállalatok egyre inkább lehetővé teszik, hogy a tanulók *reprezentatív egységekben*, kiváló kereskedelmi szakemberek irányítása mellett végezzék gyakorlati munkájukat.

A tanulók a tantervnek megfelelően minél több kis- és nagykereskedelmi egységet látogatnak meg, így biztosítható részükre *az élményszerzés öröme*. Fontosnak tartjuk, hogy a nevelő testület *minden egyes tagja ismerje a szakközépiskola követelményrendszerét*, a kereskedelmi gyakorlatok szerepét, jelentőségét, helyét az oktató-nevelő munkában. Ez a közismereti tárgyakat tanító tanárokra is vonatkozik.

A gyakorlatot vezető szaktanárok mindig jobban és jobban megismerik a vállalatot, a gyakorlatot biztosító hálózati egységeket, azok problémáit, a kereskedelemben betöltött szerepüket, helyüket.

A gyakorlati oktatás eredményessége megköveteli, hogy a szaktanárok is ismerjék a *gazdaságirányítás új rendszerének* elméleti és gyakorlati jellemzőit. Ezt biztosítják a Belkereskedelmi Minisztérium Oktatási Főosztálya által szervezett négyéves *szaktanár-továbbképzés*, továbbá a tantestületbe meghívott *vállalati szakemberek előadásai*.

Fábián Néva

Képei, grafikái kiállításon szerepel-
nek a József városi Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1973 október 19
4. old.

Fábián Nóra

Kiállítása nyílt október 1-én
a Szerpuhovi Galériában

Magyar Nemzet 1973 szeptember 26
4. old.

Fábián Nóra

a Józsefvárosi Művelődési Ház kiállítóhelyiségében szombaton nyílik közös kiállítása a műkedvelő képzőművésznek.

Magyar Hírlap, 1943. szept. 27.

Fábián Nóra, [műkedvelő] festő

Kiállít a gödöllői városi galériában.

— : Hír

L.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 27.

Fábián Pál festő

Csongrád ártéri részén a Tisza mellett
működik az a művésztelep, mely fiatal mű-
vészek nyári otthona és műhelye. – a szent-
endrei tárlaton szerepelnek műveik. –
Fábián Pál magát a gjönyörű létezést
búrja meg madaras „ablak"-ában. (említve)

Losonci Miklós: Gazdag múzeumi hónap.
Pest Megyei Hírlap, 1977. okt. 18.

Fábián Pál festő

„Virrasztó" (grafitceruza, pasztell, 70×100 cm)

c. képe szerepel az 1978-as Stúdió Galériában

– katalógus a gyűjteményben –

Fábián Pál

4 festő, köztük Fábián Pál is közös kiállítást rendezett az Ungvári Képtárban.

Bán András: Négy festő.
Tükör, 1977. május 29-4 lap.

Fábián Pál

Az 1974-75 tanévben fejezte
be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán,
festő-tanári szakon, a VII. évfolyamon
Címe: 1092 Bp. Kinizsi u. 13

Magyar Képzőművészeti Főiskola

Fábián Pál, festőművész

a Csongrádi Művésztelep alkotói minden augusztusban kiállításon mutatkoznak be a város előtt. A művész „Tükröződés" c. munkájának mesterei, kompozíciója, technikai bravúrja magas fokú felkészültségről tanúskodik. /grafika/.

J. Szőráth Gyula: Névjegyek.
Csongrád Megyei Hírlap, 1979. aug. 28.

Fábián Pál, [ ]

L. Gál Tomán

P. Szűcs J: Hol a gazda? 7

Népszabadság Bp. 1981 aug. 28

Fábián Pál festőművész

P. S.: Fábián Pál

Budapest, 1982. szeptember

Fábián Pál

Szuromi Pál: Triptichon
Országos tárlatok
Szegeden és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Fábián Pál, festőművész

A szegedi Ifjúsági Házban rendezték meg az évi nagy Stúdió 81 kiállítást.
Szerepel Fábián Pál „Merengés" c. képe, mely egy szomorú öregasszonyt ábrázol, – megvédi evvel az érzelmes zsánerkép létjogosultságát. (említve).

P. Szücs Julianna: Beszámoló a szegedi Stúdió 81 kiállításról.

Népszabadság, 1981. aug. 28. 7. old.

Fábián Pál, festőművész

Ma nyílik meg a 22. Szegedi Nyári Tárlat, mely szept. 15-ig tekinthető meg a Horváth Mihály u. i Képtárban. – A Kisz Csongrád megyei bizottságának díját megosztva Fábián Pál festőművész és Szabó Tamás szobrászművész veheti át.

Dél-Magyarország, 1981. júl. 19.

Fábián Pál

„Reggel" c. munkája Pécsett, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójával kiállításán.

Dunántúli Napló
1979 Dec 16

Vörösi Pál
ajánl

Fábián Pálné amatőr népművész

művével részt vett az üzemi amatőr népművészek országos kiállításán Bács-Kiskun megye képviseletében, a dunaújvárosi Munkás Művelődési Központban

cikket l. „Andrássi Ferenc fafaragó amatőr népművész" címszó alatt

„Az üzemi amatőr népművészek második országos találkozója" c. cikk „K.J." szignóval

Petőfi Népe, 1978. XII. 5

Fábián Rózsa grafikus
(Nagyszénás, 1925 –

1969-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán
Lakás: 1143 Bp. Népstadion út 63. II. 11/A

„Szirmek" Szerigrafia és monotipia 763x500 mm
„Kok levelek" Szerigrafia 763x500 mm

szerepelnek az Országos Grafikai Művésztelep művei között
Békéscsaba 1976-77

– Katalógus a Könyvtárban –

Fábián Rózsa, [ ]

L.: Reich Károly

—: Iskola galéria .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 3.

Fábián Rózsa

Békéscsabán megnyílt a XVIII. Alföldi Tárlat. A művészt vívódíjjal tüntették ki műveiért.

Békésmegyei Népújság, 1975. ápr. 3.

Fábián Rózsa

a NÉKOSZ és a Képzőművészeti Főiskola
adta indittatását. Most a Salgótarjánon szerepelt
tárlattal

Rajztanitás 1974/2/32
Czinke Ferenc: Fábián Rózsa kiállitása

Fábián Rózsa

Festőművész

Kiállítás Salyotanyán

Magyar Hírlap 1973 III. 33.

L. Fábián Rózsa

Mai magyar grafikusok munkáiból nyilt tárlat Sárbogárdon a József Attila Müvelődési Központban, melyen a müvész is kiállitottt.

Magyar Hirlap 1980/9/22/4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1974 JAN 19

Fábián Rózsa

1021

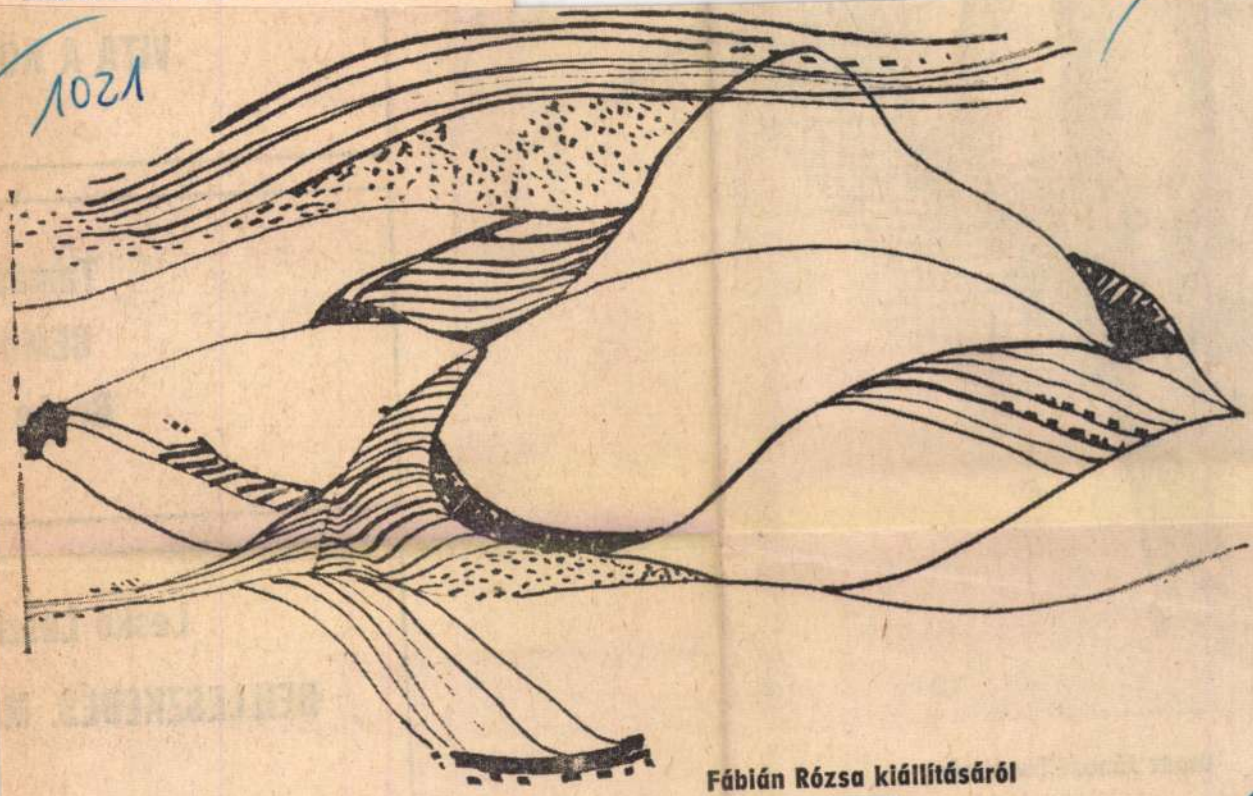

Fábián Rózsa kiállításáról

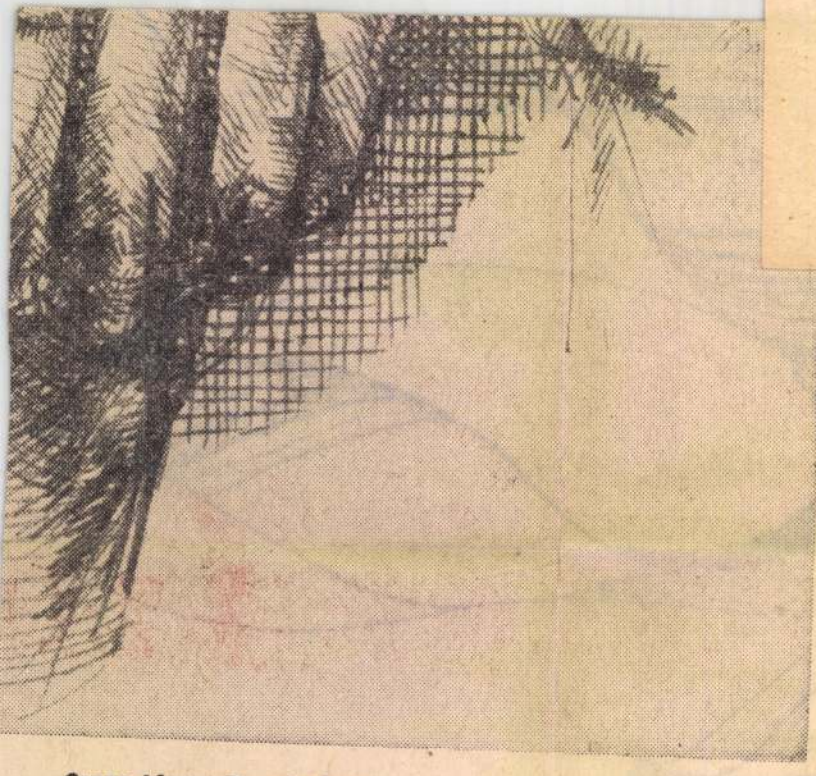

Orosz János: Tanulmány

Tamási

BEMUT

Benke L

Leskó Lászl

BEILLESZKEDÉS M

ÁRA 2,50 Ft

Kripta*

József Attila látomása végérvényesen beteljesedett, fogalmi jövendölése visszafordíthatatlanul tárgyiasult; a „neve, ha van, csak áruvédjegy, mint akármely mosóporé"-tétel maradéktalanul megvalósult. Mert ha elővesszük a legfontosabb igazoló-azonosító igazolványunkat, a társadalomba ágyazottságunkat – és kiszolgáltatottságunkat – legagresszívebben és legszemléletesebben megtestesítő adókártyát, akkor e kis plexidarabkán ugyanolyan vonalkódot fedezhetünk fel, mint amilyen a mosóporon, a csokoládén, a babfőzelékkonzerven is szerepel. Csak míg a soppingolás záróaktusaként, a pénztárgépnél a vonalkódletapogató műszer kompjuterizált működése révén az adott árucikk ára jelenik meg a kijelzőn és a számlán, addig a mi személyes vonalkódunk letapogatása esetén egészen egyszerűen nem tudhatjuk, hogy micsoda; az ábrázatunk, a lakóhelyünk, a káderlapunk, esetleg egy szám, vagy egy újabb azonosítójel? Esetleg a nevünk? És miért kell kód a nevünknek, ha egyszer megkülönböztető kódként ott a nevünk? Egyszóval a kérdés az, hogy ez a vonalkód-önmagunk ez tulajdonképpen micsoda? És ha ez valami, akkor mi mik vagyunk? És valóban azonosak vagyunk-e a vonalkódunkkal, és valóban azonosak vagyunk-e önmagunkkal? És mi történne, ha megindítandó egy szubjektivizációs folyamatot, arra tennénk kísérletet, hogy vonalkódunk egyik vonala – merthogy így nem annyira tetszik – keskenyebb, esetleg vastagabb legyen a jelenleginél? És biztos, hogy nincs két egyforma vonalkód? De a tétel e kétségek ellenére elfogadható; neve, ha van, csak egy vonalkód, mint akármely mosóporé.

E különös, talányokkal és feszültségekkel telített, a század és ezredvég létállapotait végletesen redukálni szándékolt, kódolni igyekvő fekete-fehér grafikai jelben összpontosuló konfliktusjelenséget ragadta meg Fábián Zoltán eme komáromi installációjában. És a bemutató vagy manifesztáció másik fontos, gondolati-fogalmi-vizuális pillére kapcsán is – érdekes módon – József Attila-sorokat kell citálnunk; „S odébb, mint boltos temető, vasgyár, cementgyár, csavargyár. Visszahangzó családi kripták. A komor feltámadás titkát őrzik ezek az üzemek." A kriptáról kell tehát beszélnünk, a kriptajelenség középpontba állításáról. Megfigyelhető, fontos mozzanat, hogy a halál, a haláltudattal foglalkozó eszmefuttatások, a haláljelenség hol felerősödik, hol visszaszorul; hol az élet intenzív, hol az élet háttérbe szorított, mellékessé zsugorított kísérőjelensége. Ez a koncepcióját a kripta kapcsán megragadó kiállítás is a halálról meditál; a halállal, a temetkezéssel kapcsolatos objektumot helyezvén érdeklődése fókuszába. A kripta – az ókeresztény művészetben a katakomba-galéria görög eredetű neve – sírbolt vagy a középkori templom szentélye alá épített sírkápolna. A legrégibb kripták a 7. században keletkeztek, majd a középkorban terjedtek el. Az építészeti meghatározás szerint; föld alatti, rendszerint boltozott, a középkori ereklyekultuszt szolgáló tér. Van gyűrűs, van belső és van csarnokkripta. Ismeretes még a kriptaszökevény is; beteges külsejű, sápadt, sovány személyre alkalmazott, tréfás kitétel ez.

Fábián Zoltán – aki fiatal, a művészet új kifejezési-megjenítési tárgyiasítási lehetőségeit kereső művész – tehát e kripta-vonalkód rendszert teremtő kiállításával bonyolult jelentésrétegeket faggat; identitásunk és létértelmezésünk vonatkozásait, meghatározási lehetőségeit kutatja. Halált idéz és nyilvánvalóan az életről beszél. Felmerülhet akár a direkt utalások szintjén; a kriptafedeleken a név helyett a személytelen, csak a nyilvántartó hivatal által megfejthető vonalkód jelenik majd meg, szabályozott, egységesített, eltüntetett egyénjelekként. Ha életünkben nem sikerült a teljes egyéniségkiölés, im, megoldódik halálunkban.

Ez a kiállítás nem szokványos, nem különálló alkotásokat hagyományos rendben felvonultató tárlat; hanem installáció, egyetlen egység, az adott tér berendezése, mintegy színpad, amelyre belépnünk, amelynek jelentésekkel átitatott díszletelemei között tulajdonképpen aktív szereplők lehetünk. Az installáció kérészéletű műágazat; egyszer, egy adott helyen, egy adott helyre komponált együttesként, és szigorúan véges időhatárok között élő objektum, amely teljes hűséggel rekonstruálhatatlan és dokumentálhatatlan; a rekonstrukció, a dokumentáció is már új művet teremt. A lényeges tehát az, hogy ez a mű itt, most, Komáromban megvalósult, egyszeri módon és megismételhetetlenül. Fontos, hogy átélői lehetünk, és felidézhetjük Jelenczki István megdöbbentő Halál-folyam-eszmefuttatását: „Kérlelhetetlen Törvényt ül az átváltozás, szelleme bezárva a testbe, saját mindenkori vérrel teli valóságunkba. Nem tudunk már meghalni. Nem tudunk már temetni. Halálkultúránk, amely valaha oly szoros kötődésben állt az isteni és világi hatalmakkal, oly természetesen helyezte elmúlásunk tényét a kozmosz körforgásába, hiányzik újkori életünkből csakúgy, ahogy mai életünkből hiányzik létezésünk. Emberi történetünk egyre távolodik a megélt Haláltól, amely mindig teljes életet követelt."

Valószínűleg valahol itt, ebben az irányban kell keresnünk Fábián Zoltán kiállításának gondolati magvát.

Wéhner Tibor

* Elhangzott Komáromban, június 26-án

Képtár Szolnokon

Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke vasárnap délután felavatta a Szolnoki Képtárat.

Kilencvenöt esztendővel ezelőtt – 1902. június 29-én – alapították a Tisza és a Zagyva találkozásánál a Művésztelepet, de már azt megelőzően is elhatározták a helybeli festők, hogy egy állandó képtárat kell létrehozni Szolnokon. A majdnem százéves álom most vált valósággá: a Damjanich Múzeum rekonstrukciójával egyidejűleg alakították ki azt a tíz termet, amelyben 150 festmény, 40 grafika és 30 szobor kapott most állandó helyet. A Szolnoki Képtár magja az a 17 darabból álló *Mednyánszky*-anyag, amelyet a *Barcsay*-hagyatékból kaptak. A tárlat átfogó képet ad a Művésztelep megalakulása előtti *Pettenkoffen*-időszaktól – 1851-től kezdődően – a különböző művészeti korszakokon át a jelenkorig. Egyebek mellett *Pólya Tibor, Fényes Adolf, Koszta József, Chiovini Ferenc, Aba-Novák Vilmos, Bernáth Aurél, Meggyes László, Fazekas Magdolna* és *Baranyó Sándor* alkotásai láthatók a Szolnoki Képtárban, amely keddtől várja az érdeklődőket a Damjanich Múzeumban.

Fábián Zoltán

Új Magyarország. 1997 július 1.

[illegible] negyüket egyedül neveli. Talán most egy kicsit jobb lesz, mert a legkisebbik is hároméves, felveszik óvodába, anyu pedig mehet dolgozni.

– Ha kap munkát – veti fel nagy bölcsen –, mert ahol anyu mondja, hogy négyen vagyunk, már küldik is el. Pedig már mondtam neki, hogy tagadjon le kettőt, csak minket, két nagyot ismerjen el, ha meg felvették, csak nem rakják ki – okoskodik.

Húga, *Henriett* most fejezte be a másodikat, ő nem olyan jó tanuló, csak négyes az átlaga, de a télen sokat betegeskedett, hiányzott is, azért maradt el egy kicsit. Szerencsére nemrég megengedték a napköziben, hogy ingyen egyenek, így legalább amíg iskolába járnak, nem nélkülöznek annyit.

– Alig várom már, hogy vége legyen a szünetnek, mert akkor mindennap ebédelhetünk, meg szeretem is, amit a napköziben adnak, néha még repetát is kérhetek – hadarja, s míg felidézi az ebédlő hangulatát, nagyokat nyel. – Csak az a baj, hogy az iskolakakaóból mi nem kaphatunk, pedig nem is tudom, mikor ittam utoljára tejet vagy kakaót – sóhajt egyet. Mint mondja, a tanító néni már többször elküldte, amiért ő is beállt a sorba.

[illegible] hogy kilakoltatnak bennünket mégis, de én azt sem bánom, mert akkor biztosan kapunk mindennap enni az ingyenkonyhán – csacsogja tovább. Kicsit vár, majd nagy ártatlan szemeit rám emelve felteszi a kérdést, ami már jövetelekor ott motoszkált benne:

– Nem tetszene megint írni rólunk, hátha kaphatnánk valamit? Az is jó volna, ha az anyukámnak időben küldenék a gyest vagy munkája lenne, csak már úgy szégyelljük, hogy miránk mindig azt mondják a boltban is: itt jönnek az éhesek. Igaz, sokszor szoktam kérni, hogy ha tudnak, adjanak legalább egy kicsivel több zsömlét, hogy estére is jusson. Régen még kaptam, de mostanában azt mondják: miért nem dolgozik az anyád, akkor többre tellene. Szegény anyukámnak nem is mondom, nehogy megint sírjon, mert ő nem lusta, igenis állandóan mos meg takarít, meg velünk sétál, munkát is keres, de arról mi nem tehetünk, hogy ilyen lett az életünk – halkul el a hangja. Majd újból mosolyra fakadva már vidámabban kérdi: – igazából vesz a tesóimnak is cukrot?

Rozgics Mária

[illegible] dül csak az utánad való vágy legyen bennem, s vezess a tökéletesség útjára. Ámen!

Törékeny alkat, sima, ránctalan arc.

Pedig már *99 éves*.

Szemüvegre nincs szüksége, hallása kiváló, mozgásán is alig fogott az idő.

Madi Marcellian ő, ferences szerzetes. A Margit körúti rendház társalgójában beszélgetünk, születésnapján kerestem föl.

Háborús élményeket sorjáz, harcokat Erdélyben, Kárpátalján. Az *első* világégésből.

Van, akinek ez még nem történelem...

Szava szelíd, csak néha emeli. Amikor a harctéri eseményekről beszél, föláll, el is játssza. Ahogy guggolt a futóárokban, ahogy robbant mellette a bomba, ahogy a légnyomás a földhöz vágta, s beterítette. Szilánk nem érte, csak ütés. Az öltések ma is látszanak a fején.

Kecskeméten született, jómódú református családban.

– Gyakran kihajtottunk a mezőre édesapámmal. Ő olyan ember volt, aki mindig mindenkinek köszönt. Mondom neki, édesapám, miért köszön maga még a cselédeknek is. Azért, fiam, mert azok ugyanúgy Isten teremtményei, mint mi vagyunk.

– Mekkora volt a birtok?

Pillanatnyi csend.

– Nem tudom én azt már...

Elfelejtette, mint *lényegtelent*.

De álmaira annál jobban emlékszik.

– Egyszer kinn aludtam a mezőn. Álmomban egy nagy fehér ostyát láttam, közepén az Úr Jézus mutatkozott. Rám mosolygott. Más alkalommal két kenyeret láttam. Az egyik nagy volt, a másik kicsi. A nagy a világot jelentette, a kicsi Úr Jézust. Elindultam a nagy felé, de egy hang megszólalt: Vigyázz, mert a világ megőröl! Jézus hangja volt. Gyere rajtam keresztül – hangzott a kis kenyér felől. Nem bírtam, akárhogy is erőlködtem. Ekkor felkiáltottam: Úr Jézus, segíts! S ekkor keresztülpréseltem magam rajta.

Sorolja, sorolja az álmait, s magyarázza. A bibliai Józsefet juttatja eszembe, az álomfejtőt a fáraó udvarából.

Gépésznek tanult. Huszonnégy ember munkáját felügyelte apja cséplőgépe mellett.

Hamar beleunt, a misztikum jobban vonzotta, azt kereste mindenütt. Járogatni kezdett a szerzetesekhez. Hamarosan áttért a katolikus vallásra, s felvétetett a ferences rend tagjai közé.

– Sohasem gondolt a családalapításra, házasságra, gyerekekre?

– Nem – hangzik a gyors válasza, s már tereli is másfele a szót.

„Némíts el bennem minden vágyat..."

A kolostorban egy volt grófi szakács mellé került. Két hónap múlva már ő főzött. Csak a sütéményesreceptek közül negyvenet ma is őriz.

Vácot említi, Szécsényt, Siklóst, Baját s Pasarétet a fővárosban. Gyöngyöst és Esztergomot. Mind-mind neves ferences központ. S mind Madi Marcellian életének egy-egy állomása. Legtöbb helyen főzött, de volt, ahol a kenyeret is ő sütötte. Amikor kellett, a rendfőnök mellett szolgált titkárként, máskor sekrestyésnek állt, ismét máskor hitoktatónak.

Amikor hideg évek köszöntöttek a szerzetesrendekre Szegedre került, a hittudományi akadémiára hivatali segédnek.

– Sosem gondolt arra, hogy teológiát tanuljon?

– Idős voltam én már ahhoz, amikor a rendhez kerültem, elmúltam harminc is. Meg aztán nem szívesen gyóntattam volna. Akkor hallanom kellett volna a bűnökről.

Három évtizede került a Margit körúti rendházba, a portára. Háromtól ötig ül a kapuban.

Mindennap.

Harminc éve.

A környék elesettjei már ismer[illegible] akkor is azt mondta nekem egy kis cigánygyerek, hogy áldjon meg az Isten. Már megint többet kaptam, gondoltam, mint amennyit adtam – kacagja el magát. Mint amikor a galamb burukkol.

Életének állomásai változtak, sejtelmes álmai maradtak. Éjszakánként a pokol vagy a mennyország kapujában álldogál, s gyakran látja a végítéletet is. A világ dolgairól a rádióból tájékozódik.

Búcsúzóul a szobájába vezet. A rendház udvarán a fák, a szobrok az időtlenség érzését kölcsönzik. A forgalmas körút zaja alig szüremkedik idáig.

– Egy időben elkezdtem írni az élettörténetemet. Aztán abbahagytam. Mit írod, te – mondom magamnak. Az Úr Jézus úgyis bemutatott téged.

A szobában lakájosságnak nyoma sincs. Bútor alig, csak a legszükségesebbek, szekrény, asztal, két szék, vaságy. Ez minden vagyona. A csuháját összefogó övön a harmadik csomó a szegénységi fogadalom jelképe...

Kupica gyomorkeserűt tölt.

– 99. születésnapján is kiül a portára?

– Természetesen. Számomra ez a nap is olyan, mint a többi. Legfeljebb Isten igéjében igyekszem jobban elmélyedni.

Hardi Péter

L. Fábián Rózsa

Mária és Erzsébet találkozása II.

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

L. Fábián Rózsa

Barátok
Mária és Szűzanya találkozása I.

IV. Országos Airwell Biennálé
Eger, 1974.

Fábián Rózsa

A müvész kiállitásáról hozza a lap cimnélküli rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 19.
XVIII. évf. 3. sz. 2. lap.

L. Fábián Rózsa, grafikusművész

a sárbogárdi kiállításon kilenc ismert grafikusművész, munkáin tanulmányozhatók a szitanyomás lehetőségei. L. Fábián Rózsát és Litkei József elsősorban a szitanyomással elérhető szín- és folthatások érdeklik. – Fábián Rózsa növényi ornamentikus formákhoz hasonlóan kompozíciókon a különböző árnyalatok gazdag skálája bomlik ki. (emlitve)

Á.Sz.j.: Szitanyomás '80.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. aug. 30.

Fábián Sándor

Kopjafakészítő mester, 1910 körül vékonyított formákat alkalmasott Fábián Báliuttal együtt.

Losonci Miklós: Makádi kopjafák; Műgyűjtő, 1971. 1. 12. 7. l.

Fábián Sebestyén

porcelán- ////festő

A Zsolnay-gyár művészi munkáiban közreműködött

1899-1935.

65.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

Fábián Tiborné

rajzai illusztrálják Györffy Lajos cikkét
(Úthálózat és közúti létesítmények)

Budapest, 1971. 1. sz. 7-9. l.

252

Fábián Vendel, nép-
fafarajó, [~~Plasztika~~ ~~egyéni~~ di-
szítésű ~~használati~~ tárgya-
kat, és hegedűket is ké-
szített. 1934. részt vett az
Östehetségek kiállításán.
a Nemzeti Salonban.

L Plasztikai készséggel
faragott egyéni

Meghalt 75 éves Évri-
ban (1935. (?))

~~Háztartási~~ Tárgyakat

♂ mosoni juhász.

dr. Szentiványi Gyuláné,
részére

Budapest

XI. Lágymányosi-u. 16.

megírva

Fábián Vendel

fafaragó

lásd okv

Révai XXI. 666. l.

Mosoni juhász, fafaragó ezermester, megh. 75 éves korában. Készített mesteri elgondolású dísztárgyakat; hamutartót, szivarszipkát, kanálnyelet, varróasztalkát és hegedüt is faragott. Díszítményeit a legegyénibb fantá-

Zia, melyszimbolikus formacsoportosítás és pompás plasztikai tudás, farajó készség jellemzik.

1934. az 6's-tehetségek kiállitásán szerepelt (N. Szalon)

CSIZMAHEGY
23. 5. 97
ALT/AN

FÁBIÁN ZOLTÁN

1039, BUDAPEST SZAMOS U. 8

Tisztelettel meghívjuk Önt **FÁBIÁN ZOLTÁN, ÓZONLYUK** című installációjának megnyitójára 1997. május 29-én 20.30 órára. **Fábián László** irásaiból tart felolvasást : **Váradi Mária** és **Szőke István**, színművészek. 21.15-től **Uv Passió** címmel kezdődik megnyitó performance **Budahelyi Tibor** és **Fábián Zoltán** közreműködésével. Helye: Budapest, 1039 Szamos u. 8.

Mindenkit szeretettel várok.

MAGYARORSZÁG
≈016
FORINT

ÚJ MŰVÉSZET SZERK.
BÁTHORI U. 10. VII/707
BUDAPEST

1 0 5 4

Fábián de Schlezia

ágyúöntö

l. Lőcse 1532

Hadtört. Kőrl

1928. 422. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Fábián

lőcsei agyuöntő mester

1532

l.

Hadtort közb

1928. 420 l.

422. l.

megszakítás nélkül állott a M
latában. Az 1899.évi április h
díjazást, 1912.évi augusztus h
díjat élvezett.

E járandóságai a Mü
javadalmából nyertek fedezetet

Budapest, 1935.évi

K. Lehrer
1935. V. 28.

Kassa

Fabianus Goldschmied 149o-91

Arch.Közl.1899. XXI. 126

M. D. K.

FABIANUS kőfaragó

1763. Eger, szerviták temploma homlokzatán levő Szt. Peregrinus- és Beniti Szt. Fülöp-szobrokhoz való kövekért 30,30 és 41,40 forintot vesz kl

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 190. l.

MMK

Fabianus ötvös

Mihalik Sándor: A ragusai dóm szegedi ereklyéje.
Szépmívészet. 1940. 3.sz. 75 l.

megvan

Fabianus de Sleria

ágyúöntő

Lőcse ágyúöntőinek hire a XVI. század elején messzire tulszárnyalta a város határáts. Fabianus de Sleria mester 1531-ben május 16 an az alsó kapunál 3 egyenlő formáju 7.7 mázsa sulyu gyén jól sikerült 4 Falkonet-et öntott.

Szilézia?

Dr. Demkó Kálmán. A felső magyarországi városok életéről a XV–XVII. században. B.pest. 1890. 82. l.

Fabianus de Schlesia

irod.

Dr. Demkó Kálmán. Kócsc tör-
ténete. I. Kócsc 1897. 402 l

Ø Fábik József

Sztahánovista Kőmű-
ves, Kossuth-díjas

lásd, ha kell
felsésleírül

Építés - Építészet

1950. 4. sz.

270 l.

Firen[illegible]

1931 dec. 31

Fábik József
építész

l.

Ma Ép. Ors. Kongr. 1957.

93. l

Bizalmas.

Iparmüvészeti Muzeum igazgatóságá
az iránt, hogy dr. R o t h V i k-
lkészt, a Müemlékek Országos bi-
vben Budapesten rendezett kehely
emes müködése alkalmából a kirá-
sen leendő legfelsőbb kitüntetésre

at érdemében döntenék, felhivom az
nforgó kitüntetési ügyre vonatkozó
eg mielőbb terjessze fel.
ius hó 14-én.

FABINI F.

Festi" – Bivatalnokrágtól élt.

Ladislav Saučin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 14.

FABINI JÓZSEF

1956-ban gyűjteményes kiállítása volt Kassán.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 43.

FABINI JÓZSEF

A kcóni iskola tagja. Nevét Collinády György-, Feld Sajos-, Jakoby Gyula-, Szokol Kálmán- és Krón Jenővel kapcsolatban említi:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 48.

Fabini József

Ön, szülei, olaj, 1937.

reprodukció

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Fabini József:

Levočai vásárhely, olaj, 1933.

reprodukció

Ladislav Saučin. Vytvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

FABINI JÓZSEF

Gimnazista korában Krón Jenő,
később, az ezt követő években Halász-Hradil
tanítványa volt.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 43.

FABINI JÚLIUS (GYULA)

A Krón Jenő által vezetett iskolából kikerülve 1927 után a kassai művészek egyik legkiválóbbja.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 29. l.

FABINI GYULA

Művészétével kapcsolatban vtal: Šefčáková E., Koloman Sokol, Bratislava, 1963. c. munkára.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 29. l. szélj.

Fabiny E. MDK

Csendélet, pasztell

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

FABINY E.

537 Csendélet. Pastell.Eladó

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 74.oldal

MDK

Fabiny E.

Csendélet, paszt.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 74.l.

MDK

FRabinyi Emmi

Képzőmüv. Főisk. ifj.kiáll. 1913-14. Deák Ébner L. növendékei.

Megvan

S. Fabinyi Emma

1920. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban
Várlat, kmés rajz. 500.—

Lengyel Béla dr., min. tanácsos

1/VI. 311.

S. Fabinyi Emma

Várlat, Mnes rajz
500.—

Nemzeti Szalon 1920
MAPE. 7. Kiáll. März

OMKT. 1913. tav.:
Csendélet, paszt.—

Szegedi Képzőművé-
nek Egyesülete. 1913.
téli kiáll. Pasztell Képek
Képzőmův. Főisk Ifj
Kiáll.: Tanulmány,
pasz.

DIENER-DÉNES REZSŐ: Csendélet.

FABINYI *Emma*, férj. dr. *Sirchich* Györgyné, festő, * Marosvásárhely 1884 márc 9. A bpesti képzőműv. főiskolán Glatz Oszkárnál tanult. Szegeden él. 1913 óta szerepel a tárlatokon, főleg pasztellképekkel.

L. Gy. I. 299 l

Fabinyi Emma Sirchich
Györgyné, festő; sz. 1884.
márc 9. Marosvásárhe-
lyen. A bpesti képzőmű-
vészeti főiskolában 1912–
14. Deák Ebner Lajosnál,
Erdősy Bélánál és Glatz
Oszkárnál tanult. Szege-
művei kiállító-
den élt.
Tévé:

T. 6131.

ett sátorban az asztal körül ülő kö-
gyes főurak üdvözlik kölcsönösen egy-
tt békét hirdetik ki.

.4 : 19.2 cm.

Fabiny E m m y, férj. *dr. Sirchich Györgyné,* festőnő Szegeden. Művészeti tanulmányait Budapesten végezte s egy pastell csendélettel 1913 tavaszán jelent meg először a Műcsarnokban. Nehány pastellképével a sze-

E-Gy. I. 299. l. —
Képzőmű. Főisk. Évk.
1932-33. 79. l. — ~~Szeged~~
Szegedi Hírlap 1914.
jan. 1. (F. E. képei a
szegedi művészek ki-
állításán) — Sz-Sz.
452. l.

Fabinyi Emmi

Deák Éber L. növendéke.

Képzőművészeti Főisk.
Ifj. Kiállítása

1913–14.

Tanulmány, pasztt.

Fabiny Emmy

gedi művészek 1913. évi téli kiállításán is részt vett.

Kiáll. tárgymutató. — *Szegedi Híradó.* 1914 jan. 1. (Fabiny Emmy képei a szegedi művészek kiállításán.)

Fabinyi Emma

1912/13 – 1913/14

Ferképzőmfoiskèvk

1932-33. 79. e.

ruha redőire támaszkodik. Ezt a motívumot a festészet már régebben és szabadabban alkalmazta. (Phineus-esésze Würzburgban.) — Irodalom: F. *Studniczka*, Die Siegesgöttin, Leipzig, 1900.

ARCHIPENKO, *Alexander*, * Kiev

Fabiny Emmy

férj. dr. Sirchich Györgyné

festőnő

L.

Szendrey-Szentiványi

456. l.

Italia I. 100

Érkezett 1905 január 7.

27/1905 sz. (Gyulafehérvár, 1905 jan. 3.)

Az alsófehérmegyei tört. rég. és természettud. társulat elnöksége bekéldi alapszabályait és nyomtatványmintáit. (Tudomásul szolgál. 1905. II. 24.)

Fabiny Emma

Hul. Marosvásárhelyen 1884

márc. 9. Ev. ref.

1912/13. I. első ontágbeli mű-
vésznőv. Deák Ebner L.

1912/13. II. első ontb. n.o
és Erdőssy Béla.

1913/14. I. másodoszt. n.o
és Pilch D.

1913/14. II. másodont. ~~n.o~~
Glatz Onkárnál

Marosi Arnold VI. 229

Fabiny Emmy

szül. Marosvásárhelyen
1884 márc. 9. Ref.
1914/15. I. harmadéves
művésznő Glatz O.

Oroszlánfej Kőből, római V. 175.

Ø Fabinyi Ede

festō

1885

Éinüsk 1930.82. l.

Magyar emlékpénzek VIII. 152

Nagytekintetü

Müemlékek országos Bizottságának

Budapesten.

Fuchs Emil alékai vár helyreállítás épitésvezetője a f. é. april 19-iki sorozáson, mint egyéves önkéntes a cs. és kir. 6. vártüzérezred kötelékébe besoroztatott és f. évi oktober hó 1-re tényleges szolgálatra belett hiva.

Minthogy nevezett épitésvezetőt, – aki vezetésem alatt már 3 év óta van müemléki ügyekkel elfoglalva – bevonulása esetén csak nehezen lehetve pótolni, ugy van szerencsém nevezettnek a cs. és kir. hadügyminister úr ő nagyméltóságához intézett kérvényét azon tisztelettelyes kéréssel csatolni, mikszerint kiszközölni méltóztassék, hogy Fuchs Emil úr

Sényleges szolgálatra csak 2 év
múlva hivassék be, mely idő
alatt helyette uj segéderő
lesz nevelhető.

Budapest, 1904. julius 26.
Mély tisztelettel

Möllerutvány
bizottsági tag.

Fuchs Emil
építész
Kiselejtezett
vas

Dr Fabinyi Emil

azelőtt Fuchs Emil.

Fabinyi Emil építészmérnök, XII.
Kútvölgyi-út 61. 164-801

Bptávb 1940 szept.

u 1942. jan.

ASÁRNAP
12
Kat. Miksa
Prot. Miksa
g. 29. Kiriak.

N. k. 6 ó. 13 p. N. ny. 17 ó. 19 p.

Izr. 21. Hosana rabb.

HÉTFŐ
13
t. Ede kir.
rot. Kálmán
. 30. Gergely

Izr. 22. Sem. azar.

KEDD
14
. Kalliszt. p.
Prot. Helén
g. 1. Október

Izr. 23. Szim. thor.

SZERDA
15
t. Teréz sz.
Prot. Teréz
g. 2. Ciprián

ÜTÖRTÖK
16
at. Gál ap.
Prot. Gál
. 3. A. Dénes

PÉNTEK
17
t. A. Margit
rot. Hedvig
g. 4. Hierót

ZOMBAT
18
t. Lukács ev.
rot. Lukács
g. 5. Mamelta

Izr. 27. S. Beresith

FABINYI (Fuchs) Emil építész

- Erzsébetvadkert, postaép. 1923 (Tichtl Györgyel)
- Örkény, postahár, 1929.
- Lakihegy, adóáll. (1927-28, 32) Tichtl Györgyel)
- Zirc, „erdei ház" 1937
- Heiviretandrás, gyógyüdülő

Postaép 60. és ll
62. ~~és ll~~
73. és ll
75. és ll

Fabinyi Gyuláné
iparmüvesznő
56 éves
(gyilkosság)
+1946. II. 28
X. her ujhözlemető

Halotti főkönyv
93

14. *Draskovics (I.) György győri püspök, később kalocsai biboros érsek.* († 1587.)

Derékig ábrázolt, félig balra forduló alak, vörös bíbornoki ruhában, barna hajjal és gyér bajusszal. Mellén arany kereszt. Háttér: barna függöny. A kép alatt a következő felirás: «...givs Drasskovits Cardinalis Et Eppvs Iavrinensis Ad Cvi... | ...hus Rex Hvngariæ Collegio Societatis Iesv Tirnaviae | Præposituram B : M : V : de Thvrocz Contvlit.»

Olajfestmény. Vászon. M. 70—52 cm.
XVII. sz. Ltsz. 192.

15. *A Duna térképe 1560-ból.*

(M.D.L.X. | Congrazia e priuileggio del nostro Sig^r | Papa Pio IIII. per anni X. | Et similmente delia Serenissima Sig^ria | di Venezia per anni. XV. | in Roma per Ant. Lafrerj.)

Színes fametszet. M. 104—37 cm. Készítette *Fabius Licinius*. Jelzése a fent közölt feliratot tartalmazó tábla alsó jobb sarkában: «fabius licinius fecit.» Ltsz. 8347.

16. *Zrinyi Miklós halotti képe.* (1566.)

Félig balra fordított, levágott fej, sötétszürke alapon, babérgalyak között. Szeme egészen csukott. Barna szakálla, bajusza és gyér haja őszbe vegyült. Bal halántékán golyó lőtte seb.

Olajfestmény. Vászon. Átmérője 67 cm.
XVII. sz. Ltsz. 463.

17. *I. Szolimán török császár.* († 1566.)

Derékig ábrázolt, kissé balra forduló alak. Feje bal arcélben. Rövid szakálla és bajusza szürke. Meggyszin ruhát és meggyszin tetejű fehér turbánt visel. Jobb kezében papirszelet, török írással. Háttér zöld függöny.

Olajfestmény. Vászon. M. 108·5—85 cm.
Velencei festő műve a XVII. századból. Ltsz. 438.

18. ***Zrinyi Miklós a szigetvári hős.*** († 1566.)

Mellen alúl ábrázolt, félig jobbra forduló alak, őszülő barna hajjal, bajusszal és szakállal. Arany gombos sötétkék dolmányt, felálló gallérú, vörös visszájú aranybrokát mentét és kócsag forgós barna kalpagot visel. Szürke háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 63—45 cm. Másolat Ehrenreich után. Szilágyi István ajándéka. Ltsz. 10.

19. ***Vizkeleti Tamás báró, kamarai elnök.*** († 1611.)

Derékon alúl ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, fekete hajjal, álla alatt meghagyott szakállal és kisodrott hosszú bajusszal. Öltözete: arany paszomántos fekete dolmány és vállára vetett vörös mente, mindkettő nehéz arany gombokkal. Oldalán kard. Szürke háttér. A kép alját elfoglaló könyöklőn a következő felírás: «Thomas L: Baro Vizkelethy, sit Thesaurarius Anno. 1609 | Præfuit Annis duobus.»

Olajfestmény. Vászon. M. 112—83 cm.
XVII. sz. Ltsz. 417.

20. ***Stefnitz Pál ezredes.***

Félig jobbra forduló és szemközt néző alak, álló helyzetben. Haja, szakálla és bajusza vörösbarna. Jobb kezében buzogány; balját kardjának markolatán nyugtatja. Öltözete: vörös dolmány, ugyanolyan színű mente és sárga csizma. Háttér: táj, jobbfelől lovas csapattal és balfelől egy tölgyfával, melynek ágain az ábrázolt címere függ, «Pavl Stefnitz» felírással.

Olajfestmény. Vászon. M. 171—112 cm. Festette *Wanosik.* XVII. sz. Czartoriski Ádám herceg ajándéka. Ltsz. 34.

21. ***Báthori (VI.) István szathmári főispán és országbiró.*** († 1605.)

Térdig ábrázolt, félig jobbra forduló alak, rövid szőke bajusszal. Fejét balra fordítja és szemközt néz. Jobb kezében marsalbot, balját egy oszlop talapzatára helyezett arany

Ó Fábján dicháty

Beállott 1847. máj. 11.

Kolozsvári asztalosok

4. l.

3.

4.

FABÓ FERENC fotós '97. dec. 4.

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP DUNA

A szem és a lélek tükrében

Tárlat Fabó Ferenc természetfotóiból a Bartók előterében

A természetfotós — szerény nézetem szerint — korán kel, hogy megörökíthesse a hajnali napfényben a harmat pókhálon megülő gyöngycseppjeit, órákat képes lesben gubbasztani rejtekében egy madár jellemző, ámbár ritka mozdulatáért. Halkan közlekedik erdőn és mezőn, hogy aztán — szintén csendben — tegye a dolgát, elhozza nekünk, városi páriáknak a világ azon szeletét, amit mi már rég nem ismerünk. Nem csupán azért, mert — botorul — nem járunk *kint* (pedig ez a bajok forrása, és itt a szívtájéki szúrásokra is gondolok), de azért is, mert nincs szemünk az apró titkok látására. Kell egy természetfotós — és itt jelesül *Fabó Ferencet* említeném, tárlata e napokban hetekben látható a Bartók aulájában —, aki megmutatja nekünk a pipacs szimmetriáját, a madár énekét, a pillangó röptét, az őzek átkelését a folyón, a táj utánozhatatlan szépségét. A kicsi vagy/és hatalmas csodákat.

A hosszadalmas bevezető konklúziója nem lehet más: a természetfotós nem a természetet mutatja meg az elfáradt lelkeknek, hanem a természet képét — ahogy ő látja. Ebből — számomra — minimum két dolog következik. Az egyik természetesen az, hogy *ki kell menni*, leülni vízpartokon, közel hajolni, apróra megvizslatni (közben vigyázni, nem tönkretenni). Durell örökbecsű, mély bölcsességét idézve: mindenkiből lehet amatőr természetbúvár. A másik, már szigorúan Fabó kiállításához: a szakmai profizmus és alázat mellé — egy jó természetfotóhoz bizony sokat kell, bocsánat a kifejezésért, pepecselni, azon túl, hogy alapfeltétel a maximális alkalmazkodás a természet résztvevőihez: azok ugyanis szerencsére még mindig saját törvényeik szerint fungálnak — szükséges az a lelki, már-már filozóf attitűd, amivel a gyűjtemény tárgya szó szerint leképezhető. „Az én világom": pontos cím. A jó természetfotós — s Fabó Ferenc ilyen — akár tudatosan, akár nem, örököse a misztikus-panteista kánonnak. Amelynek fő tantétele röviden, hogy a természet — „a világ" — gyönyörű, öntörvényű, de érzékeny és így roppant sérülékeny rendszer, ahol minden változás visszafordíthatatlan folyamatokat gerjeszthet. A természet vagy nem képes regenerálódásra az emberfaj esztelen tombolása után, vagy idővel igen, de azt már nem éli meg a „csúcsragadozó". Fabó Ferenc tárlata egyszerre a szem és a lélek tükrében láttatja ezt a világot: az aggódás is „kiolvasható" belőle. Fekete madarának ősi szimbólumokat idéző mozdulata egyszerre lenyűgöz és — finoman figyelmeztet, fenyeget...

-ny-

Ma már nem Bábolna a védjegy

Az IKR Rt. neve ma is összefügg az egykori Bábolnai Állami Gazdaságéval, a mostani Bábolna Rt.-vel, amellyel sokat foglalkozott az utóbbi időben a sajtó. Ugyanis ők, mármint Burgert Róberték alapították meg az amerikai CPS-rendszer mintájára az IKR Közös Vállalatot. Ma már szinte nincs is ez a kapocs. Olyannyira lazult, sőt nem létezik ez a kapocs, hogy mint *Tóth Gyula*, a szabadbattyáni központtal működő Fejér, valamint Somogy és Veszprém megye kisebb részét integráló részvénytársaság helyi területi igazgatója mondja: „A Bábolna Rt. csupán egy a sok részvényes közül, s a 6,6 százalékával még nem is a legnagyobb."

Emlékeztetőül csupán annyit, hogy a Bábolna Részvénytársaság körül bizonyos pénzügyi nehézségeket, konkrétan több milliárd forintos veszteséget állapítottak meg a felügyeleti szervek, amelyeket a múlt héten lemondott *dr. Papócsi László*, a társaság vezérigazgatója cáfolt, és ahogy nyilatkozta a hazai sajtónak, ő maga pedig bizonyos lobbyérdekek áldozatává vált. (Egyébként ma is Papócsi doktor az IKR Rt. igazgatótanácsának elnöke, legalábbis amíg választott mandátuma le nem jár.)

Azóta kinevezték a cég élére *Nagy Gábort*. Az új vezérigazgató korábban már dolgozott az akkori mezőgazdasági kombinátban.

— Nekünk Bábolna volt az alapítónk, a „bölcsőnk", az ő nevükkel fémjelezve ismer bennünket a világ, így tehát nem szabad megtagadni a múltunkat. Ma már azonban az ő pénzügyi nehézségeik — ha vannak egyáltalán — abszolút nem érintenek minket — mondja Tóth Gyula területi igazgató. — Az immár harmadik éve tartó, felfelé ívelő tevékenységünk továbbra is töretlen maradt, ami azt jelenti, hogy a magyar mezőgazdaság, amely az előző kormány tevékenysége idején alapjaiban megrengett, talpon maradt, a magyar földművelő termelési kedvét nem lehetett megtörni, bizonyítja ezt az a tény is, hogy idén harmincnégy új kombájnt és tizenkilenc traktort adtunk el, számtalan munkagép mellett, s csak ennek a körzetnek a forgalma közelíti a két és fél milliárd forintot, s mindezt százhatvanöt regisztrált partnerrel értük el.

Ehhez azonban meg kellett újulni, javították a szervíztevékenységüket, korszerűsítették az alkatrészhálózatukat, s bevezették az úgynevezett gyors szolgálatot, amelynek segítségével huszonnégy órán belül kiszállítják üzleti partnereiknek az általuk igényelt alkatrészeket.

— Szeretnénk vevőközelben maradni — folytatja a területi igazgató —, s erre megvan a jó esélyünk, mivel eljutottunk odáig, hogy ma már a bankok és pénzintézetek keresnek fel minket, így válogathatunk a legkedvezőbb hitelkonstrukciók között, és az egykori osztalékosztás helyett egy modrnebb jutalék-visszatérítéses módszerrel dolgozunk.

Egyúttal a bábolnai vetőmagüzemet is beállították a „mindent a vevőért" célú elképzelés irányába, s így a kukorica-hibrid-vetőmag előállítás mellett kalászos gabona és borsó szaporítóanyagot is forgalmaznak.

A nyolc körzet közül a Fejér megyei székhelyű, volt 2000-es termelésszervezési egység forgalmazza az IKR Rt. idén várható 22-25 milliárd forintos árbevételének a tíz százalékát.

G.G.

Felújítási terv az M7-esre

Az Állami Autópálya Kezelő készítésére. A tender végered- újítási terveinek. A pályán kívü-

1970 JAN 2 4

1021

ZOMÁNC FALIKÉP

Fabók házaspár

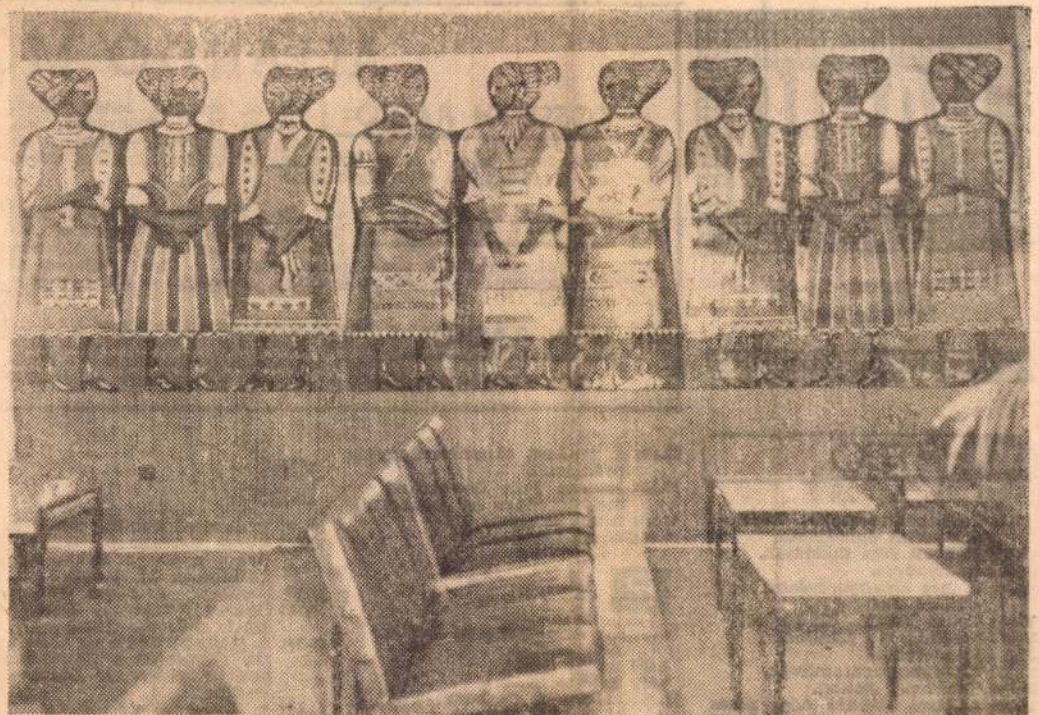

Színes zománc faliképet helyeztek el a megyei pártbizottság új székházának előcsarnokában. A nagy falfelületet betöltő, kilenc asszonyalakos, impozáns zománcképet a Szegeden élő Fabók házaspár készítette.

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ BUDAPEST, IX., Üllői út 31.
Telefon: 138-048, 337-748, 340-926

RÁDIÓ

1970. január 26-tól február 1-ig.

KOS

ágazdasag hírei. — 0.25: Himnusz, műsorzárás. Csak szombaon: a műsorzárás éjjel 2.00 órakor.

PETŐFI RÁDIÓ:

6.30: Torna (a 240, a 252,70 és a 345 méteres hullámhosszon), ezután kb. 8.05-ig a műsor azonos a Kossuth rádióval. — 10.00: A zene hullámhosszán. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. — 19.44: Jó éjszakát, gyerekek! — Kb. 0.10: Műsorzárás.

URH RÁDIÓ:

Reggel 8 (vasárnap 7) órától az első műsor kezdetéig a budapesti, a miskolci és a kabhegyi adóállomás a Petőfi rádió műsorát, a pécsi adó a Kossuth rádió műsorát sugározza.

K HÉTFŐ

8.15: Pillangókisasszony. Részletek Puccini operájából.
8.45: Kedvelt régi melódiák.
9.17: Rádióbörze.
9.25: A hét előadóművésze: Lukács Pál.
10.05: Tadzs Mahal. Elbeszélés.
10.25: Sibelius: V. szimfónia.
11.00: Iskolarádió.
11.35: Chopin-zongoraművek.
12.30: Tánczenei koktél.
13.15: Lakatos Sándor népi zenekara játszik, Gaál Gabriella énekel.
13.45: Válaszolunk hallgatóinknak!
14.00: Édes anyanyelvünk. Lőrincze Lajos műsora. (Ism.)
[illegible] Kórusstúdium.
22.40: A modern történettudomány problémái.
23.00: Kadosa Pál: Concertino mélyhegedűre és zenekarra.
23.16: Ritmusturmix.
0.10: Bartók-kórusok.

P

8.05: Rose Bampton és Rafael Arié énekel.
8.40: India. (Ism.)
9.00: Balettzene.
11.45: Invokáció Csokonai Vitéz Mihályhoz. Versek.
12.00: Zentai Anna és Szalai László nótákat énekel.
12.20: Mozart: D-dúr divertimento.
13.03: Törvénykönyv. A Rádió jogi műsora.
[illegible] hangversenyzőlök.

U

18.10: Tánczenei koktél. (Ism.)
18.55: Kursz Russzkovo Jazuka. Orosz nyelvtanfolyam felnőtteknek. 24. lecke.
19.10: Komlóssy Erzsébet énekel.
19.26: Önarcképvázlat... Mezey Mária műsora. (Ism.)
20.36: A Hesseni Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarának hangversenye Darmstadtból.
21.53: A dzsessz kedvelőinek: Jacques Loussier együttese játszik.
22.10: Muszorgszkij: Egy kiállítás képei.
22.48: Szabó Ferenc: Számadás.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Fabók Gyula

DÉLMAGYARORSZÁG

1967 SZEPT. 24.

1921.

FABÓK GYULA — CSENDÉLET

goz. Az üzemben el kell égetni a gyártási hulladékot is, s ezért az úgynevezett vegyes tüzelést alkalmazzák. A gyufagyár műszaki vezetője mondotta el, hogy a tavaly indult gáztüzeléssel jó és rossz tapasztalataik egyaránt vannak. A szénnel szemben nem jelentkezett megtakarítás, s ez valószínűleg a vegyes tüzelésből adódik. Ugyancsak ebből az okból számos műszaki problémával találkoztak, a kazán átalakítása nem sikerült a legjobban. Viszont a kazánt sokkal kényelmesebb kezelni, és két salakhordó ember munkája is felszabadult.

„Rugalmasabb" az energiatelep

Egy év óta földgázzal tü-

Újszeg

A bécsi vendég végigcserkészte az újszegedi Haladás Termelőszövetkezet hévízzel fűtött virágházait. Tetszett a rózsa, a szegfű és üzletet akart kötni.

— *A rózsából és a szegfűből több tízezer szál kell, már akár lehet is szedni* — mondta.

— *Adunk annyi virágot, aemnnyi csak szükséges* — felelte *Fodor* István, a tsz elnöke. — *Bejelentjük a HUNGAROFRUCT külkereskedelmi vállalatnak a bécsi igényt és útjukra küldjük a rózsát, a szegfűt. Ez* hozzá —

tározata *a rugalmas keres kedelem,* a tsz kertészet produktumai *„nemzetköz karrierjének"* segítése. Még a nemzetközi virágkertészet ben kivívott és kiérdemel rang megerősítése, *biztatás* lehetőségek jobb kihasználá sára.

Az exportjognak *alapj* van. Az újszegedi Haladá Tsz virágai, dísznövénye Erfurtban, Budapesten é Bécsben, a nemzetközi kiá lításokon *nagydíjat, aranyér met nyertek.* Évente má eddig is küldtek „mutatóba rózsát, szegfűt, rózsatövé Ausztriába, Jugoszláviáb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., [illegible] ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

Fabák Gyula festőművész

1972 APR 26

1021

A három grácia

A Viscosagyár irodaházát díszíti ez a három gráciát ábrázoló zománckép, melyet Fabák Gyula festőművész alkotott.

Kézilabda NB II

Ismét győztek idegenben

TATABÁNYAI VOLÁN—SIKLÓSI KESZTYŰGYÁR 16:11 (8:5)

Siklós, 400 néző, v.: Kiss, Horváth. *Volán:* Bordács — Veszprémi, Molnár, Szotyori, Bársony, Varga Z., Bábos. *Csere:* Szalay, Dalos, Hörömpöli, Tschürtz, Rampold.

A siklósi „oroszlánbarlang" bármelyik együttes részére igen veszélyes. A sok helyi néző nagy lelkesedéssel biztatja kedvenc csapatát. Nos, ezúttal a tatai fiúknak is akadt szurkolótábora, ugyanis a tatabányai szakközépiskola másodikosai kirándultak Siklósra.

A küzdelem Volán-góllal indult, bár a hazaiak hamar egyenlítettek. 3:3-ig fej-fej mellett haladtak, ekkor a Volán erősített, és a félidő végére sikerült előnyt biztosítania. A játék második része is jól indult, a kitűnően játszó tatai csapat egymás után hét gólt lőtt, s ezzel biztosította az értékes két pontot.

Fegyelmezett játékáért minden Volán-játékos dicséretet érdemel. Figyelemre méltó Bársony László formajavulása. A mezőny legjobbja egyéb-

Röplabda NB I

Újab

Kettős forduló volt a hé végén az NB I-es női röplab dában. Az ATSC csapata ez úttal ismét kétszer hagyta veszteségként a pályát. A szom bati vereség fájdalmas és kis sé érthetetlen, hiszen simá kikaptak a közepes játékerő képviselő és ezúttal elég gyen gén játszó BSE-től. A múl évi bronzérmes BKV ellen vi szont nem lehetett jobb ered ményt várni.

BSE—ALMÁSFÜZITŐ 3:0

Almásfüzitő: Csermákné Rakóné, Lázárné, Karánsebesy, Bokorné, Pálmási. *Csere:* Mészárosné, Vizi, Szarkáné.

A mérkőzést a BSE új és igen különös bitumenes pályáján rendezték. Mindkét csapat

Fabó Gyula
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET
Budapest

1970 MÁR 25
1024

Szerda, 1970. március 25.

Fabók Gyula festőművész kiállítása a Műcsarnokban

Fabók Gyula festőink legfiatalabb nemzedékéhez tartozik. Első kiállítását láthatja most a közönség a *Műcsarnok Kamaratermében.* Debütálása azonban máris több egyszerű *szárnypróbálgatásnál:* Fabók Gyula művészete — hogy megkezdett hasonlatunknál maradjunk — máris *szárnyalni tud.* Ki tudja fejezni mindazt, amit Fabók el akar mondani; teljes, habár persze csak a maga fejlődési szintjén mondhatjuk annak, hiszen egy fiatal művész élettapasztalatai csak a legkivételesebb esetekben foghatják át a dolgokat az alfától az omegáig; és — a lebecsülés szándéka nélkül mondva — Fabók Gyula művészete még nem tartozik a mindent megmutató tükrök közé.

A joggal kijáró elismerést semmiképp sem tagadhatjuk meg Fabók becsülettel épített festészetétől. Annál kevésbé, mivel mostani bemutatója arról tanúskodik, hogy Fabók Gyula teljesítette mindazt, amit négy esztendeje programjába fogott, amikor megkapta a fiatal művészek legnagyobb kitüntetését, a háromesztendei nyugodt alkotómunkát biztosító *Derkovits-ösztöndíjat.* Akkor, friss örömmel látva a munkához, képek sorát tervezte; s hogy mire jutott útján, jól mutatja mostani tárlata, amely a *Derkovits-ösztöndíj évei alatt festett munkáit sorolja elénk.* Tisztuló nyelvről és egyszerűen fogalmazott tartalmakról beszélnek ezek a művek. Fabók Gyula nem nyúl nagy távlatokig. Kísérleteinek célja láthatólag a kifejezésbeli biztonság megteremtése volt — s ezt elérte: levetkőzte a korai kubista példaképek zavaró hatását, s példájukon okulva, de már önálló formákkal és tartalommal saját világának alapozásához látott.

Mindez persze szerény eredmény volna, ha csak ennyi állna elénk ezen a kiállításon. Nemcsak ezért érdemes azonban róla szólnunk, hanem egy új műfaj megszületése miatt, amely nemcsak ígéretessé, de biztossá is teszi Fabók újabb lépéseit. A zománc technikája, amelyről most szólunk, jól tudjuk, nem Fabók Gyula „felfedezése". Sokan alkalmazták már előtte, most a közelmúltban is. A felfedezés jelentőségét nem az elsőség dicsősége jelenti ebben az esetben, hanem az a dicsőségnél többet, és komolyabb dolgot jelentő *eredmény,* hogy Fabók igazi nyelvet teremtett a maga számára a zománc anyagából. A tűzzománc művek, amelyek Fabók Gyula kiállításának második termét megtöltik: a *Fejek feketében,* a *Fejek vörösben,* az *Alakos kompozíció,* az *Ilias,* és végül a *Somogy megyei MSZMP-székház előcsarnokába készített tűzzománc kompozíció,* ennek a jelentőségére hívják fel figyelmünket egyszerű, kevés külsőséggel, inkább belső tüzekkel operáló világukkal.

(h. gy.)

Szerda, 1

Nixo

Talán pontosabb volna körmönfontnak minősíteni az amerikai elnök döntését a nagy vihart felkavart *Phantom*-ügyben; a *New York Times* kommentátora feltehetőleg kevesebb rosszallást érez a *„subtle"*-jelzőben, amellyel *Nixon* manőverét illette. Ez azonban csak fordítási kérdés. Vitathatatlan viszont, hogy meggondolt politikai mesterkedést takar a washingtoni döntés az izraeli repülőgépigények kielégítésének *elhalasztásáról.* Az említett hírmagyarázó akként tartja ravasz manővernek, hogy közben nem zárja ki a csúnya kudarc lehetőségét sem.

A nixoni politikai döntés jelentékeny voltát már önmagában is jelzi a *mindkét oldali háborgás:* egyértelmű Izrael-pártiságát ítélik el az arab fővárosokban, kétértelműnek és — Tel-Aviv szemszögéből aggasztóan — mérlegelőnek vélik Izraelben. Az utóbbi értékelés annyiban helytálló, hogy az amerikai lépés kifejezi a kutya és a farok — csóválás szempontjából — egyértelmű és felcserélhetetlen alárendeltségi viszonyát; mostanában ugyanis keletkeztek ezzel ellenkező látszatok. Az

amerikai érdekek

erőteljes érvényesítésének szándéka vezérelte Nixont. (Az általánosabb történelem tükrében torzítás nélkül megláthatnák Tel-Avivban, hogy mennyire eszköze csak országuk az Egyesült Államoknak).

Január 30-án jelentették be váját, a háború következményeinek igazságos felszámolása helyett. „Ezzel az *ideiglenes* döntéssel nem akarjuk veszélyeztetni Izrael biztonságát" — érvelt Rogers. Holott Izrael

hódításait védi

az az „erőegyensúly", melynek „felborításától" Washington óva inti — a Szovjetuniót.

Kétségtelen, hogy a szovjet—amerikai kapcsolatoktól elválaszthatatlan a nixoni döntés, lévén azok egyik legfontosabb ütközőpontja a Közel-Keleten. Azok, akik az Egyesült Államokban vagy Franciaországban aggódva figyelték Washington merev közel-keleti irányvonalát, most nem fukarkodnak a helyesléssel; kivált elégedett lehet *Pompidou* köre.

Valóban van egy olyan *oldala* a nixoni döntésnek, mely a szovjet—amerikai viszony figyelembevételét, s akként *az esetleges nagyhatalmi rendezést* látszik a washingtoni politikába beépíteni. Ebben az értelemben talán nem lényegtelen, hogy — az eszkalációt tekintve — a Nixon-kormány a helybenjárást tartotta időszerűbbnek a továbblépés helyett. Ettől azonban egyelőre *jottányit sem módosult* a politikai rendezést akadályozó amerikai álláspont, aminthogy változatlan és *meghatározó* az az amerikai érdek, amely a haladó arab világ és annak szocialista kapcsolatai gyengüléséhez köti a háború következményeinek felszámolását. A Közel-Kelettel kapcsolatban sokat emlegetett szovjet—amerikai konfrontáció elkerülésének szándéka, vagyis a világ-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 SZEP 24.
MAGYAR NEMZET

Fabók Gyula

VIETNAM

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása

Vietnam neve ma sok mindent jelent az emberiség szókincsében. Jelenti az ellenállás hősi erőfeszítéseit és a barbár erőszakot, amellyel az agresszorok úrrá próbálnak lenni a szabadságáért küzdő nép fölött. Jelenti a szolidaritást, az együttérzést, a segítséget, a jobbért való küzdelmet, a tiltakozást a vérontás ellen. Szimbóluma a haladó erők összefogásának az elnyomás ellen.

A *Fiatal Képzőművészek Stúdiójának* grafikai pályázata, amelynek díjnyertes műveit a Mednyánszky-teremben rendezett tárlaton láthatja most a közönség, e gondolatok jegyében fogant. Szenvedélyes és hangos kiáltás minden bemutatott rajz az értelmetlen gyilkolás ellen. Kórusuk beleolvad a tiltakozás árjába, amely egyre nő a világ minden országában, az Egyesült Államok politikája ellen.

Foglalkozhatnánk külön-külön is e művekkel, elemezhetnénk a művészi teljesítményeket, szépségeket, előnyöket és hátrányokat, elsősorban azonban egy dolgot kell kiemelni: a fiatal művészek, akik itt alkotásaikat bemutatják a közönségnek, megértették azt, amit minden ember érez és ki is tudták fejezni. Meg kell jegyeznünk néhányat e tárlat rajzai közül: *Fabók* Gyula kompozícióját és *Kátai* Mihály három rajzát, amelyek a barbárság és a harc súlyos krónikái, *Mizser* Pál műveit, valamint *Bakos* István és *Rády* Ferenc plakátterveit.

A rajzokat bemutatásuk után ki fogják majd állítani szerte az országban, az üzemekben és a KISZ-szervezetekben, első példányaik pedig ajándékként Vietnamba fognak kerülni, méltó dokumentumául népünk érzelmeinek, szolidaritásunknak.

h. gy.

cialista Köztársaság honvédelmi minisztere — *Czinege* Lajos vezérezredes, hazánk honvédelmi minisztere, valamint az általa vezetett magyar katonai delegáció tagjainak társaságában — pénteken Ceske-Budejovicében meglátogatta a Vltava hadgyakorlat vasárnapi díszszemléjére készülő magyar alakulatokat.

A csehszlovák honvédelmi miniszter üdvözölte az elhelyezési körlet előtt tiszteletére

Akcióeg az imperializi agresszi

A Spanyol Kommunista Párt

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására Dolores *Ibarrurinak*, a párt elnökének vezetésével látogatást tett Magyarországon a Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottságának küldöttsége.

A spanyol küldöttség különböző ipari és mezőgazdasági üzemeket látogatott meg, megismerkedett a magyarországi szocialista építőmunka nagy sikereivel.

A delegáció találkozott és eszmecserét folytatott *Kádár* Jánossal, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárával, *Komócsin* Zoltánnal, a Politikai Bizottság tagjával, a Központi Bizottság titkárával, *Benke* Valériával, a Központi Bizottság tagjával és a Központi Bizottság más képviselőivel. A megbeszéléseken elsősorban a két párt kapcsolatai, a nemzetközi helyzet és a nemzetközi kommunista mozgalom időszerű problémáival foglalkoztak. Az őszinte

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 DEC 30

NÓGRÁD
Salgótarján

Fabók Gyula

1021

Egy művész vallomásai a zománc tiszteletéről

A II. salgótarjáni művészeti hetek kétségkívül legrangosabb eseménye az I. országos zománcművészeti kiállítás megrendezése volt. Amint Koczogh Ákos, a katalógusban írta, bár Pécsett és Kecskeméten már rendeztek zománcbemutatókat, „még minden jelentkezés magával hozza az újság örömét." Salgótarjánnak külön örömet is jelentett a kiállítás, egy majdani zománcbiennálé csíráját figyelte benne.

Mintegy húsz alkotó munkáját láttuk a tárlaton. A Nógrád megyei Tanács nagydíját Fabók Gyula kapta. Salgótarjánba tűzzománc alkotásaiból hozott el néhányat: Asszonyok I., II., Iliász, Dante: Pokol. (Utóbbi kettő szekrény.)

Fiatal művész. A Képzőművészeti Főiskolát 1965-ben végezte el, mestere volt Hincz és Szentiványi. Másodéves korától kezdett zománccal foglalkozni. 1966-ban Derkovits-díjat kapott, az 1967-es stúdiókiállításon pedig festődíjat. A fiatal képzőművészek párizsi biennáléján ugyancsak ez évben képpel szerepelt, itthon pedig stúdiópályázatot nyert. 1968 novemberében a bécsi Collegium Hungaricum magyar zománckiállítást nyitott, amelynek nagy sikere volt, ezen Fabók-alkotások is szerepeltek.

Az I. országos zománcművészeti kiállítás nagydíjasával, Fabók Gyulával Salgótarjánban beszélgetünk.

— Ez volt a második nyilvános szereplésem — mondja. 1970 tavaszán Budapesten, a Műcsarnok kamaratermében lesz egyéni kiállításom, ahol festményt és zománcot egyaránt bemutatok. Zománccal idestova nyolc éve foglalkozom, a LAMPART Zománcipari Művek kőbányai üzemegységében dolgozom, minden támogatást megkapok. Berendeztem a cég központjában egy reprezentatív termet, s több munkámat is megvásárolta a gyár.

Fabók Gyula festő szakon végzett, de a zománc szerelmesei közé is tartozik. Fest és zománcot készít egyidőben.

— Meggyőződésem, hogy a zománc, többi között, az építészetben sincs kellően kihasználva. Pedig például a zománclemez-burkolat külföldön már ugyancsak elterjedt.

(Az angolok több száz négyzetméteres zománcfalakat készítenek, — különösen Afrikában. Nálunk elsősorban Lantos Ferenc nevéhez fűződik a zománcfal első munkája kétéves. Rajta kívül Z. Gács György nevét kell említenünk.)

— Én egyébként ipari zománccal dolgozom — folytatja a tájékoztatást Fabók Gyula. — Munka közben azt érzem, hogy itt nem állanak előttem korlátok, mint például a táblaképnél. Azt szeretném, ha zománckészítés közben nem festenék. Azt hiszem, ez az erőfeszítésem nem lesz hiábavaló. Sokan ugyanis zománckészítés közben is festenek, vagy grafikát csinálnak, holott a zománc külön műfaj, külön nyelvvel, amely mind a festői, mind a grafikai nyelvtől természetszerűen különbözik. A zománcot tisztelni kell. Anyagszerűségét kell tisztelni. A külön zománcnyelv úgy alakul ki, ha az anyagot tiszteletben tartja az ember. Külön hangja van a zománcnak.

Fabók Gyula szerint egyébként hazai irányzatokról ma még kissé korai lenne beszélni. A képzőművészeink különbözőképpen kezelik a zománcot, mint anyagot. Sok lehetősége van a zománcnak, miután a művész felismeri anyagszerűségét. E felismerés után jön a művész személyisége.

— A zománc: fémen üveg. Ezt kell tiszteletben tartani —

...i betegségen...

teg kezelésben nem részesül — körülbelül kilenc héttel a fertőzés után, alakulnak ki a vérbaj második szakaszára jellemző tünetek. Ezek testszerte a bőrön különböző kiütések formájában jelennek meg, a negyermeke halva, vagy fertőzötten születik, melynek nyomait vagy következményeit — ártatlanul — egész életén át magán viseli.

A GONORHEA (TRIPPER, KANKÓ) a leggyakoribb nemi betegség. Kórokozója a húgycsövet betegíti meg, ami nőknél és férfiaknál egyaránt gennyes lefolyásban nyilvánul meg. Ha nem fordulnak kellő időben orvoshoz, a betegség tovább terjed a belső nemi szervek felé, különböző szövődményeket okozhat, így nőknél meddőséget, férfiaknál sterilitást is. Mindkét nemi betegség gyógyítható!

Gyógyításuk a bőr—nemibeteg-gondozó intézetekben történik. Aki bármilyen nemi betegségre gyanús tüneteket észlel magán, családtagján, vagy partnerén, bizalommal jelentkezzék a bőr—nemibeteg-gondozó intézetben, ahol ingyenes kezelésben részesítik, teljes titoktartás mellett. Az önkezelés mindkét nemi betegségben súlyos következményekkel járhat, mert a nemi betegségek tüneteit késleltetheti, megváltoztathatja anélkül, hogy a betegséget meggyógyítaná és a beteg fertőzőképességét megszüntetné, ezért sosem szabad magunktól vagy baráti tanácsra semmiféle orvosságot bevenni, vagy helyi kezelést alkalmazni. Mint minden fertőző betegségnél, itt is nagyon fontos a megelőzés. Ezt a célt szolgálja a kötelező szűrővizsgálatok bevezetése munkába állás előtt, élelmiszerrel dolgozóknál, terhes anyáknál stb. ... bőr—nemibeteg-gon-

ismétli Fabók Gyula.

Tegyük hozzá: nagy lehetőségek állnak előtte. Művészeinket tehát indokoltan érdekli ismét a több ezer éves zománc. Nemes anyag, tartós és elérhető. Salgótarjánban élő és alkotó művészeink is foglalkoznak vele a ZIM salgótarjáni gyáregységének támogatásával.

Fabók Gyula gondolatát idézzük: *a zománc tisztelete — reméljük — mielőbb tiszteletet szerez országosan is városunknak, Salgótarjánnak.*

T. E.

Iróa...

n...

Hemerka Gyula, a Balassagyarmati művelődési ház igazgatója a nemrég lezajlott irodalmi színpadi napokra készülvén egy függöny felrakása közben balesetet szenvedett, s csak azért nem ment betegállományba, mert tudta, hogy az ISZN rendezvénysorozata az ő közreműködése nélkül nem bonyolódott volna zökkenőmentesen.

Ez az első bekezdés látványos indításnak ígérkezik egy önfeláldozó igazgató létére, a függönyökkel bajlódó népművelő arcképének megrajzolásához. Hemerka Gyulát azonban nem a látványos tettek, hanem szívósan, következetesen végrehajtott munkája jellemzi. A baleset csak egy jelentéktelen — igaz: fájdalmas — epizódja volt tevékenységének. De maradjunk az ISZN eseményénél: miből állt a művelődési ház igazgatójának feladata?

Mi van a felszín alatt?

Tények után érdeklődöm és számokat hallok: a négynapos eseményen 15 színpad volt jelen, 2 külföldi, 7 megyei, 6 pedig más országrészekből való; ez 232 öntevékeny résztvevőt jelentett; a vendégek a város három helyén szálltak ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1969 DEC 19

1021

MEGJEGYZÉS

Egy régi műfaj új lehetőségei

A modern képzőművészet mozgalmas története során számtalan új eljárást fedezett fel, új technikai megoldások szüntelen kutatásával igyekezett mindjobban megközelíteni azt az egyre bonyolultabbá váló tudattartalmat, amely kifejezésére, megjelenítésére vállalkozott. A XX. század képzőművészetének a figyelme is így fordult újra a tűzzománc felé. Ez a technikai eljárás nagyon régi, mondhatnánk ősi, új felfedezése viszont a műfaj funkcióját tekintve, hatalmas változást hozott.

A tűzzománceljárást, amelyet régen elsősorban ötvösök használtak képzőművészeink most *tartalmi mondanivalójuk új kifejező eszközének tekintik.* Ez a funkcionális változás természetesen ma még csak folyamatában, tendenciájában van jelen, inkább csak lehetőségként, mint sem realizált valóság gyanánt. Művelői zömmel még táblaképeket készítenek ezzel az iparszerű technikai eljárással, és sokszor a tűzzománckép és a klasszikus értelemben vett táblakép között csupán az a különbség, hogy míg az egyiket temperával vagy olajjal „festik", a másiknál a színeket és formákat ráégetik a vaslemezre.

Ez a bizonyos értelemben vett átmenetiség — mondhatnánk műfajtalanságnak — jellemzője a Salgótarjánban megrendezett I. országos zománcművészeti kiállításnak is. *A kiállítás anyaga nagyon színvonalas, sok jó művet találhatunk benne, de a művészek nagy része még nem él a zománckép új lehetőségeivel.*

E megállapítás alól csupán talán csak a nagydíjjal jutalmazott *Fabók Gyula* és a pécsi *Lantos Ferenc* a kivétel. Mindketten bizonyos értelemben „alkalmazott művészetnek" tekintik a zománcképet. Erre nagyon jó példa Fabók *Iliász bárszekrénye*, vagy *Dante fali tékája.* Lantos Ferenc más irányba orientálódik, ő inkább murális lehetőségeket lát a zománcképben, *ornamentális díszítőelemet, épületek külső homlokzatán vagy belső építészeti térben.* Hasonló törekvések vezetik a mecseknádasdi művésztelep tagjait, s immár két nyarat töltöttek művészeink Bonyhádon, ahol a tűzzománc új eljárásaival kísérleteznek. De másutt is egyre intenzívebben fordul képzőművészeink figyelme e nagyon dekoratív, időtálló eljárás felé, sőt, egy évtizede már a Képzőművészeti Főiskolán is folyik ilyen irányú képzés.

Nem véletlenül vállalkozott Salgótarján sem az első országos zománcművészeti kiállítás megrendezésére, hiszen a Zománcipari Művek salgótarjáni gyára készséges kísérleti műhelyként ajánlkozott az itt dolgozó képzőművészeknek is az új eljárás elsajátítására. *A kiállítás anyagát tekintve, ezt az első lépést mindenképp biztató kezdetnek tarthatjuk.* A tarjániak úgy tervezik, hogy 1970-től biennálé jelleggel, kétévenként, rendszeres fórumot biztosítanak a zománcképeknek, sőt, ezeket a kiállításokat nemzetközi jellegűvé akarják tenni.

Rideg Gábor

ztertá...

üdülőterület fejlesztési programja
gálati találmányok díjazása
vaslatok és észrevételek hasznosítása

terjesztése alapján a Minisztertanács megtárgyalta és jóváhagyta a balatoni központi fejlesztési programot azzal, hogy annak részleteit a negyedik ötéves terv összeállításánál kell figyelembe venni.

A *balatoni üdülőterület* összehangolt fejlesztési programja szerint a következő tervidőszakban, 1975-ig tovább kell javítani a Balaton környékének közművesítését, egészségügyi és kulturális ellátottságát, gondot kell fordítani a gyógyhelyek fejlesztésére, a természeti és tájképi adottságok védelmére, az építési szabályok betartására. A program megvalósítása lehetővé teszi *az üdülési szezon meghosszabbítását, és a jelenleginél több hazai és külföldi vendég korszerű, kulturált körülmények közötti fogadását.* A tervidőszak végére jelentősen bővül a közműhálózat. A fejlesztés során — egyebek között — csaknem 21 kilométeres új partvédőművet létesítenek.

A *munkaügyi miniszter és a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége jelentést tett a karácsonyi és újévi munkaidő-beosztással kapcsolatban már kiadott intézkedésekről.* A Minisztertanács a tájékoztatót tudomásul vette és felhívta a minisztereknek, az országos hatáskörű szervek vezetőinek és az illetékes tanácsok vb-elnökeinek figyelmét, hogy szabálytalan munkaidő-beosztásokat ne engedélyezzenek.

A kormány ezután megtárgyalta és elfogadta *az Országos Találmányi Hivatal elnökének a szolgálati találmányok díjazására és a találmányokkal kapcsolatos egyéb intézkedésekre vonatkozó előterjesztését.* A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény felhatalmazta a kormányt, hogy a találmányokért járó díjazással kapcsolatos kérdéseket rendezze.

A Minisztertanács titkársága vezetőjének előterjesztése alapján a kormány felhívta a miniszterek és az országos hatáskörű szervek vezetőinek figyelmét az országgyűlés decemberi ülésszakán elhangzott képviselői észrevételekre és javaslatokra azzal, hogy vizsgálják meg a javaslatok megvalósításának lehetőségeit, s erről tájékoztassák az országgyűlés elnökét és az indítványozó képviselőket.

A Minisztertanács megtárgyalta és elfogadta a saját, valamint a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság 1970. I. félévi munkatervét, majd egyéb ügyeket tárgyalt. *(MTI)*

Péter János a Szovjetunióba látogat

A Szovjetunió kormányának meghívására *Péter* [illegible] külügyminiszter december második felében hi-

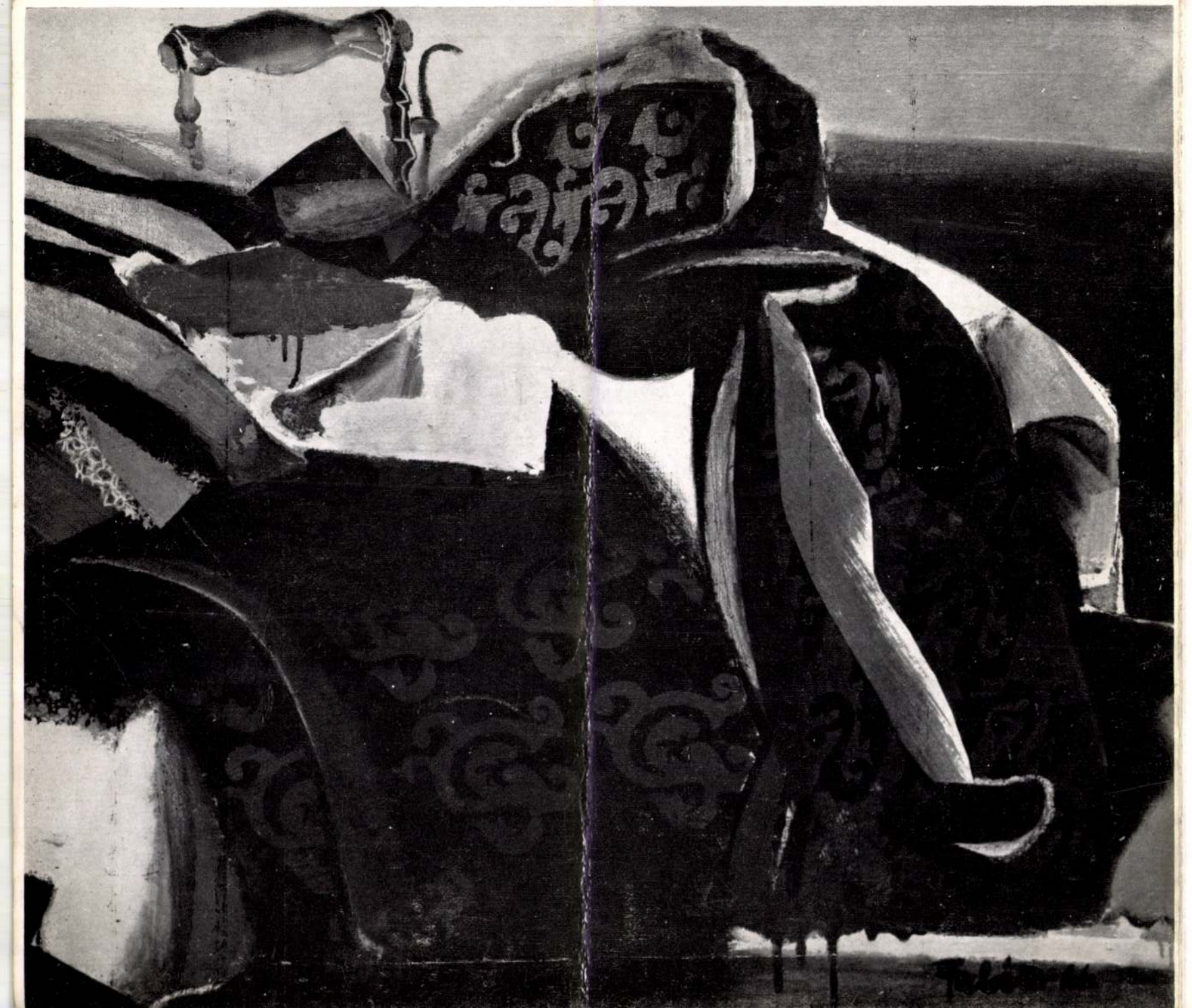

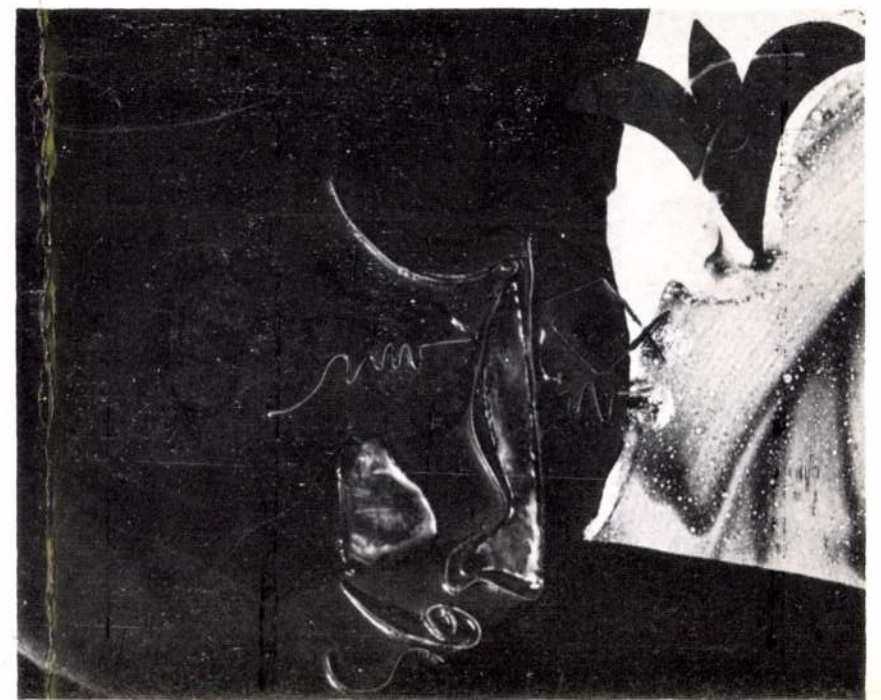

7

70.8394 Nyomdaipari Vállalat Balassagyarmat
Fk.: (Magyar Hírlető) — Fv.: Bednár Károly

FABÓK GYULA

1970 március műcsarnok kamaraterem

1

Egy interjú, három bekezdés három kritikában, néhány félmondat néhány kollektív kiállítás beszámolójában – összesen ennyit foglalkozott eddig a sajtó Fabók Gyula személyével és művészetével. Mentségére szolgál a sajtónak, hogy sokkal több alkalma nem is volt erre: a művész, aki most bemutatkozik, egy hete múlt huszonnyolc éves.

Hadd mutassam be hát először őt magát. 1942-ben született pesti munkáscsaládba, művészeti gimnáziumot végzett, 1960-65 között Hincz Gyula és Szentiványi Lajos növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán – ez a nacionáléja. 1956-tól 69-ig Derkovits-ösztöndíjas, a Fiatalok Stúdiója tagjaként megnyer egy portrépályázatot, első díjat kap a Stúdió 67. kiállításon és a 69-es salgótarjáni zománcművészeti kiállításon; továbbá: kilenc négyzetméteres zománcképét most állították fel Kaposváron, és kiállított több országos és stúdió-tárlaton, meg külföldi kiállításokon, Bécsben, Párizsban, Glasgow-ban – ezek hozzá a műtörténeti adalékok. Tipikusak, mai ifjú tehetségeink tipikus pályafordulatai.

Munkásságáról már bővebben kellene beszélni. Művészete nem ilyen tipikus, nem is ismeretlen, öt esztendeje ismerhetik azok akik figyelemmel kísérik a legújabb művészgeneráció legtehetségesebbjeit. Emlékezhetnek rá, hogy diplomája megszerzése után Fabók Gyula egyik igéretes tagja volt annak a – most már látható: nagyon heterogén – fiatal festőcsoportnak, akik a korábbi évek stúdió-kiállításain Braque és Picasso csapásait követve a kubizmus ihletésében született képeket állítottak ki. Sokan voltak, olykor ingerlően sokan, és a kritika nem győzte hangsúlyozni reményeit, hogy a jó példa új megoldásokra sarkallja őket. Fabók első volt az elsők között, aki bebizonyította, hogy valóban csupán pályakezdő első próbálkozás volt ez számára, s két év után – huszonöt esztendős korában! – már nemcsak tehetséges: eredeti művekkel jelentkezett. Ezt azóta is folytatja, erre a katalógus előszónál megyőzőbb bizonyíték maga a kiállítás. Az előszó csupán arra a titokzatos, nosztalgikusságában is harmóniával telt szellemi világra szeretné felhívni a figyelmet, amely ezt a nagyon fiatal festőt nagyon érett költők rokonává teszi.

Megtalálhatók e költői szemlélet formai hordozói is természetesen, kielemezhető a pop-art, a szürrealizmus, a kubista kollázs-montázs technika nagyon diszkrét hatásai – s természetesen a zománcé is, Fabók mind bravúrosabban művelt új műfajáé, amelynek értékei ugyancsak elemeznivalók lennének. De hagyjuk a kategóriákat, a kiállító művész stílusa még alakul, legalábbis nagyon remélem.

Ezért ajánlom szeretettel és meggyőződéssel Fabók Gyula művészetét. Ajánlom mindazoknak, akik örömüket lelik egy nagyon fiatal és nagyon tehetséges művész kiállításában.

Rózsa Gyula

2

4

FESTMÉNYEK:

CSENDÉLET KESZTYŰVEL	olaj-temp.	100x	70
PORTRÉ	olaj-temp.	100x	80
NEGYSZÖGLETES PORTRÉ	olaj-temp.	100x	170
MŰHELY	olaj-temp.	100x	168
INTERIEUR	olaj-temp.	75x	140
A TOKOR	olaj-temp.	90x	140
INTERIEUR ÁLLVÁNNYAL	olaj-temp.	130x	110
MŰTEREM	olaj-temp.	140x	105
A VÖRÖS ASZTAL	olaj-temp.	125x	82
KOMÉDIÁSOK	olaj-temp.	170x	125
NYITOTT AJTÓ	olaj-temp.	160x	65
IRÓGÉPES CSENDÉLET	olaj-temp.	100x	120
KALAPOS NŐ	olaj-temp.	140x	75
CSENDÉLET	olaj-temp.	100x	70

TŰZZOMÁNCOK:

FEJEK FEKETÉBEN I. II. III.	tűzzománc	13x21
FEJEK VÖRÖSBEN I. II. III.	tűzzománc	13x21
HÁROMALAKOS VARIÁCIÓK I. II. III. IV. V. VI. VII.	tűzzománc	40x30
KOMPOZÍCIÓ I. II. III.	tűzzománc	22x33
EMLÉKEZÉS EGY ADY VERSRE	tűzzománc	70x40
ASSZONYOK I. II.	tűzzománc	30x20
ALAKOS KOMPOZÍCIÓ I. II. III. IV.	tűzzománc	21x13
ILLIÁS (SZEKRÉNY)		
DANTE (SZEKRÉNY)		
A SOMOGY MEGYEI M. SZ. M. P. SZÉKHÁZ ELOSZARNOKÁBA KESZITETT TUZZOMÁNC KOMPOZÍCIÓ 1 : 5 VÁZLATA		104x34

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: VIZY OTTÓ
A FOTÓKAT KÉSZÍTETTE: KONYA KÁLMÁN, PECSENKE JÓZSEF, PETRÁS ISTVÁN, VASSÁNYI BÉLA

KATALÓGUST TERVEZTE: PECSENKE JÓZSEF
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: RÓZSA GYULA

1970 JUL 28

1021

Fabók Gyula

Fabók Gyula tárlata

Pénteken, július 24-én délután hat órakor népes érdeklődő közönség és a helyi képzőművészek jelenlétében nyílt meg Fabók Gyula festőművész önálló kiállítása a Kiállítási Teremben. A fiatal művészt Pálfalvi János mutatta be a megnyitó közönségének, s ugyancsak ő tartott rövid ismertetést Fabók Gyula eddigi munkásságáról, művészi egyéniségéről.

Fabók Gyula pesti munkáscsalád fiaként háborús időkben, 1942-ben született, a főiskolát 1960 és 1965 között *Hincz Gyula* és *Szentiványi Lajos* tanítványaként végezte. Több főiskolás Stúdiópályázaton vett részt, a Stúdió 1967-en első díjjal jutalmazták. Pályafutásának eddig legjelentősebb állomása a tavalyi, salgótarjáni zománc-biennálén nyert első díja — ezzel egyidőben Bécsben, Prágában, s mostani kiállítása idején Würtzburgban láthatóak művei, tűzzománcok és olaj-táblaképek.

*

A tárlat anyagára csak egy átfogó pillantást vetve, egy dologgal azonnal tisztában lehet a szemlélő: kísérletező ember műveit látja. A tűzzománc olyan kifejező eszköz, aminek mesterségbeli fogásait nem lehet a főiskolán megtanulni, ama keveseknek, akik ezt művelik, heurisztikus egyéniséggel és makacs kitartással kell birniuk: még nem ismert, és eléggé talán ki sem ismerhető anyaggal kell újra és újra megbirkózniok, nemes anyaggá lényegítve át egy alapjában közönséges és rusztikus anyagot.

Második gondolatunk: valóban fiatal ez a művész? Olaj-táblaképeit látva, felületes szemlélő azt hinné, hogy Braque- vagy Picasso-kortárssal áll szemben, némely művén szecessziós jegyeket, másokon szürrealista reminiszcenciákat érezni — s mégis, mindezek ellenére, be kell látnunk: két generációval későbbi művekkel van dolgunk, a mai tartalom a formát is maivá kényszeríti.

Visszatérve a tűzzománcokra: szinte a nemes fémekkel egyenlő értékű ötvöszománccal ér fel ez a közönséges lábas-zománc, abban a megjelenési formában, azon a módon, ahogyan Fabók Gyula bánik vele. Három női figurás kompozíciói lényegében egyazon téma variációi, a forma-, a szín- és a kompozíciós lehetőségeket keresve. Legvonzóbbnak a fekete-szürke-fehér változat tűnik. Egy másik zománckompozícióról, a barokk allegóriák jutnak eszünkbe, de ez inkább csak elröppenő érzés — a sisakos Athénéfő és mellette Shakespeare, Beethoven, Rembrandt és Einstein képmása a művészetnek és a tudományok egységének gondolatát szuggerálja, s egyúttal Fabók művészi-világszemléleti hitvallására is fényt vet. Itt, ezen a zománcon az eddig még ki nem használt lehetőség, a kollázsnak, montázsnak, a rátétes zománctechnikának alkalmazhatósága is kitűnően látszik. Fabók zománcai egytől egyig oldottak, kevéssé vonalasak, nem grafikus, hanem festő alkotásai.

Nagyméretű táblaképei közül legelőször egy fiatalkori, még útkereső, de nagyon rokonszenves, megrázóan bájos portréja, a Lila Portré tűnik szembe. Az erősen szeccessziós kompozíció mintha előrevetné a későbbi Fabók-művek tendenciáját: visszafogott, lehetőleg egy-két színben tartott, a harsogó kolorit-adta lehetőségekkel nem élő enteriőrök és csendéletek sorozatát. A későbbi, írógépes csendélet, a tükrös enteriőr megfontolt ökonómiája, csak első pillantásra tűnik sivárnak, lehangolónak. Úgy véljük, ez a néhány csendes szín nem pesszimista szemüvegre utal — meg kell látnunk és éreznünk benne a halk lírát, azt a humánumot, amit Fabók például egy emberarc szépségében felfedez. Érdemes jól megfigyelni négyalakos festményén a négy női figura arcvonásain tükröződő érzelmeket: egy egy pillanatkép, egy-egy érzelemrezdülés rögzítése az időben: mind a négy arcmás a művész feleségéé.

Eljut-e Fabók Gyula egyáltalában a vad, lobogó színekig, a vörös, a méregzöld, az enciánkék egymásmellettiségének sokkoló hatásáig? Hogy ismeri és tudja ezt is, azt talán a Harlequin-kép sejtteti, s bizonyítja nem egy tűzzománcának friss és ragyogó színegyüttese.

*

A művészt tárlatának rendezése közben kértük meg válaszadásra néhány mondat erejéig.

— A színek másképp, de nem kevésbé értékesen élnek a tűzzománcon, mint a vásznon. A zománckészítésnél a mindig fenyegető esetlegességet kellett leküzdenem, és úgy érzem, ezt sikerült. A kész zománc színeit előre látva égetés után is pontosan ugyanezeket a színeket kell megkapni. Hosszú kísérletezés kell hozzá, én kilenc éve csinálom. A tűzzománc szerintem nem mellékes passziója a festőnek, ez az anyag rengeteg lehetőséget rejt még magában, és szerintem egyenrangú az olajfestészettel. Az utóbbi évek azt is bebizonyították, hogy nemcsak intim, kamarajelleggel bíró zománcok készíthetők, hanem, a körülbelül egy négyzetméteres maximális nagyságot túl nem lépve, murális zománcművek is létrehozhatók. A Somogy megyei pártszékházban van például egy kilenc négyzetméteres tűzzománcom, és háromalakos zománckompozícióm után most készítem a tizediket a Viscosa megrendelésére hat négyzetméteres nagyságban.

— Óriási segítséget nyújtott a Lampart-gyár abban, hogy egészen aprólékosan kikísérletezhessem a zománccal való bánásmódot és megtanuljam a zománc természetrajzát. Azt hiszem azok, akik ma tűzzománccal foglalkoznak, közttük a dunaújvárosiak is, bizonyítékot szolgáltatnak arra, hogy az ipar is tud eszközt és inspirációt nyújtani a művészeknek.

— Végül nem hallgathatom el, mennyire megtisztelve érzem magamat, hogy ilyen körülmények között, mint a dunaújvárosi kiállítási terem, önálló tárlatot rendezhetek, hogy megismerkedhetem a várossal és a város műértő közönségével.

K. D.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

Remek küz
a Kézilabda Alkotm

Szombaton délelőtt a központi sporttelepen ünnepélyes külsőségek között kezdődött meg az 1970. évi jubileumi kézilabdatorna, az Alkotmány Kupa. A megnyitó ünnepségen Lencsés József, a városi TS elnöke üdvözölte a megjelent csapatokat, majd Mess István a városi tanács VB elnökhelyettese adott jelt a torna megkezdésére.

Az Ózdi Kohász—Simontornya mérkőzéssel kezdődött a kétnapos versenysorozat. A két csapat közti színvonalkülönbség végig érződött. Az NB I-es ózdi lányok símán, minden megerőltetés nélkül nyertek. A Szondy SE—Simontornya férfi mérkőzés a második félidő közepéig kiegyenlített erők harcát hozta. Kemény küzdelem, sok kiállítás jellemezte a találkozót.

A délelőtt óriási hőség után délután folytatták a tornát, de a második mérkőzés után az időjárás közbeszólt. Lehetetlenné tette a további mérkőzéseket, és szétzavarta a kicsiny, de lelkes nézősereget. A torna rendezői már-már attól tartottak, hogy teremben kell befejezni a tornát, olyan nagy mennyiségű víz lepte el a pályákat.

toni, Erdey, Kecskeméti, Kiss, Csáky, Németh (1—1).

Férfi mérkőzések:

SZONDY SE—SIMONTORNYA
22:17 (8:8)

Legjobb dobók: Madár (6), Böröczky (5), Csiszár (4), illetve Kurucz (4), Juhász (3).

D. KOHÁSZ—SIMONTORNYA
23:16 (12:6)

Legjobb dobók: Kálmán (6), Juhász (4), Pánczél, Bartha (3—3), illetve Cserháti (8), Vinczellér (4), Szebeni (3).

ÓZDI KOHÁSZ—SIMONTORNYA
30:15 (16:7)

Legjobb dobók: Marosi (13), Tiba (4), illetve Szabó (5), Vinczellér (4).

ÓZDI KOHÁSZ—D. KOHÁSZ
21:16 (12:7)

Legjobb dobók: Marosi (10), Tiba (3), illetve Juhász (8), Vaskó, Pánczél (3—3).

A torna utolsó mérkőzése, a Szondy SE—Ózdi Kohász találkozó döntötte el a férfiaknál az első hely sorsát. A honvédcsapat 12:8-as félidő után végig vezetve győzött. Az Ózd kiegyenlíthetett volna, de Kosik három alkalommal is ziccerhelyzet-

Kőbányai Sörgyár női és az Ózdi Kohász férfi kézilabdásai kapták.

A torna végeredménye:

Férfiak: 1. Szondy SE 6, 2. Ózdi Kohász 4, 3. D. Kohász 2, 4. Simontornya 0 ponttal.

Nők: 1. Ózdi Kohász 6, 2. Kőbányai Sörgyár 4, 3. D. Kohász 2, 4. Simontornya 0 ponttal.

Jó mérkőzéseket, remek egyéni teljesítményeket láthatott a sajnos kisszámú nézősereg. A válogatott Marosi, Bartalos és társaik, a magyar kézilabdasport reprezentánsai több biztatást és nézőt érdemeltek volna. Dicséret illeti a rendező bizottságot, hogy az elmúlt évek sok kiscsapata után most a legjobbak közül hívott meg néhány együttest.

A szombati felhőszakadás után

már-már attól tartott az Alkotmány Kupa rendezőbizottsága, hogy a pályát elborító hatalmas víz miatt, teremben, villámtorna formájában kell befejezni a küzdelmeket. Ez óriási hátrányt jelentett volna a csapatoknak és a nézőknek egyaránt.

Szerencsére nem így történt! Vasárnap reggel — mintha mi sem történt volna — ragyogó pálya fogadta a csapatokat. A központi sporttelep pályamunkásai és gondnoka éjszakájukat feláldozva vezették el a felgyülemlett vizet és teremtettek játékra alkalmas körülményeket.

Dicséret illeti őket!

Előkészületi mérkőzések:

D. Kohász—D. K
Mezőfalva – D

A hét végén előkészületi mérkőzést játszott a D. Kohász. Az eredeti ellenfél, a Kecskeméti Dózsa első és tartalékcsapata kupakötelezettség miatt lemondta vendégszereplését, ezért a csapat a D. Papírral játszott előkészületi mérkőzést.

D. Kohász: Papp — Formaggini, Kamarás, Nagy Ervin (Boromissza), Cseh — Somogyi, Csörgő, Somogyvári (Kovács) — Szabó S. (Szimacsek), Mártha, Harangi.

D. Papír: Hosztafi — Biró, Oláh, Harpakker — Szalkai, Fundák — Kecskeméti, Dénes, Simon, Tóth Gy., Fűr.

Szinte végig zuhogó esőben játszott a két csapat. Az NB III-as

1021

Szombat, 1966. október 22. Magyar

Pályakezdők

Két Derkovits-ösztöndíjas

A Derkovits-ösztöndíj különleges helyet foglal el képzőművészeti díjaink sorában. Fiatal művészek között osztják ki, pályázat útján, a legeredményesebbeknek és legtehetségesebbeknek. Kitüntetettjei három éven át havi 3000 forintot kapnak államunktól, hogy nyugodtan, anyagi nehézségek nélkül bonthassák ki képességeiket. A két fiatal művész, akikkel beszélgettünk — társaikkal együtt — az idén nyerte el a díjat. Sorsuk tipikusnak mondható. Művészsors — ma.

A festő

Fabók Gyula egy éve végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Hincz Gyula és Szentiványi Lajos tanítványa. Főiskolás éveiről így vall:

— A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban érettségiztem, onnan kerültem a főiskolára festőnövendéknek. Azt hiszem, szerencsés vagyok. Két mesteremtől megtanulhattam mindazt, amit a főiskola adhatott. Hincz Gyula kultúrája és Szentiványi Lajos szerkesztés-központú alkotómódszere jó ötvözetet jelentett számomra. A tőlük kapott tudással olyan irányban indulhattam, amely saját vágyaimnak és elképzeléseimnek megfelelt.

A kis kőbányai ház szobájában igen nagy helyet foglalnak el a képek. Képletesen, de a valóságban is. Tele lesz velük minden, ahogy szétrakjuk őket, hogy szemlélődhessünk.

— *Április óta négy képet festettem* — mondja. — Három csendéletet és egy interieurt.

— A Derkovits-ösztöndíj tehát sok munkát jelent?

— Igen. *És nyugodt munkát.* Van időm. Töprengeni, kísérletezni, keresni a kifejezés lehetőségeit. Nem szorít a pénzhiány.

— Mielőtt az ösztöndíjat megkapta, dolgozott mást is a festésen kívül?

— Igen, tanítottam. De most, hogy április óta megkaptam az ösztöndíjat, abbahagytam és csak festek.

— Hátráltatta talán az iskolában végzett munka?

— Erre nem lehet ilyen egyszerűen válaszolni. Ha az elkészült képek számát összehasonlítom a két időszakban, akkor igen. De ha azt is figyelembe veszem, hogy a tanítással milyen sokat tanultam magam is, akkor nem. A főiskolán, őszintén szólva, egyikünk sem hitt abban, hogy tanítani érdekes és hasznos lehet. Túl sok rossz példa volt előttünk és a köcsög-, meg alma-másoltatás nem volt túl lelkesítő perspektíva. Nem szívelik a gyerekek sem, és mi is féltünk, hogy beporosodunk.

— Szerencsére nem így történt. A tanításba bevittem saját művészi problémáimat is és *rengeteg érdekes tapasztalatot gyűjtöttem.* Öröm volt látni, hogy jó úton vagyok, hogyan nyílik a gyerekek szeme a szépre. Az igazgatóm »elnézte«, hogy nem ragaszkodom mindig a tanmenethez, így azután nagyon sok mindent csináltunk az órákon. Plakátokat ragasztottunk össze színes papírdarabokból, játszottunk a ceruzával és az ollóval. Kísérleteztünk és tapasztalatokat gyűjtöttünk. Én is, és azt hiszem, a gyerekek is.

Az új művek: négy kemény, hideg színekkel festett nagyméretű kép, *a festői rend kereséséről* árulkodnak. A tárgyak szilárd körvonalak közé szorulnak rajtuk, feszültségükből a kompozíció erővonalai kerekednek ki.

— Hogyan készültek ezek a festmények?

— Elég lassan dolgozom, sok vázlattal készítem elő a munkát. Ezeken próbálom megkeresni a formákat. *A képekhez csak akkor fogok, amikor a részleteket, a motívumokat már behunyt szemmel is le tudom rajzolni.* A vázlatokat nézegetve azután itthon állítom össze az egész festményt.

— Tervei?

— Nagyon sok dologgal szeretnék foglalkozni. A festésen és a rajzoláson kívül hallatlanul izgat a kifejezés többi lehetősége is. Már főiskolás koromban elkezdtem kísérletezni a zománccal és most folytatni akarom próbálkozásaimat. Úgy érzem, a százféle szín, a csillogó, vagy matt felületek játéka és a fémek nagyon sok felderítetlen lehetőséget rejtenek. Szeretném őket felfedezni, mert olyan eszközöket sejtek bennük, amelyekkel sok mindent el tudok majd mondani.

A grafikus

Agotha Margit. Bizonyos mértékig kerülő úton jutott el mai kifejező eszközéhez, a fametszethez. Főiskolás korában festőnek indult. Negyedéves volt, amikor reklámgrafikával kezdett foglalkozni, majd linóleum-metszéssel próbálkozott. Innen már csak egy lépés volt a »végállomás«: a fametszés, a sokszorosított grafika egyik legősibb ága.

Diplomamunkája fametszetsorozat volt: Rotterdami Erasmus *A béke panasza* című művéhez készített illusztrációkat. Munkáján a lehető legnagyobb mértékben kiaknázta a műfaj lehetőségeit — a sötét és világos részek drámai ellentétét. Feszültségüket csak egy-két ponton oldotta néhány apró, piros motívum beiktatásával — bár a lapok egy részén, mint például a *Csata* képén ezek még inkább fokozzák az amúgy is éles színkontrasztot.

— Nagyon szeretem az illusztráció műfaját — mondja, miközben a metszeteket nézzük. — Ennek a munkának *a lelke és a lényege az alkalmazkodás, a téma megérzése.* Meg kell találni az irodalmi mű lényegét, s csak ha már teljesen világosan látjuk, akkor foghatunk hozzá a rajzoláshoz. Az igazi munka pedig csak ezután következik, hiszen az illusztrációnak kétszeresen meg kell teremtenie a mű korának hangulatát: egyrészt keletkezése időszakáét, másrészt azét a korét, amelyben a történet játszódik. Nem születhet tehát jó megoldás akkor, ha a művész csupán »kosztümözi« a rajzait. Az ő gondolatai így feltétlenül elsikkadnak, márpedig *az illusztrátor feladata jóval több a cselekmény egyes jeleneteinek mereven felfogott képi megjelenítésénél.*

— Jelentek már meg illusztrációi?

— Még nem. Egyelőre csak kiállításokon szerepelek sorozataimmal. 1964-ben a lipcsei könyvművészek kiállításán oklevelet kaptam Brecht *Kurázsi mamá*-jához készített illusztrációimért.

A pár lapból álló sorozat, mintha az előbbi mondatok igazolása lenne. Szálkás rajzuk, sötétfekete és a villogó fehér foltjaik mozaikjai a 30 éves háború korának fametszet stílusát idézi anélkül, hogy anakronisztikus lenne. Bennük van a mai kor és Brecht szelleme is: a kompozíciókon a mű drámai csomópontjai elevenednek meg.

— Részt vett már más kiállításokon is?

— Természetesen. Hódmezővásárhelyen az ottani tárlaton már főiskolás koromban bemutattam néhány munkámat. Részt vettem a miskolci Biennálékon is, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tavaszi kiállításán pedig a *Négy évszak* című sorozatomat láthatta a közönség.

— A Derkovits-ösztöndíjat melyik alkotásával nyerte el?

— Főleg fametszeteket mutattam be, ezenkívül két vásári jelenetet ábrázoló linó-metszetet, a *Négy évszak* című sorozatot, valamint az *Ördög és a jóisten* című Sartre-drámához készült illusztrációimat.

— Mivel akar foglalkozni az ösztöndíjas évek alatt?

— Nagyon sok tervem van. Jelenleg egy vásári jeleneteket ábrázoló színes metszetsorozaton dolgozom és ha ezt befejeztem, újabb illusztrációkhoz szeretnék fogni. *Próbálkozom gobelin-szövéssel is.* Nemrég fejeztem be az elsőt, és még nagyon sokat szeretnék csinálni. A grafikához természetesen nem leszek hűtlen, de izgatnak a színes textilanyag kifejezési lehetőségei.

Horváth György

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

S P O R T

Harmadik lett súlyemelő válogatottunk a VB pontversenyében

Tóth Gézát ünnepelték Berlinben
A szovjet Zsabotyinszkij a nehézsúlyú világbajnok

Boskovics Jenő, az MTI kiküldött munkatársa jelenti Berlinből: Olyannyira heves volt a lelkesedés csütörtök este, amikor a világbajnokság megnyerése után a Dynamo sportcsarnok nagyterme melletti pihenő helyiségben ünnepelték Tóth Gézát, hogy az egyik gratuláció alkalmából a szombathelyi fiú hirtelen az arcához kapott és felkiáltott: »*Jaj, a fogam!*«

Az történt ugyanis, hogy a

két ezüst a világbajnoki értékelés szerint, továbbá egy arany, két ezüst és két bronz az Európa-bajnoki értékelésben. Ezenkívül 24 világbajnoki és 29 Európa-bajnoki pont, valamint — és nem utolsósorban — fölényes győzelem a pontversenyben a japánok ellen s a harmadik hely megszerzése a Szovjetunió és Lengyelország mögött.

Pénteken a nehézsúlyúak bajnokságával fejeződött be a VB. A nagy esélyes szovjet *Zsabotyinszkij* nyomásban 190 kilós eredményével már 7,5 kg-os előnyt szerzett a fiatal amerikai *Bednarskival* szemben. Szakításban hárman — *Zsabotyinszkij, Bednarski és a szovjet Batyisev* — egyaránt 160 kilóval végeztek. Lökésben Bednarski 195, Batyisev 200 kilót teljesített s aztán következtek Zsabotyinszkij percei. Először kilökte a 202,5 kilót, majd *a 218 kilós világcsúcs-súlyt is.* Az utánamérésnél kiderült, hogy a súlyzó csupán 217,30 kg-ot nyomott. Rátették a hiányzó 70 dekát is és a szovjet olimpiai bajnok szinte könnyedén emelte magasba, majd *hosszú ideig kitartotta a lökésben világrekordot jelentő 218 kilót.* A világbajnoki teljesítménybe csak 217,5 kg számított, így *Zsabotyinszkij végül 567,5 kilós összteljesítménnyel lett világbajnok, mögötte Bednarski 537,5 kg-mal szerezte meg a 2., Batyisev pedig 530 kilóval a 3. helyet.* Az Európa-bajnoki sorrendben *Batyisev* került a 2., *Rieger* (NDK) pedig 487,5 kg-mal a 3. helyre. Zsabotyinszkij ezen a VB-n az *ötödik aranyérmet* szerezte a szovjet válogatottnak, amely elsöprő győzelmet aratott a pontversenyben.

Ma: MTK—Tatabánya

Ma délután egy NB I-es labdarúgó-mérkőzésre kerül sor Budapesten. Az *MTK* a Hungária körúti pályán a *Tatabánya* csapatát látja vendégül. A budapesti együttesnek már nincsenek kiesési gondjai, tehát nyilván nyugodtabban játszik majd az MTK. A Tatabánya *a legjobb vidéki csapat* címéért küzd. A két csapat összeállítása:

MTK: Lanczkor — Csetényi, Dunai, Jenei — Nagy István, Oborzil — Török, Takács, Nagy Ervin, Laczkó, Héger.

Tatabánya: Gelei — Törőcsik, Kovács I. (Menczel), Juhos — Kovács II., Laczkó — Szabó, Csernai, Sas, Szuromi, Lieber.

Újabb rekord sportlövésben

Az országos sportlövő-bajnokságon, illetve nemzetközi versenyen, újabb magyar rekord született. A nők 60 lövéses standard puskában **Kunné** 596 körrel javított csúcsot, megelőzve a jugoszláv **Zdenjakot** (585 kör). A férfiak nemzetközi viadalán a kisöbű sportpuska álló testhelyzetű versenyben **Papp** 377 körrel győzött, **Hammerl** 3. lett. Az összetett versenyen **Papp** végzett az élen, 1162 körrel, legyőzve **Hammerlt,** aki 1154 körrel került a 2. helyre. A csapatversenyt **Magyarország** nyerte.

Megkezdődött a tizek bajnoksága asztaliteniszben

Nem valami színvonalas mérkőzésekkel indult a tizek bajnoksága asztaliteniszben. A régi, tapasztalt férfi versenyzők eléggé fáradtan, lélektelenül játszottak és ezért több meglepő eredmény született. Néhány eredmény: *Harcsár—Rózsás* 3:1, *Papp—Kocsis* 3:1, *Pignitzky—Rózsás* 3:0, *Faházi—Harangi* 3:0, *Beleznai—Harcsár* 3:1, *Beleznai—Harangi* 3:0, *Harangi—Rózsás* 3:0. A nők bajnokságán: *Kóczián—Faludi* 3:0, *Jurikné—Maklári* 3:0, *Lukácsné—Faludi* 3:0, *Papp—Maklári* 3:0.

t Mexico Cityben

Gamoudi (tunéziai) 30:30.6 p. A többi eredmények közül kiemelkedik az amerikai T. *Smith* 200 méteren elért 20,3 mp-es kitűnő ideje. Rúdugrásban az amerikai *Seagren* nyert 510 cm-rel. *Tümmler* (NSZK) 3:50,6 p-cel nyerte az 1500 m-es síkfutást. Gerelyhajításban: 1. *Luszisz* (szovjet) 81,92.

Befejeződött a nemzetközi sporthetek öttusa-versenye. Ezt a francia *Gueguen* nyerte 4410 pontos teljesítménnyel. Második az amerikai *Freshley* 4379 ponttal.

pat az esélyes dő sakkolimpián

sítési és bajnoki versenyeken szerepeltek. Az idén több kubai sakkozó vett részt európai versenyeken, mint a megelőző három évben összesen, s az olimpiai csapatot a kitűnő szovjet teoretikus, *Samkovics* mester készíti fel.

A XVII. sakkolimpián az előző világbajnoksághoz képest aligha lesz lényeges erőviszony eltolódás. *Az első helyet a szovjet válogatottól nem lehet elvenni.* A második helyre a legesélyesebb a *jugoszláv* válogatott csapat. A magyar csapat — a papírforma szerint — a harmadik helyért küzdhet. Bár válogatottunk a Tel Aviv-i olimpiához képest csak annyiban változott, hogy *Portisch, Szabó, Bilek, Lengyel* és *Forintos* mellé *Bárczay* kerül a csapatba, de ez a változás a csapat egysége és szelleme szempontjából minden bizonnyal inkább többletet jelent majd.

(Sz. L.)

*

Havannai jelentés szerint a szocialista országok sakkozóit szállító repülőgép megérkezett Kubába. Érdekes értesülést közöl a francia AFP hírszolgálati iroda New Yorkból. A hírügynökség szerint *az Egyesült Államok sakkcsapata mégis rajthoz áll az olimpián.* A Kubával történt szakítás óta ez az *első eset,* hogy az amerikai sportolók engedélyt kaptak kubai versenyzésre. Az AFP szerint az amerikai válogatott — amelynek *Fischer* is tagja — már el is utazott Havannába.

SPORTNAPLÓ

Öttusa. Műegyetem (MAFC) öttusa szakosztálya 12—16 éves, úszni tudó fiúk részére felvételt hirdet. Jelentkezés október 25-én, 27-én és 29-én, reggel 6—7 között a szakosztály vezetőjénél, dr. Nagy Imre olimpiai bajnoknál, a Margitszigeti Sportuszoda előcsarnokában.

A Labdarúgás című lap legújabb számában Bares Sándor »Harc a pillanatokért« címmel írt cikket. Érdekes írást közöl a lap arról, hogy miért szeszélyes csapat az U. Dózsa, s Albert, az újságíró meginterjúvolja Albertet, a labdarúgót.

A Bp. Honvéd és a Trnavai Spartak megegyezett, hogy a KK-mérkőzéssorozat első fordulójában kisorsolt találkozóikat november 9-én Budapesten, és 16-án Trnaván játsszák le. A Bp. Honvéd elnöksége úgy döntött, hogy a mérkőzést villanyfénynél, 17.30 órai kezdettel, az Elektromos Latorca utcai sporttelepén rendezi meg.

A portugáliai Sporting Braga labdarúgó-csapatának időpont-javaslata megérkezett Győrbe a KEK-mérkőzések második fordulójára. A portugálok november 2-át, 13-át, illetve november 9-ét és december 8-át ajánlják a két mérkőzés időpontjául a győriek november 9-i és november 23-i javaslatával szemben. Az első mérkőzés valószínűleg november 9-én Győrött lesz, a visszavágó időpontjára a győriek november 27-ét javasolják.

Jégkorong-válogatottunk hazaérkezett besztercebányai edzőtáborozásáról. A válogatott csapat egy hivatalos mérkőzést játszott: a csehszlovák II. ligában szereplő Banska Bystrica csapatától **6:3** arányban vereséget szenvedett.

Szombati SPORTMŰSOR

Asztalitenisz: Tízek bajnoksága, Sportcsarnok, 16 ó.
Atlétika: A TF versenye, Csörsz u., 14 ó.
Birkózás: A Vasas Szelky Ottó nemzetközi versenye. Pasaréti út, 17 ó.
Labdarúgás. MTK—Tatabánya, Hungária út, 14 ó.
Sportlövészet: Országos bajnok-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PESTI MŰSOR

Fabók Gyula
1970/021 festőművész

Nov. 27—dec. 3-ig

MŰTEREMBEN

Fabók Gyulánál

Fabók Gyula 18 éves koráig Kőbányán élt. Miután leérettségizett a Képzőművészeti Gimnáziumban, azonnal felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára, ahol *Hincz Gyula* és *Szentiványi Lajos* növendéke volt. A zománccal a véletlen hozta össze. Harmadéves volt, amikor *Z. Gács György* fakultatív óráit látogatta. Minden új anyag rendkívül érdekelte, mégis talán a zománc volt rá a legnagyobb hatással. A sok tanulás, figyelés, kísérletezés nem maradt eredmény nélkül.

1966-ban, a főiskola befejezése után — miután ebben az időben főleg olajjal dolgozott — a meghirdetett Derkovits pályázatra ő is beküldött néhány olajképet, és elnyerte a hároméves ösztöndíjat. Már az első évben nagy megtiszteltetés érte, részt vehetett a Fiatal Művészek Biennáléján Párizsban. 1970-ben rendezte első egyéni kiállítását a Műcsarnok kamaratermében, majd ezt követően bemutatkozott alkotásaival Dunaújvárosban, Balassagyarmaton, Nyírbátorban, Hódmezővásárhelyen, Vácott, a TV-Galériájában, Debrecenben a Képcsarnok Medgyessy termében. Nem maradtak el a külföldi sikerek sem, Bécsben, Glasgowban, Würzburgban, Bordeauxban, Bolognában, Damaszkuszban és Bejrútban megrendezett magyar tárlatokon szerepelt kompozícióival a 33 éves művész.

Az elmúlt hetekben, október végén a Csók István Galéria adott otthont nagyon érdekes zománckiállításának. Néhány művével egyidejűleg a salgótarjáni zománcművészeti Biennálén szerepelt.

Fabók Gyula rájött, hogy ősi anyaggal, a zománccal is nagyon érdekesen, találóan, közérthetően kifejezhető a valóság. A budapesti tárlat tökéletes sikert hozott. Méltán váltott ki éles visszhangot a busók megörökítése. Fabók Gyula néhány évvel ezelőtt a távoli Grúziában járt, ahol a pravoszláv ikonok nagy hatással voltak rá. Nem hagyta nyugodni a téma, zománcból elkészített néhány tanulmányt. Érezte, a szigorú, megfontolt, lezárt világot valahogyan fel kell oldani. Mint sokszor az életben, most is a véletlen segített. Egy busójárás alkalmával Mohácson járt. A busók barbár világában, játékában vélte felfedezni a kompozíciót. Azóta sok remekmű hagyta el budai műhelyét, s nyugodtan állíthatjuk, elérte amit akart. A tűz segítségével, a zománc adta lehetőséggel, a festő meglátásával, képzőművészeti koncepcióval szuggesztív alkotásokat készít.

A művész azt vallja: *a kompozíció a fontos*, teljesen mindegy, milyen anyagból készítjük. Tegyük hozzá, a *hogyan* is lényeges. A figurális zománcalkotásokról még annyit, nagyszerűen fel lehetne használni az építészetben is hangulatos burkolatok kivitelezésére, monumentális méretekben is lehet alkalmazni. A kiállítás látogatottsága után megállapítható, a zománcművészet meghódította a közönséget.

Az olajfestményeknél nincsenek határok, mindent meg lehet festeni. Amikor azonban a témaválasztás megengedi, akkor — sokak örömére — Fabók Gyula bátran alkalmazza az ősi műfajt, a már az ókorban is művelt zománcművészetet.

Riskó Géza

TIT – PRO

A JÓZSEF ATTILA SZABADEGYETEM ELOADÁSAI

Csütörtökön, 27-én, du. 6-kor: TALÁLKOZÁS IRÓKKAL (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.) Juhász Ferenc. Bemutatja: Dr. Bodnár György kandidátus. — BESZÉDTÓL A SZÓNOKLÁSIG (ELTE Jogi kar, V., Egyetem tér 1—3. III. terem). Helyes hangsúlyozás és hanglejtés. Előadó: Montágh Imre főiskolai tanár. — MIT MOND MA AZ ORVOSTUDOMÁNY (ELTE Jogi kar, V., Egyetem tér 1—3. II. terem) . . . a túlterheltségről, az alkalmazkodási készség fejleszteséről? Az egészséges szervezet alkalmazkodási készsége és annak határai. Előadó: Dr. Forgács Iván egyetemi docens.

Pénteken, 28-án, du. 6-kor: A FEJLETT SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK ÚTJÁN (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. mfszt. 65.). Gazdasági fejlődés és életszínvonal a mai Magyarországon. Előadó: Dr. Szlameniczki István, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese. — BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA (Egyetemi Színpad, V., Pesti Barnabás u. 1.) Az érzékelés pszichológiája. Előadó: Dr. Kardos Lajos, a pszichológiai tudományok doktora. — MAGYAR RÉGÉSZEK KÜLFÖLDÖN (ELTE Természettudományi Kar, B. ép. VIII., Múzeum krt. 4.) Őskori emlékek a Szaharában. Előadó: Dr. Patay Pál tudományos főmunkatárs. — IDŐSZERŰ GAZDASÁGPOLITIKAI PROBLÉMÁK (Közgazdaságtudományi Egyetem, IX., Dimitrov tér 8.). Fogyasztásnövekedés és infrastrukturális fejlesztés. Előadó: Dr. Bácskai Tamás, a MNB ügyvezető igazgatója. — JOGI FÓRUM (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. I. em. 33.). A szocialista állam államszervezete, szervtípusai. Előadó: Dr. Verebélyi Imre egyetemi adjunktus. — NAGY PILLANATOK A MATEMATIKA TÖRTÉNETÉBEN (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. fszt. 44.). Hogyan született az analízis? II. Előadó: Dr. Császár Ákos egyetemi tanár. — FIZIKA A FELADATOK TÜKRÉBEN (Természettudományi Stúdió, XI., Bocskai út 37.). A dinamika legfontosabb fogalmai és törvényei. I. A tömeg és az erő. Előadó: Holics László gyakorló iskolai vezető tanár. — SZAPORODÁSBIOLÓGIA (Természettudományi Stúdió, XI., Bocskai út 37.). Az algák: a sugárzó energia transzformálói. Előadó: Dr. Hortobágyi Tibor egyetemi tanár.

Szombaton, 29-én, du. ½4-kor: IRODALOM ÉS ZENE (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). Schubert, Schumann, Brahms, Heine dalai. Előadó: Dr. Káldor János zenetörténész.

Szombaton, 29-én, du. 4-kor: A XX. SZÁZADI MAGYAR IRODALOM (Petőfi Irodalmi Múzeum, V., Károlyi Mihály u. 16.). A modern irodalom második hulláma. Az avantgarde mozgalom. Előadó: Pomogáts Béla tudományos munkatárs.

út 4. fszt. 13.). Az impresszionizmus II. Monet, Pisarro, Sisley. Előadó: Czére Andrea művészettörténész. — SZÍNHÁZ, SZÍNJÁTSZÁS (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.). 4. foglalkozás. Előadó: Dr. Hont Ferenc, Kossuth-díjas.

Hétfőn, 1-én, du. 6-kor: FEJEZETEK AZ ESZTÉTIKA TÖRTÉNETÉBŐL (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. fszt. 44.). A klasszicizmus normatív esztétikája. — Előadó: Balassa Péter tanársegéd. — A KÖZMŰVELŐDÉS KORSZERŰSÍTÉSE (ELTE Jogi kar, V., Egyetem tér 1/3. III. terem). A könyvtár, mint információs bázis. — FEJLŐDÉSLÉLEKTAN (TTK, Ságvári terem, VIII., Múzeum krt. 4.). Az érzelmek fejlődésének problémái a korai években. — AKTUÁLIS NEMZETKÖZI GAZDASÁGI KÉRDÉSEK (Közgazdaságtudományi Egyetem, IX., Dimitrov tér 8.). Van-e világnézeti válság? — Előadó: Dr. Márton János kandidátus. — A KORTÁRS ÉPÍTÉSZET FŐ IRÁNYAI (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. mfszt. 44.). Frank Lloyd Wright és az organikus építészet. — Előadó: Dr. Vámossy Ferenc egyetemi docens. A NÉPRAJZTUDOMÁNY NAGY FELFEDEZÉSEI 7. (TTK B. épület, VIII., Múzeum krt. 4.). Az indiánok felfedezése (Amerika megismerésének története). Előadó: Dr. Boglár Lajos kandidátus. — HÍRES KÍSÉRLETEK A FIZIKÁBAN (ELTE, TTK, D. épület, VIII., Puskin u. 5/7.). Hertz kísérletei az elektromágneses hullámokkal. Előadó: Dr. Boschán Péter kandidátus, c. egyetemi docens. — A SZERVES KÉMIA LEGÚJABB EREDMÉNYEI. (Természettudományi Stúdió, XI., Bocskai út 37.). Molekulák elektron-szerkezete I. — Előadó: Dr. Kajtár Márton egyetemi docens. — SPORT ÉS BIOLÓGIA (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. I. em. 33.). Sport és mozgató rendszer. — Előadó: Dr. Lukács László ortopéd-sebészfőorvos. — A MAGAS HEGYSÉGEK CSODÁLATOS VILÁGA (Természettudományi Stúdió, XI., Bocskai út 37.). Alpok II A Wallisi Alpok és a Matterhorn. Előadó: Bucsek Henrik, a Természetbarát Szövetség Hegymászó Szakbizottságának tagja. — AMI AZ AUTÓSISKOLÁBÓL KIMARADT. (Budapesti Műszaki Egyetem, XI., Műegyetem rkp. 3. II. 40.). A korszerű elsősegélynyújtás. — Előadó: Dr. Gábor Aurél kandidátus.

Kedden, 2-án, du. 6-kor: A FILOZÓFIA TÖRTÉNETÉBŐL (ELTE Jogi kar, V., Egyetem tér 1—3. II. terem). Platón államutópiája és idea-tana. Előadó: Steiger Kornél tanársegéd. — PEDAGÓGIAI TOVÁBBKÉPZŐ (ELTE Bölcsész kar V., Pesti Barnabás u. 1. félemelet XIV.) A megismerési folyamat sajátosságai a 6—10 éves korban. II. Előadó: Dr. Salamon Jenő tanszékvezető egyetemi tanár, a pszichológiai tudományok doktora. — FORDULÓPONTOK AZ ÓKOR TÖRTÉNETÉBEN (ELTE Bölcsész kar, V.,

MŰVÉSZET
Budapest
1973 DEC

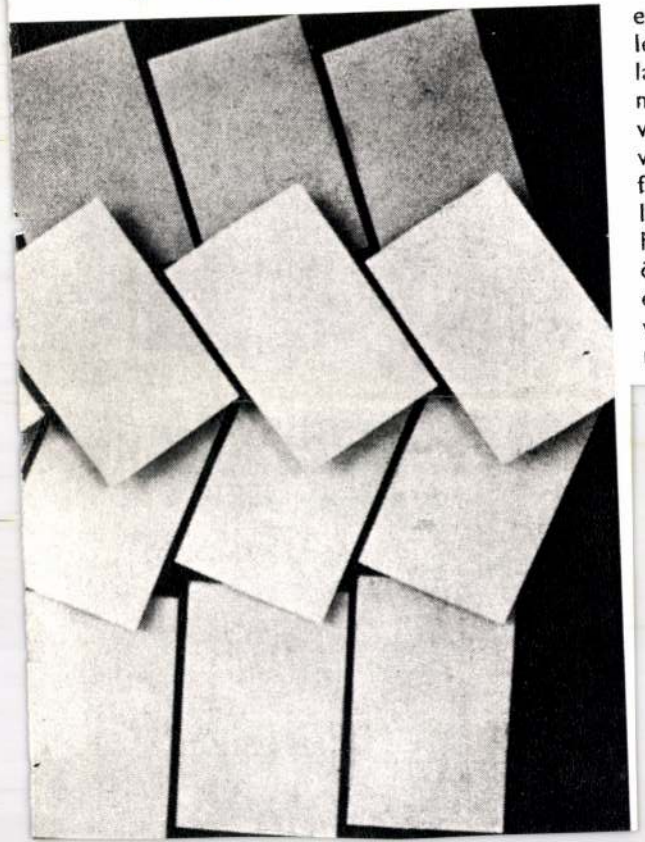

egészben, egy másik összetépve, elszáradt falevél, gyűrött papírokon feljegyzések, vonalak, számok, egy tükördarab átfúrva. A többire nem emlékszem. A borítékok tartalmának vizuális és tartalmi közömbössége szándékolt volt. Ki emlékszik egy eltépett papírdarabra felírt közlésre, ki tulajdonítana bármiféle jelentőséget annak, ha a postás egy olyan levelet hozna neki, amelyben a küldő apró darabokra összetépve borítékolta be a már formát öltött és leírt gondolatait, s mindez egy alig ismert, vagy régen elfelejtett embertársától származna?

A borítékok nem képzőművészetről szól-

tunk, sokat beszéltünk a művészet haláláról, arról, hogy le a művészettel, az artisztikummal. Ők most megvalósítják, nem úgy, ahogy mi, de igazuk van. Csak velük állítok ki már évek óta!"

A Blokról kérdezem, amelynek 1924-ben egyik munkatársa volt. Hogyan jött létre a lap, a csoport, a kiállítások hogyan voltak. Pontosan emlékszik, a Blok számainak kijegyzetelése után ez már nyilvánvaló. Valami igen fontosat mégis közöl, ami nincs benne az irodalomban. Kérdem az előzményekről, milyen példák alapján készült a Blok? A moszkvai, vagy a berlini avantgarde lapok jutottak el hozzájuk

Fabók Gyula
2021

Országos Zománcművészeti Biennále

GONDOLATOK AZ ANYAGRÓL, TECHNIKÁRÓL; MEGJEGYZÉSEK AZ EREDMÉNYRŐL

1 Fabók Gyula: Szabálytalan ikon
2 Bohus Zoltán: Motívum
3 Petrilla István: Kálvária

1

FABÓK GYULA ZOMÁNCKÉPEI

Csontváry Terem

Életműkiállítást szabad csak ebbe a hodályba engedni, gondolom, minden egyes alkalommal, amikor a „kevesebb több volna" érzését érzem. Fabók kis méretű zománcképeit is valósággal felszívja a tér — így azután legfőbb erényük, az intimitás, elsikkad, s ezen nem segít a bármilyen ízléses sorba rakás, elrendezés sem.

Érdekes kísérlet a zománc festékszerű használata a belső tér díszítésében. Hogy az egyszerű képkeret a legalkalmasabb ráma-e, azt nem tudom. Nem képek, és nem is viselnek el maguk mellett festményt, akvarellt — kis beugrókba, bútorokkal körülhatárolt terekbe valók, és akkor a leghatásosabbak, amikor a legtávolabb vannak az impresszionisztikus festményszerűségtől. Épp ezért alkalmazza Fabók mintegy példának választott festői nyelvként az ikonok stílusát, s Barcsay, Picasso vonalvezetését, a körvonallal alkotott egyszerű formákat. E nyelven a művész folyékonyan beszél, már úgy értem, „zománcra lefordítva". S a technika már tökéletes is. Amit hiányolnánk, az a saját hang; és ezt főként azért hiányoljuk, mert korábbi kiállításokon már találkoztunk vele. Így e mostani a művészi fejlődés közbeeső állomásának tűnik. *(Képünkön a Fények és árnyak című zománcképp)*

Székely András

sz. 3.

RZŐDÉS
egyéb jogviszony létesitéséhez

észettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

l:

esorolás

politikai emigráció összetételéről, színeiről, árnyalatairól az utóbbi években már szerezhettünk bizonyos ismereteket. Megvallom, elsősorban nem azért találtam érdekesnek ezt az új, informatív részletet, mert körképet ad az emigrációról, az enyhülés békereménnyel teli időszakából, a hetvenes évek első feléből. Azon gondolkoztam el, hogy miként tetőződött be Mindszenty hercegprímás politikai pályafutása. Röviden: an-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 1001 27

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Gyula Fabók

1021

In dieser Nummer stellen wir einen Teil der Kunstgegenstände vor, die die Metallarbeiter-Gewerkschaft anläßlich ihres 100jährigen Bestehens als Geschenk des Staates erhielt. Siehe Beitrag auf Seite 11 und Reproduktionen auf den Seiten 2, 4, 7, 10 und 11. Bild oben: Gyula Fabók: Porträt, Öl

nerstaaten an, sonder
Thema von gesamt
scher Bedeutung.

Worüber wurde ko

Zur Sprache kamen
de Fragen: Die Don
Wasserweg, die Urba
am Flußufer, Energi
me, Kunst und Folkl
Donauvölker, Natu
des Flusses und seine
gebung und nicht zul
einheitliche euro
Wasserstraßennetz —
Utopie mehr, sondern von
den 80er Jahren an eine
Wirklichkeit.

Wurden irgendwelche Beschlüsse gefaßt?

Ja, von der Initiative erwarten die Teilnehmer eine

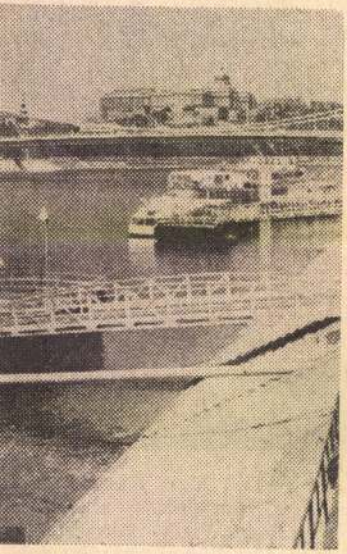

nisation, auf den aber die Siedlungen der Anrainerländer vollständig angewiesen sind. In Ungarn ist z. B. der Schutz der Donau mit dem Umweltschutz des ganzen Landes gleichzusetzen. Es handelt sich um eine wahrhaft lebenswichtige Frage, die aber kein Land allein zu lösen vermag. Wir propagieren also einen internationalen Zusammenschluß für den Schutz des Wassers — schließlich ist es ja nicht einerlei, was für Wasser wir bekommen.

Gibt es auch praktische Pläne?

Wir denken zum Beispiel an die Gründung eines Donau-Museums auf einer Donau-Insel, wo die Geschichte, die Schiffahrt, die Flora und Fauna, die Volkskunst und die industrielle Nutzung des Stromes dargestellt würden. Später möchten wir eine Donau-Zeitschrift, eventuell mit einem internationalen Redaktions-

Fabóka György
díjat nyert a salgótarjáni József
Attila Művelődési Központ üveg-
szerkezetében rendezett I. országos
zománcművészeti biennálén.

Országos zománcművészeti biennálé
nyílt.

Magyar Hírlap 1971/122 8 old.

Fabók Gyula

Salgótarjánban megnyílt a III. országos zománcművészeti biennálé, melyen szerepelnek a művész munkái „Változatok Buró-témára" (repr.) A művészt nagydíjjal tüntették ki

Táth Elemér: Szeregszemle – kis szeregyel.
Nógrád, 1975. nov. 23.

FABÓK GXULA C

Később önálló és nagyobb méretű zománckompozícióim sorozatban készültek és magukban hordják azt a lehetőséget is, hogy természetesen *kapcsolódhatnak* más társművészethez. Az anyaggal való játék nagy kötöttség, de nagy szabadság is egyben. Engem indulásomtól kezdve érdekeltek a muráliák, noha festészeti szakot végeztem. Most mégis azt mondhatnám, hogy mióta ecsetet tartok a kezemben — a táblaképtől a muráliáig — azonos *alapelemekből* építkezem.

MAGYAR HIRLAP 1978/3o3/19

BERECZKY: Mi lesz veled festészet?

Fabók Gyula, festő

L. Barcsay J.

-. A Kult. Min. nívójutalmai 9.

Nérszabadság, Bp. 1979 dec. 22

Fabók Gyula, festő

L: Cs. Ukrin Tibor

Losonci M: Cs. Ukrin Tibor tűzzománcai 92

Alföld, Debrecen, 1978. jún XXIX/6

Fabók Gyula

Zománc falikép

Kovács Gyula: A kifejező és a dekorativ vonal IV.
Művészet, 1978. november/ 26.oldal.

9. Fabók Gyula: Zománc falikép,
Berettyóújfalu, Elzett Gyár, 1974

Az edényzománc edzett érzékenységét is sérti, ha ilyen nagy kalapáccsal ráütnek. Az anyag természetével ellentétes ábrázolt gesztus még a mű általános dekoratív vonalhangulatot árasztó jellegéből is kiüt.

Falók Gyula

Megbízták Falók Gyulát, hogy a paksi Atomerőmű irodaépülete részére zománckompozíciót készítsen.

— Körtéri munkák.
Művészet, 1978. október – 45. lap.

Fabók Gyula

A Műcsarnokban kamarakiállítása volt (1970. III. 14 – IV. 5.). Picasso katott rá. A Jüzzománclapok (Iliász-illusztrációkkal díszített láda) legértékesebb munkái, és Medveczkynek a szomszéd teremben látható munkáival szemben az ókori eposzok felélesztésének járkatóbb útját jelzik.

Képzőművészeti Almanach 3. Corvina 1972, 64. l.

Fabók Gyula

Kompozíció I. Tűzrománc

Képzőművészeti Almanach 3, Szolnok 1972

Fabók Gyula

festő

1970-ben a Műszaknoliban kiállítása volt.

Képrőmű v. Almanach 3. 64.

Corvina 1972.

Fabók Gyula

kstő

„Kompozíció I"

Tűzzománc.

Repr.

Képrőmű v. Almanach 3.

Corvina 1972.

Fabók Gyula

Jún. 4.-én megnyílt Debrecenben a Képzőművészeti Galéria, ahol a művésznő alkotásai láthatók.

Hajdúböszörmény, Napló, 1944. jún. 5.

Fabók Gyula

A debreceni alkotóházban vezető művészként dolgozott.

dr. Tar László: Vita a művésztelepről

Hajdúbihari Napló, 1973. okt. 24.

Fabók Gyula festőművész

Az Iparművészeti Főiskolában az ujjá-
született zománcművességben részt vett Zégács
György tanszékvezető tanára és két tanítvá-
nya: Fabók Gyula és Kátai Mihály festő-
művészek.

Zománc...

1973. XI. 17. TV. 19,00 Ka. |11|

Fabók Gyula

Salgótarjánban szept. 13.-án nyílik meg a románcművészeti biennálé, melyen művei szerepelnek.

Tóth Elemér: II. országos románcművészeti biennálé.

Nógrád, 1973. szept. 4.

Fabók Gyula

Kiállít a debreceni Medgyessy Teremben.

Műgyűjtő 1972/4.sz. „kiállítási naptár"

Fabók Gyula

Festményei szerepeltek az októberi bordeaux-i Magyar Hét kiállításán.

Műgyűjtő, 1972/3.sz. 63.l.

Fabör Gyula

Képei szerepelnek a bordeaux-i Musée des Beaux Arts-ban megnyilt magyar képzőművészeti kiállitáson

Magyar Nemzet 1972 október 27
4.old.

Falók Gyula
festő

A művész részt vett a szegedi Kamaraszínház előcsarnokában levő zománchép tervezésének pályázatán.

N. Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok
Művészet, 1974. február – 48 oldal.

Fabók Gyula

Részt vett a Studió 1979. évi kiállitásán.

Kortárs 1970/7 1172. old.

Fabók Gyula festőművész

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Műcsarnokban 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Falók Gyula
festő

A miskolci Győri kaputéri lakóklubi Általános iskola, valamint a diósgyőri Álkörponti Általános iskola előcsarnokában elhelyezendő miozáik, v. fiamtarzia műre kiírt pályázaton részt vett.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészeti pályázatok.
Müvészet, 1974. február - 48.oldal

Falók Gyula
fiszó

„Szabályt alan ihon" című
művével szerepel a művész
a tárlaton.

Bereczky Lóránd: Országos Zománcművészeti Biennale.
MŰVÉSZET, 1973. december - 36. oldal

Fabók Gyula
grafikus

„Szabálytalan ikon"
(repro)

Biennale

Berecky Loránd: Országos Lománcművészeti
Művészet, 1973. december - 36 oldal

Fabók festő

A Studió 58-68 c. kiállításon művei szerepelnek.

Péter Imre: Studió 58-68

Képművelés, 1969. febr. 30-31. old.

Fabók Gyula, festő

l.: Tóth Imre

— : — és művészeti díjasok 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 3.

Fabók Gyula, festő

L.: Fóth Ernő

— : Kiküntetések

Z.

EST I HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 2.

Fabók Gyula
festő

A Csók István Galériában
október 23-án nyílt meg
Fabók Gyula festőművész
tárlatának bemutatása.

------:Kiállítási naptár.
Művészet, 1975. november - 45.oldal

1.

Fatók Gyula

Derkovits-ösztöndíjas volt, a Stúdió '67-en és a salgótarjáni zománcművészeti kiállításon első díjat kapott. Kaposvárott egy épületen 9 m²-es zománcképe került elhelyezésre (18 lemezből, edényzománccal, kivitelezve a Lampart gyárban). Eredetileg festőként indult, Braque-hoz kapcsolódva.

Bojár Juan: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap 1970. III. 17. 9. e

2.

Fabók Gyula

Mostani, műcsarnoki kiállításán festmények és zománcképek egyesen szerepeltek. Zománcműveihez az előbbiek közül a Portré és a Csendélet, kesztyűvel állanak, ~~[illegible]~~ megoldásban is ezek a legszerencsésebbek.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. III. 17. 9. l.

Fabók Gyula

Zománcmunkáinak egy része festői tapasztalatainak felhasználásával készült, piktúrájával rokon. Másutt keményekkel foltokkal dekorativitásra törekszik; ezek ikonszerű, bizáncias „hangulatúak". Zománcainak harmadik csoportját a dunborítással és a plasztikai hatással folytatott kísérletezés során keletkezett lemezek adják.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. III. 17. 9. l.

Fabók Gyula

A Műcsarnok kamaratermében kiállítása nyílt.

Magyar Hírlap 1970. III. 17. 11. o.

Fabók Gyula
festő

Bordeaux-ban rendezett képző-
művészeti kiállításon részt vett
a művén.

-.- Magyar művészek külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal

Fabók Gyula

Basilides Sándor lanitványa volt.

Bóta Éva: Emberség ecsettel

Ország-Világ 1971/18 16old.

Fabók Gyula, festő

FABÓK GYULA nyerte el a középnyugat-franciaországi Limoges városában szerdán megnyílt tűzzománc-biennálé egyik fődíját, a Limoges-i Zománcművészek Szövetségének trófeáját, Ikonosztáz kompozíció című művével. A limoges-i zománcművészeti seregszemlén 21 országból kétszázan vesznek részt; hazánkat 15 művész képviseli.

—: tk

8.

Népszabadság, Bp. 1978 júl. 14.

Fabók Gyula

A paksi atomerőmű bejára-
tához készített zománckompo-
zíció terve. (repr.)

Vadasfórsef: Imaginárius térben
Művészet, 1978 március – 11 lap.

Fabók Gyula, [ ]

l. Papp Oszkár

Rózsa Gy.: Zománc, üveg, építészet. 13.

Népszabadság, 1978. jan. 8.

Fabók Gyula, festőművész

A képzőművész Szövetség festő szakosztálya kiállítását „Festészet '77" címmel a Műcsarnokban rendezték, melyen a művész műve szerepel.

Horváth György: Festészet '77.
Magyar Nemzet, 1978. febr. 5.

studiókiállitáson, de ~~xkkxxxtulajdonképpen~~ az, hogy tulajdonképpen mi is Fabók Gyula festői világa, mi a törekvése, azt az 1970-ben rendezett mücsarnoki kiállitáson láttam meg azt hiszem először, és akkor most kezdjük egy képpen, a Szabómühely cimü alkotással, amit rögtön megmagyarázok, nagyon érdekes motivum, mert ugy érzem, hogy Fabók Gyula festészete, az a tárgyszeretetre épült. Mindent észrevesz, mindent meglát ami körülöttünk van, és festői ecsetjével, esztétikai érzékek hordozására teszi képessé. Ha megnézzük ezt a Szabómühely cimü alkotást, akkor életnagyságu próbababákat látunk a képeken, az egyben nagyon érdekes, mert már eleve utal a képek méretére, és az életnagyságu próbababák tulajdonképpen tárgyak, a valóságban is tárgyak, ~~xxxx~~ mert a szabómühely hétköznapi tárgyai. Ugyanakkor ezek a tárgyak valahogy tranzparálónak, az élőlények világába is áthelyezkédnek , a nyilvánvaló alaki utaláson túl, azzal is, hogy a próbababákon lévő ruhanemü, készülő ruhanemük, kapcsolódnak az emberi munkához, és itt még egy nagyon érdekes motivumra hivnám fel a figyelmet, itt az alsó szinten, ahol most látjuk, igazi aplikáció, anyag, valódi anyag szerepel a képen, de ha messziről nézzük, akkor fel sem tünik, hiszen teljesen szervesen épül, tehát nem formajáték, nem csak önmagáért való játék, hanem egyben a hidegnek is, illetve racionálisnak mondható formákon belül, ez az anyag"mustra" diktálja a müvész ecsetjének mozgását, azaz a figurákon belül a ~~xxxxxxxxxxxxx~~ dekorativitás, az apróbb elemeknek, és szineknek az alkalmazását. Persze az is érdekes, hogy ezek a próbababák, ezek a bábuk, saját ritmusukkal, egymáshoz való viszonylatukkal is az emberi szférába emelkednek, és valahogy számomra

ez az igazi humanitás, tehát, hogy a körülöttünk lévő tárgyak is tudnak rólunk beszélni, tudnak azokkal beszélni, akik ezzel foglalkoznak, és egyben egy viszonylagos is kifejeznek, tehát hogy helyezkednek el ezek a mi életünkben, mint ahogy ezek egy eléggé sikban tartott háttér előtt helyezkednek el. Na most ennek azért megvan az ellentétes vonása is, amikor az emberi ábráknak, az ember ábrázolása válik talán egy kissé tárgyiassá, vagy tárgyivá, vagy racionálissá. Az egy nagyon szép kép, ami nekem személy szerint régi szerelmem, ha szabad ezt mondani.

- Lehet. De melyik az ?

- A Négyalakos portré. Ezt is ismertem már, készülése közben.

- Ez volt a párizsi biennálén is.

- Igen, a párizsi biennálén is szerepelt, nyilvánvaló személyes motivum is füzi a festőt, hiszen portrékat, fest, megnyert vele egy portrépályázatot annak idején a stúdióban, de a konkrét portrén túl, itt is szinte ismétlődik az előbbi probléma, az egymáshoz való helyezkedés, a ritmus, a figurák forgatása, tehát először van egy kalapos balranéző, azután ezt a mozdulatot ismétlő, majdnem egy ellenpontként jelentkezik egy szembenéző és az egésznek egy ellenpontja, a visszafelé néző. Tehát az egyszerütől a diszesig, vagy a diszestől az egyszerüig, nem egyforma a belső bontásuk, a dekorativitásuk, nem egyforma a mögötte sikban tartott térhez való viszonyuk sem, ennek ellenére, ez nagyon érdekes szimultánt, egymásmellé rendezettséget is fölfedezhetünk, mert ez a dekorativitásnak a bővülése, ez mintha egy történetet mesélne el, nem tudom, hogy majd a müvész talán helyreigazit, de én ugy érzem, hogy egy kislány, hogyan válik asszonnyá, vagy nővé,

- Tehát különböző szituációkban.

- Igen.

- Itt engedd meg, hogy közbeszóljak. Különböző szituációk ugyanazon a területen. Talán ezt tudnám csak hozzátenni.

- Az egymás melletti rendezettségben. Ugyanakkor az a probléma talán visszafogottabban, de mégis visszacseng a Komédiások cimü képen, amit szintén szeretnénk bemutatni. NOs, ha már személyes motivumról volt szó, el kell mondani, hogy ez mindkettőnknek egy bukott kép.

- HOgyhogy ?

- Szeppelt a stúdiópályázaton, azt hiszem kétszeris, vagy egyszer, egyszer sem került a dijazöttak közé.

- HOgyan ? Nem kellett ?

- Szóval nem tudom, lényeg az, hogy én annak idején, most magamat dicsérem, irtam egy cikket, és ebben szerepelt többek között, nagyon tetszett, és viszonylag próbáltam elmondani , hogy miért, hát annak sem volt különösebb visszhangja, tehát, de ilyesmi van azért ebben a szakmában nem ?

- De igen.

- Más szakmában is.

- Ebben a szakmában is. Na most itt szerepel ez a .....de szeritem nem az. Mert ..... dolog, hogy a tárgyakról beszéltünk, itt pedig már egy ujyabb szféra lép be, egy emberi szituáció.

- Igen.

- TEhát nem arról van szó, hogy két, két bohóc,

- Hát most zsürizzen a néző.

- Igen.

- 5 -

- Tehát különböző szituációktan.

- Igen.

- Itt engedd meg, hogy kőhbeszóljak. Különböző szituációk ugyanazon a területen. Talán ezt tudnám csak hozzátenni.

- Az egymás melletti rendezettségben. Ugyanakkor az a probléma talán visszafegettabban, de mégis visszacseng a Komédiások cimü képen, amit szintén szeretnénk bemutatni. NOs, ha már személyes motivumról volt szó, el kell mondani, hogy ez mindkettőnknek egy bukott kép.

- Hogyhogy ?

- Szerepelt a stádiópályásaton, azt hiszem kétszeris, vagy egyszer, egyszer sem került a díjazóttak közé.

- Hogyan ? Nem kellett ? ...

- Szóval nem tudom, lényeg az, hogy én annak idején, most magamat dicsérem, irtam egy cikket, Ja ebben szerepelt többek között, nagyon tetszett, és viszonylag próbáltam elmondani , hogy miért, hát annak sem volt különösebb visszhangja, tehát, de ilyesmi van azért ebben a szakmában nem ?

- De igen.

- Más szakmában is.

- Ebben a szakmában is. Ha most itt szerepel ez a .....de szeritem nem az. Mert ..... dolog, hogy a tárgyakról beszéltünk, itt pedig már egy ujyabb szféra lép be, egy emberi szituáció.

- Igen.

- Tehát nem arról van szó, hogy két, két bohóc,

- Hát most szürizzen a néző.

- Igen.

- Tessék.

- Nem arról van szó, hogy két bohóc került a képre, hanem egy emberi szituáció, avval az ellentmondós épitkezéssel, amiről az előbb beszéltünk, csak itt egyszerübben. Ugye az arc, amit most is láthatunk, a képen, a kalap, az teljesen klasszikusan festett alkotás, klasszikusan van megfogalmazva, de ugyanakkor a test a test az , az sikban van tartva, tehát teljesen közömbös a háttér, és a test mellett lévő karok, hogyha tovább nézik a képet, akkor megintcsak klasszikusan jelentkezik. Tehát egy emberi szituáció, egy cselekvőképesség is, meg nem is , hiszen ezeknek az emberek-nek, a bohócoknak, hogyha szabad igy mondani, a szituációk mindig korlátok közé van szoritva, amikor a közönséggel , a közönséggel és a közösséggel érintkeznek, akkor eleve megszabott az, hogy ők milyen szituációban, ők a szórakoztatók, ők azok, akár vidámak. Régi elcsépelt dolog ez, de igy van, akár vidámak, akár szomoruak nekik kötelezők vidámmak lenni, valahogy a kép mmegfogalmazásában, ahogy a fehéren, a baloldalon látható figura, szemlélő figura, az fehér ruháján, a nagy vörös gombokat idéző foltok, szinte ezt a drámát idézik.

- Egy pillanatra. A müvésztől meg kell kérdezni, azt mondja Bereczki Lóránd, hogy a " bukott " kép. Milyen a müvész viszonya a bukott képhez ? Hogyan ? Szereti ?

- Továbbra is szeretem, meggyőződésem, hogy nem szakmai dolgok játszottak közre, mert én ma is vallom, hogy legjobb tudásom, és elképzelésem valósitottam meg rajta.

- Nem megmagyarázni akarjuk, hanem kiváncsi voltam, hogy kiábrándult-e akkor ?

- Hát természetes. Magyarázatról szó sincs.

- Egyébként nagyon megkapó kép, és hadd kérdezzem meg, hogy ez magától értetődő Fabók Gyula alkotása, és ecsetkezelései, és nagyméretü, valamennyi kép. Ugye ?

- Én azt hiszem, hogyha tovább mennénk, ez ä kiderülne a következő képen, hogy ez nagyon érdekes dolgg ez Fabók Gyula festészetében, és a táblaképnek alapvetően van egy funkciója, egy intimebb funkciója, egy adott emberi, egy belső térnek a diszitése, na most ezek a nagyméretü képek , hát a 4 alakos portrén, vagy amit az előbb emlitett, legelőbb a Szabómühelyek,

- Hát az egy olyan 2xl méteres nagyságu

- Igen, életnagyságu figurák szerepelnek.

- Igen.

- Na, most ha továbbra is megnézzük, hogy a Nyitott ajtó cimü kompoziciót, ez egyben sokkal bonyolultabb világba is elvezet bennünket, de egyben mutatja azt is, hogy valami, a nagyobb lépték iránt való vonzódást tapasztalhatjuk, tehát van e gy intimebb igény, mert a figura, és a tárgy, tehát a lámpa közötti kapcsolat mindenképpen intimebb dolog, vagy ahogy ez a tér kinyilik a figura mögött, ahogy a figura mögött szerepel a tükör, és valószinü, hogy nem a figura tükörképe, hanem a mellette álló, tehát a néző által látott tükörkép jelenik meg, ezek kinyitva, teljesen a teret, és ezzel egy új momentum lép be az eddig sikban tartott terek mögött, de mindenképpen egy nagyobb méretü, és most már képen belül hiába szerepelt figura, a képen belül a figura is dekorativ eszközzé válik, hiszen a ritmust, csak kifejezetten a ritmust szolgálja, és csak kifejezetten

ennek a speciálisan megoldott tér problémának a szolgálatában áll. Ugyanigy az Enterior cimü kép, ami problémáiban azt hiszem, hogy ugyancsak ehhez a figura-tér komplexushoz kapcsolódik, avval a különbséggel, hogy itt mostmár az élő figura kilép, majd a képből, és itt tárgyak jelennek meg. Egy nagyon nehéz feladatra vállalkozott Fabók Gyula, mert szerintem az egyik legnehezebb dolog szobrot festeni. Nem tudom gipsz, vagy kő, vagy más, szóval teljesen lényegtelen. Itt lényeges az, hogy milyen viszonylatot foglal el a téren belül maga a portré, mint ahogy itt ez a faragott portré,

- Igen,

- Igy könnyebb mondani, és , hogy ehhez hogyan rendeződnek el a belső térben elhelyezett tárgyak, és hogyan adnak képet a téri világ, és arról a speciális térlátásról, és arról a nagy igényről, a nagy léptékhez való kapcsolódási igényről, ami jellemzi ezt a táblaképfestészetet, idézőjelben mondom.

- Igen, az tet szik nekem, hogyha valaki egyszer megirná a festői motivumok történetét, vannak visszatérő motivumok ugye ? Például a szék. A szék, az annyira kedvelt festészeti motivukm , az odadobott ruhadarabbal, és itt is visszatér.

- Igen.

- Más, és más a mondanivalója, de roppant érdekesek. Ezek a hagyományos motivumok.

- Ez annál is inkább érdekes, mert én emlékszem, hogy FAbók Gyula az első évben,

- Igen,

- ..... én mégis hivatkozok rá, egy kék szinben tartott

csendélet volt székkel, és rádobott ronggyal.

- Igen, ugy van.

- Ez volt az első képe, amivel szerepelt, nyilvános kiállitáson. De már annyit beszéltünk tárgyakról, emberekről. Most egy portrét szeretnék bemutatni, illetve ahhoz egy kicsit oldalt kell állnunk.

- Akkor álljunk ide .

- Melyiket válasszuk?

- Ez, ez jó lesz ?

- Ez jólesz ?

- Igen, tehát egy portrét szeretnék bemutatni, ez kifejezetten portré igénnyel készült, tehát itt, a, ha nemis a minden vonásban való, minden arcállásban való azonosulás a lényeg, hanem a karakternek a megfogása, de hát azért valamilyen formában azért a hasonlóság lényeges, itt is megjelent a szék motivum, de megint visszatér, a sikban tartott háttér, egy intimebb belső környezet, de azért, hogy ne mondjunk le arról a térproblémáról, mondom én, többes számban, a müvésszel, megjelenik ismét a tükör, de érdekes motivumként, mint kép a képben. Szinte olyan kerete is van, mint kép a képben, megjelenik, illetve itt megint egy olyan hátsó, a képen kivüli térről kapunk egy tükrözést, egy másik térben való elhelyezést, ami megintcsak azt az áttett, és nagyon összetetten meggondolt térproblémához vezet el, és egy kicsit a méreteiben, azt hiszem, hogy a mellette állunk, látható, hogy méreteiben megintcsak azt mondja, hogy egy intim világot fog meg, de óriási léptékkel, tehát ez a feszültség meg-

vallja az intimitást, é

- Igen,

- És a nagyméret közötti kapcsolat megteremtése kapcsolat keresése.

- Nekem még külön tetszik rajta a tárgyak élete, és a tárgyak kopása. Nem tudom, hogy a képen mennyire jön ki, de ezek a motivumok, amelyek lassan elmosódnak, és mfeltünnek ezek a sezlonyon ezen az igazán komott sezlonon, szinte a sezlon életét mondják el, vagy a kis kanapénak az életét.

- Igen, hát ez a festői megoldáshoz hozzátartozott, azért választottam ezt a motivumot, hogy lehetőséget adjon egy ilyen kibontakozáshoz. Többek között.

- Közelről nézni, különösen érdekes.

- Igen.

- Na most a táblaképeket lényegében megnéztük.

- Mondjuk ugy, hogy a festészettel,

- a festészettel végeztünk.

- A festészettel végeztünk, mert mégis a mai Tv Galériában Fabók Gyula festőművész tulzott számmal, hát 22 zománcképe is szerepel.

- Igen.

- Hát önkéntelenül vetődik fel a kérdés, hogy hogy született vonzalma, hol alkot, egyáltalában hogy fedezte fel magának a zománcot ?

- Tulajdonképpen a főiskolán kezdődött el a vonzalmam a zománccal, ott megismerkedtem ezzel a kiváló anyaggal, és a főiskola után 66-ban, amikor Derkovits- ösztöndijat kaptam, akkor [illegible]

ségem nyilt a Zománcgyárral egy konkrétabb megállapodásra, hogy ott én dolgozhatok,

- Nem az első eset, hogy a gyárakkal a művészeknek van ilyem módja .....

- Igen, de itt nagyon sok köszönettel tartozunk a ZOmáncgyár vezetőségének, és a technikusoknak, mérnököknek, akik lehetővé tették számunkra, hogy megismerjük ezt az új anyagot. A kezdeti időszakban, inkább a kisérletezés volt az a zománccal, hogy megtaláljam a nyelvét, az anyagszerüségét ennek a müfajnak. Az első ilyen konkrétabb próbálkozás, a zománc anyagszerüségében, talán illusztrativebb, mesélősebb, egy szekrény, illetve hát egy szekrény, ami zománclemezekkel van burkolva, és ez egy történetet mesél el.

- Arra gondolunk, ami majd a filmben is szerepel.

- Igen.

- Mert kedves nézőink, szokás szerint a TV Galéria betétjében, filmbetétek is vannak, majd az a kisfilm, ami most következik, néhány percében nem szöveges, de éppen erről beszél azért érdemes egy kicsit felvillantani. ZOmáncképekkel diszitett butorokról van szó.

- Igen, az egyik tárgy, egy kis fali téka, amin a Dante interlója van, a Pokol, ilyen képekkel, idézetekkel, illusztrativ.

- Igen,

- A másik az pedig a Homérosznak az Iliász cimü müve, szintén ilyen klasszicizáló, XX. századi, tetszés szerint. De érzésem szerint anyagszerüen átvariált története.

- Igen.

- Ez mind a két darab, a Lampart, Zománcipari Müvek tanácstermében van.

- Igen, tehát tulajdonképpen ez a kisfilm, és kérjük is a filmet az első zománcképek készitéséről, és készüléséről, illetve erről.....

- És hadd emlitsem meg, hogy egyfajta felhasználásáról. Szóval ennek a zománc anyagnak egyfajta, az illusztrativ felhasználásáról tudósit majd ez a film,

- Filmzenével.

- Igen.

- Kérjük a filmet.

- / zene, film. /

- A trójai háboru hangulatát hozta be ez a kis képsor, és nagyon tetszetős volt, hát bár nem illik nagyon véleményt nyilvánitani, de nagyon szépen mutatott, igy a monitoron, és ~~xxxx

- TEssék .....

- Hát szüval gazdagabb világ, mint az irodalomnak, és a világirodalommak, két ilyen óriás müve, ami nyilván, hogy inspirációt adott. Bár azt állitják, hogy a XX. század találmánya a zománc, a divat miatt, mert egyre többen foglalkoznak vele , tehát ilyen képigény, vagy táblaképigény, vagy murális igényü felhasználása, tehát falon, ... alkalmazása, a XX. század találmánya, hát azért nagyon régi multra tekint ez vissza, csak az a különbség, hogy a középkorban például a különféle ötvös munkákon, ékszeren, vagy könyvboritó táblákon, ez elsősorban az ugynevezett iparmüvészet körébe tartozott, és a technika, és az anyag az egy internacionális volt, hogyha mindenhol, az európai müvészetet vesszük Európában,

- Igen,

- Csak az adott ország képzőmüvészeti kulturájának megfelelően alakult ki , egy-egy stilus. A XX. században azt hiszem, hogy megfordul ez a dolog, és ugy alakul, hogy a technika és az anyag lesz másodlagos, és belelépnek, mindenki a saját indittatását, ha szobrász, akkor szobrászi elképzelésekkel, hogyha festő, akkor festői elképzelésekkel.

- Igen,

- Magáévá próbálja tenni, alakitani próbálja az anyagot, és a technológiát is, tehát megváltozik, mondhatnám azt, hogy itt mostmár a szándék egy internacionális, és

- És közben keresi saját formanyelvét.

- És közben keresi saját formanyelvét, és nemis annyira az adott országhoz kapcsolódik, a kialakult stilus hanem mindenegyes

- 13 -

- Tessék .....

- Hát szával gazdagabb világ, mint az irodalomnak, és a világirodalomnak, két ilyen óriás műve, ami nyilván, hogy inspirációt adott. Bár azt állítják, hogy a XX. század találmánya a zománc, a divat miatt, mert egyre többen foglalkoznakvele , tehát ilyen képigény, vagy táblaképigény, vagy murális igényű felhasználása, tehát falon, ... alkalmazása, a XX. század találmánya, hát azért nagyon régi multra tekint ez vissza, csak az a különbség, hogy a középkorban például a különféle ötvös munkákok, ékszeren, vagy könyvborító táblákon, ez elsősorban az ugynevezett iparmüvészet körébe tartozott, és a technika, és az anyag az egy internacionális volt, mindenhol, hogyha az európai müvészetet vesszük Európában,

- Igen,

- Csak az adott ország képzőmüvészeti kulturájának megfelelően alakult ki , egy-egy stilus. A XX. században azt hiszem, hogy megfordul ez a dolog, és ugy alakul, hogy a technika és az anyag lesz másodlagos, és belelépnek, mindenki a saját indittatását, ha szobrász, akkor szobrászi elképzelésekkel, hogyha festő, akkor festői elképzelésekkel.

- Igen,

- Magáévá próbálja tenni, alakítani próbálja az anyagot, és a technológiát is, tehát megváltozik, mondhatnám azt, hogy itt mostmár a szándék egy internacionális, és

- És közben keresi saját ma formanyelvét.

- És közben keresi saját formanyelvét, és nemis annyira az adott országhoz kapcsolódik, a kialakult stilus hanem mindenegyes

művészhez. Na most ez biztosit egy továbblépési lehetőséget, mint Fabók Gyula esetében, is, és hogyha nézzük tovább,

- Nézzünk meg néhány zománcképet.

- Igen. Nézzék a következő zománc képeket, itt három alakos kom-ú pozíciót, illetve álló figurákat fogunk látni, zománcképben. Van egy táblakép igény, nyilvánvaló, hogy ehhez festői szándékkal nyult hozzá a művész, egyébként szerintem ugyanaz a probléma jelen van, mint ami a táblaképi problémáján is jelen van, itt szinte visszaidézi a 4 alakos portré, vagy a, Szabómühelyben, látható kompoziciós elvet. Ugyanakkor a technika a szin, egy kicsit dekorativ irányba viszi el, tehát érdekessé válik. Szép lesz a szin. Fölbomlanak, a női figurákat láthatunk, a figurák felbomlanak, nyilvánvalóan anatómiai törvények szerint, hogy egy-egy szin kiemelx vagy visszafog, azk a figurát klasszikussá teszi, ugyanakkor ezekat a klasszikus figurákat teljesen sikba helyezi, és érdekes módon kisméretüek, intimek, ezeket nyugodtan be lehet akasztani szobabelsőbe, majdnem, annak ellenére, hogy ilyen feszitett problémák vannak benne, majdnem táblaképigényü, hogy is mondjam, intémebb funkciót is be tud tölteni.

- Annyit engedj meg, hogy annak ellenére, hogy kétségtelenül betölti ezt a szerepet is, de alapvetően egyfajta burális, tehát az épitészettel kepcsolatos tervek, koncepciók alapján születtek , és ebben neked igazad van, hogy a táblaképnek azt a fajta funkcióját, a többi közül, hogy dekorál is, azt tökéletesen betölti, méreténél, anyagánál,

- Azt hiszem, hogy éppen a méreténél.

- Erről még beszélnünk is kell. Azt hiszem, hogyha megnéztük azt

a néhány képet, nézzünk meg még valamit ?

- Persze, feltétlen,

- akkor igen,

- csak ez a murális.

- Ma már ugyis divatos szó, nembaj, hogyha eligazitjuk egy kicsit a müvészet szerepét, a murális müvészet fogalma, és ... / többen beszélnek / ....

- Azt hiszem, hogy nagyon egyszerü, mert azok akik most nézik a TV- GAléria adását, biztos vagyok benne, hogy nem először látnak tévé GAlériát, ez a murális szó ez ugy kisért bennünket, tehát a magyar képzőmüvészeket,

- Divatos szó.

- Nem divatos, ez való igaz, nem véletlen kerül kerül be, mert mindenki szeretne, nagy, maradandó örök kompoziciót készitení, valami középületnek falára,

- ~~[illegible]~~ Ugy van, és szegre is tervezik mindig. Na dehát,

- Majd ez kiderül.....

- TEhát gyakorlatilag kiderül. Tehát gyakorlatilag falra készült nagyobb léptéku, képzőmüvészeti alkotásokról beszélünk akkor, amikor murális müfajról beszélünk.

- Ha beszélünk rá majd róla.

- Igen, na de például ez a kompozició igazolja azt, amit az előbb beszéltünk, hogy egy intimebb jellegu, egy dekorativabb igény, szinte ..... szerü háttér előtt játékként jelenik meg, ugyanannak a kompoziciónak a pozitiv, vagy negativ formája. Ugyanezt megnézhetjük egy másik variációval, itt viszont az előb

inkább felületekkel épitett, itt viszont még van egy vonalas ellentét is, tehát a baloldali raszteres háttér előtt álló figurák, negativban, sokkal inkább kirajzolódnak,, a .-... -kon kirajzolódnak a vonalak, tehát az épitkezés konpepciója. És hogyha 3 alakos variációkat tovább nézzük, ezek azok azt hiszem, amelyek léptékben már tovább vezetnek bennünket, és felvetik a murált, a muralitási igényt, tehát azt, hogy nagyméretben, épülethez kapcsolódóan, hiszen a belső tagoltság, a figurák elhelyezkedése, szinte diktálja ezt, erre még egy példát tudnék mutatni, egy 3 alakos variációt, igen, és azt hiszem, hogy itt még a muralitás előtt, vagy inkább a rávezetés szempontjából érdekes ez a kérdés, hiszen itt összefetettük a festészetet, és a zománcot, és

- És a táblaképet.

- - És a táblaképet, és a murális zománc kapcsolatát, hogy tulajdonképpen a művész számára mi a különbség. Tehát nyilvánvaló, hogy az anyag, és a technológia elkülöniti, mi a különbség a megközelités módjában, hogyha szabad ezt a szót mondani, hogy művészi koncepciójában, a táblakép, és a zománc között. Közelitésben derül ez ki, nyilvánvaló.

- Igen.

- Számomra, annak ellenére, hogy a táblaképek, azok méretükkel jelentősen dominálnak a kiállitáson, mégis azok az intimebbek számomra. A saját szük környezetemnek a világa, gazdagon, véleményem szerint is amit lehetett gazdagitottam, és portrék, szóval intim hozzátartozó környezet, a zománcképeknél viszont a murálisnak az igénye, egyrészt következik véleményem szerint az anyagszerüség

ből, és én ezt elsősorban azzal tudnám indokolni, hogy számomra szinte elképzelhetetlen, tájkép, vagy csendélet megfogalmazása zománcképben, annyira figurális elemeket, gondolok,

- Még a tárgyak szeretete is .

- Igen, és talán személytelenebb is.

- Bár kedves nézőink nyilván jól tudják, illetve érdemes elmondani azt, hogy a murális művészet alatt a falra alkotott nagyméretü alkotásokról van szó.

- Igen.

- Amelyet,

- Amelyet az épitészettel kapcsolatos.

- Amelyet az épitészettel kapcsolatos, a belső épitészettel egyrészt,

- Igen,

- Tehát a nagy fogadókban,, ugyanakkor a szinházakban, bőven látunk ilyet, sőt hazánkban itt-ott , és a világ más részén, elég gyakran a házak külső felületén, vagy oldalán.

- Hógyne.

- Ez lehet márkié.

- Ez egy másik felhasználási lehetősége a zománcnak, én utaltam az Iliász, és a Dante szekrénynél.

- Az új lakótelepeken létkérdés lenne, hogy haza lehessen találni a szürke tömegben.

- Igen.

- Az Iliásznál, és Dante-nél, én utaltam, hogy arra, hogy egyfajt felshasználással számolva adódott ez az illusztrativ elv.

- Igen.

- Másikfajta lehetősége ez a kimondottan, szerintem figurativ és murális igénnyel jelentkező, de van egy harmadik, egy olyan megoldása, aminél emlitetted az épületek külső motivumát, ez a burkolás, egyszerüen a kimondott, sima, vagy akár plasztikus burkolás. Mint anyag, ez rendkivül megfelel, de hát ez majd épitészeti probléma inkább. Itt szeretnék inkább a megvalósult murálisomra utalni, ahol egy új példát vetett fel, éppen a zománcnak a muralitással kapcsolatosxkproblémáját, ami ami egy rögtön egy konkrét feladat, nem fiktiv tervecskék, hanem mindjárt egy konkrét feladat volt, a Somogy megyei pártbizottság szék házán,
- Ez Pártbizottságon van, ez Kaposváron van,
- ÉS ez aztán több problémát is .....
- Most egy új tárlatvezetőt kérünk akkor néhány percre , márcsak azért is, mert a filmen, Honfi István, a Somogy megyei pártbizottság müvelődési osztályának vezetője kalauzol végig bennünket, ezen a roppant érdekes alkotáson, és környezetén. Kérem a filmet.
- A megyei pártbizottság, új székháza, 1968-ban készült el. Fiatal, tehetséges, somogyi származásu mérnök, Egyed Tibor tervezte. Az épület impozáns termei, dolgozószobái, és tanácstermei, kellemes munkahelyi környezetet biztositanak a megyei párt apparátus számára. Azért van ez igy, mert a megyei vezetés, mindenek előtt Németh Ferenc elvtárs, a megyei pártbizottság első titkára, nagy gonddal fáradozik az épület belső esztétikumának a továbbfejlesztésén , még teljesebbé tételén. Ennek a tudatos müvészpártolásnak a jegyében született az a gondolat, hogy itt a székház aulájá-

ban, egy nagy zománckép formájában ábrázoltassuk a megye sajátosságait, lényegét, jellegét. Kezdetben a megye térképében képzeltük el bemutatni a megye sajátosságait, főbb jellemzőit. Mivel kiderült, hogy ez képzőművészetileg lehetetlen, FAbók Gyulával megállapodtunk, olyan témában kellene kifejezni a megye sajátosságait, legfőbb jellemzőit, amely mind történetiségében, mind a mában élésben képes maradandóan ábrázolni, visszaadni ezt. Igy jutottunk el a mostani témához, ehhek a megfogalmazásához. MErt ez a kép süritetten fejezi ki, ábrázolja a megye jellegét, lényegét, gazdag népmüvészetét, eleven alkotó hagyományait is.

- / zene /

- Azt hiszem, hogy a két éve készült Somogy megyei zománc falkép óta is készültek azért még munkák a műhelyben, igy ezekre is érdemes néhány villantást vetni. Szeretnénk még bemutatni néhány zománcképet, amelyen még a Somogy megyei képen megfogalmazott tanulságok bővülnek tovább, egyre inkább szerepet kap a technika is a művész kezében, hiszen ezt a képet nézve is lehet látni, hogy szinte rekesz zománc szerüen jelentkezik a fügura körül kiemelten a vörös folt, kénytelen vagyok szóban mondani a szinét, ugyhogy az egymásra rakott felületek kidomborodnak, mintha valóban rekesz választaná el. Érdekes gondolati feszültséget is jelent, a gondolt, költött figura, és a fénykép, szita nyomásra, zománcra, hozott ábrázolása is. De ha tovább nézzük , ugyanezek a problémák fogalmazódnak, és bővülnek tovább, hogy a figurán belüli dekorativitás, egy kicsit visszakapcsolódás az intimitáshoz nem annyira a muráizm müfajhoz való kötődés, de az egésznek az egésége viszont ismét csak a murális müfajt idézi fel.

Gondolom, hogy a zománckép készitésében, ahol annyi variációs lehetőség adódik, mint például ezen a manökent ábrázoló képen, hiszen .... utalás volt rá, hogy több formában is diszlett egy hölgy társaságunkban,

- Kitünő alkalom erre, szenvtelen arcával ...

- Szenvtelen, arcátlan megjegyzés is, éshogy milyen lehetőséget ad, a különféle átfogalmazás, vagy a különféle megjelenités, vagy az egymáshoz való rendezésében, és, és , és viszonylatában. Persze nagyon elgondolkodtató, és , illetve kivül állónak mindig izgalmas dolog, és talán, ha még tovább nézzük a képeket, a müvész tud rá választ adni, hogy mit jelent a zománcban, illetve ne, hogy mit jelent, hanem, hogy mennyire lehet előretervezni a zománcot, új szerepére.

- Igen, hiszen a zomán, az egy, egy ,

- Például ennél.

- Hát nemcsak ennél, azt hiszem, hogy mindegyiknél, a zománc már magában, egy olyan artisztikus anyag, maga a tüz artisztikussá teszik, akár mi van voltaképpen rajta, és rengeteg a véletlen. Na most ezeknek a véletleneknek a tudatos felhasználása, megkeresése, ez folyton gazdagithatja a technikát, mondanivalót egyaránt.

- Tehát jó a véletlenbe kalkulálása.

- Igen, a ,tüznél, de viszont nem elég csak az artisztikum , és csak a tüz.

- Tehát itt az anyag dolgozik, azért, és a tüz már egy kicsit a müvész helyett is. Én azt hiszem, hogy léphetnénk tovább egy kicsit, és a Két király talán megbocsájt, hogyha most éppencsak

rátekintünk. Bemutatom kedves nézőinknek, Jakab Zoltánt, a Középületlettervező Intézet épitészét, egyébként alkotását, a pestiek, és a Pestre látogatók ismerik, Mert Szabó István társaságában ő tervezte a volt Szervita téren, a Mertinelli téren az irodaházat, illetve az autógarázst, amely olyan szépen illeszkedik a régi városképhez. Azért is örültünk, hogy eljött, nemcsak mint régi ismerős, hanem itt az annyit hangoztatott, és sokak által ismert murális fogalmát , egy kicsit az épitész szemével, tehát az épitőművészet, és az alkalmazott képzőművészet.

- Az épitőművészet, és alkalmazott képzőművészet kapcsolatára az épitészettörténet számtalan jó példával szolgál, hirtelen gondolok itt az egyiptomi épitészet, és szobrászat összekapcsolódására, a szobrászat alatt a .....-et értem, a gótikában az épitészet, és üvegművészet, és üvegmozaik szintézisére, és a barokkban az épitészet és festőművészet kapcsolatára. A történeti épitészet során épitészet, és társművészet, különösen az emlitett korokban ugy kapcsolódtak egymásba, mint két összefonódott kéz, és váltak eggyé. Együtt alkottak, épitész, és képzőművész. Ez a szintézis a történeti épitészet során, az épitészet, és zománcművészet között nem jött létre. A XX. század épitészeti forradalma viszont nemcsak az anyag, a szerkezet, a funkció és forma forradalmát jelentette, hanem lehetőségeket kinált az épitőművészet, és társművészetek kapcsolatára is. Gondolok elsősorban az anyagi vonatkozásokban, ahogy megjelent a beton, a vasbetonszerkezet a XX. század épitészetének új anyaga, a különböző fémszerkezetek, az üvegszerkezetek, robbanásszerü forradalmat hozott formában, ugyanez a robbanásszerüen új, megjelent az épitészet, és a zománcművészet

kapcsolatában, de teljesen speciális módon. A zománcművészet nem alkalmas arra, hogy teret formáljon, sikművészet. Azonban az építészet sikokkal is dolgozik, sikokkal formál, teret, és ennek a siknak a felületén kinálkozik a zománc. Egy olyan közeg, amelyen megtalálja életlehetőségét, és a siknak plasztikát adva, tagolhatja azt a felületet.

- Na, most egyre, ahogy hallgattuk, és ennyire meggyőző, ami a történelmi multtal, és a jelen épitészeti adottságaiból adódik, miért van az, hát kedves Bereczki Lóránd, és Fabók Gyula is megerősitheti, hogy a murális művészetről mégiscsak beszélünk, és tele van a belső épitészet, és az ..... lakások, kihagyott lehetőségekkel. Nem ?

- Igy igaz.

- Nem igy van ?

- Igy igaz, és ennek sajnos az a szomoru helyzet, hogy rendkivül ritkán, vagy monghatnánk azt, hogy egyáltalán nincs lehetőség arra, hogy épitész, és képzőművész az alkotás fázisában együtt dolgozzon.

- De miért nincs erre lehetőség ?

- Azért, mert, csak időben, elszőrva van erre lehetőség, a megvalósult objektum után kapja meg a képzőművész, az ő területét, ahol az ő alkotását elhelyezik.

- Ebből aztán az adódik, már bocsánat, hogy közbeszólok, hogy nagyon sokszor az épitész gondol arra , az épület rangját, talán lehet igy mondani, hogy a rangját emelendő képzőművészeti alkotás is kerüljön az épülethez, és terfvez direkt egy területet, mondjuk a belső térbe, vagy külső térbe.

- Igen.
- De ez a direkt tervezett terület már köti bizonyos vonatkozásban a képzőművész kezét, mert csak kétféle út járható. Vagy tiszteletben tartja, és követi a kompoziciójával az épitész által kialakitott arhitektorikus rendezés ..... vagy az egészet tagadja.
- Na, de miért nem lehetne ezt a tervezés pillanatában is követni Hát ha tudom, hogy a tervezés apró részleteiből, hogy ezm az adandó felület mekkora legyen, nem akarunk ebbe belemenni, mert ez más kérdés lenne,de azt hiszem, hogy egyetértünk abban, hogy sajnos nem használják ki az adott lehetőségeket, a müvészek az alkotásaikkal, nemis akármilyen kitünő hangulatot teremtő alkotásaikkal készállnának, és ....
- Még nem állhatnának készen, mert igazság szerint annak kellene történni, hogy megtörténik egyk középületnek felépitésére a döntés,
- Igen,
- És akkor ez a nagyon csúnya szó jut most eszkembe, hogy ...munka, tehát , hogy együttmüködés,
- Igen,
- A tervezés fázisától az épitésznek, a belső épitésznak, a gépész mérnöknek, astatikus, vagy nem tudom, hogy van, ...
- Hisszük hogy van,
- A képzőművésznek is ott kellene lenni.
- Kezdettől fogva.
- Kezdettől fogva. Na most ennek nagyon, nagyon sok problémája van, azt hiszem, hogy nem fogjuk tudni tisztázni, azért, mert régi hagyományok öröklődnek, egész biztos, hogy a , ha most Pestről van szó, xxx ha most ugye a festőről van szó, összfogna a belsőépi-

- Igen.

- Ha ez a direkt tervezett terület már köti bizonyos vonatkozásban a képzőművész kezét, mert csak kétféle út járható. Vagy tiszteletben tartja, és követi a kompoziciójával az építész által kialakitott arhitektorikus rendezés ..... vagy az egészet tagadja.

- Na, de miért nem lehetne ezt a tervezés pillanatában is követni Hát ha tudom, hogy a tervezés apró részleteiből, hogy ezz az adandó felület mekkora legyen, nem akarunk ebbe belemenni, mert ez más kérdés lenne, de azt hiszem, hogy egyetértünk abban, hogy sajnos nem használják ki az adott lehetőségeket, a művészek az alkotásaikkal, nemis akármilyen kitünő hangulatot teremtő alkotásaikkal kész állnának, és ....

- Még nem állhatnának készen, mert igazság szerint annak kellene történni, hogy megtörténik egyk középületnek felépitésére a döntés,

- Igen,

- És akkor ez a nagyon csúnya szó jut most esztembe, hogy ...munka, tehát , hogy együttműködés,

- Igen,

- A tervezés fázisától az építésznek, a belső építésznek, a gépészmérnöknek, astatikus, vagy nem tudom, hogy van, ...

- Hisszük hogy van,

- A képzőművésznek is ott kellene lenni.

- Kezdettől fogva.

- Kezdettől fogva. Na most ennek nagyon, nagyon sok problémája van, azt hiszem, hogy nem fogjuk tudni tisztázni, azért, mert régi hagyományok öröklődnek, egész biztos, hogy a , ha most Pestről van szó, xxx ha most ugye a festőről van szó, összfogna a belsőépi-

tésszel, hogy most ne piros szint ,..... mert akkor ez igy nem jó.

- Igen, nyilván.

- Biztos, hogy sokkal jobb gyakorlat volna az együttmüködés, megvagyok róla győződve, és egy-két példa már mutatja is, hogy hogy vagy ilyen kapcsolat abben az irányban, lehet továbblépni, és ebben az irányban lehet fejlődni, de ez azért volna fontos, pert pontosan egy ilyen karakterü müvésznek mint Fabók Gyula, nagyon fontos volna, hogy a fejlődését biztositsa, esetleg kipróbáljuk, hogy mit tud egy .....

- És egyáltalán a hasonló müvészeknek. Hát kérem Ön is tervez, nyilván , hogy lehetőséget is tud nyujtani, hát legyen ez inkább csak arra való felhivás, hogy lám, hát megvannak külön-külön a partnerek, és csak össze is kellene találkozni.

- Reméljük meglesz.

- Kedves nézőink köszönöm, hogy végiglátogatták velünk ezt a tárlatot, Fabók Gyula festőmüvész alkotásait, ismételten, és nem a szokott meghivással, hanem azért , mert érdemes bekukkantani meghivon Önöket, holnap délután este 8-ig, szombaton délután 4-ig, itt a Bem rakparton az I. kerületi TAnács müvelődési házában a zománcképeket, a nagytáblaképeket, és ezt a szines derüs világot nézzék meg, mert egész biztos, hogy jó hangulatban búcsúznak innen. Mi is búcsúzunk kedves nézőink, legközelebb a következő hónapban jelentkezünk , amikor szintén egy festőmüvész mutatunk be Önöknek. Köszönöm, hogy végig nézték, a viszont látásr

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 OKT 22

MAGYAR NEMZET

Fabók Gyula festőművész

Fabók Gyula festőművész kiállítása csütörtöktől tekinthető meg a Csók István Galériában.

◆

Egon Günther rendezésével filmet forgatnak az NDK DEFA Filmstúdiójában. Az itáli

Fabók Gyula, festő

Zománcképeiből kiállítása
nyílik Debrecenben.

— : □ Fabók Gyula ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. március 24

Fabók Gyula

Fabók Gyula kiállítása Debrecen-
ben III.15-én nyílt meg.

-.-: Kiállítási naptár:
MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

Falók Gyula
festő

Falók Gyula festőművészek
tárlata az I. ker. Művelődé-
si Házban volt X. hó 20-án.

.-. Kiállitási naptár.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 48.oldal

Fabók Gyula festőművész
is részt vesz azon a magyar képző-
művészeti kiállításon, amely március
25-én nyílik Bejrútban, korlátás mű-
vészek alkotásaiból.

Magyar Hírlap 1972/77 Pold.

Magyar Nemzet

Fabóla Gyula

Kedd, 1972. szeptember 5.

NAPLÓ

Szeptember 5

Szolidaritási találkozót rendez szeptember 7-én délután a Fészek Klubban a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének Elnöksége és a klub választmánya, az indokínai szolidaritási hét keretében. A találkozón kamarakiállítást nyitnak meg. Fabók Gyula, Farkas Aladár, Herczeg Klára, Hincz Gyula, Kerényi Jenő, Kerti Károly, Kiss István, Kis-Nagy András, Kovács Albert, Lukovczky Endre, Marosán László, Martsa István, R. Gyarmathy Gábor, Szabó Gábor, Vígh Tamás, Wágner János, s Zala Tibor műveiből. Pálfai Gábor fotóművész vietnami felvételeiből is bemutatót rendeznek. A kiállításokat Somogyi József szobrászművész nyitja meg. A megnyitón közreműködik Koncz Gábor. A szolidaritási gyűlésen dr. Ranódy László filmrendező mond beszédet. Közreműködik Bodor Tibor.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 SEP 5

Uj kormány,

Ismét új kormány alakul Finnországban, immár a második a januári választások óta. Kalevi *Sorsa*, az eddigi külügyminiszter kapta a megbízatást Urho *Kekkonen* köztársasági elnöktől. Eddig a szociáldemokraták kormányoztak, Rafael *Paasio* vezetésével, kisebbségi alapon. Mindössze 55 mandátummal rendelkeztek a 200 tagú parlamentben. Eleve átmeneti kormánynak tekintette mindenki ezt a formát — erre már megalakulása idején rámutattunk —, hiszen nem rendelkezett elegendő súllyal és többséggel ahhoz, hogy törvényeket alkosson és megoldja az ország előtt gyülemlő bel- és külpolitikai problémákat. Élettartamát legfeljebb őszig becsülték, de ezt sem ér-

Fabiók Gyula
festő

Fiatal művészként Derkovits ösztön-
díjban részesült.

Bereczky Loránd: Gondolatok a Derkovits-ösztöndijról.
Művészet, 1973. junius - 11.oldal

Fabók Gyula
festő

Munkái részt vettek a szófiai nemzetközi tárlaton.

Horváth György: Szófia előtt.
MŰVÉSZET, 1973.május - 44.oldal

Fabók Gyula, [ ]

Szerepel Salgótarján ubán.

↓

-: Zománcfestészeti biennálé 2

ESTI HIRLAP, Bp 1973. szept. 12

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 349-726

1975 OKT 22
NÓGRÁD

Fabók Gyula festőművész

1021

Fabók Gyula kiállítása a Csók Galériában

Fabók Gyula festőművész kiállítását október 23-án nyitják meg Budapesten, a Csók István Galériában. A megnyitót Vizi Ottó művészettörténész mondja. Fabók Gyula munkássága nem ismeretlen az érdeklődő nógrádi, illetve salgótarjáni közönség előtt sem, találkoztunk műveivel a salgótarjáni országos zománcbiennálén. A művész 1942-ben született Budapesten. 1960 és 1965 között Hincz Gyula és Szentiványi Lajos növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. Első díjat kapott 1969-ben a zománcművészeti kiállításon Salgótarjánban. Festményeit és tűzzománcait külföldön is ismerik.

taztunk vis
nert talán a
csabai talál
legnehezebb
arjániak mes
— Valóban
zerre jelentet
s Kovács III.
erült, és Ré
számíthattam,
negelőzően m
sapatnak. Mo
olog visszaemlékezni a mér-
őzésre. Épp a napokban
néztem át a Békés megyei
Népújságot, ahol az előzetes-
ben leírták; tartanak tőlünk
sérülések és a hiányzók el-

— Répás lábáról november
11-én veszik le a gipszet.
Kmetty Szombathelyen szer-
zett húzódása makacsnak bi-
zonyul. A Szeged ellen sem
játszhat. Básti István hétfőn

Fabók Gyula

a Bauczúr utcai Postás Művelődési Központban működik a műbarátok köre. Művészekkel, műveikkel ismerkednek meg a tagok. Fabók Gyula tűzzománcait is bemutatták, melyeket a kör tagjai bocsátottak rendelkezésre.

Szalay Károly: Műgyűjtők egy művelődési házban.
Magyar Hírlap, 1975. máj. 15.

Fabók Gyula, festő

□ FABÓK GYULA festőművész munkáiból nyílik kiállítás október 23-án, csütörtökön délután fél hatkor, a Csók István Galériában. Megnyitja: Vizi Ottó művészettörténész.

— □ Fabók Gyula 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 23

Népszabadság

Fabri Rezső

festőművész

1021

NÉPSZABADSÁG

Elhunyt Fabri Rezső festőművész

Fabri Rezső, az Amerikában élő magyar származású festőművész, aki egészen a legutolsó hónapokig aktív grafikusként és festőművészként dolgozott, életének 81. évében *New Yorkban* elhunyt.

Budapesten született 1894-ben, és a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1921-től az Egyesült Államokban élt; több kiállítása volt, és sok rangos folyóiratban jelentek meg cikkei. Fontos didaktikai látásra és alkotásra nevelő könyvei sikert arattak, s élete során sok díjban, kitüntetésben részesült. Néhány éve, 1970-ben hazalátogatott, és részt vett *a XX. századi magyar származású művészek külföldön* című kiállításon; ez alkalommal *itt szereplő műveit a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta.*

VIZSZINTES:

1. Simon István írja egyik versében (az első sor, zárt betűk: T, E). 12. Adásvétel útján forgalomba kerülő termék. 15. Harmonikaszerűen szétnyitható képeskönyv. 16. Előcsarnokos, egyetlen belső terű lakóház (a mai ház kezdetleges alapformája). 18. T. R. M. 19. A Holdon nincsen. 21. XVII. századi francia költő, Rostand írt róla dramát. 22. Távirati Ó. 23. Messzire. 24. Lord Killanin az elnöke. 26. Tanács gyűlés — ukránul. 27. Dánia Kommunista Pártja. 30. A versidézet harmadik sora (zárt betűk: A, S). 33. A finnugor és a szamojéd nyelvek összefoglaló neve. 35. Némi nehézség ellenére végrehajt. 36. Kaput szélesre nyit. 37. ... partján a tengernek, / Töltjük napját életünknek" (Mikes). 39. Kamlónck jelzése. 40. A magyar kártya egyik színe. 42. Táblán játszott japán társasjáték. 43. Az emberi szájnak külső, piros széle. 44. A kockáztatott pénzösszegek. 46. Egykori és mai komikus színész. 47. Hertz. rövidítése. 48. Konyhakerti növény. 49. ... marad (befejezetlenül marad). 50. Mezzoforte rövidítve.

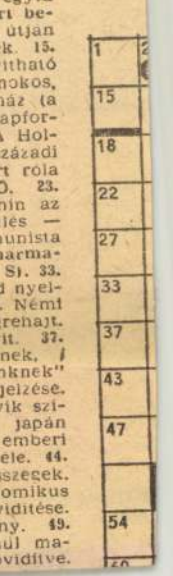

Falók Gyula
grafikus

Tűzzomiane képei szerepel-
nek a tárlaton.

Sz. Kürti Katalin: Képzőmüvészeti Galéria Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 20.oldal.

Falók Gyula
festő

A Csók István Galeriában volt
Falók Gyula festőművész tűz-
zomúnc kiállítása.

----:Kiállitási naptár.
Művészet,1975.október - 45.oldal

Fabók Gyula, Jestő

Mi kell a busótáncosnak?

Fabók Gyula zománcai a Csók Galériában

A busótáncosnak *Fabók Gyula* zománcképein szép nők kellenek. Végül is van abban valami megindítóan groteszk, ahogy egy csapat kereplős, dülledt szemű, kultikus mozdulatokkal ég felé fohászkodó maskara vonzódik saját ellentétéhez, az éteri és tökéletes ruhátlan testhez. Annak idején Lucas Cranach össze nem illő szerelmespárjai is ilyenformán, viszolyogtatva nevettették nézőiket, később a romantikában Quasimodo-szerű seregnyi szörnyszülött csalt ki hátborzongást és meghatott könnyeket, amint elérhetetlen Esmeraldáik után epedtek.

A téma ódon, és ódon témát újra, új módon feldolgozni mindig hálás feladat. Az „örök visszatérések" könnyűvé teszik művész és közönség között a nyelvet: jó a festőnek, mert nem kell a programmal sokat bíbelődnie, jó a nézőnek, mert beavatottnak érezheti magát, amint ráismer az elbújtatott ősi elemekre.

Fabók pedig igazán ért hozzá, hogy a fémre égetett üveg színeivel felidézze a *Csók István Galériában* a mohácsi folklór jeles idegenforgalmi látványosságait, vagy a bizánci művészet aranyban ragyogó merev rendjét. Pontosan tudja: alig van ma olyan művelt vagy félművelt néző, aki ellen tudna állni a vad, ősi mítoszokat jelenbe átmentő busómaszknak, meg az archaikus kultúrákat és festőrecepteket idéző ikonképeknek.

Nem is az újrafelfedezett népszokásokkal és szentképekkel van a baj. Ők ugyanis olyan karriert csináltak már, hogy nélkülük meg sem lehetne írni a huszadik századi művészettörténetet. Kubistáktól konstruktivistákig, expresszionistáktól szürrealistákig bizonyították ezek a jelképek érvényességüket. Az is érthető, ha egy mai művész nehezen tud szabadulni a tegnapok szürreális ikonjaitól és a tegnapelőtt konstruktív népiségétől, hiszen Vajda, Larionov vagy éppen Picasso volt olyan erős egyéniség, hogy hatása alól nem könnyen szabadul az, aki egyszer már megértette szándékait.

A baj akkor kezdődik, ha valaki ezeket a vonzó és gyakran egymást semlegesítő — példákat *egyszerre, egyetlen művön belül* akarja felmondani. Ha a *Szabálytalan ikonvariációk* szerkezetes figurája mellett minduntalan feltűnik a tudat alatti és a valóság feletti víziókhoz tartozó árnyalak. Ha a piroskék-sárga, éles fényeket és szaggatott mozgást jól megmutató larionovos busók fölé beúszik egy női aktokból összesűrűsödő felhő, olyanformán, ahogy ezt a Vajda-fotómontázsokon lehetett látni. Ha a *Pravoszláv emlék* áhítatosan archaikus Madonnáit kubista kollázsokra emlékeztető ornamentika díszíti. Külön-külön ezek a motívumok még ma is rengeteget tudnak közölni. Barcsay kép- és mozaiksorozatot épített a szerkezetes figurákra. Deim Pál egész eddigi életművét átjárja az ember formájú árnyalak. Fabók Gyula azonban mohón mindegyiket belezsúfolja képecskéibe. Kicsit mindegyikben hisz, mert egyikben sem hisz igazán. Busó és ikon, árnykép és fénykép egyaránt díszítmények. Nem jelképeznek többé semmit. Sőt. Önmagukat sem jelentik többé. Arra jók csupán, hogy alkalmat adjanak tükörsima meg rücskös-repedezett felületek ütköztetésére, és hogy az ultramarint berlini kékkel csendítsék arany háttér előtt kellemes harmóniává.

Nem lebecsülendő ez a feladat sem. Különösen akkor, ha a díszítő szándék olyan díszítésre érdemes anyagon valósul meg, mint a zománc. Hiába szeretnék sokan elfelejteni a divatos műfaj művelői közül, hogy fémre olvasztott üveggel ékesítették a koronákat, később pedig így vonták be a lábasokat. Akár tetszik alkotóiknak, akár nem: valamenynyit minden zománckép megőrzött a koronadíszből és a lábosdíszből. Legalábbis több közük van saját anyaguk tündöklő és nyomorgó korszakaihoz, mint a táblaképhez. Mélységes emberi vonatkozásokat *nem érdemes* belekényszeríteni az apró, csak csillogni vágyó felületekbe, mert könnyen visszájukra fordulnak: *elidegenedettebbek, embertelenebbek lesznek, mintha lemondanának a konkrét árázolásról.*

Fabók zománcai görcsösen másnak akarnak látszani, mint amik. Az *Ikonosztáz-kompozíciók* emlékképeket idéznek, a *Változatok busótémákra* jelképeknek készültek. Pedig valamennyien csak egymás mellé akasztott szín- és formakompozíciók változatai, egy elhanyagolható, tartalmi mag látványossá tett variációsora. Ezek a busók bizony hiába kapkodnak elérhetetlen, eszményi párjaik után. Szándékuk őszintétlen. Nem nők kellenek nekik, hanem színek és tetszetős felületek.

P. Szücs Julianna

egyeztető munkát. E rendkívül szerteágazó munka során természetesen mindig felmerülnek olyan sajátos kérdések, amelyek *hosszabb, elmélyültebb tanulmányo-*

latainkat is, amelyek segítettek a főváros fejlesztési terveinek kidolgozását.

Az említetteken kívül számos más fontos kérdéssel is foglalkozunk, közülük csupán a lakosság jövedelmének összetételére, szóródására, az azt befolyásoló tényezők hatására irányuló kutatásainkat említem. Ezek jövedelempolitikai, szociálpolitikai intézkedéseink jobb megalapozását szolgálják.

Több és jobb információ

— *A tervezőmunka fejlesztése egyértelműen szükségessé teszi az információellátás lényeges javítását. Milyen elgondolásaik vannak a központi tervezés információrendszerének megszervezésére?*

— A tervezés egzakt módszerei alkalmazásának valóban fontos következett változásokra és a fejlesztés jövőbeni irányainak kijelölésére. Másik átfogó témánk a gazdaságirányítási rendszer folyamatos tökéletesítéséhez kapcsolódik. A *beruházási döntési rendszer* vizsgálata a gazdaságpolitikai célokkal összhangban kíván javaslatot tenni az erőforrások elosztásának rendjére, a döntési szintek és a finanszírozás jobb összekapcsolására. Az *életkörülmények* területi alakulásában jelentkező különbségek kutatása és a távlati tervezés számára szükséges következtetések levonása, egyebek között, továbbra is szerepel terveinkben. E kutatás keretében kísérletet teszünk arra is, hogy gazdasági vizsgálatainkat kiszélesítsük társadalmi, szociológiai kutatásokkal is.

Kovács Dénes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 1

ELZETT

Fabok Gyula

1021

A berettyóújfalui gyár irodaépületének a bejáratát Fabok Gyula „Tűzzománc" munkája díszíti (Fotó: Gyuris)

jellemző napjainkban is, és ezt megőrizzük jövő fejlődésünkben.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, híven a kommunisták hagyományaihoz, akik mindig nyíltan hirdették céljaikat, a közelmúlt napokban, a XI. kongresszuson programnyilatkozatot fogadott el, amelyben felvázolja törekvéseit az elkövetkező évtizedekre. Íme egyetlen mondat a programnyilatkozatból: „... A következő tizenöt-húsz évben az a feladat áll előttünk, hogy tovább haladjunk a szocializmus építésének útján, fejlett szocialista társadalmat teremtsünk hazánkban, s így közelebb jussunk történelmi célunkhoz, a kommunizmushoz..."

Pártunk XI. kongresszusa világos és határozott programot adott társadalmunk jelen fejlődéséhez, a IV. ötéves terv sikeres befejezéséhez és az új ötéves terv kimunkálásához, beindításához, teljesítéséhez is. Ezt a programot megvitattuk, együtt mondtunk rá igent, közösen kell végrehajtanunk is. Megállapíthatjuk, hogy a kongresszus nyomán új lendületet kapott a szocializmust építő munka, növekedett az egész társadalom cselekvő aktivitása, erősödött népünk szocialista nemzeti egysége. A kölcsönös bizalom jegyében kommunisták és pártonkívüliek együtt munkálkodnak szocialista hazánk további felvirágoztatásáért.

A XI. kongresszus a gazdasági élet minden területén és minden szintjén hatékonyabb munkát követel. Feladataink közé tartozik, hogy korszerűsítsük az ipart, megszüntessük néhány mezőgazdasági termelési ágazat elmaradását, biztosítsuk a beruházások, a fejlesztés tervszerűségét, az ésszerű, kézzelfogható takarékosságot. Az egész népgazdaságban fokoznunk és javítanunk kell a munka hatékonyságát, kihasználni a gépekben, az üzem- és munkaszervezésben rejlő nagy lehetőségeket, mindenütt elérve az idei terv célkitűzéseit. Külön hangsúlyt kapott pártunk kongresszusán, hogy a népgazdaság fejlődése, az életszínvonal emelése, kulturális igényeink kielégítése nem az óhajoktól, hanem valóságos lehetőségeinktől, a ténylegesen elért eredményeinktől függ. Nincs olyan munkahely az országban — legyen az országos intézmény vagy műhelyrészleg —, ahol jobb munkaszervezéssel, okosabb, felelősségteljesebb munkával ne tudnának a jelenleginél többet tenni. Ezért szorgalmazzuk a vezetők nagyobb felelősségét, jobb irányító tevékenységét, minden dolgozó jogainak és köte-

(Folytatás a második oldalon)

„Angyalföldért" kitüntetést alapítottak

Budapest XIII. kerületi Tanácsa a kerület felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából „Angyalföldért" kitüntető érmet, plakettet és oklevelet alapított. A kitüntetést először hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából adták át azoknak, akik a felszabadulás óta kiemelkedő munkát végeztek a kerületi pártbizottság, az elöljáróság, majd a tanács élén.

Az „Angyalföldért" kitüntetést Földes Róbert, a XIII. kerületi Tanács elnöke adta át március 27-én, csütörtökön a kerületi pártbizottságon Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának, Biszku Bélának, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Bizottság titkárának, valamint a munkáskerület egykori párt-, illetve tanácsi vezetőinek, közöttük Molnár Ernőnek, az Elzett Művek vezérigazgatójának.

A bensőséges ünnepségen részt vett Katona Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára. A kitüntetteket Kovács Károly, a XIII. kerületi pártbizottság első titkára köszöntötte.

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Falrahányt zománc

Fabók Gyula

Kétezer év óta készítenek zománcot, de a zománcon nem látszik az idő múlása. Korszerű és eleven műfaj.

Legalábbis elvben.

Mert a *salgótarjáni József Attila Művelődési Központban* az unalom és a tetszetősség uralkodik. Az idén harmadszor megrendezett *Zománcművészeti Biennálén* öreges és fáradt kiállítást látunk.

Kezdhetném a szakmai minimumot is alig teljesítő művekkel: Katona Áron és Kákonyi István rossz táblaképeknél is zavarosabb kompozícióival. Hiába: amilyen hatásos anyag a tiszta fényű zománc, körülbelül olyan nehéz megismerni és tudatosan alakítani a fémre vitt, folyékony állapotában megformált üveget. Említhetném aztán Iványi Ödön *Humanitás*nak titulált, ámde rutinos képcsarnoki festménynek ható művét, amelyen az egymásra fröcsköl színek kuszaságát a dimbes-dombos lemez összevisszaságig fokozza.

Folytathatnám az ízlésficamokkal. Sőt, ezekkel kell folytatni a kritikát. A zománcból készült rossz festménynél van ugyanis rosszabb: a zománcból készült rossz zománc; egyszóval visszaélés a technikával. Hiába: nem minden sütemény ízlik, amelyben cukor van. A cukor — ebben a műfajban — a népművészeti motívumkincs. Pontosabban és sajnos: az a valami, amit a századforduló eklektikus ízlése termelt ki. Somogyi Gábor *Életfa* című kompozíciója úgy viszonylik az igazi paraszti kultúra emlékeihez, ahonnan az oltárképszerűen terjengős mű elemei származnak, mint *Dózsája* ahhoz az eszméhez, amelyet e név és személy képvisel. Arcképnek ingerlően patetikus, jelképnek vigyorian profán ez a mű; ráadásul nem lehet tudni: mit keresnek az alak körül legyezőszerűen elhelyezkedő rossz nonfiguratív képek. A monumentalitásra törő zománcalkotás botlásai azt szuggerálják: Somogyi Gábornak még ahhoz is címke — egyszer népművészet, máskor Dózsa — kell, hogy az eseménytelen felületen legalább a történés látszatát keltse.

Fabók Gyula az ellenkező véglet. Csupa bravúr. Mint az elmúlt hetekben, a budapesti Csók István Galériában rendezett egyéni kiállítása mutatta: nagyszerűen érti a technikát. Mindent meg tud csinálni, amit csak akar: konstruktivizmust és szürrealizmust, pop artot és op artot, sőt mindezt egyszerre, azért, hogy a szellemi táplálék jó ízű és könnyen emészthető legyen. Látványos és flott műveket látunk tőle Salgótarjánban is. Igazolandó: mindenekelőtt zománcot csinál; a mű, hát még a művészet csak ezután következik.

Ürügy kell Petrilla Istvánnak is. Pontosabban: egy nagy tükör, ezt keretezi zománccal. Petrilla nem vesz tudomást arról, hogy a huszadik század végén már a formatervezésnek is van kötelező érvényű hagyománya; a népművészeti motívumok így csupán cifra érdekességként hatnak munkáján. De elsősorban a disszonáns logika zavar: a keret van a tükörért. Különösen azért, mert néhány lépéssel odébb, Lugossy Mária *Variációk* című ermeiben már azt látom, hogy a zománc és a tükör, az üveg e két fajtája, jól megfér egymással. Mi több: egyenrangú elemként érdekes és szellemes dombormű kerekedik ki belőlük.

Mert a zománc kész a megújulásra.

Amint művek jelzik, méghozzá magyar művészek művei, a zománcművészeti biennálén. Az ékszerek ékszeréből ugyanis festmény és kisplasztika lett. Lugossy Mária karkötői és nyakékei csupán melléktermékei a szobrászi munkának. Bohus Zoltán sziámi ceruzára emlékeztető piros *csuklópont*járól sem az ősi rekeszzománc jut eszünkbe, hanem a színek mágiájának adózó minimal art. A kitört éleket és az esetleges formákat látva az is felötlik: zománcszobrászainknál jobban birkóznak meg zománcfestőink a technikai és a nemcsak technikai nehézségekkel. Ásztai Csaba pasztell hangulatú képei szerények, de a szó legjobb értelmében: szívesen élne közöttük az ember. Mayer Berta pedig, a seregszemle legjobb műveiben kis elemekből, ugyanannak a motívumnak különféle változataiból állítja össze bársony puhaságú és fém rugalmasságú vonalkompozícióit.

A zománc, amely ellenáll az időjárás viszontagságainak, kellemes látvány. Ma már nagy felületek gyári előállításának sincs akadálya. Logikusan adódik tehát a következtetés: a házfalakon lenne a helye. Ez a javaslat azonban egyelőre falra hányt borsó. Szatmári Béla dekorativitása nem pótolhatja a mulasztást. A salgótarjáni biennálén sok szépelgést látunk, néhány szép festményt, és mindössze egy-két — de rossz — külső térbe kívánkozó művet.

Élet és Irodalom, Bp.

1975. DECEMBER 6.

XIX. évf. 49. sz. 13. lap.

illik nem-elfogad-
ként olyan, amilyet
ani.
yen is a kezdemé-
atkozó feltételezé-
s két végletes es-
ják a... hm... ob-
megállanak.
na már nem divat;
n; az ilyesmi bizo-
végződhetne; pél-
erősebb és termé-
ndulatosabb!
ogy a pletykaéhes,
- az ostoba közvé-
egyek egy viszony-
belehajszoljam ma-
dőigényes bonyo-
tudni, hogy ha az
nilyen módon köz-
-e valamilyen kö-
almi, munkahelyi,
etelére.
ll simítani.
oi alkalmak kiiktat-
het, akkor szükség
elkűség tanúsítás-
a helyzet tovább-

övetkező napokban
elmességet fog mu-
égéig pedig gondos-
oréktól független
lyról.
gtatta meg vala-
dolog elemzése, a
ves cselekvés kere-
natra sem befolyá-
nyes, ósdi érzelme
a, mint egy tizen-
kodású férfi. Meg-
t megítélésénél, s
takképpen a társa-
ugalom, a stabilitás
ten, csak korrek-
gában még hajnal
nagát, hogy nyugo-

nem sikerült ki-
égéig. Éppen, mert
végrehajtani Jut-
rogramját, többször
lden kora délután

Megígérte Zsuzsának: cselekedni fog. Először is meg fogja kérdezni Jutkát, hogy mégis hogyan képzeli... Aztán majd meglátja. A kötelet nem áztatja, azt Zsuzsa hiába is várja...

— Nem várok én tőled semmit! — jelentette ki Zsuzsa. — Kár is volt találkoznunk.

Bertalan nem sértődött meg. Méltányolta Zsuzsa lelkiállapotát.

Nem Zsuzsa beavatkozása miatt határozta el, hogy beszél Jutkával. Rájött, hogy nem halogathatja a cselekvést.

•

De most meg már Jutka előzte meg.

Miután Zsuzsával találkozott, már másnap otthon várta háziasszony módra, a szokottnál is rendesebb lakásban; nyitott ablak, virág az asztalon, a konyha felől a frissen fővő vacsora illata.

— Beszélnünk kell egymással, Bertalan!

Ez is olyan ünnepélyes volt; köznapokon csak Bert-nek, Berti-nek, Bertus-nak, vagy egyszerűen te-nek szokta őt szólítani.

Megitták a kávét, kényelembe helyezkedtek, rágyújtottak. Az ablakon át zöld lomb, rigófütty, távoli motorzúgás.

— Hallom, Zsuzsával beszélgettetek.

— Igen, hm, Zsuzsával beszélgettünk.

Vajon mi ez a hallom? Zsuzsa elmondta Tibornak, Tibor Jutkának, vagy Zsuzsa egyenesen Jutkának (attól a nőtől minden kitelik, talán már hármasban is beszéltek).

— Azt hiszem, nem várod tőlem, hogy tagadjak.

— Nem, nem várom tőled, hogy tagadj.

Érezte, hogy most neki kellene átvennie a kezdeményezést, de Jutka már elkészített szöveggel előzte meg.

— Tudod, nem vagyok lelkiző típus. Szerelemre se lobbanok lépten-nyomon. Most sincs szó semmiféle érzelmi dologról.

Itt meg akarta kérdezni, hogy hanem miről van szó? De míg a kérdés megfogalmazásán töprengett. Jutka már válaszolt is az el sem hangzott kérdésre:

— ...csak a kíváncsiság, azt hiszem, szóval az érdeklődés... és hát Tibor ugye, ő nem is tűnt olyan idegennek.

Bertalan felfogta. Megértette azt is, hogy az ember kíváncsi; s nőknél ez talán rokon a tudományos érdeklődéssel.

Megértését azonban nehéz volt úgy megfogalmazni, hogy el ne túlozza. Jutka félreérti és azt hiszi, hogy ő valamiképpen még ezt képtelenség megbocsátani!

Mire idáig ért, már fel volt indulva. A gúnyos mosoly nem annyira leplezte, hanem inkább hangsúlyozta ezt a felindulást. Fel is állt, nem tudott egy helyben maradni. S röntön kibökte, amint megszületett benne a gondolat:

— Nem tudunk tovább együtt élni. Azt hiszem, éppen ez hiányzott nekem, hogy ezt belássam! Ez a fennkölt megbocsátás. Holnap beadom a válópert. — Visszaült a székre; kicsit ingatta a fejét; újra felugrott. — De már ma, igen, most azonnal elmegyek innen!

Hát ilyen az, mikor az ember fékezetlen indulatai hatása alatt dönt.

•

Hogy ezután pontosan mi történt és milyen sorrendben, arra Kiss Bertalan a későbbiekben sem tudott teljes világossággal visszaemlékezni. Feltehetően azért, mert ezúttal ő is olyan lelkiállapotba került, hogy... Szóval... őt is feldúlta ez a dolog. Hogy Jutka milyen elképesztő módon fogadta és fogta fel az ő nemes nagylelkűségét.

Hónapok múlva — már a válóperi tárgyalás szünetében, egy presszóban — mondta el Zsuzsának, hogy nyilvánvalóan a nők az okai, miért nem képes — éppen ebben az oly fontos kérdésben nem képes — előrelépni a társadalom. A férfi-nő viszony, a házasság, a női egyenjogúság összefüggő, bonyolult, történelmileg oly sürgetően megoldásra váró kérdésében.

— ...Két olyan viszonylag, hogy úgy mondjam, haladó gondolkodású, okos nő, mint ti ketten Jutkával... Mind a ketten milyen elképesztően ósdi és képtelenül következetlen magatartást tanúsítottok. Te elválsz, mert a férjed megcsalt, vagyis nem is csalt meg, de meg is csalhatott volna és te ezt nem tudod neki megbocsátani. És Jutka, aki viszont azt nem tudja nekem megbocsátani, hogy nem megvertem, nem elzavartam, nem párbajoztam, hanem nagylelkűen megbocsátottam neki. A megbocsátást nem bocsátja meg! Mi az őrület és a következetlenség, ha nem ez?!

A házasság így elmúlt. De elképzelhető, hogy Kiss Bertalan elméleti és morális nehézségei korántsem múltak el. És tovább tart magánélete váratlanul reászakadt megoldatlansága.

Fabók Gyula

festőművész

a Munkácsy dij II fokozatát kapta

Magyar Hirlap 1976/10/4

Fabók Gyula

"Falrahányt zománc" cimmel Vadas József ir, -a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban rendezett- Zománcművészeti Biennáléről.
Kritikájában részletesen beszámol az itt felsorolt, a tárlaton szereplő művészekről:
Katona Áron, Kákonyi István, Iványi Ödön, Somogyi Gábor, Fabók Gyula, Petrilla István, Lugossy Mária, Bohus Zoltán, Ásztai Csaba, Mayer Berta, Szatmári Béla.

A részletes leirást,-Vadas József cikkétlásd: Fabók Gyula nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 6.
XIX. évf. 49. sz. 13. lap.

Fabók Gyula festőművész

A veszprémi Georgi Dimitrov Megyei Művelődési Központban Kaján Tibor grafikus karikatura kiállitása megtekinthető okt. 31.-ig, Lehoczky János tüzikovácsoló iparművész a Csepel Művek Munkásotthonában okt. 27-ig, mutatja be műveit. Fabók Gyula festő, tüzzománc-kiállitásának megnyitója okt. 23.-án, Simon Ferenc szobrászművész és Széky Piroska grafikus kiállitása a kispesti Helytörténeti Gyüjtemény helyiségében megtekinthető november 2.-ig, mint a lap -kulturális eseményeket ismertető- rovata közli.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 18.
XIX. évf. 42. sz. 8. lap.

FABÓK GYULA, festő

A Művészeti Alap vásárlásából esetenként, saját kiválasztással a múzeum birtokába kerülnek festmények, szobrok, grafikák. - Igy az 1970-es évben Fabók Gyula festmény is került a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, - III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, - XVII-XVIII.
1972-73.-Pécs, - 1975.

FABÓK GYULA festő, iparmüvész
Budapest, 1942

1960-65 között Hincz Gyula és Szentiványi Lajos növendékeként végzett a Főiskolán. 1966 óta szerepel a Studió tárlatain és az országos kiállitásokon. 1970-ben a Műcsarnokban, Dunaujvárosban, Balassagyarmaton, Nyirbátorban, Hódmezővásárhelyt és Vácott, 1972-ben a TV Galériájában, 1973-ban Debrecenben volt egyéni tárlata. 1967-ben kiállitott a Párizsi Ifjusági Biennálén, továbbá a magyar festészet több külföldi bemutatóján. 1966-69-ben Derkovits-ösztöndijban részesült, 1969-ben első dijat nyert a Salgótarjáni Zománcbiennálén. - Dinamikus, mozgalmas formákkal dolgozó táblaképein az emberi kapcsolatokról s az élővé lett tárgyakról közöl festői felfedezéseket; dekorativ zománctábláin fantáziáját és elbeszélőkedvét éli ki.

Müvés zéletrajzok 197

Fabók Gyula

Bokor Kornélia iparművész
Fabók Gyula festőművész
Gyurcsek Ferenc szobrászművész
Kádár János Miklós Festőművész
Mészáros Mihály szobrászművész
Mózer Pál belsőépitész
Az 1976-os művészeti dijak közül, a Munkácsy Mihály-dij II. fokozatát kapták, - közli a lap: "Dijak, - kitüntetések" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 3.
XX. évf. 14. sz. 8. lap.

Fabók Gyula

Megbízást kapott Fabók Gyula a debreceni Arany Bika Szálló részére románe falékep elkészítésére.

T: Köztéri műnkák

Művészet, 1976. november – 48. oldal.

Fabók Gyula festőművész

a művészet a Munkácsy Mihály-díj

II. fokozatával tüntették ki.

átadták az idei művészeti díjakat.

Népszabadság, 1996. dec. 3.

Fk.: Köteles István — 75,430 – Képcsarnok V. Ny.

FABÓK GYULA

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

FABÓK GYULA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1975. OKTÓBER 23-ÁN

CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

VIZI OTTÓ

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST, V. VÁCI UTCA 25

MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 23 — NOVEMBER 6.

HÉTKÖZNAP	9,30 — 18 ÓRÁIG
SZOMBATON	9 — 14 ÓRÁIG
VASÁRNAP	10 — 14 ÓRÁIG

Fabók Gyula festőművész

kiosztották a művészeti díjakat a Fészek klubban ma, a művésza a Munkácsy Mihály-díj II. fokozatát kapta.

TV- híradó

1976. IV. 2. 19.30. /11/ V.

Fabók Gyula, festő

Kiosztották az idei SZOT-díjakat

Szerdán a SZOT székházában kiosztották az idei SZOT-díjakat. Az ünnepségen részt vett *Aczél György*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Gáspár Sándor*, a SZOT főtitkára, *Óvári Miklós*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, a Politikai Bizottság tagjai. A kitüntetetteket *Virizlay Gyula*, a SZOT titkára üdvözölte, majd Gáspár Sándor átadta a kitüntetéseket.

Az idei SZOT-díjasok: *Bán János* riporter, *Bodor Tibor* színművész, *Bretus Mária—Hetényi János* táncművész, *Dajka Margit* színművész, *Dárday István—Szalai Györgyi* író—rendezőpáros, *Dobrai István* karnagy, *Fabók Gyula* festőművész, *Gábor Móric* festőművész, *Kállai Ilona* színművész, *Lukács Ervin* karmester, *Marosán György* író, *Maróti Lajos* író, *Pallos Béla* karnagy, *Papp István* vezérigazgató (Videoton), *Pintér István* tudományos főmunkatárs (Párttörténeti Intézet), *Rapcsányi László* riporter, *Sas Elemér* fizikus, *Somogyi József* szobrászművész és *Szörényi Levente—Bródy János* könnyűzene-szerzők.

Az ünnepség után a SZOT elnöksége fogadást adott a kitüntetettek tiszteletére. (MTI)

– Kiosztották az idei SZOT-díjakat. 5

Népszabadság Bp 1981. ápr. 30.

Fabók Gyula

A debreceni Orvostudományi Egyetem Gyermekklinika I.emeleti társalgó terem részére a müvész megbizást kapott, hogy Petőfi,János vitéz zománc faliképét készitse el.

------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1980.május - 47.lap.

Fabiola Gyula

„Paksi atomerőmű"
(repro)

Bereczky Loránd: Évtizedes lépteikkel
Művészet, 1980. október – 2 lap.

Fabók Gyula, festőművész

a Vörösmarty-téri Csontváry Teremben rendezték meg „az erdők világa '83" c. nagy tárlatot. Itt láthatjuk Fabók Gyula egy pompás zománc táblaképét. /említve/.

Sass Ervin: Az erdők világa '83.
Békés Megyei Népújság, 1983. febr. 26.

Fabián Gyula

SZOT ösztöndíj '85-86

Moszkva Nemzet 1985. VII 5.

Fabók Gyula, festőművész

„Paksi atomerőmű,"
zománc, fríz, tess, 1976
(repr.)

Művészet, Budapest, 1980. okt. 3. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 FEB 4

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Gyula Fabók

SCHAU

1021

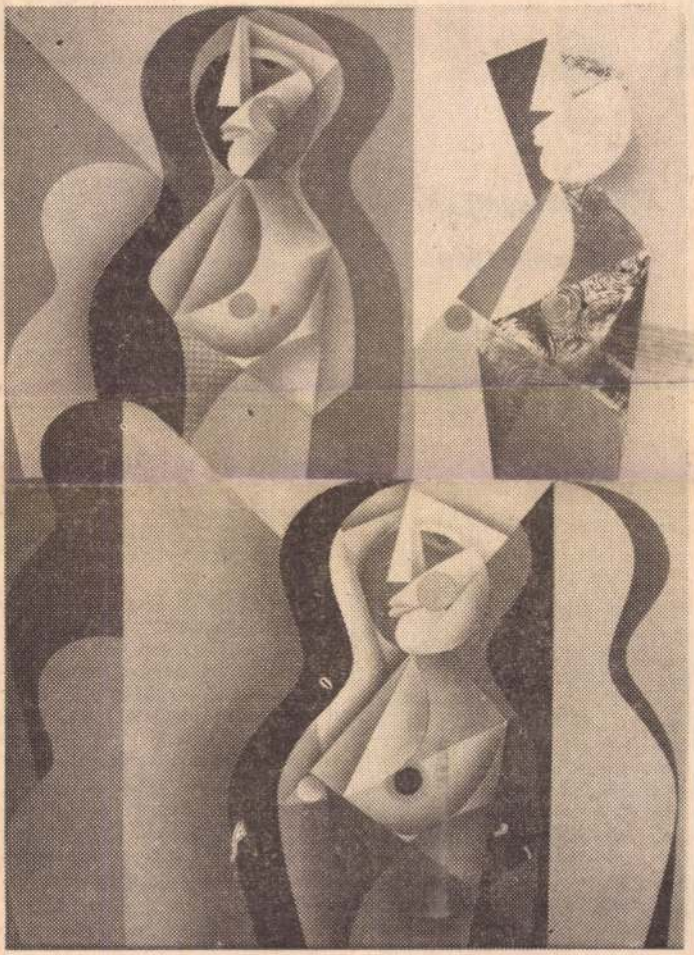

Gyula Fabók: Flächen und Formen (Feueremaille)
Staatliche Kunstkäufe 1979

XIV. Jahrgang, Nr. 5

4. Februar 1980

KULTUR

— übereinander

Seite 9

Jahresprogramm de DDR-Kulturzentrum

Seite 10

Der Freier (Erzählu

Seite 12

UNGARISCHE WO

Gegenwart und Zukunft des Ba

700 Millionen Fori

Über die Lage und die Aufgaben der Balaton-Entwicklung sprach der Generalsekretär der Balaton-Verwaltungskommission *Sándor Rosta* mit einem Mitarbeiter der ungarischen Nachrichtenagentur MTI.

„Noch in dieser Fünfjahrplanperiode müssen wir 700 Millionen Forint aus dem zentralen Entwicklungsfonds plangemäß anwenden.

Das Programm für beschleunigte Entwicklung des Binnenhandelsministeriums linderte die 1978 aufgetretenen Sorgen beträchtlich. Seither haben wir die Ka-

FABÓK GYULA 1064

A tisztáson

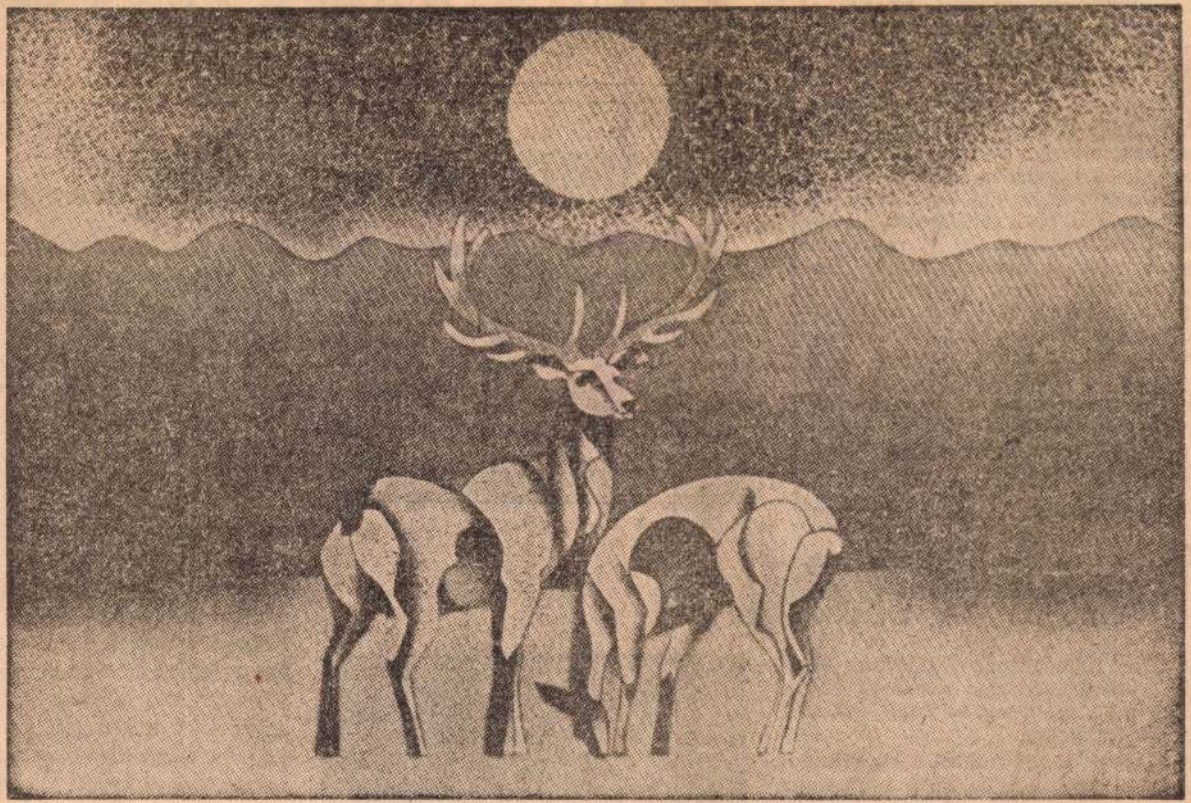

Fabók Gyula zománca

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1983 JUN 4

C... ÁZ KÖRÜL

Megtréfál bennünket
Egyik pillanatban
leg van, másnap már fá
kor jó, ha rétegesen öltö
mindig van nálunk pulóv
szonkabátka, amit felves
vösebbre fordul az idő.
pozást most alapozhatju
vatunkban a Pest meg
egészségnevelési tájékoz
zöljük a helyes napozás
ményeiről. Az elmúlt hé
gyar Divat Intézetben já
tevékenységükről, s a ny
lekről kaptunk tájékoztatást. Nyárs-
apátiból a vasárnapi ebédhez finom
falatokat hoztunk.

...anyszabályai

bio-
elő-
kezé-
cson-
elmé-
nbeni
vezet
egész működésére.

A napozásnak is megvannak az

aranyszabályai. *Helytelen m*
első alkalommal hosszú időt
tűző napon. Ez a bőr leégés
nyos esetben súlyos égési sé
és napszúráshoz vezethet. Az
zás ne tartson tovább *tíz-tí*
nél és csak fokozatosan céls
ni a napon töltött időt. A re
délelőtti, vagy délutáni nap
erős és mégis barnít. A déli
erős sugárzás veszélye miatt
levelei között átszűrődő
célszerű pihenni. Vízparton
nakban fokozottabb a leégé
Felhevült testtel vízbe ugra
bőr leégésének megakadályo
jó szolgálatot tesznek a na
amelyek visszatartják az é
sugarak nagy részét, míg a
garakból csak keveset szűrne
náljuk ezeket rendszeresen,
téktelenül. A vastagon felke
...ltömi a bőr pórusait

Új módi a stúdiókból

A divat nem csupán esztétikum kérdése. Fontos gazdasági döntések határozzák meg, mi kerül az adott évszakban a kirakatokba.

A Magyar Divat Intézet a koordináló szerepet játssza a hazai ruházatiparban. *A világdivat alapján a hazai lehetőségekhez méri a következő évszakok öltözködését.* A kialakított modellekből

Tűzben pikturált zománcok

● Maradandó, korszerű anyag, művészi mondanivaló, a színek tiszta, varázsos ragyogása, „tűzben pikturált" zománcok Fabók Gyula művei. Régen dinamikus, mozgalmas formákkal építette táblaképeit. Akkor is, most is az emberekről, az emberi kapcsolatokról, élményeiről-érzelmeiről beszélt.

— Mindig arról álmodtam — mondja —, hogy hatalmas, nagy falakat megtöltsek. Térhez, funkcióhoz, a környezet színeihez igazodjak. Az olajfestmények után így kezdtem tűzzománccal foglalkozni. Az anyagban való gondolkodás itt is köt, de hihetetlen lehetőségeket rejt magában. Egy témát nem tudok egy képpel lezárni. Azért készítek sorozatokat, mert kedvem szerint körbejárhatok egy-egy gondolatsort.

Fabók Gyula murális alkotások sorát készítette már el az ország különböző pontjain. A Paksi Atomerőmű 90 négyzetméteres kompozíciója a maghasadást, annak energiáját szimbolizálja, dekoratívan, tüzes színekkel. A debreceni gyermekklinika kórtermének falain a János vitézt eleveníti meg, leleményesen leírva, ábrázolva az egész művet. De a népművészettől a geometrikus vagy absztrakt formáig, az organikus világ, a sejt burjánzása, a napenergia, a mikrovilág mind-mind izgatják festői képzeletét. Mostani kiállításán táblakép méretű alkotásain modern vonalú női figurákat, fejtanulmányokat láthatunk. Hátterük bontott, rücskölt, sima vagy fújt. A kubisztikusan tagolt formarendszerű alakok háttere dinamikusan plasztikus. A Fejtanulmányok (I—X) sokszor azonos formájúak, de a meleghideg színek kontrasztja, a képeken belüli különböző térhatások, finom átmenetek, az árnyalatok játéka más-más jellemet, karaktert láttat. Nemcsak méreteiben, hanem megfogalmazásában is intimebb a Szabálytalan ikon sorozat, vagy az Álló figurák.

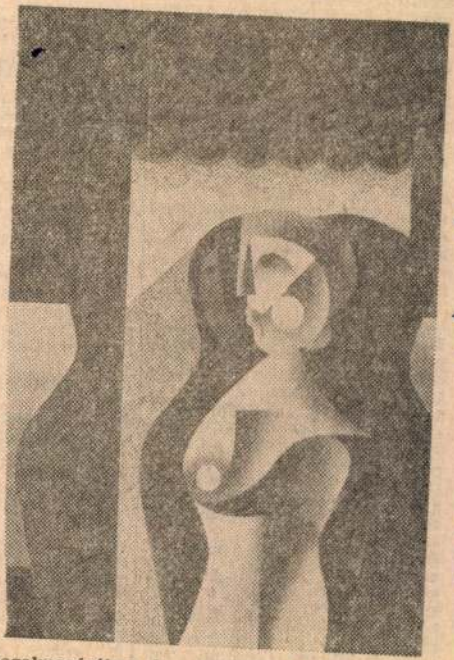

Fabók Gyula festőművész

Fabók Gyula feszes kompozíciói rétegeket és mélységeket is érzékeltetnek, tiszta, egyszerű színűek, dekoratívak, dinamikusak, a fehér-matt fakeretekből szinte kiemelkednek. (A kiállítás december 9-ig a Csontváry teremben tekinthető meg.)

Csorba

Pesti Műsor, 1982. dec. 1. 67. old.

természetbölcselet kibontakozása — Herakleitosz és Zenon. Előadó: dr. Szilágyi Péter kandidátus, egyetemi tanár.

16., csütörtök: Az atomisztika: a görög materializmus csúcsa: Empedoklész, Anaxagorasz és Demokritosz. Előadó: Kardos János egyetemi docens.

● 2. A Totalitás (Kossuth Klub, VIII., Múzeum u. 7.)

8., szerda: A totalitás szétesése a II. Internacionáléban. Antropológiai irányzat (Bernstein). A Kollektív praxis (Sorel), A történeti evolucionizmus (Kautsky). Előadó: dr. Hermann István akadémikus, tszkv. egyetemi tanár.

● 4. A marxista vallástörténet és valláskritika főbb kérdései (ELTE TTK, B-épület, VIII., Múzeum krt. 4.).

3., péntek: A kereszténység eredete és korai története. Előadó: Gecse Gusztáv tudományos munkatárs.

17., péntek: Az újszövetség és a Jézus-probléma. Előadó: Gecse Gusztáv tudományos munkatárs.

● 6. Az arisztotelészi logikától a mai logikáig (ELTE Bölcsészettudományi Kar, V., Pesti B. u. 1., félem. XIV.)

9., csütörtök: A középkori logika. Előadó: dr. G. Havas Katalin, a filozófiai tudományok doktora, tudományos osztályvezető.

Szociológia

● 7. Bevezetés a szociológiába. (Urbanisztikai Társaság, VIII., Rákóczi út 7., I. em.).

9., csütörtök: Népesedés. Előadó: dr. Andorka Rudolf kantem, XI., Műegyetem rkp. 3., mfszt. 20—21.)

13., hétfő: A figyelem pszichológiája.

● 14. A Mindennapi élet pszichológiai kérdései (ELTE TTK, B-épület VIII., Múzeum krt. 4.)

10., péntek: Az agresszivitás a mindennapi életben. Előadó: Vighné Vajda Zsuzsanna pszichológus.

● 15. Gyermeknevelés és pszichológia (ELTE Bölcsészettudományi Kar, V., Pesti B. u. 1., félem. I.)

2., csütörtök: Hogyan tehető a gyermek alkotóképessé? Előadó: dr. Kalmár Magda egyetemi adjunktus.

16., csütörtök: Mit tehet a szülő a gyermeke iskolaérettségéért? Előadó: dr. Jekkelné Kósa Éva egyetemi tanársegéd.

● 16. Az életre való felkészülés pszichológiai kérdései (ELTE TTK, B-épület, VIII., Múzeum krt. 4.)

7., kedd: Érzelmi élet a fiatal felnőttkorban. Előadó: dr. Szepesy Sándor.

● 18. Bevezetés az orvosi pszichológiába (Budapesti Műszaki Egyetem XI., Műegyetem rkp. 3., II. em. 64.)

3., péntek: Az orvos—beteg kapcsolata.

17., péntek: Az ön gyilkosság szociálpszichológiai kérdései. Előadó: dr. Füri Anna vezető pszichológus.

Külpolitika

● 20. A nemzetközi élet jelenségei. (Hazafias Népfront Klubja, VIII., Rákóczi tér 2.)

14., kedd: A kelet-európai szo-

● 23. Ókori társadalmak és vallások (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1—3. I. terem).

7., kedd: A görög vallás kezdetei.

● 24. Magyarország és Európa az Anjouk korában (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1—3., II. terem).

9., csütörtök: XIV. századi „királytükör" (az uralkodó és hatalmi eszközei). Előadó: dr. Rázsó Gyula kandidátus.

● 25. Párhuzamok történelmünkben: vitás kérdések a magyarság és a szomszédos népek múltjában (ELTE Jogi Kar, V., Egyetem tér 1—3., II. terem).

2., csütörtök: Védőbástya vagy kapu? Az ellenállás és a behódolás alternatívája a török hódítások idején.

16., csütörtök: Osztályfölkelés, rendi ellenállás, vagy nemzeti szabadságküzdelem? A XVI—XVIII. századi délkelet-európai tömegmozgalmak megítélése. Előadó: dr. Niederhauser Emil, a történettudományok doktora és dr. Benda Kálmán, a történelemtudományok doktora.

● 26. Uralkodók és államférfiak (ELTE Jogi Kar. V., Egyetem tér 1—3. I. terem).

14., kedd: II. Sándor (a jobbágyfelszabadító orosz cár).

● 27. Terrorizmus tegnap és ma (ELTE TTK D épület, VIII., Puskin u. 5—7.).

13., hétfő: Fehérterror — „vörös" terror az első világháborút követő forradalmakban.

Régészet

● 28. Fejezetek a régészet kutatásának történetéből (Magyar Nemzeti Múzeum, VIII., Múzeum krt. 14—18.).

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1021 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-720

Gyula Fabók

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 JUN 7

1021

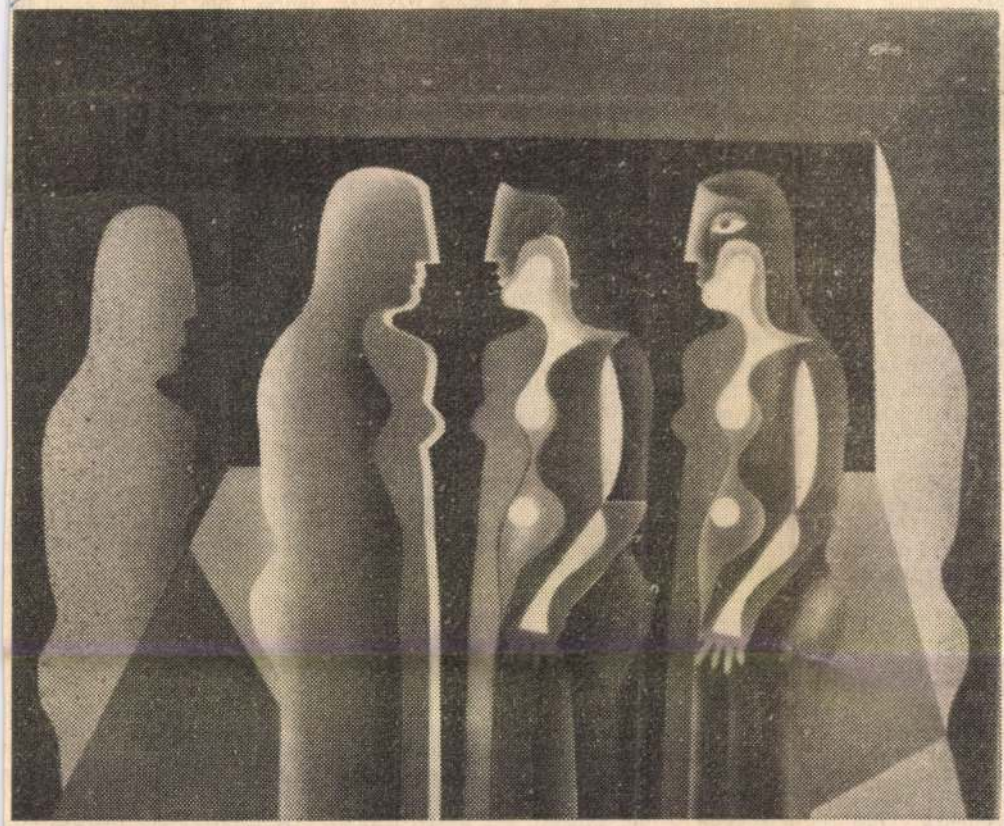

Gyula Fabók: Licht und Schatten (Feueremaille) Landesausstellung Bildender Kunst

schon an sich eine Anerkennung, und die bloße Teilnahme eine Möglichkeit für den Erfolg. Nun, Iván Markó und sein Ensemble brachten nach der begeisterten Aufnahme im letzten Jahr heuer ein Auftragswerk mit nach Wien: eine Ballett-Komposition nach Teilen aus dem Oratorium „Die Jahreszeiten" von Joseph Haydn, dessen 250. Geburtstag in diesem Jahr gefeiert wird.

Iván Markó, 35, war in Brüssel Solotänzer des weltberühmten Béjart-Ensembles. In Ungarn übernahm er dann die Leitung einer Absolventenklasse des Budapester Ballettinstituts, die auch nach der Ausbildung beieinander bleiben wollte. Die Stadt Győr bot ihnen eine Heimstätte, das dortige Theater Arbeitsmöglichkeiten. Und das war keine Kleinigkeit. Diesen Umstand erwähnt denn auch die Wiener „Arbeiter Zeitung" in ihrer Nummer vom 21. Mai, wo Hans Heinz Hahnl in seiner Rezension unter anderem schreibt: „Aufrecht bleibt unser Erstaunen darüber, daß in einer Kleinstadt wie Győr die Arbeit Markós möglich ist. Wir haben die kurze Geschichte des Balletts von Győr schon erzählt, als es vergangenes Jahr in Wien gastierte. Es ist eine Ge-

Wer n
— sein k
mierten
Tageszei
liert übe
am 18. u
ter an
tragswe
aufgeno
nicht o
Bemerkungen. Ein Einwand lautete zum Beispiel, daß die Choreographie besser zu dem anderen großen Haydn-Oratorium, der „Schöpfung", gepaßt hätte. Andrea Amort erwähnt im „Kurier" das begrenzte Schrittrepertoire, fährt dann aber fort: „Da gibt es, aufbauend auf der Technik des klassischen Balletts, jede Menge Sprünge und Touren, weitgreifende Armbewegungen, mitunter auch volkstanzähnliche Elemente, die Markó äußerst geschickt zu imponierenden bildhaften Gruppenszenen zusammenfügt." „Unzufrieden" äußerte man sich eigentlich nur über die Choreographie, die Stimmung des Abends charakterisierte wohl die oben genannte Kritikerin am prägnatesten: „Was zu einem unbestrittenen Erfolg des Festwochenabends führte, war der totale Einsatz der guten Tänzer, die mit scheinbar unerschöpflichen Kraftreserven Markós oft etwas dünn gera-

de und die in
tiken der Wiener Tageszeitungen eine regelrechte Diskussion auslöste, am treffendsten — und einem echten Journalisten gemäß am kürzesten — beschrieb. Doch auch in dieser Hinsicht wurde einstimmig Anerkennung geäußert. In der „Wiener Zeitung" heißt es übrigens weiter: „Der unerhörte Einsatz, den die Choreographie abverlangt, wurde von *Barbara Bombicz* mit einer nicht mehr so leicht überbietbaren Intensität geleistet . Aber auch *Iván Markó*, der selbst den Mandarin tanzte, überzeugte durch Kraft und Ausstrahlung. ... alles in allem Eine ausgezeichnete, interessante Truppe, an deren Ambition sich das eine oder andere Ballettensemble ein Beispiel nehmen könnte."

So viel — ein kleiner Teil — all dessen, was ich persönlich im Mai dieses Jahres

Fabók Gyula

Tavaszi tárlat nyílt meg hétfőn a soltvadkerti Jóreménység Szakszövetkezet kultúrtermében. A kiállításon tíz neves művész — Fabók Gyula és Szász Endre Munkácsy-díjas festőművész, Iván Péter festőművész, Kiss-Roóz Ilona Munkácsy-díjas iparművész, Garay Attila ötvös, Kovács Éva és Janáki Viktor keramikus, Konsztandinidisz Iraklisz iparművész, valamint Marik Eszter és Pájer Emília textiltervező — munkái láthatók április 10-ig.

Magyar Nemzet 1985. III. 26.

Fabók Gyula

— **Tavaszi tárlat** nyílt hétfőn a soltvadkerti Jóreménység Szakszövetkezet kultúrtermében. A kiállításon tíz neves akotó — Fabók Gyula és Szász Endre Munkácsy-díjas festőművész, Iván Péter festőművész, Kiss-Roóz Ilona Munkácsy-díjas iparművész, Garay Attila ötvös, Kovács Éva és Janáki Viktor keramikus, Konsztandinidisz Iraklisz iparművész, valamint Marik Eszter és Pájer Emília textiltervező — munkái láthatók április 10-ig.

Népszava 1985. III. 26.

Fabók

Lóska Lajos: Álhalások
Beszélgetés Schmal Károllyal

Művészet, 1982. április

Fabók Gyula festőművész

Az új megyei kórház személyzeti étkezőjében helyezték el az elektronmikroszkóppal kinagyított sejtfal-metszet rajzolata érdekes vizuális látvány, Fabók Gyula zománcán. (említve).

Heltai Nándor: Szobrok, festmények, kerámiák az új megyei kórházban.

Petőfi Népe, 1980. aug. 10.

Fabó Gyula

SZOT-összetöndíj 1985–86

Nápszava 1985. VII. 5.

FABÓK Gyula festő

KENESSEI András: „Ez a helyzet igy teljesen zsdanovi" : Mániák és anomáliák a Bartók Béla uti galéria körül. = Magyar Hirlap, 24.évf. 147. sz. 1991. junius 25. 11. p. és ill.

Bartók 32 Galéria vezetésére kiirt pályázatról

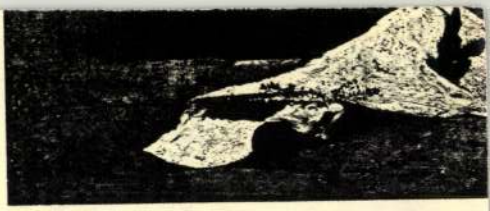

91 Théodule Ribot, *The Good Samaritan*

Sztárzenészek, szuperzenekarok

Hangversenyek az Őszi Fesztiválon

Sztárzenekarnak indul, nem is titkoltan, Budapest legújabb szimfonikus együttese, a már tíz éve rendszeresen koncertező és lemezeket készítő, állandó státust azonban csak most nyert a Budapesti Fesztiválzenekar. A szándékot helyeslem, továbbá egészségesnek tartom a *Fischer Iván* és *Kocsis Zoltán* irányította zenekar megjelenésével kialakult versenyhelyzetet, amelytől általános színvonalemelkedést remélek – a konkurenseknél is! Más kérdés, hogy esélyegyenlőségről szó sem lehet ott, ahol az egyik kétszer annyit tud zenészeinek fizetni, mint a másik – ez a „másik", tudjuk, az MRT és az Operaház zenekara (hogy a minőségi teljesítményt nyújtó MÁV Szimfonikusok minősíthetetlen bérezéséről már ne is beszéljünk...). De tévedés volna azt hinni: kizárólag anyagiak miatt igazolnak át a Fesztiválzenekarba (akár érvényes szerződésüket felmondva is) neves muzsikusok, hiszen a múlt szezonban 50 százalékos bérkorrekciót kapó Hangversenyzenekar sorai sem maradtak „bontatlanok". Én bizony el tudom képzelni, hogy egyeseket vonz az optimális követelményekre alapozó szuperzenekar ideája – és azt is, hogy mások meg mamutgázsiért sem hajlandók megválni szeretett testületüktől. A mozgás egyébként (nem a pejoratív értelmű fluktuáció!) természetes egy zenekar életében: ahol kimondják, hogy nincsenek bérelt helyek (a nívó érdekében időről időre próbát kell játszani a besorolásokért), ott örök áron vett muzsikusok sem léteznek. Ha másutt több a pénz vagy tágabb a művészi perspektíva, odamennek. Helyükbe pedig friss erők, ambiciózus fiatalok jönnek, mivel a főiskola ontja a jól képzett ifjú hangszereseket. És közülük miért ne kerülhetne olyasvalaki a megüresedett posztra, aki a jeles elődnél is tehetségesebb?

Gyönyörű műsorral lépett a Kongresszusi Központ dobogójára a Fesztiválzenekar (október 2-3.): *Haydn* Oxford-szimfóniája, *Lalo* Gordonkaversenye és *Mahler* Elsője szerepelt szezonnyitó estjei programján. De látványnak sem volt érdektelen szemügyre venni: hogyan is fest, kikből áll az együttes? Nos, a fúvósok, ha jól számolom, tarisznyára való nemzetközi versenydíjat kaszáltak már össze, az ütőszólamban Amadinda-tagok, a brácsások élén *Konrád György*, a koncertmester székén *John Georgiadis* (aki ugyanezt a pozíciót 11 éven át a London Symphony Orchestrában töltötte be) – szóval csupa sztárzenész, jók és még jobbak, egymás hegyén-hátán. Ami még nem jelenti azt, hogy együtt sztárzenekart is alkotnának; a *Haydn*-műben például úgy éreztem, Fischer Iván szellemes és megkapóan személyes interpretációját a magasvonósok technikailag briliánsan követik, tónusuk azonban hűvös, nekem kicsit száraz. *Perényi Miklós* mennyei szépségű gordonkajátékát kísérve aztán átizzosedtek és kifényesedtek a zenekari színek, s a Mahler-szimfónia már minden ízében izzott, ragyogott, megindító és magával ragadó volt. Ebben a produkcióban – és ez nem csekély öröm – egy leendő sztárzenekar körvonalait véltem felfedezni.

Néhány nap múlva aztán megszólalt a Zeneakadémián egy valódi, nemhogy sztár-, de egyenesen szupersztár-zenekar is, a Lully korabeli modellt létszámában és vonóstechnikában híven követő La Petite Bande. A belga *Sigiswald Kuijken* – aki legendásan népszerű és elbűvölően eredeti személyisége az európai „régizenélésnek" – csodálatos együttese élén *Mozart* legtalányosabb remekét, a Cosi fan tutte című operát dirigálta, lemezfelvétellel egybekötött hangverseny-előadás formájában, jelzésszerűen inszcenálva. Amit hallottunk, az maga volt a boldogító tökély; az ember az ilyen estek élményével a szívében csak hálás lehet a sorsnak, amiért most él a földön és nem máskor... Pedig a tüneményes énekeseknek (a Despinát alakító *Nancy Argenta* kivételével) a nevét sem ismertem eddig – igaz, mindnyájan fiatalok: *Soile Isokoske* párját ritkító Mozart-szoprán, *Monica Groop* minden fekvésben kiegyenlített mezzo, *Marcus Schäfer* fényes és hajlékony tenor, *Per Vollestad* remekül iskolázott bariton, *Huub Claessens* könnyű magasbasszus. A Nemzeti Filharmónia nagy fogást csinált Kuijkenékkel: fellépésük a Budapesti Zenek Hetek igazi fesztiváleseménye, sőt – véleményem szerint – egyik csúcspontja (október 7.).

Kerényi Mária

Kordokumentumok '92

Események, jelenségek, változó környezet

Piros szegfű, fehér liliom, napszemüveges elvtársak, egykori harcostársak, ifjú tisztelgők és magukat becsapva érző nyugdíjas nénikék. Eleinte csak némán állnak *Kádár Jánosné* sírja körül, aztán eléneklik *Vörösmarty* Szózatát, majd rázendítenek a Fel vörösök, proletárok kezdetű dalra. Teszik mindezt meggyőződésből, harag nélkül, inkább csak hitüket erősítve. Majd szépen sorban odamennek a sírhoz, s elhelyezik rajta a kegyelet virágát. A képek pedig peregnek tovább.

Kordokumentumok '92. Ez a címe annak a hatvan darab, húszperces filmből álló sorozatnak, amelyet a Fórum Film Alapítvány munkatársai készítettek a mai magyar valóságról – alapvetően nem napjaink nézőinek, hanem az utókor számára. (Ennek egyik fejezete a Kádár Jánosné temetéséről készült anyag.) A stúdió e célra az idén tizenhétmillió forintot kapott a Magyar Mozgókép Alapítvány dokumentumfilmes szakkuratóriumától.

E „társadalmi tudósítások" tulajdonképpen átmenetet képeznek a régi híradók és a klasszikus értelemben vett dokumentumfilmek között. A stúdió vezetősége természetesen egyfajta természetes munkamegosztásra törekszik a „hasonló témában utazó" Fekete Doboz Kft.-vel. Naprakészség tekintetében, ha akarnának, sem tudnának konkurálni a *Pesti László* vezette videofolyóirattal, amelynek munkatársai – a videotechnikával járó nyersanyagbőség következtében – lényegesen hosszabban és aprólékosabban tudnak forgatni. A Fórum Film Alapítvány rendezői, operatőrei azonban a Kordokumentumok '92 sorozat készítése alatt – elsősorban a maradandóság kritériumát szem előtt tartva – kizárólag 16 milliméteres technikát alkalmaztak. Ez természetesen sokkal alaposabb előzetes terepszemlét és a pénzügyi korlátok miatt sokkal átgondoltabb, célirányosabb, így takarékosabb filmezési technikát igényelt. Az elkészült dokumentumok azonban nem válnak automatikusan kész, a Magyar Televízióban is bemutatható filmekké. Először – akárcsak a régi híradókat – átadják őket a Filmarchívum számára, ahol a későbbiek folyamán a kutatók számára szabadon hozzáférhetők lesznek, s csak a róluk készített videomásolatokat lehet aztán a nézők szempontjait figyelembe véve át-, illetve megszerkeszteni. Mindezt azért is, hogy az eredetit ne lehessen mai fejjel, érzelmekkel és szemlélettel manipulálni.

A sorozat filmjeit tulajdonképpen három nagy csoportra lehetne osztani. Az elsőbe tartozók mindig valamilyen eseményhez kapcsolódnak. Hogyan ünnepelték négy helyszínen négyféleképpen március 15-ét; a Harag napján kik hirdettek leszámolást és kik megbékélést; milyen egyéni sorsok húzódnak meg a Békéscsabán tartott Miss Hungary rendezvény rivaldafénye mögött; vagy hogyan zajlott le a hagyományos ünnep – május 1. – az új viszonyok között. A másik csoportba a társadalmi jelenségeket bemutató alkotások találhatók. Egy magyar milliomos self-made-man (a jövő embere?) portréjától kezdve az elsősorban a szegény emberek körében népszerű önkiszolgáló éttermek végnapjait, a McDonald's- és Burger King-inváziót dokumentáló filmen keresztül a Moszkva téren nap mint nap a betevő falatért az „emberpiacra" kiálló munkások közötti feszültséget bemutató „hangulatjelentésig" terjed a meglehetősen széles skála. A harmadik csoportba pedig változó környezetünk „lenyomatai" sorolhatók. Mielőtt végleg eltűnnének, láthatjuk az Ybl-bazárt, a Bosnyák téri remizt...

Kordokumentumok '92. Nem ellenpontoznak, nem elemeznek, nem kommentálnak, pusztán rögzítik a történéseket. Hisz végső soron csak annyi a dolguk. Nem több. De nem is kevesebb.

(jávorszky)

MA TÉNY

• Az Erdélyi Magyarok Egyesülete és a Márton Áron Kollégium szervezésében tartják 19-én, hétfőn 18 órakor a belvárosi Molnár utca 5. alatt Vadnai Zsolt természetgyógyász előadását, melynek témája: Életmódváltozás a Vízöntő korszak kezdetén. A programot ingyenes reformételkóstoló egészíti ki.

• Elhunyt Turián György, a Magyar Rádió Jászai-díjas vezető rendezője. Az ismert rendező 62 éves korában lett autóbaleset áldozata.

• A Szépművészeti Múzeum Tiepolo termében október utolsó vasárnapján az Erkel Ferenc Kamarazenekar lép fel. Mozart D-dúr divertimentója, Mendelssohn h-moll szimfóniája és Csajkovszkij Valcere szerepel a programban. A koncertek ingyenesek.

Déry-díjak

Már több mint egy évtizede évente kiosztják irodalmunk egyik legrangosabb elismerését: a Déry Tibor-díjat. Tegnapi díjkiosztó ünnepségükön irodalmi munkásságáért *Balla Zsófia, Bari Károly, Bálint Tibor, Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Kovács András Ferenc, Kovács Sándor Iván, Krasznahorkai László, Lengyel Péter, Márkus István, Polcz Alaine, Szőcs Géza; a magyar nyelv oktatásáért és ápolásáért Monostory Klára, dr. Jelenits István, Wacha Imre; műfordításért Eszterhás Péter* és *Agüero Irma Mercedes* vehette át *Keresztúry Dezsőtől* a díjat.

Ötvösmunkák Nürnbergből

A tizenötödik századtól a tizenkilencedikig fogja át a korszak és a térség míves tárgyainak történetét az a kiállítás, melyet péntek délután az Iparművészeti Múzeumban nyitott meg *dr. Végh János* művészettörténész. A Németország déli részén fekvő Nürnberg a XV. századtól az 1600-as évek első feléig a Német-római Birodalom legtekintélyesebb városa volt, mely rangját és kivételes helyzetét főként virágzó iparművészetének, ezen belül is hírneves ötvösművészeinek köszönhette. Ezek legkiválóbbjait főrangú műpártolók és uralkodók is ellátták munkával, ezért alkotásaik zöme a főúri és királyi kincstárakat gazdagította. A város patríciusainak készültek a már jobbmódúak részéről is megfizethetőbb, szolidabb kivitelű dísz- és használati tárgyak; ezeket ma az „átlagszínvonalnak" neveznénk... A kiállítás darabjainak többsége a gyakori típusokból éppúgy bemutat, mint az egyediségükben is ritka szépségűek közül. A legpompázatosabb alkotásokat *Hans Petzolt* (1551–1633-ig) és mestere, *Ludwig Krug* nevéhez kötik. A „Kincses Sziget" gazdagságát idéző kiállítás majd minden darabja az egykor Magyarországon nádori tisztet is ellátó Eszterházy család hercegi ágának fraknói (ma: Forchenstein Ausztriában) palotájából származik. Szomorú, háborús mementóként egy tárlóban a hadisérült Wolff-serleg is látható, abban az állapotban ahogy a bombázás után megtalálták, csupán a konzerválást végezték el rajta.

Fedeles Kupa a XIV. századból

(inámi)

Képzőművészek – egymás között?

Érdekvédelem vagy önsegélyezés...

Kétéves a Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezete. A megalakulása óta eltelt időszakról adott számot *Fabók Gyula* festőművész, a szervezet elnöke a tegnapi küldöttértekezleten. Formálisan a szakszervezeti program és az alapszabály módosításáról volt szó, valójában arról, vajon mennyiben sikerült az új körülményekhez alkalmazkodniuk.

Mindebből arra lehet következtetni, hogy a szóban forgó szakszervezet jövője meglehetősen kérdéses. Pedig igyekeztek: mind tavaly, mind azelőtt mintegy 80 ezer forintnyi segélyt osztottak szét; ennél sokkal lényegesebb, hogy megvetették az alapját egy alapítványnak (700 ezer forint jött eddig össze rá), s jövőre ennek kamataiból pályázatokat írnak ki, s talán még vállalkozások támogatására is futja belőle.

Érdekvédelmi tevékenységük során rájöttek: elsősorban *szakmailag* kell megalapozottan dolgozniuk, hogy például érdemleges részt vállalhassanak a művészeket érintő törvények, rendeletek kidolgozásából; szeretnék módosíttatni a személyi jövedelemadót, természetesen kedvezményeket kívánnak az anyagilag amúgy is nehéz helyzetben lévő képzőművészeknek.

A művészek társadalombiztosítását tette szóvá az egyik felszólaló: főleg a pályakezdők helyzete drámai, hiszen elég egy elkerülhetetlen mandulaműtét, s máris 50 ezer forintot kell fizetnie annak, akinek nincs biztosítása. A szakszervezet alighanem ezzel kapcsolatban fogja először igazolni létjogosultságát: néhány héten belül *újszerű nyugdíj- és életbiztosítási rendszert* léptet életbe, természetesen a tagjai számára.

A másik figyelemre méltó szakszervezeti törekvés: az 1996-os világkiállítás munkálatai során vegyék kiemelten igénybe a hazai képző- és iparművészeket, ily módon enyhítve az őket is sújtó munkanélküliséget. Még a vétójog is szóba került: külföldi művész csak akkor kaphasson megbízást, ha csakugyan nem találni vele egyenrangú hazai alkotót.

Végül a küldöttértekezleten jelentették be, hogy a szakszervezet alelnöke, *Miticzky Gábor* leköszönt a Magyar Alkotóművészek Országos Szövetségének elnöki tisztéről, ám továbbra is elnökségi tag marad. Utódja *Csáji Attila* lett.

Baranyai Mária

Nyelv és stílus

A Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Bizottsága kétnapos konferenciát tartott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Az első nap fő témái: a nyelvművelés elmélete, szerepe és lehetőségei az ezredforduló küszöbén, a második nap kerül sorra a határokon túli magyarság nyelvművelésének és nyelvi gondjainak megtárgyalása. A különféle tárgykörök elnöki teendőit a magyar nyelvtudomány olyan rangos képviselői látták el, mint *Deme László, Grétsy László, Benkő Loránd* és *Fábián Pál*.

A konferenciát megnyitó *Németh G. Béla* egyetemi tanár, akadémiai tag felhívta a figyelmet, hogy „országosan kell stílusunkat megjavítani, akkor nyelvünk színvonala is emelkedni fog". A jelenlegi, korántsem idilli állapotokat három tényezőben mutatta ki: az irodalomban szüntelen felbukkanó trágárságban és a szerkesztetlenségben, az idegen szavak felesleges túltengésében a társadalomtudományok területén. Elmarasztalta az iskolát is, mert tapasztalatai alapján az iskolai nyelv úgy „egységesül", hogy azonossá válik az utca nyelvével, annak minden kivetnivaló jellemzőjével együtt.

Grétsy László – a tavaly létrehozott Szép Magyar Beszéd Alapítvány kuratóriumának elnökeként – beszámolt a Nyelvművelési Díj megállapításáról, ugyanakkor bejelentette: az idén életművükért két személynek ítélték oda. Egyiküknek – Z. Szabó László győri tanárnak, alapító tagnak – már csak posztumusz díjként, ám Szende Aladárnak a jelenlévők ünneplő tapsa közepette adhatta át az oklevelet. Azt is nyilvánosság elé tárta, milyen célokra fordították, kiknek ítélték az 1992. évi támogatást: ezek között első helyen szerepelt három csángó magyar fiatal hazai taníttatási költségeinek fedezése; a két legrégebbi nyelvészeti szaklap előállításának támogatása és a nyári anyanyelvi táborok, nyelvi pályázatok ügyének előmozdítása.

(Inámi)

Az Európai Utas Párizsban

Párizsi tudósítónktól:

Tulajdonképpen balszerencsésen kezdődött a párizsi Magyar Intézetben az Európai Utas elnevezésű folyóirat bemutatkozó estje; az eredetileg meghirdetett időpontnál egy órával korábban. Mégis úgyszólván mindenki tudomást szerzett a változásról, s a terem szinte zsúfolásig megtelt. *Andrásfalvy Bertalan* művelődési miniszter megnyitójában arról beszélt, hogy a folyóirat igyekszik közreműködni földrészünk szellemi rendjének a helyreállításában, segíti a kelet-európai népek közötti közeledést, mindenekelőtt a közös kulturális gyökerek föltárásával.

Módos Péter főszerkesztő hangsúlyozta: a folyóirat fönnállásának két éve alatt sikerült olyan fórumot teremteni, amely neves íróknak és politikusoknak ad lehetőséget nézeteik kifejtésére, s írásaik gyakran az osztrák, olasz, cseh és szlovák, valamint lengyel testvérlapokban is napvilágot látnak. Megjelent az esten a Párizsban élő *Fejtő Ferenc* és *Kende Péter*, mindkettő nemegyszer jelentkezett eszmefuttatásaival az Európai Utas hasábjain, s ezúttal is hitet tettek a kulturális közeledés mellett. A szereplők között volt még *Dobos László* és *Pomogáts Béla*, valamint *Kántor Lajos*, a kolozsvári Utunk főszerkesztője. Vagyis egy kicsit egész régiónk bemutatkozásává tágult az Európai Utas estje.

Veszprémi Csilla

A Nemzeti Szalonért

Budapest és az ország műpártoló közönségének, művészeinek bensőséges hangulatú kiállító- és találkozóhelye volt két emberöltőn át, az 1906-ban *Vágó József* tervezte Nemzeti Szalon palotája az Erzsébet téren, amely a Nemzeti Színházzal együtt az '56 utáni kulturális terror áldozatául esett. Elpusztították, lerombolták.

Szűkölködünk ilyen szeretetteljes, napfényes terekben, amelyekben a művész, a mű és befogadói kezet nyújthatnak egymásnak.

Magyarország művészetszerető közönségéhez, műgyűjtőihez és művészeihez szólunk felhívásunkkal: a honfoglalás 1100. évfordulójára, a világkiállítás évére építsük fel eredeti formájában a magyar szecesszió e jeles kis épületét, ugyanott, ahol korábban állt!

Építsük fel a Nemzeti Szalont újra!

Legyen ez a ház ismét az, ami volt: a szépség, a művészet temploma megosztott korunkban!

Kezdeményezzük a Nemzeti Szalon Alapítvány létrejöttét, hogy a ház visszaépülhessen ugyanoda, ahol éteri kontúrjait az öregebbek még látják, s ahol majd a fiatalabbak kiállíthatnak, hogy találkozhassanak kortárs közönségükkel.

1996-ban a Nemzeti Szalonnak állnia kell! Kérjük művészetszerető közönségünket és művészeinket kezdeményezésünk támogatására.

Szinyei Merse Társaság

KÁRPÓTLÁS

Termőföld-árverési hirdetmények

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Szalkszentmárton** községben, a **Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Szalkszentmárton** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szalkszentmárton, Petőfi tér 15., Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1992. november 30., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Területe	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Szalk-	Kalára-hegyi dűlő	0336-ból	58 ha 5000 nm	szántó	1265,50	
szentmárton	Szőlőkalja	091/27	31 ha 5000 nm	szántó	543,19	
	Dobor dűlő	0229/1	44 ha 5000 nm	szántó	936,64	
	Dömök-hegy	0108/5/d	120 ha 0000 nm	szántó	1968,00	
	Gyeposztály	0261/4/b	100 ha 0000 nm	szántó	1880,58	
	Alá dűlő	0321/2/a	79 ha 5000 nm	szántó	1221,34	
		0321/2/c	1 ha 7000 nm	gyep	10,11	
		0321/2/d	6 ha 8000 nm	szántó	123,51	

Dr. Izsák Dezsőné s. k., hivatalvezető

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal termőföld-árverési hirdetményeinek közzététele (5600 Békéscsaba, József A. u. 2–4.)

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Orosháza** városban, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Orosháza, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 17., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Orosháza		054/15	3 ha 6023 nm	szántó	156,64	
		0753/10	44 ha 4691 nm	szántó	1904,16	
		0756/1	56 ha 5047 nm	szántó	2331,90	
		0769/10	188 ha 2058 nm	szántó	7634,93	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Füzesgyarmat** községben, a **Vöröscsillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Füzesgyarmat, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 17., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Füzesgyarmat		012	24 ha 5104 nm	szántó	439,62	
		014	14 ha 6815 nm	szántó	215,32	
		0677/4	71 ha 7728 nm	szántó	2104,69	b. szolg. j.
		06680/1	42 ha 3337 nm	szántó	1262,64	b. szolg. j.
		0800	31 ha 0693 nm	szántó	613,95	
		0803/1	79 ha 6730 nm	szántó	1786,46	
		0803/2	7193 nm	szántó	8,27	
		0897	2 ha 3630 nm	szántó	49,39	
		0899	31 ha 6888 nm	szántó	561,27	
		0901	3 ha 4922 nm	szántó	52,62	
		0909	16 ha 8343 nm	leg., szántó	166,03	
		0911	6 ha 5097 nm	legelő	56,63	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Gyula** városban, a **Munkácsy Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Gyula, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 18., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Gyula		6648/11	19 ha 1065 nm	szántó	238,41	
		087	58 ha 8468 nm	sztó,leg.	1106,61	BM-i Földhivatalt illet földm. jel elh. bizt. haszn. jog
		090/1	65 ha 8641 nm	szántó	1571,17	
		092/1	68 ha 8451 nm	leg., szántó	2093,81	
		0101/13	107 ha 1589 nm	szántó, leg.	2904,60	
		0207/1	30 ha 2981 nm	szántó, leg.	722,97	
		0208/1	18 ha 7101 nm	szántó, erdő, leg.		BM-i Földhivatalt illet földmérési jel elh. bizt. haszn. jog

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Békéscsaba** városban, a **Május 1. Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Békéscsaba, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 18., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Békéscsaba		097/6	3023 nm	szántó	7,10	
		097/8	2128 nm	szántó	5,00	
		097/10	3986 nm	szántó	9,37	
		097/13	3 ha 3730 nm	szántó	90,57	
		097/14	19 ha 1818 nm	szántó	473,37	
		0105/1	21 ha 3658 nm	szántó	652,68	
		0106/1	2 ha 1495 nm	szántó	21,20	
		0109/1	6 ha 6386 nm	szántó	191,82	
		0112/3	13 ha 8205 nm	szántó	385,31	
		0115/9	26 ha 4010 nm	szántó	746,08	
		0119/2	30 ha 6220 nm	szántó	749,55	
		0123/1	22 ha 8302 nm	szántó	364,01	
		0127/1	33 ha 4187 nm	szántó	1078,73	
		0130	1875 nm	szántó	6,53	
		0132/10	53 ha 3552 nm	szántó	1557,06	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Zsadány** községben, a **Magyar–Lengyel Barátság Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Zsadány, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 19., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Zsadány		0129/3	28 ha 9129 nm	szántó	649,78	
		0115/1a	94 ha 1814 nm	szántó	2032,85	
		0115/1b	7920 nm	erdő	7,13	
		027/11	45 ha 7904 nm	legelő	201,81	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Köröstarcsa** községben, a **Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Köröstarcsa, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 19., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Köröstarcsa		010	5 ha 0655 nm	szántó	142,21	
		012/12	33 ha 1518 nm	szántó, nád, gyüm., gyep	93,39	
		030	97 ha 1458 nm	gyep, any. göd., szántó	1064,30	
		031/4	4 ha 4073 nm	szántó	92,11	
		034	18 ha 5307 nm	szántó	507,21	
		037/1	9 ha 3590 nm	szántó	235,55	
		038/a	20 ha 5606 nm	szántó	236,46	
		038/b	2446 nm	erdő	3,82	
		0183/9	73 ha 3779 nm	szántó	2275,23	
		0183/10	93 ha 2106 nm	szántó	2689,99	
		0183/11	61 ha 4383 nm	szántó, csat.	1306,58	
		0283/2	46 ha 9914 nm	szántó, nád	1259,94	
		0557/1	40 ha 6092 nm	szántó	793,07	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Békéscsaba** városban, a **Megyer–Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Békéscsaba, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 20., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Békéscsaba		0727/1	16 ha 4830 nm	szántó	355,55	
		0741/1	10 ha	szántó	418,00	
		0743/6	8 ha 4037 nm	gyep	116,81	
		0749/1	52 ha 8364 nm	szántó	1910,00	
		0755/1	11 ha 6439 nm	szántó	405,21	
		0736/26	56 ha 0132 nm	szántó	1751,53	
		0758/1	51 ha 9465 nm	szántó	1807,63	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Orosháza** városban, a **Dózsa Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Orosháza, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 20., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Orosháza		0135/16	1 ha 7265 nm	szántó	74,93	
		0219/2a	2 ha 0904 nm	mocsár		
		0219/b	3014 nm	gyep	5,24	
		0219/2c	5 ha 9992 nm	nádas	156,27	
		0221/17	34 ha 0390 nm	szántó	1155,79	
		0227/4	32 ha 4820 nm	szántó	986,07	
		0230/1	2 ha 3241 nm	szántó	80,88	
		0230/4	6251 nm	szántó	21,75	
		0301/2	59 ha 2941 nm	szántó	1838,40	
		0303/24	3992 nm	erdő	5,91	
		0303/28	2 ha 5629 nm	szántó	89,19	
		0303/30	5978 nm	szántó	20,80	
		0303/57	3 ha 6293 nm	szántó	85,29	
		0303/58	9909 nm	szántó	34,48	
		0305/50	1 ha 4257 nm	szántó	33,50	
		0263/2a	1 ha 3596 nm	gyep	28,42	
		0263/2b	4330 nm	erdő	8,27	
		0299/1	101 ha 7259 nm	szántó	3266,66	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Geszt** községben, az **Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Geszt, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 24., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Geszt		074/1	26 ha 2055 nm	szántó	758,18	
		0106/a	40 ha 6769 nm	szántó	758,18	
		0106/1b	1 ha 8980 nm	erdő	23,16	
		0170/1a	28 ha 1138 nm	szántó	454,68	
		0170/1b	6393 nm	erdő	5,75	
		0170/1c	2 ha 7182 nm	erdő	33,16	
		0170/1d	5900 nm	erdő	3,30	
		0170/f	4382 nm	erdő	5,35	
		0404/5	6 ha 2400 nm	szántó	115,03	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Békéscsaba** városban, a **Csabatáj Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Békéscsaba, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 24., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Békéscs.		0565/1	14 ha 6831 nm	erdő	216,59	
		0565/7	3955 nm	erdő	5,85	
		0570/1	3 ha 5392 nm	szántó	83,17	
		0570/3	8715 nm	szántó	20,48	
		0571/1	2333 nm	szántó	8,12	
		0577/16	27 ha 1811 nm	szántó	638,76	
		0580/1	16 ha 7724 nm	szántó	527,18	
		0582/8	4 ha 5117 nm	szántó	157,01	
		0586/12	8312 nm	szántó	23,02	
		0590/11	14 ha 8032 nm	szántó	492,55	
		0592/13	34 ha 5595 nm	szántó	1134,87	
		0594/32	33 ha 6512 nm	szántó	1157,27	
		0601/13	22 ha 0681 nm	szántó	767,97	
		0601/17	1 ha 6671 nm	szántó	58,02	
		0604/1	18 ha 0296 nm	szántó	606,97	
		0612	1 ha 3919 nm	szántó	48,44	
		0614	11 ha 8202 nm	szántó	411,34	
		0615/1	2 ha 1560 nm	szántó	75,03	
		0634/9	1 ha 2905 nm	szántó	57,83	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal termőföld-árverési hirdetményeinek közzététele (5600 Békéscsaba, József A. u. 2–4.)

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Tarhos** községben, a **Hidasnémeti Állami Gazdaság, Murony** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Tarhos, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 25., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Tarhos		055	35 ha 2016 nm	szántó	858,61	
		0134/1	17 ha 6407 nm	szántó	431,09	
		0134/1b	5074 nm	gyep	11,01	
		0134/1c	37 ha 8155 nm	szántó	1127,93	
		0167/1a	31 ha 3863 nm	szántó	770,37	
		0167/b	9440 nm	erdő	11,14	
		0309/1	31 ha 7955 nm	szántó	848,30	
		0309/4	5755 nm	szántó	18,01	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Dévaványa** községben, az **Aranykalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Dévaványa, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 25., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Dévaványa		0773a	27 ha 1293 nm	szántó	614,24	
		0773b	3540 nm	erdő	3,19	
		0775a	38 ha 5750 nm	szántó	975,88	
		0775b	7154 nm	gyep	2,00	
		0775c	2940 nm	erdő	1,65	
		0837a	9 ha 3168 nm	szántó	184,70	
		0837b	5064 nm	erdő	5,27	
		0837c	5869 nm	gyep	1,64	
		0837d	62 ha 5465 nm	szántó	1104,21	
		0841a	4 ha 2017 nm	erdő	43,7	
		0841c	3079 nm	szántó	7,48	
		0843/1b	29 ha 1801 nm	gyep	66,30	
		0843/1c	22 ha 1769 nm	szántó	441,08	
		0843/1d	3 ha 1877 nm	gyep	8,93	
		0843/1g	43 ha 5724 nm	szántó	600,15	
		0852	20 ha 9987	szántó	420,58	
		0854	33 ha 3504 nm	szántó	546,50	
		0860a	21 ha 2661 nm	szántó	205,07	
		0860b	5 ha 1262 nm	gyep	14,35	
		0867	11 ha 6400 nm	szántó	86,07	
		0869	1 ha 8095 nm	szántó	31,49	
		0871a	6 ha 1485 nm	szántó	70,89	
		0872	7 ha 6490 nm	szántó	83,95	
		0875a	79 ha 4753 nm	szántó	1015,34	
		0875c	5 ha 2324 nm	gyep	12,45	
		0952/3	7 ha 0583 nm	szántó	73,41	
		0952/5a	40 ha 7765 nm	szántó	499,68	
		0952/5b	1 ha 4477 nm	erdő	18,10	
		0952/5c	20 ha 4840 nm	gyep	68,06	
		0952/5f	3 ha 3661 nm	szántó	29,29	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Ecsegfalva** községben, az **Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Ecsegfalva, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 26., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Ecsegfalva		068	1 ha 2128 nm	gyep	3,40	
		072	21 ha 1039 nm	szántó	275,48	
		0205/3a	40 ha 4671 nm	szántó	891,65	
		0205/3b	24 ha 0291 nm	gyep	151,38	
		0226/1	29 ha 7108 nm	szántó	565,27	
		0336/1	90 ha 3450 nm	szántó	939,79	
		0384/2	31 ha 4078 nm	szántó	590,06	
		0386	4 ha 3818 nm	szántó	38,12	
		0388/3b	34 ha 6870 nm	szántó	503,35	
		0391/1	18 ha 3288 nm	szántó	162,22	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Orosháza** városban, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Orosháza, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 26., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Orosháza		060/5a	15 ha 3417 nm	szántó	719,53	
		060/5b	5052 nm	nádas	8,79	
		060/7a	3 ha 9933 nm	szántó	187,29	
		060/7b	3 ha 7333 nm	nádas	64,96	
		056/13a	4 ha 4128 nm	nádas	76,70	
		056/5	23 ha 3580 nm	szántó	960,54	
		048/24	27 ha 7085 nm	szántó	1176,75	
		045/7	20 ha 6556 nm	szántó	793,75	
		068/1	48 ha 9790 nm	szántó	2080,58	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Békéscsaba** városban, a **Május 1. Mezőgazdasági Termelőszövetkezet** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Orosháza, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 27., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Békéscsaba		0486/4	34 ha 2316 nm	szántó	985,24	
		0547/14	36 ha 1490 nm	szántó	1257,99	
		0553/8	15 ha 6247 nm	szántó	522,04	
		01289/1	34 ha 7726 nm	szántó	1158,18	
		01291/3	1160 nm	szántó	4,04	
		01291/1	32 ha 9714 nm	szántó	696,53	
		01296/4	6981 nm	szántó	16,41	
		01296/7	6032 nm	szántó	14,18	
		01296/13	5754 nm	szántó	13,52	
		01296/14	5755 nm	szántó	13,52	
		01296/15	5882 nm	szántó	13,82	
		01296/22	8607 nm	szántó	15,66	
		01296/23	4304 nm	szántó	7,83	
		01296/24	4302 nm	szántó	7,83	
		01296/25	5497 nm	szántó	10,00	
		01296/27	1 ha 5032 nm	szántó	35,33	
		01311/13	5315 nm	szántó	12,49	
		01311/14	4557 nm	szántó	10,71	
		01311/22	8619 nm	szántó	20,25	
		01311/23	2 ha 6645 nm	szántó	62,62	
		01311/24	1 ha 1391 nm	szántó	26,77	
		01311/25	1 ha 3033 nm	szántó	30,63	
		01311/26	4126 nm	szántó	9,70	
		01311/29	1 ha 5011 nm	szántó	35,28	
		01311/32	1 ha 3427 nm	szántó	31,55	
		01311/34	3 ha 1854 nm	szántó	110,85	
		01311/35	8716 nm	szántó	20,48	
		01311/37	1 ha 7327 nm	szántó	60,34	
		01311/38	6187 nm	szántó	14,54	
		01311/41	4830 nm	szántó	11,35	
		01311/43	6489 nm	szántó	15,25	
		01311/44	1 ha 1510 nm	szántó	27,05	
		01311/45	1 ha 2367 nm	szántó	29,06	
		01311/46	3586 nm	szántó	8,43	
		01311/47	6000 nm	szántó	14,10	
		01311/48	1 ha 7280 nm	szántó	40,61	
		01313/11	1 ha 8194 nm	szántó	42,76	
		01313/12	3219 nm	szántó	7,56	
		01320/2	1 ha 1006 nm	szántó	25,86	
		01320/3	5755 nm	szántó	13,52	
		01320/4	2293 nm	szántó	5,39	
		01320/8	4693 nm	szántó	11,03	
		01320/10	1 ha 7560 nm	szántó	41,27	
		01320/11	5754 nm	szántó	13,52	
		01320/12	5325 nm	szántó	12,51	
		01320/14	1438 nm	szántó	3,38	
		01345/12	4377 nm	szántó	10,29	
		01345/13	1 ha 0989 nm	szántó	25,82	
		01345/15	5544 nm	szántó	13,03	
		01345/25	1429 nm	szántó	3,36	
		01345/29	4537 nm	szántó	10,66	

Dr. Göndös József s. k., hivatalvezető

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal termőföld-árverési hirdetményeinek közzététele (3525 Miskolc, Városház tér 1.)

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal **Sajóbábony, Sajóecseg** községekben, a **Bükkalja Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Szirmabesenyő** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Sajóbábony, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 17., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Sajóbábony	Kővölgy	014/1a	8667 nm	legelő	9,62	
		014/1b	3853 nm	szántó	12,06	
	Bíróság	055a	23 ha 0585 nm	legelő	255,95	
		055b	3434 nm	erdő	0,89	
	Párna	069/1a	3 ha 1182 nm	szántó	21,83	
		069/1b	21 ha 5663 nm	legelő	69,96	
		069/1c	2109 nm	gyümölcsös	6,60	
	Kavicsos	076/4a	8 ha 5165 nm	legelő	31,33	
		076/4b	26 ha 4902 nm	szántó	310,72	
		076/4d	1 ha 2211 nm	legelő	5,98	
		076/4g	3625 nm	legelő	1,78	
		076/4f	4 ha 6623 nm	legelő	22,84	
	Párna	081a	11 ha 1415 nm	szántó	348,73	
		081b	3741 nm	legelő	2,90	
Sajóecseg	1. Nyomás	012A	8 ha 3741 nm	szántó	230,91	
		012B	9471 nm	rét	23,01	

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal **Bodrogolaszi** és **Sárazsadány** községekben, a **Búzakalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Bodrogolaszi** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Bodrogolaszi, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1992. november 18., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Tel.	Tábl. sz.	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Bodrogolaszi	B0–8	013/1A	58 ha 0331 nm	szántó	1035,07	351 Ft/Ak*
		013/1c	19 ha 2807 nm	legelő	140,75	351 Ft/Ak*
		013/1D	2306 nm	erdő	0,39	

Fabók Gyula.

9. Fabók Gyula: Zománc falikép,
Berettyóújfalu, Elzett Gyár, 1974

Az edényzománc edzett érzékenységét is sérti, ha ilyen nagy kalapáccsal ráütnek. Az anyag természetével ellentétes ábrázolt gesztus még a mű általános dekoratív vonalhangulatot árasztó jellegéből is kiüt.

Művészet, 1976. 11., 29. old.

skolát. Megmutatta,
k kisplasztikában tu-
elyben a plasztikák
ondolatok egyre ki-
t kiderült, hogy a
áját, egy-egy portrét
inálni. Be is került
zennyolcat egy hely-
yon helyesen. Hátha
eltek: egy jól meg-
olai felvételihez; egy
– talán kell a diplo-
áshoz azonban ennél
is, hadd emeljem ki
tlen erdőből *Nagy*
nom, szinte szfumá-
ott gyermekfejét.)
gek a mai magyar
, vannak, de ezt a
otta. A szakosztályi
teszi lehetővé az
kozását. Ezt a kérdést
át nem tehetjük fel.
a figyelmet két mű-
tlása, és nem a tárlat

4

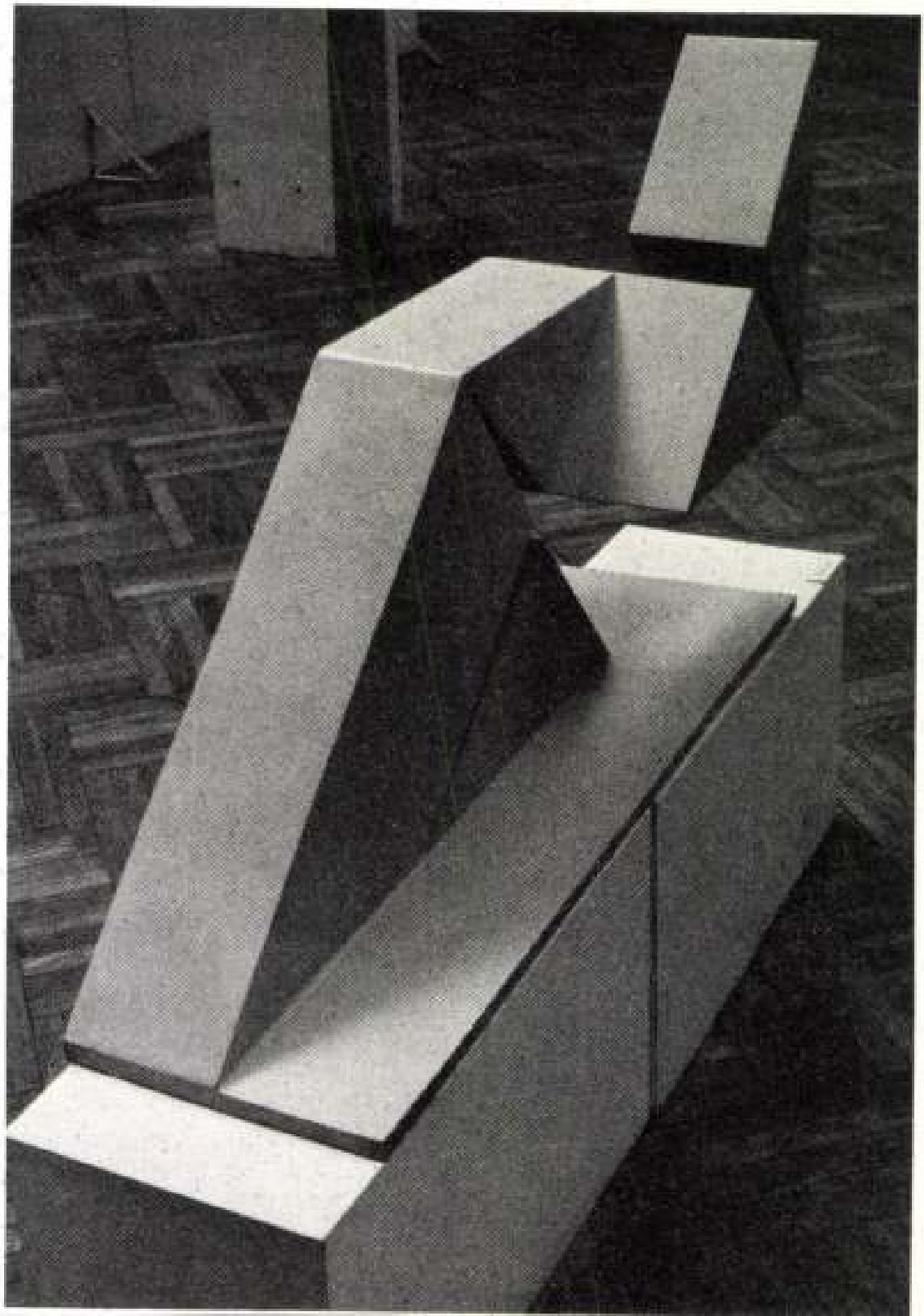

Fabók Gyula

1970. márc. kiállítása a Műcsarnok Kamaratermében.
Műterem-foto a művésszel (1. l.)

Szül. 1942. pesti munkáscsaládból. Művészeti gimnáziumban tanult, 1960–65 között Hincz Gyula és Szentiványi Lajos növendéke a Képzőművészeti Főiskolán. 1966–69-ig Derkovics-öntöndíjas. A Fiatalok Studiója tagjaként egy portrépályázatot megnyer; a Studió 67. kiállításán első díjat kap; a 69-es salgótarjáni zománcművészeti kiállításon szintén.
Kaposvárom 1970. elején állítottak fel 9 m²-es zománcképét.
Több külföldi, országos- és stúdió-tárlaton szerepelt.
/Bécs, Párizs, Glasgow/.

A pop-art, szürrealizmus, kollázs-techn. diszkrét hatásai kielemezhetők munkáiból.

Fabók Gyula. 1970. márc. Műcsarnok Kamaratermében. Kiáll. kat. Bev.: Rósa Gyula. ~~Balassoyarmat 1970~~. 1–2. l.

Fabók Gyula

Új műfaját, a románcot egyre bravúrosabban műveli.

Kiállított művei:

Festmény:	Csendélet szentjüvel	olaj-lemp.	100 x 70 cm
	Portré	— " —	100 x 80 cm
	Négyalakos portré	— " —	100 x 170 cm
	Műhely	— " —	100 x 168 cm
	Interieur	— " —	75 x 140 cm
	A tükör	— " —	90 x 140 cm
	Interieur állóvánnyal	— " —	150 x 110 cm
	Műterem	— " —	140 x 105 cm
	A vörös asztal	— " —	125 x 82 cm
	Komédiások	— " —	170 x 125 cm
	Nyitott ajtó	— " —	160 x 85 cm

Fabók Gyula (1970. márc. Művészek Kamaraterem)
Kiáll. kat. Bev.: Rósa Gyula.
Balassagyarmat 1970. 2. l. 4. l.

Fabók Gyula

4

A Somogy Megyei M.Sz.M.P. székház előcsarnokába kérnélett tűzzománc komp. 1:5 vázlata 104 x 34 cm

Reprodukciók:

3.l. Négyalakos portré

5.l. Egy csendélete drapériákkal, vasalóval

6.l. Három kép

7.l. Foto: a művész munka közben

Fabók Gyula. 1970. márc. Műcsarnok Kamaraterem.
Kiáll. kat. Bev.: Rózsa Gyula.

Fabó Gyula

trógépes csendélet dáj 100 x 105

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

Falók Gyula
grafikus

A díjnyertes Falók Gyula
még mindig talált folytat-
ni valót az Iliász és Dante
poklának befejezetlenek hitt
világában.

Losonci Miklós: I. Országos Románcművészeti kiállítás.
Művészet, 1970. június — 43 kap.

MDK.

Fabók Gyula

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.42.

M.D.K

Fabók Gyula
festő

Női ábrázolásait mutatta be
a tárlaton.

Szeles Zoltán: A VII. Szegedi tárlat.
Művészet, 1967. március - 41 lap.

M.D.K.

Fabók Gyula

Müve a kiállitáson

h.gyVietnam a Fiatal Müvészek Studiójánka kiállitá

Magyar Nemzet 1966. szeptember 24. 4.l.

. . .

Fabók Gyula

Csendélet (reprodukció)
Rézmetszővel

Kunhida 1966 jún.

MDK

Fabres Antonio

Az ivók, repr.

Műcsarnok 1898. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fabók Gyula

NÉPSZABADSÁG

1971 JUL 29

1021

— FABÓK GYULA festőművész kiállítását szerdán nyitották meg Balassagyarmaton, a Mikszáth Kálmán Művelődési Központ galériájában. A fiatal művész ezúttal zománcképeit és olajfestményeit mutatja be a balassagyarmati közönségnek.

— Japán lakossága 104 és fél

Fábók Gyula

Aug. h.-én nyílik műveiből kiállítási a Horváth Endre Szalónában.

Nagyrád, Salgótarján, 1971. máj. 30.

Fabók Gyula

Az I. Orsz. Románcművészeti Biennálén „Háromlakkos variációk" c. képei szerepelnek. (említve.) a Salgótarjáni Kohászati Üzemek díját nyerte el.

Magyari Erzsébet: Az I. Orsz. románcművészeti biennálé Salgótarjánban.

Napló, 1971. máj. 29.

Faliak Gyula festő

Balassagyarmaton, a Mikszáth műv. központban rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1971.

Fabóz Gyula festőművész

Vállítása szerdán

nyílt meg Hódmezővásárhelyen

Magyar Nemzet 1971 augusztus 19.

4. old.

Fabók Gyula

Kines reprodukció, egén táblán:

32 p. „Nyitott ajtó", olaj tempera, 160 x 85 cm.

Kántó Tibor: Pictura Hungarica I.

A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Fabók Gyula

Budapesten született 1962-ben. Tanulmányai: Képző- és Iparművészeti Főiskola. Tanárai: Budapest, Szegedi, Hódmezővásárhely, Párizs.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I.
A mai magyar táblaképről, Bpest, 1971

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

Fabók Gyula

NÓGRÁD

Salgótarján

1971 JUL 28

— Fabók Gyula festményén nyílik meg Balassagyarmaton, a Horváth Endre Galériában. A kiállítást, amelyet a „Palóc nyár '71" program keretében rendeznek, 11 órakor nyitják meg.

Fabók Gyula

Részt vett a Fiatal Művészek V. Párizsi Biennaléján (1967. IX. 29 -).

Képzőművészeti Almanach I, Corvina 1969, 70. l.

25.

Magyar Iparmüvészeti Főiskola
rtási ideje alatt látogathassa
ályok betartása mellett igénybe

.nap.

Farkas Domonkos sk.
őigazgatóhelyettes

Fabók Gyula.

A Salgótorjánban máj. 2-án megnyílt első országos románcművészeti biennálén a kohászati üzemek díját kapta munkájáért.

T.E.: Románcművészeti biennálé.

Nógrád, Salgótorján, 1971 máj. 4.

Falók Gyula
festő

Variációk és Fejek c. munkái
láthatók a tárlaton.

Kovács Gyula: I.Országos Zománcművészeti.....
Művészet, 1971.augusztus - 42.oldal

Fabók Gyula, festő

Kiállít az Einstein.

Rózsa Gyula: Stúdió 67

7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967 máj. 16.

MDK

Fabók Gyula

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
VI. kiállításán szerepel.

Kunhida 1966. jún.

M.D.K.

Fabók Gyula festő

Egy éve végezte a Képzőművészeti Főiskolát
Hicz Gyula és Szentiványi Lajos tanitványa,

A Képző-és Iparmüvészeti Gimnáziumban érettségizett.

Mielött az ösztöndijat kapta tanitott

Horváth György: Két Derkovits-ösztöndijas

Magyar N emzet 1966. okt. 22. 5.l.

Fabók Gyula, festő

Kiállítása nyílott meg
Balassagyarmaton

— Hí —

8.

Népszabadság, Bp. 1971. júl. 29.

Fabók Gyula

művei szerepeltek az I.

Országos Zománcművészeti Bienszálon

Salgótarjánban

Érzékmagyarország 1971 május 19

4. old.

Fabók Gyula

Résztvett a Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Horváth György: A XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Magyar Nemzet 1968.ápr.21.11.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Falókgyula
festő

M.D.K

Négy alakos portréja tartózkodó
szinekkel van megfogalmazva.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek..
Müvészet,1969 okt.19.lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Fabók Gyula
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

DEC 12

1021

Lábos és művészet

Azt hinné az ember, a zománc csak arra való, hogy megmártsák benne a lábosokat, fazekakat, mosdótálakat. Hogy mégsem így van, arról bárki meggyőződhet, aki megtekinti Salgótarjánban az első Országos Zeménceművészeti Kiállítást, ahol 19 alkotó mutatja be, milyen varázslatokra képes a művészkéz az edényzománc puritán eszközével. Képünkön Fabók Gyula fiatal zománcművész Dante című feldolgozása látható.

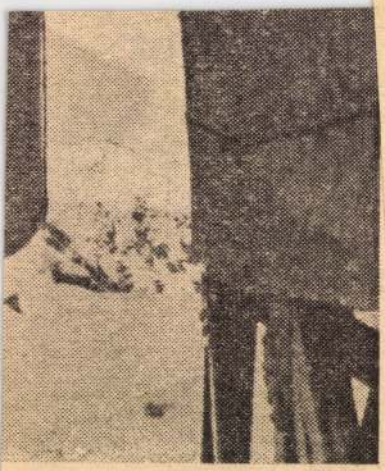

…a barát ország több-
bi „túrista csomó-
pontja" várja a ma-
gyar túristákat!

Lewandowski és Strug képriportja

…nakkal
…ánon

…dal)

Mini autók

(14. oldal)

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

FABÓK GYULA

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1970 MÁRCIUS 14-ÉN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
RÓZSA GYULA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MŰCSARNOK KAMARATERME BUDAPEST, HŐSÖK TERE

5006 fnyv 1

Fabók Gyula

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

NÉPSZAVA

Budapest

1970 TIII 15

— **Fabók Gyula** festőművész első önálló kiállítását szombaton Rózsa Gyula művészettörténész nyitotta meg a Műcsarnokban.

TELEVÍZIÓBAN

Fabók Gyula

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

MAGYAR NEMZET

Budapest

1970 MÁR 1. 5

Fabók Gyula festőművész első önálló kiállítását szombaton Rózsa Gyula művészettörténész nyitotta meg a Műcsarnokban. A kiállítást április 5-ig tartják nyitva.

1021

1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1983 DEC 21

Fabók Gyula

NÉPSZAVA
Budapest

1021

Országos zománcművészeti kiállítás Salgótarjánban

A salgótarjáni művészeti hetek keretében vasárnap a salgótarjáni József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában megnyílt az I. országos zománcművészeti kiállítás. A tárlaton szerepel a műfaj csaknem valamennyi hazai reprezentánsa, átfogó képet nyújtva a zománcművészet magyarországi reneszánszáról. A kiállításon *Mikó Sándor*, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára mondott megnyitót, majd *Csik Pál*, a salgótarjáni városi tanács elnökhelyettese nyújtotta át — kiemelkedő alkotásaikért — *Fabók Gyulának* a megyei tanács, *Fábián Gyöngyvérnek* a városi tanács, *Stefániay Editnek* a ZIM salgótarjáni gyára, *E. Bokor Nellynek* pedig a salgótarjáni öblösüveggyár díját, valamint Salgótarján bronz emlékplakettjét.

SZABAD NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

NÉPSZAVA
Budapest

Dr. Juhá

Az idén 15,5 milliár
forint értékű külföldi fo
gyasztási cikk kerül a
üzletekbe; az import áru
alkotják az egész kiske
reskedelmi forgalom kö
zel 14 százalékát. Hogya
alakul ez az arány jövőr
milyen cikkeket importá
lunk és milyen módon –
erről tartott sajótájékoz
tatót tegnap *dr. Juhá*
Zoltán belkereskedeln
miniszterhelyettes.

Bevezetőül elmondt
hogy a gazdasági refor
kezdetéig devizakeret ko
látozta a fogyasztási cik
kek importját. *1968. jó*
nuár elseje óta nem ko
látozza ilyen keret a szo
cialista országokból tör
ténő behozatalt, 1969. jó
nuár elsején hasonlóképp

Fabák Gyula

Kiállítása a Műcsarnokban

Bajár Iván: Kiállításról – Kiállításra
Magyar Hírlap, Bp. 1970. márc. 17.

MDK

Fabók Gyula, festő

festményeit s' zománcképeit állítja ki.

Kalapos nő s' komédiások c.

képe azt mutatja, hogy népen s' kulturáltan a ~~[illegible]~~ törekvik a modern képalkotás problémáit megfogni.

Sz. A.: Fabók Gyula a Műcsarnokban 7

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 20.

MDK

Fabók Gyula, Jestő

A Műszaznok kamaratermében nyílt meg első önálló tárlata.

– : Két új tárlat 8.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 15.

Tabók Gyula

Iliász jelenetekkel díszített
zamános bárszekrénye (emli)
szerepel az alábbi tárlaton

Csongrády Béla: Zamánc művészeti
szerepszemle Salgótarján-ban

Nógrád 1969 XII. 24

MTK

Fabók Gyula

Kritika

Mivészet 1968 máj.p.21.

MDK

Fabók Gyula

Négyalakos portré, o.temp.

Intérieur, " "

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.1967.

M.D.K

Fabók Gyula festő

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Erzsa: A XI. Magyar Képzőművészeti ...
Művészet, 1968. március – 11 kép

MDK

Fabók Gyula

Csendélet kesztyüvel, o.t.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Fabók Gyula

repr.:

Csendélet, részlet

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Fabók Gyula

Csendélet /részlet/

Studio 66. fiatal művészek 6. kiáll. Ernst Muz.

1966. máj.

Fabók Gyula

Csendélet kesztyűvel i műve (vegyes)

szerepel a Studió 1966 i

kiállításon az Ernst

Museumban

Kritika 1966 VI. n. 50 old.

Falók Gyula
festő

M.D.Ú.

„Négy alakos portréját" mu-
tatta be.

Fóthy János: Studió 67.
Művészet, 1967. október – 42 kap.

MDK

Fabók Gyula

Csendélet teáskannával, o.temp.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

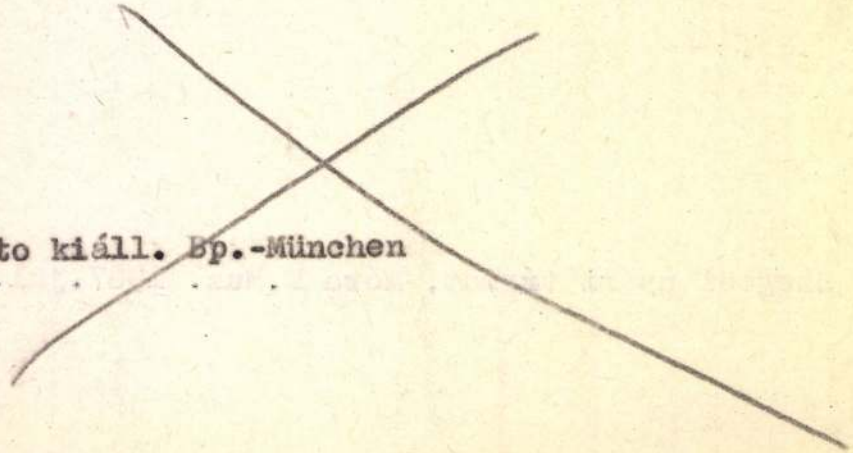

Foto kiáll. Bp.-München

Falók Gyula
festő

MDK.

„Komediások" – ja szerepett
a tailaton.

B.L.: Pályárat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. október – 28 lap.

Fabók Gyula

Két románcmukája nekrejel a Bécsi Collegium Hungaricum kiállítása

Neses Kurier 1969 I. 8.

MDK

Fabók Gyula, Jestö

Négyalakos portréja feltűnik a Stúdió 58-68 kiállításon.

Rózsa Gyula: Fiatalok tárlata? 7

Népszabadság, Bp. 1969. jan. 10.

Fabók Gyula festö M.D.K.

Csendélet kasztyüvel c.

művét a Művelödésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Művelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 2.1.

MDK

Fabók Gyula

o. temp.:

Vörös asztal

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz.
1968. aug.

MDK

Fabók Gyula

Négyalakos portré, o.temp.

11. M. Képzőm. Kiáll. Műcs. 1968.

Fabók Gyula
festő

M.D.K

„Vietnam" (repro)

Losonci Miklós: A Stúdió festői
Művészet, 1969. január – 24 lap

M.D.K

Falóki Gyula
festő

Részt vett a tárlaton.

Losonci Miklós: A Stúdió festői.
Művészet, 1969. január - 24 lap.

MDK

Fabók Gyula

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.31.

Fabók Gyula

terveri a balatonarácsi
uj szálloda díszítését.

Magyar Nemzet, 1967. X. 14. 4. o.
Napló

Fabák Gyula

Szerepel a IX negedi Nyári Tárlaton

Szelesi Zoltán: A IX negedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 IX. n. 824 old.

MDK

Fabók Gyula

A vörös asztal, repr.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Mus. 1968. aug.

MDK

Fabók Gyula

Interieur, o.temp.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Fabók Gyula

N.D.K.

Művei a kiállitáson

Perneczky Géza: Fiatalok Studiója, 1966.

Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

Гавок Сунга

Fabók Gyula

Négyalakos portréja (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Rózsa Gyula: Fiatalok tárlata?
A Studió 58-68 kiállításról

Nagyvarbadság 1969 I. 10

Fabók Gyula

A Salgótarjáni Kohászati Üzemek

díjat kapta az alábbi tárlaton

magyari Erzsébet: Az I. Orsz.
Zománcművészeti Bienniálé
Salgótarjánban

Szolnok megyei Néplap 1974 V. 19

Fabó Gyula festőművész 1.

Kiállítása nyílt a Műcsarnokban.

4 évvel ezelőtt Derkovits ösztöndíjat kapott.

Magyar Nemzet 1970 március 25
4. old.

Fabók Gyula

2

„Fejek feletiben"
„Fejek vörösben"
„Alakos kompozíció" c. művei
emlétve

Magyar Nemzet 1970 március 25
4. old.

Fabó Gyula

3

„Ilias"

„Somogy megyei MSZMP-vezhiz előcsarnokába készített tűzzománc kompozíció"

c. művei említve.

Magyar Nemzet 1970 március 25
hold

Fabók Gyula festő

Mű nem említve

Perneczky Géza.
Fiatalok Studiója 1966

Magyar Nemzet 1966. ápr 29

MDK.

Fabók Gyula

A balatonarácsi szálloda dekorálásáról

Magyar Nemzet 1967 okt.14.

Fabók Gyula MDK

Kompozició, kerámiakép

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi őszi tárlat

Fabók Gyula MDK

Zenélő lány, litográfia

Műterem, litográfia

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Fabók Gyula

MDK

Csendélet hangszerrel, olf.

Szobabelső, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

MDK

Fabók Gyula

Csendélet kesztyüvel, otemp.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Fabók Gyula

Müteremben, temp.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965. okt.

M.D.K

Fabók
festő

Festményeit mutatta be a
párisi nemzetközi ifjúsági
biennalen.

U.S.: A művészek magánügye?
Művészet, 1967. december - 46 lap.

Fabó Gyula.

Emlitve

Tasnádi Attila Fiatalok kiállítása 1970,
Korunk, 1970/7. 1172. l.

Fabók Gyula

Nagydíjat kapott az alábbi
háslatou Salgótarjánban

N.N.: Országos Lománcmüvészeti
biennálé nyílt

Magyar Hírlap 1971 V. 3

Fabók Gyula

„Hásomalakos variációk"

c. műve (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Magyari Erzsébet: Az I. orsz.

zománcművészeti bienválé

Salgótarján ban

Nyújság 1971 V. 19

Fabók Gyula románc művész

„Dante" c. feldolgozásáról

Fényképe a 2. oldalon. szerepel a

salgótarjáni Országos Románcművészeti Kiállítást.

Magyar Ifjúság 1969 december 12

2. old

Falók Gyula
festő

Csendélet"-ével szerepel a
"tárlaton.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Müvészet, 1970.november - 34.lap

Fabók Gyula

Szerepel az alább. tárlatok

Tasnádi Attila: Ficitalok kiállítása
1970

Korfáss 1970 VII. sz. 1172 old.

FABÓK GYULA

Háromalakos variációi a kohászati üzemek díját nyerte, Salgótarjánban.

T.E. Zománcművészeti Biennálé

Nógrád, 1971. május 4.

FABÓK Gyula

Kocs Judit: Vallásos témák a tavaszi Tárlaton.
Uj Ember XLIV. 23. /1988. VI. 5./ 6.p.

A kiállitáson " Angyalok" cimü zománcképe szerepelt.

Fabók Gyula

Kiáhítása lesz a váci gösögtemplomban

Kismartoni Ferenc: Tizenyole kiáhítás öt hónap alatt

Pestmegyei Hírlap 1971 V.11

Fabrik Gyula

Méltatás

Ristag Tibor: Séta és meditáció a Mieser-
nakban

Nagyszava, Bp. 1970. már. 20.

Fabó Gyula

Méltatás

Sz. A. Fabó Gyula a Műcsarnokban
Népszabadság, Bp. 1970. márc. 20.

Fabók Gyula, festő

MDK

Kiállítása nyílt meg a Műcsarnok kamaratermében.

–: Hallottuk

2

Bp. 1970. márc.

EST/ HIRLAP, 16.

Fabók Gyula

Szerepel az alábbi tárlatok

Heinek Reitberger: Ungarn zeigt in Würzburg moderne Kunst

Main Post 1970 VI. 13

Fabók Gyula
festő

„Születés" (1970)

Ujvári Béla: Studio 70
MŰVÉSZET, 1970. július - 32.lap

Fabók Gyula

Csendélet olajtemp. 100×70

Szegedi nyári tájat

Fabók Gyula

Csendélet olajtempera 100×70 cm

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Bereczky Lóránd.

Fabók Gyula

Írógépes csendélet. olaj-temp. 100 x 120 cm
Kalapos nő — " — 140 x 75 cm
Csendélet — " — 100 x 70 cm

Tűzzománcok:
Fejek feketében. I. II. III. 13 x 21 cm
Fejek vörösben I. II. III. 13 x 21 cm
Háromalakos variációk I. II. III. IV. V. VI. VII. 40 x 30
Kompozíció I. II. III. 22 x 33 cm
Emlékezés egy Ady-versre 70 x 40 cm
Asszonyok I. II. 30 x 20 cm
Alakos kompozíció I. II. III. IV. 21 x 13 cm
Illias (nekrény)
Dante (nekrény)

Fabók Gyula. 1970. márc. Műcsarnok Kamaraterem.
Kiáll. kat. Bev.: Rósa Gyula

Fabó Gyula

Résztvan a Dél-alföldi Tárlatom

Arácz László: Képzőművészeti napló

Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12.

Fabók Gyula

A.O.: Magyar Viscosagyár irodaépülete, Nyergesújfalu. Építész: Almstaier Ottó, statikus Kovách Ervin, belsőépítészek: Szörényi Béla, keramikus Fabók Gyula. - Ismertetés, képekkel /Foto Bognár János/

Magyar Építőművészet, 1971.4.sz. 46-47.l.

MDK

Fabók Gyula, festő

Kiállítása nyílt meg

Dunaújvárosban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 25.

Fabók Gyula

Solymász, olajtempera

140 × 110 cm

Vadászati Világkiállítás, Bp. 1937.

Műcsarnok

Fabók Gyula

Művei szerepelnek a Fényes Hubban rendszett szolidaritási Zamara Kiállitáson – az indokinai szolidaritási hét keretében

Magyar Nemzet 1972 szeptember 5
4. old.

Fabók Gyula

Solymász, 1970., olajtemp. 140×110cm

Vadászati Világkiállítás-Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Fabók Gyula, [ ]

Szerepel a fének klubban

↓

— : Kamaratáblat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 6.

Fabók.

Kiállított a Studio 58-68 c. kiállításon 1968-ban.

Péter Imre: Kiállításról kiállításra.

Népsmüvelés 1969/2 31 old.

Fabók Gyula

festőművész, műveit láthatta a két-
ezer látogató a Horvath Endre Galeria
nyári programjában Balassagyarma-
ton.

N. Zs. Egy nyár – sok tanulság

Népművelés 1971/12 39 old

Fabók Gyula

Decembertől januárig a damascusi Nemzeti Muzeumban csoportkiállitásoh vett részt.

Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 61. l.

Fabók Gyula, festő

Damaszkusz után Bejrúttal szemben.

— : Magyar kiállítások külföldön

Q.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 8.

~~Lover~~

Fabók Gyula

Négyalakos portré; olaj, tempera, 1oox 17o cm

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

Fabó Gyula

Derkovits ösztöndíjas

-neve említve

Magyar Nemzet 1972 február 26

11.old.

Fabók Gyula

Bemutatott művei:

"Interieur"n, olajtempera collage, 75 x 135,

"Négyalakos portré", olajtempera, 100 x 170

Zala Tibor: XL. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968.

Fabók Gyula

a Damaszkuszban bemutatott magyar képzőművészeti táblatot márc. végén Bejrútban mutatják be. A táblatot festőművei szerepelnek.

Népszabadság 1942. márc. 1.

Fabók Gyula

Vadas József: "Belépés mindenkinek" cimmel ir a "Jubileumi Képzőművészeti Kiállitás"-ról. A tárlaton szereplők közül az itt felsoroltak müvészetét röviden, külön-külön jellemzi: Csik István, Óvári László, Dobi Piroska, Vecsési Sándor, Kurucz D. István, Szurcsik János, Gerzson Pál, Fabók Gyula, Hock Ferenc, Miskolczi László, Mácsay István, Pekáry István, Fóth Ernő, Kádár János Miklós.

A fenti cimü beszámolót lásd: Czóbel Béla neve mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

Fabók Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

1970 VIII. 10.

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Dunaújváros

A Kiállítási Terem nyári programja

1021

A Kiállítási Teremben a napokban zárult a Kiskereskedelmi Vállalat nyáriruhát bemutató kiállítása és árusítása. Vasárnap nyílik az Országos Fotóművészeti Kiállítás, mely július 24-ig lesz nyitva. Július 24 és augusztus 10 között egy fiatal képzőművész, *Fabók Gyula* zománcképeivel mutatkozik be a város tárlatlátogató közönségének. Ezt követően a Kiskereskedelmi Vállalat rendez tanszerbemutatót és árusítást a Kiállítási Teremben.

Fabók Gyula

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 JUN 26

NEM MA,

VASÁRNAP NYÍLIK

Fabók Gyula és Mizser Pál kiállítása

A művelődési központ plakátján meghirdetett időponttól eltérően nem szombaton, hanem vasárnap lesz Vácon a görög templom új kiállításának megnyitója, melyen *Fabók Gyula* nagyszerű égetett zománc képeivel mutatkozik be, míg *Mizser Pál* váci festőművész nagyméretű faliképeivel és szőnyegterveivel jelentkezik. A délelőtt 11 órakor megnyíló tárlaton *Vizy Ottó* művészettörténész, a Műcsarnok osztályvezetője ismerteti a két fiatal művész munkásságát.

dasági gépekhez elegendő üzemanyag áll rendelkezésre.

— **Nemzetiségi könyvtárosok értekezlete.** A nemzetiségi községek könyvtárosai július 2-án találkoznak a Pest megyei könyvtárban. Megvitatják problémáikat, majd a mai német és a mai szlovák irodalomról hallgatnak meg egy-egy előadást.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FABÓK GYULA

KELETMAGYARORSZÁG

SEP 29.

1021

A MÚZEUMI HÓNAP keretében a Nyírbátori Báthori István Múzeum több rangos rendezvényt szervez októberben. Sor kerül többek között Fabók Gyula festőművész kiállítására, néprajzi előadásra és a múzeum új szerzeményeinek és eddig még be nem mutatott raktári anyagának bemutatására is.

mérkőzéseket bonyolítottak
vasárnap délelőtt a nyíregy
házi stadionban

1970 JUL 25

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fabók Gyula

NÉPSZABADSÁG

Budapest

...ki 240 millió példányban.

— FABÓK GYULA, Derkovits-díjas ~~festőművész~~ gyűjteményes kiállítása pénteken nyílt meg a Műcsarnok dunaújvárosi kiállítási termében.

1021

— A svájci **Nestle konszern** és a Magyar Konzervipari Trösztpénteken 16-féle levest, levesport, ételsűrítményt és különféle szárított árut mutatott be a MEM Váci utcai be-

nemzet
képes
ságáról
ret és
geihez
ványal
hagyon
me, Já
csesség

1970 JUL 25

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fabók Gyula

NÉPSZAVA

Budapest

Fabók Gyula festőművész gyűjteményes kiállítása pénteken nyílt meg a Műcsarnok dunaújvárosi kiállítási termében.

1971

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 DEC 11

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Gyula Fabók

1021

Gyula Fabók: Emailbild

Ein Lob den schönen Gegenständen

daß die
Parteien gew
Lage sind, d
ihres Kampf
abzustimmen
chen interna
tungen legte
tigsten Elem
meinsamen
der gegenwä
sind es folge
den Frieden,
die nationale
keit, den Sozialismus, die Vereinigung aller revolutionären Kräfte in einem einheitlichen, antiimperialistischen Bündnis.

Somit gibt das Leben die Antwort auf die eingangs gestellte Frage: Heute ist die internationale kommunistische Bewegung — trotz der bestehenden Abweichungen in der Tätigkeit einzelner Mitglieder — eine gewaltige internationalistische Kraft.

Tamás Pálos

*ehrenwerte Mission. Daß
Dienst bewußt leistet, daß
lich die edle Absicht der
ren und Völker und dadur
menarbeit zum Ausdruck
Zeilen seines Beitrags „Na
dung wegen":*

*„Warum eigentlich, so
Reise nach Ungarn nicht
Urlaubsplanung wie ein
europäische Landschaften.
oder in die Toscana? Ist e
daß wir zwar die Ferne
nent geistig so verkleinern*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

1971 JUN 27

PEST MEGYEI HÍRLAP

Fabók Gyula

teben.

— **Kiállítás Vácott.** Ma délelőtt 11 órakor nyílik Fabók Gyula és Mizser Pál festőművész közös kiállítása a váci kiállítóteremben.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

CSEPEL

Fabók Gyula festő-művész

1021

1972. MÁRCIUS 17.

SZOMBATTÓL-SZOMBATIG

A MUNKÁSOTTHONBAN: — március 18-án **Csendül a nóta** — népdalest; — március 23-án a **Nyugdíjasklubban** Csepel a Tanácsköztársaság idején — dr. Vadász Sándor előadása; a **Munkavédelmi klubban** a KGM és a CSM munkavédelmi utasításainak értelmezéséről vita; az Ifjúsági klub **szakmunkástanuló tagozatában** dr. Anghi Csaba előadása a dzsungelek állatvilágáról; — március 24-én az Állami Déryné Színház vendégjátéka: **Illyés Gyula: Fáklyaláng;** a **Szocialista brigádvezetők klubjában** politikai vitafórum, melynek vendége dr. Mód Aladárné lesz. **15 év az ifjúság szolgálatában** kiállítás a táncteremben.

A RADNÓTI MIKLÓS MŰVELŐDÉSI HÁZBAN: — március 20-án **Asszony a banditák ellen** (szovjet film); a **Nyugdíjasklubban** Tavaszi szél vizet áraszt — citerazenekar műsora; — március 21-én a **Szép Szó** együttes vendégjátéka a Papíripari Vállalatnál; a **Népfront klubban** Az érzelmek szerepe az ember életében — előadás; a csillagtelepi **Ifjúsági Pinceklubban** az elektronikus zenéről előadás; — március 23-án az **Ifjúmunkás klubban** Színes kockák címmel kisfilmműsor; a **Műszaki diákklubban** az elektronmikroszkópról előadás; — március 24-én a **Radnóti ifjúsági klub** vendége Fabók Gyula festőművész. Március 26-ig a művelődési ház **gyermekrajz szakkörének kiállítása.**

Mindenkihez! Mo társága a mai nappal a k hatalmat...", adja hírül Szocialista Párt és a Forr tanács kiáltványa a Vörös cius 22-i számában. A gy része van a csepeli munkó lépésének, forradalmi elsz mutattak az országnak e Csepelen már az őszirózs estéjén, október 30-án meg tanács. A gyár vezetését Munkástanácsból alakult nács vette át, és Weiss Ma

Történe

A pusztulás és halá óriási ipartelepe, modern technika minde vívmányával fölszerelve Fehér rabszolgák gyártot ták itt, lázas és örökös ro botban a gyilkolás eszkö zeit, éjjel, nappal, megállá nélkül. Weiss Manfréd, ez meg kell adni neki, pon tosan és készségesen szál lított" — írta Juhász Gyu la a csepeli gyárról. La nyik János is egyike volt a fehér rabszolgáknak, akik a hadiüzemekben dolgoz tak.

Béla utcai parányi lakásában kerestem fel a munkásmozgalom veteránját, hogy elbeszélgessünk a történelmi időkről, melyeknek tanúja, sőt tevékeny részese is volt. 1915-ben kezdett dolgozni a Weiss Manfréd gyár appretúraüzemében, de egy év múlva elvitték katonának a K. u. K. hadseregbe — hangsúlyozza gúnyosan Egészségügyi szolgálatr osztották, sikerült épség ben hazajönnie a háború ból. 1919 elején folytatta munkát a bognárüzember

Akkor már forrongott

Fabók Gyula

Fabók Gyula műve
az MSZMP Somogy megyei bizottságának székházában

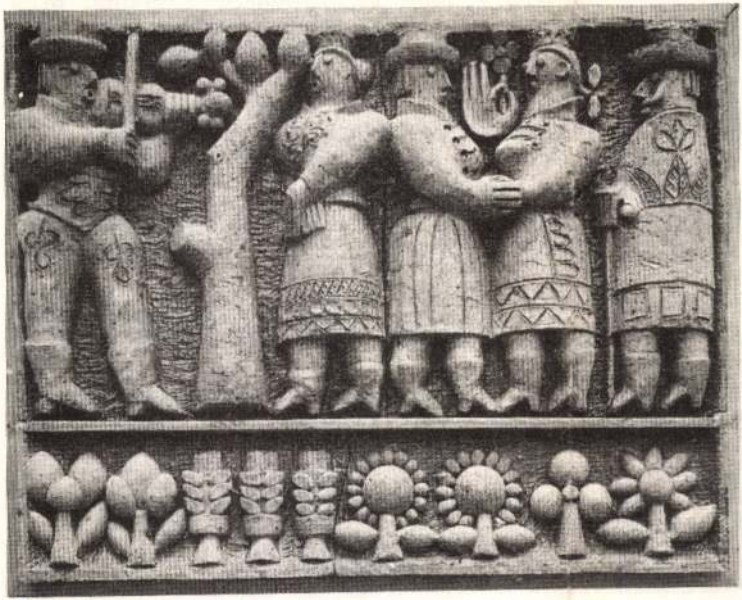

Társadalmi Szemle,
1975. márc

tárak mostoha körülmények között, szegényes választékkal működnek, és hogy lakóhelyükhöz közel sem találnak vonzó, színvonalas közkönyvtárt. A sok száz, ezer kötetes vagy még nagyobb könyvtárral rendelkező értelmiségiek egy része is úgy érzi, hogy nem szorul rá a könyvtárra. Ez utóbbiak azonban csak a szabályt erősítő — ámbár nem is olyan kisszámú — kivételek. A legtöbbet vásárló értelmiségiek között például nem kisebb a könyvtárhasználók aránya, mint az értelmiség egészénél. És a könyvtárat használó értelmiségiek rendszeresebben olvasnak, több szakkönyvet és kevesebb alacsony esztétikai értékű szépirodalmi művet vesznek kézbe, mint a könyvtárak mellőzői.

E cikk keretei szűkek ahhoz, hogy a könyvtárügy és a könyvszakma együttműködését részletesen tárgyaljuk. Néhány gondolatot azonban — jelentőset is, jelentéktelennek látszót is — fel szeretnénk vetni. Kezdjük mindjárt egy jelentéktelennek látszóval.

• A legtöbb könyvtárban olvasható ilyen tábla: „A tévé műsoraihoz ajánljuk", de még csak egy-két könyvtárban tették ki a „Könyvvásárlási tanácsadás" táblát.

• El kell gondolkozni azon is, miképp lehetne újdonságokkal jobban ellátni a közkönyvtárakat; enélkül aligha lehet fokozni a felnőtt korosztályokba tartozó olvasók arányát.

• Kölcsönzést és eladást nem kellene mereven szétválasztani. Egy-egy üzemi könyvtáros egyúttal üzemi könyvterjesztő is, és ez a tapasztalatok szerint javára válik mindkét funkciónak. Talán szélesebb körben és másutt, más síkon is össze lehetne hangolni e két munkát.

• A tájékoztató munkában (bibliográfiák, prospektusok kiadása, rendezvények, akciók megszervezése stb.) és a könypropagandában is kínál a két rendszer közti együttműködés újabb lehetőségeket.

• A hálózatfejlesztési tervek összehangolása — különösen helyi szin-

FABÓK GXULA 1

Jelentős eredményeket tudott már festőként maga mögött Fabók Gyula, amikor egyszerre találkozott a *murális feladatokkal* s az új eszközként kínálkozó anyaggal, *a zománccal*. A találkozások *módosították* a táblaképhez fűződő viszonyát, *de nem tagadta meg* festő mivoltát. A változásról most már így nyilatkozik: . . . .

MAGYAR HIRLAP 1978/3o3/19

BERECZKY: Mi lesz veled festészet?

FABÓK GXULA 2

MAGYAR HIRLAP 1978/303/1

BERECZKY: Mi lesz veled f

A tablakep? — nos, induljunk ki abból a Moholy-Nagy László-idézetből, amelyet 1975-ös kiállításom katalógusának élére választott az előszó írója: „... az anyaggal való intenzív foglalkozás növeli biztonságunkat az érzelmi élmények terén. Emellett ismereteink területén is megvilágosít egyet-mást még akkor is, ha *az anyag fizikai elemzését át kell engednünk* a modern természettudomány módszereinek." Én találónak és nagyon mélyértelműnek érzem ezt a mondatot, és tudatosan kötődöm is hozzá. Különösen amiért a zománccal aktívan foglalkozom.

FABÓK GYULA]

MAGYAR HIRLAP 1978/

BERECZKI: Mi lesz ve

Pályám kezdetén nagyméretű táblaképeket festettem (olaj, pasztell, tempera) hagyományosan, s a mérettől függetlenül, témaválasztásában intim jelleggel. Hozzám közelálló személyről, a környezetemről, fontos vagy szeretett tárgyakról volt festői eszközökkel elmondható mondandóm. A zománccal való megismerkedés és az azt követő aktív munka viszont eszközváltoztatáshoz és feladatelemzéshez vezetett. Nem a táblaképeket „kontrázandó" születtek az első zománckísérletek, sőt a későbbi zománcmunkák sem, hanem *más funkcióhoz kötődő feladatokat akartam az anyag sajátosságaira is építve* megoldani.

FARKAS GYULA 5

már a táblaképről is beszélek. Például én a busósorozatomat előbb táblaképi formában készítettem el. Később ugyanaz a téma előjött a zománcképnél is — csak itt az anyagból adódóan *színesebben*, kolorit problémákkal viaskodóan. Egyben azonban játékosabban is, raszteres fotórészletekkel kombinálva. Ennek a zománcsorozatnak egyes darabjai akár táblaképként is falra akaszthatók, de a kompozíció tágítható a monumentális *fali dekoráció* irányába is: méretben, felfogásban egyaránt.

MAGYAR HIRLAP 1978/5o

BERECZKI: Mi lesz veled festészet?

FABÓK GYULA 4

MAGYAR HIRLAP 1978/30 3/1

BERECZKY: Mi lesz veled

Ehhez persze, a mesterséget tudni kell. Meg kell tanulni az alapokat, el kell végezni a stúdiumokat. Én is végigjártam ezeket a lépcsőfokokat, és sokat köszönhetek mestereimnek, *Hincz Gyulának* és *Szentiványi Lajosnak*. Az alapok ismerete után alakul ki a saját stílus, s akkor nyúlhat bármilyen anyaghoz az ember. Hiszen valahogy mindig ő van jelen, munkáit ő maga jellemzi. Válthat formát, eszközt — lényegében mindegy. S itt

1971 FEB

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

IFJÚ KOMMUNISTA

Budapest

Fabók Gyula

1021

Fabók Gyula:
Négyalakos portré

Záhorzik Nándor: VIT

egyetlen dolgot kell tenniük: becsü-
lettel dolgozni. Munkájuk eredmé-
nyességét ösztöndíjas idejük éveiben

lataitól befolyásolva adományozza
tehát államunk a Derkovits-ösztöndí-
jat, s nem is előlegbéke

Fábos György festő

Értelmes, elérhető célokat!

Tanévköszöntő

A napokban már minden iskolában benépesülnek a padok, érkeznek az elsősök Fotó: Laufer L.

Az új tanév első napján tisztelettel köszöntöm az óvónőket, tanítókat, tanárokat, gyógypedagógusokat, az oktató-nevelő intézmények – a munkájukat később kezdő főiskolák, egyetemek – valamennyi dolgozóját. Különösen köszöntöm a a pedagógus pályát szeptemberben kezdőket, közülük is kiemelve a „csodatevő" elsős tanítókat. Vagyis köszöntöm mindazokat, akik új tanévet kezdenek, s egyidejűleg mondok köszönetet a több évtizedes munkáért mindazoknak, akik most nyugállományba vonulnak. Őszintén kívánom nekik, jó egészségnek örvendve töltsék megérdemelt pihenésüket.

Szeretettel köszöntöm a kis óvódásokat, külön az első osztályos gyerekeket, akik az utolsó napokat nagy izgalomban élték meg. Kezdődött a ruha, cipő, táska vásárlásával. Az első napon megkapják az ízléses első tankönyveket, munkafüzeteket, írószereket. Lassan megtanulják használni azokat, azaz megtanulnak írni, olvasni, számolni. Minőségileg új világ nyílik meg előttük. Most teszik meg azokat az első lépéseket, amelyek a világban való eligazodáshoz vezetnek. Köszöntöm mindazokat a diákokat is, akik sikeres felvételi után folytatják közép- vagy felső fokon tanulmányaikat: köszöntöm a diákságot.

Jó lenne tudni – kicsi és nagy diák –, milyen kérdéseket tesz fel magának? Milyen elhatározással indul az új megmérettetésnek? Annak érzik-e az új tanévet, lehetőséget látnak-e maguk előtt, vagy csak kötelezettséget? Túlélést remélnek, vagy a tovább-, előrejutáshoz törekszenek? Ki-ki a saját korának megfelelően átérzi-e a saját felelősségét? S a szülők? – gondolom mindent igyekeznek megtenni, úgy érzik minden áldozatot meghoznak gyermekeikért. A kérdés tulajdonképpen az, jól teszik-e dolgukat? Vajon okosan áldoznak? Folyamatosan figyelemmel kísérik gyermekeik tanulását, haladását? Ebben az értelemben gyermekeik naponta érzik-e a törődést? Vagy csak félévenként egy-egy napot dühöngenek, aztán nem változik semmi? A szülő partnernek tekinti-e a pedagógust a gyermek nevelésében, vagy csupán rábízza gyermekét az iskolára?

Azt kívánom minden diáknak, legyen értelmes célja, elérhető célja ebben a tanévben is, s legyen önbizalma, melléje kitartása a folyamatos munkában, s sikere a közös, vagy egyéni vállalkozásainak teljesítésében, másképpen legyen öröme a látszólag monoton ismétlődő napi tanulásban, hogy célját elérje. S ezzel mindenki saját magának adjon esélyt a jövőre nézve, hogy választhasson, s ne kényszerpályákon haladjon.

Hiszek abban, hogy minden diák tehetséges, s abban is, hogy tehetségük kibontakoztatásához a legtöbb rajtuk múlik, ámde tudom, szülői és pedagógusi segítség nélkül többségük elkallódna. Éppen ezért tartom kiemelten fontosnak a tanár-szülő kölcsönös bizalomra épülő kapcsolatát, amit értelmesen ki lehet alakítani, vagy helyre lehet állítani, különösen akkor, ha e kapcsolatrendszer szerves része a gyermek és nem ütközőpont.

Köszöntöm az intézmények vezetőit és a fenntartókat. Egészen más felelőssége van ebben a folyamatban az intézmények vezetőinek és a fenntartóknak. A felelősség másságát szeretném hangsúlyozni, amelyet kellő toleranciával, harmonikusan lehet érvényre juttatni – tudom nem mindig azonnal.

Remélem, az intézményvezetők és a fenntartók közötti viták mindenütt jövőt láttató párbeszéddé alakulnak, okos, körültekintő programok, tervek készülnek egy-egy település vagy kisebb térség érdekeit összehangolva.

Úgy gondolom, az oktatásra vonatkozó törvények, a kormány törvnymódosító, kiigazító szándéka miatt is a napi gondok megoldása mellett ez a tanév közép- és hosszú távú tervezést igényel vezetőktől, a tantestületektől, a fenntartóktól.

Kíváncsian várom az iskolaszékek érdekérvényesítő lehetőségeinek kibontakoztatását, az iskolaszékek működését, azt, hogy ez az új jogintézmény a mikrotársadalomban milyen új lehetőséget képes bekapcsolni az iskolák működtetésébe, egy-egy akció megszervezésébe. Egyben remélem, hogy minden megnyilvánulásukban a gyermekek érdekei jelennek meg.

Jó munkát, sikeres tanévet kívánok a pedagógusoknak és a diákoknak, a szülőknek és a fenntartóknak egyaránt.

dr. Szűcs József
a Baranya Megyei Közgyűlés elnöke

Dr. Varga Ferenc

(1929–1994)

Augusztus 29-én tragikusan hirtelen távozott el körünkből *dr. Varga Ferenc* professzor a Pécsi Orvostudományi Egyetem egyetemi tanára, aki 1975-től ez év júliusáig a Gyógyszertani Intézet tanszékvezetője. Idén töltötte be 65. életévét és készült arra, hogy néhány évet még a hallgatók oktatásával, békés intézeti munkával töltsön el. Nem került rá sor!

Az a sors adatott meg neki, hogy intézetvezetőként közel negyedszázadot végigszolgálva annak betetőzése után fejezze be életét. Szilárd, értékelvű, határozott egyénisége, töretlen életpályája elválaszthatatlanul összefonódott a Pécsi Orvostudományi Egyetemmel és annak Gyógyszertani Intézetével. Itt volt egyetemi hallgató, itt avatták orvossá és 1954-ben már a diploma kézhezvétele előtt gyakornok a Gyógyszertani Intézetben.

Tudományos érdeklődése a májvédő anyagok vizsgálatától vezetett az állatkísérletes toxikológiai kutatások nemzetközileg elismert hazai iskolájának megalapozásáig. Az orvostudományok doktora fokozatot 1976-ban szerezte meg, majd tíz éven keresztül a Magyar Farmakológiai Társaság vezetőségének tagjaként a Toxikológiai Szekció irányítója és szervezője. Közel hat éves tudományos rektorhelyettesi időszakához több jelentős tudományszervező kezdeményezés kötődik.

Kiváló egyetemi oktató volt, aki a gyógyszerek gyorsan fejlődő tudományát avatott módon volt képes rendszerezni, a gyakorló orvos számára leglényegesebb ismereteket kiemelve előadni.

Orvostanhallgatók generációinak az a megbecsülése övezte ami a hallgatók érdekében szigorú, kiváló egyetemi tanárok oktató munkájának igazi elismerését jelenti. Ennek csupán szerény, de az általa kapott állami kitüntetéseknél talán kifejezőbb jelzése volt a hallgatók által adományozott „Ifjúság köszönete" díj.

Szeretett családjának gyászában, tanítványai, munkatársai, pályatársai mély megrendüléssel őszinte szívvel osztoznak.

Szeptember 4-én

Megemlékezés a Zrínyi-emlékműnél

A Honvéd Hagyományőrző Egyesület Baranya Megyei Szervezetének Zrínyi-szobor bizottsága megemlékezést szervez az egykor M. királyi Zrínyi Miklós Honvéd Nevelőintézetés Hadapródiskola – ma a Pécsi Orvostudományi Egyetem központjának – parkjában újra felállított és emlékművé avatott Zrínyi szobor előtt. Az egykori intézetre, névadójára, hősi halált halt nevelőire és növendékeire történő megemlékezés és koszorúzás a szigetvári hős halálának évfordulójához kötődik és az ahhoz legközelebbi vasárnapon, ez évben tehát szeptember 4-én, 11 órakor kezdődik a hősi emlékműnél.

Külön meghívók hiányában ezúton kérjük a velünk rokonszenvezőket, a testvér-szervezeteket, hogy jelenlétükkel tiszteljék meg ezt a rendezvényünket.

Zrínyi szobor bizottság

Középosztályból a szegényházba

Magányosan él, miközben új életet remél

Ha valaki új környezetbe kerül, attól valamiféle változást remél. Mindenki a megértésre, szeretetre vágyik, arra hogy elfogadják. Azért szeressék, amilyen. Az élet napos oldalát nagyon sokszor képes egy kedves mosoly, egy megértő tekintet megcsillantani. Nem kell sok a pillanatnyi boldogsághoz, amely aztán az egész napot széppé teheti.

Pallagi István, a mohácsi éjjeli menedékhely lakója is szeretetre, társra vágyik. Élete teli keserűséggel: szülei 1963-ban elváltak, édesapja '68-ban meghalt. Édesanyjáról semmit nem tud, azt sem, vajon él-e még. Katonakorában ismerte meg későbbi feleségét. Két gyermekük is született, két fiú. Az együttélés alatt anyagi gondok jelentkeztek, szóváltások, majd egyre komolyabb veszekedések. A '83-ban kimondott válás után senkije nem maradt. A fiúkkal '87-ben találkozott utoljára, bá[illegible]nek tőle eltiltva, s [illegible] rendszeres[illegible]e-jövök. Kölcsön kérek, s fizetéskor megadom. Így megy ez szinte minden hónapban. – mondja az életunt, jövőjét sötéten látó férfi. – Semmi olyan munkát nem tudok elképzelni, ami érdekelne. Eddig még nem találtam olyat, amibe bele tudtam volna temetkezni.

Pallagi Istvánnak nincsenek szórakozási igényei, mindig is visszahúzódó ember volt. Az új kapcsolatok terén bizonytalan, bár vágyak élnek a szívében.

– A múlt teljes kitörléséhez egyedül képtelen vagyok. Ha az utcán látok az enyéimmel egykorú gyerekeket, az emlékek előjönnek. Úgy érzem, mindenképpen csak egy új kapcsolat s vele egy új gyerek segíthetnének. Örülnék, ha írna valaki nekem, mindegy hogy vidéki vagy mohácsi, de jelenlegi munkám miatt jobb lenne, ha helybéli lenne. Nem várok sokat, de talán akad majd valaki, akinek szintén társra van szüksége.

Az életnek ez is egyfajta felfogása: csak várni, hogy történjen valami, s lehetőleg az a valami számára megfelelő legyen. A passzív embereket a társadalom mindig is elsodorta. Ők [illegible]ok, akik nehezen tudják értéki a jót; „csak" vannak. Ha [illegible] az élet alaptörvényét, a [illegible]a tenniakarást unal[illegible]öslegesnek érzi, akmagában kellene [illegible]néznie?

[illegible]Kapitány Éva

Nagyüzem a Dunán

Csúcsforgalom van ezekben a napokban Mohácsnál, a dunai határátkelőnél. A hatalmas uszályok mellett szinte eltörpül a forgalmat ellenőrző ENSZ naszád- amelynek legénysége minden, Szerbiába tartó tolóhajó és uszály szállítmányát ellenőrzi. A sekély vízállás sem akadályozza a megnövekedett hajóforgalmat, elsősorban a volt Szovjetunióból érkezett, és ide irányuló teherszállítmányok jönnek a folyami határátkelőhöz. **Fotó: Laufer László**

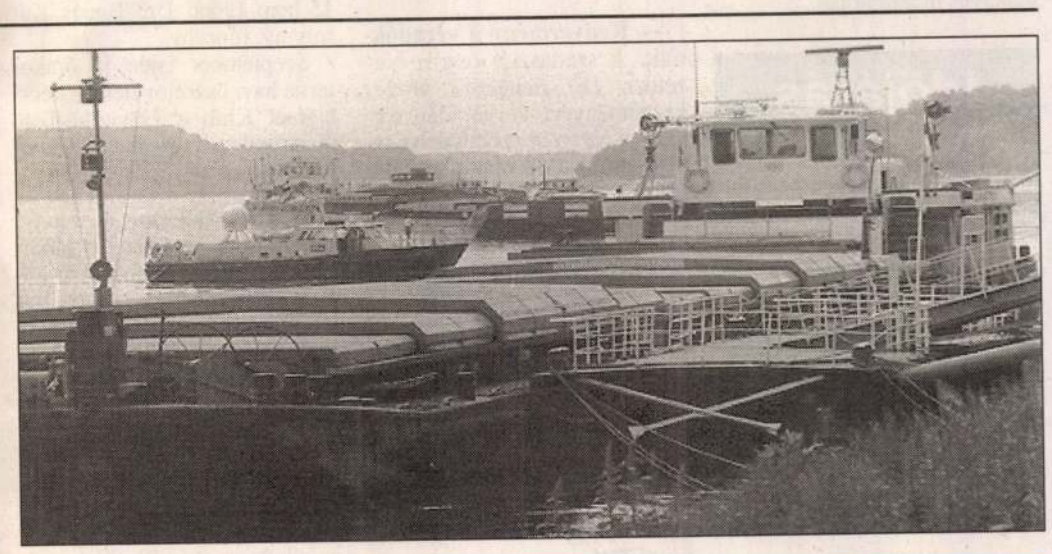

Képernyő előtt

A műsor, mint folyam

A műsor ma már folyam. Hömpölygő Orinoco, lustán tekergő Missisipi, de hazai léptékkel inkább csak szeszélyes Tisza, még a szabályozás előtti időkből. Legyen folyam vagy folyó – árad és apad, ha nem vigyázol, magával rántanak örvényei. A műsornak, mint folyamnak, most kotorják újra a medrét – ahogy ezt nálunk négyévenként a politikai illendőség megkívánja – terelik és szabályozzák; csevegő esték, színes leporellók, bájos, lantot pengető múzsák úsznak majd a hátán; az ügyeletes folyamőrök pedig törik a fejüket, miből is emeljenek szívós, masszív homokzsák-falakat az amerikai filmek partot szakasztó áradása ellen.

Mire közösen kitaláljuk, addigra elmossa talán ezt a nézőket alig-alig szolgáló, mélyen elhibázott honismereti vetélkedőt is. Csak emlékeztetőül – Szegeden készülőben volt, de legutóbb Pécsett már be is következett a vetélkedő teljes énhasadása. Míg Szegeden még csak az egész élő és holt Pantheont igyekeztek belefőzni a cseresznyepaprikás hallébe, addig Pécsett a zsüri már könyveket publikáló, tudós gyülekezetnek tett fel kérdéseket, olyan tárgykörökben, amelyekben a kérdezetteknek kötelességük szerint is járatosabbaknak kellett lenniük a kérdezőknél. Így szorult harapófogóba egy szerkesztő is, mikor a cége által kiadott könyveket kellett felsorolnia.

Persze a honszeretet nem ettől apad, a közönség pedig reménykedik, hogy talán más közismereti műsorokból, Lyukasóráktól, Benda Kálmán-féle történelemóráktól, Juhász Árpád-féle földtörténeti múltnyomozástól, a poraiból feltámasztandó Gólyavári estéktől is megvilágítódik honunk. S végül felsorakoznak íróink is – rádöbbenve az ebben rejlő üzletre is – és a nagyközönség nyomására egyszercsak elkezdenek magyarságteljesítményüket tekintve is kiemelkedő tévéjátékokat írni.

Televízióra szabott dramaturgiai ötletekben már most sincs hiány. Nem volt ötlet nélküli A Hét legutóbbi összeállítása sem, amely újólag nyilvánvalóvá tette, hogy ma – Nemzeti Színház híján – a parlament a legnagyobb kvázi-nemzetink. Csak alkotó módon kell élni az adottsággal.

Legutóbb egy-egy pártelnököt ültettek be az üres parlamenti terembe, üldögéltek hát, megcsapva a magány szelétől, akár egy ásító üres szájban; s amíg a kamera a sokszáz, fogsorként kattogó, üres bársonyszéket pásztázta, addig a padba ültetett, magányos pártelnökök koalíciós szándékaikról, politikai szimpátiáikról vallottak. S ahogy a kommentárban refrénszerűen ismétlődött, hogy ez a mi demokráciánk a korát tekintve gyermek, az első lépéseit teszi; a pártelnökök néha már egészen magányos gyermekeknek tűntek, olyanoknak, akik már egyáltalán nem akarnak összefogni az utca népével, hogy tüntessenek a benzinárak ellen, sőt, úgy tűnt, hogy ezentúl már csak kizárólag az Uborkában akarnak szerepelni, most is csak a folyosóról zavarta be őket az osztályba a tanárbácsi a kisszünetben, egy nemzetgazdasági szempontból igazán jelentéktelen csínytevés miatt, és mindjárt elő is veszik a padjukból a tízórait, hogy egyenek is valamit ebédig. **Bóka Róbert**

MA

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából ***ERIKA, BELLA*** *nevű kedves olvasóinkat.*

A Nap kél 5.58, nyugszik 19.30 órakor

Hírek, tudósítások, események közölhetők 10-től 12 óráig a 410-053-as telefonszámon.

Hírszerkesztő: **CSUTI JÁNOS**

Ma 9-11 óráig panaszügyekben fogad, a 415-000-es számon hívható: **REZES ZSUZSA**

Szerkesztőségi hírügyeletes 16-tól 19 óráig a 415-000-es számon: **REZES ZSUZSA**

Megújult húsüzem

A Pécsváradi AGROVER Rt. húsüzemében befejeződött a korszerűsítés. A fokozott minőségi és higiéniai követelmények biztosítására gépeket vettek, megújították a technológiát. Holnaptól ismét várják az üzleti partnereket, akiknek a száma több mint száz.

— **Francia természetjárók** keresték fel megyénket a Baranya Megyei Természetbarát Bizottság szervezésében. A 49 fős csoportot Michéle Davieau vezette. A külföldi természetbarátok ellátogattak például a Máré-várba, valamint az Óbányai-völgybe is.

— **A Soncko Llaqta sikere.** Befejezte nyári, vidéki turnéját a perui Soncko Llaqta népiegyüttes, melynek tagjai Pécsett élnek. Muzsikáltak Baján, Kaposváron, Orfűn, Nagykanizsán, Balatonbogláron. A pécsi vásárok közkedvelt, állandó együttese holnap a pécsi Király utcában lép fel, egy új üzlet ünnepélyes megnyitóján.

Időjárás

A többórás napsütés mellett időnként megnövekszik a felhőzet és egy-egy zápor, zivatar kialakulhat. A mérsékelt, változó irányú szél csak zivatar környezetében erősödik meg.

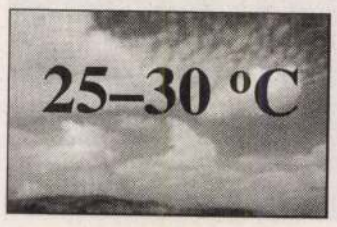

Vízállások: Mohács 308 cm, áradó, 20,5 fok, Őrtilos 8 cm, apadó, 15,0 fok, Barcs –12 cm, apadó, 19,5 fok, Drávaszabolcs 79 cm, áradó, 19,5 fok.

A kedves

Az Erika az Erik férfinév női megfelelője. Ógermán alapszavának jelentése: uralkodó, hatalmas, kedves. Származtatják a görög és latin erika nevű havasi virágból is. A Bella az Elisabeth, Elisabetha rövidítése, miután a betha-végződés helyére a szépség megjelölésére szolgáló olasz és spanyol bella került. További mai névnapok például: Hanga, Izabella, Ramóna.

— **Kicsi répa nagy gyökere.** Kovácsovics Antalné nagykozári telkén egy olyan normál-méretű sárgarépát ástak ki, aminek a gyökere rekordméretű, hisz 70 centis. A cérnavékony gyökéret azért sikerült kiemelni, mert laza volta talaj. A répa fajtája vörös óriás.

— **Belgium után Pécs.** Három nappal az óriási sikert hozó belgiumi szereplése után már Pécsett is fellépett a DOZSO Művelődési Központ Mecsek Táncegyüttese. A Magyar Gyermekorvosok Társaságának nagygyűlésén a POTE-aulában vastapssal fogadták a csoport bemutatóját.

— **A nyugati hadifoglyok** nemzetközi találkozóját szervezték augusztus 22-24-én Debrecenben, melyen megyénket Hosszú Ferenc és Pocskai János képviselte, akik egykor németországi táborokban laktak. Baranyában jelenleg 40 volt nyugati fogolyról tudnak. Pécsett, az Apáca u. 15-ben várják a szervezetbe még nem tömörült foglyokat. Tel.: 329-747.

— **Képeslapok Orfűről.** Vadász Tibor pécsi fotóművész a Megyei Művelődési Központ megbízásából színes idegenforgalmi képeslapokat készített Orfű látványosságairól. A sorozat 6 000 példányban jelent meg.

— **Zenés evangelizációt** rendez a Hit Gyülekezete pécsi és mohácsi közössége holnap 18 órakor Mohácson, a Széchenyi téren. Fellép többek között a Fruit zenekar, egy pantomim csoport. Igét hirdet Pajor Tamás.

— **Kedvezmény a véradóknak.** A szetlászlói orvosi körzetben *Dr. Bengerno Miklós* kezdeményezésére az idén véradáson résztvett személyek ellátását soron kívül végzik a rendelőkben.

Ford
JAKON AUTO KFT.
AKCIÓ!
80-150.000,-Ft árengedmény a Ford összes tipusából. amig a készlet tart!
Pécs, Megyeri út 72.

Operációs filmek: kamerával a műtőasztalnál

Minden egyetemen működik egy intézet, amely technikai felszerelésével, szakembereivel az oktatást, annak könnyebbé tételét, reformját szolgálja. A külföldön jól bevált rendszerek a magyar felsőoktatásban is fokozatosan elterjednek és elfogadottá válnak.

– Az ország öt orvostudományi egyeteme közül a pécsi az, ahol az oktatásban igen jelentős szerepet tölt be a videofilmekkel való szemléltetés – mondta *dr. Sárkány Béla*, a videostúdió vezetője.

A rendszer mintegy tizenöt éve működik, a jelenlegi technikai felszereltség nyolc éve biztosított. Külön stábot szerveztek egy-egy operáció rögzítésére, a felvett film szerkesztésére, szinkronizálására. Az így elkészített felvétel hasznos az oktatónak a téma szemléltetésére, a hallgatóknak, hisz így az öt év során olyan rendkívüli esetekkel is kapcsolatba kerülhetnek, melyekhez a film nélkül idő- és helyhiány miatt nem jutnának hozzá. A legutóbbi ilyen jellegű felvétel egy harminchét kg-os daganat eltávolításáról készült. A film segítségével egyszerre több hallgatónak van lehetősége megtekinteni a műtétet. Így a módszer nem utolsó sorban betegkímélő is.

A technikai berendezésekkel a műtét folyamata is könnyebbé tehető. Egy szemműtét során a mikroszkópra szerelt kamera segítségével több ember számára válik láthatóvá mindaz, amit eddig csak két ember tapasztalhatott. Ami a legfontosabb, a beteg rövid idő után visszanyeri munkabírását. A tervek szerint a jövőben számítógépes animációkat is készítenek.

– Az oktatástechnikai és módszertani központ közel 20 éve alakult. A módszertani csoport feladata a személyi és intézeti háttér felülvizsgálata. – magyarázta *dr. Kóczán Györgyné*, a csoport vezetője.

A nemzetközi kapcsolatok lehetővé teszik a régi oktatási rendszerek modernizálását. Vannak rutinfeladatok, ilyen pl. az államvizsgák értékelése. A nehezebb munka viszont az oktatás módszerének kutatása. Feedback-rendszerrel (visszajelző) vizsgálják az oktató-hallgató viszonyt. Kérdőívek és tesztek kitöltésével adnak a hallgatók visszajelzést az oktatók, gyakorlatvezetők munkájáról. A jó orvosképzéshez ez elengedhetetlen.

A csoport terve egy oktatóprogram elkészítése. Az új Multimédia számítógép megjeleníti a mozgóképet, hangot, és a beteget életszerűen vizsgálhatják a hallgatók. **Gombár G.**

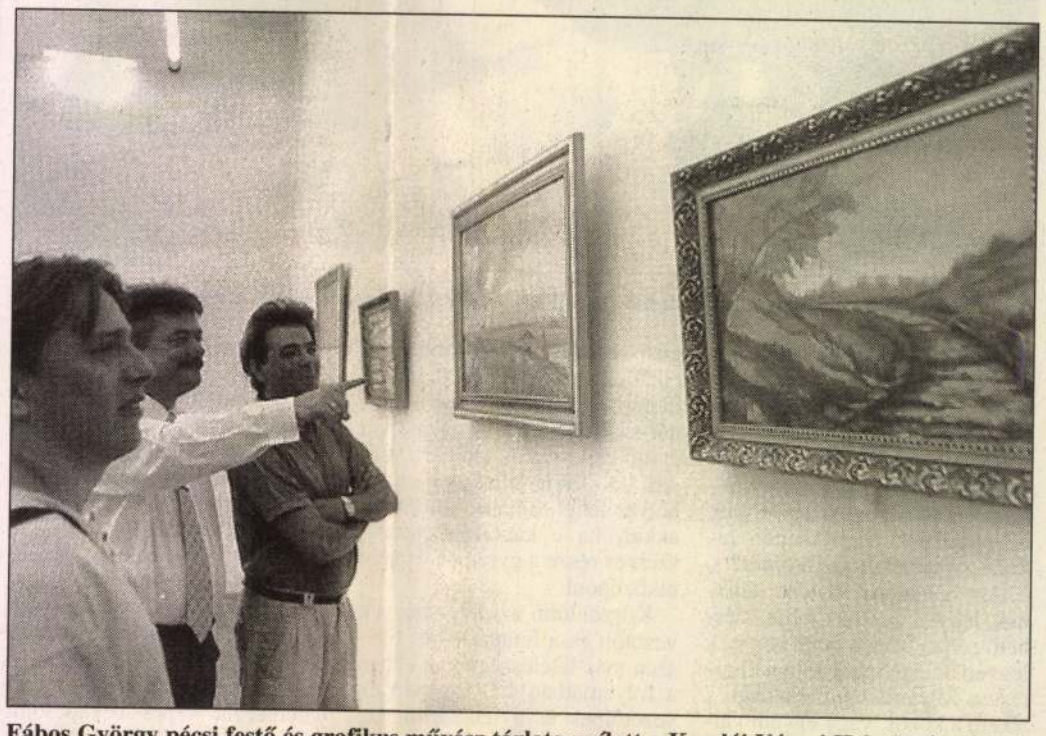

Fábos György pécsi festő és grafikus művész tárlata nyílott a Komlói Városi Helytörténeti Múzeumban. A főleg tájkép, életkép jellegű festményeket szeptember 11-ig tekinthetik meg az érdeklődők.
Fotó: Müller Andrea

Rendezvények

Az Apák és Fiúk Blues Band muzsikál ma 20 órától a pécsi Áfium-étteremben.

A Pécs-belvárosi Diabéteszesek Klubja pénteken havi foglalkozást rendez az Apáca u. 15-ben. Előad Dr. Tamás Károly ny. főorvos.

Szeptember 1-jén 18 órakor tartja havi összejövetelét a Pécsi Német Klub a Lenau-házban. Napirenden a bécsi út megbeszélése.

— **A liberalizmus és a helyi társadalom** címmel tábort szervez a Pécsi Szabadelvű Páholy szeptember 1-4. között Balatonfenyvesen, a Baranya Megyei Gyermek és Ifjúsági Alap létesítményében. A vitákon szó lesz a gazdasági vállalkozásokról és a nemzetiségekről is.

— **Kossuth-évforduló.** Bodán ma még látható az a kiállítás, amellyel Kossuth Lajosról, az első magyar kormány miniszterelnökéről emlékeznek halálának 100. évfordulója alkalmából. A dokumentumokat egy hónapja állították ki. Zárás holnap.

Közlemények

A pécsi DOZSO Nyugdíjas Klubja őszi első összejövetelét holnap 15 órakor szervezi. Várják az új érdeklődőket is.

A pécsi Sopianae és Arany János eszperantó csoport szeptember 5-én 9.30-11 óráig rendezi összejövetelét a Nevelők Házában.

Cukorbetegek Klubja alakul holnap 15 órakor Pécsett, a Dr. Veress Endre utcai Rendelőintézet III. emeleti egyik helyiségében.

A Szigetvári Zeneiskolában a pótfelvételi és pótbeíratás szeptember 5-én 14-17 óráig lesz. Évnyitó 12-én 17 órakor.

Gyermekei, unokái nevében is megrendülten értesítem ismerőseinket, hogy férjem

LIGETI ANDOR

hamvait – kérése szerint – szűk családi körben, csendben eltemettük.

Ligeti Andorné (18247)

Továbbhajtó

A Siklósi Rendőrkapitányság kéri azok jelentkezését, akik augusztus 27-én 20 óra körül Siklós–Máriagyűd közötti útszakaszon két személygépkocsi ütközésének voltak tanúi. Az ütközést követően a piros Opel Astra személygépkocsi vezetője nem állt meg, azóta ismeretlen helyen tartózkodik. Az állampolgárok amennyiben tudnak egy, a vezető felőli oldalán erősen sérült, piros Opel Astra személyautó hollétéről, – ezt jelezzék. Cím: Siklós, közlekedési alosztály. Batthyány Kázmér u. 7., II. em. 5. sz. ajtó. Tel.: 72/352-311.

— **Palackbelobbanás, szivattyúzás.** Hétfőn Szajkon, a Kossuth u. 45-ben, a konyhában belobbant a gázpalack. A lángokat a tűzoltók és a lakók oltották el. A pécsi Honvédkórház kazánházát elöntötte a víz, amit a tűzoltók szivattyúztak ki.

Körzeti Tv-adás

A Pécsi KTV ma 18.15-kor a TV 2-n jelentkező Hétközben c. műsorának tartalmából: Pedagógusgondok tanév elején. *Ráday Mihály* a városvédelemről. A komlói kézilabdázók sikerei. Krisna-hívők Somogyvámoson. Foglalkozása: madárgyűrűző.

Két Lotti

A 35. heti Két Lotti-játékban a 3+3-asokra jutó nettó 36 445.321 Ft halmozódik a 6-os nyerőosztályban. A 3-asok nyereménye: 83 845, a 2-eseké 323 Ft. Nyerőszámok: 7, 49, 57, 10, 40, 42.

Veni Sancte

A Ciszterci Rend pécsi Nagy Lajos Gimnáziumában ma 17 órakor kezdődik a tanévnyitó. A Veni Sancte-szentmise 18 órakor veszi kezdetét a Belvárosi templomban többek között az öregdiákok részvételével.

Biztonsági őrképző és vagyonvédelmi szaktanfolyamot
-fegyvervizsgára való felkészítéssel-
szervez
1994 szeptember 13-tól
a KÖTTER Security Hungaria Kft.
és a Baranya Megyei Rendőr főkapitányság
A Kft. az eredményesen vizsgázó hallgatók közül választja ki munkatársait
Jelentkezni lehet személyesen szeptember 10-éig a
KÖTTER Security Hungaria Kft-nél
Pécs, Zsolnay Vilmos út 56.
/volt MERKUR telep/
Telefon: 315-552

MÉTERÁRU!
50-70 %-os kedvezmények azaz minden textil 200 Ft/m
CSAK 3 NAPIG!
HELLA Pécs, Király u. 58.

ADÓBÍRSÁG?
VAGY SZAKSZERŰ KÖNYVELÉS?
Mi pénzügyi felelősséggel vállaljuk:
- elmaradt könyvelések pótlását
- cégek teljeskörű könyvelését
- mérlegek könyvvizsgálói hitelesítését
- önrevízió készítését
- hitelkérelmeket és vagyonértékelést
Szoftorg Kft., Tel./fax: (72)-325-421

FOTÓ PORST
PÉCS, KIRÁLY U. 20.
NYITÁS: 94.09.01-ÉN 10 ÓRAKOR
NAGYSZABÁSÚ MEGNYITÁS! ÓRIÁSI ÁRUVÁLASZTÉK! HIHETETLENÜL OLCSÓ ÁRAK!
NYITÁS NAPJÁN:
MINDEN VÁSÁRLÓ AJÁNDÉKOT KAP!
GYEREKEKRŐL INGYEN SZINES KÉPET KÉSZÍTÜNK!
ÉS AMI MÉG SOHA NEM VOLT:
SZEPT. 14-IG 9 X 13 cm-es SZINESKÉPEK

Egészségügyi szolgálat

Mindennapos felvételi ügyeletek gyermek belbetegek részére: Pécs város: POTE Gyermekklinika Szigetvár város és járás, a pécsi és a volt sellyei járás: Megyei Gyermekkórház. Gyermeksebészeti, kórházi felvételt igénylő gyermekfülészeti betegek részére páratlan napokon: POTE Gyermekklinika; páros napokon: a Megyei Gyermekkórház látja el, Pécs és Baranya megye egész területéről érkező betegek részére.

Pécs város lakossága részére felnőtt belgyógyászat: Megyei Kórház III. sz. Belgyógyászata. Sebészet, baleseti sebészet: Megyei Kórház. Égési sérülések: Honvéd Kórház. Koponya- és agysérülések: Idegsebészet. Pécs város és a csatolt községek neurológiai betegeinek felvételét a Neurológiai Klinika; pszichiátriai betegek felvételét a Pszichiátriai Klinika látja. Mindennapos akut urológiai ellátás és felvételes ügyelet: POTE Urológiai Klinika. (Pécs, Munkácsy M: u.) Szemészeti betegek ügyeleti ellátása 17 órától: POTE Szemészeti Klinika. (400-ágyas Klinika). Felnőtt fül-orr-gégészet: POTE Fül-Orr-Gégeklinika. (Munkácsy M. u.)

ÉJSZAKAI KÖRZETI ORVOSI ÜGYELET

Pécs város felnőtt lakossága részére egy helyen a Lánc utcai rendelőintézet földszinti ügyeleti helyiségeiben minden este 7 órától másnap reggel 7 óráig. Telefon: 414-347.

Fogászati ügyelet minden este 7 órától másnap reggel 7 óráig a Lánc utcai rendelőintézet földszinti ügyeleti helyiségeiben, gyermekek részére is. Telefon: 414-347.

Gyermeklakosság részére egy helyen, a Gyermekklinikán, Pécs, József A. u. (bejárat a Bajnok utca felől) délután 5 órától másnap reggel 7 óráig. Telefon: 410-938.

ÉJSZAKAI ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK

Zsolnay Patika, Pécs, Lánc u. 20., Winkler Lajos gyógyszertár, Pécs, Munkácsy M. u. 4.

SOS-ÉLET telefonszolgálat a 412–390-es számon díjmentesen hívható este 7 órától másnap reggel 7 óráig.

A MMSz Pécsi csoportja ingyenes orvosi és tanácsadó szolgálata bárki részére beutaló nélkül igénybe vehető Pécs, Janus Pannonius u. 6. sz. alatt.

9-13-ig szoc. tanácsadás, 14-17-ig belgyógyászat, közben 16-17-ig klin. pszichológia, 18-19-ig fájdalommentes ambulancia.

Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Pécsi Iroda Pécs, Bem u. 5. I. 111. Konzum Irodaház. T.: 412-277/17 m. Félfogadás: 11-13-ig.

Galenus Egészségügyi és Szociális Gondozó Bt. Betegápolás, gondozás, szociális ellátás. Pécs, Goldmark K. u. 1. Telefon: 329–798, 9-től 16 óráig.

Fabók Gyula

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA '75

„az anyaggal való intenzív foglalkozás növeli biztonságunkat az érzelmi élmények terén. emellett ismereteink területén is megvilágosít egyet-mást, még akkor is, ha az anyag fizikai elemzését át kell engednünk a modern természettudomány módszereinek."

(Moholy-Nagy László)

A gondolati, tartalmi erőpróbák, a művészet területén varázslatos vonzókört, csodálni való „hold-udvart" teremtenek az alkotások körül. Nézők, és legtöbbször a „szakma" hívatottjai is a műről, a látni és láttatni akarás szellemi érzékenysége szerint alakítják véleményüket, s ez természetes is. De az is igaz, — különösen a képzőművészetben — hogy a közölni való megjelenítése a szó szoros értelmében szakmai ismereteket kíván; a felfedezett és vizuálisan megörökítendő érték az esztétikai törvények kötésén túl, az értéket hordozó anyag törvényeihez igazodva válik megérthetővé, élménytadóvá. Nem véletlen, hogy a művészetek történetében a kor megértésére irányuló törekvések mellett tanúi lehetünk annak, hogy a művészek áldozatos harcot folytattak a kifejezés objektív, tárgyi eszközeinek birtokba-

vételéért is. Lehetett ez a harc manuális gyakorlás, új anyagoknak a művészet közegébe való emelése, vagy éppen a már ismert és használt anyagok, technológiák megújítása.

A kortárs magyar képzőművész látványosan igazolja a művész és anyag kapcsolatából születő új törekvések megjelenését. Ezek közül is a zománc reneszánsza jelent egy teljesen körülírható, ma már önmagán belül is részekre osztható, művészek nevével fémjelezhető műfaj-jellegű ágat. E régi hagyományokat magáénak tudó anyag a frissen keletkezett érdeklődés nyomán új szerepkörbe kerülve olyan eredményekhez juttatta az iránta fogékony alkotókat, amelyek gazdagítják képzőművészetünk jelenét és holnapját. Természetesen a kezdeteknél nem volt egyszerű az újrafelfedezés; a hagyo-

mányok konzervatizmusa erősen körülhatárolta a zománchoz nyúlók bátorságát. Kicsit talán szentségtörésnek is számított a klasszikus értékű alkotásokon megismert anyagot burkolóanyagon, táblaképen, grafikai szellemű munkán, kisebb-nagyobb falképen felhasználni. Ugyanakkor kötötték a bátor kezdeményezőket, a zománc iránt érdeklődőket, a más műfajban kialakult stílusjegyeik is. Amilyen szabados és sokszor nem eléggé átgondolt ma a zománc képzőművészeti felhasználása, annyira szűk és kísérleti jellegű volt kezdeti megjelenése. Szerencsére napjainkra pontosan kirajzolódik, hogy milyen területeken és kik foglalkoznak eredményesen, az attraktív megoldásokat is lehetővé tevő anyaggal. Mert vannak, akik valóban újítók, s vannak, akik még mindig csak keresők; közöttük olyanok, akik magukat keresik.

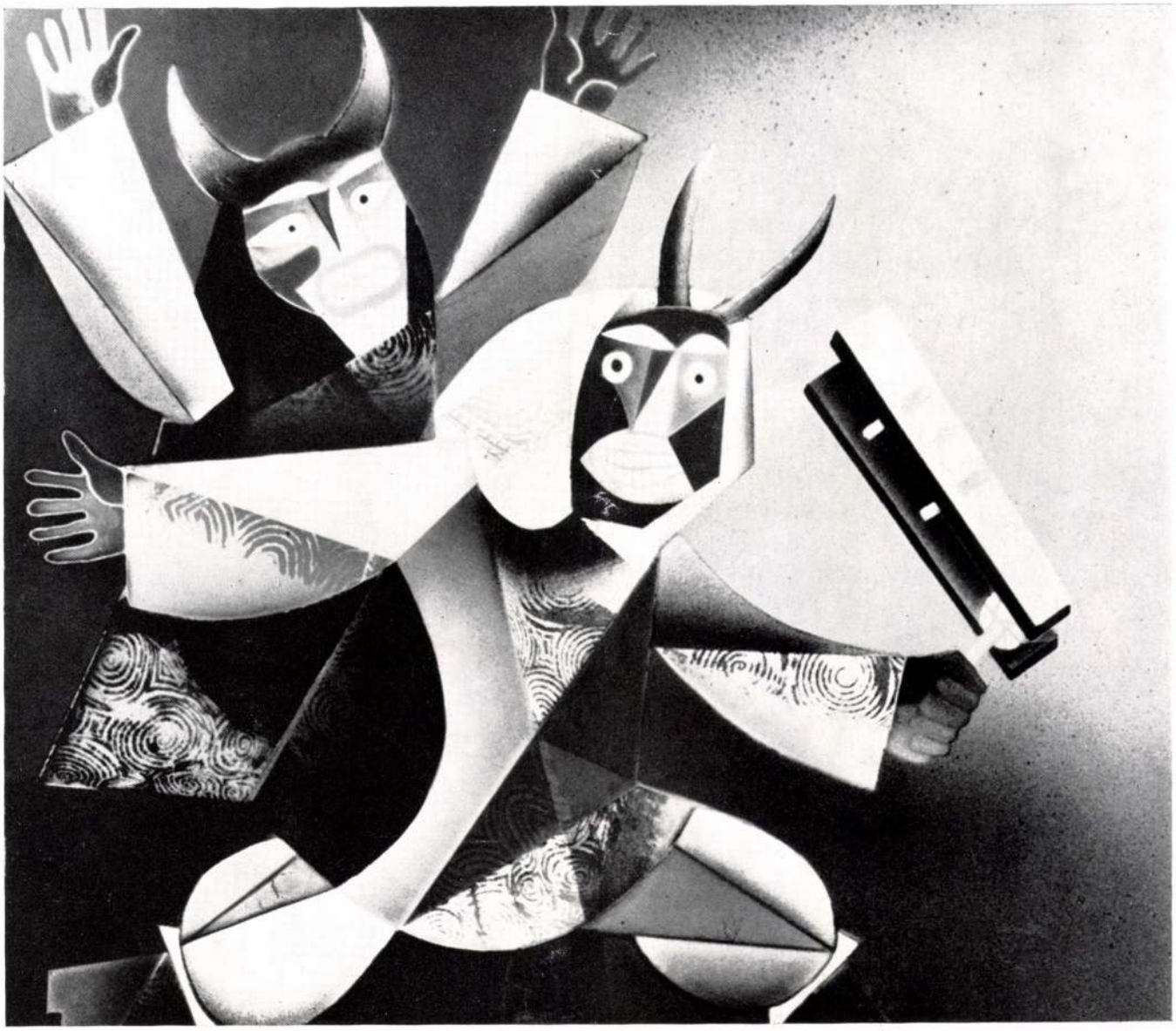

Fabók Gyula azok közé tartozik, akik már a kezdettől folyamatosan eszköztárukban tudhatják a zománc kínálta kifejezési eszközöket. Funkcióban szerepet kapó — tárgyakhoz és épülethez kapcsolódó — munkák, táblaképi szerepben kipróbált zománctechnika, s a technológiai eljárásokat tágító próbálkozások jelzik azt az utat, amelynek újabb állomása a mostani kiállítás. Újabb, de egyben lezáró és távlatokat is nyitó állomás, mert az összefüggő sorozatok az anyag ismeretében, a technológiai megoldásokban, a szakmai feladatok és a gondolati tartalom tekintetében olyan összefoglalást tárnak elénk, amely bemutatja egy művész mélységben gazdagodó fejlődését, és az anyag — a zománc — értő kezekhez való alkalmazkodó képességét. Ezért is állíthatjuk, hogy Fabók Gyula személyében nem csupán a zománc meg-

bűvölte festőt ismerhetjük meg, olyan alkotót, aki a festészet területén elért sikerei részigaszságait ülteti át más anyagba: hanem olyan művészt, aki minden általa művelt területen átgondolt és egységes program szerint dolgozik. Művészetében rendező elv a feszes kompozíciót teremtő szerkezet hangsúlyos bemutatása, s a nagy egységeken belüli, szinte intim jellegű tér- és színkapcsolatok részletes taglalása. A határozott és karakteresen fogalmazott konstrukció, valamint az apró mozzanatok díszítettségére, tisztaságára is figyelmet fordító építkezés dinamikus kapcsolatában inkább dramatizálóan, mintsem elbeszélő jellegűen bontakozik ki művészete. Hihető lehetne tehát, hogy éppen az ellentétek feszültségét kihasználó ábrázolásmód vezette el Fabók Gyulát az attraktív megoldásokat segítő zománchoz. De a mostani tárlat anyaga

arra figyelmeztet, hogy leegyszerűsített következtetés lenne, ha csupán az előbb említett kapcsolatban keresnénk az indítóokokat. A probléma felvetésben és megoldásban egymásra épülő munkák és sorozatok világosan bizonyítják, hogy Fabók Gyula sohasem lépi át a tartalom megkívánta attraktívitás határát. Nem találkozhatunk önmagáért való, a manualitást dícsérő ornamentális játékkal, s nem fedezhetjük fel a tüzes zománc-színek öntetszelgős harsogását sem. Éppen az a magával ragadó, hogy a korábbi kísérleteket idéző „Asszony-alakok" jelképi erejű méltóságában is valóságos festői feladatok oldódnak meg, s a forma- és színkavalkád visszaadását segítő busó-témában is komoly, emberről, emberi gondolatokról szóló művészi program ölt testet. Tehát nem külsődleges tényezők fordították figyelmét a zománc

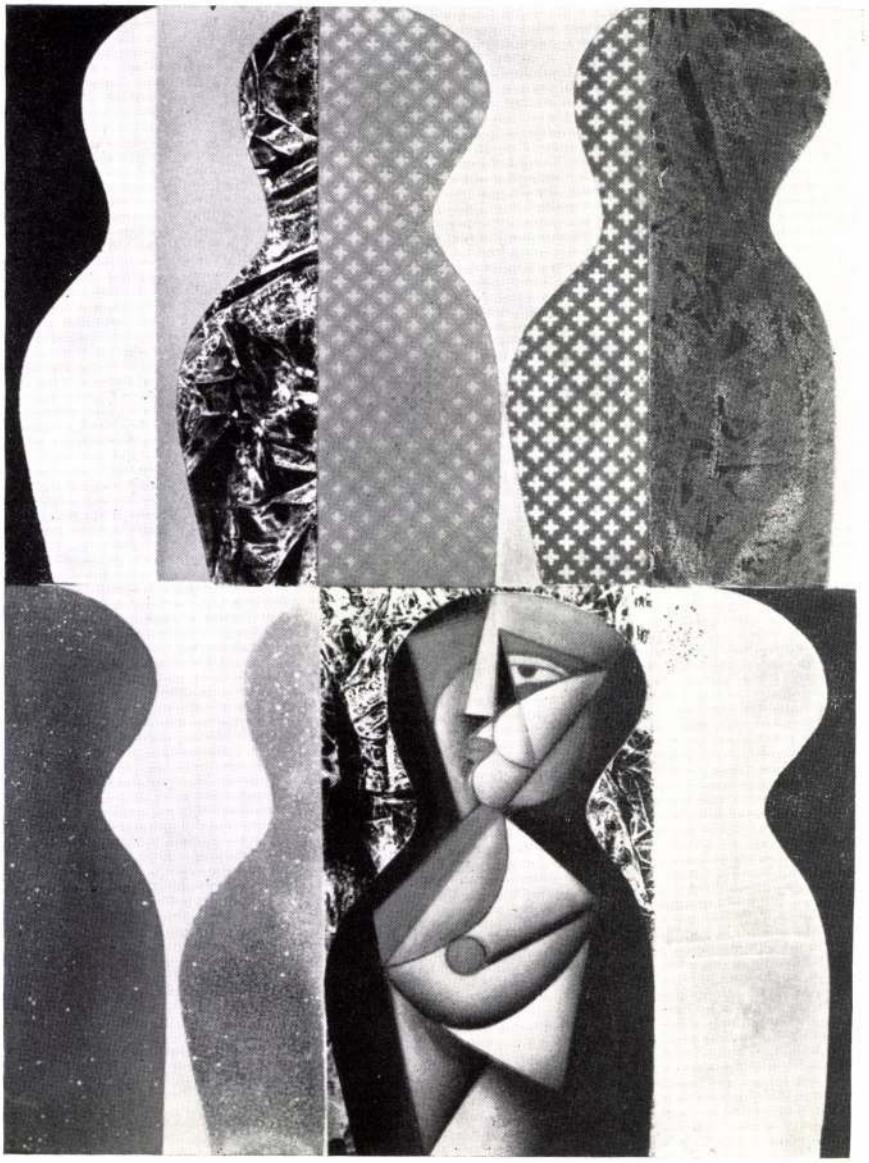

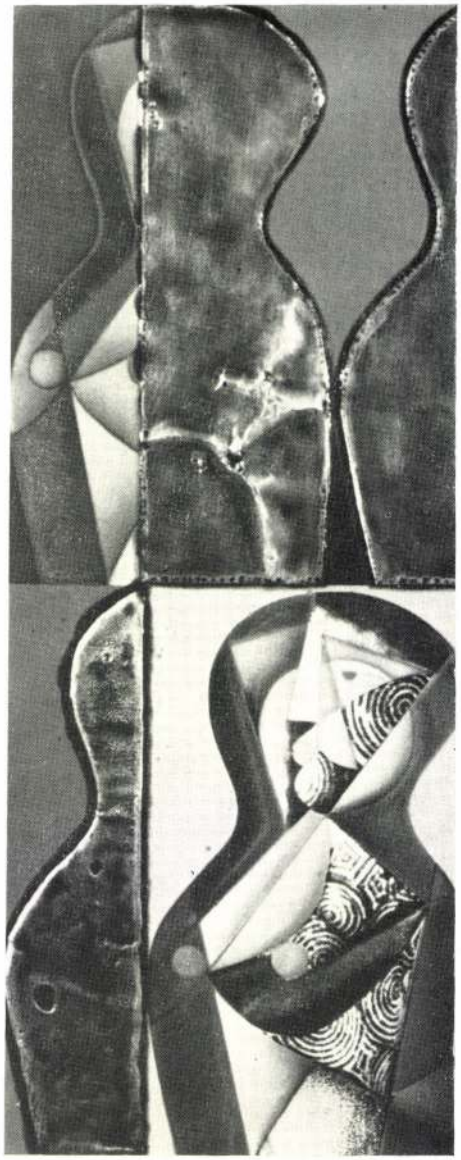

felé, s főként nem külsődleges megoldások pillanatnyi sikereiért vállalja a zománccal való munkálkodás minden gondját. Sokkal inkább a jó művészt jellemző kutatási szándék, a művészet eszközeinek, a szólni tudás érdekében történő gazdagítása jellemzi zománchoz kötődését. S hogy ez mennyire igaz, mutatja az is, hogy ezzel az új kiállításával missziót is vállal: egyszerűen és didaktikus szigorúsággal mutatja be a színproblémák sokrétűségét, s azt az alapigazságot, hogy az anyag motiváló, de nem meghatározó tényező a művészetben.

Az egyre gyarapodó számban zománccal foglalkozók között nem sok művésznek sikerült azt megoldani, amire Fabók Gyula sikerrel vállalkozott. Kevesen vannak, akik műfaji törvények és anyag egymásnak feleselő ellentétében úgy találják meg az

összhangot, hogy ne kelljen feladniok stílusjegyekben élő egyéniségüket, s hogy a formai megoldások újító szándékában se kelljen lemondaniok a művészet lényegét adó tartalomról. Fabók Gyula megvívta ezt a harcot, s most úgy mutatkozik be, aki már nem a harc keménységéért, hanem az elért eredményekért vár joggal elismerést és megbecsülést. Meg vagyok győződve arról, hogy az nem is fog elmaradni.

Bereczky Lóránd

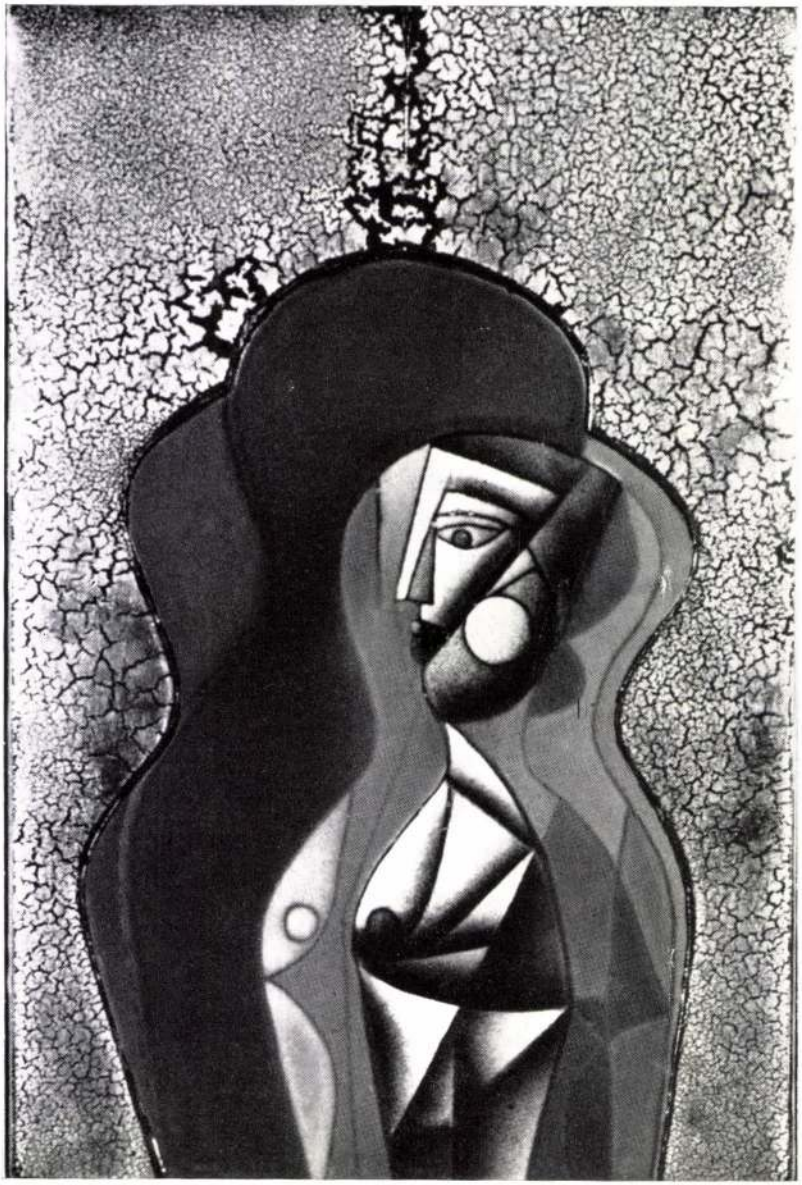

Fabók Gyula

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA '75

1942. február 21-én született Budapesten. Festőművész. Művészeti Gimnáziumot végzett, majd 1960—65 között Hincz Gyula és Szentiványi Lajos növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. 1960-ban Derkovits-ösztöndíjat nyert.

Résztvett a Fiatal Művészek Stúdiójának kiállításain, valamint a nemzeti tárlatokon. Festő-díjat kapott a Stúdió 67 kiállításon, első díjat 1969-ben a Zománcművészeti kiállításon Salgótarjánban. Résztvett 1967-ben a Fiatal Művészek Biennáléján Párizsban. Festményeit és tűzzománc kompozícióit több külföldi kiállításon is bemutatták, így a Moszkvában, Bécsben, Glasgowban, Würzburgban, Bordeauxban, Bolognában, Damaszkuszban, Bejrútban rendezett magyar tárlatokon.

Egyéni kiállítást 1970-ben rendezett a Műcsarnok kamaratermében, majd Dunaújvárosban, Balassagyarmaton, Nyírbátorban, Hódmezővásárhelyen, Vácott; 1972-ben a TV-Galériájában; 1973-ban Debrecenben, a Képcsarnok Medgyessy termében.

Munkái közül több szerepel közgyűjteményekben és magángyűjtőknél. Egy-egy nagyméretű zománckompozícióját Kaposvárott a megyei MSZMP székházában, Nyergesújfalun a Viscosa irodaházában, Berettyóújfalun az Elzett Művekben állították fel.

KÉP CSAR NOK

Csók István Galéria
Budapest, V. Váci utca 25.
1975. október 23 — november 6.
Katalógust tervezte: Papp Gábor
Fotókat készítette: Szépe Zoltán

Felelős kiadó: Köteles István

75.431 Képcsarnok V. nyomda

FÁBOS Rózsa Jató

Ezúton mondunk hálás köszönetet a rokonoknak, ismerősöknek és mindazoknak, akik szeretett halottunk,

TÓTH KÁROLY

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, és mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Fájó szívvel tudatjuk, hogy a szerető anya és anyós,

HERMAN LAJOSNÉ
szül.: Györkös Julianna

Kaposvár, Zrínyi u. 58. sz. alatti lakos szerető szíve 80 éves korában megszünt dobogni. Drága halottunkat 1993. november 19-én, 11 órakor helyezzük örök nyugalomra a kaposvári Keleti temetőben.

Gyászolják Herman és Fajtai család

Mély fájdalommal tudatjuk felejthetetlen, drága jó édesanyánk,

ÖZV. MAYER VILMOSNÉ
szül.: Szabó Ilona

volt nagyatádi lakos, 82 éves korában elhunyt. Temetése november 16-án, 15 órakor a nagyatádi központi temetőben lesz.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága fiam, szeretett testvérem,

SIMON KÁROLY

48 éves korában, hirtelen elhunyt. Temetése 1993. november 17-én, 11 órakor lesz a magyaregresi temetőben.

Gyászoló család

Hálával gondolunk mindazokra, akik szeretett halottunk,

VIZELI FERENC

volt somogyszobi lakos temetésén részt vettek, és részvétüket bármilyen módon kinyilvánították.

A gyászoló család

Fájdalommal tudatjuk, hogy

SZERETNICKI LÁSZLÓ

Kaposvár, Béla király u. 99. sz. alatti lakos 50 éves korában csendesen elhunyt. Drága halottunkat 1993. november 18-án, 11 órakor helyezzük örök nyugalomra a kaposvári Nyugati temetőben.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk azokkal, akik ismerték és szerették, hogy

BOGNÁR KÁROLYNÉ
sz.: Németh Irén

női szabó, Siófok, Fő u. 21. sz. alatti lakos, 1993. november 14-én, 65 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése november 18-án (csütörtökön), 13 órakor lesz a siófoki Kele utcai temetőben.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk azokkal akik ismerték és szerették, hogy

TOKAJI LAJOSNÉ
szül.: Lukács Julianna

életének 85. évében elhunyt. Temetése 1993. november 18-án, 13.30 órakor lesz a kaposvári Nyugati temetőben.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk azokkal, akik ismerték és szerették, hogy szeretett férjem, édesapánk,

KOCSIS ISTVÁN

(volt Latinca Mg.Tsz. dolgozója), Kaposvár, Nagyváthy J. u. 7. sz. (volt Kecelhegyi) lakos, hosszú betegség után 72 éves korában elhunyt. Temetése 1993. november 18-án, fél 4 órakor lesz a kaposvári Nyugati temetőben.

Gyászoló család

Kaposváron, november 11-én, 11–11.30 óra között az AVANTI benzinkútnál, tankolás után a

gépkocsiból kiesett egy irattárca, benne fontos iratokkal

Kérem a becsületes megtalálót, szíveskedjen a tárcát a benne levő iratokkal együtt a Nagybajom és Vidéke Takarékszövetkezet, Nagybajom, Fő u. 109–111. számra postán megküldeni.

A tárcában lévő pénzt pedig jutalomként tartsa meg. (25360)

Kaposváron két napig árusít a

NEFELEJCS

November 17 én és 18 án a Szakszervezetek Házában 9–17 óráig

(24718)

Megnyílt!

Landa autósbolt

Nagykanizsa, Huszti tér 5.

Teher és személygépkocsi alkatrészek, ápolási és felszerelési cikkek széles választékával várjuk Tisztelt vásárlóinkat.

Telefon: 93/312-778

(24629)

INGATLAN

FONYÓDLIGETEN ikernyaraló fele eladó. Érdeklődni 82/414-058, 16 óra után. (24879)

A BRÓKER Ingatlanügynökség díjmentesen tájékoztatja Önt otthonában is. Forduljon hozzánk! Kaposvár, Fő u. 7. Tel.: 82/316-526 (24842)

BALATONBOGLÁRON frekventált helyen 44 m²-es üzlet eladó, esetleg kiadó. Bármire alkalmas. Telefon: 84/360-886 este. (24654)

DESEDAI hétvégi ház 650000 Ft-ért eladó. Tel.: 82/317-022. (25176)

FONYÓDON 163 n-öl, közművesített építési telek eladó. Tel.: 85/360-574 (24682)

KAPOSFŐN 3 szobás, új családi ház eladó. Érdeklődni egész nap, Kaposfő, Kossuth u. 66. (25168)

KAPOSVÁR belvárosában 60 m² + galériás üzlet megosztási lehetőséggel eladó. Tel.: 82/313-977 (25129)

KÖRÖSHEGYEN eladó 540 n-öl szőlő. Víz, villany van. Kőröshegy, Dózsa u. 77. (25066)

OSZTOPÁN Petőfi u. 49. alatt családi ház eladó. Érdeklődni: Farkas József Bodrog Kossuth u. 85. reggel és este (24831)

SOMOGYJÁD, Kossuth u. 2. alatt 3 szobás családi ház kerttel, beépíthető telekkel eladó. Érdeklődni: Somogyjád, Gárdonyi u. 18/A. (24529)

JÁRMŰ

VW Passat, 1988-as, 1,8 i. kat. kitünő állapotban, Barkas tgk. új alvázzal jó állapotban, műszaki nélkül, 50 cm3-es, 4 ütemű, fekete Honda Chopper motorkerékpár eladó. Tel.: 82/313-249, 17 óra után. (25329)

MERCEDES 190 dízel, 130000 km-t futott, extrákkal, megkímélt állapotban eladó. Tel.: 82/370-118. (25211)

ELADÓ Datsun Stanza (1600 cm³ Nissan) kitűnő állapotban, 82. évjárat. Irányár: 275 EFt. Telefon: 84/314-655 18-22 óráig. (24773)

KAPOSVÁRON 740 m² zártkert, kis faházzal sürgősen, ugyanitt Lada 1200. műszakival eladó. Tel.:82/316-970 délután (25004)

ÁLLÁS

HOMOKSZENTGYÖRGYÖN rövidesen megnyíló élelmiszer kisáruházunkba keresünk boltvezetőt és eladókat, elsősorban környékbeliek jelentkezését várjuk. Leveleket: 7407. Pf. 79-re kérjük. (24820)

PÉK szakmunkást felveszek. Jelentkezni az esti órákban a 82/320-442-es telefonon. (24847)

TELEFONNAL, gépkocsival, érettségivel rendelkező munkatársakat keresünk mellékfoglalkozásra. Jelentkezés ma 9-18 óráig. Tel.: 85/311-514 (25069)

ÜZLETKÖTŐT felveszek. Tel.: 72/490-413. (24412)

EGYÉB

BALLAGÁSI

öltönyök, ruhák, kiegészítők olcsón, 40 %-os előleggel december 15-ig megrendelhetők Kaposváron a Somogy pavilonsoron lévő Ágnes Szalonban, és a Szabó-Halvax ruházati üzleteinkben, Tel.: 82/310-364, 315-872. (24344)

BAROMFI-bolt nyílt Balatonlellén, a Fortuna Üzletközpont melletti üzletsoron. Nagy választék, kedvező árak. Szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat. Szállítók jelentkezésére is számítunk. Tel.: 85/353-113. (24467)

ELADÓ 6200 m³/h léghevítő kazán, és 10 db robbanásmentes fénycsőarmatúra. Kaposvár, Hemann O. u. 57. (25169)

ELADÓ Tramszfer papírt nyomtató gép, és FRJ 10x180-as síkkötőgép. Tel.: 84/314-655 18 órától. (24774)

HASZNÁLT vegyes tűzelésű kazánt vennék Siófok környékén. Ajánlatokat a 84/349-183 telefonszámra kérek. (24776)

IREGSZEMCSÉN Siófoktól 30 km-re beteg édesapám mellé gondozót keresek ottlakással. Bérezés megegyezés szerint. Tel.: 85/350-532. (24794)

JÖVEDELMEZŐ otthon végezhető tiszta másolási munkát ajánlok. Válaszborítékért tájékoztatom. Varga Gyuláné Kaposvár, Kinizsi ltp. 2. (24968)

Külföldi fonalak viszonteladóknak nagykereskedelmi áron! Tel.: 82/310-862. délelőtt (25024)

KÁRPÓTLÁSI jegy privatizációhoz, részvényjegyzéshez eladó. Tel.: 60-368-133. (22459)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/419-910 (23971)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/311-232 (23972)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/317-558 (24854)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/411-722 (24857)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/313-129 (24903)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/310-618 (25031)

MŰHOLDVEVŐK

14 600 Ft-tól. Háztartási és kertigép SZERVIZ, GABE Center, Bábonymegyer, Ságvári u. 33. Tel.: 84/320-727, 321-762 (20640)

MŰHOLDVEVŐK 15 900 Ft-tól. A karácsonyi csúcsforgalom miatt előjegyzést felveszünk. SATELLIT BT. Tab, tel.: 84/320-412. (24423)

PRIVATIZÁCIÓHOZ kátpótlási jegy milliós tételben eladó. 72/332-455, 60/360-133. (24053)

REDŐNY és reluxa olcsón. Tel.: 85/350-273 (22921)

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó olcsón, garantált minőségben. Tel.: 82/315-893. (23509)

REDŐNY, reluxa. Tel.: 82/312-802. (24121)

REDŐNY-reluxa, erkélyredőnyözés 15% kedvezménnyel. Tel.: 82/313-531. (24408)

TELEVÍZIÓ 55 CM

27 900 Ft (Szuper sarkított) Parabolaszerviz, Tab, tel.: 84/320-205. (24764)

TÁJÉKOZTATOM kedves régi és új vásárlóimat, hogy Balatonföldváron a Szentgyörgyi út 4. sz. alatt Padlószőnyeg áruházamat megnyitottam. Padlószőnyegek gépi és kézi szőnyegek, műanyagpadlók, tapéták, egyéb lakástextilek olcsón és nagy választékban kaphatók. Módos Attila. (24788)

VIDEOLEJÁTSZÓ eladó. Tel.: 82/317-022 (25175)

ÁLLAT

TÖRZSKÖNYVEZETT dobermann kiskutyák sporttársi áron eladók. Koósz Roland, Csokonyavisonta, Széchenyi u. 66. (24643)

DIGITAL KFT.

PÉCS, RÁKÓCZI ÚT 39/C

Tel./fax: 72/336-133, 335-747

Viszonteladók, kereskedők, üzletek részére nagykereskedelmi áron kínálunk színes tv-ket, videomagnókat, mikrosütőket, egyéb háztartási és elektronikai berendezéseket.

Kérje aktuális árlistánkat, faxon vagy levélben.

(24911)

ÉPÍTKEZŐK FIGYELEM!

AKCIÓ!

Kisméretű, tömör tégla

I.oszt.	10,50 Ft/db
III.oszt.	9,20 Ft/db
IV.oszt.	2350 Ft/m³

Kettős méretű, lukacsos tégla

I.oszt.	17,50 Ft/db
III.oszt.	14,50 Ft/db

Áraink a kiszállítást is tartalmazzák!

Tel.: 74/371-848

(25026)

Több mint 1000 férfi és női hívó naponta itt a te lehetőséged új kapcsolatokra!

ÉLŐ TELEFON PARTY

24 órás szolgáltatás

ÉLŐ beszélgetés • szórakozás • randevúzás telefon-flört • találkozás. Beszélgethetsz vagy csak hallgatod a többieket.

új

Próbáld ki, HIVD MOST!

00.180 9537 0694

Ez egy tengerentúli hívás: 90 Ft./ 1/2 perc.

BARCS

OPEL MÁRKAKERESKEDÉS

UNITRADE KFT.

OPEL EUROSERVICE

OPEL gépkocsik teljes körű szervizelése, javítása, értékesítése, lízingelése!

KAMATMENTES VÁSÁRLÁS

7570 BARCS, Nagyhíd u. 17.

Tel.: 82/461-833; 463-051

(24215)

MINDEN SZERDÁN TITÁN AKCIÓ

FT 5 vízmelegítő	6590 Ft helyett	5800 Ft
FTA 5 vízmelegítő	6890 Ft helyett	6100 Ft
FT 10 vízmelegítő	8420 Ft helyett	7400 Ft
FTA 10 vízmelegítő	8670 Ft helyett	7600 Ft
Z 30 bojler	12 000 Ft helyett	10 600 Ft
Z 50 bojler	13 100 Ft helyett	11 500 Ft
Z 80 bojler	14 800 Ft helyett	13 000 Ft
Z 120 bojler	18 500 Ft helyett	16 300 Ft
Z 150 bojler	20 400 Ft helyett	17 900 Ft
Z 200 bojler	23 600 Ft helyett	20 700 Ft

Várjuk érdeklődésüket!
Címünk: TITÁN 22. áruház
Kaposvár, Baross u. 18.

(25111)

MAI MŰSOR

Kaposvár Szivárvány du. 5 és 7: NYOMUL A 8. DIMENZIÓ (am.) **Marcali** 7: LORENZO OLAJA (am.)

TELEVÍZIÓ

Budapest 1

6.05: Falutévé. 6.25: Határtól - határig. 6.35: Üzlet. 6.45: Híradó. 7.00-9.00: Napkelte. 9.00-12.00: napközi. 9.30: Riviéra. 10.30: Moselbrücki történet. 11.30: Játék. 12.00: Déli harangszó. 12.07: Jelenségek az állatvilágban. 12.37: Képújság. 16.00: Híradó. 16.10: Telis-televideo '93. 16.15: Dick Tracy-show. 16.25: Hatalom és szenvedély. 17.15: Anyák. 17.40: Álljunk meg egy szóra! 17.55: Cimbória. 18.05: Meselánc. 18.25: Kaláka folkfesztivál '93. 18.50: ,,Veletek vagyok mindennap..." 19.07: Vackor. 19.30: Híradó. 20.05: Telesport. 20.25: A Guldenburgok öröksége. 21.15: Hitel, Világ, Stádium. 22.00: Monty Python Repülő Cirkusza. 22.30: Mondolat. 22.50: TS - Sportvarázs. 24.00: Híradó.

Budapest 2

10.00: Parlamenti Napló. 16.05: Mit ér az ember, ha vidéki...?! 16.20: A kölcsönkapott Föld. 16.40: Stan és Pan. 17.05: Elektor kalandor. 17.10: Viaja al espanol. 17.25: Korforduló. 18.00: Körzeti híradók. 18.13: A tudomány és a technika mérföldkövei. 18.35: Korkép. 19.30: A boldog család. 20.25: Stúdió '93. 21.15: Műsorajánlat. 21.25: Mindent vagy semmit! 22.00: Híradó. 22.25: 24 óra. 22.50: Nem lehetek, míg élek, bátortalan.

Szív Tv

19.00: Műsorajánlat. 19.10: Babamama torna. 19.35: Gyermekek képernyője. 20.00: Top 10. 20.40: Seiko-shop. 20.50: Borotvaélen. 22.30: A főváros barlangjai.

HBO

17.30: Kutyavilág: Szaglász, az ász. 18.00: A jelölt. 19.50: Rózsaszín Cadillac. 21.50: Az önmagát kísérő férfi. 23.30: Titkok háza.

Osztrák Tv1

10.30: Játékfilm. 12.05: világkupacsőd. 13.00: Hírek. 13.10: Rólunk van szó. 13.35: Csodálatos évek. 14.00: Trapper John. 14.45: A holnap mesterei. 15.00: An-tan-ténusz. 15.50: Tiltott arany az esőerdőben. 16.15: Confentti-show. 16.35: Flintstone család. 17.00: Minihírek. 17.10: Wurlitzer. 18.05: Rólunk van szó. 18.30: Áldott csapat. 19.30: Híradó. 20.00: Sport. 20.15: Univerzum. 21.10: Oldalpillantások. 21.20: Saját felelősségre. 22.10: A Szahara terv 1. 23.50: Hannah és nővérei. 1.35: 1000 mestermű.

Osztrák Tv 2

15.00: Hársfa utca. 15.30: Oldalpillantások. 15.40: A Habsburgok. 16.35: Természetfilm. 16.45: Dokumentumfilm. 17.30: Tájékozódás. 18.00: Bill Cosby-show. 18.30: Kvízjáték. 19.00: Tartományi élet. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális magazin. 20.15: Legjobb a Gaudimaxból. 21.07: Külföldi tudósítások. 22.00: Híradó. 22.35: Club 2.

MŰHOLDPROGRAMOK

PRO 7

11.30: Roseanne. 12.00: Nyersbőr. 13.00: Az Arany-híd ügyirat. 14.55: Gyémántok. 15.55: Mr. Belvedere. 16.25: Varázslatos Jeannie. 16.55: Rajzfilmek. 18.25: Hármak társasága. 18.55: Utcai flört. 19.25: Roseanne. 20.00: Híradó. 20.15: Bel Air hercege. 22.20: T.J. Hooker. 23.20: Pokol-tábor.

SAT 1

10.25: Bonanza. 11.15: 5x5. 11.45: Szerencsekerék. 12.25: Fiatal és nyugtalan. 13.15: Trapper John. 14.10: Szomszédok. 14.40: Bonanza. 15.40: Ürszekerek. 16.45: ATP tenisz-világbajnokság. 19.00: Szerencsekerék. 19.45: Híradó. 24.00: Electric Blue. 0.40: Ki a legjobb férfi?

RTL

11.30: Családi párbaj. 12.00: Magazin. 12.30: A Springfield-sztori. 13.20: Kalifornia klán. 14.10: Hétköznapjaink. 15.00: Ilona Christen. 16.00: Hans Meiser. 17.00: Ki itt a főnök? 17.30: Családi kötelék. 18.00: A szív szava. 18.45: Híraó. 19.10: Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Columbo. 21.45: Quincy. 22.45: Dirk Bach-show. 23.15: Gottschalk-show. 24.00: Éjféli utazás.

RÁDIÓMŰSOR

Kossuth rádió

4.30: Reggeli Krónika. 8.10: Törvénykönyv. 8.20: Műsorismertetés, programajánlat. 8.40: Napközben. 10.430: Mindennapi tudomány. 11.05: Társalgó. 12.00: Déli Krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Falurádió. 12.50: Külpolitikai figyelő. 13.05: Vendég a háznál. 13.15: Zenetükörben. 13.30: Tanúim lesztek! 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 14.55: A Magyar Népzene és Népköltészet Hete. 15.05: Enciklopédia. 15.55: Cégér. 16.00: Délutáni Krónika. 16.10: Mindennapi gazdaság. 16.20: A Magyar Népzene és Népköltészet Hete. 17.05: Könyvismertetés. 17.25: A Szabó család. 18.00: Esti Krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! 19.40: A feledés ellenében... 20.05: A MAgyar Népzene és Népköltészet Hete. 20.30: Határok nélkül. 20.50: Beszélni nehéz. 22.00: Késő esti Krónika. 22.30: Parlamenti folyosó. 23.05: Egy énekes - több szerep.

Petőfi rádió

4.35: Hajnali kalendárium. 6.05: Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.05: Ezt hallgattuk anno... 8.50: Helykereső. 9.03: Zöld telefon. 9.10: Zene-szó. 10.55: Gordiusz plusz. 11.03: Családi persely. 11.15:M űvészbejáró. 11.40: Néhány perc humor. 12.00: Lépésről lépésre. 13.10: A Magyar Népzene és Népköltészet Hete. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00: Mindenki másképp csinálja. 15.03: Misical, musical, musical. 16.00: Csúcsforgalom. 17.05: Premier. 18.00: AMi a szívedet nyomja. 18.30: Helykereső. 19.05: Varázsgömb. 19.50: A Magyar Népzene és Népköltészet Hete. 20.20: A Pasaréttől Wimbledonig. 21.10: Federico Fellinire emlékezünk. 22.30: Érintés. 23.10: Máról holnapra. 0.15-4.20: Éjfél után.

Bartók rádió

6.00: Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: Ezredforduló. 10.47: Zenekari muzsika. 11.40: Országok, tájak zenéje. 12.00: Hírek. Időjárás. 12.07: Hangverseny délidőben. 14.05: Auf Deutsch gesagt. 14.20: Egyiptomi József. 14.45: A kamarazene kedvelőinek. 15.43: Fúvószenekarok felvételeiből. 16.05: A balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Zeneiskola. 16.35: Nikola Nikolov operaáriákat énekel. 17.00: Kilátó. 17.50: Eredeti és másolat. 18.05: Rahmanyinov: Aljeko. 19.08: Barokk kamarazene. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét! 20.55: Teleobjektív. 21.10: Régi fúvószene. 21.20: Isabella Nawe operaáriákat éneke. 22.05: Az európai cigányság népzenéje. 22.30: Poulenc kórusművek. 23.05: Az életmű fele. 24.00: Hírek. Időjárás. 0.05: Magyar előadóművészek felvételeiből.

Pécsi rádió

5.55-9.00: Hajnaltól reggelig. 12.00: Szerb nemzetiségi műsor. 13.30: Horvát nemzetiségi műsor. 15.00: Dél-dunántúli hírmagazin. 16.00: Pannónia Rádió műsora. 18.00: Regionális német anyanyelvű műsor. 19.30: In der Mutterschprache. 20.00: Na materinjem jeziku. 20.30: Na maternjem jeziku.

Juventus rádió

8.00: Áru, börze, valuta, Fornax információk. 8.50: Rendőrségi hírek. 9.00: Tetszik hallgatni? 10.00: Őskor a hőskor. 11.00: Mindenféle sok zenével. 11.40: Magyar nóta. 12.00: Csevegő szaxi. 13.00: Zenés beszélgetések. 14.00: Sony musik. 15.00: Csevegő szaxi. 16.00: Slágerek. 17.00: Tea kettesben. 18.00: Orvosi tanácsok. 18.45: London stúdió. 19.00: A Falutévé reggeli adásának ismétlése. 20.00: Napi aktualitások, érdekességek.

SZÉ-BA KERESKEDELMI BT.

Új Drogéria!

Illatszerek, fodrászcikkek!

Kaposvár, Honvéd u. 19.
Tapéta bolt mellett.
Választékunk széles körű!
Áraink kedvezőek!
Tekintse meg újjonon megnyílt boltunkat!
Hétfőtől péntekig 8-17-ig,
szombaton 8-12-ig.

(24092)

Felhívjuk a Tisztelt gépjárművezetők figyelmét, hogy *Kaposváron, a Honvéd utca útburkolatát – a Damjanich utcai csatlakozásnál –* félszélességben szennyvízcsatorna építés miatt

1993. november 18-tól várhatóan 5 nap időtartamra lezárjuk a forgalom elől

A kialakuló útszűkület miatt a Honvéd utca ezen szakaszán a gépjármű forgalmat sebességkorlátozással és forgalomirányító jelzőlámpákkal biztosítjuk.

Surján Rt. Igazgatósága

(25220)

Bernáth Stúdiósok tárlata

Fábos Rózsa: Csendélet lámpával

Egy évvel ezelőtt alakult meg Marcali székhellyel a városban és a környéken élő képzőművészek csoportja, a Bernáth Stúdió. Eddig a csoport teljes tagságának részvételével szerveztek bemutatókat, tegnaptól Kaposváron, a megyei és városi könyvtárban a stúdió „három gráciája", Marosiné Béres Júlia, Víziné Fábos Rózsa és Botos Zsuzsanna állította ki legújabb munkáit.

Képeiknek közös vonása a nőies líra, amihez rokonszenvesen párosul az áttételesen megfogalmazott gyerekszeretet. M. Béres Júlia tájképei az időtlenséget fejezik ki, a vidék is inkább belső látomásokat idéz, csupán az évszakok színei kötődnek a valóshoz. Víziné Fábos Rózsa akvarelljei és pasztelljei egy konkrétabb tájlíra jegyében fogalmazódtak meg a különösen kedvelt kék-zöld-sárga-lila színharmóniában. A vegyes technikát alkalmazó Botos Zsuzsanna a végleteket is képes megörökíteni: a szorongást és a mesevilág derűjét.

A tárlat december 3-ig tekinthető meg.

(Horányi)

Békacomb

Nincs piacnap. Csak néhányan lézengenek a kaposvári vásárcsarnokban. A halárust sem lepi meg a vásárlóhad. Sorban állás nélkül hozzájutunk a pontyhoz, hekkhez.

— Békacomb van? — kérdezi egy munkaruhás, középkorú férfi.

— Mindjárt megnézem a fagyasztóban — így az eladó, s már keresi is a csemegét. Miközben a mélyhűtő „kincsei" között kutat, Virágék jutnak eszembe a jól ismert a dalból...

Hamar előkerül a rántani való. A zacskóban lévő aprócska combok kilencven dekát nyomnak. A férfi már készíti is a pénzt. 1800 (!) forintot fizet a maroknyi húsért.

— Tudja, a múltkor sütöttünk egy nagy adagot, és a barátunk nem akarta elhinni, hogy ez békacomb — jegyzi meg derűsen. — Most viszek nekik, hadd egyenek!

Még mielőtt elköszönne, fejkendős nénike tipeg be. Végignézi a pontykínálatot, s a kilós halakat nagyoknak találja.

— Angyalom, kisebbek nincsenek? Ezek óriások! — szól az eladóhoz, aki a raktárba siet, és egy nyolcvan dekással tér vissza.

Mindkettőjük arcán elégedettség. A „békacombos" férfivel együtt hagyják el az üzletet.

(Lőrincz)

— A Kuckó Bútorházba újabb szekrénysorok, ülőgarnitúrák, irodabútorok és konyhabútorok érkeztek. Otthonát, irodáját rendezze be a Kuckó Bútorházból. Kaposvár, Zselic Áruház. Nyitva: hétfő péntek 9–18 óráig, szombat 9-13 óráig. Telefon: 82/317-515. (25116)

— Olcsó kerékpár (női, férfi, BMX, Mtb.). Kaposvár, Berzsenyi u. 9/6. (Pavilonsor). (25186)

Ferihegyen zavartalan a forgalom

Tegnap reggeltől ismét zavartalan a forgalom Ferihegyen. A Malév és a külföldi repülőtársaságok gépei általában 15–20 perces késéssel, kiesés nélkül bonyolítják le a forgalmat.

A Pepsi megelégelte Michael Jacksont

Kilenc évi együttműködés után a Pepsi-cég befejezettnek tekinti Michael Jackson szponzorálását. A szétválásra két nappal azután került sor, hogy a szupersztár lemondta világ körüli turnéjának hátralevő részét. Michael Jackson egy videószalagról lejátszott nyilatkozatban adta tudtul péntek este, hogy nem folytatja „Dangerous" (Veszélyes) című lemezének világ körüli bemutatóját. A harmincöt éves popénekes elmondta, hogy fájdalomcsillapító gyógyszerek rabjává vált, elérkezettnek látja az időt, hogy megpróbáljon leszokni róla. Megviselték azok a vádak is, amelyek szerint homoszexuális viszonyra csábított egy tizennégy éves fiút.

Krónika

Ökumenikus egyházi naptár

Kedd, köznap. Napi igék: Kat.: 2Mak 6,18–31. Zsolt 3. Lk 19,1–10. Ref.: 3Móz 12. 1Kor 4,14–21. Ev: 1Móz 19,-12–19. Ez 43,1–12. Ort.: 2 Tessz 1,10-2,2. LK 12,42-48.

Ödön. Görög eredetű név, jel.: előkelő (Eugén) vagy (Edmund). Védőszent: Szent Edmund, Canterbury érseke, szegények jótevője (+1240). Otmár. Germán eredetű név, jel.: vagyona miatt híres. Védőszentje: Szent Otmár, a szentgalleni kolostor apátja, kórház- és iskolaalapító (+759). A kat. lit. naptárban Skóciai Szent Margit (+1093) emlékezete. Az ortodox és a gör.katolikus naptárban Szent Máté apostol és evangelista.

Az Ausztria lottó nyereményei

A 45. játékhét nyerőszámai: **22, 27, 29, 36, 38, 43**
A pótszám: **07**
Jókerszám: **5 7 2 5 4 5**

A 8 darab hattalálatosra egyenként 6 418 087 schillinget fizetnek. Az 5 plusz egy találatosok 390 131, az ötösök 13 081 schillinget, a négyesek 402, a hármasok 30 schillinget érnek. Az egy darab jokerre 5 942 574 schillinget fizetnek.

NOVEMBER **A nap 6.50 órakor kél, és 16.07 órakor nyugszik; a hold 9.31 órakor kél, és 18.31 órakor nyugszik.**

16

Kedd

Ödön

Újabb havazás

Folytatódik a hideg idő. Borult lesz az ég, országszerte újabb havazásra hófúvásra kell számítani. A legmagasabb hőmérséklet –3, + 2 fok körül várható.

Kenyérszállítók az árokban

Autómentő vontatta a tejes kocsit

(Folytatás az 1. oldalról)

De probléma volt a somogyjádi járaton is, Gesztibe, Ecsenybe és Polányba nem tudtak bemenni a szállítók. Az igali járaton Fiadnál egy hótoló húzta ki a gödörből a Sütév autóját, a kadarkúti vonalon pedig egy traktor segített. A desedai árokban torlódtak a szállító autók. A Sütév kérésére a taszári repülőezred felajánlotta a segítségét, ám erre már nem került sor, a szállításokkal kapcsolatos problémák késő délutánra megoldódtak. Végül, ha késéssel is, a Sütév szállítóautói megyénk minden településére eljutottak.

A Tejipari Vállalat autói hasonlóan nehéz körülmények között, de szintén el tudták látni a nehezen megközelíthető falvakat is tejjel, tejtermékkel. *Simonics László* szállítási üzemvezető elmondta, hogy különösen nagy gondot jelentett a szállításban a 67-es úton a desedai gödör. Több kocsijukat autómentő vontatta ki a völgyből. A tejbegyűjtésnél 15 ezer liternyi tej kint marad, amelynek egy részét vasárnap, zömét pedig tegnap beszállították Kaposvárra.

A helyközi autóbusz járatok tegnap már minden településre bejutottak. **(Tamási)**

Elzárva a külvilágtól...

Nyilvános állomás van, csak nem működik

Speri József, a somogymeggyesi képviselő-testület egyik tagja szombaton délután felháborodva panaszolta: egy hét óta használhatatlan a nyilvános telefonállomás falujukban. Rettentően bosszantja a lakosságot, hogy a megszüntetett segélykérő telefont helyettesítő nyilvános állomásról hat napon át nem lehet telefonálni!

— Az első jelzést november 8-án kapta az állomás használhatatlanságáról a siófoki bejelentő — mondta a képviselő. — Három nap elteltével sem történt intézkedés, ezért november 11-én megismételtem a bejelentést. Kértem a hiba sürgős megszüntetését. Mindkét alkalommal közölték, hogy már mások is jelezték a hibát. Telefonálni azonban szombaton sem lehetett. Ha a Matáv Rt-nek nem is sürgős a hiba elhárítása, a közel 600 lakosú Somogymeggyes lakosságának — ahol kevés az egyéni előfizető —, nagy szüksége van a működő telefonra! Vagy a távközlésnek nincs szüksége a használatból befolyó pénzre sem?...

Kérdésünkkel, hogy miként fordulhat elő az egyhetes használhatatlanság, illetve mikor telefonálhatnak ismét a nyilvános állomásról, Erdélyi Józsefet a Matáv kaposvári üzemének szolgáltatási osztályvezetőjét kerestük meg. Helyette Mátyás Judit központos osztályvezető adott választ: — A 84-es góckörzetben két szerelő dolgozik, de az egyik szabadságon volt. Ezért a karbantartó műszerész csak 11-én tudott a helyszínre menni. Sajnos, az új telepítésű kábelek is beáznak, a felszerelt Telkor típusú készülékek pedig nagyon érzékenyek a vonaláramra. Mivel az nem volt megfelelő értékű, újra kellett programozni a készüléket. Amennyiben az útviszonyok lehetővé teszik, akkor a szerelő ismét kimegy Somogymeggyesre.

(Krutek)

Rendőrségi felhívás

1993. november 12-én 05.00 és 08.00 óra közötti időben Kaposvár belterületén a Komárom utca 23. számú ház előtti útszakaszon közlekedési baleset történt.

Ismeretlen személy az általa vezetett, ismeretlen forgalmi rendszámú, piros színű, feltehetően Lada 1200 vagy 1300 típusú személygépkocsival tolatás közben nekiütközött az úttest szélén parkoló sárga színű Opel személygépkocsinak.

A balesetet követően az ismeretlen személy adatainak hátrahagyása nélkül a helyszínről elhajtott.

Kérjük azok jelentkezését, akik a balesetet vagy az azt okozó járműről, illetve annak vezetőjéről felvilágosítást tudnak adni.

Jelentkezni lehet személyesen a kaposvári rendőrkapitányság közlekedési osztályán Kaposvár, Szent Imre u. 12. fsz. 7. szám alatt, vagy telefonon a 414–422/25–10 számon, továbbá bármelyik rendőrnél.

Félszázad együtt

Ötven éve kötötte össze életét a Kaposváron élő *Fehér Gyula* és *Valter Eszter*. Az aranylakodalmon a házaspárt gyermekei, unokái és dédunokájuk köszöntötték.

Top 10 lista a körözöttekről

A nemi erőszak bűncselekmények sértettjei inkább felejteni akarnak, amit az évekig húzódó büntetőeljárás nemigen segít elő. T. Rékát azonban a várható kellemetlenségek sem tartották vissza a feljelentéstől. A 16 éves lány régi férfiismerősével — akivel egyébként több lopást követett el — határozta el, Balatonlellére mennek szórakozni. Út közben aztán a „barát" a gépkocsiban megerőszakolta a lányt.... Miközben az ország területén több mint 12 ezer személy áll körözés alatt, a rendőrség hirtelen felindulásból összeállította azt a tízes listát, amelynek szereplői a (leg)többszörösen büntetett körözöttek. A Top 10-es listát a Zsaru rendőrségi lap legfrissebb száma is közli.

Tarka sorok

Orvosi eset

— Doktor úr, csináljon valamit a feleségemmel! — mondja a pszichiáternek a férj. — Ez így nem menet tovább! Ötven macskát tart az asszony a lakásban. Képzelheti, milyen bűz van ott!

— Hát miért nem nyitanak ablakot?

— Mit? Hogy elrepüljön az én száz galambom?

Skóciában történt

— A skót hadseregben elrendelték, hogy a lovasok ezentúl csak az egyik lábukon hordhatnak sarkantyút.

— Miért?

— Mert rájöttek, hogy ha a katona megsarkantyúzza a ló egyik oldalát, a másik oldal úgyis automatikusan vele szalad.

Póker

Három cowboy és egy kutya pókerezik. Az asztalnál sokan kibicelnek. Egy érdeklődő megkérdezi a szomszédjától:

— Mit szólsz ehhez a kutyához?

A szomszéd megvetően mondja:

— Sose lesz belőle jó játékos. Ahányszor jó lapja van, mindjárt csóválja a farkát...

Maxim-produkció

— Nem jössz el velem ma éjjel a Maximba? Képzeld, a műsorban egy meztelen nő lovagol.

— Persze, hogy jövök! Legalább tíz éve nem láttam lovat...

Ki lesz a pipás?

— Mondja szomszéd, magának cirkuszi tehene van?

— Hogyhogy cirkuszi?

— Amék tud pipálni.

— Ezt meg honnét veszi?

— Hát különben mitől füstöl az istálló?

Barátkozás

— Uram, mi távoli rokonok vagyunk.

— Ez igazán ideális állapot. Ön tartsa a rokonságot, én tartom a távolságot.

Jó fogás

— A te táskarádiódon mit lehet fogni?

— A tartószíjat.

SOMOGYI HÍRLAP

Az Axel Springer–Magyarország Kft pártoktól független lapja
Felelős vezető az ügyvezető igazgató
Főszerkesztő: DR.KERCZA IMRE
Felelős szerkesztő:
BÍRÓ FERENC (társadalom és gazdaság), DR. TROSZT TIBOR (művelődés és kultúra)
Gyártásvezető-szerkesztő: KURUCZ FERENC. Tervezőszerkesztő: CHRIST LÁSZLÓ, KATONA A. CSONGOR, NAGY MIKLÓS.
Kiadja az AS–M Kft. Somogy Megyei Irodája
Felelős kiadó: PORDÁNY H. LÁSZLÓ irodavezető
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kaposvár, Kontrássy u. 2/a.
Telefon: 311–644 Telex: 313–360, Telefax: 312–315
Postacímünk: 7401 Kaposvár Pf. 31.
Hirdetés és reklám: telefon 311–506
Siófoki iroda (szerkesztőség és hirdetésfelvétel): Siófok Szabadság tér 9.
Telefon: (84) 311–668, Telefax: (84) 310–861
Készült a szerkesztőség számítógépes szövegszerkesztő-rendszerén.
Nyomtatta a Déli Nyomda Kft, Pécs, Engel János u. 8.
Felelős vezető: SOÓS SÁNDORNÉ
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodánál (HELIR), Budapest, XIII. Lehel u. 10/a 1900., közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy hónapra 375 forint, negyed évre 1125 forint, fél évre 2250 forint, egy évre 4140 forint.
ISSN 0865–9125
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Ø Fábri

Über die Persönlichkeit und eventuelle weitere Werke Fábri's konnte nichts festgestellt werden.

Ilu Prmagyérem 213. l.

Magy. Athletikai Club. bronzplakettje

Több nincs.

T. 3600.

fordulva olvaso altengernagy mögött
észtisztek és legények képeznek cso-

INE.

schwandtner gez. und lith.
ag und Eigenthum der Kunsthandlung

k. 33.5 : 25.4 cm.
er: Die k.k. Oesterreich´sche Armée
ng in Wien.

1.

Fábry A.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
beiratkozás éve 1899.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1900 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 149 1

Fábry A. V.

l.

Wagner Profil

41. l.

215

emässen

ses zu
t Re-
Um-
fy-
ied-
i-
Bal-
sswar-
enbür-
gen
chex
Jahr-
s Ita-
Kron-
baten,
ho,
farr-
-Stil
eils
hen
n wir
ószegi
Johann

Fábri Arnold M.D.K.

Budapesten született 1894-ben. A Képzőművészeti Akadémia elvégzése után 1921-ben Amerikába vándorolt. Ma az amerikai művészeti életnek egyik jelentős képviselője ugy festészetben, mint grafikában. A világ majdnem minden táján kiállitott és sok kitüntető elismerésben részesült. Festménye SALOME-t ábrázolja.

Magyar album. Szerk.Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 53.p.

[illegible]

Fábry Béla

Lukse-Fábry Béla

L.

Szentiványi-Szendrey

472.1.

M. N. Múzeum Széchenyi orsz. könyvtár

VIII. 2.

Fábry Béla

irod 2 epitesz

Vas. Zsigs 1887.

765 l.

I

megirva

Fábri Dániel

medgyesi ötvös

irod

Bár Ob

575. l.

Bárányné Oberschall

Magda: M. iparmu-
neszet a hódoltság

Korábban M. Művelő-
déstört. III. k. 575. l.

Fábri Dániel, ötvös a XVII. sz. második felében Medgyesen; hol ~~tö~~ 1695. városi szenátor volt. Egy † festett zománc ~~lapokkal~~ lapocskákkal díszített serlege

* Sáros község (Erdély, medgyesi járás) ev. egyházának tulajdona. Ehhez hasonló, ~~sert~~ a XVII. sz. végéről való erdélyi zománcos serleg a párizsi Louvre tulajdona. Egy talpas pohara a M. TÖR. Muzeumban van.

Hasonló nevű fia

† erdélyi zománc díszítési

A ki mutan Otvös volt
1730 Borovzlóban
nösült.

Fabri Dániel

MAGYAR MUVESZET

1931. 553, 556 l.

Oberschall Magda:

M. és M. vonatk. művészeti emlékek Párizsban.

megfelelő időt ad, tanula
támogatja, hazafias és er
serkenti, megfelelő tanesz
kedő tanonciskolának jár
tegsegélyző és balesetbiztosí
gében megfizeti, továbbá a
vénynek megfelelően felsza
3.) Fehér József köteles
tanidő" egész tartama ala
zéssel, rendes ruhával, stb.
a fia által nekik okozott
4.) A szerződő felek m
alávetik magukat a jenná
hozandó törvényeknek és ren
Szeged, 1925. október 25-
Fehér József
mint apa.
IPAR
SÁGI

Fabri Daniel

Senator von Meggen

Bedeus

80.l.

Bedeus: Mitteilungen über ein Medwischer Stadtbuch aus dem 16. u. 17. Jahrhundert. Archiv. 1858-59. Neue Folge III. 80.l.

Fabri Dániel
Ötvös
Medgyes
1695.

l.

Korrespblatt
1884. 34. l

műv.

m. 24
1 köt. 8°

Mihalik

József

Régi fa-műemlékeink
megmentése

Fábri Dániel

ötvös

a hasonló nevű

medgyesi ötvös és városi

szenátor fia

1730. Boroszló

lásd

Mihalik Sándor

Németországi magyar

ötvösök.

MAGYAR MUVESZET

1937. 318. l.

Fabri Dániel, ötvös. 1695-ben városi senator volt Medgyesen.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. N. F. III. 80. l. — *W. S.:* Einige sächsische Goldschmiede aus der Zeit vor 1700. *Korrespondenzblatt.* 1884. VII. 33—34. l.

Roth V.: Kunstdenkmäler aus sächsischen Kirchen Siebenbürgens. 1922. 169. l. (Koppel.)

Fabri Dániel

medgyeri ötvös

Fedeles serleg

XVII. sz.

m. 28.8

a Louvre tulajd.

Iml

~~Római csengelyű v. 246~~

1239 **Daniel Fabri senior,** e. 1669, avagy — *oder*
Daniel Fabri junior, e. 1689.

a) Talpaspohár. — *Kluftbecher.* — „1699." — XVII. század 2. fele. — *2. H. XVII. Jh.*
Mus. Nat. Hung.

b) Serleg, nyelén 3 fül és 3 szarvasfej, talpán állatok festőzománcban. — *Pokal, am Schaft 3 Bügel u. 3 Hirschköpfe, am Fuß Tiere in Maleremail.* M—*H* 29,3
Ev. egyház, Sáros — *Ev. Kirche, Scharosch. Roth : 169, 407, Tafel 148.*

Kopie Dorn

Schreiben vom

1.155 - Hochbunker

Fábry Dezső

festő

l. életrap

Tragorvácmüvenci

134. l.

ÁCS GÉZA
EZÜST KOSZORÚS
könyvkötő mester
Bpest, IX., Bakáts-tér 9.
Telefon: 184-198.

Száma 16

Bpest 194 1 márc. 19

Szállitó-levél

T. Vgo. Dr Szentiványi Gyula tittár nak/nek

Köszönettel vett nb. megrendelésére szállitott am/unk: urnak

Mennyiség	Egység	Az áru megnevezése	Egység ára	Összege Pengő	Összege fillér
12	kötet	félvászonkötés			

Fábry Dezső

festő

l.

Trager

Vác műemlékei

és műveszei

Vác, 1930

134. l.

1900
- 700
2600
200
2400
1800
600
100
500
100
400
100
300

megnvá

Fábry Dezső
festő

l.

Deres Jenő

Körösfői Kriesch
Aladár
Bp. 1939. 106. l.
107. l.

Magy. Képt. 153.

Karimájú kalpagját ékköves forgó disziti;

lhajtott karimájú kalpagját ékköves for-
, bajusza és szakálla őszbevegyült, sze-
t; sötétkék köntöse felett jobb vállától
piros bélésű, álló gallérú és hasitott

Lgls. sz. 10. —

. — Magy. Képt. 153. — ~~Testője ismeretlen.~~ —

1863 (22. ang). —

adatok a Tört. Képcsarnokban 1884: I. 9.

Szilágyi Tornán hag 1863

Mk 153 TK.

Fábry Dezső

Diszitőfestő szak.
Diszéret.

Éimisk 1913-14

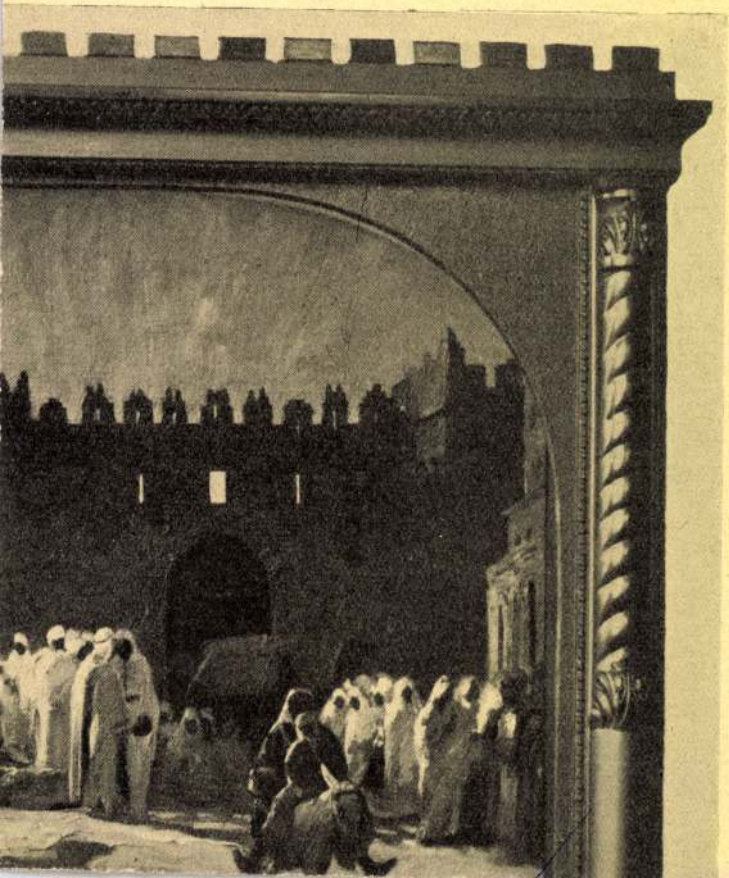

Fábry Derső

T

részt vett a Zebegényi
templom falképeinek
festésében – Bövetben
lásd Diosy Antal
alatt.

Éinusk 1914–15.

63. l.
kép

T Körösfő Kriesch Aladár
tanár vezetésével és
Leszkovszky György
irányítása mellett

Fábry Derső

fenő

1909–13

Éimisk 1930. 82 l.

Gáspár Mór

~~Fiúry Antal~~

~~Fábry Dezső~~

Gáspár Mór

Klosius Károly

Schindler Valér

az iparművészeti iskolában Körösfői Krisch Aladár 5 ik éves hantvanyai Leszkovszky György tanársegéd vezetése alatt 1913 készítettek a Zebegényi templom palképét

Körösfői K. Aladár: A zebegényi templom kifestése mint művészet pedagogiai feladat. Magyar Iparművészet 1914.

428. l.

Fábry Derső

festő

A zebegényi templomot illetően lásd Leszkovszky György csomagját.

Magyar Iparmüvészet 1914. 428. l.

duplum

körösfői kriesch A. cikke

kurucgenerális levágott labancfejel vágtató lovása (1707). A jelenszer [illegible]
a Batthyányak
szép armálisa
tartó karvaly,
A közsé
széles, kénye
mély sáncáro
alatt nehéz
egykor.
Belépünk
bástyafalak. E
sokszög. Falá
második fölv
Szabályta
tott falak foga
pincegádorok
mába kerített
udvar közepé
kápolnát-e, a
fejedelmien
teljes hadi dí
a középkor h

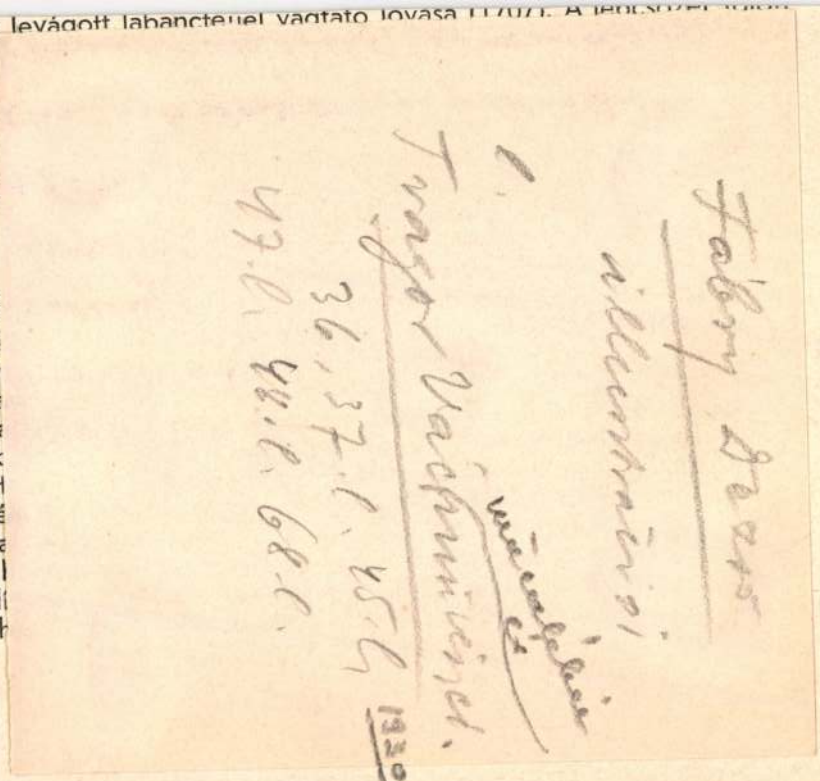

Fábry Dezső
illustrációi
[illegible]
Trajan Vácfinnének.
36, 37. l. 45. l. 1920
47. l. 48. l. 68. l.

tőgatja felnőkkel pajtáskodó kúpjait, melyek közül a pompás tenyvesekkel borított Kőhalom 829-, a Gerinchegy 808-, a Vöröshegy pedig 796 méter magasságot érnek el.

Ennek a hegységnek az alakulata teljesen elüt a Góborfalva és Vágod közötti mély nyereggel elválasztott Kőszegi hegységtől, mert amíg ez utóbbi úgynevezett gerinchegység, amaz csoportos jellegű és magasabb részeiben is nagykiterjedésű szántókkal fedett. Itt terül az úgynevezett »Buckelige Welt« — hepe-hupás vidék — legszebb és főleg az osztrák turisták által leggyakrabban látogatott része.

Hegyei gneiszből, csillámpalából, phillitből állanak. Köztük szürkészöld színű vastag táblákban fejthető chloritpala sávok vannak, melyek kémiai elváltozásai adják a hegységet jellemző nemes szerpentint, melyet ritka szép színénél és áttetszőségénél fogva, kisebb műtárgyak készítésre használnak.

A nemes szerpentin legszebb előfordulási helye Borostyánkő és Kúpfalva vidéke. Itt a Gerinchegy, Kőhalom, Kanitzriegel, Donnerriegel kúpjai főleg nemes szerpentinből és ennek anyakőzetéből, chloritpalából állanak. Tovább Fehérpatak és Buglóc lignitje, Borostyánkő vaskovandja, Őribánya antimontelepei szolgálhatnak példákat a hegység földtani viszonyait illetőleg. Kavicshordalékai szarmata korúak. Völgyeket aluviális ülepedés takarja.

A bienenhüttei kanyarodótól Borostyánkő felé tekintő, mintegy háromnegyed kőrnyi cikkben látja maga előtt kibomlani a tájékot. Balról mély,

öki trón, az
díszes fara-
nova nézzen
ést is kieié-
külföld híres

lése közben
kimerithetet-

kor, ki épít-
vagy egyiké
baráté, név-

észti. De fő-
e, szépsége,
adó oszlop-
végződnek.
ijára nem a
négy sarokra
es boltozat-
ypárok közé

A török uralom idején mecset-

12 apostol szobrával ékesített óriási csillár. Az árkádsorok párkányain dúsan aranyozott bronz gyertyatartók sorakoznak. Két oldalt a kanonokok pompás faragású stallumai vannak elhelyezve.

A felső templom négy főpillérét az Árpádház négy szentjének: Imre hercegnek, Lászlónak, Margitnak és Erzsébetnek álló alakja diszíti. A főfülkében, a paradicsom közepén trónoló Krisztus körül, Szt. István, Magyarország Patronája s a székesegyház két védőszentje: Péter és Pál apostolok alakjai sorakoznak.

Fal és oltárképeiben az Ó- és Uj-szövetség nagy jelenetei, a bünbeeséstől az utolsó itéletig vannak megörökítve. A színgazdag képek Andrea Károly és Beckerath Mór német festőművészek alkotásai.

A székesegyház oldalkápolnái nem kevésbbé művészi értéküek. Itt van elsősorban a Mór kápolna, Pécs híres XI. századbeli püspökeiről elnevezve. Az egyháznak ugyanis ebben az időben két ilyen nevü püspöke volt. Az egyik a magyarok híres apostolának, Szt. Adalbertnek tanítványa, ki 1015-ben volt a Szt. István által alapított székesegyház püspöke. A másik 1036—1064-ig töltötte be a püspöki széket s Péter királynak volt bizalmas embere. Alatta szépült a székesegyház. 1047-ben ő szentelte be a templom sírboltjába temetkező Péter királyt. És 1063-ban ő koronázta meg ugyanitt a nyughatatlan vérü Salamont.

A kápolna falait Székely Bertalan freskói diszítik.

A mellékhajó ugyanezen oldalán, a 3- és 4-ik pillér között, közel a felső templomba vezető lépcsőhöz, van az Ur teste (Corpus Christi) kápolna, melynek fődísze a mohácsi vész előtti zavarok híres püspöke,

Fábri Dezsőné jakmuvész

A vásárhelyi majolikagyár egyik tervezője

N.N.: MA kézül a Miska-Lamó

Esti Hislap 1970 XII. 19

Fábri Dersőné

Faldíszeit a Hódmezővásárhely

Majolikagyárban Készítik

Magyar Nemzet 1972 szeptember 12
4. old.

MDK

Fábri Dezsőné, iparművész

A hódmezővásárhelyi kerámiák egyik tervezője.

– : Itt kérül a Miska-kancsó 3.

FSTI HIRLAP, Bn. 1970 dec. 19.

Ø Fábri Elza

sikdiszítés

1919

Éimisk 1930. 83 l

Fábri Dezsőné.

a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár kiállításán faldíszeit látjuk, amelyek változatos felületűek.
(említve)

Fedor Ágnes: Hatvan éves a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár.
Magyar Nemzet, 1972. szept. 12.

Szegény

Fábri Ferenc

orgonakészítő

Sopronban 1816–18.

körül. Orgonajavi-

tással is foglalko-

zott.

Csatkóy

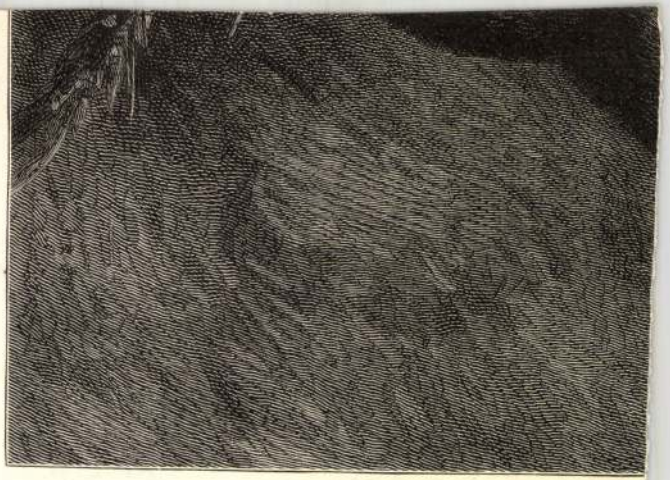

O Fabri, Giuseppe

Szobrász

l.

LykaMagymű1300-50

41 l.

Vénusszt és Ámort

Szerszott

2.

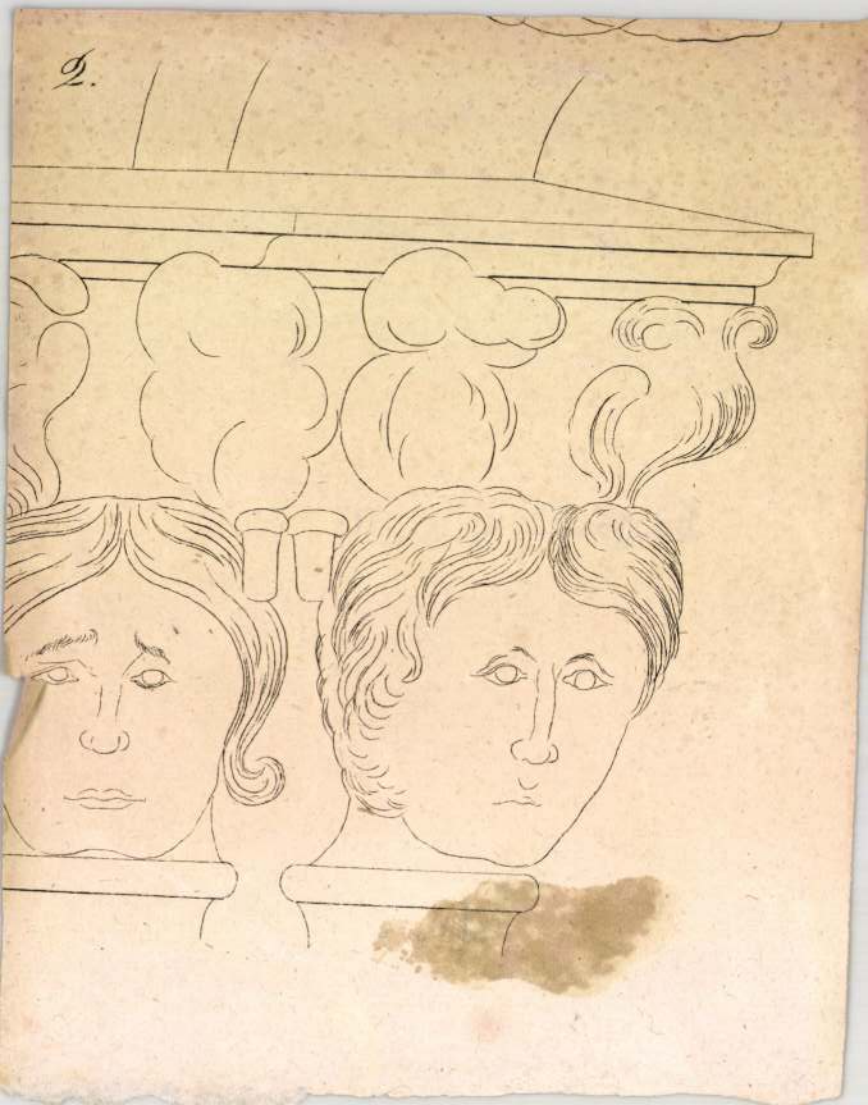

Fabri Giuseppe

Lläb I. 20, 48.

Viselet.

Női és gyermekruha.

A jobbra fordulva ál
mentét vállvetővel és sötét ru
pedig főkötőt fodorral és barn
míg a kis leánykának öltözete
szoknya és topán. A háttért

ŐSZI DIVA
Melléklet a Pesti-höl

alól jobbra: Ny. Rohn és Gru
legalól jobbra: Pest, Septem

Kny., mér. 19.4: 28.2

MNK

Fábri Gyula ifj.

1951-ben "É r d e m e s m u n k á s" az államosított Zsolnay-gyár "Nemzeti Vállalat"-nál

78.o. 51. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

melk

Fábry J

által 1857-1863-ban végzett restaurálás után: a Szent-Erzsébet templom látképe északkeletről.

Mihalik József: A Kassai Szent-Erzsébet Templom
1912. 34. l

mdk.

Fábry I.

által 1857-1863-ban végzett restaurálás után, a Szent-Erzsébet templom látképe északnyugat felől.

Kép a 34. l.-on

Mihalik József. A kassai-Szent-Erzsébet templom

Bpest 1912.

34. l.

Ø Fábri Ignác

a forrás art monaja,
hogy az ő uzletében
Kezültek az alábbi sinek.

Lind

Gohl Bizabb / 96 l

Ugyanott / nem tudom
" 51 és ő maga éreinvesö-e.
" 52 lapon Hagyjuk a
" 86 lap. Postkotet

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Fabri Ignác

lásd

Gohl Bujabb 90 l

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Fábri Ignác

Érem vérő?

Lásd

Numizmatikai Köpleny

1909. 81. l.

Pothotelo

~~Nem mond~~

~~Fábris~~

~~Utmond~~?

..... *mühely.*

yfőnökség!

ev ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Fábry Dezső M.D.K.

Váci tárgyu ceruzarajzok

/p.r./ Vác város müemlékei festményeken , grafikai müveken és festményeken

Pest megyei Hirlap 1964. október 20. 5.l.

Fábry Dezső, festő; sz.
1893. ápr. 23. Jászfény-
Harun. 1909-13. a
bpesti iparművészeti isko-
lában Körösfői Kriesth-
ladárnál tanult. 1913.
tanárának vezetése és
Leszkovszky György tanársegéd Franyiláza
mellett részt vett a
zebegényi templom ~~kifesté~~
~~seben~~ falképeinek festése-
ben. 1920-26. Vácon
élt s ez idő alatt sok
váci tárgyú olaj- ~~és~~
~~vízfes~~ festmenyt és akva-
rellt ~~festett~~ készített s a Váci
Muzeum Egyesület részé
lerajzolta a váci barokk
műemlékeket. 1926.
~~részt vett~~ a Faluszövet-
ség váci kiállításán
szerepelt festményeire

Fabri Daniel

junior

Ötv.

l.

Kőmagyötvi

1239. 7.

aranyérmet kapott
h. 1930. [illegible]
Ton tevőleny kedek.

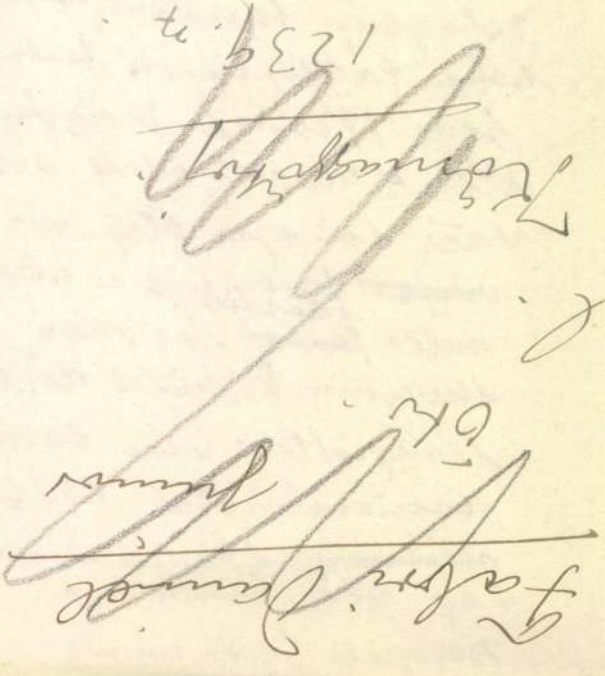

DANIEL FABRY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E neve mesterek egyike volt:
xx 341.- Daniel Fabry, Hrusov. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

FÁBRY Dezső festő

falkép festészében vett részt mint Körösfői Kriesch Aladár stúdiós tanítványa

SZABÓ Balázsné: Budapest, Szent István Háziipari Szakközépiskola. Bp. : TKM, 1990. 7.p.

9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

JÚNIUS

Fábry István
Kékkőről, 1780.

Fábry István, Kékkőről (Nógrád m.), gróf Balassa Ferenc orgonistája, 1780 márc. 6-án iratkozott be.

lása
Fleischer Béc[illegible] 40. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

MDK

Fábry János
grafikus

„Harlak"

Élet és Irodalom, 1968. márc. 2 - 2 lap

Fábry János /Ajka/

Az Iparmüvészeti Tanács és az Üvegipari Müvek által kiirt pályázaton dijat nyert.

Hirek; Ipari Müvészet, 1972/2, 28. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1969 APR 4

elmúlt. távolodnia kell a ködös éjszakát

FÁBRY JÁNOS:

KÉT SZEKÉR

1021

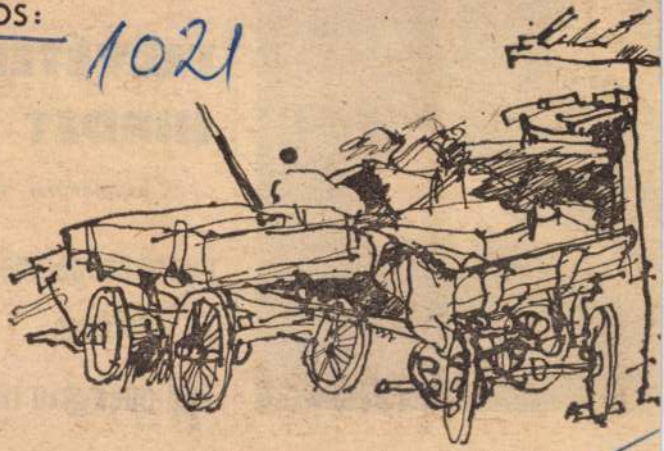

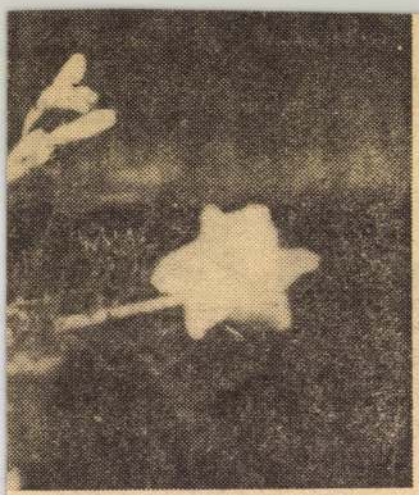

Az

a

FE

H

1969

gyermekápolónőképző
és általános
ápolónőképző tagozatára

FÁBRY János

Cím/Adress:
1141 Budapest, XIV. Bazsarózsa u. 100.

Születési év, hely/Date and place of born:
1947 Budapest

Tanulmányok/Studies:

Iparművészeti Főiskola	1970

Művei közgyűjteményekben/Works in publics collections:
Művelődési Minisztérium
Laczkó Dezső Múzeum Veszprém

Egyéni kiállítások/One man exhibitions:

Bp. Ferencvárosi Pincetárlat	1980
Oroszlány	1986
Bp. Budavári Galéria	1987

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:

Kecskemét Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálé	1979–88-ig
Bp. Vigadó „Az üveg"	1982
Ajkai Tavaszi Tárlatok	1978–84-ig
Veszprémi Tárlatok	1981
	1983
	1989

Szimpozionok/Symposiums:

Ajka	1985
Ajka	1990

Válogatott Irodalom/Bibliography:
„Üvegművész
Napló 1975. dec. 13.
„A tervező tükre" Építők Lapja 1980. június 23.
Portréfilm, MTV. 1980.
„Jövőre jön a Restingset" Építőanyag 1987/9.
„F. J. iparművész" Napló, 1982.
„Portré F. J. iparművészről" Építőanyag 1987/9.
„Ipari formatervezők bemutatója" Népszabadság 1983. március 2.
„Sportdíjak" Napló, 1985. augusztus 29.
Művészet, 1987.

Kiállított művei:
Üvegplasztika I./Glass Sculptures I.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 28 cm
Üvegplasztika II./Glass Sculptures II.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 21 cm
Üvegplasztika III./Glass Sculptures III.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 19 cm
Üvegplasztika IV./Glass Sculptures IV.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 21 cm
Üvegplasztika V./Glass Sculptures V.
öntött üveg opál rétegekkel m: 25 cm

I. Tihanyi Üvegtriennálé, Tihanyi Muzeum, 1990. VI. 2-X. 31.

Fábri János

Szerepelt az Iparmüvészeti Muzeumban rendezett Ipari üvegmüvészet c. kiállitáson.

Üvegmüvészet, Dr. Pogány Frigyes megnyitó beszéde; Ipari Müvészet, 1972/2, 23. l.

Fábry Hugo

Karikaturáját közli a

lap a 15. oldalon

Magyar Ifjúság 1969 december 31

Fábry János, grafikus

Két rajz

repr.

Magyar Hírlap, 1969. IV. 4. 15. l.

Fábri János, iparművész

A „20 éves Ajka a képzőművészetben" című jubileumi kiállításon szerepel a művész üveggyertyatartó sorozata.
(említve).

Veszeli Lajos: Egy jubileumi tárlatról.
Napló (Veszprém), 1949. nov. 15.

FÁBRY JÁNOS
iparmüvész

A müvész szerepelt az Üvegipari Mävek Bemutató Termében, az Iparmüvészeti Muzeumban, az Ajkai Tavaszi Tárlaton a csoportos kiállitásokon.
Tanulmányuton járt a szomszédos országok üveggyáraiban.
A Müvészeti Alap tagja.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MÜVÉSZET, 1980.február - 17.lap.

FÁBRY JÁNOS
iparmüvész

1947-ben Budapesten született Fábry János. Az Iparmüvészeti Főiskolán 1971-ben végzett, azóta az Ajkai Üveggyár tervező iparmüvésze. Résztvett a Veszprém megyei és az országos pályázatokon, csoportos kiállitásokon.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőmüvészei.
MÜVÉSZET, 1980.február - 17.lap.

Fábri János

/Ajkai Üveggyár/ alkotásai is szerepeltek
többek között a FIM nbemutatótermében rendezett
k állitáson.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Fábry János

Harmadik alkalommal nyílt meg azokon a tavaszi tárlat, melyen művei szerepelnek.

R.Y.: Tavaszi tárlat.

Napló (Versprém), 1945. márc. 29.

Fábri János

Pogány Gábor: Kerámia, most

Művészet, 1983. február

Fábry János, „üvegtehervő" iparművész

a Vigadó Galéria termeiben látható az üveg-
művészeti tárlat.
Szerepelnek a művész edényei, emlitve
a tárlaton.

Balog János: Az üveg csillogása.
Tükör, 1982. jún. 6. 24. old.

Fábry János

ipermüvész - tervező szerepelt az
1984-es Dunántúli Tárlatom.

Pogány Gábor: A VII. Dunántúli Tárlat
Somogy, 1987. 6 sz. 96. l.

MN
1989. I.
16.

ságra és nemi igazságosságra szeretnék inteni. Azt természetesen nem tagadom, hogy szép számmal idézhetők tőle olyan kifejezések, újságcikkek, akár regényrészletek, amelyek valóban elmarasztalhatók antiszemita voltuk miatt. Ezeket nem szabad mentegetni, azonban nem lehet pusztán általuk megítélni egyéniségét és munkásságát, miként nem lehet pusztán a hasonló kijelentések nyomán ítéletet mondani *Németh* László, *Veres* Péter vagy éppen *Bajcsy-Zsilinszky* Endre életpályájáról sem.

Már azért is ajánlható az óvatosság, mert Szabó Dezsőtől ugyancsak nagy számban idézhetők úgynevezett filoszemita kijelentések is. Közismert, hogy írói indulásának volt egy „székesfehérvári" és egy „nagyváradi" szakasza: az elsőben kifejezetten antiszemita, a másodikban kifejezetten zsidóbarát írásokat közölt. Nagyváradon írta azt a híres cikkét (*A magyar zsidóság organikus elhelyezkedése*), amelyvel hosszú évekre a *Huszadik*

FÁBRY JÁNOS

akarták a Nemzet semmilyen részét az Állam semmilyen polgárát kivonni az egyenlő elbánás

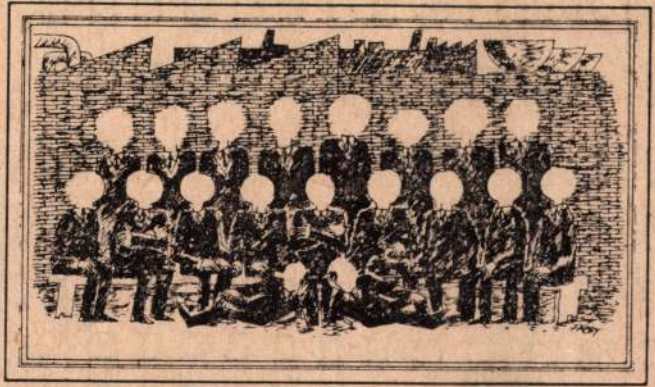

Fábry János: A felelősök

elve alól. Minden ilyen törekvést őrültségnek, a magyar nemzet-alkotás bűnös megakadályozásának, a külön magyar törté-

Szabó Dezsőt? Azt hiszem, denekelőtt elfogulatlan és igazságos megítélést érdemel, azt, hogy perében, amely, lám, ma is folyik, a méltányosság, a valós szellemi és politikai értékek megbecsülése mondja ki a döntő

helyzetből megmutassa a kiutat. I gatashoz jussanak.

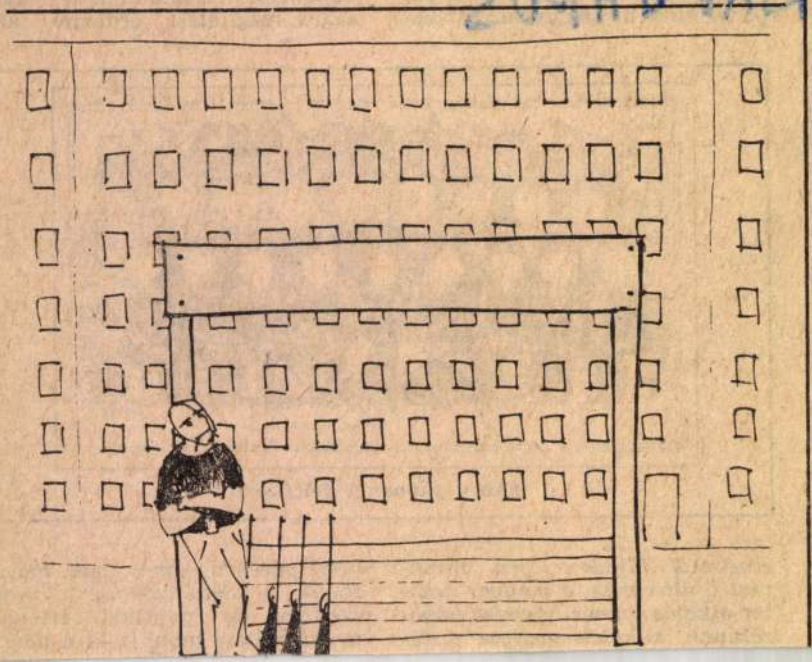

natárig támogatni kell.

— Akinek a jövedelme nem éri el az átlagot, vagy más, önhibáján kívüli okból ennél is nagyobb segítségre van szüksége, annak is elérhetővé kell tenni *a társadalmilag még elfogadható szint, a három személyre két szobás otthon megszerzését.* Ilyen esetek nyilván a bérreform után is adódnak; az erre szorulóknak a családi helyzetüket legjobban ismerő tanácsi szerveknek kell továbbra is személyre szóló támogatást nyújtaniuk.

— A fiatalok számára mindenképpen *külön*, a lakáshoz jutásukat megkönnyítő kedvezményeket szeretnénk kivívni. (Megtartanánk ezeken kívül például a két gyermek vállalásával összefüggő támogatások megelőlegezését is.) Továbbá: akiknek nincs rendszeres jövedelmük, vagy más okból semmiképpen sem tudják megoldani problémájukat, azoknak *természetbeni juttatásként a minimális lakhatás föltételeit biztosítani kell.* Ez mintegy „szociális hálóként" szolgálhat a legmos-

...udtuk,
st érint
ása, ám
szelik a
onvojok
lletti lő-
ács-Kis-
is érin-
ükéntjé-
tvan te-
zottnak

ató kü-
met az
nált te-
énybe-
ra, így
egyéb
megál-
zakszer-
ájtítási
ogi ke-

. a.)

za

ek

te meg
ket ha-

gazga-
unknak
nok át-
tvenhá-
eiket a
zemély-
sztották
k tüzel-
élték az

maga is
seredett
vekezett
nelynek
saknem
esztette

szerint
lélszláv
enekült
gyelőre
em ké-
t mond-
házaik
násrészt
posnyák
ane mit

ályás)

...ségtudatosítás. Az ipasz által képviselt iparosok számára biztonságos termelést, a munkavédelmi is, hangzott el az ipasz elnöke részéről.

(k. k. n.)

Fábry János Pulitzer-díjas

A magyarországi Joseph Pulitzer Emlékdíjat idén *Fábry* Jánosnak *(Magyar Nemzet)*, *Bossányi* Katalinnak *(Népszabadság)*, *Baracs* Dénesnek *(MTI)*, életművéért *Gáll* Ernőnek *(Korunk)* és *Szilágyi* Jánosnak *(Magyar Rádió)*, a *Korunk* és a *Szabad Föld* szerkesztőségének, valamint a *Száz éves a mozi* című tévés sorozat elkészítéséért *Szabó* Istvánnak és *Wisinger* Istvánnak ítélte oda a Joseph Pulitzer Emlékdíj Alapítvány kuratóriuma. Az elismeréseket hatodik alkalommal adták át tegnap a Gellért Szállóban.

Vásárhelyi Miklós sajtótörténész, a kuratórium elnöke szerint a díj kizárólag a demokrácia és a szakmai értékek iránt elkötelezett, s nem képvisel társadalmi csoportérdekeket.

Az emlékdíjat a demokratikus sajtó támogatására, a kiemelkedő magyar újságírói tevékenység elismerésére – a Pulitzer család hozzájárulásával – *Fábry* Pál amerikai üzletember és a Magyar Hitelbank hozta létre 1990-ben. Az újságírókból álló grémium idén *hat kategóriában* hirdette meg a pályázatot. A nyertesek 300 ezer forint és ezer amerikai dollár pénzjutalomban részesülnek. A kuratórium díjazhat olyan zsurnalisztát is, aki nem pályázza meg a díjat, ám munkásságát a zsűri elismerésre méltónak tartja.

*

Kollégánk, barátunk, *Fábry* János – aki csupán *névrokona* az alapítványtevő üzletembernek – a *Magyar Nemzet* megbecsült grafikai szerkesztője. Olvasóink közvetlenül jobbára rajzaival és karikatúráival találkozhatnak lapunk hasábjain, ám ő ügyel a grafikonok esztétikai megjelenítésére is – a szakma pedig azt is számon tartja vele kapcsolatban, hogy szerkesztői minőségében *több mint nyolcvan illusztrátor kollégát* foglalkoztat rendszeresen, ami példátlanul nagy számnak mondható a hazai sajtóviszonyok között.

Pulitzer-díját a „sajtófotó, illusztráció" kategóriában – fotós kollégáit is megelőzve – *karikatúráiért* kapta. Aki ismeri őt, tudja róla, hogy ezt a könnyednek tartott műfajt mennyire komolyan műveli. Mindehhez a szakmai háttere is adott: iparművészeti főiskolát végzett, tizenöt éves kora óta publikál, sokáig grafikusként kereste kenyerét. Negyvennyolc évesen először pályázott, s mindjárt föl is jutott a csúcsra. A sikert némileg megelőlegezte, hogy már 1990-ben is elvitte a nemzetközi karikatúrafesztivál fődíját – finom szimbólumait a soknemzetiségű zsűri is értékelte.

Úgy tartja, a karikatúra széles skálán mozgó műfaj, s korántsem azonosítható a vicclapok „poénos rajzaival": megfér benne a szatírikus látásmód, a szelíd humor, illetve a mélyebb összefüggéseket feltáró filozofálás. Nemcsak ebben hasonlít a publicisztikához, hanem abban is, hogy *intelligenciafüggő:* nagyobbrészt a műveltség dönti el, kinek mi tetszik. Fábry János rajzaiban egyik méltatója szerint „mélységek vannak" – tudatosan törekszik, hogy *átjárást teremtsen a grafika felé.* S bár illusztrációi rendszerint szorosan a napi aktualitásokhoz kapcsolódnak, szerinte túl is kell mutatniuk a mán. Munkáinak egy másik rétege pedig eleve filozofikusabb: *az általános emberi gondokat és motivációkat* firtatja.

Úgy véli, a lényeget az *erős túlzás* eszközeivel jobban felszínre lehet hozni, a vizualitás pedig olykor többet képes elmondani minden írott szónál. Igaz, ezt a sértődékeny politikusok nem mindig látszanak tudni – Fábry János szerint azért, mert sok a kezdő közöttük, s nincsenek felvértezve azokkal az erényekkel, mint nyugati társaik, akik tisztában vannak vele, hogy mindez együtt jár a közszerepléssel...

Az újdonsült Pulitzer-díjasnak ezúton (is) gratulálunk, s kívánunk neki még sok politikuspukkasztó remeket.

(csontos)

media is
egész s
mind a
alakulás
rejöttét
hangsúl
anyagi
gét a vé
nem ha
csösség
amellye
azok m
rinte *kö*
mint ide
bályozá
okozó j
nem tu
megtere
koztatás
tatja m
nak. A
esetre
ták: *fiú*
tól, aki

Le

Mi
szerke
tegnap
Jürg *M*
ce Mát
ezzel e
tőt a to
is föln
sével –
– a sze
Az
zéséig
ját a k

La

A
rőség
abban
amelye
munká
ellen.
az ell
gyelmi
nek íté
vissza
dést.
újság
adásá
poszt
Király

Fábry János

CSONTOS JÁNOS rajza

Magyar Nemzet
1996. március

ÖNÉLETRAJZ

Fábry János
1078. Budapest, VII. Marek József u. 36. II. 30..
Telefonszám: **06 30 432 70 51**
E-mail: fabry.janos@freemail.hu

KÉPESSÉGEK/JELLEMZŐK

Eddigi pályafutásom során több területen dolgoztam, mindig önálló, teljes felelősséggel járó munkakörökben. Gyors a problémafelismerő képességem, gyakorlatom van az emberek irányításában, motiválásában, szeretem a kreativitást, ötletességet igénylő feladatokat és a különleges, egyedi megoldásokat mind grafikáimban mind pedig reklámkoncepcióim kialakításánál. Dinamikus látásmódomat és terhelhetőségemet minden munkám során jól tudtam kamatoztatni..

SZAKMAI PÁLYAFUTÁS

2000-2002. Médiamenedzser.
1998. A III. Nemzetközi Karikatúra Fesztivál szervezője és művészeti vezetője.
1993-2000. Művészeti szerkesztő a P & B. Média Rt-nél.
1985-1993. Önálló iparművész, termékmenedzser.
1971-1985. Az Ajkai Üveggyár tervezője.

SZAKKÉPZETTSÉG

2002. **Marketing és reklámmenedzser**
1971. Szilikátipari tervező diploma a Magyar Iparművészeti Főiskolán.
IDEGENNYELV –ISMERET: angol
SZÁMÍTÓGÉPES ISMERETEK: Word for Windows 7.0 szövegszerkesztő, Excel, Power Point, Photoshop, Internet, gépírás vakon, tíz ujjal.
GÉPJÁRMŰVEZETŐI JOGOSÍTVÁNY: „B." kategóriás.

FONTOSABB DÍJAK

1996. **Pulitzer-díj** a Képi megjelenítés kategoriában.
1990. A Magyar Képzőművészeti Szatíra Nagydíja.
1982. Vendéglátóipari formatervezői pályázat, I. díj.

SZERVEZETI TAGSÁGOK

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, Magyar Újságírók Országos Szövetsége, vezetőségi tag /1998-ban létrehoztam egy új szakosztályt/.

SZEMÉLYI ADATOK:

Családi állapot: nős, feleségem egészségügyi menedzser.
Gyermekek: Három lányom van, Szilvia -1976. Svájcban él, Tímea – 1977. art direktor Athénben, Olívia –1980. egyetemi hallgató a Magyar Képzőművészeti Egyetemen.

KEDVTELÉSEK, HOBBIK

Szeretek utazni belföldön és külföldön egyaránt /módszeresen beutaztam Európa nagy részét, az Egyesült Államok hét államát, jártam Afrikában /.

REFERENCIA TEVÉKENYSÉGEIM

Művészeti szerkesztőként (1993-2000.)

- létrehoztam egy válogatott grafikai gyüjteményt, amely százhúsz kortárs grafikus és festőművész munkáit tartalmazza.

A III. Nemzetközi Karikatúra Fesztivál szervezőjeként (1998.)

- kidolgoztam a kiállítás és rendezvény forgatókönyvét,
- művészeket hívtam meg külföldről,
- felügyeltem a lebonyolítást,
- sajtótájékoztatót szerveztem.
- A rendezvényhez kapcsolódóan a művészek kérésére alapítottam egy önálló szakosztályt a MÚOSZ-on belül.

Önálló iparművészként (1985-1993.)

- saját tervezésü üvegtárgyak, plasztikák és lámpák készítésével és forgalmazásával foglalkoztam,
- felkutattam az értékesítési csatornákat /Képcsarnok, Idea Vállalat, magángaléria stb./,
- sok önálló kiállításra hívtak meg /Budai Várgaléria, Sárvár, Sopron stb./.

Az Ajkai Üveggyár ipar művészeként (1971-1985.)

- a tőkés piacra kerülő termékeket terveztem amelynek köszönhetően a vállalat exportbevételei jelentősen megnőttek
- a minták, prototípusok elkészítésének az irányítása is az én feladatom volt,
- termékeimmel sok díjat nyertem.

Fábry János

ÜVEGMŰVÉSZ

Üvegpoharakon és vázákon, tálakon és plasztikákon elvétve látni alkotóik nevét. Többnyire a gyár védjegyét öntik, karcolják, préselik vízfehér — ritkán színes — anyagukba, esetleg ráfestik. Mégsem teljesen „személytelenek" ezek a törékeny edények, használati- és dísztárgyak. Ahogy minden gondosan megformált munkadarab, úgy őrzik készítőik névjegyét.

Fábry János kemény szorítású, de finom keze nyomait az Ajkai Üveggyár termékei hordozzák. És persze munkatársaiét is. Mert amit ő, az iparművész üvegbe álmodik, gondol talán még érez is, az csak velük szoros együttműködésben valósulhat meg.

Élénk szemű, vékony, mozgékony, szakállas fiatalember. Néhány éve dolgozik Ajkán, kellemes közérzettel. Felkészültségét és indulatát, hagyománytiszteletet és újító bátorságát szerencsésen egyezteti össze a piac igényeivel, meg az anyag természetével, megmunkálásának törvényeivel. Tervező kolléganőjével ketten gondozzák és fejlesztik leginkább a gyár itthon is népszerű, külföldön is keresett termékeit.

Többnyire sorozatban gyártják ezeket, egyéni tulajdonságaikkal is öregbítik azonban a századik születésnapja felé közeledve egyre fiatalodó üzem hírnevét. A formák és díszek sajátos jegyeikkel növelik az ajkai üvegtermékek használati értékét. Erre törekszik az üvegművész Fábry, mind nagyobb sikerrel.

Részt vett például az idei Alkotó ifjúság pályázaton munkatársaival. Használati edényeiért hét díjat nyert el, a munkáikat láthatták a BNV látogatói is. A Finomkerámiaipari Művek fiatal művészek számára rendezett kiállításán is bemutatta újabb termékeit, ezek zömét a vállalat budapesti — Guszev utcai — állandó bemutató termében is szerepeltették. Kereskedelmi vállalatok buzdítására modern csiszolt ólomkristály tálakat és üvegplasztikákat is küldött tárlatokra.

Remélhetően, megrendezik vidékünkön Fábry János önálló kiállítását is, nemsokára.

r. i.

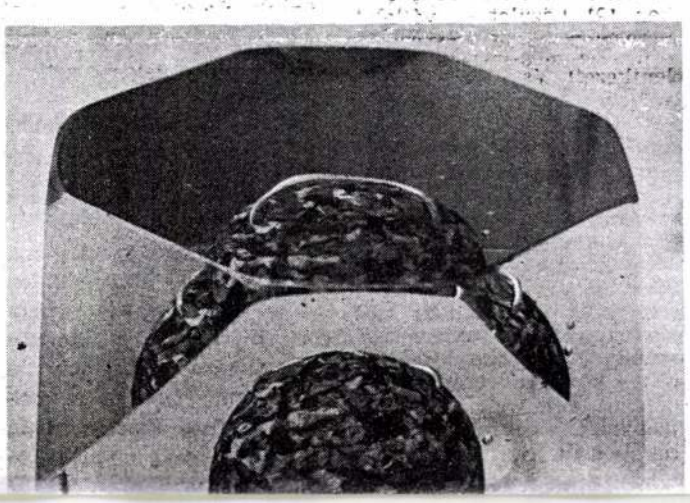

[illegible] nevét. Többnyire a gyár védjegyét öntik, karcolják, préselik vízfehér — ritkán színes — anyagukba, esetleg ráfestik. Mégsem teljesen „személytelenek" ezek a törékeny edények, használati- és dísztárgyak. Ahogy minden gondosan megformált munkadarab, úgy őrzik készítőik névjegyét.

Fábry János kemény szorítású, de finom keze nyomait az Ajkai Üveggyár termékei hordozzák. És persze munkatársaiét is. Mert amit ő, az iparművész üvegbe álmodik, gondol talán még érez is, az csak velük szoros együttműködésben valósulhat meg.

Élénk szemű, vékony, mozgékony, szakállas fiatalember. Néhány éve dolgozik Ajkán, kellemes közérzettel. Felkészültségét és indulatát, hagyománytiszteletet és újító bátorságát szerencsésen egyezteti össze a piac igényeivel, meg az anyag természetével, megmunkálásának törvényeivel. Tervező [illegible] külföldön is keresett termékeit.

Többnyire sorozatban gyártják ezeket, egyéni tulajdonságaikkal is öregbítik azonban a századik születésnapja felé közeledve egyre fiatalodó üzem hírnevét. A formák és díszek sajátos jegyeikkel növelik az ajkai üvegtermékek használati értékét. Erre törekszik az üvegművész Fábry, mind nagyobb sikerrel.

Részt vett például az idei Alkotó ifjúság pályázaton munkatársaival. Használati [illegible] nomkerámiaipari Művek fiatal művészek számára rendezett kiállításán is bemutatta újabb termékeit, ezek zömét a vállalat budapesti — Guszev utcai — állandó bemutató termében is szerepeltették. Kereskedelmi vállalatok buzdítására modern csiszolt ólomkristály tálakat és üvegplasztikákat is küldött tárlatokra.

Remélhetően, megrendezik vidékünkön Fábry János önálló kiállítását is, nemsokára.

r. i.

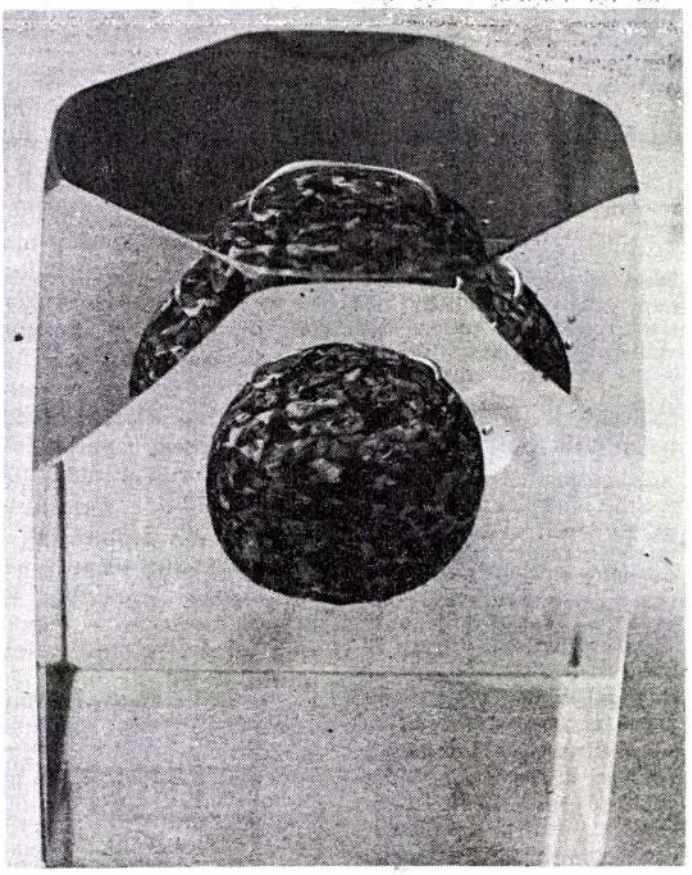

Modern üvegplasztika

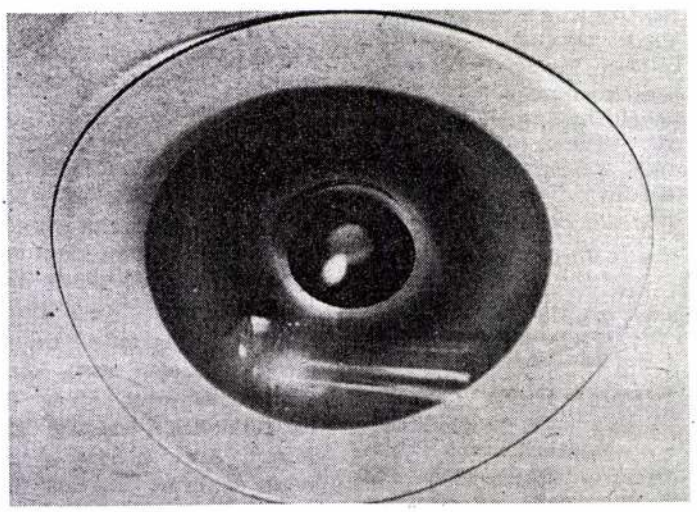

Anyagában rétegesen színezett tál

(Foto: Borbás)

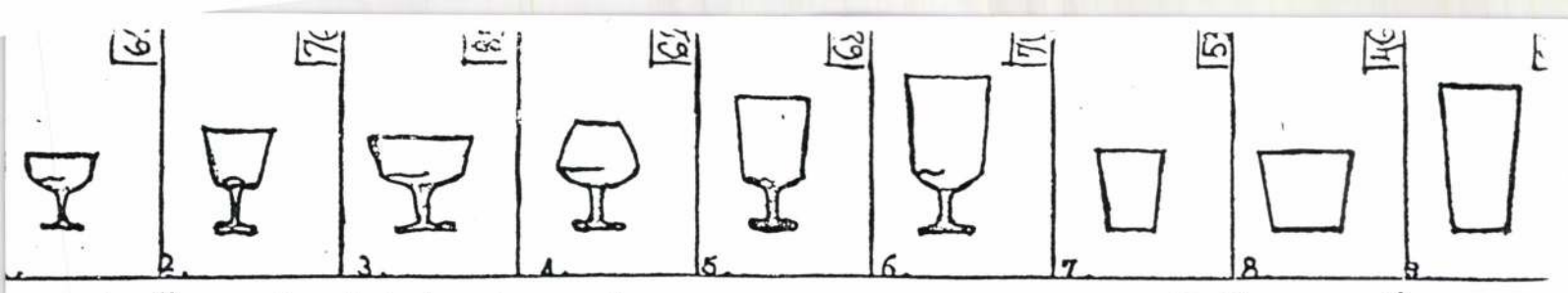

Üvegpoharak tudományos alapon

FÁBRY JÁNOS

JÖVŐRE JÖN A „RESTING-SET"

Az őszi Budapesti Nemzetközi Vásáron az Üvegipari Művek kiállító helyén a vendéglátóipar szakemberei nagy figyelemmel szemlélték a „Gastro-set" és mellette a „Resting-set" üvegpohár- és kehelycsalád bemutatkozását. Az érdeklődés jogos és érthető, hiszen a szakmában mindenki tudja, hogy az elhasználódott, vagy eltörött poharak azonos eszközökkel való pótlása szinte lehetetlen. Még az igényes üzletvezetők is kénytelenek beérni szükségmegoldásokkal, annak ellenére, hogy az üvegipar szinte megszámlálhatatlan formában, célra és minőségben gyárt poharakat. Sőt, éppen ez a bőség az oka annak, hogy egy-egy üzletben úgy keveredtek a különböző típusú poharak, hogy már tudni sem lehet, melyik volt a kiindulási alap.

A hazai vendéglátó szakma történetében most először van reális remény arra, hogy a II., III. és IV. osztályú üzletek egységes poharak-kelyhek használatára rendezkedhessenek be, méghozzá úgy, hogy azok szükséges kiegészítése-pótlása folyamatosan biztosított lesz.

Mielőtt azonban a vásáron bemutatott kollekcióról részletesebben szólnánk, ismertetjük azt a tudományos igénnyel végrehajtott előkészítő munkát, amely egyáltalán alapot teremtett az egységesített eszközök létrehozására, és amely – mint módszer – önmagában is követendő példának ajánlható. A fejlesztés nem teljesen előzmény nélküli: a FIM Alföldi Porcelángyárának kollektívája hasonló módszerrel alakította ki pár évvel ezelőtt az UNISET vendéglátóipari porcelán edénycsaládot.

Ennek ellenére – kivéve az I. osztályú üzleteket – a vendéglátóhelyek asztalain, egy üzleten belül mégsem valósítható meg az egységes, esztétikus terítés. Ezért az ÉVM Építőanyagipari főosztálya a BkM Vendéglátó főosztályával együttműködve 1980-ban a II–IV. osztályba sorolt

üzletek számára egységes kehely-pohár termékcsalád kifejlesztését kezdeményezte. Ennek alapján az Üvegipari Művek és a vendéglátóipar szakemberei közösen összeállítottak egy, a jelenlegi helyzetet és a felhasználói igények minden részletét magában foglaló kérdőívet, amit mintegy 400, különféle típusú vendéglátó üzletnek elküldtek. A címzettek között szerepeltek éttermet, cukrászdát, eszpresszót üzemeltető kombinátok, vendéglők, bisztrók, büfék, cukrászdák, borozók, poharazók.

Már a kérdőív összeállítása számítógépes feldolgozásra alkalmas módon történt és olyan alapkérdésektől kezdve, hogy jelenleg hányféle célú, űrméretű, formájú, minőségű kehely, illetve pohár van az üzletben, választ vártak arra is, hogy az adott eszközök milyen csomagolásban érkeznek; hogyan tárolják, tisztítják azokat; melyek a selejtezések, sérülések jellemző okai; a kehely-pohár szájánál, szárán vagy talpán leggyakoribb-e a sérülés, majd – már a lehetséges jövőt előre vetítendő – választ kért a kérdőív például arra, hogy a megkérdezett a különféle italok felszolgálására kelyhet és poharat is szükségesnek tart-e; milyen összeállítású és hány darabból álló kehely- és/vagy pohársériát igényelne a megfelelő színvonalú felszolgáláshoz; milyen formájúak legyenek azok, és így tovább. A kérdőív melléklete a válaszadás megkönnyítésére rajzolt ábrákat is közölt (ebből látnak részleteket itt olvasóink a két lapszélen), sőt, akinek egyéb elgondolása volt, azt arra kérték, hogy a melléklet üresen hagyott oldalára azt rajzolja le.

Végül is 383 kitöltött kérdőív érkezett vissza a négyszázból, ami ékesen bizonyítja a fejlesztési cél fontosságát és jelentőségét a szakma számára. A közel 400 választ az Üvegipari Művek saját programjával, saját számítóközpontjában kiértékelte és az eredmény alapján a Salgótarjáni Öblösüveggyárban alakult értékelemző munkacsoport meghatározta a gyártás műszaki és költségkereteit. Ezek után már sor kerülhetett arra, hogy az Üvegipari Művek az igényeket és a lehetőségeket meghatározva pályázatot hirdessen pohár- és kehelycsalád tervezésére.

A beérkezett húsz pályamunkát funkció, minőség, gyárthatóság, esztétika, költség szempontjából az Üvegipari Művek, a Salgótarjáni Öblösüveggyár, a Vendéglátóipari Főiskola, a Képző- és Iparművészeti lektorátus és természetesen a vendéglátóipar szakembereiből alakult zsüri értékelte. 1981 májusában az a két termékcsalád nyerte el a megosztott I. díjat, amelyet az őszi BNV-n már láthattunk. (Ezeken kívül még három pályamunkát díjaztak.)

A végső győztes a 13 tagú **„Resting-set"** család – **Fábry János** iparművésznek, az Ajkai Üveggyár tervezőjének a munkája lett. A döntésnél ezekre a formás, jó vonalú, nagytömegű gyártásra alkalmas poharakra szavaztak az érdekelt szakemberek. De az Üvegipari Műveknél úgy mondják, hogy a „Gastro-set" préspoharait is hasznosítják majd.

S mivel a döntés már megvan, megkezdődhet a felkészülés a gyártásra. A tervek szerint a salgótarjáni gyár jövő év júliusától az igényeknek megfelelő mennyiségben gyártja majd a 0,5–1–2–3 deciliteres „Resting-set" kelyheket és poharakat, valamint a 3 és 5 deciliteres söröskorsókat. Addig pedig az Üvegipari Művek és az Amfora kereskedelmi tárgyalások útján előkészíti a forgalmazást, hogy az áttérés zökkenőmentes legyen.

Lám, nem is olyan egyszerű az az út, amíg a pohár az asztalra kerül. És mielőtt valakiben esetleg felmerülne: minek az egésznek ekkora feneket keríteni, hiszen csak poharakról van szó, jó tudni, hogy az ország vendéglátó hálózata évente mintegy 60 (hatvan!) millió forint értékű üvegkelyhet, poharat és kiegészítőket „fogyaszt". Ha pedig ilyen nagyságrendben fogy az üvegeszköz, akkor jogos az a figyelem, aminek célja az egységesítés, a hiányok zavartalan pótlásának a biztosítása.

Nemes Éva

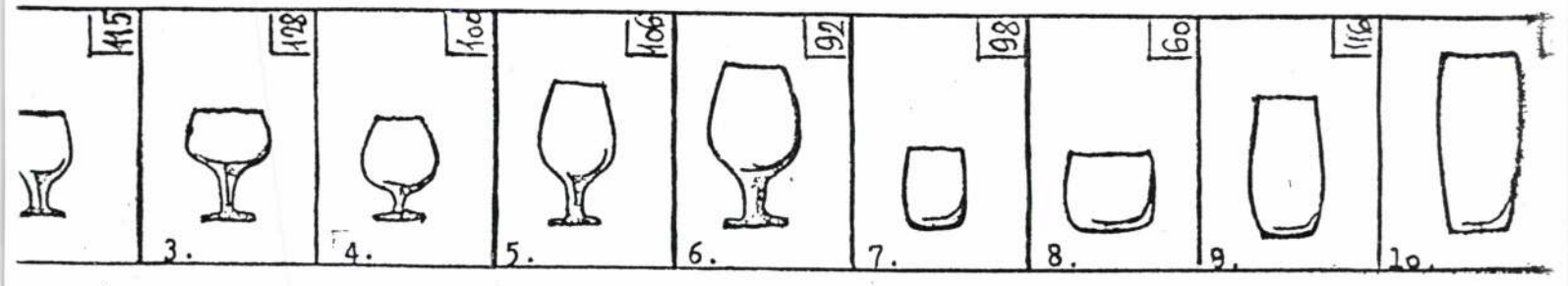

FECO

FEDERATION OF EUROPEAN CARTOONISTS ORGANISATIONS

SLOVENSKÁ ÚNIA KARIKATURISTOV

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM

SALÓN EURÓPSKEJ KARIKATÚRY
SALOON OF EUROPEAN CARTOONS
SALON DER EUROPAISCHER KARIKATUR
SALON DE LA CARICATURE EUROPEENNE

BRATISLAVA

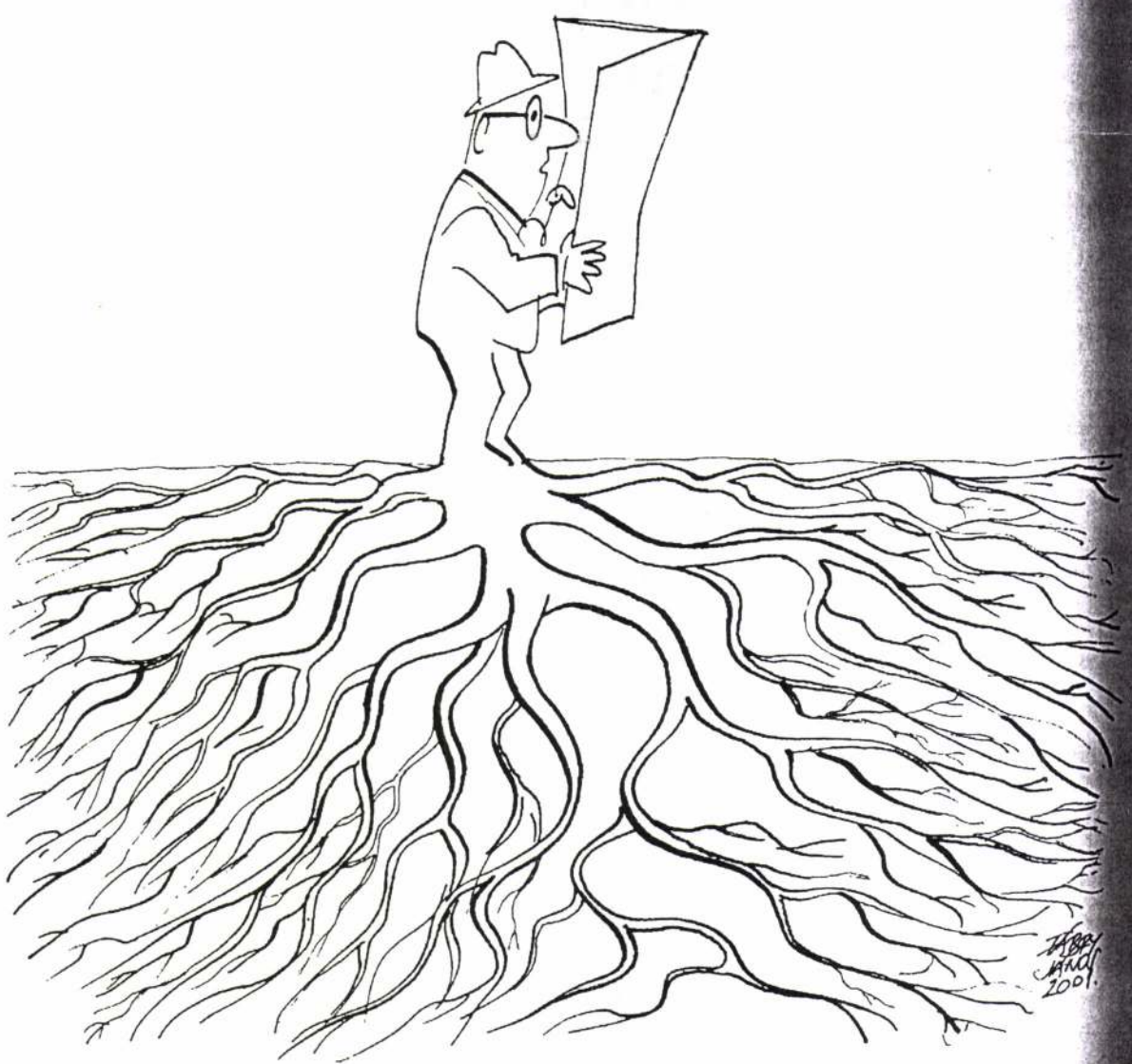

Fábry János Maďarsko

Banks

11

Senki kobbet? ... 2000!

Any more takers? ... 2000!

Szerk. Hallauer Tibor (Montana RT)

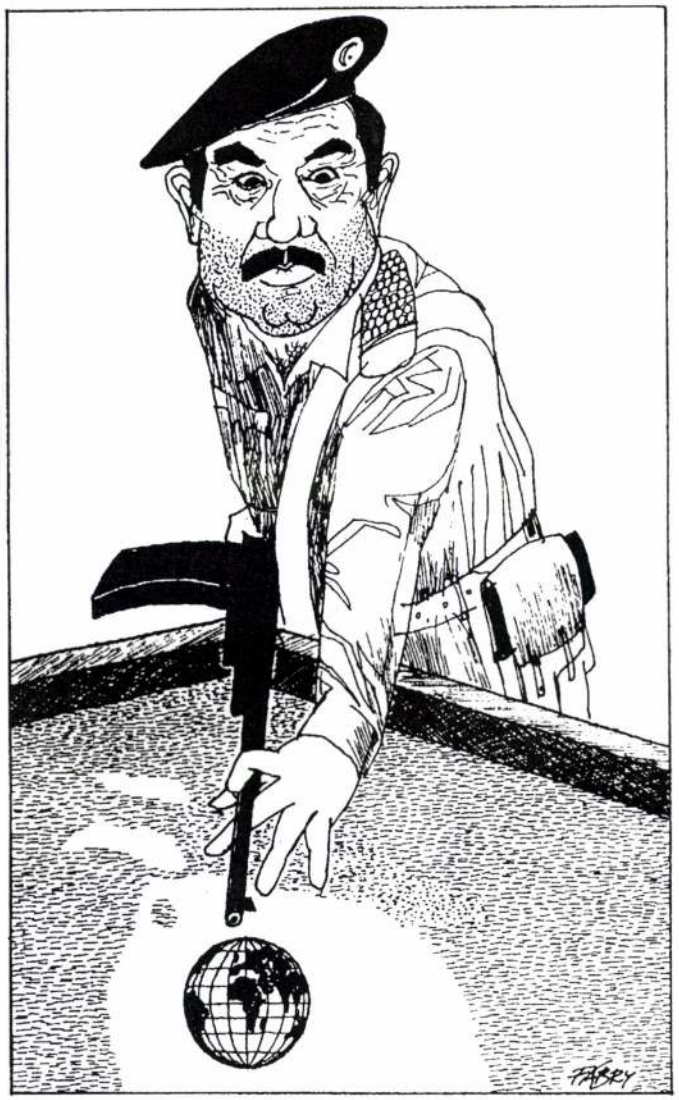
FÁBRY

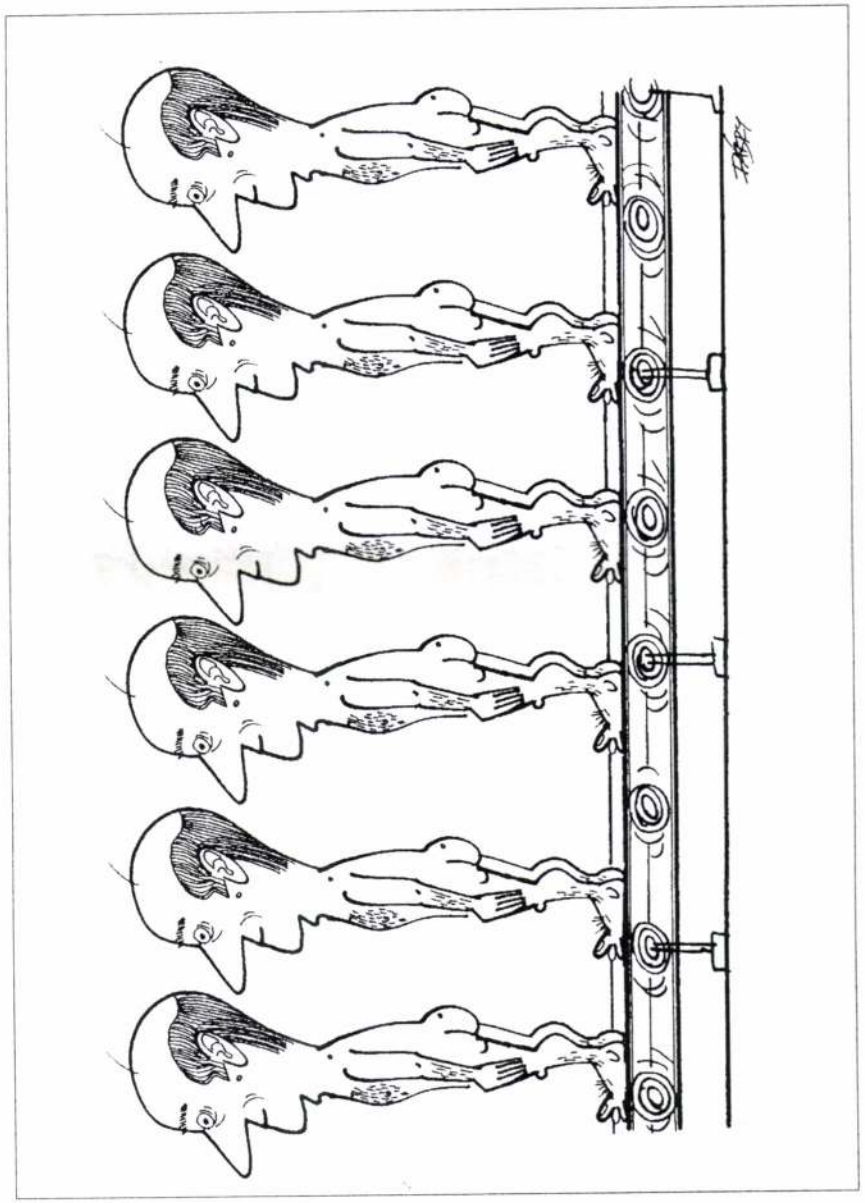

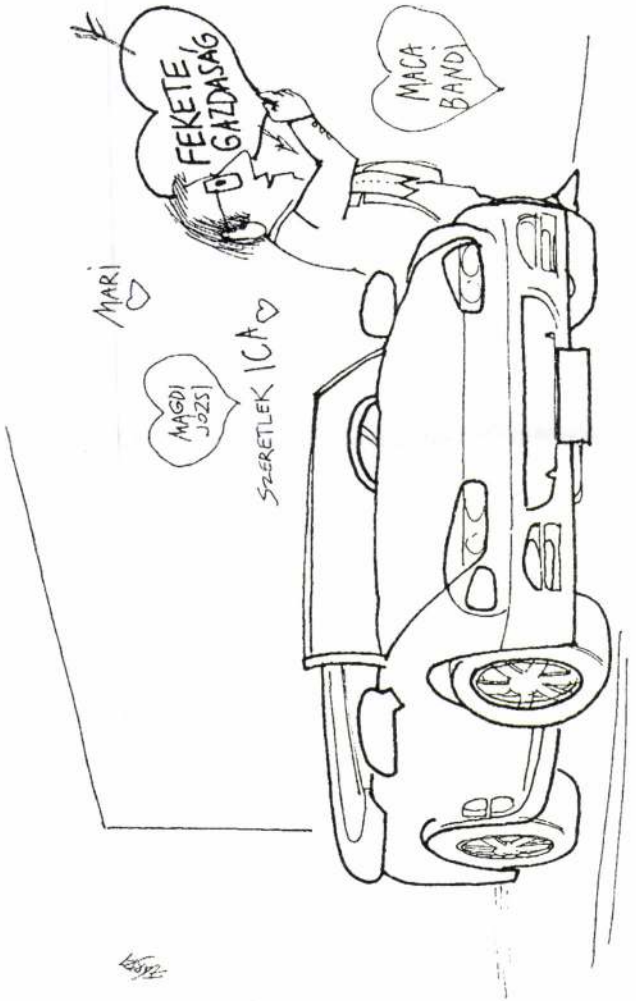
FEKETE GAZDASÁG
MACA BANDI
MARI
MAGDI JÓZSI
SZERETLEK ICA

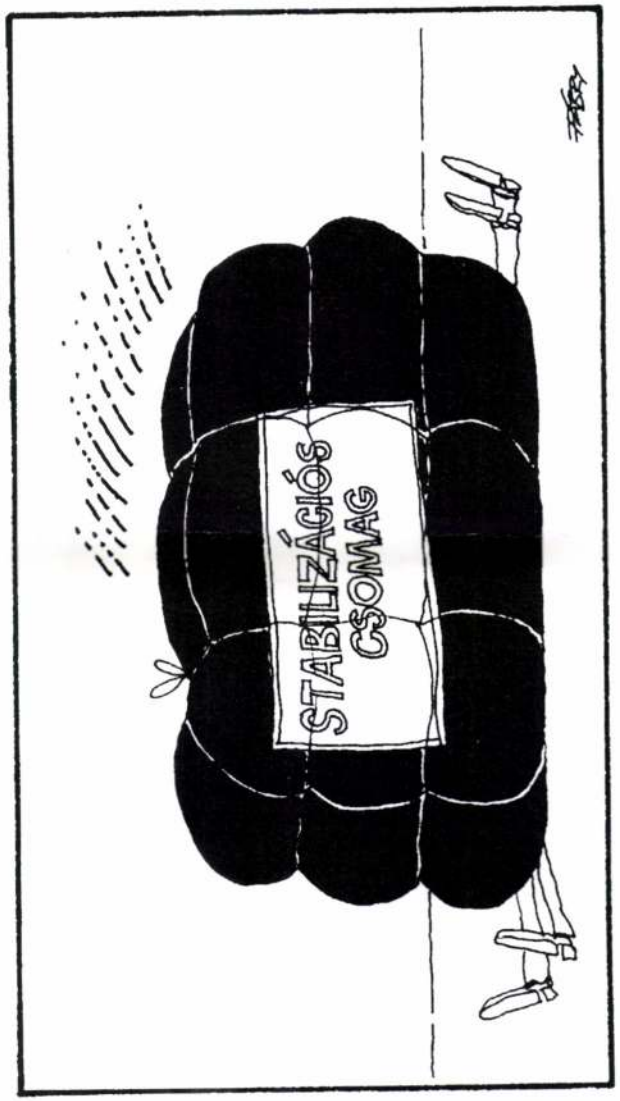

Fábry János (1947) karikaturista, a Magyar Nemzet munkatársa

PULITZER-ANTOLÓGIA

1989–1999

Szerkesztette: Martin József

Malőr

A mishap

-RAJTACSÍPTEM!

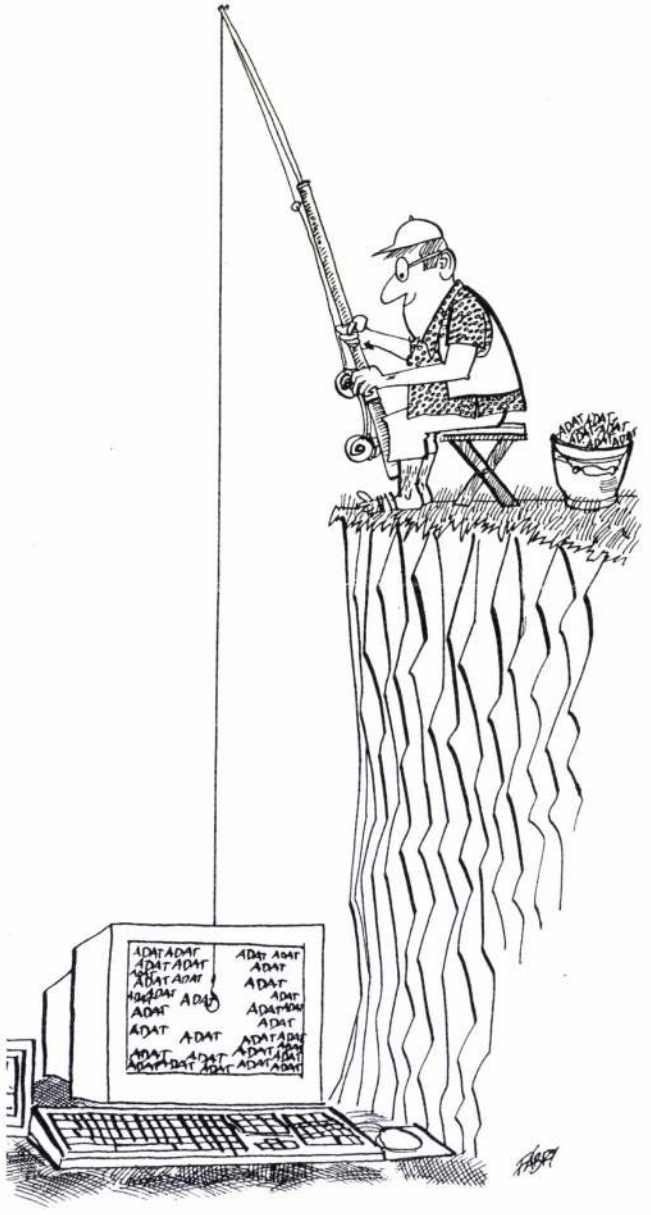
ADAT

A javíthatatlan

A hopeless hacker

ót!

force!

K. mint véd, úgy adott! Pro Save & Protect
(Montana Kft) dr. Hollaner Tibor

Fábry János

– Á, engem ez nem érdekel. Én csak a weboldalakat szeretem rongálni.

– I don't care about those things. I only like vandalising websites.

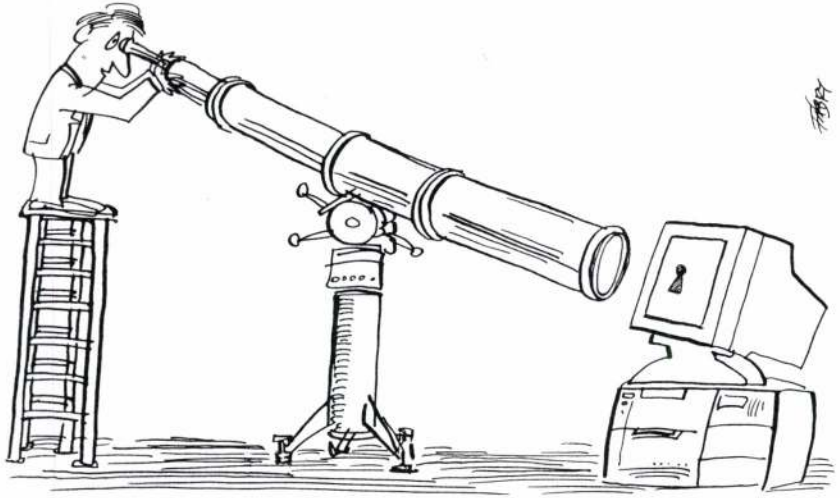

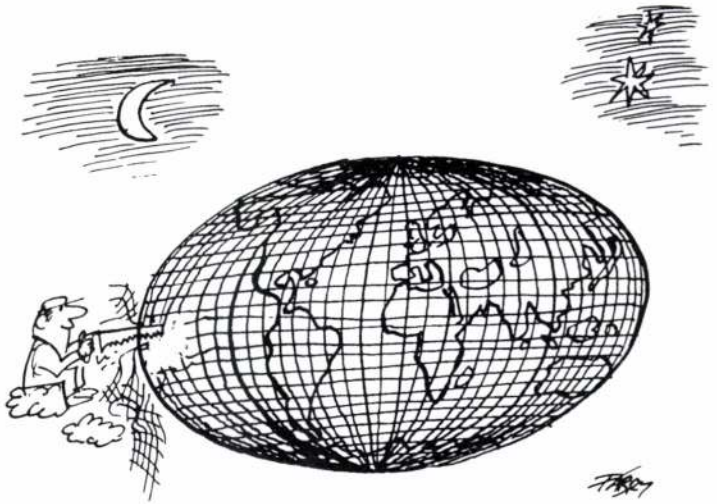

A világhálón...

On the Internet...

FÁBRY János

Ki mint véd, úgy adat!

To Save & Protect

(Montana Rt) Szerk. Hollaner Tibor

– Több mint ötezer nőnek ígért házasságot az Interneten...!

– He proposed to more than 5000 women on the Internet...!

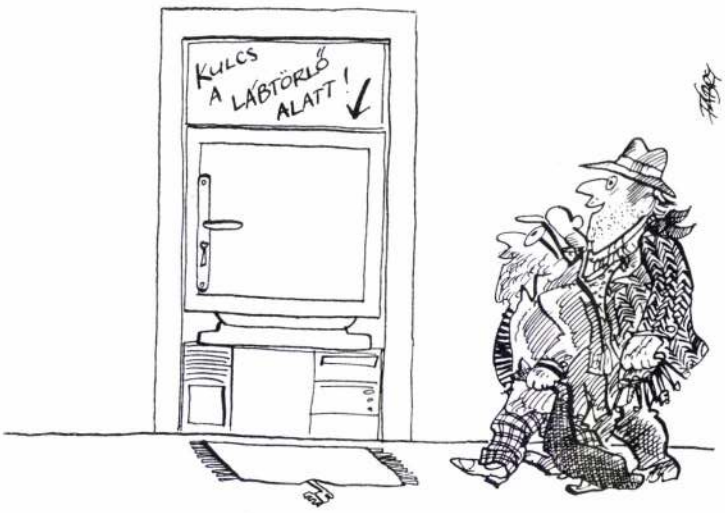

The key is under the mat.

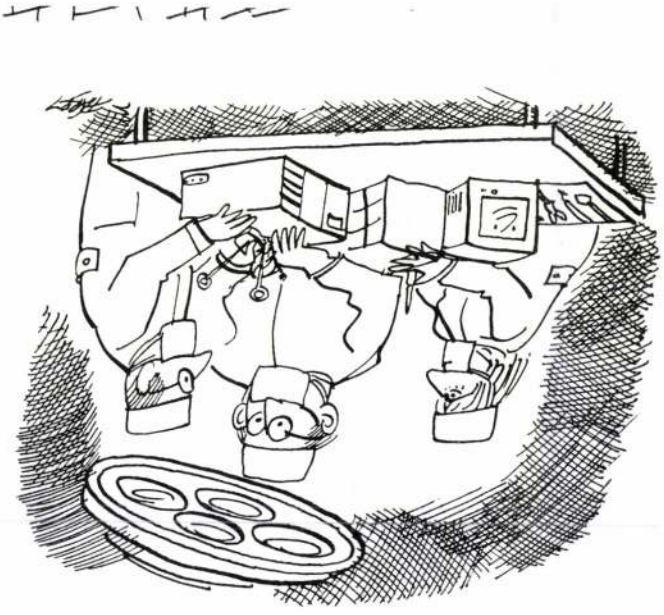

Fábry János rajza

VIII. fejezet

Üldözéses adórendszer

„Ha olyan kormánnyal kerülök szembe, amely azt mondja nekem: »pénzt vagy életet«, miért rohanjak odaadni neki a pénzemet? Lehet, hogy szorult helyzetben van, s nem tudja, mitévő legyen, de ezen én nem segíthetek. Neki kell segítenie önmagán, ahogy azt én is teszem. Ezen nem érdemes siránkozni. A társadalmi gépezet sikeres működéséért nem én vagyok a felelős. Én nem vagyok a gépész fia."

(Henry David Thoreau)

APEH üldözöltjei, egyesüljetek!
Szerk. Szerdahelyi szabolcs
Bp. 1995

Fábry János

A másik fő kérdés, hogy milyen legyen a válogatás, kit mutassanak be. Az ÉS-ben nemcsak a szakma – mindenki megjelenhet, s ez feltétlenül érdem. Így azután előfordul olyan rajz is. „amely mögött semmi nincs, csak szerkesztőségi előszobák. ...Alkotójuk tehetségtelen, képzetlen. Főműve a véletlenül megjelenő rajz" *(Szabados Árpád)*. De az élő klasszikus esetleg sokadrangú vázlatát se illik visszaadni. Ugyanakkor – a jelenlegi szerkesztő (a költő-képszerkesztő *Nagy László* örökébe lépett), *Bán András* jóvoltából – sok félig-meddig underground művész itt jutott először szélesebb nyilvánossághoz. Mivel a lap főleg úgynevezett standardrajzokat közöl – vagyis a kép és a szöveg között többnyire nincs összefüggés –, könnyen előfordulhat, hogy a heterogén képanyag és az egy szál képzőművészeti kritika „üti egymást" – még jobban elbizonytalanítva a mai képzőművészetről esetleg csak e módon tájékozódó átlag ÉS-olvasót.

Persze más hatásmechanizmus érvényesül egy kiállítóteremben, mint az újságban, ahol a rákészülés, figyelemmel nézés, befogadni akarás szándéka csak a legritkább esetben forog fenn. Talán épp ezért lett volna izgalmas dolog üveg alatt viszontlátni a régi élményeket – „jó" és „rossz" művek, az eredetivel azonos vagy csupán *utaló* viszonyban lévők között vegyesen. Akárcsak az ÉS-ben.

A kiállítás rendezői ezeket a dilemmákat úgy oldották fel, hogy a lapban ma is jelen lévő művészeknek az utóbbi években közölt munkáiból válogattak össze egy kiállításravalót toll-, ceruza-, tusstb. rajzokból, metszetekből, rézkarcokból, szitanyomatokból, kollázsokból, fotografikákból.

Érezhető a tárlat ünnepi, reprezentációs „ráadás"-jellege, és elmaradt – a kortárs grafika népszerűsítésével, a vizuális kultúra terjesztésével valójában missziót teljesítő, ellentmondásoktól sem mentesen alakuló – ÉS három évtizedes grafikai arculatának a bemutatása.

Az ÉS szerencsére nem *totemlap* (*Tom Wolfe* kifejezése), amit csak azért vesznek meg, hogy meglegyen – ellenkezőleg: igazi újság, melyet kiolvasunk, vitatkozunk, begyújtunk vele; csomagolópapír, ablaktörlő lesz belőle, vagy – mint esetünkben – háttérinstalláció egy grafikai kiállításon.

Egyszóval hasznos.

Boros Géza

Fábry János üvegei
Budavári Iparművészeti Galéria,
1987. június 4–12.

A mértéktartás, a nemes egyszerűség és az anyagszerűség követelményeinek tiszteletben tartása jellemzi az üvegtervező *Fábry János* művészetét. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üvegtervező szakán tanult, majd az Iparművészeti Főiskola szilikátipari tervező tanszékének volt a hallgatója. A főiskola elvégzése után az ajkai üveggyár tervező iparművészeként dolgozott (1971–1985).

Fábry János: Váza, kézi gyártású, hutakész, ametisztszínben, 13 cm, 1985

Fábry János: Váza, belső überfang, kézi gyártású, csiszolt, polírozott szájperem, homokfúvott, savazott, lila színű, az üveg „jegében" fúvatott hólyag, 20 cm, 1985 (fotók Ancsin Mihály)

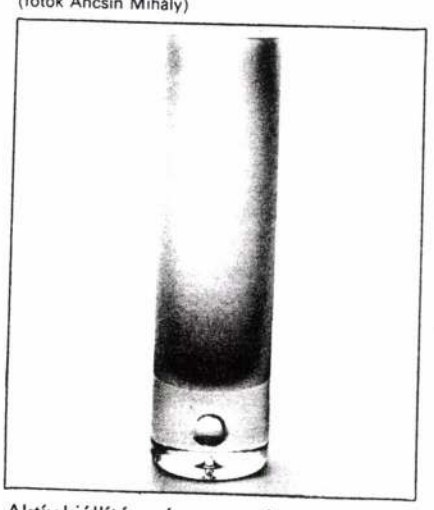

Aktív kiállító, számos országos jelentőségű tárlaton vett részt.

Kutató, mindig újat kereső művész, aki nem elégszik meg az üvegművészet hagyományos formavilágával. A kiállításon bemutatott használati, asztali üvegek, készletek és dísztárgyak változatos formakincset tárnak elénk: a karcsú, kecses vonalú kelyhektől a kézbe illő egyszerű poharakig, a tömbszerű, különböző alakzatokból együvé komponált érdekes körvonalú szélfogóktól az ovális, karéjos peremű tálakig és a finom és elegáns formáktól a gömb, illetve hengeres testig sok minden megtalálható. A tárgyakat egyformán jellemzi az egyszerűség – amely sohasem jelent leegyszerűsítést – és a tiszta, világos, geometrizáló formaképzés. A testek geometrikus meghatározottsága a funkciónak leginkább megfelelő tárgyak utáni vágyat fejezi ki. Például a pohár, a kehely alapkövetelménye, hogy jól lehessen inni belőle, illetve biztos fogása legyen. Fábrynál a szembetűnően vékony üvegfal, kecses kehelyszár finom bánásmódot követel, ám ez a sudár üvegszár különféleképpen alakított lehet, és a felületi egyenetlenség növeli a fogás biztonságát és csökkenti a csúszás veszélyét.

A funkcionalizmus anyagszerűséggel és esztétikai igényességgel kapcsolódik össze. Fábryt láthatóan fogva tartja az üveg felületének szépsége. Sima, díszítésmentes, kézi gyártású finomüvegtárgyai, ólomüveg alkotásai magas szintű esztétikai igényeket elégítenek ki csillogó fényükkel. Az ólomüveg a fényt nagymértékben megtöri, és felületi fényjátékot, teljes fényvisszaverődést képes előidézni. Az üvegtest értékét, csillogását az anyag minősége, a megvilágítás és a változatos geometrikus formavilág adja. A színes vagy színtelen ólomkristály üvegolvadékból hutakész, azaz melegmunkában kézzel alakított csillogó, egyszerű formakompozíciók születnek, megfelelvén a célszerűség szigorú előírásainak és az esztétikus üvegművesség kritériumainak. A sima, de szépen tükröződő felületű tárgyak szinte minden környezetbe beleillenek, és méltó kiegészítői lehetnek a modern lakószobáknak.

Elsősorban a változatos formaadásban fejeződik ki az alkotó célja, de gyakran a felület díszítése is fontos szerephez jut művészetében. A hutamunka utólagos megmunkálást követel, a szélcsiszolás elsimítja a pattintott, vágott széleket, ezután a polírozás következik. Ha – ritkán – mintát csiszol valamelyik üvegébe Fábry, sohasem az üveggyárainkra jellemző bonyolult, csillagszerű, szimmetrikus, zsúfolt ékítményeket, hanem spontán odavetett vonalakat, amelyek az üveg felületének szépségét is láttatni engedik, hiszen azt nem borítják be teljesen. Az ipar-

űvész üvegdíszítő, felületet átformáló
ílusában nem a vonal az uralkodó kife-
zési eszköz, hanem a matt és fénylő,
sillogó felületek finom átmenete, illetve
es ellentéte.
A tervező kedveli az *überfang* techni-
t, melynek számos variációja a legkü-
nfélébb dekorálásra alkalmas. A homá-
sított, színezett, überfang és buboré-
s üvegek különleges esztétikai hatást
ltenek, és az üveg optikai tulajdonsá-
it változtatják meg.
Fábry János művészetére a technikai
formai sokféleség, sokoldalúság és
tozatosság a jellemző. Tervezés köz-
n eleget tesz a finomüveg-készítés
hnikai követelményeinek, és arra tö-
szik, hogy a tárgy funkciójának meg-
elő igényes formát teremtsen. Felada-
ak tekinti a folyamatos ismeretszer-
t és a szüntelen kísérletezést, hogy a
ult képességek birtokában termékeny
ítáziával új, merész tárgyi világot al-
sson.

Horváth Hilda

lső/belsőépítészet
ner Péter kiállítása,
encvárosi Pincegaléria,
37. III. 12–IV. 5.

címben szereplő szójáték nem öncélú
elvi lelemény, valós tartalmat hordoz:
ner Péter ferencvárosi tárlata egy
an belsőépítészeti-építészeti progra-
t vázolt fel, amelyet átfogó, az adott
ső és belső tér minden elemét mérle-
ő, komplexitásában szemlélő és alakí-
elv vezérel. A fiatal művész alig egy
zedes munkálkodásának e szellem-
létrehozott dokumentumait – tervraj-
at, néhány megvalósult munka fotó-
– és művészi igénnyel formált tárgya-
házilagos kivitelezésben készült bú-
ípusait – tárta közönség elé.
ainer Péter 1979-ben kapott diplo-
az Iparművészeti Főiskola építész
án, ahol szakképzett bútorasztalos-
kezdte meg stúdiumait. Tanulmá-
befejezése után előbb az országos
emléki Felügyelőség munkatársa-
, majd a MÁVTI belsőépítész terve-
ként tevékenykedett, illetve tevé-
kedik, ám a hivatalos feladatok
oldásánál fontosabbak voltak szá-
az alkotói elképzelések szabadabb
zálásának teret adó pályázatok.
özelmúlt éveiben mintegy harminc
szeti, városépítészeti, belsőépíté-
bútortervezési pályázaton vett
s többnyire sikerrel: terveivel –
amelyek nem jutottak el a megvalósulás,
a megvalósítás fáziséig, s amelyeket asz-
talfiókok őriznek és szakmai publikációk
hitelesítenek – számos díjat nyert.
Még a főiskolai tanulmányok időszaka
alatt, 1976-ban született a budai Marti-
novics-hegy oldalába adaptált sorház,
egy évvel később a XII. kerületi Lékai téri
piac terve, és 1979-es keltezésű az egyik
fővárosi sporttelepre megálmodott fe-
dettuszoda-terv: mindhárom a befogadó
környezet adottságait ökonomikusan
mérlegelő emberléptékű elképzelés. Kü-
lönálló, különös építészeti megoldású a
Vagon-ház (1978–85), amely a győri
Műszaki Főiskola pályázatára készült: a

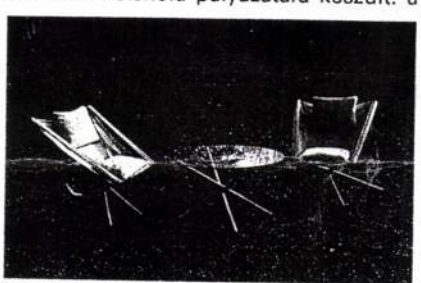

Rainer Péter: Rúdbútor, fa, vászon, fém csomópont, üveglap, 90 cm, 1982
(fotó Gajzágó Sándor)

négy kiselejtezett vasúti kocsiból szellemes kapcsolással teremtette meg a művész egy közösségi rendeltetésű szabadidő- és sportközpont vagonépület-kereteit. A nyolcvanas évek munkái közül a sóskúti magtár képző- és iparművészeknek otthont adó, lakásokká és kiállítóteremmé és a héderváry kastély alkotóházzá alakítása – miként a korábban tervezett épületeké – az építészi és belsőépítészi feladat együttes, összehangolt megoldását tanúsítja. Sóskút födémek és közfalak, belső szerkezetek nélkül fennmaradt gazdasági épületének belső terét formálta át és rendezte be a művész lakások, műtermek, műhelyek és kiállítótér bensőséges hangulatú együttesévé, míg Hédervár kastélyából modern lépcsőtorony épülethez illesztésével alakított ki funkcionálisan is jól működő, működtethető épületet. A megvalósulás előkészítő stádiumában van a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának budapesti, Rottenbiller utcai épülettraktusának galériává alakítási terve, amely a kiszolgáló egységekkel optimális lehetőségeket teremt a majdan itt kiépülő művészeti központ munkájához. Az ondi Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom belső térkiképzése és berendezése a kevés Rainer Péter tervezte megvalósult koncepció példája: A tégla és a fa anyagának puritán alkalmazása, felhasználása azt jelzi, hogy a tervező az építészeti adottságokhoz mértéktartással, fegyelemmel közeledik. Az öncélú, öntetszelgő díszítéstől való tartózkodást, az áttekinthető szerkezetek kizárólagos alkalmazását szépen illusztrálták a ferencvárosi kiállításon bemutatott asztalok és pihenőszékek is: Rainer Péter a farudak szellemes kapcsolásából feszített szerkezetet épít, az asztalok üveglapja, a székek vászna nemes egyszerűséggel illeszkedik a konstrukcióhoz, s a két anyag, a két összetevő harmonikus egységbe olvad.
A megvalósult elképzelések szemléletesen példázzák, a tervek a figyelmes szemlélő számára feltárják, hogy Rainer Péter térszervező, téralakító, térberendező, tárgyformáló tevékenységét a nyugodt ritmusok keresése és fellelése, a tiszta rendszerek megteremtése jellemzi; a kapcsolódásokat, a csomópontokat lágy átmenetekké szelídíti, felhasznált anyagai – természetes anyagok, a kézművesség nyomait vagy emlékét őrző építőelemek – meghittséget, melegséget sugároznak. Végső soron a ferencvárosi tárlat azt dokumentálta, hogy Rainer Péter külső/belsőépítészeti produktumait meditatív szellem hatja át, gyengéd formálás kelti – a tervrajzokon is – életre.

Wehner Tibor

Kortárs erdélyi műtermekből
Deák Téri Általános Iskola Díszterme,
1987. III. 23–IV. 18.

Kiállítóterem született a Belvárosban. A dolog kétszeresen is örvendetes, hiszen egy „műkedvelő" társaság találhatott ízlésének és értékmentő szándékainak megfelelő teret. A helyszín sem akármilyen: önmagában is ihletet adó műemléki érték. A Sütő utcai Díszterem, amelyet – a Vigadó építésében *Feszl Frigyes* mellett részt vállaló – *Frey Lajos* és *Gerster Károly* tervezett 1985 óta, mióta teljes pompájábadó műemléki érték. A Sütő utcai Díszterem, amelyet – a Vigadó építésében *Feszl Frigyes* mellett részt vállaló – *Frey Lajos* és *Gerster Károly* tervezett 1985 óta, mióta teljes pompájában újjászületett, különböző képzőművészeti, történelmi, népművészeti kiállításoknak adott helyet. Legutóbb az erdélyi magyar képzőművészeket mutatták be itt, magyarországi magángyűjteményekből válogatva hozzá anyagot. Sajátos élmény megpillantani a múlt századi, gazdagon díszített falak között az erdélyi tájakat, jellegzetes motívumokat, történelmi tárgyú érmeket a patináns tárlókban és a mívesen faragott kopjafákat. *Benczédy Sándor* agyagszobrocskái

FABRY foto

Fábry János, üvegtervezőművész

Horváth Hilda: Fábry János üvegei, Budavári Iparművészeti Galéria, 1987. jún. 4-12.

Fábry János: Váza, kézi gyártású, hutakész, ametisztszínben, 13 cm, 1985

Fábry János: Váza, belső überfang, kézi gyártású, csiszolt, polírozott szájperem, homokfúvott, savazott, lila színű, az üveg „jegében" fúvatott hólyag, 20 cm, 1985 (fotók Ancsin Mihály)

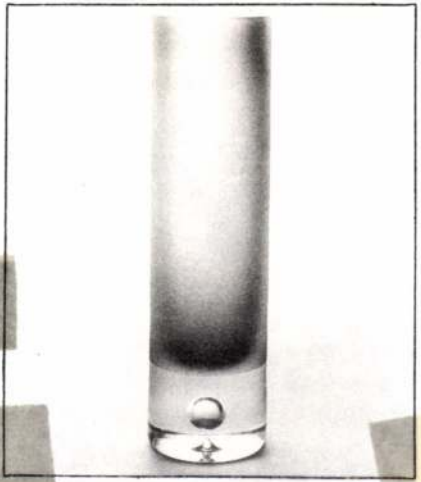

Művészet, 1987. augusztus, 58-old.

Fallstudie Kärntner Straße: Die Stadt wird zur Bühne (S. 3) · Zigeuner in Europa: Die Außenseiter erwachen (S. 4)

MO 28
Preis 12 Schilling
DM 2,60, sfr 2,20, Lit 2200, bfr 60, Drs. 200, Din 18, Kčs 8, Ft 90
Redaktion und Verlag: 1015 Wien, Parkring 12a
Postfach 6, ☎ 5 14 14
Fax Redaktion: 5 14 14-400
Fax Anzeigen: 5 14 14-251
Fax Vertrieb: 5 14 14-533
Telex 114110, 115406
Abonnement-Bestellung: ☎ 5 14 14-540 bis 543
Verlagspostamt: 1010 Wien, P.b.b.

Die Presse

Unabhängige Tageszeitung für Österreich

First Class. Täglich.
DIE PRESSE wochentags ins Büro samstags nach Hause
Abo-Telefon 514 14-540

Vormals Neue Freie Presse

Montag, 9. Juli 1990

Gegründet 1848 Nr. 12.701

Wie kann „Groß-Europa" künftig regiert werden? Diplomaten aus 35 Ländern beraten in Wien

Am Dienstag beginnt in der Wiener Hofburg eine neue gesamteuropäische Diplomatenrunde zu arbeiten, auf die im ganzen Kontinent – vor allem in dessen Mitte und Osten – große Hoffnungen gesetzt werden: Sie soll den Pariser Europa-Gipfel vorbereiten und dabei versuchen, noch heuer brauchbare Elemente für die europäische Architektur herzustellen. Dabei geht es vor allem um die Schaffung von Sicherheitsmechanismen für „Groß-Europa", die das Vier-Mächte-Regime für Deutschland ablösen. Manche Staaten denken an eine Art europäischer Pseudoregierung und Organe zur Schlichtung von politischen Streitigkeiten. Prag offeriert sich als Sitz eines ständigen Sekretariats.

Von Andreas Unterberger

WIEN. Einzelvorschläge für die Architektur des von Michail Gorbatschow angeregten „gemeinsamen europäischen Hauses" werden seit Monaten von verschiedenen Ländern und Gruppen gemacht. Die ab Dienstag im Neuen Saal der Wiener Hofburg tagenden Staatenvertreter aus 35 Ländern Europas und Nordamerikas prüfen aber zum erstenmal auf dieser Ebene, ob sich daraus eventuell binnen weniger Monate eine erste Bau-Etappe „Groß-Europas" (ebenfalls eine sowjetische Wortprägung) zimmern läßt.

Die Wiener Diplomatenrunde hat als oberstes Ziel, das für heuer angesetzte Gipfeltreffen aller 35 Staaten der KSZE (Europäische Sicherheitskonferenz) in Paris vorzubereiten. Diese Vorbereitungen sind gleichsam als Trostpreis an Wien vergeben worden, als die österreichischen Bemühungen gescheitert waren, den Gipfel auszutragen. Eine ganze Reihe von Staaten – darunter auch die von den Diplomaten Vukovich und Lehne geleitete Delegation der Gastgeber – will dabei über die formelle Vorbereitung hinaus versuchen, dem Pariser Gipfel auch schon inhaltliche Ergebnisse mitzugeben.

Damit tagen ab sofort in drei verschiedenen Sälen der Hofburg drei europäische Runden, die jeweils unterschriftsreife Dokumente für Paris erstellen sollen. Die anderen beiden sind die seit zwei Jahren in Wien beratenden Konferenzen über konventionelle Abrüstung und über vertrauensbildende Maßnahmen. Derzeit dürfte die nur von den 23 Blockstaaten beschickte Abrüstungskonferenz am weitesten sein. Diese 23er-Konferenz hat nun auch die Aufgabe, eine Höchstgrenze für die Truppen einzelner Staaten einzuziehen. Dabei geht es darum, die Streitkräfte des vereinigten Deutschland auf 300.000 bis 400.000 Mann zu beschränken; um die Deutschen nicht zu diskriminieren, soll es auch für andere Länder der beiden Bündnissysteme eine ähnliche Grenze geben.

Von der Sowjetunion wurde in Briefen an die anderen Außenminister darüber hinaus vorgeschlagen, daß noch vor dem Pariser Gipfel in Wien ein Außenministertreffen stattfindet, bei dem die Ergebnisse aller drei Hofburg-Runden paraphiert werden. Die endgültige Entscheidung über dieses Außenministertreffen dürfte aber erst am Rand der UN-Generalversammlung fallen; zu diesem Zeitpunkt hat der US-Außenminister Baker seine „großeuropäischen" Kollegen zu einem Zusammentreffen geladen.

Wien hält sich mit einer diesbezüglichen Einladung zurück, um sich nicht nochmals die Finger durch Vorstöße zu verbrennen, die dann auf Ablehnung stoßen. Deutliches Interesse zeigt man in der Bundeshauptstadt aber jedenfalls sowohl an diesem Ministertreffen wie auch vor allem an der Einrichtung eines ständigen KSZE-Sekretariats. Hier gibt es freilich bereits eine konkurrierende Bewerbung aus Prag. Die Tschechoslowaken haben sogar eine „Europäische Sicherheitskommission" mit Sitz in ihrer Hauptstadt vorgeschlagen. Diese soll anfangs Konsultations-, Koordinations- und Kontrollfunktionen haben, später aber zu einer europäischen Konföderation, einem Staatenbund, ausgebaut werden.

Fortsetzung auf Seite 2

Slowenien beharrt auf Souveränität

BELGRAD (ag.). Die Führung in Laibach hat am Wochenende die Forderung des Staatspräsidiums nach Rücknahme der Souveränitätserklärung Sloweniens als „inakzeptabel" zurückgewiesen. „Mit den Drohungen des Staatspräsidiums kann nichts gelöst werden", kritisierte Laibach die Staatsspitze in Belgrad. Statt dessen müßten „umgehend" Gespräche zwischen den acht jugoslawischen Landesteilen zur Umwandlung des Bundesstaates in einen Staatenbund beginnen. Die Spitzen von Kirche und Staat in Slowenien haben unterdessen an einer Versöhnungsmesse für hingerichtete Partisanengegner teilgenommen. *Seite 2*

Wirtschaftsgipfel: Streit um Geld für Moskau

Von unserer Korrespondentin Monica Riedler

HOUSTON. Ein Wirtschaftshilfepaket in der Höhe von 15 Milliarden Dollar für die Sowjetunion, der jüngste US-Vorschlag zur Unterstützung der verschuldeten lateinamerikanischen Staaten, Japans Überlegungen, die gegen China verhängten Wirtschaftssanktionen aufzuheben sowie die sogenannte Uruguay-Runde sind einige der Punkte auf der Tagesordnung des heute, Montag, beginnenden Weltwirtschaftsgipfels in Houston, Texas. Die Vertreter der sieben größten Industrienationen tagen bis Mittwoch.

Kontroverse beim KPdSU-Parteitag über Deutschlandpolitik. **Seite 2**

Die drei teuersten Tenöre der Welt sangen gemeinsam in Rom. **Seite 6**

Suzuki baut ein Montagewerk in Ungarn. **Ostpanorama Seiten 8, 9**

Martina Navratilova und Stefan Edberg triumphierten neuerlich. **Seite 12**

Zwei internationale Konzerne als Konkurrenten für die Wiener Expo. **Seite 14**

Großbrand im Rigips-Werk: Eine halbe Milliarde Schilling Schaden. **Seite 16**

Deutschland ist Fußball-Weltmeister 1990

Innen- und Heeresminister abgelöst

Lage in Tirana explosiv

Belagerungszustand um Botschaftsviertel

TIRANA (apa/dpa/afp). Angesichts des Ansturms, die durch die Flüchtlingswelle in albanische Botschaften in Tirana ausgelöst wurde, [illegible] gesetzt, um bei der Lösung des Flüchtlingsdramas als Vermittler zu agieren. In der westdeutschen Mission [illegible]

hrungs- und Wirtschafts-aufständen – unser Bild: ventionierten Produkte in g des Rätsels: Die Ost-dürften damit spekuliert un präsentiert.

Die Presse"/epa (Holger Busch)

– Ungarn

Distanz

die Autoren: So wird der er Bahnlinie von Eisen-ch Sopron vorgeschlagen, ecken Wiener Neustadt – burg – Sopron – Györ, – Oberpullendorf – Köszeg athely und Oberschützen itz – Szombathely müßten isiert werden.

n der Schiene sollte aber f die Straße nicht verges-den: Vorstellbar seien An-e von der bereits bestehen-Burgenland-Schnellstraße ach Köszeg und Szombat-ch, die Straße von Buda-e Kommend und Heiligen-in Richtung Graz sollte aut werden.

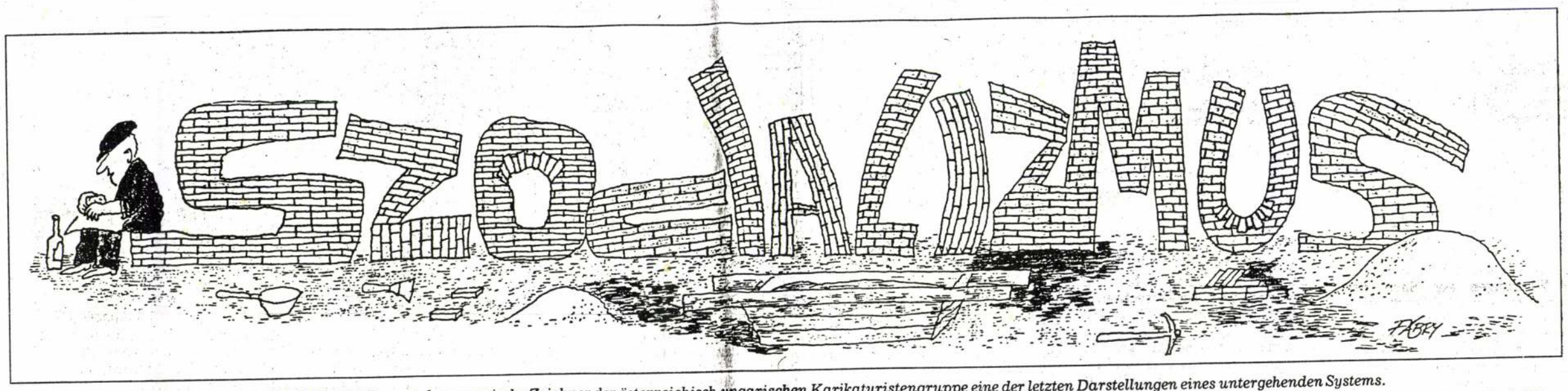

DIE GROSSE BAUSTELLE nennt der ungarische Zeichner der österreichisch-ungarischen Karikaturistengruppe eine der letzten Darstellungen eines untergehenden Systems.
Karikatur: Monokel Studio/Fábry

Wer hat wen ausgehalten? Streit Polen – UdSSR

Von unserem Korrespondenten Klaus Bachmann

WARSCHAU. Ein heftiger Streit ist zwischen der Sowjetunion und Polen über die beiderseitigen Wirtschaftsbeziehungen entbrannt. Beide Länder beschuldigen sich gegenseitig in Pressekommentaren, den anderen über den Tisch ziehen zu wollen. Im Hintergrund laufen zur Zeit auf Expertenebene Verhandlungen über eine Umstellung der Außenhandelsverrechnung von Transferrubel auf Dollar.

Die Auseinandersetzung begann mit einem Artikel in der Sowjet-Zeitung „Argumenti i Fakti", die Polen vorwarf, auf einseitige Vorteile aus zu sein. Warschau habe in den letzten zwei Jahren seine Lieferungen zurückgehalten, um zu verhindern, daß mit diesen die polnischen Schulden gegenüber der Sowjetunion getilgt werden. „Früher hat die UdSSR Polen ausgehalten, weil es sich in ihrer Einflußsphäre befand, jetzt soll wohl die UdSSR dafür zahlen, daß Polen einmal in dieser Sphäre lag", schrieb das Wochenblatt.

Die polnische Regierungszeitung „Rzeczpospolita" hielt dagegen, die Wirklichkeit sehe genau umgekehrt aus. In der Tat beklagt Polens Regierung bereits seit geraumer Zeit, daß die Sowjetunion ihre Lieferungen an Polen verzögern, da sonst im Westen – bei dem Polen bemüht ist, Moratorien auszuhandeln – ein schiefes Bild entstünde. Daran erinnerte auch die „Rzeczpospolita" und wies darauf hin, daß die „einseitigen Vorteile" auf beiden Seiten bestehen, je nachdem, welche Branche man heranzieht.

Stanislaw Dlugosz, Unterstaatssekretär im Planungsamt: „Seit 1985 hat sich unser Export in die UdSSR dynamischer entwickelt als unsere Einkäufe dort." Allerdings wurden diese Geschäfte, ebenso wie die Gegengeschäfte, aufgrund eines völlig aus der Luft gegriffenen Wechselkurses verrechnet. Damit wurde Polen gezwungen, in die UdSSR exportierte Schiffe weit unter Weltmarktniveau zu verkaufen und damit zu subventionieren, während umgekehrt die Sowjetunion Treibstoff unter Weltmarktpreisen lieferte.

Nun fordert die UdSSR zirka 4,5 Milliarden Rubel, die in der UdSSR an Schulden aufgelaufen sind. Polen fordert 4,2 Milliarden zurück, die durch die Preisgestaltung bei Montagearbeiten in der UdSSR (besonders beim Bau von Gasleitungen) entstanden sind.

Umstellung auf einen inoffiziellen Rubelkurs

Der Streit hat neben „verhandlungstaktischen" auch noch andere Gründe. Um die unerwünschten Außenhandelsüberschüsse

Laien-Komitee koordiniert Hilfen Richtung Osten

WIEN (red./kathpress). Das Europäische Forum nationaler katholischer Laienkomitees, das – wie berichtet – vergangene Woche in Wien sein 20-Jahr-Jubiläum beging, will der Unterstützung der Kirche in den bisherigen Oststaaten noch größeres Gewicht beimessen. Aus dem Erfahrungsaustausch können, wie der Präsident des Forums, der Österreicher Ernst Waldstein, betonte, die Katholiken im Westen viel lernen, nicht zuletzt Standhaftigkeit und Glaubensmut. Es könne auch nicht darum gehen, Strukturen und Organisationsformen des Laienapostolats einfach in die freigewordenen Länder zu exportieren. Form und Wert solcher Strukturen müssen von den dortigen Katholiken beurteilt werden, westliche Modelle seien nur als Entscheidungshilfe anzusehen.

Die katholischen Laienorganisationen Österreichs haben ein Koordinierungskomitee für die Zusammenarbeit mit den Kirchen in Ostmitteleuropa gegründet, das von der Katholischen Aktion gemeinsam mit den anderen im Laienrat vertretenen Vereinigungen und Bewegungen getragen wird. Es will als „Plattform auf freiwilliger Basis" Mehrgleisigkeiten verhindern, Hilfsinitiativen miteinander abstimmen und Informationen vermitteln. Auch sollen Projekte finanziert und Partnerschaften gefördert werden.

Das Komitee, zu dessen ehren-

Nicht jedes Joint venture findet Gold Schränkt Ungarn die Steuerfreiheit ein?

Von unserem Korrespondenten Tibor Fényi

BUDAPEST. Eduscho-Boom in Budapest: Hübsche Mädchen verteilen Aufkleber, die auf den Wagen, auf die Handtasche und weiß Gott wohin noch geklebt werden sollen. Wer heute, Montag, einem Vertreter der Firma begegnet und die Zauberformel Eduscho spricht, der bekommt eine Kaffeebohne aus purem Gold. Sehr wahrscheinlich stößt das österreichisch-ungarische Joint venture auf eine Goldmine: Die Chancen für das Geschäft sind groß.

Das Gründen von Joint ventures ist in Ungarn heute tatsächlich ein gutes Geschäft, wie auch aus den Statistiken herauszulesen ist. 1981 gab es nur einen einzigen Zusammenschluß dieser Art; im vergangenen Jahr, nach Verabschiedung des neuen Joint-venture-Gesetzes, bereits 800. Der richtige Boom hat heuer eingesetzt. Derzeit gibt es bereits etwa 1500 gemischte Gesellschaften. Die ausländischen Partner stammen aus insgesamt 40 Ländern.

Die Rangliste der ausländischen Investoren führt Österreich mit 306 gemischten Firmen an, die Bundesrepublik Deutschland steht mit 296 an zweiter Stelle und [illegible] und die USA (62).

Investoren aus dem Ausland garantieren die Magyaren vie-

hungen. „Im vergangenen Jahr haben ausländische Investoren Kapital in Höhe von 600 Millionen Dollar ins Land gebracht und 500 Millionen als Gewinn ausgeführt." Frau Fogarasi hält es für durchaus möglich, daß die Steuerfreiheit in naher Zukunft beschränkt wird.

Die Abteilungsleiterin hat übrigens richtige Schwierigkeiten, wenn sie die Zahl der neuen Firmen feststellen will: „Das Handelsgericht ist hier nämlich noch nicht mit Computern ausgestattet; da es genügt, Joint ventures mit ungarischer Mehrheit einfach anzumelden, ist es schwierig, die Angaben laufend zu überprüfen."

Westliche Anteile sind zu gering

Die Zahl der neuen Firmen wächst dynamisch – innerhalb eines halben Jahres hat sich ihre Zahl verdoppelt –, doch sind die Ungarn der Meinung, in der Realität seien die Dinge nicht ganz so schön. Die Größe des in diese oder jene Firma investierten ausländischen Kapitalanteils erscheint ihnen zu gering, und sie sind auch nicht ganz begeistert, daß die Mehrheit der Joint ventures nicht in der produktiven Sphäre, sondern im Bereich von Dienstleistungen und im Handel entstanden sind. „Wir wollen nicht daran rütteln, daß Firmen heute bereits fast völlig unbürokratisch gegründet werden kön-

So mancher Ungar betrachtet Joint ventures als Hilfe, um sein Kapital nach Westen zu verlegen: Einen Partner aus dem Westen engagieren sie nur dem Namen nach, um den Profit leichter außer Landes schaffen und Maschinen, Rohmaterialien, Autos usw. zollfrei einführen zu können.

Die Zollbehörde protestiert heftig dagegen, weil Importe auf diese Art und Weise in kurzer Zeit auf dem Markt erschienen, ohne daß Zoll bezahlt würde. „Auf diese Weise ins Land eingeführte Maschinen, Wagen und Mittel bilden heute bereits eine derart große Masse, daß es unmöglich ist, ihr Vorhandensein nachträglich zu kontrollieren", erklärt ein Mitarbeiter der Zollbehörde.

„Wir wissen genau: Die unvermeidlichen Straffungen, zu denen wir uns gezwungen sehen, werden den vielerlei Hoffnungen hegenden Investoren wenig Spaß machen, doch ist es unumgänglich, diesen Schritt zu tun", sagt Frau Fogarasi. Sie vertritt die Meinung, es stehe im Interesse nicht zuletzt der tatsächlichen Investoren, wenn die Gewieften, die Zollpreller und andere, die sich auf unehrliche Weise Vorteile verschaffen, ausgeschaltet werden. Sie rechnet auch damit, daß als Folge dieser Verfügungen der Anteil der Joint-venture-Investitionen [illegible] Westen ansteigen wird.

„Diese Proportion ist bei Firmen, die etwas mit Computern zu

Fábri János, üvegtervező-iparművész

Megyénk művészeti eseményeinek sorában rangjával és színvonalával kiemelkedik a kétévenként megrendezésre kerülő őszi tárlat, mely az idén XXII. alkalommal nyílt meg a Veszprémi Vegyipari Egyetem dulájában. — Fábri János ismét újat hozott az idei tárlatra. Üvegfelület játékai horizontális és vertikális szerkezetével, fényvisszaverődésével az üvegplasztika új lehetőségeit boncolgatják. Monumentálisnak ható kis remekei akár térelemként is alkalmazhatók lenvének egy adott miliőben.

Veszeli Lajos: A megfiatalodott Őszi Tárlat.
Napló /Veszprém/, 1983. nov. 19. 8-9-old.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 19

Fábry János, üvegtervező

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1980. iparművészet

/1021

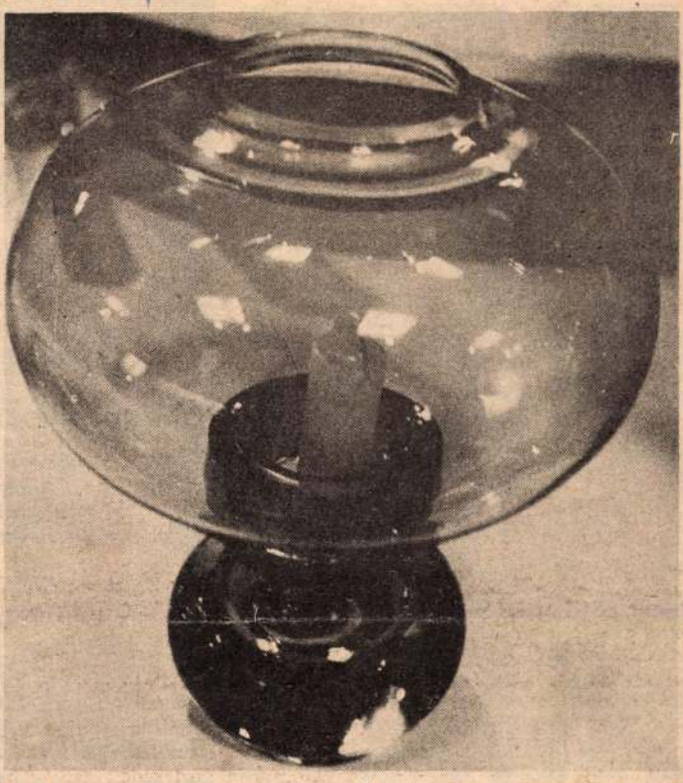

Tervezői alapkoncepciója az egyszerűség

Fábry János kiállításáról

Az utóbbi időben nemcsak a belsőépítészet, a lakáskultúra fejlődött, alakult a mindennapi igényeknek megfelelően, hanem örvendetes, hogy egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítunk használati eszközeink esztétikus összeállítására is.

Megyénkben az Ajkai Üveggyárban készült termékek egyre népszerűbbek, funkciójuk a modern ember környezetének kialakításához mindinkább megfelelőbbek. Abban, hogy a gyár erre a magaslatra eljutott, nem kis része van *Fábry János* iparművésznek.

Budapesten a Ferencvárosi Pincetárlaton látható Fábry János üvegtervező mintegy 200 darab üvegtárgya. A kiállított tárgyak mindegyike az Ajkai Üveggyárban készült.

Fábry János ezen a tárlaton szinte összegez: 10 éves tervezői tapasztalatát, kialakult mesterségbeli fogásokat, teljesen új kísérleteket tár a látogatók elé.

Tervezői alapkoncepciója: a használati funkciót, az anyagszerűséget és az esztétikai követelményeket messzemenően figyelembe vevő vonalvezetés, egyszerűség. A különféle, anyagában színezett díszműáruk kialakítása a melegen alakítható üveg tulajdonságaira épül. (Például vaslemezekből elkészített bordázott előformákba fúvott hutakész vázák, színes kipörgetett tálak. A kiállításon díjnyertes termékek is szerepelnek. Színtelen üvegből gyártott gyertyatartó-sorozat szélfogóval, és az egyszerűséget hirdető, teljes felületével világító homokfúvott asztali lámpa. Szakmailag különleges a csavart felületű spirál vázasorozat.

A budapesti tárlat rendezésileg is kiemelkedik az eddig látott iparművészeti kiállítások közül. A színek szerint csoportosított díszműáruk mellett szép számmal láthatunk mindennapos használati tárgyakat, színes poharakat, kelyheket, korsókat.

A kiállítás legmutatósabb darabjai a centrifuga-gyártási eljárással készült tálak. Szépségét az üveg természetes, rideg anyagszerűségével, a szín különleges látványával adja meg. Fábry ezen a kiállításon bizonyít, kerüli a forma és a funkció logikájától idegen dekorálást, csak a lényegre törekszik.

Ezt a kiállítást érdemes lenne Veszprémben is bemutatni. Így a megye művészetpártoló közönsége is megismerkedhetne azokkal az iparművészeti üvegtárgyakkal, amelyek a köztudatban talán még idegennek hatnak, de a jövő lakáskultúrájának szerves részévé fognak válni. Fábry budapesti kiállítása kiváló példa arra, hogy a gyár és az iparművész közösen kialakított koncepciói milyen esztétikai magaslatra képesek eljutni.

Veszeli Lajos

hozzáköltözne. Levelet „Balaton-parti" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

39 éves, független fiatalember keresi házasság céljából, kiegyensúlyozott, családi életre vágyó nő ismeretségét. Természet- és zenekedvelők előnyben. Berendezett lakásom van. Levelet „Együtt–Egymásért" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Egyedül élő, gyermektelen asszony vagyok, kertes házzal, önnyugdíjjal és egyéb anyagiakkal rendelkező. Keresem egy becsületes, korrekt férfi ismeretségét élet- vagy házastársnak 65 éves korig. Gépkocsi, vagy jogosítvánnyal rendelkezők előnyben. Leveleket: „Megértés" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

33 éves, 157 cm magas, elvált asszony vagyok, egy gyermekkel. Társaság hiányában ezúton szeretnék megismerkedni becsületes, nem dohányzó szakmunkással 42 éves korig. Kölcsönös szimpátia esetén házasság céljából. Lakás van. Válaszokat „Várlak én" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15. szám alá kérem.

55 éves, intelligens városi asszony, korban hozzáillő, jómegjelenésű férfi levelét várja, megértés esetén házasság céljából. „Téli rege" jeligére a Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Független özvegy asszony, nyugdíjas, 59 éves, megismerkedne házasság céljából, józanéletű emberrel, aki otthonomba jönne. (Három szobás összkomfortos, hideg-meleg víz.) Azt a jóindulatú férfit várom, aki engem és otthonom is tudja értékelni. Várom sok szeretettel. Udvarlásra nincs idő. Levelet: „Szüret után lesz az esküvő" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Színház

Október 19., vasárnap,
Ajka, Sarkadi bérlet 7 óra
Október 20., hétfő,
Ajka, Tamási bérlet
fél 7 óra

A REVIZOR

ÉRTESÍTÉS

Szemészeti magánrendelésem október 20-án (hétfőn 4–6-ig Veszprém, Haszkovó u. 18. E lépcsőház II. em. 5.) szabadság miatt szünetel. Dr. Kellermann Aranka szemész szakorvos.

Köszönetnyilvánítások

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, barátoknak és ismerősöknek, akik drága jó fér-

fiatal karikaturisták kiállítása

ESZTERGOM 1968

Az esztergomi Petőfi Művelődési Ház földszinti termében nyílt meg a Fiatal karikaturisták kiállítása, amely aztán az ország több helyén is a közönség elé kerül. Kellemes szórakozás végigsétálni a tarka tablók előtt. A rajzok alatt szereplő neveket már jól ismerjük a lapok hasábjairól.

Hogy a karikatúrák készítői fiatalok, azt nemcsak a modern stílus, a groteszk formai ötletek jelzik, hanem a diákos humor is, s a rajzokban kifejezett eleven reagálás a mindennapi élet eseményeire. Igen sok a politikai tartalmú, háborúellenes karikatúra, s a diákos humorra jellemző morbid ötletek sem hiányoznak. A rajzok a fiatalok nyelvén beszélnek, ha nem is mindig a fiatalokról.

Hadd soroljunk fel ízelítőnek néhány ötletes rajzot, nem rangsorként, csak mutatóba. Fábry János karikatúráján a vietnami háborúban két néger katona között hasaló amerikai így kiált fel: „be vagyok kerítve!" Dallos Jenő rajzán a kórházi ágyak előtt sétáló orvos a lázlapok kockáiba lottót ikszel. Hadnagy Gábor frappáns formai ötlete: karikatúra-portréinak fő vonása az ábrázolt személy nevének kezdőbetűje.

Brenner György telitalálata, a Nagy részvét mellett a színek játékából hozza ki a humort: a koporsót kísérő rokonokat feketével, a gyászmenet többi résztvevőjét egyre élénkebb színekkel ábrázolja. Zsoldos Sándor jól ismert katonafigurái, Császár Tamás grafikus stílusú rajzai szellemesek. Kálmánchey Zoltán a formák humorával játszik.

Megyénk képviselője ezen a kiállításon az esztergomi Földes Vilmos, groteszk, kedves rajzaival. Érdekes formai ötlete a papírra ragasztott cigaretta. Ehhez hasonló montázsokat mástól is láthatunk a kiállításon: például Tóth József szellemes, „nemtommijét", a légypapírra írott kottát, amely a fülbemászóan ragadós dallamokra utal.

Jellemző a fiatal karikaturisták szemléletére Baráth József rajza: földgolyónkon tábla, „természetvédelmi terület" felírással. Rónahegyi György remek színészportréi, Menkó László teljesen üres rajzlapja, „Takarékosság" felirattal — nagyon kedvesek. Elragadó humor Balogh Bertalané, Kabala című rajzán például a tigris visel játékautót a farkán, s a másik ötlet: a kéményen gólya helyett bába ül. Keserű gondolat szülte Kertész László sokatmondó rajzát, melyen a palackba zárt szellem diadallal mutat fel egy nála kisebb szellemet, akit ő zárt palackba (természetesen a saját palackján belül). A morbid diáknumor egyik képviselője Oláh György rajza: a sírrablók „rögtön jövök" feliratú táblát találnak a koporsóban.

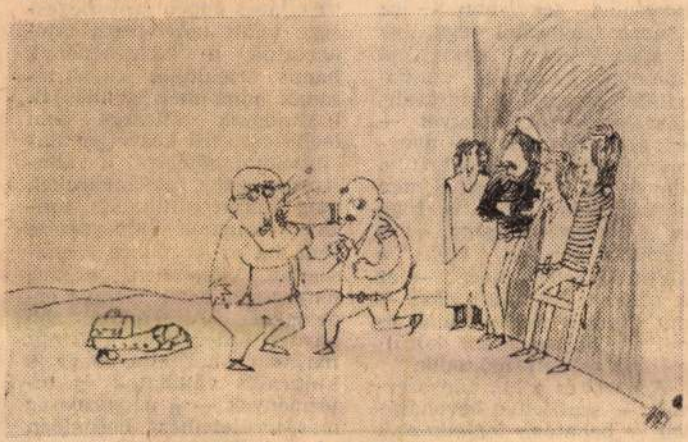

— Nézd, tanulni is lehet tőlük.
Fábry János karikatúrája

Kevés szöveggel, beszédes rajzokkal, közéleti és politikai érdeklődésre való ötletekkel, sok játékos aprósággal jelentkeztek a fiatal karikaturisták ezen a kiállításon. Jó lett volna, ha a rajzok többet foglalkoznak a fiatalok életével, de úgy látszik, ez már az idős karikatúristákra vár. Talán így is van rendjén, hiszen mindenki a másik furcsaságait látja jobban. Mindenesetre, köszönet a kiállítás létrehozóinak a kellemes és tanulságos szórakozásért.

— fló —

FÓRU
A DOLGOZÓK LAPJA KULTURALI

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kormórom m. Dolgozók
Lapja

A kulturális élet fő gazdasági kérdései

Irta: Garamvölgyi Károly, pénzügyminiszter-helyettes

I.

ÉLETKÖRÜLMÉNYEINK javulása egyre nagyobb igényeket támaszt a kulturális élet, a kultúra termékei iránt. S hogy ez az igény valójában milyen irányú — a kulturálisan értékesebbet helyezi-e előtérbe, vagy az eszmeileg sekélyeset — az számos tényezőtől függ. Így mindenekelőtt országunk lakóinak kulturális színvonalától és attól a kulturális közvéleménytől, amelyet — sok tényező mellett — nagyrészt a helyes irányú kritika alapvetően befolyásol. S nem utolsósorban attól is függ ez a kulturális igény, ez a speciális kereslet, hogy a kulturális élet „piaca" — ez a nagyon bonyolult piac — mit kínál a fogyasztónak és milyen közgazdasági körülmények között működik.

A párt- és a kormányszervek — szakértők bevonásával — behatóan foglalkoztak a kulturális élet működési feltételeinek problémáival, az új gazdasági mechanizmusban. Olyan speciális közgazdasági szabályozók kidolgozása és bevezetése volt a feladat, amelyek egyrészt igazodnak az egész mechanizmus rendszeréhez, másrészt pedig e terület különleges társadalmi, közgazdasági, piaci viszonyait is nagy mértékben figyelembe veszik.

Gazdasági életünkben ma a vállalatok és intézmények — nem utolsósorban a tanácsok — fokozottabb önállósággal, nagyobb felelősséggel, s a kettő ötvözetét jelentő fokozottabb anyagi érdekeltséggel működnek. Ezek az új, kedvező gazdasági tényezők a már említett sajátos piaci körülmények között érvényesülnek a kulturális életben. Sajátosságaik egyik jellemzője például, amely lényegesen eltér a gazdasági élet egyéb területeinek piacviszonyaitól, hogy itt a termékek iránti fogyasztói értékítéletet — a spontán keresletet mellett — feltétlenül ki kell egészíteni a sajátos társadalmi, kulturális érdekek szempontjaival.

EBBŐL KÖVETKEZIK, hogy a kulturális vállalatoknak és intézményeknek a keresletet úgy kell kiszolgálniuk, hogy a kulturálisan fontos művek, produkciók létrehozásában érdekeltekké váljanak és a kevésbé fontos, kultúrpolitikai célokat nem szolgáló alkotások sem az előállítónak, sem az átvevőnek, forgalmazónak ne jelentsenek nagyobb gazdasági előnyt — mint az előbb kulturálisan értékes termékek szolgáltatások „árát" ezért kulturális és gazdasági meggondolásból végül is erőteljesen „leértékeljük" és áron alul adjuk, míg a kulturálisan értéktelent áremeléssel mértéktelenül megdrágítsuk, indokolatlan felárral hozzuk forgalomba. Ez az eljárás éppen szélsőségessége miatt helytelenül tájékoztatná a közvéleményt, hamis értékítélet kialakításának adná meg az alapját.

Mindezek ellenére sem lenne célszerű közvetlen utasításokkal kötelezni a vállalatokat, vagy intézményeket, még kultúrpolitikailag fontos feladatok elvégzésére sem, ha ez számukra gazdaságilag előnytelen, esetleg lényegesen sérti anyagi érdekeiket. A fokozottabb anyagi érdekeltség viszont magával hozhatja, hogy a kulturális vállalatok és intézmények — a népgazdaság más területeihez hasonlóan — szolgáltatásaiknál és termékeiknél (például: színház, mozi, könyv, hanglemez stb.), a nagyobb nyereséget biztosító előadásokat, illetve termékeket kedvezőbb elbírálásban részesítik és elhanyagolják a ráfizetéses produkciókat. Ez pedig azt jelentheti, hogy a kultúrpolitikailag fontos művek kerül-

a fenti tényezők és célkitűzések ismeretében, gondosan kidolgozták a kulturális termékek és szolgáltatások új árrendszerét. Mérlegelni kellett, hogy milyen kulturális tevékenységre terjedjen ki az állami támogatás, illetve hol lehet az árakban is érvényesíteni a termelői árrendezés következményeit, a ráfordítás arányosság követelményét. A felülvizsgálat eredményeként egyes területeken új árakat állapítottak meg; számottevően azonban a kulturális terület árszínvonala nem változott. A nyomdai költségek jelentős emelkedése következményeként — a könyvkiadást, amely eddig kisebb nyereséggel működött — 1968-tól csaknem százmillió forint állami támogatásban kell részesíteni. Ha ez nem történt volna meg, károsan befolyásolta volna a keresletet, a fogyasztás összetételét. Egy jelentősen megemelt fogyasztói ár ugyanis esetleg csökkenthette volna az állami támogatás mértékét, de a vásárlók tartózkodása, a vásárlások számának csökkenése kulturálisan nagy károkat okozhatott volna a lakosság eszmei, tudati fejlődésében. Ugyanilyen szempontok szerint rendezték a mozik helyárait. A legalacsonyabb árszint változat-

Fabry János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

SEP. 5

1021

FABRY JÁNOS RAJZA

DUBROVNIK

MAGYAR IFJÚSÁG

divat*hobby*ba

KYRI

az

öltözködésről

1. Az őszi szoknya pulóverhez például divatos a gomb-klipsz. Ez sokféle formában kapható. Egy kerek klipszet újjá varázsolhatunk, ha az öltözékhez harmonizáló színben, kis szögletes műanyaglapot kapcsolunk a gomb mögé.

2. Gombbal fel lehet frissíteni a tavalyi ruhát. A ruha elejéből fejtsük ki a zippzárat. Vásároljunk négy, díszesebb, lehetőleg kombinált gombot. A

Az arc kozm

Olvasóink közül többen fordu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

Fábry János

1972 SEP 22

FABRY JÁNOS: Török utca

1021

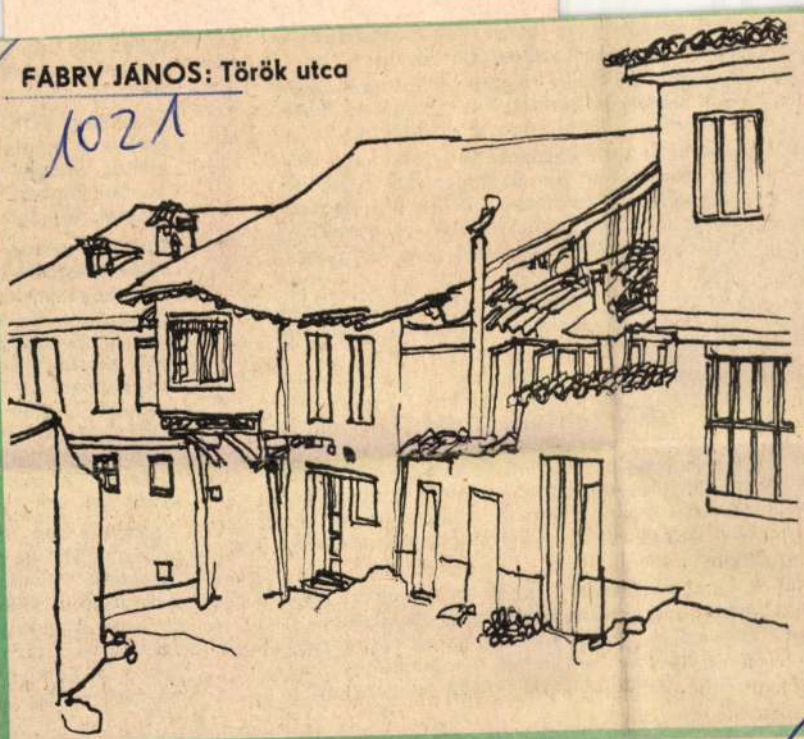

minősége és – az
ezek választéka is

Jelenleg 13 fajt
belül négyfajta p
le szintetikus fona

A vérbeli kézimu
met szerezni, amil
sebb **FOKI**-újdon
évében hozzákezd
50%-os **HB-PAN**
sához.

A két új fonal **VÉNUSZ,** illetve **APOLLÓ** néven kerül majd forgalomba, 12/3-as és 5/3-as finomságú számokban.

A szakemberek a gyártáskor bizonyára gondoltak a gyakorlatban még mindig uniformizálódó férfi-női divatra, s a fiatalok bizonyára szívesen viselnek majd egymástól egyaránt a kapucnis kötöttkabát, amelyeknél a kapucni és az öv egyforma, de az alapanyagtól elütő színekkel lehet díszíteni. A cérnafűzéses fonaldíszítések helyett elegánsabb a

juttatta eszünkbe.
kalmas, így ipari
lomba. Jó szabh
mök készítésére –
kosztümökre is –
nagyszerű, szipor
ruhatárunk megle
rűen hordhatóak.
lyikéhez illő blúz,
bizonnyal van „ot

Számot adunk m
ról is. A **LIU** és a
kiszerelési formát
zák majd a **VÉN**
is, csak tetszetőse
formában. E kisze
legkorszerűbb im
rendezést vásárolt

1968 MÁR 2.

1021

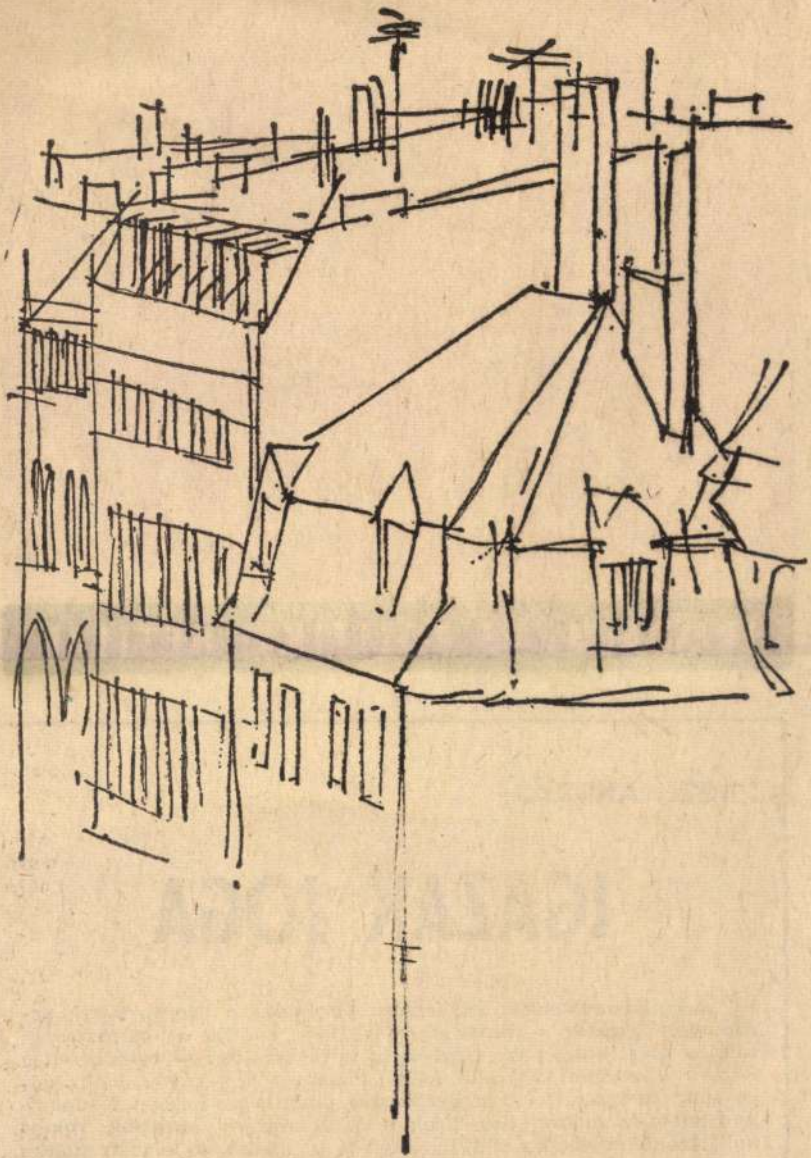

Fábry János: Házak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM 9

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

MEZEI ANDRÁS:

IGAZAK JOGA

A gyilkosnak nincs lelkiismeret-furdalása, a becsületesnek pedig mért legyen? — mondják a túlélők mindig a katasztrófák után, s ezért nincs soha elégtétel a történelemben — vetődik fel a kérdés kilencven amerikai költő kilencven protest-versének olvasásakor, melyet „Hol van Vietnam?" címmel az Európa Könyvkiadó adott ki nemrégiben. Ezek a költemények láttatják: romba dőlt, kihalt városokként süllyednek le a bűnök, és e talapzatokra épülnek újabb inkvizíciók, Auschwitzok, Hirosimák. S elevenünkbe vág az a felismerés, hogy a legnagyobb borzalmakat a megmenekültek élik át: akik nem égtek el a máglyán, kijöhettek a gázból, atomárnyékban látták városuk pusztulását. Ők hallják szüntelenül minden kinvallatások, háborúk, népmészárlások utáni intervallumok telegramjait: Jóvátehetatlan ... Jóvátehe-

Fabry János, grafikus

Dubrovnik

rézk.

Magyar Ifjúság, 1969. IX. 5. 39. l.

FÁBRY JÁNOS

Karikatúraünnep a Várban

MAGYAR NEMZET; 2000. III. 21.

Tegnap délután a Magyar Kultúra Alapítvány Szentháromság téri épületében megnyílt a IV. magyar karikatúraművészeti fesztivál. A bemutatóra 450 munka érkezett be, s ebből 140-et láthatunk. Ezzel egy időben analóg internetkiállításként a művek március 20. és április 10. között az Internettóban is megjelennek. A megnyitás után átadták az elismeréseket, lapunk munkatársa, Fábry János – akinek a rajzát itt közöljük – ugyancsak díjat nyert

Fontosabb telefonszámok

Orvosmeteorológia	(120 Ft/perc)	06-90304612
Távolabbi kilátások		06-90304631
30 napos előrejelzés		06-90304628
Széljelentés		06-60505055
Repülésmeteorológia	(240 Ft/perc)	06-90504002
Speciális tájékoztatás		06-90504001

Készítette:

OMSZ

Bio- és közlekedésmeteorológia

Napközben fronthatás még nem várható, estétől azonban melegfronti hatás kezdődik. Reggel a fagy és a ködfoltok miatt ajánlatos óvatosabban közlekedni. Napközben a közlekedés időjárási feltételei jók lesznek.

GYORSÍRÓVERSENY. Eredményesen szerepelt az ötfős magyar csapat a hét végén megrendezett lipcsei nemzetközi gyorsíróversenyen – tudatta a Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége. Második, illetve harmadik helyezést ért el a bajnokságon Lőrinczy Barbara Eszter, valamint Székely Katalin, akik mindketten a Bessenyei György Tanárképző Főiskola hallgatói. Bácsiné Király Lili, a budapesti Gyakorló Utcai Közgazdasági Szakközépiskola tanára a negyedik helyen végzett, nyolcadik lett a szombathelyi Keringer Imréné, a kilencedik helyezést pedig Susztákné Csubry Katalin, Ózd Város Polgármesteri Hivatalának dolgozója szerezte meg.

ÍTÉLET DROGPERBEN. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság hétfőn nagyszabású kábítószeres ügyben hirdetett ítéletet. Szervezett keretek között, jelentős mennyiségű kábító-

MOZAIK

FRANCIA FILMNAPOK kezdődtek hétfőn Egerben. A rendezvénynek 1994 óta immár hetedik alkalommal ad otthont a hevesi megyeszékhely ifjúsági háza. A háromnapos fesztivál alatt láthatók az elmúlt évtized legnagyobb vihart kavart alkotásai, valamint a ma már klasszikusnak számító francia filmek. A programban szerepel Jean-Luc Godard 1959-ben készült filmje, a Kifulladásig, és az 1998-ban Cannes-ban díjat nyert Az élet, amiről az angyalok álmodnak című film, Erick Zonca rendezése.

ELTŰNT AUTÓBUSZ. Nyoma veszett a Zalavolán Rt. Nagykanizsa és Bécs közötti járatának: pénteken eltűnt a sofőr és az üres busz is. Pénteken 16.20 órakor kellett volna visszaindulnia a Mária Terézia

KÖRTEMPLOM. Két Kossuth-díjas művész közreműködésével az Árpád-kori körtemplomok példájára épít istenházát Medgyesegyháza önkormányzata. Az épületet Csete György tervezi, falait Schéner Mihály Szent István-képeivel fogják díszíteni. A kör alaprajzú, négy méter átmérőjű ökumenikus kápolna fenntartója is az egyház lesz.

SZÁZ TONNA ABRONCSOT találtak Pécs keleti határában, a vasasi szőlőhegy Ördögárok nevű szakadékában. Az illegális hulladéklerakó felszámolását már megkezdték: tizenkét tonna gumit már elszállítottak a Pécshez közeli Kökény község mellett létesített regionális lerakóhelyre. Az Ördögárokban valószínűleg az éj leple alatt már évek óta gyűltek a használt személygépkocsi-abroncsok, de az illegális lerakóhely csak akkor szúrt szemet a környék szőlősgazdáinak, amikor a mély szakadék már megtelt autógu-

FÁBRY János

MN 1989. nov. 15.

ar Nemzet

Hibás lépés volt

A bérliberó csapdáj

Lassan egy éve, hogy bevezették a bérreformként meghirdetett szabad bérgazdálkodást, a „bérliberót". Az elmúlt 10 hónap tapasztalatairól, a bérszabályozási előzményekről beszélgettünk *Polgár* Miklóssal, a Pénzügykutató Rt. munkatársával.

— Az idei évre tervezett reálbérszinteket jóval meghaladtuk, s még nincs itt az év vége. Mielőtt ennek okaira rátérnénk, mutassuk be, hogyan készülnek az ilyen tervszámok!

— Kormányzati szinten a bérek tervezése ugyanúgy történt erre az évre is, mint régen. Az Országos Tervhivatal a népgazdasági tervekben szereplő számokból kisakkozta, hogy mennyi jut a bérekre, ezt viszonyította a tervezett árváltozásokhoz, s így készí-

talatok azonban azt mutatják, ez sem a tökéletes megoldás ...

— Mert a bérliberalizálás bevezetésekor elfeledkeztünk arról, hogy egy ilyen — önmagában helyes — lépés csak bizonyos feltételek megléte, megteremtése esetén hozza az elvárt pozitív hatásokat.

Szédítő spirál

— Tehát ön szerint, ez egy kapkodva bevezetett intézkedés volt. Milyen lépésekkel kellett volna összekötni, vagy megelőzni a központi bérszabályozás megszüntetését?

— Egy vállalat akkor gazdálkodik helyesen, valóban költségelemként a bérekkel, ha valódi tulajdonosai vannak. Ekkor van

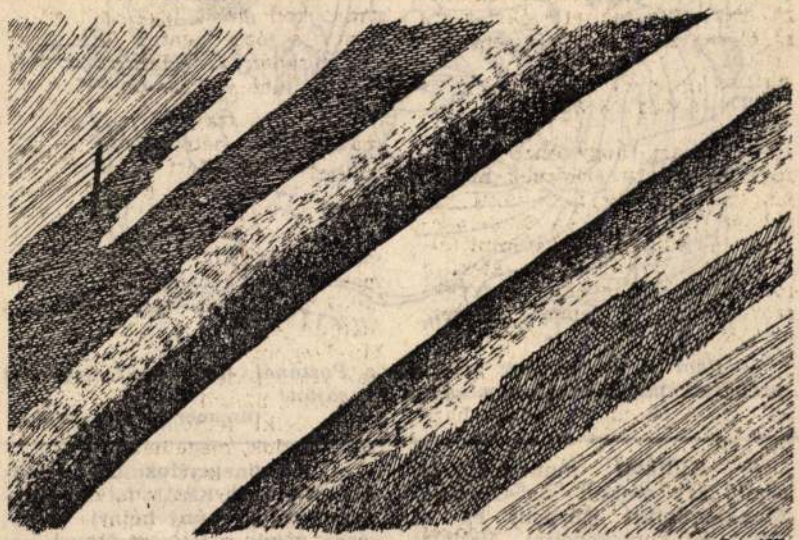

Fábry János rajza

csak humbug. Ez
sze a bérliberalizá
pés volt, amellyel
helyes eszközt.

*— A „bérliberó"
gem kísértetiesen
másik „reform"-lé
felszabadítására é
bevezetésére. Bár
önmagában helye
úgy valósítottuk
szükséges feltétele
és nincsenek meg
három rossz időbe
kedésből az adóss
harmadát, felét ki
mazott az országna*

— Sajnos, az el
ben a gazdasági ve
oda kapkodott, eza
és tulajdonosi sze
zatlanul hagyta.
közel kerültünk a
séghez, ahhoz, h
életszínvonal-roml
be. Ezt lehet, hogy
tudjuk elkerülni, h
rehajtjuk a tulajd
Kérdés, hogy van-
gazdaságnak, hogy
hatásait megrázkó
érezhesse. Ha nem,
lyes és összehango
tén is törésszerű l
lás, széles réteg
ideig hátrányosan
a változások.

Átfestett c

*— Mondhatjuk-
donreform terén s
tént az utóbbi időb
ra alakulnak a ve
a részvénytársaság*

— Véleményem
sok esetben csak
festését jelentik.
nem „születik" oly
akinek érdeke a bé
takarékos gazdálkod

NAPI KRÓNIK

y és a kamara
lkozója

mány és a kamara
napi találkozójának
: idei gazdasági fo-
kelése, a kormány
e 1992-ig szóló gaz-
programjának
zerepelt. A kamara
rint az idei gazda-
kat a kormány ál-
n értékelte, de Fo-
el összefüggésben
tartotta leszögez-
fizetési mérlegének
m a gazdálkodó
nem a kormány a
intézkedései nem
következetesek. A
ségében „vállalko-
gazdasági környe-
dszer kialakítását
nytól. Mint Keme-
utatott, a kormány
intetben egybees-
elképzeléseivel. A
bségek szerinte ál-
adódnak, hogy a
ország gazdasági
ndulva, a kamarai
óvatosabb lépése-

— Új oktatási létesítményt épít-tet Budapesten a Magyar Posta. Az intézmény alapkőletételére kedden került sor. A távközlési rendszer fejlesztése miatt egyre nagyobb szükség van arra, hogy a posta dolgozói megtanulják a korszerű technika kezelését.

— A kristálynövekedés kutatásának újabb eredményeit, a nagy- és egykristályok műszaki alkalmazását vitatják meg a Magyar Tudományos Akadémia természettudományi kutatólaboratóriumainak székházában kedden kezdődött nemzetközi tanácskozáson.

GONDOLATMENET

— Régi jó elvtársaink lehetnek a Postánál, hogy tarifaemeléssel próbálják megfojtani ezt a nagyszájú sajtót!

(Brenner György rajza)

mpas, Heikki Kuk-
Luukanen kortárs
vészek alkotásaiból
kedden Győrött, a
Városi Művelődési

— Külföldi munkavállalást segítő kft. alakult az Országos Munkaerőpiaci Központ és a Tesco Külkereskedelmi Vállalat szervezésében. A mintegy 200 négyzetméteres budapesti ügyfélszolgálati irodáját januárban nyitja meg a kft.

— Köszönetnyilvánítás mindazoknak, akik Király István (akadémikus, egyetemi tanár) temetésén részt vettek és részvétüket jelezték. Király Istvánné.

— Szalatnai Rezső-emlékestet rendeznek az író születésének 85.

ínházak
ni műsora

ert Herring (H. bérl.
el Színház: Otello. (

FABRY János

Magyar Nemzet

1989. november 6.

A 3

nzéki portrék (Ugrin Emese)

Fölösleges első nap lázadni

rin Emesének könnyű a dol-
ert *Ugrin* József lánya. Ug-
mesének nehéz a dolga, mert
József lánya.
gy magyarázattal is szolgál-
két ellentmondásos állítás-
apcsolatban: a Keresztény-
krata Néppárt főtitkárával
atott beszélgetést követően
tott eszembe, hogy vajon az
örökség mennyire hat rá
asztón, vagy éppen ellenke-
: segít-e politikai munkájá-

ljáróban annyit mindenese-
kell mondani az olvasó tá-
tatására, hogy Ugrin József
előtt a KALOT, a katolikus
őiskolai mozgalom szervező-
s főtitkára volt, majd a há-
t követően a KALOT-ra tá-
kodó Demokrata Néppárt or-
gyűlési képviselője 1948-ig. A
it mesélje el róla és önmagá-
az egyik legilletékesebb, a lá-
aki 35 éves, foglalkozását te-
ve régész-művészettörténész,
képzettségét tekintve pedig:
iszabó.

— A KALOT a háború előtt
esztény, baloldali mozgalom —
ndja —, amennyiben szorgal-
zta a földreformot, és nyilasel-
es volt. A későbbi, e mozga-
ából kinövő, arra támaszkodó
nokrata Néppárt baloldalisá-
illusztrálja: szembekerült még
ndszenty Józseffel is, a nagy-
tok kérdésében.

— *A háborút követő politikai*
zus megszüntette a Demokra-
Néppártot. Kérem, mesélje el,
gyan alakult az ezt követő
ekben családi életük?

— Szüleim vidékre költöztek,
drődön, majd Hunyán éltünk
8-ig. Apám mezőgazdasági, pa-
szti munkából tartott el min-
t.

Aki nem tudott kompromisszumot kötni

— *Érte-e önöket valamiféle at-*
citás az ötvenes években?

— Nem. Azt gondolom, hogy
ért nem, mert apám tudomásul
tte a realitásokat, és egyszerűen
vonta magát a politikai közélet-

— Természetesen. A szüleim nem tiltották, mert ez az iskolai közösségtől való eltiltást jelentette volna. Én sem akartam kimaradni ebből. Az otthoni megítélése mindennek az volt, hogy az én úttörő mivoltom semmiképpen sem minősül politikai állásfoglalásnak. Arra tanítottak: sohase tagadjam meg azt, amit hiszek, de fölöslegesen ne is demonstráljam a nézeteimet.

A KISZ-titkárok kora

— *Tovább kérdezem: tagja volt-e a KISZ-nek?*

— Igen, sőt a szakközépiskolában kijelöltek KISZ-titkárnak is.

— *Mit szóltak ehhez a szülei?*

— Jót nevettek rajta, hogy pont engem bíztak meg ezzel. Úgy vélekedtek — ez volt a realitás —, hogy ez az egyik legfölöslegesebb dolog, amit csinálhatok.

— A népvándorlás kora érdekelt, ezen belül is a magyarok őstörténete, a kettős honfoglalás kérdése. Mivel ez a tematika teljesen hiányzott, ilyesmit Louvainben nem tanítottak, ezért a legközelebb álló területet kellett tanulmányoznom.

— *Mitől volt ez az egyetem katolikus?*

— Attól, hogy a keresztény európai kultúrát lehetett és kellett tanulmányozni. Ami a tantárgyakat illeti: a történeti tárgyakon kívül filozófiát, pszichológiát, metafizikát és morálfilozófiát hallgattam. Mindehhez ott, a helyszínen meg kellett tanulnom franciául. Kötelező volt a görög és a latin, valamint egy élő idegen nyelv. Akkor kérvényeztem, hadd folytathassam Magyarországon megkezdett orosz tanulmányaimat, amely szintén nélkülöz-

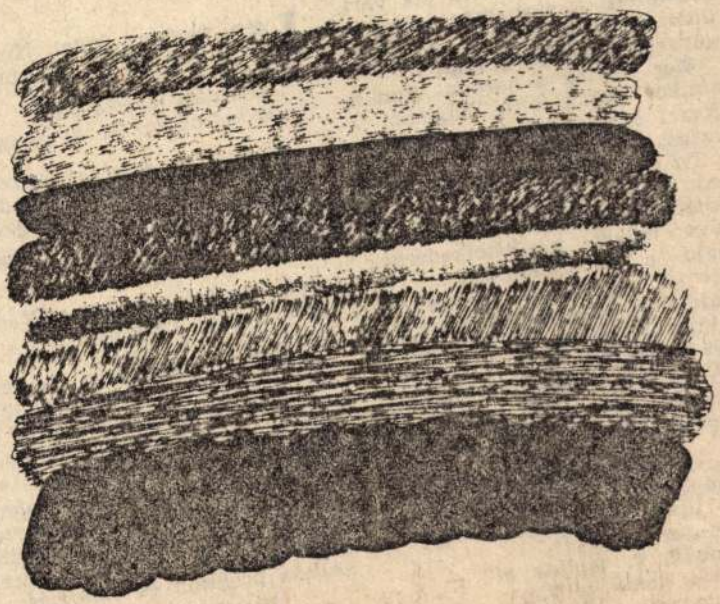

Fábry János rajza

fölösleges első napi lázadni. És így a hatalom

Magyar Nemzet

Hétfő, 1989. nover

„Nem semmiért"

Januártól – januárig

A Kisdobos szerkesztőségében fölcsörrent a telefon.

— Zelk elvtárs, megkérdeztem ma a meteorológiai intézetet, azt mondták, az idén nem volt olyan kemény telünk, ahogy maga leírta a Január című versében!

A hang Rákosi Mátyásé volt. Újra magabiztos, újra gúnyos hang: 1955 januárjában, nem sokkal a felülkerekedését deklaráló márciusi KB-ülés előtt.

Január! Éppen tíz év múlt el azóta, hogy 1945. január 19-én (az akkor is játékos kedvű nyomda ördöge jóvoltából január 119-én!) megjelent Budapesten az első napilap, a Szabadság. Benne január 27-én, az országban is elsőként megjelenő vers, ez is Szabadság.

Aki a verset írta, nemcsak felszabadult, hanem a halálból szabadult. Talán Zelk Zoltán volt az egyetlen magyar költő, akit háromszor hívtak be munkaszolgálatra, amiből két teljes évet Ukrajnában töltött. Joggal hitte: amit tizenöt éves kora óta várt, elérkezett. A szabadság ideje, az üldözöttség, a bujkálás, a legszégyenebb szegénység vége.

Még folytak a harcok Budán, amikor gyalog vitte Zuglóból a József körúti szerkesztőségbe a verset.

Tíz éve! Az elsők hitben, lelkesen, szinte eufórikus állapotban. Aztán csendesült az öröm, lassan adva helyet a kételkedésnek, majd a kiábrándulásnak. Eljött a viták, a gyötrelmek, majd a szembefordulás ideje. Fájdalmas út vezetett tíz év lépcsőin 1955 januárjáig.

A vers az Irodalmi Újság január 29-i számában jelent meg, ilyen sorokkal:

... Csörök, csörök, fogak
szaggatnak, mint a vád:
ki fújta el nyarunk tüzét,
október parazsát
mondd, ki taposta el? —
Felelj nekik, te Nap!
Csüggnek az égbolt ereszén
nagy jégcsap-sugarak.

A vers történetét Benjámin László írta meg egyik visszaemlékező tévedéseiért — illetve legyünk csak kemények magunkhoz: bűneiért is — elsősorban felelősek".

Az igazi öröm az a siker volt, amit szeptemberben megjelent verskötete hozott: az Alkonyi halászat. Így beszélt róla szeptember 15-én:

„Az Alkonyi halászat verseit 1954 augusztusától 1956 júliusáig írtam. Két esztendő termésének, tudom, nem sok. De micsoda két év volt ez! Az áldatlan irodalompolitikai harcok s a lélek hajszoltságának ideje. Ezért a terméketlenség, s ezért a versek sokat emlegetett pesszimizmusa. Korántsem önteltségből vagy elégedettlenségből mondom, de nem tudom megállni, hogy ki ne mondjam: 1945 óta ez az egyetlen olyan könyvem, melynek egyetlen darabját sem hagynám ki, ha ismét kötetbe gyűjteném válogatott verseimet".

Igen, szomorú kötet. Nyitóverse a híressé vált kétsoros:

„Szélfútta levél a világ.
De hol az ág? de ki az ág?"

Záró verse: A bánat jogáért. Itt van a Január is. És — hadd legyek szubjektív — egyik legkedvesebb versem: Ha kérdik egyszer. Ezekkel a sorokkal:

„Nem kertben, nem ház előtt lócán,
ülök a világ küszöbén ..."

Valóban a küszöbön — és az ajtó 1956. októberére nyílott, hogy aztán hamarosan rácsapódjon egy másik, amelyikben bévül nincs kilincs.

Pár nappal a kötet megjelenése után, szeptember 17-én tartották az írószövetség viharos közgyűlését, ahol Zelk Zoltán hozzászólása program és vallomás:

„... illetékes helyen kijelentettem és kijelentem itt is: azonosítom magam Déry Tiborral és Tardos Tiborral. Lényegében ugyanazt mondtam volna én is, amit ők, ha a Petőfi Kör vitaestjén szót nemcsak kérek, hanem kapok is.

A forradalom napjaiban ott élnek az írószövetség szában, ahol egymást követik nácskozások, kiáltványok, r kozatok. Szólnak már a fe rek, amikor az elnökség azonnali összehívását kö Zelk Zoltán egyik írótársáv szi 24-én éjjel a Parlament írók kívánságait. Hegedüs A a miniszterelnök dühösen k ta: „Ne ugráljatok!"

Z. Z. elkeseredetten ment rasztiékhoz, hogy beszámolj fogadtatásról. Az utolsó vers tóber 20-án jelent meg az Ir mi Újságban, a címe: Nem miért! (Azóta nem.) Utols sora:

„Mert nincs alább! nem sem
lázadt szívem, ha már föllázad

Aztán egy megrendült kiá rádióban, október 29-én: „B lek, jajgatok, sikoltok! Úgy vo lanak szavaim, mint Budapes vein a haldoklók és oly for lanok, mint a magyar ifjak munkások szétroncsolt holtt De lehet-e most másképp szól Én nem tudok! Én nem t mást, csak sikoltani. Fölsikol az egekre és leborulni a világ nagyobb hősei, a magyar i előtt!

Ó, magyar, ifjúság, ti város remének meggyalázott, drága pe, hozzátok könyörgöm, oldo tok fel bűneimből és fogadj magatok közé, mert higgyétek a lelkem már régen a tiétek! ten legyen veletek, ti élők, és ten áldjon benneteket, ti hol akiknek véréből lesz a feltá dás!"

Ő is aláírta az írók novem 1-jei nyilatkozatát:

„A világ szeme rajtunk! C dálja forradalmunk tisztasá Ne essék rajta folt!"

November 4-én felkeresi N Sándor, a Sztálin-díjas író, a goszláv követség üzenetével: n is menedékjogot kínáltak. N ment. Az írószövetség még t totta magát: november 12-én zös Kiáltványt adnak ki más n vészeti szövetségekkel, diákok

JOHANN FABRY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E metsrek egyike volt?
278.- Johann Fabry, /Hrusov ?/. 153.old

DOMOKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek XX I. A textil festés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

JOHAN FABRY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1809-ig. A mesterek egyike volt.

226.- Johan Fabry, ~~Krusohov. 15.old~~ Krusov. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

JOANNES FABRY, textilfestőmester

Az 1805-ös céhtörvény alapján a Gömöriek 1817-ben elvál
tak Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy-Röce, Kövi,
Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Katko. Csetnek 18 mestere
vállalta a céhszabályok költségét. - Ezek egyike:

18.- Joannes Fabry, Csetnek
123.old. 39.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil-
festés első nyomai 101-old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr,
1974.

Fábry János

Csütörtökön Oroszlányban, a városi művelődési központban megnyílt Fábry János üvegtervező iparművész kiállítása. A múlt évtől önállóan dolgozó művész egyedi, valamint kisszériás díszműveket, használati tárgyakat készít. Oroszlányi kiállítása április 17-ig látható.

Magyar Nemzet 1986. IV. 4.

FÁBRY JÁNOS

omlitve ld. Bolmus Zoltán

Balog János: Az üveg csillogása

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.23.sz. 24-25.

Z ŐDÉS

yéb jogviszony létesitéséhez

zettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás

Fábry János

Jegyzetek az U. Dunántúli
Táblatról

Mihely 1985/5

FÁBRY János (üvegtervező)

Oroszlányi Művelődési Központban volt kiállitása

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika : Komárom megye, 1986. március, április. = Uj Forrás, 1986. 4. sz. 73.p.

leményesség, a vállalkozókedv és a műveltség. A dzsentrit idealizáló látta, s a harmincas években ezért hirdette meg a lemondást, az erkölcsi újméltósága ellen tör".

Rónay László

Üvegtárgyak – az eldugott galériában

M. Nemet 1991. nov. 2. 11. p

Ha szelíden akarok fogalmazni, azt mondom, *szerények*. Olyan szerények, hogy amikor végre kiállítási alkalomhoz jutnak, az alig tíz napig nyitva tartó tárlat elhal, bezár, eltűnik anélkül, hogy a sajtó hírül adta, a kritikusok érdemben méltatták volna, és azok a tárlatlátogatók, akik pedig szívesen gyönyörködnek a ritkán látható üvegtárgyakban, véletlenül és csak kis számban szereztek tudomást arról, hogy az Árkád Galériában (az egykori Fényes Adolf Teremben) üvegtervezőink munkáit megnézhetik. Elsősorban a galéria gazdáinak a dolga volna, hogy kellőképpen közzétegyék, mikor milyen tárlatot rendeznek helyiségükben, ezzel – vagy ezzel is – bizonyítva szervezőkészségüket, s ha nem teszik, azt már nem lehet szerénységnek nevezni, mint a művészek esetében. Az már hiba. Az Árkád Galéria a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének saját kiállítóterme, így ez a hiba még kínosabb, hiszen nem csupán arról van szó, hogy a szövetség a legeldugodtabb helyen lévő galériát mondhatja magáénak – az első emeleti gangról nyíló kiállítótermet *véletlenül* nem lehet megtalálni –, de jogosan kérdezhetjük: *vajon megfelelően menedzseli, képviseli-e a saját galériáját a művészek szövetsége?* Így azután senki se csodálkozhat azon, hogy Londonban nagyobb a magyar üvegtervezők híre és megbecsülése, mint idehaza. *Nagyobb visszhangot is kelt, ha kiállítanak.* Rangos galériák szívesen vállalkoznak arra, hogy munkáikat bemutassák, s név szerint ismerik, emlegetik a legjobb üvegtervezőinket. Pedig hát maguk a művészek ott sem képviselik magukat nagyobb hírveréssel.

A kiállítás rendezésénél maradva csak sajnálhatjuk azt a másik szerénységet – ügyetlenséget? –, hogy a tárlaton két művész is képviselteti magát üvegablakokkal, de a fotók, illetve a terv alá nem írták oda, melyik épületet és hol díszítik ezek a – feltehetően nagy méretű – munkák. Így sem a kritikus, sem az érdeklődő látogató nem tudja beazonosítani ezeket az ablakokat és nem nézheti meg őket a valóságban. Fotók, papírtervek alapján pedig nem lehet megítélni és megcsodálni üvegablakokat.

Amit viszont látni lehet ezen a tárlaton is, meggyőzhet bennünket arról: *joggal váltak ismertté* a magyar üvegművészek egy olyan, művészetekben, kortárs kiállításokban csöppet sem szűkölködő világvárosban, amilyen London. A bemutatkozás korántsem teljes. Hiányoznak a részvevők közül a szakma olyan elismert művészei, mint *Bohus* Zoltán, *Lugossy* Mária, *Szabó* Erzsébet vagy az üvegművészet nagy öregje, *Báthory* Júlia, akinek a keze alatt nemzedékek tanultak. Ám ennek ellenére is igen sokféle útját, lehetőségét vonultatja föl a szakmának ez a tárlat. *Buczkó* György „félelmetesen" szép üvegbaltái a pécsi kisplasztikai biennálé után most végre Pesten is láthatók voltak. Amíg Buczkó az üvegnek ezt a rusztikus, barbár erejét, vad szépségét mutatja föl nekünk, addig más tervezők az anyag dekorativitására hívják föl a figyelmet. *Horváth* Márton az eozinmázas felületekkel, a romantikus, lágy formákkal a század eleji szecesszió hangulatát idézi föl. Ezt az utat követi *Szmetana* Ágnes is, aki nőiesebb világot teremt ugyanezekkel a formaeszközökkel. Mélyebbre hatol az üveg falában az a megmunkálás, amellyel *Vida* Zsuzsa készítette el több színű, többször kiégetett üvegjét. A bonyolult technikai megmunkáláshoz szerencsésen olyan egyszerű testet választott, amilyen a henger: s így egyszerre láthattuk kívülről és belülről is az egymásra égetett színeket, plasztikus rétegeket.

Bohus Zoltán egymásra ragasztott síküvegjeinek a világát többen is eszünkbe juttatják, de igazán megújítani *Lukács* László tudta, aki hallatlan pontossággal és fegyelemmel építkezik az üveglapokból: egymásra halmozza, legyezőszerűen szétteríti őket. Lapokat ragasztott ösze *Sigmond* Géza is, csakhogy ezekre a lapokra előbb játékos, színes ábrákat rajzolt és így a hűvös-elegáns hatás helyett a mesék tiszta világát, derűjét teremtette meg velük.

Megint más technikát képvisel *Kiss* Miklós, aki szürke hutakész üvegplasztikáival – éppúgy, mint *Fábry* János – egyszerre érzékelteti az üveg plasztikai lehetőségeit és a forró megmunkálás technikai szépségeit. Ugyanezt a képlékenységet emeli ki *Kertészfy* Ágnes is, csakhogy itt a megmunkált üveg simaságát az anyag rusztikusságával állítja szembe. Két különböző anyag: a kő és az üveg viszonya izgatja *Polyák* Jánost, és ezen a téren még bizonyára több érdekeset fog föltárni, bemutatni, mint amire itt e kis tárlat lehetőséget nyújtott. Az öntött üveg rücskös felületét, lágyságát érzékelteti a művészházaspár, *Melchner* Mihály és *Tóth* Margit egy-egy élő figurával: a kaméleonnal és a madárral. Az élőlények puhaságát, törékenységét itt a képlékenyen kezelt üveg jelképezi: ezt hozzák hol összhangba (mint az öreg, málladozó falon ülő kaméleonnal) – hol ellentétbe az építészeti elemekkel (mint a kemény, mértanivá szigorított épületelemek közé szorult madárral). S ezzel a szimbólummal, túl az anyag mondandóján, egy életérzést, egy korunkra jellemző gondolatot is sikerült nekik megfogalmazniuk.

(fekete)

FÁBRY János ügyterwei

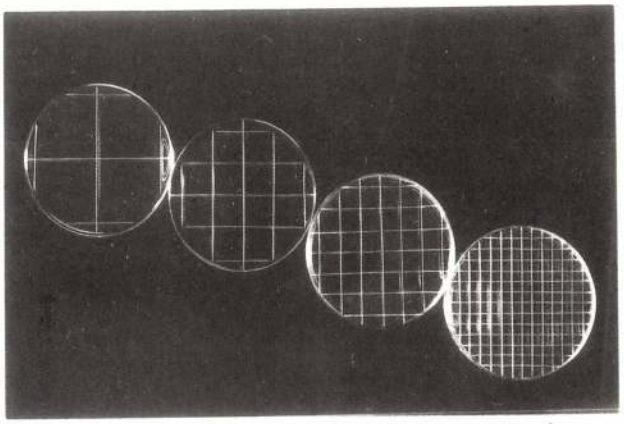

53-56.

FÁBRY János

Cím: Budapest, Bazsarózsa u. 100. - 1141

1947-ben született Budapesten. Művészeti tanulmányok: Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üveg-szak (1961-65; Báthory Júlia, Szalai Zoltán, Kántor Andor növendéke); Magyar Iparművészeti Főiskola (1966-71: üveg-szakon diplomázik, Z. Gács György, Litkei József, Kovács Ferenc, Bohus Zoltán volt a mestere). 1971-85: az Ajkai Üveggyár iparművésze, 1985 óta önálló művészként dolgozik. Rendszeres résztvevője a hazai és külföldi csoportos kiállításoknak. A Budapesti Nemzetközi Karikatúra Fesztiválon a magyar képzőművészeti szatíra nagydíját nyerte el (1990).

53 - ÜVEG-ÉREM I-IV, 1991
56. csiszolt ólomkristály, ø 7 cm/db

57.

FEKETE Géza

Cím: Budapest, Szent István krt. 5. - 1055

1939-ben született Budapesten. Édesapja szobrászművész, édesanyja festőművész-rajztanár volt. Művészeti tanulmányok: Magyar Képzőművészeti Főiskola, 1965-ben diplomázott Pátzay Pál és Szabó Iván növendékeként. A Ferenczy István Képzőművész kör tanára volt nyolc évig. Számos egyéni kiállítása volt Budapesten és vidéken. 10 köztéri munkája került felállításra (Budapest, Mohács, Nyíregyháza, Mosonmagyaróvár). Több alkalommal nyert díjat sport-tárgyú plasztikáival, érmeivel az Ezüstgerely-pályázatokon.

57. ANTROPOMORF FÁK, 1990
bronz, ø 11 cm

58. ANTROPOMORF FA, 1990
bronz, ø 11 cm

50.

ENGIBARIAN Mamik

Cím: Budapest, Béke út 63/a. VI. 20. - 1136

50. VINCENT VAN GOGH, 1990
bronz, ø 11 cm

52.

ÉZSIÁS István

Cím: Győr, Rákóczi u. 25. - 9022

1943-ban született Vináron. Hosszabb ideig restaurátorként dolgozott. Művészi pályáját Csiky Tibor szellemisége alakította. Részt vett több művésztelep munkájában (Tokaj; Győrben és Rába Ipari Szimpózium; Gönc; Húberlak - 1983-ig itt művészeti vezető). Számos egyéni kiállítása volt: Veszprém (1973, 82, 85), Budapest (1980), Pápa (1983, 86), Balatonfüred (1984), Hollandiában a "Burg Tussen West en Ost" kiállításon (1988).

51. DIMENZIÓK I, 1990
bronz, plexi, 9x8 cm

52. DIMENZIÓK II, 1990
bronz, plexi, 9x8 cm

GEMERSKÉ MÚZEUM, Rimavská Sobota

JÁN FÁBRY JÁNOS

1830-1907

RIMAVSKÁ SOBOTA

(1990)

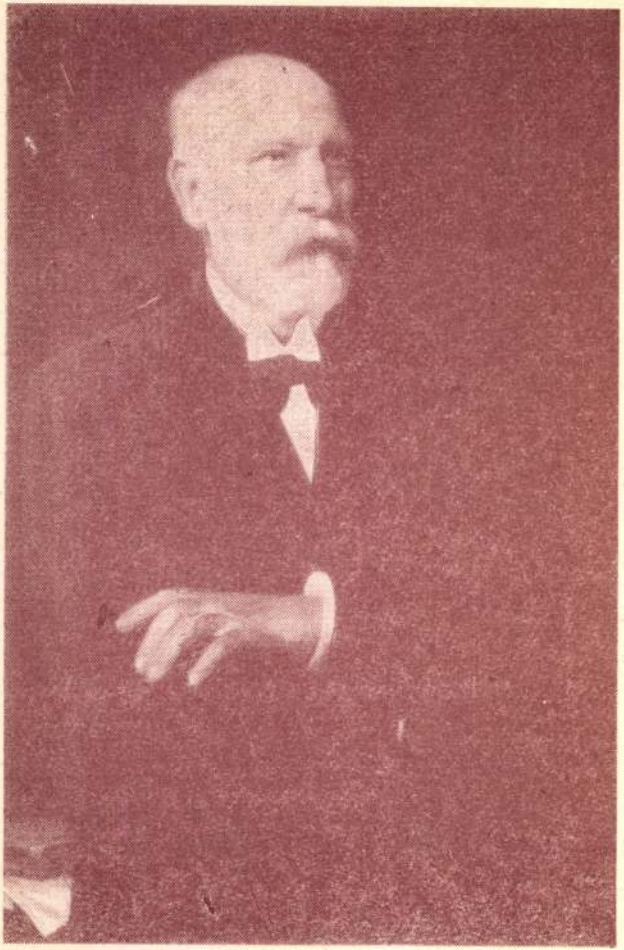

Exegit monumentum aere perennius

Narodil sa 31. júla 1830 v Lučenci.

V roku 1853 pri zjednotení oždianskeho evanielického gymnázia s rimavskosobotským kalvínskym gymnáziom sa presťahoval do Rimavskej Sotoby. V roku 1854 študoval na univerzite vo Viedni. Na Zjednotenom protestanskom gymnáziu v Rimavskej Sobote pôsobil 47 rokov ako profesor prírodných vied (podľa potreby však prednášal i ďalšie predmety) a viac rokov zastával i funkciu riaditeľa.

Otvorením svojej Súkromnej vyššej dievčenskej školy v roku 1868 položil základy Štátnej meštianskej dievčenskej školy v Rimavskej Sobote.

V roku 1864 uverejnil tlačou diela Základy botaniky a v nasledujúcom roku Základy zoológie, prvé učebnice svojho druhu v Uhorsku.

Bol aj literárne činný. Botanike („obľubyhodnej vede" ako ju sám nazval) venoval i ďalšie práce: Kvetana Rimavskej Soboty z roku 1858 a 1859, Kvetana Gemerskej župy v roku 1867. Články s tematikou z folkloristiky, muzeológie, školstva a verejného života publikoval v ročenkách Zjednoteného protestantského gymnázia v Rimavskej Sobote a iných periodikách krajinskej a mestskej tlači.

Jeho osobnosť bola známa aj mimo hraníc mesta a župy. Bol členom Krajinského spolku stredoškolských profesorov, Kráľovskej uhorskej prírodovedeckej spoločnosti, Zoologicko-botanického spolku vo Viedni, atď.

V 2. polovici 19. storočia a začiatkom 20. storočia bol neúnavným organizátorom kultúrneho, spoločenského a verejného života v Rimavskej Sobote a v Gemerskej župe.

Bol zakladateľom a zároveň riaditeľom Muzeálneho spolku v Gemeskej župe a jeho múzea, predchodcu dnešného Gemerského múzea (1882), kde pôsobil až do svojej smrti 28. decembra 1907.

1830. július 31-én született Losoncon.

1853-ban az ozsgyáni evangélikus gimnázium és a rimaszombati protestáns gimnázium egyesítése után Rimaszombatba költözött. 1854-ben a bécsi egyetem hallgatója volt. 47 évig volt a rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnázium tanára, főleg természettudományi tantárgyakat tanított (de szükség esetén más tantárgyakat is előadott) és több évig töltötte be az igazgatói tisztséget.

Nyilvános Felsőbb Leányiskolájának megnyitásával 1868-ban lerakta alapjait a rimaszombati Állami Polgári Leányiskolának.

1864-ben jelentek meg nyomtatásban A növénytan elemei, egy évvel később pedig Az állattan elemei művei, amelyek a maguk nemében az első tankönyveknek számítottak az akkori Magyarországon.

Irodalmárként is tevékeny volt. A növénytannak vagy ahogy Fábry János nevezte a „szeretetreméltó" tudománynak szentelte további kiadványait is: Rimaszombat viránya 1858-ban és 1859-ben jelent meg, Gömörmegye virán ya pedig 1866-ban. A folklórral, muzeológiával, iskolaüggyel és nyilvános élettel foglalkozó cikkei a rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnázium évkönyveiben és több országos és helyi lapban jelentek meg.

Személye ismert volt a város és a megye határain kívül is. Tagja volt az országos Központi Tanár-egyesületnek, a Királyi Magyar Természettudományi Társaságnak, a bécsi Állatnövénytani Társulatnak, stb.

A XIX. század második felében és a XX.század elején fáradhatatlan szervezője volt a társadalmi-, művelődési- és közéletnek Rimaszombatban és Gömör megyében.

A Gömörmegyei Múzeum-egyletnek és Gömörmegyei Múzeumnak alapító tagja és első igazgatója volt 1882-ben. Itt tevékenykedett egészen 1907. december 28.-án bekövetkezett haláláig.

Bol predovšetkým profesorom botaniky, vyučoval aj zoológiu a podľa potreby ďalšie predmety (teológiu, nemčinu a filozofiu).

Elsősorban a növénytan tanára volt, de tanított állattant is és szükség szerint más tantárgyakat (teológiát, német nyelvet, filozófiát).

Budova zjednoteného protestanského gymnázia v Rimavskej Sobote v období 1853—1878.

Az Egyesült Protestáns Gimnázium épülete Rimaszombatban, 1853 — 1878 között.

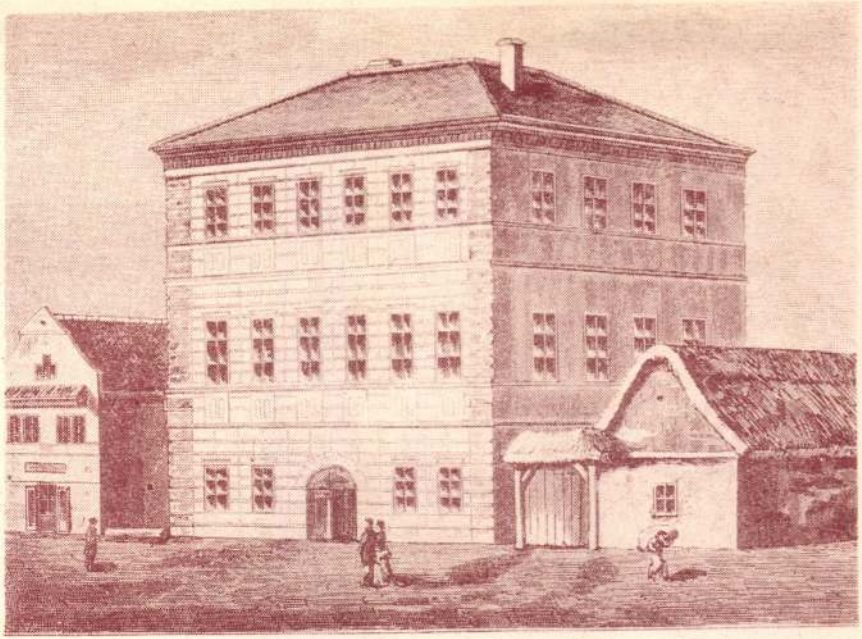

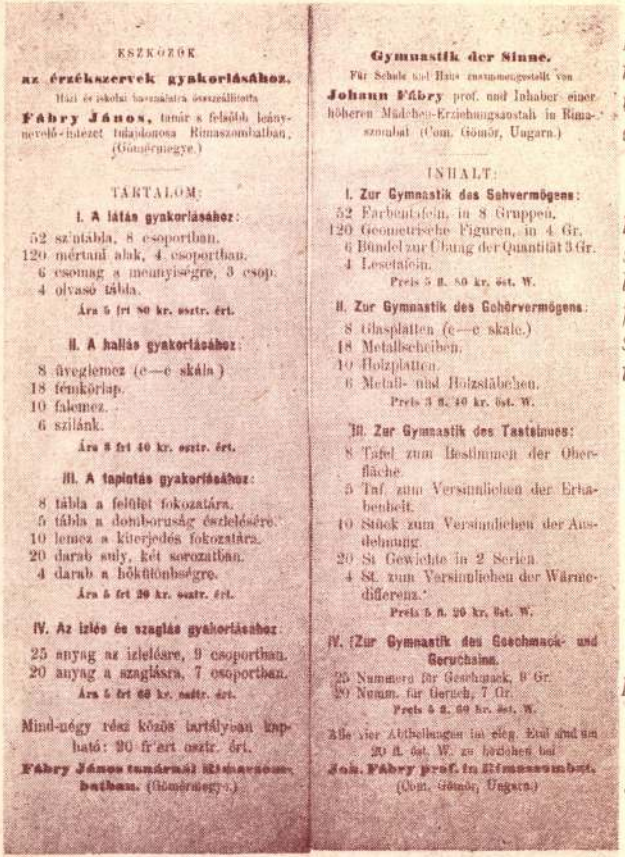

ESZKÖZÖK

az érzékszervek gyakorlásához.

Házi és iskolai használatra összeállította

Fábry János, tanár a felsőbb leányneveló-intézet tulajdonosa Rimaszombatban, (Gömörmegye.)

TARTALOM:

I. A látás gyakorlásához:

52 színtábla, 8 csoportban.
120 mértani alak, 4 csoportban.
6 csomag a mennyiségre, 3 csop.
4 olvasó tábla.

Ára 5 frt 80 kr. osztr. ért.

II. A hallás gyakorlásához:

8 üveglemez (c—c skála)
18 fémkorlap.
10 falemez.
6 szilánk.

Ára 3 frt 40 kr. osztr. ért.

III. A tapintás gyakorlásához:

8 tábla a felület fokozatára.
5 tábla a domborúság észlelésére.
10 lemez a kiterjedés fokozatára.
20 darab súly, két sorozatban.
4 darab a hőkülönbségre.

Ára 5 frt 20 kr. osztr. ért.

IV. Az ízlés és szaglás gyakorlásához:

25 anyag az ízlelésre, 9 csoportban.
20 anyag a szaglásra, 7 csoportban.

Ára 5 frt 60 kr. osztr. ért.

Mind-négy rész közös tartályban kapható: 20 frt osztr. ért.

Fábry János tanárnál Rimaszombatban. (Gömörmegye.)

Gymnastik der Sinne.

Für Schule und Haus zusammengestellt von

Johann Fábry prof. und Inhaber einer höheren Mädchen-Erziehungsanstalt in Rimaszombat (Com. Gömör, Ungarn.)

INHALT:

I. Zur Gymnastik des Sehvermögens:

52 Farbentafeln, in 8 Gruppen.
120 Geometrische Figuren, in 4 Gr.
6 Bündel zur Übung der Quantität 3 Gr.
4 Lesetafeln.

Preis 5 fl. 80 kr. öst. W.

II. Zur Gymnastik des Gehörvermögens:

8 Glasplatten (c—c skala.)
18 Metallscheiben.
10 Holzplatten.
6 Metall- und Holzstäbchen.

Preis 3 fl. 40 kr. öst. W.

III. Zur Gymnastik des Tastsinnes:

8 Tafel zum Bestimmen der Oberfläche.
5 Taf. zum Versinnlichen der Erhabenheit.
10 Stück zum Versinnlichen der Ausdehnung.
20 St. Gewichte in 2 Serien.
4 St. zum Versinnlichen der Wärmedifferenz.

Preis 5 fl. 20 kr. öst. W.

IV. (Zur Gymnastik des Geschmacks- und Geruchsinns.

25 Nummern für Geschmack, 9 Gr.
20 Numm. für Geruch, 7 Gr.

Preis 5 fl. 60 kr. öst. W.

Alle vier Abtheilungen in einer Etui sind um 20 fl. öst. W. zu beziehen bei

Joh. Fábry prof. in Rimaszombat. (Com. Gömör, Ungarn.)

Bol zástancom praktického vyučovania. Učebné pomôcky väčšinou pripravoval sám. Pre žiakov pripravil súbory materiálov k nacvičovaniu zrakových, sluchových, hmatových a čuchových orgánov.

Fábry János a szemléletes tanítás híve volt. A tanítási eszközöket és segédanyagot többnyire sajátkezűleg készítette. A tanulók számára összeállította és felajánlotta az érzékszervek (látás, hallás, tapintás, szaglás) gyakorlásához szükséges eszközök készletét.

Ponukový list s maďarským a nemeckým textom.

Segédeszközök—német és magyar nyelvű szöveggel.

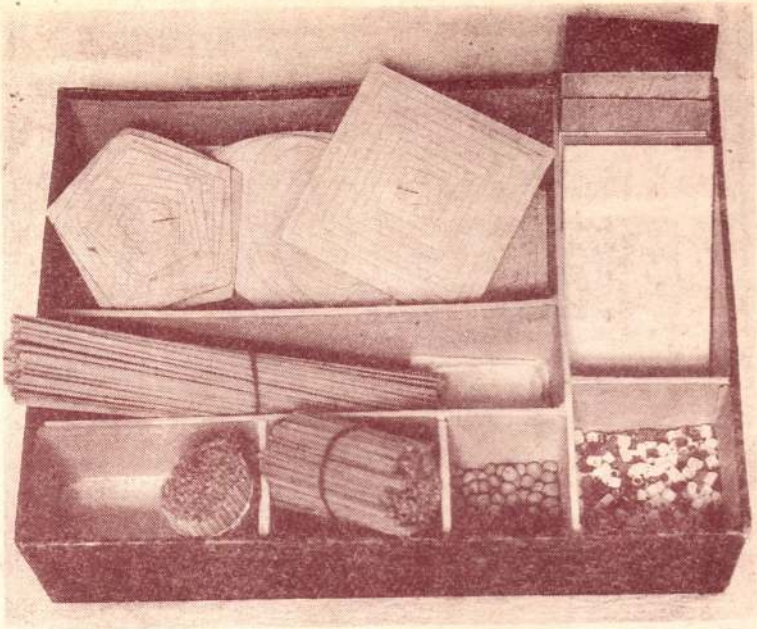

Súbor materiálov k nacvičovaniu zrakových orgánov.

A látószervek gyakorlásához szükséges eszközök készlete.

A GÖMÖRMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓEGYLET

TANSZER-KIALLITAS

ELISMERŐ OKLEVÉL

Diplom pre J. Fábryho od Všeobecného učiteľského spolku v Gemerskej župe za vystavené učebné pomôcky na výstave v Revúcej 22.—23. augusta 1877.

Elismerő oklevél a Gömörmegyei általános tanítóegylettől Fábry Jánosnak az 1877. augusztus 22.—23.-i nagyrőcei kiállításon bemutatott tanítási segédanyagért.

Výročná správa Verejnej vyššej dievčenskej školy v Rimavskej Sobote v šk. roku 1881/2. Vydaná profesorom J. Fábrym.

A rimaszombati Nyilvános Felsőbb Leánynevelő Tanintézet értesítője az 1881/2-i iskolai évből. Kiadja: Fábry János, tanár.

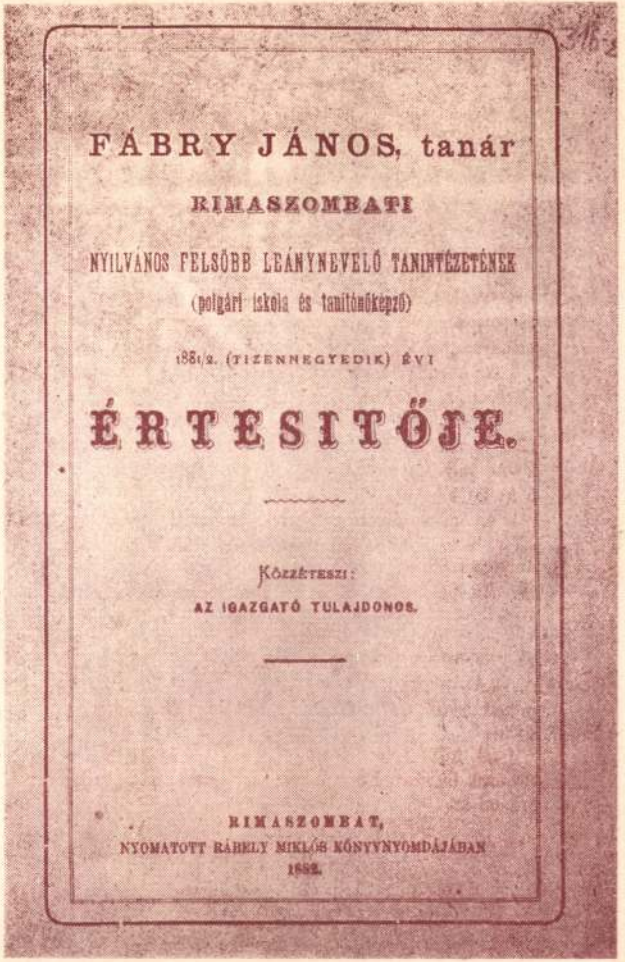

FÁBRY JÁNOS, tanár

RIMASZOMBATI

NYILVÁNOS FELSŐBB LEÁNYNEVELŐ TANINTÉZETÉNEK

(polgári iskola és tanítónőképző)

1881/2. (TIZENNEGYEDIK) ÉVI

ÉRTESITŐJE.

Közzéteszi:

AZ IGAZGATÓ TULAJDONOS.

RIMASZOMBAT,

NYOMATOTT RÁHELY MIKLÓS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1882.

Klasifikačný denník, vedený profesorom J. Fábrym v období 1868—1890, zaznamenáva prospech poslucháčiek verejnej vyššej dievčenskej školy v Rimavskej Sobote.

A. Fábry J. tanár által vezetett osztályzati napló a Nyilvános Felsőbb Leánynevelő Tanintézet diáklányainak előmeneteléről, melyet az 1868 — 1890-es időszakban vezetett.

Zberateľská činnosť Fábryho mala veľký význam pri jeho pedagogickej práci a neskôr pri založení Gemerského múzea v Rimavskej Sobote.
V múzeu je uložená časť jeho starostlivo pripravovaného herbára.

Fábry gyűjtőtevékenységének jelentősége volt a pedagógiai munkájában és később a Gömöri Múzeum megalapításakor.
A múzeumban van elhelyezve a gondosan gyűjtött herbáriumának egy része.

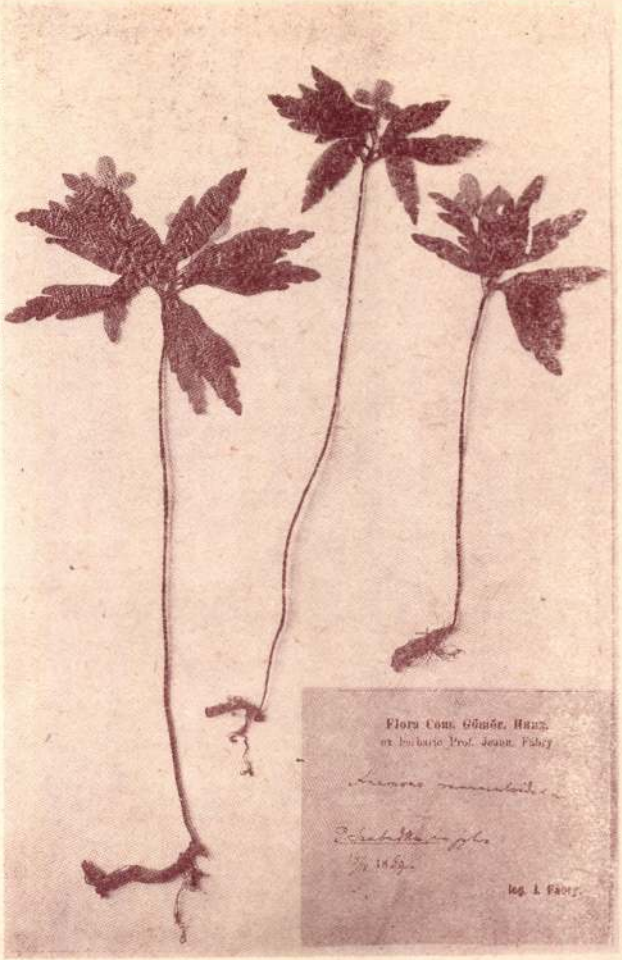

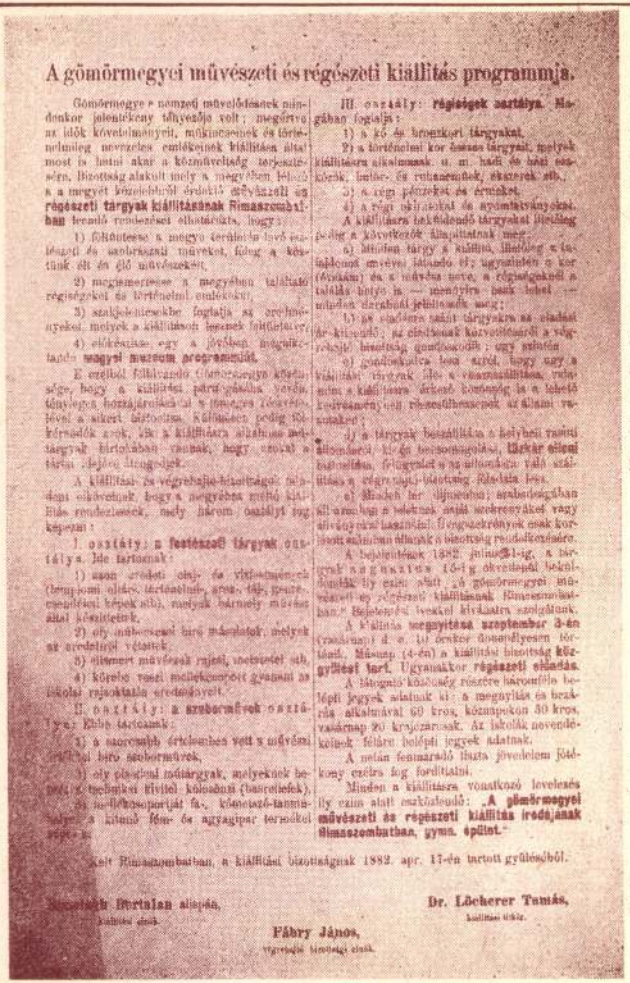

A gömörmegyei művészeti és régészeti kiállítás programmja.

Gömörmegye a nemzeti művelődésnek pándemkor jelentékeny tényezője volt; megőrző az idők követelményeit, műkincseinek és történelmileg nevezetes emlékeinek kiállítása által most is látni akar a közművelődés terjesztésében. Bizottság alakult mely a megyében lévő s a megyét közelebbről érdekli tárgyakból egy **régészeti tárgyak kiállításának Rimaszombatban** leendő rendezését előkészítse, hogy:

1) föltüntesse a megyei területen levő ősi leletségi és sanbarkazati műveket, főleg a kőszínk- és élő művészetét;

2) megismertesse a megyében található régiségeket és történelmi emlékeket;

3) szakfelelmekhez fogtatja az orchmegyékei, melyek a kiállításon lesznek látlátetve;

4) előkészítse egy a jövőben megalakítandó **megyei muzeum programmját.**

E czélból felállandó Gömörmegyei Kiállítási Bizottság, mely a kiállítási párt-gondolat vezére, tényleges hozzájárulásával a megyei közönség lévén, a sikeri biztosítva. Különösen pedig fölkéretnek arra, hogy a kiállításra általános műtárgyak birtokában vannak, hogy ezeket a tárlat rendelkezésére bocsátani szíveskedjenek.

A kiállítási és végrehajtó-bizottságok különösen előkészítik, hogy a megyében rejtő kiállítási rendezkedjenek, mely három osztályt fog képezni:

I. osztály: **a festészeti tárgyak** osztálya. Ide tartoznak:

1) azon arcképek, ősi- és vidékmények (temploni oltárképek, arcz-, táj-, genre-, csendélési képek stb), melyek bármely művész által készítettek.

2) oly műbecsesi bíró másolatok, melyek az eredetiről vétettek.

3) ősmert művészek rajzai, vázlatai stb.

4) körébe vonni mellékcsoport gyanánt az iskolai rajzoktatás eredményeit.

II. osztály: **a szobormívek** osztálya. Ebbe tartoznak:

1) a szoros értelemben vett a művészi értékkel bíró szobormívek,

2) oly plastikai műtárgyak, melyeknek bevonása technikai tévitel kikerülni (használtak), és műiparcsoportját fa-, kőmetsző-tanműhelye a kitanult fém- és agyagipar termékei képezik.

III. osztály: **régiségek osztálya.** Hogában foglalja:

1) a kő- és bronzkori tárgyakat,

2) a történelmi kor összes tárgyait, melyek kiállításra alkalmasak, u. m. hadi és házi eszközök, butor- és ruhaneműek, ékszerek stb.,

3) a régi pénzeket és érmeket,

4) a régi okiratokat és nyomtatványokat.

A kiállításra beküldendő tárgyakat illetőleg a következők állapíttatnak meg:

a) Minden tárgy a kiállító illetőleg a tulajdonát képezi; látandó ő; ugyanúgy a kor (évszám) és a művész neve, a régiségeknél a találás helye is — mennyire pedig lehet — minden darabról jelöltessék meg;

b) Ha valamely tárgy a kiállító tulajdonát képezi, az eladását be kívánja-e, az eladással közvetítésről a végrehajtó bizottság gondoskodik; egy százalék

c) gondoskodva lesz arról, hogy egy a kiállított tárgynak sincs a vámmentes, mindenkor a kiállításra érkező közönség is a lehető kényelemben részesülhessenek az állami vasutakon;

d) a tárgyak beszállítása a helybeli raktári állomásról, ki- és becsomagolási, **őrzés** stb. **ellen** történjen, felügyelet s az utánuk való szállítás a végrehajtó-bizottság feladata lesz.

e) Minden kiállító díjmentes szabadságban áll a maga s tulajdonának saját szekerességei vagy árúvonatai használni; fuvargyedények csak korlátolt számban állnak a bizottság rendelkezésére.

A bejelentések 1882. június 1-ig, a tárgyak pedig ugyanazon 16-ig okvetlenül beküldendők. Ily esetben a gömörmegyei művészeti és régészeti kiállításnak Rimaszombatban leendő megnyitása kitűzetik szolgálunk.

A kiállítás **megnyitása szeptember 3-án** (vasárnap) d. e. 10 órakor ünnepélyesen történik. Másnap (4-én) a kiállítási bizottság **közgyűlést tart.** Ugyanakkor **régészeti előadás.**

A látogatók közönség részére három-fillér belépti jegyek adatnak ki; a megnyitás és bezárás alkalmával 60 kros, közönapokon 30 kros, vasárnap 20 krajczárosak. Az iskolák növendékeinek féláru belépti jegyek adatnak.

A netán felmaradó tiszta jövedelem főlékony czélra fog fordíttatni.

Minden a kiállításra vonatkozó levelezés ily czím alatt eszközlendő: **„A gömörmegyei művészeti és régészeti kiállítás irodájának Rimaszombatban, gymn. épület.“**

Kelt Rimaszombatban, a kiállítási bizottságnak 1882. apr. 17-én tartott gyűléséből.

Dr. Löcherer Tamás,
kiállítási titkár.

Fábry János,
végrehajtó bizottsági elnök.

Organizovanie Umeleckej a archeologickej výstavy v Gemerskej župe v septembri 1882 prebiehalo podľa dokonale vypracovaného plánu. Prípravný výbor výstavy — ktorého predsedom bol J. Fábry — zaslal výzvy a plagáty do celej Gemerskej župy.

Az 1882. szeptember 3-án megnyitott Gömörmegyei művészeti és régészeti kiállítás szervezése tökéletesen kidolgozott terv alapján történt. A kiállítási bizottság — melynek elnöke Fábry János volt — felhívásokat és plagátokat küldött szét egész Gömör megye területére.

Vypracovaný program Umeleckej a archeologickej výstavy v Gemerskej župe, vydaný 17. apríla 1882.

A Gömörmegyei művészeti és régészeti kiállítás kidolgozott programja 1882. április 17.-i dátummal.

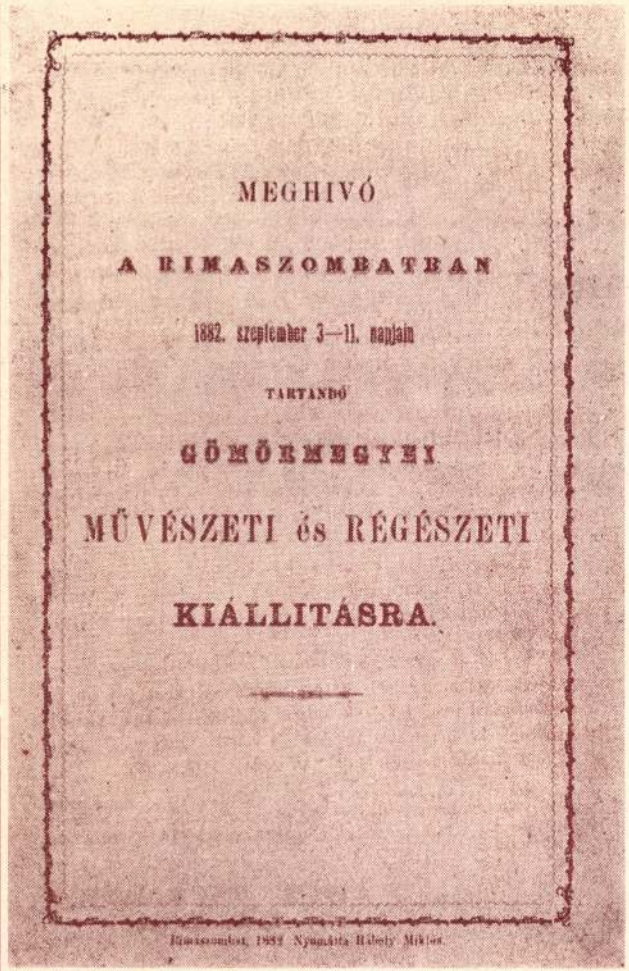

Pozvánka na výstavu.

Kiállítási kalauz.

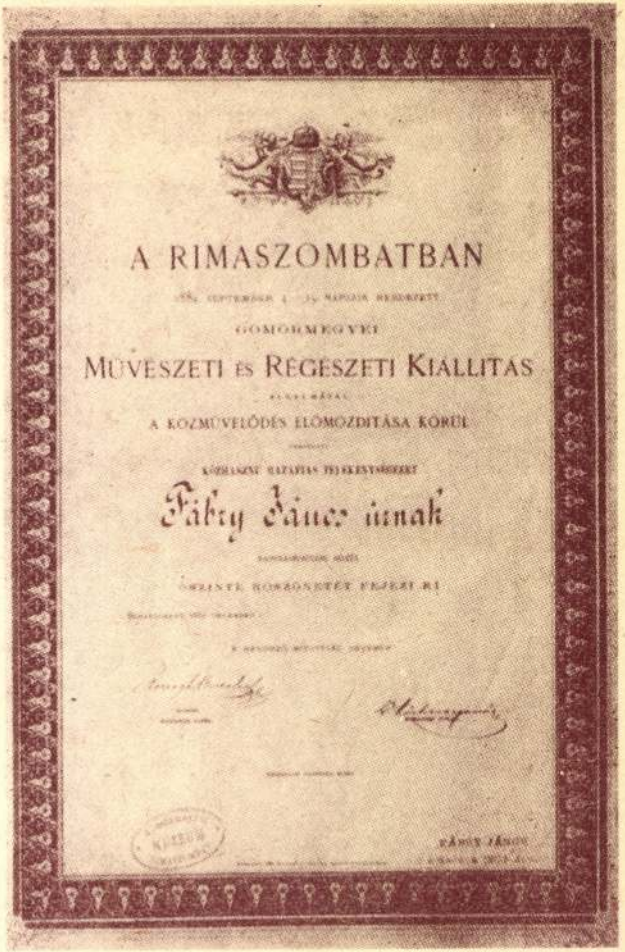

Ďakovný list J. Fábrymu.

Köszönölevél Fábry Jánosnak.

Stanovy Muzeálneho spolku Gemerskej župy, schválené v roku 1883.

A Gömörmegyei múzeumegyesület alapszabályai, jóváhagyva 1883-ban.

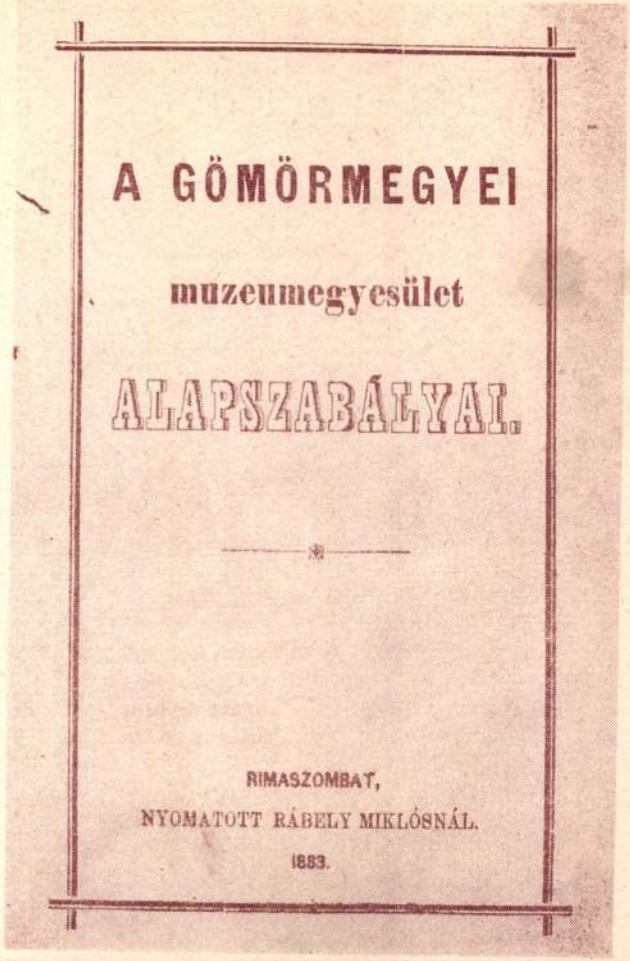
A GÖMÖRMEGYEI

muzeumegyesület

ALAPSZABÁLYAI.

RIMASZOMBAT,
NYOMATOTT RÁBELY MIKLÓSNÁL.
1883.

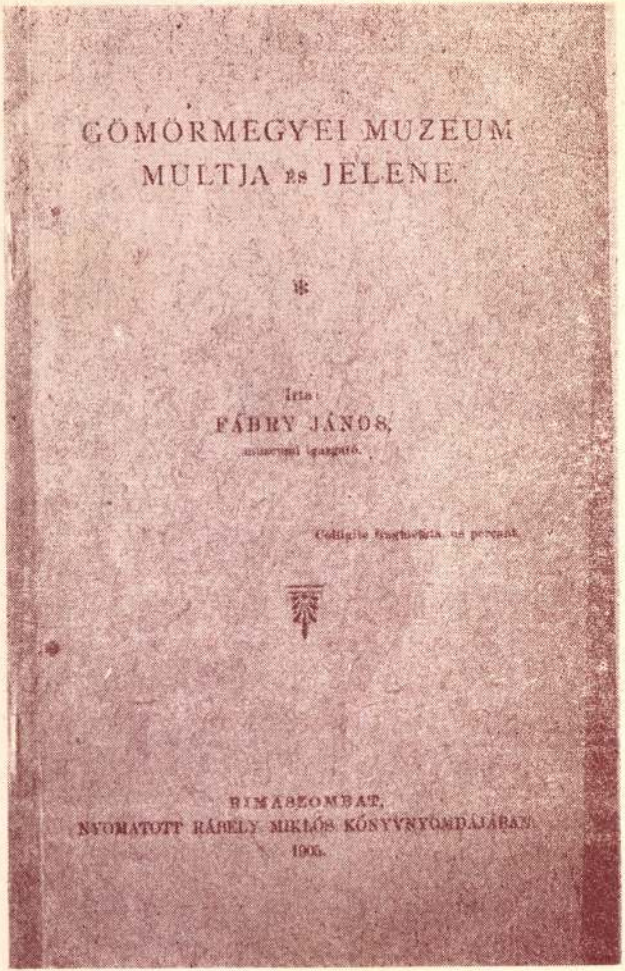
GÖMÖRMEGYEI MUZEUM
MULTJA ÉS JELENE.

Írta:
FÁBRY JÁNOS,

RIMASZOMBAT,
NYOMATOTT RÁBELY MIKLÓS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1905.

Minulosť a súčasnosť Múzea gemerskej župy.
Autor: Ján Fábry (1905)

A Gömörmegyei Múzeum múltja és jelene.
Írta: Fábry János (1905)

Názov: Ján Fábry János (1830—1907)
Vydáva: Gemerské múzeum, Rimavská Sobota
Zodp. red.: dr. Kovács Štefan, riaditeľ GM
Zostavil: Valéria Malotinská
Vyšlo: december 1990
Náklad: 1 000 kusov
Tlač: Tlačiarne SNP, n. p. Martin
závod Rimavská Sobota
ISBN 80 900390 2 2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1972 FEB. 2.

Fábri Judit iparművész

„Névtelenek" kiállítása a szegedi Művészklubban

Negyvenegy hónap után első ízben vállalkozik a szegedi Sajtóház Művészklubja arra, hogy két fiatalt, két ismeretlen alkotót bemutasson. Pénteken este, 19 órai kezdettel *Fábri* Judit iparművész és *Balázs* Imre grafikus alkotásaiból nyílik kiállítás az újságíróklubban. A vásárhelyi Majolikagyár tervezőjét, *Fábri* Juditot, *Tandi* Lajos újságíró, a katonai szolgálatát töltő *Balázs* Imrét pedig *Szücs* Árpád festőművész mutatja be az érdeklődőknek. A két fiatal kamaratárlatán Fábri Judit mintegy 60 kerámiával, Balázs Imre pedig 28 grafikával szerepel.

nehezítette a költségdokumentációt, amikor az óhatatlanul előforduló hibás darabok javítására került a sor. Művezetőtől az igazgatóig *senki nem tudta már akkor*, honnan is származik a hibás darab pótlására szolgáló érintkezőlemezke, csavar, miegymás. Egyszóval afféle rablógazdálkodás volt ez a felhasznált anyagokkal, amelyet még csak súlyosbított, hogy *ugyanazokat az anyagokat kiadták bedolgozóknak is, meglehetősen laza bizonylati fegyelem mellett.*

Nem véletlen persze, hogy mindenről *múlt időben szólunk.* Úgy tűnik, most végre megoldódnak a Kontakta rendkívül

---

Pénteken: T

1021

Variációk kékre, pirosra

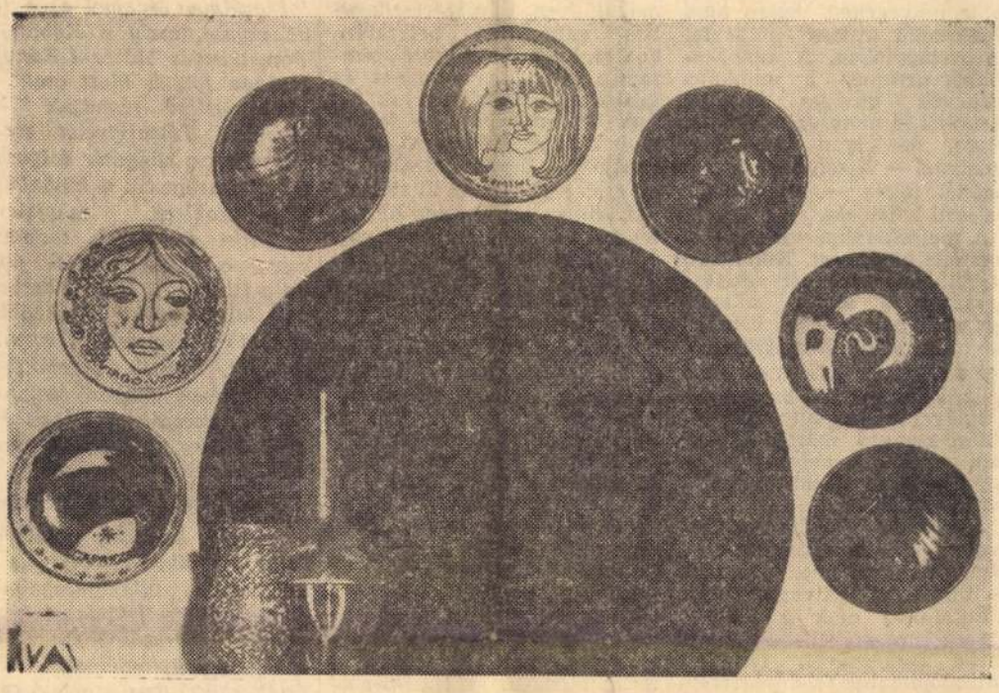

Fábri Judit munkái: Zodiák jelei

Érdekes ábrájú, színű falitálakra figyeltem fel a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár termékeit szemlélve a Szegedi Ipari Vásáron. Félkör alakban a falon függtek a népi motívumokkal díszített füles és fületlen kancsók, edények fölött. Tizenkettő volt belőlük, hét a falon, a többi öt hagyományos majoli termékek közé került. Laikus szemmel is észrevettem, hogy témájuk szerint összefüggnek. Mindegyiket a kék és piros színek variánsai jellemezték. Nemcsak a színek, de a tálakra mintázott figurák is jelezték az összetartozást. A tányérokra festett és mintázott állatok (kecske, kos, halak, rák stb.) modern megfogalmazásban alkalmazkodtak a tányér alakjához. Később megtudtam, hogy a tizenkét tányérnak együttes neve: a Zodiák jelei. Görög szó, az év tizenkét hónapját jelenti.

Alkotójuk Fábri Judit a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár fiatal iparművésze. Másfél éve dolgozik a világhíres kis gyárban. Az Iparművészeti Főiskolát a Szovjetunióban végezte, kerámia szakon tanult. A vásáron a fiatal művésszel is találkoztam. Részt vett a kiállítás rendezésében. Elmondotta, hogy Szegedről jár ki naponta Hódmezővásárhelyre, és nagyon szereti a kis gyárat. Úgy érzi kerámiatörekvései itt nagyon jó otthonra találtak. Szívesen is tartózkodik a munkahelyén.

Fábri Judit

Szavai helyett azonban alkotásai mondták el ezt az igazságot igazán meggyőzően.

Nemcsak a Zodiák jelei váltak ki a kiállítás anyagából, de egyéb alkotásai is. Azt lehet mondani, hogy a Hódmezővásárhelyi Majolikagyárban talált önmagára, formában, színben egyaránt.

A másfél év alatt kiforrott egyénisége. Alkotásai, akár az említett Zodiák jelei, akár a vázák, készletek, mind magukon viselik azt az egyéniséget, amellyel a kerámiavonatkozásban kevesen rendelkeznek a FIM gyáraiban. Annyira egyéniek, erőteljesek ezek az alkotások, hogy mindenképpen külön említést érdemelnek. Ezt egyébként Czéh József, az Iparművészeti Tanács vezetője mondotta róla.

Erős egyénisége ellenére is szervesen illeszkednek alkotásai a népi hagyományokon épült hódmezővásárhelyi fazekassághoz.

Legjobban mutatja ezt a Vadászati Világkiállításra készült vendéglői étkészlete, amelyben a népies formákat főként a vizes- és boros-kerámiapoharak őrzik.

Amint elmondotta, további munkái között jelentős lesz majd a Zodiák jeleinek továbbfejlesztése, illetve a benne rejlő variációs lehetőségek megvalósítása. Sok munkája mellett többek között ez lesz majd az egyik, amelyen a közeljövőben dolgozik.

Somoskői

A képen elöl: Fábri Judit munkája a Vadászati Világkiállításra készült vendéglői készlet

1971 AUG 12
MESTERMUNKA
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

Nyári tanácsok motorosokna

A nyár a motorozás szezonja, a hétvégeken egyre több „kétkerekű utitárs" tűnik fel az országutakon. A motorkerékpár nemcsak a munkába igyekvők hűséges barátja, nemcsak a motorozás örömét hozza, de olyan jármű is, amelynél — viszonylag kis méreténél fogva —, nagyobb a baleseti lehetőség.

A motorkerékpározás veszélyessége közismert. Különösen a szólómotorkerékpár vezetése veszélyes a motor állandó egyensúlyban tartása, vezetési labilitása miatt. Ezenkívül: mivel a motoros testét nem védi szilárd karosszéria, baleset alkalmával mindig súlyosabb sérülést szenved, mint a gépkocsik vezetői. A motorosbalesetek 90—92 százaléka személysérüléssel jár!

Az egyre zsúfoltabb közlekedésben minden motorosnak, — réginek és kezdőnek egyaránt — tudomásul kell vennie, hogy közutainkon csak a KRESZ alapos ismeretével, helyes vezetési technikával, feltétlen önuralommal és felelősségérzettel lehet biztonságosan közlekedni. Az ebizakodottság, a kockázat gyakori vállalása, az óvatosság hiánya döntő szerepet játszanak a balesetek bekövetkezésében. *Kétes kimenetelű „bravúrokat" motorozás közben soha ne kockáztassunk, mert nemcsak magunkért, hanem másokért is felelősek vagyunk!*

Figyelemmel a motorozás veszélyességére, valamint arra, hogy a szabályosan közlekedővel is előfordulhat mások hibájából baleset, helyes, ha minden motoros alaposan ismeri az adott helyzettel járó kötelezettségeket és a szükséges tennivalókat.

Ha a baleset következményeként személysérülés is történt, első feladat a megsérült személy elsősegélyben való részesítése, illetve minél előbb orvosi, kórházi kezelésről való gondoskodás. E célból a mentőket kell értesíteni! Az intézkedő rendőr, vagy a baleseti járőr helyszínre érkezéséig — amennyiben a forgalom megengedi — biztosítani kell a helyszín eredeti állapotát (a járművek eredeti helyzetét, a nyomokat, a járművektől eredő fék-, olaj-, mokat, üveg- és alk bok változatlan Fontos, hogy a jelen tanúk nevét, fogla lakásának címét

A karambolozó sóbb a balesetet kanapon —, be kell az esetet az Állat nál. Budapesten lehet a kárbejent XI., Hamzsabégi Toronyház u. 3. Magyar Jakubinusok tere 2—3. szám alatt. — vidéken a lakóhely szerint illetékes ÁB megyei igazgatóságnál (kivétel Zala megye, ahol Nagykanizsán). A nyári időben a Balaton körül Siófok, Fő u. 26. sz, Fonyód, Ady Endre u. 2., Keszthely, Kossuth L. utca 7. és Veszprém, Vöröshadsereg tér 9. szám jelenthetők be a gépjárműbalesetek. A kárjelentéshez vigyük magunkkal a felelősségbiztosítási díj befizetését igazoló postai feladóvényt, a motorkerékpárvezetői jogosítványt (igazolványt), forgalmiengedélyt. Ha megállapítást nyert, hogy a balesetért a másik gépjármű vezetője a felelős — akár úgy, hogy azt elismerte, akár vitás esetben a rendőrség, illetve a bíróság állapítja meg vétkességét, — a biztosító kárszakértője által megállapított 5000 Ft-on aluli kárt a felelősség biztosítás alapján azonnal kifizeti. Ha az összeg 5000 forintnál magasabb, a helyreállítás után, a jóváhagyott számlák alapján térül meg a kár. Abban az esetben, ha a motorkerékpár vezetőjét terheli a felelősség a balesetért, úgy az általa okozott kárt a felelősségbiztosítás alapján az ÁB rendezi.

Nem célunk senkit a motorozás örömeitől elrettenteni, csak óva intünk: a gépjárművek forgalma állandóan növekszik, ennek megfelelően a baleseti veszély is fokozott! Statisztikai adatok szerint 1970-ben 10 890 motorkerékpár vezetőjével és utasaival történt s z e m é l y s é r ü l é s e s közúti közlekedési baleset! Ebből 5700 esetben a motorkerékpár vezetője hibájából, 5190 esetben pedig önhibájukon kívül voltak részesei a baleseteknek.

A Vadászati Világkiállítás előtt

Az augusztus 27-én nyíló Vadászati Világkiállításon — mint már jeleztük korábban — a FIM gyárai is jelen lesznek. Nem mindenki előtt világos, hogy milyen összefüggés lehet a vadászat és a kerámiaipar között. Ezért ezúttal erről szólunk néhány szót.

A vadászat és az ábrázoló művészet ősidők óta szoros kapcsolatban van egymással. Az ősi, barlangi rajzok nem véletlenül ábrázolnak állatokat, vadászjeleneteket. Újabb időkben ez a téma nem maradt meg a festészet, a grafika keretei között. A kerámiaiparban több anyag és műfaj alkalmas arra, hogy kifejezője legyen a vadászattal kapcsolatos mondanivalónak. Így a plasztika és a festett porcelán is. Nem véletlen, hogy a kiállításunkban is bemutatott Diana-szobor a vadászat istennője), Kisfaludy Stróbl Zsigmond alkotása is a kiállításra kerül.

A kiállításon találkozni fogunk más, különböző állatábrázolásokkal is.

Jelenlétünket a világkiállításon egy más összefüggés is indokolja. A vadászat és az étkezési kultúra mindig szoros összefüggésben volt egymással. Az étkezési kultúra elengedhetetlen tartozékai az edények. Így nagyon indokolt, hogy szinte minden gyárunk, mely edényeket is készít, ott legyen néhány jellegzetes termékével a kiállításon. Ez valóban így is történik.

Jelenlét — ez a szó fejezi ki a lényeget, hiszen árusításról, vásárlásról nincs szó. Az egyes termékek jórészt egyedi darabok.

A kiállításon a FIM termékeit a 72. számú pavilonban lehet majd megtekinteni, ahol 75 négyzetméter területet foglalnak el.

zett könyvekről, várható jelentősebb eseményekről, melyek a finomkerámia iparban dolgozó szakemberek, vezetők körében érdeklődésre tarthatnak számot.

Néhány érdekes cikkcím:

Égetett kaolinok elektromikroszkópikus vizsgálata. Félvezetők tulajdonságainak javítása a P—N átmenet műgyantás burkolásával. Dilatometria a kerámiában. Ipari értékesítés, marketing. A vállalati számvitel tökéletesítése.

Az új gazdaságirányítási rendszer jobb megértéséhez a könyvtár ajánlatából:

Dunajszki—H—Ny: Információ, tervezés és döntés a vállalati gyakorlatban.

Facsády: A vállalatok külkereskedelmi tevékenységének tervezése az új gazdaságirányítási rendszerben.

A Műszaki Könyvtár és Dokumentáció anyaga hónapról-hónapra gyarapszik. A dokumentációs anyagok és könyvek vidéki gyáraink műszaki szakemberei és vezetői számára is hozzáférhetőek „távkölcsönzés" útján.

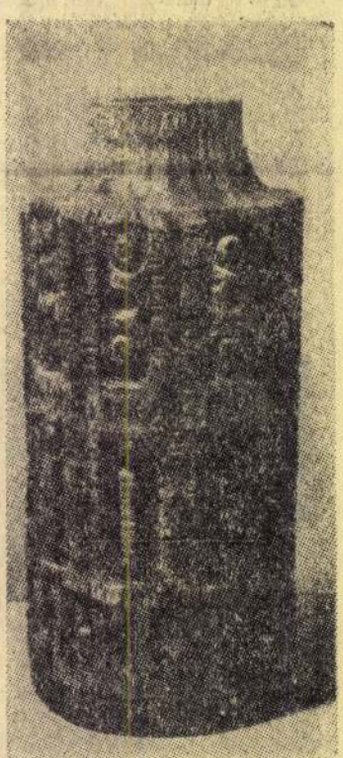

Garder Antal: Váza

Gyors vacsorák

Fábry József

Fábry József lakásberendező növendékeinek munkái, az "Atelier" kiállitásán.

P.H.932.VI.11.

Fábry József

Fábry József lakásberendező névendékeinek munkái, az "Atelier" kiállításán.

P.H.032.VI.11.

Fábri Judit keramikus

Kiállítását Szegeden az orvos-klubban rendezték meg.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista művészetért, 1942. máj.

Fábri Judit keramikus

Gerle Margit és Fábri Judit a Majolikagyár keramikusai. – Szinte valamennyien készítenek egyedi tárgyakat, egyedi műalkotásokat. Fábri Judit elsősorban edényeket és funkcionális dísztárgyakat. Alkotásainak jellemzője az „oroszos" stílus. Mindinkább a visszafogott, letisztult forma- és díszítőelemeket keresi. Ebben az évben Miskolcon mutatja be munkáit. „Fűszertartó" – „Vázák" (repr.)

Tandi Lajos: Iparművészek a gyárban.

Tiszatáj, 1977. ápr. 99. old. 105 old.

Fábri Judit, iparművek

fűnertartó : Repr. (105.)

Tandi Lajos: Iparművének a gyűrben 99-106.
Tiszatáj, Szeged. 1977. április XXXI/4

Fábri Judit, iparművész

L: ~~TANAI XLajos~~
Tuza László

Tandi Lajos: Iparművészek a gyárban 99-1o6.o.

Tiszatáj, Szeged 1977.ápr. 4/ XXXI.

Fábri Judit, iparművész

Vázák : Repr. (106.-)

Tandi hajos: Iparművészek a gyűrben 99-106.

Tiszatáj, Szeged, 1977. április XXXI/4.

Fábri Judit

Megbízást kapott Fábri Judit és Gerle Margit hogy az Öföldeáki Szocialis Otthon~~ban~~ részére kerámia burkolatot készítsen.

—: Közteri munkák.
Művészet, 1979. április-47. lap.

KENTAURBESZÉD

A használható ember

GOMBÁR CSABA

Mármint a politikában. Egy tetőfedőtől más kívántatik, mint egy kísérleti fizikustól, s a tudományos megfigyeléshez is más tulajdonságok kellenek, mint egy kommandóakcióban való részvételhez. Így aztán sajátos kvalitásokat igényel, hogy valaki a politika nagyüzemében használható legyen. Hogy milyeneket is, az nem teljesen egyértelmű, és sokszor a politikusok sem erőltetik, hogy ez kiderüljön.

A politikusság mint hivatás persze sokrétű, s leginkább a már az éleken tevékenykedőket szokták osztályozni, különféle szempontok szerint csoportosítani. Beszélnek szürke eminenciásokról vagy újabban – a közmegítélésben kriminalizálódott politika mentén – keresztapákról, akik a nyilvánosság mögött, a háttérből irányítanak. Ehhez viszonyítva más a képességes orátor – újabban a nagy kommunikátor –, aki szavaival tömeges azonosulásra és mozgósításra készteti az embereket. Van néhány politikus, akinek örvendetesen bő a stratégiai vénája, mások meg nélkülözhetetlen organizátorok. Van, aki kifogyhatatlan a taktikai ötletekből, a stratégiai célok megközelítéséhez igényelt fúrásban-faragásban – ahogy ma mondjuk: a kavarásban –, s fáradhatatlan manipulátorként jeleskedik. A politika parttalan világában az ilyen, tehát a funkcionális tevékenységek szerinti képesség megoszlása mintegy munkamegosztásként jelenik meg a politikusok között. Ki így, ki meg amúgy hasznosítja magát.

Vannak más megközelítések is. Kornis Gyula a pesti egyetemen azt tanította a két háború között, hogy lélektani szempontból az államférfiúknak (akkor még tényleg inkább csak férfiak voltak) két nagy csoportja van. Az egyiket objektív típusnak nevezte, aki „megnyer, de nem legyőz", s „benne az ész munkál". Úgy találta, hogy Deák Ferenc volt ilyen. A másik a szubjektív típus, akire a „magával ragadó entuziazmus a jellemző", s noha többnyire csak „rövid ideig fénylik, de mindjárt olvaszt is". Ennek példája Kossuth Lajos volt. Ugyanezt a két személyiséget Bibó István is szembeállítja akkor, amikor a kelet-európai politikustípusokról ír. Ő ugyan 1948 után már nem taníthatott egyetemen, de nagy hatású írásában, amelyben a zsákutcás magyar fejlődésről értekezett, leszögezte – némi maximalizmussal –, hogy egy ország politikai irányításához realitásra és lényeglátásra van szükség. A kelet-európai, s benne a magyar történelem azonban nálunk a kiegyezés hamis konstrukciója miatt úgy alakult – írta Bibó –, hogy a neves politikusok vagy a hazug konstrukcióba beletörődő, hamis realisták, vagy prófétálásba forduló, túlfeszített lényeglátók lettek. Az egyikre a Deák Ferenc, a másikra meg a Kossuth Lajos nyomdokain lépkedők a példái.

Vannak tehát a politikusi létnek lélektani, morális, történeti, s más egyéb típusai is, és ennek különféle változataiban bővelkedik a szakirodalom. Ezek többnyire klasszikus szerepek a politika színpadán, jobbára az államférfivá emelkedett politikusok szerepfajtái. Jóval kevesebb szó esik arról, hogy mindez hogyan is kezdődik. Az elemzésre, tipizálásra méltó politikusok hogyan választódnak ki karrierpályájuk kezdetén? Vagyis miből lesz a cserebogár? Ha nincsenek földrengéses, nagy hatású és váratlan fordulatokkal teli, forradalmas idők, hogyan emelkedik ki valaki az ismeretlenségből?

Ahhoz, hogy valaki a névtelen aspiránsok körében észrevehető legyen – lévén a politika minden változatában a

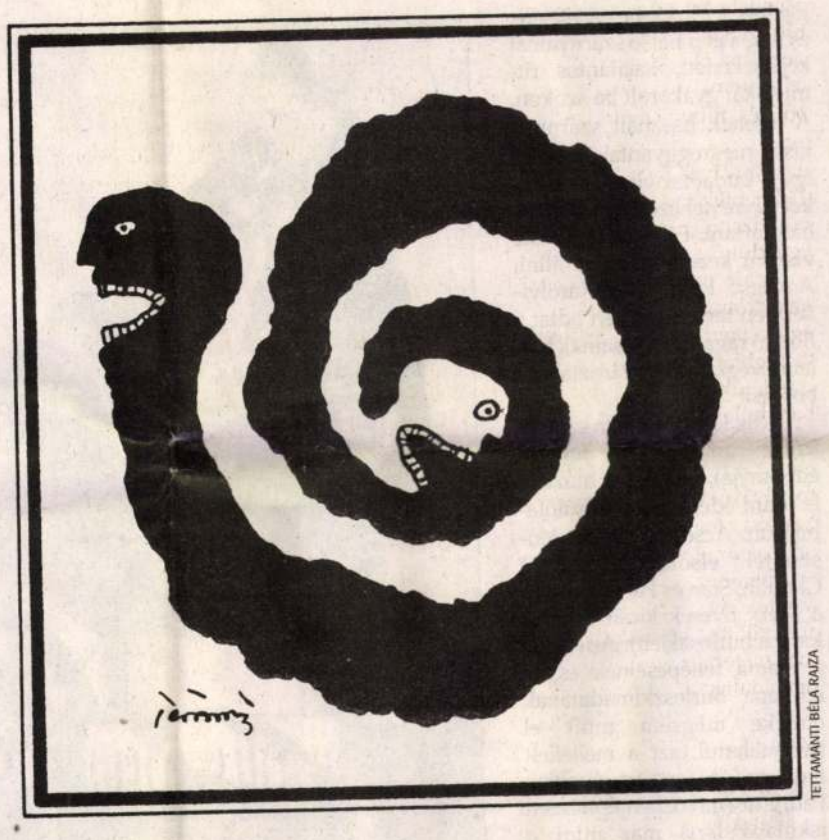

TETTAMANTI BÉLA RAJZA

küzdelem terepe –, vagy veszélyes zendülőnek, vagy látványosan lojálisnak kell mutatkozni. Ha a zendülővel meg lehet alkudni, akkor ő is hasznossá válik, s számolnak vele. Aki pedig határozottan lojális – miként az előző évtizedekben gúnyosan mondták nálunk: kérlelhetetlen proletár őszinteséggel szembe dicséri főnökét –, az már eleve helyes gondolkodásúnak, azaz hasznosnak tetszik a számos feszültség közepette tevékenykedő vezető politikus szemében. S lássuk be, ezt meg lehet érteni. A problémák sokaságával naponta szembesülő vezető politikus nem akar és nem is tud kritizáló, ellenszegülő, kekeckedő emberekkel együtt dolgozni, mert ilyenekből épp elég neki a politikai ellenfél tábora. Az ilyen hasznos ember ősi típusa a politikai felemelkedőnek, amit a görögök még szikofantának, hazug tányérnyalónak mondtak; a Bécs iránti kormányhű figurákat meg a régi Monarchiában finom iróniával gutgesinntnek, jó érzületűnek, helyes gondolkodásúnak nevezték.

Példám – már csak tapintatból is – a távoli Albionból. Hogyan tűnik fel egy használható ember? A fölidézendő epizód Thatcher miniszterelnök asszony politikai pályafutásának a delelőjén volt, akkor tehát, amikor a sikerek ragyogása mellett a politikai árnyak már sokakat elgondolkodtattak a konzervatív pártban is. Épp erről beszélgetett a parlament egyik étkezdéjében néhány, a politikai nyilvánosság terén névtelen tory képviselő, amikor Mrs. Thatcher, kezében tálcával, határozott léptekkel az ő asztalukhoz tartott. „Megdermedtünk. Hosszú csönd lett. Hogy mennek a dolgok a választókerületben? – törte meg a csöndet a miniszterelnök asszony" – emlékezik Matthew Parris, a Times egyik vezető újságírója, aki a fölidézett időben hét éven át konzervatív képviselő volt az angol alsóházban. Erre a társaság egyik tagja – akit egyébként moderált nézeteiről ismertek a többiek – a kormány féktelen dicsőítésébe kezdett. A differenciálatlan monológ a leghalványabban sem érintett létező, s immár köztudott problémákat. Mrs. Thatcher kifürkészhetetlen arccal meredt a beszélőre. Többen úgy érezték akkor, hogy magában neheztel a behízelgő tányérnyalás miatt. Miután a miniszterelnök távozott az asztaltól, kellemetlen csönd telepedett a társaságra, s egy kicsit mindenki sajnálta Johnt, a talpnyalót, mert úgy érezték, ezzel a buta szöveggel a saját politikai sírját ásta meg. A folytatás azonban más volt: „Rövid pár hónap múlva államtitkár lett. Ez volt a kezdete annak a felfelé ívelő karriernek, amely őt a kabinetbe juttatta" – írja Matthew Parris. Az illetőből közlekedési miniszter lett, s ő hajtotta végre a brit vasutak – gazdaságilag kétséges, az utasok szerint meg botrányos következményekkel járó – privatizációját, s ma már a Lordok Házában ül.

De mint említettük, a politikai hivatás sokrétű, s az abban is megnyilvánuló történelem meg sokszínű. Így aztán a lábujjhegyre álló, hasznos embernek is sok fajtája lehetséges.

Nemzetközi könyvfesztivál

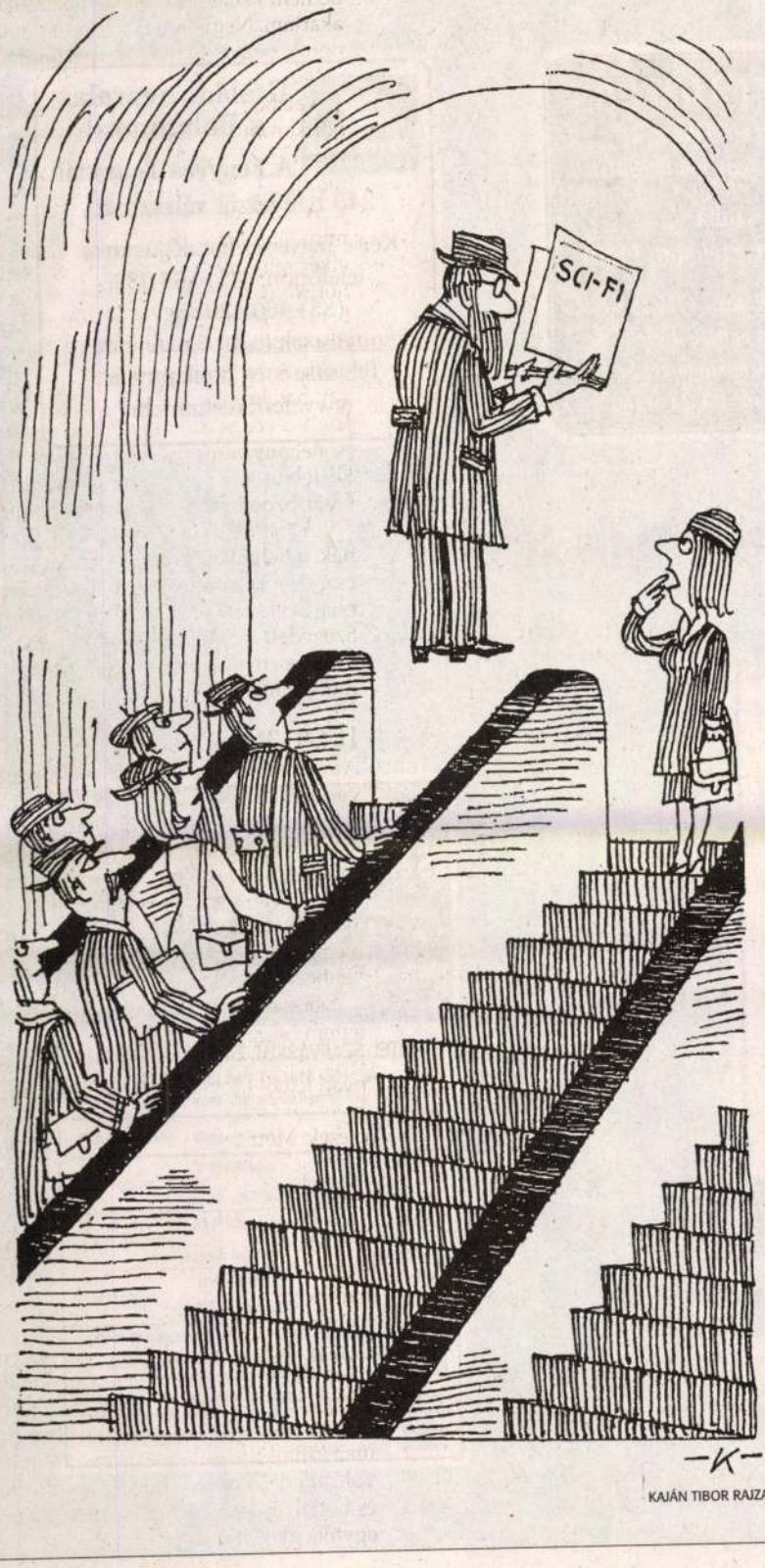

KAJÁN TIBOR RAJZA

A kínai dollár

Egy órára harminc dollár – vágta a szemembe szemrebbenés nélkül egy tajpeji internetcafében az unott alkalmazott. Mondanom sem kell, a szó bennszakadt, s ott is maradt egy ideig, mígnem rájöttem, hogy nem az amerikai valutáról van szó, hanem a tajvaniról. A kínaiak minden pénzt dollárnak hívnak, s így van szingapúri dollár, hongkongi dollár, új tajvani dollár. A bankban még az euróra is azt mondták a minap, hogy európai dollár. Persze csak angol beszédben jön elő ez a megnevezés, mert egyébként jüant mondanak, vagyis pénzt. A legelterjedtebben természetesen a kínai pénzt hívják jüannak, holott ennek a neve renminbi, s nem is dollárra fordítják, hanem renminbire. Kis tapasztalat után tehát nincs nagyon meglepődve az ember, ha azt a kifejezést olvassa, hogy ázsiai dollár. Ez nem a megnevezése valaminek, hanem a leírása. Ráadásul ez a valami nincs is.

Igaz, sokan szeretnék, ha lenne. Az ázsiai piacok integrálása régi, népszerű téma, s a közös ázsiai valuta ennek lenne monetáris bázisa. Vágyott és rettegett idea. Ráadásul nincs megoszlás, nem beszélhetünk olyan csoportokról, amelyek vágynak rá, s olyanokról, amelyek rettegik. Ezt bizony együtt csinálják, ugyanabban a műveletben vágyakoznak és rettegnek. Az egységes piac lehetősége mindenkit révületbe hoz, ám a dominancia kísértete, legyen az bárkié, erősen színezi a nadrágokat. Bárkié persze nem lehet. Hat évvel ezelőtt, amikor a Nobel-díjas Merton H. Miller felvetette az ázsiai monetáris egységesülés problémáját, azt javasolta, kössék az ázsiai valutákat a japán jenhez. Ilyet nyilván csak egy amerikai mondhat. Japán dominancia lehetőségére utalni Ázsiában nagyjából olyan, mint a szőnyegre köpni az angol királynő audienciáján.

A japánok persze próbálkoznak. Az ázsiai válság kíméletlen napjaiban felvetették egy ázsiai valutaalap létrehozásának lehetőségét. Pénz van, mondták. Ettől meg az amerikaiak, vagy ami majdnem ugyanaz, a Nemzetközi Valutaalap nagyurai izzadtak le. Ahogy igen hevesen érvelnek minden olyan kísérlet ellen, amelyben különböző ázsiai országcsoportok egymás közti fizetéseikben korlátozni szeretnék a dollárt. Mindig van igazság ezekben a szövegekben. A nagy egységesülési próbálkozások legnagyobb gátja, hogy az érintett országok között olyan hatalmas különbségek vannak fejlettségben, szabályozásban, politikai berendezkedésben, hogy a kereskedelmen kívül minden egyéb integrációs kísérlet szinte lehetetlen. Óhatatlanul szükséges tehát egy valós értékű valuta a közvetítésre, s ez a dollár. Másrészt azonban mindenki tudja, hogy ebbe a csomagba egyéb érdekeket is bepakoltak, s az amerikai aggodalmak a pénzpiaci dominanciát fenyegető veszélyeknek is szólnak.

A térség lassan átevezett abba a szituációba, amelyben új, esélyes dominátor jelent meg, a népi Kína. A rettegés és a vágyakozás új dimenziókat kapott. A megnyíló és dinamikusan javuló, őrült méretű piac minden valamirevaló üzletember fantáziáját mozgatja. A kínai hegemónia lehetőségétől azonban nem igazán őszinték a mosolyok. Igaz, gyökeresen más a fekvése, mint a japánénak. A japánt komolyabban egyszer próbálták, második világháborúként emlegetik, nyilván nem forszíroznák újra. A kínaihoz ellenben történelmileg hozzá vannak szokva. Nem nagyon szeretik, hiszen minden távolkeleti rebellió a kínai boltosok elagyabugyálásával kezdődik, de nem lehet eltekinteni attól, hogy ott, középen van egy birodalom, amelyben nagyon sokan laknak, ma éppenséggel 1,3 milliárdnyian. A Kína nélküli egységesülés nem család, hanem lánykollégium.

FOTÓ: REUTERS – BOBBY YIP

Mao Ce-tung-képes 50 jüanos papírpénz 2003-ban hongkongi üvegfalon

Kína minden tekintetben motor. A szabad kereskedelmi övezetet célzó bávatag délkelet-ázsiai próbálkozások azóta nőttek az egész világot felforgató ténnyé, amióta Kína akarja azt, beleértve természetesen saját magát is. S ahogy ez halad előre, nem kerülhető el a monetáris együttműködés sem. Az euró atyja, Robert Mundell, mint a legaktuálisabb szükségről beszél az ázsiai közös valutáról. S ahogy az euró esetében, itt is az Újvilágban találjuk meg a legaktívabb ellendrukkertábort. Ha azonban folytatjuk az analógiát, vagy csak megvizsgáljuk a valóságot, Ázsiában is csak vállrándítást látunk. Az ázsiai dollár nincs éppen a kapu előtt, de már befordult a sarkon.

Peking, 2004. április

KRAJCZÁR GYULA

„Jó napot, Cápa úr!”

TRENCSÉNYI ZOLTÁN

El tudják képzelni azokat a pillanatokat, amikor az ember egy állást kínáló, komoly dzsesszzenekar meghívására próbajátékra indul, és remegő lábakkal már éppen vonatra szállna, ám kiderül, hogy dobjai sehogy sem férnek be a vonatajtón? El tudják képzelni azokat a másodperceket, amikor a dzsesszdobos gyöngyöző homlokkal próbálja a szűk ajtón bepréselni hangszereit, miközben az ablakokon kihajoló utasok hahotáznak, a kalauz pedig szájában a síppal sürgetőleg integet? Végül el tudják képzelni azt, amikor feladja a harcot, s miközben az állomásról kigördülő vonat után néz, a dühtől tajtékozva azt kérdezi egy vasutastól: Können sie mir eine axt geben? Azaz: tudna-e az egyenruhás személy egy baltát szerezni, amellyel a pórul járt művész ott, a peronon haladéktalanul széjjelverné a méreten felüli dobszerelést.

Merthogy Fábry Józseffel pontosan ez történt.

Hálószoba a medencében

Fábry József 78 éves venezuelai – 54 év után ismét Budapesten élő – állampolgár. Az ötvenes években jó nevű dzsesszdobos, a Life Magazin egykori fotóriportere, fesztiváldíjas dokumentumfilmek készítője, néhány hónapja a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjének birtokosa.

Azt mondja, az ő életében különös módon függenek össze az események. Például sohasem lett volna fotográfus, ha tizenöt éves korában nem szeret bele a vitorlázórepülésbe. Oktatója káprázatos légi felvételeit látva ragadott fotómasinát.

De mond ennél meglepőbbet is. Állítja: dzsesszdobos tulajdonképpen ugyancsak a vitorlázórepülés miatt lett. Kezdőként ugyanis neki kellett feltolnia a repülőgépet a Farkashegy tetejére, és míg a gép hátsó szárnyainál kepeszkedett, kacifántos ritmusokat gyakorolt be azokon. A dobnak használt szárnyak kissé megroggyantak, meséli, így a budaörsi vitorlázógépeket egyre nehezebb volt irányban tartani, Fábry József élete viszont kezdett pályára állni. A végső lökést egy Károlyi-kertben tartott koncert adta: a Boleró ravasz ritmusainak hallatán végképp elhatározta, dobos lesz.

Pedig lehetett volna színész (mint amatőrként fellépő édesanyja), valamint mozista is (mint édesapja, aki szülőfalujában, Ácson, némi énekkísérettel elsőként vetítette Chaplin, Stan és Pan, valamint a Marx fivérek kicsit fakó és karcos burleszkjeit). Ám hogy a mama fellépéseinek és az édesapa burleszkimádatának emléke mégsem múlt el nyomtalanul, azt a mellékelt fénykép is bizonyítja, amelyen Fábry úr (miközben építészeti iskolába járt) már mint a Vagabond nevű fővárosi kabaré- és revüzenekar dobosa tűnik fel. Idővel aztán, ahogy ő mondja, jobb zenész lett, mint amilyen bohóc. Így már csupán egy dobosok számára kiírt tehetségkutató versenyt kellett megnyernie ahhoz, hogy rövidesen a legendás Chappy-féle zenekarban, később Linzben, az egyidejűleg két trombitán játszó román bravúrmuzsikus bigbandjében, majd egy elegáns müncheni hotelzenekarban találja magát. Utóbbi csapatban hosszabb időt töltött, pedig a próbajáték első perceit követően arra gondolt: itt bizony nem sok babér terem számára. Dobolt érzékenyen, szigorúan, halkan, hangosan, aztán lüktetett, mint megvadult szöcskehad, később visszafogta, és olyan diszkréten szólt a hangszere, mintha csak konfetti hullott volna a bőrökre; mindhiába. A jobb oldalán ülő szaxofonos zenekarvezető meglehetősen mereven nézett keresztül rajta. Na, Jóska, neked annyi, gondolta Fábry úr, mondta is a szünetben egyik társának, hogy ő azonnal csomagol, mert játéka láthatóan nem tetszik a főnöknek. Fenét nem tetszik, nyugtatta a zongorista, csak a feléd eső szeme nem igazi, na de nem láttad a másikat, az bizony csillogott az örömtől!

FOTÓ: FÁBRY JÓZSEF ARCHÍVUMÁBÓL

A Vagabond nevű revüzenekar, amelyben az építészetet tanuló Fábry a dobok mögött látható

Szerződést kapott, és attól kezdve a hotel zenekarában muzsikált, ő maga is a szállodában lakott, mondhatnánk, élt, mint hal a vízben; amúgy tényleg: üres szoba híján a leeresztett vizű medencében aludt. A mostoha körülményekkel azonban nemigen törődött, jól érezte magát. Amikor a zenészkollégák azt firtatták, hogy Kenny Clark vagy Buddy Rich stílusát kedveli-e jobban, elmosolyodott, könnyedén megvonta a vállát, és azt válaszolta: ő a hortobágyi stílust kedveli. Ki az a Hortobágyi, kérdezték meglepetten. Nem ki, hanem mi: egy nagy, magyar pusztaság, válaszolta akkor, ahol el lehet látni a horizontig, és ami mindent magába fogad… Később feltűnt az akkoriban menőnek számító Juta-Hipp zenekarban és Charley Tabor együttesében is.

Cápa úr színre lép

Hogy 1950-ben miért ment mégis Venezuelába? Mert az a rémhír terjedt, hogy a koreai háború Európára is hatással lesz. Előbb arra az elhatározásra jutott, hogy laza csuklóival meghódítja Amerikát, ami, valljuk be, kicsit nagyvonalú terv volt, kivált, hogy akkoriban az Egyesült Államok nehezen és csak hosszú évek alatt fogadta be azokat, akik a vasfüggöny mögül jöttek. Valaki megsúgta neki, hogy Venezuela nem olyan kemény dió, oda néhány hét alatt be lehetett jutni.

Ment hát zenélni Venezuelába. Nem állítjuk, hogy akkoriban a venéz bebop hallatán térdre rogytak a világ dzsesszrajongói, de Fábry úr számára mégiscsak jobb kilátásokkal kecsegtetett ez a lehetőség, mint egy esetleges világégés. Muzsikált később a Caracasban koncertező világhírű gitárossal, Barney Kessellel, lemezt készített a szaxofonos John La Portával.

És miközben a venéz dzsesszklubokban szórta a könnyed szinkópákat, a fényképezőgépről sem feledkezett meg. Ezerszámra készítette felvételeit, Caracasban is állandóan fotózott. A helyi Elite

HIRDETÉS

PALACE APARTMAN HOTEL***superior
PÜNKÖSDI HÉTVÉGE
2004. május 28–31-ig,
3 éjszaka félpanzióval 36 490 Ft-tól/fő
büféreggelivel, büfévacsorával,
belépés a Hegyikristály fürdőbe.
Gyermekkedvezmény:
0–6 évesig ingyenes,
6–12 évesig 50% kedvezmény.
Bővebb információ:
(83) 540-458, fax: (83) 540-459
palaceheviz1@axelero.hu
www.palace-heviz.hu

HÉVÍZI AKCIÓ
a Hunguest Hotel Panoráma***-ban!
Tavaszi ajánlatunk: 7 éjszaka felújított szobában félpanzióval, délutáni kávéval, süteménnyel: 49 000 Ft-tól/fő.
A félkomfortos, * csillagos részben 7 éjszaka félpanzióval (egyágyas felár nélkül): 37 170 Ft/fő.
Tb-kártyával és háziorvosi javaslattal kedvezményes gyógykezelés.
Üdülési csekket elfogadunk!
Szobafoglalás: tel.: (83) 341-074, (83) 341-580, fax: (83) 340-485.
E-mail: reserve@hotelpanorama.hunguesthotels.hu

PANAMA MOTEL
Székesfehérvár, Had u. 2.
(A Seregélyesi Agip kút mögött.)
22 szoba
(fürdőszoba, tv, telefon, hűtő)
Tel.: (22) 503-290, fax.: (22) 503-289,
e-mail.: panama.motel@axelero.hu
http://www.panama-motel.hu
Nyitva egész évben 0–24 óráig.

FENYVES TOURS
Családi nyaralás a Balatonon!
A Fenyves Toursnál
240 ház közül választhat!
Kérje ingyenes katalógusunkat telefonon: (85) 562-083, (85) 460-420 vagy a fetour@axelero.hu e-mail címen.
Tekintse meg honlapunkat: www.fenyvestours.hu

Sopron legszebb helyén, a gyönyörű erdőkkel övezett Lövérekben található a négycsillagos BIO-SPORT HOTEL LÖVÉR. Madárdalos nyugalom és tiszta levegő, változatos wellness programok és számos kirándulási lehetőség...
BIO-SPORT HOTEL LÖVÉR
SOPRON

KAPCSOLÓDJON KI SOPRONBAN!
2 éjszaka félpanziós ellátással, kétágyas szobában, uszoda, szauna, pezsgőfürdő és a Danubius Premier Fitness Klub használata, ÁFA.
2004. október 23-ig 19 200 Ft/fő
CSALÁDI ÜDÜLÉS A LÖVÉREKBEN
4 éjszaka tartózkodás két felnőtt és két 14 éven aluli gyerek részére összenyitható szobában vagy két egymás melletti szobában, félpanziós ellátás, uszoda, szauna, pezsgőfürdő és a Danubius Premier Fitness Klub használata, ÁFA.
2004. december 25-ig 84 800 Ft/család/4 éj
CSALÁDI HÉTVÉGE
2 éjszaka tartózkodás két felnőtt és két 14 éven aluli gyerek részére összenyitható szobában vagy két egymás melletti szobában, félpanziós ellátás, uszoda, szauna, pezsgőfürdő és a Danubius Premier Fitness Klub használata, ÁFA.
2004. december 25-ig 48 800 Ft/család/2 éj
FAKULTATÍV AJÁNLATAINK: sétakocsikázás a Lövérekben, a környék nevezetességeinek megtekintése: Nagycenk, Fertőd, Fertőrákos, Ausztriai kirándulások: Rust, Eisenstadt, Wien, Safaripark.
Információ és szobafoglalás: Bio-Sport Hotel Lövér **** • 9400 Sopron, Városi u.4.
Tel: 99 888 400 • Fax: 99 888 413 • www.danubiusgroup.com/lover
DANUBIUS THERMAL HOTEL
HÉVÍZ
**** superior
... AZ EGÉSZSÉG SZÁLLODÁJA.
WELLNESS-KOKTÉL HÉVÍZEN
2 éjszaka félpanzióval (kétágyas szobában), 1 aromaolajos masszázs, 1 szolárium, 1 belépő a Hévízi Tófürdőbe, 2 aqua-fitness, a szálloda fürdő- és wellness-részlegének korlátlan használata: fedett termálfürdők, kerti termálmedence, uszoda, pezsgőfürdő, szauna, gőzfürdő, hőlégkamra, fitness-terem, animációs programok.
2004. május 1 -június 26. 39 700 Ft/fő/2 éj
Információ és szobafoglalás:
Tel.: 83 889 401 • Fax: 83 889 402
sales.heviz-balaton@danubiusgroup.com
www.danubiusgroup.com/heviz

Az árak az üdülőhelyi díjat (300 Ft/fő/éj) nem tartalmazzák. Üdülési csekket elfogadunk. Egészségpénztári tagoknak kedvezmény!
Member of the
DANUBIUS HOTELS GROUP

HOTEL SZARVASKÚT, ZIRC–SZARVASKÚT
Tel.: (88) 414-001, Fax: (88) 416-841
E-mail: szvh@mail.uti.hu, Int.: www.szarvaskut.hu

Vakáció a Szarvaskút Hotelben	Kétágyas szoba I.	Kétágyas szoba II.
3 éjszakára	33 000 Ft/fő	
3–12 éves, külön szobában lakó gyermek	–30%=23 100 Ft/fő	29 000 Ft/fő
4 éjszakára	43 000 Ft/fő	
3–12 éves, külön szobában lakó gyermek	–30%=30 100 Ft/fő	39 000 Ft/fő
5 éjszakára	52 000 Ft/fő	
3–12 éves, külön szobában lakó gyermek	–30%=36 400 Ft/fő	48 000 Ft/fő

Üdülési csekket elfogadunk! További információ (88) 414-001
Adottságaink: 4 lakosztály, 1 apartman, 17 db kétágyas szoba, ahol összesen 44 főt tudunk elhelyezni. (Pótágyak segítségével 50 főt).
Szolgáltatásaink: uszoda, szauna, szolárium, pezsgőfürdő, frissítő és gyógymasszázs, vízi torna, kondicionálóterem, teniszpálya, grillkert, biliárd.
Alternatív programjaink: Bakonyi terepjárótúra, lovaglás, lovas hintózás, borkóstoló, gyerekprogramok.

FOTÓ: RÉDEI FERENC

Fábryt a szeme és a keze tartotta el

magazin fotópályázatára beküldött egy képet, amely egy ismert komikus görbe tükörben eltorzult, vicces képét ábrázolta. A pályázatot megnyerte, s miként egykor a budapesti dobosversenyen aratott győzelme, ez is hatalmasat fordított az életén: helyi napilapok fotóriportere lett.

Némi túlzással: a fotósoknak akkoriban Dél-Amerika nagyvárosaiban elég volt körbepördülniük a sarkukon, miközben nyomták az expozíciós gombot; nagy valószínűséggel lencsevégre kaphattak egy kisebb forradalmat vagy helyi zavargást. Na jó, ez tényleg túlzás: azért kellett oda helyismeret, vagányság és szaktudás is. Fábry úr alighanem rendelkezett mindezzel, mert riportképeit közölte a New York Times, az Associated Press és olykor már a Life Magazin is.

Egy alkalommal Caracasba látogatott Robert Capa öccse, az ugyancsak világhírű fotográfus, a Life Magazinnál nagy befolyással bíró Cornell Capa. Fábry úr érezte, itt a nagy alkalom, felkereste hát a mestert, hogy kifürkéssze, miképpen lehetne még közelebb férkőzni a hőn áhított Life-hoz. Tudta, hogy a Capa fivérek magyar származásúak, ezért úgy döntött, hogy ő bizony magyarul szól Cornell Capához, mi több, még a nevét is úgy ejti, ahogy annak a magyar nyelvben értelme van. „Jó napot, Cápa úr!", lépett hozzá, Capa azonban elnevette magát: „Nem Cápa vagyok, hanem eredetileg Friedmann. Amúgy meg ejtse csak úgy, hogy Kapa". A kínos közjátékot feledtették Joseph Fabry képei. Így Capa ajánlására meghívták őt a Life Magazin New York-i szerkesztőségébe, ahol aztán azonnal munkát is kapott: fotóesszét készíthetett Antonio Roccáról, Amerika akkoriban legismertebb pankrátoráról. Bár a megközelíthetetlen óriás nem volt könnyű eset, a tíznapos együttlét alatt Fábry úr meghódította a „hegyet". A képek sikere után már nem volt megállás: életveszélyes körülmények között készített képsorozatokat a Santo Domingóban, Chilében, Bolíviában, Kolumbiában kitört zavargásokról, kereste Che Guevara rejtekhelyét, végigkísérte Erzsébet királynőt brazíliai útján, fotózta Louis Armstrongot, a Venezuelába látogató Nixon elnököt, Ava Gardnert, Rockefellert... még felsorolni sem egyszerű.

Újra itthon

1970-ben aztán a kereskedelmi televíziók felfalták a Life Magazint, és Fábry úr a lap megszűnését követően dokumentumfilmeket kezdett forgatni. Húsz-harminc év alatt készített körülbelül harmincat, többségét Venezuelával, Dél-Amerikával, köztük azt, amelyik egy ördögien ügyes lovas és egy bika játékos, mégis veszélyes küzdelméről szóló venezuelai népszokást idéz, és amely a New York-i Nemzetközi Film- és Televíziós Fesztiválon aranyérmet nyert.

Néhány hónapja Fábry József és felesége, Éva asszony hazaköltözött. A zilált lelkű, és a hazai lehetőségeket illetően meglehetősen kétkedő magyarok alighanem nehezen tudják megérteni, miért. Ő azonban – azon kívül, hogy itthon élő rokonai is hazavonzották – optimista, azt mondja, több új vállalkozásba kezd. Dokumentumfilmeket forgat majd, szeretne sokat tenni a természet- és állatvédelemért. Folytatja azt a munkát, amelyért nemrég a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét kapta, azaz külföldi kapcsolatai révén tovább szeretné népszerűsíteni a magyar kultúrát külföldön és a venezuelai kultúrát Magyarországon.

Hitetlenkedünk a nagyszabású tervek hallatán, kérdezzük is, mi lesz, ha nem sikerül megvalósítania azokat. Semmi, mondja Fábry úr egykedvűen. Aztán mosolyogva a szoba sarka felé int. A dobszerelés és a fényképezőgép még megvan. Mi történhet?

FOTÓ: FÁBRY JÓZSEF ARCHÍVUMÁBÓL

Fábry József egyik híres felvétele: Nixon elnök 1958-as venezuelai látogatásának egy pillanata

HIRDETÉS

HOTEL MARINA
BALATONFÜRED
MARINA EXTRA!
Min. 2 éjszaka félpanzióval, úszómedence, szauna- és strandhasználattal.
2004. 04. 29-től **5600 Ft**/fő/éj ártól
kétágyas szobában (+300 Ft/fő/éj ifa)
Gyermekkedvezmény: 0-12 éves korig 100%
Üdülési csekket elfogadunk!
SZOBAFOGLALÁS:
Tel.: (87) 889-431. Fax: (87) 889-435
marina.reservation@danubiusgroup.com
Member of the
DANUBIUS HOTELS GROUP

HUNGUEST HOTEL
AQUA-SOL
HAJDÚSZOBOSZLÓ
****
Gyógyászat, wellness és vendéglátás mesterfokon!
Ha még nem járt Hajdúszoboszló legújabb szállodájában,
FEDEZZE FEL! Ha igen, FEDEZZE FEL ÚJRA!
Májusi, júniusi kedvezményes ajánlataink:
„Frissítő napok" Kétágyas szobában félpanzióval *48 000* -Ft/4éj/fő
„Fiesta weekend" Kétágyas szobában félpanzióval *27 300*-Ft/2éj/fő
Üdülési csekket elfogadunk!
A gyógyszolgáltatások a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdőben vehetők igénybe.
4200 Hajdúszoboszló, Gábor Áron u. 7-9.
Tel.: 52/273-310, Fax: 52/273-340
reserve@hotelaquasol.hunguesthotels.hu
Képek, részletes leírás: a www.hunguesthotels.hu web oldalon.

„Napfény"-es nyár!
Akciós üdülés ZALAKAROSON a Hotel** Napfény felújított apartmanjaiban:
6 nap/5 éjszaka félpanzióval, 33 900 Ft/fő
3 nap/2 éjszaka félpanzióval, 13 600 Ft/fő
Jelentkezés és további információ telefonon: (93) 340-170 és (93) 340-641
Fax: (93) 340-436, www.hotelnapfeny.hu
hotelnapfeny@axelero.hu

Pihenjen a Balatonnál 2003. évi áron, Alsóörsön, a Szandra*** Panzióban!
Előszezoni áron szoba reggelivel
2 fő részére 7300 Ft/éj.
Üdülésicsekk-beváltó hely!
Információ:
SZANDRA*** PANZIÓ
8226 Alsóörs, Suhatag u. 4–6.
Web: www.szallasinfo.hu
E-mail: szandra@sef.hu
Tel./fax: (87) 447-297, 06 (20) 455-3223

Európában egyedülálló barlangkúra
HUNGUEST HOTEL
PELION
TAPOLCA
****
allergia, asztma és más légúti megbetegedések ellen!

Pelion Napok: 15.600 Ft / fő /éj
(2 ágyas szobában, min. 2 éjszaka foglalása esetén)
csomagár tartalma: szállás, félpanzió, welcome cocktail. Wellness sziget használata (élményfürdő, termál medence, szauna, infra szauna, bio szauna, gőzkabin, fitnesz terem), vízi torna, fitnesz programok, délutáni kávé és süteménybüfé, fürdőköpenyhasználat, adók.
Üdülési csekket elfogadunk!
8300 Tapolca, Köztársaság tér 10.
Tel.: 06/87/513-100, 123 • Fax.: 06/87/513-101
E-mail: reserve@hotelpelion.hunguesthotels.hu
Internet: www.hunguesthotels.hu

Minden hónap utolsó szombatján
BELFÖLDI TURIZMUS
címmel összeállítást jelentetünk meg.
Kedvezményes hirdetési lehetőségekről felvilágosítást ad Fűri Szilvia a 436-4467-es telefonszámon, valamint a furisz@nepszabadsag.hu e-mail címen.

Veszélyben a klikkelők

A kutatók a világ több nyelvének kihalását jósolják

„Az elkövetkező évszázadban több százra tehető majd a kipusztuló fajok száma." Ez a mondat, hála a biológusok folytonos figyelmeztetésének, bekerült már a köztudatba. Ennek a pusztulásnak elsősorban az az oka, hogy az ember terjeszkedése során folyamatosan megváltoztatja környezetét, s ehhez sok faj nem képes alkalmazkodni.

A nyelvekkel sem más a helyzet, de úgy tűnik, mindez sokkal megsemmisítőbben fog lezajlani, állítják a nyelvészek. Azt jósolják, hogy az elkövetkező században a körülbelül 6000 beszélt nyelv 40-90 százaléka halhat ki, ha beszélőik inkább az olyan populárisabb, a nemzetközi tömegkommunikációban beszélt nyelvek használatát választják, mint az angol, a spanyol, a kínai és az arab.

Egy nyelv kihalása több, zömében társadalmi okra vezethető vissza. Az 1960-as években jelentkező nyelvtudományi ágazat, a szociolingvisztika ezeket a nyelveket befolyásoló társadalmi tényezőket is vizsgálja. Több, a szociológiából már ismert fogalmat bevezet a nyelvészetbe, mint például a nyelvi presztízs, illetve a nyelvi stigma. A nyelvi stigma egy nyelv vagy nyelvváltozat egy elfogadottabb köznyelvi formával szembeni megbélyegzését, illetve leértékelését jelenti, míg a nyelvi presztízs a nyelv társadalmi elismertségét, tekintélyét mutatja.

E két összefüggő fogalom nagyban befolyásolja az emberek nyelvekkel, nyelvváltozatokkal szembeni beállítottságát, a nyelvi attitűdöt. A nyelvi attitűd megváltozása vezethet egy jobban preferált nyelv használatához és egy nyelv vagy nyelvváltozat kihalásához.

A legnagyobb veszélyben az írásbeliséggel nem rendelkező nyelvek vannak, mert nem marad fenn semmilyen dokumentációja annak, hogy milyen nyelvi szabályokkal, szókinccsel, illetve nyelvi apparátusokkal működtek. Ezek a nyelvek gazdag szóbeli hagyományokkal rendelkeznek, melyek eltűnése nemcsak a nyelvészetnek, de az antropológiának, az ökológia és a neurotudományoknak is komoly veszteséget jelent.

Vadászó busmancsoport: hányan csettegnek még?

David Harrison, a szibériai nyelvek szakértője két népcsoportot tanulmányozott Szibériában, a chulymokat és a tofákat. Mindkét népcsoportnál a fiatalabbak csak oroszul beszéltek, és csak 40, anyanyelvén folyékonyan beszélő – mind középkorú vagy idős – maradt a néhány száz fős közösségben. A XX. század elején elkezdett orosz nyelvi elszlávosításnak ez az eredménye, s ez sajnos közeli nyelvrokonainkat is érinti.

Persze senki sem tudja pontosan, hány nyelv áll a kihalás szélén. Ennek az az oka, hogy tudományos igényű nyelvi feltárások még sok helyen nem történtek meg, például chulymot sem ismerte a tudomány Harrison professzor kutatásai előtt. Sajnos nekünk, magyaroknak is kevés az információnk közeli nyelvrokonainkról, adataink között a legfrissebb is több mint ötéves.

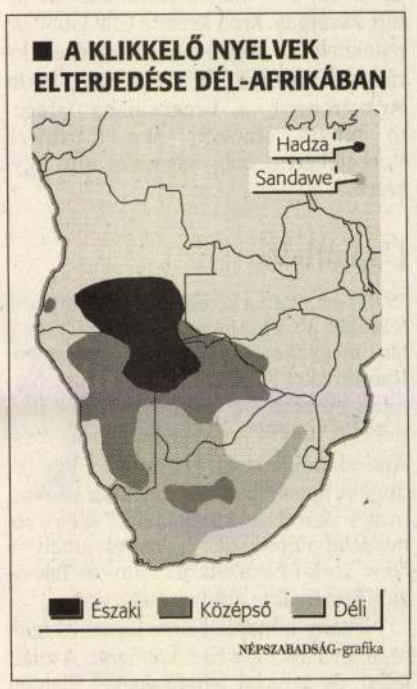

Bár minden nyelv eltűnése hatalmas veszteség a tudomány számára, néhány ritka nyelv sokkal értékesebb, mint a többi. A nemzetközi nyelvtudomány érdeklődése a nagyon gyorsan, szokatlanul szívó, csettegő és klikkelő hangokat kiadva beszélt, úgynevezett „klikk" nyelvek 30 eltűnő családja felé fordult, melyet körülbelül 120 ezer ember beszél Dél-Afrikában. Az érdeklődés azért is számottevő, mert a legfrissebb nyelvészeti és genetikai elemzések során kiderült, hogy a „klikk" nyelvek lehetnek a legközelebbi leszármazottai annak az ősi emberi nyelvnek, mely 100 ezer évvel ezelőtt alakult ki Afrika szavannáin. Az idő kevés, sokkal több kutatásra lenne szükség, hogy bebizonyosodjon ez az elmélet. A „klikk" nyelvet beszélők csoportja fokozottan veszélyeztetett, ugyanis hagyományos, ősi életmódot folytatnak, vadásznak és gyűjtögetnek, így bármilyen nyelvi behatás rombolóan hathat nyelvükre.

Mivel a magyar nyelv közvetlen rokonai is veszélyben vannak, szükségszerű lenne több pénzt és energiát fektetni ezek kutatására, hisz olyan rokon nyelveink is léteznek, melyeknek beszélői alig tíz-húsz főt számlálnak. A kérdés csupán az, hogy egyáltalán lehetséges-e tenni valamit ellene. Vajon ugyanúgy vonatkozik beszélt nyelveinkre a mondás, hogy mindent ugyanúgy kell átadnunk unokáinknak, ahogy mi kaptuk?

JÁSZBERÉNYI SÁNDOR

■ Fokozottan veszélyeztetett nyelvrokonaink

Az emberiség történelme során számtalan nyelv alakult ki és tűnt el. „Az első dokumentált »kihalási hullám« a mediterrán térségen söpört végig Kr. e. 100. és Kr. u. 400. között. Ez idő alatt az ott beszélt 60 nyelv száma 10-re csökkent, ahogy a beszélők az uralkodó kormányzati és kereskedelmi nyelvet, a latint választották" – írja Andrew Dalby a Language in Danger (Veszélyben a nyelv) című könyvében, mely a legnépszerűbb szakirodalom az eltűnő nyelvek kérdésében. Most is valami hasonló történik a világon. Nyelvrokonainkat illetően jelenleg nem állnak rendelkezésünkre pontos információk az oroszországi, illetve a volt szovjet államok népességi adatairól, bár 2002-ben végeztek egy népszámlálást, melynek a feldolgozása a mai napig zajlik (lásd a http://www.perepis2002.ru weboldalon). Ezen adatok szerint az Oka és Belaja, illetve Moksa folyó között élő mordvin nép, amely 1970-ben még az egyik legnagyobb létszámú (1 262 670 fő) nyelvrokonunk volt, mára borzasztó veszteségeken esett át, a térségben magukat mordvinnak vallók száma alig közelíti meg a 844 500 főt. A Vetluga és Vjatka folyók, illetve a Szura mentén élő marik jelenlegi lélekszáma 600 400 fő, a Vjatka és Káma alsó folyásai mentén élő votjákok száma a legutóbbi népszámláláson mért 700 000 főről 636 900-ra csökkent, a zürjének (komik) 436 000 főről pedig 422 500 főre fogytak. Ezek az adatok azonban nem a nyelvhasználók pontos számát mutatják, hanem csak az adott államban, illetve területen élőkét. Az eredmények arra engednek következtetni, hogy hamarosan, valószínűleg a XXI. század végére már újabb rokon nyelvek kihalásával számolhatunk. *(J. S.)*

Lapok, élek, csúcsok

Egy szegedi matematikai modell világsikere

Azt hihetnénk, hogy a matematika egyszerűbb fogalmairól már minden elképzelhető összefüggést ismerünk, ugyanakkor a mai kutatásoknak a puszta megértéséhez is sokéves előtanulmányok kellenek. Szerencsére ez nem mindig igaz. Közismert fogalmakról is lehet új kérdéseket feltenni, s az is előfordul, hogy a válasz nehéz ugyan, de a laikus számára is érdekes. Egy ilyen, itthon alig ismert választ adott Szilassi Lajos, a szegedi egyetem docense.

Lehetséges-e, hogy egy sík lapokból álló test bármelyik két csúcsát él kösse össze? A gízai piramisok biztosan nem ilyenek, mert az alapjuk két átellenes csúcsa között nincs semmilyen él. Ha azonban a gúla alapja nem négyszög, hanem háromszög, akkor már tényleg bármely két csúcsát él köti össze. Az 1948. évi országos középiskolai matematikaverseny egyik feladata így hangzott: bizonyítsuk be, hogy ha egy sík lapú test bármely két csúcsát él köti össze, az nem lehet más, mint egy háromszögalapú gúla. Egy akkor fiatal egyetemi tanársegéd – Császár Ákos, ma a hazai matematika egyik nagy öregje – rájött, hogy van másik! Mindjárt le is írta felfedezését: a Császár-poliédert. Fiatalabb kollégáját, Szilassi Lajost is érdekelte ez a poliéder. Idővel feltette a következő kérdést: a háromszögalapú gúla további érdekes tulajdonsága, hogy bármelyik két lapja szomszédos, azaz élben találkozik. Van-e másik ilyen tulajdonságú sík lapú test?

A hetvenes évek derekán kezdett Szegeden dolgozni Lovász László, a legjobb magyar matematikus. Szilassi elmondta neki ötletét, s bár Lovász nem igazán reménykedett abban, hogy a keresett poliéder egyáltalán létezik, Szilassi nem vesztette el a kedvét. Néhány hónapig megszállottan számolt (ceruzával meg számítógéppel), és végül megszületett a megoldás, amit ma Szilassi-poliédernek neveznek. Ez olyan sík lapú test, amelynek 7 lapja, 14 csúcsa és 21 éle van. Mivel mindegyik lapja szomszédos a többi hat lappal, szükségképpen mindegyik lapja hatszög, de meglehetősen szabálytalan. Van azonban szimmetriája is: alkalmas tengely körül 180 fokkal elforgatva önmagába tér vissza. Szilassi az eredményt bemutatta Lovásznak, aki csak ennyit mondott: „Akkor meg is van a doktori értekezésed!"

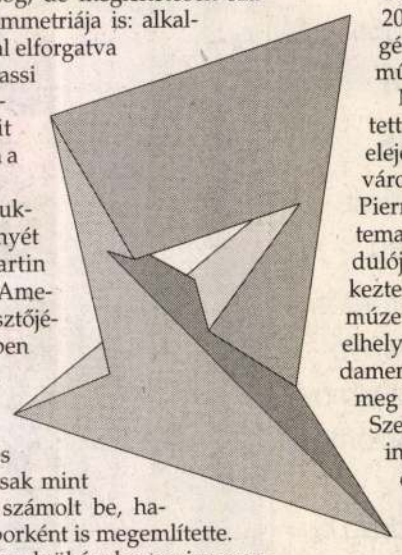

Szilassi Lajos 1977-ben bukkant a poliéderre, eredményét rövidesen megírta Martin Gardnernek, a Scientific American matematikai szerkesztőjének. Az 1978 novemberében megjelent számban Martin Gardner nagy elismeréssel írt a felismerésről – a Szilassi-poliéder elnevezés is tőle ered. Gardner nemcsak mint matematikai felfedezésről számolt be, hanem érdekes absztrakt szoborként is megemlítette.

A Rockefeller Alapítvány elnökének annyira megtetszett a poliéder, hogy az az ötlete támadt: meg kell csinálni a modelljét bronzból, és – mint az emberi alkotóerő jelképét – emléktárgyként adni az alapítvány kurátorainak, amikor e szolgálatukról leköszönnek. Az elnök kinyomozta Szilassi címét, és megkérdezte, küldhet-e egy példányt a modell megálmodójának. Aki persze bár poliéderének számos modelljét maga is elkészítette korábban, a nemesebb anyagból készült példányt örömmel fogadta. Az elegáns kis „objektumot" az absztrakt művészetek iránt fogékony szegedi közönség is megtekinthette 2001 tavaszán, amikor Szilassi egy számítógépes grafikákat bemutató kiállításon más művei társaságában közzétette.

Még ennél is kellemesebb meglepetés lehetett Szilassi számára az a levél, amelyet 2002 elején kapott Beaumont de Lomagne francia városkából. Ott született a XVII. század elején Pierre Fermat, a korszak egyik legnagyobb matematikusa. Születésének négyszázadik évfordulójáról egész éves ünnepségsorozattal emlékeztek meg. Ennek egyik eseményeként Fermat múzeummá berendezett szülőházának udvarán elhelyezték a Szilassi-poliéder nagyméretű, rozsdamentesacél-modelljét. Szeged sem feledkezik meg a poliéderről. Az idén júniusban adják át a Szegedi Tudományegyetem új könyvtárát és információs központját – itt állítják ki a franciaországihoz hasonló méretű poliéder térplasztikát.

Ha valaki kedvet kap a Szilassi-poliéder saját kezű megalkotásához, mondjuk kartonpapírból, az érdeklődők számos helyen megtalálhatják a világhálón, csak írják be valamelyik keresőprogram megfelelő helyére: szilassi.

ÖTVÖS ZOLTÁN

MINDENTUDÁS EGYETEME

Ételáldozatok

A Mindentudás Egyeteme következő előadását Ádám Veronika biokémikus tartja Mindennapi kenyerünk, mindennapi kalóriánk címmel.

A médiát figyelve az elhízás, a fejlett világ legelterjedtebb és legveszélyesebb népbetegségének tűnik. Reális ez a kép?

– A gazdag országokban az élelem megszerzéséért nem kell naponta megküzdeni. A WHO megállapítása szerint járványszerűen terjed az elhízás. A jelenség mértékéről elsősorban az USA-ban készültek statisztikák, ott a felnőtt 35 és 60 év között korosztály több mint 50 százaléka kövér, és az arányuk évről évre nő. Hasonló a helyzet a technikailag fejlett társadalmakban.

Mi okozza az elhízást?

– Az a helytelen életmód, amely az említett országokban egyre inkább tömegessé válik. Ennek részeként az emberek túl sokat esznek, különösen a junk food kategóriába sorolható chipsekből, kekszekből és a gyorséttermek kínálatából. Az étrend és az étkezési szokások átalakulása az intenzív, elsősorban a gyerekeket célba vevő kereskedelmi kampányok következménye – nem véletlen, hogy például Svédországban már betiltották a legfiatalabbaknak szánt gyorsételreklámokat. A másik fontos tényező a fizikailag lusta, kevés mozgással járó életvitel.

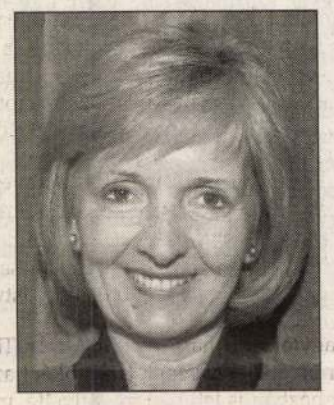

Mit kockáztat, aki nem tud megállni az újabb kilókhoz vezető úton?

– Röviden: az életét. Amerikában már kiszámolták, hogy évente milliók korai halála írható az elhízás számlájára. A konkrét megbetegedések változatosak: érelmeszesedés, magas vérnyomás, szívelégtelenség, rosszindulatú daganat, epekő, sőt a 2-es típusú, vagyis az inzulinrezisztencián alapuló cukorbetegség is az elhízással függ össze.

Hogyan alakul ki a súlyfelesleg?

– A lényeg, hogy a szervezet energiafelhasználása egyensúlyban legyen az energiabevitellel. Ha ez az egyensúly bármilyen okból felborul, ez elhízáshoz vezet. A kelleténél több szénhidrátot és zsírt a szervezet raktározni kezdi, főleg a zsírszövetben.

Genetikai okok is közrejátszhatnak?

– Az érintettek egy részénél igen – tudjuk például, hogy van egy gén, amely az étvágyat csökkentő, illetve az energiafelhasználást fokozó leptin termelését irányítja –, a többség esetében azonban a helytelen életmód a felelős.

Meg lehet szabadulni a fölös kilóktól?

– A tudomány válasza egyértelmű: csökkenteni kell a kalóriabevitelt, és növelni az energiafelhasználást – az ettől eltérő válaszok a szélhámosság kategóriájába tartoznak. Kúraszerű megoldás nincs: aki fogyni akar, annak életmódváltásra van szüksége, azaz más típusú étkezésre és több mozgásra. Napi harmincpercnyi enyhe, rendszeres testmozgás (például séta) csodákat tehet, s nemcsak a megelőzésben, hanem a már elhízottak egészségügyi kockázatainak csökkentésében is.

HARGITAI MIKLÓS

Az április 26-i előadás helye és ideje: Műszaki Egyetem, B28-as, Kozma László nagyelőadó, Magyar Tudósok körútja 2., 19.30; www.mindentudas.hu

Csongrád m. Hírlap

1973 JUL 27.

Fábri Judit

1021

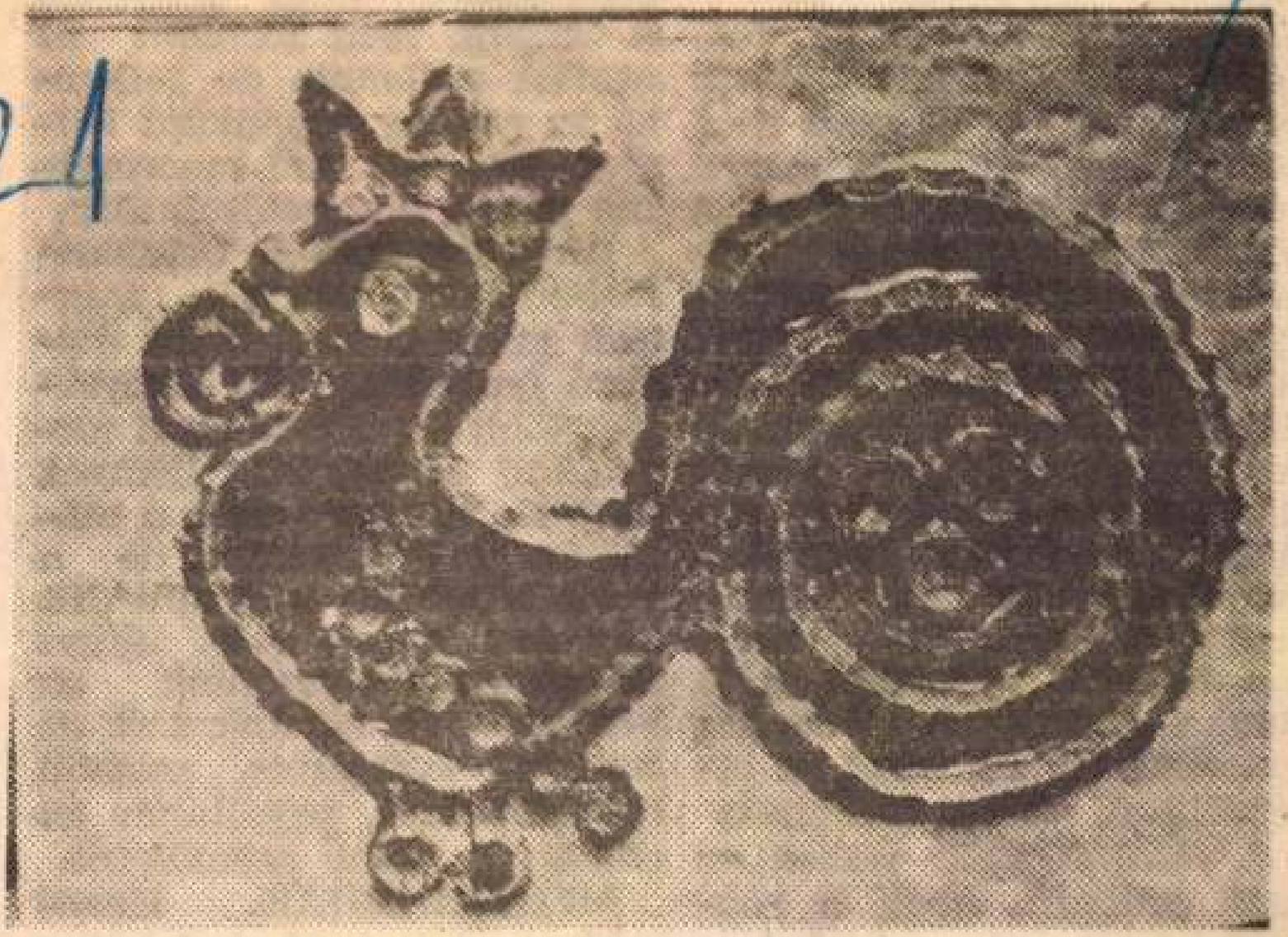

FÁBRI JUDIT KERÁMIÁJA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

akarcsak néhány órára
áll.

Nem kisebb az idegi
helés a gazdaságok
csoportjában sem, ahol
nem a legmodernebb
végzik a munkát. A te
kombájnok meglehetőse
használódottak, a hagyomá-
nyos traktorok száma csak
kevés helyen optimális. Az
alkatrészellátás jó ugyan, de
nem annyira, hogy percek
alatt lehetne cserélni az el-
törött darabot. Hajszálra
számították ki majd min-
denütt a kapacitást, való-
ban látástól vakulásig tartó
munka, személyes odaadás
szükséges ahhoz, hogy az el-
képzelések valóra váljanak.

A VEZETŐKET viszont az
teszi próbára, hogy a mo-
dern aratás seregnyi „fogas-
kerék" tökéletes illeszkedését
kívánja. Leáll a kombájn, ha

tásban részt vesznek, meg-
sem egyszerűen pénzért dol-
gozó emberek. Tevékenysé-
gük több figyelmet, több tár-
sadalmi elismerést igényel.
Vegyük észre ne csak a má-
zsákat és hektárokat, de a
porfelhőket és a megfeszült
idegeket is, ne csak tárgyi
dologként beszéljünk az
aratásról, de ejtsünk szót az
emberek személyes, odaadó
helytállásáról, egyáltalán az
emberről, mint személyről.

MEGÉRDEMLIK. Keve-
sebben vannak, de a felelős-
ségük nagyobb. Munkájuk
biztonságosabb, de eredmé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1979 AUG 27

Fábri Judit
1021

Fábri Judit kiállítása

FÁBRI JUDIT KERÁMIÁI

Miféle szell közk királyi járá hótta után volna a kö ha valóban meghalt volna. Mert úgy tudták, meghótt. Van erről egy bizonyítványa, valódi kir. járásbírósági papíron. Így hangzik: „*A szentesi királyi járásbíróság Solti Jánost, született 1891, anyja neve Maszlag Julianna, foglalkozása gépszerelő, testvére Solti Sándor kérésére holtnak nyilvánítja. Halála idejéül 1920. december 31. napjának utolsó óráját állapítja meg.*" Bizonyíték, hogy a közhonvéd .... tiszti szolga a 446-os veszteségi lajstrom hivatalos értesítés, az orosz névjegyzék szerint 1915. február 3-án hadifogságba esett. Magáról életjelt nem adott."

Így szól a szomorú írás, melyhez hasonló sok hazánkfiáról kiállíttatott annak idején. A család, a testvér majd negyedszázad múltán hát belenyugodott a változtathatatlanba Szentesen.

A „halott" viszont... nem nyugodott. Minap hozott össze vele a sors Szentesen. Fekete ünneplőben, öregesen, de katonásan állt a városháza előtt, s hosszasan betűzte a feliratok egyikét.

— Mö... eszempé... járási bizottsága. Járási Hm... járási.

Amint így motyogott, megszólította a szolgálatos munkásőr, s vele együtt én is:

— *Mi járatban van, bátyó? Kit keres?*

Idegenes magyarul válaszolgatott:

— Orosz állampolgár voltam. Sok év. Szovjetben Grúzia, Szuhum górad.. na. Vagyis a város.

Ennyiből bizony még nem sikerült kitudni, mit is akar a jó öreg. Beültünk hát a szerkesztőségi irodába, ahol előkerültek a sárgult papírok, s kialakult a hajdani szentesi közkatona története.

*

Első világháború, bevonulás, harctér 1914. Orosz

A

Jóembereim par

Fábri Judit iparművész.

Az ötéves szegedi Művészklub
közreműködői közé tartozik

Palmer Zoltán összeállítása.
Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Fábri Judit

Résztvett a Művész az iparban c. kiállításon (Ipar-művészeti Múzeum, 1972 december).

Fekete György megnyitó beszéde; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 27. l.

Fábri Judit, iparművész

• FÁBRI JUDITNAK, a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár tervezőjének kiállítása május 14-én nyílik meg a szegedi Juhász Gyula Művelődési Központban.

0-: Fábri Judit :-- 8.

Esti Hírlap, Bp. 1977. máj. 11.

Fábri Judit [keramikus]

l.: Soltész Zoltán

Tandi L.: Tájak .....

TISZATÁJ, Szeged, 1975. november 47-53, XXIX/11.

1021

1979.X.25.Televizió 17.3o Gné
Égők és égetők

- Fémek készitésére nincs recept. Sokszor a leghétköznapibb, legegyszerübb dolgok láttán születnek az első gondolatok. Ennek a filmnek az ötletét például egy medve adta. Ha jól látom ez egy jegesmedve.

- Igen egy valódi jegesmedve.

- Mért vette.

- Hát tulajdonképpen nekem ez nagyon tetszett ez a medve és nagyon tetszik nekem itt a lakásba a környezetembe.

- Disziteni, disziti a lakást.

- Igen, hát véleményem szerint minden ember törekszik arra, hogy a környezetét szebbé tegye ilyen tárgyakkal, ami tetszik neki.

- Hol lehet ilyet kapni. Ezt például hol vette.

- Hát ezt speciál itt van a közelbe egy ilyen ajándékbolt és ott lehetett kapni. És amikor én vettem, akkor éppen ez volt egy viszonylag elfogadható áron és

- Emiatt választotta pont ezt az ára miatt.

- Nem hát azért nemcsak az ára miatt, igaz hogy voltak ottz különféle gyönyörü szép és drága holmik, na de azok általam megfizethetelenek és ez nekem tetszett ez a medve. És ráadásul tényleg ez még külföldi is.

- Megkérhetném, hogy egy néhány napra adja kölcsön nekünk ezt.

- Hát most mondjam, hogy nem szivesen adom, de hát odaadom, de vigyázzon rá jó, mert hátha nem tudnám pótolni.

- Megigérem. Egyet kérdeznék ez a jegesmedve tetszik-e.

- Hát ha az én privát véleményemet kérdezi, nekem kifejezetten nem. De eltudok adni belőle minden mennyiséget uram.

- Azt hiszem, hogy ezt a darabotis itt vették, most kapható-e.

- Jelenleg nem tudok önnek adni, mert amikor ez megérkezik ez egy elosztásos áru, kiszoktuk ide teriteni és másfél nap alatt eladjuk. Minden mennyiséget eltudunk belőle adni.

- Hát ez a medve eléggé olcsó 92 forint 5o fillér. És ez meglepett egykicsit, mert azt hiszem, hogy az ilyenfajta giccses dolgokat kulturális járulék, vagy giccs adó terheli. Kinek hogy tetszik a megnevezése. Mégis elég olcsó, hogy létezik ez.

- Ugy érzem, hogy ezt tömegbe tudják előállitani, mint hát látható itt rengeteg féleséget tudunk ebből adni, tehát létezik ebből lovacska, meg őzike, meg ugratja a lovát, többféle nipp létezik, mindegyiket el-

tudjuk adni, tömegbe állitják elő, feltételezem ezért olcsóbb. Az anyaga gránit különösebben nem egy értékes darab.

- Na most, ha esztétikusabb termékeket, vagy esztétikusabb disztárgyakat kiván valaki venni, akkor tud olyat is adni.

- Hát ez egy külföldi áru ezt tudni kell, a mi áruink ehhez viszonyitottan legalább háromszoros áron kapható a magyarok, amiket itt tetszenek látni, bármelyiket megnevezhetném, nem mindegyik szép abból sem, de igen drágák ezek az áruk. A kifejezetten szép darabok pedig hihetetlen áron kaphatók csak. Itt az utca végén van egy üzlet, ott ilyen egyedi darabokat lehet kapni.

- De hát az Iparmüvészeti bolt.

- Iparmüvészeti, nagyon drágák.

- Most már tudjuk, hogy kerül a jegesmedve a mi mérsékelt éghajlatu vidékünkre. Nem lehetne hasonlóképpen olcsón, de valami szebbet, izlésesebbet ajánlani a vásárlóknak. Mondjuk a Hódmezővásárhelyi Majolika Gyár termékei közül. Itt beszélgettünk Fazekas Gábor gyáregységvezetővel, Magyar Sándor üzemvezetővel és Fazekas Gáborné technológussal. Megkérdeztük Fábry Judit iparmüvész véleményét és tanui lehettünk a gyári zsüri munkájának, amiben résztvett a gyár főmérnöke a kereskedelmi osztály képviselője és a Porcelángyár iparmüvésze is. Hoztam megmutatni egy medvét. Tetszik.

- Hát nem valami különös, kerámiából sokkal szebbet is lehetne szerencsére mi ilyet nem gyártunk. Inkább népies dolgokkal foglalkozunk, ugyhogy a magam részére se venném meg.

- Ezt pedig lehet kapni az üzletbe és nagy sikere van. Ilyet tehát nem gyártanak azt hiszem nem is ez az anyag, amivel dolgoznak. Ugye nem is ilyen anyaggal dolgoznak.

- Nem, egy egy porózus helyben található vásárhelyi agyag a fő alapanyagunk.

- Ez nagyon olcsó, ilyen olcsó árakon tudnak önök is gyártani különféle disztárgyakat.

- Olcsó áru viszonylag az általunk gyártott majolika is, de mi csak olyan terméket gyártunk, ami mgállja a kritikát és elfogadja a budapesti zsüri az Iparmüvészeti Tanács zsürije, amennyiben nem akkor egyszerüen nem gyártjuk, ha giccsadó illetné.

- Igen és miután Magyarországon járulékkal harcolunk a giccs ellen, legalább is, ami az itthon gyártott disztárgyakat illeti, hogy a kispénzü vevő se maradjon giccs nélkül hát behozzuk külföldről.

- Elég szomoru, hogy külföldről kell ilyen árut behozni, mikor sokkal olcsóbbat és szebbet hazailag lehetne előállitani, az igények kielégitésére.

- Ez egy viszonylag kis üzem, tavaly milyen gazdasági eredményeket értek el.

- Minden téren jó eredményt értünk el, különösen kimagasló eredményt értünk el a nyugati dollár exportunknál, mintegy 460 ezer dollár export bevételhez jutattuk a vállalatot és ezen belül az országot, ennek a forint értéke, mintegy 16 millió forint, belföldön közel 20 millió forint értékbe kerültek majolika termékek eladásra.

- A gyár feladatai közül melyik a fontosabb az, hogy gazdaságilag eredményesen működjenek, vagy pedig az, hogy esztétikailag megfelelő szép disztárgyakat gyártsanak.

- Hát iparvállalat lévén nekünk is elsősorban a gazdasági szempontokat kell figyelembevenni, igyekszünk emellett az esztétikumot is figyelembevenni, a sok esetben viszont a vevő, mivel nyugati vevőkkel állunk szembe és dollárral fizet, igy az ő elképzelését a megrendelésnél figyelembe vesszük, kicsit alakitani kell és nem minden esetben a vásárhelyi hagyományokat visszük tovább, hanem egy becsempészve egy kis svájci, vagy francia, vagy egyéb izlést is a gyártmányok a termék közé. Az esztétikum sajnos azt kell mondani, hogy egy másodlagos ez esetben.

- A gyár pincéjében gyönyörü régi alkotásokat találtunk. Ezek az 5 gyáralapitó müvész munkái. Ők és követőik tették méltán hiressé a hódmezővásárhelyi Majolika gyárat. A dzsentrik világában nem volt értéke az alkotó munkának. Ezért a századfordulón Vásárhely hires fazekas ipara sorvadni kezdett. Ez a kis csoport látta a népi kultura pusztulását, 1912-ben saját pénzéből létrehozta a telepet. Pogány Ö.Gábor irta róluk, nem volt müvészcsoport a század elején, mely ennyire egy lett volna a néppel, a magyar valósággal, mint az Alföldön alkotók közössége. Elsősorban a vásárhelyiek kis gyülekezete. Most vajon hány iparmüvész dolgozik itt.

- Jelenleg két iparmüvészünk van,

- Tehát maga az egyik iparmüvész a gyárban dolgozó két müvész közül.

- Hát nem az egyik, hanem az egyetlen, mert a másik már fél éve nincs itt a kolléganőm, Gyesen van.

- Mondja maga szerint mi a gyár alapvető feladata.

- Hát az, hogy ez az agyagcsomó, ami itt van ebből megéljünk.

- Hogy.

- Hogy, hiába nevetséges, ebből kell megteremteni az embereknek a munkát, pénzt prémiumot és exporta ebből csinálunk olyan dolgokat, amelyért dollárt kapunk.

- Megkérem Judit mutassa meg nekünk a gyárat.

- Nagyon szivesen kezdhetjük a pincébe. Mehetünk erre.

- Mi van itt.

- Itt van ez az iszapdó, ahol ezt az agyagcsomót iszapolják, gyurják, szürik, készitik a munkához. A gyárnak kettős feladata van, először is esztétikailag kielégiteni az embereknek az izlését, formálni, nevelni az izlését a közönségnek, másodszor is olyan termékeket produkálni, amit exportra tudunk gyártani.

- Mi ebben az iparmüvész szerepe.

- Hát lenne, nagy szerepe lenne az iparmüvésznek, de belföldi piacra az iparmüvész dolgozhat, külföldre nem nagyon. Ugyanis a külföldi vevő ő hozza magával azt, amit megrendel és ezt le kell neki gyártani, mert ő fizet érte. Tehát ott beleszólásunk minimális.

- De hát az iparmüvésznek nemcsak az ipar, hanem amüvészet munkásának is lennie kell, bizonyos mértékig, nem.

- Igen, mondjuk ezt valamelyest lehet, ki lehet élni az embernek akkor magát, ha készül kiállitásra, vagy saját részére dolgozik.

- De hát hiszen az iparban dolgozó iparmüvész tervei, alkotásai akár sok ezres, sok tizezres példányban juthatnak el a nagyközönséghez. Vagy nem.

- De juthatnak, de termelésbe nagyon keveset jutnak azok a munkák, amit megcsinálunk.

- Itt alkalmanként zsürit tartanak a gyáron belül. Elfogadnak terveket és utána azt gyártják is ugye.

- Hát az még messze van attól, hogy gyártják.

- Ez nekem tetszik csak nagyon munkaigényes, van erre kapacitásunk, mert olyat nem fogadjunk el, amit aztán nem tudunk gyártani.

- Egyenlőre csak export rovására.

- Exportra.

- Hát nem export rovására hanem exportra fogadjuk el.

- De ez egy kicsit kilóg a vásárhelyi stilusból, én ezt nem javasolom most elfogadni. Nem tudom Laci mit szólsz.

- Hát nekem is az lenne a véleményem, hogy ezt ne fogadjuk el. Az én véleményem erről az, hogy a közepén a belső motivum jó, a szélén egy nagyon erős darabos lezárás van, ami nehézzé teszi, a tárgyat.

- A többiről az a véleményem, hogy elfogadhatjuk, de ezt csak exportra gyártsuk, mert olyan nagy a munka igénye, amit belföldre egyenlőre nem tudunk biztositani.

- Tehát akkor belföld ebből csak az exportból visszamaradtat kapja meg tulajdonképpen.

- Igen.

- Sajnáljuk, mert nagyon szép különösen ez a darab.

- Elküldjük az Iparművészeti Tanácshoz mindegyiket, de egyenlőre ebből belföldi vállalást nem tehetünk.

- Ez egy reggelizö készlet, munkaterve is ki van irva, készlettervezésre, tudomásunk szerint igény is van rá, két szinben szeretném bemutatni.

- Van ilyen igénye a kereskedelemnek.

- Van igény igen. Konjunktúráját éli ez a cserépedény és szivesen vennék, hogyha piacra kerülne, esztétikus dolog.

- Gyárthatónak gyártható, de ebből nagy szériás termék nem fog lenni érzésem szerint, egyik az, hogy olyan szk kapacitást köt le, jelenleg is olyan területen kellene gyártani, ahol exportra is keveset tudunk adni, a másik pedig az, hogy mi elsősorban a diszmü árut propagáljuk, eléggé csempülékeny a mi termékünk inkább a városlódit szoktuk ilyen teásnak ajánlani.

- Na de hát nálunk is rengeteg készlet van.

- Igény van rá, de ettől függően porózus a termék és sok esetben

- Ne rontsad a piacot.

- Probléma merülhet föl.

- Bögrék, meg edények ez mind mind használati edény.

- De nem ugy, mint egy teás készlet.

- És a kávés készletek.

- Meg kell mondani, hogy nem nagy szériára gondoltam én sem, tehát kisszériás terméknek. Mivel ebből nagyvolumenü eladásra nem lehet gondolni, de nyilván van egy olyan réteg a fogyasztóknak, aki ezt nagyon szivesen megvemé.

- Hát nekem az a véleményem, hogyez használati termék, ezt ne fogadjuk el. Megvizsgáltuk a termék összetételünket azt állapitottuk meg, hogy a Majolika gyárban a diszmü áru irányába kell a termék strukturát eltolni, mert ez a gazdaságosabb termékszerkezet kialakitására a fő szempont, és ilyen jellegü termékeket a Porcelán gyárunkban tudunk gyártani, aminek a használati értéke nagyobb.

- Akkor most a formát zsürizik.

- A formát is és a dekort is.

- Most nézzük meg először, hogy melyik forma áll meg, melyiket hagyjuk meg és utána aztán a dekort megvitathatjuk, hogy milyen termék-nél milyen dekort tud elviselni. Nekem az a javaslatom, hogy ezt a terméket már vegyük is ki, innen.

- Hát gyártási szempontból tulajdonképpen legfeljebb az a tárgy jöhet nagy szériába számitásba, a többit kis szériára, illetve ezt talán még kis szériára se tudom ajánlani, mert elég komplikáltnak látszik, a gyártása is, nem illik bele a jelenlegi profilunkba.

- Választék bővités szempontjából én azt mondom, hogy vagy ezt vagy ehhez teljesen hasonló terméket kell gyártani, talán ennek a gyártása biztonságosabb, azt ő hagyjuk meg az a javaslatom.

- Kérem, hogy ne tegyük le, kereskedelem szempontjából egyiket sem javasolom, nagy szük a szája, tisztihatósága teljesen nem megoldott a tisztithatósága, és ezért én nem javasolom. Nekem amit letett a Gál elvtárs még az mindig jobb, mint ez a kettő. Nagyon szük a szája és ezért nem javasolom.

- Szeretnék hozzászólni hát hogyha ez váza akkor egyfajta funkciót is kell betölteni, és a legexponáltabb helye, pont az, ahol berakják a virágot. Itt viszont formailag a legkevésbé van az kihangsulyozva, egyetértek Sárikának a kifogásával, ami ebből következik. Azon kivül ez egy szinte egy forgács test, amit indokolatlanul megakaszt egy helyen egyfajta motivum. A másikat ebből a szempontból szerencsésebbnek tartom.

- De ha nincs benne virág, akkor is valamilyen funkciót kell ellátnia.

- Valahol ki kellene fejezni a virág tartását véleményem szerint.

- Ezt most disztárgynak vagy vázának szántad.

- A váza is disztárgynak számit.

- Kétségtelen, hogy minden váza egy diszitő funkciót is tölt be, én nem javaslom.

- Egy nagyon munkaigényes és véleményem szerint ez szerintem nem mutatja azt a munka többletet.

- Hát a két tárgy közül én ezt tartom szerencsésebbnek, és én ezt belföldi piacon keresett cikknek gondolom.

- Szabad pár szót. Én tul kevésnek és tul monotonnak egyszerünek találom ezt a diszitést ezen a tányéron, és valahogy ellent mond a kör jellegnek. A másiknál pedig mint hogyha egy fehér lyuk lenne itt, amit aztán betapasztottak az alján, átdolgozásra javaslom ezeket a diszitéseket.

-Én ezt a formát nem javasolom elfogadni, ezt a formát hagyjuk meg,

de más szinekkel és más jellegü dekorral, kérjük, hogy a legközelebbi zsürire hozza ide.

- Én még annyit elmondanék azért ehhez és igy ahogy van, tehát ebben a szinben és ezzel a dekorral, hogy gondolni kell arra, hogy ez egy falra kerül. A falon a tapéták különböző szinüek, mintázatuak, tehát épp azért, hogy nem tul dzines nagyon jól dekorál, és dekorativ disztárgyat kölcsönöz. Szóval el lehet képzelni egy tapétát, amin mindenféle virág van

- Ugy tetszik gondolni, hogy ez keresett termék volna.

- Igen, igen.

-Piacon, hát akkor tovább

- Hát lehet persze más dekorban is megoldani, de jelen esetben nekem ez igy tetszik és megitélésem szerint lenne piaca. Vagy lesz piaca, ha elfogadjuk.

- Nekem ezzel a dekorral nem tetszikk, nagyon darabossá teszi ezt a forgástestet.

- Ahhoz, hogy a világpiacon, tehát ahova mi is szállitunk a nyugati piacon megálljuk a helyünket, korszerübb k termékkel és szebb termékekkel kell megjelenni, mert a nyugati üzemek korszerü gépekkel, korszerü berendezések között nagy mennyiségben gyártják és szinte ontják a kerámiát, a piacra. Ilyen körülmények között kell versenyképesnek lenni.

- Mért nem gépesitenek itt is.

- A vásárhelyi majolikának kimondottan a jellege a kézimunka, ez adja a lényeget, szoktam gyakran mondani, hogy agyagot és munkabért exportálunk, mert igen munkaigényes a termék, amit gyártunk mihelyt gépesitenénk elvesztenénk a jellegét, és a keresőképességet iránta.

- Ilyen körülmények között az iparmüvésznek mi a feladata itt a gyárban.

- Hát leginkább belföldi piacra kell tervezni, de azt is ugy, hogy nekünk mindig könnyiteni kell, amit tervezünk a gyári munkát. Vagyis amit tervezünk azt gépre kell tervezni.

- Mi az hogy gépre, hát itt kézi munkát végeznek nem.

- Igen, sajnos még azt, amit gépre tervezünk kézzel csinálják, mert nincsenek gépek.

- Hát akkormért kell gépre tervezni.

- Hát ez van a munkatervbe. Ez van hogy olyan egyszerü dolgokat kell tervezni, amit gép tud előállitani.

- Nos a gépesités amellett, hogy termelékenyebb lenne, amellett hát-

ránya is van, mert tulajdonképpen a gépnek az amortizációs költségei megnövelnék a termékeknek is a költségeit, ugyhogyha teljes mértékben mondjuk ez egy elvi dolog gépesitenénk a termékeinknek a gyártását két háromszorosára is meg kellene növelni a termékeinknek az árát és akkor eltudom képzelni, hogy nem kellene a külföldi vevőknek, mert kell azért, mert a termékeinknek nagyrésze még szép is, kell nekik azért, mert kézzel készülnek és ugyanakkor kell nekik azért, mert még viszonylag a többi világpiaci árat nézve olcsóbbak is a termékeink.

- Meglehetősen kevés a helyünk itt beszélgetni.

- Hát nem is szivesen mutattam ezt meg önöknek, mert sajnos ahogy látható is állandó mozgás, állandó zsufoltság, senkinek semminek különösebben helye nincs. Az igény erreaz árura, erre a cikkre, mind az köztudott ugy belföldön, mint a nyugati piacon nagyon nagy.

- Na hát igy viszont nem tudnak annyit gyártani, amennyi kellene.

- Kielégiteni semmiképpen nem tudjuk, a közeljövőben sem természetesen és ez azért van, mert egy mit év végén lezajlott ilyen munkavédelmi bejárás folytán megállapitották ezt a zsufoltságot. Ma ennek az lett az eredménye, hogy egyszerüen átiratban letiltották azt, hogy egy darabbal is többet gyárthassunk.

- Viszont elsősorban a külföldi igényeket kell kielégiteni.

- Hát az az elsődleges tekintettel arra, hogy ez valutáris téma.

- És ha több munkafolyamatot gépesitenének, mint amennyi jelenleg

- Nem lehet sajnos, illetve sajnos mát helytelen igy kifejezni, de nem lehet, mert akkor már nem üzlet. Nálunk azt fizeti meg a külföldi vevő dollárral, hogy minden manufakturálisan kézzel készüll

- Az igazi vásárhelyi majolika jellegét valóban meghatározza a tehetség, a géppel helyettesithetetlen kézi munka. Ezek az emberek igen értékes, a világpiacon sokkal magasabb áron eladható munkát tudnak, vagy tudnának végezni. Mi az oka, hogy sok esetben mégis jóval alacsonyabb szinvonalu munkát végeztetnek velük.

- Hát ha ezt a, erre a kérdésre válaszoljak talán a rossz kereskedelmi politikánkra kellene kitérni és itt van az, hogy mi hiába szeretnénk jobbat, szebbet és a jobból és a szebből többet, nem tudunk, mert a nyugati kereskedő diktál és amilyet ő kér, azt kell termelnünk.

- Miért baj, hogy a külföldi vevő hozza a mintát.

- Hát aza gyárnak nem baj, ez az iparmüvésznek baj, rontja aközizlést, mert azért ebből a maradékból itt is marad.

- Biztos, hogy ez a gyárnak nem baj, hét esetleg egy saját tervezésü, szebb müvészikivitelü dologért magasabb árat is kérhetne, nem.

- Lehet, de a külföldi vevő mindig az olcsóbbat válassza. És annak valószinü, hogy azért hozza,,illetőleg diktálja, hogy ő ezt kéri, ennyi pénzért és ha megcsináljuk, akkor kielégiti az ő kérelmeit.

- Készitünk leveses csészéket, nagy mennyiségben reklám céljára például. A vevő több mint valószinü mondjuk nem néztünk ennek utána, de minden valószinüség szerint az van, hogy például egy levesport reklámoz a kereskedő és amellé, hogy az jobban keljen ő plusz ajándékba, ha vesz a vevő egy levesport, ad mellé egy leveses csészét.

- Na de hát ebben a helyzetben még ez a bizonyos reklámtárgy is befolyásolja azt, hogy mit lehet kapni a hazai üzletekben, nem.

- Sajnos ez meg van, mert mondjuk ami minőségi szempontból, tehát nem üti meg az export mértéket az itt belföldön kerül forgalomba, ilyen előfordul.

- Hány darabot kell ebből készitени.

- 3oo db-ot.

- És egy nap alatt.

- 15o-16o.

- Mi a jobb, hogyha ilyen nagy szériákat kell készitени, vagy ha kisebbeket.

- A termelésbe a nagy szériákat, mert jobban beletudjuk gyakorolni magunkat és tehát többet tudunk csinálni.

- Azonos idő alatt, vagy mért jó ezt csinálni,

- Pénzbe jobb.

- Aha értem.

- Hát ez egy igazi kincsesbánya, aki igy tud festeni előrajzolás nélkül. Szabadkézzel. Sok ilyet kell készitени.

- Hát elég sokat kell, régen festettünk ilyet.

- Most hány darab készül ebből.

- Most 12 db-ot készitettem.

- Ugy látszik csak annyit rendeltek.

- Lehet, hogy lesz később is nem tudjuk.

- Melyiket szereti jobban csinálni ezt a fajtát, vagy az egyszerübbet.

- Hát az egyszerübb az haladósabb.

- Ezért például, hogy ezt megfesti mennyi pénzt kap.

- 8 forint 45 fillért kapok, ennek nem nagyon jó az ára, de van amelyiknek jobb.

- Azt hiszem, hogy ez talán a legnehezebb minták közé tartozik.

- Hát igen elég mintás, mert másik ilyen munkás talán nincs is, ennyire munkaigényes.

- És azért mégis többet kap.

- És van olyan, hogy többet.

- És melyiket szereti jobban csinálni. Tehát ugy, hogy melyik elégiti ki jobban, gondolom szereti a szakmáját.

- Hát általában az az igazság azt szeretjük jobban, amelyik jobban meg van fizetve. Jobban látjuk az értelmét. És szivesebben is csináljuk.

- Szerintem ugy kellene csinálni, hogy azt, amit mi tervezünk és formailag, dekorilag ezt kapja a vevő, tehát necsak bérmunkát vállaljunk, hanem a tehetséget azt amit tudunk azt adjuk el, és ne ajándéktárgyakat készitsünk, hanem szeressék azt, amit megvesznek tőlünk.

- Egyáltalán a gyár iparmüvészán kivül lennének itt olyanok, akik megtudnák ezt csinálni.

- Biztos

- Saját tervezésü dolgokat.

- Igen vannak, vannak.

- Hol lehet őket megtalálni.

- Hát szakkörbe, de a szakkörön kivül, hát a Képzőmüvész szakkör, amit én vezetek itt gyáron belüla dolgozók részére.

- Amikor fenn a mühelyben beszélgettünk, akkor azt mondta, hogy a nagy sorozatokat szereti. Itt pedig a képzőmüvész körben találkoznnk és egyedi darabot gyárt saját kedvtelésére. Hát hogy van ez.

- Fönt a mühelyben pénzért dolgozunk itt pedig saját szórakozásunkra elképzeléseinket csináljuk.

- És ez miért jó, mért van erre szükség.

- A fantáziánkat, mert nem elég, hogy egész nap dolgozunk és utána valami szórakozás, ez szórakozás.

- Csinált-e már itt két egyforma darabot.

- Nem, és nem is szeretnék.

- Én annak nagyon örülök, ha megvalósithatom azt, amit szeretnék például ezt a mühelybe nem tudnám megcsinálni, mert ott megadott minta van, megadott dekorok, és itt pedig szabadon lehet csinálni amit szeretünk.

- Fent a festődében megkapjuk azt a bizonyos terméket, megkapjuk a dekor lapot, attól nem lehet eltérni, nem tudja az ember a fantáziáját értékesiteni, csak az a sablon.

- Sokan ellenzik esetleg, vagy sok az irigy ember, aki nem szereti azt az üzemben, hogy szakkörbe jár, vagy mit tudom én szólnak, ha nem is konkrétan mondjuk azért, de érzi az ember, hogy nem mindenki szereti, vagy nem mindenki nézi jó szemmel, hogy mink ezt csináljuk. De nekünk kell csinálni, nekünk kell csinálni, mi akarjuk csinálni, mert igy érezzük hogy ezt ki kell magunkból adni, és többet kell magunkból adni.

- Hogy lehet erre irigynek lenni és egyáltalán mi az, ami miatt esetleg ez nem szinpatikus valakinek.

-Hát általában mindig az olyan ember a nem szinpatikus, aki nem olyan, mint az átlag ember, hogy megcsinálja azt a dolgot és akkor 8 órai munkáját igen igy van megcsinálja és akkor hazamegy és nincs vele semmi probléma. Nem fikciózik, nincsen neki semmi követelnivalója, neki jól van ahogy van. Mindig akilógos emberek, a többet akaró emberek, nemcsak mnndjuk ez a kör, hanem általában mindenhol azok az emberek a lázadók, bár azok is a világ előrevivői kicsit nagy szavakat használjak, akik mindig többet akarnak mást akarnak, hét na de természetes ez áldozattal jár. Na hát ezt vállalni kell, mi vállaljuk is ezt az áldozatot, mert annyira szeretjük, hogy ezt a dolgot csinálni, hogy ezt vállaljuk. Nem áll meg az ember az uton ezért, hogy irigyek vannak vagy esetleg olyanok, akiknek ez nem tetszik, vagy hogy akadályoznak bennünket, mert ilyen is előfordul.

- Ezt tapasztalják a többiek is.

- Misi.

- Igy van ez körülbelül. Szóval sajnos előfordul, mint minden másnál, hogyha valaki ujat akar, azt általában nem nézik mindig jó szemmel.

- Egy lábkorong van és az is hát egész nap el lehet képzelni például Misi egész nap korongozik, az nagyon nehéz munka a korongozás, és utána ő beül az egyláb korongba, és

- Van a müehlybe több korong is, ami felesleges.

- És azt nem adják oda.

- Azon nem szabad dolgozni például csak itt a mühelybe.

- Ha igen ez a másik megkötés, hogy ott nem szabad dolgozni például.

- Az tanulómühely.

- Tanulómühely és ott nemcsak lábkorong van, hanem van gépkorong is. Ott nyugodtan lehetne dolgozni.

- Most tavaszi szünet volt.

- De ha nincs tavaszi szünet akkor is délután lehetne dolgozni egy kicsit.

- Már pedig a tanulómühely ugye hát elvileg, aki már megtanulta a szakmát annak sem árt ha egy kicsit tovább gyakorolja.

- Igen és sokan szeretnének megtanulni korongozni is és nem lehet

- El lehet képzelni, hogy egy korong van és van egycsomó korongos, aki korongozni akar.

- Gyorsan siessek, mert a másik is akar korongot tanulni például.

- Összejövünk és akkor mi van akkor nem tud senki dolgozni.

- Ha én nem vagyok itt, akkor nem maradhatnak itt, mert féltenek tőlük valamit, nem tudom mit, nemtudom mit, mert hát anyagot, hát nem tudnak annyit elhasználni, egy délután, hogy mit tudom én mi történne ebből, de féltékenyek rájuk, és annak ellenére, hogy a pályázatokon nyerni szoktak más helyen, vagy legalább is én ugy képzelem, hogy ugy lenne a jó, hogy egy kicsit valami dicséretben részesitenék őket, szóval nem igy történik, annak ellenére, hogy ezeket a tárgyakat, amivel nyerni szoktak, ezeket gyártani is kéne.

- s nem gyártják.

- Nem. Hát hogy gyártanák a szakköri munkát, ha az iparmüvésznek a megtervezett munkáját nem gyártja.

- Áldozatot kell hozni természetes, hogy mondjuk a kerámia szakkör mükődjön és mondjuk ott is vannak olyan termékek és készülnek, amelyek mondjuk nem ütik meg a mértéket, de készülnek olyanok, amelyek megtütik.

- Tehát bizonyos mértékig azért áldzat, tehát a kisérleteket nem mindig nézik jó szemmel.

- Hát van ilyen oldala és főként mondjuk akkor, nem nézzük, vagy nézik jó szemmel a kisérleteket, ha azoknak negativ az eredménye, vagy tehát nem olyan az eredménye, mint amelyet elvárnánk, mert azért van ilyen ezt el kell ismerni minden kisérletnél, hogy van negativum. És esetleg majd egy csak nagyon kevés pozitivum. Szóval ilyen van. És az tény és való, hogy egy értermelő cégnél arra kell törekedni, hogy minél tobb legyen a pozitivum és minél kevesebb a negativum, tehát minél hogy ugy mondjam kevesebb költséggel, kevesebb befektetéssel minél több uj értékes hát terméket hozzunk létre.

- Ilyen körülmények között, mint iparmüvész jól érzi magát.

- Nem, mert engem ez a munkanem elégit ki. És mivel nem elégit ki, valószinü szabaduszó leszek.

- Ez mit jelent.

- Ezazt jelenti, hogy otthon dolgozom és azt csinálok, amit akarok.

- A mi sajátos iparágunkban a kézügyesség, rátermettség alapvető dolog, emellett jó minőségü munkát kell,,hogy végezzen, szorgalmasan munkaidejének a kihasználását, teljes egészében munkával töltse legalább is a rendeletben és a normában előirtak alapján, véleményünk szerint, ha ezeknek a feltételeknek az alapvetőknek eleget tesznek, és emellett jelenleg is müködő brigádmozgalomba is résztvesznek, tehát közös megmozdulásokba, aktivizálják magukat, politikailag fejlesztik magukat, akkor ugy érzem, hogy megközelitjük azt, ami nálunk ideális embernek tartható.

- Engedjék meg, hogy a következőkben kiváló dolgozó oklevlet nyujtsak át elsőnek Böjtiné Nagy Piroska részére, aki 5 éve vállalatunknál, mint festő szakmunkás dolgozik, ez alatt a rövid idő alatt is bebizonyitotta, hogy fiatalok is tehetnek komolyat és eredményeset az asztalra, a béke barátság ezüstkoszorus brigádnak aktiv tagja, kiválóan résztvesz és mozgatja a brigádot társadalmi megmozdulásokba, ez alkalommal átnyujton a kiváló dolgozó oklevelet és további jó egészséget is kivánok. Berényi Ferenc korongos dolgozónk több mint 2o éves munkaviszonya van a vállalattal, munkájában mindig élenjár, 11o-12o, sőt van mikor 15o %-os teljesitéseket is elér, emellett másodosztályu sportoló, igy tudja egyeztetni a vállalati munkája mellett a sporttal, a családi és az üzemi életét, igy külön elismerés részére,hogy a vállalati munkába ilyen helytállás mellett MB II-es sportolóként is aktiv. Gratulálunk és további jó egészséget kivánunk.

- A gyár, ahogy tudja őrzi a hagyományokat. Bizonyitja ezt a mintaraktárban örzött disztárgyak sora. És a dijak, amelyeket hazai és külföldi kiállitásokon nyertek. Kidolgozták a máz feletti festés technológiáját is. Ennek segitségével igen szép tárgyak készithetők. Milyen kár, hogy ezkből kevés készül és a hazai üzletek polcain alig alig található.

- Hát én ugy érzem, hogy egy kicsit fejlettebb, korszerübb és lelkiismeretesebb kereskedői munkára, piackutatásra lenne szükség és nemcsak azokba az országokba, amelyikkel már jelenleg is van kapcsolatunk, tehát oda vigyék ki a termékeinket, hanem tehát ujabb országokkal is meg kellene ismertetni a termékeinket, tehát ujabb nyugati államokba is be kellene mutatni és kiállitásokon szerepeltetni a termékeinket. Tehát mindenképpen szóval jobban kellene propagálni a termékeinket, mint ahogy jelenleg történik.

- Nagyon szépen köszönöm a medvét visszahoztuk nincs semmi baja.

- Igazán nagyon szivesen és hasznát vették.

Fábry Kornél

adat nincs

1888/89 II vendégl.

Tolnai István, várospataki ref.

V. 13, 14.

Fábry Kornél

1888/89

Ferképzomfoiskàvk
1932-33 So. l.

Fábry Judit

Említve

Hagyomány és hiséretezés
Magyar Ifjúság Bp. 1970. jun. 3.

M.D.K.

Fábri Károly

Gerhardt Hauptmann: „Téli balladá"-jához tervezett -a kritika által elismert- diszleteket.
Uj Szinház előadása.

Uj szinház, uj szinészek c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 192o. okt. 24-3o. IX. évf.
43. sz. 12-13. lap.

MICHAEL FABRI, textilfestőmester

Az 5.függelékben a locsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a locsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
67.- Michael Fabri, Kaschau. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

FÁBRI Károly művészt.

DR. FÁBRI KÁROLY, magyar származású indológus, művészettörténész, 69 éves korában Delhiben elhunyt. Stein Aurél utolsó expedíciójában részt véve került Indiába. Az indiai művészettörténet világhírű tudósává, az indiai szellemi, művészeti élet kiemelkedő képviselőjévé vált. Indiai művészgenerációk sora vallja tanítómesterének.

•

Irodalmi Ujság, 1968. aug. 1. 8.

tatva a kicsikétől. —

Elalvás előtt kértem a jó Istent, adjon nekem egy olyan álmot, amellyel nagyon mélyen bepillanthassak a lelki életbe. — Erre különös álmom volt. Folyvást keresztet vetettem magamra és imádkoztam, és minden keresztjelre egy fekete ördög repült ki a kastély kéményéből. – Ennek én nagyon örültem, és egyik keresztet a másik után vetettem. – Ezt ugyan nem írtam volna le, de Misi azt mondta: „írd be a naplódba", hát megtettem. —

Délután autón Csákányra mentünk, csak hogy levegőn legyünk, mert nyomasztó hőség volt. 2 autó a gyerekekkel és mi. —

Este négyesben játszottunk egy játékot: „Festő vagyok", a festmények tanulmányozására igen nevelő hatású. —

Theophil feleségétől jó hírek jöttek. Istennek legyen hála. —

Augusztus 23.

Igen erős ambulancia! Mellesleg még egy fül, 3 fog, belgyógyászati esetek, tbc, szív (digitalis) a szembetegeken kívül.

Szecsődön voltam Lilike kisfiánál, és a kis Maya barátságosan kacsintgatott rám, ha én odakacsintottam. Lilike kicsije olyan édes! — és ő annyira örül a fiának. —

---

[1] Kancsalság.

Fábry Károly

"Uj Szinház" elnevezéssel uj szinház nyilik, melynek első előadása Gerhardt Hauptmann: "Téli ballada" c. müve lesz.
A szinház "erős kulturáju szcenikai vezetője" lesz a művész, mint a lap közli.

Szinház és Divat, Bp. 192o. okt. 14.
V. évf. 36. sz. 12. lap

Fábry Károly

Rákosi Jenő: "A szerelem iskolája" c. darabjának az "Uj Szinház"-ban bemutatott előadásához tervezett diszleteket, amelyekről elismeréssel ir a lap.

Szinház és Divat, Bp. 192o. nov. 6.
V. évf. 39. sz. 11. lap

Fabry Lukács, ötvöslegény. Az ötvösséget 1646—50-ig Kreitzer Dániel (l. o.) brassai mesternél tanulta. Az utóbbi évben felszabadult.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 50. l.

A Fabry Lukács ötv.

Fábry Márton

bútorszövés

1912

Építmisk 1930. 83. l.

Ó Fábry Mihály

Hul. 1859 szept. 16. Gánó-
czon Rk. Tremontrei pap és
tanár 1 évig Kassán. Rajz-
tanárjelölt.

1884/85 I. vendéglát.

1884/85 II. " "

1885/86 I. " "

1885/86 II. " "

Hundhausen, W. 170

a drezdai politechnikum tan

Fábry Mihály

1884/85 – 1885/86

Festőképzőművészeti Főiskola

1932-33. 80. l.

Fábry Miklós

MDK

46. lapon közölt tervben részes.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőmüvészet. II.rész. Bp. k é.n. 35. l.

Ø Fábry Miklós

Hauszmann Alajos
irodájába -
Értimisk 1909/10. g. l.

i + 1872. XI. 26.)

közt nézve. Hosszú hajá, bajusza
gyült, szeme barna. Ingének és egy-
ának gallérja lehajtott, magas mel-
Hól jobbra a mester ezen jelzését ol-
1883."

ra, méretei 68.5: 55 cm.
h Viktor.
urák Pál. 1894. oktob 5-én.

Fábry Miklós

lakbérendező

Végbiz. elégséges

eredm.

Értimisk

1908/9.

16 cl.

Dalszöveg, olasz, torédéke a XVIII.

Nagyadból I. 272

1907. XI. 14.

896/1907.

Versecz (utiszámla.)

Fábry Miklós

bútorterv

1904–8

Építők 1930. 83. l.

Fábry Miklós

Oltártero, repr.

Értimisk 1908/9.

XVII. t.

Viselet.

Lucsivnei tótok.

Az ünneplőben ábrázolt f
áll a fa alatt, mig a leány
és baljában csokrot és imaköl
házakkal. Felirata:

Slováci z

alól balra: Vidáva pomocou Ta
jobbra: Tlačenje u. Mách

Kny., szinezve alányomás

126-

Fábry Ottó épitész M.D.K.

A budapest i uj Madách Szinh z /Lenin körut / épülete és belső kiképzése Kaufmann Oszkár szinházépitővel.

Később bekapcsólodott a munkába Mináry Pál is

repr.

Magyar Épitőművészet 1962/1. 42-45.l.

M.D.K.

Fábry Ottó épitőművész

Kaufmann Oszkár "alkotótársai Mináry Pál épitőművész-"szel együtt az uj Fővárosi Vig Szinház épitésénél.

G.J.: Milyen lesz az uj Fővárosi Vig Szinház c. Szinház és Mozi. Bp. 1956. március 30. IX. évf. 13. sz. 2. l.

Fábry Ottó
épített

M.D.K.

Méltatás.

Molnár Károly: Épületek és képzőművészet kapcsolata.
Művészet, 1962. december – 32 lap

Fábry Gtó, építész Moh

A kiváló színházi építész: Kaufmann Oszkár elhúnyta után Minárny Pállal Közösen kiegészítő terveket készített a Madách Színház belsejének Kaufmann által készített terveihez.

M. G. P.: Új színház a Nagykörúton 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. márc. 26.

M.D.K.

Fábry Ottó épitész

épületét/

A 935 férőhelyes Fővárosi Vigszinház /tervezte Mináry Pál épitésszel együtt. A Hirek rovatban két fénykép mutatja a 20 négyzetméteres foyert és a 935 férőhelyes nézőteret.

G.J.: „Hirek rovat" Hiranyagából.
Film Szinház Muzsika. 1960. Január 22. IV. évf. 4. sz. 39. l.

M.D.K.

FÁBRY Ottó építész

Madách Szintház (Lenin körut) új épülete Távsterveső - Minóry Pál

(Z.) Megkezdődött a Madách Szintház új épületének műszaki átadása
Magyar Nemzet 1960. (XVI) dec. 31. 4. l

Fábry Otto Epitom.

és Kaufmann Ondrás+ és Mináry Pál Fővárosi Vigninkás, Lenin K.+ (1955)
(Nézőtér befogadóképe. 935 nemény)
(3 ~~rajz~~ foto, 1 rajz)

Budapest Városépítési Tervező Vál.
1949-59. (Tervek és kényképek) Szerk.
Gyöngyösi István, Rajkó Ervin.) Bp. 1959.

Kriegaludi Strobl Zsigmond

Le monument de 3,5 m de haut
oeuvre de Zs. K. - St. ... a été
érigé en 1947. . . .

38.

Fábry Pál, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beotatkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt.
Fábry Pál, bútortervezési szakon 54.old

:ei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Fábry Pál

I. Sparkův. kiáll.

1952 (Ernst Muz)

Állami 1. sz.
gyógyszertár "belső"
kihépzése (Németh
Istvánnal közösen)
(kivitelezett munka
fényképe)

Nemzeti tinházzal
Szemben levő, Bpest
legnagyobb patikája
„Csillag + patika"

CSEREMISZ NŐ

Magyar

Fábry Pál

belső építész és
bútortervező

l.

A Bútor

1938. 1. sz. 4. l.
5. l.
6. l.
7. l.
8. l.

53.096-1914. szám.

III.

A hazai ipari beszerzé
kereskedelmi muzeum kiadásában
jelentetni. A czimtár magyar é
eddig, magánosok és közhivatal
előzetes beküldése mellett a m
pest, V. Akadémia utca 3.:/ sz

A czimtár tájékoztatás

Fábry Pál

l.

A Butor

1936. 3. A

37. l. 38. l.

39. l.

40, 41. l.

2909

LAUFFER TIVADAR
KÖNYVKERESKEDÉS
ÉS ANTIKVÁRIUM
(ALAPITTATOTT 1835)
BUDAPEST·N·VÁCI UCCA 11 SZ

TELEFON: 87-3-30.
POSTACSEKKSZÁM: 29521.
POSTAFIÓK: 311.

BUDAPEST, 1936. III. 25.

Nagymélt. Müemlékek Országos Bizottsága *urnak*
Mélt. *urhölgynek*
Nagys.

Dr. Genthon István urhoz Üllői ut Iparmüvészet

MEGRENDELÉSRE — FOLYTATÁSUL — MEGTEKINTÉSRE

164.868 – 165.236

Fábry Pál

~~belső egyetem~~, budortárv

Iparm. 1915-19

S1. Badin 1896
jan. 1.

Szablya-Frischauf F.
Balogh Lovánd
Mórni Dénes
Galus László

Fábry Pál

1926-ban

Készítette az alábbi könyv fametszeteit

Á: Emlékkönyv

Gömöry Dobsina

bajeváros alapításának 600 éves évfordulójára.

Putnoki 1927

99. l.

fenti építőipar-

minden Buda-

pesten.

<Fábry Pál>

építőparmunvész

cikke

<> Dobsina par-

munveszetéről.

Gömöry dobsina

160 – 162. l.

Porzellan. Herend, 1872.

937. TALPAS TÁLKA, porcellán, Kleiner Aufsatz, Porzellan,

938. ÖBLITŐTÁL, porcellán, olda Porzellan. Meissen, um 1750

939. FÜLESKOSÁR, porcellán, Korb, Porzellan. Herend, X

940. KEHELYALAKU VÁZA, p Herend, modern. — Kelchfö modern.

941. FÖDELES EDÉNY, porcellán — Gedeckeltes Gefäss, Porzel

942. NAGY CSÉSZE ALJJAL, p belsejében szines virágok. El bogen, 1840.

943. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, 1840 k. — Schale mit Unterta

944. HÁROM KIS KORSÓ, porc XX. sz. — Drei kleine Krüg

XIX. Jh.

kék, piros szinezésü, leveles diszü talapzaton. Herend,
end, XIX. Jh.

modoru. Herend, XIX. sz. — Papagei, Porzellan. He-

end, modern. — Perlhuhn, Porzellan. Herend, modern.

s szinezéssel. Herend, modern. — Vogel, Porzellan.

ru diszitéssel (közben japán ház). Herend, 1860 k. —
or. Herend, um 1860.

n, u. n. Imari-diszitéssel. Herend, 1885—92. — Kuge-
end, 1885—92.

porcellán, szines virágokkal. Német, XIX. sz. — Zwei
n. Deutsch, XIX. Jh.

nai virágos diszitéssel. Herend, 1870 k. — Zwei Vasen,
Herend, um 1870.

a alapon szines virágos ág és madár. Herend, 1875 k.
0.

Fábry Pál

belső építészeti szak

elismerő oklevél

Eimisk 1914-15.

83. l.

Wagner Cornélia, Paczka Ferencné

Műv. VIII. 1.

Fábry Pál

oklevél rajzok

cród

Ujság. 1927. nov. 27

(e. a.: Az Iparmű-
veszeti Társulat
kiállítása.)

...talyigába emelni, a mely mellett ladáté é
...el. A vér lőnt, a lovas kűt a gibba
...méretei 93: 234 cm.
...gyűjtemény Ivl. 140/95

L és a kik körül

A fosztogatás.

Balra van a vár, me
gát fosztotta ki. Az épület
~~zak~~ Körtöljobbra patak foly
log seprökkel, villákkal, ka
kat, kik sertéseket, ludaka
előtt L A házak egyikélen, ~~a~~
sát igyekszik az ~~él~~ szin
szalmafedelű viskó ablakát
~~galmas élet folyik. A~~ ta
a melyb
szemünkbe hármas fogatt
fajtalankodik. A nekeren
le az ellenállókat s ~~[illegible]~~
erepkedve kérik a lovas ~~[illegible]~~
nak fel. Balra a zsák
hennek; egy nő a fák kö
vert foglyot kisér ~~[illegible]~~ L Z
nókat, birkákat és egy

L s a birkával s két luddal
lova kapott hölgy előtt elesett
ló fekszik a földön, míg a
mögötte haladókon túl, két lovas
tűnik fel. Az egyik ~~mosa~~ éjen fiatt fel.

Fabry Pál

épitőiparművész

és butorterv-

Tanulmányai alatt 1915. elismerő oklevelet kapott

A Gyerei iparos isk

1913 - 19.

A főváros és az Ipm.

Társulat lakásművészeti

tervpályázatán 1933

a Lipotváros Polg. Kör díjat nyert

1930 az Asztalosmesterek Orsz. Szövetsége

nek butorterv pályázatán a 13 Hobas lakás

tervével II. díjat és

egy III. díjat nyert

1927. Gömöry Ajpád nekem

és eben megjelen Dobsina

emlékkönyvre rezzere

fametszetket kisitett.

Fábry Pál lakás- és bútortervei

Könyvszekrény.

Négy részből összeállítva, úgymint: 1 darab kétajtós ruhaszekrény, 1 darab fiókosszekrény, fehérneműk részére, 1 darab írószekrény, lenyíló lappal, oldalt és felül nyitott könyvpolcokkal, legfelül 1 darab könyvpolcrész. Méretei: 2.20 méter széles, 2.05 méter magas. Széjjelszedhető és variálható. Anyaga: diófa, fényezve. Előtte vörösen lakkozott szék, gyékényfonású üléssel. Készítette: Jánosovits József, Monor.

F. P. lakás- és bútortervei

83 -88. l képekkel

Tér és Forma 1936. 3. sz.

Garszonlakás részlete.

Ágypamlag (couch) terrakotta-színű èpinglével bevonva, tőle balra fiókos éjjeliszekrény áll, kihúzható tablettel, könyvpolcokkal, felül fekete linoleumlappal. Jobbról ruhaszekrény. Az asztal széjjelnyitható lapokkal étkezésre is használható. Anyag: zebrano, fényezve. A közös lábazat fekete linoleummal van bevonva.
Az asztalosmunkát készítette: Jánosovits József,

Férfiszoba könyvszekrény.

Kombinált felépítéssel, a könyvpolcrészeknél tolóüvegajtókkal; a fiókos rész iratok számára, az ajtós rész rajztekercseknek alkalmas. Közepén italszekrény, belül fekete kivitelben. Faanyag kívül: diófa fényezve, lábazat linoleummal borítva. Készítette: vitéz Bihary István.

Leányszobabútorok. Fábry Pál tervei.

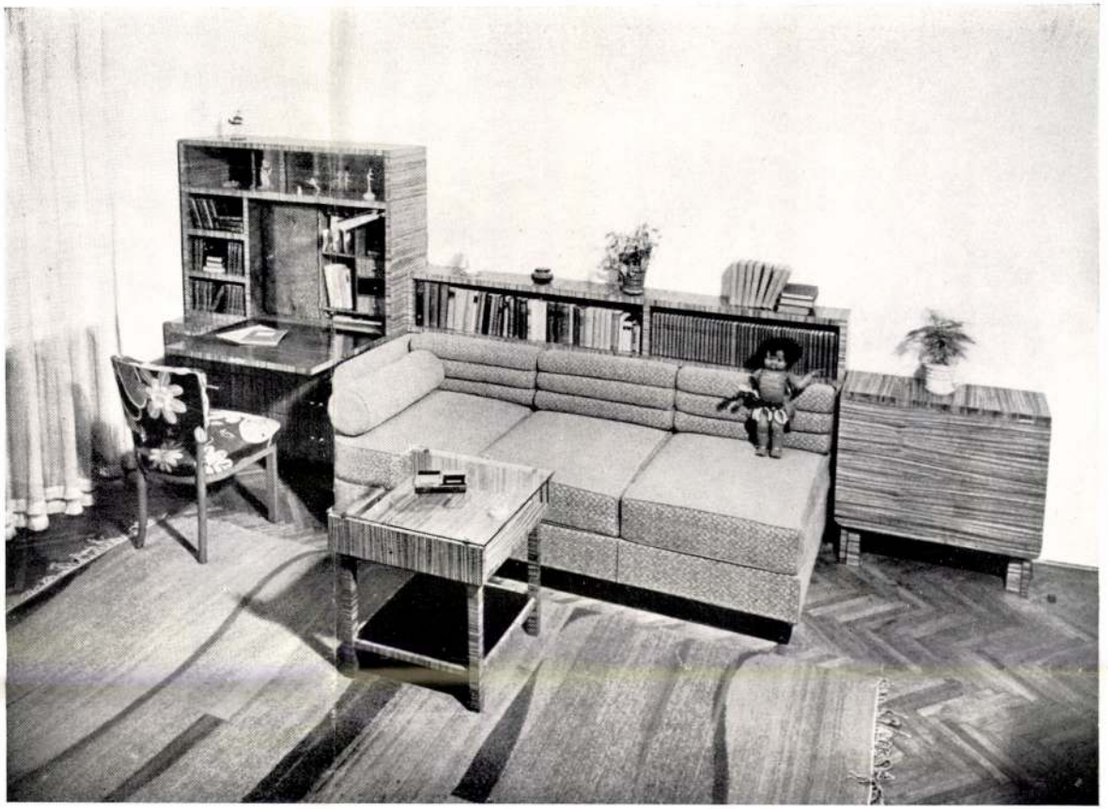

Fent: pamlagrészlet. A pamlag mellett balról fehérnemű- és könyvszekrény lenyitható dolgozólappal; belső beosztása részben írószerszámok, iratok részére, részben egy tele ajtóval, ezen belül tükörrel és toalett-cikkeknek szánt felszereléssel, belső világítással, amelyet a pamlag fölé lehet kifordítani. A pamlag fölött könyvespolc, jobbról angol felnyitható-lapos asztal (Klapptisch), előtte üveglapos asztal. Szekrény és pamlag lábazata fekete linoleum. A képen látható falkiképzéssel szemben ennek pendantja van, a klappasztal nélkül, egy másik kerek, kék színben lakkozott asztallal, amely az éjjeli-szekrényt helyettesíti. Anyagok: zebrano furnirozás, ülőbútorok kék lakkozással. Az asztalosmunkát készítette: Verebes Attila; szövetanyagok: Szabó Éva; szőnyeg: Vértes Árpád.

Balról: részlet a leányszobából. Karosszék kéken matt lakkozott fából, bevonó anyaga nyomott virágmintás lenvászon, az asztal lapján fekete linoleum.

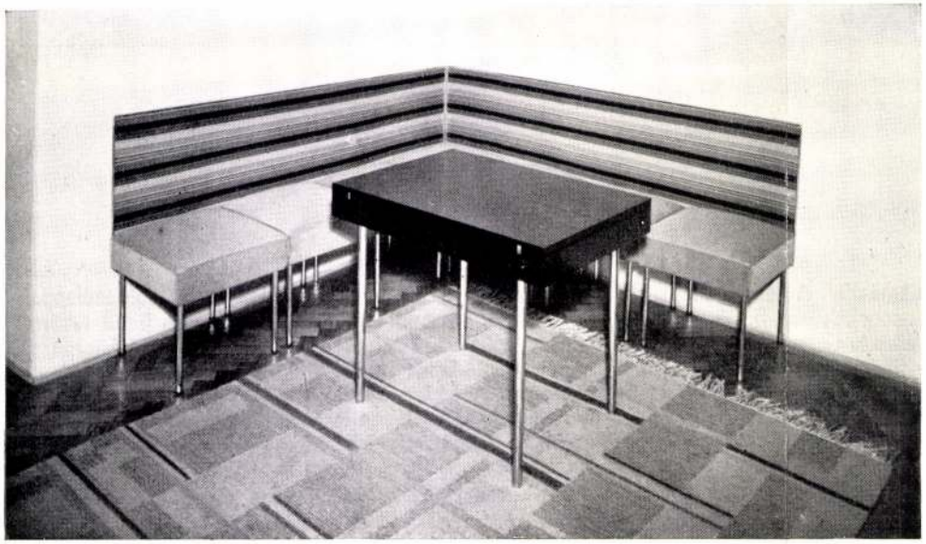

Polgári kislakás.

Fent: hálórész a lakószobában egybeépített két fekvőhellyel, baloldalt kis cipőszekrény, jobboldalt ruhaszekrény. A pamlag előtt diófa asztal, üveglappal, linoleummal bevont alsó polccal; ülőke csőlábakkal. A fekvőhelyek színe: az ülőfelület szürke, vörös élekkel, a lábazatokon szürke linoleum. A falon kifeszített kreton, ezüst lécekkel szegélyezve.

Lent: a nappali-szoba étkező-sarka, elvehető fémlábú ülőkékkel képzett sarokülőbútorral, a falon drapp alapon barna- és vörösszínű csíkozású felfeszített èpinglé, ezüst lécekkel szegélyezve. Az asztal fekete politurozott, lapja szétnyitható.

Szőnyeg: Vértes Árpád; bútorszövet: Szabó Éva.

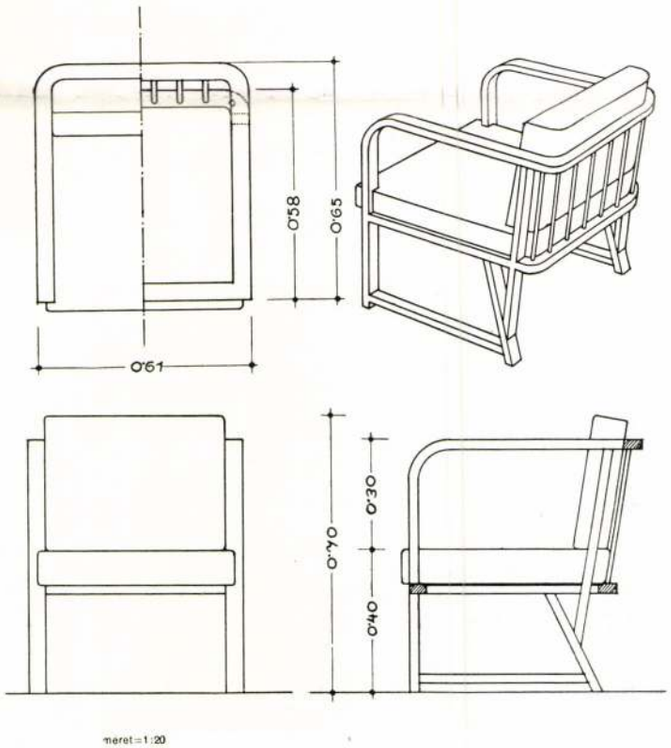

méret=1:20

A túloldalon alul karosszék kisebbített méretű részletrajza. Kivitelezhető tömör diófából. Takarékos méretezéssel kialakított, de mégis kényelmes ülőbútor. Ülésén és háttámláján elvehető párnák, az ülés nádfonattal készíthető.

Polgári kislakás.

Pad az előtérben, fekete fényezett fából, színes nyomott lenvászon bevonattal. Az előtérben csak ez az egy ülőalkalmatosság van a férőhely szűkösségére való tekintettel, vele szemben áll a baloldali kis ruhaszekrény, amely zölden lakkozott, a vájatok ezüstözve vannak; a lábak fémcsőből készültek. A sarkok helyszűke miatt és egyéb formai okokból vannak lekerítve.

Szőnyeg: Vértes Árpád.

Fábry Pál berendezéseinek fotóit készítette: Seidner.

Fábry Pál
bútorterveső

Nádfonott-bútorok.

Csekély súly, jó rugalmasság mellett nagy tartósság, kemény felület, könnyű feldolgozás, azok a főelőnyök, amelyek a nádnak ülőbútorépítőanyagként való alkalmasságát igazolják.
Ezek az előnyök biztosították a nádbútornak a századforduló idején lakások, kertek, kávéházak, hajók számára hihetetlen nagy eladási lehetőségeket. Lassan azonban ismét „kiment a divatból", azaz csalódást keltett. Kiderült, hogy hátrányai: a piszkolódás, rövid élettartam, a ruhatépődés veszélye. A hajlított fának (kávéházszékek), lapos és gömbvasnak (kertibútor) és az acélcsőnek ilyen hátrányai nem voltak és ezért mindjobban kiszorították a kosárbútort a piacról.

Miért vannak azonban ez önmagában véve jó anyagnak ezek a hátrányai? — Az akkori felfogás szerint a bútoroknak, különösképpen az ülőbútoroknak massziv, nehéz hatást kellett kelteni. Az ülőbútornak lényegében még reprezentativ jellege volt. Hogy lehetett ezt elérni a könnyű nádanyag mellett? Úgy, hogy a tulajdonképpeni tartóvázat szükségtelenül teljesen átfonták és kitöltötték. Így igen jól lehetett a kívánt díszítményeket is alkalmazni. Ennek a fonásmódnak az volt a hátránya, hogy a sok kis fonadék közben por és piszok könnyen lerakódott, annál is inkább, mert legtöbbnyire csak lehámozott fonóanyagot alkalmaztak. A körülfonás, különösen kartámlákon, könnyen meglazult; a lábvégeken könnyen letaposódott. A főhátrány azonban az volt, hogy a tulajdonképpeni tartóvázát, amelynek jó kivitelétől a szék élettartama függ, a körülfonással a szem elől teljesen eltakarták. Konkurrencia és árlerontás hamarosan azzal az eredménnyel járt, hogy az ilyen székek előállításánál sokat fuseráltak. Hiszen sokkal egyszerűbb volt az íveket rövid és utólag összeszegezett darabokból készíteni. A használat alatt aztán gyakran meglazultak ezek a szegek és a bútor állékonysága, meg a ruhák biztonsága szenvedték meg a hanyag készítést.
Mai felfogásunk szerint azonban az ülőbútornak minél könnyebbnek, mobilnak és kényelmesnek kell lennie.

Fábry Pál

Hubert és Schrantz
standja.

Tér és Forma
1932. 157. l.
(Budapesti Nemzet-
közi Vásár, képpel.)

ZALAEGERSZEG

Ev. ref. templom

Zala - Egerszeg. VV 1866, 687 l.

Fábry Pál

épített

l.

Tett és Forma

1936. 60. l.

Fábry Pál

az alábbi pályázaton

két szobás lakás

tervével II. díjat,

és egy III. díjat nyert

Tér és Forma

1930 (378/380) l. képpel

(Az Asztalosmesterek

Orsz. Szövetsége bútor-

tervpályázatának

eredménye)

...ányi Gyula

...e.

Budapest

II. Lóczmányosi u. 16.

Fábry Pál

iparművész

a székesfőváros butorpályázatán 200 P-ös díj.

Pesti Hirlap 1933.

okt. 29.

U. 3626

A Mosonmegyei Történe

félszázados jubileuma

Főtisztelendő
Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Mûemlékek Országos

Fábry Pál

iparmüvész

Egyszobás lakás bíló-
fülkével, fenti terve
repr.

Perspektiva

1935. máj. Sz. 58. l.

az Iparmüvészeti
Társulat pályázatan
díjat nyert.

Fábry Pál

Fábián Jú

MAGYAROS DIVATRAJZOK

JULIUS FÁBIÁN: UNGARISCHE MODEZEICHNUNGEN. Aus der Nationalen Werkwoche heraus entstand jene Modebewegung, deren Produkte Dr. Franz Ferenczy, ein begeistertes Mitglied der Bewegung, in der, im Kunsthistorischen Museum veranstalteten Ausstellung vor die Öffentlichkeit brachte. Zahlreiche preisgekrönte Arbeiten, lauter gelungene Modezeichnungen zeigen uns, auf welche Art unsere jungen Modezeichner bestrebt sind den ungarischen Charakter auch in diesen Produkten unseres Kunstgewerbes zu betonen. Der ungarische Charakter kommt sowohl im Schnitt, wie auch in der Verzierung (ungarische Stickereien, Tressenverzierung) zum Ausdruck. Dies ist keine isolierte Erscheinung, denn auch französische und italienische Modeblätter bezeigen den Einfluss dieser Bewegung auf die europäische Damenmode. Die betreffende Abteilung der Budapester Kunstgewerbeschule schloss sich diesen Bestrebungen mit Erfolg an.

JULIUS FÁBIÁN: DESIGNS OF HUNGARIAN FASHION. The Week of Hungarian National Work gave opportunity to the development of that movement of fashion whose fruits were presented on the exhibition arranged in the Museum for Applied Art by dr. Francis Ferenczy the inspired director of the movement. Many marked out works, many well succeeded designs of fashion witness how our young designers of fashion try to emphasize the Hungarian character in this branch of applied art too. The Hungarian character shows itself in the cut as well as in the applied ornaments of the dresses (genuine Hungarian embroidery, folk-art, trimmings). This is not an isolated symptom, because Italian and French magazines of fashion show the influence of this movement on the general style of European women's dresses. The class of fashion designers of the School for Applied Art of Budapest had great success in joining this tendency.

Aki felelni tudna arra a kérdésre, hogy miképen készül a divat, már körülbelül irányítóerővel is tudna hatni a divat fejlődésére.

A divatot — mondják sokan — a párizsi nagyszabók csinálják. A divatirányt a korszellem, a külvilág eseményei, az egyes nemzetek történeti megmozdulásai befolyásolják. Valamennyi felfogásnak igaza van. Divatot teremteni nem lehet, de kialakul az a különböző áramok összeolvadásából, egyszer azért, mert a nők férfias sportokat űznek, máskor a keletázsiai megmozdulásokból, megint máskor, mert a krinolinos romantikához menekülünk, s legújabban, mert a nőies nőt, az angyali nőt, a tündérszárnyakkal repülő nőt tisztelik szépségideálként.

A magyaros divatra való törekvés tehát mindaddig csak helyihatású lehet, amíg az általános divatirány mögött, vagy annak megkerülésével akar speciális ízlésirányt érvényesíteni. De az a mozgalom, melyről jelenleg van szó, ennél messzebbre lát.

Két-három éve, hogy a TESz Nemzeti Munkahét-keretéből új hajtásként kinőtt a „Magyaros öltözködési mozgalom". Ferenczy Ferenc dr., ennek a mozgalomnak a megindítója, talán csak egyedül látta akkor, hogy a kísérletekből, vázlatokból és sejtésekből egy egészséges energiahullám fog fejlődni, mely hovatovább a nyugateurópai nagy galván-áramba fog bekapcsolódni, hogy annak is sajátos színeződést adjon.

Öröm volt most látni az Iparművészeti Múzeum dísztermében rendezett kiállításon, hogy mivé fejlődött a kis palánta. Több, mint ezer pengőt áldoztak e mozgalom támogatói a fiatal tehetségek pályázaton való részvételére. De mennyi még az anyagin felül az erkölcsi buzdítás, az oktató, a stílusismertető és a forráskutató munka, mellyel az ifjú divattervezőket ráneveltek az öntudatos divatlátásra!

Miben különbözik a magyaros divathullám az eddigiektől? Elsősorban és főként abban, hogy a tervezők nem magyar divatot akarnak teremteni, hanem nemzeti hangsúlyt akarnak adni a nyugateurópai szalónokból ideáramló fazonoknak. Nálunk eddig volt párizsi kreáció, londoni kosztümdivat, bécsi sikk. No és a magyar viselet? Csak ünneplő és alkalmi ruhákon érvényesült. Pompáztak a díszmagyarok, ragyogtak a pruszlikos, pártás, selymes toalettek. Mindez inkább stílusmásolás volt, semmint az életszükségleteknek megfelelő „mai" divat. A palotásnak méltóságos, a csárdásnak derűs ritmusa volt meg bennük, de nem a társasági, utcai, városi életnek megjelenési formáit tükrözték.

A másik hiba ott volt, hogy valahányszor kiadták a jelszót: teremtsünk magyaros divatot! — a tervezők mindig beérték egy kis felszínes, mézesbábos hímvarrással. Így volt ez a világháború alatt s így volt ez azt megelőzően, a „tulipán"-mozgalom alatt.

Most a divattervezők az új hajtás gyökeréig nyúlnak le. A toalettek alkatába, a szabás vonalába visznek valami átsugárzó magyar fényt és a külsőségek alatt az egész figurának adják meg a nemzeti rekonstrukciót.

Az elgondolás logikus. Hiszen, ha a mai divat-

MAGYAR IPARMUVESZET
1934.

törekvésekben van valami középkori faszobrászati alakábrázolás, ha van benne egy tudatos tiroli paraszttendencia is, akkor miért ne lehetne egy tizenhetedik századi magyar úrihölgynek grandezzájából is valami? Nem, nem csupán pár sallangos cifraság, hanem az egész megjelenés eredővonala.

Kapóra jön ebben a divat-áthangolásban az a körülmény, hogy a franciák már jóideje előtérbe tolják a széles vállformákat, az erősen kimintázott melleket, a cape-ket és a paletot-t, a buggyos ujjakat, melyek a mi régi női viseletünknek is oly plasztikus hangsúlyt adtak. A másik jellemző vonása a mostani párizsi divattendenciának, hogy szívesen alkalmazza a gombok kultuszával kapcsolatosan a paszománydíszt és a gombkötést. (A franciák „brandenbourg"-nak hívják ezeket a ruhadíszeket s érdemes volna kinyomozni, nem a mi kitűnő ízlésű Brandenburgi Katalinunk sujtásos, magyaros, paszomántos kabátja volt-e ennek az elnevezésnek a keresztanyja?) Mi több: a kis kiállítás egyik üvegszekrényében francia és olasz divatlapok friss számai hirdetik, hogy a costume „houssard" és a magyaros íz a Maggy Rouff szalónjában is felvonult a divatkreációk közt. Bizonyára nincs messze az idő, mikor a rajtuk látható vitézkötés, vagy az olasz modellen levő buzsáki hímzés több lesz mint megcsodált exotikum. A divatrajzok, melyek itt az úrihölgy és az arszlán minden életnyilvánulását nyomon kísérték, népszerűsödni fognak. Hiszen a mai gyermekruhákon, a kislányok bakfisruháin, a könnyű és levegős nyári blúzokon már sokféle ötletességgel érvényesül a „magyaros" jelleg külföldön is. Idegenforgalom, külkereskedelem, magyar film mind szárnyakat ad az ilyen magyar különlegességeknek.

A legutóbb kiírt pályázat nagy sikere annak köszönhető, hogy az O. M. kir. Iparművészeti Iskola textilszakosztálya már évek óta rendszeresen neveli tanítványait e pályára s e céltudatos munka eredménye, hogy ma már sok elsőrangú textil-divattervezővel rendelkezünk. A régi jó példáknak és a drága anyagoknak mesteri megértetése lassan megtermi gyümölcseit. Ez öntudatossá teszi azokat a fiatalokat, akik mesterségüknek, igazi élethivatásuknak érzik a divatkreálást. Egy nagyvilági iparművészet szellemes és magyaros vezetését.

FÁBIÁN GYULA

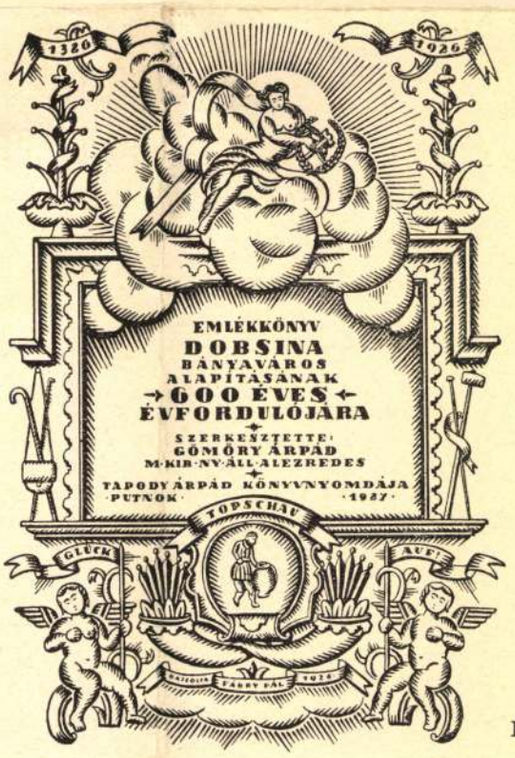

Belső címlap. Fábry Pál terve.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1935. október hó 19-én (szombaton) délután fél 6 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-utca 13.) tartandó

SZÉKELY BERTALAN-EMLÉKÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

Elnöki megnyitó.

Dr. Szentiványi Gyula: Székely Bertalan emlékezete. (Vetített képekkel.)

Utána választmányi ülés.

Gerevich Tibor
elnök.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

tikum az, hogy a negyzetek mindegyikébe más és más díszítések ékeskednek. Ez a díszítő eljárás idáig még nem tapasztaltatott úgy, hogy ezt a református magyar hímzések sajátos érdekességei egyikének joggal lehet tartani. E csoport alfaját azok a terítők képezik, melyek díszítőrok nimzett felirás fut végig. A XVI. század végén, avagy a XVII. század elején készült s úgy a díszítő formai stílusa, mint a színezése is arra vall, hogy nem egy újabban importált munkával, hanem még a török megszállás alatt készült s ittmaradt hímzéssel állunk szemben.

MIHALIK SÁNDOR

Csomagolás. Fábry Pál terve.

MAGYAR IPARMUVESZET
1934. 195. l. lép

since 1776. Gaspar Wolf's ten artistic leaves, which were propagating the most beautiful landscapes of Switzerland, may be regarded as the first Swiss posters in the service of travelling propaganda. Painting is the root of the Swiss travelling poster and its luck and success is the Swiss style of painting, which reveals the power of acquiring travellers. The Swiss printers: Wolfensberger, Fretz, Orell-Füssli are equally artists of postermaking. It is only by their printing that the masterworks of Giacometti, Bickel, Kuhn, Cyliax, Herdeg, Carigiet and Photomontages von Matter come to effect. The power of acquiring of the Swiss travelling posters is contained in the consciously pursued aim to raise a longing for the country; what everybody experiences when looking at them. The Swiss poster does not offer merely the sight of the country; the air of Switzerland is in it too. The systematic way of acquiring visitors by the „Schweizerische Verkehrszentrale" and by the „Hotel-poster-series-Alpenflora" as well as by the perfect propaganda of the „Schweizerische Bundesbahnen" (S.B.B.) manifest that in a country, where „official" acquiring of travellers is standing on such a high level, there the art of poster-making cannot but rise, and its success must be satisfactory.

Milyen régi a plakátművészet? Az európai plakátművészet apjául Chèret tekintik, ki Toulouse-Lautrec és Steinlennel körülbelül egyidőben, a mult évszázad nyolcvanas éveiben alkotta az első mai értelemben vett plakátokat Párizsban.

Milyen régi a svájci plakátművészet? A mai értelemben vett plakátokat véve alapul, körülbelül húsz évvel a párisi plakátok után alakult ki az önálló, nemzeti svájci plakátművészet, mely nagymestereiül Cardinaux-t, Schauppot, Ferestier-t, Baumbergert, Mangoldot, Stiefelt és Moost tekinti.

Milyen régen áll a plakát a svájci idegenforgalom szolgálatában? A válasz bizonyára meglepő. A XVIII. század második felében vált Rousseau írásai nyomán nagy divattá az Alpesek megismerése és felkeresése a nagy angol idegenforgalom nyomán támadt Wagner Ábrahám berni kiadónak az az ötlete, hogy megfestesse a murii Wolf Gáspárral 170 képben az Alpok tájait, a vízeséseket és gleccsereket. E képekhez a berni Wyttenbach Jakab Sámuellel iratott szövegeket és e képekből tíz műlapot sokszorosítva forgalomba hozott 1776-ban „Csodálatos prospektusok a svájci hegyekből" címen.

Ilymódon már legrégibb kezdeteiben a svájc festészetben gyökerezik a svájci utazási reklám

zottság fog alakulni, amelynek tagjai lesznek Horváth Béla, Nádler Róbert, dr. báró Szalay Gábor, dr. Szőnyi Ottó és Végh Gusztáv. Ügyvezető alelnök bejelentette, hogy a jövő évben a társulat 50 esztendős fennállását ünnepélyes keretek között fogja ünnepelni. A Magyar Iparművészet jubiláris számot ad, díszközgyűlés lesz, bankettel és nagyszabású jubiláris kiállítás. A jubileumi ünnepségekre kér javaslatokat beküldeni.

1934 szeptember 21-én a társulat igazgatósága és gazdasági bizottsága tartott ülést, melyen résztvettek Feyér Gyula, dr. Hültl Dezső, Lakatos Artúr, Ligeti Miklós, dr. Pacher Béla, Seenger Béla, Schober József, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Helbing László titkár és Deák István mérnök.

Szablya János elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Örömmel jelentette, hogy a társulat az elmult hónapok alatt igen nagy és szép munkát végzett, amelyet a hatóságok is megértéssel támogattak, s azon reményének adott kifejezést, hogy a jövő is szép eredményeket fog hozni. Bejelentette, hogy a társulat nyugalmazott pénztárosa, bilkei Lipcsey József, 81 éves korában elhúnyt. Sírjára a társulat koszorút helyezett. Helbing László titkár a folyó ügyeket ismertette. Bejelentette, hogy a társulat által különböző alkalmakkor küldött üdvözlőleveleket megköszönték: József királyi herceg, Gömbös Gyula miniszterelnök, dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter, dr. Hóman Bálint kultuszminiszter, dr. Lázár Andor igazságügyminiszter és még sokan mások. Bejelentette, hogy a társulatba eddig az év folyamán 125 új tag lépett be. Majd bejelentette, hogy a társulat egy 60 darabból álló plakátkollekciót gyüjtött össze és küldött ki a kereskedelemügyi minisztérium felszólítására Japánba, egy ottani plakátkiállításra. Jelentését az együttes ülés egyhangúlag tudomásul vette. Deák István mérnök a háziipari ügyeket ismertette. Jelentést tett a padovai vásár eredményéről, amelyen 10.000 líra értékű tárgy kelt el s bejelentette, hogy a Rio de Janeiróban rendezendő vásárra a társulat 18.000 pengő értékű árut küldött ki. Bejelentette, hogy a Mezőgazdasági Kiállításon 100 négyzetméter helyet kapott a társulat díjmentesen. Bejelentette, hogy a zárolt pengő lehetőségeket a társulat tagjai nagymértékben veszik igénybe s az export terén is érezni ennek következtében a fejlődést. Jelentését az együttes ülés egyhangulag vette tudomásul. Schober József, a gazdasági bizottság elnöke, a társulat gazdasági ügyeiről tett jelentésében ismertette az első 7 hónap zárszámadásait, amelyek kedvező képet mutatnak. Jelentését az együttes ülés egyhangúlag vette tudomásul. Ligeti Miklós a tárgysorsjáték tárgyai számának felemelését javasolta. Elnök szerint a tagok számának gyarapodásával a kisorsolandó tárgyak száma is automatikusan fog emelkedni. Szablya Frischauf Ferenc — tekintettel arra, hogy a jövő évben a Magyar Iparművészet a Muskátlival együtt fog nyolc füzetben megjelenni — javaslatot tett a címlapnak tervpályázat útján való beszerzésére. Többek hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy a tervpályázatot a Magyar Iparművészet címlapjára kiírja a társulat és három 100—100 pengős díjat fog adni, a kivitelre kerülő terv pedig még 100 pengő kivitelezési díjat kap. Ezekután a jubiláris esztendő ünnepségeit ismertette. Ezek szerint a Magyar Iparművészet első száma jubiláris szám lesz, díszközgyűlés lesz ünnepi vacsorával elnök urunk Őfensége tiszteletére és nagyszabású jubiláris kiállítás. A jubiláris ügyeket egy szűkebb bizottság tárgyalja. Bejelentette, hogy tárgyalt a kereskedelemügyi minisztériumban a külföldi kiállítások ügyében s reméli, hogy a társulatnak a jövőben itt is nagyobb befolyása lesz.

1934 szeptember 24-én a társulat bíráló bizottsága tartott ülést, amelyen megjelentek: Csányi Károly, Helbing Ferenc, Szablya János, dr. Szőnyi Ottó, Deák István mérnök és Helbing László titkár.

Helbing Ferenc elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülés tárgya az őszi Mezőgazdasági Kiállításra beküldött iparművészeti és háziipari anyag elbírálása. Felkérésére a bizottság tagjai gondos és lelkiismeretes munkával átvizsgálták a beküldött anyagot és a meg nem felelőt kiselejtezték. Elnök a bizottság tagjainak hozzájárulása után megállapította, mely tárgyak állíthatók ki, s több tárgy nem lévén, az ülést berekesztette.

1934 szeptember 25-én a társulat választmánya tartott ülést, amelyen megjelentek: Feyér Gyula, Grabowieczky Leon, Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Hosszú István, M. Kiss Erzsi, Lakatos

Árjegyzékfedél : Fábry Pál terve.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934

Artúr, Major István, Nádler Róbert, Ohmann Béla, dr. Pacher Béla, Seenger Béla, Schober József, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, dr. báró Szalay Gábor, dr. Szőnyi Ottó, Szukováthy István, Telcs Ede, Tóth Gyula, Urbányi Vilmos, Végh Gusztáv, Deák István mérnök és Helbing László titkár.

Szablya János elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Elnöki megnyitójában kifejtette, hogy a társulatra igen érdekes munkaterület feldolgozása vár, mégpedig ősszel a TESz útján, a Nemzeti Munkahétbe való bekapcsolódás, 1935-ben pedig a jubiláris év ünnepségeinek lebonyolítása. Bejelentette, hogy a társulat résztvesz az őszi Mezőgazdasági Kiállításon, s október 5-én iparművészeti és háziipari kongresszust rendez. A jövő évben a Magyar Iparművészet jubiláris számot fog kiadni, tavasszal díszközgyűlés lesz, s dr. vitéz József Ferenc királyi herceg elnök tiszteletére ünnepi vacsora. Nagyszabású jubiláris lakásművészeti kiállítás is tervbe van véve. A jubiláris év ügyeit egy szűkebb bizottság intézi. Ezekután bejelentette, hogy a társulat nyugalmazott pénztárosa, bilkei Lipcsey József, 81 éves korában elhúnyt. Temetésén a társulat hivatalosan résztvett. A választmány az elnöki bejelentéseket egyhangúlag tudomásul vette. Helbing László titkár a folyó ügyekről tett jelentést. Felolvasta azok neveit, akik a társulat által különböző alkalmakkor küldött üdvözlőleveleket megköszönték. Bejelentette, hogy a társulat a kereskedelemügyi minisztérium felkérésére egy 60 darabból álló plakátkollekciót küldött ki Japánba, egy ottani plakátkiállításra. Jelentést tett a társulat taglétszámáról és bejelentette, hogy a legutóbbi választmányi ülés óta 12 új tag lépett be. Ezek neveit felolvasta s javaslatára a választmány nevezetteket a társulat tagjai sorába felvette. A titkári jelentést a választmány egyhangúlag elfogadta. Deák István mérnök a háziipari ügyeket ismertette. Jelentést tett a padovai vásár eredményéről, amelyen 10.000 líra értékű tárgy kelt el, s bejelentette, hogy a Rio de Janeiro-i vásáron a társulat is résztvesz. A Mezőgazdasági Kiállításon a társulat 100 négyzetméter helyet kapott díjmentesen. Bejelentette, hogy a zárolt pengőlehetőségek mindinkább fejlődnek s az export is nagy fejlődést mutat ennek következtében. Jelentését a választmány egyhangúlag vette tudomásul. Helbing Ferenc, a bírálóbizottság elnöke, a bírálóbizottság működéséről tett jelentést. Ismertette a nyiregyházai kiállítás installációs pályázatának eredményét, amelyet az Iparművészeti Iskola hat legjobban végzett növendéke között írt ki a társulat s amely igen sikeres volt s amelynek első díját, 150 pengőt, a kiviteli megbizatással együtt Payer József okleveles építő-iparművész nyerte el. A résztvevők 30—30 pengő részvételi díjat kaptak s műveiket a bírálóbizottság dicsérő elismerésben részesítette. A választmány a bírálóbizottság jelentését egyhangúlag vette tudomásul. Szablya Frischauf Ferenc bejelentette az igazgatóság és gazdasági bizottság legutóbbi ülésének határozatát a Magyar Iparművészet 1935. évi címlappályázatáról, amelyen három, egyenkint 100 pengős díj lesz s a kivitelre kerülő terv 100 pengő kivitelezési díjat kap. A választmány ehhez egyhangúlag hozzájárult. Schober József, a gazdasági bizottság elnöke, a legutóbbi hét hónap zárszámadásait ismertette, amelyek kielégítőek. Jelentését a választmány egyhangúlag vette tudomásul. Lakatos Artúr, a kiállítási bizottság elnöke bejelentette, hogy a Györgyi Kálmán-Emlékkiállítás eredménye összeállítás alatt áll. Bejelentette, hogy az állandó mintakiállítás a Nemzeti Munkahét alkalmából egész nap nyitva lesz s 20 fillér belépődíj ellenében tekinthető meg. Bejelentette, hogy a nyiregyházai kiállítást október 21-én fogja megnyitni dr. vitéz József Ferenc királyi herceg, s ez alkalommal filléres gyors megy le Nyiregyházára. A kiállítás rendezése teljes erővel folyik. A kiállítás fővédnökei: dr. vitéz József Ferenc királyi herceg, dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter, dr. Hóman Bálint kultuszminiszter, dr. Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter és dr. Ugron Gábor v. b. t. t., ny. miniszter lesznek. Nyiregyházán a Szabolcsvármegyei Bessenyei Kör nagy lelkesedéssel végzi az előmunkálatokat. Bejelentette, hogy a karácsonyi kiállítás helye még nincs biztosítva s kérelmére a választmány felhatalmazást adott, hogy a kiállítási bizottság vezetősége az elnökséggel karöltve, tárgyalhasson megfelelő hely érdekében. Jelentését a választmány egyhangúlag tudomásul vette, s javaslatára a Györgyi Kálmán Emlékkiállítás résztvevőinek elismerő oklevelet szavazott meg. Elnök köszönetet mondott a választmány nevében Györgyi Dénesnek, a Györgyi Kálmán Emlékkiállítás rendezőjének s munkatársainak az általa végzett nagy munkáért, amelyet Györgyi Dénes társai nevében is meghatottan köszönt meg. Elnök felolvasta a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal padovai megbízottjának levelét, amelyben a társulat ottani működéséről a legmelegebben emlékezik meg, majd Wälder Gyula propagandabizottsági elnök távollétében jelentést tett a propagandabizottság működéséről és ismertette a tagszerzésre, a kiállítási és általános propagandaügyek vezetésére szervezett szűkebb bizottságok tagjainak nevét és működési körét. A propagandabizottság jelentését a választmány egyhangúlag tudomásul vette. Dr. Szalai Emil társulati ügyész a Lakos-féle hagyaték jelenlegi helyzetét ismertette. Az alapítólevél megszerkesztése munkában van s reméli, hogy a társulat meg fogja kapni a megfelelő hozzászólási jogot az ösztöndíjak kiadásához. A választmány ügyész jelentését tudomásul vette s elnök felkérésére felhatalmazást adott neki a további tárgyalásokra. Szukováthy István azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a társulat vegyen részt az 1935. évi brüsszeli világkiállításon. Javasolta továbbá, hogy a társulat az 1935. évi jubileumi év alkalmából nemzetközi iparművészeti kongresszust rendezzen. Elnök válaszában kijelentette, hogy ha Magyarország résztvesz a brüsszeli kiállításon, úgy a társulat feltétlenül bele fog kapcsolódni a rendezésbe. A nemzetközi kongresszus ügye pedig tárgyalás alá fog kerülni. H. L.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc 21,390. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

MAGYAROS DIVATRAJZOK

JULIUS FÁBIÁN: UNGARISCHE MODEZEICHNUNGEN. Aus der Nationalen Werkwoche heraus entstand jene Modebewegung, deren Produkte Dr. Franz Ferenczy, ein begeistertes Mitglied der Bewegung, in der, im Kunsthistorischen Museum veranstalteten Ausstellung vor die Öffentlichkeit brachte. Zahlreiche preisgekrönte Arbeiten, lauter gelungene Modezeichnungen zeigen uns, auf welche Art unsere jungen Modezeichner bestrebt sind den ungarischen Charakter auch in diesen Produkten unseres Kunstgewerbes zu betonen. Der ungarische Charakter kommt sowohl im Schnitt, wie auch in der Verzierung (ungarische Stickereien, Tressenverzierung) zum Ausdruck. Dies ist keine isolierte Erscheinung, denn auch französische und italienische Modeblätter bezeigen den Einfluss dieser Bewegung auf die europäische Damenmode. Die betreffende Abteilung der Budapester Kunstgewerbeschule schloss sich diesen Bestrebungen mit Erfolg an.

JULIUS FÁBIÁN: DESIGNS OF HUNGARIAN FASHION. The Week of Hungarian National Work gave opportunity to the development of that movement of fashion whose fruits were presented on the exhibition arranged in the Museum for Applied Art by dr. Francis Ferenczy the inspired director of the movement. Many marked out works, many well succeeded designs of fashion witness how our young designers of fashion try to emphasize the Hungarian character in this branch of applied art too. The Hungarian character shows itself in the cut as well as in the applied ornaments of the dresses (genuine Hungarian embroidery, folk-art, trimmings). This is not an isolated symptom, because Italian and French magazines of fashion show the influence of this movement on the general style of European women's dresses. The class of fashion designers of the School for Applied Art of Budapest had great success in joining this tendency.

Aki felelni tudna arra a kérdésre, hogy miképen készül a divat, már körülbelül irányítóerővel is tudna hatni a divat fejlődésére.

A divatot — mondják sokan — a párizsi nagyszabók csinálják. A divatirányt a korszellem, a külvilág eseményei, az egyes nemzetek történeti megmozdulásai befolyásolják. Valamennyi felfogásnak igaza van. Divatot teremteni nem lehet, de kialakul az a különböző áramok összeolvadásából, egyszer azért, mert a nők férfias sportokat űznek, máskor a keletázsiai megmozdulásokból, megint máskor, mert a krinolinos romantikához menekülünk, s legújabban, mert a nőies nőt, az angyali nőt, a tündérszárnyakkal repülő nőt tisztelik szépségideálként.

A magyaros divatra való törekvés tehát mindaddig csak helyihatású lehet, amíg az általános divatirány mögött, vagy annak megkerülésével akar speciális ízlésirányt érvényesíteni. De az a mozgalom, melyről jelenleg van szó, ennél messzebbre lát.

Két-három éve, hogy a TESz Nemzeti Munkahét-keretéből új hajtásként kinőtt a „Magyaros öltözködési mozgalom". Ferenczy Ferenc dr., ennek a mozgalomnak a megindítója, talán csak egyedül látta akkor, hogy a kísérletekből, vázlatokból és sejtésekből egy egészséges energiahullám fog fejlődni, mely hovatovább a nyugateurópai nagy galván-áramba fog bekapcsolódni, hogy annak is sajátos színeződést adjon.

Öröm volt most látni az Iparművészeti Múzeum dísztermében rendezett kiállításon, hogy mivé fejlődött a kis palánta. Több, mint ezer pengőt áldoztak e mozgalom támogatói a fiatal tehetségek pályázaton való részvételére. De mennyi még az anyagin felül az erkölcsi buzdítás, az oktató, a stílusismertető és a forráskutató munka, mellyel az ifjú divattervezőket ráneveltek az öntudatos divatlátásra!

Miben különbözik a magyaros divathullám az eddigiektől? Elsősorban és főként abban, hogy a tervezők nem magyar divatot akarnak teremteni, hanem nemzeti hangsúlyt akarnak adni a nyugateurópai szalónokból ideáramló fazonoknak. Nálunk eddig volt párizsi kreáció, londoni kosztümdivat, bécsi sikk. No és a magyar viselet? Csak ünneplő és alkalmi ruhákon érvényesült. Pompáztak a díszmagyarok, ragyogtak a pruszlikos, pártás, selymes toalettek. Mindez inkább stílusmásolás volt, semmint az életszükségleteknek megfelelő „mai" divat. A palotásnak méltóságos, a csárdásnak derűs ritmusa volt meg bennük, de nem a társasági, utcai, városi életnek megjelenési formáit tükrözték.

A másik hiba ott volt, hogy valahányszor kiadták a jelszót: teremtsünk magyaros divatot! — a tervezők mindig beérték egy kis felszínes, mézesbábos hímvarrással. Így volt ez a világháború alatt s így volt ez azt megelőzően, a „tulipán"-mozgalom alatt.

Most a divattervezők az új hajtás gyökeréig nyúlnak le. A toalettek alkatába, a szabás vonalába visznek valami átsugárzó magyar fényt és a külsőségek alatt az egész figurának adják meg a nemzeti rekonstrukciót.

Az elgondolás logikus. Hiszen, ha a mai divat-

törekvésekben van valami középkori faszobrászati alakábrázolás, ha van benne egy tudatos tiroli parasztttendencia is, akkor miért ne lehetne egy tizenhetedik századi magyar úrihölgynek grandezzájából is valami? Nem, nem csupán pár sallangos cifraság, hanem az egész megjelenés eredővonala.

Kapóra jön ebben a divat-áthangolásban az a körülmény, hogy a franciák már jóideje előtérbe tolják a széles vállformákat, az erősen kimintázott melleket, a cape-ket és a paletot-t, a buggyos ujjakat, melyek a mi régi női viseletünknek is oly plasztikus hangsúlyt adtak. A másik jellemző vonása a mostani párizsi divattendenciának, hogy szívesen alkalmazza a gombok kultuszával kapcsolatosan a paszománydíszt és a gombkötést. (A franciák „brandenbourg"-nak hívják ezeket a ruhadíszeket s érdemes volna kinyomozni, nem a mi kitűnő ízlésű Brandenburgi Katalinunk sujtásos, magyaros, paszomántos kabátja volt-e ennek az elnevezésnek a keresztanyja?) Mi több: a kis kiállítás egyik üvegszekrényében francia és olasz divatlapok friss számai hirdetik, hogy a costume „houssard" és a magyaros íz a Maggy Rouff szalónjában is felvonult a divatkreációk közt. Bizonyára nincs messze az idő, mikor a rajtuk látható vitézkötés, vagy az olasz modellen levő buzsáki hímzés több lesz mint megesodált exotikum. A divatrajzok, melyek itt az úrihölgy és az arszlán minden életnyilvánulását nyomon kísérték, népszerűsödni fognak. Hiszen a mai gyermekruhákon, a kislányok bakfisruháin, a könnyű és levegős nyári blúzokon már sokféle ötletességgel érvényesül a „magyaros" jelleg külföldön is. Idegenforgalom, külkereskedelem, magyar film mind szárnyakat ad az ilyen magyar különlegességeknek.

A legutóbb kiírt pályázat nagy sikere annak köszönhető, hogy az O. M. kir. Iparművészeti Iskola textilszakosztálya már évek óta rendszeresen neveli tanítványait e pályára s e céltudatos munka eredménye, hogy ma már sok elsőrangú textil-divattervezővel rendelkezünk. A régi jó példáknak és a drága anyagoknak mesteri megértetése lassan megtermi gyümölcseit. Ez öntudatossá teszi azokat a fiatalokat, akik mesterségüknek, igazi élethivatásuknak érzik a divatkreálást. Egy nagyvilági iparművészet szellemes és magyaros vezetését.

FÁBIÁN GYULA

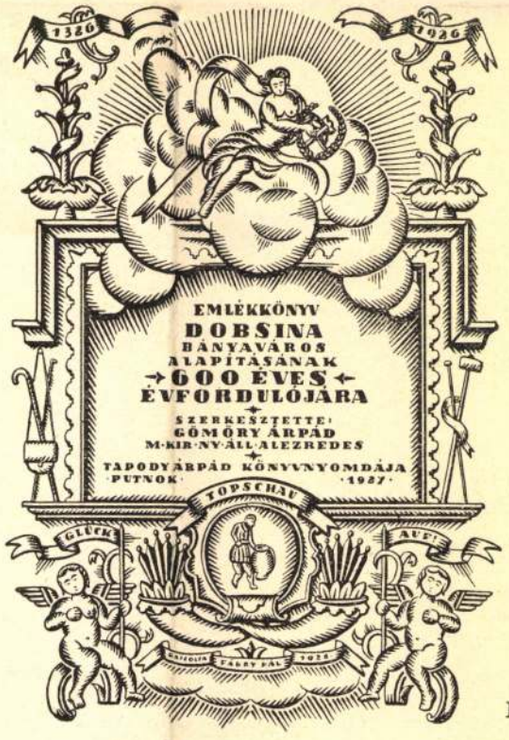

Belső címlap. Fábry Pál terve.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 166. l. kép

Fábry Pál

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933. 9–10. 7.
51. kép

Budapest Székesfőváros és az O. M. Iparművészeti Társulat lakásművészeti tervpályázatáról. Fent: Tálos Gyula „Egyszer" jeligéjű pályaterve. Lent: Fábry Pál „Dobsina" jeligéjű pályaterve.

Fábry Pál

Hálószoba, tervezte fenti

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1929. 102. l.

Fábry Pál

FÁBRY PÁLTÓL csak nemrégen mutattunk be néhány terve nyomán készült bútort. Most egy újabban készült hálószobájának szekrényét és ágyát közöljük, melyek a fiatal tervező komoly törekvésébe és fejlődésébe vetett hitünket igazolják.

Magyar Iparművészet
1927. 74. l.

n Ganzpergament . . . . . RM. 32.—
n Ganzpergament . . . . . RM. 60.—

RGER MÜNSTER UND SEINE BILDWERKE
Richard Hamann, beschrieben von Hans Weigert.
57 Textbildern und 88 Tafeln in Ganzleinen . . . RM. 28.—
n Ganzpergament . . . . . RM. 60.—

XANTEN UND SEINE KUNSTSCHÄTZE
eck, aufgenommen von Walter Hege, 156 Seiten Text
Vollbildern. In Ganzleinen . . . . . RM. 18.—

T S C H E B A C K S T E I N D O M E
bert Renger-Patzsch, beschrieben von Werner Bur-
Text und 128 Tafeln. In Ganzleinen . . . . . RM. 24.—

Fábry Pál

FÁBRY PÁLNAK, a belső építészettel foglalkozó ifjabb tervezőnemzedék e tehetséges tagjának két ebédlőszobarészletét és egy üvegesszekrényét mutatjuk be e füzetünkben. Az ábrázolt bútorok tervezőjüknek a célszerűségi követelmények, a helyes szerkezet és arányok, valamint a művészi formák iránt való jó érzékéről tesznek tanuságot.

Magyar Iparművészet
1926. 185. l.

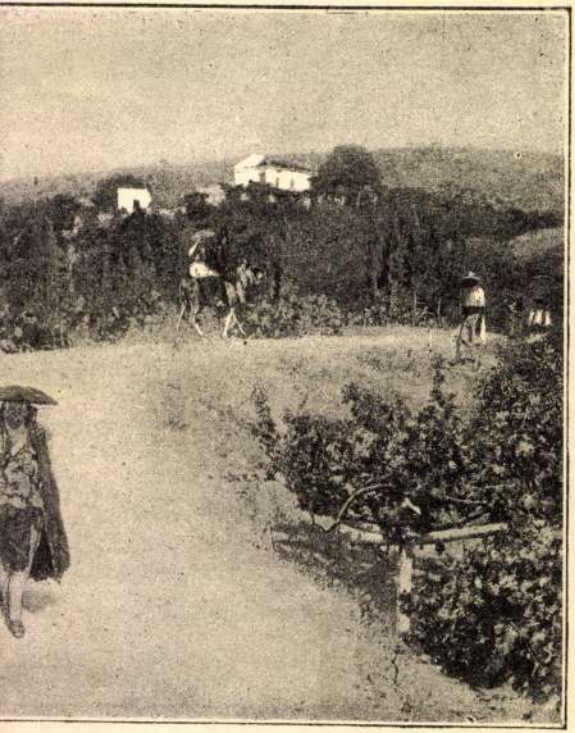

NTONIO «EL SOMBRERO DE TRES PICOS» CZIMŰ BESZÉLYÉBŐL.

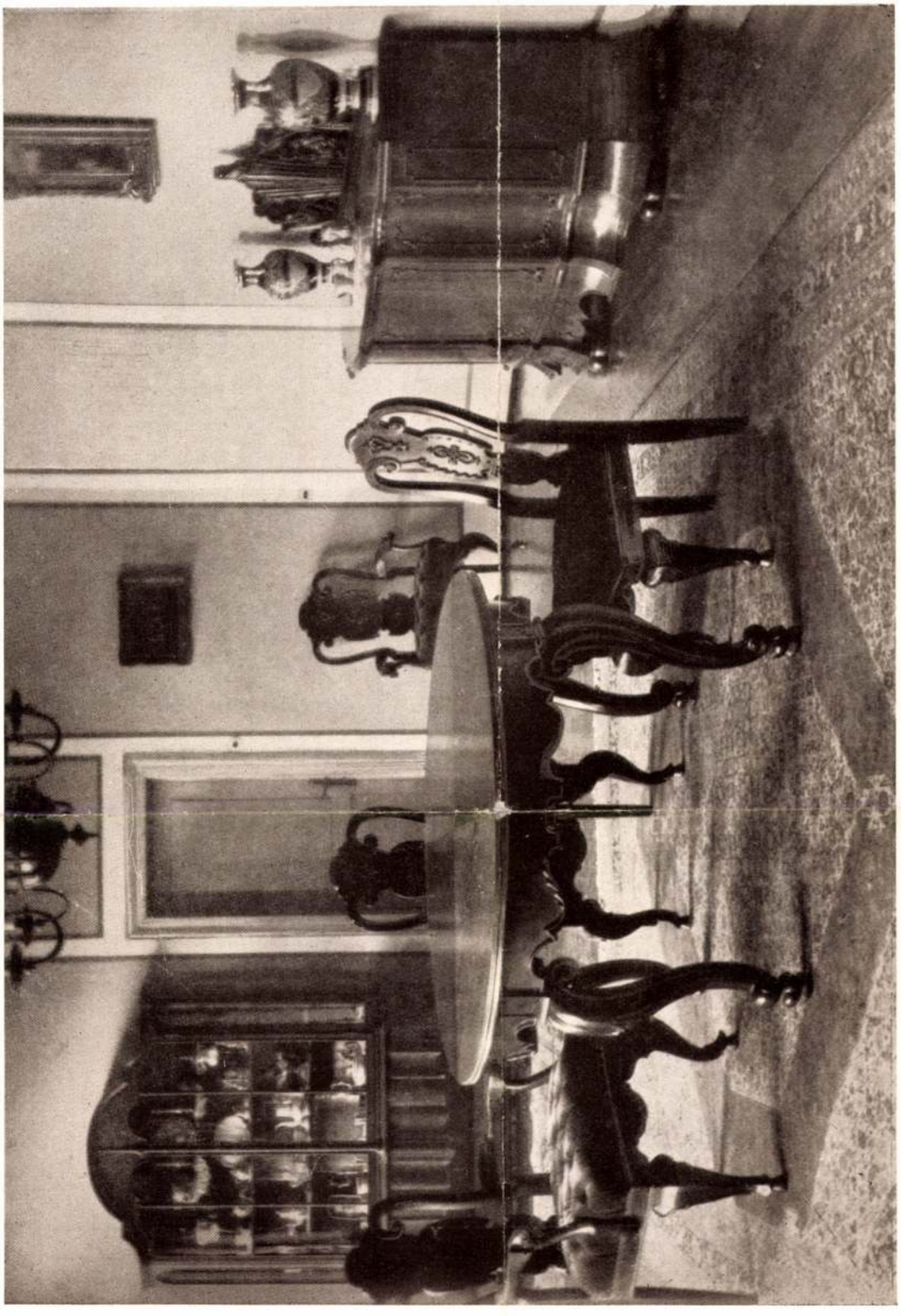

fordít

Fábry Pál: Ebédlőberendezés diófából. Készítette Frauendorfer és Kiss. ✦ Speisezimmer. Nussholz. ✦ Salle à manger en noyer.

182, 185. l.
184,

Magyar Iparmüvészet
1926. 182-85. l. képek

184 Fábry Pál: Fehér csiszoltlakkos, üvegezett szekrény. Készítette Krikava Zoltán. ✦ Verglaster Schrank (Schleiflack). ✦ Vitrine vernie et polie.

Fábry Pál: Ebédlőberendezés diófából. Készítette Frauendorfer és Kiss. ✦ Speisezimmer. Nussholz. ✦ Salle à manger en noyer.

184 Fábry Pál: Fehér csiszoltlakkos, üvegezett szekrény. Készítette Krikava Zoltán. ✦ Verglaster Schrank (Schleiflack). ✦ Vitrine vernie et polie.

Fábry Pál

100 Pengős díj a Kut
1927. tavaszi kiállí-
tásán.

Kut 1927. 3. 27.

Fábry Pál

butorterverés

1913-19

Éminisk 1930. 83. l.

Fábry Pál

végbizonyitványt kapott

Limisk 1914-15. 84 l.

Fábry Pál

MDK

évvégi isk. pályázaton belső epitészeti szakon
dicsérő okl. kapott
elism.

xxxx Éimisk. 1914-15. 83-84 l.

Fábry Pál.

A KUT tavaszi kiállítása lezárult, a díjbizottság a Lipótvárosi Polgári Kör 200 pengős díját megosztva Navratyl Emil Róbertel, ítélte oda.

Pesti Hírlap, 1927. máj. 2.

MDK

Fábry Pál 2oo pengős dij

Pályázatok. Magy. Iparmüvészet. 1933. 2o4 l.

MDK

Fábry Pál
ruhaszekrény
ágy

Magy. Iparmüvészet, 1927. 62-63 1. képpel

Fábri Pál - Németh István

Állami 1.sz. gyógyszertár belső kiképzése

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.

5 l.

14.sz. 22o l.
lezve balra lent: "Cserma" - Ceruza,
egész lap mérete: 4o x 26.1 cm. Ma-
k lt.sz.T.7376. Morelli Gusztáv fa-
osztrák-magyar monarchia irásban és
öt.Bp.19oo.119 l. Dívény és Hollókő

erna Károly rajza. Az eredeti rajz
Dornyay B.: Salgó-várrom és az alatta
algótarján, 1935. 12 l.
irata: "Salgó vára. - Délről." Je-
ergely.911." - Ceruzarajz. 29.6 x
pcsarnok lt.sz.T.9312.
ból kiemelkedő meredek kupon, terméskő-
alan alaprajzu vár. Falai csigavonal-
kat alkornak. A külső védőöv keleti
alaprajzu, vastagfalu torony falai
első vár alatt, mintegy 4 méter át-
zben sziklába vésett, téglával fala-
sziklacsucson magasan emelkedik
kás alaprajzot mutat. Keleti és

Fábry

építász MDK

Repr:

A ~~kxxxxx~~ kassai dom déli oldala
1860-ban a Fábry-féle restaurálás után

Gerő: ÉpMüe 49.o.

FÁBRY PÁL

Az "Atelier" művészeti tervező- és műhelyiskola tanára.

Ujság, 1936. jun.21.

Fábry Pál belsőépítész

lakásberendezések

Tér és Forma, 1936 IX.83

Fábry Pál

Tér és Forma, 1930

III. évf. 378-380.

Az asztalos mesterek ornáros mö-
vetsége, butor pályázatának e-
redménye.

MDK

Fábry Pál épitő-iparmüvész

Magy. Iparmüvészet 1939.
Társulati közlemények. 123 l.

MDK

Fábry Pál - Novotny E.Róbert

Lipótvárosi polg.kör. 2oo pengős dija,
megosztva, KUT tav.kiáll.

KUT, 1927, II.3. sz. 8 l.

MDK

Fábry Pál épitő iparmüvész

Magyar Iparmüvészet 1939. 61.l.

M.D.K.

Fábry Pál

Gróf Haller Alfréd: „Kárminvörös nadrágban..." c. tréfás irását illusztrálta négy tréfás karikaturával.

Szinházi Magazin, Bp. 1940. febr. 11. III. évf. 7. sz. 10. lap

MDK

Fábry Pál iparművész

Az Iparműv.Társ. a Székesfővárossal karöltve, egy- és kétszobás típusberendezésekre kiírt pályázatán 200 pengős díjat nyert tervével.

Cikk: Pályázatok.

Magy.Iparművészet, 1934. 3-4.sz.

Nábry Pál, ip.müv.

Csomagolás: Baby gyógy-szappan. Kép.

Magyar Iparmüvészet. 1934. 195.l.

MDK

Fábry Pál

Ebédlő üvegszekrénye és szék, repr.

Magyar Iparművészet 1926. 182.1.

IDK

Fábry Pál, ip.müv.

lakberendezési tervével a nyertesek közé tartozott.

Pályázatok. I, pályázat: Butorok és ip.müv. tárgyak. Magyar Iparmüvészet.1933.~~XXXXXX~~ 79.l. Ip.m.Társ.

MDK

Fábry Pál, terv.

Hálószoba részlete. Kép 1c2.1.

Tervezte F.P.

Az IOKSz és O.M.Iparmüv.Társ.lakáberendezési kiállításából.

Magyar Iparmüvészet. 1929. 1c2.1.

MDK

Fábry Pál

Szignet: Fabry Pál terve. Repr.

Magyar Iparművészet, 1934. 206.l.

MDK

Novotny Emil Róbert és Fábry Pál

között a bizottság megosztotta a Lipótvárosi Polgári Kör 200 pengős díját.

Nemzeti Szalon.- A KUT kiállitása. 1927.tav.kiáll.
9.1.

MűK

Fábri Pál

Előadó volt az "Atelier" művészeti tervező- és műhelyiskola "Dolgozók esti tanfolyamá"-n. Lakásművészet.

Magyar Grafika, 1932. XIII. 1-2.sz. 21.lap

Fábry Pál

díjat nyert a fővárosi bútorpályázaton.

PH. 1953. X. 29.

Fábry Pál

A fővéros bútirpályázatán dijat nyert

M.933.X.29.

Fábry Péter

És 1949. jan. 29

RADNÓTI SÁNDOR: **fotográfia**

Szép fényképek, igaz fényképek

Fábry Péter minden reggel elindult a rue de Bonaparte-ról Párizst fényképezni. A Szajna-part, az Ile de France, a Luxembourg-kert, a Bastille állomás nem esik messze, Belleville igen. Kétféle képeket csinált. A városközpontban, a színes felvételeken a szépséget kereste, a külkerület fekete-fehér fotóin az igazságot.

Miben áll a szép képek szépsége? A kompozíció architektonikus kiegyensúlyozottságában, az anyagok harmonikus anyagszerűségében, a fények puha, a felületet súroló szétterülésében, mozgás és nyugalom összhangjában, és még sok minden másban. De legfőképpen a szépség kutatásában, egészen elszánt, majdhogynem gátlástalan keresésében. Az utcai szórakoztató, a szobor-ember mozdulatlanul, ezüstre festve áll a hídon és mögötte a lemenő nap aranyfénye veri az épületet. A kertben egy padon ülve egy férfi telefonál, előtte egy idősebb nő megy el. A háttérben a nagy fa pontosan kettéosztja a képet, a férfi dzsekijének piros foltja épp ott és oda kell a színharmóniához, az ülő és a mozgó figura kiegyensúlyozza egymást, s ha mindez nem volna elég, egy behajló lombot – ez már szemtelenség – váratlanul megint csak bearanyoz a nap. Hatása szerint nincs jelen a fotóművészet egyik legfőbb múzsája, a véletlen. Semmi sincs itt az „elkapott pillanatból". A szépség olvasztott aranya rádermed a pillanatra, megörökíti és telíti azt. Ahogyan a kerti székek sorozata is megörökíti a szépségben azokat a csoportokat és párokat, akik ott ültek, majd elmentek. Festői rendezetlenségük nem esetleges.

A metróállomás fekete-fehér sorozata egészen más világ. De igazsága nem a dokumentaritásban, szociofotóban van. Hanem – a lábakban. A földdel egyszíntű nézőszögből a közeli, mozgó lábak elmosódottak, és a távoli várakozó, vagy a metróban ülő kicsi alakok élesek. Az elmosódottság mintha táncossá tenné a lábakat, de nem erről van szó: meghatározatlanságukban a teher viselésének és az előrehaladásnak a költői absztrakciói, melyek persze elvonatkoztatott voltukban is elsődlegesen képek. Az élesség és a hosszú idővel, ráfényképezéssel elért elmosódottság játéka a színes fényképeknek is sajátja volt, fontos dekoratív elem. Itt az elmozdulás válik a kép fő témájává. S az az esetlegesség, amely így belopózik a képek világába, most sem a pillanaté, hiszen folyamatokat érzékelünk. De a szép képek telített zártságával szemben ezek a munkák nyitottak, érzéseinket nem kívánják meghatározni. Lábak mozognak: ki-ki maga dönti el, hogy az élet súlyával vagy a kószálás könnyedségével.

Mint ahogy azt is ki-ki maga dönti el ezen a kiállításon, hogy mi áll hozzá közelebb, a képek szépsége vagy igazsága. Párizs – tudjuk – mindkét tapasztalatra jó. A fényképíró mester együtt, egymásnak felelve mutatta be nekünk művészetének két oldalát.

(Fábry Péter Párizsi képek I. *című fotókiállítása február 10-ig látható a Mai Manó Fotógalériában.)*

llés

ájához Magyarországról)

kat, amelyeket Goebbels még épp csak sejthetett, nem sok okunk marad a derűlátásra abban a korszakban, amelyikben a kijelentések igazságtartalmától és komolyságától azok politikai célszerűsége véglegesen, mert legitim módon elválni látszik. Szemérmetlen világunkban kampányígéretként vált legitimmé a hazugság. Sunyi fényénél az is érthető, amit a monográfia szerzője inkább csak jelez: a nemzetiszocializmus és az attól elválaszthatatlan genocídium (amit eufemisztikus mitizálással Holocaustnak szokás nevezni) nem egyszeri és lezárult jelenség, hanem a máig eleven, nemzetállamokat szülő nacionalizmusnak a globalizáció kihívásaira adott kétségbeesett, és kétségbeejtően elhibázott válasza.

IV. A gazdaságról

A népirtás halottjait Boszniában sem lehet feltámasztani. Ezért sem a (más könyvekből is ismert) rémsétechnikai része – függetlenedjék az államtól, vagyis hogy az állami beavatkozás és így az állam hatalmának az érvényesítése a minimumra csökkenjen."

V. A szavakról

Talán az a legmeglepőbb, és a legkevésbé sem mulatságos tény, hogy a birodalomnak a könyv lapjain megjelenő fő- és mellékszereplői, még ha elkövetői voltak is a rémtetteknek, mélyen hallgattak tudásukról. Számukra még majdnem kimondhatatlan volt mindaz, ami mára gátlástalan és sokszor mosdatlan szájú közbeszédnek tárgya. Talán Hitler kivételével (de még ebben sem vagyok egészen biztos) senki sem gondolta, hogy helyes lenne, ami történt: a genocídium. A legelvetemültebbek is legfeljebb arra gondoltak, hogy *talán* szükségszerű, *talán* elkerülhetetlen. Az „elkerülhetetlen" szót genocídiummal kapcsolatban mások vélt gondolataként is nehéz leírni. Mégis le kell írni, mert csak így érzékelhető annak iszonyata, hogy mindaz, ami ott és akkor nem vagy alig volt kimondható, az itt és ma közbeszédnek, sanda célozgatásoknak, a célozgatások megfejtéseinek, a megfejtések vitatásának tárgya és „írói munkásság" része. Mindebből az következhet, hogy a harmadik birodalom gonosztevői egy a miénkénél sokkal jobb adottságú világból hozták ki az eddi-

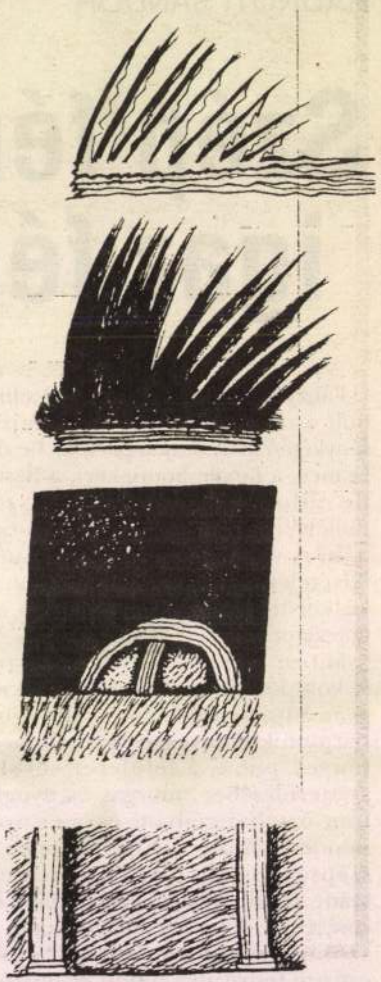

Norbert Gmeindl rajza

FÁBRY PÉTER
1949 -

Filmrendező, fotóművész, grafikus. 1967 és 1971 között a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. Ennek elvégzése után könyvborító-tervezéssel és fényképezéssel foglalkozott. 1973-tól a Pannónia Filmstúdióban dolgozott. 1976-ban itt készítette első, fotókollázs-animációra épülő, lírai hangulatú "Elégia egy kontinensért" című kisfilmjét. 1979-ben az Orfeó csoport részvételével forgatott kísérleti filmet "Térmetszés" címmel a Balázs Béla Stúdióban.

A nyolcvanas évek végétől háttér- és reklámfotózással foglalkozik külföldi és hazai kép- illetve reklámügynökségek részére. Egyéni kiállításai mellett, rendszeres résztvevője a magyar fotográfiát reprezentáló kiállításoknak. Fotói, filmjei több díjban részesültek. 1996-ban elnyerte a párizsi munkára és kiállításra szóló André Kertész ösztöndíjat.

GÉP MELLETT
papír, fotografika, 390x210 mm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.356.1.

ÖN-PORTRÉ
papír, fotografika, 400x 220 mm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.357.1.

"Számomra a fotó formálás. Megformálása a képnek, amely kapcsolat a világ és közöttem. Pillanatnyi, de mégsem egyszeri. Ennek a kapcsolatnak a mibenlévősége képes aztán formálni a szemlélőt, aki találkozik a képpel, szemléli azt. Ma, amikor világunkban annyi minden érvényét veszti, a kép értékforrás és teremtés. Számomra pedig azok az értékek közvetíthetők, melyek teremtik, megerősítik világunk emberi, közösségi jellegét" -

Fábry Péter

IRODALOM

Film lexikon. I. kötet. Totem Kiadó, Budapest, 1994. 188-189.o.
Fábry Péter. Kodak Pro Passport Könyvtár. 1997.

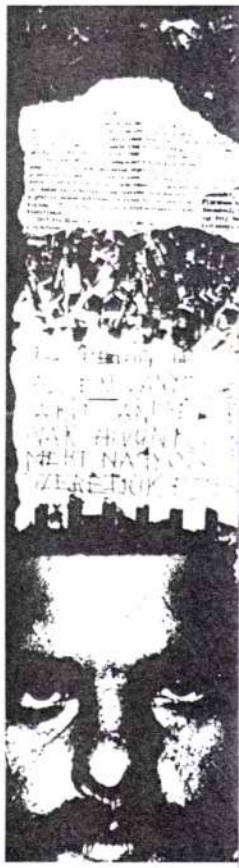

Ön-

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

Könyvtár
Budapest
26 757

Vasárnap, 1945 június 10

I. év. 32. szám. Ára 2 pengő

Magyar Nemzet

Különvélemény

Írta: Parragi György

A napokban résztvettem a Deportált Ujságírók Szövetségének közgyülésén. Meghatott az az önfeláldozó, bajtársias szellem, amely a vezetőség beszámolóiból kiáradt. Talán az egyetlen hely ez, ahol az elhurcolt ujságírók sorsát, hozzátartozóik keserveit, gondjait komolyan számontartották és minden tölük telhetőt megtettek romlott ügyük felkarolására. Szívből jövő köszönetet mondtam azok nevében is, akik még valahol távol vergődnek otthonuktól.

Mégis volt az ülésnek egy olyan pontja, amelyhez külön véleményt kell bejegyeznem. Jelentették ugyanis, hogy a deportált ujságírók számára sikerült háztelkeket kieszközölniök. A telekigénylésre vonatkozó kérdőívet e hó ötödikéig kell kitölteni és benyújtani. A határidő letelt. A telekről lemaradtam, mert a kérdőívért nem jelentkeztem, nem töltöttem ki és nem adtam be. A telekigényről való lemondásomat — hogy ragaszkodjam az ismert frazeológiához — a következő indokokkal vagyok bátor megvilágítani.

Szegény ember vagyok. Feleségemen, két leánykámon, két rend megmaradt ruhámon, összekoplalt könyvtáramon, valamelyes bútoromon kívül más ingó-bingóságom nincs. Ingatlanom sohse volt. A felkínált telket azonban lelkiismeretem szerint mégsem fogadhatom el. Több okból sem.

Még mindig hatása alatt állok annak a kisérteties látványnak, amely pünkösdhétfőn éjszaka fogadott bennünket, mikor a Mauthausenből hazaszállító teherautónk végig robogott Buda rombadőlt utcáin, annak a látványnak, amely most vasárnap délután tárult ki előttem a maga herosztrateszi szörnyűségében, mikor először mentem végig a Margit-körúton. Amikor és ameddig ilyen romok állnak, illik-e ettől a letaglózott, kivérzett, koldusrongyokba öltözött országtól bármit is ingyen elfogadni? Szabad-e bármily csekély értékű «nemzeti ajándékot» a német és nyilas hordák által kifosztott, koldussorba taszított nemzet kezéből magunkhoz venni? Nem úgy festene-e ez, mintha magunk is beállnánk a haszonlesők közé, akik a keresztrefeszített nemzet ruháin megosztoznak és köntösére sorsot vetnek? Oh, jól látom már, hogy mennyire seregesen akadnak, akik a magyarság legszörnyűbb és legmegrendítőbb történelmi tragédiájában nem látnak mást, mint egy összeomlott vagy kibombázott áruház kiárusítását, amelynél az ügyeskedők, a szemesek mohón és falánkan felsorakoznak, hogy okkazionális áron vagy lehetőleg ingyen jussanak a megmaradt értékekhez. Ebben a kiárusításban ízlésének, lelki magatartásának, életfelfogásának megfelelően bárki résztvehet, de szerény véleményem szerint olyan ujságírónak, aki foglalkozásában elsősorban missziót és csak másodsorban kereseti lehetőséget, karriérvadászati alkalmat lát, messze el kell kerülnie azt az új Teleki-teret, amely a romokban heverő magyar közélet szikkadt térségein kialakult. Az ujságírónak választania kell a maga lelkiismerete és a nemzet meggyötört arcának tekintete előtt a Teleki-tér licitáló asztala és az oltár között. El kell döntenie, résztvesz-e a nagy osztozkodásban, avagy magános harcosként, akár egy szál ruhában az oltári szolgálatot választja-e, a nemzet Vestatüzének, történelmi örökmécsesének ápolását, melyet semmiféle dúló vihar kioltani nem tud, ha csak a nemzet fizikai létét is ki nem oltja.

A másik okot, amely miatt a telekről lemondok, az emberi önérzetem sugalmazza. Az a 14 hónap, melyet Mauthausenben töltöttünk, nem váltható meg telkekkel vagy más nemzeti hálából származó szinekurákkal, mozi vagy trafikengedélyekkel. A vitézi telkek önkényes adogatása, a mozi- és trafikengedélyekkel, nagykereskedői kijelölésekkel, kiviteli szállítási monopoliumokkal való léhütő, korrupt spekuláció az örökre letünt ellenforradalmi rendszer erkölcsi birtokállományához tartozott, de ezt a szellemet még csirájában is el kell taposni abban a tisztultabb, nemcsak jelszavaiban, de tartalmában is demokratikus közéletben, amely a mi eszményképünk és amelynek megvalósításáért a multban reménytelenül is harcoltunk és amelynek csillagképét most is keressük a beborult magyar égen. Mauthauseni élményeink, szenvedéseink nem «csencselhetők» be telkekre, könnyű karriérekre, jól jövedelmező közéleti vagy gazdasági pozíciókra. Mauthausent, a deportációt nem lehet rideg inkasszó-kérdéssé lealacsonyítani. A költő szavával élve Mauthausen számunkra a «szentelt fájdalmat» jelenti, amelynek belső szépsége, értéke abban a pillanatban elszáll, amikor a közéleti börze árfolyamlapján jegyzik. Ez a «szentelt fájdalom» a mi magánügyünk. Közüggyé majd csak akkor válik, ha a nemzetnek lehet haszna belőle. Nekünk azonban nem jelenthet profitot, mert akkor megszünik a szív „szentelt fájdalma", a lelkiismeret nyugalma lenni.

A telekakcióval szemben ezért tisztelettel különvéleményt jelentek be, mert gyermekeimre nem telket, hanem ezt a tisztán megőrzött «szentelt fájdalmat» szeretném örökségül hagyni.

A moszkvai rádió Groza miniszterelnök és Gyöngyösi külügyminiszter beszédéről

Angolszász-jugoszláv megegyezés a trieszti kérdésben
Összeült a japán parlament

Moszkva, június 9.

A moszkvai rádió jelenti, hogy *Groza* román miniszterelnök újabb komoly lépést tett a délkeleteurópai államok együttműködésének útján. A miniszterelnök a budapesti *Népszava* számára adott nyilatkozatában azt az indítványt teszi, hogy Magyarország kössön Romániával vámúniót.

A szovjet rádió, amely ezt a hírt nemcsak orosz, hanem egyéb idegennyelvű adásaiban is közölte, rámutatott arra, hogy *Groza lépése igen nagy jelentőségű.*

Ugyanakkor megemlíti a moszkvai rádió azt is, hogy *Gyöngyösi* magyar miniszter ugyancsak a magyar-román közeledés híve s örömmel fogadja el a felajánlott baráti jobbot. *(MTI)*

Hopkins megbeszélései Zsukov tábornaggyal

Moszkva, június 9.

Harry Hopkins Moszkvából hazatérőben repülőgépen Berlinbe érkezett. Többórás körutat tett a német fővárosban, majd hosszú megbeszélést folytatott Zsukov tábornaggyal, a szövetséges ellenőrző tanács szovjetorosz vezetőjével.

Japán a végsőkig harcol – mondja Suzuki

London, június 9.

(Reuter) A japán országgyűlés szombaton újra összeült. *Suzuki* tengernagy, miniszterelnök — mint a japán hírszolgálat jelenti — hangoztatta, hogy *Japán a háborút a végsőkig vívja az ország megmaradásáért és védelméért.*

A szombati rendkívüli ülést császári leirat hívta egybe, hogy „megvizsgálják a jelenlegi nemzeti válságot".

— Japán feltételnélküli megadása — mondotta felszólalásában Suzuki miniszterelnök, — amelyet az ellenséges háborús vezetők elérni igyekeznek, semmi mást nem jelent, mint arra irányuló vágyukat, hogy lerombolják nemzeti politikánkat s ezzel kiirtsák a japán nemzetet. Japánnak szilárd, eltökélt szándéka, hogy a végsőkig harcoljon és folytassa alapvető nemzeti politikáját.

Amaw tábornok japán hadügyminiszter a következőket mondotta az országgyűlés előtt:

— *Őszintén megmondom, a jelenlegi háborús helyzet sú yos válságot jelent nemzetünk történelmében.*

A tábornok figyelmeztette az országgyűlést arra a lehetőségre, hogy a szövetségesek legközelebbi hadművelete esetleg a japán anyaország elözönlése lesz. Lehetséges az is, hogy a tengeren át Kínába is betörést kezdenek. *(MTI)*

Tokióból jelentik: A japán hadvezetőség kézikönyve közli a lakossággal, hogy a partraszállás esetén minden japánnak készen kell állania esetleges öngyilkos küldetés végrehajtására a szövetségesek ellen.

Amerikai óriásbombázók szombaton reggel Oszakat, Nagoyat és Kobet bombázták. Nagoyaban, Japán harmadik városában, elsősorban a repülőgépgyárakat érte a támadás.

A tokiói rádió hírül adja, hogy Borneo mellett egy kis szigeten újabb partraszállást hajtottak végre a szövetséges csapatok.

Fontos pénzügyi rendelkezések és a jóvátétel a minisztertanács előtt

A kormány tagjai *Dálnoki Miklós* Béla miniszterelnök elnöklésével pénteken délután minisztertanácsra ültek össze. A napirend előtt előterjesztett ügyek között szerepelt *Bessenyei* Zénónak a Közmunkatanács elnöki tisztsége alól saját kérelmére való felmentése, majd a miniszterelnök államtitkárrá való kinevezésre a következőket terjesztette elő: *Kállai* Gyula, *Millok* Sándor, *Gács-Ganz* Lajos, *Takács* József, *Somogyi* Miklós és dr *Schreiner* Jenő. *Bán* Antal iparügyi miniszter előterjesztésére az IOKSz elnöki székébe *Szilágyi* Antal kerül. Hozzájárult a minisztertanács több kinevezendő miniszteri tisztviselő képesítés alóli felmentéséhez. *Faraghó* Gábor közellátásügyi miniszter Budapest közellátásáról tett jelentést, *Gerő* Ernő kereskedelmi miniszter pedig a vasutak helyzetéről számolt be.

A napirend során elfogadta a minisztertanács *Vörös* János honvédelmi miniszternek a legénység illetményeinek rendezésére, valamint a Vezérkar Mellett Működő Katonai Bíróság megszüntetésére előterjesztett javaslatát.

Vásáry István pénzügyminiszter a cukor és só behozatalára, a vámszedési jog újbóli gyakorlására, műszaki pótlék folyósítására, valamint a földhitelre és fémjelzési illetékek megállapítására vonatkozóan tett előterjesztést. Javaslatait a minisztertanács magáévá tette és *egyuttal új alumíniumpénz forgalombahozatalaról is határozott.*

Valenting Ágoston igazságügyminiszternek a részvénytársaságok és szövetkezetek adminisztrációja, az okiratmegsemmisítési eljárás meggyorsítása, a *szolgálati helyükről eltávozott közalkalmazottak igazolása*, valamint a törvénykezési szünet, illetőleg a szabadságolások tárgyában tett előterjesztéseit a minisztertanács elfogadta.

Gerő Ernő kereskedelmi miniszter a termelés fokozása érdekében elvi jelentőségű javaslatot terjesztett elő, amelyet a minisztertanács elfogadott, valamint elhatározta, hogy a *Külkereskedelmi Hivatal* megváltozik és helyette *Külkereskedelmi Igazgatóság létesül.*

A minisztertanács elfogadta *Molnár* Erik népjóléti miniszter előterjesztéseit az *Országos Közegészségügyi Tanács újjáalakitására*, továbbá egyes lakásügyi kérdések szabályozására, valamint a különböző szociális intézmények anyagi támogatására.

Tisztikar választás lesz a teljessé vált nemzetgyülésen

Megírtuk már, hogy a dunántúli képviselőválasztásokat még júniusban megtartják és e hónap végén az így teljessé váló nemzetgyülés megkezdi munkáját. Politikai körökben úgy tudják, hogy *a teljes nemzetgyülésen új tisztikart választanak*, ami persze nem jelenti azt, hogy ismételten meg ne válasszák az eddigi tisztségviselőket. Jelenleg a nemzetgyülésnek elnöke, két alelnöke és két jegyzője van. Az új választáson ezeken kívül még *háznagyot választanak és a jegyzői kart is kibővitik.*

Vásárhelyi erdélyi református püspök köszönete a Szovjetúniónak

Bukarestből jelentik: Az erdélyi és óromániai magyar nyelvű keresztény egyházak vezetői pásztorleveleket adtak ki, amelyben hálájukat hangoztatják a szövetségesek győzelméért és együttműködésre hívják fel Erdély népeit. A pásztorleveleket *Rab* Károly, a bukaresti református egyházközség lelkésze pénteken este a román rádióban ismertette.

Márton Áron római katolikus püspök szerint komoly jelek mutatkoznak az erdélyi nemzetiségi kérdés békés megoldására. Készek vagyunk a jószándékú törekvések támogatására — mondja a pásztorlevél.

Vásárhelyi János református püspök ezt írja: A nagy szövetségeseknek köszönhetjük életünket, *a Szovjetúnió biztositotta számunkra iskoláink és egyházaink működését. U. yancsak a Szovjetúnió biztositotta és támogatja a magyar és a román nép közötti együttműködést.* A háborút felidéző férfiak megbűnhődtek, most az újjáépítés korszaka következik, ebből teljes mértékben kiveszi majd részét az erdélyi magyarság.

Még az ősz előtt rendbe kell hoznunk házainkat

A budapesti Nemzeti Bizottság legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a vidéki és kerületi Nemzeti Bizottságokhoz felhívást intéz az építőmunka és a termelési verseny még fokozottabb ütemben való folytatása érdekében. A felhívás, amelyet *Rajk* László bizottsági tag írt alá, azt mondja, újjá kell építeni a fasiszták által rombadöntött országot. Helyre kell állítani a vasutat, még *az ősz előtt rendbe kell hoznunk házainkat*, meg kell indítani és minden erővel fokozni a termelést, a mezőgazdasági gépeket és szerszámokat gyártó üzemeket. Minden faluban, minden városban vegye kezébe a Nemzeti Bizottság a széles néptömegek mozgósítását. Készítsék elő az aratás minél simább lebonyolítását. Legyen gondjuk, hogy akik *az újjáépítésben legjobban kitűnnek, megkapják jutalmukat.*

Igazolni kell a betéti társaságok és kft.-k tagjait is

Az új kereskedői igazolási rendelet intézkedik a nem igazolt személyek üzlethelyiségeiről is

A minisztertanács pénteki ülésén érdekes rendelettervezetet fogadott el a kereskedők és iparosok igazolásáról. Május 4-én lépett életbe a kormány 1146/1945. M. E. számú rendelete, amely már intézkedéseket tartalmaz ebben a kérdésben is. A rendelet megállapítja, hogy az igazoló jelentést annál a hatóságnál kell benyujtani, amely a kereskedőnek vagy iparosnak a jogosítványt kiadta. A hatóság azután a rendőrség politikai osztályának, ipartestületnek, a szakszervezetnek, kereskedői érdekszervezetnek együttes bevonásával megállapítja, hogy kiknek az ügyét kell az igazolóbizottsághoz továbbítani. Ez magyarul annyit jelent, hogy akikről ennyi szerv megállapítja, hogy előéletük feddhetetlen, már nincs is szükségük igazolásra. Persze az igazoló nyilatkozatok a szakmák szerint illetékes ipartestületeknél, szakszervezetnél vagy kereskedői érdekszervezeteknél benyujthatók.

A minisztertanács által tegnap elfogadott módosító rendelet *Gerő* Ernő kereskedelmi miniszter javaslatára kimondja, hogy a kereskedőket és iparosokat igazoló bizottságba be kell hívni a szakmai érdekképviseletből is egy tagot. Új intézkedés az is, hogy igazolás alá kerül a közkereseti társaság valamennyi tagja, a betéti társaságnál a beltagok és a korlátolt felelősségű társaságnál szintén valamennyi tag. Az eredeti rendeletben felsorolt büntetéseket kiegészíti az új rendelet azzal, hogy az az iparos vagy kereskedő, akit az igazolóbizottság feddésre ítélt, elveszti meghatározott időre kereskedelmi és iparkamarai, ipartestületi és érdekképviseleti választójogát is. Intézkedik a rendelet arról is, hogy ha megfosztották a kereskedőt vagy iparost jogosítványától, nem kaphatnak új iparjogosítványt a vele közös háztartásban élő családtagok sem. Ha a közkereseti, betéti társaság tagjai vagy a kft. tagjait nem igazolják — abban az esetben is, ha csak feddésre ítélik őket —, úgy kell tekinteni, mint akiket a társaságból kizártak.

A kereskedelmi miniszter javaslatának igen fontos része szól a nem igazolt kereskedők vagy iparosok üzlethelyiségeiről is. A bérbeadó köteles a bérleti viszonyt a nem igazolt kereskedőkkel vagy iparosokkal rögtöni hatállyal felmondani. Az új bérlőt — aki lehetőleg ugyanolyan szakmabeli iparos vagy kereskedő legyen, mint akinek felmondottak — az igazolóbizottság határozatának jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül a szakmai érdekképviselet jelölli ki.

Azok a kereskedők és iparosok, aik az igazoló jelentést a rendelet életbelépésétől számított megszabott határidőn belül nem nyujtják be, nem igazoltnak tekintendők és elvesztik jogukat az üzlethelyiségre is. Természetes az, hogy aki már eddig beadott igazoló jelentést, annak ezt most nem kell megismételni.

Engesztelő ájtatosságot rendelt el a magyar püspöki kar. *Grősz* József kalocsai érsek a magyar püspöki kar határozata alapján elrendeli, hogy engesztelésül és hazánkért a Világ Királynője és Magyarország Nagyasszonya tiszteletére további intézkedésig minden vasárnapi és ünnepnapi litánián a hívek közösen mondják el a Rózsafüzért.

A miniszterelnök felesége a Vörösmarty-téren gyűjt a gyermekeknek

A budapesti utca színes képéhez évek óta hozzátartozik a gyermeknapi gyűjtés. Az idén a Gyermekbarátok Országos Egyesülete rendezte meg a jólelkű emberek adományainak összegyüjtését június 9-én és 10-én. A főváros hölgyei most is nagy lelkesedéssel végzik a gyüjtés munkáját. élükön halad *dálnoki Miklós* Béla miniszterelnök felesége, aki a Vörösmarty-téren, a Flóris előtt felállított sátorban vezeti a gyüjtést. Szombaton a politikai, társadalmi és művészvilág sok ismert tagja jelent meg a miniszterelnök nejének sátora előtt, hogy hozzájáruljon a gyüjtés eredményéhez. A miniszterelnök hitvese egész nap a sátorban tartózkodott és boldogan látta, hogy estére milyen szép összeg gyült össze a kitett perselyekbe.

330.000-rel csökkent Budapest lakossága

Budapest polgármestere március hó 25-ikéro népösszeírást rendelt el, aminek első eredményét most tették közzé. A jelzett időpontban 823.800 lakos élt a fővárosban, ami annál is figyelemreméltóbb szám, mert hiszen Budapest lakosainak száma 1930 óta mindig meghaladta az egymilliót és az 1941-es népszámlálás szerint 1,164.000 főt tett ki. *A négy évvel ezelőtti lélekszámhoz képest 330.000 fővel csökkent a város lakossága.* A főváros népességének több mint egynegyed része — átmenetileg vagy végleg — hiányzik. A különböző harci cselekmények, a légitámadások, az ostrom, a kényszerű és önkéntes távozások és deportálások következtében akkora népességtömeg hiányzik most a fővárosból, mint *Szeged és Debrecen lakossága együttvéve.*

Budán a legtöbbet az I. kerület szenvedett, ahol a leghosszabb ideig tartott az ostrom, *itt a korábbi 23.000 lakosból csak 13.000 maradt meg.* Pesten a légitámadások által legerősebben sujtott Ferencváros vesztette a legnagyobb népességét, lakóinak majdnem 40 százalékát. Az arányszám csökkenése egyébként általában inkább a férfilakosságot sujtotta.

A Statisztikai Hivatal további számítások segítségével azt is megállapította, hogy a főváros lélekszáma május közepéig 36.000 fővel növekedett és az irányzat arra mutat, hogy *Budapest lakossága ismét eléri a milliós szintet.*

Elmozdították a Vacuum Oil vezérigazgatóját

Mint ismeretes, az utóbbi esztendők során a Vacuum Oil Company Rt-nél is a fasiszta szellem jutott uralomra. Most arról értesülünk, hogy *tfj. farkasfalvi Farkas Kálmánt, a volt vezérigazgatót és igazgatósági tagot a Nemzeti Bizottság által kiküldött igazoló bizottság állás- és jogvesztésre ítélte.*

Tudomásunk szerint a közeli napokban további érdekes ítéletek várhatók.

Nagygyűlést tartottak a honvédelmi közmunkaszolgálat dolgozói

A honvédelmi közmunkaszolgálat dolgozói pénteken délután tartották első nagygyűlésüket a Károlyi-kertben. A honvédelmi közmunkaszolgálat néhány hónappal ezelőtt alakult meg a honvédelmi miniszter rendeletére, azóta mint az újjáépítési kormánybiztoshoz beosztott szervezet a legnagyobb elismerésre méltó munkát végzi. Budapest népe nem is tudja, mi mindent köszönhet az alakulat kereteiben dolgozó 900 embernek. Az ő művük, hogy öt hónappal ezelőtt nem égett le a Nyugati-pályaudvar áruraktára, hogy az Alagút részben már járható és hogy a 10-es villamos vonalán rövidesen megindulhat a forgalom. *Fel nem robbant aknák és bombák tömegét semmisítette meg az alakulat és a halottak százait temette el.*

A nagygyűlés első szónoka, *Köri* Árpád tűzoltóparancsnok ismertette az alakulat munkájának célját. Arra törekszenek, hogy Budapestről és az ország egyéb városaiból a lehető leggyorsabban eltünjenek a romok. *Gebei* Imre a főváros nevében köszönetet mondott az elvégzett munkáért és ígéretet tett arra, hogy *a munkások jogos kívánságai teljesülni fognak. Vaszilievics* László, az újjáépítési kormánybiztosság képviseletében hangoztatta, hogy a dolgozók meg fogják kapni az elvégzett munka jogos bérét, ezenkívül élelmiszerjuttatásban fognak részesülni, mégpedig családtagjaik is. *Bors* Jenő a szociáldemokrata párt részéről szólalt fel.

A nagygyűlés végére megérkezett *Fischer* József újjáépítési kormánybiztos és rövid beszédet mondott. Hangoztatta, hogy az újjáépítés elsőrangú tényezői a közmunkások, nélkülük az eddigi eredményeket nem érhettük volna el. Kijelentette ezután, hogy a közmunka terén bűnös játék folyt, de ígéri, hogy *rövidesen az egész ország hozzálát az újjáépítéshez, központilag irányított terv alapján.* Ennek a munkának élcsapata a közmunkaszolgálatosok rohamszázada lesz. Végül azt hangoztatta, hogy ha külső okok miatt nem tudná kielégíteni a munkások jogos igényeit, felosztatja az alakulatot.

A nagygyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

Magyar művészek a USA-ban

A *Danubian Rewiew* című newyorki lapban *Clement* Victor cikket ír az amerikai életben szereplő dunai népekről. A cikk elöljáróban elmondja, hogy *a magyarok nagy szerepet játszanak az amerikai mozi és színházi kultúrában.* Sokan közülük már amerikai állampolgárok lettek, de mindenki tudja róluk, hogy magyarok.

A Columbia filmtársaság most készítette el a Chopin életéről készített filmet, amelynek főszereplője Paul *Muni*, az osztrák származású színész. A filmben a másik két főszerepet magyar színész játssza, *Békássy* István és *Wilde* Kornél. A film rendezője a szintén magyarszármazású *Vidor* Károly, a zenét *Rózsa* Miklós állította össze. Igen sok filmben szerepel *Lukács* Pál, aki Hedy *Lamarr*-ral szerepel együtt, *Kertész* Mihály, aki Amerikában *Curtis* Mihály néven szerepel, igen sok filmet rendezett. Ő rendezte a *Hotel Berlin* című filmet, amelyben Peter *Lorre* magyar filmszínész játssza a főszerepet. A film szövege Vicki *Baumtól* származik.

Dorian *Ötvös* társszerzője az *It's a Gift"* című darabnak, amelyet most mutattak be a Playhouse színházban. *Dénes* Gyula színdarabját, *Az örök ketrec*-et most játsszák kétszázadszor a newyorki Barbison színházban. A lap szerint a darab igen mulatságos, finoman kidolgozott részletei vannak. A Brodway-i hangversenytermekben *Schwalb* Miklós nagyon sokat szerepel, különösen Kodály, Bartók és Strauss műveivel arat nagy sikereket. A világ egyik legjobb hegedűse — írja a lap — *Szigeti* József, most hangversenyezett a newyorki filharmonikusokkal, a zenekart *Széll* György vezényelte. Prokofiejeff-, Tartini- és Wagner-műveket mutattak be. A hangversenyt az amerikai sajtó nagy lelkesedéssel üdvözölte. *Ormándy* Jenő, a kiváló dirigens vezényli a philadelphiai zenekar és most adott a Carnegie Haliban nagyon sikerült hangversenyt. Brahms- Haydn- Stravinsky-műveket mutatott be.

A magyar festőművészek közül *Fábri* Ralphnak van igen nagy sikere, most rendezett kiállítást a modern művészeti studióban. A magyar írók közül *Rey* Oszkár egyike a legsikeresebbeknek, könyvei nemcsak angolul, hanem a newyorki francia kiadónál is megjelennek. *Szimulánsok* című regénye a newyorki könyvpiac egyik szenzációja. *Huszár* György, a chicagói egyetem tanára, a demokráca politikai alkalmazásáról adott ki könyvet, amely igen sok példányban jelent meg Harpernél, az egyik legnagyobb kiadónál.

A lengyelek úgylátszik Amerikában igen nagy divatban vannak. Chopin életéről *Ruttkay* György, *Az Est* egykori bécsi munkatársa írt nagysikerű életrajzot, amelyet a *Hyperion Press* adott ki. Ennek a vállalatnak magyarszármazású igazgatója *Glöckner* József.

Hitelakció a segítő szövetkezetek érdekében

Mint értesülünk, a kormány szociális szempontból fontosnak tartja, hogy a karitatív jellegű segítő intézmények minél hamarább megkezdhessék munkájukat. Ezért a különböző segítő- és betegsegélyző szövetkezeteknek, rokkantegyleteknek stb. *hitelkeretet kíván biztositani.* Az illetékes minisztériumok már meg is kezdték az idevonatkozó hiteligénylések számbavételét. A közalkalmazottak szociális helyzetének megjavítása érdekében elsősorban lehetővé fogják tenni a MÁV-alkalmazottak, postások stb. segélyző szövetkezeteinek fokozott működését.

Bauwits
édesipari üzem vezérképviselője
Bezdán ker. ügynökség
piskóta, sajtos és sós sütemények
azonnali szállítása, Erzsébet körút 50

Rákóczi-út legforgalmasabb helyén
TEXTIL ÜZLETHEZ
pénzes társat keresek. Ajánlatokat „Konfekció 400 000" jeligével továbbít Leopold Gy. hirdetőbe, Erzsébet-krt. 39

A Neményi Testvérek Papirgyár Rt. hullámüzeme újból dolgozik. Gyárt:
hullámpapirost
hullámpapiros- és hullámlemez-
dobozt
stb. Megrendeléseket elvesz és ajánlatot ad a gyár központi irodája, Bp., VII., Erzsébet-krt 23

GRAND HOTEL
Excelsior-szálloda
(volt Siklóa)
SIÓFOK
Bezerédi-út 3
ÉTTEREM KÁVÉHÁZ

LUDTALPBETÉT
sérvkötő, hasköté, nagyo haliókészülék.
KELETI J.
IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 17

Biztos megélhetés
olyan urak részére, akik állandóan vidékre utaznak és árut magukkal visznek. Elsőrangú tömegcikkem van: fűszerkereskedők, rövid- és divatáru kereskedők, textilkereskedők, drogériák és illatszertárak részére. Árut fedezet mellett bizományba is adok. Érdeklődés reggel ½8-tól ½10-ig.
BERMANN FÜLÖP
esőkabát és babynadrág üzem,
V. Bajcsy-Zsilinszky-út 33.

Mesterére talál
az Ön töltötolla is KÁLDORY töltőtoll-üzemben
V., Gróf Teleki Pál-utca 26. sz.
(volt Mountplane-service)

„CHARME" ruhaszalon
IV., Eskü-tér 3. sz. (Galamb-utcai oldal) megkezdte működését.

VILLAK
Olaszlasornál adómentes, 2x4, 1x2 szobás, közp. fűtéses, nem sérült, üres, beköltözhető villa, rendkívül olcsón eladó. Rózsadombon 5 szoba hallos, beköltözhető, garageval P 550.000. Zugligetben 3 szoba hallos, beköltözhető 220.000 P. Naphegyi 300 □-ölcs telek B 350.000. Ingatlant eladni, venni leg.obban TIMÁNYI ANTALnál lehet. V. Alkotmány-utca 31. szám.

SEILER
BÚTORMINTATERMEI
régi vezetéssel és régi nívóval
MEGNYÍLT
Aradi-u. 12. 179

VESZEK TEHERAUTÓT
kerékvárt, csónakot, 3 sz. lakást, bútort, textilt, Contaxot, Leicát, Exactát, stb., filmfelvev- és vetítőket, fotóanyagokat, gramofont, művész-, tánclemezeket rádiót, írógépet. Fotó Iványi Kázmér, Sándor-u. 30/b. II emelet 18. 2—4-ig. 4

KI TUD Delikát Magdáról
és Delikát Sándornéről, kiket 1944 nov. 10-én vittek el a téglagyárból Hegyeshalmon át. Delikát Sándor musz.-ról, ki 1944 május havában Vácról Borba került. Értesítést kér Delikát Jenő, V. Kresz Géza-utca 29. I. emelet 5. 5

KI TUD
SOLYMÁR JENŐRŐL
(zuglói bőrkereskedő)
kit a gettóból jan. 9-én Budára vittek (állítólag) 3 napi munkára és azóta eltűnt. Értesítést kér aggódó felesége, XIV. Szugló-u. 63, I. em. 5. 17

ZONGORÁK,
PIANINÓK olcsón.
Vétel, csere, bérlet. SCALA, Erzsébet-krt 15. I. em. 5409

KERESEK olyan deportálásból hazatértet, akit nov. 6 vagy 7-én a téglagyárból vittek ki és akiről
Seiden Péter
nevű diák sorsáról felvilágosítást tud adni. Értesítést jutalom ellenében Seiden, Istvánút 20. sz. alá kérek. 16

László Bútor
16. olcsó és megbízható.
vétel, eladás
VI. Jókai-utca 6. 13

Horgászbolt, felszerelést eladok
vagy cserélek élelmiszerért. délutánonként. Előtvös-utca 29. III. emelet 4. 6

JEGESMEDVE, kókuszszőnyeg, indiai karámánfüzgöny, női fehérnemű eladó. Szobránc-köz 1. I. 4. Stefánia-út 13/c-nél. 8

Önnek is kifesti a lakását VANDA LAJOS festő és mázoló m.
V. Szent István-körút 22. IV. 7

Önálló
szabónőfelvételt
Teréz-krt 31. II. 20 a. 5318

ANGOLUL, FRANCIÁUL, NÉMETÜL beszélő úrihölgy, bármily megfelelő elfoglaltságot keres. Cím: Haász hirdetőben, Rákóczi-út 27/a. 14

Ki tud róluk?
Rácz Andor, Budapest, Sas-u. 1. sz. 1944-ben a kassai koncentrációs táborból elvitték.
Dr. Weisz Bertalan orvos és felesége, Ilkovics Ella, Sátoraljaújhely,
Ilkovics Mór és Ilkovics Lenke, Sátoraljaújhely,
Korah Kató, Kassa, III. Budapest, V., Pozsonyi-út 12.
Heimlich Zoltán, az Alhambra színház igazgatója és felesége Korah Hedda, Beregszász,
dr. Ilkovics Ottó és felesége Rosenberg Márta, Nagyszőllős.
Aki fentnevezettekről valamit tud, szíveskedjék dr. Jármai Gyula ügyvéddel (Fantó rt-nál, Budapest, V., József Attila utca 8) közölni. 285

Használt
kerékpárt, segédmotort
veszünk, eladunk és javítunk. Pallas, Gr. Zichy Jenő-u. 43.

NŐSÜLNE –
levelezne keresk. nagyvállalat fiatal jó pozíciós tisztviselője. Intelligens, házias úrleányok fényképes levelére válaszol 20 évesig „Boldoggá teszlek" jel.

ÜZEMHÁZAT KERESEK
megvételre v. bérbe V., VI., XIII., XIV. kerületben, szolid építésűt, cca 300 négyzetméter munkafelülettel, udvarral, iparárammal: Faludi, Vörösmarty-utca 73. 323

Gyors lebonyolításra üzletakhoz 50.000—500.000 P-ig
PÉNZESTÁRSAT KERESEK
«Papírszakma» jeligére a kiadóhivatalba. 318

„Odenta"
fogászati anyagraktár
Budapest, VIII., Aggteleki u 2 ismét megnyílt. Hüvelyek és tömőrfogak gyári árban. 322

Telkek, villák, családiházak
nagy választékban. Horváth ing. iroda, Verpelétiút 13. 116

50x170 magas vas- vagy sodronykerítést
KERESEK
VIII., Fecske-u. 41. Háztulajdonos. 282

GÉPSZÍJAT,
óraszíjjat veszek. NEMSITZ, Hollán-u. 2. 372

Főútvonali nagy helyiséggel
társulnék
bútor-, régiség- vagy textilkötött-kereskedőyel. «Calvin térnél» jeligére a kiadóba. –

Háromkerekű
TRICIKLI
gumival 15.000 pengőért ELADÓ. VIII., Fecske u. 41. 281

Tangóharmonikát...?
Jáhn-tól
vétel, eladás
IV. Petőfi Sándor-utca 17. 7

ELADÓ
Pesti bérházak,
Telkek, földek.
Üzemházak, stb.
Nagyatádi Szabó-u. 33. II. 5.

TÁRSULNA
közreműködéssel 70.000 pengővel komoly, agilis fiatalember, autó-, kerékpár-, motorkerékpár, villanyüzlethez, üzemhez. Válaszokat «Egzisztencia» jeligére Newyork hirdetőbe, Szt. István-körút 29. 399

100.000.– P-vel
társulnék vagy finanszíroznék. „Üzlet" jel. Bezúrhoz, Bajcsy-Zsilinszky-utca 65. 134

Gumi kalander-henger
80 cm és hidraulikus prés 5 fűthető testtel eladó. FLECK, Budafok, Beniczky-utca 9. 150

Öröküzlethelyiségre
elcserélném Pestújhely központjában lévő, nyárilakásos, gyümölcsös ingatlanommal, ráfizetek. Cukrász, Andrássy-út 76. szám. 121

Rádió, gramofon
vétel, eladás, csere.
Javítóműhely!
Láng, Rákóczi út 9. 5401

Szántó Sándor, Miskolc.
Mindszenti-utca 9. sz. lakos, ruhakereskedő a 107/306. sz. kúnmadarasi munkaszázadnál volt, 1945 januárjában Nyugatmagyarországon látták. Aki hollétéről tud, szíveskedjék dr. Jármai Gyula ügyvéddel (Fantó rt-nál, Budapest, V., József Attila-u. 8. sz.) közölni. 283

Lapos kötőgépet
harisnyakötőgépet, gépi kötőtűket vesz Kelen, Csáky-u. 14, reggel fél 11-ig, délután 6-tól 7-ig. 290

HÁZASSÁGOKAT közvetít diszkréten, gyorsan Goldné, Alsóerdősor 8, f. 2. Fogad 3—7. 13

Fényképezőgépet
veszek. «Márkásat» Newyork hirdetőbe, Szt. István krt 29.

AKI TUD
Mándoki György
muszról, akit ápr. 15 körül vittek Mauthausenen keresztül, értesítse édesanyját, dr. Rendi Sándornét, Teréz-körút 6, II. em. 400

Külföldi zongorák
7000 P-től Fenyőné zongoraszalonjában, Erzsébet-krt 26.

Keresem KLEIN IMRÉT
(kivételezett hadnagy) 1944 december 2 körül Józsefvárosi p. u.-ról vitték el.

HALOTTAK LANTJÁN ZENG AZ ÉNEK

A felvidéki magyar irodalom nagyjai

Kassa vezető kisebbségi kulturpolitikusa, *Sziklay* Ferenc 1919 őszén írt lázas, tépelődő versei közül egyet a *Holtakhoz* intéz, a letűnt nagy idők magyar hőseihez, akik halálukban is teljesítik az iratlan parancsot: néma kitartásra, nemzeti összefogásra buzdítják a »kisebbséggé« vált magyarságot. »*A holtak is élnek*« — hangzik fel a fájdalmas refrén *Sziklay* lantján és versének drámai felhívása húsz év multán a végsőkig elkeseredett felvidéki magyar népcsoport lelki vívódására époly jellemző és időszerű, mint 1919-ben volt.

*

A közben elmult két évtized alatt önálló magyar szellemi élet, felvidéki magyar irodalom sarjadt a kisebbségi magyarság kényszerhelyzetéből. Erdéllyel szemben ez az irodalom súlyos hátránnyal indult. Az államfordulat előtt a fővá.os vonzóereje a Felvidék minden jelentősebb szellemi munkását felszívta, ezen a területen 1918-ban, csak műkedvelő irodalmárok és laikus költők maradtak. Különösen nehéz volt a kezdet. A cseh köztársaság első hónapjaiban világnézeti csatatérré változott a Felvidék. A Bécsből irányított emigráns írógárda sajtószolgálata, (Tűz, Jövő, Bécsi Magyar Ujság) a felvidéki nemzeti koncepció »felszámolására«, a kisebbségi magyar tömbök elnemzetlenítésére törekedett. Fővárosból menekült, ismert magyar írók irányítják az emigráns irodalom első kísérleteit; ezekre rövid időn belül a *Tavasz*, a felvidéki magyarság első irodalmi folyóirata (1919—21), a *Magyar Ifjak Pozsonyi Szövetsége* által *Kisfaludy* Károly szellemében kezdeményezett *Új Auróra* irodalmi almanach és a magyar népcsoport fővárosi színvonalú napilapja, a *Petrogalli Oszkár* által alapított *Prágai Magyar Hirlap* hasábjain válaszolnak a nemzethű felvidéki írók.

Állandó küzdelmek között telik el a szellemi elnyomatás két évtizede. Húsz év alatt minden támadással szembeszállva, értékeit védelmezve, újakat alkotva építi a felvidéki magyar szellem útját a szlovákiai magyar író. Az emigránsok után *a nemzetközi forradalmi front* szüntelen támadásai következnek és ugyanakkor a minden eszközzel dolgozó *cseh sajtó* és *ügyészség* is jelentkezik, mely azonnal »*intézkedett*«, ha olyan művek jelentek meg, melyeknek szelleme »a csehszlovák köztársaság történelmi felfogását« sértette. Mialatt a magyar iskolákban a sovén prágai történész, *Pekár* József »csehszlovák« történetéből vérlázítóan elferdítve ismerte meg a szlovákiai magyar nemzedék a nemzet történelmét, *a felvidéki magyar írók és költők műveit ismételten elkobozzák: Kelembéri* Sándort, a Prágai Magyar Hirlap kassai szerkesztőjét »*Alusznak a falvak*« című verskötete miatt vád alá helyezik, *Vécsei* Zoltán Kassa bukásáról írt drámai riport-regényét, »*A síró város*«-t vandál erőszakossággal tépik ki az olvasók kezéből.

Marék Antal, elszármazott losonci író, »hősi korszaknak« nevezi a felvidéki magyar irodalom húszéves multját. Ennek a hősi korszaknak valódi hősei azok a felvidéki magyar írók voltak, akik higgadt elszántsággal haláluki küzdöttek a szlovákiai magyarságot ért sérelmek ellen, a kisebbségi szellem igazáért. Feledhetetlen áldozatos emlékükről szóljanak e késő sorok.

Merényi Gyula

A felvidéki magyarság még a vigasztalan letargia napjait éli, amikor 1920-ban *magyar* verskötet jelenik meg a kassai könyvpiacon. *Merényi* Gyula első verskötete, a »*Rosa Mystica*« az összeomlás dalait hozza a kisebbségi lírába. Végzetes szerelemről, elmúlásról, »halálos magyarságról« dalol a költő, aki lírai helyzetjelentésével a korhangulat legmélyebb kifejezője lesz. *Az új történelmi helyzet tragikumáról szólnak a Merényi-dalok* és elhallgatnak, mielőtt új fordulatot venne a vajúdó magyar élet. Fekete fák, havas felvidéki éjek, a szülőváros sápadt alakjai követik a »bánatköltőt« végzete útján. Sorsa egy a hulló magyarságéval, melynek helyzetét utolsó ciklusában, »*A Halál alléja*« verseiben a rombadülő Messzinához hasonlítja.

»Vakok a csillagok felettünk
Messzina sir az éjszakában
S szeretni végkép elfeledtünk«

— írja 1920 telén és megénekli a maga eltűnését, hősi áldozatát az eszményibb és tisztább magyarságért. A Halál misztikája megmereviti a költő lantját, képei nem egyszer Holbein haláltáncmetszeteit idézik emlékezetünkbe.

Kevés költője van a magyar lírának, aki ennyire vívódna, kétségbeesetten vergődve élné a magyar tragikumot, mint *Merényi*, aki az ifjú aszkéták hősi lemondásával a szenvedést vállalta osztályrészül. *Sokat foglalkozott a magyar-szlovák közeledés gondolatával*, testvért hívó szózattal járja a szlovák tájat a huszas évek elején s mint annyian húsz év óta, ő sem kapott egyetlen igaz szót, egyetlen őszinte visszhangot sem.

Merényi lírájában sok a kiforratlan érzelmi motívum, túlzott, sötét tónus, visszatérő hangulat. Drámai őszintesége és különös lírai véralkata révén mégis *ő a szlovákiai magyar költészet első vérbeli lirikusa*, aki végzetszerűen látja világok bukását, az egységes magyar föld összeomlásának drámáját. *Merényi* nem megy el a menekülők vonataival (»*A magyar vonat*«), posztján marad, pedig érzi, hogy elfogyó tüdeje nem éri meg az új magyar élet óráját. 1925-ben Prágában mindenkitől elhagyatva, *új Vajda Jánosként hal meg, azzal a vígasztalan megállapítással az ajkán, hogy a magyar sors örök szenvedés*, a »kisebbségi« élet meddő harcaiban nem csillan fel egyetlen reménysugár, mely a jobb jövő felé mutatna...

Ölvedi László

Merényi Gyula »halálos magyarságának« végakkordjainál tünt fel *Ölvedi* László, a kisebbségi romantika költője. Amit az elszakadt népcsoport józan politikusaitól nem hallhatott, sivár helyzetének alakulásától nem remélhetett, — azt *Ölvedi* romanticizmusa ábrándos sejtésekben tudomására adta. *A legnagyobb önkény idején Ölvedi az elnémíthatatlan magyar igazság poétája lett* s érthetően a nyugatfelvidéki magyarság legnépszerűbb költője. Az *érsekújvári* poéta népszerűségére jellemző, hogy a komáromi Jókai Egyesület 1924-ben — az akkor 21 éves poéta tiszteletére külön szerzői estet rendez, ezt megelőzően a *Magyar Tudományos Akadémia* a *Farkas-Reskó*-féle irodalmi díjjal tüntette ki a »kisebbségi« hazaszeretet első nagy költőjét.

Poéta volt — mondotta róla *Jankovics* Marcell a pozsonyi Toldy kör 1932-ben rendezett emlékestjén — a szétesett, szétszaggatott, feljajduló magyarság költője. Dala nem az ész, a szív költészete. Hangja nem hipermodern zene, ősi magyar muzsika. A szépség és igazság szeretője volt. Nyugatot a magyar földdel átívelő, a magyar hitvallásnak barátokat kereső törhetetlen szellem.

A Toldy-kör elnökének méltatása a felvidéki irodalom és szellemi élet őszinte búcsúja volt a költőtől, aki híressé vált kötetében »*A bányász énekében*« meggyujtotta a »*faji összetartozás Davy mécsét*«, hogy megujhodott történelmi szemléletet hirdessen a széthulló magyar tömegek között.

A fiatalos, hősi szembenállás költője a felvidéki magyarság elnyomott helyzetében, terhes, kínzó gyötrelmet látott. Ez nem egyszer a meghasonlásig elkeserítette a fiatal dalnokot, akinek nagy titkos vágya a nyugati szellemi kapcsolatok megteremtése volt. *Mélységesen szerette Nyugatot* és ama kevesek közé tartozott, akik a fiatal magyar értelmiséget nyugati műveltséggel és szociális tudattal megtölteni, Nyugattal való kapcsolatait elmélyíteni akarták. *Rendületlenül hitt a magyarság középeurópai küldetésében, melyre életével példát mutatott a »kisebbségi« fiatalok előtt.*

1929-ben tragikus hirtelenséggel távozott Ölvedi László, az »újarcú magyarság« regényes szemléletének alkonyán, amikor minden kisebbségi magyar csodákra váró hittel nézett a történelem elé ép oly bizakodva és olyan rendithetetlen nemzeti kitartással, mint kilenc évvel később a komáromi szakítás súlyos óráiban.

Sárosi Árpád

Ötvenéves volt, amikor elindult a kisebbségi úton. A háború előtt legismertebb alakja az akkori vidéki szalón-költészetnek, az államfordulat után egy a jószándékú műkedvelők közül. Nem alkudott meg soha az új helyzettel s *ellenzéki magyarságát, mint Kassa város rendőrkapitánya, 1918 után is nyiltan hangoztatta*, ami korai nyugdíjaztatását okozta. A békeidők ábrándos hitével szemlélte a szlovákiai magyar sorsot, melynek napi politikájától és szellemi harcaitól mindvégig távoltartotta magát.

Legkiválóbb jellemzését *Sziklay* Ferenc adta a költő posztumusz kötetének előszavában: »Minden korhangulat átzúgott szeizmográf érzékenységű lelkén, — írja Sziklay — de életében és költészetében csak egyet tartott meg vezetőfonálnak: a jóság, a hit és szeretet mindenekfelettiségét és ebből származó örök optimizmusát«.

Madame sans Gêne

Járossi Erzsikének hívták, rozsnyói evangélikus papné volt. *Bírálói kisebbségi George Sandot láttak benne*, aki életmódjában és túlfinomult lénye külsőségeiben sokban hasonlított a különös sorsú klasszikus francia írónőre. Madame sans Gêne, a szókimondó, nyugati műveltségű felvidéki író-asszony számára szűk keret volt a szlovákiai föld, szárnyalni szeretett volna ismeretlen kultúrák és nagy emberi problémák távlatai felé és sorsa megrekedt a felvidéki kisváros szürke mindennapjaiban. Ezért maradt félbe ígéretesen ívelő irodalmi pályája, ezért nem valósult meg Madame sans Gêne nagy terve a szlovákiai magyar irodalmi egység, mellyel később *Simándy* Pál, *Sziklay* Ferenc, *Győry* Dezső, *Szent-Iványi* József, *Szvatkó* Pál, *Vájlók* Sándor, *Dallos* István és *Staud* Gábor is megpróbálkoztak — sikertelenül. Madame sans Gêne elsikkadt abban az ellentétben, mely élete és szellemi állásfoglalása között áthidalhatatlannak mutatkozott. Ez magyarázza, hogy műveiből nem ismerjük meg az írónő valódi arcát, jellemét és képességeit. Hátrahagyott írásai és egyetlen regénye (»Nélkületek?«) csak elmosódó körvonalait jelzik annak a türelmetlen, harcos és felvilágosult pankhursti szellemnek, mely az írónő legbensőbb énjét a rozsnyói lelkészi lak ihletett csöndjében megszólalásra bírta. A legszellemesebb felvidéki magyar úriasszony volt, a Napkirály korabeli francia szalónok szellemes nagyasszonyainak lelki rokona, akiktől csak a nemzete sorsán aggódó magyar lelke különböztette meg.

Jarnó József

Lírával indult, a felvidéki magyar szociális költészet elindítója volt s mint életében, költészetében is legszigorúbb bírája önmagának. Befejezetlen nagy magyar tehetség, lázadásaiban és megtéréseiben jellegzetes Kisebbségi Vátesz. *Életében kevesen értették meg*, mert szociális tudata radikális megoldásokat követelt a dolgozó magyar tömegek ügyében, halála órájáu ellenfelei is megállapították, hogy magyarabb magyar volt a sallangos szónokoknál, közelebbről élte a magyar író örök tragikumát, mint azok, akik szociális írásai miatt lebecsülték kivételes tehetségét. A költő *Jarnó* József a francia Parnasse-iránynak mások által nem követett *szimbolikájával* tűnt fel (Prometheus), mely nála nem hangzott mesterkélten, mert minden során a kisebbségi sors átéltsége érzett. Mint regényíró 1927-ben tűnt fel, amikor elnyer egy budapesti irodalmi pályadíjat s a következő évben megjelenik nagy lélektani regénye, a »Börtön«, melyben a polgári életformák csődjén keresztül egy magasabbrendű új társadalmi szemlélet születését ígérte.

Novellás kötetében a »Magyar Miniatűrök«-ben a háború utáni magyar irodalmi életrajzok kiváló gyüjteményét adja, a korukat megelőző magyar szellemekről, akiket ép úgy félreértettek, mint időnként *Jarnót*, kispolgár társadalma. »Szakadó kötelek« című önéletrajz regényében megfelel azoknak, akik állítólagos világnézeti politikumot sejtettek műveiben: »Lesznek. — írja a *Szakadó kötelek* bevezetésében — akik regényem egyes fejezeteiből politikát akarnak előállítani. Kár a fáradságért, nincs benne politika, csak hányatás. Ha van benne glória: élet, ha van benne sár: élet. Ez a regény a gyerekszobából háborúba nőtt és a háborúból forradalomba öregedett magyar fiatal története«. Az összeomlás árnyékában, nemzete elkövetkező feltámadásának tudatos hitével indul a magyar jövő útjára. Akik »szélsőséges« világnézetére hivatkozva, idegenkedtek az írótól, bizonyára meglepetéssel olvasták 1925-ben önéletrajz regénye drámai utószavát: »Bűn volt a háború ellen beszélni, mi békét akartunk teremteni, kicsavartuk a fegyvert a katonák kezéből s megfeledkeztünk arról, hogy a másik oldalon még fegyveres katonák vannak, akik nem békét akartak, de győzedelmes békét, nem csendet, de halálcsendjét.«

Jarnó József korát megelőző szocális magyar író volt, megértette a magyarság korszerű hivatását és rámutatott a népi tömegek egyedül jelentős nemzetalkotó szerepére. Amikor 1934-ben, távol a szeretett felvidéki földtől, a szíriai Beirutban végzett vele a gyilkos váltóláz, azzal a tragikus tudattal húnyta le szemét, hogy a magyar ugaron még mindig nem ismerték fel *a korszerű szociális magyarság* kötelességeit, melyeknek élete utolsó pillanatáig dacos, követelő »kisebbségi« magyarja volt.

*

A felvidéki kérdés 1938 őszére világproblémává és a magyar nép presztízsét, európai jelentőségét eldöntő elsőrendű nemzeti ügyévé emelkedett. A világ sorsát intéző nagyhatalmak erkölcsi kötelessége az egyforma mérték és egyenlő igazságszolgáltatás elvének megvalósítása, mely ezidőszerint a középeurópai egyensúly egyetlen biztosítéka. A nagy várakozás idején, a felvidéki probléma utolsó felvonásának kezdete előtt hálás szívvel és kegyelettel emlékezünk a húszéves »kisebbségi sors« magyar puritánjaira, akik életüket és hitüket a Felvidék nemzeti öntudata megtartásának szentelték.

Kemény Gábor

Ha gyomrát elrontotta, igyék azonnal egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet, mert ez az emésztőcsatorna tartalmát gyorsan feloldja és biztosan levezeti, a bélműködést elrendezi, az anyagcserét fokozza és friss közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

A newyorki remete

Irta: Sebestyén Károly

A hetvennegyedik uccában (West), közel a Central Parkhoz lakik a newyorki remete. Lakik? Rejtőzködik, ahogy ez a remetéhez illik. Bújik az emberek elől, akiket nem szeret, akik őt nem ismerik. Festőállványa előtt dolgozik, furcsa, izgató színeket kever palettáján; nagyfeszültségű drámai látomásokat rögzít meg a vásznon. Átéli és keretek közé feszíti a gyönyörű, a végeláthatatlan, az elragadó, a bűnös Newyorkot, a Park Avenue ragyogó pompájával, a slumok borzalmaival; választékos szépségű démonaival és ijesztő banyáival; magasra emelkedő szellemi vezéreivel és alvilági gonosztévőivel. A megszállottak fanatizmusával dolgozik olajfestményein és rázkarcain, nem gondolva arra, lesz-e kritikus, aki méltányolja, lesz-e közönség, amely megnézze és megcsodálja, lesz-e mecénás, aki megvásárolja. És ha nem lesz? Éhen akkor sem fog halni. Mert a mi remeténk kettős életet él. Az egyiket a város nyugati részében (74 West), a másikat a keletiben (14 East). Nyugaton festőművész, keleten iparos. Nyugaton festőművész, aki a művészet legszigorúbb dogmáit sem érzi elég szigorúaknak, mert önérzete, tudása, bátorsága azokon is túl, felfelé mutat. Keleten iparos, aki várja a megrendelőket, tárgyal, sőt alkudozik velük, piszkos munkászubbonyban fúr, farag, fűrészel, az utolsó szögig mindent maga csinál segítség nélkül, portálokat, polcokat, üzleti berendezéseket, néhanap színpadi bútorokat, díszleteket. És nemcsak a maga segédje és inasa, hanem a maga ügynöke is. A megrendelt holmit, amely akárhányszor egész vasúti kocsikat megtölt, ő maga szállítja hol Buffalóba, hol St. Louisba; becsomagolja, kicsomagolja, teherkocsin a vasúti állomásról a megrendelő üzletéig kíséri, montírozza, felállítja. És aki egyszer nála rendelt, az másodszor nem fog máshoz menni; sőt tovább ajánlja a sógorának, a keresztkomájának, csak — a konkurrensének nem.

Egyebekben a newyorki remete, név szerint *Fábri* Rezső, a legműveltebb koponyák közé tartozik. Az esztétikában nem alkuvó dogmatikus, — innen van eddigi sikertelensége, amellyel egyáltalán nem törődik; amely ellen nem appellál az igazságot szolgáltató utókorra — a filozófiában és az életvitelben sztoikus; szerelmes a csendbe és magánosságba, ezért választotta lakóhelyéül a tízmilliós világvárost. Barátait nagyon megválogatja; honfitársai túlnyomó többségét csak messziről és hideg udvariassággal köszönti, különösen a success-man-eket. Az egyetlen, akihez hűséges és meleg szíve minden csepp vérével ragaszkodik, Theodore Dreiser, a zseniális és nagyon szerencsétlen író. Viszont Dreiser meg sem tud mozdulni nélküle. Az élet minden gyakorlati kérdésével szemben tehetetlen és tehetségtelen költő hozzá fordul tanácsért, útbaigazításért nagy és kis ügyeiben egyaránt. És ez nem csekélység. Mert a nehéz természetű, összeférhetetlen öregúrnak bőségesen akad nagy és kis ügye; hol a feleségével, hol a kiadóival, hol a kritikával.

Fábri Rezső művészete merőben egyéni nagy vonalaiban és aprólékos részleteiben. Vásznai és rézkarcai Newyork lelkének, külső és belső életének tükörképei. A részleteknek alapos tanulmány, mélyreható szemlélet és becsületes realizmus ad hitelességet. De ezeket a hiteles részleteket minden képen a *szellem* fogja egységbe, világítja át és emeli ideális magaslatra. Szeme a pontokat, a vonalakat, a színeket, a redőket, a foltokat, a töréseket látja. Szelleme a szellemet, amely életet önt a nyers, a tunya anyagba. Ezért minden művének szimbolikus jelentősége és értéke van. Ha kiállításokon, műtermekben tanulmányozzuk a moderneket, mindig az a benyomásunk, hogy ezek a fiatalok vagy álfiatalok hadat üzentek a szépségnek; a női akt náluk csak hullafoltokkal ékesen jelenik meg; a fák csak tar galyakkal, lombékességüktől megfosztva; a házak düledezők és elhanyagoltak; a bútorok felismerhetetlenek. Ha így értelmezzük a modernséget, Fábri Rezső minden, csak nem modern. Fanatikusan szereti a szépet. Nem riad vissza még attól sem, — mily vakmerőség! — hogy szép női arcot vagy testet fessen. És mégis ez a művészet modern ízében mai, sőt sorsát és bátor haladottságát tekintve holnapi. Mert szent hitem, hogy ezt a nagy művészt végre is meg fogják ismerni és egész értéke szerint meg fogják becsülni. Ha nem holnap, hát tíz év után. Fábri Rezső várhat. Könnyen várhat. Neki a művészet nem kenyérkereset, hanem szentség, amelynek áhítatos papja, nem üzére. Es oly szerény, hogy egyáltalán nincsenek igényei. A legelemibb szükségleteiről pedig gondoskodik a műhely. A műhely eltartja a műtermet is. A Kelet — nagyon gazdaságosan és nem mindig egyenletesen — gondoskodik a Nyugatról.

Modern Vénusz (Fábri Rezső rézkarca)

Newyorkban nem egy magyar festő él, köztük akad olyan is, aki fényesen. Az ötvennegyedik uccában, a Warwick Studio House-ban dolgozik *Halmi* Arthúr, az amerikai és angol pénzfejedelmek és szellemi nagyságok kedvelt festője. A világhírű művészt a Fehér Ház, a dollárkirályok vidéki kastélyai, a newyorki luxuspaloták látják vendégül. Itt van egy idő óta megint *Márk* Lajos és ahol Márk Lajos megjelenik, ott már hódít is. Az ő neve szintén a rég beérkezettek lajstromán szerepel. Fábri Rezső ezen a listán nincs regisztrálva. De lesz. Csak akadjon valaki, arravaló ember, műbíráló vagy műbarát, aki felfedezze. Természetesen ennek a felfedezőnek elébe kellene menni, az atelier-be becsalogatni, a képeket mutogatni és magyarázni és feldícsérni és ajánlani. Fájdalom, ehhez az elengedhetetlen művelethez Fábri Rezső néma. Sőt siketnéma. Nem tud beszélni. főkép önmagáról nem. Azt mondja az ő halk hangján, de nagyon önérzetesen és nagyon energikusan: »Beszéljenek helyettem a képeim«. És begubózik műtermébe és fest tovább rendületlenül. Igazán *l'art pour l'art*. Fest, hogy fessen. Mert Isten arra rendelte és úgy alkotta, hogy mindazt ami benne él és forr és erjed mint érzés és gondolat: színekben és vonalakban, a fény és az árny játékában fejezze ki.

Newyorki heteimnek e különös ember társasága adott legtöbb színt, tartalmat és ösztönzést. Nagyon régen ismerem, tízesztendős kisfiúkora óta. Akkor hozta el hozzám az édesanyja a Barcsay uccába, a gimnáziumba, hogy tanítsam, neveljem és vigyázzak rá. Nyolc évig tanítottam, neveltem és vigyáztam rá. Aztán kibocsátottam az életbe. Sokáig nem hallottam róla; csak azt tudtam, hogy künn volt a fronton és ott is derekasan megállta a helyét. Most nyolc éve Newyorkban kerültünk megint össze. Nagyon megörültünk egymásnak. Most a nyáron, mikor ismét kiutaztam Amerikába, már belevontam ottani tartózkodásom kalkulusába Fábri Rezső barátom társaságát is, mint aktív tételt. Nem csalódtam. Sokezer tanítványom közül ő egyike ama keveseknek, akikről megismételhetem a Szentírás ígéjét: »Ő az én szerelmetes fiam, kiben nékem kedvem telik.«

---

kezdtek kihúzódni a templomból s akkor ő is kihúzódott.

De az már nem volt mese, amit csinált. Úgy intézte ugyanis, akkor érjen ki a szabadba, mikor a pék.

S mikor az Isten borús szürke ege alatt állottak, egyszerűen, a világ legnyugodtabb módján s a legtermészetesebben odament a pékhez s odaadta neki a napvirágot.

A pék nagyot nézett s nem tehette. Elvette. Pedig habozott, ne utasítsa-e el?

Akkor Zsófika azt mondta, olvassa el ami a papírra van írva. S ezt oly csudálatos nyugalommal, mintha már éppen kiszállott volna a nehéz és zavaros testből.

A pék elolvasta. A papírra ennyi volt írva:

Én szeretem magát.

A pék nagyot nézett, fekete szemeit nagyon kimeresztette s fekete haja most is úgy állott, mint valami fényes fekete felhő a hegyen...

— Kislány ne szeressen engem, nekem már van aki engem félt.

Zsófika egyszerre visszaalakult. Visszabújt szép ragyogó szellemből, visszaköltözött a lent a porban, roncsban ott hagyott tetembe. Ezzel aztán azonnal el is veszett minden bátorsága és ártatlansága.

Egészen közönséges kislány lett belőle s már nem is tudta, mit csináljon.

Rámeresztette a szemét a pékre s ajkát elbiggyesztette s azt mondta:

De mielőtt megszólalt volna, a pék már adta vissza neki az őszi napvirágot, ami őt végkép kihozta a sodrából.

Most szólalt aztán meg. S mit mondott? Na mit?

Semmit, csak ennyit:

— Maga ronda.

S eldobta a fenébe az őszi nap virágát

Ez az, amit mi nem tudunk fiúk, se öregen, se fiatalon. A pék sem tudta. Volt egy rossz foga, megszívta s azt mondta:

— Üh ha.

S utána nézett, de nagyon, a kislánynak.

Fábri Rezső

1918. máj. kiáll. N. Halon

A Liszt Ferenc-tér, olaff.

1300.–

dupl

Fábri Rezső (Ralph),

festő, grafikus és ipar-

művész; az 1894. Bpesten

Gimnáziumi érettségi után

két évig építészetet tanult

1914–18. a bpesti képzőmű-

főiskola növendéke volt,

hol rajztanári oklevelet

nyert. 1921. az Amerikai

Egyesült államokba vándo-

rolt. I

Mint festő és grafikus

( )

Vésö peremes bronzból X. 50.

Fábry Rezső

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-291, 188-307

1960 JUL 19.

ESTI HIRLAP

117

□ KÉT MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ ismert amerikai festőművész tartózkodik vendégként Budapesten: Fábry Rezső (aki egyébként a New York-i temperafestők egyesületének elnöke), és Révész Ferenc. Külön-külön érkeztek, hosszú idő óta nem látták egymást — s városnézés közben találkoztak véletlenül a ligeti Vajdahunyad váránál.

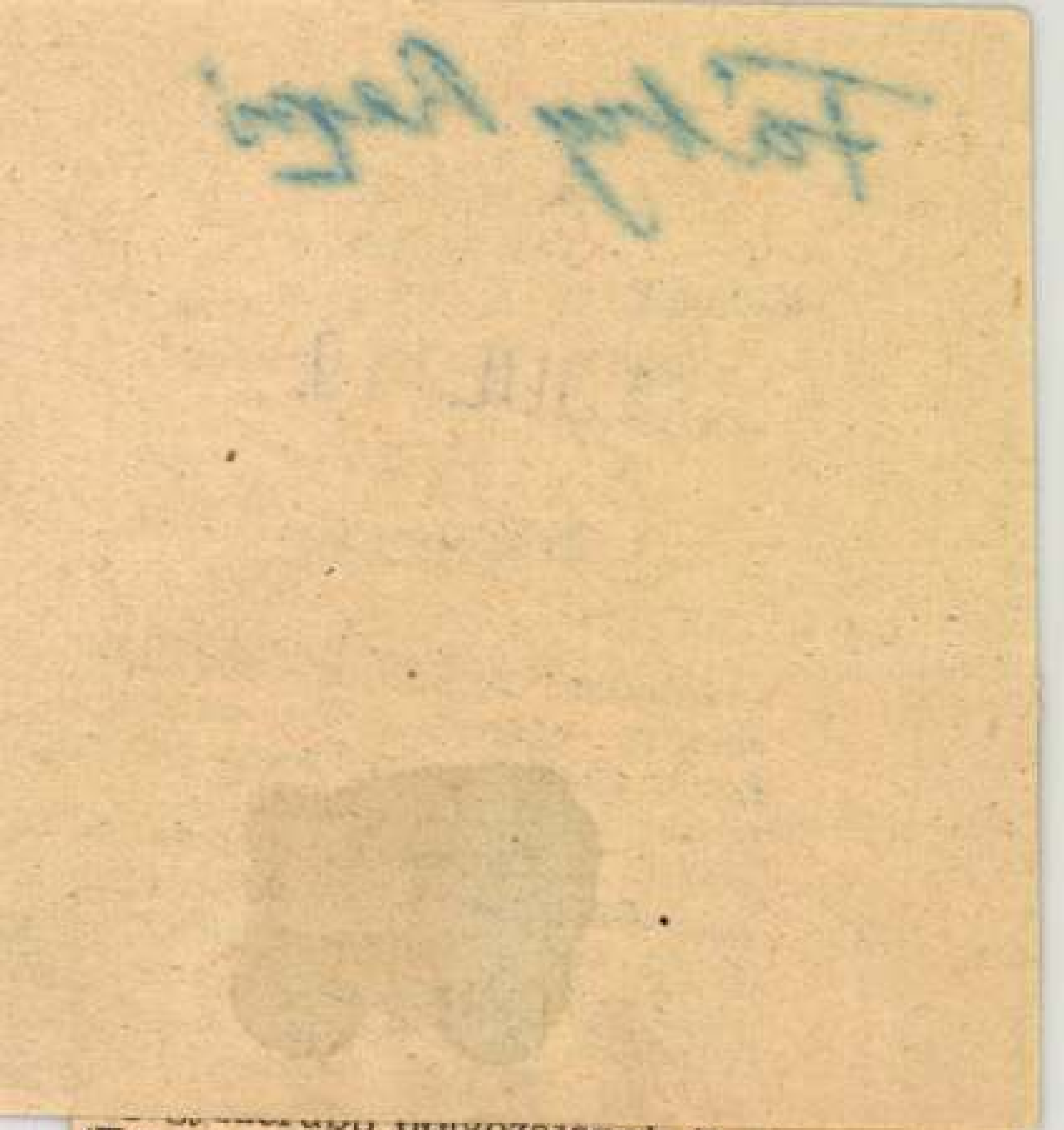

(Taps.) Azoknak, akik felépí-
tették és fenntartják ezt a vá-
rost. Gratulálunk a város, az

II portálokat üzleti be-
rendezéseket, szimpadi
butorokat, díszleteket
terver és készit s
newyorki, buffaloi és
St. Louisi rendelőinek
maga szállitja s mag állit-
ja fel azokat. X

Vásznai és rézkarcai New-
york lelkének, külső és belső
életének tükörképei.

I Kettős életet él, it város
nyugati részében művész
keleti részében iparos.
művész és iparos vok.

X 1931. F. tereverte és rendezte be Th. Dreiser amerikai iró házát Mount Kiscoban.

(1929. Egyip. kiáll. New-York ban
1945. kiállítása volt a modern művészeti Studióban.

Fábri Rezső

4.

MAGYAR MUVESZET

1929. 640

F. R. newyorki
kiáll-a
képpel

MEGHIVÓ

RALPH FABRI

FESTŐMŰVÉSZ

RÉZKARC KIÁLLITÁSÁRA

AMELY 1946. NOVEMBER HÓ 10-ÉN, VASÁRNAP
DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR A MAGYAR AMERIKAI
TÁRSASÁG VÉDNÖKSÉGE ALATT NYILIK MEG A

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEMELET.

TISZTELETTEL:

ARÁNYI ÁRPÁDNÉ SZALMÁSSY ZSIGMOND
IGAZGATÓK.

A kiállitás megtekinthető 1946 november 20-ig bezárólag, naponta 10—5 óráig, vasárnap 10—2 óráig.

Fabri Ralph

NYOMTATVÁNY

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula *úrnőnek / úrnak*

Budapest

II. ker., Lagymányosi *út / utca / tér* 16 *sz.*

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

Fábri Rezső

Az országház, cenzurázva 500.—

Nemzeti Szalon 1920

MAPE. 7. Kiáll. máre

dupl

NAGY ISTVÁN: Erdélyi dombok.

Fábri Rezső

Festő

l VII. Kertész u. 43

Műcsarnok

1919–20. tél

dupl

életrajza a
Szalmássy-kata-
lógusban
l. művelmél

Paraphrasis Psalmorum Davidis.

(Debrecini, 1632.) V. 296.

Fábri Rezső

[7] newyorki
kiállítása

MAGYAR MUVESZET
1929.640.1

Fábri Rezső

Sofőr (divanon
heverő fiatal nő
képe)
a művész newyorki
kiállításából

Repr.

MAGYAR MŰVÉSZET
1929. 640 l.

Dupl

Basilide
Ker

Egy régi
(egy kölgy)

Nikóssz
kegelt

Fábri Rezső

Fábri *Rezső*, festő, *1894. Budapesti tanulmányok után Newyorkba költözött. Egyéb munkái közt 1931-ben ő tervezte és rendezte be Th. Dreiser világhírű amerikai író házát Mount Kiscoban.

Új Idők Lex.

TK.

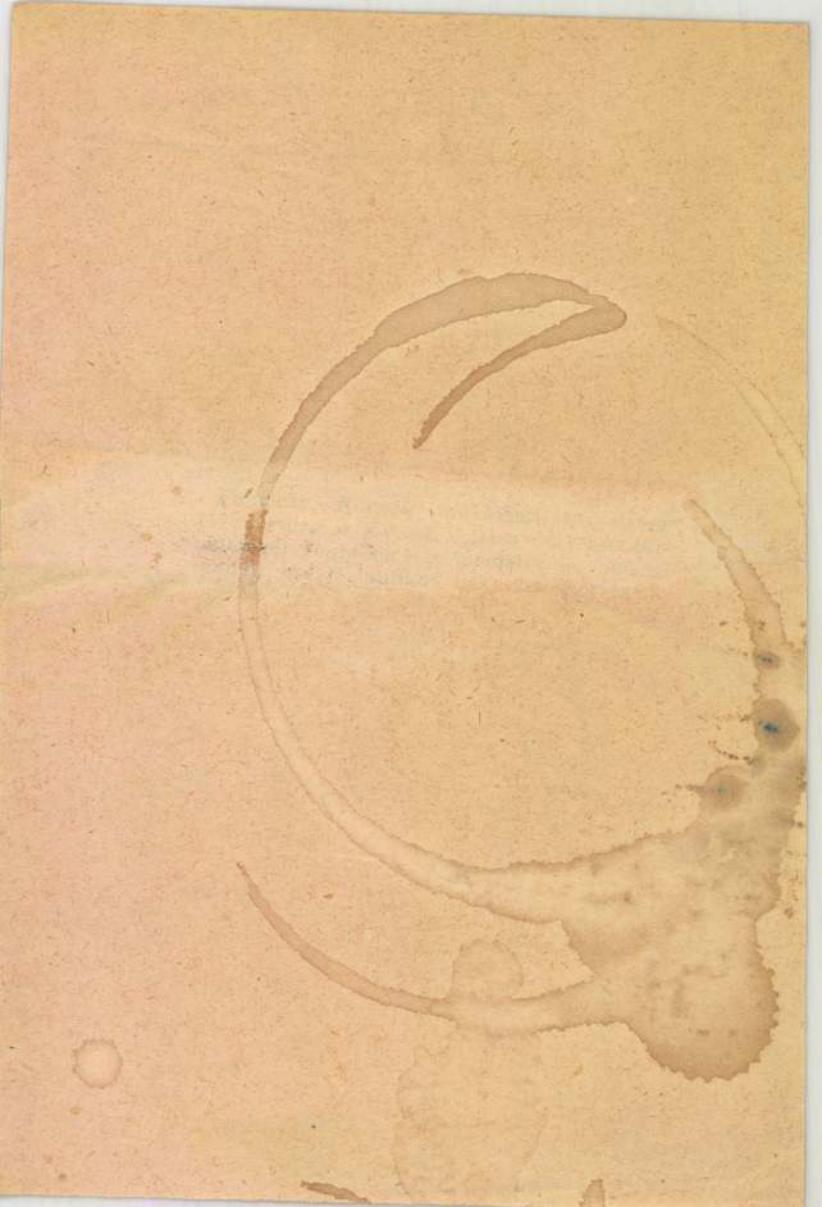

Fábri Rezső

U. 3960

Kék kimono,
fenti newyorki
kiállitásról

repr.

Pesti Napló képes
mell. 1929. ápr.
28.

kép

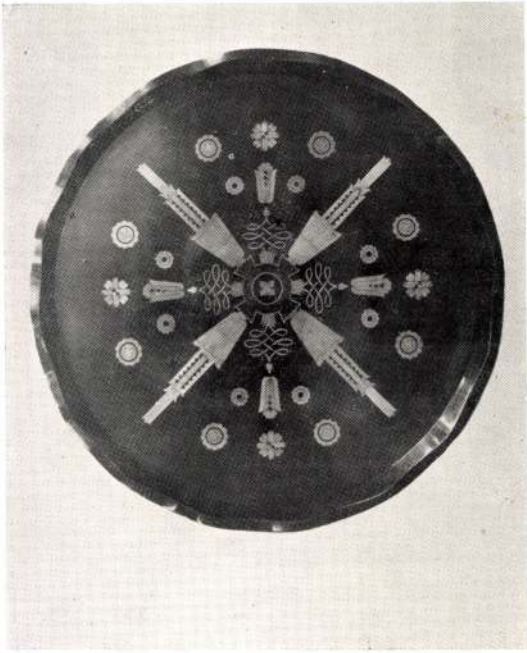

DÍSZÍTŐSZOBRÁSZ SZAKOSZTÁLY MUNKÁJA. — IN
OBEN : ARBEITEN FÜR DEKO
UNTEN : INTARSIENARBEITEN DER FA

Fábri Rezső

Jelmeres bál lóháton
c. képe repr.-
Pásztortűz 1930. okt. 5.

Leány vőlegény pamlagon,
repr. u. o.

Képek

Nous vous prions de Nous
facture par mandat de
En attendant vos nouve
salutations sincères

1930 jún. 1.
Címlapkép

PÁSZTORTŰZ

SZERKESZTIK: GYALLAY DOMOKOS ÉS REMÉNYIK SÁNDOR

FÁBRI REZSŐ: „KÉK KIMONÓ"

XVI. ÉVFOLYAM 11. sz. 1930 JUNIUS 1.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 5. Telefonszám: 6-87.

Előfizetési ára egész évre 500, félévre 260, negyedévre 140 lej.

TARTALOM

Kovács László: Hőskor? — *Hunyady Sándor:* A két rabló (novella). — *Erdélyi József:* Minden árvák anyja (vers). — *Georges Paton:* Delphi. — *Török Gyula:* Az utolsó út (elbeszélés). — *Dánér Lajos:* Tej (vers). — *Dr. Mező Ferenc:* Tordai Ereős Borbély György. — *Dr. Tulogdy János:* Cholnoky Jenő ünneplése. — *Nansen halála.* — *Jules Lernina:* Az almafa (novella, fordította: *Lakatos Imre*). — *Bányai János:* A természet játéka. — *Magyar Bálint:* A legszebb május-reggelen... (vers). — *Gaál Gábor:* A szerelem változik. — *Szabó Mária:* Háztűznéző-ben (regényfolytatás). — *Irodalom—Művészet.* — *Szinház.* — *Szerkesztői üzenetek.*

PÁSZTORTŰZ

ERDÉLY LEGJOBB SZÉPIRODALMI LAPJA

ELŐFIZETÉSI ARAI:

Belföldön:

Egész évre . . 500.— L Negyedévre . . 140.— L
Félévre . . . . 260.— L Egyes szám . . 20.— L

Magyarországon:

Egész évre . . . . . 22 pengő

Csehszlovákiában:

Egész évre . . . . . 130 cs

Jugoszláviában:

Egész évre . . . . . 220 dinár

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság

Cluj-Kolozsvár.

FIÓKOK:

Arad - Arad
Braşov - Brassó
Oradea - Nagyvárad
Sibiu - Nagyszeben
Timişoara - Temesvár
Târgu-Mureş - Marosvásárhely
Turda - Torda

Saját tőkél 100 millió lei

MEGJELENT
a Minerva reklámnaptárok 1931. évi képes árjegyzéke
a legujabb reklámnaptárokról.

Érdeklődőknek dijtalanul küldi a Reklámosztály

CLUJ-KOLOZSVÁR,
Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 5.

"FROTA" R.T. RÁMAGYÁR és a **RUGBY-DURANT** automobilok vezérképviselete

Timişoara-Temesvár, Strada Germena No. 1.
és Bul. Reg. Maria 8. (Cioban-palota)

IRÓGÉP
vétel: **BIZALOM** dolga!
Kérje — saját érdekében — a régi megbizható »STOEWER« gyár 1930-as model RECORD és PORTABLE irógépeinek bemutatását
Körmendy Mihály-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg. Maria (Deák Ferenc-u.) 25.

Telef: No. 9-51.

Telef.: No. 9-51.

Összes rendszerü számoló, összeadó, sokszorositó, és kopir-gépek állandóan ráktáron. Speciális irógépjavitó mühely. Irógép-kellékek nagy raktára!

„Transsylvania" Bank R.-T.

* CLUJ-KOLOZSVÁR *

FIÓK-INTÉZETEK: **Torda, Gyulafehérvár, Marosujvár, Maroshéviz, Ditró, Gyergyószentmiklós, Csikszereda, Csikszentmárton, Kézdivásárhely, Mócs**

KIRENDELTSÉG: **Aranyosgyéres**

Elfogad betéteket, leszámitol váltókat, bárhova teljesit átutalásokat, meghitelezéseket.

IZLÉSES CSOKROK, KOSZORÚK ÉS SZÉP CSEREPESVIRÁG JUTÁNYOS ÁRBAN

SCHULTZ REZSŐNÉL

Virágüzlet: Főtér és Unió-utca sarok.

Kertészet: Strada Dragoş Voda (v. Brétfű-út) No. 1.

„Cukrászat és hideg büffé"

cim alatt jelent meg

CZELNAI ESZTER

leguja b szakács könyve. A köny előnye a többi hasonló cukrászkönyvek fölött abban áll, ogy részletes és világos magyarázatát adja ezoknak a szakfogásoknak, amelyek pontos kivitelén fordul meg a siker. Valóban szakismeretet közvetitő olyan tankönyv, amely egyetlen háziasszony könyvtárából sem szabad hiányozzon és amely kulcsot képez egyéb szakácskönyvekhez is. Ára 190 lei, vid kre 195. Utánvéttel 210 lei. **MINERVA könyvesboli Kolozsvár, Str. Reg. Maria (Deák F.-u.) 1. sz.**

ELLENZÉK

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — — 1200 Lei
Félévre — — — — 600 „
Negyedévre — — — 300 „
Egy hónapra — — — 100 „
Egyes szám — — — 5 „

Szerkesztősége és kiadóhivatala
CLUJ-KOLOZSVÁR
STR. UNIVERSITĂŢII (V. EGYETEM-UCCA) 8. SZÁM.

Fábri Rezső

1914/15 – 1917/18

Ferképzomfoiskèvk

1937-33. 80 l.

lusi emlékoszlop Párizsban, s az ő nevéhez fűződik a Palais de Justice újjáépítése; ez utóbbi munkáját nemes klasszicista szellemben végezte.

DUCCIO (ejtsd: *duccsó*), *Agostino d'Antonio di* (1418—1461?), firenzei szobrász és építész. Bár nem tartozik Donatello segédei közé, de a nagy mester művészetéből ered sajátságos stílusú plasztikája. Kissé felületes egyéniség, nem az igazságot, hanem a tetszetős bájt keresi. Plasztikai tudása nem áll biztos talajon, főleg lapos domborműveket mintáz, képzelete ezekben játszi formákban érvényesül. Alakjait lebegő ruhákba burkolja, amelyek hol a testhez tapadnak, hol pedig dús ráncokban csapongnak az alakok körül, mintha szél bodrozná őket. D. művészetében a firenzei késői quattrocento festőinek nőies stilizálása jelentkezik pár évtizeddel korábban. Korai munkája a modenai székesegyház egyik oltára számára készült domborművei 1442-ből, melyek a templom hátsó falába vannak most beillesztve. Az egyik relief Modenának Attila csapataitól való megszabadítását (452) ábrázolja. 1446-ban D. templomrablás gyanúja miatt Firenzéből elmenekült és Észak-Olaszországot megjárva Riminibe megy, hol a Leone Battista Alberti tervei szerint átépített Tempio Malatestiano emléktemplom belső plasztikai díszítését végzi. Simone di Nanni Ferrucci és Bernardo Ciuffagni segédkeznek neki. A templom ékítésében bő tér jutott D. táncoló és zenélő puttóinak, lengőruhájú allegorikus női alakjainak, humanistaízű reliefjeinek. 1457—1460-ig D. Perugiában Sienai Szt. Bernát kápolnájának homlokzatát díszíti hasonló stílusú, de nem egyszer bensőséges domborművekkel és szobrokkal. Ugyanitt a S. Domenico számára készült díszes oltára (1459) maradt reánk. A 60-as években D. visszatér Firenzébe, hol a székesegyház számára dolgozik, majd a 70-es évek elején újra Perugiába megy. Ekkor építi

Fábri Rezső

Chroniqueur:

~~[illegible]~~ Egy magyar piktor karrierje Amerikában.

Képzőművészet

1933. 59. sz. képekkel.

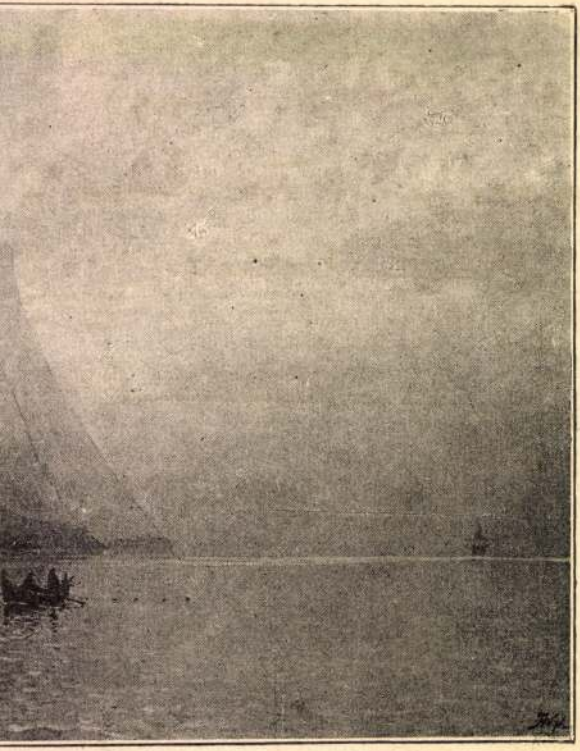

ELSTEN. SOGNEFJORD.

Fábri R.

festő, XX. sz.

134. Havas részlet

olaj. 35 x 28.

P 30,—

Almásy-Telleki X. 1942

A XI. Tavaszi Szalon kiállitását

a

Szinyei Merse Pál Társaság

következő bizottsága birálta meg:

Iványi Grünwald Béla
Jeszenszky Sándor dr.
Oltványi-Artinger Imre
Pátzay Pál
Réti István
Sidló Ferenc
Szőnyi István
Vidovszky Béla

Zádor István

Fábri Rezső

1917. Szent György Céh 33-ik
aukciójan
Domboldal, olaszt.
A Gyűjtő. 1917. 158. l.

~~Anjou liliom~~ ~~IV. 81,82.~~

Fábri Rezső

Munkamunk
1919-20. tél hiák. 502
A tó partján, of

Sátoraljaújhelyi ref. egyház ötvösművei

V. 11 – 14.

— — ezüsttányérja 1608-ból V. 11.

— — fedeles ezüstpohara V. 11.

— — ezüsttányérja 1691-ből V. 11.

— — talpas pohara V. 12.

— — ezüstpohara 1711-ből V. 12.

— — fedeles) kannája V. 12, 13.

(Rákóczi)

Fábri Rezső

1920 jan.–febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

F. H. ur arckepe, olajf.

1920, máre Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti Szalonban

Az országház, ceruzarajz 1000.–

1920. máj

kiáll. Nemzeti Szalonban

Olvasó leány, vvif. 5000.–

1920. szept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Kilátás a Halászbástyáról,
olajf. 1000.–

Lelet, magyarázi VI. 90, 91.

Fábri Rezső MDK

A tó partján, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli tárlat

Fábri Rezső"

Képzőművészet áprilisi száma amerikai festőművész képeit hozza.

M. 933. IV. 12.

Fábri Rezső

festőművészet

A Képzőművészet áprilisi száma, - igen érdekes, tanulmányban ismerteti olvasóival magyar festőművészet mutat be: Fábri Rezsőt. -

Est. Kurír

1933 IV. 6

Fábri Rezső MDK

A tó partján, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Fábrl Rezső

Olvasó leány vizf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920.Május. 7.1.

MDK

Fábry Rezső

Kilátás a Halászbástyáról, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. lo. 1.

Fábry Rezső, festő 7 Dh

Magyar származású amerikai festő-művész. Vendégként Budapesten tartózkodik.

— : Ma hallottuk 2.1

ESTI HÍRLAP, Bp. 1960. júl. 19.

MDK

Fábri Rezső

"Sofán" c.kép repr. /A művész newyorki kiállitásából/

Magyar Művészet, 1929. 640.l.

Fábri Rezső

MDK

A tó partján, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Univ. of Southern Carolina kutató közgazdásza, 1965-: rendkívüli tanára.

I: Hung.A.1. – AMWS.

Fabinyi Andor (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1908. dec. 27. - Sydney, 1978. júl. 25.): könyvkiadó. * *Tan.*: 1926-30: PPT, okl., 1933: uo., bölcsész dr. * *Lh.*: 1939-: Ausztrália. * *Karr.*: 1939-54: az F. W. Chesire Proprietary Limited (Melbourne) könyvkiadóvállalat és fiókvállalatai (Glen Iris) igazgatója, 1954-67: ügyvezető igazgatója, 1967-69: igazgatósági elnöke, 1955-67: több alkalommal elnöke az ausztráliai könyvtáregyletnek, 1965-67: a könyvkiadók egyesületének, 1966-69: a nemzetközi kapcsolatok intézetének, 1967-69: a belügyi intézet Victoria állambeli csoportjának, 1972-: az UNESCO-bizottságnak. A Pegamon nyomda ügyvezető igazgatója.

M: *Social and Cultural Issues of Migration.* (Canberra, 1970).

I: Bölöny. – FMa 1960/14. (Russel E.).

Fabinyi Tihamér (Hisnyó, Gömör-Kishont vm., 1890. aug. 7. - Boston, 1953. jún. 11.): ügyvéd, politikus. * *Tan.*: 1913: PPT, jogi dr.; Berlin; Lipcse; Univ. of Cambridge. * *Lh.*: 1944-: Svájc, 1945-: USA. * *Karr.*: A Mid-European Studies Center magyar osztályának vezetője, a Boston College tanára.

I: MÉL. – Vasváry.

Fabó László: képkereskedő, újságíró. * *Lh.*: USA. * *Karr.*: 1954-: a Hídfő szerk.-je, 1983-: az Új Hídfő és az Új Hídfő Könyvtár kiadója, a Magyar Film-Múzeum tulajdonosa.

I: Mildschütz.

Fábri Károly (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1899. nov. 18. - Delhi, 1968. júl. 7.): orientalista, egyetemi tanár. * *Tan.*: Erzsébet Tudományegyetem, Pécs. * *Lh.*: 1931: Anglia, majd India. * *Karr.*: Több indiai egyetem vendégprofesszora, a Lahore Museum igazgatója, az Annual Bibliography of Indian Archeology szerk. bizottságának tagja.

I: Bölöny. – Charles Fábri. Life and Works. Ed. Geza Bethlenfalvy. (1980). – MaHír 1983/1. (V. J.).

Fábri Rezső (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1894. ápr. 23. - New York, 1975. febr. 12.): művészettörténész, egyetemi tanár. * *Tan.*: 1912-14: József-Műegyetem; 1918: Képzőművészeti Főiskola (Bp.), rajztanári oklevél. * *Lh.*: 1921-: USA. * *Karr.*: 1949-50: az Univ. of Delewar (Newark), 1950-51: a National Academy of Design (New York) tanára, 1965-: elnöke, 1951-67: a New York-i City College tanára. 1949-52: az országos rajzakadémiai tanács tagja, 1952-53: titkára, 1951-52: a New York-i képzőművészek vezetője. 1950-61: a Picture on Exhibit kritikusa, 1958-60, 1969-: a Funk and Wagnalis enciklopédia művészeti szerk.-je, 1961-: a Today's Art Magazin társszerk.-je.

M: 1. *Learn to Draw: A Comprehensive Handbook for Art Student and Art Lovers.* (New York, 1945). – 2. *Oil Painting, How-to-do-it.* (uo. 1953). – 3. *Guide to Polymer Painting.* (1966). – 4. *Color. A Complete Guide for Artists.* (New York, 1967, 1970). – 5. *Complete Guide to Flower Painting.* (uo. 1968, 1973). – 6. *Painting Outdoors.* (uo. 1969). – 7. *Painting Cityscapes.* (1969). – 8. *History of the American Water Color Society.* (1971). – 9. *Artist's Guide to Composition.* (1971). – 10. *Sculpture in Paper.* (London, 1976).

I: Hung.A.3.

Fabriczy Kornél (Lőcse, Szepes vm., 1839. szept. 3. - Stuttgart, 1910. okt. 5.): vasúti mérnök, művészettörténész. * *Tan.*: 1857-58: a bécsi, 1861-63: a karlsruhei és a zürichi politechnikum; 1876-78: Olaszo., 1878-80: Franciao., művészettörténet. * *Lh.*: 1880-: Németo. * *Karr.*: 1885-: a Repertorium für Kunstwissenschaft munkatársa. * *Tag*: 1903: MTA tb. * *Publ.*: Zeitschrift für bildende Kunst, Die Kunstchronik, Allgemeine Zeitung, Kunst und Gewerbe, Courrier de l'Art, Gazette des Beaux Arts, Arte e Storia, Archivo storico dell'Arte.

M: 1. *Zur Kunstgescichte der Hohenstaufenzeit.* Klny. (Leipzig, 1879). – 2. *Il libro di Antonio Billi.* Klny. (Firenze, 1891). – 3. *Filippo Brunelleschi. Sein Leben und seine Werke.* (Stuttgart, 1892). – 4. *Il codice dell'anonimo Gaddiano nella biblioteca nazionale di Firenze.* (Firenze, 1893). – 5. *Andrea del Vericchio ai servizi de'Medici.* (Roma, 1893). *Charles Iriarte. Journal d'un sculpteur florentin en XV. siècle.* (Paris, 1894). – 6. *Domenico Resseli, ein vergessener Bildhauer des Quatrocento.* Klny. (Berlin, 1898). – 7. *Der Triumphbogen Alfonsos I. am Castel Nuovo zu Neaple.* Klny. (uo. 1899). – 8. *Donatellos.* Klny. (uo. 1900). – 9. *Ein Jugendwerk*

Bernardo Rossellin
te. Schöpfungen se
1900). – 10. *Neues*
des Niccolo d'Arezz
Giovanni Dalmata.
Werke des Meister.
Niccoló di Piero L
appunti sulla vita e
(Firenze, 1902). –
Giuliano's da San G
14. *Medaillen der i*
(Leipzig, 1903; ang
palazzo nuovo della
renze, 1904). – 16.
1915).

I: Szinnyei. – Be
Kornél tiszt. tag e
Rózsaffy Rezső: Fa
(Bp. 1914).

Fábry Pál (Bp., P
1919. jún. 19. -):
1941: PPT, államtu
USA. * *Karr.*: 194
vetség, majd a Sz
1949-52: a SZER
Du Pont konszern
dója. 1949-56?: a
szerk.-je. * *Tag*: K
lamtudományi Aka

M: 1. *Der Hitle*
Ein Beitrag zur M
senpolitik. (Darms
Wirren 1940-1941
litärische Vorberei
uübergangens. (uo.
nion und Dritte R
Geschichte der de
hungen von 1933 b

I: Bölöny. – ÉI
MN 1989/202. (En

Fagyas Mária; *Bu*
Pest-Pilis-Solt-Kis
Tan.: PPT. * *Lh*
1942-70: a Twenti
ro-Goldwin-Mayer
Warner Brothers fo
Bús-Fekete László
a Brodway-n mut
ven (1944), Alice
Two (1947), Faith
Mary Helen Fay.

M: 1. *The Fift*
1963., London, 1

FÁBRI Rezső művészettörténész

MEIL I. Bp.,1990

Fabri Rezső (Fabri Ralph)

szül.: 1894, Bp. Festő; grafikus. Képszőm. Fős: t végzett, 1921 óta él az Egyesült Államokban. Rendszeresen tanít festészetet és grafikát, e témával 7 könyve jelent meg. 1964-ben Bp.-en kiállított. Kiállított művei:

A még lovas	1965	acryl, dekli	56 x 71 cm
Doctor Faustus	1947	rézkarc	300 x 225 mm
Álom	"	"	" "
Hit	1948	"	" " (repr.)
Keringő	1951	"	225 x 300 mm

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön. Bp. Műcsarnok, 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bognár József 20. l.

Fabri, Ralph M.D.K.

művészettörténész. Szül. Bp.1894.ápr.23.
1918-ban a Képzőművészeti Főiskola tanára.
1921-ben Kanadában az Allen Theatre (Winnipeg)
helyettes művészeti igazgatója. A következő művészeti intézmények tagja: Soc.of Amer.Etchers;
Connecticut Acad. of Fine Arts; California Soc.
of Etchers. Helyettes vezetője az Audubon Artists
Society-nek. Cime: 54 W 74th St. New York 23, N.Y.

vö. World Biography, 1948.

Fábri Ralph

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1960 JAN 22

RALPH FABRI magyar származású, 38 éve New Yorkban élő neves festőművészt, megválasztották a Svájcban székelő un. International Institute of Arts and Letters tagjává. Ennek a művészeti intézetnek többek között tagjai: René Clair, Jean Cocteau, Marc Chagall, Daphne du Maurier, André de Segonzac, André Maurois, Aldous, Huxley, William Saroyan, Thornton Wilder és sok más nemzetközi tekintélyű híresség.

nüskodó képet is festett. E ké-
peket most Párizsban bemu-
tatták a könyv megírásának
centenáriuma alkalmából ren-
dezett kiállításon.

FRANCOIS MAURIAC he-
vesen polémizál az *Express*
hasábjain (ahol hétről hétre

Fábri Rezső

1970 DEC 12

XX. századi magyar származású művé

MŰVÜK ITT ÉL TOV

: Fabri Ralph (Fábri Rezső) : Hit

térve
elebbi
ek is
dmé-
erüle-
való-
világ
pont-
talál-
hazai
észek
ani a
ren-
kiállí-
utató-
ac- és
yszíni
ekkel;
sport
geket.
et, hi-
Bar-
k. A
a jövő
nt er-
lékez-

yel a
dta a
zéseit,
ösztö-
állítás
ajánl-
vészeti
Lajos
nek a
l: egy
ácsolta
át, aki
nyelvi
es cél-
ulatoni
olással
leendő
i.

hozzá-
a sta-
másit
t pat-
Ez a
bízunk
nk ol-
on élő
dez új

MAGYAR HÍREK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fábri Rezső

54 A Liszt Ferenc tér olajf. 1300.—

Nemzeti Szalon

1918 máj

fav. kiáll

zeti életünk három annyira fontos alkotó elemét: a magyar földet, a magyar városokat és a magyar népet. Szerény kísérlet ez a kiállítássorozat, hogy a főváros kiállításokat látogató, tehát kultúrált rétegei számára közelebb hozzuk vidéki városaink és népünk életét. Ennyiben van időszerű jelentősége kiállításainknak.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület.

Fábri Rezső

Képzőműv. Főisk. Fkj.
Kiáll. 1917–18.

Erdő széle, A Mező-
gazdasági Múzeum, A
Liszt Ferenc-tér alko-
nyatkor, Óbuda vára,
Napfürdő, Erdő Alsó-
lehota, Of

Fábri Rezső

Képzőműv. főisk. ifj. kiáll. 1915-16.

Téli alkonyat, rajz
Toldy Ferenc-utca, rajz
Régi ház Tabánban, vízf.

Fábri R

Nepřem Fořisk Ysfj kiáll

1915-16. Télé alkoyat
Toldi F-n.
Rési kár Tabánban

1917-18 Erdő tiále
A Marögard. Muze
A List F-tér alkoyathon
Árve váre
Napfürdő
Erdő
Alsólehotka

Fábry Ralph

Született Budapest 1894. Festő, metsző, író. A New York-i „Todays Art" cimü lap szerkesztőségi tagja. Tanulmányai: City College, New York.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
83 l

Fábri Rezső
A tó partján, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 24 l 1.

Fabri Rezső [festő]

Meghalt New-Yorkban. (81 éves volt.)
Született Budapesten: 1894-ben.

— : Elhúnyt Fabri Rezső festő.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 23.

Fábry Rolph

A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. Könyvei: „Tanuljunk meg rajzolni" (1945) Hogyan fessünk olajjal" (1953) Cím: 34 W. 74th St., New York 23. N. Y.

Fehete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334 p. 83 l.

Chroniqueur:

EGY MAGYAR PIKTOR KARRIERJE AMERIKÁBAN

Fábri Rezső festőművész nevét nálunk, hazájában, nem igen ismerik. Amerikában annál jobb csengésü neve van. Az ismert *Vanity Fair* nevű amerikai folyóirat csak nemrég ismertette terjedelmes cikk keretében művészetét és a *The Sun,* az amerikai intelligencia esti lapja hódoló cikkben méltatta a magyar művész tehetségét. Ezeket a sajtósikereket természeteseknek kell találnunk, ha számbavesszük, hogy Fábri Rezső számos magasnivójú kiállításon vett részt, egy nagy önálló kiállítása is volt New-Yorkban és műveit nem kisebb gyűjtők vásárolták meg ezeken a kiállításokon, mint Theodor *Dreiser*, Mabel *Farrar* és A. *Mandelstam.*

Fábri ugyan tíz egynéhány évvel azelőtt Magyarországon kezdte meg művészi pályafutását, de kifejlődése, művészi kiteljesedése, az új világban történt meg. Művészete két irányban ért el jelentékeny sikereket. Az egyik a grafika, a másik a portré. Mindkettőben nagy rajztudása, vonalainak szellemessége és kifejezési erejének biztossága vezette célhoz.

Grafikájának legfeltünőbb vonása amerikai jellegzetességü. Egyik kvalitása a technikai tökéletességre való törekvés, másik a fantázia gazdagsága, mind a kettő olyan érték, amit amerikai művésztől amerikai közönség elsősorban követel meg és minden művészi sajátosságok között legtöbbre becsül. Ez a magyarázata annak, hogy Fábri Rezső rövid évtized alatt az amerikai művészek első sorába küzdötte fel magát.

Ha csupán egy futó pillantást vetünk a rézkarcaira, melyek közül néhányat most bemutatunk, láthatjuk, mekkora utat tett meg a művész az amerikai szellemiség irányába. Eleinte még kötik az európai hagyományok, az európai kultúra szellemisége még élénken érzik azokon a kompozicióin, melyek egy kifinomult ízlés és hagyományszürte művészi törekvés jegyében fogantak, de a Paradicsom c. rézkarca, vagy egy bár közönségének lelki keresztmetszete, Sámsonja, már az amerikai szellem vezérmotivumait vetiti ki: a kifejezés erőteljességét és a fantázia bőségét. Boxmérkőzés c. képe ennek a műfajnak legtetején mutatja be a nagy kifejezési készséggel megáldott mestert.

Érdekes megfigyelni, hogy grafikáinak jellegzetes fejlődése miként megy át portréi legkarakterisztikusabb vonásaivá. Judit Epstein cimü arcképétől Mabel Farrer, vagy különösen Theodor Dreiserné portréjáig hosszú az út. Portréjainak első csoportja nemcsak európai, de egyenesen klasszikus hagyományokon táplálkozik. Ezeken a portrékon még minden technikai raffinéria mellett is sok a művészi közvetlenség naivitása, az élmény melege, a művésznek szinte önvallomásszerü megnyilatkozása, csupa szubjektivitás, ami távolról sem amerikai karakter. Már ezekkel a portréival is sikere volt Fábrinak New-Yorkban, de sikere még általánosabb és hangosabb lett, mikor kiállította Mabel Farrar és különösen legutóbb, Theodor Dreiser feleségének arcképeit. Ezek már tiszta amerikai szellemben inspirálódtak. Ezeken az arcképeken fontos a karakter és a karakteren túl a léleknek oly módon való megszólaltatása, hogy ennek élmény jellege legyen, szenzációja legyen. Egyiknél szenzációs a benne megnyilvánuló fascináló erő, a hegedűművésznő inspiráló megjelenése. A másikban szenzációs a beállítás és annak technikai keresztülvitele. Ezek már tipikusan amerikai

FÁBRI REZSŐ: BOXMÉRKŐZÉS

 -84, 86. kégerrel

Képzőművészet 1933. VII. cf 59.

FÁBRI REZSŐ: LEVÉTEL A KERESZTRŐL

portrék és eredményük New-Yorkban természetesen nem is maradhatott el. Félreértés ne essék: amikor az európai szellemet párhuzamba állítjuk az amerikaival, nem akarjuk egyiket a másik rovására értékelni. Ez nem volna művészi értékelés és nem is lenne igazságos. Hogy Fábri Rezső művészete amerikai sajátosságokat mutat, ezzel nem kisebb művész, sőt — véleményünk szerint — az európai szellemtől való elszakadása egyrészt azt bizonyítja, hogy szellemisége rugalmas és a behatásokra érzékeny, gyorsan tudta magában feldolgozni New-York szellemi világának táplálékát. Másrészt egyénisége sokat nyert vele. Többé nem az európai szellemiség reservoirjából, ebből a hatalmas gyüjtőmedencéből meríti példaképeit, ami némikép mindig epigonizmus, hanem a körülötte zajló való élet élményeit engedi fantáziájára hatni. Az előbbi úton legfeljebb kitűnő epigon lehetett volna, mig

FÁBRI REZSŐ: KIŰZÉS A PARADICSOMBÓL

a maga útját járva eljutott a maga új egyéniségének felfedezéséhez. Ez a felfedezés értékessé tette őt Amerika számára és a mi számunkra sem tette kevésbbé értékessé. Fábri Rezső érdekes és jó példa arra, hogy a mi kis magyar világunkban milyen sok átütő erejű művész él és ha egyiknek-másiknak a sorsa messze idegenbe vezet, tehetsége az idegen környezetben is érvényesül és dicsőséget szerez a magyar névnek. *Chroniqueur.*

KÉPZŐMŰVÉSZET ÉS SZINHÁZ

II.

Kovács Béla

Képzőművészet, szinház és élet mindig szoros egymásmellettiségben halad végig a történelem folyamán. A szabadság hellén szelleme épenúgy megteremti a maga képzőművészeti stilusát és abban az atheni szinházat, meg a többit, mint a katonai Róma a maga egyenesvonalu, merevebb, kevésbbé önálló stilusát és benne sajátos szinházait. A középkor egész szinjátszása, előadásművészete a gotikus architektonikára emlékeztet, amiképen az egész gotikus kultúra határozottan architektonikus jellegü. A renaissance mint individualista művészet szerepel és épen ezért a Rinascimento helytelen elnevezés, mivel a renaissanceban csak egy-egy antik forma éledt ujra, a szellemnek, az ujságot kereső léleknek azonban vajmi kevés köze volt az antik világ kollektiv görög szelleméhez. S ime azt látjuk, hogy a kollektivitás, a nép kiszorul a szinházból és ha a nagy Palladio megépiti is Venezában a Teatro Olimpico hasonmását, az a szinház valamiben szélsőségesen eltér s ez a nézőtér szűk mérete, amely legfeljebb a fejedelem szorosabb kiséretét foglalhatja magába. A barokk világ sem sokat változtat a helyzeten, az is merőben individualis beállítottságu, mint a renaissance, képzőművészet és szinház nagyurak, fejedelmek és királyok kedvtelése csupán. A nép szépségérzékének a nevelésére természet szerint senki sem gondol. A barokk szinház, mint a képzőművészet barokk alkotásai dimenzióikban megtágulnak,

FÁBRI REZSŐ: MURA DEHN OROSZ TÁNCOSNŐ

FÁBRI REZSŐ: MISS MABEL FARRAR

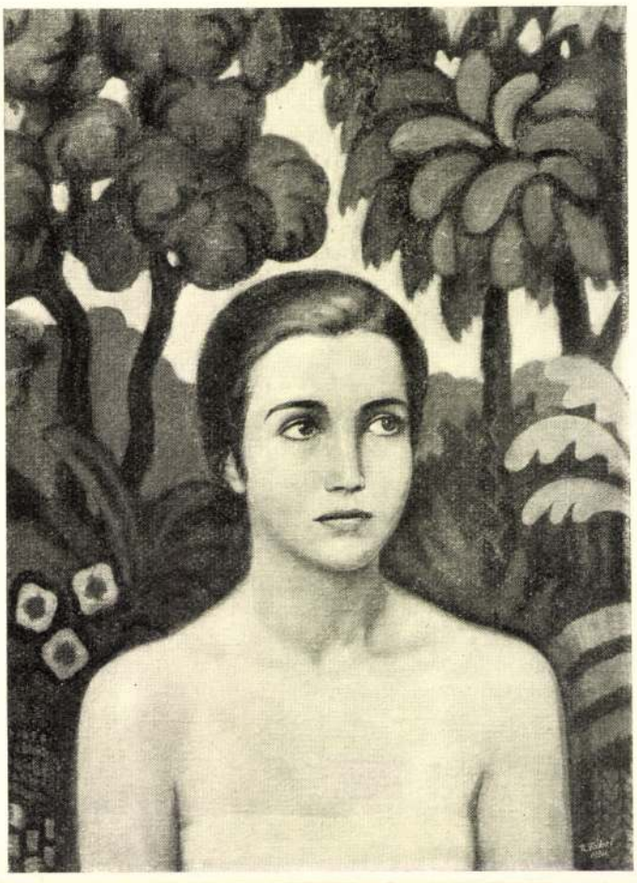

FÁBRI REZSŐ: JUDIT EPSTEIN

az egyenes, szabatos vonalak fellazulnak, a fény, a szín káprázata lep be mindent. Bibiena bayreuthi operaháza olyan, hogy abban csak a legfelsőbb ötszáz, vagy még annál is kevesebb keresheti meg nézőtéri székét. A szinpadi technika is pazar, sokszor szinte érthetetlen és magyarázhatatlan, mint maga a barokk élet és barokkművészet egyeteme. Mert kevés értelem van abban, hogy például a hannoveri szinház szinpada hátul egészében megnyitható, hogy a hatalmas csatajelenetek a feltárt szabadtérségen lefolyhassanak. S a rococo korában mindez csak annyiban módosul, hogy a kor kultúrájának szinte kizárólagos diktátora, XIV. Lajos, a Napkirály szerette ugyan a szinházat, sőt a szinjátszást cselekvőleg is müvelte és a versaillesi parkban lejátszódó egy-egy előadásért hallatlan összegeket áldozott, épenúgy, mint a Habsburgok Bécsben, akik például Cesti Pomo d'oro-ját mindenkit megdöbbentő, vakitóan pazar szinpadtechnikával állíttatták elő, de a szinház maga az uralkodók szórakozástengerének csak néhány vizcseppe volt. Valamely érdeme XIV. Lajosnak azonban mégis van, amelyért a szinház története mindvégig hálás marad neki s ez Molièrenek a chambordi kastélyban való felfedezése és érvényrejuttatása. Molière az Shakespeare mellett, aki a mindinkább fokozódó polgárosodást a szinházban, a szinpadtechnikában és ezzel a képzőművészet és a szinház viszonyában érzékelteti. Ismerjük követőinek, Gottcshednek, Lessingnek és különösen Ifflandnak munkálkodását, amelyben minden jel arra mutat, hogy a képzőművészet, a szinház és az élet ujra csak a nagy összefüggésben van. S a XIX. század második felében bekövetkező individualista imperializmusnak bármily furcsán hangzik is, hasonlóképen megfelel Richard Wagner örökérvényü műve a zene és György meiningeni herceg tevékenysége a próza vonalán. Ez a politikai imperializmus realista alapokon épül fel, kibontakozása egybeesik a realizmuséval, amelynek a meiningeni uralkodó herceg olyan

szélsőséges hive és apostola volt. Más oldalról pedig Wagner zenéje, szövegkönyve, szcenariuma, szinpadtechnikája első pillanatban már szembeszökően igazolja mindazt az összefüggéskeresést, ami közte és a nagy svájci mester, Arnold Böcklin között van. Ez a kérdés azonban külön tanulmány tárgyául szerepelhet.

A meiningeni iskola tulázai természetszerüleg osztották meg az utódokat egyrészt a naturalizmus, másrészt pedig a szimbolizmus táborában. A századvég lelkizavarai olyan egymást eltemető áradások zsilipjeit nyitották meg, amelyekben szintézist épenúgy nem kereshetünk, mint abban a képzőművészeti irányban sem, amelyet szecesszió szóval szoktak jelölni. S ennek a kultúrában tapasztalható, némileg egészségtelen sokrétegeződöttségnek a rendezésben dogmatiküsa a hires firenzei szinművészeti folyóirat, The Mask alapitó szerkesztője, Eduard Gordon Craigh, aki a The Ast of the Theatre című alapvető művében odáig megy, hogy kijelenti, hogy minden szinpadi cselekvés középpontjában az örökké változó ember, örök lelki hullámzásban élő, ma fehérbőrű, holnap néger, ma szent, holnap ördögi lélek áll, akit történetesen a színész szólaltat meg. Ilyenformán Craigh szinpadának vajmi kevés a valóságalapja és bár technikájában mindent magába igyekszik olvasztani, élesen szembefordul a realizmussal és naturalizmussal, a szimbolizmusról pedig mintha még kevés tudomása volna. S körülbelül ugyanezen a vágányon halad a másik nagy rendező, Adophe Appia, aki merészen megvonja a különbséget a színész három és a diszlet két dimenziója között és ezzel az ő szinpadán szervetlenül, egymást nem magyarázva létezik külön az ember és külön az őt körülvevő tárgyi világ. S ekkor áll be a képzőművészetben is az a nagy hasadás, ami élet és művészet között oly sokáig tátongott.

S így megadva a szinház történetének vázlatos hosszmetszetét, amelyben félremagyarázhatatlan a képzőművészet, a szinház és az élet végzetes összefüggése, épen nem látszik a véletlen játékának az, hogy az individualista imperializmus alkonyán megjelenik a nagy rendező, Max Reinhardt, aki az antik görögöknek épenúgy tanitványa, mint Shakespearenek és Molièrenek, a meiningeni hercegnek épenúgy, mint Craighnek és Appiának. Reinhardt tehát mint eklektikus indul el, hogy eklekticizmusával tökéletesen áthangolja, átformálja a szinházat és rendezzen a barokk páthoszában, Iffland polgárias szellemében, a realizmus és az idealismus törvényszerűségei szerint, individualista beállitottsággal és a kollektivizmus lényegét szemmeltartva. Reinhardt tehát a nagy híd, az átívelés szerepét tölti be a szinház vonalán az individualizmusból a kollektivizmusba. Igy az idők jele az is, hogy amikor a kultura restauráló elemei a kollektivizmusig jutnak és ezzel az új korszak mintegy hivatalosan is kezdetét veszi, úgy látszik, hogy a híd már betöltötte szerepét, a szellem válságának kirobbanását amugy is elősegitő gazdasági válság elsodorta az eklektikus Reinhardtot, hogy esetleg a kollektivista Reinhardt támadjon fel, de sokkal hihetőbben tanítványai, akik végre a szinházművészetet is kivezessék a mindent átjáró válságból.

A szinház pillanatnyi helyzete nagyjában ugyanazt a képet tárja fel előttünk, mint a képzőművészeté. A lényeg és a jelentés lesz egyre hatóbban úrrá mindenen, ami azt jelenti, hogy az ábrázolás fokozatosan háttérbe szorúl épenúgy, mint a részletrajz, a részletfinomság, a részletkidolgozás. A nagyban és az egészben való látás lesz egyre elevenebben jellemzője a modern szinháznak épenúgy, mint a modern képzőművészetnek. A vonalak ujra kiegyenesednek és egyenességükben felfele törnek. Ezzel a realizmus immanentista jellege után a ma művészete transzcendentális, amely érvényes bizonyítéka korunk magasságokba törő lélekvilágának. A nagy zürzavarok után most beálló megtisztulás, lehiggadás abban az egyre erősebben

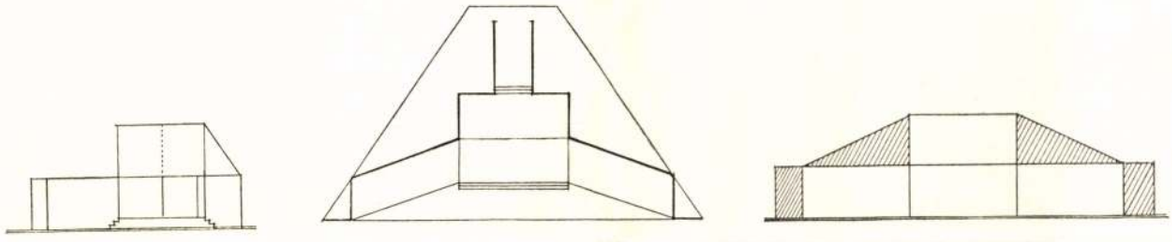

SZINPADSÉMÁK

észrevevődő nyugalomban, amely minden statikus mivolta ellenére is életeleven dinamizmussal telt és amely a képzőművészetben, a szinházban egyképen észlelhető. Ez a művészet nem hangsulyozza ki az ember és tárgyi világa erős dimenziókülönbségét, ez a művészet nem az élettől való elfordulás, amint nem volt az az antik görög művészet sem, sőt az élettel való szerves kapcsolatot igyekszik egyre inkább kihangsulyozni. Mert új világunk a kollektivizmusé, ami annyit jelent, hogy a kollektivitás az élet előterébe lép, cselekvő, sőt vezető, irányító szerepe van. A kollektivitás lelke azonban más, mint az individuumé, nagy, üres és szabad terekre van szüksége, amelyeket egy szempillantással egyszerre és egészen át akar tekinteni és amelyeken cselekvőképességének minden nagyszerü erejét ki tudja fejteni. Igy a térről minden felesleges apróság eltünik és a kollektivitás lélekben a hatalmas kiterjedtségü agorán van, amelyhez a keretet az Akropolis és az enyhén emelkedő halmok adják, vagy a középkor tágas templomterén, amelynek lezáródása a szinte az égig magasodó gotikuss székesegyház, amely olyan, mint valami kőben elmondott, hatalmas imádság.

A képzőművészetnek és a szinháznak egyik átmeneti állomása volt a kubizmus, amelynél a szinház kissé talán túlságosan sokáig időzött, természetesen jórészt Reinhardt szakadatlan lázas keresése következtében s amely azt a vádat eredményezte, hogy a modern szinpad nem egyéb,

FÁBRI REZSŐ: KÉT APÁCA

mint értelmetlen, üres kubusok halmaza. Ez a vád természetesen alaptalan, mert amikor a grand guignolok rövid fellángolása elhamvadt, ezt a hajmeresztő értelmetlenséget nem minden ok nélkül követő kubizmus is elvesztette talaját a szinpad világában. Ellenben amint a festészetnek és a szobrászatnak egyik hovatovább megoldott problémája lett a szimultáneitás, a színház is felvetette és megfogalmazta a maga számára, amely végeredményben is a szimultán szinpadot eredményezte.

Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy a szimultánrendszerű szinpad olyan jelentős, esemény, amit a szinház sok évezredes történetében keveset ért meg. S ezt az eredményt természetesen a képzőművészetnek köszönheti. Ma már felesleges olyan költséges szerkezetet a szinpadra szerelnünk, amely a szinpad egész hátsó falát feltárja és azt természetellenesen a természet felé megnyujtsa, mint a hannoveri udvari szinházban, mert azzal, hogy a cselekvés, nem egy síkon mozog, vannak lépcsőkkel előállítható magaslatok és azok mögött látszólagos mélységek és azzal, hogy a lezáródást a hatalmas és messziről szinte ködbe vesző körfüggöny adja, az egész szinpad a szemben szinte óriásivá nő és a közönség a valóságban ugyanazon a terepen számos más, különböző világot és abban különböző cselekvéseket tud képzeletében felidézni, átélni és élményévé tenni. S ezzel a szinház teljesíti tulajdonképpen való rendeltetését, mert kihangsúlyozva azt, hogy a szinház nemcsak a szinpadból, hanem a nézőtérből is áll, a közönséget bevonja a cselekvésbe, amely itt már nem fejek unatkozó, vagy szórakozó tömkelege, hanem élő, eleven valóság, amelyért minden történik és amely a tragédia katharzisában valóban meg is tisztulva lélekben nyugodtan tér is haza. Az embernek az illuziókhoz szimbolumra van szüksége, mert az a kép és az a szinpad, amely mindent a szájunkba rág, amely nem enged, hogy gondolkodjunk, nem kelt illuziót és mert a művészet végeredményben sohasem fényképezés. Statikus és mégis dinamikus nyugalmat kiván a ma embere és kora és abban a fényt és a homályt, a traszcendentális szineket, a természetességet, az egyszerűt, a minden lélek kapuját megnyitót, minden lélekhez szólót és minden lelket megszólaltatót. Mindez az ember, a kor, tehát az élet kivánalma a művészettől, tehát a képzőművészettől és a szinháztól egyaránt. Ezért van ma ujra, sőt talán még szorosabban egymás mellett a képzőművészet és a szinház, amint olyan szépen szemlélhettünk idehaza is a Kamaraszinház előcsarnokában Németh Antal, Jaschik Álmos szinházművészeti kiállításában. S erős a hitünk, hogy mihelyt a képzőművészet ez uj, tisztultabb szellemnek megfelelően kiteljesedik, a szinházat is maga után vonja technikában, előadásban, darabokban.

Dénes Tibor.

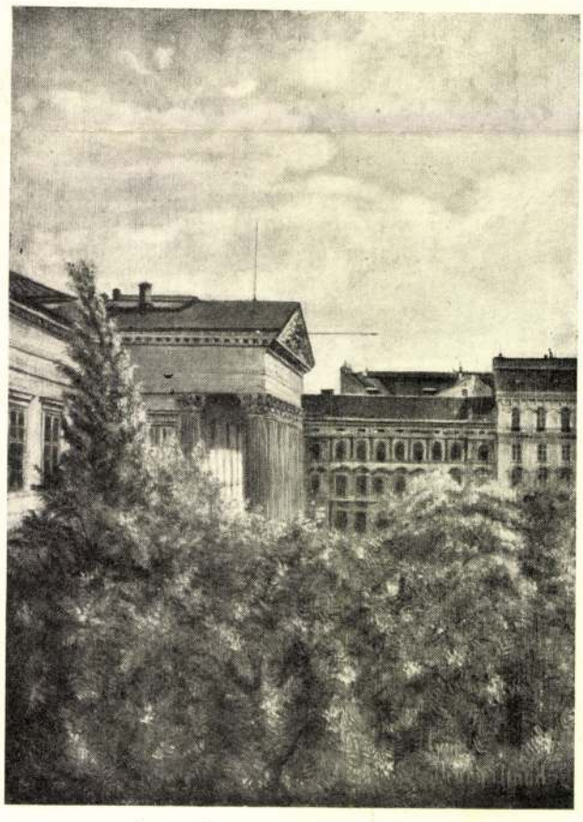

DÉGEN ÁRPÁDNÉ: VÁROSI TÁJKÉP

A Nemzeti Szalon Tárlatáról

Fábri Pé.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1970 APR 1
1021

pító tagjai voltak — kidolgo
ta az orvosi tudománypolitik
fő vonalait.
Az orvos-szakszervezet el
vülhetetlen érdemeket szerz
a magyar orvostudományi é

Dr. Darabos Pál:

Értelme és haszna volt *

A magyar nép szabadsága, függetlensége annak a világtörténelmi jelentőségű győzelemnek a nyomán született meg, amelyet a Szovjetunió és szövetségesei a hitleri fasizmus és csatlósai — közöttük a Horthy-rendszer — felett arattak. Szakszervezetünk együtt született a felszabadulással. 1945. januárjában alakult meg a Magyar Orvosok Szabad Szakszervezete és az Egészségügyi Alkalmazottak Szabad Szakszervezete. Az emlékezést megkönnyíti, hogy sokan, akik az útnak induláskor munkához láttak, ma is közöttünk vannak. Megkönnyíti, hogy történelmünk szereplőivel ma is találkozhatunk a kórházakban, a rendelőintézetekben, az egyetemeken és másutt. A negyedszázad eredményei vagy gyengeségei, győzelmei és kudarcai egyetlen ember életútjában is visszatükröződnek.

A két szervezet elévülhetetlen érdemeket szerzett a háború sújtotta ország, az újjászülető magyar nép egészségügyi ellátásának megszervezésében. Talán ismétlésként hat, de soha sem szólhatunk elégszer erről a hősies munkáról. Hiszen a járványveszély, az ijesztő mértékben fellépő tífusz és kiütéses tífusz, a dizentéria és a diftéria leküzdése, a betegek elkülönítése, ápolása, gyógyítása hősi erőfeszítést követelt az orvosoktól, gyógyszerészektől és más egészségügyi dolgozóktól. A háború megritkította soraikat: az orvosok egyharmadát, a szülésznők egyötödét veszítettük el. Elpusztult a kórházi ágyak fele, a gyógyszertárak egyharmada, a tüdőbeteggondozók 60 százaléka. Budapesten még a belső kerületekben is eltetvesedett a lakosság. Az országban nem volt egyetlen ép mentőkocsi sem. A szakszervezetbe tömörült professzorok, védőnők, fiatal orvosok a Duna jegén át hordták a tejet a csecsemőknek a rögtönzött tejkonyhákba. A szakszervezet és a Közegészségügyi Tanács irányította, szervezte az egészségügyi ellátást. A Szabad Nép így adott hírt erről az időszakról: „Fűtetlen kórtermekben, fizetés nélkül, nélkülözve küzd az orvos, az egészségügyi dolgozó a magyar nép egészségéért."

Alig van van értékesebb dolog az életben, mint az olyan fáradság, amelynek — visszatekintve — értelme és haszna van. Amit tettünk, annak pedig értelme és haszna is volt.

A Magyar Kommunista Párt *Weil Emilt* bízta meg, hogy szervezze az orvosokat az egészségügy hatalmas feladataira. Az orvos-szakszervezet elnöke Weil Emil lett. Mélységes embersége, filozófikus ítélőképessége, szerénysége, csöndes humora, erkölcsi tisztasága és sok éves munkásmozgalmi múltja tette hivatottá erre.

Legodaadóbb munkatársai *dr. Simonovits István, dr. Gálocsi György, Gartner Pál, Debrőczi Tibor, Ferencz Gábor* és még sokan, akiknek nevét hosszasan sorolhatnánk, lendületes, eredményes munkát végeztek. Az orvosok szakszervezetével egyidőben az egészségügyi alkalmazottak is létrehozták szakszervezetüket, melynek vezetői *Sárfi Rózsi, Meskó Károly, Boros Margit, és Sauer Győző* voltak az induláskor. A két szakszervezet kezdettől fogva szorosan együttműködött, együttesen hozták létre a kórházakban az üzemi bizottságokat.

A szakszervezet sokoldalú munkát végzett. Részt vett az egészségügy újjáépítésében, a demokratikus egészségpolitika kialakításában, enyhítette az orvosok, gyógyszerészek és más egészségügyi dolgozók mindennapi gondjait. Harcolt az egészségügyiek fizetésének emeléséért, azért, hogy kollektív szerződés biztosítsa érdekeik védelmét. Gondoskodott az állástalanok elhelyezéséről, a munkaidő szabályozásáról. Ablaküveget, olykor élelmet szerzett, intézte az egészségügyi dolgozók lakásügyeit. Politikailag, kulturálisan, szakmailag nevelte tagságát, hogy felismerjék valódi érdekeiket, helyzetüket.

Az egészségügyi ellátás szervezésének irányítására 1945 január 31-én a Budapesti Nemzeti Bizottság életre hívta a Közegészségügyi Tanácsot. Elnöke *dr. Csordás Elemér*, lelke és motorja Weil Emil lett. A közegészségügyi feladatok közül a legégetőbb a járvány megfékezése volt. *Dr. Bakács Tibor* szerzett maradandó érdemeket az új magyar egészségügyi szervezet egyik legfényesebb haditényében, az országosan fenyegető hastífusz epidémia megelőzésében. 1945-ben a beoltottak száma több mint egymillió volt. A szakszervezet és a Közegészségügyi Tanács megszervezte a tömbösített orvosi szolgálatot. *Dr. Rostás Oszkár* elvtárs irányításával aktív részvételével a tömbök orvosok gyógyítottak, oltottak, intézkedtek, és odaadó felvilágosító-meggyőző munkát végeztek. A tudományos tanács — melynek *Gegesi Kiss Pál* és *Babics Antal* elvtársak al-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SZABAD FÖLD
Budapest

Fábry Péter

1021

— — — 1971. AUGUSZTUS 1. —————

Tanulmányfej — Fábry Péter rajza

Pályakezdők bemutatója

Fábry Péter

Nyúlánk, barna fiatalember, a fiatal művészeknél manapság divatos körszakállal. Az idén végezte a Képzőművészeti Főiskola grafika szakát, mindössze huszonkét éves. Hivatásul választott művészetében első mestere Sarkantyú Simon volt, a befejező pallérozást Ék Sándor tanítványaként kapta.

A rajzoláson kívül a linóleummetszetek készítése foglalkoztatja, a litográfia s talán mindenekelőtt a fotómontázs. Tartalmilag hiteles, formailag művészi rajzokat szeretne kiadni a kezéből. Az irodalmi alkotások közül azok a művek érdeklik elsősorban, melyek a társadalmi konfliktusokat művészi fokon ábrázolják. Abban nem hisz, hogy a társadalom problémáit a művészetek oldanák meg, azok — mondja — csak magában az életben oldódhatnak meg. De bizonyos abban, hogy a művészetek segíthetnek abban, hogy a társadalom fölismerje önnön gondjait és segítsen azokon. Zenében a folklór muzsikát szereti, a beat nem hat rá.

Kiállításon még nem szerepelt. Rajzai eddig az Élet és Irodalom hasábjain jelentek meg. Jelenleg kisegítő munkát végez az egyik fővárosi könyvtárban.

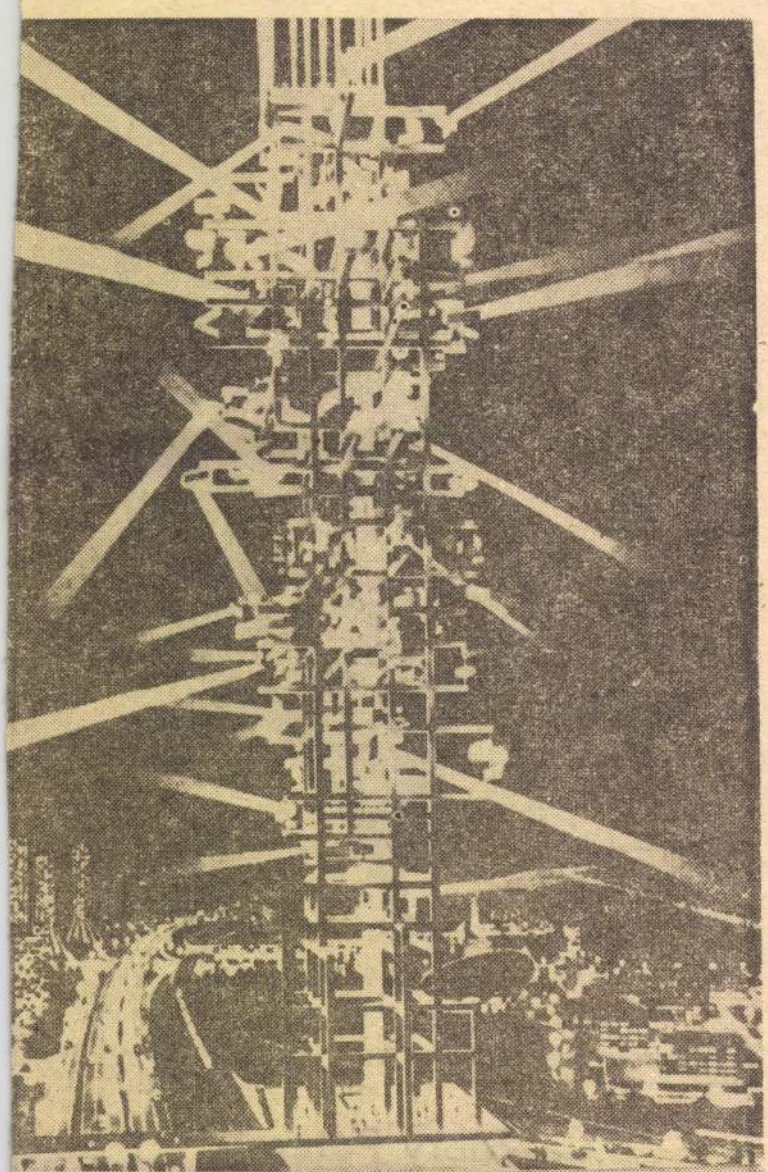

Hannover Párizst játszik?

ígyó terveket sző Hanno-Szászország fővárosa, Neuf- főigazgató párizsi mintára ett távközlési torony helyé-b száz méter magas fény-ár felállítatni Nicolas Schöf-neves francia szobrász-épí-r fel is vették a kapcsola-első megbeszélések során helyszíni szemlét tartott en. A párizsi tervezetet arják felépíteni. A torony magassága 307 méter, kerülete 59 méter lesz. Schöffer maga *„kibernetikus fénytoronynak"* nevezi alkotását, aminek modellje felvételünkön látható. A körben forgó különböző alakú tükrök, az elektronikus fényjelek, reflektorok és fényágyuk elektromotorikus mozgásait komputeren keresztül központilag irányítják. A torony rádió- és televíziósprogramokat fog sugározni és ezenkívül 15 000 látogató számára nyújt helyet.

Csak az idegrendszer problematikus

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 NOV 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Fábri Péter

1021

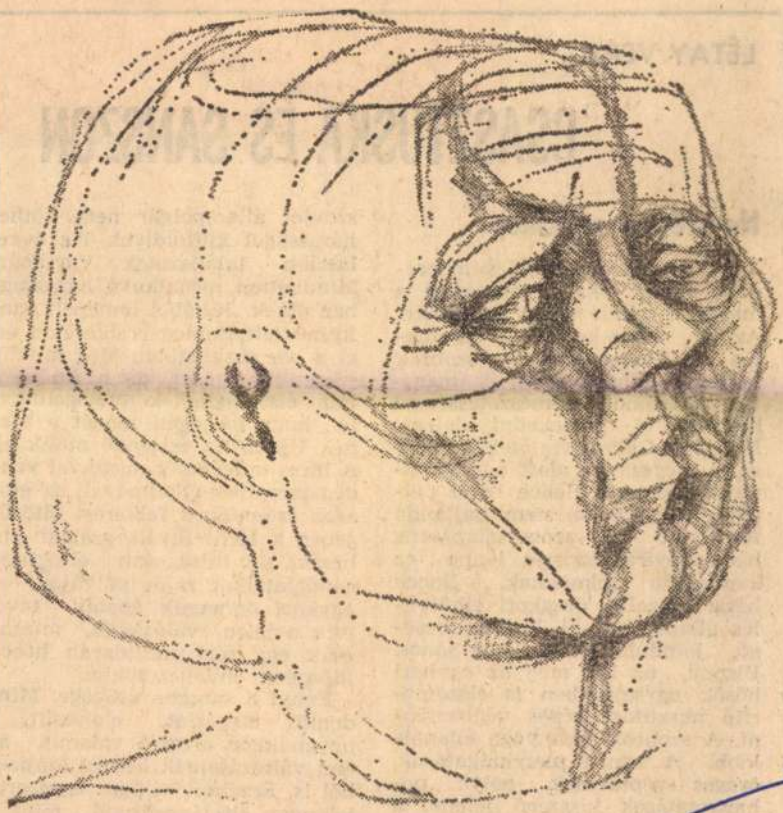

Fábry Péter: Női fej

LÉTAY VERA:

CSASZTUSKA ÉS SANSZON

Neveletlen példakép

A kortársi nyak belegémberedett, olyan sokat kényszerült a magasba felfelé nézni a hősökre. Azután következett az ellenhatás az irodalomban: a szobrok leléptek talapzatukról és magától értetődő természetességgel kezdtek el közlekedni idelent. *Kopányi György* vígjátékának hőse, a megszállás alatt német vonatot robbantó Bence bácsi például egyáltalán nem hajlandó felmászni a szobortalapzatra, bármennyire hasznos lenne ez karrierista rokonának. Bence bácsi a szelid, öregkori elhülyülés állapotában él, kedves fecsegő, jóindulatú fejbólintó János. Bizony, az idő még az egykori hősök agysejtjeiben is elszomorító pusztítást képes véghezvinni. A szobrok ércanyaga ellenállóbb. A baráti pletykálgatások, öreges széptevések, potya poharazgatások kisszerű jelene, a szerénységből (vagy feledékenységből?)) elhallgatott múlt hát-

szovjet állampolgár nem köthet házasságot külföldivel. Tíz évvel később találkoznak Varsóban. Mindketten megalkuvó házasságban élnek. Júliából ünnepelt énekesnő lett, Romeó is sikereket ért el a bor szakmában. Még mindig szeretik egymást, de a fiú nem tud elszakadni kötöttségeitől, a fél, hogy megégeti magát a tűznél. Újabb tíz esztendő múlik el. A híres művésznőt moszkvai vendégszereplése alkalmával, az előadás szünetében felkeresi öltözőjében a férfi. Elvált, szabad emberek, de túlságosan elfoglalja gondolataikat saját pályájuk, s egykori önmaguk éppoly távol esik a jelen valóságtól, mintha csak egy régi mozidarab hőseit idéznénk emlékezetükbe.

Ennyi a sanszon szövege. Mindenkit megérint, elandalít, s ugyanakkor éreztet valamit az élet változásainak keserű szájízéből is. Érzelmi világa egyszerű, könnyen általánosítható, mint a sanszonoké rendszerint. *Szendrő József* fordítása még kedves hu-

Fábri Péter fotós

FÁBRY PÉTER fotóművész munkáiból kiállítás nyílik meg ma délután háromkor a Néprajzi Múzeumban (Budapest V., Kossuth tér 12.).

Magyar

Magyar Nemzet 1997 szept. 6

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1972 MÁJ 7-

Fábry Péter

1021

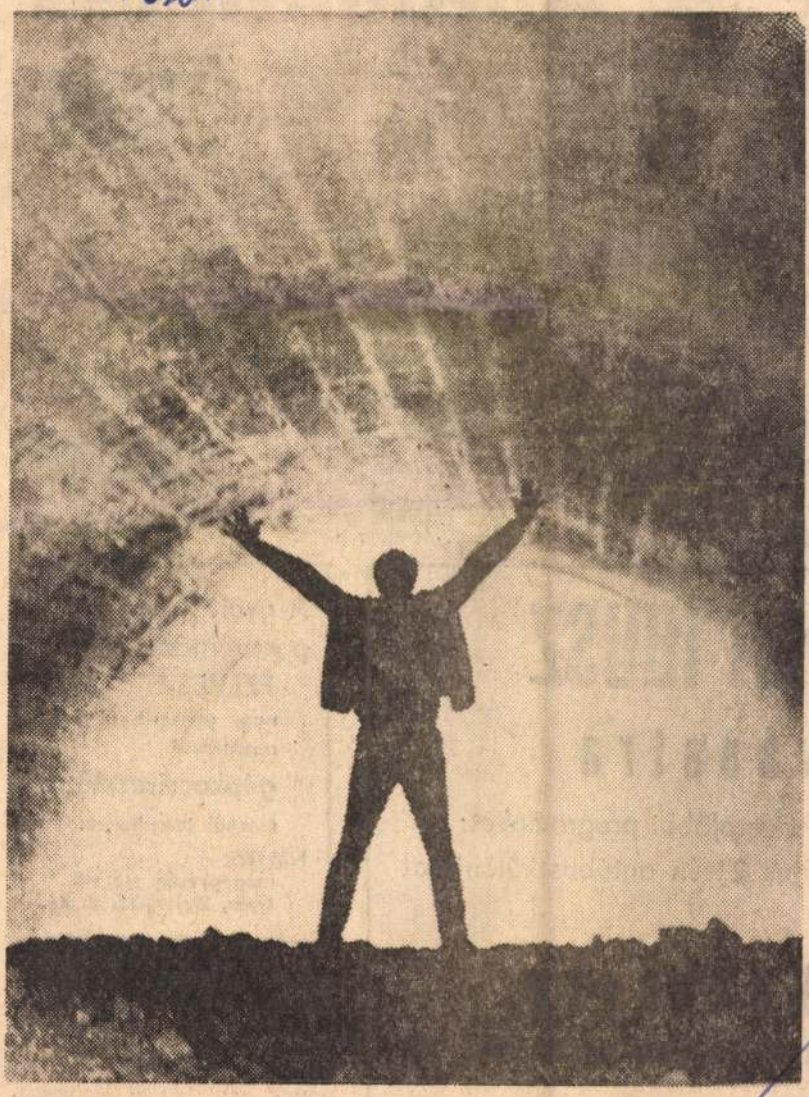

Fábry Péter: A fény köszöntése

Aprōhirdetés

408-as Moszkvics eladó. Gerwald, Győr, Nádorváros, Jónus I. u. 48.

INGATLAN

Háromszoba-összkomfortos, kertes családi ház azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődés Győr, Bozgonyi u. 18.

Kétszoba-konyhás családi ház azonnali beköltözhetőséggel eladó. Érdeklődni lehet: Győr, Kisbácsa, Csalogány u. 76.

Sopron, Frankenburg út 9. szám alatt két szoba összkomfort azonnal beköltözhetően eladó.

Petőházán a Kossuth u. 87. alatt kétszobás, melléképületes, nagy kertes családi ház áron alul eladó. Érdeklődés: Mosonmagyaróvár, Virág u. 8.

Győr-nádorvárosi kétszobás, szövetkezeti lakás eladó. Érdeklődés 125-06-os telefonon.

Balatonalmádi, Gerle u. 3., kétszobás, összkomfortos villa, körpanorámás kilátással, beköltözhetően eladó. Wachtler Mária, Járd, Kossuth u. 5.

Sopron belvárosában házrész, beköltözhető szoba, konyha, faház, 45 ezerért eladó. Sas tér 2., Roll.

Eladó TÉT-Ürgehegyben 332 négyszögöl szőlő. Érdeklődni lehet: Zámbó Gyula, Budapest II. ker. Retek utca 23.

Kedvező tájolású, 170 négyszögöl gyümölcsös házhelynek eladó. Mosonmagyaróvár, Rév utca 28. Telefon: 169-07.

Keszthely—Hévíz-Cserszegtomajon 500 négyszögöl terület eladó, megosztva is. Érdeklődni lehet: Cserszegtomaj, I. ker. 59., vagy Balatongyörök, Kossuth L. u. 93.

Kertes családi ház (100 négyszögöl, kétszoba-komfortos) két- vagy háromszobás állami lakás cserével, féláron, hetvenezer forintért beköltözhetően eladó. Győr, Jancsifalu, Otthon u. 32.

LAKÁSCSERE

Központi fekvésű, háromszoba + személyzetis, komfortos lakást cserélnék egy és fél szobás összkomfortosra II. emeletig. „Nádorváros. 419509" jeligére a Hirdetőbe kérem. Győr 2., Pf. 20.

Elcserélném szombathelyi szoba-konyhás, tanácsi lakásomat győri hasonlóért. Érdeklődés 18 órától a 15-037-es győri telefonon

VEGYES

Férfi szobatársat keresek. Győr, Újkapu u. 20/a.

győri IBUSZ

ívánatra

rdeti az alábbi programokat:

május 21-én autóbuszkülönjárat

- Kőszegre

teli díj: ebéddel együtt 100,– Ft.

◆◆◆◆◆

július 29–30–31-én

A győri postagarázs

FELVESZ

nagy gyakorlattal rendelkező

gépkocsivezetőt

csornai telephelyre.

FIZETÉS

megegyezés szerint.

Győr, Bajcsy-Zs. u. 46.

A LŐRINCI FONÓ FELVÉTELT HIRDET 16 ÉVEN FELÜLI LÁNYOK RÉSZÉRE.

A betanulási idő 1 hónap. Vidéki lányok részére szállást korszerű leányotthonunkban adunk havi 100 Ft térítésért. Cím: PIV Lőrinci Fonó, Budapest, XVIII., Gyömrői út 85—91. (X)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1972 MAJ 21

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

Fábry Péter

1021

FÁBRY PÉTER: A FÉNY KÖSZÖNTÉSE

A vállalko

Képes éjt nappallá téve gürcölni, térdig vízben a rizstáblán vagy rohanni növényvédő szer, gépalkatrész, zsák, vagy ember után.

— Fáj a szívem, ha parlagon álló földeket látok.

— *Beszélik, hogy a zsebje méginkább fáj.*

— Nem tagadom, a piacról élek, kell a pénz.

— *De többszörösét keresi a nagy átlagnak.*

— Tévedés. Csak ötezret keresek havonta. Legfeljebb. Alapos vizsgálatok adatai szerint többször ennyit keres. Egy legfrissebb kimutatásból ítélve az elmúlt négy év átlagában havi 18 ezrest vett fel. De ezt tagadja:

— Bizonyítani tudom, hogy annak a pénznek, amit felvettem, csak kis hányada maradt az enyém. A többit kifizettem az alkalmi munkásoknak.

— *Van erről írás?*

István négy év után abbahagyták, igaz, öregek i már. Vidács bele is rokkan húzza a lábát.

— Megerőltettem — mon ja —, bicegek.

Emlékezetes a rizs anna aki vállalta, de Pápait m nem törte meg. Gyermekk ra óta viaskodik a rizzsel mindig győzni tudott.

— Sok olyan földtábl akad, ahol a nagyüzem ner boldogul — beszéli egyik volt munkahelyén, a sándor falvi Rózsa Tsz-ben *László* András főkönyvelő. — Pápa rizst termel ott.

Olyan területet is említenek mindenütt, ahol korábban megpróbálkoztak a rizszsel. Gonosz terméketlen földeken. Abbahagyták, mert alig-alig fizetett. Pápai kétannyit ért el, mondják: félannyi ráfordítással. Egy 1972-ben lefolytatott járási NEB-vizsgálat szakértői jelentésében is utalnak arra hogy „*Pápai* Imre (társaival

Fábry Péter

sokszorosító graf.-tanár a Képzőművészeti Főiskolán szakmai tanulmányát az 1970/71 tanévben fejezte be.

A. Képzőművészeti Főiskola, Budapest, 1971 közlése.

Fábry Péter
grafikus

M.D.Y.

„Nőri fig"

Élet és Irodalom, 1968. nov. 16 – 7 lap

FÁBRI Péter fot.

Fotó 1988.11.sz. 524.p.

Fábri Péter kiállítása a Váci utcai Fotógalériában

Fábri Péter sokoldalú művész. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után grafikával, filmrendezéssel és fényképezéssel foglalkozik. Egyéni fotókiállításokat két éve rendez. Tárlatát 1986-ban Vácott, 1987-ben Csepelen mutatták be. Alkotásaiban felhasználja a képzőművészet klasszikus módszereit, eszközeit és a fizika eredményeit. Képalkotó eszközei közt megtalálhatók a tükrök, prizmák is. Színes műveinek skálája változatos. Akvarell hatású képek váltakoznak naturálisabb színekkel. Izgalmasak nonfiguratív alkotásai. Élményt adó művei kiválóan alkalmasak lakások, belső terek díszítésére, ez is hozzájárult a tárlat közönségsikeréhez.

Veres Mihály

22. [köt.]

1936: 2. évf. 1. sz. F. 3. sz. F.
1937: 3. évf. 3-4. sz. F.

1927

1955: 3-4. sz. 1957: 1-2. sz.

Fábry Panci, felsőalmási

Műcsarnok. Arad

1916-17. téli kiáll 126

Szent Antal szobra III. 49

Fábri Péter, grafikus

„Fábri Péter grafikájával
készült Európa tarasza ..."

– : Rajzfilmek, díjak

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 11.

FÁBRY Péter
73. Napforduló. A romániai forradalom képei
Solstice. The pictures of the Romanian revolution
offset, 91x67 cm
j.n. – Ságvári Nyomda
ltsz. xy 90.428

A változás jelei : Plakátok 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin Bp., MNG, 1990

17.

Fábry Péter

fotóművés

Magyar fotográfia '89 címen kiállítása
Műcsarnokban
„Változatok" címen mutatta be fotóit.

Gera Mihály
ciste

Úi Tüzi,
1989 ang. 20.

A kiállított bútorok, csillárok, kerámiák áráról
mindenkor felvilágosítással szolgálunk.
TELJES LAKBERENDEZÉSEK.
MŰVÉSZI TERVEZÉSEK.

A NÖVÉNY- ÉS VIRÁGDÍSZITÉST

Éliás
virágüzlet

IV., VERES PÁLNÉ UTCA 10.
RENDEZI.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

RALPH FABRI

NEW-YORKI FESTŐMŰVÉSZ

RÉZKARC KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

A kiállitás megtekinthető:
SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN
Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 12. félemelet.
Telefon: 189-554.
1946 november hó 20-ig naponta 10—5 óráig,
vasárnap 10—2 óráig.

ÉLETRAJZ

RALPH FÁBRI Budapesten, 1894-ben született. Két évig építészetet tanult, mielőtt a festészethez és a grafikához fordult. A Képzőművészeti Főiskolára járt, ahol tanári oklevelet nyert. 1921-ben ment ki az Egyesült Államokba. Műveit a new-yorki Nemzeti Akadémia, a Pennsylvania Akadémia, a Művészegyesület (Art Alliance), azonkívül Philadelphiában a Print Club, Chicagoban a Carnegie Intézet és sok más művészi egyesület állitotta ki.

Elnyerte az Amerikai-Magyar Kulturális Szövetség rézkarcdíját, 1942-ben dícséretben részesitik, 1943-ban megkapja a John Taylor Arms díjat és a Kongressusi Könyvtár Első Nemzeti Kiállításának a Pennel Kutató-díját. Több műve van a Kongressusi Könyvtár, a chicagoi Vanderpoel Art Association és a philadelphiai Chesnut Hill Collegium birtokában.

FÁBRI jelenleg az Amerikai Rézkarcosok Szövetsége Tanácsának és a Nemzeti Akadémiának tagja.

KRITIKÁK

IRVIN D. HOFFMANN:

„A rézkarcművészek között Fábri a legkiválóbbak egyike az országban. Technikájában tökéletes vonalait, rézkarcainak rembrandti gazdagságát és a formák szépségét csodáljuk. Azt hiszem, legtöbben közülünk az élet mély és éles ábrázolásáért szeretjük őt. Az ő maró szarkazmussal és szatirával párosult gyengédsége olyan szembetünő, hogy aki egyszer látott egy Fábri rézkarcot, az sose felejti el többé. Emlékszem egy sajátos művére, amely örökre belém vésődött. Két kis csiripelő madár egy ágon, mögöttük tankok és a háboru más halált okozó fegyverei.

Fábri nyugodtan és egyedül dolgozik, művészi tökéletességben mesterműveket alkotva, annak reményében, hogy lesznek olyanok, akik felismerik és élvezik azokat. Mégis, amit ő nem tud, az az, hogy az ő rézkarcai az amerikai művészetben örök helyet foglalnak majd el és a hálás utókor szeretni fogja azokat."

JOHN TAYLOR ARMS:

„Nem tudom kifejezni tehetségének milyen mély csodálatával és ugyanakkor milyen személyes örömmel nyujtom át ezt a jutalmat Önnek. A „Lenni vagy nem lenni" olyan legmagasabb példája annak, amit a rézkarc terén alkotni lehet, hogy én ahhoz csak szivem mélyéből gratulálni tudok."

JOHN A. CAMPBELL,
CURATOR VANDERPOEL ART ASSOCIATION, CHICAGO:

„Pillanatnyilag nem beszélve műveinek nagyszerüségéről, több van ezekben az alkotásokban, mint amit egy felületes pillantással megsejt bennük az ember. Szomoruság, félelem, bánat, frivolság, tragédia, vidámság, és mindez együtt, átélése az itélet napjának. Semmiféle szóbeli leirás nem ér fel az Ön ábrázolásával ... az Ön életelemzése Hatalmas, — szándékosan használom a nagy betüt."

WASHINGTON SUNDAY STAR:

„Fábri munkái egyéniek és visszatükrözik egy érzékeny lélek gondolatait a háboruról, annak sokirányu kihatásáról és a történelemben elfoglalt helyéről. Rézkarcai részleteiben naturalisztikusak, allegoriái pedig történelmi látványosságot nyujtanak. Nagy tehetsége van a rajz és az ellentétek kihangsulyozásához."

		Forint	
1.	Nagyváros	150	
2.	Knockaut	—	Magántulajdon
3.	Kinai mese	350	
4.	Attila	300	
5.	Caesar	300	
6.	Csendélet	300	
7.	Tüntetés	200	
8.	Diadalkapu	250	
9.	Tűzkarika	150	
10.	A Tudás fája	200	
11.	És most?	250	
12.	Pegasus	250	
13.	„Az egész világ egy szinpad"	350	
14.	Pihenés	300	
15.	Kinyilatkoztatás a pásztoroknak	250	
16.	Szent Jeromos	300	Dicséretet nyert New-Yorkban 1942-ben
17.	Keresztelő szent János	300	
18.	Gitárral a parkban	250	
19.	A boldogság hajszolása	350	
20.	Fáraó álma	350	
21.	Európa elrablása	250	
22.	„Lenni vagy nem lenni"	350	Megnyerte a John Taylor Arms díjat
23.	Hangzás és őrjöngés	300	
24.	A négy szabadság	300	
25.	Scherzo	200	
26.	Mexicoi rapszódia	300	Díjat nyert Washingtonban 1944-ben
27.	Odalenn, délen	300	
28.	Pastorale	250	
29.	Eroica	300	
30.	Romantikus sziget	250	
31.	Hindu rapszódia	350	
32.	A gyógyulás keresésében	350	Díjat nyert a Connecticut Academy of Arts kiállításán 1945-ben

Fényképfelvételek a művész néhány olajfestményéről:

I. Önarckép a new-yorki National Academy-ba való megválasztása alkalmából.
II. Theodor Dreiserné.
III. Sámson Mária.

Ø Fábri S. J.

Ezüst-, arany- és
feinárugyár;
Bp-

l.

Ezredevés Erdő

XVI. cs. 17. l.

3887. B. Mednyánszky László:
Sz. Beczkón 1852 ápri

Siesta.

Az ábrázolt ~~Egy~~ erdős vidék előtere
több lámpás fénye ~~[illegible]~~ rágyvig,
~~ábrázolva~~, a ki arczélben látb
tott lábait keresztbe vetve.
jusza leberetvált. Öltözete: r
rongyos kabát és világos panta
betükkel: „Mednyánszky".

H tart pihenőt

Vászon, méretei 70:100.
Vétetett a Képzőművész
az 1909. május 14-iki 53947 s
ex 909).

Vét. 53947 - 909

Fábri S. J.

Ötvös Bpest

l.

Ráth György 1896

212. l.

„Ecce Homo"

585. Antwerpeni festő a XVII sz.-ból.

Fabry J. S.

crust univers

l.

Közlezrkfall

1396. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő helmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fábri Tibor MDK

Csendélet I-II, akv.

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Ofahry Vilma

1906/7 – 1909/10

Ferk'pzomfoisk'vk

80. l.

florentinischen Bildhauers Agostino d'Antonio di D. W.; *Bode,* Denkmäler;

MDK

Fábry Vilma, rajztanár

oklevelét 1910-ben nyerte.

Rajztanárok nyilvántartása."Ki tud róla?"
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Bán Tibor. 1941. II./XLIII./
jan.15. évf.

MDK

Fábri Zoltán díszlettervező, Madách Színház

Liliomfi, díszlet

Színház és Mozi. IV. évf. 51.sz. 1951. dec. 21.

10 1.

MDK

Fábri Zoltán, diszlettervező, 10.000 frt

Az 1953. évi Kossuth-díjasok. SzM. 1953. márc. 16.

FÁBRY Zoltán

Bogyay Katalin: Fábry Zoltán képei : BCsók István Galéria. = Uj Tükör, XXII.évf.23.sz. 1985. 3-4.p.

21/8
[ÉPITÉSTUDOMÁNYI INTÉZET]
ÉTI ÉVKÖNYV
Bp. 25 cm.

22/3
ÉRDÉLY
Honismereti folyóirat.
Kolozsvár 26 cm.

23/24
ERDELYI FIATALOK
Romániai magyar főiskolás lap.
Kolozsvár 23 cm.

24/9
ÉRDELYI HELIKON
Kolozsvár 25 cm.

Fábry Zoltán, szinházi rendező és diszlettervező, festő ; sz. 1917 okt.15. Bpesten. Elvégezte a képzőművészeti főiskolát, ahol Réti István növendéke volt,és egyidejüleg ~~x~~ Szinmüvészeti Akadémiát ~~xxx~~ is végzett. 1941-től 1944-ig a Nemzeti Szinház,majd a Katona József-Szinház diszlettervezője és rendezője volt, 1945-49-ben a Müvész-Szinház ~~xxxxxxxxx~~ban, de közben - 1947-48-ban - a Nemzeti Szinházban is dolgozott. 1949-ben az Uttörő Szinház igazgatója lett, 1950 óta a Magyar Filmgyár müvészeti vezetője. 1952.Kossuth-dijat kapott.

Fábry Zoltán

FÁBRY ZOLTÁN

filmrendező,

az *Életjel* című film kiváló rendezéséért,

Szakmai Nívó 1955. márc. 21.

(1955. évi Kossuth-díjasok)

a d Fábry Zoltán
vejére

1955. márciusában az
Életjel c. film kivá-
ló rendezéséért nyolc
Kossuth-díjjal ju-
talmazták.

az irodalomba:

MN. 1955. márc. 15.
(Kiosztották az 1955.
évi Kossuth-díjakat.)

sszpontosítják
oz kapcsolódó hivatalokat

is különböző helyiségekben van ma még, amely pedig lényegében véve egymáshoz tartozik, így például a tervező intézetek és részben a nemzeti vállalatok is.

A Világ értesülése szerint az építési minisztérium már ebben az esztendőben

kilenc, korszerűen berendezett irodaházat építtet,

körülbelül 20 millió forint költséggel. Az irodaházak túlnyomó része a Belvárosban épül, kiégett, lakatlan romépületek helyreállításával, illetve újjáépítésével. Az építkezéseket áprilisban kezdik meg és az ősz folyamán fejezik be.

A kilenc irodaház felépítése a fővárosi lakásszükségletet további kielégítését is eredményezi, mert az irodák, hivatalok egybeköltöztetésével

nagyszámban szabadulnak fel majd lakások,

amelyekben most még különböző irodák működnek.

Albert vallomása
tott orgoványi nyomozásról

A rézajtós koszorú és a felemelt torony

Alsó-Dabas két különös nevezetessége

Kossuth Lajos a 70-es években koszorút küldött az alsó-dabasi temetőben pihenő édesatyja sírjára. A község vezetősége az evangélikus templom falába vájt üregben helyezte el a szabadság nagy harcosának már akkor történelmi értékű küldeményét — üveglap mögött, hogy megóvja a koszorút az enyészettől.

A centenárium alkalmából egy irodalmi társaság tagjai elzarándokoltak Alsó-Dabasra, felkeresték Kossuth Lajos édesapjának sírját és megtekintették a templom falában elhelyezett koszorút is.

— Különös bonyodalmak okozója volt annakidején ez a Kossuth ereklye — mesélte a társaságot kalauzoló evangélikus lelkész. — Minden évben az volt a szokás, hogy a nemzeti ünnepeken, így elsősorban

március 15-én a község lakossága hosszú sorokban felvonult a templom falában üveg alatt látható koszorú elé,

torony is 1793-ban épült és szószerint kell értelmezni a feliratot: 1888-ban csak felemelték. Valóságos legenda fűződik ehhez a történethez. A 80-as években a község nagybirtokosnője gyengéd érzelmeket táplált szívében a református egyház dalias, alsó-dabasi főgondnoka iránt, érzelmei azonban nem találtak viszonzásra. E hölgy erre bosszúból áttért az evangélikus hitre. Ebben az időben a református templom tornya még jóval magasabb volt, mint az evangélikus templomé; olyannyira kimagaslott a község házai közül, hogy bármerről közeledett is valaki Alsó-Dabashoz, már igen messziről megláthatta. A haragos amazon az áttérés bosszúját azzal tetézte, hogy bejelentette: azonos szintre emeltetí az evangélikus templom tornyát a reformátuséval. A »szörnyű« szavakat tett követte: a földbirtokosnő megmérette a két templom magassága közötti különbséget, amely öt métert tett ki, és

»szerelmi bosszúból« az evangélikus templom tornyát pon-

SZÍNHÁZ ÉS FILM

„Az ifjú gárda"

Fágyé ev-bemutató a Magyar Színházban

A népi ellenállás nagy íróját, Alexandr *Fágyéjevet* nem kell külön bemutatni a magyar közönségnek. Regénye, »Az ifjú gárda«, melyből a Magyar Színházban bemutatott színmű is íródott, tiszta profilját adja annak az írónak, akit a szovjet irodalom fejlesztése körül szerzett érdemeiért a Lenin-renddel jutalmaztak. Hogy mik ezek az érdemei? A világos fríl látás, a gondolatközvetítés természetes egyszerűsége, a helyzetek összefüggéseinek éles felismerése mellett a közvetlen élmények izzásában is megőrzött humánum, lángoló igazságérzés és pozitív fegyelmezettség s az a nevelő erő, mely reális hatásával meggyőz, lelkesít és lenyűgöz.

H. P. *Ochlopkova*, a regény dramatizálója jól tette, amiért holmi dramaturgiai illemszabályok kedvéért vagy az előadás időtartamának kíméletes megrövidítése érdekében egy tapodtat sem tágít a nagy író szellemi alkotásától. Lehet, hogy »Az ifjú gárda« nem szabályos dráma (ami csak a közepes színpadi írókra kötelező), de a drámai eseményeknek olyan összefüggése, mely lélegzetelállító egységet teremt a színpadon és olyan feszültséget, mely a megszokott játékidőhöz kötött legtürelmetlenebb közönséggel is feledteti a színpadi »túlórázást.« Nem formálható vád abból sem, hogy a színpadi átdolgozó néhány úgynevezett epikus jelenetet benne hagyott a drámában. Ilyen például a börtönjelenet is, amelyben a két Komszomol-ifjú, Oleg Kosevoj és Szergej Tjulenin a kivégzés előtt — nem romantikus előírás szerint búcsúzik az élettől — hanem átszellemülten beszélget Leninről, Sztálinról és a célról, amiért érdemes volt feláldozni ifjú életüket. Ezekben a mondatokban él és továbbrezeg a dráma, hősi éposza az ifjú gárdának, mely úgyszólván puszta kézzel harcol az állig felfegyverzett náci kannibalizmus ellen. Ezek a mélyértelmű, igaz és sallangmentes mondatok visznek közelebb a kis donyecvidéki bányavároskához, Krasznodonhoz, a világtörténelmi maghoz, amelyből a korszakot jelentő, nagy fordulat, a szovjet haza megmentése és a népek szabadsága kisarjadt.

A négy felvonásra, rengeteg jelenetre tagolt és közel 50 szereplőre bízott történelmi dráma nehéz rendezői feladat elé állította *Major* Tamást (és fiatal munkatársát, *Békés* Andrást), aki — *Fábry* Zoltán körforgó színpadra tervezett nagyszerű díszletei között — nemcsak műszaki szempontból, hanem az előadás művészi egysége érdekében is tökéleteset nyujtott. A Nemzeti Színház élenjáró művészei, *Gobbi* Hilda, *Tőkés* Anna, *Sitkey* Irén, *Pártos* Erzsi, *Gábor* Miklós, *Görbe* János, *Mádi* Szabó, *Tapolczay* Gyula, *Bartos*, *Bozóki*, *Kömives*, *Pásztor* és *Nagy* Adorján soraiban ott látjuk a német tiszteket kihívó élethűséggel ábrázoló *Barlai* Gusztávot és *Gosztonyi* Jánost, s a már ismert fiatalok, *Ferrari* Violette, *Békés* Rita és *Szirtes* Ádám mellett a Színművészeti Főiskola hallgatóit, közöttük *Soós* Imrét (a legnagyobb igéret), továbbá *Kálmán* Györgyöt, *Földes* Gábort, *Horváth* Terézt, *Gyurkovics* Zsuzsát és *Szenes* Máriát. A többi fiatal szereplőt, akinek a nevét helyszűke miatt nem közölhetjük, serkentse az a tudat, hogy helyüket javarészt a saját tehetségükkel jelölték ki az új magyar színjátszásban.

Végül még őszinte elismerés *Szendrő* Józsefnek, aki a drámát orosz eredetiből irodalmi gondossággal fordította le magyarra.

Belle Pál

*

A Szakszervezet Tanács kulturosztálya hétfőn este rendezte meg a nagyüzemi kulturmegbizottak és közönségszervezők részére bevezetett vitát a *Fágyéjev*-darabról. A bemutató nagy hatása alatt a kulturvezetők elhatározták, azon lesznek, hogy az üzemekből minél több fiatal dolgozó nézze meg a szovjet színházi kultúrának ezt a nagyjelentőségű alkotását. A hozzászólásokra *Major* Tamás és *Hont* Ferenc adott kimerítően érdekes és tanulságos feleletet.

„Mindenki gyanus" a Cityben

Ez a második svéd film, amit egy héten belül bemutattak Budapesten, igen bonyolult bünügyi filmregény. Csak a végén derül ki, hogy a szövevényes, fordulatos, folyton új meglepetést hozó, rejtélyes eseményeknek a szerelem a mozgatója. Egy stockholmi banktisztviselőről van szó, akit évekkel ezelőtt nyomozáshoz. Ez a barát látszólagosan minden eszközzel segitségére van a gyanúsítottnak, a valóságban azonban megakadályozza a nyomozás sikerét. A banktisztviselő erre egy jóindulatú kezdő betörővel barátkozik össze, hogy a rablóbanda nyomára jöjjön. Erre újabb fordulatok következnek, de az

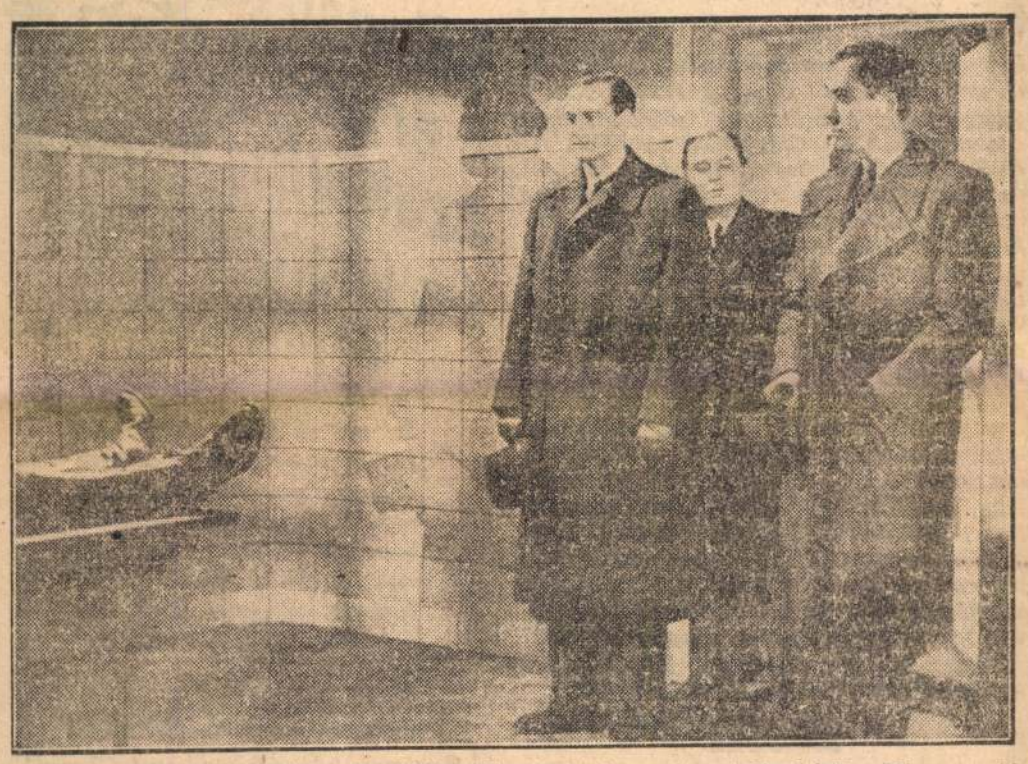

azzal vádoltak, hogy betört a bankjába. Bizonyítékok hiányában felmentették, aztán a tisztviselő külföldre utazott s azon a napon, amikor visszatért, teljesen hasonló körülmények között valaki szintén betört ugyanabba a bankba. Természetes, hogy megint a fiatalembert gyanúsítják s ez a gyanú kiterjed az apjára is. A fiatalember kimenti magát s egy régi barátja segitségével maga kezd a eredmény még mindig késik. Végre azután, amikor a szép színésznő, aki az ifjú banktisztviselőbe szerelmes, maga is beavatkozik, alibiket igazol, mert bizik a fiú ártatlanságában, akkor derül ki a közönség ámulatára, hogy ki volt a banda főnöke. Ezt a körülményes bünügyi históriát sok ötlettel vitte vászonra a „Mindenki gyanús" cimü svéd filmújdonság.

Szegedy-Maszák Györgyék népművészeti kiállitása

Szegedy-Maszák Györgyné *Holló* Valériát és *Szegedy-Maszák* Györgyöt nem kell a közönségnek bemutatni. Nevük jól ismert mindazok előtt, akik a magyar népművészettel komolyan foglalkoznak, vagy akiket a magyar népművészet bármilyen szempontból érdekel. Aki a palócföldön jár, épúgy hallhatja őket emlegetni — vagy éppen munka közben találkozhatik velük —, mint aki a Sárközben kutat vagy az Ormánságban, aki a Kalotaszeget járja épúgy, mint aki a gömöri falvak népével ismerkedik. Ez a két lelkes ember ott van mindenütt, ahol a magyar néplélek viseletben, kézimunkákban, házi és eszközi díszekben virágzik még s biztat, szervez, felvilágosit, ébren tart, munkáltat és utat mutat. És ott is ott van, ahol ez a virágzás már csak emlék. És mindkét helyen gyüjt. Semmi áldozatot nem sajnálva, szinte fanatikus buzgalommal szedi össze az önmaga csodáiról valló néplélek legszebb művészi termékeit. Mi mindent és milyeneket! Rengeteget és remekeket. Gyüjtők *Szegedy-Maszák* Györgyék, de többek ennél: *a magyar népművészet, a magyar néplélek szerelmesei és hitvallói.* Munkájuk nem egyéni szenvedély: *hivatás* Eleven közösségi tudat vezeti őket. Céljuk eszmei és kettős. Gyüjteményük egyrészt az élő magyar néplélek hihetetlen gazdagságát tárja fel, ám *az ősi motivumokból, az ornamentika mélyebb spirituálitásából szóló lelki folytonosság ezer évre, sőt messzebbre ivel vissza* s a jelenen túl azt is bizonyitja, hogy ez a nép, amelyet annyira szeretnek barbárként idevetődöttnek, vadnak, kultúrátlannak emlegetni, igenis *egy nagyonis magasrendű, az ittenivel legalább egy szinben álló és főként: teljesen önálló kultúrát hozott ide magával.*

Bizonyitja a faj magas lelkiségét, bizonyitja lelki és szellemi egyenrangúságát.

Istenem, divat ma az ilyesmit emlegetni, közszólam, sőt veszedelmes politikai aktualitás, hát: *a lélek és szellem eredendő rangjával a magyarság megdönthetetlen és lehazudhatatlan európai létjogát is bizonyitja.*

Ez a kettős célja s ez az eszmei tartalma Szegedy-Maszák Györgyék gyüjtésének és gyüjteményének. Az a kiállításuknak is, amelyet most az Iparművészeti Múzeum nagytermében rendeztek. A kiállítás ugyan gyüjteményüknek csak *matyó és keleti palóc* részét öleli fel s négy megye — Nógrád, Gömör, Heves és Borsod — népművészeti anyagát mutatja be nincs is itt a gyüjtemény e részének minden darabja, csak a legszebbek s azok közül is amennyi fért), az anyag mégis oly gazdag, hogy szinte zsúfolásig megtölti a hatalmas csarnokot. 713 kiállított „tárgyat" tüntet fel a katalógus; nem hiszem, hogy volna még egy ilyen gazdag magángyütemény. Múzeumnak is becsületére válnék. *Amit a matyó és palóc néplélek önmaga lemélyebb ízeiből, ősi kultúrájából, sajátos és gazdag egyéniségéből hímzésben, varrásban, faragásban, festésben, viseletben, agyagformálásban és diszitésben elérhető időn belül csak felfedett, az körülbelül mind együtt van itt s körülbelül a legmagasabb szinten.* Szakácskák, ágytakarók, fejkötők, varrottas lepedőszélek, halotti lepedőszélek (milyen zsúfoltan díszesek!), pruszlikok, vállfoltok, ingek, szőttesek, párnahajak, jegykendők, lobogós ingek, gatyák, gazdagon zsinóros nadrágok, hímzéstől súlyos vállkendők, ragyogók, kabátok, remekbe készült szűrök sorakoznak egymás mellett, guzsalyzsinórok, dohányzacskók, káprázatos fejdíszek, férfi és női öltözetek, rókamálos selyemruhák — vagyont ér mindegyik —, sarkantyúk, ólomöntéses botok, balták, fokosok, faragott székek, szuszékok, tálasok, páratlan-szép tulipános ládák, vőfélybotok, egy teljes juhász-viselet, tükrök, korsók, pecsenyesütők, kulacsok, guzsalyok, orsók, lócák, tányérok ... Lehetetlen csak felsorolni is az anyagot s a községeket, ahonnét tizenhárom esztendős, hivatástudatban izzó gyüjtőmunka összehozta őket: Mezőkövesd, Tard, Cserépfalu, Cserépváralja, Szentistván, Szomolya, Bogács, Rimócz, Tiszafüred, Buják, Nagylóc. Várgede, Harmacz, Sipek, Gyöngyös, Eger, Velkenye, Zsip, Darnya, Radnót, Felsőbalog, Hangony, Bodony, Kazár s még egy sereg falu. Csak a munka arányait tudja némileg jelezni vele az ember, hogy mennyi falu (s mennyit elhagyok még!) s valamit a hivatás erejéből, amely a gyüjtőket viszi, a „kiállított tárgyak" felsorolásával valamennyire az anyagi áldozatok nagyságát — mert pénzen vett holmi valamennyi — s bizonyithatóan a cél eszmei voltát is, mert *a kiállítás egyetlenegy darabja sem eladó.* Magántulajdon. Illetve a kiállítók szándéka szerint valahogy igy lehetne megfogalmazni: *a nemzetnek magánkézben őrzött tulajdona.*

Kincset érő tulajdon, özönnyi anyag, holott csak részlet: négy megye válogatott remekei. De azt, ami a dolgok lényege: *az élő magyar néplélek gazdagságát s az ide hozott magyar kultúra létezését, magasrendüségét és önállóságát tükörtisztán megmutatja.* Azt is, hogy ez a kulturális eredetiség és magasrendüség ma is élő lelki valóság s hogy túl az úgynevezett európai kultúrán olyan szépségei és finomságai, olyan ízei és mélységei vannak a magyar léleknek, amelyek az általános európai szinttel szemben feltétlenül többletet jelentenek. Aki hallja a dalainkat és aki áll ezek között a formákba foglalt színek s a színeket külső és belső képpé fogó formák előtt, éreznie kell, hogy a kettő ugyanaz: *egy azonos léleknek azonos tartalmú a megnyilatkozása.*

D. S.

1942—43. iskolai évben, családi körünkben

németül megtanul

középiskolás, vagy felnőtt leányka. Szép és kényelmes lakás, gondos ellátás.

Dr. Pálovich Istvánné, Sopron, István bíró-utca 2.

Kisszakasz

Milliméter sor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Legtökéletesebb 88 HANGÚ

DIVATOS LAKÁSBA PIANETTO ZONGORÁT

Sternberg

hangszergyár, Rákóczi-út 60

Levelezés

OKTÓBER. Mindkettőt megkaptam, gondolatban Magukkal. Üzenet második küldeményben porban. Jól vagyok. Türelmetlenül várom és forrón csókolom.

„Cirmos". Leveleid mind megkaptam. Keveset vagyok Pesten, ezért nehezen találkozhatunk. Jó előre irjál. Jók vagyunk, sokszor csókolunk.

ÉDES, ÉDES, éveket kell még számolni, de minden lépés örömet hoz. Néha érthetetlen, miért vagy messze! Haza várunk!

Ismeretlen nővérkémet bármikor szívesen látnám hatórai teára — nem pót! — vagy délelőtt aperitifre. Életbevágóan fontos ügy zavartalan, beható megbeszélésére egyetlen lehetőség! Igy csak felőrlődünk! Idegenvezető.

Foglalkozás

Állami vizierőmű keres jó irású és jól rajzoló

villamoskezelő vezetőgépészt

vidéki vizierőtelepére. Saját kézzel irott ajánlatok, fizetési igény, személyi adatok, képzettség és gyakorlat megjelölésével „Vizierőmű" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 33, küldendők.

Körzetképviselőt, utazót, márkás szeszesitalhoz őskeresztényt keres: Kolozsvár, Postafiók 112.

Könyvelésben jártas őskeresztény munkaerőt lehetőleg azonnali belépésre alkalmaz fővárosi nagyvállalat. Kézirásos ajánlatok „Havi 350" jeligére Haasensteinhez, Dorottya-u. 8.

Gyakorlott **elszámoló** (őskeresztényt) legkésőbb július 1-i belépésre alkalmaz nagyobb fővárosi mezőgazdasági szövetkezet. Kézirásos ajánlatok „Havi jövedelem 500" jeligére Haasensteinhez, Dorottya-u. 8.

Előkelő nagyvállalat keres azonnali belépésre őskeresztény, perfekt

magyar-német gép- és gyorsirónőt

Francia nyelvtudás előnyben. Ajánlatokat „Gyakorlattal 22" jeligére Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér 8.

Intelligens jómodorú asszony házvezetőnői állást keres úriember házában. D. E., Budapest, III., Buzavirág-u. 14.

GYORS- ÉS GÉPIRÓNŐKET és egy nyugállományú **URAT** irattárkezelőnek alkalmazunk. A német nyelvet beszélők előnyben. Cim a kiadóhivatalban.

Vétel, eladás

Magyar nagytestű parlagi csibét 80 fillérért, ugyanilyen napos kacsát kettő pengőért, növendéklibát 6.50 P, minden tételben azonnal szállit, élve érkezést szavatol. Szabó Károly, Budapest, Luther-u. 4. T. 349-615. Kérjen ingyen áriapot.

Lepedő, angin, ágynemüvászon, damaszt, cöpper, paplanlepedő, köpenygrádli, törölközők, konyharuhák, len és damaszt étkészletek, abroszok, prima minőség (NEM MOROSTOS) selymek rendkivül olcsón Weisz, Paulay Ede-u. 58. udvarban (Liszt Ferenc-tér mellett).

Szabadvezetéki transzformátort 22.000/380 Volt, kb. 30 KVA KERESÜNK. „Esetleg áttekercseljük" jeligére BLOCKNERHEZ, Városház-u. 10

PAPLAN JÓ MINŐSÉG, OLCSÓ ÁRBAN **VÁROSHÁZ-U. 2** KOSSUTH LAJOS-UTCA SAROK **TEHEL PAPLAN**

Brilliánst, ezüstöt, aranyat, fogaranyat magas áron veszek. Zálo[g] **Baross Ekszerház, G[r]**

Fedeles nyári Dsubák István, [I]

But

BUTO Izlés, kivit[e] megbizható EICHEL [I] gyárosok é[s] nél, Üllői-[u] Képes tájé[k] küldünk. Külön kon[y] Olcsó k é s[z]

BUT KOCSIS JÁNOS Üzlet: Viseg[rád] Telefon: Üzem: Bálv[ány] Telefon:

ANTIK [B] nagy választék[ban] szekrények, tál[ak] kek, üvegcsi[llárok] RÉGISÉGBOLT

Eladó bi[zt.] gar[ázs] és három dara[b] férfiszoba, kb. tekinthető eg[y] 11-ig, Beniczk[y]

Hercze KISFALU (Corvi[n] Modern és festett, kombi[nált] hák, Tervezés kedv[ező]

Ing

Balatoni 4 é[s] villa sür[gősen]

BED Álmos vezér-ú[t]

Vasútállomásho[z] zel, Rákoshe[gy] 16/a, sz. a. modern családi[ház] vízvezetékkel, geni rolókkal, 15.000-ért eladó hető, többi 3 [%] Mussolini-tér Vasár- és ünn[ep] hely

Balatonzamárdi[-fürdő] ton 119 négysz[oba] raló termő gy[ümölcs] lővel eladó. Kunsze[r]

RÁKOSI közműves 100-[öl] Ugyanott 170-e[s] CSÁVOLYI, M[ester] Telefo[n]

BÉRVILLA [T] légköbméter [gáz] Ipari áram. mentes. Tulaj[donos] „Közvetlen vev[ő] hirdetőbe, Szer[kesztőség]

Angóra ter[ék] olcsón szerezze[tt] nyert, aranyér[em] Pozsonyi István[-út] Pásztó [(Nógrád)]

Gyümö[lcs] zöldség berendezés[e] Felvilágositás

Ház, 4 szo[ba] és gazdasági [épület] Balaton közel[ében] szőlőhegyek és[etén] vében, Köveskú[t] moly vevők irj[anak] mondnak, Köve[sd]

Örö[k]

XII., BUDENZ- épülő tár[sasház] 2 és 1 s[zobás] **örökl[akás]** elsőosztályú ki[vitelű] elsejei beköltöz[és] hétköznap d. u.

Kedden temetik Pethető Attilát

Jelentettük már, hogy a magyar színészetnek mély gyásza van: gyöngyösi *Pethető* Attila, a Nemzeti Színház örökös tagja pénteken délután hosszas szenvedés után Budapesten elhúnyt. *Temetése május 26-án, kedden délután 4 órakor lesz a Kerepesi-úti temetőben a székesfőváros által adományozott díszsírhelyre.* A végtisztességen a nagy művész utolsó kívánságának megfelelően az egyházi beszéden kívül más beszéd nem hangzik el.

baktis
melltartónál
tökéletesebbet — akármit mondjanak — találni nem lehet.

Színház, Film, Művészet

Falstaff

Nemzeti Színház

Annak a darabösszevonásnak, amelyet a Nemzeti Színház Shakespeare-el szemben szombaton hajtott végre, egy célja volt: kiemelni az epizód szerepkörből a potrohos Falstaffot és megtenni őt főszereplővé. A színház úgy érezte, hogy az ezzel járó nagy munkát megérdemli ez a halhatatlan shakespearei figura. Új darabot toldtak össze a „IV. Henrik" anyagából. Mert hiszen Shakespeare „Falstaff" cimmel darabot nem írt. De Falstaff alakját olyan gazdagnak és erősnek tartották, hogy véleményük szerint elbírja azt a dicsőséges terhet, hogy egész estét betöltő darabhoz jusson. Ez a dramaturgiai, rendezői és scenikai műtét csak abban az esetben sikerülhetett volna, ha született falstaffi színészre bízzák a veszélyes feladatot. A problémával kísérletezett már a Burgtheaterben Laube is és Schröder is, sőt Schreyvogel is nekivágott. Nicolai és Verdi operazenével fűszerezve tolta előtérbe a borvirágos orrú nagy korhelyt. A mostani rendező és tervező, Fábri Zoltán előtt az a megoldás lebegett, hogy lehántyja Falstaffról a ránehezedő királyi családi perpatvarokat, közügyeket és Anglia egyébb véres házi sallangjait. A tehermentesített Falstaff így sokkal előnyösebben mutathatja be kivételes egyéniségét.

Mint a korona udvari bolondját, ezt a pohos monstrumot, a csúfságnak, az epikureizmusnak és opportunizmusnak ezt a hazudozó és felelőtlen zsenijét nem először próbálják tehát meg feltolni a költői nagy kalandorok világába, a Villonok és Cyranók eszmei magaslatára, ahonnan már tisztán látni az illetőkben lakozó mélységeket. Falstaffban tényleg található eredetiség, még pedig a selejtesség ragyogása s a szelídített vadkan imponáló tisztátalansága, amely elbűvölte Erzsébetet is, úgy hogy a királynő utasította Shakespearet: keltse újra életre a „Windsori vig nők"-ben ezt a rokonszenves sertést. Az irányítható Shakespeare engedelmeskedett a legfelső ukáznak, de akit feltámasztott, az a Falstaff már hamisított kópia volt: hevesen udvarolt a dámáknak. Holott az eredeti figura arcátlanul férfias mindaddig, míg a gerincet nem kell kihúzni. Falánk, szájaló, hencegő. Baretjén hosszú fácántoll leng, övében csatabárd lóg, amelyet csak a boroshordók vérében mártott meg. „Esze van a bitangnak" — ismeri el róla fogcsikorgatva Tolsztoj, de bebizonyítja, hogy Shakespeare „az életből lopta" ezt a gólyalábú és pókhasú alakot, még pedig Sir John Oldcastle-ról másolta, aki egy herceg kegyence volt, katholikus eretnek, börtöntöltelék s akit számüztek Angliából, mert gyáván megfutott az azincourti csatából.

A Nemzeti Színház összeillesztett új Shakespeare-je azt a Falstaffot mutatja be, aki a gyerekmesék csinytevéseit követi el, hosszú képsorozatban, a füzetes kiadások égbekiáltóan naiv légkörében, merő jókedvből és minden különösebb cél nélkül, amely legalább egy pillanatra is érdekelné az embert. Elveszítjük az összeköttetést a buffó-hőssel. Sorsa nem érdekel. S ez maga a bukás. Mert hogy a tizenötödik képben, a legvégén, a királyá koronázott V. Henrik nem áll szóba nyilvánosan egykori cimborájával, a megtépázott vén csirkefogóval, akivel egész kamaszkorát átgazembereskedte és átlumpolta: ez a drámai tűz oly későn érkezik és annyira csak egy szikra, hogy komolyan szinte semmit sem emel az egész óriási handabandán. Még leginkább arra a jelenetre figyelünk fel, mikor Falstaff katonát soroz az angol hadseregnek. A korrupció itt nagyon élethű. A színpadot elözönlik a tehetséges szininövendékek s ebben az ujoncáradatban ifjúsági vizsgán érezzük magunkat, ahol mint vendég, fellép néhány avatott felnőtt szereplő is, mint Pethes Sándor, Lehotay Árpád, Apáthy Imre, Nagy Adorján, Ónodi, Kürthy György és Major Tamás. A forróvérű Naszódy Sándor például Hővér harci hevét összetéveszti a szónokló temperamentummal. S miután a helyreigazgatott Shakespeare-nak ezt a posthumus művét egyedül és merészen a főszereplővé előléptetett Falstaffra építette fel a dramaturg, a rendező és díszlettervező: a műalkotás Falstaff megszemélyesitőjével áll vagy bukik. Lehotay Árpád, mint a vaskos kedély sztárja, a lehető legtöbbet tette meg, hogy megközelítse a szimat alapján élő bohémet, aki ontja magából az átlátszó hazugságokat. A büvös ripacséria hiányában s a fellengző műveletlenség hiányában Lehotay repülve és mindig a felszinen maradva siklott át azokon a falstaffi pontokon, ahol a figura halhatatlan vonásai és elemei alusznak. Egy-egy rekedt röheje jelezte, hogy érintkezésbe került Falstaff ősanyagával. A vadon szava nem tört fel belőle, groteszk udvari bolondot játszott és soha se mutatta meg, hogy ebben a rengő hájtömegben egy félelmetes mihaszna él, trágár puhány, romlott gyermek és zseniális munkakerülő, aki nagyon tehetséges s akiben vad aggodalmak ébrednek, útszéli és lendületesen farizeus, úgy hogy vonzereje van és stílusosan eltudja rothasztani maga körül a cimborák erkölcseit, még ha ezekre a cimborákra egyenesen a trón vár is. Féligmeddig mulatságos medvét fabrikáltak Falstaffból, aki jókat mond és ilyenkor illik nevetni. Egy kevéskét. Egyébként hálásak vagyunk Fábri Zoltán rendezésének amiatt, hogy mindössze három óra hosszat tartott a roppant anyag lepergetése. A színpadon mindössze egy hátsó díszletet cserélgetnek ki és már is jöhet a következő kép. A jelmezek hármas megoldása is ötletes. A hullámzó csata érzékeltetése is ügyes.

Papp Jenő

Készül a „Jelmezbál"

Uj film forgatását kezdték meg a Hunnia zuglói műtermében: *Szitnyai* Zoltán „Jelmezbál" című filmregénye került *Vas* Károly operatőr felvevőgépe elé. Három főhőse van a regénynek, a komoly orvosprofesszor, a felesége és a festőművész. Ezek körül bonyolítja a szerző a mese szálait, amelynek lélektani motivumai az emberi érzések mélyéről

kerülnek felszínre s alkalmasak arra, hogy a színészek művészi képességeiket érvényesíthessék. A gyártó Művelődés-filmvállalat éppen ezért a professzor szerepére *Ajtay* Andort, a feleség szerepére *Szörényi* Évát, a festő szerepére pedig *Greguss* Zoltánt szerződtette. Hálás feladatot kapnak még a készülő filmben *Turay* Ida, *Bilicsi* Tivadar, *Nizsinszkij* Tamara és *Palotay* István. Az ujdonságot *Rodriguez* Endre rendezi.

*** A nemzetvédelmi szövetség a magyar szellemű könyvekért.** A könyvnapok nemzetvédelmi jelentőségét felismerve, az országos nemzetvédelmi szövetség mozgalmat indított a magyar írók magyar és keresztény szellemben írt könyveinek terjesztése érdekében. Vitéz Faragó Ede országgyűlési képviselő, a szövetség elnöke, körlevelet intézett a könyvkiadó vállalatokhoz azzal a kéréssel, tegyenek meg mindent a magyar szellem diadaláért. A kiadók kezében hatalmas erő van, amelyet a nemzeti szellem érdekében a legerőteljesebben kell kihasználni. A könyv népszerűsítőinek munkája országot építhet, de a helytelenül kiválasztott könyvekkel rombolást okozhat. A könyvkiadóknak és könyvkereskedőknek fontos nemzetvédelmi hivatásuk és kötelességük, hogy munkájukkal a nemzeti megerősödés gondolatát szolgálják. A kiadó, író és olvasó találjon egymásra a magyar küldetés tudatában és a magyar lelkiség nemzetfenntartó erejében. A könyvkereskedő kezdje meg tehát nemzetvédelmi munkáját azzal, hogy a júniusi könyvnapokon csak keresztény szellemű és magyar könyveket tesz kirakatába.

*** A Hollós Mátyás-társaság irodalmi estje.** A Hollós Mátyás-társaság nagyszabású irodalmi estet rendez május 26-án, kedden este ¾7 órakor a Gellért-szálló zenetermében. Az est műsorán közreműködnek Groh Klára hegedűművésznő, Kaszás Erzsébet és Keresztessy-Kreutz Hédi énekművésznő, Geguss Kornélia mozdulatművésznő, zongorán kísér Kály Mária. A megnyitó beszédet Hennyey Vilmos dr. elnök mondja.

Az erős szakállu, érzékeny bőrü férfiaknak kin a borotválkozás. A bőr az ingerre megfeszül és ég. TARR segit. TARR valóságos áldás az arcbőrnek. A bőr nem ég, nem feszül többé. TARR a pórusok mélyéig fertőtlenit – az apró pörsenések, a bőr tisztátalanságai eltünnek.

*

Borotválkozás után TARR-ozol
S másnap könnyebben borotválkozol!

Magyar Passió, Ottó Ferenc új oratóriumának bemutatója **30-án.** Továbbá: Bach: Wachet auf kantáta.

SAUER-EMLÉKEST JUNIUS 3.

József főherceg őfensége fővédnökségével. Utolsónak tervezett műsorát játsszák: **Dániel, Engel** Iván, **Faragó, Károlyi** Gyula, **Stefániai—Lászlóffy.** Jegyek 2 P-től Koncertnél.

*

HARMÓNIA

Jegyárusitások: Mária Valéria-u. 12. Tel.: 184-501 és Rákóczi-út 36 (Szöv. Bolt.) Tel.: 226-437.

Művészek Zenés Vidám Estje. 31. M. Müv. Háza ½8. **Népdalok: Nagy** Izabella, **Vörös Sári, Cselényi, Sáray** és cigányzenekara, **Kabók** (köszönt). **Tánczene:** (chanson) **Nagykovácsy** Ilona, **Pethes,** (paródiák) **Holéczy** együttes, **Rádió zenekar, Losonczy** vez. **Rátonyi** konferál. **Operett:** Lehár: Szép a világ (dióhéjban) **Osváth, Sárdy, Marsovszky** (beszélő), **Maleczky** (rendez).

Ferrara vezényel

Filh. Társ. rendkiv. hangversenyén jun. 1-én M. Müv. Háza ½8. Műsoron: **Rossini, Mussorgsky, Martucci,** (bemutató) **Strauss R., Dvorák** művek.

Serrano jun. 2. és 4.

a világhírű **sanzonénekesnő** 2 estje **különböző** műsorral. (Rózsavölgyi.)

*** Két matiné az Urániában.** Pünkösdvasárnap délelőtt 11 órakor az Uránia-filmszínházban előadják a „Búvárhajók, nyugatra!" című izgalmas és érdekes tengerészfilmet, pünkösdhétfőn pedig ugyancsak délelőtt 11 órai kezdettel a „Vera Nikolszkaja" című filmet újítják fel, amelynek Willy Fritsch és Marte Harel a főszereplői.

*** Nemo kapitány tigrisei a cirkuszban.** A fővárosi nagycirkusz amúgyis gazdag műsora egy világhírű, új attrakcióval bővül. Hosszas hányódtatás után megérkezett Budapestre Nemo kapitány, a híres állatidomár nagyszámú tigriscsoportjával, amelynek egyes tagjai a maguk nevében páratlan mutatványokkal ejtik ámulatba a közönséget. A tigrisek többek között mint kötéltáncosok is szerepelnek a porondon.

Legmodernebb elektro
lemezjátszók
gramofonok
rádiók
harmonikák
nagy választékban
MOGYORÓSSY
HANGSZEREGYAR, BUDAPEST, RÁKÓCZI-UT 2.

A tizenkétéves Mozart a Művelődés Házában

Három kisoperát tűzött újból műsorra a *Művelődés Háza*. „A rászedett kádi", *Gluck* egyfelvonásos vígoperája, már a tavalyi bemutatón is, átütő sikert aratott. A bevált szereplők: *Komáromi*, *Farkas* Ilonka, *Vajda* Julia, *Nagypál*, *Csongor*, *Tiszai* Magda és *Naszódi* szereztek most is kellemes perceket a hálás közönségnek. *Berg* Ottó vezényelt. Felújították a „Nürnbergi babá"-t is, *Adam* egyfelvonásos vígoperáját. *Isoz* István vezényelt, a szerepeket *Komáromi*, *Szabó*, *Csongor* és a rosszullétét hősiesen leküzdő *Gyurkovits* Mária alakították. Az est meglepetése azonban a „Perpatvar és szerelem", ismert nevén „Bastien és Bastienne" Tisza Kálmán-téri bemutató előadása volt.

Tizenkétéves korában szerezte ezt a bűbájos kis operát Mozart, amikor az osztrák császár rendeletére szerzett, egész estét betöltő operabuffáját elintrikálták és mintegy vigaszul, Mesmer dr., az akkori divatos delejező orvos pártfogó felkérésére 1768 őszén került színre az alig négy hét alatt komponált kisopera, amely J. J. *Rousseau* hasonló tárgyú ősmintája után készült. Istmét gratulálhatunk *Novágh* Gyulának a kitünő választásért! Van-e üdítőbb a mai vérzivataros időkben, mint az ilyen naiv, szende, édesen bájos pásztorjáték!?

Az érettkorú Mozart zenéjét is áthatja utánozhatatlan angyali bája, égi tisztasága és jótékony derűje, hát még a tizenkétéves Mozart, az ártatlan, tiszta gyermek, milyen lebilincselő kedvességgel kelti életre — a maga mély fenségében csak egy gyermek lelkében bimbózó — végső értelmezését a szép és jó életnek. Mert régi igazság, hogy naiv fogalmazásban, csacska egyszerűséggel, de kristálytiszta éleslátással, szinte látnoki megértéssel a gyermek találja el fején a szöget, az ő érzéklése, öntudatlanul kialakított képe az életről és a világról: a legérdekesebb és talán a legközelebb áll az igazsághoz. Egyszer, Kosztolányi írta valahol, hogyha a gyermek ki is tudná fejezni valaha azt, amit érez, amit homályosan lát, vagy titokzatosan megsejt — a legcsodásabb remekmű születnék meg.

A „Bastien és Bastienne" zenéje: egy életvidám és tapasztalatlan gyermek érzéseit és meglátását fejezi ki az igaz szerelemből. Milyen könnyen modorossá, kényszeredetté válik a felnőtt alkotása, mihelyt egy álombeli, valahol meseországban lejátszódó jelenetet, vagy pásztorjátékot kísérel megörökíteni. A legjobb szándék, a legfegyelmezettebb műgond és a legtermészetesebb tiszta beleélés gyermeki áhítata sem elég, hogy a kifejezhetetlen, csak legfeljebb visszaálmodható, gyermeki életszemléletet, mély és kérlelhetetlen világképet: folttalan szüzességében, teljesen ép hamvasságban őrizze meg nekünk. De Mozart megteszi ebben a kisoperában, amely ezért úgy hatott ránk, mint a legüdítőbb jótétemény. Minél sűrűbben kellene műsorra venni, sőt beiktathatná játékrendjébe az Operaház is. Elvégre, a *Művelődés Háza* operaelőadásai, az Operaház szemével, ugyis figyelhetők, mint kísérleti műsordarabok. Ennél a műnél nem szabad a nagy Mozart szerkesztőművészetét, egyénien kiforrott tehnikáját, fölényesen biztos jellemábrázolását mértékül venni, csupán mint valami égi ajándékot, egy felejthetetlen illat édességét kell beszívnunk a 12 éves gyermek Mozart életszemléletét és véleményét a szerelemről. *Raffay* Erzsi alakította a pásztorleányt, kedvesen, finoman, *Nagypál* László játszotta a szerelmes ifjút, megnyerően, hangilag még kissé fojtottan. Ha ez a rokonszenves tenoristánk kihozza egészen a felszínre szép hangját, még nagy meglepetésben részesíthet. *Komáromi*, a varázsló szerepében, kedvesen hatott. *Berg* Ottó vényelt, őszinte kedvvel.

H. G.

* **A Hamlet első jubileuma.** A Madách Színházban kedden este éri meg a Hamlet a huszonötödik előadását. Főszerepeit továbbra is Várkonyi Zoltán, Sulyok Mária, Medvegy Márta, Szakáts Miklós, Szakáts Zoltán, Toronyi Imre, Szemere Vera, Tapolczay Gyula, Soós Lajos és Baló Elemér játsszák.

* **Plank B. dr.** tárcintézet Andrássy-út 24.

* **Előadássorozat a magyar népdalról.** A budapesti tudományegyetem és a székesfőváros szabad egyetemén október 4-től kezdve tíz héten át minden hétfőn este 6-tól fél 8-ig a zeneakadémia kamaratermében Faludi Béla egyház-karnagy főiskolai tanár zenei bemutatásokkal és közös énekkel kísért előadássorozatot tart. Ezeknek a nyilvános nép-énekóráknak az a célja, hogy a nagyközönség minél szélesebb rétegeivel ismertesse meg az igazi magyar népdalt. A valódi magyar dal megszerettetése és a helyes zenei ízlés kialakítása könnyebben elérhető a népdaltanítással, mint a különféle irányzatok kritizálásával. Faludi Béla nem egyoldalú népének tanítást nyujt, hanem az egyes magyar vidékek szerint csoportosított népdalelőadásait az illető vidék népművészeti, népviseleti, nyelvészeti, tájszólási és egyéb sajátosságainak ismertetésével egészíti ki.

Színház, Film, Művészet

Stuart Mária

Felujítás a Nemzeti Színházban

Érdemes volt majdnem egy évig várni Schiller Stuart Máriájára, helyesebben Tőkés Anna Stuart Máriájára. Százhatvannegyedszer került most színre a skót királyné szomorújátéka a Nemzeti Színházban s ez a legutóbbi rendezés és előadás eleven fejlődést jelez. A kisebb hibákat nem számítva, a színház újra életre keltett egy hatalmas romantikust, akitől tömeg és egyén húzódozni szokott, mint halhatatlanságra ítélt klasszikustól. Schiller művei ugyan élnek, a színházak nélkül is, de éppen az előadások szoktak sokat ártani nekik, ha kulisszahasogatások közt támasztják fel őket. Nyolc évvel ezelőtt Hermann Röbbeling, a Burgszínház akkori igazgatója, a látványosság, a színpompa és a mozgalmasság felé tolta el az angol és a skót királynő élet-halál mérkőzését. Rendezése nyomán a politikum fontossága ébredt fel a nézőben. Még régebben, mikor Jászai Mari játszotta Erzsébetet és Márkus Emilia Máriát, a színházból a vérbő patetikum viharát vittük el. Abonyi Tivadar mostani rendezése megizlelteti a közönséggel a két ellenlábas királynő közelharcát.

A rendezés felfogása roppant egyszerű, közvetlen és emberi. Semmi se fontos, csak Mária és Erzsébet személyi ellentéte, — mint ahogy legtöbbször a nagy elvi harcok is meg szoktak mutatkozni és le szoktak egyszerűsödni két ember, — két reprezentáló — nyers párviadalává. A Tudorok, Stuartok, Guisek, a francia és skót katolikusok, meg a protestáns angolok ezernyi akciója, lordok, orgyilkosok, költők és kancellárok ezernyi szava mind elporzó fergeteg. Rangok, díszek, szerelmek és a kontinens püspökei kavargó falevelek csupán abban az elemi küzdelemben, amelyet Erzsébet a bastard, az idősebb nő s a kevésbé szép nő vív Máriával, V. Jakab és Mária de Guise-Lorraine törvényes leányával, aki szebb is és sokkal fiatalabb is, mint Erzsébet. A két nő az angol koronáért küzd, amelyet Erzsébet hord. A férjgyilkosság vádját hurkolja rá egyetlen és veszélyes ellenfele, Mária nyakára s bírái kimondják, hogy Mária szeretője, Bothwell közreműködésével hóhérbárdra juttatta Henry Darnley-t, VII. Henrik dédunokáját s második férjét. E vád alól Stuart Mária soha se tudta teljesen tisztázni magát. Csak a pápa oldotta fel, bűnbocsánat formájában, a vérpad előtt, mint hű katolikust. Node Erzsébet sem ártatlan bárány. Ő is szívesen ígéri a lovagnak „az éjszaka árnyát", ha egy-egy ügyes és hasznos tördöfésért „a királyné hálját" óhajtja a gyilkosnak átnyujtani. Mind a két hölgy körül röpködnek a rejtélyes szerelmek. Stuart Mária legélesebb fegyvere azonban Erzsébettel szemben a törvénytelenség vádja, mert hiszen Erzsébet anyját, Boleyn Annát éppen miatta végeztette ki férje, a rettentő nőhabzsoló VIII. Henrik. Van itt tehát mult a két nő mögött s ez a sötét mult bőségesen elég arra, hogy halálos ellenségek legyenek. Olyan gyilkos vérre megy köztük a játék, hogy Erzsébet egyszer saját kedvesét, Robert Dudley-t, Leicester grófját, saját kegyencét akarta férjül adni Stuart Máriának. S az ellentétek aláfütésére még ott áll a háttérben John Knox, a dörgő prédikátor, a csatornán túl a lotharingiai biboros és az angol vaskancellár, Cecil Burgleigh lord, aki nem Erzsébettel törődik, hanem az angol birodalommal. Schiller, mint jénai történelem tanár, az értelem ragyogásával rakta a két kiváló nő köré az alátestő erőket, de mint iró nem ezekért lelkesedett, hanem Erzsébet és Mária gazdag egyénisége érdekelte. A két nő emberi jellemrajza, amelybe mellékesen belejátszik a politika, a szerelem, a hatalomvágy. Főleg ez az utóbbi. Azért is helyezte művében a csúcsra a két királynő találkozását. Ezen a vadászaton — amely mellékesen megjegyezve nem éjféli elsötétítés idején történt, mint azt a Nemzeti gondolja és mutatja — szóval ezen a nagy leszámoláson mind a két nő százszázalékig megmutatja, hogy ki ő. Sem a „Don Carlos"-ban, sem a „Messinai menyasszony"-ban, sem „Tell Vilmos"-ban, de a Wallensteinban és az „Orleansi szűz"-ben sem áll ilyen tisztán és élesen szemben két ember, mint „Stuart Mária"-ban. Eszmék és ideálok, amelyek Schiller többi színpadi műveiben nagyrészt dominálnak, itt a háttérbe kerülnek s passzivak. Itt nem eszmények, hanem felmagasztosított személyi érdekek fütik a két ellenfelet. A mű szellemében cselekedett a rendező, mikor ehhez az áthidalhatatlan ellentéthez igazította az egész előadást s az érvek és ellenérvek vívóversenyén vigyázott, hogy minden mondat, minden vágás, minden szúrás és ütés világos legyen, értelmes és egyiknek se sikkadjon el a jelentősége. Élvezetes volt.

S még örvendetesebb, hogy az együttes kitünően érezte magát, ebben a szavalás és koturnus nélküli légkörben. Izgalmas drámát produkáltak, amelynek kilencven százaléka módfelett érdekelte az embert. A tiz százalék arra a töredékre esik, amely még mindig rezegteti a torkát, ha szárnyal a szöveg. Ez már nem is az önmérséklet és fegyelem kérdése, hanem az egyéniségé és a tehetségé. Akik tévedtek (hárman voltak) azok sürgősen vegyenek legalább leckét Lehotay Árpádtól, Tőkés Annától, Mátray Erzsitől, Uraytól, Abonyi Gézától, vagy Ónodi Ákostól. Tőkés Anna a kezdeti tétovázás után határozott irányt ad a drámának. Felébreszti a mély részvétet — nem a halálraitélt nő iránt, mert hiszen ez olcsó hatás lenne. A rokonszenvet és a feltétlen együttérzést biztositja a nézőtéren az alulra került nő iránt, aki tehetséges és ismeri a szabadabb szférák korlátlanságát, úgy is mint királynő s ahol a földi ember akaratát és érzelmeit már alig-alig verheti bilincsbe földi hatalom, még ha azt vele szemben egy másik királynő is kisérli megtenni. A lírai és női nagyság fényében fürdött, nagy jelenetében porig alázva nemcsak Erzsébetet, hanem az álnokságot, az elkerülhetetlen uralkodói irgalmatlanságot és a háttérben hidegen tündöklő államrezont is. Drámai ereje legyőzte feladatának azt az ellenszenves pontját is, mikor a sirástól, az örömtől fuldokolva kiabálja ki, hogy milyen gyönyörűséggel forgatta meg a tört Erzsébet szivében a bastard szó szemébevágásával. Legeredetibb és legemberibb ábrázolása az az összerezzenés volt, mikor hófehérben búcsúzik térdeplő környezetétől s az egyik udvarhölgy felzokog. Egész alakitása hosszantartó élmény, amely gyönyörűséggel ajándékozta meg hallgatóit.

Nagy ellenfelének, Erzsébetnek szerepében Mátray Erzsi az árnyalatok és jellemfestések egész sorozatával lepett meg. Figurájából a politikai és uralkodói szükségességek mögé visszahúzódó fondorlatos nő bontakozott ki, aki meg tudta értetni a világgal, hogy neki úgy és nem másként kell cselekednie. A meggyőzésen túl is igazi színésznő tudott maradni. Ragyogó teljesitmény volt Lehotay Árpád Burleigh lordja, aki úgy hatott a két lángragyult nő között, mint a tüzmentes épitmény, amely az angol Empire leendő nagyságát őrzi. Kiválóan érdekes volt Uray Tivadar életveszélyes szélkakas viselkedése és Abonyi Géza bölcs és fékező Talbot-ja. Dicsérjük még meg Ónodi Ákost, aki a vérpad árnyékában a lélek nagyságára figyelmezteti a tragikus Stuartot és Ungvári Lászlót, aki a Katholizált Mortimert ugyan túllelkesedte, de a szerelemre lobbant ifjút már eléggé stílusos hévvel alakította. Volt sok érték vitéz Garamszeghy Sándor, Rajczi Lajos, Kürthy György, Lázár Gida, Forgács Antal dr. és Bazsay Lajos játékában. A színház a darabot Lendvai István új fordításában mutatta be, csiszolt nyelven, amely fényesen is tud izzani s köznapi mondataiban is van erő és élet. Fábri Zoltán új díszletei közt megragadó a trónterem, hatalmas Paulet lovag vára. Viszont a rügyek a fán miért hasonlítanak hosszúkás sütőtökökhöz? Nagyajtai P. Teréz jelmezei rendkívül díszesek.

Papp Jenő

KREUTZBERG-táncest ma 7

M. Müv. Háza. Uj müsorral. Jegyek Koncertnél, színháznál.

Magyar filmbemutató Portugáliában

Lisszabon, október 4.

A Lisszabon melletti Esteril fürdőhely kaszinójában előkelő közönség jelenlétében mutatták be a „Beszélő köntös" cimü magyar filmet. A bemutatót magyarázó szöveg vezette be, amely kiemelte a magyarság történelmi szerepét, rámutatva a tatárjárás és a törökök elleni háború véráldozataira. A bemutató során a közönség ismételten ádott kifejezést tetszésének. A nézőtéren mindenfelé hallani lehetett a dicsérő szavakat, s a prömier után az a vélemény alakult ki, hogy a „Beszélő köntös" vetekszik az amerikai és angol filmekkel. A sajtó a legnagyobb elismerés hangján írt a filmről. A bemutatóestét *Ujpéteri* Elemér, a lisszaboni magyar követség titkára, valamint *Hutyra* Dóra, *Szmoljan* Marian és *Baján* György rendezték.

A portugál lapok nagy teret szentelnek *Rökk* Marika lisszaboni szereplésének. A népszerű filmszínésznő az Esterilben rendezett filmkiállításra érkezett Portugáliába. Az Esteril-pavillon tiszteletére estélyt rendezett, melyen a német és magyar követség tagjai és számos portugál előkelőség vett részt.

* **A filharmóniai társaság baráti egyesületének közgyülése.** A filharmóniai társaság baráti egyesülete Wünscher Frigyes dr. elnöklésével tartotta idei rendes közgyülését. Elhatározta a társaság, hogy a filharmonikusok kilencéves jubileuma alkalmából tervbevett emlékkönyv kiadásához nagyobb összeggel járul hozzá. A közgyülés elnökké újra Wünscher Frigyest, társelnökökké Csizik Bélát, Papp Viktort, Walkó Lórántot, tiszteletbeli elnökökké Márkus Jenöt, Némethy Károlyt, vitéz Náray Antalt és Tasnádi Nagy Andrást, titkárrá pedig Hoór Tempis Istvánt választotta meg.

* **Film a bálnavadászokról.** A Kárpát-filmvállalat legközelebb bemutatja a bálnavadászok küzdelmes életét. Valóságos hősköltemény lesz ez a film azokról a tengerészekről, akik hat hónapon keresztül szárazföldet nem látva rendkívül nehéz körülmények között vadásznak az Északi-Jegestengeren a cethalakra. Az izgalmas filmtörténet hőse egy svéd milliomos könnyelmü fia, aki egy átmulatott éjszaka után tévedésből egy bálnavadász hajóra kerül és kénytelen hat hónapon keresztül résztvenni a halászok küzdelmes munkájában. Az érdekes újdonság „Hullámbörtön" címmel kerül a közönség elé.

* **Az „Ördöglovas" a Margitszigeten.** A most készülő „Ördöglovas" cimü film külső felvételeinek egyrészét a Margitszigeten fényképezték. A híres úrlovas, Sándor Móric grófnak életéről szóló film cimszerepét v. Benkő Gyula alakitja, akinek partnere Fényes Alice. A forgatókönyv szerint Fényes Alice mint Körössy grófnő gardenpartit rendez Metternich hercegnő és Sándor Móric gróf tiszteletére. Ezeket a jeleneteket vette filmszalagra Hamza D. Ákos, a film rendezője a Margitszigeten. Az újdonság többi főszerepét Cserna Brigitta, Kiss Manyi és Makláry Zoltán játsszák.

Kisszakasz

Milliméter sor ára hétköznap 70 fillér, vasárnap és ünnepnap 90 fillér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 7.—, P, illetve 9.— P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Oktatás

Köszegi Lenke t. eng.
GYORSIRÓ- és gépiróiskolája, Gresham-palota, V., Ferenc József-tér 5—6. szám.

Szőnyeg

MAGYAR-PERZSA szőnyeget és hasonló GYAPJUSZŐNYEGET kisebb-nagyobb tételben VESZEK. Gerstl, István-út 28. sz. Telefon: 426-547

Butor

TEKINTSE MEG ELŐBB, MIELŐTT VÁSÁROL, A
BUTOR- ÉS TEXTIL-KER. RT.,
VI., LISZT FERENC-TÉR 5.
RAKTARAIT,
HÁLÓK, EBÉDLŐK, KOMBINÁLT BUTOROK, IRODABUTOR, STB.
Vidékre ajánlatot küldünk.

BUTORT legjobban „BOG-MIL" bútorüzletében vásárol VI., Vilmos császár-út 43 (Báthory-utcával szemközt). Kombinált szobák, hálók, ebédlők dús választékban.

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ebnertől VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

BUTOR modern, styl, új és használt HAGY SÁNDOR Károly-körút 26

SZINES kombináltak KISIPARI konyhák BUTOR termékek NAGYMEZŐ-UTCA 12.

ROYAL Fizetési kedvezmény! Baross-utca 34
Hálószobák, ebédlőberendezések, Kombinált szobák. Választékunk óriási! Araink olcsók. Minőségért garantálunk.

Magas áron veszek lakás- és irodabútort, függönyt, szőnyeget. Telefonhívó: 426-574 BUTOROS, Király-utca 28. Udvar

Hangszer

KERESZTÉLY

HIRNEVES ZONGORATERME, VILMOS CSASZAR-UT 66
Csalódás sohasem érheti!
ZONGORA PIANINO
Vétel — eladás — kölcsönzés
Sternberg VII., Rákóczi-ut 60.

— **Meghalt Raoul Francé, a világhírű magyar biológus.** Raoul Francé, a világhírű magyar biológus és író vasárnap este rövid szenvedés után 69 éves korában Budapesten elhunyt. Temetéséről még nem történt intézkedés. Francé művei, amelyeknek száma hetvennél több, a világ valamennyi kulturnyelvén megjelentek. Bios című könyvéből egyedül Németországban több mint 1 millió példány fogyott el. Ugyanilyen nagy példányszámban terjedtek el könyvei Amerikában, ahol nagyon kedvelték mint természettudományi írót és a chicagói Lincoln-egyetem tiszteletbeli tanárává nevezte ki. Francé évekkel ezelőtt Münchenben megalapította a Deutsches Biologisches Institutot és azt éveken át vezette, amíg egészségének megrendülése folytán meg nem vált ettől a munkájától. Azóta 14 esztendőn át állandóan Raguzában tartózkodott, míg a mostani nehéz viszonyok arra nem késztették, hogy visszatérjen Budapestre, ahonnan pályafutása kiindult.

— **Bulgária megünnepelte függetlenségének évfordulóját.** Szófiából jelentik: Bulgária függetlenségének évfordulóját vasárnap a szófiai székesegyházban tartott hálaadó istentisztelettel ünnepelte meg. Ezzel együtt ünnepelték meg az elhunyt III. Borisz király trónralépését is, ami 1918 október 3-án történt. A Zora a bolgár függetlenségi nap alkalmából kiemeli, hogy a mai Bulgáriát nem diplomáciai értekezleteken és irodákban hozták létre. A bolgár népnek történelme során sok akadályt kellett leküzdenie. Annakidején függetlenségének kihirdetésekor Bulgáriának nem volt más útja, mert a lehető legnagyobb veszedelmek fenyegették a nemzet fennmaradását. Vannak pillanatok egy nemzet életében, amikor egy cselekedet elmulasztása sokkal veszélyesebb, mint maga a cselekedet. A világ meghajlik a befejezett tények előtt, különösen akkor, ha ezeket jól átgondolták és mély hit hatja át.

Érte megyek

október 9-ig I. oszt. sorsjegyemért, mert a főárusítók tovább nem tarthatják fenn.

Ha október 9-ig nem viszem el, úgy a főárusítók új igényléseknek adják el sorsjegyeiket.

— **Meteor Pécsbányatelep fölött.** Pécsről jelentik: A Mecseken sétálók szombaton este ritka szép égi tüneménynek voltak tanui. Az égbolton nyugatról keleti irányba fényes meteor száguldott végig. Pécsbányatelep fölött szétrobbant vakító fehér fény kíséretében. Az erdő fái között nappali világosság támadt.

— **Dalmáciában bevezették a horvát polgári közigazgatást.** Zágrábból hivatalosan jelentik, hogy Dalmáciában a horvát hatóságok átvették a polgári közigazgatást. Bulat dr., az újonnan bekebelezett területek minisztere Splitbe érkezett és átvette a polgári közigazgatás irányítását. Vele együtt horvát tisztviselők és rendőrök érkeztek.

— **Felhívás a fővárosi ingatlanok művelésére.** Szendy Károly polgármester felhívja a főváros területein lévő üres telkek — időértve a házhelyek és villatelkek — tulajdonosait, bérlőit, használóit stb., hogy a művelésre alkalmas területen az őszi ásás, szántás, trágyázás, stb. munkálatokat december 1-ig, még abban az esetben is végeztessék el, ha azokon csak tavaszi terményeket akarnak termelni, mert ellenkező esetben az ingatlant elhanyagoltnak minősítik és a gazdasági felügyelőség a területet haszonbérlő, vagy birtokkezelő által műveltetni meg. Nem kell művelés alá venni olyan területeket amelyeken azok nagyságával és rendeltetésével arányban álló épület van, a közkerteket, az összefüggő gyepterületeket, amelyek legeltetés, vagy kaszálásra szolgálnak, kivéve, ha már kiritkultak és rajtuk gaz terem, a működő sportpályákat, fürdőket, a használatban lévő gyakorlóteréket, a bányákat és általában azokat a telkeket, amelyeket egyéb célra hasznosítanak végül amelyek megművelése alól indokolt esetben felmentést ad a polgármester. A felmentés iránti kérelmet a polgármesteri XI. ügyosztályban (központi városháza II. emelet 245/a) kell benyújtani. Azok, akik a főváros területén fekvő területet haszonbérlő, vagy birokkezelőként akarnak művelni, december 1-e után jelentkezzenek a polgármesteri XI. ügyosztályban.

Házasság

Vitéz bulyi és jékei *Jékey* **Ferenc, Szabolcs** vármegye főispánja és felesége, szül. kisdobronyi *Isaák* Marianne leánya: *Marianne* és primor kászonimpérfalvi *Balási* József, néhai kászonimpérfalvi *Balási* József és felesége, szül. aggteleki *Bujanovics* Auguszta fia október 5-én délben fél 1 órakor tartják esküvőjüket Budapesten, a belvárosi főplébániatemplomban.

Fridli Edithet eljegyezte *Jónyi* Viktor m. kir. tüzérhadnagy, Nyíregyháza. (Minden külön értesítés helyett.)

Németi Márta református segédlelkész (Nyíregyháza) és *Nagy* Károly református lelkész, középiskolai tanár (Szeghalom) október 2-án Nyíregyházán házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Piczek Márta és *Török* Lajos dr. pénzügyi titkár október 2-án házasságot kötöttek.

Napi hirek

Megkezdte 321-ik tanévét a nagyenyedi kollégium

A nagyenyedi református főgimnázium a napokban kezdte meg új tanévét, amely immár a 321-ik. Háromszázhuszonegy éve vetette meg a kollégium alapját Bethlen Gábor erdélyi fejedelem s bár azóta háromszor pusztult el az iskola, mindannyiszor felépült. Musnai László dr. helyettes rektor megnyitó beszédében hangsúlyozta: a kollégium három és egynegyedszázados multja azt igazolja, hogy a vihar ellenállóvá és szívóssá teszi az intézményeket. A nagymultú iskola vezetője kiemelte, hogy nem elég tanítani, jellemet is kell adni. Nem bizonyítványra, hanem a lelkekre kell ráütni a kollégium bélyegét.

— **A 42-es bizottság ülése.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A 42 tagú országos bizottság október 8-án, pénteken délelőtt 11 órakor a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében ülést tart, amelyen a pénzügyminiszter a bizottság tagjait az államháztartás helyzetéről tájékoztatja.

— **Bobrik Arno magyar követ megérkezett Vichybe.** Vichyből jelentik: Bobrik Arno, a Vichybe kinevezett új magyar követ szombaton este megérkezett. Pétain tábornagy államfő nevében Valentin protokollfőnök, Laval kormányfő nevében pedig Jarcin főtitkár köszöntötte.

— **Olaszországban a fasiszta párt veszi át a szociális gondoskodást.** Rómából jelentik: Alessandro Pavolini, a köztársasági fasiszta párt főtitkára közölte, hogy Olaszországban a köztársasági fasiszta párt veszi át a szociális gondoskodást. Ezáltal az inséget szenvedő lakosság ellátásáért, valamint valamennyi szociális gondoskodásért kizárólag a párt felel.

— **Dinamittal rakott vasúti kocsik robbantak Braziliában.** Mint Rio de Janeiróból jelentik, a Sao Paolóból Rio Grandebe vezető vonalon Paolo Frontin állomásán több dinamittal megrakott vasúti kocsi felrobbant. A robbanás hatalmas károkat okozott, 13 ember meghalt, igen sok pedig súlyosan megsebesült. A robbanás oka még nem vált ismeretessé.

— **Sakkozó csodagyerek.** *Madridból jelentik: A Baleari-szigeteken nemrégiben egy sakkozó csodagyermek tűnt fel, aki egykettőre elhódította a Baleárok sakkmesterének címét. Arturo Pomar a neve a csodagyereknek, aki mindössze tizenegyéves. A napokban Barcelonában tíz ellenféllel mérkőzött egyszerre, mégpedig kilenc hölgy és egy férfi ellen. Kilenc játékot fölényesen megnyert és csak a tizediket vesztette el.*

— **Felhívás.** Elvesztettem barna katona zsebtárcámat fontos katonai és egyéb fényképes igazolványokkal. Kérem a becsületes megtalálót jutalom ellenében vagy a kiadóban, vagy címemre legyen szíves megküldeni a rája nézve nem fontos okmányokat. A talált tárcában lévő pénzt megtarthatja magának a megtaláló. Várnagy Károly m. kir. honvédszázados. Lakik: Mende, Fő-út 16/b. Pest megye.

x **Kevés lisztből,** főleg burgonyából sütemények, tojás nélkül tészták, zsír nélkül vagy kevés zsírral változatos ételfélék készítését, zöldfőzelékek eltevését mutatják be az elektromos művek Eskü-úti 5 szám alatti villamos konyhájának főző előadásain. Egyben a villamos főzőlapok, tűzhelyek és sütők helyes, takarékos kezelését is megtanítják. Előadások hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt 10 órakor, valamint szerdán délután 5 órakor. Belépés, ruhatár díjtalan.

— **A pécsi egyetem tisztelgése a kultuszminiszternél.** Pénteken tartotta az Erzsébet-tudományegyetem évnyitó ünnepélyes közgyűlését Pécsen és vasárnap volt Sopronban az egyetem evangélikus hittudományi kar 20 éves fennállásának ünnepélye. A két esemény között az egyetem most hivatalbalépett új tanácsa Ángyán János dr. ezévi rektor vezetésével tisztelgett Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszternél. Jelentést tettek az egyetem időszerű kérdéseiről és kérték a kultuszkormányzat további megértő támogatását.

— **Mohács város országzászlót ajándékozott Kovásznа községnek.** Mohács város polgármesterének és főjegyzőjének vezetésével ötvenfőnyi küldöttség utazott a háromszéki Kovásznára és ott átadta a község vezetőinek Mohács város közönsége ajándékát, egy remekbe készült, aranyfonállal hímezett országzászlót. Kovásznán ünnepélyesen fogadták a küldöttséget és vették át az országzászlót.

— **A budapesti egyetemi ifjúság október 6-iki ünnepe.** A budapesti egyetemi és főiskolai ifjúság az idén is megüli október 6-án az aradi 13 vértanu emlékünnepét. A magyar nemzeti diákszövetség a pesti Vigadóban szerdán délelőtt 11 órai kezdettel emlékünnepélyt rendez, amelyen a budapesti egyetemi és főiskolai ifjúság testületileg résztvesz. Az ünnepély emlékbeszédeit Fülei-Szántó Endre dr. egyetemi tanár, a Turul-szövetség magisztere és Kiss István dr., a Turul-szövetség országos fővezére mondják. Az ünnepély előtt a nemzeti diákszövetség megkoszorúzza az egyetemi hősi halottaknak a Pázmány Péter-téren lévő emlékművét.

— **Letartóztatták az utrechti rendőrfőnök gyilkosát.** Mint a hágai rendőrség jelenti, letartóztatták Gertruida van Lier 22 éves joghallgatónőt. Ő gyilkolta meg annakidején Kerlen utrechti rendőrfőnököt s ezt be is vallotta. Mikor letartóztatták, három töltött pisztoly volt nála s beismerte, hogy egy másik gyilkosságban is részvett.

— **A burgonya emlékoszlopa.** *Berlinből jelentik: A burgonya ma Európa népeinek egyik legfontosabb tápszere, kezdetben azonban sok ellenszenvet kellett leküzdeni, amíg az Amerikából behozott kulturnövényt Európában meg tudták kedveltetni. Nagy Frigyes idejében a német parasztokat csak szigorú büntetésekkel lehetett rászoritani, hogy a király rendeletének megfelelően burgonyát termesszenek. Később aztán a burgonya olyan általános kedveltségre tett szert, hogy érdemeit emlékoszlopon örökitették meg. A Harz-hegységben, nem messze Braunlage helységtől áll ez a gránittömb, amelyen bronzbetűkkel a következő irás olvasható: „Itt folytak 1748-ban az első burgonyatermesztési kísérletek".*

PÁRISI ROMÁNC

A LEGMÉLYEBB

ÉS LEGGYÖNYÖRÜBB FILMÉLMÉNY!

RENDEZŐ:
HELMUT KAUTNER

FŐSZEREPLŐK:
MARIANNE HOPPE, FERDINAND MARIAN, PAUL DAHLKE, SIEGFRIED BREVER

TOBIS

BUDAPEST-FILM

MÁTÓL URANIA

— **A fegyverhasználati jog kiterjesztése.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány a csendőrség fegyverhasználati jogát a rendkívüli háborús viszonyokra való tekintettel a visszafoglalt délvidéki területnek Bácsbodrog vármegyéhez tartozó részét, a Horvátországgal szomszédos határ mentén, valamint a visszacsatolt kárpátaljai terület határa mentén fekvő egyes csendőrörsök működési területén lényegesen kiterjesztette. A csendőrségi utasítás alapján kiadott rendelkezés szerint a szolgálatban álló csendőr mindenki ellen köteles fegyverét használni, aki magát gyanussá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad. Akit tehát a vele szemben fellépő csendőr a közölt területen megállásra szólít fel, azonnal álljon meg és semmieserte se igyekezzék menekülni, mert ezzel kiteszi magát annak a veszélynek, hogy a csendőr lelövi. Figyelmeztessük erre ismerőseinket is!

Hivjon! Jöjjön!

Veszek legelőnyösebb áron férfiruhát, női ruhát, egyenruhát, fehérneműt, bundát, szőrmeket, bútort, zongorát szőnyeget, írógépet, porcellánokat.

Gersti G. Telefon: 427-122, Erzsébet-körút 32.

Briliánst ARANYAT, EZÜSTÖT legmagasabb árban VESZEK

Schwarcz Dániel ékszerész, IV., Károly-körút 16. sz.

— **Berlin utcáit részben újra kivilágítják.** Berlinből jelentik: Helldorf gróf berlini rendőrfőnök közhírré tette, hogy a birodalmi főváros utcáit részben ismét világítják. Ezáltal a korareggeli és koraesti órákban a fontos útvonalakon meg akarják könnyíteni a közlekedést.

Miamiban ismét **Mojzes Ida** új műsorral

Délben meleg ebéd, este meleg vacsora.

— **Mentone francia közigazgatás alatt.** Vichyből jelentik: A francia hivatalos lap közölte, hogy az 1940 junius óta olasz csapatok által megszállt Mentone városa visszakerült a francia közigazgatás alá. A város közigazgatását külön bizottságra bízták.

— **Adományok a vöröskeresztnek.** A vöröskereszt céljaira Jezerniczky Margit (Szalkszentmárton) és Becze Sándor (Ujpest) 10—10 pengőt küldött az Uj Magyarsághoz. Az adományokat továbbítottuk.

— **Érdekes meséskönyvet akar kiadni egy csantavéri tanító.** Cserjési Sándor csantavéri tanító felhívja a középiskolások és a tanítóképzősök figyelmét, hogy mindazok, akik meseírói képességeket éreznek magukban, vagy jól rajzolnak, használják fel a mostani meghosszabbított vakációt képességeik továbbfejlesztésére és öntsék sorokba azokat a meséket, amelyeket kis gyermekkorukból hoztak magukkal. Cserjési Sándor a beérkezett munkákat — a legkurtább töredéktől egészen a legterjedelmesebbig — a beérkezés sorrendjében feldolgozza és könyv alakjában akarja kiadni. A kiadás útját már előkészítette. A legjobb eredményeket dijazni fogja. Az első kiadáshoz az anyagot október 15-ig kell megküldeni az alábbi címre: Cserjési Sándor áll. tanító, Csantavér.

Halálozás

Özv. *Konkoly-Thege* Sándorné 73 éves korában október 2-án hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt. Temetése október 5-én, kedden délután 4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Özv. *Krayzell* Kálmánné, szül. *Barthus* Malvin 88 éves korában szeptember 30-án Aszódon elhunyt. Október 2-án Gödöllőn temették az evangélikus egyház szertartása szerint.

Balogh Károly nyug. iskolai igazgató-tanító elhunyta alkalmából kifejezett részvétekért ezuton mond hálás köszönetet a Balogh-család.

HÍREK

A fotografálás bajnoka

Zoltán barátom sugárzó arccal jelentette:

— Öregem, vettem egy fotografálógépet! Csodálatos találmány!

Ezt olyan hangon mesélte, mintha ő találta volna fel a gépet. Azonnal meg is mutatta az ördöngős masinát. Szép, szabályos, úri gép volt, messziről látszott rajta, hogy részletre vásárolták.

— Óriási dolog a háznál! Megörökítem a családot, a környezetet, a Bundás kutyát. Életre szóló emlék.

— No és tudsz fotografálni?

— Mit kell ahhoz tudni? Begyakorolom magam és kész! Holnap meg fogom mutatni saját felvételeimet!

Eljött a holnap és megmutatta. Szürke alapon pár virslit láttam, mellettük sötét folt. Nem tudtam, mit ábrázol, de nagyon tetszett.

— Ez házunk kapuja alkonyatkor — magyarázta barátom. Legnagyobb meglepetésemre.

Az alkonyatot még elég jól eltalálta, de nem értettem, mi óhajt lenni a virsli mellett a sötét folt. Talán mustár? Arra is kaptam kielégítő választ.

— Ez a Bundás kutya.

Elárulta barátom, hogy első nap hatvannégy felvételt készített. Ez volt közte a legsikerültebb. Közölte azt is, hogy első nap nem akarta még a családot levenni, de másnap már róluk is készít felvételeket. Be is tartotta az ígéretét. Diadalmasan érkezett, hatalmas aktatáskával a hóna alatt. Kiteregette a fényképek légióját. Mondhatom, sok új amatőrfotografust láttam életemben, de ilyen szorgalmasat egyet sem. Zoltán házuktája környékén kő kövön nem maradt, mindent lefotografált. A felesége képét is megmutatta.

— Mit szólsz hozzá?

Évek óta ismertem Annát. A valóságban szép asszony, ezen a képen úgy festett, mint az öreg Rockefeller.

— Szerencséd van, hogy nem perel be — mondottam kedélyesen. — Alaposan megbüntetnének becsületsértésért.

No, de műkedvelő fotografus nem ismer a tréfát!

— Ne beszélj bolondokat! Ő maga mondotta, hogy életének ez a legsikerültebb arcképe.

Eddig is csodáltam Anna türelmét, de ez után a kijelentés után már csak bámultam ezt az asszonyt, a béketűrés szobrát. Zoltán később elárulta, hogy már napi két száz felvétellel rekordot javított és mint bajnokjelölt résztvesz az őszi nemzetközi fényképészeti kiállításon.

— Akarod látni a mesterművemet? — kérdezte ezután szenvedélyesen és előhúzott egy képet a táskából.

Közömbös volt, hogy akarom vagy nem; megmutatta.

— Ez a nagyobbik fiam, András, bicíklin — mondotta.

— Melyik a bicikli, melyik az András — kérdeztem.

Erre aztán megharagudott. Nem is mutatott képeket három hétig. A feleségétől tudtam meg, hogy minden pénzét filmre és más fényképanyagra költi.

— Apropo, fénykép. — mondotta Anna — nem tud valami olcsó fényképészt, akivel levétetném magam és a gyerekeket. Szigeti bérletet akarunk váltani, abba kell a fénykép.

— Ugyan! Hiszen ott van Zoltán, a bajnokfotografus! Szívesen megcsinálja a felvételeket!

Anna rezignáltan válaszolta:

— Hogyne. Ő el is készítette, de azt mondták a szigeti irodában, hogy a képnek hasonlítani kell a bérlőre.

(maros)

A Reggeli Magyarország következő száma pünkösd kettős ünnepe után május 27-én, szerdán jelenik meg.

— **Vizsgáztak a szolnoki önkéntes ápolónők.** Szolnok vármegye vöröskeresztes választmánya önkéntes ápolónői tanfolyamot rendezett. A tanfolyam pénteken fejeződött be. A tanfolyam résztvevői valamennyien kitűnő eredménnyel vizsgáztak.

— **Pellezzi olasz tanár előadása Kolozsváron.** Camillo *Pellezzi* firenzei egyetemi tanár *A fasiszta politika elvei és irányzata* címmel nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott a kolozsvári egyetemi könyvtár előadótermében. *Pellezzi*, a Duce egyik meghitt munkatársa, azért jött Erdélybe, hogy közvetlen benyomást szerezzen az újra magyarrá lett országrészről. A fasizmus — mondotta előadása során — a szabad Európáért harcol s ebben a harcban méltó társa Magyarország, amelynek sorsa szorosan összeforrott Róma sorsával.

— **Értekezletet tartottak a pestkörnyéki háztulajdonosok.** A pestkörnyéki háztulajdonosok vezető személyiségei közös értekezletet tartottak Budapesten. Elhatározák, hogy a háztulajdonosok környékbeli egyesületei a jövőben szoros együttműködésben fognak tevékenykedni. Mozgalmuk egyik főcélja a létesítendő háztulajdonosi kamara megszervezése.

— **Becsapta a szabókat a szabósegéd.** *Füstös* József szabósegéd több fővárosi szabónál előkelő közéleti férfiak rokonaként mutatkozott be, anyagot választott és a csomagot vivő kifutóval együtt elindult az üzletből. Útközben kicsalta a csomagot és megszökött. Büntársai is voltak, akik ellen az ügyészség bűnpártolás címén indított eljárást. A törvényszék *Füstöst* két-

— **A kassai füsttelen napon** a fő- és középiskolás levenék 8555 pengő készpénzt, 96.663 darab cigarettát, 12.024 csomag dohányt, 50 doboz hüvelyt, 402 tömbös cigarettapapírt, 1951 doboz gyufát, ezenkívül számos szivart, cigarettatöltőt, pipát, szipkát és tárcát gyüjtöttek.

— **Magyar-román vegyesbizottság** ülésezett Aradon, hogy intézkedjék az Alföldre a határon túlról jövő vizek pusztításainak elhárításáról. A magyar bizottság *Einwachter* József műszaki tanácsos vezetésével bejárta a magyar-román határ Lökösháza és Dombegyháza közötti vidékét. Ezek után az aradi tárgyaláson megállapodtak, hogy *a románok elzárják a lökösháza—keverneki határrészen a dombvágásokat, magyar részről pedig Kevernek—Dombegyháza közelében egy-egy ér megnyitásával biztosítják a román oldalon tárolt vizek lefolyását.* A tárgyalások rövid időre megakadtak, de a jövő hét elején *újra összeül* a vegyesbizottság *Budapesten.* A budapesti tárgyalásokon Arad-Csanád-Torontál vármegye torontáli járásának és minden más fenyegetett területnek biztosítására hoznak intézkedéseket.

— **A pécsi Erzsébet tudományegyetem** orvostudománykari dékánjává az 1942/43. tanévre dr. *Császár* Elemért, az elméleti és gyakorlati fizika nyilvános rendes tanárát választották meg.

— **Vitézi értekezlet** volt Rákosszentmihályon vitéz *Zákány* Győző vezérőrnagy, járási vitézi kapitány elnöklete alatt. A járási hadnagyi tisztséget vitéz *Csipán* Győző miniszteri osztálytanácsossal töltötték be, helyetteséül pedig vitéz *Nagy* Géza pápai kamarás esperesplébánost jelölték ki.

— **Agyonsujtotta a villám.** Szegedről jelentik: A csütörtök délutáni égiháborúnak Kübekházán halálos áldozata volt. *Lingl* Albert 33 éves földműves a mezőn dolgozott a vihar kitörése idejében és egy lecsapó villám agyonsujtotta.

— **Felborult egy motorcsónak** Ceylon északi partja előtt és a bennülők közül 62-en, legtöbbnyire iskolások és asszonyok, vízbefulladtak. A szerencsétlenséget túlterhelés okozta. *(MTI)*

— **Tisztázódott a Szamos öngyilkosának kiléte.** *A Reggeli Magyarország kolozsvári tudósítója jelenti:* Kolozsváron két nappal ezelőtt egy középkorú férfi a nagy vashídról a Szamosba vetette magát. Az ár elsodorta. Holttestét most partra vetette a víz és tisztázódott a halott kiléte. Az öngyilkos *Fülöp* Ferenc 42 éves bérkocsis volt. *Súlyos anyagi zavarai miatt vetett véget igy életének.*

— **Az Országos Nemzetvédelmi Szövetség** a júniusi Magyar Könyvnapra való tekintettel felhívást intézett a könyvkiadóvállalatokhoz a magyar és keresztény szellemben írt könyvek érdekében. A szövetség körlevele szerint a könyvkiadók kezében ma olyan hatalmas erő van, amelyet *a nemzeti szellem érdekében* a legerőteljesebben ki kell használni. A kiadó, író és olvasó kell, hogy egymásra találjon a magyar küldetés tudatában és a magyar lelkiség nemzetfenntartó erejében. Az Országos Nemzetvédelmi Szövetség körleveleit a könyvkiadók és könyvkereskedők nagy megértéssel fogadták.

— **Mintafőzőtanfolyamok új sorozata** kezdődik június 16-án, 17-én és 18-án a Népművelési Bizottság rendezésében, amelyekre előjegyzést már most elfogadnak a *Gázművek*, VI., Vilmos császár-út 3. sz. alatti mintakonyhájában. Vezető dr. *Kollmann* Dezsőné. A tanfolyamok kéthetesek, hetenként két délután 5—8-ig. A legújabb konyhatechnikai eljárások, gyors és olcsó főzés, idényételek elkészítése — tekintettel a korszerű élelmiszer megszorításokra — képezi a tanfolyam tananyagát. Tandíj a kezdő tanfolyamon 10 pengő, a haladó tanfolyamon 15 pengő, anyagmegtérítés alkalmanként. Beiratási díj 1 P.

— **Udvari fogatokon nézik Rómát az olasz sebesültek.** Rómából jelentik: A királyné és császárné a római kórházakban ápolt háborús sebesülteknek udvari fogatokat bocsátott rendelkezésre, hogy meglátogathassák az örök város főbb emlékműveit. A katonák körében igen nagy örömet keltett a királyné és császárné nemes cselekedete.

— **Brudert ittak, majd ölrementek.** *Pécsről* jelenti tudósítónk: Egy ácslegény és egy alkalmi munkás összetalálkozott a Pacsirta utcában lévő kocsmában. Igen összemelegedtek és a borozgatás közben megitták a pertut. Amikor hazaindultak, összevesztek az utcán és *az ácslegény oltókésével összeszurkálta új barátját, akit több sebből vérezve az utcán hagyott.* A súlyos állapotban lévő munkást a sebészeti klinikára szállították, a pajtása ellen pedig megindult az eljárás.

— **Főzési gondját megosztjuk,** a gáz takarékos használatának ismertetésén kívül időszerű ételek készítését is bemutatjuk a Gázművek VI., Vilmos császár út 3. szám alatti bemutató termében minden kedden és pénteken délután 5 órakor. Belépődíj nincs.

— **Baltazár Dezső emlékezete.** Az első világháború után, mikor a debreceni kollégium súlyos helyzetbe került, néhai *Baltazár* Dezső püspök kétszer is áthajózott Amerikába, hogy az ottani magyarok között a kollégium számára adományokat gyüjtsön. Ebből létesült a *Baltazár Amerikai Alap.* Most, az első utazás huszadik évfordulóján a kollégium kegyeletes ünnepet tartott a püspök emlékezetére. *Révész* Imre tiszántúli püspök méltatta *Baltazár* püspök érdemeit.

— **A Szent István Akadémia** pénteken tartotta 26. ünnepi ülését. *Pataky* Arnold másodelnök, tiszteletbeli tag üdvözölte a megjelent előkelőségek élén *Navratil* Ákost, az egyetem rektorát, majd ünnepi beszédében megemlékezett *XII. Pius* pápa 25 éves püspöki jubileumáról.

— **Szombathely népe mentette meg a jégeső vihar elől a kilakoltatott csendőr bútorait.** *Vértes* Antal háztulajdonos beteg lányának lakást kívánt biztosítani és ezért felmondott *Kopácsi* Ferenc ötgyermekes nyugalmazott csendőrnek. A lakáskérdésben a szombathelyi bíróság Vértesék javára ítélkezett. A költözködéskor hatalmas vihar tört ki, amely nagyon megrongálta volna a kilakoltatott család bútorait, *az ucca népe azonban közös erővel percek alatt biztonságba helyezte az ingóságokat.* A helyszínre érkező *Mészáros* Hugó polgármester Kopácsiéknak ideiglenesen *a városi diákszállóban adott lakást.*

— **Minden kedden és pénteken délután** 5 órakor bemutató főzőelőadás a gázkészülékek helyes kezeléséről. Belépődíj nincs, ruhatár, késtelő díjtalan.

— **Katonai attasei kinevezés.** A kormányzó a honvédelmi miniszter előterjesztésére *Szántay* Jenő vezérkari alezredest május elsejével madridi székhellyel a madridi és lisszaboni m. kir. követségekhez katonai attasévá nevezte ki.

— **Tavaszi zöldség- és főzelékfélék, vitamindús ételek készítését** és egyben a villamos tűzhely takarékos kezelését tanítják meg az Elektromos Művek Eskü út 5. sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Ezen a héten délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor lesz, délelőtti pedig csütörtökön és pénteken 10 órakor.

— **Az ifjúság orvosa.** Ezzel a címmel új, havi folyóirat jelent meg, az Országos Ifjúsági Egészségügyi Bizottság kiadásában, dr. Nagypataki Gyula orvosőrnagy szerkesztésében. Az első számhoz dr. Frank Richard orvos-vezérőrnagy üdvözlőszót, kifejezésre juttatva, hogy a magyar ifjúság nem nélkülözheti az egységes és irányító honvédorvosi munkát. A cikkek közül kiemelkedik érdekességével dr. vitéz Rosztóczy Ernő orvosőrnagy, egyetemi magántanár közleménye a leventék első rendszeres orvosi vizsgálatának eredményeiről.

— **Papi jubileum.** A honvédhadtest római katolikus vezető lelkésze, *Zámbó* Dezső pappászentelésének 25. évfordulója alkalmából a Manrézában ünnepélyes ezüstmisét mondott. A jubiláló tábori esperest *Haász* István tábori püspök vezette oltárhoz.

— **Mai Polykrátes.** *Berlinből* jelentik: Egy schleswigi tanító a napokban halászat közben elvesztette aranygyűrűjét. A gyűrű beleesett a vízbe és eltűnt. Több szép halat fogott azonban és este, mikor a felesége vacsorát akart készíteni a halakból, *az egyik nagyobb hal gyomrából előkerült az elveszett gyűrű.*

— **Sürgősen meg kell rendelni a káliműtrágyát.** A földmüvelésügyi minisztérium felhívja a káliműtrágyát használó gazdák figyelmét arra, hogy az őszi szükséglet biztosítása érdekében *mielőbb rendeljék meg a kivánt mennyiséget* az illetékes műtrágya körzetképviselőnél, illetve a *Kálisóbehozatali Rt.-nál* (Budapest, V., Mária Valéria ucca 12.).

— **Halálozás.** *Becht* Frida május 19-én Budapesten elhúnyt. Temetése pénteken volt Miskolcon.

Czech Pál operai karigazgató 38 éves korában Neustrelitzben elhúnyt. Az elhúnytban tharnói *Kostyál* Sarolta operaénekesnő, a neustrelitzi városi színház tagja férjét gyászolja. Az elhúnyt lelki üdvéért június 1-én reggel 8 órakor a budapesti Szent Imre herceg úti római katolikus plebániatemplomban szentmisét mutatnak be.

— **Vízállás.** A földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti: A Duna Komárom és Baja között apad, máshol árad, Esztergomig közepes, lejjebb magas vízállású. Szombati vízállások: Schärding 506, Aschach 378, Struden 680, Krems 514, Bécs 500, Pozsony 351, Komárom 434, Budapest 428, vasárnap 422, Paks 364, Baja 498, Mohács 522, Bezdán 542, Gombos 548, Palánka 486, Ujvidék 506, A Rába Szentgotthárdnál —6, A Dráva Varasdnál 250, Baresnál 99, Drávaszabolcsnál 185, Eszéknél 288. A Tisza Vásárosnamény és Tiszafüred között és Szegednél apad, máshol árad, Záhonyig közepes, lejjebb magas vízállású. Szombati vízállások: Visk 190, Tekeháza 202, Tiszaújlak 142, Vásárosnamény 238, Tokaj 547, Tiszafüred 596, Szolnok 646, Csongrád 643, Szeged 707, vasárnap 703, Zenta 698, Titel 586. A Szamos Désnél 82, Szatmárnémetinél 110. A Bodrog Bodrogszerdahelynél 444. A Sajó Bánrévénél 126. A Hernád Hidasnémetinél 57. A Berettyó Margittánál 145. A Körösök Csucsánál 107, Nagyváradnál —42, Békésnél 448, Gyománál 560. A Maros Marosvásárhelynél —8, Makónál 346. A Balaton Siófoknál 155. A Velencei tó Agárdnál 261.

Reg. Mor
1942 máj 24

Reggeli Magyarország

SZINHÁZ-FILM

VL — FALSTAFF

Shakespeare 1597-ben írt egy történelmi színművet »*IV. Henrik*« címmel két részben. Európai színpadokon idáig az volt a szokás, hogy a két részt két külön este játsszák. A két estére tagolt darabot a *Nemzeti Színház* most *egy előadásra összevonva* mutatta be. Az óriási történelmi anyagot az új rendezői felfogás össze-vissza kaszabolta, a történelmi mondanivalókat úgyszólván kihagyta s inkább a humoros, vígjátéki elemeket emelte ki, a híres Falstaff-képeket. Nálunk, a Shakespeare-kultusz hazájában ez a rendezői eljárás szokatlan és kissé vakmerő. Semmiképpen sem helyeselhetjük, bár hivatkozzanak külföldi példákra is. Az átdolgozás a súlyos történelmi képek megrövidítésével és a Falstaff-jelenetek kiemelésével közelebb hozta ugyan a nézőhöz Falstaffot, de nem a szerzőt, az emberiség egyik legnagyobb tanítómesterét. Shakespeare költői géniusza megcsorbult, bármily óvatossággal is jártak el az átdolgozásnál. Ilyen című — »Falstaff« — darabot nem írt a brit szellemóriás s ha élne, ő maga tiltakozna költői művének megcsonkítása ellen.

A »IV. Henrik«-ben a szerep minden terjedelme mellett is csak epizodikus jelentősége van Falstaffnak, ennek a monumentális csupa jókedv alaknak, aki ha megjelenik a színen, árnyékba borítja mégis a dráma összes szereplőit, királyostul, hercegestül. Örökké durva szórakozásokban éli életét ez a korhely, naplopó lovag, soha bántódása nem esik, mert lumpoló cimborája maga a király fia, Riki herceg. Igy folyik az élet veszedelmes és kocsmás kalandok között; mikor pedig háború kerekedik, mennie kell Riki hercegnek is, hadai élén s magával viszi iszákos cimboráit a harcok színhelyére. A lázadókat leverik, az örek király halálát érezvén, átadja fiának a koronát, azzal a hittel, hogy a gyermek szakít régi cimboráival. London népe nagy ünnepléssel járul az ifjú király elé, siet Falstaff is üdvözölni bizalmas szavakkal a régi cimborát. De Riki herceg nincs többé, a koronás fő leszámolt a multtal és dús segéllyel számüzi korhely pajtásait a városból. Szegény Falstaff nem hisz a fülének, talán csak komédiázik a kedves Riki, — gondolja magában — s titokban majd a palotájába fogja hívni pajkos mulatozásra.

Falstaff-ból mindent megkapunk, a drámai erők viharzásából alig valamit. Igy aztán a korhely fickó alakja is veszedelmesen közelít a burleszki figurához, ami távol állott Shakespeare elképzelésétől, bármennyire is kedvelte a vaskos, bárdolatlan élceket. Falstaffon csak nevetünk, s sohasem szánakozunk. Részvétet nem ébreszt bennünk, mert hiányzik körülötte a történelmi képek súlya, a drámai vihar, amelyben ő Sir John, s nem cirkuszi hős. Igy aztán a színész sem tudta belőle kihozni a humor tiszta aranyát. Több volt a salak, mint a nemesére.

A »Falstaff«-fa keresztelt darab címszereplője *Lehotay* Árpád. Eddigi színi pályájának kétségkívül legnagyobb alakítását nyujtotta, telivér jókedv, groteszkül bohóc is olykor, de az ellágyulás, a költői ér megcsillogtatása, úgy látszik, nem az ő kenyere. Kissé mindig egyhangú, néha egészen színtelen. Talán a két estére osztott IV. Henrik-ben jobb lett volna. A népes együttesből a kitűnő *Apáthy* Imre, az erőteljes *Rajczi* Lajos, a színes *Szabó* Margit és *Vándory* Margit, *Nagy* Adorján, *Naszódy* Sándor, *Pethes* Sándor, *Major* Tamás és *Matány* Antal játéka tetszett. Az előadás rendezői, díszlet- és jelmeztervezői munkáját *Fábri* Zoltán végezte nagy igyekvéssel, de sikert csupán a jelmezeivel tudott elérni.

V. L.

(*) A kormányzói pár a Hibások előadásán. *Bibó* Lajos *Hibások* című darabjának péntekesti előadásán megjelent a kormányzói pár a *Nemzeti Színházan*. A távollévő *Németh* Antal helyett dr. *Liszt* Nándor fogadta a magas vendégeket.

(*) Kamarazenekari hangverseny. A Gellért-szálló hangversenytermében a Filharmóniai Társaság Barátai Egyesülete zártkörű kamarazenekari hangversenyt rendezett dr. *Dohnányi* Ernő vezényletével és a Filharmóniai Társaság kamarazenekarának közreműködésével. Első számként *Vivaldi* ritkán hallott és igen szép F-Dur Concerto-ja szerepelt. Az előadást alaposabb próba alighа előzhette meg, mert a ritmus elejétől végig bizonytalan volt. A továbbiak során *Warga* Livia és *Palló* Imre Grieg, illetve R. Strauss dalokat énekelt a zenekar kíséretével. Az estet befejező *Debussy*-műben (Petit Suite) a zenekar már inkább magára talált. (—k)

Nappal kapál, este petróleumlámpa mellett szobrot farag

Lelesz, május 23. *(A Reggeli Magyarország kiküldött tudósítójától.)* Dr. *Kovács* Lajossal, a *jászóvári* és *leleszi* prépostság vikáriusával beszélgetünk. Főpap, tudós, szabad óráiban műkedvelő festő és szobrász.

A főpap függönyt lebbent el a falról és elénk tűnik egy relief. »*Krisztus levétele a keresztről.*«

— A szerző?

— Egy *leleszi parasztlegény*. Ugy fedeztem fel, hogy egyszer a faluban sétáltam és betekintettem az egyik udvarra. Látom, hogy *Binó* István valamit faragcsál. Közelebb megyek s akkor látom, hogy már *egész sereg szobor és relief* fekszik mellette. *Kaszaheggyel faragta ez a legény az első szobrait*, de úgy, hogy soha senkitől sem látta és senki nem tanította erre a munkára. Hozattam azután neki az egyik szobrász barátomtól vagy húsz vésőt s azóta minden szobor Lelesz és környéke számára itt készül a *Binó* István műhelyében.

A vikárius kinyitja az egyik cella ajtaját, ahol *mint egy tárlaton*, úgy sorakoznak fel a falusi összobrász alkotásai. Egy teljes *betlehemes játék*, amelyiknek minden alakját, a pásztorokat, a keleti bölcseket, még a legelésző nyájat is, tökéletes élethűséggel formálta meg *Binó* István vésője. A legszebb azonban mégis a híres »*Budavári Madonna*« szobra. Közel egy méter magas és az eredetitől szinte hajszálnyira sem tér el.

— Pedig nincs semmi különösebb mérő eszköze. A »*Budavári Madonnának*« is csak a fényképét látta valahol. Nagyon megtetszett neki s feljött hozzám, hogy legyek segítségére. Az egyik barátomtól elhozattam a szobor kicsinyített mását és arról készült ez a »*nagyítás*«. *Binó* István *csak szemmértékre* dolgozik. Csodálatos, hogy azért mindig pontosan eltalálja az arányokat.

— Miért nem tanul tovább ez a legény?

— Nincs miből. A »*Budavári Madonna*« például már Rómában is megfordult egy kiállításon. Az olasz sajtó is elragadtatással nyilatkozott róla. *Binó* Istvánnak nincs iskolája. Odahaza öreg édesanyja van, minden fillért, amit »*művészetével*« keres, őreá fordítja.

Szeretnénk beszélgetni *Binó* Istvánnal, de nem lehet. *Kint dolgozik a mezőn*. Nappal kapájával hasogatja a magyar rögöt. Este pedig lámpavilág mellett áhitatos lelkét vési a szobrokba.

Palumby Gyula

(*) Sauer emlékhangverseny. A nemrégen elhúnyt nagy zongorista, Emil *Sauer* május 6-án Budapesten készült hangversenyezni. Az est műsorát most emlékhangverseny keretében *Engel* Iván, *Faragó* György, *Károlyi* Gyula, *Dániel* Ernő fogják eljátszani. Az est jövedelméből a rendezőbizottság *Sauer-jutalmat* fog létesíteni a legjobb fiatal magyar Liszt játékosok részére. A Sauer emlékhangverseny fővédnökségét József kir. herceg vállalta.

Petheő Attila meghalt

A magyar színjátszást súlyos veszteség érte. Pénteken délután hosszas szenvedés után *53 éves* korában elhúnyt *Petheő* Attila, a Nemzeti Színház örökös tagja és a magyar színjátszás egyik legkiválóbb képviselője. Hosszabb ideje betegeskedett, már, vesezsugorodása volt. Az utóbbi időben nem is szerepelt. Színészi pályáját Rákosi Szidi színiiskolájának elvégzése után a Magyar Színháznál kezdte, majd Szegeden, a Budapesti Színházban és újra a Magyar Színházban folytatta. Majd a világháború után, amelynek során éveket töltött a fronton, a Nemzeti Színház tagja lett. Mindig a legegyszerűbb és legemberibb eszközökkel nyujtott művészi alakítást. Nevéhez számos nagy színpadi alakítás fűződik és korán bekövetkezett halála pótolhatatlan veszteséget jelent a magyar művészetnek. Temetése kedden délután 4 órakor lesz a Kerepesi temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyen.

Petheő Attila

A temetésen a művész utolsó kívánságának megfelelően *gyászbeszéd nem hangzik el.*

Színházak mai és jövőheti műsora

Opera: Vasárnap: A Walkür (Svanholm Set, bérletszünet, 1/27). Hétfő: Bánk bán (Népm. Biz., O. 9., 1/28). Kedd: Nincs előadás. Szerda: Veronai szerelmesek (E. 25., 1/28). Csütörtök: Siegfried (Svanholm Set, bérletszünet, 1/27). Péntek: Tosca (overa, 1/28). Szombat: Hegyek alján (Németh M., D. '25., 1/28). — **Nemzeti:** Vasárnap: Falstaff (I., 1/28). Hétfő (II.), kedd (III.), péntek (VI.): Falstaff (1/28). Szerda (XI.), csütörtök (XII.), szombat (VII.): Hibások (1/28). — **Kamara:** Szombat, vasárnap: Hősök nélkül (2/48). Hétfő, és szerda: Nincs előadás. Kedd (VIII.), csütörtök (VIII.), péntek (VIII.), szombat (I.): Hősök nélkül (2/48). — **Művelődés Háza:** Vasárnap d. u. és este: Légy jó mindhalálig (4, 1/27). Hétfő, kedd, szerda: Légy jó mindhalálig (4, 1/27). Csütörtök (2/48), péntek, szombat: A bolond Ásvayné (1/28). — **Vig:** Vasárnap este: Csigaház. Vasárnap d. u.: Naplemente előtt (1/24, 8). Hétfő d. u.: A tábornok; este: Naplemente előtt. Kedd, csütörtök, péntek, szombat d. u. és este: Csigaház. Szerda: Naplemente előtt. — **Pesti:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: A bolond Ásvayné (1/24, 8). — **Uj Magyar:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Vén diófa (1/24, 8). — **Madách:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Dominó (1/24, 8). — **Andrássy:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Gazdátlan asszony (1/24, 8). — **Fővárosi Operett:** Szerda kivételével minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Kata-Kitty-Katinka. Szerda: Kreutzberg-est (1/24, 8). — **Vidám Színház:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Nyáti muri (4, 8). — **Royal Revüszinház:** Minden este, csütörtök, szombat, vasárnap és ünnepnap d. u.: Royal Kurir (1/26, 1/29). — **Kamara Varieté:** Mindennap: Szerelemből jeles (1/29; csütörtök, szombat: 6, 9; vasárnap és ünnepnap: 1/24, 1/47, 9). — **Komédia:** Minden este, vasárnap és ünnepnap d. u.: Női napozó (1/26, 1/29). — **Bábszinjáték:** Hétfő, szerda, péntek: Opera. Csütörtök, szombat, vasárnap: Kacagó est. Kedd d. u. és este: Toldi. Minden d. u., kedd kivételével: Mesejáték (4, 8). — **Erzsébetvárosi:** Vasárnap: Mit susog a fehér akác. Hétfő: Szökik az asszony (1/44, 2/46, 1/29). — **Józsefvárosi:** Vasárnap: Debrecenbe kéne menni. Hétfő: Becskereki menyecske (6, 9). — **Kisfaludy:** Vasárnap: Becskereki menyecske. Hétfő: Debrecenbe kéne menni (6, 9). — **Fényes Cirkusz:** Kötéltáncos tigrisek és Halálttánc a levegőben (4, 8). — **Müszinkör:** Vasárnap és ünnepnap: Kis kadét (1/24, 6, 8).

Mozik

BROADWAY (422—722): **Ninocska.** (1/24, 1/26 1/28, 1/10; Szombat, V U 1/2 órakor is). — **CORSO** (182—818): **Vadmacska.** (1/26, 1/28, 1/10 Szombat, vasárnap és ünnepnap 1/24-kor is). — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316) **Kölcsönkért férjek** (1/24, 1/26, 1/28, 1/10; V U 1/2-kor is). Vas. d. e 11-kor: **Tamás úrfi kalandjai.** Hétfőn délelőtt 11 órakor: **Tisztelet a kivételnek.** — **NYUGAT** (121—022): **Koenigsmark.** (1/24, 1/26, 1/28, 1/10; V U 1/2-kor is). — **ODEON** (422—785): **Kölcsönkért férjek.** (1/24, 1/26, 1/28, 1/10; V U 1/2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Bors István.** Hétfőn d. e. 11-kor: **Vihar Ázsia felett.** — **PHÖNIX** (426—326): **Nevadai hajtóvadászat.** (11, 1, 3, 5, 1/48, 1/10). — **ROYAL APOLLÓ** (222—002): **A 103. nem tért vissza.** (2/46, 1/48, 2/10; Sz V U 4, 6, 8, 10). — **URÁNIA** (146—046): **Fráter Lóránd.** (5, 1/48, 1/10; Szombat, V U 1/3 órakor is). — **VESTA** (222—401): **Igy is lehet repülni** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 2/8, 1/10; V U 11, 2, 4, 6, 8, 10).

(*) Népi irodalmi est. A Magyar Könyv napok alkalmából június 3-án este 8 órakor a *Magyar Élet* könyvkiadóvállalat rendezésében népi irodalmi est lesz a Nemzeti Sportcsarnokban (Aréna út 3.). Előadások, versek, dalok, táncok sorakoznak a műsoron. A többi között *Veres* Péter és *Darvas* József előadást tart, *Sinka* István verseiből olvas fel, *Féja* Magda pedig *Sinka* István és *Sértő* Kálmán verseiből szaval. Jegyek elővételben: *Szerb* ucca 17., telefon 186—058.

A CSŐSZHÁZ

REGÉNY

Irta: MÁNDY IVÁN

28

A porondon egy sarki lámpa. Olyan hajlotthátú, züllött sarki lámpa. Akár egy vén csibész. Mellette kopott pad.

Hosszú, nyurga alak imbolyog elő a sötétből. Csíkos trikó, rojtosszélű nadrág.

Helén félszeg, törött mozdulattal hajol az ügyvéd felé.

— Ez az.

Valami apacsszám lesz, gondolja az ügyvéd. Nem nagyon érdekli a dolog.

A férfi leül a padra. Előveszi a bicskáját. És most megszólal egész csöndes, szinte szomorú hangon. Igen, azt mondja, a bicska az ő barátja és ellensége. Már nagyon régi. Arra se emlékszik találta-e, kapta, vagy pedig lopta. Ezzel vág kenyeret és bizony néha mást is. Ahogy jön. Persze, szó sincs róla, jobban szeret kenyeret, meg szalonnát vágni. De ahhoz pénz kell. Azt pedig meg kell szerezni.

Föláll. A lámpa elé jön. Most látni csak, milyen sápadt, borostás a képe. Átkozottul éhes. A kártya is rosszul járt, így hát semmi pénze. Talán csak jön valaki.

Körülnéz. Aha, úgy látszik észrevett valamit. Halkan, röviden füttyent.

Elegáns, cilinderes úr jelenik meg. Kabátja hanyagul szétvetve. A ragyogó, fehér ingmell szinte kihívóan világít.

Alázatos, csendes köszönés surran hozzá.

— Jó estét.

Az úr megáll. Ugy néz, mintha először látna csavargót.

— Mennyi lehet az idő?

A csavargó kissé előbbre jön. És ahogy néz, abból már látni, hogy nem az idő érdekli.

A cilinderes kissé arrébb húzódik.

A fiú úgy imbolyog körülötte, mint lepke a lámpafénynél. Elvigyorodik. Elkapja a cilinderes csuklóját. Az ijedtében kiáltani sem tud.

Az elegáns úr már a padon. Karja véznán, erőtlenül lelóg. A cilinder elgurult. Két ujj leereszkedik a zsebbe. Patkóalakú pénztárcát halász elő.

Van is benne valami?...

Tagadhatatlan.

Megelégedett vigyor.

Az ám, mi lenne, ha fölvenné ezt a cilindert, meg azt az estélyi köpenyt.

A lámpafény lobban egyet.

A csavargó már itt áll ni, cilinderben, ezüstgombos bottal.

A másik meg ott a padon ócska satyakban.

Hehe, jó tipp volt.

Kajánul hajol a másik fölé.

Visszaugrik. Még egyszer megnézi.

Fény hull a padon ülőre. Az a sápadt, borostás arc az ő arca, de hiszen ez ő maga?!...

Az ott nyujtózik egyet, lassan fölkecmereg. Ahogy megpillantja a cilinderest, elvigyorodik.

— No, mi az papuskám?...

Kétségbeesett, védekező mozdulat.

A csavargó egyre közelebb jön. Szélesen vigyorog.

Már előtte áll.

Halk dobpergés.

Az estélyiköpenyes, mint valami torz madár, rikolt egyet és beleugrik a hasonmásába.

Világos lesz.

Ott lent egy sovány, izzadt alak hajlong.

Helén előredőlve tapsol. Föláll.

— Szabad?...

És elindul a térdek mellett.

A zenekar indulókat játszik a szünetben.

26.

Vaputának jó napja volt. Talán a kártyán nyert? Nem is játszott. Valami jó, kövér pénztárca pottyant a markába? Ugyan kérem!...

Hát akkor?...

Nos, Vaputa ismeri a cukorkáslányt a »Paradicsom« moziból.

A »Paradicsom« mozi igazán kiváló mozi. Már harmine fillérért kaphatsz jegyet szelíd nyakmerevedéssel együtt. Vaputa ugyan nagyon jól emlékszik azokra az időkre, amikor még húsz fillérért is kapott helyet. Egyre nehezebb az élet.

Aztán a »Paradicsom« mozinak még különféle előnyei is vannak. Ha meleged van, egész nyugodtan leteheted a kabátod, előadás közben diskurálhatsz a barátoddal. Ha pénz nélkül lógsz be, akkor se nagyon izgulj. A jegyszedők is téri fiúk. Szóval a »Paradicsom« mozi remek mozi.

Vaputa jó kényelmesen elterpeszkedik a széken. Int a cukroslánynak.

— Kisasszony!

(Folytatjuk.)

Uj eljárás révén huszonöt százalékkal emelkedik a bőrtermelés

Igen nagyjelentőségű új bőrgyártási módszerről számolhatunk be, amelynek a segítségével nagy megtakarítás érhető el a bőrfeldolgozásban.

A pécsi bőrgyárban próbálták ki az eljárást, amely *Harnik* műszaki igazgató, *Bajomi* művezető és *Papp* István timárségéd nevéhez fűződik.

Azelőtt a bőröket vizes állapotban hasították, majd a vizesen hasított bőrt »megfaragták«, ami által igen

sok bőranyag ment veszendőbe.

A hasított bőr sokhelyen beszakadt és a vizes hasítással csak egyetlen bőrdarabot nyertek.

A három feltalálónak sikerült egy sertésről több bőrt lehúzni. Eljárásuk szerint a bőrt szárazon hasítják, vastagsága szerint két, három, esetleg négy darabra. Az eljárást annyira tökéletesítették, hogy

a termelést 25 százalékkal növelték.

Ennél az egyetlen gyárnál ez az évi termelésben többmillió forint bevételi többletet jelent és olyan anyagok felhasználását is lehetővé teszi, amelyek azelőtt selejtként a szemétbe kerültek. Most már a sertésbőrön kívül a juh- és marhabőrt is szárazon hasítják.

A kereskedelmi és iparkamarák működési körét nagy részben a szabad érdekképviseletek veszik át

Az országszerte megszüntetett kereskedelmi és iparkamarák működésének pótlásáról rövidesen külön rendelet fog intézkedni.

A kamarák tudvalevően kettős irányú működést fejtettek ki: egyrészt közigazgatási, másrészt érdekképviseleti tevékenységet folytattak.

Az előbbi működési kört a kamarák székhelyén létesült

belkereskedelmi igazgatóságok

kapták meg, míg a most készülő rendelettervezet szerint az érdekképviseleti szerep

a KISOSz és a NAGYOSz

között oszlik meg a kereskedelmi vonalon, míg a kisipar érdekképviseletéről

a KIOSz

fog gondoskodni.

Az érdekképviseletek hatáskörébe kerül a tisztességtelen verseny és az árrombolások ügyeiben való ítélkezés is; a KISOSz és KIOSz 10—10, a NAGYOSz pedig 5 tagot fog a zsűrikbe delegálni. A szabad érdekképviseletek kapják meg a szakvéleményezés jogát s általában a szakfelügyeletet is, ezt azonban legfelsőbb fórumként

a belügyminisztérium

fogja ellenőrizni.

Az adóközösségek felállítása s az ebbe besorozott felek adózási kötelezettségének ellenőrzése is az érdekképviseletek feladata lesz. Az egyes kereskedelmi szokások igazolása is az érdekképviseletek munkásságához tartozik majd.

Így tehát a küszöbönálló rendelet gondoskodik annak a területnek a teljes betöltéséről, ami a kamarák működésének megszüntetésével előállott.

A volt házvezetőnő Paunz tanársegéd megmérgezésével vádolja az új házvezetőnőt

Kiderült, hogy öngyilkosság történt

Október 20-án holtan találták Somogyi Béla-út 1. számú házban lévő lakásának fürdőszobájában dr. Paunz Gyula egyetemi tanársegédet, ismert nőgyógyászt. Halála előtt öt nappal végrendeletet készített, így orvoskörökben természetesnek találták, hogy öngyilkos lett.

Két nappal később volt házvezetője Faragó Hedvig, bejelentette a rendőrségen, hogy a tanársegéd nem lett öngyilkos, hanem jelenlegi házvezetőnője, Krukk Mária ölte meg. Faragó Hedvig elmondotta, hogy néhány héttel azelőtt dr. Paunz felmondott Krukk Máriának, hogy ismét őt szerződtesse.

A vizsgálóbíró elrendelte Paunz tanársegéd holttestének felboncolását. Az orvosszakértők megállapították, hogy kétségtelenül öngyilkosság történt, a halott gyomrában ugyanis olyan altatószert találtak, amelynek oldata nem láthatatlan, hanem tejszínű, tehát kizárt dolog, hogy ezt az orvos tudta nélkül bárki beadhatta volna.

A rendőrség most azt vizsgálja: mi kergethette öngyilkosságba a közismert nőgyógyászt.

Klemperer hat hétig külföldön vendégszerepel

Klemperer Ottó főzeneigazgató e héten két hangversenyt vezényel, hétfőn pedig a Fidelio felújításán jelenik meg a közönség előtt. A Világ munkatársának értesülése szerint Klemperer a felújítás másnapján hathetes tartózkodásra külföldre utazik.

Brüsszelbe szerződtették három hangverseny vezénylésére, onnan Berlinbe megy, ahol a Komisches Operben a Carmen felújításának próbáit kezdi meg. Berlinből Londonba utazik és a BBC zenekarát vezényli. Ezután visszatér Berlinbe, vezényel néhány Carmen-előadást, majd karácsony előtt egy-két nappal (valószínűleg december 20-án visszatér Budapestre.

A jövő héttőlkezdve tehát három vezetőszerepet játszó karmester lesz távol a színháztól: Klemperer, az Olaszországban tartózkodó Ferencsik és a berlini Don Carlos-felújítás próbált vezető Friesay. Valószínű, hogy ezen idő alatt Solti György müncheni főzeneigazgató erősíti a magyar karmesteri gárdát.

Egyre több lógóst szednek le a villamosokról

A lógósok, valamint a fel- és leugrálók ellen a Beszkárt razziája változatlanul tovább folyik, eredmény azonban nem mutatkozik. Hiába büntetik, igazoltatják a fegyelmezetlenül utazókat. Az elmúlt héten két halálesetet okozott az utas leugrása. Október 23-án 197, 26-án 306 utast igazoltattak. Az elmult héten 1413 utast, köztük 8 Beszkárt alkalmazottat, egy héttel korábban 1175 személyt igazoltattak.

CORTOT, a világhírű francia zongoraművész tervezett budapesti hangversenyéről a rendező vállalat véglegesen lemondott, mert a Bartók-verseny francia zsűritagjai azt az információt adták a budapesti rendezőnek, hogy Cortot a háború alatt együttműködött a német megszállókkal.

Megkezdték a rongyosgárda bűnperének tárgyalását

A népbíróság különtanácsa Tutsek Gusztáv elnökletével kedden reggel negyedtízkor kezdte tárgyalni a »Rongyos Gárdisták« háborús és demokráciaellenes bűnügyét. A vádlottak padján Draskóczy László textilnagykereskedő, »Horthy rokona«, Fodor Lajos nagygazda, Haits Béla, Kovács Endre és 24 társa ül. A vádat dr Sárkány népügyész képviseli. A személyi adatok felvétele után a tanácselnök megállapította, hogy Géczy József szabadlábon lévő vádlottnak nem tudták kézbesíteni az idézést. Ügyét elkülönítve fogják tárgyalni.

Draskóczy és társai az 1938/39-es keletmagyarországi terrorcselekmények idején a tiszaújlaki körorvost, dr. Burger Bélát meggyilkolták. Rettegésben tartották a környék lakosságát. Egész raktárra való élelmiszert raboltak össze.

A felszabadulás után, 1947-ben Draskóczy összejött Fodorral és megbeszélték, hogy

a Rongyos Gárdát újjászervezik.

Levelet intéztek az amerikai követhez és előadták, hogy Draskóczy és három társa szeretne kimenni Marshall külügyminiszterhez, hogy beszéljenek vele a magyarországi helyzetről. Szabotázscselekményeket akartak végrehajtani. Elhatározták, hogy a Farkasréti zsidó temetőben sírkőrombolást hajtanak végre. A rendőrség ébersége akadályozta meg gaztetteiket.

A vádirat felolvasása után Tutsek tanácselnök tíz percre félbeszakítja a tárgyalást. A szünet után Draskóczy László kihallgatása következik.

— Nem érzem magam bűnösnek — kezdte vallomását a szünet után Draskóczy. — 1938 nyarán találkoztam Kozma Miklóssal. Közölte velem, hogy rövidesen háború lesz. Szóbakerült, hogy a felvidéki területekre meg kellene szervezni egy olyan

illegális katonai alakulatot,

amely felhívná a világ figyelmét arra, hogy magyar kisebbség él a Felvidéken.

A tárgyalás tart.

Bereczky püspök: „El a kezekkel az evangélium ügyétől..."

A protestáns napok keretében irodalmi és művészest volt. Ezen *Darvas* József építésügyi miniszter beszélt a protestantizmusnak a magyar népi irodalomra gyakorolt hatásáról. — A magyar protestantizmus — mondotta — ma megint történelmi szerepet tölt be a népi eszmények jegyében. A társadalmi igazságtevés forradalmi nagymunkájával akarjuk elérni, hogy a nép megtalálja igazi lelkét és kiformálja nemzeti kultúráját.

A reformáció emléknapján valamennyi protestáns templomban ünnepi istentisztelet volt. A rádió istentiszteletén *Bereczky* Albert püspök hirdetett igét, a munkások bibliagyülésén *Kiss* Roland honvédelmi államtitkár, egyházkerületi tanácsbíró kijelentette, hogy álljunk a munkásember mellé, ne pedig a Krisztus és a munkás közé. A Zeneművészeti Főiskolán tartott emlékünnep főszónoka Bereczky Albert püspök volt. Rámutatott, hogy ma bizonyos oldalról politikai harcba akarják sodorni a protestáns egyházakat. A protestánsok viszont szívükön viselik a magyarság jövő sorsát és építőerejükkel akarják szolgálni népünket.

— El a kezekkel — mondotta — az evangélium ügyétől, a hívő magyarság sorsától *akkor is, ha ezeken a kezeken pásztorgyűrű van.*

Felszólaltak a külföldi protestánsok kiküldöttei, majd művészi zene- és irodalmi számok következtek.

Halálozás. Pócza József ny. tanügyi tanácsos 65 éves korában Bácsalmáson okt. 30-án elhunyt. (M. k. é. h.) (X)

Takarékoskodj a papirossal

SZINHAZAK MUSORA: OPERA: (Andrássy-út 22. szám): Nincs előadás. **NEMZETI** (Rákóczi-út 33—35): Nincs előadás. **KIS KAMARA:** (Andrássy-út 69): Üriemberek (½8). **MAGYAR SZINHÁZ** (Izabella-tér): Nincs előadás. **MŰVÉSZ** (Paulay Ede-utca 35): Édes fiaim (½8). **VIG:** (Nagymező-u. 22—24): Estére jóbarát érkezik (½8 órakor). **MADÁCH** (Madách-tér 6 sz.): Nincs előadás. **PESTI** (Révay-utca 18): Különös házasság (½8) **BELVÁROSI** (Petőfi Sándor-u. 6): Az ördög cimborája (½8). **VÁROSI** (Köztársaság-tér 30): Nincs előadás. **MODERN SZINHÁZ** (Jókai-tér 10): Az alvó féri (½8 órakor). **FŐVÁROSI OPERETT** (Nagymező-utca 17): Nem nősülök (½8). **PÓDIUM** (Nagymező-u. 11): Az ügyvéd és a férje (8) **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet körút 31): Holdontúli szerelem (½8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46): Női kiszolgálás (8) **KIS SZINHÁZ** (Rottenbiller-utca 20—22): Alice ülj a kandallóhoz (7). **OPTIMISTÁK** (József nádor-tér): Tiszteljet a beréte nek (½8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Mélyek a gyökerek (½8).

VILÁG
A polgári demokrácia lapja
Felelős szerkesztő: BALINT IMRE
Szerkesztő: KÖSZEGI IMRE DR.
A kiadásért felel:
SUPKA GEZA DR. főszerkesztő
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., RÁKÓCZI-ÚT 54.
Telefon: 222-439
Az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat nyomása
Budapest, Miksa-utca 4—6.
Felelős: Gorszky Tivadar igazgató

BAGDAD KÁVÉHÁZ
I., ATTILA-UTCA 23.
minden nap REGGELIG NYITVA! • TÁNC!
Énekel: Orbán Zsuzsa
Zene: Degel Károly és közismert zenekara

FOTELTISZTÍTÁS
specialistája 15 év óta NEO-COLOR, Ferenciek-tere 3. Tel.: 185-205

Dante három új könyve

Életünk és a tudomány
L. Bragg
Az elektromosság diadalútja
A Nobel-díjas tudós műve az egyetlen, mely mind a laikus, mind a szakember számára a kezdettől a legújabb eredményekig — a békacombtól a fotocelláig, a radarig — ismerteti a tudomány legnagyobb diadalát.
Nagy albumalak
110 szövegkép 31 műmelléklet
Kötve 42'50

Eleven mult
Passuth László
Idegenek
A történeti regény kiváló művészének új, kimagasló, irodalmi értékű regénye. Olasz nagyváros ködtengerében s délfrancia sziklabarlang mélyén éli két névtelen forradalmár a szerelem és végzet csodálatos játékát.
Kötve 20'50

Emlékek útján
Heine
Schnabelewopski úr emlékei
A szabadon szárnyaló gondolat, az emberi szabadság s a szerelem nagy poétájának prózai remekműve szabadságról, szerelemről, küzdelmekről — művészi fordításban.
Biczó András rajzaival
Kötve 7'50

Simon Zsuzsa a Belvárosi Színház igazgatója

Ma délelőtt véglegesen megoldották a Belvárosi Színház válságát: *Simon* Zsuzsát, a színház művésznőjét és rendezőjét nevezték ki igazgatónőnek. Az új igazgató — mint értesülünk — a tervbevett Ilja Ehrenbung darabbal párhuzamosan egy másik színdarab próbáit is megkezdette, mert szereposztási nehézségek miatt e pillanatban nem tudja eldönteni, melyik lesz a színház legközelebbi újdonsága.

Simon Zsuzsa, a harmincas évek elején lett a Belvárosi Színház tagja. Először kisebb szerepekben tűnt fel, később a rendezői és dramaturgiai munkákban is résztvett. A felszabadulás után a nagyváradi színházat igazgatta sikerrel. Kinevezését a színház tagjai örömmel fogadták.

Eve Curie-Labouisse A GYILKOS RÁKSEJT

Fehérköpenyes hadsereg döntő támadása a rákhalál ellen

8

Lindemann önfeláldozó kísérlete fontos kérdést tisztázott. A mult század közepéig a vérbajnak csak első szakát tartották fertőzőnek. Lindemann bebizonyította, hogy a második szak is fertőző. 1851-ben egy másodlagos lueszes fekélyből vett váladékkal beoltotta magát. Tíz nap multva lueszes fekély keletkezett az oltás helyén, három hónap multva súlyos általános tünetek mutatkoztak. A párisi akadémia egyik 1851-i ülésének jegyzőkönyvében olvasható Dach beszámolója:

»Lindemann kollega szivettépő látványt nyujt. Fiatal, intelligens arcát fekélyek roncsolák el, általános állapota súlyos. Minden kezelést visszautasít, hogy ne befolyásolja a kísérletet és mikor figyelmeztettük, hogy kezeletlenül bele is halhat, így felelt:

— Annál jobb, halálom bebizonyítja, hogy a lueszről szóló mostani felfogás szörnyű tévedés és így emiatt több áldozat nem lesz.

Még hosszú sorát ismerjük az önkísérleteknek. Mi csak néhány példát említettünk meg.

6. Az egyetlen Nobel-díjas rákkutató esete

A rákkutatás is sok áldozatkészséget követel. A kísérletek igen hosszadalmasak, nagy türelmet kívánnak és mint látjuk, veszedelmesek lehetnek. Fáradhatatlanul dolgoznak a kutatók. Az orvostudomány és más természettudományok minden vívmányát megkísérlik a rákprobléma megfejtésének szolgálatába állítani. A vitamin-hormon-víruskutatás eredményeit, a kémia, a fizika, örökléstan, fejlődéstan, szövettan újabb vívmányait, a röntgen- és rádiumsugarakat, az atomkutatás eredményeit igyekeznek felhasználni.

A kutatás két főiránya: mi a rák oka és hogyan lehet gyógyítani? A gyógyításhoz tartozik tágabb értelemben a korai felismerés, a diagnosztikai módszerek kutatása és a megelőzés kérdésének vizsgálata.

A rák oka

Az orvostudományban egyik legfontosabb kérdés, hogy valamely betegségnek mi az oka? Ha az okot ismerjük, akkor megvan a remény a megelőzésre és a gyógyításra, a bajt gyökerénél tudjuk megfogni.

A betegségek okainak kutatásában nagy lépés volt a baktériumok felfedezése. Koch Róbert volt az első, aki mikroszkópján meglátta a bacillust, azt a vékony pálcikát, amely a tuberkulózist okozza. A többi baktérium felfedezése ezután gyorsan bekövetkezett, így a fertőző betegségek nagyrészének okát tisztázódott; ezáltal a megelőzés és gyógyítás útja adva volt.

Óriási erőfeszítést tett az orvostudomány a rák okának felderítésére, de eddig még késik a végső válasz. A rák okát nem ismerjük. Nem tudjuk, hogy az addig egészséges ember valamelyik szervének hámsejtjei miért változnak el úgy, hogy egyszerre rohamosan szaporodni, burjánozni kezdenek, szünet nélkül. Mi az az erő, mely ezt a végzetes szaporodást elindítja és fenntartja, a szaporodó hámsejtek miért tudnak belenőni bármily szervbe, kíméletlenül elpusztítva azt és hogyan tudnak áttételeket képezni távoleső szervekben? A rák okának kiderítésére véghezvitt erőfeszítések azonban még sem mondhatók hiábavalóknak. Sok értékes adat birtokába jutottunk, melyeknek alapján tovább lehet folytatni a küzdelmet.

Mesterséges rák

Hogy milyen bonyolult probléma a rák okának kiderítése, arra jellemzők azok az esetek, mikor ugyanaz a behatás rákot okozhat is és máskor gyógyíthat rákot. Mint később látni fogjuk, a női hormon okozhat is rákot, de meg is akadályozhatja egy időre a daganat növekedését. Ugyanígy a Röntgen- és rádiumsugarak, melyek hatalmas fegyverei a rákgyógyításnak, elő is idézhetnek rákot és nem egy Röntgen- és rádiumsugarakkal foglalkozó orvos lett hivatásának áldozata, mert a sugaraktól rákot kapott.

A rák okának kiderítése érdekében az egyik legfontosabb lépés volt az, hogy kísérlettel előidézhessenek rákot, állaton. Ez adja meg a lehetőséget a kérdés tanulmányozására. Sok hiábavaló próbálkozás után Fibiger dán orvosnak sikerült hosszas, fárasztó és szellemes kutatómunka révén felfedezni az első módszert, mellyel állaton mesterségesen rákos daganatot lehet előidézni. Az ő felfedezése alapján indult meg az egész világon a kísérleti rákkutatás. Fibiger felfedezéséért Nobel-díjat kapott. Tudjuk, hogy ezzel a legnagyobb tudományos kitüntetéssel csak a legkimagaslóbb eredményeket jutalmazzák. A rákkutatás terén azóta senki sem kapott Nobel-díjat, pedig nem egy tudós egész életét ennek a problémának szentelte.

Ki lesz a második?

Nobel, a dinamit feltalálója 1895-ben írta híres végrendeletét, melyben 31 millió svéd koronát kitevő vagyonát a tudomány legkiválóbbjainak jutalmazására hagyta. Vagyonának kamatait minden évben öt részre osztják és azoknak adják, akik a fizika, a kémia, az orvostudomány és az irodalom terén a legkiválóbbat alkották, illetve aki a világbékéért a legtöbbet tette.

(Folytatás következik.)

Fényképész
Nyitva 8-tól 4 óráig
Párisi Nagy Áruház

November 3, 6-án d. u. 4 órakor
ügető

Gruber Sándor

főorvos a napokban kapta meg aranydiplomáját. Szegeden, születése éjjelén kigyulladt a ház és kilencéves volt, amikor az árvíz elöntötte a várost, összedöntve a szülői hajlékot. De volt része élete folyamán földrengésben is, és egész élete munkáját bomba pusztította el. Korányi, Kéthly voltak a tanárai. Bécsben, Heidelbergben is folytatott szaktanulmányokat, a fül, orr és gégegyógyászat terén. Sokáig Lichtenberg professzor klinikáján működött. Harmincnégy évig volt az OTI osztályvezető főorvosa és mellékesen 1900 óta szinházi orvos. Ő ecsetelte Blaha Lujza, Kürty Klára és a Népszínház egykori nagyjainak torkát, később a Royal Orfeum művészeit kezelte. Ezredorvosként szolgált az első világháborúban. Az elsők között használta a repülőgépet, mint közlekedési eszközt s egyszer le is zuhant. Sok emberbaráti intézmény alapításában vett részt. Ő kezdeményezte a züllött, gyermekek fokozottabb védelmét és megmentését. Egész életét bohémek között töltötte. Nem élt szolidan. Bármilyen későn került haza reggel kilenc órakor kilovagolt és vivott. Ennek köszönheti korát meghazudtoló frissességét. Hetvenkilenc éves. Többször beutazta Európát. Rajong a középkori olasz városokért. Egyik leánya, Garas Anna irónő, Firenzében él. A színészvilág közkedvelt doktora, bácsija, igen szerény körülmények között él, de nem mulaszt el egy délutánt sem, hogy fel ne menjen a Fészekbe, amelynek szintén egyik alapító tagja. (D)

Színházi hírek

Sombaton lesz a Magyar Színházban Illyés Gyula »Lélekbúvár« című szatirikus vígjátékának bemutatója. Egy kis dunántúli faluban történik a második világháború után. Sulyok Mária, Mészáros Ági, Major Tamás (ma délben érkezik vissza Moszkvából), Bihari József, Rajczy Lajos és Ladányi Ferenc a főszereplői.

Nincs előadás ma este — halottak napjára való tekintettel — az állami színházakban.

Vidor Ferike régi, híres dalait énekli el november 13-án a rádióban.

Lermontovról film készül Moszkvában.

Arany János »Jóka ördöge« című elbeszélő költeményéből rádiójáték készül, Polgár Tibor zenéjével.

Timár József a főszereplője Osztrovszkij »Erdő« című drámájának, amelyet most próbálnak a Nemzeti Színházban. Szendrő József fordításában.

Békeffi István elkészült »VIII. osztály« című operettjének kéziratával. A »Csárdáskirálynő« felújítása után ez lesz a Fővárosi Operettszínház ujdonsága.

Stockholmból félórás varietéműsort vesz át a magyar rádió.

Fazekas Mihály »Ludas Matyi«-jából filmforgatókönyv készül.

Shaw Ördög cimborája c. vígjátéka továbbra is műsoron marad a Belvárosi Színházban. (X)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Édes fiaim!

Bemutató a Művész Színházban

Író szól a színpadról. Igazi író. Fiatal és mai. Arthur *Miller* a neve (jó lesz megjegyezni). Amerikai. Pontosabban: arról az érzelmi és érzelmi vidékről való, akonnan Upton *Sinclair*, *O'Neill*, *Steinbeck*, Sinclair *Lewis* és Thornton *Wilder* indultak el az igazság kincskereső útjára. Mint elődei. Millrsem e a saját hasznára fordítható kalandot keresi az amerikai »aranymezőkön«, hanem emberi és eszmei feltárását annak a sátáni erőnek, a pénznek, amelynek megszállottjai romlásba vitték a világot.

Az »Édes fiaim!« fiatal szerzője, aki a második világháborúból európai tapasztalatokkal tért vissza győzelmes hazájába, nem fedezi fel újra Amerikát, de minden elődjénél szenvedélyesebben, jajkiáltóbban és drámaibban látja a »két Amerikát«, *Lincoln* és *Truman* világát, a dolgozó milliónak és a milliók urainak végső szembeállását. — És ítéletet hoz. Az aranyimádat önző, hatalomba dermedt uralmának el kell tünnie a földről s helyét át kell adnia a munkában testvériesülő új, szebb és tisztább világnak.

Ez az ítélet, melyet áthat a volóságlátás ibseni sugallata, helyenként shakespearei tüzet fog az emberek és nézetek, az élet személyi és tárgyi összeütközéseinek tragédiájában. Egy pohár vízben a tenger viharzása... Egy, a háború alatt meggazdagodott gépalkatrészgyáros családjában: az egész mai világ. Néhány ember történetében a mai élet minden erkölcsi, társadalmi és gazdasági problémája. Világháború a négy fal között... S a színpadon: a legtöbb, amit író adhat: az újjászületőő élet izgalmasan szép igazolása, a nagy, új dráma várva várt kiteljesülése.

S a legtöbb, amit a színház adhat: a nagy feladat szolgálatába szegődött ihletett előadás. *Pataky* Miklós, a meggazdagodott apa alakítója, megdöbbentően emberi megszemélyesítője annak a világnak, mely a történelem siralomházában is a lelketlenül megszerzett aranyba, veszendő hatalmának utolsó szalmaszálába kapaszkodik. Megrázó ellenfele a fia: *Benkő* Gyula. Ahogyan apja szeretetéből felocsudva tiszta szerelmével és új, igaz életre ébredésével elhagyja szülei házát, a drámai feszültség forró pillanataival fokozza a játékot. Kettőjük között, az anya és feleség bonyolult szerepében *Bulla* Elma művészi egyszerűséggel és a lelki kitörések fel-fellobbanó fényében talál rá a meredek útra, a dráma csúcsaihoz.

Hárnuk mellett méltó negyedik *Zách* János. Komoly jellemábrázoló. A belső áthevültség és vergődő ingadozás, amellyel áratlanul bebörtönzött apja szenvedéséért elégtételt követel a gazdag gyárostól: izgalmasan meggyőző erkölcsi tetemrehívás. *Temesi* Hedvig dekoratív és nagyon rokonszenves jelenség. Sokrétű leányszerepében néha még lámpaláz gátolja kétségtelen tehetségének kibontakozását. A többiek: *Apor* Noémi, *Fónay* Márta, *Járai* Ferenc, *Dömsödi* János és a kis *Balázs* László sok személyes értékkel gazdagítják az előadást, mely *Apáthy* Imre gondos rendezésében, *Fábry* Zoltán stilusosan díszletezett színpadán és nem utolsó sorban *Benedek* András irodalmi veretű fordításával megérdemelt sikert hozott a Művész Színháznak.

Relle Pál

Megrázó operai Verdi requiem Failoni Sergio emlékére

Mindenszentek estéjén az Operaházban előadták a Verdi Requiemet, amelyet a nagy mester Manzoni halálára irt. Oláh főrendező a függöny elé lépett és programon kívül rövid emlékbeszédet mondott Failoni Sergióról, az Operaházunkban húsz éven át működött nagy olasz karmesterről, akinél jobban senki nem szerette és értette Verdit és akinél meggyőzőbben senki nem tolmácsolta a Verdi Requiemet. Failoni húsz éven át tartotta kézben ezt a művet, érzékeny és fájdalmas hangjait a legfinomabb árnyalatokban adta vissza és temperamentumának minden tüzét latbavetve gondoskodott a befejező részek felszárnyaló hatalmas erejéről.

Most, hogy Failoni nincs többé, a választás adva volt: Somogyi László vezényelt. Somogyi egyik legjobb prdukciója a Verdi Requiem. Emlékezetes a Károlyi-kertben fiatalok közreműködésével lezajlott meglepő kitünő előadás. Bár a befejező rész most nem volt elég hatalmas, általában mély hatást tett. Somogyi László ismét kiválóan izléses és mértéktartó vezetőnek bizonyult.

Báthy a legstilusosabb előadó. Ő viszi a drámát a színpadra. Székely a mélységekben telt szépséggel zeng. A széphangú ifjú tenorista: Simándi ujonc ebben az ágazatban. Tiszay középhangjai szépek. A latin kiejtés hitelességéhez kétség fér. A kar helyenként nem mutatta a megszokott biztonságot.

Somogyi Vilmos

Nagysikerű jazzhangverseny a Városiban

Szorongásig megtelt vasárnap délután a Városi Színház a Hivatásos Zenészek Szakszervezetének nagyszabású hangversenyére, amelyet »Dolgozók az iskoláért« akció javára rendeztek. A műsorból kiemelkedett a száztagú jazzzenekar produkciója. A népszerű *Chappy* vezényelte a zenekart a vérbeli muzsikus lendületével, *Bródy* Tamás karmesteri kvalitásait Gershwin művével, a »Rhapsody in Blue«-val csillogtatta. *Vadas* Zsuzsa, a legnépszerűbb előadóművész viharos sikert aratott két slágerével a kitünő *Martiny* Lajos zongorakisérete mellett. Az est sikerében részes *Lantos* Oljvér, *Pogány* László, *Tabányi* Mihály, a *Hurrican*-együttes, *Ákos* Stefi. A színház 2400 ember befogadóképességü, de 2900 kabát volt a ruhatárban.

A budapesti francia iskola tanárai és növendékei testületileg nézik meg a Vígszínházban az »Estére jóbarát érkezik« előadását.

Meghalt a „Mirakel" szerzője

Hollywoodi jelentés szerint meghalt Karl Gustav Volmöller német származású iró, a »Mirakel« szerzője. 70 éves volt.

Volmöller színjátékát *Reinhardt* rendezése tette világhirüvé. Annakidején a Népoperában (a mai Városi Színház) is előadta *Reinhardt* vendégtársulata.

Kőbányán november 5—13-ig rendezik a **Magyar-Szovjet barátsági hetet.**

Malcsiner Béla zeneszerző és jazz-zongoraművész Párisban kapott szerződést.

Lesujtva a legmélyebb fájdalomtól közlöm mindenkivel, aki ismerte imádott feleségem

Fürst Pálné

sz. Kertész Karla

örökre elhunytát. A temetés időpontja 124-622. sz. alatt tudható meg. Gyászomban osztoznak Kertész Pál és neje, dr. Balassay János és neje, Sándor György és Kertész István

Kitüntetések felszabadulásunk évfordulójára

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az alábbi kitüntetéseket adta:

Kiváló párt- és tömegszervezeti munkájuk elismeréséül:

Sándor József, Magyar János, Mező Imre, Simon Jolán és Ács Lajos a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát;

Schöner Albert, Király László, Kalmár Sándor és Pulya Frigyes a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Komornik Vilmos, Bagdi Lajosné, Bugár Jánosné, Bényi Péterné, Tóth Pál, Mathézer Jolán, Nagy Kovács Sándor, Adamkó József, Kun Mihály, Karsai Mihály, Pataki Lászlóné, Hollai Imre, Juhász László, Juhász Ferenc, özv. Haresa Miklósné, Fehér László, Kovács Béla, Hetényi Józsefné, Holik János, Farkas Lajos, Albert János, Petrovics Károly, Pincés András, Tóth Ernő, Gém György, Iglódi Ferenc, Vadász István, Kovács Mihály, Oros László, Meralis György, Papp István, Vándor József, Tóth István, Molnár László, Szőke Lajos, Hevesi János, Házi István, Kis Dezső, Kerekes György, Döbény István, Vig Lajos, Futó Ilona, Tamás György, Fonó Györgyné, Rajki András, Grichisch János, Lipták Pál és Bakos Jenő a Magyar Népköztársasággi Érdemérem aranyfokozatát;

Soós Györgyné, Zsuré János, Hepp József, Kutrue Béla, Valach László, Stezieski Ferenc, Matild Lászlóné, Magyar Zsófia, Csányi Lászlóné, Jakus József, Pintér Ferenc, Sós Tibor, Kreszán Lajos, Ladisziai János, Szabó Béla és Stoberecz Erzsébet a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Orosz Lajosné, id. Turó István, Rick András, Bálint Károly, Pirka Viktorné és Agonyi Jenő a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;

Bozsoki Ferenc, Czeczel György, és Török János a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát,

Válóci Elek, Bencsik István, Gyenes András, Pellek Gizella, Réti Julia, Vigh Erzsébet, Hegedüs Magda, Nádas Klára, Toldi Lajos és Veres Julia a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát;

Kaiser Károly, Baranyai Tibor, Hucker Ferenc, Tóth Gábor Borbély Sándor, Gervan János és Surmann Istvánné a Magyar Népköztársasági Érdemerem ezüst fokozatát;

A Munkásmozgalmi Intézet munkatársai közül:

Györffy Sándor a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Kiss János és Tóth Györgyné a Magyar Népköztársasági érdemérem ezüst fokozatát;

Erényi Tibor a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;

A Szikra Könyvkiadó munkatársai közül:

Tamás Aladár és Czobel Ernő a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Zala Imre, Fedor János és Bolyai Ernő a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát;

Bokor Magda és Pásztor Lajosné a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

A Szabadságharcos Szövetség keretében végzett kiváló tömegszervezeti munkája elismeréséül:

Zsóter Ferenc és Futás Antal a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát;

Molnár István és Cincás Mihály a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Bertus Aliz a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

Az élelmezés területén végzett eredményes munkájuk elismeréséül Liktor József és Bakondi Béla a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát;

Kubieza Elemér a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

A közlekedés és postaügyi tárca központjában értékes és eredményes munkát kifejtett jó munkája elismeréséül Földvári László miniszterhelyettes, Csanádi György MÁV vezérigazgató, az I. Vasúti főosztály vezetője a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Molnár János mélyépítési főosztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

dr. Kecskeméti István, a tervosztály mb. vezetője, Sovány Ferenc csoportvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

Kimagasló érdemei elismeréséül:

Kutika Károly áv. ezredes a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát;

Szalva János áv. alezredes, Selmeczi György áv. alezredes, Kövesi György áv. őrnagy, Kristóf István áv. őrnagy a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Négrádi György áv. őrnagy, Jelenszky Márton áv. őrnagy, Szabó István áv. őrnagy, Kucsera László áv. őrnagy, Turcsányi József áv. százados, Zalai Ilona áv. százados, Vigh Lajos áv. százados, Oroszi György áv. százados, Palkovics István áv. százados, Kádár József áv. főhadnagy, Ács István áv. főhadnagy, Szeifert József áv. főhadnagy, Szalma József áv. főhadnagy és Mészáros István áv. főhadnagy a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Szalók Anna áv. II. o. tiszt a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

Az iparstatisztika megszervezésénél elért kiváló munkája elismeréséül: Lukács Ottó, a Központi Statisztikai Hivatal főosztályvezetője a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát kapta.

Eredményes munkája elismeréséül: Sós Ernő, az Állami Ellenőrző Központ elnökhelyettese a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

dr. Varró Tibor, az ÁEK osztályvezetője a Magyar Munka Érdemrend ezüst fokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat;

Bálint Dezső, az ÁEK revizora a Magyar Munka Érdemrend bronz fokozatát és az ezzel járó 1500 forint pénzjutalmat;

Takács Lajosné, az ÁEK segédrevizora a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

A Munkaerőtartalékok Hivatalában végzett jó munkája elismeréséül: Solt Lajosné a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Várnai Olivér a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

Az oktatás területén végzett kiváló munkája elismeréséül dr. Sályi István, a miskolci Nehézipari Egyetem rektora és Löke Endre min. főosztályvezető-helyettes a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Kálmán György osztályvezető, Jeszenszky Sándor, a hódmezővásárhelyi közgazd. középisk. igazgatója és Józsa Ferencné cegléd iáit. isk. tanító a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát kapta.

A földművesszövetkezeti munka terén végzett jó munkája elismeréséül: Galamboc István főoszt.-vez. a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Brachna János a MESZÖV csongrádmegyei titkára a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Berta Mihály abonyi földművesszövetk. ügyv. a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a mezőgazdaság területén végzett kiváló munkájuk elismeréséül:

dr. Máthé Imrének, az Agrártudományi Egyetem rektorának a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát;

Manninger G. Adolfnak, mezőgazdasági tud. kar rovartani tanszék vezetőjének, Páter Károlynak, az Agrártudományi Egyetem talajtani tanszék vezetőjének és Horváth Imrének, Szolnok m. mezőgazdasági osztály vezetőjének a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Séber Jánosnak, az Agrártudományi Egyetem erdő- és földméréstani tanszak vezetőjének, Tako Károlynak, a kertai „Vörös Csillag" tsz elnökének és Görcsös Miklósnénak, a levéli tszcs munkacsoportvezetőjének a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Szitás Eleknek, Szolnok m. mezőgazdasági osztály tsz csoport vezetőjének, Bajcsi Edének, Somogy m. mezőgazdasági osztály főagronómusának, Lőrincz Medárdnak, a diósberényi I. típusu tsz intézőbizottsági tagjának, Sallai Istvánnak, a mezőcsáti „Szabadság" tsz elnökének, Iván Mihálynak, a pusztaszabolcsi gépállomás vezetőjének, Beti Albertnek, a sátoraljaújhelyi erdőgazdaság igazgatóhelyettesének és Rajnis Lajosnak, a mohácsi mezőgazdasági technikum igazgatóhelyettes tanárának a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Bedő Zoltánnak, Hajdú-Bihar m. mezőgazdasági osztály főagronómusának, Szabados Andrásnak, Békés m. mezőgazdasági osztály főagronómusának, Gyimesi Henriknek, Tolna m. mezőgazdasági osztály állattenyésztési csoport vezetőjének, Dénes Albertnek, a tiszagyendai Állami Gazdaság agronómusának, Ari Juliának Türkeve, függetlenített brigádvezetőnek, Kovács Györgynek, Heves m. megyeközpont vezető mechanikusának, Erdélyi János traktorosnak, Nagyhalász, Józsai Andrásnak, kiváló talpfaragó-munkásnak, Knti erdőgazdaság a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a külkereskedelem terén végzett kiváló munkájuk elismeréséül:

Császár János miniszterhelyettesnek a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Czimer J. Gyula főosztályvezetőnek, Kálmán Sándor osztályvezetőnek és Földesi Tamás kereskedelmi attaséának a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Salgó Mária csoportvezetőnek és Székely György vezérigazgatónak (AGRIMPEX Mezőgazdasági Külkereskedelmi Vállalat) a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Kunovits Imre főelőadónak, Kallós Endre főosztályvezetőnek (METALIMPEX Acélipari Külkereskedelmi Vállalat), Kaszer Jenőné csoportvezetőnek (FERUNION Műszaki Külkereskedelmi Vállalat) és Laufer Jánosné osztályvezetőnek (HUNGAROTEX Magyar Külforgalmi Vállalat) a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a tudományok terén végzett kiváló munkásságuk elismeréséül:

Németh Gyulának, a Nyelvtudományi Intézet igazgatójának a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát;

Schay Gézának, a Gumikutató Intézet igazgatójának, Mócsy Jánosnak, az Agrártudományi Egyetem állatorvosi kara nyilvános rendes tanárának, Illyés Géza urológusnak, az Akadémia orvosi tudományok osztálya elnökének és Verő Józsefnek, a Műszaki Egyetem soproni fémkohászati kara nyilvános rendes tanárának a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát; adományozza.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Gazdasági és Műszaki Akadémián végzett kiváló munkájuk elismeréséül:

Poros Tamásnak, a Gazdasági és Műszaki Akadémia igazgatójának a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát;

Páth Jánosnak, az ipargazdaságtani tanszék vezetőjének és Benesik Lajosnak, a nehézipari I. tagozat vezetőjének a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Schreiber Gábornak, a nehézipari II. tagozat vezetőjének és Heimer Ödönnek, a marxizmus-leninizmus tanszék helyettes vezetőjének a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Krekó Bélának, a kereskedelmi számtani tanszék megbízott vezetőjének a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát adományozza.

A második front mögött

A Honvéd Színház vendégjátéka az Úttörő Színházban

„Mindenki úgy él, ahogy tud" — ezeket a szavakat szinte korbácsként vágja foglyai arcába Mary Claire a Dubois Carré-i német koncentrációs tábor felügyelőnője. Sokszor hallott, ártatlannak tűnő szavak ezek, de e féktelen bestia szájában állati kegyetlenségének, embertelen, áruló magatartásának igazolására szolgálnak. Vágyim Szobkó új darabjában megmutatja, mennyi aljasság, elvetemültség lapul az efféle szólamok mögött. Lehet, hogy e szavakat kegyetlen szitkok között ejtik ki, lehet, hogy cinikus üzleti elmélkedésekbe szövik bele őket, lehet, hogy szerelmi suttogások közben hangzanak el — de, akik mondják, rendszerint többre becsülik a pénzt a mások életénél és a maguk becsületénél.

Mary Claire is úgy élt, „ahogy tudott". „Kedveseim — mondta a foglyoknak —, ha én ezzel tudom megcsinálni a szerencsémet, akkor ti elmentek kihallgatásra, elmentek az akasztófára... Ezt még kell értenetek." Mary Claire egyik foglya, Jean Crosby angol leány, iszonyodva hallgatja e szavakat — hogy majd néhány hónap mulva ő maga is így érveljen, mert ő is jobban szerette a pénzt, többre tartotta egyéni, önző érdekeit, mint a becsületet. S a darabban szereplők egyik csoportja mind ilyen emberekből tevődik össze. Cinikusak vagy képmutatók, náci módra vagy amerikai stílusban, de „élnek, ahogy tudnak". Velük szemben néhány tisztaszívű igazi ember áll, egy szovjet főhadnagy, Tánya Jegorova mellett s e két csoportban két világ kel egymás ellen.

A dráma a második világháború idején játszódik, a normandiai tengerpart egyik koncentrációs lágerében kezdődik, a második front megnyitása előtt. Tánya saját élete kockáztatásával megmenti Jean Crosby életét. Amikor az angolok elfoglalják a tábort, a két leány Angliába mehet, a tekintélyes üzletember, Crosby úr családi házába. Jean örök hálát fogad Tányának — amit meg is tart mindaddig, amig a becsületérzésénél „fontosabb" tényezők nem kezdenek működésbe lépni. Jean papájának ugyanis németországi érdekeltségei vannak, amelyek a háború alatt tankokat gyártanak a nácik számára, többek között Crosby úr becsülettel harcoló katonafia ellen is. Crosby amerikai üzlettársa 200.000 dollárért biztosítani tudta ezeket a gyárakat egy „kitűnő amerikai légi tábornoknál" s így az angolszász repülők gondosan elkerülik ellenségük hadigyárát. A szovjet leány tudomást szerez erről „a családi ügyről" s ezért kell koncentrációs táborba kerülnie — Angliában, a Szovjetunió szövetségesének földjén, a második front mögött. Ebben a gyalázatos, az emberi jogokat lábbal tipró merényletben részt vesz az „örök hálára kötelezett" Jean is.

Vágyim Szobkó most kapott Sztálin-díjat egyik regényéért. Ebben a darabjában is kitűnő jellemalkotó. Leplezetlen aljasságában állítja elénk Sam Gibsont, a szemérmetlenségig cinikus amerikai tőkést, a Tánya elleni merényletet kitervezőjét. Az üzlettárs mint ezredes érkezett a szigetországba, de legkevésbbé sem a náci fasizmus megsemmisítésében akar segédkezni. „Magasabb" céljai vannak: megmenteni a németországi érdekeltségeket és teljesen kezébe venni az angliaiakat. Ezt oly eredményesen végzi, hogy Crosby neje már néhány nap mulva így kénytelen kifakadni ura előtt: *„Idejönnek ezek a jöttmentek, ezek a senkik, a szörös mancsukkal elkapják a torkunkat, megvásárolják az életünket, a gyermekeinket, a vérünket és beszennyelnek az otthonunkba. A végén kívülről nézhetjük a házat..."*

Szobkó meggyőzően ábrázolja azt a folyamatot, amelynek során Crosby úr elveszti minden önállóságát és az amerikai üzlettárs függvényévé válik. Crosby jellegzetes képviselője azoknak az angol burzsoáknak, akiket a második világháború alatt sokkal jobban aggasztott a gyors és ellenállhatatlan szovjet előrenyomulás, mint saját népük harca a fasizmus ellen, akiket jobban fűtött az üzlet szenvedélye, mint a hazaszeretet. Egy boltba tartozott Gibson és Crosby, s ez utóbbi maga is felelős azért, hogy saját üzletében társból cégvezetővé süllyedt. Mindkettőjüknek egyformán üzlet a háború s mindketten gyűlölik a szovjet leányt, akinek ez a harc elvtársai drága küzdelme, minden népek szabadságháborúja volt.

De hiába fogtak össze Tatjána Jegorova ellen. Az erőszak és a gyalázatos csalás megtört a szovjet leány hazaszeretetén, áldozatos és elszánt ellenállásán. „Önök azt hitték — mondja Markov őrnagy a leleplezett cselszövőknek —, a kis Tánya könnyű zsákmány. De Tatjána Jegorova, a Szovjet Légiflotta főhadnagya nem az önök fogára való falat!" Szobkó megmutatja, hogy a szovjet emberek harca felszítja a tőkés országok becsületes embereinek ellenállását is saját uraik becstelen, áruló politikája ellen. Stafford ejtőernyős tiszt annak a becsületessé váló angol katonának a képviselője, aki nem bírja cinkos hallgatással elviselni a körötte szövődő gyalázatosságot.

A jellemek kidolgozottsága mellett külön erénye a drámának, hogy fordulatos, eleven, szellemes, úgyhogy a néző, akit az első percekben megragad Tánya önfeláldozó alakja, izgatottan várja a dráma kibontakozását. A szerző ki tudja váltani a nézők lelkesedését, akik előtt Tánya az egész emberiségért küzdő szovjet nép jelképévé válik. A darab kevéssé sikerült részei azok, amelyekben az író az ötletes fordulatokat, a véletlenszerűséget túlzottan kihasználja.

A rendező Békés András, nagyrészt kiaknázta a kitűnő dráma lehetőségeit. A képek és jelenetek megszerkesztése hiven valósította meg a szerző szándékait. Különösen sikerült az angol burzsoázia légkörét a színpadra vinni és vele élesen szembeállítani a szovjet emberek erkölcsi fölényét. Az amerikai koncentrációs tábor viszont túlságosan „idilli". Javítani kell még az első felvonás csoportjelenetein az egész dráma időbeni sűrítése még fokozható, különösen az utolsó felvonásban. Deák Sándor Gibsonja sikerült alkotás. Minden gyűlöletünket összpontosítja azok ellen az undorító és cinikus banditák ellen, akik koncentrációs táborba zárnák az egész emberiséget. Hatásos és igazi rokonszenvet keltő Szirtes Ádám Markov őrnagya. Kohut Magda Tányája. Békés Itala fejlődését is örömmel nézhetjük: sikerült ábrázolnia, különösen a második részben, Jean Crosby igazi lényének kibontakozását. Gáti György nehéz szerepével jól megbirkózott, de — különösen a „viskis" jelenetben — sokszor túlzásba vitte a külső eszközöket s ezzel nem mindig azt a hatást érte el, ami szükséges lett volna. A Crosby-házaspár megállta a helyét, bár Ács Rózsi néhol merevségig vitte „az angolos hidegséget". Barlay Valéria és Mezey Lajos a könnyebb megoldást választotta s ez különösen Mezey szerepét gyengítette: ő is hibás azért, hogy az amerikai koncentrációs tábor idillikusra sikerült. Nem tudta érzékeltetni azt, hogy az amerikai kapitány a maga módján még aljasabb náci példaképénél is. Gáti Pál különösen szerepe második részében megállta a helyét.

A Honvéd Színház együttese több hét óta játssza Vágyim Szobkó darabját vidéken. Honvédeink között komoly sikert aratott. Egészen biztos, hogy a főváros dolgozói is érdeklődéssel és élvezettel fogják nézni a kitűnő szovjet drámát.

—e—r

Az Inotai Erőmű építkezésének dolgozói párosversenyre hívták ki a Dunai Vasmű építőit

Két héttel előbb készülnek el a kazán- és gépházzal

Hazánk felszabadulásának hatodik évfordulóján mi, az Inotai Erőmű építői május 1 tiszteletére hosszúlejáratú szocialista párosversenyre hívjuk ki a Dunai Vasmű építőit.

Vállaljuk:

1. Az Inotai Erőmű-építkezés december 31-ig tervbevett legfontosabb munkálatait, a kazán- és gépház építését 15 nappal a határidő előtt, december 15-re befejezzük. Ezzel 26.000 forint fenntartási költséget takarítunk meg és az erőmű az energiaszolgáltatást két héttel korábban kezdheti meg, ami népgazdaságunk számára további hatalmas erősödést jelent. Ezen belül a május 1-ig tervezett munkákat öt nappal előbb fejezzük be.

2. Vállaljuk, hogy az építkezés jelenlegi ötszázalékos selejtjét május 1-re 2 százalékra, augusztus 1-től pedig az év végéig 1 százalékra csökkentjük. Az előírt országos normákkal szemben a zsaluzódeszkaanyagokat 5—12-szeresen használjuk fel és minden munkánál tábláS zsaluzást alkalmazunk. A vasanyagselejtnek eddig vashulladékba kerülő részét újra megvizsgáljuk és jelentős részét ismét felhasználjuk. A gépek energiafogyasztását 5 százalékkal csökkentjük. Május 1-ig összesen 88.798 forint értékű anyagot takarítunk meg.

3. A munka termelékenységének fokozása érdekében az újtípusú brigádokban dolgozók arányát a jelenlegi 53.5 százalékról május 1-ig 65 százalékra, augusztus 1-ig 70 százalékra, az év végéig pedig 80 százalékra emeljük.

Vállaljuk, hogy május 1-ig dolgozóink (közöttük a toborzás során felvett új munkások) 70 százaléka, június 30-ig 80 százaléka, október 31-ig pedig 90 százaléka köt hosszúlejáratú versenyszerződést.

Az egy órára eső termelési értéket 10 forintról május 1-ig 12 forintra emeljük.

4. A szovjet sztahánovisták élenjáró munkamódszerének elterjesztésével elérjük, hogy a sztahánovista szinten dolgozók arányát a jelenlegi 3.5 százalékról május 1-ig 5 százalékra, az év végéig 7 százalékra növeljük.

A jelenlegi 132 százalékos átlagteljesítményünket május 1-ig 140 százalékra, augusztus 1-ig 145 százalékra, október 1-ig 150 százalékra emeljük és azt az év végéig tartjuk.

A norma alatt teljesítők számát a jelenlegi 5 százalékról (az újonnan toborzott munkások figyelembevételével) május 1-ig 4 százalékra, június 30-ig 3 százalékra és október 1-ig 1 százalékra csökkentjük.

Balogh István
párttitkár.

Bogdán Sándor
UB-titkár.

Kollár Mihály
főépítésvezető.

A csehszlovák dolgozók versenyben készítik az Inotai Erőmű berendezéseit

Az első kazánt 1951 december 1 helyett november 1-én helyezik üzembe

A CKD-Dukla prágai gyár készíti az Inotai Erőmű egyik legfontosabb berendezését, a kazánokat. Sztálin elvtárs 71. születésnapja alkalmával, elmult év december 21-én elhatározták, hogy a magyar erőmű berendezéseit versenyben készítik el. A verseny feladatait alaposan megbeszélték a gyár valamennyi műhelyében, majd

szocialista versenyszerződéseket kötöttek azokkal a gyárakkal, amelyek az anyagokat szállítják.

Ebben elvállalták, hogy az első kazánt 1951 december 1 helyett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepére már november 1-én adják át. Felhívták az Inotai Erőmű részére szállító többi csehszlovák üzem dolgozóit, hogy csatlakozzanak ehhez a versenyhez és tegyék lehetővé, hogy az egész első gépegységet egy hónappal hamarabb lehessen üzembe helyezni. Ugyancsak versenyre hívták ki a magyarországi építkezés dolgozóit és kérték, hogy ők is segítsék elő a gyorsított ütemű szerelést.

A versenyhez elsőnek a CKD-Stalingrad turbinagyár csatlakozott, amely elvállalta, hogy az első turbina gyártásának idejét megfelelően lerövidíti.

Utána még alaposabban tanulmányozták a lehetőségeket s megállapították, hogy ha a második turbina gyártását három hónappal hozzák előre, úgy az egész második gépegységet 1952. március 1 helyett ez év december 1-én lehet üzembe helyezni. Azonnal munkába vették a második gép öntvényeit is, úgyhogy már biztosítottnak látszik az előrehozott határidő betartása is.

A versenymozgalom gyorsan terjed Csehszlovákiában.

Csatlakozott a drasovi motorgyár, amely terven felül készít motorokat, a brünni Skoda-művek, amely egyes határidők 3—4 hónapos lerövidítését vállalta. A Modranske Strojirny-CKD üzem versenyben készíti a csővezetékeket.

Rattay, csehszlovák mérnök, aki az erőmű szerelését vezeti, elvállalta, hogy a gyárak által határidő előtt szállított gépeket gyorsított ütemben szereli fel. Ez év telén nehézségek mutatkoztak a csövek szállításánál. A gyárban nem volt munkaerő a vagonrakodásához, a csövek pedig égetően kellettek a szereléshez. Ekkor Kaspar ifjúmunkás brigádokat szervezett, amelyek nyolc alkalommal, nem egyszer 26 fokos hidegben, önkéntes rohammunkával végezték el a csövek rakodását.

A csehszlovák dolgozók elvtársi szolidaritásának, a magyar nép iránt érzett mély barátságának nagyszerű tanúbizonysága ez a versenymozgalom.

A csehszlovák és a magyar dolgozók között elvtársi levelezés fejlődött ki a verseny során. A magyar dolgozók leveleket küldtek csehszlovák társaiknak, amelyekben megírták, hogyan harcolnak a magyar üzemek közötti versenyben. Rendszeresen küldenek fényképeket a legjobb sztahánovistákról, az építkezés fejlődéséről. A magyar és a csehszlovák munkások és műszaki értelmiségiek közösen harcolnak az Inotai Erőmű határidő előtti üzembehelyezéséért és ezen keresztül közös nagy ügyünkért, a béke védelméért.

A túlórapótlékok elszámolásának új rendszere

Az Országos Munkabér Bizottság hivatalos lapjának április 1-i számában rendelet jelent meg a túlórapótlékok elszámolásának új rendszeréről. A rendelet értelmében ezentúl a túlórapótlékot a személyes besorolás szerinti időbérre kell elszámolni.

A darabbérben dolgozók továbbra is megkapják minden elkészített munkadarab után — tehát a túlórázás ideje alatt elkészült munkadarabok után is — az érte járó darabbért. De a túlórázásért járó 25, 50, vagy 100 százalékos *pótlékot* ezután — az eddigi rendszertől eltérően — a személyes besorolás szerinti *időbér* alapján számítják ki. Ugyanez vonatkozik a mutatószámos teljesítménybérben dolgozókra is.

A túlórapótlék elszámolásának új rendszerét több ok tette szükségessé. Egyesek a túlórák és túlórapótlékok eddigi elszámolási rendszerét felhasználva igyekeztek az indokolatlanul sok túlórázással magas keresetre szert tenni. Gyakran túlórában végeztek el olyan munkát, amelyet a rendes munkaidő alatt is el lehetett volna végezni s azáltal drágították a termelést. Ez a rendelet arra ösztönzi az üzemek vezetőit és dolgozóit, hogy a lehető legnagyobb mértékben kiküszöböljék az indokolatlan túlórázásokat.

Az ország egész területére eljuttatták a tervkölcsön második sorsolásának hivatalos nyereménylistáját

Az ötéves tervkölcsön március 29, 30, 31 és április 1-én megtartott második sorsolásán kihúzott nyeremények ről a sorsolási bizottság kiadta a végleges hivatalos nyereményjegyzéket. Ezeket már a sorsolás befejezése utáni napon, hétfőn eljuttatták az ország minden területére. A nyereménylistát 300 ezer példányban készítették el és így biztosították, hogy minden faluba, üzembe és vállalathoz is kellő számban eljusson.

A nyereménylistákat, amelyeket a posta kézbesített ki, a vállalatoknál a legforgalmasabb helyeken kifüggesztik, hogy a dolgozók mindjárt összeegyeztethessék a jegyzék adatait kötvényeik számával.

Magyar művészküldöttség utazott a Szovjetunióba

Kedden reggel a ferihegyi repülőtérről magyar művészküldöttség indult Moszkvába. A 14 tagú küldöttség tagjai a következők: *Antal* István zongoraművész, *Csillag* Miklós, a népművelési minisztérium művészeti főosztályvezetője, *Ék* Sándor, Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész, *Ferencsik* János, Kossuth-díjas karmester, *Fischer* Annie, Kossuth-díjas zongoraművésznő, *Gyurkovics* Mária, Kossuth-díjas operaénekes, *Mátyás* Mária és *Melis* György operaénekesek, *Sárközy* István zeneszerző, *Szabó* Ferenc, Kossuth-díjas zeneszerző, *Szabolcsi* Bence, Kossuth-díjas zenetörténész, *Székely* Mihály, Kossuth-díjas operaénekes, *Tardos* Béla zeneszerző, a Muzsika Hangversenyrendező Vállalat vezérigazgatója és *Zathureczky* Ede, Kossuth-díjas hegedűművész, a Zeneművészeti Főiskola főigazgatója.

A küldöttséget a ferihegyi repülőtéren *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes, *Majlát* Jolán, a Kultúrkapcsolatok Intézetének főtitkára, *Bernát* György, az MSZT országos titkára és *Asztalos* Sándor, a népművelési minisztérium zenei osztályának vezetője búcsúztatták. Megjelent a repülőtéren *Szmirnov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének első tanácsosa is.

Mielőtt a művészküldöttség tagjai beszálltak a repülőgépbe, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes mondott néhány búcsúztató szót:

— Önök a magyar nép művészi követeiként utaznak a Szovjetunióba. Számoljanak be arról a hatalmas kulturális fejlődésről, amelyet hat esztendő alatt a Szovjetunió állandó segítségével és útmutatásával elértünk. Felszabadulásunk hatodik évfordulója, április 4-e előestéjén érkeznek Moszkvába. Ez alkalomból a művészek nyelvén tolmácsolják azt a nagy szeretetet és hálát, amelyet az egész dolgozó magyar nép a felszabadító Szovjetunió és a bölcs Sztálin iránt érez — mondotta.

Az üdvözlés után a küldöttség repülőgépe elindult Moszkva felé.

Magyar művészküldöttség utazott Prágába

A szombaton kezdődő csehszlovák filmhéttel párhuzamosan Prágában és több más csehszlovák városban magyar filmhetet rendeznek. Mindkét ország művészeti küldöttséggel képviseleti magát a filmhéten.

A magyar küldöttség kedden reggel indult el a ferihegyi repülőtérről Prágába. Tagjai: *Ferrari* Violetta, a Nemzeti Színház művésze, a „Dalolva szép az élet" című film főszereplője, *Szirtes* Adám, a Honvéd Színház művésze, a „Kis Katalin házassága" és a „Felszabadult föld" főszereplője és *Fábry* Zoltán rendező, a Magyar Filmgyártó Vállalat művészeti osztályának vezetője.

A Szovjetunió hét filmmel vesz részt a cannes-i Nemzetközi Filmfesztiválon

Cannesben április 3—20-ig tartják a háború utáni negyedik Nemzetközi Filmfesztivált, melyen több mint húsz ország, köztük a Szovjetunió is résztvesz. A cannes-i filmfesztiválon hét szovjet filmet mutatnak be: a „Muszorgszkij", „Az aranycsillag lovagja", „A felszabadult Kína" „A viruló Ukrajna", a „Szovjet-Lettország", a „Szovjet Azerbajdzsán" és a „Szovjet-Észtország" című filmeket.

A cannes-i nemzetközi filmünnepségen a Szovjetuniót képviselő küldöttség Párisba érkezett. A küldöttség tagjai: *Szemjonov*, a filmügyek helyettes minisztere, *Pudovkin*, a világhírű rendező és *Cserkaszov*, a nagy szovjet színész.

A küldöttséget a le-bourgeti repülőtéren a Francia-Szovjet Baráti Társaság vezetősége fogadta.

Igen heves küzdelem után, Bronstein tiszthátrányával függőben maradt a sakkvilágbajnokság kilencedik játszmája is

(Moszkvai telefonjelentésünk.)

A világbajnoki párosmérkőzés napjaiban szinte mindenki érdeklődik a sakkozás iránt a Szovjetunióban. A társadalmi élet minden területének képviselői megjelentek a Csajkovszkij-hangversenyterem nézőterén. Kedden például ott volt *Szinyilov* vezérőrnagy, Moszkva katonai parancsnoka, *Kazakievics* író, *Fajer*, a négyszeres Sztálin-díjas karmester is, valamint a Koreából hazatérőben levő magyar orvosok közül többen, köztük *Sóóky* László dr., aki maga is sakkmester.

Mint mindegyik játszma, a kilencedik is igen *izgalmas küzdelmet* hozott. Felmorajlott a nézők serege, amikor az első lépések után kiderült, hogy *Botvinnik* vezérgyalogmegnyitással felkínálja *Bronsteinnek:* alkalmazza ismét a holland védelmet. De látszott az is, hogy Botvinnik jobban felkészült erre, mint az első játszmában — hasonlóképpen holland védelmű mérkőzésen. Bronstein nem tért ki a felhívás elől s második lépése f5 volt. Gyorsan következtek a lépések, Botvinnik — ugyanúgy, mint az első játszmában — a hatodik lépésnél megkezdte az előnyomulást a d-gyaloggal. Lassú pozíciójátékra volt kilátás, ezt azonban Bronstein el akarta kerülni és a 11. lépésben a támadás kedvéért gyalogot áldozott. A későbbiek folyamán a folytatás nem tudta igazolni az áldozat helyességét, sőt sötét újabb hibát követett el és

tisztet vesztett.

Botvinnik győzelme már-már biztosnak látszott, de ismét időzavarba került. Ez rányomta bélyegét játékára s Bronstein középgyalogjai a tiszthátrány ellenére fenyegető erőre kaptak, ellenesélyeket szereztek. A játszma a 41. lépés után kiélezett helyzetben maradt függőben.

A játszma lefolyása ez volt:

1. d4, e6 2. c4, f5 3. g3, Hf6 4. Fg2, Fe7 5. Hc3, 0-0 6. d5, Fb4 7. Fd2, e5 8. e3, d6 9. He2, a6 10. Vc2 [illegible] 11. f3, b5 12. Vb3, Fc5 (számításba jött Fa5, Hd7-tel kapcsolatban), 13. cb5:, Fd7 14. Ha4, Fa7? 15. b6!, Fa4: 16. b7, Fb3: 17. ba8:V, Fb6 18. ab3:, Vb5 19. Hc3, Vb3: 20. Ba6:, Ha6: 21. Va6:, Hd5: 22. Va4, Va4: 23. Ha4: Fe3: 24. Ff1, Ba8 25. b3, Fd2†, 26. Kd2:, Kf8 27. Fd3, g6 28. Bc1, Bb8 29. Hc3, Hb4 30. Fe2, Ba8 31. Ha4, c5 32. Bc4, Bb8 33. Fd1, Ke7 34. Hb2, d5 35. Bh4, h5 36. g4, hg4: 37. fg4:, f4 38. g5, Bf8 39. Bh7†, Kd6 40. Bg7, e4 41. Bg6†, Ke5. (A sötétnek kellett volna boritékolnia a függőlépést, ő azonban nyiltan adta le a Ke5-öt):

A táblán a helyzet:

Világos (Botvinnik): Kd2, Bg6, Hb2, Fd1, gy: b3, g5, h2.

Sötét (Bronstein): Ke5, Bf8, Hb4, gy: c6, d5, e4, f4.

Ma folytatják a játszmát.

★

Igen megkapó, hogy Botvinnik és Bronstein a megerőltető és nap mint nap nagy felkészültséget igénylő verseny közben is kedves figyelmességet tanusított a magyarok iránt. Hétfőn este *a moszkvai rádió közvetítette a két nagymester üdvözletét hazánk felszabadulásának hatodik évfordulója alkalmából.*

Üdvözletükben további fejlődést és sok sikert kívántak a magyar sakkozóknak.

A szovjet lapok változatlanul nagy figyelmet fordítanak a világbajnoki párosmérkőzésre és bő terjedelemben foglalkoznak a versennyel. Kiemelik, hogy mindkét nagymester rendkívül gondos felkészültséget mutat az egyes játszmákban. Ugyanez a véleménye Karel *Opocenskynek*, a párosmérkőzés versenybírájának.

— *Ez a párosmérkőzés sakktörténeti jelentőségű* — mondta. — *Először történik meg, hogy igazi, sportszerű alapokon rendeznek világbajnoki döntőt a nemzetközi sakkszövetség megbízásából. Az eddigi játszmák azt mutatták, hogy méltó nagymesterek kerültek a döntőbe!*

A sakkvilágbajnokság külföldi vendégei között van a nemzetközi sakkszövetség finn alelnöke, Ira *Ilmakunnas* is. Első benyomásairól így beszélt:

— Lenyűgöző képet nyújt a világbajnokság.

A szovjet sakkozás kiválóságát bizonyitja, hogy két szovjet nagymester játszik a világbajnoki címért, de ez, úgy vélem, érthető. Tegnap a Csajkovszkij-terem nézőterén egy 10—11 éves, pirosnyakkendős kisfiú ült mellettem. Komoly élményt jelentett számomra, milyen hozzáértéssel beszélt. Véleménye volt a nagymesterek valamennyi lépéséről. A sakkjáték szeretete és az elméleti alapismeret látszott rajta. Ott, ahol ilyen elterjedt a sakkozás, már a legfiatalabbaktól kezdve az idősebbekig, természetes, hogy a kiválóságok egész sora tűnik ki.

Szabó László

Kettős mérkőzést játszanak ma a Dózsa-stadionban

Az I. osztályú labdarúgóbajnokságban ma ismét érdekes mérkőzésekre kerül sor. A három budapesti találkozó közül kettő a *Dózsa*-stadionban lesz: délután 2 órakor a *Bp. Bástya* és a *Dl. Vasas* küzd a bajnoki pontokért, utána 4 órakor pedig a jó formában levő *Bp. Dózsa* játszik a *Csepeli Vasassal*. A Népligeti-stadionban ugyancsak 4 órakor kezdődik a *Bp. Vasas—Szegedi Honvéd* mérkőzés. Dorogon a *D. Bányász—VL Sortex*, Salgótarjánban az *S. Bányász—Bp. Kinizsi*, Szegeden pedig az *Sz. Petőfi—Szombathelyi Lokomotiv* mérkőzéseket tartják meg délután 4-kor.

A népművelési minisztérium tömegdalpályázatának eredménye

A népművelési minisztérium tömegdalpályázatára a pályázati feltételeknek megfelelő formában 232 mű érkezett. A beérkezett pályaművek közül az I. és II. díj mértékét egy darab sem ütötte meg. A III., IV. és V. díjat a következő művek kapják:

III. díj: Sztálin köszöntése. Jelige: X—Y. Zene: Becsky Balázs (Szeged). szöveg: Kónya Lajos.

IV. díj: Honvéd lettem. Jelige: Honvéd lettem. Zene: Tamássy Zdenko, szöveg: Raics István.

V. díj: Szép a világ. Jelige: Traktor és gyár. Zene: Halmos László (Győr), szöveg: ifj. Sulyok Kálmán.

A nem díjazott művek közül kisebb javításokkal a következők alkalmasak előadásra, illetve kiadásra:

Tavasz szántás. „Kalász" jelige. Katonadal. „Védd a békét" jelige. Dal a jövőről. „Diadal" jelige. Tavaszi dal. Gazdag ember erdeje. „A tőke öl" jelige. „Egy a jelszónk: a béke" jelige.

A népművelési minisztérium felkéri a felsorolt nem díjazott művek szerzőit, hogy műveik további felhasználásának megbeszélése végett keressék fel a minisztérium zenei osztályát. (Báthory-u. 10.)

A többi nem díjazott pályamű szerzői kéziratukat a minisztérium zenei osztályán május 15-ig vehetik át.

A pályázati feltételeknek meg nem felelő formában (a név titkosságának megsértésével, vagy egyéb formahibával) beküldött darabokkal a minisztérium zenei osztálya külön foglalkozik.

Gazdag műsorral ünneplik a sportolók április 4-ét

Április 4 ünnepségei között számos sportesemény szerepel — a labdarugó bajnoki mérkőzéseken kívül is — mind a vidéken, mind a fővárosban. A budapesti sportversenyek csaknem valamennyi kerület sportolóit a pályára szólítják. A Felszabadulási Váltófutásban 15 nagy sportegyesület és a középiskolások sok csapata vesz részt. A verseny útvonalán — a gellérthegyi Szabadság-szobortól a szabadságtéri szovjet hősi emlékműig — a váltóhelyeket gazdagon feldíszítik az egyesületek.

A versenyek sora felszabadulásunk ünnepén reggel 8 órakor az ezévi *Hadsereg Mezei Futóbajnoksággal* kezdődik az új lóversenytéren. Reggel 9-től az Előre-pályán a legjobb magyar tekecsapatok mérik össze erejüket, fél 10 órakor pedig a Repülőszövetség rendez látványos hőlégsugaras és benzinmotoros modellversenyt a Hősök terén. A Felszabadulási Váltófutás pontosan délben 12 órakor kezdődik s körülbelül egy óra mulva érnek a célba a csapatok utolsó versenyzői. A délutáni események előterében a kerületközi válogatott versenyek állnak.

Ezenkívül délután 5 órától a Hősök-terén kultúreiőadás keretében ökölvívó-, torna- és vívó-bemutatók lesznek, ugyanekkor öt helyen (RM, Elzett, Kistext, Hazai Fésűsfonó és MOKÉP) *100—100 táblás szimultánt rendeznek a legjobb magyar sakkmesterek részvételével.* Délután 6 órakor ünnepélyesen nyitják meg *Budapest ezévi asztalitenisz egyéni bajnokságát* a Sportcsarnokban.

Este 6 órakor a Városi Színházban a dísztornabemutató elmarad. (A Városi Színházban ma este a Mojszejev-együttes lép fel.)

Felavatták az Államvédelmi Hatóság sportszázadának első tisztjeit

Szép ünnepség keretében került sor kedden délben az Államvédelmi Hatóság sportegyesülete, a *Bástya* első sporttisztjeinek avatására. A laktanya udvarán felsorakozott sportszázad tagjai között ismert sportolók állnak, nyilegyenes sorokban: *Hidegkúti* Nándor, *Börzsei* János, *Kovács* Imre százados, *Lantos* Mihály, *Sándor* Károly, *Zakariás* József, *Palotás* Péter, *Kovács* József, *Gellér* Sándor főhadnagy, *Kovács* István, *Bosánszki* Jenő hadnagy és mások a labdarugók közül, az atlétákat pedig a többi között *Zsitvai* Zoltán főhadnagy, *Lombos* Dezső és *Karádi* Péter hadnagy, az ökölvívókat *Szalai* Rudolf főhadnagy, *Hauk* Pál hadnagy képviseli. A különböző sportágakból *összesen 52 sportoló kapja most meg tiszti rendfokozatát.*

A századdal szemben lévő emelvénytől jobbra és balra az új sporttisztek hozzátartozói, a *Dózsa*, a *Honvéd*, a *Vasas* képviselői várják az ünnepélyes avatás pillanatait. A tribünön helyet foglalnak *Hegyi* Gyula elvtárs és *Tapolczai* Jenő elvtárs, az OTSB vezetői. Megérkezik *Lakatos* Dezső elvtárs, az Államvédelmi Hatóság ezredese, a zenekar eljátssza a Himnuszt, majd elhangzik a felavatott tisztek esküje. Ezután *Lakatos* Dezső elvtárs, ezredes, *Péter* Gábor elvtárs, az ÁVH vezetője nevében üdvözölte az új sporttiszteket, majd így folytatta:

— *Bizonyos vagyok abban, hogy a bajtársak nagy kitüntetésnek tekintik, hogy a mai naptól az Államvédelmi Hatóság egyenruháját viselhetik, az Államvédelmi Hatóság tisztjei lehetnek és velünk együtt dolgozhatnak és sportolhatnak. Az a gondoskodás, amelyben Pártunk részesíti a magyar sportot, jelentkezik abban is, hogy most a bajtársakat az Államvédelmi Hatóság rendfokozattal tüntette ki. Ez eddigi sporttevékenységük elismerését, megbecsülését jelenti és mutatja, milyen jelentőséget tulajdonitunk annak, hogy az Államvédelmi Hatóságnál magasszinvonalú, széles tömegekre épülő sportolási lehetőséget teremtsünk.*

Lakatos elvtárs a felszabadító Szovjetunió, *Sztálin* és *Rákosi* elvtársak éltetésével fejezte be beszédét. Az új sporttisztek nevében *Hidegkuti* Nándor százados tett ígéretet arra, hogy mint az Államvédelmi Hatóság sportolói, minden erejükkel segítik továbbfejleszteni népi demokráciánk sportját.

Önkéntes munkabrigádok a Népstadion építkezésén

A Vasas kezdeményezése a Népstadion építésének segítésére, a sportolók nagy támogatására talált. Számos egyesület sportolói jelentették be csatlakozásukat, kedden délután pedig már meg is kezdődött a sportbrigádok munkája. Az első alkalommal az *Országos Testnevelési és Sportbizottság dolgozói, valamint a Vasasok sportolói* — mintegy nyolcvanan — vettek részt a szállítási és földmunkákban.

A Fővárosi Tanács közli,

hogy a burgonva kiváltásának határidejét április 7-ig meghosszabbította. A Fővárosi Tanács a szappan folyamatos és zavartalan elosztása érdekében kéri a dolgozókat, hogy — a tej- és vajelosztás bevált rendszeréhez hasonlóan — szappanjegyüket e hét folyamán bármely szappanárusítással foglalkozó állami, vagy magánárudában adják le. Az így leadott jegyekre járó szappant április 9-től a hónap végéig bármikor minden torlódás nélkül átvehetik.

Felszabadulásunk ünnepe a baráti országok rádióiban

Hazánk felszabadulásának hatodik évfordulójáról a baráti országok rádiói is megemlékeznek.

A moszkvai rádió ünnepi hangversenyt közvetít a II. hullámhosszon 20 óra 30-kor, míg Moszkva I. adó 21 órakor sugároz hangversenyt.

A csehszlovák adóállomások közül Prága I. 20 órakor irodalmi műsort ad az *„Uj országok, új népek"* sorozatban: *„A magyar nemzet ünnepén"* címmel, az úgynevezett R.-állomások 21 órakor a magyar rádió zenekarának hangversenyét közvetítik. Műsoron *Bartók, Kodály és Szabó* Ferenc művei szerepelnek. Vezényel: *Somogyi* László. Varsó I. hullámhosszán 19 óra 20-kor magyar tömegdalok hangzanak fel, Bukarest I. adó pedig 22 órakor ünnepi műsort közvetít Magyarország felszabadulásának ünnepe alkalmából.

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

CSÜTÖRTÖK:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

5.00: Falurádió. — 5.30: Lapszemle. — 5.40: Indulók. — 6.00: Operettrészletek. — 6.30: Az Alekszandrov-együttes énekel. — 6.45: Hírek. — 7.00: Hangszerszólók. — 7.20: Népzene. Naptár. — 7.45: Lapszemle. — 8.00: Dalok. — 11.30: Baleset. Elbeszélés. — 12.00: Hírek. Hangos Újság — 12.30: Baráti népek kórusaiból. — 13.00: A Rádió szórakoztató zenekara játszik. — 14.10: A Rádió gyermekújság műsora. — 14.45: Szomszédaink — barátaink. Két szatira. — 15.30: Beethoven. G-dur zongoraverseny. Hangl. — 16.05: Iskolások rádiója. — 16.25: Alapfokú politikai iskola. (Üzemi.) A Párt. III. rész. — 17.00: Hírek. — 17.10: A néphadsereg híradója. — 17.30: Kórusok a békéről. — 17.50: Üzemi levelezőink jelentik. — 18.05: Az Ifjúsági Rádió műsora. — 19.00: Hangos Újság. — 20.00: Hírek. Sport. — 20.30: Tízezer évig éljetek . . . Új Kína dalai. — 21.20: Két Vörösmarty-költemény. — 22.00: Hírek. Sport. — 22.25: Magyar kamarazene. Liszt műveiből. — 23.00: Tánczene. — 23.30: Szórakoztató muzsika. — 24.00: Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ:

5.30: Magyar dalok. — 5.50: MHK-negyedóra. — 6.05: Üzemi lapok szemléje. — 6.20: Cfazman: Fantázia Dunajevszkij: „Szabad szél" c. operettjének témáira. — 6.30: Szórakoztató zene. — 6.45: Jó reggelt, gyerekek! — 7.00: Verbunkosok és táncdalok. — 7.35: Mit kell tudni a tüdőbajról? — 7.45: Színes muzsika. — 8.30: Előre a világbékéért. — Nyikoláj Cserkaszov cikke. — 8.40: Szórakoztató zene Hangl. — 9.20: Iskolások rádiója. — 10.00: Hírek. — 10.50: Tarka muzsika. — 15.00: Zenekari muzsika. — 15.40: Fiatalok zenei újsága. — 16.10: Hacsaturján: Hegedűverseny. — 16.50: Róma. — Zola regényének ismertetése. — 17.20: Balettzene. — 17.30: Hírek. — 17.40: Meyer: „Amerika a pusztulás útján" című könyv ismertetése. — 17.55: Tánczene. — 19.00: A Béke Világtanács jelentősége a nemzetek közötti együttműködés kiépítésében. Előadás. — 19.15: A Rádió népi zenekara játszik. — 19.30: Közvetítés a Magyar Állami Operaházból: Verdi: „Aida". — 22.45: Népzene.

Időjárás

A NAPPALI HŐMÉRSÉKLET KISSÉ CSÖKKEN

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten kedden 21 órakor a hőmérséklet 11 fok. Várható időjárás ma estig: Felhősebb idő, futóesőkkel, esetleg helyenként kis zivatarral. Mérsékelt szél, az éjszakai lehülés nyugaton mérséklődik, a nappali hőmérséklet kissé csökken.

SZINHÁZAK SZERDAI ÉS CSÜTÖRTÖKI MŰSORA:

Operaház: szerda: Borisz Godunov (H. 5. 7), csütörtök: Lammermoori Lucia (C. 11., 7). — **Nemzeti:** szerda (Jacobi-bérlet, 7), csütörtök (Laborfalvi-bérlet, 7): Harcban nőtt fel. — **Városi:** szerda: Mojszejev-együttes előadása (délelőtt 11. este 8), csütörtök: **A keszkenő** (OVOP IV. sor. 11. bérlet, 7). — **Magyar:** szerda: Titkos háború (7), csütörtök: Ármány és szerelem (NKO X., 7). — **Madách:** Rokonok (7). — **Belvárosi:** Üzenet az élőknek (7). — **Fővárosi Operett:** szerda: Szabad szél (7), csütörtök: Palota-szálló (Kassai—Faludi-bérlet, 7). — **Vidám:** szerda (díszbemutató, 7), csütörtök (Dóczi-bérlet, 7): Gál Anna diadala. — **Ifjúsági:** szerda (Sebestyén-bérlet, 7), csütörtök (Tamási-bérlet, 7): Sérelem. — **Úttörő:** szerda: Erős János (4), csütörtök: Erős János (4), este a Honvéd Színház vendégjátéka: A második front mögött (fél 8). — **Állami Bábszínház:** szerda, csütörtök: Tavaszi virág (3, 5), Sztárparádé (fél 8). — **Fővárosi Varieté:** szerda (fél 4, fél 8), csütörtök (Kazinczy-bérlet, fél 8): 7 vidám nap. — **Kamara Varieté:** szerda (fél 4, 7), csütörtök (7): Akinek nem inge . . . — **Fővárosi Nagycirkusz:** szerda: Nagy ünnepi előadás (4, 8). — **Rádió:** szerda: A bajusz (Kossuth, 14.10), csütörtök: Aida (Petőfi, 19.30).

MOZIK MŰSORA

BECSÜLET ÉS DICSŐSÉG: Duna n3, f5, h7, 9, **URÁNIA** 4, n7, f9, **Szabadság** 4, n7, f9, **Tátra** (P.-erzs.) 3 f6, 8. **Táncsics** (Csepel) f3, 5, f8.
FELSZABADULT FÖLD: SZIKRA f2, 4, f7, 9 (prol. 3. hétre!), **Corvin** f4, 6, f9, **Május 1:** n3, f5, h7, 9, **Munkás** f3, 5, f8, **Dózsa** n3, f5, h7, 9, **Korzó** (Újpest) 4, n7, f9, **Brigád** (P.-sztlőrinc) f4, f6, f8.
ZSUKOVSZKIJ: Forum 4, 6, 8, **Felszabadulás** 2, 4, 6, 8.
KÜLÖNÖS HÁZASSÁG: VÖRÖS CSILLAG f3, f5, h7, n10 (prol. 7. hétre!), **Ugocsa** 4, n7, f9, **Terv** (P.-újhely) 4, 6, 8, **Ady** f4, h6, 8.
HATALMAS ERŐ: Savoy f4, h6, 8.
BÁTOR EMBEREK: Royal (Kispest) h4, 6, n9, **Bástya** 10, 12, n3, f5, h7, 9, **Zuglói** 4, n7, f9, **Kossuth** (P.-erzs.) n4, h6, n9.
HAMUPIPŐKE: Úttörő 10, 2, 4, 6 (prol. 4. hétre!).
MAGYAR DOKUMENTUMFILMHÉT: 1. Magyar és szovjet híradó, 2. **A PÁRT LAPJA,** 3. **GYAPOT,** 4. **VASUTAS SZTAHÁNOVISTÁK,** 5. **EGY KERECSENSÓLYOM TÖRTÉNETE: Fáklya** d. e. f11-től este 11-ig folytatólag, **Fény** (Újpest) d. e. f11-kor és d. u. f4-től este f10-ig folytatólag.
A nagy hazafi I—II. rész: Elit 2, f7, **Wekerle** (Kispest) f3, 7.
Kárhozottak összeesküvése: Admiral n3, n5, n7, n9.
Titkos megbízatás: Csillag (Cs.-hegy) 4, 6, 8, **Pestszentimre** 4, 6, 8.
Vihar Grúziában II. rész: Éva 2, 4, 6, 8.
A trubadúr: Kossuth n3, f5, h7, 9 (prol. 4. hétre!), **József Attila** 2, 4, n7, f9 (prol.), **Bethlen** f2, f4, h6, 8 (prol. 4. hétre!), **Kárpát** (Cs.-hegy) f4, f6, f8.
Világos út: Pluto 2, 4, 6, 8, **Hungária** (Kispest) f4, f6, f8, **Corvin** (P.-erzs.) 4, 6, 8.
Van hazájuk: Glória 2, 4, 6, 8.
Egy életen át: Partizán f3, f5, f7, f9.
Egy élet muzsikája: Tátra f3, f5, f7, f9.
Legény a talpán: Tinódi f3, f5, f7, f9.
Tengerész lánya: Óbuda h2, 4, n7, f9.
Tarkakockás: Studio h2, 4, n7, f9.
Kis Katalin házassága: Phönix 11, 1, 3, 5, 7, 9.
Volt egyszer egy kislány: Újlaki 4, 6, 8.
Erdei történet és Artyek: Petőfi 2, 4, 6, 8.
Vidám vásár: Vesta 10, f1, 3, f6, 8 (prol.).
Messzi vizeken: Előre 4, 6, 8, **Béke** (Rákospalota) f4, f6, f8.
Halló Moszkva: Forum (P.-sztlőrinc) f4, f6, f8.
Ördögszakadék: Pátria h4, 6, n9 (prol.). **Árpád** (Soroksár) 4, 6, 8.
Támadás 6.25-kor: Kossuth (R.-sztmihály) f4, f6, f8.
Győzelmes visszatérés: Eldorádó 2, 4, 6, 8.
Istenek tanácsa: Kultúr 4, 6, 8.
Sivatagi tizenhármak: Krisztina 4, 6, 8.
Három találkozás: Hazám 2, 4, 6, 8.
Felszabadult Kína: Roxy f11, f1, f3, f5, f7, f9.
Farkasvér: Astoria f4, f6, f8.
Szerencsés hajózást: Olympia 2, 4, n7, f9.
Negyedik periszkop: Világosság (P.-erzs.) f4, f6, f8.
Szibériai rapszódia: József Attila (Rákospalota) 4, 6, 8.
Dalolva szép az élet: Hunnia 4, n7, f9, **Stefánia** (Kispest) h4, h6, h8.
Négy szív: Bodográf f4, f6, f8.
Nagy alkalom: Béke 4, 6, 8.
Semmelweis: Erzsébet (P.-erzs.) 4, 6, 8.
Első boxkesztyű: Sziget (Csepel) f4, f6, f8.
Timur és csapata: Tündér (Újpest) 4, 6, 8.
Mindennapi kenyerünk: Rákóczi (Csepel) n4, f6, h8
Janika: Marx 4, 6, 8.
Leány a talpán: Ipoly 2, 4, 6, 8.
Sportdicsőség: Otthon (Soroksár) f4, f6, f8.
Egy asszony elindul: Tavasz (R.-palota) 4, 6, 8.
Centercatár: Alkotás f3, f5, f7, f9.
Gát: Szabadság (Újpest) 4, n7, f9.
Marita: Világ (R.-sztmihály) 4, 6, 8.
Bűvös sapka: Otthon 4, 6, 8.
Híradó mozi: 1. Magyar és szovjet híradó, 2. **MAKSZIMENKO-BRIGÁD,** 3. **MOTOROS TEREPVERSENY,** 4. **TAVASZ ÉBREDÉSE.** Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

Szombaton bemutatják „Az élet csatája" című Békedíjjal kitüntetett filmet

Április 7-től vetítik több budapesti filmszínházban „Az élet csatája" című haladó francia dokumentfilmet. A film a Béke Hívei 1949. tavaszán Párisban megtartott Világkongresszusának eseményeit eleveníti meg. A művészi filmet a Varsói Békevilágkongresszuson Békedíjjal tüntették ki.

KÜLÖNVONAT INDUL vasárnap Salgótarjánba a **S. Bányász—Dózsa labdarúgómérkőzésre. Az utazás díja 20.80 forint. Jelentkezni lehet a Dózsa-stadionban és az IBUSZ Molotov-téri fiókjánál.**

BABOLCSAIT, A HONVÉD JÁTÉKOSÁT eltiltották két bajnoki mérkőzésen való szerepléstől.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII, Blaha Lujza-tér 3. Tel.: 343—104, 343—105, 343—107, 343—108. Egyéni előfizetés: 143—012, 143—017. Üzemi előfizetés 136—121, 137—816, 138—621. Előfizetési díj havi 11 Ft. Csekkszámla a Magyar Nemzeti Banknál: 5971.
SZIKRA Lapnyomda.

A magyar kisebbség kérdése a szlovák nemzeti tanács előtt

Részletek az angol közlekedés államosításáról

A pozsonyi rádió jelentése szerint a szlovák nemzeti tanács legutóbbi teljes ülésén dr Granatier, a tanács telepítésügyi bizottságának elnöke beszámolt a magyar kisebbség kérdéséről. A nemzeti tanács elhatározta, hogy meghallgatja dr Okálit, a csehszlovák telepítésügyi bizottság elnökét, valamint dr Cech-t, a szlovákiai telepítésügyek vezetőjét s ezután dönt a kérdésben.

Granatier szükségesnek tartja, hogy a szlovák nemzeti tanács következetesen és határozottan szálljon síkra a magyar kisebbség kérdésének megoldásáért, hozzon konkrét intézkedéseket s kérje fel a központi kormányt a kérdés gyors megoldására.

Magyar és csehszlovák szociáldemokraták tárgyalása

Mint a *Világosság* már jelentette, szombaton reggel

jelentős tárgyalások indultak meg Budapesten a magyar és csehszlovák szociáldemokrata párt kiküldöttjei között.

E tanácskozások lefolytatására Budapestre érkeztek *Blazej Vilim* főtitkár, *Vilem Bernard* külügyi titkár és *Vladimir Gölner* nemzetgyűlési képviselő elvtársak.

A tanácskozások egész napon át tartottak s vasárnap délelőtt folytatódnak.

A pártok megbízottjai megbeszélik politikai szempontjaikat és mérlegelik azokat az eszközöket, melyek alkalmasak lehetnek rá, hogy kiki a maga országában megtegye a jelenlegi feszült légkör enyhülését elősegítő intézkedéseket.

A tárgyalások *igen megértő és barátságos légkörben* zajlanak le. A csehszlovák vendégek vasárnap délben visszautaznak Prágába.

Angol munkáspárti képviselő francia-szovjet-brit közös politikát javasol

Az egész világ közvéleménye megkönnyebbülve vette tudomásul, hogy a külügyminiszterek tanácsa és az UNO a legnehezebb kérdésekben megegyezésre jutott. Az angol sajtó hangja örömmel teli és különösen az egyébként óvatos „Times" ítéli meg rendkívül bizakodóan a helyzetet. Kiemeli a lap, hogy a *Szovjet-Unió közeledése nagy mértékben elősegítette a béke kialakítását.*

Zilliacus, az angol munkáspárt balszárnyának egyik exponált tagja kijelentette, hogy

a béke eléréséhez és tökéletessé tételéhez feltétlenül szükséges, hogy Nagy-Britannia közös politikai alapot találjon Franciaországgal és a Szovjet-Unióval.

Amerikában a *bányásszsztrájk* miatt percről percre súlyosabb lesz a helyzet: a fűtés nehézzé válik és a világítási korlátozások is komorrá teszik a hangulatot. Közben *Lewis magántárgyalásokat folytatott a bányatulajdonosokkal.* Most ezek a tárgyalások megszakadtak, amíg a Lewis ellen indított bírósági eljárás be nem fejeződik. A péntek délutáni tárgyaláson az amerikai szénbányahivatal vezetője tanuvallomásában kijelentette, hogy *a bányászok szakszervezete közvetlenül sohasem kérte a kollektív szerződés módosítását és visszautasította a bányatulajdonosokkal való tárgyalást.* A bíróság a tárgyalást hétfő délelőttre napolta el.

A munkaügyi minisztérium egyébként kimutatta, hogy

az amerikai ipar az elmúlt két hónap alatt több, mint 100 millió munkanapot vesztett a sztrájkok következtében, amelyekben négymillió munkás vett részt.

Hírt adtunk tegnap az angol közlekedés államosítására vonatkozó törvényjavaslatról, íme, a részletei:

A törvényjavaslat értelmében *állami kezelésbe kerül öt nagy és ötven kisebb vasúti társaság,* 17 csatornaszállítmányozási vállalat, félmillió teherkocsi és minden szállítmányozási vállalat, amelynek kocsijai 40 mérföldnél szélesebb körzetben működnek. Az irányító testület hatásköre kiterjed a kikötőberendezésekre, szállodákra, a partmenti hajózásra, valamint a belföldi repülőgépforgalomra is.

Több mint háromnegyedmillió munkás közalkalmazottá válik és egy igen fontos ipar teljes ellenőrzése a kormány kezébe kerül.

Az ellenőrzés öttagú közlekedési bizottság kezében van.

A végrehajtó szervek felügyelete alá tartoznak a szállodák is.

A közlekedésügyi bizottság *nagyfokú függetlenséget élvez* és közvetlenül a közlekedésügyi miniszter irányítása alá tartozik. A központi tanácsadó bizottságban az angol ipar, mezőgazdaság és kereskedelem megbízottjai foglalnak helyet. A kisebb vállalatokat *a kormány készpénzfizetés útján kártalanítja,* míg a nagyobb vállalatok rendelkezésére újonnan kiadandó részvényeket bocsát.

*

Ma még nem lehet tiszta képet alkotni Anglia államosított közlekedéséről, annyi azonban bizonyos, hogy a törvény végrehajtása rengeteg munkát igényel majd — viszont végrehajtása esetén egyike lesz a legértékesebb államosított iparágaknak. Éppen ezért helyes, hogy a felelősség egy központi szervre és több végrehajtó testületre hárul. Anglia megfontoltan és bölcsen kívánja megoldani az államosítás problémáit. Az első lépések már megtörténtek.

A „poglavnik" kabáttolvaj

Ante Pavelicset, Horvátország volt poglavnikját, amint a belgrádi rádió jelenti, a jugoszláv kormány több kérése ellenére nem szolgáltatták ki eddig Jugoszláviának. Minden esetben azt mondották, hogy *tartózkodási helye ismeretlen.* Most, amikor Pavelics egy svájci újságírónak nyilatkozott, hogy angol-amerikai segítséggel szándékozik felvonulni az új Jugoszlávia ellen, a belgrádi rádió Ante Pavelicsel kapcsolatban feleleventi azt a Budapesten is jólismert rendőri vonatkozású hírt, hogy *Ante Pavelicset a 30-as évek elején, amikor Budapesten élt, mint politikai menekült, az egyik budapesti belvárosi étteremben kabáttolvajláson tettenérték.*

Ján MARNITZ
IV, Váci u. 27. Vétel, eladás, csere VIII, József körút 37

HANGFÉNY VI, Andrássy út 2

Rádiók részletre is! Sternberg hangszergyár Rákóczi út 60

Munkásdalosok a rádióban

Pénteken este a *Budafoki Munkásdalkör* hangversenyezett, amely *Kézdi-Kiss Géza* karnagy vezényletével figyelemreméltó színvonalat képviselt még a háború előtt. Teljesítményei pártfogást érdemeltek az észrevehetően gondos felkészülés és az előadás ízléses volta alapján. A háború viszontagságait persze ez a dalkör is megsínylette, de örvendetünk kell már annak az eredményezésnek, hogy Budafok arányiag rövid idő alatt állt ismét talpra s szervezte újjá magát. Ha a hangadás tisztasága még nem is érte el a régi fokot, feltehető, hogy ezt a dalkör maga is tudja s ebben az irányban megtesz majd minden tőle telhetőt. S ha az előadás még kissé bágyadtan, egyszínűen hat, ez bizonyára az elfogódottsággal indokolható, hiszen munkásdalosaink csak nem régóta jelennek meg újra rendszeresen a mikrofón előtt. Egy-két szólista kellemes hangjával élvezhettük a leadást.

J. S.

Kultúrkrónika

A *Magyar Hivatásos Zeneszek Szabad Szakszervezete* pénteken jól sikerült *megnyitó estély* keretében avatta fel a helyiségeiben (VI. Vilma királynő út 38) megalakított *Zenész Klubját.*

* *

A magyar ifjúság vasárnap délelőtt 11 órakor az Uránia Filmszínházban Zoja-emlékünnepélyt rendez a hős partizánleány kivégzésének ötéves évfordulójának alkalmából.

*

Washingtonban az amerikai közélet kiválóságai nyilt levelet tettek közzé az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és a Szovjet-Unió kormányainak címezve azzal a felhívással, hogy igyekezzenek az általános leszerelés ideálját megvalósítani.

*

December 4-én lesz 125. évfordulója Nyekraszov, az orosz költő születésének. A jubileum alkalmából Nyekraszov összegyűjtött munkáit is kiadják. Az első kötet december 4-én jelenik meg.

*

A közoktatásügyi minisztérium népiskolai ügyosztálya most lehetővé tette, hogy az egy-, két- és háromtanítós tanyai iskolák növendékei ingyenes írószer- és papírellátásban részesüljenek.

*

Pénteken délután Arthur Bliss tiszteletére a British Council fogadást rendezett a Park Klubban.

*

A római Collegium Hungaricum megkezdte működését dr Kardos Tibor vezetésével.

*

Tildy Zoltán köztársasági elnök a napokban nyilatkozatot adott, amelyben rámutatott arra, hogy a magyar irodalom ügyét a társadalomnak fel kell karolnia és olyan intézményt kell létrehoznia, amely nagy példányszámú és jó könyv olcsó kiadását lehetővé tesszi.

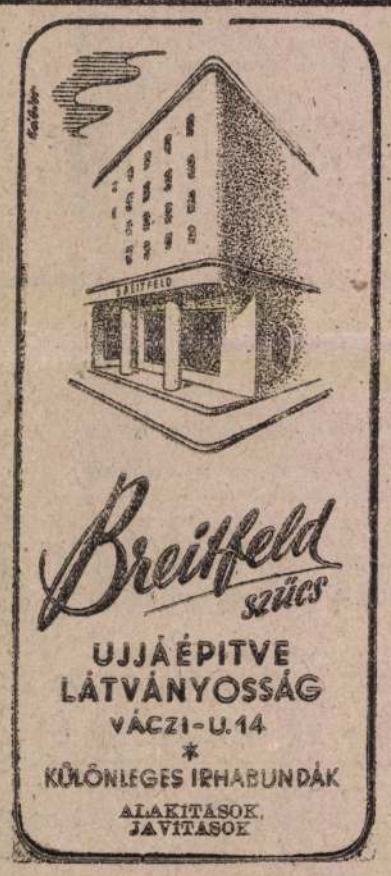

Emlékezés

Ahogy elszállnak évek, évtizedek, az élmények összeszürkülnek s ami megmarad belőlük, nem más, csak szomorkás emlékezés. A könyv, mely felkavarta bennem a régi emlékeket, külön fejezetet szentel valakinek, akihez közös szép ifjúság szépséges eszményei kötöltek, emléket állít Buchingerné Ladányi Szerénának. Délibábos forró levegőn át libben elém alakja a több, mint négyévtizedes messzeségből, a 900-as forrongó esztendőkből, amikor együtt jártuk az akkori szocialista diákmozgalom romantikus útját és együtt jártunk az egyetemre is. Ő földrajz-természetrajzszakos volt, én a kémiával párosítottam tanulmányaimban a természetrajzot s felejthetetlen gyönyörűséggé lett számunkra, hogy együtt tanultuk Marxot és Darwint, Bebelt és Lyellt, Kautskyt és Linnét.

Külön büszkeségem volt, hogy szeretteire tudtam hangolni őt a kristálytiszta francia iskolája iránt, szemben az alapos, de szürke s fantáziátlan német rendszerrel, ámbár amaz, lendületes geometriai-matematikai szárnyalásával, a magyarázatoknál nem egy remek fajsori sétánkat vette igénybe. S aztán milyen felejthetetlenné lett, amikor fölkeresett, hogy vallomait átbeszéljünk, s eugem lázban találj: Hertwigben éppen az Amphioxusról olvastam, erről a furcsa kis átmeneti állatkáról, amelyről kideritették, hogy még nem hal, de már nem is féreg... s lázam átragadt Szerénára, éreztük, hogy csodálatos titkok birtokába jutunk a Mindenség felé vezető úton. A középiskola a mi konszolidált időnkben talán alaposabb volt, mint a mai zaklatott világban, de annál alaposabban titkolta el diákjai előtt a természettudományoknak akkor már lobogó forradalmát.

Egy betűt Darwinról a középiskolában nem hallottunk, amiről hogy rejtve maradt előttünk mindaz, ami a mai atómproblémáknak a csirája volt. Az egyetemi szellem a filozófiai szakon akkor szabad volt és mi duskáltunk ennek a szabad szellemiségnek szivárványos fürdőjében. Kevés nemzedék dicsekedhet ily rózsásan derűs és forrongóan szárnyaló ifjúsággal, mint a miénk, a 900-as évek szocialista ifjúságáé volt.

Köszönöm a könyv szerzőjének, hogy mind erre emlékezhettem, s letehettem egy szál virágot az elé, akit ő is annyira szeretett.

sz. s.

SZELLEMI ÉLET

Szabó Y.: Ki a gyilkos?

Kell-e bemutatnom *Agathe Christie*-t, akinek színdarabját, a „Tíz kicsi néger"-t a Művész Színház pénteken bemutatta? Úgye, nem kell, mert ő a Poirot mester izgalmas detektívtörténeteinek szerzője. Ne kerteljünk, hanem szépen valljuk be, hogy az Agathe Christie-könyveket szívesen olvastuk, mert azok jók a maguk nemében. Szépelgő, finnyás irodalmárok se legyünk, hiszen ki beszél itt irodalomról?! Ezek amolyan mumuskönyvek, melyekkel sajátmagunkat rémisztgetjük. Emellett még így akarjuk pótolni életünkben az elmaradt kalandokat, legtöbbször sajnos, hiába. De ha nincs kaland, izgató — kalandregény is jó.

Miután mindannyian olvastuk a Poirot-regényeket, ezért nagyon jól tudjuk, hogy milyenek. Így máris tisztában lehetünk, hogy a „Tíz kicsi néger", ez a háromfelvonásos bűnügyi történet is milyen. Kedvesen, polgárian a hétvég hangulatával kezdődik. Egy elhagyatott villában tíz ember jön össze, valami Owen nevű házaspár meghívására. A vendégek mind együtt vannak már, csak éppen a házigazda és felesége marad távol. Az ismerkedés után mindannyian jókedvre derülnek, de a hangulat, sajnos, hamarosan elromlik, mert a jelenlevők egyike rövidesen összeesik és meghal. Megmérgezte a Valaki. A következő bűntény sem várat soká magára, mert az inas feleségét mérgezetten, holtan találják szobájában. A harmadik áldozat, ha jól emlékszem, az öreg tábornok. Ezt viszont leszúrják. Ennek bizony már fele sem tréfa, a közönség feszeng, mocorog. Közelemben egy fiatal lány izgul. Óvatosan körülnézek az elsötétített nézőtéren, itt is, ott is látom ám az irodalmi széplelkeket, amint a zsöllyében előredőlve, igézetten követik a szereplők mozdulatát, tátott szájjal lesik, ki lesz a következő áldozat. Hogy itt mindenki elpusztul, abban senki sem kételkedik. Joggal, mert minden jel erre mutat. Nem kell sokáig várni, néhány perc, s máris vége van a vénkisasszonynak, akit pravazzal tettek el láb alól, a színpadon, észrevétlenül. Kisvártatva a szereplők rémülten hadarják egymásnak, hogy az inast valaki tarkón csapta. Meghalt.

Már csak öten vannak a történet szereplői közül. Vége a második felvonásnak, következik a harmadik. De nemcsak előadás közben a színpadon, hanem a szünetben a nézőtéren is történik izgalmas jelenet, ha már jelen van Agathe Christie szelleme. A nézőközönség türelmetlen, a harmadik felvonástól várja a titok nyitját. Miközben a nézőtéren sugdolóznak, perecet ropogtatva fogadnak a gyilkosra, hirtelen dörrenés támad a nézőtéren. Mindenki felkapja a fejét, itt-ott női sikoly... Mi volt ez? Egy páholyajtó csapódott be. Hirtelen néma csend, majd felismerve a helyzetet, máris mindenki nevet — saját magát neveti ki ijedtsége miatt.

Nem akarom folytatni a darab ismertetését, eszem ágában sincs elárulni, ki a gyilkos. Nem tudom, mit csináltam volna azzal, aki előadás közben barátilag, bizalmasan megsúgta volna, ki a tettes. Alapjában véve meg vagyok sértődve, hogy én már tudom. Ezzel vége valaminek, amit rossz elveszíteni, ami az érdeklődést elevenen tartotta.

Az irodalmilag értékes könyv, színdarab, vers úgy fejeződik be, hogy belénk lehel az életből valamit: tanulságot, leleplezést az emberről, vagy akár egy múló hangulatot. A nem-irodalom, tehát a detektívregény és a benne főszerepet játszó revolver, mikor a végén csattan — önmagát öli meg, már mint a regényt, mely egy pillanat alatt semmivé válik azzal, hogy befejeződött. A jó könyv egy kicsit mindig az utolsó sor után kezdődik... Különben ne komolykodjunk, hanem azzal fejezem be, hogy bevallom: kiadósan izgultam és véletlenül sem gyanakodtam a gyilkosra. Ennyit akart a szerző, a színész, a rendező. Elérte célját.

A színészek közt nehéz rangsort megállapítani, mert mindannyian jól és összedolgozva játszottak. Közülük mégis *Várkonyi Zoltánt* (Lombard kapitány), *Pécsy Sándort* (Blore) és *Apáthy Imrét* (Wagrave), kell elsősorban megdicsérni. Jól játszották nehéz szerepüket a többiek is: *Szemere Vera, Keresztessy Mária, Zách János, Földényi László, Ascher Oszkár, Vándori Margit, Halász Géza, Joó László.* Külön meg kell dicsérni a rendezésért *Várkonyi Zoltánt*, a remek díszletekért *Fábry Zoltánt.*

Szabó István

KONCERT rendezései:

Bliss zenekari hangverseny *dec 4.*

Brahms: Requiem *dec. 6. Ep. Ének- és Zenekaregyes.* Lichtenberg Emil emlékére. (Z. 7.)

Antal István Beethoven-matiné *dec. 8. Z. 11. Les Adieux, Hammerklavier, op. 101, op. 111.* Matinébérletek, egyes jegyek.

Böszörményi-Nagy Béla zongoraestje dec. 9 (dec 4 helyett).

Siki Béla zongoraestje *13-án.* (Koncert Zongorabérlet).

Harald Kreutzberg

TÁNCESTÉI 12 ÉS 13-ÁN

Madách Színház, 7 ó. Legújabb táncok és a régi műsor legszebb számai. Jegyek a színháznál, Rózsavölgyinél.

SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR
hangversenyei a Zeneakadémián
Csütörtök, dec. 5, este 7.

Mozart—Ferencsik

Haffner szerenád, C-dur szimf. stb.

Vasárnap, dec. 15, d. e. ¾11.
nagyzenekari matiné

KÜLFÖLDI MŰVÉSSZEL I.

Vez.: Silvestri Constantin

LIBERTAS rendezései

Felvételi vizsga a Nemzeti Színházban ma, d. e. 11-kor. Az évad legnagyobb atrakciója.

Komor—Csajkovszkij V.

Onyegin (Simándy), Olasz Capriccio 11-én, Filharmónia. Z. A. ⅛8.

Petri Endre zongoraestje 12-én. Beethoven Pathetique, Brahms f-moll, Prokofieff VII. szonáta, Schubert: Wanderer-Fantasie.

Komor — Zathureczky 18-án. II. Csajkovszkij-est. IV. szimfónia, Hegedűverseny, Törőtörő szvit.

Händel: Messiás 20-án. Vez.: Ferencsik.

Vásárhelyi Zoltán énekkari hangversenye, dec. 9. Z. ¾5.

JAZZ

Zeneak. Ma, vas. d. u. 5 óra. 4 zenekar, Alfonso, Fényes, Kapitány, Kazal, Halmai, Lantos, Türk, Holéczy, Tabányi, Hlaszny, Feller—Dubán, Horváth Jenő stb.

OPERA-EST

Zeneak. Ma, vas. este ½8 óra. Bordy, Gyurkovics, Jámbor, Nagypál, Nyiry, Orosz, Rösler, Szilvássy, Udvardy, Vasady dr. (Magyari rend.)
Zeneak. Ma, vas. este ½8 óra.

SZÍNHÁZAK MŰSORA:

Vasárnap és hétfő:

Opera. Vasárnap: Rigoletto (11); Bohémélet (7). Hétfő: Hoffmann meséi (7; Népszava-előadás). **Nemzeti Színház.** Vasárnap: Matiné (11); Ötödik hadoszlop (3); Csongor és Tünde (7). Hétfő: Ötödik hadoszlop (7). **Nemzeti Kamara Színház.** Vasárnap, hétfő: Férjek iskolája; Kotnyeleskedők (7). **Vígszínház.** Vasárnap: Claudia (½4, 7). Hétfő: Claudia (7). **Pesti Színház.** Vasárnap: Napsütés (½4, 7). Hétfő: Napsütés (7). **Belvárosi Színház.** Vasárnap: Új Isten Thébában (½4); Romeo és Julia (7). Hétfő: Romeo és Julia (7). **Művész Színház.** Vasárnap: Tíz kicsi néger (½4, 7). Hétfő: Tíz kicsi néger (7). **Magyar Színház.** Vasárnap: Janika (½4, 7). Hétfő: Janika (7). **Madách Színház.** Vasárnap és hétfő: Olyan szép, hogy nem is lehet igaz (7). **Fővárosi Operettszínház.** Vasárnap: Csicsónénak 3 lánya (½4, 7). Hétfő: Csicsónénak 3 lánya (7). **Medgyaszay Színház.** Vasárnap: Csak nővel ne (½4, 7). Hétfő: Csak nővel ne (7). **Pódium Kabaré.** Vasárnap: Minden kegy elkelt (4, ½8). Hétfő: Minden kegy elkelt (½8). **Józsefvárosi Színház.** Vasárnap: Egymillió dollár (4, ½7). Hétfő: Egymillió dollár (7). **Kamara Varieté.** Vasárnap: Kezeket el! (½5, ½8). Hétfő: Kezeket el! (7). **Royal Revü Varieté.** Vasárnap: Hajrá, Royal! (½4, 7). Hétfő: Hajrá, Royal! (7).

A Révai Irodalmi Intézet karácsonyi újdonságai:

ILLYÉS GYULA:

Hunok Párisban

Egy ismeretlen Párizst fedezünk fel ebben a regényben: az örök forradalom városát, korunk izgalmas eszméinek világát
Ára kötve 42.— forint

TÖRÖK SÁNDOR:

Életed kész regény

Az élet elmaradt lehetőségeinek, a sors vad és tarka szeszélyeinek meleg humorú regénye
Ára kötve 42.— forint

Fábry Zoltán

vad

Szegi Pál: Sellő.

Pesti Hírlap

1943. jan. 5.

Színház-Zene

Stuart Mária

Schiller-felujítás a Nemzeti Színházban

Schiller drámáinak életrekeltése egyformán nehéz rendezői és színészi feladat ma. A *modern* színész játékának **alapja a *lélektani hitelesség*,** a tragédiát, **az elháríthatatlan** és kényszerű **sors külső hatalmát is *a lélek intim drámájaként*** tudja csak igazán átélni. Ezért küszöbölődött ki egyre inkább a *modern* színpadról a hősi pózok pátetikus felfogása. Schiller pedig tele van nemes pózokkal s olyan gondolati tartalmakkal, miket csak a pátosz lángolásával lehet kifejezni. Hősei nemcsak *emberek*, hanem eszmék erejét s a drámától független igazságok érvényességét igazoló példák is. Nagyon erős és nagyon következetes központi rendezői irányitás tudja csak megteremteni a Schiller-előadás művészi egységét, mert a félig klasszikus és félig romantikus schilleri világ, bizony, rengeteg ellenmondás veszélyét rejti magában.

A „Stuart Mária" mostani felujitása ezeknek az ellentmondásoknak valóságos káoszát idézi elénk. A Mortimert játszó *Ungvári László* a forró pátosz énekelve beszélő és tánclépésekkel mozgó romantikus végletét képviseli. *Lehotay Árpád* Burleigh lord szerepében a lélektanilag hiteles nemes egyszerüség puritán közvetlenségét követi. *Tőkés Anna* a gyöngéd lirát, *Mátray Erzsi* és *Uray Tivadar* a megfontoltság hűvös szürkeségét választotta játéka alaphangjának. A „leg-schilleribb" hangot a színész *Abonyi Tivadar* képviseli Shrewsburg lord szerepében, de nem tudja megvalósitani mint rendező.

A „Stuart Máriá"-nak nem hőse, hanem csak áldozata maga Stuart Mária. A fő hős Erzsébet királyné. Ő küszködik önmagával s a végzettel, mely a vele szemben álló Stuart Mária halálát követeli. Mária csak melodráma-hős. A melodrámát szépen játszotta el *Tőkés Anna*. De *Mátray Erzsitől* nem kaptunk a tragikus küszködésből semmit. Igaz az ő feladata nehezebb, sokrétübb a Tőkés Annáénál.

„Schillert szavalni kell" — ezt a követelményt igyekezett a mai színpad szellemével összeegyeztetni a rendezés. De, meg kell állapitani, hogy a Nemzeti Színházban ma már *nem tudnak szavalni* a színészek. A *versmondás* leküzdhetetlen nehézségeket jelent számukra. Még az oly kitünő *Uray Tivadar* is „mellé hangsulyozott" egyszer. Mit várhatunk akkor a többiektől? *Tőkés Anna* szép szövegmondása talán az egyetlen kivétel az általános összevisszaságban. De néki viszont nincsenek fortisszimói. S mikor a rendezői utasitás mégis hangosságra kényszeritette (éppen a III. felv. nagy jelenetében) — nem tudta művészileg megvalósitani a feladatot.

A szép és hatásosan nagyvonalu diszleteket *Fábri Zoltán* tervezte. *Lendvay István*, az uj forditó, előadásnál simább és természetesebb nyelven adja vissza Schiller gazdag költőiségét.

Szegi Pál.

* **Ditrói Mór**, a magyar színházi kultura lelkes munkása, a kolozsvári színházi élet egyik legjelentősebb irányitója és a Vigszinház volt igazgatója október 5-én ünnepli 92-ik születésnapját. Az ebből az alkalomból *Herczeg Ferenc* és br. *Kemény János* védnöksége alatt rendezendő kolozsvári ünnepséget november végén tartják meg. Az ünnepi művészestén a fővárosi színházak tagjain kivül azoknak a vidéki szintársulatoknak tagjai is résztvesznek, melyekkel Ditrói Mór hosszu és sikerekben gazdag művészpályája alatt kapcsolatba került.

* **Egy operaénekesnő különös halála.** A párisi Opera Comique, de a többi színház tagjai között is nagy megdöbbenést keltett a hir, hogy Lucie Thelin, a mindenki által annyira szeretett és becsült fiatal művésznő váratlanul és oly különös körülmények között meghalt. Az alig 26 éves operaénekesnő éppen próbáról jött haza, amikor észrevette, hogy lakása kulcsát elhagyta valahol. Minthogy senki nem tartózkodott a lakásban és neki valamire sürgős szüksége volt, rövid gondolkodás után besietett egyik barátnőjéhez, akinek lakása éppen az ő lakása fölött volt a ház hatodik emeletén. A művésznőnek ugyanis az a gondolata támadt, hogy barátnője lakásából fog leereszkedni a saját szobájából nyiló erkélyre. Elismert és szenvedélyes turista, hegymászó létére ez a vállalkozás semminek tünt előtte. Barátnője lakásán egy függönyt csavart össze, ezt megerősitette az ablakdeszkára és igy kuszott lefelé. Alig indult azonban el, a függöny kioldódott és a művésznő lezuhant. Sulyos belső sérülései következtében a segitségére sietők már holtan találták. A szerencsétlen fiatal művésznő alig három hó előtt ment férjhez.

Kard és Kereszt hazafias szinmű a Magy. Müv. Házában okt. 8 és 11-én este ½7 ó. Jegyek a színház pénztáránál, Rózsavölgyi-lél és jegyirodákban.

Kreutzberg táncest ma 7.

M. Müv. Ház. Uj műsorral. Jegyek Koncertnél, színháznál.

* **Infláció.** Ez a cime Papp Jenő háromfelvonásos szinművének, melyet a napokban nyujtott be a Nemzeti Szinház igazgatóságának. Az ismert, kiváló szinibiráló ezt az első darabját társadalmi tükörképnek szánta. Már megállapodott dr. *Németh Antal* igazgatóval — aki a darab rendezését maga vállalta —, hogy az „Infláció" bemutatója decemberben lesz. A főszerepeket *Bajor Gizi* és *Jávor Pál* fogja játszani.

* **Cselényi József** magyar nótadélutánja okt. 24-én a Zeneakadémián. Jegyek a portásnál, Uray hangversenyrendezőnél, tel. 317—902, Dreszmann acéláru üzletben, Üllői-ut 38.

*

A rádió ezévi első nyilvános hangversenyét okt. 7-én 7 órakor rendezik a Művelődés Házában. *Károlyi Gyula* zongoraművész is szerepel a hangversenyen. A zenekart *Dohnányi Ernő* vezényli. A műsoron Liszt-, Csajkovszki- és Dohnányi-művek szerepelnek.

Mozi

Kettesben

Forum, Omnia. Egy kis rosszmájusággal tulajdonképpen most lelkesednünk kellene, hogy egy ilyen rendkivül drága és költséges filmet láthattunk. A négy fal közé beszorított filmek gyártói ugyanis mindig azzal érvelnek, hogy a külső felvételek tetemes költségeit nem bírja el a filmek költségvetése. Nos, itt van a „Kettesben", amely elejétől végig szabad ég alatt készült, anélkül, hogy a gyártók anyagi helyzete különösebben megrendült volna. Elsősorban tehát ezért érdemel dicséretet a film. Szomjas szemünk szinte felissza a kis lakatlan szigeten lejátszódó film friss „levegős" jeleneteit. (Csak a hangfelvételek tisztaságára kellene több gondot forditani.) Második dicséretünk annak az olimpuszi derünek szól, amely a film minden bizonnyal rendkivül naiv, olykor gyermeteg mesejét kedvessé és közvetlenné tudja tenni. Hogy ez a derü kinek az érdeme, *Matolcsy Andoré*, a forgatókönyv irójáé, vagy pedig a rendezőé, *Cserépy Lászlóé*, akinek a film a vidám és bolondos ötletek egész légióját köszönheti, — azt persze nem tudhatjuk. *Páger*, mint faragatlan Robinzon, kitünő figura, csak kicsit sokat legyintget a kezével. *Simor Erzsi* még sohasem volt ilyen pikánsan vicces.

(mja)

* **A „Beszélő köntös" Portugáliában.** A Lisszabon melletti *Esteril* fürdőhely kaszinójában előkelő portugál és nemzetközi közönség jelenlétében bemutatták a „Beszélő köntös" cimü magyar filmet. A bemutatást kisérő szöveg kiemelte a magyarság történelmi szerepét, rámutatva a magyarság véráldozatára is a tatárok és törökök elleni harcokban. A bemutató során a közönség ismételten nagy tetszésének adott kifejezést.

* **Munkában a három „B".** A Németországban dolgozó magyar filmrendező-gárda három nagy „B"-je uj nagy filmet készit elő. *Baky József*, a „Münchhausen" rendezője, *John Knittel* nagy irodalmi sikert aratott „Via Mala" cimü regényének filmváltozatát forgatja. *Bolváry Géza* a „Csödöt mond a tudomány" cimü zenés vigjáték befejezése után, a Wien filmnél rendezi uj zenés játékát, amelynek középpontjában a jellegzetes bécsi „srammli" zenekar áll. *Borsody Ede*, hosszabb betegség után, amely miatt az „Istenek kedvence" cimü Mozart-film rendezését is meg kellett szakitania, a Tobisnál készíti elő az „Ifjukori szerelem" cimü uj filmjét, amely *Gottfried Keller* novellájának filmváltozata.

Október 5. Kedd

Bérleti előadásaink kedvezményes áron

Kamara Variété minden előadására, **Komédia** péntek estére.

Jegyelővétel

a Vig-, Uj Magyar, Andrássy, Madách-, Vidám-, Fővárosi Operettszinház és a Komédia valamennyi előadására

a Pesti Hirlap jegypénztáránál:

Vilmos császár-ut 78. (T. 112-295.)

Színházak

Opera. 6: A kékszakállu herceg vára. Székelyfonó (III) — **Nemzeti.** 6: Stuart Mária (III.) — **Vig.** ½7: Fekete Péter. — **Uj Magyar.** ½7: Mi az igazság? — **Városi** 7: Kreutzberg táncestje. — **Főv. Operett.** 6: Egy boldog pesti nyár. — **Andrássy.** ½7: Egy nap a világ. — **Kamara.** ½7: Tacskó. — **Pesti.** ½7: Warrenné mestersége. — **Madách.** ½7: Hamlet. — **Vidám.** ½7: Ballépés jobbra. — **Kamara Var.** 7: Lipi és Lupi. — **Komédia.** ½7: Uj figurák. — **Revüszinház.** ½7: Revilexpressz. — **Bábszinjáték.** ½7: Panoptikum. — **Erzsébetvárosi.** ¾5, ¼8: Vig özvegy. — **Józsefvárosi.** ¾6, ¼8: Patyolatkisasszony. — **Kisfaludy.** ¾5, ¼8: A bolond Asványné. — **Fényes cirkusz.** ½4, ½7: Tüzugró tigrisek.

Szinház—Zene—Mozi utmutatónk egész héten nélkülözhetetlen a darabok kiválasztásánál

Mozik

Atrium. 153-034. Féltékenység. ½5, ½7, ½9. — **Belvárosi Hiradó.** 181-244. Nápoly környéke. Dél-Olaszország. Ufa-Magazin. — Hiradók. 10—22-ig. — **Corvin.** 138-986. Valakit szeretni kell. 4, 6, ½9. — **Deák.** 125-952. Anyámasszony katonája. ½3, ½5, ½7, ½9. — **Fórum.** 189-548. Kettesben. ½5, ½7, ½9. — **Hiradó.** 222-499. Nápoly környéke. Dél-Olaszország. Ufa-Magazin. Hiradók. 9—22-ig. — **Kamara.** 423-901. Kölcsönadott élet. ½12, 2, 4, 6, 8. — **Kaszinó.** 383-102. Anyámasszony katonája. ½4, ½6, ½8 — **Korzó.** 182-818. Langoló fiatalság. ½5, ½7, ½9. — **Nemzeti Apollo.** 222-002. Féltékenység. ½5, ½7, ½9. — **Omnia.** 130-125. Kettesben. ½5, ½7, ½9. — **Pest.** 221-222. Városi őrszoba. ½12, 2, 4, 6, 8. — **Rádius.** 122-098. Münchhausen. 3, ½6, 8. — **Scala.** 114-411. Csavargók. ½5, ½7, ½9. — Szityta. 111-140. Féltékenység. ½5, ½7, ½9. — **Uránia** 146-646. Münchhausen. ½3, 5, ¾8, ½

* **Magyar repülőfilm készül.** Egy nagyszabásu magyar repülőfilm felvételeit kezdték meg „Magyar Sasok" cimmel. A film a Horthy Miklós Repülő Alap, az Aero Szövetség és a Légügyi Hivatal támogatásával és közreműködésével készül a Magyar Irók Filmje produkciójában. A repülőfelvételeken a légi erők egységei szerepelnek. *Jánosy István* és dr. *Matolay Géza* meséje elmondja, hogy lesz a főhősből, rengeteg drámaí és humoros viszontagság után, bravuros pilóta.

Sport

A nagyesapatok veresége

A labdarugóbajnokságban Ujpest 25 ezer néző előtt legyőzte az élen álló Nagyváradot. Vereség várt még a Ferencvárosra Kispesten és Csepelre Debrecenben. Értékes pontokhoz jutott a Gamma a Szolnok elleni mérkőzésen.

Ujpest — Nagyvárad: 2:1, Kispest—Ferencváros 4:3, Debrecen—Csepel 3:2, Gamma—Szolnok 1:0, Kolozsvár—Sz. Vasutas 5:1, Elektromos—Salgótarján 2:2, Ujvidék—Vasas 0:0 és Diósgyőr—Beszkárt 2:2. — Sorrend: Nagyvárad, Kispest, Gamma 8 p., Ujpest, Salgótarján 7 p., Kolozsvár 6 p., Sz. Vasutas, D. Vasutas 5 p., Ferencváros, Ujvidék, Csepel, Vasas 4 p., Elektromos 3 p., Beszkárt, Szolnok 2 p. és Diósgyőr 1 p.

A II. osztályban Nyugaton Soproni Vasutas változatlanul vezet. Délen Szeged egy pontos előnyhöz jutott a Ganz vereségével, északon Ungvár is előnyben van, mert a Gázgyár vereséget szenvedett, végül Keleten Szentlőrincet pontra beérte Nagybánya.

Délen: Szeged 9 p., Ganz, UTC és HTVE 8 p., OTE 7 pont. — Északon: Ungvár 10 p., Kassai RAC 9 p., Gázgyár 8 p., Kuszj, Cs. Move és D. Magyarság 7 p. — Keleten: Szentlőrinc és Nagybánya 9 p., Marosvásárhely, Törekvés, Hungária és KEAC 8 p. — Nyugaton: Soproni Vasutas 11 p., Kaposvári RAC, Mávag és ETO 9 p., Haladás 8 p.

A Ferencváros—Diósgyőr és a Vasas—Gamma labdarugómérkőzésekre és a német atlétákkal rendezett nemzetközi viadalra jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78 szám alatti főkiadóhivatalában.

Válogatott labdarugómérkőzésen Helsinkiben a finn-svéd találkozó 1:1 arányban döntetlenül végződött. — A szigetországban a Wembley-stadionban Anglia—Wales 6:3.

Pestvidék atlétái Zágrábban az első nap után 63:43 pontaránnyal vezetnek. A két legjobb eredmény: magasugrásban Kolozsvári 1.85 m és diszkoszvetésben Remecz 45.43 m.

A Testnevelési Főiskola atlétikai versenyén a főbb eredmények: kalapácsvetésben Németh 52.57 m, diszkoszvetésben Kulitzy 46.26, súlylökésben Németvári 14.76 m.

A Bolla-vándordijas tornászcsapatversenyt a Postás nyerte meg.

Az ökölvivók stafétamérkőzésén Marton és Torma II három-három ellenfelüket legyőzték. Gyengén szerepelt Darai, Mihályi és Sárközi. Ősze és Erdei három mérkőzésen öt pontot szerzett.

Osztályozó vizilabdamérkőzések eredménye: MUE—BBTE 7:0, BEAC—Gamma 3:3, BEAC—BBTE 5:1 és Gamma—MUE 4:3.

Az ifjusági bajnokságot vizilabdában a MAC csapata veretlenül nyerte meg.

A kerékpárosversenyen az 50 km párosversenyben az Eles—Nótás-pár, egy órás motorvezetéses versenyben Nagy Béla győzött.

Szerdán lesz a Millenárison a legutóbb elmaradt kerékpáros villámtorna.

A hokizók Mátyás király kupatornájában a MAC—AHC döntő 1:1 arányu eredménnyel végződött, tehát egy hét mulva megismétlik.

Lóverseny

Róna nyerte a Magyar St. Légert

A háromévesek rangsorának élére vasárnapi győzelmével Róna került, mely a vártnál is könnyebben verte Poseidont. A nap versenyei egyébként ritka reális eredményekkel zárultak s az elsősorban fogadott lovak közül: Armando, Borostyán és Urál is győztek. Eredmények:

I. 1. Leavári ménes: **Armando** (3:10) Klimscha, 2. Fényesbogár (3) Papadopoulos, Fm. Hiu, Dumping, Ötnegyedh. 10:11. Bef.: 14. — II. 1. Vit. Kamarássy Jenő: **Borostyán** (5:10) Alt, 2. Muszáj (6) Klimscha, 3. Zokszó (3) Szokolai. Fm.: Homoród, Santa Cruz, Carlight. 3 h., röv. fejh. 10:13, 12, 16. Bef.: 65. — III. 1. Zuglói istálló: **Hires** (6) Kajári, 2. Pillangó II. (4) Prékl, 3. Csuki (10) Gill. Fm.: Omen, Próba, Csak Franzi, Lilliput, Dolmány. 1 és félh., 1 és félh. 10:97, 23, 20, 21. Bef.: 241 és 192. — IV. 1. Zbóray László: **Róna** (2) Gutai, 2. Poseidon (1½) Szokolai, 3. Adogató (6) Alt. Fm.: Macóka, Rábca, Palótás II., Igor, Hódság, Raphael. 2 h., háromnegyedh. 10:27, 14, 13, 27. Bef.: 44 és 116. — V. 1. Klinzsi tüzérek: **Urál** (1) Klimscha, 2. Vihorlát (4) Gutai, 3. Tyuhaj (4) Gill. Fm.: Bezkés, Papageno, Prisco, Matyó. Ötnegyedh., félh. 10:19, 12, 17, 15. Bef.: 44 és 47. — VI. 1. Isekutz Gyula: **Imperator** (5) Papadopoulos, 2. Szimuláns (2) Klimscha, 3. Sicc (5) Félix. Fm.: Sybarit, Belle Gamine, Emke, Lökött II., Libussa, Pergsa. Nyakh., 1 és félh. 10:49, 19, 14, 18. Bef.: 143 és 226. — VII. 1. Dr. Balogh Kálmán: **Csürdöngölő** (2) Alt. 2. Symptom (3) Gutai, 3. Corona Coronas (12) Esch. Fm.: Derwish, Presto, Pelur bán, Ösengnux II., Magdolna, Cyrano, Vércse, Göre Gábor. 10:32, 15, 21, 31. Bef.: 127 és 165.

Kedden: Ügető. A nap főversenye a Szent László-dij, melyben Delila indul a legjobb eséllyel. A versenyek ½2 órakor kezdődnek. Jelöltjeink: I. Feszes—Fidibusz, II. Fenegyerek—Silico, III. Huberta—Zombor, IV. Delila—Forgószél II, V. Mangan—Félénk, VI. Ébredő — Csatár, VII. Tamara II—Fraknó, VIII. Ballada—Tündérlány III, IX. Humor—Babona, X. Csalogány T—Emir.

Az értéktőzsde záróárfolyamai

Zárójelben az előző hiv. záróárfolyam. A *-gal jelölt papirokban volt kötés.

Hitelbank	136.5	*Fegyv. (170.75)	172.5
Magyar Bank	96.5	*Ganz (74.25)	72
Leszámitoló	98	Láng	300
*Nemzeti Bank	432	Rima	347.3
*Keresk. Bank	239.5	Schuller	120
Moktár	75.75	*Hofh. (44.5)	44
I. Magy. Bizt.	1966	Nasici	161.5
I. Bp. Gőzm.	55	*Trust	142
Hung. Malom	108	Déleukor	232
*Bauxit	772.5	Magyar Cukor	375.25
*Börsodi Szén	44	Dreher-Hagg.	562.75
Cementia	303	Goldberger	159
Drasche	71	Magy. Kender	74.1
Magnezit	934	Pamutipar	126.25
Aszfalt	19	Népsz. magy.	141
Kőszén	1626	1911. é. fv. kt.	30.25
Nagybátonyi	85	1914. é. fv. kt.	607.5
Salgó	129	Hitelb. 7.5%	156.5
Urikányi	68.4	Összb. A-B.	148
Fővárosi	14.8	1942. é. 3%-os	57.1

Közgazdaság

Rendelet az államkincstár biztositási tevékenységéről. A kormány 4520/1943. M. E. sz. alatt rendeletet adott ki az államkincstár biztositási tevékenységéről. Erre a rendeletre az a körülmény adott alkalmat, hogy az utóbbi idők háborus eseményei következtében a biztositó magánvállalatok kénytelenek voltak a háborus veszélyek fedezésére szolgáló szállitmánybiztositásoknál bizonyos korlátozásokat alkalmazni, nevezetesen az előtárolásokkal kapcsolatos hadikockázat vállalását kizárni. Annak az érdekében, hogy a közgazdasági szempontból nélkülözhetetlen áruk behozatala surlódásmentesen lebonyolitható legyen, maga az államkincstár kapcsolódott be ezekbe a hadikockázati szállitmánybiztositásokba és — hasonlókép, mint ez számos külföldi államban történt — azokban maga a kincstár jelentékeny részesedést vállalt. A szóbanforgó biztositások lebonyolitására a szállitmánybiztositással foglalkozó összes biztositó magánvállalatok részvételével egy külön iroda létesült, amely már huzamosabb idő óta közmegelégedésre működik. A most megjelent 4520—1943. M. E. sz. rendelet a kormánynak adott felhatalmazással megteremti az államkincstár e biztositási tevékenységének jogi alapját, jóváhagyja a pénzügyminiszternek azokat az intézkedéseit, amelyeket ebben a vonatkozásban a rendelet hatálybaléptetése előtt tett és felhatalmazza a kormányt, hogy amennyiben hasonló nehézségek netán más téren is fölmerülnének, a szállitmánybiztositás tekintetében adott jogot a biztositás más ágaiban vagy fajaiban is gyakorolhassa. Annak érdekében, hogy az u. n. kontraszelekció elkerültessék, a rendelet kimondja, hogy amennyiben az államkincstár a biztositási kockázat elvállalásában közreműködik, a biztositó vállalatok a kincstár biztositási tevékenységének mellőzésével biztositási ügyleteket nem köthetnek.

A rági élet- és járadékbiztositások valorizálása alkalmával a Postatakarékpénztár fizetési utalványszelvénnyel kézbesitette ki az igényjogosultaknak biztositásaik átértékelési összegeit. A pénzügyminiszter november 30-ig meghosszabbitotta a fizetési utalványszelvények beszolgáltatásának időpontját.

A Magyar Nemzeti Bank bankjegyforgalma a szeptember 30-iki kimutatás szerint a szeptember 23-iki forgalommal szemben 219 millió pengővel emelkedett. Az állami girókövetelések állománya 91.2 millió pengővel csökkent. A külföldel való fizetési forgalom céljára nyujtott hitelek 29.1 millió pengővel növekedtek. Az érckészlet 0.2 millió pengővel csökkent. A váltópénzkészlet 1.2 millió pengővel apadt.

A Gazdák Biztositó Szövetkezete terjeszkedése a fővárosban. A Szövetkezet székesfővárosi üzletállományának nagyarányu fejlődése következtében a székesfőváros közvetlen területére kiterjedő működési körrel uj üzleti szervet állitott fel „Székesfővárosi Vezérképviselőség" néven. Az uj szerv a központi székház Üllői-uti homlokzatának egyik földszinti üzlethelyiségében (a Mone helyén) nyert elhelyezést és vezetésére dr. Millok Ferenc vezértitkár kapott megbizást.

A LÁB hirdetménye a házcsoport-óvóhelyek létesitéséhez nyujtandó kölcsönökről. A Lakásépitési Allandó Bizottság hirdetményt bocsátott ki, a tatarozási kölcsönakciónak házcsoportóvóhelyek létesitésére való kiterjesztéséről és a tatarozási hiteligénylés határidejének ujabb megállapitásáról. Az érdekelt háztulajdonosok akkor részesithetők a tatarozási kölcsönben, ha az óvóhely létesitését a hatóság rendelte el, ha a tervet a hatóság jóváhagyta és ha az érdekelt háztulajdonosok igazolták, hogy a költségeket az egyes kötelezettek között a hatóság hogyan osztotta meg. A kölcsönkérelmeket a házcsoporthoz tartozó ingatlantulajdonosoknak legkésőbb 1944 junius 30-ig kell közösen előterjesztőnek a hirdetményben részletesen megjelölt hatóságoknál. A hitel folyósitása iránt előterjesztett kérelmeket a Pénzintézeti Központ az ingatlantulajdonosokra nézve külön-külön birálja el és a nyujtandó hitelek összegéről a hitelt nyujtó pénzintézetet értesiti. A LÁB a kölcsönök igénybevételének további részleteit szintén közölte a hirdetményben.

Főszerkesztő: **Dr. LÉGRÁDY OTTÓ**
Felelős szerk.: **Dr. BENDA JENŐ**

Kisnyilttér

Díjszabás lapunk szombati számában

ADÁS-VÉTEL

Berendezés

Bútor

Kis rezsi! Olcsó árak! Hálók 999-től, komb. szobák nagy választékban. Fizetési kedvezménnyel is. Butorcsarnok, Kinizsi-u. 27.

Kisiparostól vásároljon többféle **kombinált szobát, saját készitményü prima sarokrekamiéval,** 3 személyes kanapéágyak, fotelágyak igen olcsón. Csengery-u. 13. uj postánál.

Háló, kombinált szekrény, rekamier, fotelágy, **konyhabutorok** és egyes darabok vétele és eladása. Sziv-u. 16. Butorüzlet. Tel. 220-729

Nincs fényes kirakat, butorüzlet udvarban. Hálók, kombináltak, rekamiék, szelonok. Butort veszünk. Károly körut 16.

ROYAL BUTOR

fizetési kedvezmény. Baross-utca 34. Hálószobák, ebédlőberendezések, kombinált szobák. Választékunk **ORIÁSI.** Áraink **OLCSÓK.** Minőségért garantálunk.

Tekintse meg előbb

mielőtt vásárol a

Butor és Textil

ker. r. t. VI., Liszt Ferenc-tér 5. raktárait. Hálók, ebédlők, kombinált bútorok, irodabutor stb. Vidékre ajánlatot küldünk.

Használt és uj hálók ebédlők, kombináltak, konyhák, kárpitosáruk minden árban **László-nál, Jókai-u 6.**

Antik butorok, csillárok, márkás diszlárgyak, órák eladók. Vétel-csere, Sternberg, Gr. Teleki Pál-utca 20. Telefon: 11-78-74.

Rokokó mü üriszoba, hálő, ebédlő, kombinált és irodabutor. Karpfenstein-u. 15. asztalos.

Stil mübutor ebédlő eladó. Csepel, Katona-J. 4.

Eladó aranyozott szalon garnitura. II. ker., Tölgyfa-u. 26. Kárpitos

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ebnertől

KARPFENSTEIN-U 2/a

Modern sötét diófa telehálő sürgősen eladó. X., Pongrác-ut 9., IX. ép. II. 353.

Konyhabútor, etternites, eladó, II., Szilágyi Dezső-tér 3., I. 16.

Perzsa függönyök, cseresznyehálő rekaméval, kosztüm privátnak eladó. Baross-utca 103. Gál.

1 modern ebédlő sürgősen eladó. Jobbágy-u. 7. D. u. 5—7.

Amerikai könyvszekrény eladó. Bővebbet 165-894 tel. alatt.

Rézágy, fehér zománcozott ágyak lá sodronyokkal, matracok, lószőr divány, szekrény, asztalok, Thonet székek, bársony, fauteuilok, masszirozópad; kifogástalan, féregmentes Mángorlógép, tüzhelyek, löszerszám eladó, Lónyai-u. 14. Házfelügyelő.

Modern 2 fotel eladó. Bethlen-u. 4., I. 11.

Kombinált butorok, konyhák, hármasszekrények legolcsóbban Dessewffy-utca 47. sz.

Használt, prima tölgyfa iróasztal és kosárbútor garnitura privátnak eladó. 257-565.

Butorvevők! Nagy választékban keményfahálók, simahálók, ebédlők, kombinált szobák Wesselényi-u. 54. Butorüzlet. Cimre ügyelni.

Uj és használt butorok vétel, csere, eladás, egyes darabok is. Butorraktár, Ráday-u. 31., az udvarban.

Magas áron mindent veszek mütárgyakat, régiséget, butort, disztárgyakat stb. **UJVÁRY** Nagymező-utca 28. **Tel.:123-827.**

Veszek használt hálót, lakberendezést, zongorát. Vadász, Rózsa-u. 27. Tel.: 428—792.

Vesz butort, egész lakberendezést Dobozi-u. 17. Friedmann Mór. T. 14—65—19.

VESZEK butort, ruhanemüt, irodabutort, függönyt hagyatékot. Klein, Dobozi-u. 7. **T. 140-750**

Mindent veszek butort, régiséget, szőnyeget, porcellánt, ruhát, hagyatékot, egész háztartást. Hivásra azonnal megyek. Klein, Klotild-u. 18. III. 2. **124-974**

Veszek butort, üzlet- és irodaberendezést, pénzszekrényt, ruhanemüt, Jelinek Ármin, Dobozi-u. 27. Telefon 133—769.

VESZEK lakberendezést, antik butort, irodaberendezést, függönyöket Schwarcz Dob-u. 1. **Tel. 226-083**

Használt butorért ruháért, szőnyegért magas árat ad Fekete, Dobozi-u 21. T 180-705*

Kombinált szoba butorberendezést, vagy egyes butort beraktározás helyett kölcsöndij ellenében elvállal üres föbérleti lakással rendelkező házaspár. Butort bebiztositjuk. „Megbizható 9724" jeligére ajánlatot kér a főkiadóba.

Egyéb berendezés

Olajfestményeket magyar és külföldi mesterektől magas árban veszek. Értesitést ki festette, hol nézhető meg. Asványi, Szövetség-u. 17. Telefon: 424—476.

Mübecsü festményeket, antik gobleint vennék. — „Közvetitőt dijazok 53965" jel. főkiadóba.

FESTMÉNYEK! kiváló művészek maradandó értékü alkotásai nagy választékban, részletre is. **MÜVÉSZET,** Rákóczi-ut 60. I.

Perzsaszőnyeget, néhány darabot privátból vennék. Tel.: 226—458.

Veszek perzsaszőnyeget legmagasabb áron. Telefon: 428—091.

Perzsaszőnyeg nagyon finom kiviteliben csak privátnak eladó. V., Váci-ut 34. I. 8.

Szmirna szőnyeg eladó. 3×4. Ulászló-utca 38., III. 1.

Keleti szőnyeg 12 m² eladó. Megtek. Bangha Béla-u. 3., félem. 4.

Rendkivüli finom magyar-perzsa, 12 m² privátnak eladó. Benczur-u. 7. ház villája. 2—4-ig

Keleti szőnyeg eladó. Benkö-u. 24.

Keleti összeköző olcsón eladó. Megtek. 2—5. Tátra-u. 30., IV. 2

Vesz, javit perzsát, szmirnát. T.: 148—926.

Perzsaszőnyeget veszek legmagasabb árban. — Sternberg, Dob-utca 2. Telefon: 223—970.

Magyar perzsa prima figurális 3×4 jutányosan eladó. Király-u. 87. IV. 35. Lift.

Békebeli magyar perzsa és több más dolgok eladók. Érdeklődés T.: 350—359.

Uj cserépkályhák raktárról

átrakások, tisztitások. Markovics **T. 220-837**

Alig használt folytonégő Marabu gyöngykályha, IV., Prohászka Ottokár-u. 8. III. 32.

Asztali tüzhely, üzleti eladó. Ujpest, Petőfi-u. 10.

Selyemfüggönyök, 3 ágyas teritő, szabó asztal eladó. Sip-u. 5. II. em. 8.

Üzletberendezés

különféle berendezési tárgyak: üveglapok, armaturák, irodai berendezés, mühely felrelés stb. eladók. Markovits kalapgyár, Fetőfi Sándor-u. 14—16.

Kézimunka-teritők, porcellánok, gobelinek eladók. Légrády Károly-u. 11. fsz. 7. 10-től 4-ig.

Gép, müszer

16×40-es prizmás távcső eladó. Sobieski-u. 38., I. 17. 9702

Praktiflex tessárral olcsón eladó. Köznap 6-tól, Rákóczi-ut 11. V. 6

Varrógép, használt eladó. **Pestszentlőrinc, Herrich Károly-utca 49.**

Remington priv. olcsón eladó. Viola-u. 15.

Remington irógép 250-ért eladó. Dessewffy-u. 25. I. 11-A. Réthy.

Underwood portable eladó 1600. József-u. 40. Kávéház.

Svéd számológép és Görz látcső priz. 6x24 eladó. Dohány-u. 68. fodrász.

Phönix körkötőgépet bérbe adok. Bővebbet: este 6-tól. Tóth I., Bpest, VI. k., Dévai-u. 9. I. 14.

Áramfejlesztő, gépcsoportot veszünk 220/380 Volt, kb. 30—50 kw.-os generátort nyersolajmotorral vagy szivógázmotorral és faszéngáz generátorral. Ajánlatok „Epitkezés 9731" jeligére főkiadóba.

Gyalupad, csavarok, mázsa, ping-pongasztal, férfi bunda eladó. Pozsonyi-ut 23.

Pohl-féle sikszhat kenret 155x92 faszijtárcsa, 1140x290x100 Dieselmotorfejhez 60 HP modell. Grosz József, Oroszvár.

Nagyobb álló kazánok, centrifugák, mosógépek, vasalógépek, engment gőzkazánok, sztivattyuval, festőüstök, vasaló présgépek, minden méretben, üzemképesen eladók. Csiger, Wahrmann-u. 17. Tel.: 293—223.

Keresek téglagyári tégla- és cserépprést. Mázi Márton, Zsámbék (Pest vm.)

Hangszer

Bécsi rövid zongora jókarban 1200 P. Márkás zongorák, planinók olcsón. Lázár-u. 16. II. 2.

Planinó, Hoffmann-Csernyi gyrt., Empire garnitura privátnak eladó. József-krt 81. I. 8.

Seiler, Bechstein, Fingen Rhönisch és más világmárkák békeminőségü uj és használt zongorák, planinók hatalmas választékban **Reményi, Király-u. 58.***

Márkás külföldi zong. Ibach planinó eladó. Készitő: Klauzál-utca 3. Rákóczi-utnál.

Megbizhatóan zongorák Lipovniczky állandó biztositási szakértőnél. Bérlet, javitás szakszerü beesés. Rákóczi-ut **34**

RÖSSLER ang. mech. Stingl, Lauberger, Oeser stb. márkás zongorák, planinók legolcsóbban. Reisamann Gyula, Rákóczi-ut **47.**

SZÁVITS zongora, planinó bemutató terme Baross-tér 1.

EHRBAR ang. mech. Förster, Rössler, Lauberger, Stingl zong., planinók olcsón. Reisman Rákóczi-ut **55**

Zongora eladó. Baross-utca 4., I. 7.

Kedvező feltételek zongorát, planinót olcsón. Scala, Erzsébet-krt 15.

Részletre világmárkás zongorák, planinók legolcsóbban Fenyőné, Erzsébet-körut 26.

Rösler planinó, sötét dió, kitünő kar, eladó. Aggteleki-u. 5., fsz. 8.

Figyelmébe ajánlom Rákóczi-ut ötven zongoratermet. Rengeteg márkás zongora vásárolható olcsó árban, részletre is.

Rövid páncélos zongora 4500. Részlet. Fahn készitő, Rákóczi-ut 64.

ZONGORÁK

harmóniumok eladása. Nagy választék. Kölcsönzés. Tipold, Rákóczi-ut 61. Divatcsarnokkal szemben.

Olcsón jó hangszer

Sternberg

RÁKÓCZI-ÚT hatvan.

A világ legjobb márkás zongoragyárimányainak legolcsóbb választéka

LYRA

r.t. Erzsébet-körut **19**

Bérzongorák

Vennék zongorát v. planinót. Margit-rkp. 29. Vámos. Tel. 425—691.

Vennék zongorát, planinót készpénzért azonnal. T. 225-352.

Vennék zongorát vagy pianinót. Tel. 11-59-34. Pozsonyi-út 1. Virágüzlet. Vidékről is.

Telefonáljon 222-616. Legmagasabb áron vesz zongorát, pianinót

LYRA

Erzsébet-krt. 19

Zongorát vagy pianinót sürg. vennék, vidékről is. Stroki, Aréna-út 9. fidsz. 2. T. 22—33—70.

Gordonka vonóval 200-ért. Racsinszky, Bérkocsis-u. 32.

Habits-féle cimbalom olcsón eladó. Rákospalota, Dugonics-u. 34.

Dobfőiszerelés eladó. — Városliget, mutatványos tér, Upor-sörözö, d. u. 4-től.

Ingatlan

Bérház

Központban 14 lak. 282 öl 5600 jöv., 165.000. Ir. 294-583.

THÖKÖLY-UT

m. IV bérház sarok 36.400 jöv. adómentes 1,250.000 P. „Tátra"-u. 293—675.

XIII. ker. 18 lak. ház 400 □ öl k. m. P 200.000 eladó. T. 293—149.

Fővonali 11 lak. 280 ölön 200.000. Ir. 421-469.

XIV. Prima anyagból épülő I em. bérh. 32.000 jöv. d. u. 2-től. Szüts, Mogyoródi-ut 118. fszt 2

Kispesten 10 lakásos bérház 120.000, háromszobás családi 100.000, háromszobás 55.000, 2x1 szobás, konyha 70 ezer. Kispest, Üllői-ut 164. Kovácsnál.

Veszek 400.000-ig házat, villát, telket ügyfelemnek. Kolenszky iroda, Nagyfuvaros-u. 12. Tel. 138—392.

Veszek 900.000-ért házat, villát ügyfelemnek. Kolenszky iroda, Nagyfuvaros-u. 12. Telefon: 136—592.

Birtok

Bácskában, Szivácon, 36 kat. hold I., II., III osztályu szántóföld eladó, parcellákban is. Az árajánlat Ágoston Lajos iskolafelügyelőhöz, Szegvár, küldendő.

Ercsiben 5 és fél kat. hold prima szántóföld egy tagban sürgősen eladó. Tel.: 386—159 d. e. 9—12-ig. 9699

Monoron 10 hold földbirtok, termő gyümölcsfákkal, vasut, országut mellett, kertészetnek is alkalmas, kitünő ivóviz azonnal beköltözhető házzal bérbeadó. Tulajdonos Budapest, telefon: 292—507. Érdeklődni hétköznap d. e. 8—fél 12. Szombat, vasárnap személyesen csak Monoron. Virág-utca 57.

Bpesttől 4 km.-re autobusznál, vasut, szőlő, gyüm. olcsón Hévnél, részletre is. Üllői-ut 57. cipészüzlet.

15.700 □ buzaföldemet, házamat szaszövenezerért, bérházért, villáért. Takács Péter, Fülöpszállás.

Bérletet keresünk

150—200 holdig, Pesttől 40—80 km-re, vasut, műut mellett, nagy istállóval, lakással. Farm Szövetkezet, IV., Váci-utca 65.

Családiház

Erzsébet királyné-ut 2 szobás adómentes ház 86.000. Pakocs 422—773. Thökölyut 19.

Üzletház jogf. vendéglő bek. csal. ház 12 esztől. József-krt 19. T. 139-039 Szakmáry.

Kertes ház eladó. Nimród-u. 55. Rákosligeti viztoronynál.

Zuglóban 1 sz. konyha, külön 1 sz. adóm. sürg. 60.000 P d. e. 10-11 Kardosné, Wesselényi-u. 56.

Béke-térnél ház 250 ölön telekáron. Cseléryi 421—469.

Cinkotán vill mellett családi ház 63 ezerért eladó. Tul. Bethlen G.-utca 11. Kosárfonómühely.

XIV. 2 sz. cs. ház 150 □ 2 sz. cs. ház 300 □ 60.000, 120.000 P d. u. 2-től Szüts, Mogyoródi-ut 118. fszt 2.

Kőrösladányban 4 szobas uri lakás 1200 öl telekkel, állomástól 250 m., műut kereszteződésénél jutányos áron eladó. Tamási Ferencsik Károly, Kőrösladány.

Elcsérélném vill. meg. 3 sz. komf., alápinc. kistarcsai házamat csepeli 2 szobásért. Kiss, Csepel, Kassai-u. 84.

Vácon, főutvonalon 3-4 szob., fsz. sarok üzlethéz, pékséggel, nem bekölt. eladó. Lovas közv., Kismaros.

Beköltözhető családiház Sashalmon gyümölcsössel sürgősen eladó. Késmárki-u. 22.

Heves megyében 3 sz. adóm., cs. ház állomás mellett eladó. „Azonnal 46693" jel. fők.

Erdparkvárosban strand mellett 3 szobás ingatlan 31.000 P. 335-705.

Öröklakás

Lenke-téri 3 sz. luxus u. m. öröklakás sürg. 00.000. Kertész Ir. T. 35—804.

1 villa eladó novemberi bekölt. 2x2 szoba, 1x1 szoba komf. 300.000. Tárgyal: Bocskay-ut 13. fszt 2. 2—6-ig.

Öröklakások eladók!

(Épülő luxusvillában Marcibányi-tér mellett.) Csodás kilátású egyszobás, garszon, háromszobás öröklakások és örök garage olcsón jegyezhetők. Központi melegviz. Felvinci-ut 17. Felvilágositás a helyszinen 10—6-ig, vasárnap délelőtt.

Balatonaligán, a Budapesthez legközelebb levő, páratlan fekvésü és legnagyobb jövőjü, télinyári üzemre ujjáépités alatt álló uj nagy modern balatoni fürdőhelyen minden komforttal ellátott békekivitelü

öröklakások

eladók. Hétköznap 9—4. Budapest, IV., Váci-utca 36. Klotild-palota. Telefon: 18-32—56 és 18-65-05.

Eladom 3 szoba, hallos gyönyörü öröklakásomat. Telefon 36-41-82.

Nógrádverőcén eladó azonnal beköltözhető 3 szobás öröklakás vasutállomásnál, 45.000. Lovas, Kismaros.

Telek

Üzemt.: XIV. 400 □ ölközm. 100.000; XIII. 320 □ 140 ezer, X. 406 □ 80.000, XI. 90 □ bérht. 34 ezer. Dr. Dudásné 389-147. 1—6-ig.

1899 sar. tel. felosztva á. 55. Ir. 139—039

Bér v. telek 135 □ Lenke-térnél 130.000, 300 □ bek. gyüm. 50.000. Tóth. T. 154—036.

Érd-Diósd üdülőtelepen 396 □-öles bekeritett gyümölcsös, kuttal, weekendházzal, azonnal eladó. Bp. VIII., Gyulai Pál-utca 11., fsz. 4.

Buda elit helyén 400 gyüm. olcsón. Ir. 421-469

XIV. 165 □-öl közm. 65.000. 83 □ bekeritett 40.000. D. u. 2-től. — Szüts, Mogyoródi-ut 118, földszint 2.

Telkek Dunafüreden

Budapesttől 27 km-re Eskü-tértől 3-ik MFTR hajóállomás a telep központjában. (Hajó naponta indul 12.30-kor.) Ezenkivül vonatösszeköttetés is. Jelentős közmunkák. Tájékoztatás:

Magyar Tisztviselők Takarékpénztára R. T.-nál

IX., Ferenc-körut 14. Tel. 188—878. 66256

Zuglóban, kertváros, 185 □-öl összközm. telek tulajdonostól eladó. XIV., Bazsarózsa-utca 64.

Sasadon, 59-es vill 10 perc 426 öl szőlő á P 100. „Viz, villany 9713" jel. fők.

Boráros-tértől ¼ óra busszal 250 telek. „Tizezer 9712" jel. fők.

Telkek Dunapentelén 2500-tól tulajdonostól. Gyárfás, Kisfaludi-u. 25. Este 6—7-ig.

Eladó 2 drb 150-es gyümölcsfás ikertelek vikend épülettel. MÁV m. á.-nál. Jel. „Monor erdőnyaraló 9708" f.

10.000 pengéért

még néhány weekend-telek a Svábhegyen eladó. Ir. tel.: 184—366.

Rákoscsabán 160 □-öl telek sürgősen eladó. Érdeklődni Bpest, XIII Palóc-u. 3. Ádor.

Diósd község, Kaszinó között, balatoni ut mellett 400 □ gyümölcsös háztelek eladó. — Érdeklődés: Treó Ferencnél, Diósdon.

Fehérvári-u.-nál villtól 2 perc 126 öl, összközm. telek 3 em építhető, 100.000. U. o. 390 öl, oszth. összközm. öle 670. Tárnokligeten 305 öl term. gyüm. 10.000. Kürthy Ir. Ferenc-krt. 39. Lift. Tel. 330—778.

Alkalmi vétel. Rákoskerti 291 öl gyüm. Dunafüredi 153 öl. Rákoscsabán 160 öl. Érden 220 öl. Haris, Szondy-utca 33. T. 118—076.

Árpádföldön, Erzsébet királyné-ut 62. egy 300 telek, közel a villamoshoz, eladó.

Diósdi műut mellett a Kaszinó vonalán, 2386 □ telek sürgőscége miatt olcsón 25 P-ért □ ölenkint eladó. VIII., Nagyfuvaros-u. 16. Parc. iroda. 335—705.

Vennék 1000 □ ölig gyárüzem részére telket Budapesten. Telefon 36—41—82.

Telket, házat veszek. „Részt is 9488" j. fők.

Veszek Balat. kis telk. „Keresztyén 9697" fők.

Villa, palota

Villa adóm. komf. 3 szob., pince, 180 öl 150.000. Ir: 294—588.

Erzsébet királyné-ut 4 szoba összkomfort. adómentes kertes villa 150.000. Pakocs 422—773. Tatökölyut 10.

Budán é sz. összk. P 230.000. 3 sz. hall komf. 145.000. 2 sz. komf. 120.000. Dr. Dudásné, 389—147, 1—6-ig.

Adóm. vill. 3 szob. hall Sasadon, bekö. 140.000. Tóth, tel. 154—036.

Alkalmi vétel! 3 szobás uj, összkomf. uri villa eladó, 18.000 P átvehető teherrel. Nagy Gáborné, Rákosszentmihály, Rákosi-ut 83. Telefon 208—633.

Vill.-nál 2x2 sz. komf. adóm. 500 gyüm. 110.000 Cselényi, 421—469.

Fővároshoz közel, kövesutnál, parkban, beköltözhető, jó karban 5—6 sz. komf. kuriát ker. sürg. megvét. Ir. 408—774.

Jármű

250-es Zündapp eladó. Megtekinthető 9—4-ig. Mária Valéria-u. 10.

125 cm prima áll. Ardie eladó. VI., Szabolcs-utca 13. fszt. 1.

Alkalmi vétel. Zündapp tip-top eladó. Csáky-utca 59.

Csepel motorkerékpár, 80-as, generál javitva eladó. Röppentyü-u. 54.

125-ös Ardie azonnal eladó. Bognár András, Balatonfüred.

Eladó 500 DKW tip-top Müegyetem garage.

Bpest legszebb motorja Horex oldalkocsival, prima gumikkal. Rékk Szilárd-u. 30.

DKW autó, E betüs, eladó. Bővebbet 165-894 tel. alatt.

Chevrolet, 1½ t., generáljavitott, prima gumikkal, eladó. Rákoshegy, Rákóczi-u. 81. T. 14-85-70, 54 mellék.

International kéttonás használt teherautó nagy rakterülettel eladó. — Englman, Boráros-tér 6

Ruházat

Szőrmebolerót, fehér és barna keppett veszek. Tavaszmező-utca 1. sz. Angela.

Perzsa, róka, seal stb.

BUNDÁK

SZÉPEK, OLCSÓN Szemere szücsnél, Erzsébet-körut 26. Második emeleten!

Gyönyörü perzsalábbunda olcsón. Perzsabunda, ezüströka, kékrókakabát nagy választékban. Semmelweis-u. 23. I. em. Scörmés.

Perzsakabát eladó privátnak. 2—4-ig: Ráday-u. 15. II. 22.

Nagyméretü vakondbunda sürg. eladó. Teréz-krt 34.. Pensio 14. sz. de. 11-ig, du. 4—fél 8-ig.

Egy szkunksz bolero, új és egy borjubőr utitáska, toilette-felszereléssel, új, csak privátnak eladó Vasárnap d. u. 2-ig. Hungária-út 84., III. 3.

Használt ruhát magas árban vesz Morgenstern ruhaüzlet, Kazár-u. 11. Telefon: 310—965.

Használt férfiruháit egyenruháit legdrágábban megveszi Leitersdorfer, Király-utca 33. második em. T. 227-671.

HASZNÁLT

RUHÁT, fehérneműt hagyatékot, lim-lomot mindent vesz

T. 345—078.

Csodálatos árakat fizet használt ruháért Fischbein, Dob-u. 25. Tel.: 228—380.

Használt férfiruhákat magas áron vesz Wertheimer, Teréz-krt 29. Tel. 424—885. Hivásra házhoz megyek.

Nutovics fizeti

ruháért, fehérneműért, cipőért, szőnyegért, zalogtárgyakért a legtöbbet. Uzl. Népszinház-u. 26. Hivásra házhoz megyek. Tel. 340—967

HASZNALT FÉRFIRUHÁKÉRT

egyenruháért magas árat fizetek. Spiegel, Teréz-krt 2. T. 224-842.

Majdnem egész uj női télikabát, valódi szőrmegallérral, szkunksz, középméretre, sürgősen eladó. Ráday-u. 4., I. emelet 2.

Egyenruha, köpennyel, magasra. 129—954.

FREUND és Fischer fizet legtöbbet HASZNÁLT FÉRFI- ÉS egyenruháért, női ruháért, cipőért, szőnyegért, egész háztartásért, VARRÓGÉPÉRT Dobozi-u 27. Tel: 422—571

HASZNÁLT FÉRFI-, NŐI ÉS EGYENRUHÁKÉRT szörmebunda, szőnyeg, egész háztartásért MAGAS árat fizetek István-út 28. Gerstl I. 426-547

Egyenruha jó állapotban csak privátnak szerdán eladó. Rpalota, Taksony-sor 24. közl. 67. vill. végáll.-tól.

Igen jó állapotban levő egyenruha, cipővel, eladó VI., Bajnok-u. 14., III. 14.

Figyelem! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. Győződjön meg, hivjon Schulcz, Népszinház-u. 21. T. 140-667

Jókarban lévő télikabát eladó. Bp., XI., Kende-u. 15. fszt. 1.

Vadonatuj női átmeneti kabát, magas termetre eladó. Olaszfasor 5. Házfelügyelő.

Frakk-szmoking 170-es termetre eladó. XI., Lágymányosi-u. 4. II. 15

VISELT férfi ruhák, zálogtárgyak, fehérnemü, egyenruhákért legtöbbet fizetek. üzletem részére. Népszinház-u. 20. 342-957

HIVJON! JÖJJÖN! Veszek szenzációs áron férfiruhát, női ruhát, fehérneműt, bundát, szőrméket, egyenruhát, butort, szőnyeget, irógépet, porcellánokat. Tel. 427-122 Erzsébet-krt 32. Gerstl G.

Szép férfi ruha, ugyanott férfi télikabát is eladó. 143—842.

Frakköltöny,

vadonatuj, békebeli anyag és szmoking eladó. Tel. 25-93-93.

Nagyon szép babykelengye eladó. Horváth, XIV., Szugló-u. 206.

Városi bunda uj, középtermetre privátnak eladó. Teréz-krt. 24-3. III. 4.

Üzlet

Söntés, jövedelmez havi 8000 P, kényszereladás. Rákóczi-ut 61., félemelet. Krausz.

2 nap alatt eladom üzletét, üzemét. Cselényi, 421-469, Nagyatádi-u. 39

Eladó üzletét azonnal kordnál, Csanády-u. 17. eladja, jelentse be Re-493—989

Füszerüzlet XI. forg. hely, uj berend. áruval sürg. 3800 P. Ir. 389-147

Bármilyen üzemet, üzletet, kávéházat, vendéglőt elad v. venni akar, forduljon bizalommal: Nagy Erzsébet ir. Váci-utca 52. Tel.: 183—544.

Szt. János-téren közcsönkönyvtár eladó. 357—518.

Kocsma laktanyánál jogf. 2 sz. lakással, 3000 havi haszon, nagy árukészlettel, alk. áron. Jókai-tér 6., II. 9.

Söntések, kocsmák, vendéglők, étkezdék, füszer-gyümölcs, egyéb üzletek nagy választékban. Engelnél. Teréz-krt. 5. Tel. 422-914

Eladó üzletek,

jó helyeken. 120—124.

Nagy étkezdét lakással veszek tulajdonostól. „Étkezde 22211" jeligére Erzsébet-körut fők.

Egyéb adásvétel

Brilliáns solitaire, kb. 1.8 karát, eladó. „Magánosnak 53992" jeligére főkiadóba.

BRILLIANST

ezüstöt magas áron vesz Taub. Thökölyut 18.

BRILIÁNST

ezüstöt a legmagasabb árban vesz: Schwarcz Dániel Károly-körút 16.

Brillánsot, aranyat, ezüstöt veszek, javitások, foglalások megvárhatók. Schwarcz aranyműves, Dchány-u. 22. I. 4

Brilliáns

SMARAGD, RUBIN ékszert vesz KLEINBERGER ékszerész, Váci-utca 10. 65 éve fennálló cég. (Bejárat a kapu alatt is.)

Brilliáns, 1 karátos, privátnak eladó. Telefon 256—549.

Használt és törött békeminőségü

gramofonlemezért P 1.50-et fizetek

(Vidékről portót térítek.) Szepesi, Józsefkrt 2. I. 3. T. 330-734

Eladó AEG törpe szuper 458—540.

Rádióját megveszi, becseréli Borsfay, Király-utca 92. T.: 224—382.

Radiók kaphatók: Király-u. 92. T. 224-382.

Villany gramofonhoz amerikai előerősitő csövet U. X. 199 tipusut veszek. Rózsa Rezső, Budapest, Szent Domonkos-u. 9.

Használt ládák

58x35x17 méretben kaphatók. Katona Endréné ládaüzemében, Aréna-ut 66. Tel. 420-618.

100 anzn. eperpal. 5 P Sütő, Arárd.

Humoros képes levélap nagy tétel eladó. Elővös-u. 31. III. 14.

3 drb szőllőprés, borosbordók, kerékpárok, téglák eladók. Rákospalota, Horthy Miklós 61.

Sürgősen eladó táskairógép, 2 empir fotel, planinó, ezüst evőeszköz, ezüst gyertyatartó, női bunda és férfiruhák Erzsébet-krt 32. fszt. 3.

Perzsaszőnyeg, ruhák, garderobszekrény, madárkalitka, fényképezőgép eladó. Szent István-körút 4., III. 1.

Angoratenyészet, elsőrangu, 80 drb, felszereléssel, jutányosan eladó. Leányfalu, Gyulai Pál-u. 4.

500 csomó pintérkáka eladó, u. o. angoranyul is. XI., Major-köz 5.

VILLÁNYI BORT

közvetlen termelőktől bevásárol, kivánságra saját pincéjében és edényében elraktároz ifj. Bartonicsek Károly szövetkezeti igazgató, Villány.

Minden nagyságu használt bádog dobozt keresek. Tel. 49—77—73.

Vennék sürgősen 6 v. 12 személyes ezüst evőeszközt, magyar perzsaszőnyeget, vagy keletit, pianinót, táskarógépet készpénzért. Telefon 427—122, Káplár-u. 27. sz. Kálmánné.

Böröndöt, koffert vesz Weil, tel.: 144—208.

ÁLLÁS-MUNKA

Férfi állás

Házfel. és házt. állás

Keresztény társaskör komornyik házaspárt keres. Érdeklődni központi városháza I. 99. sz. ajtó alatt lehet.

Fiatal házaspárt segédházfelügyelőségre keresek okt. 15-re nagy bérházba, szereléshez értő előnyben. Jelentkezzenek: Bethlen Gábor-u. 14., III. 19. Reggel 7—9, este 7—9-ig.

Állami alkalmazott házmesterséget vagy viceséget keres. „Szorgalmas 46684" jel. fők.

Elcserélném 2 szobás össz. lakásomat házmesterségért, minden ujonnan festve. Ráday-u. 25., I. 2.

Tisztviselő

Kasszás espresszóba. Jelentkezni szerdán 10—12-ig. IV., Ferenciektere 4. II. 9-b.

Könyvelt felfektetti, könyvel d. e. is, óránkönyvelésben, németül tudó mérlegképes. Tel. 420—216.

Okleveles közgazda d. u. állást vállal, szerény igényekkel. „Könyvelő 9521" jeligére a főkiadóba.

Nyug. áll. tisztv. elhelyezkedne. Ajánl. „Irodaigazgató 9715" jeligére főkiadóba.

Hosszabb kötszövöttárugyári szakismerettel és gyakorlattal biró 30 éves, ősker. vezető állásban lévő

UZEMI TISZTVISELŐ

állást változtatna. Szives megkeresést „Alandó 66230" jeligére főkiadóba kér.

Egyéb férfi-állás

Nyugd. boltiszolg. felv. Igények „Szerény 9696" jeligére főkiadóba.

Szakkép. szállodai portás, portási, altiszti, pénzbeszedői állást keres. Cim: VI., Rózsa-u. 96., házfelügyelőnél.

Csomagoló felvételik. Vas, Király-u. 53. udvarban.

Fiatal segédet vagy nőt felvesz Flesch és Fischer, Deák Ferenc-u. 17. szám.

Füszerkereskedősegéd felvételik. Löb, Csáky-utca 90.

Cipőüzletbe eladó azonnalra felvételik. Üllői-ut 3.

19 éves text. ker. seg. szakm. bárm. ágában áll. vállal. „Azonnal 22118" jel. főkiadóba.

Festékes, illatszeres, füszeres segédet keresek azonnalra. Erős, Üllői-ut 101.

Raschelkötők felvétetnek. XIII., Petneházy-u. 86—88.

Vizvezetékszereléshez tökéletesen értő szerelőt bérszolgának jó bizonyitvánnyal felveszünk. Berlin szálloda, Révay-u. 24.

Műszerész félnapi elfoglaltsággal munkát vállal. „Bér megegyezés szerint 36470" jeligére Erzs.-krti fők.

Fuszer-, csemegéseknél jól bevezetett keresztény konzervügynök jelentkezzék. Kedden d. u. 4—6-ig IX., Tinódy-utca 7. II. 3.

Rayonképviseletet adunk elsőrendü közszükségleti cikkben, füszereseknél, festékeseknél bevezetetteknek helyben, vidéki városokban körzet képviseletöket keresünk. „Szenzációs alágyujtós 46679" főkiadóba.

Budapest és környék részére ügynököt felvesz Fönix cukorkagyár, Erkel-u. 12.

Kis- és középipari vegyi üzemek, laboratóriumok tervezését, szervezését, irányitását

gyártási hibák megszüntetését

vállalom

Ajánlatok „Chemotechnik" jeligére főkiadóba. (Vilmos császár-ut.)

Kórházi gyógyszerrendelés, gyógyszerraktár és gyógyszerelosztás vezetésére szakembert keresek. Kórházigazgató, Kaposvár.

Külföldről érkezett magyar angol, német, francia nyelvtudással elmenne szállodai portásnak vagy fizető pincérnek. Cim ez. Kastyák György, Budapest, IV. ker. Kecskeméti-utca 8. III. 33. ajtó.

Orvosok figyelmébe. Szigetszentmiklós, Budapest melletti 9000 lakosu rendkivül gazdag nagyközség kiválóan biztos megélhetést nyujt.

Női állás

Háztartási állás

Házvezetőnőt vidékre 1 személyhez keresek, ki minden házi munkát, baromfi és sertésekhez ért. Jel. 3—6-ig Nádor-u. 26., trafik.

Magányoshoz házvezetőnőnek mennék. Hollán-u. 16. I. 2. Vas Rózsa.

Magányosnál háztartást vállalok „Vidékre is 22317" jel. Erzsébet-körut főkiadóba.

Házvezetőnő, a háztartás minden ágában jártas, magányoshoz vagy kisebb uri házba ajánlkozik. Alsóerdősor 18., fszt. 9.

Magányoshoz házvezetőnek ajánlkozik idősebb, háztartásban jártas nő. „Vidéki 34263" jeligére főkiadóba.

Középkoru jobb nő magányos háztartásának vezetését vállalná. L. K., Miklós-u. 21.

Gazdasszony nagyobb háztartásba, üzembe elhelyezkedne. „Elsőrendü munkaerő 46703" jeligére főkiadóba.

Banktisztviselő idősebb özvegye vállalná kisebb háztartás irányitását v. könnyebb beteg ápolását. Győri-ut 24. V. 6.

36 éves m. özönő kis családhoz v. magányoshoz házv.-nőnek ajánlkozik 11 éves kis fiával. Rökk Szilárd-u. 6. I. 2.

Középkoru egyedülálló uriasszony magányos háztartását vezetné, kitünően főz. „Jó gazdasszony 46710" fők.

Szakácsnő, szobaleány, konyhaleány, kertészethez értő háziszolga főuri házba felvételik. Titkárság, Eszterházy-utca 24.

Főzőmindenes gőzfütéses lakáshoz ajánlkozik. „Perfekt" Blocknerhez, Városház-u.

Kevés fizetéssel otthont keres 26 éves jobb leány. Jobb keze béna, de háztartásban segiteni tud. Németül beszél és gyermek gondozását is vállalja. Vadasi Valéria, Nagymaros, Vasut-u. 63.

Kisebb családhoz ajánlkozom bizonyitvánnyal kis mindenesnek. Teleki Pál-u. 19. Kulcsár-üzlet.

Fiatal nő, ügyes, szorgalmas, jól főző, 7 éves kis fiával elhelyezkedne házi munkára jobb családhoz. Varga Julia, Gyöngyös, Bajza-u. 6.

Prima főzőnőt, szobalányt, mindenest, inast ajánl, keres. 38-35-93. Irányi-u. 10. Maczkó.

Főzőmindenes azonnalra ajánlkozik. M. M., Erzsébet-krt. 33. III. 18

Jól főző mindenes elmenne magányoshoz, ahol d. u. tanfolyamra járhat. Vas-u. 18. III. 2

Jobb mindenes keresteti, esetleg takarítónő. IV., Molnár-utca 53. V. 1. (Fővám-tér.)

Jól főző idősebb mindenes szakácsnő állást keres. Fóthy-utca 34. sz. I. 25.

Jobb nő főzőmindenesnek 2 személyhez felv. magas fix-szel. Bécsi-ut 102/c. f. 2.

Gyermektelen házaspár takarításért lakást keres azonnalra. Rökk Szilárd-u. 23., szabóüzlet.

Fiatal gyermektelen házaspár takarításért lakást keres magányosnál, férj állami állásban. Boráros-tér 2. II. 10.

Posta alt. házaspár gyermektelen, takarításért lakást keres magányos urnál. Cim: Podmaniczky-u. 43. I. 5

Takarításért világos szobát adok magányos jobb nőnek. Jelentkezni 3—4 között. V., Vágutca 2-b. II. 1.

Teljes kiszolgálásért (főzés, takarítás stb.) teljes ellátást, békés meleg otthont nyujtok. Cimet „Egyedülálló urinő" jeligére Blocknerhez, Városház-u. 10. kérem leadni.

Bejáró takarítónő, lehetőleg közelben lakó, felvételik. Magdolna-utca 6/a III. 4.

Takarításért butorozott szobát keresek leányommal magányosnál azonnalra. Tátra-u. 5-c fszt. 1.

Fiatal házaspár takarításért lakást keres; férj biztos állásban. — Bulyovszky-u. 40., félemelet. Virág.

Anyahelyettesnek, házt. irányitására ajánlkozik képzett, gyakorlott „Középkoru urileány 46356" főkiadóba.

Ker. német-francia nevelőnőt 10—12 évesekhez minden délutánra v. bentlakással. Aréna-ut 70. I. 3.

Németül beszélő érettségizett fiatal urilányt keresek 2 kis gyermekem mellé. Ajánlatot „Reggeltől estig 46678" jeligére fizetési igény megjelölésével kérek főkiadóba.

8 éves fiamhoz felvennénk, lehetőleg ref. nőt 3—7-ig, ki németben is segédkezik. Népszinház-u. 45., I. 15.

Idegbeteg édesanyámhoz türelmes ápolónőt keresek bentlakással. Király-utca 86. Dr. Sebestyén.

Ápolónő nagy gyakorlattal ajánlkozik vidéki beteghez. Berecz-kyné, Bp., Zugló, Angol-u. 33. házf.

Tisztviselőnő

Dauer S.— P. IX. Gönczi Pál-u. 6. Kálvintérnél. Sinay. Telefon*

Keresztény pénztárosnőt délutánra (2—10-ig) keresek. Népszinház-u. 30. Söntés.

Espresszóba fiatal keresztény pénztárosnőt nagy gyakorlattal felveszek. Jel. 4—7-ig. Anker-köz 1. IV. 9.

Bányavállalat keres gyors- és gépirni tudó, nagyműveltségü, irodalomkedvelő fiatal, jólelkü, jómegjelenésü titkárnőt. Szegénysorsu, árva vagy hadiözvegy előnyben. Irásbeli ajánlat fénykép mellékletel „Jólelkü 66246" jeligére a főkiadóba.

Pék- és cukrászüzlet felvesz pénztárkezelőnőt biztositékkal és kezdő kiszolgálónőt. — Személynök-u. 16.

Fogasnál épitési irodába keresztény gépirónőt keresünk. Irásbeli ajánlatokat fizetési igények megjelölésével „Kezdő" jeligére Rudolf Mosse Rt. hirdetővállalathoz, VII., Erzsébet-körut 23. 53933

Fiatal kezdő pénztárosnő fodrászüzletbe felvételetik. Aj. „Keresztény" jeligére Haasenstein és Voglerhez, Dorottya-u. 8.

Gyakorlott gép és gyorsirónőt azonnali belépésre keresünk. Irásbeli ajánlatok Cipőgépgyár, XIV., Nürnberg-u. 2.

5 nap d. e., 5 nap d. u. irodai munkát keresek „Szorgalmas 128—86243" jel. fők.

Dipl. leány d. e. 11-ig v. otthonra bármiféle irod. munkát vállal. „Szép, gyors kézirásu 22201" jeligére Erzsébet-körúti főkiadóba.

Gyakorlott tisztv. nő, osztatlan munkaidőre elhelyezkedne. Könyvelésben jártas. Holló J.-né, Rákospalcta, Pázmány-u. 61.

Ösk. jómegj. magy. német nagy gyakorl. elsőr. gépirónő ajánlkozik. T. 384—256.

Őskeresztény gépgyorsirónő hetenként 2-szer d. u.-ra elfoglaltságot vállalna. — „Perfekt 46711" fők.

Egyéb női állás

Fiatal kiszolgálónőt felveszek. Pfeifer, Visegrádi-utca 6.

Cukorkaüzlet elárusitónőt, bentlakással keres. Tel. 366—631.

Raschel kötőnők, felvetőnők és szövőnők felvétetnek. XIII., Petneházy-u. 86/88.

35 éves korig **munkásnőket felveszünk**

Jelentkezés Budapest, Váci-ut 99. Hétfő, csütörtök 8 órakor.

Ápolónő elmenne beteghez v. orvosi rendelőbe asszisztensnőnek, esetleg magányoshoz házt. vezetésére. Dankó Gizella, Uj Szent János-kórház A) pavillon.

Játéküzlet bevásárlónőt keres. „Nagyáruház 66215" jel. főkiadóba.

Műtősnő rendelőbe ajánlkozik. Aréna-út 6. I. 4. 66210

Kifutólany azonnal felvételik. Singer ékszerüzlet, Egyetem-u. 11.

Magánnyomozó

MAGÁNNYOMOZÓ dr. Békési Tibor ny. m. kir. rendőrkap., Erzsébet-krt 17. Tel. 222-802*

Szabó legolcsóbb **magánnyomozó** Rákóczi-ut 47. 130-571*

Oktatás

Bangó Ferenc Budapest XIV., Telepes-utca 1-B. vállalná 1—2 magántanuló előkészitését, vidékiét is. Tel. 497—759.

Házitanitást vállal, érettségire is előkészit pedagógus. Rózsa-u. 43. f. 2.

V. konsul titkár tanit német, francia, angolt. Vestergaard, XI., Karolina-út 64. I. 7.

Franciául legjobban prof. Andrénál. 129-834

Nyelvek ½ év al. 386-617

Németet tanit. T. 387—014.

Angol tanár, Bank-u. 6.

Német, fiatal, müvelt tanitónő anyanyelvét lelk. tanitja és társalgás. Belváros, 18-36-82.

Tanulnék tangóharmonikát, natur és kotta. Ajánlatot kérek „Dijazás 9732" jel. sürgősen főkiadóba.

Mérlegképes könyvelővé gyakorlati uton egyénileg, gyors eredménnyel kiképez szakértő. Bővebbet: 125-146. Katona-József-u. 21.. fidsz. 6.

Mérlegképes könyvelővé, gyors-, gépiróvá hetek alatt garanciával kiképzi Szemző, Nagymező-utca 10., I. 7.

Nevelőerők, gyermekgondozónők legkiválóbb belvárosi közvetitőintézete **„NIVÓ"** (132—526) Petőfi Sándor-utca 5.

Mérlegképes könyvelővé képzem felelősséggel, leggyorsabb módszerrel. Szücs, Aradi-u. 11. II. 2.

Mérlegképes könyvelővé összes módsz. 1 hó al. gar.-val képzi főkönyvelő. T.: 222-960 4-ig.

Egyéb munka

Házitanitónő belépésre ajánl. Zongorát, franciát is tanit. „Perfekt német 90319" jel. fők.*

Női kabát, kosztüm forditást, ujat kifogástalanul olcsón készit Isser női szabó, Dob-u. 5.

Házhoz koszt nélk. napi 12 P közép. „Szabónő" Sashalom, posta.

Mosni, vasalni megyek házhoz. Kisfaludy-u. 8., földszint 5.

BÉRLET-ELLÁT

Lakás

Eles. 2 sz. nagyméretü r. bérü IX. k. lakásomat 1 sz. komf. lakásra. „Budai 9731" jel.

3 szobás összkomfortos régi bérü lakásért vagy házért csetleg Pest közelében adnék 2 szobás és annak közelében 1 szobás komf., régi bérü belterületi lakást. Csere azonnal is lehet. Telefon: 427-662.

Elcserélném Rákoscsabaujtelepen levő 2 szobás, félkertes lakásomat ráfizetéssel, budapesti lakással. Velasz „Béla 9695" jel. fők.

Eles. 54 P bérü, 2 sz.-konyha, fölsz., udv. belvárosi lakást 1 sz.-hallos, t. komf.-ra. „Azonnali 46673" jeligére főkiadóba.

2 sz. komf. luxus, berendezéssel átadó, 4 sz hall villa 2 sz. berendezéssel átadó, 2 sz. hall komf. részben berendezve, 1 sz. konyhás ber. ig. jog. átadók. Lakását díjtalanul kiadom. Nagy Erzsébet ir, Váci-utca 52. T.: 183—544. 53985

Lakások: fő- és alb., régi és újbérü. Rekord, Csanády-u. 17. 493-989.

Luxus berendezésü 2 szobás lakrész légf. előkelő családnak. Ráday-u. 43., I. 4.

Olcsó lakások ig. jog.-nak átadók butor. Miksa-u. 9. II. 17. Papné.

Verpeléti-ut mellett: Szentkorona-ut 23. alatti bérpalotában 1—2 sz. hallos urilakások, üzletek, garszonok nov. 1-re helyszinen kiadók 10—5-ig hétfőtől.

LAKÁS

1, 2, 3 szob. igényjogosnak. „Tátra", Csanády-u. 5. (4—7-ig.)

Vérmez. but. komf. garszon lakás. T. 355-386.*

Balatoni villa 2 hóra kiadó. T. 335—678.

2 sz. hallos havi 600, 1 sz., konyha, cs. szobás 450 azonnalra körtéri kiadó. 257-793.

LAKÁSOK

kaphatók. Díjtalanul kiadom lakását, villáját Expressz. Telefon: 422—156. Erzsébet-körut 16., f. 3.

Garszonlakásokat, kislakásokat, üres szobákat keresek. Tel.: 110—691.

Keresek 1—2 sz. lakást uj házban is. Butort átveszek, költséget térítek. Tel.: 42—16—13.

2-6 szobás lakás!

keresek bérbe vagy hasonló házat megvételre) Bpesttől 30—50 km körzetben. Ügynökök dijazok. Ajánlatokat továbbit „Lehetőleg azonnalra" jeligével Leopold Gyula Hird. Váll., Erzsébet-krt 39

Sürgősen keresek 1 szoba komfortost Krisztina v. környékén „Jó fizető" jel. Krisztina-körut 8. trafik.

1—2—4 sz. lakr. ür. v. but. uj bér. is keres, költs. térit dr. Benedekné, Kender-u. 3.

2 szobás főbérleti lakást, központi fütés, melegviz, azonnalra keresek, költséget térítek. — Ajánlatokat „Belterület 53956" főkiadóba kérem.

Szoba

Urileány otthon Üllői-út 2. III. 2.

Nyugdijas vidéken jó ellátást keres. „Állandó 9765" jel. főkiadóba.

Pasaréten vill. és autób. megáll. kertre n. szép különb. but. sz. fürd. haszn. kiszolg. reggelivel ágyn. nélk. uri cs.-nál egy.-álló disztingv. ker. úrnak „Havi 300—46709" fők.

Elegánsan butorozott 2 szem. szoba ellátással Rex pensio,, Nagymező-utca 31. 112-591.

Üdültetésre 7 éves kislányomhoz hasonlókorú négy uri kislányt vállalna uradalmi intézőnél. Nagy park, kitünő ellátás, lakás, házi tanitónő. Levélcim: Üdültetés, Zomba, Tolna megye.

City Pensio, Gr. Klebelsberg-u. 23. 2 szem. szobák. f. m. fv.

Butorozott SZOBÁK átutazószobák

Telefon 422—156.

EXPRESS

Erzsébet-körut 16. fszt 3.

Nőotthon, Városmajor-u. 42., II. 10. *46387

Szobák kiad

— **Házasság.** Dr. *Madarász Ernő* és dr. *Mihálkovics Elemérné Mátray Vilma* leánya, *Éva Eszter* és farczádi dr. *Kovácsy Ernő*, farczádi *Kovácsy Ernő* és *Orlovszky Margit* fia, május 30-án déli fél 1 órakor tartják esküvőjüket az egyetemi templomban.

Szabó Magdát eljegyezte hedri *Hedry Béla* de genere Aba tüzérfőhadnagy.

Zerneck Ernő miniszteri tanácsos, állandó bírósági szakértő és *Simonovánszky Marinka* tegnap házasságot kötöttek a Ciszterci-rend Szent Imre herceg plébániatemplomában.

Ligeti Mária ujságírónő, a „Mai Nap" belső munkatársa és *Borbíró Nándor* BSzKRT főintéző házasságot kötöttek. Tanuk voltak: vitéz *Madaras Béla* vezérőrnagy és dr. kovárci *Schlick István* miniszteri osztályfőnök.

Dr. *Burchard Bélaváry Andorné*, *Büttner Luca* és ippi *Bydeskuthy Lajos* máj. 23-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Bogár Etelka és *Kertész József* máj. 24-én este fél 8 órakor tartják esküvőjüket a Szent Domonkos-rend plébániatemplomában. (Thököly-ut 56. sz.)

Kuntz Frigyes (Budapest) és *Tardi Margit* (Sárospatak) házasságot kötöttek.

Prókai Erzsébet és *Lőrincz Imre* máj. 24-én d. u. 4 órakor a Szent István Bazilikában tartják esküvőjüket.

Sulyok Magdolna és *Fonyódi János* házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Forbáth Zsuzsi és dr. *Böhm Sándor* máj. 23-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Gábriel Margit és *Üstöke Béla* máj. 25-én d. u. fél 7 órakor tartják esküvőjüket a józsefvárosi plébániatemplomban.

Kováts Rózsi és *Neszlényi Jenő* máj. 23-án tartották esküvőjüket a józsefvárosi plébániatemplomban. (Minden külön értesítés helyett.)

Gál Béla tart. tüzérzászlós, földbirtokos május 9-én házasságot kötött besenyői és velikai *Skublics Edmunddal* Budapesten. (Minden külön értesítés helyett.)

Radó Magda és *Nagylaki Endre* máj. 24-én déli 1 órakor házasságot kötnek.

Alsószecsei *Serly Márta* (Debrecen) és dr. *Zemplén Elemér* kir. ügyész (Budapest) pünkösdvasárnapján tartják eljegyzésüket.

Medgyaszay Gyöngyit eljegyezte ifj. dr. boronkai *Boronkay Dénes* kir. törvényszéki titkár.

Mátyás László gépészmérnök eljegyezte *Rákosi Máriát*, dr. *Rákosi Tibor* és neje leányát.

Reszely Lívia és *Magyar Dezső János* jegyesek.

György Irénke (Kispest) és dr. *Závodszky Miklós* (Budapest) jegyesek.

Szente Ilona és *Varga András* (Budapest) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Komáromy Klára (Kazár) és *Burro Imre* körállatorvos (Kisterenye) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Villányi Alice okl. tanítónő és *Kádár Elek*, a Gschwindt-féle gyárak r. t. tisztviselője jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Okolicsányi Edith székesfővárosi tanítónőt eljegyezte *Varga Dezső* pénzügyi tisztviselő. (Minden külön értesítés helyett.)

Lőrinczi Zsuzsa és *Horn Imre* jegyesek (Minden külön értesítés helyett.)

Tussaujfalusi *Farkas Edith* és *Szilágyi* banktisztviselő (Gyula) jegyesek. (Min-

Kertész Mädyt (Ujpest) eljegyezte *Ascher Kálmán* (Budapest). (Minden külön értesítés helyett.)

Szenkovszky Ibolya és *Dávid István* bandtisztviselő (Gyula) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Bakos Olgát eljegyezte ifj. *Marsovszky Lehel*. (Minden külön értesítés helyett.)

Antal István az Egyesületközi Együttműködés munkájáról

Az Egyesületközi Együttműködés a Magyar Ujságirók Pátria Klubjában értekezletet tartott, amelyre meghivták a fővárosi sajtó vezetőit is. Megjelent az értekezleten dr. *Antal István* nemzetvédelmi propagandaminiszter, *Torma Domokos* miniszteri tanácsos, *Bathó László* miniszteri osztálytanácsos, *Gáspár Jenő*, a Sajtókamara igazgató-főtitkára, dr. *Dániel Áron*, a Sajtókamara főügyésze és a budapesti lapok főszerkesztői nagy számban.

Donáth György orsz. képviselő vázolta a huszonöt nagy társadalmi egyesületet magábafoglaló Egyesületközi Együttműködés munkaközösségét. Kiemelte, hogy ez a szervezkedés a sajátosan magyar közösségi gondolat jegyében alakult, ilyen módon munkálkodik és legvégső célja ennek a gondolatnak az egész nemzetre való kisugárzása.

Gáspár Jenő kamarai igazgató-főtitkár és *Szabó Gyula* országgyülési képviselő felszólalása után dr. *Antal István* nemzetvédelmi propagandaminiszter mondott rövid beszédet, amelyben kiemelte, hogy az Egyesületközi Együttműködés az egyetemes kérdésekben a magyar lelkek összhangját akarja megvalósitani, ezért bizalommal van munkája iránt és a maga hatáskörében az Egyesületközi Együttműködést támogatásáról biztositotta.

— **Nemességigazolás.** Mátyus Jenő ny. székesfőv. népisk. igazgató és Jenő, Zoltán, Renée — férj. dr. Markovits Béláné — és Attila nevű gyermekeinek régi magyar nemességét, „domonyi" előnév és nemesi címerük jogos használatát a belügyminiszter igazolta.

— **Államsorsjegyet még ma** vegyen vagy rendeljen Török bankházában (Szervita-tér 3.). Egész P 3.—, fél 1.50 az összeg beküldése ellenében. Főnyeremény 40.000 pengő.

— **Orvosi hirek.** Dr. Vincze Ideggyógyászati Rendelőintézet (Bpest, VII., Damjanich-u. 40.) rendelések szombat kivételével d. u. 4—6-ig. Tel.: 421—324.

Dr. *Tenk Oszkár* egyetemi klinikai orvos harctéri szolgálataiból hazatért és rendelését ismét megkezdte. (Nagymező-utca 34. Telefon: 127—636.)

Egyesületek és előadások

A Budapesti tanitók közgyülése. A székesfőváros kétezer tanitója, a Budapesti Tanitótestület, junius 3-án, szerdán d. e. 10 órakor tartja évi rendes közgyülését a pesti Vigadóban.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének debreceni csoportja egyhangulag dr. *Kölcsey Sándor* polgármester feleségét választotta meg elnökké. A közgyülés hódoló táviratot intézett a Kormányzó Ur és a Kormányzóhelyettes Ur hitveséhez, valamint táviratban üdvözölte gróf Ráday Gedeonnét, a MANSZ országos elnökét.

Régészeti ásatások Libiában. Az utóbbi években Libiában folytatott régészeti ásatásokról számol be *Pietro Romanelli* római egyet. tanár kedden d. u. 6 órakor a Bölcsészettudományi Kar nagy előadótermében tartandó „Régészeti ásatások Libiában" c. vetitettképes előadásában (Muzeum-körut 6.).

Állandó bajtársi szolgálatot szerveznek a keresztényszocialista magántisztviselők. A *Keresztényszocialista Magántisztviselők Országos Szövetségének* választmányi ülése vitéz *Vágvölgyi Ferenc* elnök javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy a hadbavonult magántisztviselők hozzátartozóinak részére állandó bajtársi szolgálatot létesit. A bajtársi szolgálatot vidéken helyi csoportok látják el. Egyben elhatározták, hogy vitéz *Lukács Béla* tárcanélküli miniszterhez beadvánnyal fordulnak és javasolni fogják, hogy a bajtársi szolgálatot az ország valamennyi hadüzemére is terjessze ki.

Törvénykezés

— **Itélet az aranycsempészési bünpörben.** A büntetőtörvényszék uzsorabirósága *Lukács Tibor* elnökletével napokon át tárgyalta azt a nagyszabásu valuta- és aranycsempészési bünpört, amelynek 15 vádlottja volt. *Kupferstein Ferenc* büntársaival Magyarország és Románia közt aranyat csempészett pengőért, illetve dollárért. Az uzsorabiróság szombaton hirdetett itéletet és *Kupferstein Ferenc* nagyváradi aranyművest folytatólagosan és üzletszerüen elkövetett pengőkiajánlás büntettéért három évi fegyházra, 1000 pengő pénzbüntetésre és 3000 pengő vagyoni elégtételre, *Kaim Izraelt* négy évi fegyházra, 2000 pengőre és 5000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére, *Hartman Andrást* hat hónapi börtönre és 1000 pengőre, *Kaim Izraelnét* egy évi és hat hónapi börtönre, *Kupferstein Ferencnét* öthónapi fogházra, *Prolich Nándor Ferdinándot* öthónapi fogházra itélte és kiutasitotta az ország területéről. *Messer István* kereskedőt négyhónapi fogházra, 1000 pengőre és 2000 pengő vagyoni elégtételre, *Pozsonyi Andrást* és *Mohai Edét* három-háromhónapi fogházra, *K. Vassi Sámuel* ékszerészt négyhónapi fogházra itélte. Kihágásért több vádlottat pénzbüntetésre itéltek. A biróság *Konrád Jenőnét* és *Neulinger Dávidot* felmentette. Elrendelték a lefoglalt értékek elkobzását is. A felmentések, továbbá Prolich Nándor Ferdinánd, Messer István és Lőrinc József itéletei jogerősek.

— **A finomabb anyagból készült fürdőszobaberendezés is közszükségleti cikk.** Több panaszra eljárás indult *Löffler Sándor* szolnoki vaskereskedo, volt rt. igazgató ellen — aki a felesége nevén álló üzletet vezette —, hogy a közszükségleti cikkeket indokolatlanul drágitott. A bizonyitási eljárás után a szolnoki törvényszék, mint uzsorabiróság Löffler Sándort tizhónapi börtönre és 2000 pengő pénzbüntetésre itélte és kötelezte 10.000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére. Mellékbüntetésül kitiltotta Magyarországról. Feleségét 1000 pengő pénzbüntetésre itélték. A tábla dr. *Tokay* tanácsa most Löffler büntetését nyolchónapi börtönben, 4000 pengő pénzbüntetésben állapitotta meg és a vagyoni elégtételt 4000 pengőre mérsékelte, kitiltását azonban helybenhagyta. Löfflernét felmentette a vád alól. A tábla az itélet indokolásában a vádlott védekezésével szemben kimondotta, hogy a fürdőszobaberendezés akkor is közszükségleti cikk, ha egyik-másik berendezési tárgy anyaga és kivitelezése finomabb, vagy különlegesebb is, mert a fürdőszobaberendezést a maga együttes összességében kell tekinteni.

— **Fegyházra itéltek két csalót.** A győri büntetőtörvényszék csalás büntettéért két és félévi fegyházra itélte Gulassa Károly László győri lakost és kétévi fegyházra Raab József budapesti magántisztviselőt, aki „Győry József" néven kereszténynek tüntette fel magát. Knapp Mórnó mosonmagyaróvári lakostól 14.000 pengőt csaltak ki azzal az ürügyel, hogy összeköttetéseik révén kiszabadithják férjét, Knapp Mór ócskavaskereskedőt az internálótáborból. Az itélet ellen az elitéltek és az ügyész föllebbeztek.

SZINHÁZ-ZENE

Falstaff

A Nemzeti Szinház bemutatója

Shakespeare *„IV. Henrik"*-jének első és második részét összevont alakban először látjuk magyar szinpadon. Ez az első kisérlet arra, hogy, mint külföldön, főként német szinpadokon, nálunk is egy este mutassák be Shakespeare drámáját, amelynek két részét külön-külön játszotta már a Nemzeti Szinház. Ez az uj Shakespeare természetesen nem IV. Henrik, hanem — Falstaff élettörténete. A rendező, *Fábri Zoltán*, aki a díszleteket, sőt a jelmezeket is tervezte, a „játékos" szinpadi beállitással stilizált és jelképességre törekvő formában állitja elénk a „Falstaff körül" játszódó drámát. Hővér Percy alakja elhalványul, háttérbe szorul, holott Shakespeare *jellemnek* formálta és Percy a nemesebbre ösztönző eszmény Riki herceg számára, miként Falstaff a rossz szelleme. Nemcsak irodalmi, de szinpadi szempontból is áldozatul esik egy és más az első rész kerek drámájából, mint például Percy és feleségének jelenete. Viszont el kell ismernünk, hogy gyorsan pergő jelenetekben, ügyesen összevonva játszódik le előttünk Falstaff története. Az eredeti drámai szerkezet és a költői egyensuly megbomlik, de igy talán életszerübb a vidám és komor jelenetek váltakozása. *Brassai Richárd* forditása értékes munka.

Lehotay Árpád Falstaffja kétségtelenül egyéni ábrázolás és ujabb alakitásai között talán a legsikerültebb. Tudatosan kidolgozott, aprólékosan rajzolt torzképe régi karikaturákra emlékeztet és igy jól beleillik az ó-angol környezetbe. Ha nem is melenget a korábbi Falstaff, néhai *Horváth Jenő* mély humorával, Shakespeare komikai költészetének e remek alakját mértéktartó játékkal és eredetien alakitja. Kifejező arcjátéka különösen a végjelenetben, amikor az ujjongó örömből a csalódás letörtségébe vedlik át, megkapó. *Apáthy Imre* lirai kedélye, pajzán humora, évődéseinek szellemes kedvessége, majd elmélyülő komolysága, rendkivül vonzóvá avatja Riki hercegét. Harmónia, művészi lelemény és tökéletesen kifejező arcjáték jellemzi alakitását. *Naszódy Sándor* Percyje ugyancsak szép beszédével és tragikus végjelenetében drámai erejü játékával emelkedik ki. Igazi Shakespeare-figura volt a komikum finomabb eszközeivel alakitó *Matány Antal* borvirágos képü, óvatosan duhaj Bardolphja, és a *Rajczi Lajos* ugyancsak dús jellemrajzu, bünös garázdaságában is férfias Poinsje. *Major Tamás* groteszk Pistolja, *Szabó Margit* ötletes, szépen beszélő kocsmárosnéja, *Vándory Margit* jól jellemzett Vászon Dorkája, *Kürthy György* stilusos főbirája, továbbá *Nyerges Ferenc*, *Ujlaki László*, *Balázs Samu* alakitása, valamint *Nagy Adorján* IV. Henrikje, *Pethes Sándor* békebirája, mind egy-egy feltünőbb szinfolt az epizódszereplők tarka seregében. A fiatal szinészrendező, Fábri Zoltán, komoly törekvésü munkát végzett az uj Shakespeare szinpadi beállításával, de igazi sikerét a jelenetek filmszerü ütemével éri el.

Tamás Ernő.

Serrano jun. 2. és 4.
a világhirü **sanzonénekesnő** 2 estje különböző műsorral. (Rózsavölgyi.)

Nyári muri

A Vidám Szinház ujdonsága

A nagymezőutcai szinház együttese, hiven az évszakhoz, valamint nevéhez foglalt célkitüzéseihez, ismét nagyarányu offenzivát indit a közönség nevető izmai ellen. A kezdet kissé vontatott üteme után teljes erővel bontakozik ki az ostrom, a közönség, mit tehet egyebet, végül is megadja magát és szünni nem akaró nevetéssel tapsolja végig a második és a harmadik felvonást. Félünk, hogy a nyitott tetejü kis szinháznak baja lesz a csendrendelettel.

A mese szerint a papucs alatt nyögő após és vő, felhasználva bizonyos Styx Jani ur könyvének korszakalkotó javaslatát, négyheti házassági „szellőztetési" szabadságot erőszakol ki magának. Anya és lánya azonban hamarosan megbánja engedékenységét és utána utazik a fürdőhelyen viruló szabadságosoknak. Már gyors hazatéréssel végződne a kellemesnek induló kirándulás, amikor egy boxbajnok és egy, a férfiak által felbérelt hordár-álbáró foglalkozni kezd a hölgyekkel, mire azok természetesen Ligetfürdőn maradnak. Végül minden tisztázódik, még Styx ur is megkapja a család kisebbik lányának a kezét.

A bevált uton haladó komédia, amelyet *Harsányi Zsolt* forditott, *Kőváry Gyulát*, *Kökény Ilonát* és *Bihari Nándort*, a nevettetés bajnokait, az elegáns *Kertész Dezsőt*, a régen látott *Lengyel Gizit* vonultatja fel az első vonalban Nagy sikerrel mutatkozott be a fiatal *Török Ilona*, akire a pesti szinpadokon elárvult csitri-szerepkör vár. Rendező: *Kőváry Gyula*.

Stollár Béla.

• **A kormányzói pár a Nemzeti Szinházban.** Bibó Lajos nagysikerü „Hibások" cimü népies drámájának péntek esti előadásán megjelent a Nemzeti Szinházban vitéz nagybányai *Horthy Miklós* kormányzó ur és a felesége is. A kormányzói párt a külföldön tartózkodó dr. *Németh Antal* igazgató helyett *Liszt Nándor* főtitkár fogadta és kisérte fel a diszpáholyba. A Kormányzó Ur és felesége több izben adtak tetszésüknek kifejezést.

• **Elmaradt a Vigszinház pénteki előadása — Fényes Alice távolléte miatt.** Pénteken este *Zilahy Lajos* „A tábornok" cimü darabja szerepelt a Vigszinház műsorán, de az előadás nyolc órakor nem kezdődött meg. A közönség, amelynek soraiban ott volt *Homonnay Tivadar* főpolgármester feleségével, *Ugron Gábor*, gróf *Bánffy Miklós* és a művészvilágból *Márkus Emília* és *Vizváry Mariska*, a Nemzeti Szinház művésznői — egyre türelmetlenebbül várta, hogy a függönyt széthuzzák. Végre fél 9 óra tájban értesitették a közönséget, hogy az előadást nem tarthatják meg. *A nem mindennapi esetnek Fényes Alice távolléte volt az oka.* A művésznő *Nagyváradon* vendégszerepelt és bár onnan gépkocsin a déli órákban kellő időben elindult, *Budapestre csak este féltiz óra tájban érkezett meg.* Izgatottan sietett a szinházba, de a közönség már eltávozott. Fényes Alice, akit lelkiismeretes szinésznak ismernek, az idegizgalomtól rosszul lett, sirógörcsöt kapott és ideglázba esett.

SZINHÁZAK		OPERA (½8)	NEMZETI (½8)	KAMARA (¾8)	VIG (½4, 8)	PESTI (4, 8)	UJ MAGYAR (½4, 8)	FŐVÁROSI (½4, 8)	VÁROSI (4, ½7)	VIDÁM SZ. (4, 8)	KAMARA VAR. (½4, ½9)	KOMÉDIA (½5, ½9)
Vasárnap	d. u.:	—	—	—	Naplemente előtt	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	—	Nyári muri	Szer. j. (½4, ½7)	Női napozó
	este:	Walkür (½7)	Falstaff I. 19.	Hösök nélkül	Csigaház	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Filmelőadás (½7)	Nyári muri	Szerelemből (9)	Női napozó
Hétfő	d. u.:	—	—	—	A tábornok	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	—	Nyári muri	Szer. j. (½4, ½7)	Női napozó
	este:	Bánk bán Népm. 0. 9.	Falstaff II. 19.	—	Naplemente előtt	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Filmelőadás (½7)	Nyári muri	Szerelemből (9)	Női napozó
Kedd		—	Falstaff III. 19.	Hösök VIII. 18.	Csigaház B.	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Filmelőadás (½7)	Nyári muri	Szerelemből jel.	Női napozó
Szerda		Veronai szer. E. 25.	Hibások XI. 17.	—	Naplemente előtt	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Filmelőadás (½7)	Nyári muri	Szerelemből jel.	Női napozó
Csütörtök		Siegfried (½7)	Hibások XII. 17.	Hösök VIII. 18.	Csigaház K.	—	Vén diófa	Kata, Kitty	B. Ásv. ¾8 D. 6.	Nyári muri	Szerel. jel. (6, 9)	Női napozó
Péntek		Tosca C. 24.	Falstaff VI. 19.	Hösök VIII. 18.	Csigaház L.	—	Vén diófa	Kata, Kitty	B. Ásv. ½8 B. 6.	Nyári muri	Szerelemből jel.	Női napozó
Szombat		Hegyek alján D. 25.	Hibások VII. 17.	Hösök n. I. 18.	Csigaház	—	Vén diófa	Kata, Kitty	B. Ásv. ½8 F. 6.	Nyári muri	Szerel. jel. (6, 9)	Női napozó
Vasárnap	d. u.:	—	—	—	A tábornok	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Zenedélután	Nyári muri	Szer. j. (½4, ½7)	Női napozó
	este:	Istenek alkonya ½7	Hibások VIII. 17.	Hösök n. I. 18.	Csigaház V.	Bolond Ásvayné	Vén diófa	Kata, Kitty	Müv. zen. vid. est	Nyári muri	Szerelemből (9)	Női napozó

MADÁCH. Minden este 8, vas., hétfő és jövő vas. d. u. ½4-kor is: Dominó. — ANDRÁSSY. Minden este 8, vas., hétfő és jövő vas d. u. ½4-kor is: Gazdátlan asszony. — ROYAL REVÜSZINHÁZ. Minden este ½9, szomb., vas., hétfő d. u. ½5-kor is: Royal Kurir. — NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK (Podmaniczky-u. 8.) (4, 8). Hétfő, szerda, péntek: Opera. Kedden d. u. és este: Toldi. Vas. csüt., szomb.: Kacagó est. Minden d. u.: Ezüstfurulya. — FÉNYES CIRKUSZ (4, 8). Naponta kétszer: Májusi műsor; kötéltáncos tigrisek.

SZINHÁZAK MÚSORA

Vasárnap

Opera. A Walkür. Wagner 3 f. zenedr. (Svanholm Set, Németh E., Losonczy, vezényel Knappertsbusch) (½7). — **Nemzeti.** Falstaff. Shakespeare 3 r. szinm. (Lehotay, Nagy, Apáthy) (½8). — **Kamara.** Hösök nélkül. Hubay 3 f. dr. (Somlay, Tőkés A., Lánczy M.) (¾8). — **Vig.** A tábornok. Zilahy 3 f. szinm. (Ajtay, Tasnády I., Fényes A.) (¼4). — Naplemente előtt. Hauptmann 4 felv. szinm. (Somlay, Fényes A., Sándor I.) (8). — Csigaház. Niccodemi 3 f. szinm. (Lázár M., Ajtay, Zsilley M.) (8). — **Pesti.** A bolond Ásvayné. Harsányi 4 f. szinm. (Bajor G., Nagy, Bodnár) (8). — **Uj Magyar.** Vén diófa. Szilágyi—Fényes 3 felv. op. (Fedák S., Földényi, Simor E.) (8). — **Fővárosi.** Kata, Kitty, Katinka. Vécsey—Hegedüs 3 f. zen. vigj. (Kosáry E., Déry S., Raffay B.) (8). — **Madách.** Dominó. Achard 3 f. vigj. (Sennyey V., Greguss, Várkonyi) (8). **Vidám.** Nyári muri. **Horst** 3 f. boh. (Kertész, Lengyel G., Török L.) (9). — **Andrássy.** Gazdátlan asszony. Barabás 3 f. vigj. (Bulla E., Hajmássy, Vaszary P.) (6).

Hétfő

Opera. Bánk bán. Erkel 3 f. dalm. (Palló, Gere L., Rösler) (Népm. O. 9.) (½8). — **Nemzeti.** Falstaff. Shakespeare 3 r. szinm. (Lehotay, Nagy, Apáthy) (½8). — **Kamara.** Hösök nélkül. Hubay 3 f. dr. (Somlay, Tőkés A., Lánczy M.) (¾8). — **Vig.** Csigaház. Niccodemi 3 felv. szinm. (Lázár M., Ajtay, Zsilley M.) (8).

Kedd

Nemzeti. Falstaff. Shakespeare 3 r. szinm. (Lehotay, Nagy Apáthy) (½8). — **Kamara.** Hösök nélkül. Hubay 3 f. dr. (Somlay, Tőkés A., Lánczy M.) (¾8). — **Vig.** Csigaház. Niccodemi 3 felv. szinm. (Lázár M., Ajtay, Zsilley M.) (8).

MOZIK MÚSORA

ÁTRIUM. (T. 153—034.) Fráter Lóránd (½6, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) Muzsikáló május. Rajzos hiradó az otrantói csatáról. Légi támadás (szines Walt Disney-film). Rajzos, magyar. Ufa és Luce hiradók. D. e. 10-től éjfélig.

CASINO. (T.: 183—329.) Virrasztás (½6, ¾8, ¾10; szomb., v., ü.: ½4-kor is).

CITY. (T.: 111-140.) Mindenki gyanus (¾6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn.: ¾4-kor is).

CORSO. (T.: 182—818.) Vadmacska (½6, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

CORVIN. (T.: 138-988.) Lélekkufárok (5, ½6, ½10; szomb., v., ü.: ¾3-kor is).

DÉCSI. (T.: 125—852.) Mi ketten (½6, ½8, ½10; szomb., v., ü.: ½4-kor is).

FORUM. (T.: 128—543.) Édesapám (½6, ½8, ½10; szomb., vas. és ünn.: ½4-kor is).

HIRADÓ. (T.: 222-409.) Muzsikáló május. Rajzos hiradó az otrantói csatáról. Alompalota (szines Walt Disney-film). Rajzos, magyar, Ufa és Luce hiradók. D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA. (T.: 423—901.) Szüts Mara házassága. (Naponta 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

OMNIA. (T.: 130—125.) A beszélő kontós. (5, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: 3-kor is.)

PALACE. (T.: 221-222.) Egy éjszaka Erdélyben. 3. hétre prolongálva. (Naponta 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

RADIUS. (Tel.: 122—096.) Virrasztás (½6, ¾8, ¾10; szomb., v., ünn.: ½4-kor is).

ROYAL APOLLO. (T.: 222—602.) A. 103. nem tért vissza (¾6, ¾8, ¾10; szomb., v. és ünn.: 4, 6, 8, 10).

SCALA. (T.: 114—411.) Dr. Kovács István. Tábori levelezőlap (½6, ½8, ¾10; szomb., v., ünn.: 3-kor is).

URÁNIA. (T.: 146-046). Fráter Lóránd. 2. hétre prolongálva (5, ½8, ½10; szomb., v. és ünn.: ¾3-kor is). Vas. 11: Buvárhajók nyugatra; hétfő 11: Vera Nikolskaja.

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Carl Peters (½4, ¾6, ¾8, ½10; v. és ü. 11 és ½2-kor is). **Alkotás.** Carl Peters. Hétfőtől: Tökéletes Antal (½4, ¼6, ¾8, ¾10; v. és ü. ½2-kor is). **Anna.** Szegény gazdagok. Hétfőtől: Sarajevo (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Astra.** Behajtani tilos (½4, ¼6, ¼8, ¼10; v. és ünn. ½2-kor is). **Belvárosi.** Kölcsönkért férjek (4, 6, 8, 10; v. és ünn. 2-kor is). **Budai Apolló.** Kölcsönkért férjek (½5, ¾7, 9; v. és ünn. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Capitol.** Ember a láthatáron (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ünn. ½2-kor is). **Elit.** Vaskorona (2, 4, 6, 8, 10; v. és ü. 2-kor is). **Homeros.** Behajtani tilos (½4-től folyt.). **Ipoly.** Kölcsönkért férjek. Hétfőtől: Ököljog (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Józsefvárosi.** Kölcsönkért férjek (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Lloyd.** Mellékutca (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Nyugat.** Koenigsmark (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Odeon.** Kölcsönkért férjek (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Otthon.** Az asszony, az orvos és a harmadik (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialto.** Kölcsönkért férjek (11, 1, 3, ½6, ½10). **Simplon.** Mellékutca (½4, ½6, ½8, ½10; v. és ü. ½2-kor is). **Tiszti Kaszinó.** Máj. 24. Mellékutca. 25. Határvadászok (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Nevadai hajtóvadászat (¾4, ¾6, ¾8, ¾10; v. és ünn. 11 és ½2-kor is). **Turán.** Igy is lehet repülni (11, ½2, 4, 6, 8, 10; v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MÚSORA

Budapest I. vasárnapi müsora. 8 Lemezek. 8.45 Hir. 9 Ref. istentiszt. 10 Egyházi ének és szt. beszéd. 11.15 Ev. istentiszt. 12.15 Levente félóra. 12.35 Előad. 1.10 Lemezek. 1.20 Honvédzenekar. 1.45 Idő). Hir. Vizj. 2 Müvészlemezek. 3 Gazdáknak. 3.45 Tárogató együttes. 4.05 Hires tréfák. 4.20 A Miskolci Vasutasok ének- és zenetársaságának énekkara. 4.40 Előad. 5 Hir. 5.20 Magyar nóták. 6.10 Báró Kemény János előadása. 6.35 Filmzene Rómából. 7 Hir. 7.20 Zongora. 7.40 Hangképek a pünkösd sportjáról. 8.10 Könnyü zene — könnyü percek. 9.40 Hir. 10.15 Tavaszi dallamok. 11 Hir. idegen nyelveken. 11.25 Cigányzene. 12 Hir. — **Budapest II.** 11.15 Cigányzene. 12.15 Honvédzenekar. 3 Tánczene. 5.45 Mesék. 6.10 Szalonzene. 6.35 Csehov: A medve c. szinműve. 7 Lemezek. 7.35 Előad. 8 Hir. 8.10 A Bohémélet közvetitése Kolozsvárról.

Budapest I. hétfői müsora. 8 Lemezek. 8.45 Hir. 9 Unitárius istentiszt. 10 Egyházi ének és szt. beszéd. 11 Görög kath. egyházi ének és szt. beszéd. 12.20 Idő). Vizj. 12.30 Operaházi zenekar. 1.35 Mária hónapja. 1.45 Hir. 2 Müvészlemezek. 3 Előad. 3.30 Honvédzenekar. 3.50 Novellak. 4.20 Honvédzenekar. 5 Hir. 5.20 Előad. 5.30 Magyar nóták. 6.25 Mécs László verseket mond. 6.40 Linz Márta hegedül. 7 Hir. 7.20 Tánczene. 7.45 Hangképek pünkösd sportjáról. 8.10 Herczeg Ferenc: A három testőr c. vigjátéka. 9.40 Hir. 10.15 Beszkárt zene- és énekkar. 11 Hir. idegen nyelveken. 11.35 Magyar nóták. 12 Hir. — **Budapest II.** 11.15 Szór zene. 6.15 Előad. 6.30 Énekkar. 6.55 Előad. 7.10 Linz Márta hegedül. 7.25 Felolv. 8 Hir. 8.10 Lemezek.

Budapest I. keddi müsora. 6.40 Torna. 7 Hir. Lemezek. 10 Hir. 10.15 Szalonzene. 11.10 Vizj. 11.20 Operaáriák. 11.40 Divattudósitás. 12 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Cigányzene, közben 12.40 Hir. 1.20 Idő). Vizj. 1.30 Honvédeink üzennek. 2 Zenekari müvek. 2.30 Hir. 2.45 Müsorok. 3 Arak. 3.30 Zongora. 3.45 Áriák, dalok. 4.15 Gyermekdélután. 4.45 Idő). Hir. 5 Hir. szlovák és ruszin nyelven. 5.15 Tánczene. 5.40 Előad. 6.05 Chopin-müvek. 6.35 Elbeszélés. 7 Hir. 7.20 Rádiózenekar. 8.10 Előadás. 8.40 Operaházi zenekar. 9.40 Hir. 10.10 Operaházi zenekar. 10.40 Cigányzene. 11 Hir. idegen nyelveken. 11.25 Tánczene. 12 Hir. 12.15 Üzen az otthon. — **Budapest II.** 5.40 Ruszin óra. 6.10 Gazdáknak. 6.35 Olasz lecke. 7 Mozart-mü lemezekről. 7.25 Versek. 8 Hir. 8.10 Ügető. 8.20 Cigányz 8.45 Lemezek

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Jövő heti

akciós előadásaink bejelentésének legelején közöljük, hogy az általános kivánságnak megfelelően a Nemzeti Szinház nagysikerü darabjának, a „Hibások"-nak szerdai és csütörtöki előadására sikerült ismét kedvezményes áru jegyeket szerezni. A Fővárosi Operettszinház zenés vigjátéka, a „Kata, Kitty, Katinka" ezen a héten is három estén, kedden, csütörtökön és pénteken, a Vidám Szinház uj bohózata, a „Nyári muri" pedig négy estén, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken szerepel jegyakciós műsorunkon. A Komédia műsorát, a „Nyári napozó"-t szintén kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken tekintheti meg kedvezményes áru jegyekkel a Pesti Hirlap közönsége. A Kamara Variété műsorát, a „Szerelemből jeles" cimü revüparódiát a jövő héten is minden esti és délutáni előadásban fölvettük akciós játékrendünkbe.

*

Jegyakciós előadásaink rendjét a műsortáblázatban vastag betükkel emeljük ki.

*

Jegyirodánk 9—2-ig: Vilmos császár-út 76. Telefon: 1—122—95—84—33). — 10—1-ig: Lipótváros, Apponyi-tér 3. (Telefon: 1—223—89).

Nyugdíjpénztár bérbeadja

élő és holt instrukcióval, villamosberendezéssel felszerelt **EZERHOLDAS TISZAMENTI BIRTOKÁT** malommal, sertéshizlalóval, gyümölcsössel. Komoly, kaucióval rendelkező, megbízható keresztény gazdák pályázatát: **„EGYSZERI ALKALOM** 3842" jeligével főkiadóba kérjük.

ELADÓ:

2 drb. 1934 évben épült Ganz—Jendrassik-rendszerű, egyenként

350 LE.-s Dieselmotor

alkalmas hajó és stabil üzemre. Érdeklődők leveleit „Hajómotor" jeligére kérjük **Tenzer hirdetőjébe, IV., Szervita-tér 8.**

CORNWALL GŐZKAZÁN

11 atm-ás, 72 m2 fűtőfelületű és 27 m2-es tulhevítővel igen jó állapotban eladó. „Budapesten" jeligére Patak hirdetőirodába, Vilmos császár-ut 29. 3849

Azonnali belépésre felveszünk

4 polgárit vagy hasonló iskolát végzett keresztény fűszeressegédeket, német nyelvet birók előnyben. Jelentkezni lehet kedden (május 26-án) este fél 6 órakor a Vendéglősök Beszerző Csoportja Rt. Veres Pálné-utcai üzletében. (Vámház-körut sarkán.)

Öröklakások

luxus kivitelben, garázsok, üzlethelyiségek eladók közp. fütés és melegvízszolgáltatással Budán, bérvilla-övezetben. III., Pusztaszeri-ut 6/a. alatt épülőfélben levő társasházunkban. 2 szoba, hallos, komfortos lakás 48.000—50.000. 1 szoba, hallos lakás 32.000—33.000. Garszonlakás 22.000—23.000. Érdeklődés 10—14 óráig Kovatsits Máté okl. építészmérnöknél, IV., Ferenc József-rakp. 5. (Havas-utca sarok), földszint. T. 180-758.

Szinyey. Brocky, Paál stb.

festmények eladók. „Gyüjtemény 3880" jeligére főkiadóba.

TŐKEKIEGÉSZITŐ KER. TÁRSAT keresek kft., esetleg rt. alapitásához. A következő cikkek árusitására rendelkezem iparigazolvánnyal: vászonáruk, szövet, kész ruhák, fehérnemü, kötött-szövött áruk, szalag, csipke, függöny, fonal, ruházati divatáruk, gumiáruk, hó-, sárcipők, gumipedálok, gumifékek, egészségügyi gumiáruk, gumihulladék, kerékpárok, varrógépek, elektrotechnikai cikkek, lakberendezési cikkek, nemesfémekből készült órák, ékszerek és egyéb használati tárgyak stb. Válaszokat „Rentabilis" jel. Braun hirdetőbe, József-körut 38. 3877

Keresztény gyors-gépirónőt

osztatlan munkaidővel keres ügyvéd. „Kezdő is lehet" jeligére **Blocknerhez, Vilmos császár-ut 33.** 3868

Erzsébet-körüti összkomfortos

2 szobás régibérü

csendes, napsütéses, utcai, prima

lakásomat elcserélném

Károly-körut környéki vagy centrumban lévő

3 szobásra

Telefon: 38—24—28. 3867

Hatvanéves, egészséges, intelligens ur, vidéki városban szálloda-, mozi-, vendéglő- és földbirtoktulajdonos, keres 48 év körüli, intelligens, üzletet kedvelő, gyermektelen urinőt feleségül 80—100 ezer pengő hozománnyal, vállalkozásának kibővitésére. Jelige: „Uj élet 3841" a főkiadóba.

400 m² vagy annál nagyobb

üzemhelyiséget

zajtalan és szagtalan papiripari üzem részére, nem messze a város központjától **BÉRBE** keresünk állandóra vagy esetleg fix 5 **HÓNAPI IDŐTARTAMRA.** Ajánlatokat „Azonnalra 8269" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába, IV., Városház-u. 10.

Vegyszernagykereskedés keres

a festék szakmában bevezetett, nagyiparosokkal és nagyfogyasztókkal állandó kapcsolatban levő

helyi és vidéki ügynököt.

Ajánlatokat: Balogh Iván vegyszernagykereskedés, V., Csáky-utca 46. címre.

1000 fm. 7 vagy 9 kilós

kisvasuti sint

keres megvételre „Iparvállalat" jeligére **Balogh** hirdetőbe, Szent István-körut 9.

BUTOR

Izlés, kivitel, jó minőség, megbizhatóság! **Eichel Miksa és Fiai** gyárosok és lakberendezőknél, Üllői-ut 71. és 66-c. Képes tájékoztatót ingyen küldünk. Külön konyhabutor-osztály! **Olcsó készpénzárak!**

Vasipari vállalat keres

könyvelési osztálya részére középkoru, őskeresztény, mérlegképes

könyvelőt

Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény feltüntetésével „Kitartó 8264" jeligére **Blockner hirdetőbe,** IV., Városház-utca 10. 3855

GYÓGYSZER, VEGYÉSZETI K. F. T. vagy R. T.

keretet átvennék

Ajánlatokat „Gyógyszer 3838" jelig. fők.

ANDRÁSSI-UTI VILLANEGYEDBEN

luxus kivitelü 3 szoba hall és 3 szobás komfortos **ÖRÖKLAKÁSOK**

közp. fütés és melegvizzel, telekkel nov. beköltözésre, minden anyag rendelkezésre áll, eladók. **Uj Lipótvárosban**

Szent István-körut mellett, 1, 2, 3 szoba hallos és garszon öröklakások eladók. Tárgyal: **Székessy Ede ingatlanforgalmi iroda, Andrássy-ut 47.** Telefon: 225—811. Érdeklődni keddtől. 3869

MOZI

Édesapám

FORUM. Az első, Svájcban gyártott filmből, amely hozzánk utat talált, mindjárt tanulni lehet. Tanulni tiszta művészi látást, emberi jószándékot, költői igazmondást, és hogy hogyan lehet aránylag egyszerű eszközök helyes fölhasználásával erős és mély hatásokat elérni. A mese egy szegény kisfiú ártatlan élete körül forog. Törvénytelen gyerek, sok szenvedés után édes okos lényével szerencsétlen anyját kibékíti azzal a férfival, aki a szegény munkáslányt annak idején elcsábitotta. Ennek az önző, elkényeztetett bohémnek a történet végén a fiúcska boldogan mondhatja: Édesapám! — s a nézőt is jóleső meghatottság tölti el, oly szép, nemes a film. Kis hőse nem az amerikai gyermeksztárok fajtájából való: egyszerű, szelid és minden egyes mozdulata, szemvetése igaz. A felnőtt szereplők is nagyon jók, az aláfestő zene szokatlanul értékes. *(—or)*

SPORT

Az idei evezősversenyek

A Magyar Evezős Szövetség már előkészitette az idei versenyévad eseményeinek műsorát. Az évadnyitó üldözési versenyt már megtartották és a versenyevezősök csoportjában a Pannonia, az ujoncok csoportjában pedig a Beszkárt győzött. Pünkösd vasárnap hagyományos látványossága a főiskolai nyolcevezősverseny a margitszigeti MAC-csónakháztól a Műegyetem főbejárata előtti rakpartig.

Az idei nagy nemzetközi regatta versenyei között ott szerepel a hires városközi nyolcas, Budapest, Bécs és Berlin képviselőivel. Mindig nagy jelentőségü a bajnoki evezősverseny is. A szövetség ujabb kisérletet tesz a vidék bekapcsolására és ujból kiirja a vidéki bajnokságot.

A labdarugóbajnokság a döntés előtt

A nemzeti bajnokságban kialakulóban van már a végső sorrend. A még hátralévő négy mérkőzésen aligha veszti el az élen álló csepeli WMFC négypontos előnyét. Ebből a szempontból jelentős a soron lévő találkozó, amelyen a WMFC Szegeden játszik a Vasutas ellen s ezt követően Szolnok elleni mérkőzés Szolnokon.

A második hely Szolnok és Ujpest között dől el. Pillanatnyilag Szolnoknak kétpontos előnye van, de nehéz ellenfelei vannak és igy Ujpest még utólérheti Szolnokot. Szeged is szeretne előbbre jutni, de Ujpestnek három, Szolnoknak ötpontos előnye tulságosan nagy ahhoz, hogy itt a négy mérkőzés alapján változás álljon be.

A bajnokságot védő Ferencváros már aligha jut előbbre. Nagyvárad ugyan csupán két ponttal van előtte, de ugy a Ferencváros, mint Nagyvárad háromszor játszik idegenben és igy már nagy teljesitmény, ha a Ferencváros a hatodik helyről feljebb jön az ötödik helyre.

A kiesők kérdése már tisztázott. A MÁVAG és a Szegedi Vasutas már kiesett, az előttük lévő Lampartot a megelőző csapattól négy pont választja el, tehát a Lampart sorsa is féligmeddig eldőlt.

Az emlitett csapatok vasárnapi mérkőzései: WMFC Szegeden a Vasutas ellen, Szolnok a fővárosban szerepel a Lampart ellen, Ujpestnek ellenfele a MÁVAG. A Ferencváros Diósgyőrre látogat el, Nagyvárad elutazik Ujvidékre, végül Szeged vendége az Elektromos.

A pünkösd sportja

Atlétika. Főiskolai bajnokságok a BEAC-pályán mindkét nap d. u. ½4-kor.

Evezés. Főiskolai nyolcas a városon át, vasárnap 12-kor.

Kerékpár. Aranykerékverseny a Millenáris vasárnap d. u. négykor.

Labdarugás. Nemzeti bajnokság vasárnap d. u. félhatkor: Lampart—Szolnok, Ujpest — MÁVAG, Kispest — Gamma, Diósgyőr—Ferencváros, Szeged—Elektromos, Sz. Vasutas — WMFC, Ujvidék — Nagyvárad és Salgótarján—Kolozsvár. — Mátyás-csoport: Törekvés — Nagybánya. — Rákóczi-csoport: Vasas—BLK. — Zrinyi-csoport: Szombathely — Ujverbász, Pécsi DVAC—Haladás és Tokod—Soproni Vasutas. — Főiskolai bajnokság mindkét nap Kolozsvárott.

Asztali tennisz. Bajnoki verseny mindkét nap a sportcsarnokban, hétfőn d. u. ötkor a döntők.

Tennisz. Magyar-német Róma-serleg mérkőzés mindkét nap d. u. háromkor a felsőmargitszigeti diszpályán.

Uszás. Főiskolai bajnoki verseny vasárnap a szigeti sportuszodában este hétkor.

Vivás. Főiskolai bajnoki verseny mindkét nap d. e. kilenctől a Műegyetemen. — Liber-vándordijas kardverseny Balatonkenesén mindkét napon.

Tekézés. Bajnoki verseny mindkét nap reggel nyolctól: az első csoportban a Ganz-pályáin, a második csoportban a Beszkárt-pályáin.

Torna. Magyar tornászbajnokság mindkét napon a testnevelési főiskolán.

1:1 az állás a magyar-német tenniszmérkőzés első két egyes játéka után. Katona kikapott Bartkowiaktól, Szigeti legyőzte Buchholzot.

A magyar kézilabdaválogatott — utban hazafelé — Berlinben a rendőrség csapata ellen 9:9 arányban döntetlenül mérkőzött.

KÖZGAZDASÁG

A vetések állása és a mezőgazdasági helyzet

A földmivelésügyi miniszter jelentése megállapitja, hogy az elmult két hét időjárása mezőgazdaságunkra kedvező volt. Az erős tél és a kedvezőtlen koratavaszi idő azonban a növényzetet annyira megviselte és a vetési munkálatokat annyira késleltette, hogy mezőgazdasági helyzetünk lényeges javulásához további tartós jó időre van szükség.

A kalászosok közül az őszi buzavetések bokrosodása általában gyenge, sok helyen a tulsok csapadék miatt sárgulni kezdtek. Kedvező időjárás az őszi buzát még javithatja. A tavaszi buzavetések fejlődése biztató. Az őszi rozs kezd kalászolni, a vetések azonban az időszakhoz képest elmaradottak. Az őszi árpa helyenkint sokat szenvedett a vizektől s a fagyoktól. A tavaszi árpa és zab fejlődése kedvező.

A kapásnövények közül a kukorica vetése országszerte megkésett. Az első vetések pótlásra szorulnak. A burgonyára az elmult meleg napok igen előnyös hatással voltak. A cukor- és takarmányrépa jelenlegi állapota jó, de további kedvező időjárásra van szüksége.

A kerti vetemények fejlődésére az elmult meleg napok jó hatással voltak. A bab korai vetésének fejlődése biztató. A borsóvetések, különösen a Kisalföldön és a Dunántulon jók. A lóherék, lucernák és egyéb őszi vetésü takarmánynövények sok helyen ritkák és gyomosak. A réteken és legelőkön a fünövés erősen megindult.

A gyümölcsfák közül a kajszibarack erős fagykárt szenvedett. A cseresznye és meggy virágzása a Kisalföldön és a Dunántulon igen jó volt. A szőlők az utóbbi meleg napos időjárás folytán erős fejlődésnek indultak.

A családok betegellátásának intézményes biztositása. Magyarországon még mindig meglehetősen sok olyan család van, amelyről betegség esetén intézményileg nem történik gondoskodás, ezzel szemben Németországban hatalmas magánintézmények működnek, amelyek a családokról és a munkaadók vállairól elháritják a betegellátás anyagi gondjait és igy nélkülözhetetlenné váltak a társadalomban. Ezzel a Magyarországon is megoldandó kérdéssel foglalkozik a Magyar Biztositástudományi Társulat május 28-án d. u. 6 órakor a BIOSZ tanácstermében (Deák Ferenc-utca 16—18.) tartandó ülésén külföldi tanulmányai alapján ifj. dr. Csury Jenő, a betegbiztositás elismert szakembere. Mivel elsőrangu érdekek fűződnek ahhoz, hogy a betegségek előre nem látható összegü költségeit valamilyen formában — esetleg biztositás utján — összegyüjthetők legyenek, a magyar gazdasági élet, de a munkaadó és munkavállaló társadalom is érdeklődéssel tekint az előadás elé.

Az 1942-re tervezett Szegedi Ipari Vásárt a háborus viszonyok miatt kormányrendelkezés folytán nem tartják meg.

Az épitőanyagkereskedelem szabályozása. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ezuton közli az érdekeltekkel, hogy a rendelkezésre álló épitőanyag arányos szétosztásának biztositása céljából a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter felhivta a kamarákat a területükön működő épitőanyagkereskedők számbavételére. A munka elvégzése során a kamarák az épitőanyagkereskedőkhöz kérdőiveket küldenek szét, amelyben eddigi működésükkel kapcsolatos adatok közlésére kapnak felhivást. A szabályozás csupán az épitőanyagkereskedőkre és csak a mészre, cementre, téglára, cserépre és szigetelő anyagokra terjed ki, de az emlitett anyagoknak más kereskedő részéről történt beszerzésére és árusitására nem vonatkozik.

Az Arany- és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének célkitüzései. Az Arany- és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének az Országos Mezőgazdasági Kamara által összehivott előkészitő bizottsága egyhangulag elhatározta az Arany és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének megalakitását. A Szövetség célkitüzéseit az előkészitő bizottság abban jelölte meg, hogy össze akarja fogni a kalászos gazdákat társadalmi, gazdasági és kulturális munkára, megszerzett szakismereteik továbbfejlesztésére, saját gazdálkodásuk és az egész magyar mezőgazdaság előbbrevitelére és a kisgazdatársadalom életszinvonalának, valamint társadalmi helyzetének emelésére.

Termény- és áruplac

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai. Marhahus: rostélyos, felsál 330—370, leveshusok (tarja, csontos oldalas, szegye) 200—290. Borjuhus: comb (szeletelve) 450, borjuvesés 300—330. Juhhus: hátulja 220—270, eleje 180—210. Sertéshus: karaj (hosszu, rövid) 380—420, tarja, comb, lapocka 310—330, oldalas 220, szalonna, zsirnak való, bőrrel 264, bőr nélkül 284, háj 310, zsir 330. Élő baromfi: tyuk 330, csirke 390, liba 380, kacsa 350, pulyka 310. Tisztitott baromfi: tyuk (beles, bél nélkül) 350—375, csirke (beles, bél nélkül) 460—492, liba, hizott 420, kacsa, hizott 390, pulyka (kakas, jérce) 340—350. Tojás: osztályozatlan 350, repedt 11 drb.-tól kg. 320. Halak: ponty, élő, nagyság szerint 310—370, jegelt és nem élő 280—345. Tej és tejtermékek: teljes tej (kannatej) liter 42, tejföl liter 180, teavaj édes tejszinből (tömb) kg. 540, pasztőrözött tejszinből (tömb) kg. 580, tehénturó, sovány 100—120. Kenyér: egységes buzakenyér 48, egys. buzakenyér, községi 46, egys. rozskenyér, községi 46. Szárazfőzelék: lencse 84—104, borsó, sárga, feles 102, bab, fehér, aprószemü 74, borsó, zöld, feles 86. Zöldségfélék: burgonya: Gülbaba 19, nyári rózsa 20, őszi rózsa 18, Ella és sárga 17, kifli 26, fojtott vörös 28, fojtott fehér 27. Vöröshagyma, makói 32, fokhagyma 78—100, fejeskáposzta 40—56, kelkáposzta 66—90, savanyukáposzta 40, petrezselyem és sárgarépa vegyesen 56, kalarábé, ujdonság drb. 40—100, sóska kg. 56—104, paraj 50—78, hónapos retek, melegágyi cs. 6—26, zöldhagyma cs. 6—24, uborka, ujdonság kg. 280—460, fejessaláta, szabadföldi drb. 3—14, petrezselyem kg. 66, sárgarépa 46, spárga 60—300. Gyümölcs: alma, nemes faj 280—580, narancs, vörösbélü 360—420, dió, héjas, 37%-os 236—248, diómag, csemege 800, I. rendü 770 fillér kg.-ként.

Értékpiac

Zürichi zárlat. Páris 9.57, London 17.27½, New York 431, Brüsszel 69.25, Milánó 22.66, Madrid 39.75, Amszterdam 229.50, Berlin 172.53¾, Lisszabon 17.90, Stockholm 102.67½, Oslo 98.75, Kopenhága 90.50, Szófia 5.37½, Prága 17.37½, Zágráb 8.75, Istanbul 3.50, Bukarest 2.50, Helsinki 8.77½, Buenos Ayres 89.75, Jokohama 100.

A szombati értéktőzsdén az irányzat, a kétnapos szünet előtt, barátságos volt. Egyes kötvények vesztettek értékükből.

Hivatalos árfolyamok

	Mai kötések	Mai zárlat	Előző zárlat
Nemz. Bank	—	342	344
Hitelbank	—	92.5	92.5
Magyar Bank	64	63.5	62.5
Leszámitoló	61	61	60.5
Keresk. Bank	140	139.5	139.5
Kőb. Takarék	—	45	45
Pesti Hazai	—	104.5	104.75
I. Magy. Bizt.	1200	1197.5	1195
I. Bp. Gőzm.	—	36	—
Királymal.	—	25	25
Bauxit	—	425	420
Beocsini	—	33.25	34
Bors. Szén.	—	25	26.5
Kohó	—	34.25	34.25
Aszfalt	—	13	12.5
Kőszén	805—803	805	805
Salgó	64—65	65	63.75
Urikányi	—	51	51
Fővárosi	—	11 á	11
Franklin	—	15	15
Rigler	—	130 á	135
Stephaneum	—	14 á	14
Csáky	—	19	—
Fegyver	—	171	—
Ganz	—	54	53
Rima	182.5	182	177.5
Levante	—	2.30	2.25
Trust	—	94	91
Ausztria	—	52.5	55
Délcukor	—	159	—
Magy. Cukor	183—184.5	184	180.5
Georgia	—	40.5	40
Izzó	340—330	335	330
Dreh.-Hagg.	—	365	360
Fővárosi	—	69	67
Gschwindt	—	2005	2000
Királysör	—	52	50.5
Polgári Sör	—	760	755
Danica	—	6.50	6.50
Gumi	93	92.5	90
Vasuti Forg.	48—49	48.5	49
1914. é. 4½%	—	475	—
1927. é. 6%-os	—	118.75	—
4%-os áll. ny.	—	100%	—
Népszöv. font	—	78	—
Kényszerk.	—	80	—
Pesti H. 7.5%	—	139	—

Valuták. Szlovák korona 11.45—11.75, lei 1.95—2.05, lira 17.40—17.90, svájci frank 79.60—30.60, svéd korona 81.70—82.70.

Az amszterdami, belgrádi, brüsszeli és oslói kifizetések árfolyama csak a magyar-német devizakompenzáción keresztül lebonyolódó elszámolási forgalomban, a párisi kifizetések árfolyama pedig csak a meg nem szállt Franciaországgal szemben az áruforgalom körén kivül eső követelések és tartozások, valamint az 1940 julius 16-a előtti áruszállitásokból keletkezett követelések elszámolásánál érvényes. A madridi kifizetés jegyzése kizárólag az 1940 julius 15-én életbelépett magyar-spanyol kereskedelmi és fizetési megállapodás keretében lebonyolódó fizetésekre vonatkozik.

LÓVERSENY

A jubiláris Alagi-dij

Pünkösdvasárnap először a nyeretlen kétévesek futamát bonyolitják le a rákosi pályán. Az annakidején 13.000 pengőért vásárolt Olympia és az angliai eredetü Petúr bán közül várjuk a verseny nyerőjét. A Solymári-dij tipelés és fogadás szempontjából nagyon nehéz futam. Hugom, Marcal, Pityke, Baku kitünő versenylovak, Burella pedig óriási szerencsével versenyez. Csokor II. legutóbb valósággal lelépte ellenfeleit. Igaz, azok gyengébb tudású ellenfelek voltak. Az eladó kétévesek között a Femina—Mókám befutó a tipünk. Az Alagi-dijat ezúttal *ötvenedszer* futják le. A győztes most 30.000 pengőt kap. Nyolc hároméves ment jeleznek indulónak. Csóri, Udvarhely és Díszes küzdhetnek legtöbb győzelmi reménységgel az értékes díjért. Az V.-ben Basalak, Menyecske és Soros, a VI.-ban Orbán, Hatos és Almaviva, a VII.-ben Árkász, Tátika és Sequence, a VIII.-ban pedig Kismiska és Szamaláng közül várjuk a verseny nyerőjét.

Magyar Lovaregylet

ma és holnap d. u. 3 órakor **versenyt tart**

A Margitszigeti-dij

Pünkösdhétfőn is először a nyeretlen kétévesek küzdenek első győzelmükért Olympia, Petúr bán, Alba regia, Tüzes — ha vasárnap nem jutottak első díjhoz, hétfőn újból jó eséllyel startolhatnak. Az eladó nyeretlen kétévesek között a szürke Arabis megverheti Brigant II.-t. A III. oszt. korteherversenyben Silbak-nak Sweet Load (Klimscha) és a már egymásután két győzelmet aratott Jónás a legveszedelmesebb ellenfele. A IV. futamban azonban ismét kétéves telivéreket nyergelnek fel. A Margitszigeti-díj 1000 méteres távján az eddig már versenyt nyert kancák közül Nerine, Pazar és Felemás találkozik a legutóbb nagy favoritként kikapott Noemival, továbbá Dumpinggal és Sirállyal. Igen érdekes küzdelemre van kilátás. Nerinet külföldön, Aga Khan herceg ménesében tenyésztették, Pazarért, melyről az a hir járja, hogy a legjobb Artist's Proof-ivadék, az alagi csikóárverésen 8000 pengőt fizetett gazdája (az annak idején 10.000 pengőért elkelt Ural féltestvére), Felemás viszont bemutatkozásakor szemre igen tetszetős győzelmet aratott jó kétévesek ellen Noemitól már eddig is sokat várt istállója. Dumping a híres Ultimo G.-nek, Vinko H.-nak, A tempo-nak, Bimbo H.-nak, Sirály pedig Egyetlen-nek és Fényesbogár-nak a féltestvére. Azt hisszük, hogy Nerine szerzi meg a tizezer pengős díjat és Pazar lesz a második. Az V.-ben Árkász-nak és Szeles-nek Perzsa, Tátika és Ugródeszka komoly ellenfelei. A VI.-ban Mokány és Diszkrét, a VII.-ben Sütvény és Tourbillon, a VIII.-ban pedig Csalafinta, Álca és Etele közül kerülhet ki a nyerő.

Főszerkesztő: Dr. LÉGRÁDY OTTÓ
Felelős szerk.: Dr. BENDA JENŐ

Őskeresztény származásu, teljesen perfekt

gyors- és gépirónőt,

a német nyelvet jól biró, komoly, intelligens leányt mielőbbi belépésre keresek. Ajánlatát **„Osztatlan munkaórák"** jeligére Arató hirdetőirodába, Erzsébet-körut 14. kérem. 3882

Remetehegy legszebb gyümölcsöse

2 szobás, mellékhelyiségekkel, azonnal beköltözhető nyaraló, Kolostor-ut 20., szabadkézből eladó. Bővebbet telefonon: 148-281. Ünnepek után. 3859

Iparvállalat keres

perfekt gyors- és gépirónőt

aki az összes irodai teendőkben jártas, ezenkivül gyakorlott telefonkezelőnő. — Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Keresztény 8167" jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10. szám.

KIS NYILTTÉR

Sürü szedéssel 1 sor P 1.14, vasárnap P 1.90, további sor 76 fill., vas. P 1.34. Kiemelt szedéssel 1 mm 38, vasárnap 64 fill. Gyüjtőhirdetések igen olcsó dijszabás szerint

MUNKA
FÉRFI ÁLLÁS

Irodai alkalm.

Gyakorlott ösk. számlázót és utókalkulánst felvenne elektr. üzem. Részl. ajánl. „Előmenetel 82930" jel. főkiad.

Fiatal ösker. műszaki képzettségü tisztviselőt keresünk azonnalra. — Ajánl. „Állandó 13434" jel. Blocknerhez, Városház-u. 50201

Doktorált ösker. ur kereskedelmi gyakorlattal vidéken elhelyezkedne. Megkeresések „Vidék 50207" jeligére fők.

Altisztet felv. Ajánlatokat referenciákkal „Ügyvédi iroda" jeligén Aratóhoz, Erzs.-krt 14.

Magkereskedés felvesz keresztény, igyekvő fiatalembert szakismerettel azonnali belépésre. „Jó előmenetel 82921" jeligére főkiadóba.

Nyugdijas keresztény urat, aki gépirni is tud, irodai munka elvégzésére felveszünk. Ajánlatok „Kőbánya" jel. Erdős hird. Teréz-krt 35

Fiatal kezdő, jól számoló ker. származ. gyakorlással kötszövöttárugyár azon. belép. keres. „Statisztikai munka 59721" jel. fők.

Könyvelésben jártas ösker munkaerőt, lehetőleg azon. belépésre alkalmaz főv. nagyvál. Kézirásos aj. „Havi 350" jel. Haasenstein, Dorottya 8

Gyakorl. ösk. elszámolót legk. VII. 1-i belépésre alk. nagyobb főv. mezőgazd. szöv. Kézir. ajánl. „Havi jöv. 400" jel. Haasenstein, Dorottya-u. 8.

Üzletszerző tisztviselőt lapvállalat keres fix és külön jutalékkal. „Őskeresztény, tanusitványos 82909" jel. fők.

Autóvállalat keres azonnali belépésre ősker. alkatrész adm. ismeretekkel rendelk. rakt. tisztviselőt. „Anyagbeszerző 64615" jel. fők.

Gyorsgépiró gyakorlott, keresztény, igény megjelöléssel ajánlkozzon „Favállalat 9340" fők.

Őskeresztény, iktatásban, irattározásban jártas férfi munkaerőt keresünk. Nyelvismerettel előnyben. Saját k. irt aj. „Ipartestület 34664" fők.

Őskeresztény érettségizett 25—30 éves tisztviselőket felvesz nagy vasipari vállalat. Ajánlatokat „Vasipar 9197" jel. fők.

Felveszünk ösker. gyakorlott könyvelőt és most éret. f. is. fiat. emb. vagy hölgy. Ajánl. fiz. igénnyel „Középgyár 9091" jeligére fők.

Órakönyvelést, felfektetést, restanc. ellenőrz. vállal ösker. mérleg-, adószakértő. Telefon 130-779.

Előkelő gyár keres munkásügyek, accord, bérelszámolásban jártas, ösker. osztály-vezető tisztviselőt. „Nagy gyakorlat 34703" fők.

Vegyitermék nagykeresk. keres mérlegképes ösker. németül tudó könyvelőt (nőt). Igény megjelölésével „8—4-ig 34701" Erzs. fők.

Keresztény, gyakorlattal biró Evolut könyvelőt (nőt) keresek délelőtt 8—1-ig. Ajánlatokat „Evolut 82829" jeligére főkiadóba.

Keresztény érettségizett fiatalembert (leányt) gagonaszakmába gyakornoknak felveszek. Ajánlatok „Gabona 82830" jeligére főkiadóba.

Bankügyekben jártas könyvelő felv. Ajánl. „Keresztény 39 64706" jeligére főkiadóba.

Nyári hónapokra keresztény gyakornokot, esetleg egyetemi hallgatót keresünk. „Építési vállalkozó 5345" jeligére főkiadóba.

Mérlegképes ker. könyvelőt (nőt) felvesz Kötőgyár. T. d. e. 424-588.

Gyakorlott férfi v. nő őskeresztény gépirót keresünk. „Szövetség" jeligére Arató hirdetőbe, Erzsébet-körut 14.

Könyvelni tudó fiatalemb. jó összeköttetésü r.-t.-nál felvét. Ajánl. „Keresztény" jel. Haasenstein, Dorottya-u. 8.

Önálló mérlegkészitőt felveszünk. Ziska Utóda, Eötvös-u. 49. 59786

Acélárugyár azonnali belép. ker. gyak. ősker. **HINZ KÖNYVELŐT** (nőt) leh. ném. nyelvtud. Ajánl. „Délvidék 64722" jel. főkiad.

Azonnal felv. 1939. IV. t.c. alá nem eső gyors- és gépirót (nőt) és irodai tisztviselőt könyvelési tud. Jelentk. Dr. Láng hird. Ferenc-krt 23.

Nagykeresk. felvesz azonnal szinkeresztény A) önálló könyvelőt, B) irattárosnak nyugd. urat. „Alaposság" jel. Pogány Hird. Váci-u. 45

Gyakorlott keresztény ügyvédjelöltet keresek azonnali belépésre havi 230.— P illetménnyel. Jelentkezés telefonon: 11—59—59. 9291

5 gimn. végzett fiatalember elhelyezkedne. „18 éves ősker." Tenzenr, Szervita-tér.

Máv. nyudijas segédtiszt, ősk. irodai, raktárnoki, pénzbeszedői, bizalmi állást vállal, vidékre is. „Megbizható 34640" Erzs-krti fők.

Bornagykereskedésbe gyakorlottal, borhoz is értő adminisztrativ tisztviselő ajánlkozik. „Őskeresztény 9162" f.

Fiatal iró, jó stiliszta, magántitkárnak ajánlkozik. „Őszker. 49662" jeligére főkiadóba.

Elsőrangu keresk. erő, szervező, mérlegképes, magy.-ném. perf., nagy ipari praxissal, állást keres. Tanusitványos. „Korrekt 9236" fők.

20 évig vezetői állásban volt, jó szervező, magyar, német tudásu őskeresztény elhelyezést keres. „Megbizható 5346" jeligére a főkiadóba.

Okleveles közgazda, számvevőségi tisztviselő délutáni (esti) előfoglaltságra ajánlkozik. „Bizalmi állás 82703" jeligére főkiadó.

Testnev. főisk. hallg., irodai gyakorlattal, üdülőtelepen, strandon, szállodában: felügyelői, titkári állást keres. „13131—17668" Kriszt. fiókba.

Mezőgazd. szakiskolát végzett ősker. fiatalember kezdő gyakorn. állást keres. Cim: Medgyesegyháza. Hangyavendéglő. *64607

Ösk. fiatalember 5 középiskolával irattárosi, raktárnoki, hasonló tisztviselői állást keres. „Nagyvállalat 49419" jeligére főkiadóba.

4 középiskolát végzett őskeresztény hadiárva irodagyakornoki állást keres. Karádi József, Bp. IX., Drégely-utca 16. I. 20. 49360

2 ker. tanf. jelesen végzett 4 középisk. ősker. könyv., üzemi v. műsz. tisztv. állást keres azonnalra is. Strasser iroda, Báthory-u. 7. T. 113333.

Órakönyvelést vállal ősker. mérlegképes könyvelő „Precis 1942" főkiadó.

Magyar, német, angol, francia, olasz levelezést, leirást vállalok. Saját géppel házhoz megyek. Tel. 457—069.

Irodai mindennemü számadási munkákban jártas volt hivatalnok foglalkozást keres. Cim a főkiadóban.

3-ad éves jogszigorló, francia, román, magyar nyelvtudással megfelelő állást keres. Ajánlatokat „Erdélyi 34742" Erzsébet-körut fők.

Gazdaságban, iparban, kereskedelemben munkát vállal sokoldalu gyakorlattal szorgalmas nyugdijas főjegyző. Jel. „Megbizható 64727" fők."

Órakönyvelést, mérlegkészitést vállal. „Keresztény főkönyvelő 64794" főkiadóba.

Mérlegkészitést, könyvelést tanit „Vállalati ker. főkönyvelő 64785" fők.

Nyug. közig. tisztviselő, 42 éves, őskeresztény, elhelyezkedne vállalatnál, Boldizsár István, Bp., Vörösmarty-u. 67. II. em. 39969

21 éves, ker., V. gimn. végzett fiatalember irodai állást keres. „Kezdő 50036" jel. Erzsébet-krti fők.

Műszaki (elektr.) tisztviselő, tanusitv., fél-, eseti, egész napi elfogl. keres. „Szerény 98372" fők.

Ügynök

Őskeresztény előfizetésgyüjtők adják le cimüket „Ifjúsági lap 64616" jeligére a főkiadóba.

Képviselőt keresek Budapestre és környékre bőrönd és táskák eladására. Ajánlatok „Elsőrangu minőségek 1942" jeligén főkiadóba.

SZINHÁZ

Pletykálkodás

Tündérlak Magyarhonban, közepes francia vaudeville volt, amelyből valamilyen bécsi darabgyáros egy még gyengébb zenés vigjátékot fabrikált. Különös, hogy éppen ehhez a harmadrangu műhöz, amelyet utóbb magyar szinre alkalmaztak és aktuális tréfákkal, népdalokkal tüzdeltek tele, füznek bennünket feledhetetlen emlékek. A *Tündérlak Magyarhonban*-t most *hatvan éve* játszották a Népszinházban, a két főszerepben *Soldosnéval*, a későbbi Blahánéval és *Tamásival* azon az ünnepi előadáson, melyet az ezer piros rózsával diszitett baloldali proscénium páholyból végignézték *Rudolf trónörökös* és ifju felesége, *Stefánia trónörökösné*. Egy héttel esküvője után, a a királyfi varázslatosan szép, szőke, *alig tizennyolcéves* hitvesével eljött Budapestre, hogy megismertesse vele a magyar fővárost. Itt tartózkodásának programmjába volt felvéve a népszinházi est, melyen a trónörökös pár *József* főherceg és *Klotild* főhercegnő, továbbá *Coburg* Ágost és Fülöp hercegek kiséretében jelent meg. *Rákosi* Jenő, a szinház igazgatója fogadta az előkelő vendégeket, akiket a közönség az est folyamán páratlan ünneplésben részesitett.

Mihelyst helyet foglaltak, Rákosi Jenő ötletessége meghatóan kedves meglepetéssel szolgált Stefánia trónörökönének. A megerősitett zenekar a *Brabançonne*-t játszotta, a belgák nemzeti dalát, *Campenhout* énekesnek, a brüsszeli királyi kápolna egykori igazgatójának szerzeményét. Még I. Lipót király, a trónörökösné nagyapja elrendelte, hogy a *Brabançonne*-t, mint a belga nemzetiség jellegét feltüntető dallamot, minden népies ünnepélynél el kell játszani. Stefánia trónörökösnét láthatóan meghatotta a szinház e figyelme, amiért előadás végén még külön is kifejezte köszönetét Rákosi Jenőnek.

Az előadást Vörösmarty *Szép Ilonkája* vezette be, amelyből azonban az előkelő vendégek csak oly keveset értettek, mint a szinrekerült darabból. Érdeklődésüket azonban Tamási, és főként Soldosné művészi játéka mihamar felkeltette és amikor Blaháné elénekelte a *'Mi füstölög ott a sikon távolba...* és utána a *Cserebogár, sárga cserebogár...* cimü hires magyar nótáit, minden ceremónia nélkül olyan viharosan tapsolták, hogy mindkét dalát meg kellett ismételnie.

Hatvan esztendeje van ennek a népszinházi estének és az odaadó ünneplés lázában valóban senki sem sejthette, hogy a megvesztegetően szép és végtelenül boldog trónörököspár házassága, mely az egész életre köttetett, már *nyolc évvel utóbb* fájdalmasan tragikus befejejést nyer.

A müvészvilág népszerü doktora, a közkedvelt *Pollatschek* Elemér tanár, nemrégiben háromnapos pihenőre Balatonfüredre utazott.

— Mindent elintéztem, nem hiszem, hogy távollétemben keresni fognak — mondotta bucsuzáskor megbizható segédorvosának, — de ha valaki mégis jelentkezne, hát legyen szives, lássa el szokott gondosságával.

Pollatschek tanár bizonyára még a vonaton ült, amikor hevesen megszólalt rendelőjének csengője. Egy régi kedves kliense, *az ismert énekes* kereste, berekedt, azért jött, hogy fujjon bele a torkába. Egész jelentéktelen orvosi beavatkozás volt, a tanár ur segédje néhány perc alatt elintézte.

Annál nagyobb volt a jó doktor csodálkozása, amidőn *befejezve a rendelést*, meglátja a várószobában az énekest, kényelmesen elhelyezkedve egy széles bőrfotelben egy tanulmányi képesujságba elmélyedve.

— Mire méltóztatik várni? — kérdi tőle meglepetten.

A paciens elégedetlenül méregette végig tekintetével.

— Kérem doktor ur — mondta megtörődötten —, ön ugylátszik nincs tudomásul tájékoztatva afelől, hogy én a tanár urtól *uzsonnát is* szoktam kapni.

Az egyébként mindent elnéző és megértő rendező ezuttal *utoljára* figyelmeztette a szinház népszerű szerelmes szinészét, hogy ha legközelebb is elkésik a próbáról, feliratja, megbünteti.

— Hát mi az ördögöt csináljak, ha minden legjobb akaratom ellenére is elalszom?

— Szerezz egy wekkerórát!

— Próbáltam, a ketyegésétől nem tudok aludni

— Hát keltesd fel magad az ébresztővel. Telefonálj előző este 140—016 alá és kérd meg a kisasszonyt, hogy csengessen fel. Én is igy szoktam.

— Csakugyan, ez jó gondolat, mindössze az a jelentéktelen hibája, hogy nincs telefonom.

— Találj ki akármit, de figyelmeztetlek, hogy ha még egyszer elkésel, könyörtelen leszek.

A szinész belátta a rendező igazát, a próba csakugyan nem állhat meg és nem illik váratni az egész társaságot, mig ő végre megjelenik. Még soká gondolkozott, *kivel, hogyan* ébresztesse fel magát, mig tépelődésének eredményeképpen, *királyi pontossággal jelent meg* a próbákon.

— No ugye, hogy fel tudsz kelni, ha akarsz — dicsérte a rendező.

— De amig rájöttem a nyitjára!

— Hát hogy oldod meg a dolgot? — érdeklődtek a kollegák.

— Előző este levelet irok magamnak és a postás másnap délelőtt pontosan fél tizkor becsenget!

— És ha a postás megunja a csengetést és az ajtón bedugja a levelet?

— Csakhogy én nem teszek a levélre bélyeget, igy hát a postásnak muszáj csengetnie a büntetéspénzért.

— És naponta megfizeted a portót és külön a büntetést?

— Jut eszembe! Egyszerüen *nem veszem át a levelet.* Azt mondom a postásnak, hogy aki nekem ir, bélyegezze fel a levelét. Igaz?

Sorry

Ballonkabát Brück Gróf Teleki Pál (Bálvány)-u. 2. (Rigler mellett)

Egy elmaradt előadás

Fényes Alice vasut- és autókalandja

Sajnálatos körülmények között maradt el a Vigszinház péntekesti előadása. *Fényes* Alice, a *Tábornok* egyik főszereplője, *Nagyváradra* utazott, abban a hiszemben, hogy idejében megérkezik a pénteki előadásra. Szerencsétlenségére a müvésznő *lekéste a vonatot* és mire *autót* sikerült szereznie, mire megérkezett Budapestre, már jóval elmult *az előadás kezdete*, melyet végül is *nem lehetett megtartani.*

Ezt a „lemaradást" természetesen nagy izgalmak előzték meg. A közönség nem tudta mire vélni, hogy a függöny még jóval negyed kilenc után sem ment széjjel és előbb tapsolni, majd *zugolódni* kezdett. Ezalatt még mindig remélték a szinháznál, hogy *Fényes* Alice megérkezik, akiért elküldtek, telefonáltak, de mindhiába. Az ügyelő végre is kénytelen volt bejelenteni hogy Fényes Alice lemaradása miatt *az előadást nem lehet megtartani.* Alig hogy a bejelentés elhangzott és a közönség javarésze elégedetlenül és haragosan távozott, befutott Fényes Alice autója.

Zokogva beszélte el késedelmének okát, de a sajnálatos eseten — akkor *9 óra már jóval elmult* — nem lehetett segiteni. A müvésznőt annyira megviselte ez a szinházak életében kivételesen ritka lekésés, hogy az *átélt izgalmak következtében betegen fekszik* lakásán.

baktis melltartónál tökéletesebbet — akármit mondjanak — találni nem lehet. 3024

Nyári muri

Bemutató a Vidám Szinházban

Régi ismerőst láttunk viszont a Vidám Szinházban: Julius *Horst* eredetileg *Tessék szellőztetni* cimü bohózatát, amely *Harsányi* Zsolt kissé átfésült javitásában most *Nyári muri* cimmel került a közönség elé. A viszontlátásnak örültünk, mert a darab mulatságos, tele van a bohózatok hagyományos, de mindig célbataláló helyzeteivel.

Arról van szó, hogy két férj — após és vő — négyhetes szabadságot kap a feleségétől. Ezalatt a két asszony is szabadságra megy s hogy végül találkoznak, azt, ugyebár, már mondani sem kell. Mulatságos bonyodalmak kergetik egymást, mig eljut a bohóság a kibontakozásig.

A Vidám Szinház *Kővári* Gyula friss ütemü rendezésében hozta ki az ujdonságot. A franciás Lengyel Gizi, a bőhumoru *Kökény* Ilona, az elegáns *Kertész* Dezső, a jóizü *Bihari* Nándor s a száraz humorával ható *Kővári* remek bohózati együttessé formálódott össze. Ezt az ötösfogatot sikeresen egészíti ki a kedves és ügyes *Török* Ilona, a pergőnyelvü *Mórocz* Gabriella, a szemreváló *Hollós* Melitta és *Medvigy* Márta, továbbá *Berky* József és *Szalay* Gyula.

HALLÓ!

— Itt Hamvay Lucy!

— Hogy van a szezon nagy-nagy beugró-müvésznője?

— Igy tartanak számon?

— Kevés szinésznő dicsekedhetik olyan kettős bravurral, mint egyik napról a másikra eljátszani a IV. Henrik nehéz drámai női szerepét, azután pedig szinte egyik óráról a másikra beugrani a „Száz szál piros rózsa" primadonnaszerepébe, Honthy Hanna helyett is játszani napokon keresztül... Bersze, azért jobb ma egy eredeti szerep, mint holnap egy beugrás!

— Ebben igaza van! Egyelőre most végeztem a „Tahiti gyöngyé"-vel... Sorozatos előadások után jólesik egy kis pihenés...

— És aztán?

— Az őszi szezonban, remélem, megkapom azt a feladatot, amelyre várok...

*** Kata—Kitty—Katinka.** Május 26-án, kedden este érkezik el 25. előadásához a Fővárosi Operettszinházban Hegedüs Tamás „Kata—Kitty—Katinka" cimü nagysikerü zenés vigjátéka, mely a premier kitünő szereposztásában fulotta be az első jubileumhoz vezető utat.

ROSITA SERRANO jun. 2. és 4.
Vigadó 8. **Különböző müsor.** Jegy Rózsavölgyinél.

A szinészeti és ujságirói ösztöndijak pályázói

A Budapest székesfőváros polgármestere által kiirt négy darab, egyenként ezerpengős szinészeti ösztöndijra a következők nyujtották be pályázatukat: Bozóky István, Czimbolinetz Turáni Endre, Feleki Fecser Sári, Fónay Márta, Hidassy (Hinternasz) Sándor, Járay József, Kollár Livia, Lázár Gida, Mészáros Ági, vitéz Molnár Iván, Náray Teri, Pataky Jenő, Raffay Blanka, Rápolthy Anna, Sikolya István dr., Steinauer Göndör Klára, Szabó Miklós, Szemlér Mária, Ujlaky László.

A Rákosi Jenő ujságiró dijra tizennégy ujságiró pályázott.

Szendy Károly polgármester intézkedik a birálóbizottság összehivása iránt, s ezután — előreláthatóan junius hó közepén dől el, hogy kik kapják a szinészi és ujságirói ösztöndijakat.

Nemo kapitány regénye

A Fényes-cirkusz legujabb, óriási attrakciója Togare vetélytársa, *Nemo kapitány,* illetve a világhirü állatidomár tigriscsoportja. Nemo kapitány, akinek neve ugy cseng, mint a hires Verne-regény hőséé, páratlanul érdekes körülmények között jutott ma már világhirü nevéhez. Mint leszerelt gyarmati tiszt egy saját idomitásu tigriscsoporttal tért vissza Európába, mikor Kréta szigete körül hatalmas viharba került a hajó. A volt tiszt lesietett a nyugtalankodó fenevadak közé, hogy személyes jelenlétével lecsillapitsa őket. A vihar azonban ugy felbőszitette az amugyis ingerlékeny állatokat, hogy gazdájukra támadtak. Szörnyü tiz perc következett, az artista két bátor segédjének mégis sikerült valahogy a több sebből vérző embert a vadállatok karmai közül kiszabaditani. A sulyosan sebesült embert az egyik görög kis városban tették partra, a hajó tovább ment és ő hónapokig élet és halál között lebegett a kórházban. Az idegizgalom következtében akkor *elvesztette emlékezőtehetségét* és a kórházban, mint Nemo, vagy Sanki kapitányt tartották nyilván. Mikor hónapok után a hajó visszatért érte, fedték fel kilétét, de ehhez a névhez későbbi artistapályáján ragaszkodott, mert nem hagyott fel a tigrisekkel, példátlan kitartással olyan számot tanitott be a vadállatoknak, amely egyedül áll az artisták világában .Tigrisei mint kötéltáncosok produkálják magukat egyéb más mutatványuk mellett. Nemo kapitány tigriseinek *óriási sikerük van most a Fényes-cirkuszban.*

HANGVERSENYEK

Magyar Passió, Ottó Ferenc uj oratóriumának bemutatója 30-án. Továbbá: **Bach** Wachet auf kantáta.

SAUER emlékest juni. 3.

József főherceg őfensége fővédnökségével, Sauer máj. 6-ra tervezett müsorával. **Beethoven:** Appassionata (**Engel** Iván), Brahms, Scarlatti, **Schumann:** Karneval (**Faragó** György), **Liszt—Sauer:** Funerailles, Jeux d'eau (**Stefániai—Lászlóffy** 2 zongorás), **Chopin**-sorozat (**Károlyi** Gyula), **Liszt:** Petrarca szonett és Rákóczi-induló (**Dániel** Ernő). Jegyek Koncertnél

*

Magyar Gábor-csellóest 26-án, kedden. Z. este 8. Jegyek tel.: 339-531.

*

HARMÓNIA

Jegyárusitások: Mária Valéria-u. 12. Tel.: 184-501 és Rákóczi-ut 36. (Szöv. Bolt. Tel.: 226-437.

Müvészek Zenés Vidám Estje 31. M. Müv. Háza ½8. **Népdalok: Nagy** Izabella, **Vörös** Sári, **Cselényi, Sáray** és cigányzenekara, **Kabók** (köszönt.). **Tánczene:** (chanson) **Nagykovácsy** Ilona, **Pethes,** (paródiák) **Holéczy**-együttes, **Rádió-zenekar, Losonczy** vez. **Rátonyi** konferál. **Operett:** Lehár: Szép a világ (dióhéjban), **Osváth, Sárdy, Marsovszky** (beszélő, **Maleczky** (rendez).

FERRARA vezényel

Filh. Társ. rendkiv. hangversenyén jun. 1-én, M. Müv. Háza, ½8. Müsoron: **Rossini, Mussorgsky, Martucci** (bemutató), **Strauss R., Dvorák**-müvek.

Kreutzberg-táncest **elmarad.**

* **Növendékhangverseny.** A Zeneművészeti Főiskola legutóbbi növendékhangversenyén több igen tehetséges müvészjelölt szerepelt. Különösen kiemeljük Sallay Józsa szép szopránját, feltünő énekkulturáját és müvészi, stilusos előadását. Elsőrendü oratorium-énekesnőt ismert fel benne a hallgatóság. Kitünően képzett, talentumos pianista Bálint Tibor és Bánhalmi György. Értékes hangja van Nemes Annának és nagyon jó cellisták Mihály Ferenc és Thiring Zoltán.

* **Ária- és dalest.** Kozák Imre és Szegedi László fiatal énekmüvészek szép sikerrel rendezték meg hangversenyüket a Zeneakadémián Földes László zongoraművész alkalmazkodó zongorakiséretével. A koncerten közremüködő Kósa Ilonka, Warga Livia, Németh Anna, Sárdy János, Fodor János szintén bőven osztoztak a sok tapsban, ünneplésben.

Falstaff

Felujitás a Nemzeti Szinházban

1.

Előző cikkemben ismertettem a *IV. Henrik* átdolgozásának és rendezésének elméleti részét. Az előadás hatása azt mutatja, hogy a papiron legkifogástalanabbul elgondolt megoldás is veszithet a gyakorlatban a kivitel mellékkörülményei miatt.

Az átdolgozás, a sok rövidités ellenére is, hiánytalanul tolmácsolja a kétrészes darabot, talán csak a lelkiismereti dráma veszit erejéből. A király jelentős nagy magánbeszéde kimarad, emiatt személye halványabb. Egyébként minden lényeges mozzanat sorrakerül a kurtitott jelenetek során s amennyit az eredeti mü tartalmaz *drámaiságban,* annyit az átdolgozás is megéreztet.

2.

Az uj rendezésben viszont az egyes képeket és gyakorta a szineszeket is zavarja a fölösen sok lépcső. Ha a tagolt tereket nemcsak egy lépcsőfok választja el egymástól, akkor külön térnek számit a lépcsőzet is. Itt tér el a gyakorlati megoldás az elképzeléstől.) A függönyökre festett szinhely-jelzések igen kevéssé segitik a néző képzelőerejét, ha nem szobáról, zárt helyről, hanem szabad vidékről van szó. A szinpadkép ilyenformán erőltetett és nem szép. Az oszlopokra helyezett, korlátokkal ellátott felső szinpad csak pillanatokra vesz részt a játékban, a többi jelenetben felesleges s ok nélkül zavarja a képet. A csatajelenetekben a „játékosság" visszásan hat, nem illeszkedik a történés komolyságához. A szöveg pedig ezekben a percekben nagyon is komoly levegőt kivánna meg.

A jelmezek élénk szinei is tulzottan könnyeddé teszik a képhalásokat a történelmi jelenetekben. Egyébként is Shakespeare történelmi játékaihoz, érzésem szerint, ma már csak pasztellszinü jelmezek illenek. A halványabb, tompább szinezésben több a méltóság s a régmult érzékeltetése.

Mindettől eltekintve, *Fábry* Zoltán munkája egyéni és érdemes kisérlet, sok érdekes és jó eredményt jelent. A képek gyorsan követik egymást, a játék eleven, a szinészek mozgása stilusos, a komédiázó jeleneteket sok talpraesett ötlet szinezi.

3.

A szereposztás egyenetlen. A történelmi téma mellékes bohókás figurájából cimszereppé előléptetett Falstaffot *Lehotay* Árpád játszsza, stilizált maszkban. Falstaffja, a hagyománytól eltérően, élénk és gyorsbeszédü. Ezt helyesnek érzem. Egyébként kedves, komédiás behemót, de életize kevés, bizonyára a stilizált beállitás következtében. A harsogó, áradó humor, amely az avult tréfákat is élővé melegitené, csak ritkán szólal meg a szinpadon. *Apáthy* Imre találta meg leginkább a szerepének megfelelő magatartást. Fiatal Henrik hercege igen szépen, tisztán beszél. Könnyed, jókedvü, ahol kell és kisüt belőle az erő, a leendő király, a komoly percekben. Szereplésének csucspontja a korona-jelenet. Ebben a képben *Nagy* Adorján is kiemeli IV. Henrikjét egyébként kissé szürke felfogásából. *Naszódy* Sándor még nem eléggé mély és erős, hogy kellő ellenjátékosa lehetne Apáthy hercegének. Irama van, heve is, de nem sugárzik belőle az a félelmes erély és láng, amellyel Percy — az örökké vérbeborult agyu Hővér — megriasztja ellenfeleit. Feltünően jó volt *Ujlaky* László Worcester szerepében. Szivesen látnók nagyobb klasszikus feladatban is. *Rajczy* Lajos Poinsa nem eléggé jelentékeny, szinesebben kellene résztvennie a kocsmajelenetek komédiában. *Matány* Antalnak (Bardolph) borvirágos orru, sátáni maszkja a legjobb. *Major* Tamás Glendowerben adós marad minden szinnel, mulatságos viszont Pistol szerepében, játéka ötletes, ötletei játékosak. Az egész darab során az egyik Eatscheap-jelenet, Pistol és Falstaff között, szólaltatja meg leginkább a shakespeari humort. Igen jó *Szabó* Margit kocsmárosnéja és eleven *Vándory* Margit Vászon Dorkája is. Az együttes többi tagja minden kiütköző hiba nélkül szolgálja a darabot, de nincs alakitásaikban különösebben felötlő mozzanat sem.

Végül meg kell jegyeznünk, ha a *IV. Henrik* előadása — a szinházjátszás egyik régi, sokszor vitatott kérdése — ezuttal sem hozott különösebben hangos sikert, örülünk, hogy megpróbálkoztak vele. Mindig helyeseljük, ha a szinház nem tér ki a küzdelmesen megoldható feladatok elől hamar idejüket muló, könnyü eredmények kedvéért. A vállalt feladatban a legnehezebb Shakespeare-tételek egyikéről van szó. Még kisérleti megoldása is a Nemzeti Szinház hivatásához tartozik.

L. V. E.

Petheő Attila halála

A Nemzeti Színház közkedvelt, népszerű művésze: Gyüngyüsi Petheő Attila életének 51-ik évében, pénteken, hosszas betegség után meghalt. Halála nagy és előkelő rokonságot borított gyászba és a gyászban osztozik a Nemzeti Színház és az egész művészvilág. Petheő Attilát május 26-án, kedden délután négy órakor temetik a kerepesi temetőben, a székesfőváros állal adományozott disszirhelyre. A temetésen a művész utolsó kívánságának megfelelően gyászbeszéd nem hangzik el.

Bicikli és tenisz
cipőssek
Fe da M ny tól

SZINHÁZAK MÚSORA:

Vasárnap, május 24

OPERA: A walkür (½7). Bérletszünet.
NEMZETI: Falstaff (½8). I. 19.
NEMZETI KAMARA: Hősök nélkül (¾8).
MŰVELŐDÉS HÁZA: Légy jó mindhalálig (délután 4 és este ½7). Filmelőadás.
MADÁCH: Domino (délután ½4 és este 8).
VIG: Naplemente előtt (délután ½4). — Csigaház (este 8).
UJ MAGYAR: Vén diófa (½4 és 8).
ANDRÁSSY: Gazdátlan asszony (½4 és 8).
PESTI: A bolond Ásvayné (d. u. 4 és este 8)
KAMARA VARIETÉ: Szerelemből jeles (délután ½4 és ¾7; este 9).
FŐV. OPERETT: Kata, Kitty, Katinka (½4, 8).
VIDÁM SZINHÁZ: Nyári muri (4 és 8).
NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK: Mesejáték (délután 4). — Kacagó-est (este 8).
ROYAL REVÜSZINPAD: Royal Kurir (délután ½5 és este ½9).
KOMÉDIA ORFEUM: Női napozó (½5, ½9).
ERZSÉBETVÁROSI: Mit susog a fehér akác (délután ½4 és ¾6 és este ½9).
JÓZSEFVÁROSI: Debrecenbe kéne menni (délután 6 és este ½9).
KISFALUDY: Becskereki menyecske (délután 6 és este ½9).
FÉNYES-CIRKUSZ: Kötéltáncos tigrisek és Halálfánc a levegőben (d. u. 4 és este 8).

Hétfő, május 25

OPERA: Bánk bán (½8). Népmüv. Biz. O. 9.
NEMZETI: Falstaff (½8). II. 19.
NEMZETI KAMARA: Hősök nélkül (¾8).
MŰVELŐDÉS HÁZA: Légy jó mindhalálig (délután 4 és este ½7). Filmelőadás.
MADÁCH: Domino (délután ½4 és este 8).
VIG: A tábornok (délután ½4). — Naplemente előtt (este 8).
UJ MAGYAR: Vén diófa (½4 és 8).
ANDRÁSSY: Gazdátlan asszony (½4 és 8).
PESTI: Szerda: A bolond Ásvayné. Csütörtök:
KAMARA VARIETÉ: Szerelemből jeles (délután ½4, ¼7; este 9).
VIDÁM SZINHÁZ: Nyári muri (4 és 8).
FŐVÁROSI OPERETT: Kata, Kitty, Katinka (délután ½4 és este 9).
NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK: Mesejáték (4). — Opera (este 8).
ROYAL REVÜSZINPAD: Royal Kurir (délután ½5 és este ½9).
KOMÉDIA ORFEUM: Női napozó (½5, ½9).
ERZSÉBETVÁROSI: Szökik az asszony (délután ½4 és ¾6; este ½9).
JÓZSEFVÁROSI: Becskereki menyecske (délután 6 és este ½9).
KISFALUDY: Debrecenbe kéne menni (délután 6 és este ½9).
FÉNYES CIRKUSZ: Kötéltáncos tigrisek és Halálfánc a levegőben (d. u. 4 és este 8).

Kedd, május 26

OPERA: Nincs előadás.
NEMZETI: Falstaff (½8). III. 19.
NEMZETI KAMARA: Hősök nélkül (¾8).
MŰVELŐDÉS HÁZA: Légy jó mindhalálig (d. u. 4 és este ½7 órakor). Filmelőadás.
MADÁCH: Domino (8
VIG: Csigaház (8). B. bérlet.
UJ MAGYAR: Vén diófa (8).
ANDRÁSSY: Gazdátlan asszony (8).
PESTI: A bolond Ásvayné (8).
KAMARA VARIETÉ: Szerelemből jeles (½9)
FŐV. OPERETT: Kata, Kitty, Katinka (8).
VIDÁM SZINHÁZ: Nyári muri (8).
NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK: Toldi (4 és 8).
ROYAL REVÜSZINPAD: Royal Kurir (½9).
KOMÉDIA ORFEUM: Női napozó (½9)
FÉNYES CIRKUSZ: Kötéltáncos tigrisek és Halálfánc a levegőben (d. u. 4 és este 8).

Derü a boruban

Mező Ferenc

az amszterdami olimpiász szellemi győztesének anekdóta-gyüjteménye az első világháborúból. Ára 5.— P.

BETA KIADÁS

Kapható minden könyvesboltban s Ibusz-pavillonban

MOZI

Az első svájci film a Forumban:

ÉDESAPÁM

A Forum-filmszinház rendkivül érdekes és szép filmet mutatott be, amely azért is figyelemreméltó, mert ez az első svájci film, ami nálunk előadásra került. Egy kisfiuról szól a történet, aki törvénytelen gyermekként, egy tanyára kerül, ahol édesanyja nővére szinte félholtra kinozza. Itt, ahol a svájci havasok természeti erői ellen is folytonos küzdelem edzi s talán kissé tusságosan is keménnyé teszi az embereket, az élet szinte kibirhatatlanná válik e gyermek számára, aki egész sereg konfliktussal találja magát szemben. Türnie kell a megaláztatásokat, melyekben nevelőanyja részesiti, gyermektársai gunyolódásait és az apa nélküli élet minden keservét. A filmnek ez a része fekete szineket halmoz feketére és rendkivül realisztikusan tárja elénk az ilyen szükkeblü, önző parasztcsalád életét, bár a háttérben megmutatkozik a svájci falu sokkal felvilágosodottabb, előrehaladottabb és kulturáltabb képe is.

A film második része, amely ott kezdődik, amikor ez az agyongyötört gyermek egy szörnyü katasztrófa után megszökik a tanyáról és a gyárban dolgozó anyjához igyekszik a városba, már sokkal vigasztalóbb. Ez a rész szerencsésen versenyez az ugynevezett pszichoanalitikus francia filmekkel. Rendkivül érdekes a gyárban felkészült felvételek sorozata, a csipkeverőgépek munkája és az egész ottani élet, amelyből megmutatja, hogy Svájcban teljesen más a munkaadó és munkás viszonya, ott nem választja el egymástól az embereket a rang és a pénz! Bár a mese kissé naiv és bonyodalmaiban nem raffináltan megkonstruált, a szinészek ragyogó játéka kiegyenliti ezeket a hiányosságokat. A gyermek Robi Raft a szinjátszás egész magasiskoláját

Petra Martin
svájci drámai csillag

játssza végig, ahogy visszaszerzi magának édesapját, anyjának férjét! Aranyos, elragadó kölyök, nincs benne semmi szirupos, vagy édeskés iz, csupa természetesség és játékos ötlet ez a kisfiu. A leány-anyja szerepét Petra Martin, egy Annabellaszerü szinésznő játssza, rendkivül nagy drámai erővel. A film cselekményét egyébként a mély, őszinte emberi érzések fütik és ez teszi őszintévé és igazzá Paul Ilg nagyhirü regényéből készült alkotást, amelyet a Forum közönsége rendkivül meleg szeretettel fogadott.

A Szittya (City) svéd detektivfilmje:

Ugylátszik a svéd filmek divatja elérkezett hozzánk. Egy ragyogóan fotografált svájci népi film után csak e héten láttunk egy társadalmi témáju filmet, most pedig a Szittya (City), az amerikai gengszterfilmeket is megszégyenitő bravuros cselekménnyel biró svéd detektivfilmet mutatott be. Ugylátszik, a svédek, akik tulajdonképpen annakidején a világ első igazi filmgyártói voltak, a hangosfilmek mai versenyében ma már alaposan kiveszik részüket.

A stockholmi rendőrséget egy évek óta garázdálkodó rablóbanda nyugtalanitja. Bár a banda egyes tagjait néha el-elfogja a rendőrség, a bünszövetkezet tovább dolgozik s a főnököt rejtélyes titok homálya boritja. A rendőrség azt gyanitja, hogy az Északi Bank egyik fiatal alkalmazottja, Patrick Bergman, a bünös abban, hogy a bankot legutóbb kirabolták, azonban a bizonyitékok hiánya miatt fel kell menteni a fiatalembert, akit bankár édesapja külföldre küldött. Amikor azonban egy nap a fiu ismét visszatér Stockholmba, ugyanazon az éjjelen apja bankházának éjjeliőrét meggyilkolva találják, a kassza kifosztva tátong és a büntény jelei éppen olyanok, mint a két év előtti bankrablásnál voltak. Minden jel arra mutat, hogy Patrick a bünös, hiszen bevallása szerint a büntény idején ott volt a bankban, sőt ismerte a jelszót is, amivel a kassza nyilott. A fiu kétségbeesetten védekezik a borzalmas vád ellen, de hiába minden, a hurok szorul.

Igy indul el a film, amelynek során a gyanusitott egy régi barátja segitségével akarja kinyomozni, hogy voltaképen ki a bünös. Az ötletek és trükkök sorozata következik, ugyhogy a közönség valóban utolsó pillanatig nem tudja, mit higyjen. Egymást érik a balesetek, véletlenek. Az izgalom a nézőtéren nőttön növekszik. Egymással ellentmondó tanuk kavarják a történetet, amely a stockholmi alvilágba vezet, ahol éppen egy szinésznő kirablására szövetkezik egy társaság. Galli Giovanni a szép szinésznő akaratlanul is jó nyomot szolgáltat a rendőrségnek. Igy kerülnek a tetteshez, aki régi vezére a bandának, aki terrorizálta áldozatait, megölte azt, aki nem jól dolgozott, vagy gyanus volt és tébolyult agyának minden erejével azon munkálkodott, hogy másokat keverjen gyanuba és elérje a szinésznőt, akit évek óta halálosan és reménytelenül szeret.

Azonfelül, hogy a film a maga nemében kitünő, izgalmas és lüktető tempóju, megismerteti minket a szép és tehetséges skandináv filmsztárral, Anne-Lise Ericcksonnal.

Készül a „Müvelődés" uj filmje, a

JELMEZBÁL

Néhány napja forgatják a Hunniában *Szitnyay* Zoltán uj filmjét, cime: *Jelmezbál*. A kitünő iró, aki eddig regényeit engedte át filmesitésre, ezuttal egy *önálló filmmesét irt*, amelynek tengelyében egy nagyhirü orvosprofesszor és ennek fiatal felesége áll. Az elfoglalt professzor féltékeny a feleségére, aki körül egy fiatal festő forgolódik. A festőt éppen az a portré tette nagyhirüvé, amelyet az asszonyról festett. Egy jelmezbál után hazatér az asszony, de a férje váratlanul megérkezik és a villából az éj sötétjében kioson a festőmüvész. Revolver dörren, a festő összeesik s a rendőrség kutatja, hogy mi is történt a villában. Ez a kerete az érdekes és izgalmas filmmesének, amelyből *néhány felvételt már láttunk*. Franciás eszközökkel dolgozik *Rodriguez* Endre rendező s ugynevezett lélekanalizáló film lesz belőle. A *Müvelődés film*, amelyet a *Néma kolostor*-ral már irányt szabott magának a müvészi alkotások követésében, ugy látszik, e filmmel kapcsolatban is hü marad célkitüzéséhez és márkájához. Az orvosprofesszort *Ajtay* Andor játssza, aki e filmben játszik először igazi vezetőszerepet, nyugodt, mértéktartó és előkelő szinész. Feleségét *Szörényi* Éva jeleniti meg, a festőmüvészt *Greguss* Zoltán játssza. *Turay* Ida és *Bilicsy* Tivadar a film humorvonalán kapnak vezetőszerepet, de a fiatalok is helyet kaptak: *Nizsinszky* Tamara, *Palotay* István, *Halász* Géza személyében. A produkciós vezetője *Bajusz* Péter dr. és a film müvészi interieurjeit, a jelmezbál kosztümjeit és frizuráit gróf *Zichy* Géza Lipótné tervezi.

Mozi müsorok

(Sz = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADMIRÁL. Carl Peters. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

ALKOTÁS. Carl Peters. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.) Hétfőtől: **Tökéletes Antal.**

ANDRÁSSY. Behajtani tilos! (¾4 ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Madridi kém.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **Az utolsó Wereczkey.**

ATRIUM. Fráter Lóránd. (½6, ½8, ½10, sz., v és ü.: ½4-ko ris.)

BELVÁROSI. Kölcsönkért férjek. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: jobb t.: 2-kor is, bal t.: ¾3, ¾5, ¾7, ¾9.)

BELVÁROSI HIRADÓ (181-244). Muzsikáló május. Rajzos hiradó az otrantói csatáról. Légi támadás. Magyar, Ufa- és Luce-hiradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.

BODOGRÁF. Az asszony, az orvos és a harmadik. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

BROADWAY. Nincsska. (½4. ½6. ½8. ½10, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

CAPITOL. Ember a láthatáron. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

CASINÓ. Virrasztás. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

CITY. Mindenki gyanuls. (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¾4-kor is.)

CORSO. Vadmacska. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

CORVIN. Lélekkufárok. (5, ½8, ½10.: sz., v. és ü.: ¾3-kor is.)

DÉCSI. Mi ketten. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

ELDORÁDÓ. Láthatatlan asszony. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Pepita kabát.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **A két fogoly.**

ELIT. Vaskorona. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

FORUM. Édesapám. (½6. ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (222-199). Muzsikáló május. Rajzos hiradó az otrantói csatáról. Álompalota. Magyar, Ufa- és Luce-hiradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

HOLLYWOOD. Mellékutca. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Füszer és csemege.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **Toprini nász.**

IPOLY. Kölcsönkért férjek. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Operabál.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **Örömapa.** Hétfőtől: **Ököljog.**

JÓZSEFVÁROSI. Kölcsönkért férjek. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Tamás urfi kalandjai.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **Tisztelet a kivételnek.**

KAMARA. Szüts Mara házassága. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

LLOYD. Mellékutca. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

NYUGAT. Koenigsmark. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

ODEON. Kölcsönkért férjek. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Bors István.** — Hétfőn d. e. 11-kor: **Vihar Ázsia felett.**

OTTHON. Az asszony, az orvos és a harmadik. (¼4, ¼6, ¼8, ¼10, v. és ü.: ½2-kor is.)

PALACE. Egy éjszaka Erdélyben. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIUS. Virrasztás. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

REX. Kölcsönkért férjek. (½5, ¾7, 9, sz.: ¼4, ¼6, ¼8, ¼10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Matiné.** Hétfőtől: **Igy is lehet repülni.**

RIALTÓ. Kölcsönkért férjek. (11, 1, 3, ¼6, ½8, ½10.)

ROYAL APOLLO. A 103. nem tért vissza. (¾6, ¾8, ¾10, sz, v. és ü.: 4, 6, 8, 10.)

SCALA. Dr. Kovács István. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: 3-kor is.)

STUDIÓ. Magdolna. (11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

TIVOLI. Nevadai hajtóvadászat. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: 11 és ¾2-kor is.)

TURÁN. Igy is lehet repülni. (11, ½2, 4, 6, 8, 10, v. és ü.: 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

VESTA. Igy is lehet repülni. (11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

3. hét
Ez a siker!
(Ezt irta az Ujság)
Fráter Lorand
Nemcsak szórakoztató, hanem gyönyörködtető is. Ez a film döntő állomása a magyar filmgyártásnak. (Páger, Goll Bea, Szilassy.)
9—10. hét URÁNIA, ÁTRIUM
Ezt nézzük meg!

A SZINHÁZAK JÖVŐHETI MÜSORA

OPERA: Szerda: Veronai szerelmesek (E. 25.). Csütörtök: Siegfried (bérletszünet). Péntek: Tosca (C. 21). Szombat: Hegyek alján (D. 25.). Vasárnap este: Istenek alkonya (bérletszünet).

NEMZETI: Szerda (XI. 17.), csütörtök (XII. 17.), szombat (VII. 17.) és vasárnap este (VIII. 17.): Hibások. Péntek este: Falstaff (VI. 19.).

NEMZETI KAMARA: Minden este: Hősök nélkül.

MÜVELŐDÉS HÁZA: Szerda délután és este: Légy jó mindhalálig (filmelőadás). Csütörtök (D. 6.), péntek (B. 6.) és szombat este (F. 6.): A bolond Ásvayné. Vasárnap délután: Vidám májusi zenedélután; este: Müvészek zenés vidám estje.

MADÁCH: Egész héten minden este és vasárnap délután: Domino.

VIG: Szerda: Naplemente előtt. Csütörtök (K. bérlet), péntek (L. bérlet), szombat délután (délutáni bérlet I. sorozat) és este, vasárnap este (V. bérl.): Csigaház. Vasárnap délután: A tábornok.

UJ MAGYAR: Egész héten minden este és vasárnap délután: Vén diófa.

ANDRÁSSY: Egész héten minden este és vasárnap délután: Gazdátlan asszony.

PESTI: A bolond Ásvayné (d. u. 4 és este 8). — tól nincs előadás.

KAMARA VARIETÉ: Minden este, csütörtök, szombat és vas. délután: Szerelemből jeles.

FŐVÁROSI OPERETT: Minden este és vasárnap délután: Kata, Kitty, Katinka.

VIDÁM SZINHÁZ: Minden este és vasárnap délután: Nyári muri.

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK: Hétfő, szerda és péntek este: Opera. Csütörtök, szombat és vasárnap este: Kacagó-est. Kedden délután és este: Toldi. Minden délután: Mesejáték.

ROYAL REVÜSZINPAD: Minden este, csütörtök, szombat és vasárnap délután: Royal Kurir.

KOMÉDIA ORFEUM: Egész héten minden este és vasárnap délután: Női napozó.

ERZSÉBETVÁROSI: Mit susog a fehér akác (délután ¼4 és ¾6; este ½9).

JÓZSEFVÁROSI: Debrecenbe kéne menni (délután 6 és este ½9).

KISFALUDY: Becskereki menyecske (délután 6 és este ½9).

Állás, foglalkozás

ÁLLÁS FÉRFIAK RÉSZÉRE

HÁZFELÜGYELŐNEK felveszek junius 1-ére központifütéses bérvillába zsidó, gyermekteien, nyugdijas házaspárt, aki fütéshez, kertészethez ért. Vámos, Varázs-u. 16 (Budagyöngyénél.) 3463

DESZKAÜZLETBEN jártas, tanusitványos vagy keresztény, könyveléshez értő tisztviselőt és tisztviselőnőt felveszek. „Kimerítő ajánlat" jeligére főkiadóba. 5028

KERESKEDELMI vállalat megbizható kerékpáros küldöncöt azonnali belépésre keres. Válaszokat fizetési igény megjelölésével „Megbizható 1025" jeligére a főkiadóba kérem. 1025

DROGISTASEGÉDET, megbizható fiatalembert felveszek. Vallás mellékes. Kimerítő választ: „Szaktudással 5016" főkiadóba. 5016

TEJELLÁTÓ üzem házifiókja részére vezetőt keres. Szükséges óvadék 1000 P. Megfelelő gyakorlattal biró keresztények irásbeli ajánlatait „Tejüzem 1020" főkiadóba. 1020

KIRAKATRENDEZŐT keresünk állandó foglalkoztatásra. Ajánlatok „Belvárosi prima női konfekció 1031" jeligére főkiadóba. 1031

TISZTVISELŐT (nőt) keresztényt, irodai gyakorlattal felvesz közép-üzem. Ajánlatok fizetési igényekkel „Fémipar 1045" alatt főkiadóba. 1045

KERESEK élelmezési pótanyagok készitésében gyakorlott szakembert üzemi vezetőnek. Ajánlatok „Élelmiszer 1044" jeligére főkiadóba. 1044

HÁZFELÜGYELŐT alkalmazok uj liftes bérházba. „Kp. kaucióval 1043" jeligére főkiadóba. 1043

GYAKORLOTT vagy kezdőüzletszerzőt állandó alkalmaztatással korlátolt számban felveszünk. „Óskeresztény, tanusitványos 1053" főkiadóba. 1053

ÜZLETI szolga, óskeresztény, munkabiró, jó modoru felvétetik. Villamosbérlet előnyben. Ajánlatok „Teljes megbizhatóság 1052" jeligére főkiadóba. 1052

MEGBIZHATÓ fiatalembert, kerékpárral kifutónak és értelmes, megbizható férfit raktárkezelőnek azonnalra felveszünk. Transeurópa Szállitmányozó Vállalat, Katona József-utca 15. 7140

IRÁSKOZMETIKA?! Irjon „Oklevelés szépirástanitó" jeligére főkiadóba. Ingyen próbaleckére házhoz megyek. 3472

BUDAPESTEN facsapok elhelyezésében jártas, iparengedéllyel rendelkező jutalékos ügynököt keresek. Ajánlatokat referenciák megjelölésével „Business" jeligére kérek. 9059

HIRDETÉSI és könyvügynököket (nőket), felveszünk. Szent István-körut 16. Hungária. 7112

MÜKERESKEDÉS felvesz részletügynököt „Magas készpénzjutalék 1041" jeligére főkiadóba. 1041

ÁLLÁS NŐK RÉSZÉRE

TANULJON angorafonást, négy-hat pengőt kereshet naponta. Állandó munkát adok. Nagymező-utca 36, I. 2. Telefon: 111-861. 8061

VALLÁSKÜLÖNBSÉG NÉLKÜL sürgősen keresünk, ajánlunk német, angol nevelőnőket, gondozónőket. **KULTURA** (128-252.) Jókai-utca 36. 8063

GYAKORLOTT gyors-gépirónő keresztény vagy tanusitványos, iparvállalathoz azonnal felvételik. Fizetési igénnyel megirt ajánlatot „Központ 1049" jeligére főkiadóba. 1049

GÉP-GYORSIRÓ némi könyveléshez, levelezéshez értő szorgalmas óskeresztény női munkaerő azonnalra kerestetik. Német nyelvtudás előnyös. Ajánlatban eddigi működés, fizetési igény feltüntetendő. „Vasszakma 1029" jeligére főkiadóba. 1029

IZR. gyermekgondozónőt, aki háztartásban is segédkezik, jó fizetéssel, azonnal felveszek. Jelentkezés vasárnap háromtól ötig. Lónyai-utca 27, földszint 6. 35

NEVELŐNŐT, JÓ NÉMETET, kisgyermek mellé keresek. Schmigel, Pozsonyi-ut 34. 3

NEVELŐNŐT keresek kislányhoz, németül beszélő előnyben. Jelentkezés este nyolctól. Biró, Hild-utca 3/b.

NÉMET kisasszonyt keresek, bróti, félnapra, ötéves fiamhoz. Jelentkezés kedden: Bókay János-u. 20, délelőtt 10-ig.

LATINSZAKOS TANÁRNŐT, v. jelölőnőt keresek gimnazistái. Ajánlatot „Balatoni nyaralás" jeligére főkiadóba.

TANITVÁNYT FELVESZ LOR KOZMETIKA, Mussolini-tér 3.

Az apróhirdetések folytatása a 15. és 16. oldalon

B-Ö-N-G-É-S-Z-D-E

Nem szólni senki mellett és senki ellen: a bölcseség első foka. Belátni minden emberi szó fölöslegességét: a bölcseség tökélye. *(Choix)*

Évezredek óta tanulunk emberként élni a földön. Ám amikor vizsgára kerül a sor, mindig újra és újra elbukunk *(Coronet)*

Reggeli előtt újságot olvasni a mai időkben egyenlő a reggeli megtakarításával. *(Punch)*

Minden kígyó ezzel a gondolattal büvöli áldozatát: Gyere a gyomromba, az jó lesz neked! *(Voix)*

Amilyen lehetetlen elhitetni egy vakkal, hogy lát, éppen olyan lehetetlen megmagyarázni egy fanatikusnak, hogy vak. *(Echo)*

Nincsenek váratlan események. Csak észre nem vett előzmények vannak. *(Dublin Opinion)*

Ahhoz, hogy önmagunkat tudjuk nyilvánosan bírálni, nagyfokú őszinteség kell, ahhoz, hogy önmagunkat tudjuk nyilvánosan bírálni, nagyfokú képmutatás. *(Paru)*

Annyivel többet tudunk, mint az ókor embere, éppen annyival, ha nem többel, vagyunk ostobábbak. *(Science et Vie)*

Ami kellemetlen, azt nem hallom meg, ami kellemetlen, arról nem beszélek. Ez a strucc-politika egyik legostobább fajtája. *(Tribune)*

A nagyvárosokban élni nem lehet, csak megélni. *(Nifty)*

Ha egy nép más népeket hajt rabságba, akkor az imperializmus. Ha egy nép önmagából csinál rabot, akkor annak fasizmus a neve. *(Caliban)*

A civilizáció embere képtelen megérteni, hogy csupán egy helyben robog. *(Horison)*

Az álmok addig szépek, míg valóra nem válnak. A való addig csúnya, míg álommá nem foszlik. *(Caliban)*

Nem hinni a nőknek épp olyan ostobaság, mint hinni. *(New-Yorker)*

Az írók manapság könyveiknek csak kb. 200 oldalát írják lelki kényszerből, a többi negyvenszázat csak anyagi kényszerből vagy rossz szokásból. *(Punch)*

Ha éjjel a csillagokba nézel, megérted, hogy nappal feleslegesen izgultál. *(Nouvelles Littéraires)*

++ A SZÍNÉSZ MEG AZ ÖRDÖG ++

A színész öreg volt s bizony kissé törődött. Vénségére magára maradt, mint a mező közepén felejtett vaskörttefa; se asszonya, se gyereke, s mert nemcsak öreg, de szegény is, közeli rokonai sincsenek. Szegény embernek csak távoli rokonai vannak.

Az öreg színész magános szobácskája asztalána üldögél s régi homlai között matat. Tele van az asztal régi nagy sikereinek emlékével. Fényképek, színes szalagok, babérlevelek, dicsérő kritikák, (a rossz kritikákat még soha, egy színész sem tette el emlékül), megsárgult levelek szerelmes asszonyektól és rajongó szűzektől. — Oh szép volt az élet s oly kábító a siker mámora: kár, hogy egyszer elmúlik minden s ami megmarad, csak fonákja a multnak s még a gyönyörűsége is fáj...

A vén színész elmerengett. S aztán szárazon öklével az asztal lapjára ütött

— Nincs már igazi színész a világon. Én voltam az utolsó. Ha én megegyszer. Csak egyetlenegyszer eljátszhatnám Macbethet vagy Antoniust... Miattam akár azonnal elvihetne az ördög.

Ebben a pillanatban egy helyes kis fekete ördög jelent meg az asztal túlsó oldalán. Hamisítatlan kis ördögfiók, amilyennek a poklok lakóját a régi nagy mesterek elképzelték. Homlokán két kis kacer szarvacska kunkorodott, vörös nyelve lecér a köldökéig és a bal lába lópata és nem tudni miért, sántít rajta, mint Mefisztó a Faust operában

— Mit mondottál az imént? — kérdi az ördög hizelgő mosolygással.

— Amit mondtam — megmondtam —, válaszolta a színész eltökélten.

— És állod is?

— Állom

Az ördög egy ív pergament varázsolt elő, kissé pörkölődött szagú volt a pergamennek, két helyen lyukat is égetett bele a pokol parazsa. Azonnal megkötötték a szerződést. S megpecsételték egy gombostűfejnyi vérrel, mert ezt megköveteli a pokoli kancellária.

— Mit akarsz eljátszani? Ádámot, Peer Gyntöt vagy Lear királyt?

— Ádámot. Fiatalon, ragyogóan, mint annak idején a budai nyári színkörben, a Horváth-kertben

— De figyelmeztetlek, az előadás után azonnal visznek.

— Még sem vacsorázhatom a Hét huszárnál?

— Minek? Kapsz odalenn rostonsültet.

— Nem bánom. Vihetsz egyenesen a pokolba.

Két hét mulva megtartották az előadást. A közönség zsúfolásig megtöltötte a színházat, mert az ördög becsületes volt s olyan reklámot csapott, amilyent máskor csak egy nagy... no igen, — operettprimadonna részére rendeznek az igazgatók. Az ördög ért a propagandához. Azért van annyi követője a földön.

Az előadáson természetesen az ördög is megjelent. Nem akart feltűnést kelteni, azért fenn kuporgott a kakasülőn, ahol különben is a legszívesebb tapsolók ülnek, s saját reklámot csinált, mely a pokolban is legbiztosabb formája a hírverésnek.

A paradicsom-jelenet zökkenő nélkül játszódott le. Éva kissé öregecskének látszott ugyan, de ezzel könnyen megbékél a néző, hisz Éva a biblia szerint valamennyiünknek, még a legöregebb nézőnek is anyja. Az egyiptomi és római jelenet még csak hagyján, bár a közönség fiatalabb része mozgott, nyugtalankodott s köhécselt, ami mindig rossz jel a színházban. Az idősebb nézők azonban élvezték. Eszükbe jutott a század elejének drámai hőse a patetikus tűzzel szavaló színész, aki tragikus dühében nem nyugodott addig, míg minden kulisszát darabokra nem szaggatott s míg vége lett az előadásnak, hulla volt a drámai hős és hulla volt a közönség is. Bizony, szép idők voltak azok.

A forradalmi jelenetnél mégis kitört a botrány. A közönség pisszegett, itt is, ott is csengő kacagás csendült meg, a karzat lábával doboli, a földszint gúnyos nevetésbe, majd tapsba tört ki. Borzasztó volt. Mindebből azonban a színész semmit sem vett észre. A tapsot sikernek vette, a lármát dicsősége hozsannájának. Szavalt tovább és hadonászott, míg rá nem érezlették a függönyt.

Az öltözőben senki sem gratulált neki. Ez jó jel! — mondotta magában az öreg színész. — Ismerem a fajtámat. Ha rossz lettem volna, mint a bün. valamenyien itt tolonganának körülöttem. Majd a közönségi Ő az igazi kritikus. Félegyházán az előadás után kifogják a lovat a konflisból és a diákság húzta haza a kocsit a város végéig. Devecseren...

Kilépett a színészbejáró ajtaján az utcára. Sötét, üres éjszaka fogadta. Egy lelek sem várta a kiskapunál, még az autogrammkérő kislányok sem, akik pedig Kecskeméten... Szemben, az utca túlsó oldalán állott az ördög. A lámpavashoz támaszkodott s az esti apót olvasta. A színész elhalványodott.

— Elvisz, — suttogta halkan — Szerződése van.

Az ördög megpillantotta a színészt. Gyorsan összehajtotta ujságját s mintha észre sem venné szerződő társát, sietős léptekkel elbicegett. Lópatás balláb a nagy igyekezetben hangosakat koppant az üres éjszakában. A sarkon úgy eltűnt, mint a kámfor. Még csak vissza sem pillantott. Csak patája koppanása visszhangzott egy ideig, úgy látszik a nagy nap örömére új patkót veretett lábára.

— Hát igen... Nem kellek neki... Még az ördögnek sem kellek.

És szomorú szívvel bandukolt végig a sötét utcán...

Somogyi Gyula

Horváth Mihály, Duschek és a többiek

A *Magyar Nemzet* december 5-i számában *Éber Antal* azt írja, hogy míg a főváros illetékes bizottsága a centenárium évében egy nagy teret nevezett el *Horváth* Mihályról, addig *Duschek* Ferencről még csak egy kis utcácskát sem tartotta érdemesnek elnevezni. Pedig Horváth Mihály — írja Éber — Világos után *kiszökött* az országból, míg Duschekeet az osztrákok elfogták, két éven át faggatták és el is ítélték 6 évi börtönre stb. Végül, mint megtört ember, mindenkitől elhagyatva, a legnagyobb nyomorban halt meg 1872-ben. Ezzel szemben Horváth Mihály 67 után amnesztiában részesült, majd udvari történész lett s „ebben a kipárnázott pozícióban írta meg 1871-ben Magyarország függetlenségi harcának történetét", amelyben megtámadta volt miniszlertársát is, sőt máskor meglapadta Kossuth Lajost is, akinek magánleveleit is felhasználta stb.

Az ügy érdemi részéhez csak annyit szeretnénk megjegyezni, hogy *nem Duschek Ferenc az egyedüli abban a névsorban, akiknek szabadságharcos és forradalmi érdemeit a „hálás" utókor elmulasztotta legalább egy utcanevezéssel megörökíteni.* De erről a kérdésről talán majd máskor.

Most csak Horváth Mihályra vonatkozó megjegyzésekre kívánunk röviden válaszolni. Mindenek előtt *túlságosan erős* kifejezésnek tartjuk vele szemben a „kiszökött" kifejezés használatát. Senki sem merné ezt a kifejezést a 49-es emigráció olyan szereplőire alkalmazni, amilyen — mondjuk — Kossuth Lajos, Bem és a szabadságharc többi főszereplője.

Tárgyi tévedése Éber Antalnak, hogy Horváth Mihály az udvari „kipárnázott pozícióban" írta meg nagy munkáját. Ezt a munkát ugyanis *még az emigrációban*, 1865 elején adta ki Horváth *Genfben* Puky Miklós kiadásában.

Ebben a genfi kiadásban pedig szó sincs arról a vádról vagy gyanusításról, mintha Duschek, „ez a szerencsétlen ember" valami jutalom ellenében adta át az osztrákoknak a *kincsári készletet*. Ellenben azt olvassuk Horváth könyvében — lásd az 508—515. l. —, hogy „Ha valaki tán gyanakodni kezdett is ellene s kételkedni hazafiúi hűségében, de aztán látta, mily fáradhatatlan szorgalommal dolgozik reggeltől késő estig a *forradalom javára*, az ország pénzét mily gazdálkodva, mondhatni fösvényen kezeli, mily szigorral gátolja meg az eleinte általánossá lett pazarlást s kér számot mindenkitől, aki státuspénzt kezel: végtére is arról kellett meggyőződnie, hogy ő, habár *nem forradalmi, nem demokrata, még kevésbé republikánus*, de eltérő elvei mellett is jó hazafi, feddhetetlen tisztviselő, ki az ország javait hűen kezeli." (510. l.)

Igaz, hogy e tárgyilagos méltatás után viszont olyan *tárgyi* adatokat sorol fel Horváth, amelyek miatt „a történelem szigorú törvényszéke reá mégis kénytelen a „bűnöst" kimondani Duschek felett. Ezekből a tényleg adatokból viszont az derül ki, hogy Duschek — legjobb esetben — egyszerre *két úrnak* igyekezett jól szolgálni, ami már a biblia korában sem volt könnyű feladat. Így a bécsi kormány egyik fekete könyvében, amely a komáromi várőrség birtokába került, a sok „rebellis", kompromittált, megbízhatatlan név között *egyedül Duschek neve mellett állott, hogy „gerechtfertig", vagyis „igazolt"* a magyar forradalom vezetői között. De adatszerűen állítja Horváth, hogy — különösen az orosz beavatkozás után — Duschek mindenáron ragaszkodott a forradalmi kormány papírpénzszükségletének biztosítását, hogy nem adott elegendő pénzt a *fegyverek szerzésére*, azzal indokolva ezt, hogy nincs az államkasszában több 3—4000 aranynál s Aradon mégis egymilliónál nagyobb összegű aranyat adott át az osztrákoknak. Állítja Horváth Mihály, hogy Világos előtt és után egyáltalában nem volt hajlandó a menekülőknek pénzt adni s ezek emiatt menekülni nem tudván, sorra az osztrákok kezére kerültek és sokan közülük a bitófán végezték életüket. Felhozza azt is Horváth, hogy míg az olyan befolyásnélküli pénzügyi embert is, mint amilyen Csernyus Mihály volt az osztrákok felakasztották, Duschek pedig, akit csak *később* fogtak el az osztrákok, mindössze kétévi (tehát nem halálvi) várfogságra ítéltetett. Ebből arra kell következtetni, hogy *Duschek a bécsi kormánnyal való egyes ég alapján vállalta és vitte* 1848—49-ben a maga hivatalát s az osztrákok csak mintegy a látszat kedvéért fogták el, miután *más* osztrák kormány került uralomra vagy pedig azért — végzi fejtegetését Horváth Mihály — mert Duschek — az osztrákok szerint — túlságosan szabadon és messzemenően értelmezte és használta fel *a magyar forradalom javára* kapott titkos megbizatást.

Horváth tehát végső fokon is elismeri hogy Duschek *inkább az osztrák ügyet árulta el*, mint a magyar szabadságharc ügyét és már csak ezért is *megérdemelné*, hogy emlékét az utókor megőrizze, de viszont Horváth sem érdemelné meg, hogy most meg *vele szemben* emeljünk olyan vádakat, amilyenekre tárgyilagosságával nem szolgált rá.

Mindezt csupán az *audiatur et altera pars* elve alapján szerettük volna Horváth Mihály, a szabadságharc „lángleltkű püspökének" emléke érdekében elmondani. Így nevezi ugyanis őt a fővárosi VIII. kerületi Nemzeti Bizottság által a — most már — róla elnevezett téren, a volt Mária Terézia-téren felállított emlékoszlop is.

A. J. dr.

• SZEGÉNY GONDOLÁSOK... •

Ha régi emlékeid között kutatsz vagy álmodban látod újból, *Velencé*: — bizonyosan elsőnek szökik fel a kedves gondolás képe, amint fekete bárkájával végigsiklik a *Nagy Kanálon*... Kicsit előz. énekelni kezd, majd óriási *vargabőrt* tesz, már nem ismered ki magad az útiranyban, fordul, nagyokat kerül, ellenkező irányban bukkan ki, egyre távolabb szállódtól, míg végre valahol, hangos és pergő magyarázat közben kilyukadt átkozva a sorsot, a közlekedési akadályokat s mindezt úgy, hogy legyen oka arra, hogy az amúgyis *borsos tarifát* még magasabbra fordázza. Bár mindezt, bizony, ütőlérhetetlen kedvességgel teszi, a velenceiek nyelvén, melyből bizony te édeskeveset értesz s ezentúl *nem is vagy egyedül*... így szégyeled valószínűleg az akut, amúgyis reménytelen... Megfizeted a *három zoros* gondolataxit s elteszed bárkását édes, *nászúti* emlékeid közé...

Am a velencei válság *ma* — felébresztette magát a gondolást is édes és önmagának fetszegő álmatból. Hirt vettünk róla, oh milyen szomorú sors lehet ez — hogy *Velencében iskolára fogták az idegenforgalmi bárkásokat.*

Mit kell tanulnia a szomorú téli hónapokban — amikor amúgy sincs kereset, a szegény evezősnek? Elsősorban *idegen nyelveket*... Ez nyilván nem megy túlzottan könnyen, hiszen a *gondolare* városának *dialektusán* túl eddig a szomszéd város szavait is alig értette. A tapasztalat azt mutatja, hogy legkönnyebben mégis *franciául* tanulják meg a szükséges mondatokat. Így — halljuk —, amint az iskolások karban mondják fel — oh, milyennyei franciasággal — *Alfred de Musset* egy *velencei románcát*. De ez még nem elég... a gondolásnak felelnie kell történeti és művészeti kérdésekre is. Folyékonyan el kell mondania, hogy miért lett a XVI. századtól kezdve egyszerre *fekete* az ezeréves gondolák addig *páváskodó, tarka színe*. Meg kell tanulniok, hogy a *Leggek-utcáját* azért nevezték el, mert a rokokó-korban itt gyártották a *kacér szépségflastromokat*, a «legyeket»... s ha áthalad, már alig-kerülő gondolával az *Erényes Lányutcáján* — ne akarja hirtelen *félfordulattal engedelem férfiúi dégét* jóval rosszabbhirű kapualjak felé kalauzolni!...

pl.

++ FARSANGI INTELMEK ++

Az egykori farsang többféle veszedelemmé környékezte mindkét nembeli táncos ifjuságot. Régi „Báli Ujság" hasábjairól jegyeztük ki az alábbi tréfás intelmeket.

A bohó ifjak vigyázatára:

Ha amikoron bálban megjelensz, egyébb gondod arra legyen, hogy mértéket tarts mind a táncok terén, mind a pitvarlásban, mind pedig az italok élvezetében.

Ne táncolj folytonfurt egyazon hajadonnal, ha mégoly csinos és kellemetes is, mert Málesi néni a sarokból árgus szemekkel figyeli, mit művelsz és nem átallja ott nyomban hírét verni, hogy úgy látszik, komoly a dolog.

A szóbeli tevésben bölcs mérsékletet vezéreljen, nehogy nyájaskodásaid azt a hitet keltsék, mintha azon egy leányzónál több senki más nem érdekelne.

Némely ifjak egy-két pohár habzó borlól úgy megittasulnak, hogy rózsaszín fellegek homályosítják el eszméletjöket. Ilyen esetben mindkét kezedde fogd be a szád s hogy nősülési szándék könyékez, ki ne kottyantsad.

Ha pedig a Mama részéről afféle kérdés tétetik föl, vajjon mennyik a te jövedelmeid, fix-e avagy csak úgy csurran-csöppen, adj kitérő választ.

Ne tévesszen meg, ha a hajadon a lekérés pillanatában jelentőségteljesen szorítja meg kezed. Tudd meg, hogy a hajadonok minden egyes táncosuknak jelentőségteljesen szokták megszorítani a praclijukat.

Az se eltsen tévedésbe, ha netán azt rebegné, hogy ah, maga remekül tánco, mert minden táncosának ég felé fordított szemekkel ugyanezt susogja.

Soha ne tévessz szem elől, hogy a hajadon minden mesterkedése arra irányul, hogyan tudna minél több parüképes ifjat letőt bűvkörébe vonni és azok közül a legjámborabbat végkép rózsaláncba csalogatni.

Tapasztalatlan leánykák figyelmébe:

Van táncos, akinek csak a csúfneve az, mivelhogy egész éjszakán át ott ödöng a terem közepén, mely méltán neveztetik majomszigetnek. Kezét nadrágzsebébe süllyeszti és időnként egy-egy leánykára rávigyorog. Azt hiszi, megbűvöl minden hajadonokat, pedig csak azért mosolygonak vissza, mert olyan a pillantása, mint a sülthalé.

Van, ki percenként neklindul, hogy a kiszemelt leánykát fölkérje, ám bátorsága nyomban megbicsaklik és az ajtóba szalad. A leányka pedig, miután tekintetével egész éjjel hiába bátorította, nem ok nélkül gondolja, hogy az efféle mamlaszt legjobb volna lábéen rugni.

Van, ki folyton táncol, bár ne tenné. Füle bot, taktusérzéke nulláival egyenlő és a nagy tramplik csak arra jók, hogy letiporják az arany bálicipellőt, amelynek ára pedig még ki sincs fizetve.

Van, kivel táncolni szinten nem nagy öröm, mivel minden szünetben a büfé körül tolong és fujtat a leányka szeme közé olyan borszagú párákat, hogy az majd elájul szegény.

Van, ki Don Juannak képzeli magát és úgy szorítja a leányzót, mintha eszeveszett volna. Kacsóját gyötri, fülébe seppeg és azt hiszi, minden milyen kellemetes, holott alig várodo hogy valaki megszabadítson az ormombától.

Van, ki szünetben meleg ürügye alatt folyosóra hí és ott homályos zugok felé csalogat, van, ki szerelmeket vall és lázvoltra csábít, van sokféle fajta, mind akar valamit, csak egyik sem akar a pilling. Nosza...

E. A.

Rokonszenves emberek

A villamosmegállónál egy határ ember várakozik. Egyik kocsi a másiknak szinte a sarkára lép. Az ellen nem lehet panasz. Hanem hiába, az ember mindig több, mint amennyi a férőhely a villamoson. És felkél a pere, ádáz tusa perce. Drégely omló bástyájára távolról sem iparkodott olyan hévvel hős Ali sok muzulmánja, ahogy a nagyérdemű közönség megostromolja azt a szegény kocsit. Egy-két gomb, egy-két selyemharisnya, oda se neki. És ha valakiben mégis hiányozna a kellő svung, hát hiszen azért van ott a fütyülős, máskép az üszító ember. „Tessenek iparkodni azzal a felszállással, mert indulunk!" Az ostrom egetverővé szilajodik. És újból felhangzik a kiáltás: „Tessenek jobban igyekezni, belül üres a kocsi!" És ne felejtsük el, hogy vannak csomagok is. Elvégre senki sem cipelheti gyalog azt a temérdek cókmókot a Filatori-gáttól az Illatos-útig. És vannak módfelett ravasz csomagok is. Tegnap láttam belőle egy díszpéldányt. Egy hosszúnyelű kefeseprő, egy tízliteres fonott korsó, egy babakocsi, meg egy kétkilós kenyér voltak összekötve. Ezzel feljutni! A tévéről meg a tű fokáról szóló példázat játszi kis tréfa ehhez képest. Dehát nem hiába szónokol a fütyülős férfiú. El kell ismerni, hogy ő az első számú rokonszenves férfiú. Odabent azután akad több is. Például:

Kétméteres fiatalember. Ujságot olvas. Jó. De lusta azt a lapot kettő- vagy négyrét hajtani. Kiterjesztett két karjában egészen szétteríve tartja a papirost. Válnéd, élő tilalomfa. A testtartásról azt is hihetnéd, hogy trónjáról letaszított nemtő, aki az egész világot a kebelére akarja ölelni. Borzasztóan szép, de nem a villamosba való.

Egy másik széplélek még valahol a végállomáson foglalhatott helyet. Egy úgynevezett páholy egyik felét foglalja el, de egészen, mert keresztbe ül. Sőt hanyag eleganciával átkönyököl a szomszéd páholyba is. Úgy képzelem, hogy jó Báthory István ugyanebben a pozilurában, ugyanazzal a hanyag méltósággal ült a trónusán akkor, amikor kimondta szegény Pekaynénak az ítéletet. Ott helyénvaló volt ez a póz, a villamosban nem. És azok a végtelen hosszúra elnyúlt lábak! No nem, az ilyen fráter menjen taxin.

Csakugyan üres a kocsi közepe és mi, „új felszállók" csak nem futunk előbbre. Nyujtogatom kurta nyakamat. Ugyan hol lehet az akadály? Megvan. Középen, tizenkét hering-utasnak való helyen jól kikészített, és valljuk be, nagyon takaros kislány illegeti magát. Vele szemben a gavallér. A két vállavagy vatlából van, vagy díjbirkózó válla. A gavallér nemes gesztussal elébe áll a leányzónak, nyájasan bájtársalog vele és egy jottányit sem enged. Csacsi. Hiszen ha engedne a felszállók nyomásának, közelebb kerülhetne szíve hölgyéhez, sőt egészen közel. Dehát csacsi szegény, nem tehet róla. A megtorpant tömeg zúg, morog, nyomakodna, ha tudna, de Bayard állja a sarat. Úgy látom, mégsem vattából van a két válla.

Hiszen folytathatnám reggelig. Megírhatnám például a hangosan társalgók nagyon rokonszenves szektájának a jellemzését is. De már kevés a papiros, azért csak egy speciest teszek még szóvá. Ide azok tartoznak, akik lejárt jeggyel óhajtják „élvezni" a villamosközlekedés áldásait. Az eszmecsere a kalauz még a potyautas között hol halkabb, hol hangosabb, de mindig hosszadalmas. Készséggel beismerem, hogy ritkán kerül a sor egymás ángvalérdének az emlegetésére, de mégis azt mondom, amit már sokszor mondottam: egészen hiába, hogy: Szeressük egymást egy kicsit jobban! **Nagytoronyai György**

Sikerrel zárták a főváros második tervévét

Elkészült a Fővárosi Tervhivatal összeállított beszámolója az ötlhónapos második tervév teljesítményéről. Kitünik a jelentésből, hogy a fővárosi beruházásokat program szerint maradéktalanul teljesítették. Eredetileg 145.5 millió forint volt előirányozva az üzemek berendezésével együtt a második tervév szükségleteire és ebből a hitelkeretből 187.4 millió forintot határidőre fel is használnak, több mint 4.5 millió forint értékű munkálatok folyamatban vannak. Vannak üzemek, amelyek a második tervévi előirányzatot tál is teljesítették, így az Elektromos Művek, a Gázművek, a Közvilágitás háztartás keretében terekben 40 millió forint értékű beruházást hajtottak végre az elmúlt öt hónap alatt és 2.6 milliót meghaladó értékű munkálatok még nem fejeződtek be. A Beszkárt új járművek beszerzésére ez idő alatt 21 millió forintot költött, a járművek korszerűsítésére pedig az előirányzott 1.9 millió helyett 3.2 millió forintot fordítottak. A mátravidéki erőmű továbbépítésére az elmúlt öt hónap folyamán 34 millió forintot fektettek be. Lényegesi összeget fordítottak a Vízművek fejlesztésére, a Csatornázási Művekre és a fürdők helyreállítására. A szociális kulturális és építkezési kiadások szintén igen tekintélyes összeget tettek ki és teljesen kimerítették a második tervévre előirányzott hitelkeretet.

Színházi hírek

Hazugok

Bemutató a Művész Színházban

Illés Endre darabjai mindig kicsit olyanok, mint a kísérlet a lombikban és az ilyen kísérleteknél melyik érzékeny néző tudná egészen elhessenteni a kísértést, hogy a Föld Szellemének goethei szavával feleljen, az örök szóval, hogy az élet, a termeszet, a rejtett kiszámíthatatlanság végső soron széttöri a lombikot. A kutató csak önmagát idézi és nem azt, amit kutatni szeretne.

De ha egy író munkájáról goethei szavak jutnak eszünkbe, ez már nem kevés, Illés Endre mostani színműve pedig a *legéretlebb* és látszólagos elvonatkoztatottságában a legáltalánosabb érvényű mindazok között, melyeket eddig írt. A darab kortalan és tudjuk, hogy az öntudatos korok ezért megorrolnak. Talán Illés Endre sem kerülheti ezt el, de vállalja biztosan, mert az, hogy színműve kortalan, távolról sem jelenti, mintha nem gyökerezne nagyon mélyen a saját korában. Több hazugságot, mint ez a nemzedék hallott három évtized és két világháború alatt, a propaganda különböző lepleiben, talán egy generáció sem volt még kénytelen elszenvedni és ha valaki el meri ordítani a lombikban, hogy minden rossz forrása ez és csakis ez: *a hazugság*, akkor a maga laboratóriumában elég veszélyes kísérletre vállalkozott.

A «Hazugok» ökonomiával, tiszta eszközökkel, jó ízléssel készült. Második felvonása ragyogó, ötletes, frappáns és mély. Az elsőt javítani kellene, a harmadik viszont megsejtet valamit a legnagyobb földi kegyelemből, a feltétlen bizalomból, mely két ember között néha mégis csak elérhető. Ahol ehhez a sejtéshez kerül közel, még a költőit is rebbenve érinti az író.

Az előadás erőssége *Apáthi* Imre, mint rendező és mint a legjobb szereplő. A színpadképek *Fábry* kiváló elgondolásai. A szereplők: *Ajtay*, *Sennyey*, *Pééry* Piri, *Dékány* László, *Darvas* Iván és a Gombaszögi Ella nyomába lépő, egy nagy komikai tehetség ízeivel meglepő *Hónay* Márta, mindannyian jó színvonalat képviselnek.

A közönség nagyon melegen fogadta és sok tapssal honorálta Illés Endre legújabb írói művét.

Vámos Magda

●● A FÉSZEK-KLUB felszabadulási ünnepe. A Fészek Művészek Klubja január 18-án, kedden este 10 órakor ünnepli a felszabadulás évfordulóját. Ekkor lesz négy éve, hogy a diadalmas Vörös Hadsereg felszabadította a várost, amelynek újjáépítése éppen a Fészek-klubban kezdődött. Az ünnepi beszédet *Bognár* József polgármester mondja. Az emlékestet *Művészek a békéért* címmel hangverseny követi, amelyen *Csók* István deklarációja után *Orosz* Julia, *Székely* Mihály, *Garai* György, *Petri* Endre, az Operaház, *Lukács* Margit, *Somlai* Arthur a Nemzeti Színház művészei, valamint *Simon* Zsuzsa, a Belvárosi Színház igazgatója lépnek fel.

A Latyi-Matyi vasárnap délelőtti előadása több szereplő megbetegedése miatt elmarad.

Közvéleménykutatás a farkasverről

Az újesztendő egyik legkiemelkedőbb filmje, a *Farkasvér*, amely hetek óta fut a budapesti filmszínhazakban. A film *Jack London* regénye nyomán készült és főszereplője egy *farkaskutya*, «akiñek» játéka egycsapásra meghódította az igenyes pesti közönséget. Népszerubb, mint a legismertebb filmsztár. Az egyik mozi előcsarnokában várjuk az előadásról kijövőket. Egy kis *«közvéleménykutatás»*-t szeretnénk rendezni. Vége az előadásnak, tódul ki a közönség.

Elsőnek *Sz. I.*-t, a WM dolgozóját szólítjuk meg, mondja el pár szóval, mi tetszett neki a filmben?

— Ez a film nemcsak szórakoztat, de tanít is. Megtanít arra, hogy a kölcsönös támogatás, kölcsönös megértés emberek és állatok között kiküszöbölheti az úgynevezett «örök» ellentéteket az ember és a természet között.

K. András földmunkás készséggel mondja el véleményét.

— Jól esett nézni ezt a filmet. Az a rész tetszett legjobban, ahol az író kimenti a kutyát kínzója kezéből. *Nemcsak az emberek, de az állatok szabadságát is meg kell védelmezni.*

A két férfi után egy fiatal hölgyhöz lépünk, *J. Erzsébet*, a NIK tisztviselőnője.

— A film csodálatosan szép képekkel beszél. Eddig nem látott gyönyörű felvételekkel mutatja be a ragadozó állatok «magánéletét», anyai ösztönüket. Főhős a farkas származású kutya, s ez végtelen hálával és ragaszkodással igyekszik meghálálni a vele szemben tanusított emberbaráti szeretetet. —

Lendvay Andor sikeres operai fellépése után — hangszálait operáltatta meg előzőleg — meleghangú gratuláló sürgönyt kapott *Szakasits* Árpád köztársasági elnöktől.

●● AZ UJ MAGYARORSZÁG díszbemutatója 19-én este 8 órakor lesz, ekkor vetítik le a nagyközönségnek először a magyar-szovjet filmgyártás első alkotását. Szovjet részről *Puskin* nagykövet, majd *Ries* István igazságügyminiszter mondanak ünnepi beszédet. A díszbemutatón megjelennek a köztársasági elnök, a kormány, az MDP politikai bizottságának tagjai, valamint a szakszervezeti tanács vezetősége is.

Magyar-Szovjet Barátsági Hét kezdődik január 22-én a *Jegor Bulicsev* nemzetiszínházi díszelőadásával.

Dimitor Lamani, az albán köztársaság új budapesti ügyvivője pénteken bemutatkozó látogatást tett *Nagy* Imrénél, az országgyűlés elnökénél.

●● VASÁRNAP EGYHÁZI ZENÉJE: *Bazilika 10:* Refice Szt. Klára mise, vez.: Harmat Artur. *Belvárosi főplébánia 10:* Fux Kánon mise. *12:* XVIII. századi karművek, vez.: Berg Ottó. *Ciszterci templom 10:* Járdányi Pál Missa brevis (bemutató), vez.: Forrai Miklós. *Este 7:* Gregorián vesperás, vezeti: Bárdos Albert. *Mátyás templom 9:* Halmos H-moll mise, vez.: Bárdos Lajos. *A népénekes miések rendje:* «Szent vagy Uram»: 220., 23., 304.

Gazdasági hírek

A budapesti kereskedelem félévi statisztikája

Budapesten az elmult félesztendőben lényegesen csökkent a kereskedelemmel foglalkozók száma. A hivatalos statisztika szerint hozzávetőleg *1100 kiskereskedői iparigazolványt adtak vissza.* Ez a szám azonban nem teljes és nem ad világos képet a kereskedelem szamszerű alakulásáról.

A KISOSz amely 1948 júniusa óta véleményező fórumként működik, megállapítja, hogy *a kiskereskedelem létszáma a fővárosban már jó ideje csökken.* A megszűnő üzletek nagy része olyan szakmához tartozik, ahol a működési lehetőség gazdasági helyzetünk alakulása következtében megváltozott. Kerületenként ismerteti a KISOSz az iparengedélyt kérők számát. A KISOSz *az utolsó hat hónap alatt benyujtott 1301 iparkérelemből 460-nak a teljesitését nem javasolta.* Megállapítja azonban, hogy 841 iparkérelemből mindössze *464 esetben történt új üzlet alapitás* s a többi kérelem iparüzés kiterjesztésére vonatkozott.

Megállapítja a KISOSz azt is hogy *nagykereskedői iparkérelem alig érkezett be.* Az élelmiszer szakmából 300 engedélyt kértek, aminek harmadrészét javasolták. E szerint az iparigazolványkérelmek mintegy 30 százaléka esett az élelmiszerszakmára. Itt említjük meg, hogy *textil és rokonszakmabeli iparigazolványt csak kivételes esetekben adnak ki,* a mult félévben mindössze 36 ilyen engedélyt kaptak a jelentkezők. Aránylag sok engedélyt kértek az illatszerszakmából. A kérelmezett 110-ből azonban csupán 31-et javasoltak engedélyezésre.

Az ingatlanpiac

Az e heti ingatlanforgalom jellege azonos volt a multheti-vel. Ismét erős volt a forgalom családi házakban és villákban, valamint — nyomott áron — bérházakban. Öröklakások iránt nagy volt ugyan az érdeklődés, de a csökkenő eladási kínálat folytán aránylag kevés üzlet jött létre. Ezzel szemben erősen növekedett a telekforgalom. Az ingatlanforgalom részletei:

Öröklakások és házrészek: II, Ilona-utca 13. 1 szoba és garage 2000; III, Pusztaszeri-út 12/b, sérült 6000; I, Krisztina-krt 77, 8000; II, Radna-u. 1/b, romos 9800; II, Keleti Károly-u. 15/a, két öröklakás 7500, 8500; V, Szent István-körút 1, 12.000; VII, Peterdy-utca 14, 22.000; VIII, Népszínház-u. 23, háromnyolcad része 15.000; XI, Szent Imre herceg útja 60, XI, Tarcali-u. 13, 35/100 része 8000; XI, Eszék-u. 5, 8000; XI, Hamzsabégi-út 45, 8000; XII, Bernáth Géza-u. 23, 10.000; XII, Budakeszi-út 14, 20.000; XI, Breznó-u. 24, ½ része 20.000; XI, Budafoki-út 16—18, 10.000; XI, Szent Imre herceg útja 48, egyharmad része 4000; XI, Budafoki-út 16—18, 20.000; XIV, Bóna-u. 147, 9800; XIV, Vorosilov-út 41/a, 32.500.

Családi házak és villák: II, Vadrózsa-u. 7, egyemeletes adómentes villa 364.50 n. ölön 70.000; II, Pasaréti-út 76, villa 399 n. ö. 55.000; X, Mádi-u. és Alkér-u. sarok házingatl. 22.000; XII, Budakeszi-úton 10944/1 hrsz. családi ház 268 n. ölön 24.000; XII, Fátra-tér 10, emeletes villa 358 n. ölön 70.000; XI, Kalotaszegi-u. 11, földszintes adóm. családi ház 193 n. ö. 10.000; XIV, Balázs-u. 71, 121 n. ö. 35.000; XIV, Bácskai-u. 39/b, emeletes, adóm. villa 86 n. ö. 22.500; XIV, Czobor-u. 4, 131 n. ö. 20.000; XIV, Czobor-u. 42/b, földszintes adómentes családi ház 118 n. ö. 18.000; XIV., Egressy-út 142. 113 n.-ölön, 17.500, XIV., Pándorfalu-u. 13. 43 n.-ölön, 17.000, XIV., Répássy-u. 2. adóköteles 209 n-ölön, 8000, XIV., Szatmár-u. 109. 194 n.-ölön, 18.000, XI., Ábel Jenő-u. 4/a. ház ingatlan 100 n.-ölön, 42.360, XI., Sasad 2319/4—5 hrsz. családi ház 580 n.-ölön, 30 000 Ft.

Bérházak és kisebb házak: V. Fürst Sándor-u. 43, hétemeletes adómentes bérház 110 n. ölön 78.000, VI. Szív-utca 60, háromemeletes, adóköteles bérház 132 n ölön 50.000, VII. Elemér-u. 41, négyemeletes bérház 216 n. ölön 45.000. VII. Nefelejts-u. 58, háromemeletes adóköteles bérház 206 n. ölön 45.000, VIII. Sándor-u. 26, négyemeletes bérház 143 n. ölön 35.000, VIII. Kálvária-u. 14 és Köris-u. 5/a ajándékozás 86.000 forint értékben.

Telkek: XI. Kelenföldi-u. 15, 209 n. öl telek 7000, XI. Ercsi-út 3478/6 hrsz., 22,760 n. öl 6000, III. Boglya-u. 18.947/1 hrsz. 192 n. öl 3200, II. Bimbó-u. 33 felerésze, XII. Hieronymi-út 49, 176 n. ö. 2500, II. Fiáth János-u. 2, 51 n. öl 9000, XI. Bikszádi-út 3206/3 hrsz. 96 n. öl 5000, Törökvészi dülő 12.483 hrsz. 825 n. öl 14.000, III. Pálvölgy 15.654 hrsz. 1551 n. öl 12,000, XII. Szendrő-köz 4, 866 n. ö. telek 3000, III. Filatoridülő 18.829/2 hrsz. 208 n. öl 4500, XII. Városkuti-út 1/b, 566 n. öl 14.000, XII. Hunyad-lejtő 36, telek 4500.

●● CÉGBEJEGYZÉSI HÍREK. A Cégbíróságon bejegyezték: *Romvári* Albert hentes és mészáros. Törölték: Dunai Malmok Ipari Központ, Tiszai Malmok Ipari Központ, *Hindy* András «Írás» színpadi kiadó, könyvkiadó és könyvterjesztő. *Engel* Béláné.

A mezőgazdasági vasútak, iparvasútak, iparvágányok és más vasúti szállítóberendezések alapépítményeikkel, gördülő anyagaikkal, berendezéseikkel, egyéb tartozékaikkal, valamint az üzemtartáshoz szükséges területekkel együtt az államkincstár tulajdonába mennek át a kormány legújabb rendelete szerint. A földbirtokrendező hatóság által juttatott gazdasági vasútat köteles a juttatott az eddigi mértékben üzemben tartani.

●● A ROTÁCIÓS PAPÍR ÁRÁT Angliában 10 shillinggel csökkentették.

Gyapotnövényt a földmüvelésügyi miniszter rendelete szerint csakis a Gyapottermelési n. v.-tal kötött szerződés alapján szabad termeszteni és csakis az n. v. által forgalomba hozott vetőmag használható fel ily célokra.

Rendőrségi hírek

Gellért-hegyi razzia

volt pénteken este — mint arról már beszámoltunk. A Gellért-hegy barlangjaiból és a Mihály-utca 17-es számú romház pincéjéből 15 egyént állítottak elő. *Kajdácsi* Bélát, *Kun* Mártont, *Holein* Ferencet, *Bálint* Józsefet, *Hirsch* Józsefet, *Hábel* Pált, *Inklovits* Jánost, *Kreesmarik* Istvánt, *Somogyi* Józsefet *Erdélyi* Jánost *Szlágyi* Sándort, *Fertály* Mihályt, *Spalovszky* Istvánt, *Büti* Jánost és *Jáger* Esztert. A rendőrség jelentése szerint valamennyien bűncselekmények elkövetéséből tartották fenn magukat és körözés alatt állottak. Mindnyájukat letartóztatták.

Verekedés

volt pénteken este egyik Móricz Zsigmond-körtéri vendéglőben, ahol *Szentes* József budaőrsi földmüvest, aki *Böke* László hentes barátjával tért be a vendéglőbe, két férfi üldözni kezdte, majd bedobták a női mosdóhelyiségbe. Később, amikor Szentes barátjával eltávozott, az utcán az egyik verekedő, *Katona* Sándor sofőr Böket hátulról fejbevágta.

Tizennyolcrendbeli csalás

miatt feljelentés érkezett *Páricska* Béla foglalkozásnélküli rovottmultú egyén ellen, aki kisebb-nagyobb pénzösszegeket csalt ki ismerőseitől azzal, hogy Szlovákiában lévő vagyonából megadja a kölcsönöket Vidéki bujkálása közben fogták el. Beismerő vallomása után letartóztatták.

Tömeges metilalkoholmérgezés

történt a Jobbágy-utca 12. sz. házban. *Rácz* Lidia 38 éves nő megismerkedett két fiatalemberrel, akiket meghívott lakására. A fiatalemberek több üveg italt vittek fel., Rácz Lidia meghívta nyolc barátnőjét is. Éjfél után Rácz Lidia rosszul lett és rövid idő múlva meghalt. Nyolc barátnőjét a Rókus-kórházba vitték, ahol megállapították, hogy metilalkoholmérgezést szenvedtek. A két fiatalember megszökött, a megadott személyleírás alapján keresik őket.

8300 forintot sikkasztott

a beszedett lakbérekből *Csordás* István, a Garay-tér 14-es számú ház házfelügyelője. A pénzt üzleteibe fektette be, amelyek azonban nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Miután a háztulajdonos többször felszólította, hogy számoljon el, felkereste régi ismerőse, *Méri* István postasegédellenőrt, akinek régebben szívességeket tett és hat darab lebélyegzett csekkbefizetési lapot kért tőle. A csekklapokat kitöltötte az elsikkasztott pénzösszegnek megfelelően és átadta a háztulajdonosnak, aki azonban felszólítást kapott a Vízművektől, hogy fizesse be a vízdíjakat. A háztulajdonos a csekkbefizetési lappal bement a Vízművekhez, ahol kiderült a csalás. Csordást és Mérit letartóztatták.

Az R-csoportot hívták

pénteken este egyik csaputcai házba, ahol az egyik lakásban magát *Simondán* Károly hegesztősegédnek igazoló fiatalember verekedett össze egy férfival, akit nőismerősénél talált. Az egyik nyomozó Simondánban felismerte *Horváth* István szövősegédet, aki a győri fogházból szökött meg. Horváth beismerte, hogy szökése után hét betöréses lopást követett el, legutóbb a Síp-utca 22 számú ház egyik lakását fosztotta ki. Letartóztatták.

Hangversenyek

Koncert rendezései:

UNGÁR BEETHOVEN-EST 19. Appassionata, stb. Z. 8.

ASCHER KARINTHY-MATINÉ 23-án, vasárnap. Pódium.

WALLFISCH ZONGORAEST 24 A Bartók-verseny győztesének estje iránt igen nagy az érdeklődés. Jegyek: 3—18 Ft.

FISCHER ANNIE 26-ÁN Beethoven-est. Mondscheln stb.—

Szőv. Zenekar bérletei:

Fricsay—Fisch r Annie holnap Mesterbérlet VI. Z. 8.

IX. Szimf. Klempererrel 22. és Kérus-fantázia Engel Iván-nal. Közr.: **Báthy, Németh, Rösler, Littasy, Bp sti kórus.** Városi 8. Bérlet V.

Kemperer—Zathureczky 29-én Beethoven hegedűverseny, VIII. szimfónia. Városi 8. Bérlet VI. Jegyek: Népműv. **Koncert, Rózsavölgyinél.** —

Magyar Múzsa hangversenyei: **STANISLAW SZPINALSKI Padarewsky** v. növendéke 18-án Z. 8. **Beethoven:** Appassionata, **Chopin:** h-moll szonáta stb.

Otto Libich zongoraestje 25-én.—

20-án csütörtök 8. Zeneakadémia DVORÁK: ÚJ VILÁG

Mendelssohn: Hegedűverseny, Prokofjeff: Rómeo és Júlia (bemutató). Közr.: **Garai György, MÁV Szimfonikusokat vez.: Komor. (Európa**-rendezés.) —

MÁV SZIMFÓNIKUSOK

Január 21-én, pénteken 8-kor a Zeneakadémián. Műsoron: **Beethoven: Coriolan-nyit., Eszdur zongoraverseny, Berlioz: Fantasztikus szimfónia,** közr.: **Petri Endre,** vez.: **Lukács Miklós.** —

FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG

III. bérleti estje jan. 24-én ½9. Városiban. Vez.: **Ferencsik,** közr.: **Lukács P. Händel, Haydn, Moussorgsky, Kadosa, Strawinsky** művek. Jegyek: **Opera, Városi és Koncertnél.** —

HOLÉCZY—STHYMMEL ma este Z. 8. —

Orvosi hírek. Dr *Galla* Emil szemorvos, egyetemi tanársegéd, az Ujságírók Szanatóriumegyesülete szakorvosa, szabadsága alatt, január 17-től január 30-ig nem rendel. — Szakorvosi utalványt dr *Balassa* Sándor igazgató-főorvos fél 3-tól fél 5-ig a Pajor-szanatóriumban ad. Sürgős szükség esetén szakorvosi utalvány az Egyesület irodájában is igényelhető.

Nemzetközi nőnapot rendez március 8-án az MNDSz Budapesten. Ezzel kapcsolatban a nőszövetség pályázatot hirdet a nemrég Budapesten tartott nemzetközi nőkongresszussal kapcsolatban a következő kérdésekkel: 1. Mi a szerepe a világ asszonyainak a békéért folytatott harcban? 2. Mi volt a legnagyobb élménye a világkongresszuson?

Az építésügyi minisztérium a mult év őszén megkezdte 8 millió forintos költséggel az ipari dolgozók családi otthonainak építését. A hideg idő beállával a munkálatokat átmenetileg befejezték, most azonban újra folytatják a családiházak építését.

Kis- és apróhirdetések

DIJSZABÁS

Apróhirdetések szavanként köznap 0.60, vasárnap 1.20. (Állást keresők a felét fizetik.) Keretes apróhirdetés szavanként köznap 1.—, vasárnap 2.— A legkisebb apróhirdetés 10 szó. Az első és minden **vastagon** szedett szó 2 szónak számit. **Kishirdetés** mm-soronként köznap 1.20, vasárnap 2.40.

Hirdetések felvétele

főkiadóhivatalunkban. V. Bajcsy-Zsilinszky-út 34, fiókkiadóhivatalunkban VIII. József-krt 2 és I. Krisztina-körút 117, a hirdetőirodákban és dohánytőzsdében. Vidékiek a hirdetési díjat ajánlott levélben postabélyegben is beküldhetik.

ADÁS—VÉTEL

BERENDEZÉS

Bútor

Kifogástalan kombinálószoba, rekamié fotelekkel, márkás 12-es étkészlet olcsón eladó. Rákóczi-út 27/A. I. négy. Adler. 79

Kombinált műbútor darabonként is eladó. Fecske-utca 4. II. 3.

Kombinált szobaberendezés eladó. 10—4-ig V. Rudolf-tér 4/a. I. 2

Esőrendü uj barokk kombinált szekrény eladó. Rákóczi-út 50. V. 3.

Rekamié, kétszemélyes, **biedermeier** háromajtós diószekrény eladó. **Király-utca 51. II. 19.**

Dupla rekamié, fotelek, székek eladók. Kazár-utca 4-6. I. 5. 149

Konyhabútorok 985-től, színesszobák 2250-től egyes darabok is, kis előleggel, hosszú részletre készítőnél: Dr Schleifer. Nagymező u. ötvenhárom. (Podmaniczky-utca sarok.)

Modern hálószoba, konyha, biedermeyer kétajtósszekrény, komód, párosfotelek, rekamié, egyes darabok minden elfogadható áron. Freller, Lónyay-utca huszonbét. 117

Obüssan szalón, biedermeier bútorok csillárok, porcellán étkészlet eladó 3—5-ig. 221—842. 1—2-ig.

Háromajtós barokk szekrényt megvételre keresek. „Jókarban B" főkiadóba.

A'kalmi áron eladó kétszemélyes garnitúra. Márkus kárpitos, Pétertly Sándor-utca 31.

Bútorvevők figyelem! Vételkényszer nélkül minden dolgozó tekintse meg jóminőségü kisipari bútorainkat 12 havi részletre előleggel. **Liszt Ferenc-tér 5.** Bútorüzlet.

BÚTORÁRI, háztartásért, ruháért, **legtöbbet fizet STEINGISZER.** Telekitér 3 Tel.: 135—376.

Veszek használt **BÚTORT** 22

GROSZ. István út Telefon: 221—682

Egyszemélyes prima rekamié eladó. Molnár-utca tizenhat, földszint 2.

Neobarokk salon. Barokk úriszoba. Porcellánok. Csillárok. 180 721 1—2-ig.

Háromajtós barokk szekrényt megvételre keresek. „Jókarban B" főkiadóba.

Márkás porcellán szobrokat is vesz ELAD NAGY SÁNDOR, régiség- és műkereskedés, Fürst Sándor (volt Holán)-utca kettő.

Műbútor férfiszoba 2 szem. rekamiéval, biedermeier szekrények, zongora, szőnyegek, rekamié, kristályvázák eladók. Elemér-u. 23. fsz. 2

Irodabútor

Tanácstermi berendezések, garnitúrák, lőnöki szobák.

Hálószobák

Kombinált szobák, ebédlők, modern és stil bútorok, konyhaberendezések nagy választékban.

Fizetési kedvezmény!

HAZAI BÚTORIPARI KER. VÁLLALAT.

Baross-utca nagyvonhat. Mária-utca sarok. Telefon: 335—046.

Jóminőségü ülőgarnitúrát, foteleket, kifogástalan állapotban, vennék. Karczag. Podmaniczky-utca 13. Telefon: 124—612.

Műbútor háló eladó. — VI. Zichy Jenő 24. Szarvas.

ÁGYTOLL

A termelőtől véve legjobb, legolcsóbb! Ia 22, 16. 12. Fosztott Ia 80, 16. 12 7. Pehely 65 85, 110. Félpehely 38. 48 Garantált tiszta áru. 1 kg.-os próbacsomagot küld utánvéttel. RUBICSEK JENŐ. Békéscsaba.

Gyönyörű kombináltszekrény, rekamiék szőnyegek privátnak eladók. Kisfuvaros-u. 11. I. 2.

HASZNÁLT irodabútort VESZEK. T.: 131—396, v. 132—457.

Remekmüvü olasz renaissance úriszoba eladó. Bp., VI., Kmetty-utca 15. II. 2.

Kombinált szoba, cseresznye műbútor, olcsón eladó. Strasser kárpitosnál, Rudolf-tér 3.

Háloszobabútor kompletnagyon szép, eladó. Megtekinthető délután: Akácfa-utca ötvenegy. Bodonié. 1907

Egy gyönyörű nagy dió kombinált szekrény olcsón eladó. Rákospalota, Klára-utca 36. 91-es villamos végállomásnál

Háromajtós fiinérozott szekrény eladó. Rákospalota, Klára-utca 31.

Prima kivitelű kombinált bútort készpénzért vennék, privától. — Telefon: 429—747.

Eladó legolcsóbb áron kétszemélyes garnitura, egyes rekamiék, fotelágy, használt klubgarnitura, biedermeier könyvszekrény. Hétfőtől: Ó-utca 29. Asztalos.

Háromajtós szekrény, fotelok, rollós íróasztalok, iratszekrény, üzleti állvány, szépirodalmi, művészeti és jogi könyvek eladók. Pannonia-utca 8. Dr Eisler, délután 4—6 között.

Színes szobabútort vennék, használtat, lehetőleg privátból. «Színes bútor 071» jeligére főkiadóba. 1865

Prima barok szalon, **Lingel** úriszoba, bőrgarnitúrával, gyermekszoba, konyhabútor eladó. Telefon 496—652.

Háromajtós gyönyörű étkezőszekrény eladó. — Csányi-utca hat. Tűzi tás.

Gyönyörű koloniál férfiszoba, hall berendezéssel, egy cseresznye női szoba eladó. Cim: Rapidnál Ferenciek tere három.

Kombináltszekrény eladó. Hutyra Ferenc-utca 6—8. I/a. ajtó.

Bútorüzlet megszünik. Mindenféle flamand bútorok rendkivül olcsó kiárusitása. — Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Korabeli Mária Terézia tabernakulum, remek nagyméretü rekamier biedermeier és neobarokk székek, különböző régiségek eladók. Dessewffy-utca nyolc, I. tizenöt. Vasárnap egész nap.

Colonial ebédlő privától eladó. Tel. 296 739.

Kétszemélyes kanapéágy különleges Epeda rugóval, beépített világitással, külön egy személyre ágyazható. Viszonteladóknak. Vidékre csomagolás. 1409 **Irt.** Vörösmarty-u. 48 Tel. 125—145.

Elköltözésből stylbútorok, úriszoba rekamiével, legsürgősebben aszfalosnál, II., Hunyadi János-út három.

Használt, cseresznyeszinü, barokk kombinált berendezés: kombinálszekrény, 2 ebédás rekamier, 2 fotel, 4 szék, 1 kihúzós asztal, 2 dívány, szerdán és csütörtökön: Ebner-né, VIII., Karácsony Sándor-utca 2/A. Telefi-térnél.

Epedarúgós rekamier, szék, fotelek, szekrény, bőrgarnitúra eladó. Bartók Béla-út 4. f. 3.

Kombinálfberendezés eladó. Kemenes-u. 6. I. 6.

Ebédlő massziv tölgyfa, chippendale eladó, megtekinthető d. u. 2—4-ig V. Váci-út 34. II. 4.

Bútor. Komplett ebédlő kombinált könyvszekrénnyel, vitrinnel privátnak áron alul. Kálvária utca huszonhárom földszint egy.

Keveset használt biedermeier kombináltszoba 2 személyes rekamiéval olcsón eladó. Üzlet Váci-utca negyvenkettő.

Különleges műbútor dió hálóbútor, használt, hétfőtől. Királyi Pál-utca tiz nyolc. Asztalosnál.

Hálószobák, kombináltszobák törődékárért Magyarynénál, Barosstutca hetvenöt.

Keveset használt kombinált és hálószoba eladó. Mozsár-u. 10. I. hat.

Kombinált szobabútor kétszemélyes rekamiével, szekrénnyel vagy anélkül olcsón eladó. József-körút negyven. I. 4.

Kombináltszekrényt vennék, keveset használtat csak privától. 426—973. hétfőtől.

Bőrgarnitúra jókarban 1300-ért eladó. Strasser kárpitosnál, Rudolf-t. 3.

Használt bútort vásárlok azonnal készpénzért. 384—139. Kettőtől ötig.

Privától prima állapotban lévő kombinált szoba és modern hálószoba bútor privátnak sürgősen olcsón eladó. Megtekinthető vasárnap 1—5-ig hétköznap 5—7-ig. Népszínház-u. 47 II. 4. 1810

Használt matracot vennék. «Privától privátnak 558» jel.

Kombinált szekrény kétszemélyes rekamié 1800-ért. Ugyanott egy hálószoba eladó. VIII., Koltai Anna u. 38 asztalosmühely, vasárnap is.

Bútorok, szőnyegek, képek privátnak eladók. Kizárólag vasárnap 3—5-ig. XI Szirtes-út hat/a.

Eladó kombinált garnitúra. Áll: kétszemélyes rekamié, 2 fotel, 4 szék. 2200. Két használt plüssfotel 450, szezlonok 250, 350. X., Cserkesz utca 52/d.

Keveset használt kombinált szoba hétfőtől eladó. Balcsy Zsilinszky-út 22. félem. 1.

Hálószobaszekrény 2 db, belga csiszolt tükör, 175×90, keleti szmirnaszőnyeg 3×4 kvadrát, karnis gurulóval 4.80 hosszú eladó. Mozsár-u. 12. I. 1.

Konyhabútorok heti részletre is 890—2000 Frt-ig nagy választékban. Szabolcs asztalosnál. Futó-u. 1

Bútorüzletem megszünése folytán kombináltak, hálók ebédlők féláron. Kispest, Hollósz utca harminceöt.

Keveset ebédlő és kombinált szoba műbútor privátnak eladó. II. Zárda-u. 34. II. 4. Telefon: 468—208.

Nagyon szép, kétszemélyes használt kombinált berendezés, különleges használt kétszemélyes, karokrekamiés garnitúra, egyes rekamiék és minden féle használt bútorok olcsón eladók. István út 22. Grossz.

Veszek mindenféle bútort és teljes lakberendezést. Dobány-u. I/c II. 3. 226—953.

Kétszemélyes velour garnitúra barokk férfiszoba, colonial halliberendezés, könyvállvány, csillárok, szőnyegek sürgősen eladók. Fehérvári-út 27. második három, négytől nyolcig.

Hazatérés Amerikából

Remenyik Zsigmond utijegyzetei

Miért indulok haza? — Emigránsok — Becsületes magyar búcsúszó

1941 július

(ELSŐ NAP.) Ma indulok vissza Európába. Péntek van, a tenger a kikötőn túl, ahol most áll a hajó, nyugtalan és viharos. Az ég sötét, csillagtalan, vigasztalan. Kétoldalt, a brooklyni oldalon és a Staten Island felől ki van világítva a part, de hátrafelé, a Manhattan sziget felől minden fényt betemet a köd. Pénteki nap és kezdődő vihar, számomra mindenesetre olyan előjelek, melyeknél jobbat nem is kívánhatok. Boldog vagyok és nyugodt.

*

Egy pillanatig se higgyék, hogy huszonnyolc hónap után, amennyit Amerikában töltöttem, könnyen és fájdalom nélkül ott lehet hagyni egy országot. Nem akarom azt mondani, hogy e huszonnyolc hónap alatt magához kapcsolt volna, vagy hogy bárcsak gyökeret is eresztett volna belém. De éppen hűséges és megértő lélek lévén, mindig igyekeztem és azt hiszem, sokszor sikerült is felismernem, megértenem és megszeretnem, becsülnöm és tisztelnem is ezt a most elhagyott országot. Nyugodt lélekkel állíthatom, úgy távozom most innen, mint aki szándékát dédelgeti, hogy egyszer ismét, *jobb időkben és egy nyugodtabb világban* újra visszalátogat.

*

Természetesen, az utóbbi hónapok alatt elementáris erővel kínzott a *hazatérés* vágya. Ami eddig, csak néha és olykor bukkant fel bennem, mármint a »*haza*« és az »*otthon*«, akárcsak a nép és a nemzet, amelyhez tartozom, minden gondolatomat eltöltötte az utolsó hónapok alatt. Úgy is gondoltam, természetesen, hogy sehol máshol, mint otthon a helyem. Végtére is *idegen* voltam ebben az országban, sokak előtt még hozzá *nem is kívánatos idegen*. A megbolygatott emberektől, akikkel kikerülhetetlenül összehozott a sors ebben az országban és ebben a városban, akik bizony sokszor nem resteltek holmi vallási, faji, politikai üldözöttség leplébe takarózni, megítélésem szerint *illetéktelenül*, hisz silány kis szerencsétlenek, lusta tehetségtelenek és sikertelen cezaromániákusok voltak csupán — nos hát ezek az utolsó időkben úgyis már majdnem elviselhetetlenné tették számomra az életet.

Mintha még arra is hajlandóságot mutattak volna, hogy egyszerűen *egy kalap alá vegyenek saját magukkal*, minden vonatkozásban, csak éppen azért, mert én is éppen itt tartózkodtam ebben az országban és ebben a városban. Mondanom sem kell talán, minden ízem tiltakozott az önkényes azonosítás ellen, nem is szólva arról, hogy az én céljaim, ha nem is a lehetőségeim, sajnos, egészen ellentétes irányúak voltak az övéikétől. Ugyhogy eljutottam nemcsak az elhatározásig, hanem a *csömörig is, az utálatig* is kikerülhetetlen és terhes kapcsolataimmal szemben, akiknek szellemi szintje megítélésem szerint alacsonyabb volt egy agyalágyultnál, jellembeli fogyatékosságaikról pedig, hogy ezúttal beszámolhatnék, nem engedi sem időm, sem rendelkezésemre álló területem.

*

Éppen csak érintem az elmúlt néhány napot, mondjuk egy hetet, amelyben vad módjára hajtottak üzengetésekkel, telefonálásokkal és hivatlan, terhes látogatásokkal és éppen azok, akikre legkevésbé voltam kíváncsi az egész idő alatt. És hogy remegett a hangjuk a látogatóknak, hogy visszhangzott aggódó figyelmeztetésük a »jóakaróknak«, hogy hát vigyázzak nagyon, *ők nem mennének* és hogy mi lesz, ha majd nem lesz ennivaló és ha majd ruhátlanul és mezítláb járok és egyáltalán majd ha éhenhalok. Találhatok-e szavakat e szerencsétlenekre, akiknek — hisz nem egyszer megmutatták — legtöbb kapcsolatuk az volt azzal a néppel, amelynek környezetében éltek és azzal a hazával, ahol nevelkedtek, kiművelődtek és sokszor gyarapodtak, hogy nyakára hozták a bajt és ha megvolt a szerencsétlenség, *szép sebesen elinaltak, hogy később, biztos fedezékből reá nyelvet öltögessenek.* Nos hát, mindnyájan biztosítottak, már ezekre célzok, e szerencsétlenekre, hogyha »rend lesz megint«, mint ahogy mondották, majd akkor ők is hazajönnek. *Hát Isten mentse meg népemet, hogy beválthassák irgalmatlan fenyegetésüket.*

*

Voltak akik attól is féltettek, hogy *elsüllyed a hajó* és hogy mi lesz velünk, végig a »*lángoló Európán*«, ahogy mondották aggodalmasan. És hogy »itt sokkal többet tehetnél a magyarságnak, mint odahaza« *még ezt is mondották, elég szemérmetlenül*, hisz igazán cigány kupec se kínálgathatja nagyobb arcátlansággal vak és kehes lovát, mint ahogy én kínálgattam hosszú két éven keresztül a magyar értékeket, irodalmat és művészetet, nemzetünknek igazán Európát hódító értékeit, még hozzá, bevallom, sajnos, ismételten bevallom, sikertelenül.

Mit mondhattam volna e jámbor gazoknak, mit mondhattam volna anélkül, hogy a saját szemem ki ne sült volna az övék helyett, — hát inkább csak karjaimat emelgettem, mint szárnyukat a röpülni vágyó madarak és hallgattam. Mondtam volna talán, hogy inkább száraz kenyér és talpalatlan cipő, méltatlan sors és méltatlan bánásmód, *esetleg*, de *odahaza*, és éppen ma, amidőn a sokszor, annyiszor előráncigált *nemzet* és az agyonhivatkozott *nép* nehéz válságát éli egy válságban szenvedő világban.

Mondhattam volna, hogy módfelett erkölcstelennek tartom, megvárni a »rendes világot«, ami nyilván jönni fog a viharok után és sértetlen bőrrel, pörkölés és sebek nélkül, jólszabott útiruhában hazapöfögni. Hát lehetne-e, hát lehet-e, vagy egyáltalán lehetséges lesz-e csak úgy egyszerűen kivárni a napot és ismét megjelenni okos tanácsokkal és minden kákán ismét csomót keresve, tanácsokat osztogatva egy nyilván még akkor is szenvedő, kifáradt világban? És egyáltalán, nem tisztességesebb lesz-e az efajta aggodalmas tanácsosztogatók előtt is *szépen eltűnni a süllyesztőben*, hagyni a nép és a nemzet gondjait olyanokra, akik a nép és nemzet mellett annak bajában, nyomorúságában, szenvedésében és megpróbáltatásában kitartottak, de nemcsak kitartottak, hanem osztoztak is?

*

Kár is a szót vesztegetni rájuk, legalább is ezúttal, amikor abban a szerencsében részesülhettem, hogy *becsületes magatartást is tapasztalhattam* jó és derék magyar emberek részéről és éppen a búcsúzkodással kapcsolatban. Voltak többen, akikre most visszaemlékezem. Mint aki a lényeget szinte egybefoglalta, hadd jegyezzem le ide Sz. A. beszélgetésének velejét, aki tegnapelőtt, az indulás előtti napon hivott fel telefonon. Egyszer találkoztunk csak, de nyilván ő is épúgy ismerte firkálmányaimat, mint ahogy én ismertem az ő kedves, eredeti, igen szellemes zenéjét. Körülbelül a következőket mondotta:

— Amidőn meghallottam, hogy megy haza Magyarországba, úgy éreztem, hogy *valami igen nagy, fontos és nagyszerűen becsületes dolgot csinál*. Figyeltem a munkáját itt, nem akarom az itt élő embereket megsérteni, de maga nem volt közéjük való. Mindig mondottam és ezt most is hangoztatom, minden becsületes magyar embernek otthon van ma a helye. Vannak bizonyos egyének tudja, kikre célozok, akik azon a nyelven, amit a magyarságtól tanultak, tehát pont a magyar nyelven becsmérlik és piszkolják, gyengítik külföldi vonatkozásban a magyarságot. »*Kontreminben vannak*« Magyarországgal szemben, ez a helyes kifejezés. Itt magának semmi helye nem volt, nem is lehet.

— Úgy tekintem a dolgot, hogy *megtiszteltetés ma otthon lenni, Magyarországon*. Soha nagyobb szüksége nem volt a magyarságnak dolgos, becsületes, értékes emberekre, mint manapság. Biztos, hogy magára is szükség lesz otthon, de nem is ez a fontos az egészben. Kérem, fogadja őszinte jókívánságaimat, mert biztos vagyok benne, ha még fekete kukoricakenyeret is kellene ennie, fogja tudni, hogy joga és jussa van hozzá, mert *otthon* eszi. Sok szerencsét kívánok az utazásához és boldogságot, amit, biztos vagyok benne, hogy meglel otthon Magyarországon.

Meghalt a „méltóságos uram" a szegedi egyetemen

A szegedi *Horthy Miklós-egyetem* tanácsának észszerű, helyes rendelkezése folytán néhány napja megszünt a szegedi egyetemen a »*Méltóságos uram!*« megszólítás. A méltóságos címzés helyett mindenkit tudományos rangjának: vagy kinevezésének megfelelően *Professzor úrnak, Dékán úrnak* szólítanak. A címkórság kiirtása az egyetemi hallgatók körében nagy örömet keltett. Szegeden remélik, hogy az okos példát általánosan követni fogják.

15 napi elzárásra ítélték Reisinger Ferencet a zsidótörvény kijátszásáért

A VI. kerületi rendőrkapitányságon *a zsidótörvény kijátszása miatt* vonta felelősségre dr. *Csáka* József rendőrfogalmazó büntetőbíró *Reisinger* Ferenc szociáldemokrata politikust, a Reisinger Piroska-féle Jókai-utcai tüzifa- és szénkereskedés cégvezetőjét. Az értelmiségi kormánybiztosság feljelentése szerint Reisinger törvényellenesen hét zsidó alkalmazottat tartott az üzletben a megengedett létszámon felül, ezenkívül eltitkolta alkalmaztatásukat. Első fokon ma délelőtt *15 napi elzárásra, 500 pengő pénzbirságra*, ennek behajthatatlansága esetén pedig további 10 napi elzárásra ítélték a volt politikust.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ ORSZAG LEGMODERNEBB
rádió, gramofon, foto
ÜZLETE
Nagykovácsy
BUDAI FIÓKJA
XI., HORTHY MIKLÓS-ÚT 39
AZ 1942-ES RÁDIÓK, ZENEGÉPEK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK ÉS CIKKEK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Marte Harell és Willy Fritsch
pazarkiállítású vígjátéka
Vera Nikolskaja
Rendezte: Bolváry
SAVOY
BUDAI APOLLO

Uj Huszár penge
új műanyagtokban
Régi 20 fill.-es ár

Utólérhetetlenül éles
0·10 mm. vékony. Széles él

SARRASANI
IX., Haller-tér. Tel.: 134-903.
Európa legszebb és legnagyobb cirkusza!
Minden újdonságával
már csak néhány napig Budapesten
A cirkusz légfűtése kellemes szobameleget nyujt!
Naponta 2 előadás
4 és 8 órakor.
Helyárak P 1-től 7-ig
14 éven aluli gyermekeknek

1941 szept. 18

Amíg Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalmatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: DARMOL

HIREK

— **AZ OKTÓBERI KATOLIKUS NAGYGYŰLÉS ÜNNEPSÉGEI.** Október 3-án, pénteken az ország valamennyi templomában szentáldozás a nagygyűlés sikeréért; 5-én, vasárnap a Bazilikában *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás ünnepélyes Veni Sanctét pontifikál, délután 4 órakor a Bazilikától indul az eucharisztikus körmenet és az Országház előtti téren *Szőts* Dénes csíksomlyói ferences házfőnök mond szentbeszédet; 6-án, hétfőn *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök szentmiséje az egyetemi templomban; 7-én, kedden reggel *Bubnics* Mihály szentmiséje az egyetemi templomban, ugyanaznap este 7 órakor gróf *Zichy* Gyula kalocsai és bácsi érsek könyörgő körmenetet vezet a Gellérthegyi Sziklatemplomhoz.

— **ROBBANÁS EGY ANGOL HADIHAJÓN. A glasgowi csatornán kedden egy angol hadihajón két súlyos robbanás történt, két matróz meghalt, kilenc megsebesült. A hajó dokkba vontatásakor egy harmadik súlyos robbanás is történt.**

— **KISAJÁTÍTOTTÁK A ZSIDÓ TULAJDONBAN VOLT KÁRPÁTALJAI VILLAMOS ERŐMŰTELEPEKET.** A kormány a honvédelmi törvény alapján állami kézbe való vételét határozta el a legnagyobbrészt zsidó kézben volt kárpátaljai villamosvállalatoknak, elsősorban az ungvári kárpáti villamosműveket, a nagybereznai és a bustyaházi villamosműveket vette át az állam.

— **TITKOS SZOVJET VASÚT. Salla és Petsamo közötti arcvonalszakaszon az előrenyomuló finnek eddig ismeretlen bolsevista vasútvonalra bukkantak. A mintegy 250 kilométeres vasútvonal Petsamo felé vezetett s egyetlen hivatalos térképre sem rajzolták eddig be.**

— **ELVESZETT EGY ANGOL TENGERALATTJÁRÓ.** Hivatalosan jelentik, hogy a *P. 32.* jelzésű brit tengeralattjáró nem tért vissza idejében és elveszettnek tekintendő.

— **ZÁROLTÁK A DÉLVIDÉKEN A VOLT AGRÁRTULAJDONOSOK TERMÉSÉT.** Azok a községek, amelyek határában agrárföldek voltak, most elrendelték a volt agrárföldtulajdonosok gabonájának összeírását. Ezek nem adhatják el búzájukat és az elöljáróság tudta nélkül sajat céljaira sem használhatják fel, így nem is örölhetnek ebből a búzából.

— **KÉT TŰZ** volt az elmult éjjel a fővárosban: a Komócsi-utca 26. számú ház tetője égett, a Németvölgyi-út 57 számú háznak pedig az istállója gyulladt ki. A tűzoltók mindkét helyen gyorsan és eredményesen dolgoztak.

— **BOMBÁZZÁK RÓMÁT!** — követeli az angol sajtó egy része, megtorlásul Kairó keddi bombázása miatt. A »Daily Telegraph« szerint Róma bombázására máris nagyszabású tervek készültek. *(NST)*

— **ADOMÁNY.** »Árvíz Szilágyban« c. cikkünk kapcsán az árvíztől sujtott Szilágyságnak a Kalazantinusok Szent József Tanoncinternátusa, Budapest, 10 pengő adományt küldött. Az adományt továbbítjuk.

— **HÁZASSÁG.** *Preysz* Hedda és *Della Donna* Albán az Országos Földhitelintézet tisztviselője, tart. repülőzászlós, folyó évi szeptember 21-én este 7 órakor tartják esküvőjüket az Egyetem-téri templomban.

— **ÚJ FŐZŐTANFOLYAMOK KEZDŐDNEK AZ ESKÜUTI VILLAMOSKONYHÁBAN!** A tanfolyamokat az Elektromos Művek a Katolikus Háziasszonyok Szövetségével együttesen rendezi. 6—6 hétig tartanak. Jelentkezés és beiratkozás az Elektromos Művek Eskü-út 5. szám alatti bemutató helyiségében.

SZINHÁZ és FILM

BÁNK HŰSÉGE

Grillparzer-bemutató a Nemzetiben

Vasl

Néhány kritikus tévesen harangozta be a *Nemzeti Színház* tegnap esti *Grillparzer-bemutatóját*, mikor az érdekes és különös Bánk-drámát kurucos-labancos szemszögből kezdte vizsgálni. Olvastuk eredetiben s most láthattuk is *Lendvai* István nemes fordításában: nem mondható a magyar Bánk bán tökéletes ellendarabjának oly értelemben, mintha a bécsi költő kizárólag, vagy csak elsősorban is a Gesamtmonarchie dicsőítésére írta volna művét. Hibás felfogás egymás mellé állítani Katona és Grillparzer Bánk bánjait, mert a kétféle jellemben mi nem az osztrákot és a magyart látjuk egymással szembefordulva.

Amíg a kecskeméti polgár, akiről maga Gyulai Pál írta egyszer, hogy a legmonarchikusabb — bár alkotmányosan monarchikus — magyar költő, az oppozíciós nemzetfelfogásnak adott művészi hangot, Grillparzert inkább pusztán a történeti hősben rejlő *drámai mag* érdekelte, a túlzott lojalitás áldozata, aki ura hű szolgálatában képes megfeledkezni egyéni és nemzeti bacsületén ejtett sebekről. Természetesen itt-ott áldoz Grillparzer az akkori korszellemnek is, néhány csokornyi szóvirágot hintve a Gesamtmonarchie felé, ami nagyon tetszhetett a jó Ferenc császárnak és a kedves bécsi publikumnak, de őt, a kitűnő tragédia-írót elsősorban a történet hőseiben végbemenő szomorújáték érdekelte, s ebben oly tárgyilagos, hogy szinte halljuk magának. Grillparzernek is az elítélő vélemenyét a szolgaságba hajló lojalitás fölött.

Kár, hogy a most bemutatott darab, eredeti cimén: *Ein treuer Diener seines Herrn*, nem tartozik a kiváló bécsi költő legjobb művei közé. Hibáiról már késő szólani, szerzőjük is beismerte, erényei meglepők, a második felvonás végesvégig izzásra hevített drámai feszültség. Csak egy pillanatra se szabad előadás közben *a mi Bánk bánunkra* gondolni.

A Nemzeti Színház ünnepi keretek közt hozta színre, új fiatal rendező, *Fábry* Zoltán gondos, kulturált színpadművészeti elvei alapján. Az első felvonás erősen széttagolódott, vontatott is volt, később jelenetről-jelenetre izmosodott az összefogó kéz. A darab monumentális díszletképei, köztük különösen a harmadik felvonásé, ugyancsak Fábry Zoltánt dicsérik.

A szereposztás a jubileumi ünnepséghez méltó. A hatvanéves Bánk alakját (a Katona Bánk bánja negyven-ötven éves!) *Lehotay* Árpád, a fiatal feleséget *Somogyi* Erzsi, II. Endre királyt *Forgács* Antal alakítja, míg Gertrudis szerepében *Tőkés* Anna nyujt az első felvonás kivételével kitünő játékot. Az egész előadás fénypontja, igazi művészi eseménye *Timár* József Ottó meráni herceg nagyterjedelmű szerepében. Koncepciója helyes, a kivitelben mindvégig magasrendüen, törés nélkül tartja a színvonalat. Döbbenetes erővel jeleníti meg a lelki összeomlás patologikus tüneteit, mindent belülről hoz, az alakítás nagy gonddal kidolgozott szuggesztiv részleteiben. Igazi színész, a legnagyobbak közül való, aki *ösztönszerűen* illeszti a cselekvényt a szóhoz, a szót a cselekvényhez, sohase hágva át a természet belső vonalait. Milyen kár, hogy ekkora roppant színészi munka csak *két* előadást érhet el...

Vass László

•

A Nemzeti Színház a *Német-Magyar Társaság* védnöksége alatt rendezte meg tegnap esti bemutatóját, amellyel a kiváló bécsi költő születésének százötvenedik évfordulóját ünnepelte. Az ünnepséget a német és a magyar himnusz nyitotta meg, majd *Tasnádi Nagy* András, a Magyar-Német Társaság elnöke mondott nagyértékű beszédet, méltatva Grillparzer költészetének örök értékeit. A zsúfolásig megtelt nézőtéren megjelent *Bárdossy* László miniszterelnök, *Hóman* Bálint kultuszminiszter és a politikai és társadalmi életnek több kiválósága, valamint von *Jagow* német követ vezetésével a követség tagjai.

A CSÁKÓ ÉS KALAP

hatalmas sikere az Omniában

Hosszú hetekkel ezelőtt mutatták be *Budapesten* a *Csákó és kalap* című magyar film-vígjátékot, amelynek hőse a »civil«, aki hogy szerelmese szívét elhódíthassa, bevonul katonának. Az ujoncélet mulatságos percei elevenednek meg ilyenformán ebben a történetben, amelynek hőse elsősorban *Bilicsi* Tivadar, akinek ellenállhatatlan humora magyarázza elsősorban a sikert. Mellette a szép, szőke *Simor* Erzsi, *Kiss* Manyi és *Latabár* Kálmán játszik vezető szerepet a filmben, amelynek óriási sikerére az a legjellemzőbb, hogy az *Omnia filmszínház most kilencedik hétre prolongálta.* Kétségtelen, hogy a *Csákó és kalap* a szezon egyik legmulatságosabb vígjátéka, igazi, jó szórakozás.

A becsület lovasa

az Urániában és Atriumban

Az Uránia és Atrium filmszínház ma mutatja be az UFA legújabb filmjét, A becsület lovasa című nagyszabású lovas-történetet, amely egyrészt a feledhetetlen Langen bárónak, a legkiválóbb német úrlovasnak, másrészt a német élniakarás legyőzhetetlen erejének állít emléket.

A történet főszerepét Willy Birgel játssza aki ezzel az alakításával ismét bebizonyította, hogy a német színjátszás egyik legerősebb egyénisége.

Halálraítéltek

A Bethlen-téri *Hollywood* filmszínház második hétre prolongálta a *Warner*-gyár nagyszabású szerelmes filmjét, a *Halálraítéltek*-et. Merle *Oberon* és George *Brent* különben a főhősei ennek a filmnek, amely az elmult szezón egyik legérdekesebb attrakciója volt.

Willy Forst és **Olga Csehova** közös filmje
„BEL AMI"
ATTILA MOZGÓ VII., Rákóczi-út 92. szám

Érik a gyümölcs

nagy sikere a Broadway-ben

A mult szezon végén mutatták be Budapesten az *Érik a gyümölcs* című nagyszabású amerikai filmdrámát, amely az utóbbi esztendők egyik legmegdöbbentőbb filmalkotása volt. Az *Érik a gyümölcs* három premierfilmszínházban aratott átütő sikert és *most második hétre prolongálta a Broadway filmszínház*, bizonyságául annak, hogy John *Steinbeck* csodálatos regényének filmváltozata döntő csatát nyert Budapesten.

RAMAZURI

A Kamara Variété holnap, pénteken mutatja be második műsorát az idei szezonban. Az új revűnek Ramazuri a címe. A kis színház ezzel az új műsorával új stílust honosít meg, amolyan Kék madár-szerű produkciót prezentálva közönségének. A vidám számok mellett egy olasz iró érdekes, igen mély problémát tárgyaló egyfelvonásosát is bemutatja a színház Pető Endre, Szondy Biri és Kőrössy Zoltán felléptével. A Ramazuri főszereplői különben Szondy Biri, Dolly Hopkins, Kőrössy Zoltán, Halmai Imre, Molnár Margit, Tátray Rózsi és a színház két új tagja: Miklós Livia és Pető Endre.

Csütörtöki és pénteki rádióműsor

CSÜTÖRTÖK:

BUDAPEST I.: 17.00 Hirek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 A Vakok Homéros Énekkara. 17.45 Baromfitenyésztési időszerű tanácsadó. 18.10 Farkas Jenő cigányzenekara muzsikál. 18.45 Karácsony az őszben. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Nagykovácsy Ilona Tóth Árpád-verseket énekel. 19.40 Paracelsus. 20.10 Hanglemezek. 20.30 Odysseus utolsó utazása. 21.10 Zathureczky Ede hegedül. 21.40 Hirek. 22.10 Pátria tánclemezek. 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. 23.30 Lovászi Ferenc cigányzenekara muzsikál. 24.00 Hirek.

PÉNTEK:

BUDAPEST I.: 6.40 Ébresztő. Torna. Hirek. Közlemények. Étrend. Hanglemezek. 10.00 Hirek. 10.20 Szenci Molnár Albert. 10.45 A szamárhurut. 11.10 Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12.00 Fohász. Himnusz. 12.10 Rádiózenekar. 12.40 Hirek. 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. 13.30 A Chappy-tánczenekar. 14.30 Hirek. 14.45 Műsorismertetés. 15.00 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.30 Simenszky Valéria zongorázik. 15.40 Mit főzzünk? 15.55 Tóth Gabriella énekel. 16.15 Diákféléra. 16.45 Időjelzés, hirek. 17.00 Hirek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Géczy Dömötör magyar nótákat énekel. 17.50 A finn harctéren. 18.10 A 15. honvédgyalogezred zenekara. 18.50 Sportközlemények. 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. 19.20 A Cetra-zenekar hangversenyének közvetítése Rómából. 19.50 Imádság a föld alatt. 20.20 Az Operaház zenekara. 21.40 Hirek. 22.10 Horváth Elemér cigányzenekara muzsikál. 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.30 Tánclemezek. 24.00 Hirek.

KASSA: 6.40—11.05 Budapest I. 11.05 Hogyan neveli a gyermek a szülőt? 11.25 Hanglemezek. Magyar nóták. 11.40 Hirek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés. 12.00—15.20 Hanglemezek. Operettrészletek. 15.50 Felvidéki vadásztörténetek. 16.15 M. Kövi Erzsébet hegedül. 16.45—0.15 Budapest I.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

BALLON
lóden- és viharkabát
Márton és Szász
Bálvány-utca 3. Címre ügyelni

Bútort legjobban legolcsóbban **részletre** is
Hungária Bútorcsarnok -nál vásároljon, Nagymező-utca **41**

Kelemen szótárt 35,
Pattantyús gépészetit 30, Möller építészit (2. kiad.) 28 P-ért vesz: József, Aradi-u. 52. Tel.: 325-168.

Briliánst aranyat, fogaranyat, ezüstöt legmagasabb áron vesznek. **ELZÁLOGOSITOTT** ékszereit költségmentesen kiváltom és legmagasabb áron megveszem. **Baross ékszerház, Baross-utca 83.** Telefonáljon 134-770.

Kész öröklakások
(Aladár-utca 2/b) tabáni parkban, pazar kilátással. Belvárostól 3 percnyire (Apponyi-tértől 3-as autobusszal 3 megálló) prima kivitelü, adómentes, 1—2—3 szobás összkomfortos és garzónok olcsón eladók. Megtekintés d. e. 9—12, d. u. 3—6.

SZENZÁCIÓS árat fizetek használt **ruhákért,** fehérneműért, szőnyegért, ékszerért, bútorért: Gerstl G., Erzsébet-körút 32. Telefon: **427-122**

BUTOR nagy választékban
Lukácsnál, Dohány-utca 30. Telefon: 22-32-61

BRILIÁNSOKAT
minden nagyságban veszek és eladok
Ékszerműterem, Kristóf-tér 2, I. 3 (12—2 között). T. 182-647

Férfitélikabát sötétszürke, sajátkészitményü, középtermetre, **100 P-ért** eladó. László úriszabó, Erzsébet-körút 50. I. 2.

Kétszobás komfortos lakás ebédlő bútorral átadó
Régi lakbér, XIV., Fürész-utca 137.

Pasaréti, Hidegkúti-út, Szépilona környékén
villatelket keresek
esetleg parcellázhatót is. Közvetlen készpénzverő, 120—228. Jókai-u. 21. Kerékpárüzlet.

Elmaradt könyvelését rendbehozza: **„Kontoservice"** TELEFON: 493-880

KEMÉNY GALLÉR

Irta: Hunyady Sándor

Hallom, hogy a kemény gallér mosatása már nem egészen egyszerű dolog. Vannak tisztítóintézetek, ahol nem vállalják a munkát. Soha nagyobb baj ne érjen bennünket! Nekem is van két tucat keménygallérom, de esküszöm, nem fog fájni, ha egész készletemet ki kell esetleg vonnom a forgalomból. Megszokásból viseltem kemény gallért, mialatt a nyakamra gomboltam, mindig tudtam, hogy egy barbár divat utolsó függelékével vesződöm. Ez a barbár divat a keménymellű ing volt. Az ifjúság nem emlékszik már rá, nem is ismeri talán. De én, sajnos, szürkülni kezdek és sohasem fogom elfelejteni a szenvedéseket, amelyeket okozott. Nem is értem, hogyan hordhattuk? Kényelmetlen volt, egészségtelen és komikus. Még ma is érzem a csuklómon azt a bosszantást, amelyet a kemény manzsetta művelt rajtam, hát még a plasztron! Ne is beszéljünk róla! Adjunk hálát az égnek, hogy megszabadultunk tőle és harcoljunk, hogy a jövőben a frakkhoz se legyen kötelező a kemény ing. Én ugyan soha nem öltök frakkot, de sajnálom a szegény pincéreket, akik közül sokan, az előkelőség miatt, plasztronban kénytelenek élvezni a kánikulát is.

Szóval az emberi értelem és kényelemszeretet már agyonverte a zakkóhoz való plasztront. Sírjában fekszik a bestia. Tegyünk rá egy nagy követ, hogy soha föl ne támadhasson, bármilyen keményítőbőség köszöntsön a világra.

Ha már a plasztronnal foglalkozunk, nézzük meg, miféle holmik vonultak ki vele együtt a férfidivatból? Eltűnt a nyakkendőtű. Azt hiszem már nincs is olyan bolt, ahol kapni lehet. Pedig mennyi volt! Legsűrűbb alakja az egyszerű gyöngyutánzat vagy az a

fej, amely velencei bazárokból szóródott szét az egész világon. Valaha a divat teteje volt a magasszárú, fekete férfiharisnya, amelybe piros selyem bokanyíl volt hímezve. Ma nagyon megnéznék a gavallért, aki ilyent viselne. A karikaszerűen csíkozott strimfli is elenyészett. Haldoklik a zsirárdi kalap, a városi használatra szánt kamásli. És nagyon betegeskedik a gombos cipő. Nem is volt praktikus viselet, a gombok leszakadtak, a cipőgomboló eltűnt, az embernek a körme letört, ha puszta kézzel kellett begombolnia. Szinte karakterbe világító cselekedet volna, ha mostanában valaki gombos cipőt rendelne, »ez aztán konzervatív jellem!« — mondaná rá a suszter.

Most jut eszembe, hogy tarka mellényeket is hordtak valaha a férfiak, mint Wilde Dorian Grey-je. Színes selyemszövetből vagy brokátból készültek ezek a mellények, élénken elütöttek a ruhától és próbára tették a gavallér ízlését, hogy »gyönyörűek« legyenek, feltűnők és mégse zavarják az öltözet harmóniáját. Ki gondol ma színes mellényre? Senki. Még mellényt sem nagyon hordunk. Sokan mellény nélkül csináltatnak ruhát, a megtakarított szövetet előrelátóan elteszik foltnakvalónak.

Nem nagyon sajnálom a divatnak ezeket a kis figuráit, amelyek eltűntek a múló idővel. Illetőleg valamit mégis sajnálok. A bársonykabátot. Valaha régen festők, muzsikusok, általában művészek és bohémek hordtak sötétszürke vagy dióbarna bársonyból csinált, néha fekete zsinórral szegett kabátot. Ez a viselet szép volt, művészi, művészhez illő. Ma is áhitattal emlékszem vissza egy sötétbarna, gyöngyházgombos bársony kabátra. Ami nem csoda. Ujházy Ede viselte és a Crampton mester játszotta

A hadikölcsönök átértékelése

A napokban fejezi be a képviselőház az 1914—18. évi hadikölcsönök rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását. A javaslat szerint a hadikölcsön kötvényein alapuló követelésének átértékelésére igénye van annak a természetes személynek, valamint annak az egyházi, közművelődési vagy közjóléti tevékenységet kifejtő alapítványnak és ilyen rendeltetésű más jogi személynek, akinek, illetőleg amelynek kötvényeit a saját nevén és saját tulajdonaként látták el magyar nosztrifikálási megjelöléssel. *Nosztrifikálási előfeltételnélküli átértékelésre* van igénye a Magyar Szent Korona területén lakó természetes személynek, valamint az itt székhellyel bíró alapítvány-

letekre kell kicserélni. A kicserélésnél a 250 koronát nem érő töredékösszeget figyelmen kívül kell hagyni, a 250 koronás és azt meghaladó töredékösszeget pedig ötszáz koronával kell számításba venni.

Ha ugyannannak a jogosultnak tulajdonában álló összes hadikölcsönkötvények névértéke *25.000 koronánál nagyobb*, a kötvényeket 100 korona egyenlő öt pengő értékarányban 40 év alatt törlesztendő évi 3 százalékkal kamatozó államadóssági címletekre kell kicserélni. A kicserélésnél az 500 koronát el nem érő töredékösszeget figyelmen kívül kell hagyni.

1942 máj 23

HIREK

A Magyarország legközelebbi száma pünkösd ünnepe után kedden, május 26-án a rendes időben jelenik meg.

— **RYTI FINN ÁLLAMELNÖK** Pekkala pénzügyminisztert felmentette állásától és helyére Tanner eddigi kereskedelmi és iparügyi minisztert nevezte ki. Tanner utóda: Uuno Takki eddigi polgármester.

— **NEMESSÉGIGAZOLÁS.** *Mátyus* Jenő, ny. székesfőv. népisk. igazgató és Jenő, Zoltán, Renée — férj. dr. *Markovits* Bélánó — és Attila nevű gyermekeinek régi magyar nemességét, »domonyi« előnév és nemesi címerük jogos használatát a belügyminiszter igazolta.

— **A VILLAMOSBA VÁGOTT A GRÁNÁT. A török flotta a napokban a Márvány-tengeren gyakorlatozott. Az éles lövések során egy gránát Isztanbul elővárosába, egy zsúfolt villamosba csapódott be. Hárman meghaltak, 19-en súlyosan megsebesültek.** *(NST)*

— **SOPRONBAN** nemsokára megkezdik a háromszáz szobás »Ciklámen«-szálló, ujságíróotthon építését.

— **TILOS ÉTELT KISZOLGÁLTATNI ANGLIÁBAN este 11-től hajnali 5-ig június 1-től kezdve. Minden felnőtt hetenkint csupán egy tojást kap.** *(MTI)*

— **HÁZASSÁG.** *Vaszilievits-Sömjén* György és nemes *Pokorny* Lili ma, szombaton este ½7 órakor tartják esküvőjüket a Tisztviselőtelepen lévő Magyarok Nagyasszonya plébániatemplomban.

Zerneck Ernő miniszteri tanácsos, állandó bírósági szakértő és *Simonovánszky* Marinka ma házasságot kötöttek a ciszterci rend Szent Imre herceg plébániatemplomában.

Kertész Mädyt (Ujpest) eljegyezte *Ascher* Kálmán (Budapest). Minden külön értesítés helyett.

Dr. *Burchardt Bélaváry* Andorné, *Büttner* Luca és ippi *Bydeskuthy* Lajos a mai napon házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kántor Magda és *Haán* Gyula házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A MUNKADÍJAK NAGYARÁNYÚ FELEMELÉSÉT KÖVETELI a brit bányamunkások érdekszervezete. Legkisebb fizetésnek állítólag heti 4 fontot és 5 shillinget követelnek.** *(NST)*

— **CSÁSZÁR ELEMÉRT,** az elméleti és gyakorlati fizika nyilvános rendes tanárát választották meg a pécsi Erzsébet Tudomány Egyetem orvoskari dékánjává a következő tanévre.

SZINHÁZ és FILM

FALSTAFF

Vass L.

Ó, William *Shakespeare*, jelenj meg és ülj be ma este a *Nemzeti Színház* nézőterére s tiltakozz az ellen, amit nevedben vagy legalább is a neved alatt bemutatnak. Mert tudomásunk szerint Te nem írtál ilyen című (»*Falstaff*«) darabot. A nevet ismerjük: Falstaff, a korhely fickó, a ragyogó fantáziával kitervelt hazudozásoknak túláradó bősége, a legeredetibb, legvaskosabb humorból gyúrt figura, aki a szörnyű történelmi viharok komor felhői alatt úgy jár-kél, mint egy jókedvű villámhárító. Epizódalakja egy nagy történeti színműnek, a két részre tagolt »*IV. Henrik*«-nek. Miközben az ország forrong, s a nagyurak lázadást szítanak a király ellen, ő, Falstaff, a pókhasú, rezesarcú, vörösorrú naplopó a Vadkanfő-kocsmában komédiázik cimboráival. Epizódalak, de terjedelmes árnyékával olykor mégis elborít királyt és herceget, hazudozásaival polgárháborút és államgondokat.

Ez a Sir John Falstaff ragadta meg Erzsébet királynő tetszését is a IV. Henrik előadásán s az ő kérésére avattad a búsképű, kövér lovagot szerelmi vígjáték (»A windsori víg nők«) hősévé. Szegény Falstaff, ekkora dicsőséget! Vénségére, inaszakadt térddel, reszkető kézzel s még mindig óriási hasával kénytelen volt újabb szerelmi kalandokba bocsátkozni egy királynő parancsára. Most pedig a »IV. Henrik«-ből lép elénk, mint főhős, tudomásod és beleegyezésed nélkül. Epizódalaknak szántad és a mai dramaturgok »hős«-t csináltak belőle. Átdolgoztak, ó, Shakespeare .. Történelmi képeidet megrövidítették, a nagy korszak levegőjét kiszivattyúzták »IV. Henrik«-edből, a főhőse léptetett Falstaffért történik most minden, tán még a polgárháború is azért tör ki, hogy ez az iszákos lovag a haremezőn is »hős« legyen. Igy aztán csupasz, légüres térben végzi durva szórakozásait, hazudozásainak akrobata-mutatványait, mint fűrészporos kör bohóca. Tiltakozz ellene, ó, Shakespeare, ez nem a Te Falstaffod...

De Shakespeare nem fog megjelenni s így nem tiltakozhat a megcsonkítás ellen. Győzött ezúttal az a mult századból származó dramaturgiai elmélet, amely a brit szellemóriásban inkább a *tipikus színpadi és színpadravaló írót* látta, a müveit úgy tekintették, mint ahol minden a *puszta cselekvést*, a külső célt szolgálja. Nincs még egy költő, akinél komikum és tragikum ennyire összekeveredne. Ezt az alapvető shakespearei tulajdonságot bontotta meg most a *cselekmény babonája*, mikor a két estére tagolt »IV. Henrik«-et külföldi példákon nyert bátorításra egyetlen előadásban vonták össze. Igy talán közelebb hozták Falstaffot a nézőhöz, de nem a költőt, a *szóvalvaló* jellemzés csodás művészét. A cselekvényes külsőségek előtérbe nyomulása elhomályosította a nyelv és vers imponderábilis gyönyörűségeit, a leírások pazar bűvöletét, a miliőteremtés epikai biztonságát és mély, tiszta hangulatát. Mennyi szépség, gazdagság, magas szárnyalás maradt vissza a kiollózott részekben! De ártott a csonkítás magának. Falstaffnak is: a jókelv, a testi mivoltot meghazudtoló szellemi fürgeség sziporkázó tüzét és szépségét nem éreztük kiáradni. Torz figura maradt mélységes emberség nélkül. A nagy jelenetben, mikor az ifjú király, a régi Riki herceg-cimbora nem akarja őt megismerni és száműzi a városból, fájdalmas részvétet kellene éreznünk a szegény öreg fickó bukásán. És éppen ez a részvétkeltés az átdolgozás miatt nem sikerült.

Ily súlyos hendikeppel indul a játékba a darab címszereplője. *Lehotay* Árpád. Elmésen és ötletesen komédiázik, bőven él a túlzás karikírozó eszközeivel; rabelaisi vaskosság, nyers jókedv, amit nyujt, ám szivét nem tudja belevonni a nyers módszer alkalmazásába. *Apáthy* Imre hangjai tiszták, szép beszéde sehol sem válik retorikussá. A komédiázók népes seregében *Major* Tamás, *Pethes* Sándor, *Matány* Antal, *Rajczi* Lajos, *Tassi* András, *Szabó* Margit, *Vándory* Margit és a kis *Jakab* Laci jókedvvel, kifogyhatatlan komédiás ösztönnel szekundál a vén cimborának. A háttérbe tolt drámai együttesből a meglepően fejlődő *Naszódy* Sándor, *Ujlaky* László, *Kürthy* György és *Nagy* Adorján játéka tetszett.

A rendezés, díszlet- és jelmeztervezés munkáját *Fábri* Zoltán végezte komoly igyekvéssel, de ezúttal csupán a jelmezei arattak sikert.

Vass László

KEDDEN TEMETIK PETHEŐ ATTILÁT

Pethő Attila

Pethő Attila, a Nemzeti Színház örökös tagja, *tegnap délután hosszú szenvedés után 51 esztendős korában elhúnyt.* Temetése *kedden délután 4 órakor lesz* a Kerepesi temetőben, a székesfőváros által adományozott díszsírhelyen. Az engeszteltő szentmiseáldozatot május 28-án reggel 8 órakor tartják a Szent Rókus-kápolnában. Az elhunyt végakaratához híven temetésén nem mondanak gyászbeszédeket.

*

Pethő Attila 1891 május 11-én született Budapesten. Iskoláit Székelyudvarhelyen végezte, majd Rákosi Szidi növendéke lett. 1910-ben a *Magyar Színházhoz* szerződött, ahol a *Frankfurtiak* című vígjátékban lépett fel először. Innét *Almássy* Endre *Szegedre* szerződtette, majd nemsokára a *Budapesti Színház* tagja lett; később visszaszerződött a *Magyar Színházhoz*. 1914-ben bevonult és 43 hónapot volt katona. 1917 novemberében a *Belvárosi Színházhoz* szerződött, majd 1922 augusztus 22-én a *Nemzeti Színház tagja lett*, ahol a *Kaméliás hölgy*-ben mutatkozott be, mint Duval Armand. Főbb szerepei: Vincze József (Te csak pipálj Ladányi), Csokonai Vitéz Mihály (Lilla), Széchenyi István (A híd), Radványi ezredes (Gyurkovics lányok), Szentirmay (Egy magyar nábob), Gedeon (Sok hűhó semmiért), Bassanio (Velencei kalmár), Balázs (Nem élhetek muzsikaszó nélkül), Tellheim (Barnhelmi Minna) és Pongrácz István (Ötvenéves férfi).

Halálát felesége, *Füzes* Anna, a Nemzeti Színház tagja és az egész magyar társadalom gyászolja.

Fényes Alice, a Vigszínház ismert fiatal színésznője Nagyváradon vendégszerepelt, elkésve a vonatcsatlakozást és nem tudott idejében Budapestre érni, ezért elmaradt a Vigszínház tegnapesti »Tábornok« előadása.

*

A rádió ma este ¾8 órakor közvetíti a Fővárosi Operettszínház operettujdonságát, Vécsey Leó és Hegedüs Tamás Kata-Kitty-Katinka című operettjét Kosáry Emmy, Raffay Blanka, Déry Sári, Solthy György, Madarász László és ifj. Latabár Árpád felléptével.

*

A magyar rádió vezetői háromnapos tanácskozásokat folytattak a német, olasz, horvát és szlovák rádió képviselőivel a

SÉTA A SZIGETEN

Irta: Ignácz Rózsa

Kődben és zuzmarában, ropogó porhóban járkálok a Margitszigeten. A fehér hólepelt veres csík vágja át: a sziget tisztára sepert betonútja. Fázós emberek topognak rajta, munkába sietó, szigeti őslakók. Deresbajszú, magas, öregedő legény, nyakában tarisznyával lassan ballag a madáretetőkalitkák felé. Tempósan tarisznyájába markol, karja a magasba nyúl, ocsut ejt az etetővályúba. Csivitelő cinegék röpdösik körül, az egyik bátran ütröppen a vállán s az etetődeszka széléről visszanéz. Tán a legény deres bajuszát nézi. Rátapadt arra is a zuzmara. Olyan most, mint valami apró, hegyes, behavazott faág. Ha rászállna a cinke, tévedésből! De a cinke nem téved. Jól ismeri a kenyéradó gazdát s gombostűfej szeme úgy tetszik, ránevet... Odább, a kis kápolna előtt, aranyló leveleit őrzi még az óriási kanadai nyir. A hó megül a derekán s mint barna indiánerben a tejszínhab, kis kupacokat rak a kerek levelek ölébe. A bőrlevelű fa roppant derekán hosszúcsőrű, zöld harkály sétál kimérten fölfelé. Olykor megáll s mint ráérős, vidéki doktorbácsi, fontoskodva és lassan kopog. A tompa kopogásra régmult tüdőgyulladások emléke borzol belém, összébb húzom a kabátomat és sietek tovább. Hárászkendős nénik lapátolják előttem a havat. Köhögnek, meg-megállnak.

— Két hete nem ír! — mondja az egyik.

— Két hete! — a másik fejet csóval s felsóhajt.

— Ott lehet még csak nagy hó, te Malvin! Azt mondják, ott harminc fok a hideg.

A két öreg egymásra néz s mintha munkára serkentő gondolatok hevítenék hirtelen, a lapátok felé lunk annyi a régi kőomladék s oly kevés az épen maradt emlék. Miért, hogy e csendes sziget öreg kolostorát sem kerülte el a pusztulás? Hétszáz éve éppen, hogy a muhi csata után megszületett a gondolat: klastrom épüljön a Nyulak szigetén. Most jubilálnak — a romok. A havas ormon királyi díszben, koronás fővel, szomorú gőggel ünnepel — a pávakakas...

Kikerülök a Dunapartra. Asztallapnyi jégdarabok között lassan pöfög előre egy vontatóhajó, Ujpest felől sudár gyárkémények köpik a füstöt a sziget felé... Lent, a Margithíd előtt koros néni sétál fel és alá, katonafiával. A fiú karja felkötve, arca sápadt. Az asszony a válláig se ér a gyereknek. Gyorsan járkálnak s szaporán beszélnek.

— Osszad be, fiam. Mindennap egyél belőle egy keveset. Jó. Magam csináltam.

— Köszönöm, anyuka, de azt tessék mondani, Jussal mi van?

Később látom a fiút megint. A szigeti katonakórház felé siet. A kis öregasszony lassan néz utána, mozdulatlanul.

A vörösen csillogó úton ismét sebesültekkel találkozunk.

A Víztorony előtt szerelmes párra bukkanok. Nem vesznek észre. Ugy ölelkeznek, mint az őszvérek: a nyakukat dugják össze, egyikük hátra, másikuk előre néz. Halkan elkanyarodom mellettük s megállok napi sétám utolsó stációjánál, a fácánok melegedője előtt. A földre borulő deszkatető alatt két fácán kuporog. Egy tyúk s egy kakas. Szemben ülnek egymással. A kakas ráhajtja nyakát a tyúk nyakára. Melegednek. Éppen úgy, mint az őszvérek szokták. Vagy mint a sze-

A Kormányzó részvéte Hegedüs Lóránt elhunyta alkalmából

A Kormányzó Ur Őfőméltósága az alanti szövegű táviratot intézte dr. *Zsindely* Sándornéhoz, *Hegedüs* Lóránt leányához:

»Őszinte sajnálattal értesültem Hegedüs Lóránt önagyméltósága elhunytáról, aki odaadással szentelte egész életét a magyar közélet terén folytatott lelkes munkának. Válságos időkben a pénzügyek irányításának élén a legnagyobb önfeláldozással dolgozott az államháztartás rendjének megteremtésén és alkotó egyénisége mindenkor fáradhatatlan volt a magyar közgazdaság és kultúra szolgálatában. A súlyos veszteség felett bensőséges részvétemet fejezem ki.« *Horthy*

A temetés

Hegedüs Lorántot hétfőn délután három órakor temették a kerepesiúti temetőben. A katafalkot a gyászcsarnok középső nagy aulájában állították fel, s az elhúnyt politikus, író és bankvezér koporsóját élővirágkoszorúkkal borították el. A különböző pénzintézeteken, ismert nevű politikusokon, írókon kívül, akik *Hegedüs* Lorántnak mind személyes barátai voltak, a Kisfaludy és Petőfi Társaság, az Országos Magyar Sajtókamara és a Magyar Tudományos Akadémia is elküldötték koszorúikat. A koporsó lábánál helyezték el a család, *Hegedüs* Loránt leányának és ifj. *Hegedüs* Sándornak a koszorúit.

Már két óra után gyülekezni kezdtek a részvevők. A Magyar Tudományos Akadémiát *Voinovich* Géza képviselte küldöttség élén, a Petőfi Társaságot és az Országos Magyar Sajtókamarát *Gáspár* Jenő igazgató-főtitkár s egyszersmind a Petőfi Társaság főtitkára, a TÉBÉ-t, amelynek Hegedüs Loránt elnöke volt, *Kresz* Károly alelnök-igazgatóval az élén a TÉBÉ teljes főtisztviselői kara.

A pénzvilág s az írói világ vonult fel a végtisztességre, amelyen a búcsúztató beszédet a szertartást végző *Ravasz* László református püspök mondotta. A TÉBÉ nevében *Kresz* Károly beszélt a ravatalnál. Háromnegyednégykor indult el a menet a temető kriptasora felé. A Hegedüs-család kriptájába édesatyja, Hegedüs Sándor s anyja, Jókai Jolán érckoporsói mellé, a nyáron tragikus körülmények között elhúnyt felesége és leánya szomszédságába helyezték el Hegedüs Loránt koporsóját.

Ravasz László beszéde az időhöz méltó hősies magatartásról

Ujév alkalmából a budapesti, pestkörnyéki és pestmegyei református lelkipásztorok, tanárok és tanítók mintegy 100 tagú küldöttsége élén *Szabó* Imre, *Benkő* István és *Mozsy* Mihály üdvözölték *Ravasz* László dunamelléki püspököt.

— Nincs ma emberi tekintet, — mondotta Ravasz László az üdvözlésekre adott válaszában — amelyik láthatná, mi lesz a világválság megoldása. Egyetlen az időhöz méltó, csakugyan hősies magatartás, amely azt mondja: *Istén kezében van jelenünk és jövőnk.* De tudnunk kell azt is, hogy bennünket, mint nemzetet, anyaszentegyházat és egyéneket súlyos teherrel várnak a reánk következő idők. Belső előkészületre van szükségünk, összes képességeink felajzására és megerősítésére, amely mellett *mindent vállalunk, mindent hordozunk és minden parancsot végrehajtunk.* A református egyházzal, a magyar társadalommal megtörténhetik, hogy *újjá kell formálódnia*, s az egyes embereknek is más életkeretek között kell elhelyezkednie. Sok új dolog jöht lelkünk elevenjébe vágó, egy azonban egészen bizonyos, *Isten a régi marad.* És ezekben a próbákban is elégséges lesz nekünk az Ő kegyelme.

(MÉ)

HIREK

»Levetted-e a gondot azoknak a válláról, akiknek családfői a mi biztonságunkért és életünkért harcolnak?«

Tedd meg kötelességedet; adakozzál bőségesen a honvédcsaládok javára!

— **A HADBAVONULTAK CSALÁDTAGJAINAK** 9000 pengőt adott össze Kis-Kanizsa nagyobbrészt szegény kubikos- és kisgazdalakossága.

— **TIZENNÉGY INDUS SZABADSÁGHARCOST halálra ítéltek az angol hatóságok, 27-et pedig életfogytiglan tartó kényszermunkára. Az elítéltek szabadságmozgalmakban vettek részt.** *(MTI)*

— **LAKBÉRUZSORÁÉRT** az V. kerületi rendőrbiró *Herz* Ignácnét és *Krausz* Emilnét 10—10 napi elzárásra ítélte, mert kis albérleti szobák bérét hónapról hónapra emelték.

— **ÚJBÓL KORLÁTOZTÁK a folyékony üzemanyagok kiutalását az Egyesült Államokban. Január 3-tól kezdődően a szövetség 17 államában további 10 százalékkal szállították le az adagokat.** *(MTI)*

— **TIZENKÉT MUNKÁSHÁZ** épült Pápán gróf Esterházy Tamás birtokának felparcellázott részén. A házakat ünnepélyes keretek között adják át új lakóiknak.

— **KÉTSZÁZ BRIT HAJÓTÖRÖTT** érkezett angol torpedórombolókkal az Azori-szigetekre. A hajótöröttek az Atlanti-óceánon elsüllyesztett angol hajókról menekültek. *(MTI)*

— **KÉT FARKAST LŐTTEK** Barabás vidékén. *Zsendicske* János, a szerencsés vadász megkapta a farkasonként megállapított 100 pengő lődíjat is. A hatalmas ordasok állandó veszedelemben tartották a környék juhnyájait.

— **45.000 MUNKÁST kér Braziliától az Egyesült Államok Uj-Guinea szigetére, Ellenszolgáltatáskép az USA 35.000 katonát küldene Braziliába az ottani partok védelmére.** *(MTI)*

— **MEGHOSSZABBITOTTÁK** a Műcsarnok téli kiállítását és a nagy látogatottságra való tekintettel a tárlat csak január

SZINHÁZ ÉS FILM

SELLŐ

Giraudoux-bemutató a Nemzeti Színházban

Vannak a drámának költői és ponyvaírói a franciák között is. A pesti színházakban, egészen érthetetlenül, idáig inkább az utóbbiakat kedvelték. Sok kétes értékű, franciás darabgyáros után most végre igazi nagy író szólalt meg a félrenevelt, ízlésében megrontott magyar közönség előtt. Jean *Giraudoux* ma a franciáknak talán a legnemzetibb írója, azoké a franciáké (Gyergyai Albert szép meghatározása szerint), akiknek Racine drámákat, Debussy meg zeneműveket alkotott és akik nem költőitlenebbek, csak másképpen költőiek, mint más népek, ösztönükkel *és* műveltségükkel, érzékenységükkel *és* értelmükkel. Giraudoux, a nagy varázsló, az édeni költészet csalhatatlan bűvésze, aki anyagtalanítja a valóságot s titokzatos atmoszférát teremt köréje, a szárnyalás, az átlényegítés finom vízióját s akiben elméleti tudálékoskodás nélkül testet ölt a legtisztább francia hagyomány, minden irodalmi művészet éltető alapeleme: a stílus.

Ó, persze, Giraudoux nem veti meg a színház örök törvényeit sem. Amit a díszletek közé varázsol, az színültig játék, egy pillanatra sem untató vérbeli színház. Ilyen az »*Ondine*« című mesejátéka is, amely 1939-es párisi nagy sikere után *Zilahy* Lajos rokonérző átültetésében most a *Nemzeti Színház* közönsége elé került. Kicsoda Ondine? A gyermekek jól ismerik *Undine*-t, a germán mesevilág kedves sellőjét, aki megszeret egy lovagot, miközben emberré lesz maga is, de vissza kell térnie a halak közé, mikor fölfedik sellő-létét. Giraudoux ezt a megható történetet a kései német romantika egyik legnépszerűbb költőjétől, Fouqué szépséges meséjéből vette. Amit hozzáadott, a szavak orkeszterének tündéri ragyogását és szeszélyeinek, tréfáinak és elmélkedéseinek jókedvű poézisét, az a latin művészet klasszikus hagyományában gyökerezik.

A sellő végzete az, hogy olyan lovagot szeretett meg, akit nem az ő számára teremtettek az istenek. Hans, a páncélos lovag megcsalta s ezért a sellők törvényei szerint meg kell halnia. Felejthetetlenül szép jelenetben búcsúzik el egymástól a halál küszöbén Hans és Ondine. Mindegyik örökre távozik a maga hajóján. Harmadik szólításra a sellő elveszti emlékezetét, hogy ne fájjon a búcsúzás s visszatér a folyók mély ölébe, ahonnan századokkal ezelőtt az emberiség örök meseszomja életre hívta.

Giraudoux-t két múzsa ihleti darabírásra, alkotás előtt Thalia, utána meg — Louis *Jouvet*, a ma élő legnagyobb francia színész, rendező és igazgató. Közvetlen az új világháború kitörése előtt szerencsénk volt látni az Ondine-t párisi bemutatóján, Jouvet színházában, az *Athénée*-ben. Madeleine Ozeray volt a Sellő, Jouvet a lovag. A Nemzeti Színház e két nagy művész szerepét *Szörényi* Évára és *Ungváry* Lászlóra bízta. Ott a színház pár évszázad óta Racine és Molière klasszikus örökségén nevelt színészt és közönséget. Itt, Szörényi mintha egy telivér népszínműből perdült volna be Giraudoux irreális játékába.

Nem a színészeket hibáztatjuk, hanem azt a rendezői és színésziskolát, amely három évtized óta megrekedt nálunk a naturalista népi és polgári ízlésnél. A »Sellő« szövegének költői ragyogását túlragyogta a rendezői (*Németh* Antal) és díszlettervezői (*Fábry* Zoltán) fantázia. Megvolt a nemes versengés az Athénée-ben is, csakhogy ott a rendező és a színész egy pillanatra sem feledkezett meg a költő jelenlétéről. Milyen jó, hogy legalább a Nemzeti előcsarnokában megtaláltuk a költőt: az ott árusított Giraudoux—Zilahy könyvben. Pedig a Sellő nem könyvdráma. Hangsúlyozzuk: vérbeli színház. A valóban gyönyörű díszleteken kívül felejtsünk el mindent s olvassuk magát a darabot. Ezúttal a papírszínház a pesti bemutatónál többet mond Giraudoux-ról...

Vass László

Missa Solemnis

Eléggé érthetetlen, hogy nálunk az egyházzenének legkiválóbb alkotásai meglehetősen ritkán kerülnek előadásra, *Beethoven Missa Solemnisét* és *Mozart Requiemét* pedig, e két remek zeneművet, sajnos, csak jónéhány évi szünet után van alkalmunk meghallgatni. Annál nagyobb tehát a kitünő *Bárdos* Lajos érdeme, hogy az ujonnan alakult *Budapesti kórussal* most az egyházzene egyik leghatalmasabb alkotását, a *Missa Solemnist* adta elő.

Bárdos valóban *ünnepi* misét épített fel, megfogalmazásában elsősorban *a hatalmas méreteket, mélységeket, távlatokat érzékeltette.* A tegnapi hangversenyen ragyogó, Isten csillagos egéig törő imába olvadó zene hangzott fel, kollektív ima, *az empiré Beethoven* bizakodásával és reménységével.

A *Budapesti Kórus* dicséretreméltó szép munkát végzett, az előadás alapos előkészületet árult el, pontos és általában biztos volt. Nagyon szépen szerepeltek a magánénekesek, *Basilides* Mária utólérhetetlen óratórium-előadóművészetét ép elégszer megdicsérhettük már, hasonlókép kiváló volt *Rösler* Endre. Nagyon Muzikális, valóban kulturált énekesnő *László* Magda; a basszus szerepben ízlésesen mutatkozott be *Rissay* Pál. A *Székesfővárosi Zenekar* helyenként finomabb hangokat is megüthetett volna.

Dr. V. A.

Manowarda temetése

Berlin, január 4. Szombaton volt *Manowarda*, a nagy német operaénekes ünnepélyes temetése. A gyászszertartáson résztvett *Göring* birodalmi tábornagy és dr. *Göbbels* birodalmi miniszter is. Az elhúnytat a berlini állami operában ravatalozták fel. *Göring* birodalmi tábornagy elhelyezte a *Führer koszorúját* a nagy német művész koporsóján és *megindult szavakkal búcsúzott az elhúnytól.*

AIDA

Hosszabb szünet után ismét alkalmunk volt meghallgatni *Thury* Gizella énekesnőt *Operahzunkban.* A rokonszenves megjelenésü művésznő *Amnerist* énekelte muzikálisan, fejlett kulturáltsággal. Különösen feltünt hangjának jól csengő magassága. A főbb szerepeket *Németh* Mária, *Laczó* István, *Palló* Imre, *Székely* Mihály és *Fodor* János énekelték.

A Zeneiskolák Országos Szövetségének

PIHENÉSRE VÁGYIK, TUDÓS ÚR?

Tudományos „népszámlálás" az országban

A magyar tudományos élet több mint négyezer dolgozójának néhány nappal ezelőtt a posta többoldalas kérdőívet kézbesített ki Feladóként a *Magyar Tudományos Tanács* szerepelt. A kérdőív mellé egy levelet is csatoltak. Többek között ez állt benne:

»A Tudományos Tanács feladata a tudományos élet tervszerű irányítása, valamint a gyakorlati élettel való kapcsolatának erősítése. A tudományos kutatások támogatása és az országos érdekeinkkel való összehangolása céljából a Tanács tudományos tervet dolgoz ki, amelynek előkészítésére összegyűjti a tudományos munkát végző személyekre, a tudományos munkához szükséges eszközökre és berendezésekre, valamint a folyamatban lévő tudományos kutatásokra vonatkozó adatokat.«

A levél aláírójaként *dr. Alexits György* egyetemi tanár, a Tanács ügyvezető titkára szerepelt. A *Világ* munkatársa felkereste hivatalában dr. Alexits Györgyöt, hogy megkérdezze: *gyakorlatban milyen eredmények várhatók ettől a tudományos »népszámlálás«-tól?*

— Ahogy az iparban sem bízzák a véletlenre, — felelte az államtitkár — hogy mikor mit és mennyit termeljenek, mert ez anarchiára vezet, úgy *a tudományban is szükséges a szervezés.* Válságba kerül a tudomány, ha nem ismerjük a tudományos kutatás szükségleteit és nem gondoskodunk a műszerek, folyóiratok stb. helyes elosztásáról.

— Hangsúlyoznom kell, hogy

Magyarországon soha nem történt statisztikai adatfelvétel a tudományos életről.

Nem történt, mert a kapitalista Magyarország luxusnak tekintette a tudományt. A népi demokrácia számára

a tudomány életfontosságú probléma.

Ezért kerül sor a kérdőívek kiküldésére.

Amint megtudjuk, nemcsak egyszerű adatfelvételről van szó, hanem a kérdőívek gyors feldolgozása után (február 15), amely a legkülönbözőbb szempontok szerint történik, nagyrészt a befutott adatok alapján, hathatós intézkedésekkel kívánják megindítani tudományos élet erős fejlődését.

— *Hallhatnánk néhány ilyen tervbevett intézkedést?*

— Ahogy említettem már — hangzik a válasz — ezeknek az intézkedéseknek határozott arculata csak a kérdőívek feldolgozása után alakul ki. De pl. már eddig is ismerünk több olyan tudományos intézetet, amelyek egymáshoz hasonló problématerületeken munkálkodnak, de nem tudnak egymás munkájáról. Pedig ezeknek együttdolgozása sokszor a termelés tetemes növekedését hozná magával. *Ezt akarjuk mi elősegíteni.*

— Ugyancsak nagyrészt a tudományos élet felmérésétől függ majd az egyes

tudományos intézmények munkájának támogatása

aszerint, hogy közvetlenül vagy közvetve, mennyire fejlesztik a kultúrát.

A többoldalas kérdőíveken (amelyet öt példányban kell kitölteni az adminisztrációs munkának nem túlságosan örvendő tudósoknak) igen sok »indiszkrét« kérdést találhatunk. Például ilyeneket:

Mire volna szüksége?

Anyagi segítségre? Műszerekre? Bel- vagy külföldi tanulmányútra? Lakásváltoztatásra? Pihenésre? Orvosi kezelésre?

Vagy:

Mennyi időt fordít tudományos munkásságára, jelenlegi állásaira, egyetemi előadásaira, társadalmi munkásságára?

— Pokolba kívántam a kérdőív szerkesztőjét, — mondta Alexits György mosolyogva — mikor én is, mint a Műegyetem III. matematikai tanszékének a vezetője, megkaptam a kérdőívet kitöltés végett az én aláírásommal... De hiába, a tudományos adatfelvételezés nélkül nem tud elindulni és fejlődni a magyar tudományos élet... **(B. T.)**

Megkezdődött a MAORT-ügy NOT-tárgyalása

A Kúria épületének második emelet 19. számú termében ma tárgyalják a Magyar Amerikai Olajipari Részvénytársaság szabotáló vezetőinek fellebbezési ügyét.

A budapesti népbíróság különtanácsa dr. *Ölti* Vilmos elnöklésével *Papp* Simont, a vállalat volt vezérigazgatóját egyrendbeli folytatólagosan elkövetett, a demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekmény büntette miatt halálra, *Ábel* Bódog vállalati igazgatót ugyanezért 15 évi fegyházra, *Binder* Béla bányamérnököt, a MAORT termelési felügyelőjét a termelés veszélyeztetésének népellenes büntette miatt négyévi börtönre ítélte. A negyedik vádlottat, dr. *Barnabás* Kálmán geológust a bíróság felmentette.

A mai tárgyalás féltíz után néhány perccel kezdődött. *Jankó* tanácselnök felkérte dr. *Lázár* Miklós NOT bírót, az ügy előadóját, hogy ismertesse az elsőfokú bíróság ítéletét.

A vádat dr. *Bárdos* Imre népügyészhelyettes képviselt.

A tárgyalás lapunk zártakor tart.

Pályázat a Nőnap méltó megünneplésére

A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége pályázatot hirdet március 8-ának, a Nemzetközi Nőnapnak méltó megünneplésére. A pályázat pontjai a következők: 1. Mi a szerepük a világ asszonyainak a békéért folytatott harcban? 2. Mi volt a legnagyobb élményed a világkongresszussal kapcsolatban?

A pályázaton egy vagy több kérdés kidolgozásával egyénileg, csoportosan, dolgozattal, cikkel, tárcával, novellával, verssel, indulóval vagy rajzzal lehet részt venni; 14 éves kortól felfelé, mindenki pályázhatik. Beküldési határidő: február 20.

A pályázat eredményét március 8-án, a Nemzetközi Nőnap ünnepségei során hirdetik ki, amelyre a vidéki nyerteseket az MNDSz költségén hívják meg.

A pályázat 1. díja 2000 forint vagy egy konyhabútor. Három második díj: 1000 forint vagy rádió, kerékpár, varrógép, három harmadik díj: 25 kötetes könyvtár.

Rendelet az önkéntes biztosításról

A népjóléti miniszter ma megjelent rendeletével újból szabályozta az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló önkéntes biztosítás feltételeit. A rendelet értelmében az önkéntesen biztosítottak közül az önálló iparosok, a IV. vagy V., a házipparosok, az önálló okleveles szülésznők az V., a kereskedők a III. vagy IV. járadékcsoportba sorolandók. Az önkéntes biztosítás megkezdése előtt — ha pedig a jelen rendelet hatálybalépése előtt már önkéntesen biztosítva voltak, a jelen rendelet hatálybalépése napjától számított három hónap alatt — maguk választhatják meg a részükre kijelölt járadékcsoportok közül azt a csoportot, amely szerint a biztosítást folytatni kívánják.

A fizetendő havi járulék 40 életévan alul 10—53 forint, 40 életévan felül 16—87 forint, a különböző csoportok szerint.

Tömeges metilalkoholmérgezés

A Jobbágy-utca 12. számú nyilvános házban éjféli felé két magas, jólöltözött férfi felkereste Rácz Lidia 38 éves nyilvántartott nőt. Zsebükben több üveg italt vittek. Inni kezdtek, majd meghívták az íváshoz Rácz Lidia társnőit is. Hajnal felé már nyolc nő ült az asztalnál. Az üvegek kiürültek. Rácz Lidia ekkor eszméletlenül fordult le a székről és pillanatok alatt meghalt. A mentőorvos megállapította, hogy metilalkoholmérgezés történt. Hamarosan a többiek is egymásután rosszul lettek. Közben a két férfi kiszökött a házból. Személyleírás alapján kézrekerítésükre nyomozás indult.

ÜGETŐ

A londoni olimpián sikerrel szerepelt olimpikonok tiszteletére ünnepi számokkal tarkított vesenapot rendez a MÜE. Az ünnepi versenyek megvalósítása dr. Kardos Sándor miniszteri biztos érdeme. A versenynap érdekessége az ügetőlovaglás. Ez a szám inkább a külföldi versenypályákon, főleg Franciaországban van műsoron. Tipjeink az egyes futamokra: I. **Winnetou** esélyét növeli kitűnő munkaformája és Marschall hajtása. **Pazar** és **Primadonna** a következő esélyek. II. Ügetőlovaglás. A papírforma **Katinka** mellett szól, de **Nimród** nyereg alatt szívesen ügetett a munkában. **Mályva** és **Talisman** munkateljesítménye volt még biztató. III. Kacér igen kedvező feláll.táshoz jutott. **Vép, Lajos** és **Fáni** az esélyek sorrendje. IV. **Josephine** mellett a rövid táv szól. **Lajos** és **Balaton** szerepelhet még jól. V. **Gala Peter**, ha szombaton nyer, akkor itt nem indul. **Vilmos D.** a valószínű nyerő **Davison Girl** előtt. VI. **Jobbágyi, Pengő** és **Pandur** a jobb esélyek. VII. **Ádám fia** versenyről-versenyre javul, **Szélvész** hiba nélkül és **Kathlen Forest** az ellenfél. VIII. **Geoffrey, Ernő** és **Nádor** a jobb esélyek. IX. **Zsákmány T.** és **Fortuna** párharcából kerülhet ki a győztes. **Derwis** és **Harkány** számít még.

Végső információink a mai versenyre:

I. **Gala Peter, Öcskös.** II. **Pepi, Silver Star, Gordonka.** III. **Andrea D., Lator, Sandra Sue, Badalo.** V. **Bobi Parádé, Lármás.** V. **Cseléd D. (Kovács II.-vel), Ádám fia, Lepke B.** VI. **Babér, Pandur, Marianne.** VII. Amatőrverseny. **Aranyvirág, Gyémántom, Ernő.** VIII. **Junó, Asszonyság, Fáni.** IX. **(Katinka), Friswyn, Becsked fia, Partizán.**

BREITFELD szűcs
TELJES ÁRURAKTÁRÁT **OLCSÓN KIÁRUSÍTJA**
Minőség változatlan. *IV., Váci-utca 14.*

Gyermekének egészséges fejlődését
csak testnevelléssel biztosíthatja.
Speciális gyermektorna 3 éves kortól.
Tel.: 189-701. Bécsi-u. 8. (Volt: Fodor.)

„Mindszenty elsikkasztott polgári reformok ellen hirdetett hadjáratot"

A Gazette de Lausanne szabadelvű svájci napilap »Mindszenty elsikkasztott polgári reformok megoldása ellen hirdetett keresztes hadjáratot« című cikkében megállapítja, hogy a magyar kormánynak elkerülhetetlenül kellett a Mindszenty-ügyben elhatározásra jutnia. A londoni Timesra hivatkozva rámutat, hogy a bíboros merev magatartása a magyar klérus ellenszenvét is kihívta maga ellen.

Az a tiltakozó koncert sem következett be váratlanul, amelynek tanui voltunk — írja a svájci lap — és amelyben azok kiabáltak a leghangosabban, akik egy

szót sem mertek szólni a fasiszta terror ellen,

sőt akik szellemi szövetségesei voltak a náciknak. Innitzer bíboros, aki a bécsi náci gyujtogatóknak tapsolt, aki a bécsi gauleiterl Heil Hitler köszöntéssel üdvözölte, természetesen szolidáris Mindszentyvel. Mindszenty az egyházat, vallási előjogaival, a reakció utolsó szervezetének rendelkezésére bocsátotta és saját maga állt ennek élére.

Az egyház és az állam oly viszonyának beállítását, amilyen Franciaországban, Angliában, az USA-ban és Svájcban évtizedek óta fennáll, egyházüldözésnek nevezte. Nyílt harcának az iskolák államosítása volt a kiindulópontja. A magyar államnak ezt a

haladó gesztusát igyekezett egyházellenes kultúrharcnak feltüntetni,

pedig az iskolák államosításával a magyar köztársaság még csak egyet valósított meg a sok feladat közül, amely feladatokat az európai polgárság — például Svájcban — már

évtizedekkel ezelőtt megoldott.

Emlékezzünk csak vissza az egyháznak és az államnak a század elején történt szétválasztására. A turini hercegérsekre, egy bíborosra, akit száz évvel ezelőtt börtönbe zártak, vagy Mermillod genfi püspök kiutasítására, akik idegen hatalom nevében akartak funkciókat gyakorolni.

A magyarok még mindig elmaradtak

a svájci liberális reformok mögött — fejezi be érdekes cikkét a Gazette de Lausanne.

Enyhe, esős, havas idő

Dél-Franciaországban, az Alpok környékén, a cseh medencében, Lengyelországban és hazánkban csapadékos lett az időjárás. Irországban 10—11, Párisban 10, Salzburgban 5 fok meleget mértek, Innsbruckban viszont —4, Bolzanoban —5 fokra süllyedt a hőmérséklet. Az Alpokban Vorarlberg és Tirol vidékén erősen havazik, Ausztria keleti részén esik az eső. Skandináviában fagy, de a hideg a balti államokon keresztül Ukrajnába nyomul és valószínűleg elkerüli Közép-Európát.

Hazánkban este a derült ég miatt hideg lett, de még éjszaka megérkezett nyugat felől az enyhe levegő. Hajnalban már havazott. A téli sportolóknak nem sok örömük lesz a friss hóban, mert az idő enyhül és még a hegyeken is elolvad a hó.

Nyugati-délnyugati széllel, felhős égbolt mellett többfelé lesz csapadék: eső, havaseső. A nappali hőmérséklet elérheti az 5 fokot, éjszaka még gyenge fagyra számíthatunk.

Budapesten ma délelőtt +2 fok volt a hőmérséklet.

Bilnitzer Ernő volt nyilas elitábornagy ügyét tegnap tárgyalta a népbíróság Hollós-tanácsa. Bilnitzer tárgyalásán súlyos vallomások hangzottak el Budapest helyettes városparancsnoka ellen. A tárgyalást január 25-ére napolták el.

R.P.: Hazugok

Betyárvilág

A TERÉZ KÖRÚTON A BRITANNIA RÉMREGÉNYE

36

A rohamsisakos katonák benyomultak a szállodába, de nem találtak ellenállásra, hiszen Kováry főhadnagy az ottlevő 20 tisztnek kiadta a parancsot, hogy vonuljanak a III. emeletre.

A járőr nyomában Nádossy főkapitány és Ferdinandy belügyminiszter ment a szállodába. Azután Teleki Pál miniszterelnök és Sréter István hadügyminiszter érkezett meg. Meglepetve tapasztalták, hogy a bejelentett ellenállás elmaradt. Prónay ugyanis figyelmeztette a minisztert, hogy az emberek harcolni fognak.

Csak bemocskolt asztalterítők, szétrúgott székek, felborított asztalok beszéltek az utolsó mámorról. A detektívek parancsot kaptak, hogy járják végig a szobákat, igazoltassanak mindenkit és az igazoltatás után állítsák az embereket a bizottság elé.

Az igazoltatás

Nádossy országos főkapitány odafordult az egyik rendőrkapitányhoz:

— Hol van Héjjas főhadnagy úr?

— A szobájában, méltóságos uram!

— Tessék megmondani a főhadnagy úrnak, hogy kéretem, jöjjön le.

A rendőrkapitány már szaladt is a parancsnok az I. emeletre. Bekopogtatott a 20-as számú szobába. A gyilkos britanniás vezér ajtaján udvariasan kopogtatott.

— Nádossy őméltósága kéreti a főhadnagy urat!

— Rögtön jövök! — felelte Héjjas.

Néhány perc múlva lassú és méltóságteljes léptekkel jött le a lépcsőn a főkapitány felé Héjjas Iván.

Héjjas lejött és megállt. Enyhe mosoly futott át az országos főkapitány szakállas arcán:

— Szervusz Iván. Hogy ityeg a fityeg?

Hogy ityeg a fityeg? Ezt kérdezte derűsen a gyilkostól.

Halkan csevegtek, mintha kaszinóban lennének.

Az emeletről már kísérték le a remegő britanniásokat. Sorban jöttek: Tőkés hadnagy, Kiss hadnagy, Kmetty, Dani László, Németh István, Bujtás Lajos, Hódi József, Molnár János, Papp Imre, Messinger János, Kukucska János és a többiek. Ott voltak csaknem valamennyien a pribékek, kissé szétziált kísővel. Csak a parancsnok hiányzott, a »báró úr«, aki az utolsó pillanatban jobbnak látta elhagyni hőstetteinek színhelyét. Mindenki reszketett, csak Héjjas nézett bátran a rendőrtisztek szemébe.

Héjjas „szelektál"

Az igazoltatás így folyt le:

Egy rendőrtisztviselő megkérdezte az előállított személy adatait, majd az országos főkapitányhoz fordult intézkedésért. Nádossy ekkor Héjjasra nézett és csak az ő véleménye után intett, hogy az illetőt jobbra vagy balra állítsák-e. A jobboldali csoport a letartóztatást jelentette, a baloldali a szabadságot.

A detektívek a pincében és padláson keresték a fegyvereket. A bűnösnek talált tisztek csoportját elvitték. A Britannia ott maradt a maga véres emlékeivel és összezúzott berendezéseivel.

Reggel négy óráig tartott a vizsgálat. Prónay is megérkezett a helyszínre és több tisztet igazolt. Harminckét britanniást vittek a főkapitányságra. Névsoruk:

Németh István, Székely János, Stecker Antal, Horváth József, Wirth Dömötör, Kmetty Károly, Rauder Béla, Szigeti László, Bilkei Gorzó János, Szász Pál, Zolnay Jenő, Torday Lajos, Fried Andor, Hajós Sándor, Davuczay László, Biró János, Bujtás Lajos, Hódi József, Molnár János, Dany László, Papp Imre, Messinger János, Kukucska János, Szalay Török Miklós, Udvardy József, Stenger Ede, Szilasi Sándor, Somssich József, Tőkés Ferenc, Pivényi Ferenc, Harsányi György és Balogh Béla.

(Folytatása következik.)

Egy nő felzokog a nézőtéren...

Ungár Imre, a világtalan zongoraművész hazaérkezett Olaszországból és Beethoven szonátaestet adott a Zeneakadémián. Sokáig, főleg indulásakor, Ungár Beethoven játéka Bartók előadóművészetének vonalán haladt: megvoltunk győződve arról, hogy Ungárhoz Dohnányi intim és könnyed felfogásával szemben, a nagy és tragikus dallamok, a démoni víziók, az elementáris szenvedélyek, a roppant fájdalmak és küzdelmek Beethovenje áll legközelebb. De tegnap úgy éreztük, hogy Ungár Imrétől egyáltalán nem idegen az érzelmi világnak semmiféle területe sem. Kiderül ez abból is, hogy bravuros érzékel ragadja meg Beethoven ifjú korának légies, érzékeny vallomásait. Ha a hires Asz-dur-szonáta eleven, súlyos és izzó vallomás volt, akkor a C-moll szonáta schuberti hangulatokat idézett, napsugaras, virágos mezőkön járt.

A Brahms-valcer libbenő könnyedséggel és érzelmességgel buggyant ki Ungár máskor gigászi súlyokat éreztető ujjai alól. Egy nő az orgonaülés balszélén hangosan felzokogott... És a másik ráadás: a Brahms B-moll intermezzo alatt is megrendülten tünődhettünk el ennek a világtalan nagy művésznek hatalmas érzelemvilágán... **Somogyi Vilmos**

Hétfőn mutatják be a sajtónak az első magyarra szinkronizált szovjet játékfilmet. Hősök hajója a címe.

Theodore Stravinszky, Stravinszky idősebb fia festőművész. Most édesapja egyik balettjének díszletein és jelmezein dolgozik.

Jámbor László, a kitünő baritonista feleségének édesanyja meghalt.

A Joint orvosi Committeeje és a Joint egészségügyi osztályának dolgozói őszinte fájdalommal tudatják munkatársuknak,

dr. Temesváry Miklós

egyetemi magántanár,
a Weiss Alice kórház igazgató főorvosának,
a Commit ee tevékeny tagjának

elhunytát.

Nehéz munkánkban értékes munkatársunk és tanácsadónk volt.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Marton Endre

a Vigszínház fiatal főrendezője, megszállottja a színháznak. Nem szeret nyilatkozni. Úgy tartja helyesnek, hogy a rendező ne beszéljen sokat a nyilvánosság előtt. A főpróbán úgyis minden kiderül. Harmincegyéves. Arcformája, tekintete kísértetiesen emlékeztet Oscar Wilde fiatalkori portréjára. Most két darab bemutatójára készül. Két darabot próbál a színház éjt-nappallá téve. Egy szovjet mesejátékot és egy francia ellenállási drámát s mindkét darab olyan óriási felkészültséget kíván, amely megmozgatja a színház összes élő és technikai berendezését. Szobája falán egyetlen kép lóg: Sztanyiszlavszkijé. Ez művészi hitvallásának jelképe. Óriási színházi kulturájával, szuggesztiv erővel valósítja meg elképzeléseit s annyira belefekszik a munkába, hogy estére teljesen bereked a fáradtságtól és éjjel jön rá, hogy elfelejtett ebédelni. Ősi budai fiú. Pihenésül éjjel gyalog sétál haza Óbudára. Otthon amióta Éva huga, a kitűnő énekesnő kirepült a családi fészekből, ő körülötte forog minden. Tíz évvel ezelőtt lépett első rendezésével, az Éjjeli menedékhellyel a nyilvánosság elé. Legsikerültebb rendezésének a Három nővér tartja, annál is inkább, mert Csehov régi diákkori szerelme. Kissé szégyenkezve mondja, hogy a színházon kívül nincs semmi szenvedélye, kivéve a feketekávét, ami mindig felfrissíti. Valamikor sokat sportolt, ma csak az újságok sportrovatát olvassa. Imádja a könyveket és a zenét, Eluard dedikált verseskötetét ereklyeként őrzi s ha van egy félóra ideje átszalad az Operába, mert szerencsére a színház hátsó kijárata az Operaház színészbejárójára nyílik. Tele van lelkesedéssel a szép és igaz dolgok iránt s egyetlen vágya van: szeretne találkozni a realista drámaíróval. (D)

Major Tamás a Nemzeti Színház igazgatója érdekes előadást tartott a Zeneakadémián az MDP kultúrpolitikai akadémiáján. Hangoztatta, hogy a színházi művészet elmaradt a fejlődéstől, mert színházi politikánk nem veszi tudomásul, hogy forradalmi időket élünk. Politika nélkül nincs művészet. Az időszerű kérdésekkel foglalkozó írók legfontosabb kötelessége a valóság megismerése. Kevés a megfelelő színigazgató és rendező. Sokan még a régi közönség felé kacsintanak. A fiatal színészek életmódjába be kell tekinteni. Szakítaniok kell a régi bohémséggel, lazasággal. Nem aszkétizmust akarunk, de szétfolyó emberek nem képesek igazi művészi teljesítményre. Rengeteg tehetség kallódik el. Fel kell venni a kapcsolatot a mindennapi élettel és küzdeni kell a műfaji nagyképűség és a felelőtlen művészet ellen.

Fájdalommal értesítjük barátainkat és ismerőseinket, hogy a nagyon szeretett Feleség, Anya, Anyós és Rokon,

BORDÁS LAJOSNÉ

sz. Wolfner I. Erzsébet

1949 január 14-én hosszú szenvedés után elhunyt.

Földi maradványait január hó 17-én, délután 3 órakor helyezzük örök nyugalomra a Kerepesi temetőben.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Helyszíni közvetítés

Beszélő: Kristóf Károly

Uj Magyarország

Hölgyeim és Uraim,

a Hunnia filmgyár bejáratánál ellenőrzik, kit engednek be a nagy eseményhez: a Magyarországról szóló szovjet-magyar világfilm bemutatójához. A zártkörű előadást az írószövetség tagjai számára rendezik. Sorra jönnek az ismert magyar írók. Az első sorban ül Veres Péter, Gergely Sándor, Háy Gyula, Barabás Tibor, a sor szélén Boldizsár Iván, aki a film egyik munkatársa volt (Ilja Bacsejusz társaságában ő írta a szöveget).

Lídia Sztepanova, a Sztálin-díjas rendezőnő beszél:

— Szeretném, ha a magyar nép úgy fogadná ezt a filmet, mint ez nálunk otthon történt... Néha heves voltam a felvételek idején, de ez a munka érdekében történt... bocsássanak meg érte...

Zúgó taps. Kezdődik a film, amelyet a Vörös zászlórenddel kitüntetett híradófilm csak a magyar filmgyártó nemzeti vállalattal együtt készítettek az új Magyarországról.

*

Tiszán innen, Dunán túl... — hangzik fel a dal s az első kép a gellérthegyi szovjet emlékművet ábrázolja. A Dunára, a pompás dunai tájékra megy át a gép szeme, majd füstölgő gyárak vetítődnek elénk. Gyönyörű fővárosunk lüktető életét látjuk s végig magyar szöveg kíséri a képeket.

A szovjet ember szemével nézzük most Budapestet és az országot.

— Magyarországon minden ember olyan ujságot olvas, amilyet akar — halljuk. A rikkancs a Körúton a Világ-ot árulja — látjuk.

— Látjuk a mult ellentmondásait is — szól a hang — s a kép elevenen illusztrálja a tételt.

Ez azonban csak a film eleje.

A magyar nehézipar fellegvárait vonultatja fel ezután olyan káprázatos és lenyügöző képekben, amilyeneket magyar operatőr még nem fényképezett. A Kossuth-díjas munkásokat, az újgazdákat, a magyar föld páratlan szépségeit, a magyar művészet seregszemlélőjét, a tudomány és a tanulás frissességét a népi demokráciában.

Lélekzetelállító jelenetekben vetítődik a vászonra Budapest felszabadítása. Horthyt látjuk a nácivezérekkel, a végzetes március 19-ét, majd az előnyomuló Vörös Hadsereg támadását. A »házról-házra« való küzdelmet. Igen, a pesti utcát, az égő, ostromlott pesti háztömböket — s aztán a felszabadulás mámorát.

Nincs Magyarországon város és falu, amelyet nem öntözött volna a szovjet hős katonák vére — mondja és mutatja is a film.

Ózd, Diósgyőr, Csepel... a gyárak munkásai, a magyar paraszt és az értelmiség az újjáépítésen dolgozik. A filmen látható ez az újjáépítés s az egész világ számára jelent példátlanul értékes dokumentumot.

Az »Uj Magyarország« minden kockájából kiderül, hogy a Szovjetunió milyen szerettel nézi ezt az országot.

*

Világos lesz. Háy Gyula a nagy taps után felszólítja az írókat vitára.

— Nem lehet vitázni fölötte — mondja egy kiváló író felesége... A végén már alig láttam a filmet, mert sírtam a meghatottságtól.

Hazugok

Magyar bemutató a Művész Színházban

A hazugok nem tűrik meg maguk között az igaz embert. Nagyjában erről szól *Illés* Endre új színműve: visszaforgatva a témát a közelmultban levitézlett korszaknak arra a középosztályára, amelyről meg volt a véleménye eddig is mindenkinek, aki túllátott az orrán. Az, hogy a színpadon mindenki hazudik és csak egy ember, Takáts egyetemi professzor, képviseli az emberi, tiszta igazságot: erőszakolt, túlságosan átlátszó és indokolatlan beállítás, s amellett nem is a legnagyobb baj. A legnagyobb baj, hogy maga az író sem tud úgy az igazság pártjára szegődni, hogy ez az igazság ne csak a színpadon győzzön, hanem a nézőtéren is.

Mi adhatna ennek a témának újhatású meggyőző erőt és társadalmi időszerűséget? Természetesen elsősorban az író, aki a kipellengérezett osztály erkölcsi feloszlásában a történelmi bomlás egyik alapanyagát tárná fel, úgyszólván vegyi összefüggésben a rákövetkező eseményekkel. Talán több műfaji elhatározás is kellene: dráma vagy szatira, vígjáték vagy bohózat... *Illés* Endre azonban úgy egybe nyalábolja mind a négyet, hogy többnyire ő maga, de a rendező és a közönség sem tudja, mit vegyen komolyan, mit ne. Illetve — legyünk tárgyilagosak — a közönség ösztönösen nem veszi komolyan a darab komolyabb fordulatait és tréfáló könnyedséggel felajzott jókedvében nevetve tápsol bele a felesleges filozofálgatásba nyujtott drámai részletekbe is. Ez biztosítja a sikert, mely nyilván erősödni fog később, amikorra majd a rendezés és az előadás is simulékonyabban alkalmazkodik a közönség útmutatásához.

Ajtay Andor a legnemesebb színjátszás közetéből mintázza meg Takács professzor alakját. Annyira őszinte és igaz, hogy már eleve elvágja a lehetőségét annak, hogy konfliktusba keveredjen a hazugokkal. Olyan jó színész azonban, mint Ajtay, még segíthet ezen a ponton — az írónak. *Peéry* Piri zsarnok nagynénije hátborzongatóan mulatságos jellemtorzitás. *Fónay* Márta, egyetlen jelenetében, mint jósnő, a darab legéletteljesebb figuráját alakítja sok művészi megfigyeléssel, egyszerűséggel és ötlettel. *Apáthi* Imre külvárosi szélhámos portréja olyan, mín egy antikváriumban vásárolt értékes rézmetszet. A tanár feleségének jellemfolytonosságát a szerző sokhelyütt csak papirossal tudja biztosítani. *Sennyei* Vera tehetsége ezeken a kritikus pontokon is menti, ami menthető. *Berczy* Géza abbahagyott szerepében csak kóstolót adhat egyre érettebb alakításkészségéből. A többi hazug: *Deák* Lőrinc, *Dékány* László, *Darvas* Iván és *Olasz* Lajos hiteles figurákkal népesítik *Fábry* Zoltán izléses színpadi interieurjét. *R. P.*

Vizváry Mariska a Belvárosi Színházban

A Belvárosi Szinház következő ujdonsága Tabi László háromfelvonásos vígjátéka lesz, amely egy villamos végállomáson játszódik. »Végállomás, kiszállni!« a címe. A női főszerepde Vizváry Mariskát szerződtette a színház igazgatósága.

A Talpalatnyi föld című új magyar filmet a franciák megvették. Párisban szinkronizálják.

A Vígszínház pénteki előadásán mentők jelentek meg a színházban. Az egyik jegyszedőnő lett rosszul. Kórházba szállították.

Megrendülve tudatjuk, hogy szeretett férjem, testvérünk,

Zimmermann Ede

Zimmermann dobozgyár műszaki vezetője,

életének 70-ik évében, f. hó 14-én, rövid szenvedés után csendesen elhunyt.

Emléke örökké élni fog!

Gyászolják: Zimmermann és Krecs család. Temetésének időpontja megtudható: 139-713. telefonon.

van csinálják az Operában a jó és rossz időt?

gner-eső – Mozart-eső: borsó, rizs, vagy dara

operaszínpadnak
technikai felké-
Európában csak
vetkedhetik vele.
ha minden opera-
si arra, hogyan
perai gépezetek.
ják a csoportok
át, megtekintik a
zt, az emelőszer-
yogóan felszerelt
a többi operai ör-
gnap a nyíregy-
leánynövendékei
ycsodálkozva és
János, a kitűnő
agyarázatait, mi-
drássy-úti épület-
csinálja a jó és

etes bérház

mindenekelőtt,
operaszínpad mé-
A színpadi pa-
méter mély. Ma-
rpadig 36 méter.
érben egy modern
es bérházat lehet
zínpad padozatá-
ítsága van. Hat
a van beépítve,
méter nagyság-
t külön és külön
s süllyeszthetők.
a milánói Scalá-
— ott van ilyen

ai esőt különböz-
Wagner-eső, Mo-
ai-eső. Sőt most
sz pontosak, mert
ső is ismernek

kétméteres for-
gítógével indult
s facsőben száraz
s adta az eső za-
er magas bádog-
ez az új esőgép.

De van a dörgésszerű zajra más mód is. A zsinórpadon nagy kifeszített ökörbőr van elhelyezve, ez a színpadról kötéllel megrántható. Lövésszerű zaj keletkezik (Lásd a Pillangó kisasszony ágyúlövését).

Az operai lángok és tüzek előállítása gőzzel és vörös fénnyel történik. A Don Carlos híres eretnek-jelenete és hasonló jelenetek céljaira van egy hatásgőzkazán, amely forró gőzt enged fel. Erre vetítik a vörös fényt. Nagyjából ugyanez történik a Walkür Tűzvarázs-jelenetében is.

Vetített díszletek

A budapesti operában vannak olyan díszletek, amiket nem a festőműhelyben festenek. Ezek a vetített díszletek. Ezeket méretben elkészített rajzról lefotografálják, üveglemezre viszik, ott kiszínezvé kettős üveglemez közé teszik, majd az előadáson vetítőgépbe téve a megfelelő méretre kivetítik. Jó ez takarékossági szempontból, de a hatás szempontjából is. Vetíteni lehet sima háttérre, vagy tökéletesebb hatás kedvéért a horizontra is. Vetített díszleteket láthatunk a Faustban, a Tell Vilmosban, a Trubadurban, valamint a Romeo és Júlia című balettben.

A színpadi szemfényvesztések közé tartozik a kasírozott váza, tányér, füstölőszalonna, kolbász, kasírozott gyümölcs, disznófej, sült liba, vagy kacsa is. Itt a trükkös sörösekancsó, amelybe különböző hengerek vannak beleépítve, úgy hogy voltaképpen a hatalmas kancsó csak egy deci sört tartalmaz. Ettől ugyan még nem rúgott be senki.

Somogyi Vilmos

Ezer új pad a Margitszigeten

Gyors ütemben folyik a Margitsziget újjáépítése. Helyreállítják a Sziget sziklakertjét, a vízesést és még nyár előtt nagytakarítást végeznek a régi romok között. A közeljövőben ezer újtipusú, áramvonalas, kényelmes padot állítanak fel a Szigeten és helyreállítják a dunaparti sétányokat. Rövidesen megkezdik a margitszigeti gyermekfalu építését. Hatalmas játszótér készül. A Kaszinó környékének rendezését már megkezdték, a Sziget elejét, a Margit-hid felé eső területet már teljesen helyreállították.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

A magyar szőrmefeldolgozó ipar 1938-ban közel 2 millió dollár értékben vitt ki külföldre panofixszőrmét és irhát. A felszabadulás után rövid ideig még dolgoztak a gyárak, később azonban tőkehiány miatt nem tudták az üzemet saját számlájukra folytatni. Ezért vállaltak külföldi megbízók számára

Tervek szerint a gumicipőgyártást egy létesítendő új gyárban összpontosítják, amelynek az ötödik tervév utolsó esztendejében már ezer munkása lesz.

⊙

A budapesti körvasút és a miskolci vasútvonal villamosítására az

SZÍNHÁZ ÉS FILM

A Cander-család

Észt dráma a Művész Színházban

Rokon nép nagy (és progresszív) fiának August Jakobsohn és rokonnak érezzük a drámát is, mely kísérteties hasonlóságot mutat azzal a világgal és társadalommal, amelyet az első világháború után a Horthy-uralom tárt fel idehaza. Az uralkodó osztály, az ellenforradalom, a dolgozók ellen szövetkezett tőke ugyanazzal az álhazafiassággal, faji eszményhirdetéssel és osztálykegyetlenséggel tör a nép ellen, mint nálunk is tette: a csatát még megnyeri, de helyi győzelmében már feltornyosul történelmi végzete.

Jakobsohn egy családon belül, tömörítve fokozódó feszültséggel vetíti a nézőtér elé a kirobbanó osztályharcot, annak valamennyi szembenálló szereplőjével, elnyomóival és elnyomottaival, kizsákmányolóival és kizsákmányoltjaival, hőseivel és harmadik utasaival, rossz hangzású szólamaival és felrémlő jelszavaival. A vége nem lehet más, mint a nagy család, a dolgozó milliók győzelme. Kár, hogy a darabnak ezt a ma különösen időszerű végső szentenciáját a drámaíró inkább a publicistára bízza, ami a nagy témát — az utolsó pillanatban — legmagasabb csúcsáról rántja vissza az elmélet síkjára.

Várkonyi Zoltán, aki a három és tíz képre tagolt darabot nagyobb zökkenésektől mentesen, gondosan rendezte, bizonyára tud segíteni a drámai tétlenségbe visszahanyatló utolsó képen. Alkalmasint a későbbi előadások is tempósabban fognak kiállani a valóság és igazság harcos drámájának lüktetőbb folyamatosságáért. Pataky Miklós, mint a munkás Cander-család feje, Apáthi Imre, mint családjának és a munkásságnak árulója, Zách János (gyáros szerepben), Szemere Vera, Fenyő Emil, Apor Noémi, Ujlaki László és Darvas Iván máris kész jellemfigurákat hoznak a színpadra. A sok szereplő közül főleg Földényi László, Keresztesi Mária, Képessy József és Horváth Tivadar ígérnek gyors igazodást az együtteshez. Feltűnést kelt Lutitor Mária. Kis cselédlány-alakítása a realista színjátszás meghatóan igaz és értelmes pillanatait varázsolja a színpadra.

Thurzó Gábor irodalmi értékű fordítása és Fábri Zoltán sűrűn és simán váltott kitűnő színpadképei a legőszintébb elismerésre érdemesek.

R. P.

Miskolc városa Komlós Jucit akarja színigazgatónak

A *Világ* jelentette, hogy a miskolci Nemzeti Színház díszlet- és ruharaktárát a hatóságok lefoglalták és *Komlós* Juci színművésznő lemondott a színház ideiglenes igazgatói tisztségéről. A Színészszakszervezet megbízásából szerdán *Szabados* Piroska Miskolcra utazott, hogy a színház továbbműködését biztosítsa. A miskolci hatóságok és a város polgármestere szeretnék, ha *Komlós* Juci maradna és egy öttagú bizottsággal együtt tovább vezetné a színházat.

A kitűnő művésznő még nem nyilatkozott, de minden valószínűség megvan arra, hogy a város rokonszenvének megnyilatkozása után *tovább is vállalja a nagymúltú miskolci Nemzeti Színház igazgatását.*

Bordy

az Operaház ki hevesen tiltakozik jubileuma alkalm Nem szereti a j ilyenkor illik a őt pedig a jelen Hatéves korában apja — aki ak rajztanár volt — a kis Bella a sz gedett, magabizto ott nevelkedett szakítás nélkül t nak. Pesten b operettszínésznő. napban tíz vid lépett fel. Az minden műfajt, rádiót s talán kifejezően, mert eseményt, történe tánc eszközeivel. teremtés, tele szeretettel. Olya pás tulipán, eg legszínesebb virá tarka balettegy szólószerepe a L Nagy tapsot kap kisgyermek Brab alakítva kilépett Legnagyobb siker válban, Kenessey József legendában jelenetek és a m érhetetlen előadój utolsó pillanatba hozza azt az öt

Munkás, paraszt, értelmiségi, iparos, tisztviselő, kiskereskedő: egyaránt szabadon taníttathatja gyermekét

A Függetlenségi Népfront a most következő két héten három választási gyűlést tart Budapesten. Az április 27-én a Szabadság-téren megtartandó gyűlésen a Magyar Radikális Párt részéről Hegedüs Nándor szólal fel, a május 4-én a VI. kerületben és a május 7-én a VII. kerületben megtartandó választási gyűléseken Halász Aladár, Sós Aladár és Bródy Ernő lesznek a párt szónokai.

*

Augusztus 14—28 között rendezik Budapesten a világ ifjúságának második nagy találkozóját, amelyre 50 ország fiataljai látogatnak el Budapestre. Szalai Béla, a MINSz alelnöke s a fesztiváliroda vezetője a találkozóról elmondotta, hogy 10—12.000 ifjúsági küldött jön Budapestre, körülbelül 70 millió fiatal képviseletében. Az imperialista országokban élő ifjúság békegyűléseken készül a fesztiválra s elküldik képviselőiket a gyarmati országok és a szabadságukért küzdő népek is. A magyar ifjúság gyűjtésének eredményeképpen több mint 300 ifjú részvételét biztosították a szabadságukért küzdő népek ifjúságából. A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség fő jelszava: »Egységbe ifjúság, előre a tartós békéért, a demokráciáért, a népek függetlenségéért!«

*

A tegnapi minisztertanács fontos határozatokat hozott. A többi között a miniszterelnök előterjesztésére kimondották, hogy május 1. nemzeti ünnep. Az igazságügyminiszter javaslatára elhatározták, hogy a mezőgazdasági munkavállalókkal szemben pénzkövetelés behajtásának biztosítására — egyes kivételektől eltekintve — szeptember 1-ig bírói végrehajtást foganatosítani nem mány minden olyan kisbirtokosnak is megadja, akinek összes mezőgazdasági ingatlana nem haladja meg a 25 kat. holdat, feltéve, hogy fő jövedelmi forrása mezőgazdasági termelésből ered. A pénzügyminiszter előterjesztésére rendeletet fogadtak el a közszolgálati alkalmazottak részére folyósítható illetmény-előleg szabályozásáról. Azok a közalkalmazottak, akiknek illetményei az állami rendszerű VI. fizetési osztály 1. fokozatát nem haladják meg, a rendeletben meghatározott esetekben kamatmentes és hat hónap alatt havi egyenlő részletekben törleszthető előleget kaphatnak.

A Magyar Függetlenségi Népfront Országos Tanácsának választási bizottsága megalakult és irodája Váci-utca 62. I. 14. alatt működik (telefon: 184—753 és 181—686).

*

A budapesti iskolákban 10.000 tanulónak kiosztották a tanulmányi segélyeket. A Mária Terézia-téri általános iskolában megrendezett ünnepségen Ortutay Gyula kultuszminiszter szólt az ifjúsághoz és a szülőkhöz, kiemelve, hogy a most kiosztott 10.000 tanulmányi segély azt a célt szolgálja, hogy tovább tanulhassanak a munkás, paraszt és értelmiségi gyerekek. A haladó értelmiség gyermekeit épp úgy jutalmazni kívánják, mint a többi gyermekeket. A csepeli sportcsarnokban a tanulmányi segélyek ünnepélyes kiosztásakor Horváth Márton, a Szabad Nép felelős szerkesztője intézett beszédet a fiatalokhoz. Kiemelte, hogy nem lehet egyetlen becsületes dolgozó kisember ebben a szabad országban, legyen az munkás, paraszt vagy értelmiségi, iparos, tisztviselő vagy kiskereskedő, aki ne taníttathatná szabadon gyermekét a kibővített pá-

Fábry Zoltán

Hogy

Wa

A budapesti
olyan korszerű
szültsége, hogy
a milánói Scala
Nem csoda tehát,
látogató kíváncsi
működnek az o
Egyre-másra jár
az Opera színpad
színpad alatti rés
kezeteket, a rag
ügyelő pultot és
döngösséget. (Te
házi tanárképző
vonultak fel nag
hallgatták Albin
műszaki főnök m
vel hogy az An
ben Albin János
rossz időt.)

Tizenö emel

Tudnunk kell
hogy a budapesti
retei rendkívüliek
dozat alatti úr 18
gassága a zsinó
(Tehát ebben a te
építésű 15 emele
elhelyezni.) A s
nak többféle tago
úgynevezett utc
egyenként 3×12
ban. Ezek együt
is emelhetők
(Erre is csak
ban van példa
emelőszerkezet.)

Háromféle oper
tetünk meg. Van
zart-eső és Sevil
sem vagyunk egé
kétféle Wagner-
az operaiak.

Régebben egy
gatható facső s
meg az esőzés.
borsó pattogott
ját. Most 9 mé
csatornát látunk,

Világ. 1949. ápr. 24

Bella

ünő táncosnője,
az ellen, hogy
ából ünnepeljék.
ibileumokat, mert
mulltba tekinteni,
és a jövő érdekli.
vitte be édes-
kor Debrecenben
az Operaházba és
bad szárnyra en-
s önálló kislány
és azóta is meg-
gja az Operaház-
llerina, vidéken
Az utolsó két hó-
ki nagyvárosban
nkívül kipróbált
filmet, prózát,
zért táncol olyan
mindig egy való
et mond el a
Vidám, kacagó
emberek iránti
mint egy pom-
ik legkedvesebb,
a az Operaház
üttesének. Első
hengrinben volt.
tt, amikor mint
nti Elza öccsét
hattyúfogatból.
it a Pesti karne-
Majálisában és a
aratta. A csárda-
gyar táncok utol-
. Mindig siet és
zsenálisan be-
percet, amelyet

KÉT ZENÉS BEMUTATÓ

1.

Rip van Winkle

a fővárosi Operettszínházban

Evva Lajos írja emlékezéseiben, hogy mikor a Népszínház kasszadarabot keresett — megtalálta Robert Planquette operettjét, a Rip van Winklét. Azóta is, szinte két emberöltő után, sokszor szerepelt ez a mű és »A cornevillei harangok« című másik Planquette-daljáték színházaink műsorán.

Békeffi István dolgozta most át Meilhac, Gille és Farnic szövegkönyvét, amely arról a vadorzóról szól, aki fellázad a népet »felszabadító« angol gránátosok ellen. A kalózok kincsének felkutatása most is benne van a darabban s amikor Rip húsz évre elaszik, megint csak olyan marad a világ, mint volt. A népet továbbra is elnyomják. A felébredt Rip, a megtört aggastyán húsz év után is csak — szenvedést és kizsákmányolást lát.

Planquette zenéje nem hervadt el! Szívesen hallgatjuk, mert kellemesen elandalít. Az operettszínházi együttes éppen a zenés részekre fektette a fősúlyt. Áriák, kórusok, finálék... — zenei eseményt jelentenek e színpadon. Hont Erzsi szárnyaló énekhangja betölti a nagy színházat s az új művész nemes baritonja (Palócz László) maradéktalanul tolmácsolja a gyönyörű dalokat: jól választották ki Rip alakítóját. Komáromy Pál értékes operai alakot formál a polgármester szerepéből. A hatalmas szereplőgárdából különösen Latabár Kálmánt, mint felcsert, Csikós Rózsit, Hlatky Editet, Gozmányt, Balázst, ifjú Latabár Árpádot és Gálos Zsuzsikát, a kis művésznőt illeti elismerés.

Bródy Tamás zenekara briliánsan szólt. Fényes Szabolcsal együtt ő korszerűsítette a zenét és időnként egy-egy jazzbahajló változatot is beleszőtt. Fábry Zoltán rendezése új lendületet adott a színpadnak, Pán szép díszleteiben. A közönség lelkes ünnepléssel fogadta a klasszikus operettet.

2.

„Mamám, a kisasszony"

a Modern Színházban

Louis Verneuil, a francia vígjátékírás fölényes mestere mindig igen népszerű a magyar színpadokon is, hiszen évek során csaknem valamennyi darabját színrehozták nálunk. Ezúttal szintén kiderült, hogy a szerző milyen aranyosan mulattató históriával tud szórakoztatni.

Albert Letournal ügyvéd, őszhaláltékú csintalan ember. Igazi arca az, amikor szemüveget hord, a nők előtt azonban monokli van a szemén. A hatvanéves ügyvédnek van már egy nagy fia, de megint nősül. Jaquelnet veszi feleségül, aki mindössze húsz éves. Az asszonyka — kisasszony marad a Hajdu Julia, a mind jobban kibontakozó s kivételes tehetségű szerzőnő műve. Helyesen látta meg a rádió bírálógárdája multévi pályázatán, hogy a képzett muzsikusnőben milyen melódiabőség és korszerű ritmus rejlik. A dalamok igazi gazdagsága most bebizonyosodik. A második felvonás nagy keringője pompás szám, mint ahogy a mulatságos samba, a romantikus anya-dal, a vérbeli blues, a talpalá való fox-trot is felfelé ívelő vonalat mutatnak. A legjobb tánczene.

Ifj. Latabár Árpád fordította a darabot, Nádassy László verseivel. Szabolcs Ernő rendezésében min-

Vasárnap délelőtt 11 órakor a kerepesi temetőben helyezik örök nyugalomra

KUNFI ZSIGMOND HAMVAIT

Kerületek, üzemek küldöttségei és a Kunfi-gárda zászlókkal vonulnak fel

Rádióankét a pártkongresszusról

A rádió szerdán este 9 órakor „Heti szemle" című műsorszámában ankétot rendezett, hogy a megkérdezettek hogyan ítélik meg a most lezajlott szociáldemokrata pártkongresszus eredményeit.

Száva István elvtárs nyilatkozatában utalt arra a páratlan arányú érdeklődésre, amely nemcsak idehaza, hanem külföldön is megnyilvánult a kongresszus iránt. Ezt az érdeklődést egyebek mellett már az is magyarázza, hogy a közvélemény a már állandósult belpolitikai válságban *szilárd támaszpontot* keres és ezért fordult nagy figyelemmel a pártkongresszus felé. Persze vannak, akik a munkáspártok együttműködésének meglazulását, a párt jobbrafordulását várták. Ezeket keserves csalódás érte, mert a kongresszus egyöntetűséggel tett hitet a párt egysége mellett és egyhangúlag megbélyegezte Peyerék bűnös akcióját.

Horváth Márton elvtárs nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a Szociáldemokrata Párt kongresszusán *az ország döntő problémáit vették fel.* Széles visszhangot keltett a kongresszus nyílt kiállása a munkásegység mellett, a reakció ellen, továbbá határozott, megbélyegző állásfoglalása Peyer és társai akciója ellen. Erre a kongresszusra bízván rá lehet mondani, hogy a nagy kérdések kongresszusa volt.

Bálint Imre szintén elismerő szavakkal szólt a kongresszus eredményeiről. Különösen kiemelte Szakasits Árpád elvtárs beszédének ama részét, amelyben elutasította a diktatúra, akár pártdiktatúra lehetőségének a gondolatát.

Végül *Száva* elvtárs reflektált a két hozzászólásra és kifejtette, hogy nincs öntudatos proletár, aki ne tudná, hogy *a legelső és legfontosabb feladat a demokratikus államrendszer megvédése és biztosítása.* De tudja azt is minden szocialista, hogy a demokrácia csak kormányzati *forma*, amelyet *tartalommal* kell megtölteni és egyáltalán nem közömbös, sőt döntő kérdés a munkásság szempontjából, hogy ez a tartalom profitra való termelés elve-e, vagy pedig egy igazságosabb termelési rendszer.

Bán elvtárs utasítására megkezdték a MÁVAG üzemeiben az ellenőrzést

A rendőrség folytatja a szabotázsakció felderítését

A köztársaságellenes földalatti összeesküvők kihallgatása a *szerdai napon tovább folyt a belügyminisztérium államvédelmi osztályán.* A néhány nappal ezelőtt letartóztatott *Borbély Kálmán* és *Rimóczy György*, a MÁVAG szabotáló vezetői kihallgatásuk során beismerték, hogy

a MÁVAG üzemeinek vezetésénél céltudatosan az úgynevezett „Szentmiklósy-terv" szerint jártak el.

Azért hátráltatták a gyár üzemeinek újjáépítését és a termelés fejlesztését, *hogy a sikerült puccs után, a horthysta szervezkedők uralomra jutása esetén majd hivatkozhassanak köztársaságellenes érdemeikre.*

A szabotázs különösen a MÁVAG diósgyőri üzemeiben sikerült.

A károkat, amelyeket a *Rimóczy—Borbély* vezetésével dolgozó szabotőrök okoztak a magyar iparnak, *még hozzávetőlegesen sem lehet megállapítani,*

mert a gyár könyvelésével hat hónappal elmaradtak.

Borbély Kálmán bevallotta, hogy az ipari szabotázst *három munkatársával követte el.* A gazdasági rendőrség és az államvédelmi osztály nyomozói folytatják a vizsgálatot a MÁVAG üzemeiben, *ahol Bán elvtárs utasítására az iparügyi minisztérium revizorai is megkezdték ellenőrző munkájukat.*

Felhatalmazta a nemzetgyűlés a kormányt a béke megkötésére

A nemzetgyűlés szerdán **Padányi-Gulyás Béla** (kisgazda) előadó előadásában vita nélkül elfogadta a béke megkötésére adandó felhatalmazásról szóló törvényjavaslatot, miután a pártok megegyeztek, hogy a békeszerződéssel kapcsolatos vitát csak a ratifikálás végett való bemutatás alkalmával fogják lefolytatni.

Ezután elhatározták, hogy legközelebb csütörtökön délelőtt 10 órakor ül össze a Ház és megkezdik a költségvetés vitáját.

Napirend után előbb a régebben elhangzott interpellációkra adott írásbeli miniszteri válaszokat olvasták fel, majd néhány interpelláció következett.

Ternai István (szabadságpárti) a hadirokkantak segélyezése ügyében, **Vaszkó Mihály** (kisgazda) az Országos Földbirtokrendező Tanács ügyében, **Szalay András** (kisgazda) az erdők kitermelése tárgyában, **Offner Alfréd** (kisgazda) a luxuscikkek erősebb megadóztatása, a takarékosság és a nemzeti jövedelem megfelelő felhasználása ügyében, **Farkas Imre** (kommunista) egy érdemtelennek juttatott trafikengedély, **Oláh Mihály** (kommunista) az alföldi jégeső okozta károk, **Tombácz Imre** (kisgazda) az Erdőbirtok és Fakitermelő Rt. visszaélése ügyében interpellált.

A Ház ülése ½2-kor véget ért.

*

A csütörtöki napon megkezdődik a költségvetés tárgyalása. Ezt a régi szokásnak megfelelően napi nyolcórás ülésben tárgyalja a Ház körülbelül három hétig. Az általános vita előadója *Pongrácz Aladár* kisgazdapárti képviselő. A Szociáldemokrata Párt részéről dr *Faragó László* elvtárs, a Kommunista Párt részéről *Révai József* elvtárs, a Kisgazdapárt részéről *Oltványi Imre*, a Szabadságpárt részéről pedig *Sulyok Dezső* beszél az általános vita első napján.

Nyugdíjazásra ítélték Vattay Antal altábornagyot

A honvédelmi minisztérium igazolóbizottsága *Márai Bernád* elnökletével szerdán délután tárgyalta *Vattay Antal* altábornagy, *Horthy* volt főhadsegédje igazolási ügyét. Tanukihallgatás után az igazolóbizottság hosszú zárt tárgyalást tartott, majd az elnök kihirdette a döntést. *Vattay Antal altábornagyot a bizottság nyugdíjazásra ítélte. Vattay* fellebbezést jelentett be a budapesti népbírósághoz.

Rendjén van,

hogy főiskolai sportolóink résztvesznek a davosi bajnoki mérkőzésen.

De nincsen rendjén,

hogy koronás címerrel képviselik a magyar köztársaságot.

Bécsi elvtársak látogatása

Theodor Körner elvtárs, bécsi polgármestert budapesti útjára elkíséri dr *Eduard Antosch*, a polgármester titkára és *Felix Slawik* városi tanácsnok, a városok közötti szövetség titkára. A polgármester szombaton este az Arlberg-expresszel érkezik Budapestre és előreláthatóan négy-öt napig marad a magyar fővárosban.

A Szociáldemokrata Párt városházi csoportjának meghívására február 11-én, kedden este ugyancsak az Arlberg-expresszel *tíz bécsi szocialista városatya utazik négy-ötnapos tartózkodásra Budapestre.* A küldöttségben *Speiser* alpolgármester, *Sigmund* és *Nova* városi tanácsnokok, továbbá *Lötsch, Planek, Marek, Neubauer, Platzer, Swoboda* és *Amália Reschnitzek* szocialista városi képviselők vesznek részt.

Csütörtökön döntenek *az összeesküvők ügyének tárgyalásáról*

Az összeesküvők ügyének tárgyalásáról *még mindig nem történt döntés. Ferencz Tiborról*, a népügyészség vezetőjétől azt a felvilágosítást kaptuk, hogy *a kérdésről csütörtökön értekezletet tartanak az igazságügyminisztériumban.* Foglalkoznak majd a tárgyalás *előkészítésének ügyével*, döntenek *a főtárgyalás időpontjáról és helyéről.* Az értekezleten határozzák el azt, *kik lesznek az első vádindítvány vádlottjai* és milyen vádcsoportok szerint készülnek majd a vádiratok.

— **Szántó Zoltán** elvtárs, a magyar köztársaság első belgrádi követe február 4-én nyujtotta át megbízólevelét dr Ribár Iványnak, a jugoszláv szövetségi népköztársaság nemzetgyűlési elnöksége elnökének.

— **A Magyar Partizánok Bajtársi Szövetségének** előadássorozata keretében 6-án, csütörtökön este 7 órai kezdettel Rostás István tart előadást „Magyarok szerepe a francia ellenállási mozgalomban" címmel (Vilma királynő út 35/a).

A szerető két arca

Joan CRAWFORD
MELVYN DOUGLAS
CONRAD VEIDT
merész témájú filmje
Corvin
METRO—MOPEX-film

Izgalom — Művészet — Szerelem
Lehull az álarc
A francia filmgyártás 1946-os alkotása
Főszereplők:
MICHEL SIMON
és
MADELEINE SOLOGNE
Mától: LLOYD
(Pless—Harmonia-film)

Uira kaphatók JOHN STEINBECK művei!
EGEREK és EMBEREK
Ennek a világsikert aratott remekműnek színpadi változata az idei színházi évad legnagyobb sikere!
A regény harmadik kiadása most jelent meg. Ára 18.— Ft
KEDVES CSIRKEFOGÓK
„TORTILLA FLAT", az amerikai kisváros furcsa és különös lakóinak feledhetetlen története.
Harmadik kiadás. Ára 14.— Ft
Kaphatók minden könyvkereskedésben. ***Uj Idők-kiadás***

Percről percre

Azok a londoni divatszalónok, ahol a két királyi hercegnő dolgoztat, megtudták, hogy alkalmazottjaiknak 5000 font jutalmat ígértek, ha elárulják, milyen ruhákat készítenek a trónörökösnő számára délafrikai útjára. Margaret-Rose hercegnő toalettitkaiért 2500 fontot ajándottak fel. A királynő ruhái iránt viszont, úgylátszik, kevés az érdeklődés, mert semmiféle jutalmat nem tűztek ki a tervek ellopásáért.

Az amerikai katonák leszerelésekor kiderült, hogy a katonai szolgálat alatt átlagosan minden 12 katona közül 11 kinőtte polgári ruháját és csak minden tizenkettedik használhatja átalakítás nélkül.

Mayer Anna newyorki operaénekesnő néhány hónappal ezelőtt rémülten állapította meg, hogy csuklási rohamai lehetetlenné teszik színpadi szerepléseit. Orvosa ritka műtétre határozta el magát. Eltávolíttatta a művésznő rekeszizomidegét. Azóta nemcsak a rohamok szűntek meg, hanem a csuklás lehetősége is.

Mimóza

Az Izabellatéri színház falragaszain, mint a „magyar írók" műveit előadó műintézet hirdeti magát. A sokatmondó színházi jelző után, természetesen, némi követelményekkel ülünk be a „Mimóza" bemutatójára; sajnos azonban a színház és a szerzők a követelményekkel adósak maradtak. Az unalmas jelenetekkel induló darab rapszódikusan hullámzott a zenés komédiától az igénytelen operetten keresztül, drámai kitörésekig, pedig mi csak a címlap ígéretére számítva: zenés vígjátékot vártunk. A francia milliőben lepergő három felvonás egy zárdában felnevelkedett ártatlan, az élet természetes kérdéseitől idegenkedő „mimóza"-leány érdekházasságának sokhelyütt nevettető, de alapjában véve cseppet sem érdekes történetét erőlteti a nézőtéren didergő közönségre. A didergés ugyanis rányomta bélyegét az egész előadásra és ha a jó színészek játéka el is tudta volna hitetni néhány pillanatra a színpadon történő eseményeket, a nézőtéren uralkodó hideg az illúziót rögtön le is rontotta. Mintahogy — a helyzethez stílszerűen — a szünetben a jegyszedők azzal biztatták a fogvacogva kisiető közönséget, hogy: forralt bor van a büfében.

A vígjátékot *Szántó Armand* és *Szécsén Mihály* írta, a zeneszámokat — amelyek között három biztosan „sláger" lesz — *De Fries Károly* komponálta. A díszleteket *Fábry Zoltán* tervei szerint *Laszka Géza* festette, az előadás legnagyobb sikere volt. A „Mimóza" alakítója, *Ruttkay Éva*, túl színtelen. *Sós Lajos* pedig eltúlozva szerepét, a kelleténél hiszegebb volt. *Kiss Manyi, Halasy Mariska, Pataki Jenő, Solti György* és *Sugár Lajos* kitűnő játékukkal mentették, amit a szerzők nem tudtak megadni. **H. Gy.**

— **Felkészültek az árvízveszélyre.** A nagyarányú olvadás miatt a főváros felkészült az esetleges árvízveszélyre, amely az utóbbi napokban fokozódott. A polgármester utasítására a védőgátakat már az ősz folyamán mindenütt tíz méter magasságig feltöltötték s minden intézkedés megtörtént az árvízveszéllyel kapcsolatban.

— **A Magyar-Olasz Társaság** háromhónapos olasz nyelvtanfolyamot indít. Felvilágosítás és beiratkozás (Királyi Pál u. 11) délután 4—6-ig szombat kivételével.

Az én háziuram

Vannak boldog halandók, akik már nem laknak társbérletben. Önálló, saját főbérleti lakásuk van, ahol, elméletben, urak. Azt teszik, amit akarnak, csapkodhatják az ajtókat, csoszoghatnak, napközben hangosan harsogtathatják rádiójukat és a fürdőszobában énekelhetik a „Te vagy a fény..." kezdetű klasszikus dalt.

Ez az elmélet.

Valójában azonban a társbérleten kívül is van valami, ami a nagyvárossal egykorú, együtt fejlődött vele és arra való, hogy a magát boldognak érző, háborút átvészelt és túlélt emberiség megismerje a földi lét árnyoldalait is. Ez a valami: a háziúr.

Övé a ház, amelyben lakásod van, egyúttal övé az a pénz is, amit fizetésed címén elsején átnyujtanak neked. Az élet minden szépsége az övé. Övé a napfény, viszont olyan kicsi ablakokat csináltatott neked — drága az üveg —, hogy azon semmi égi sugár be nem áramlik. De ezeket az ablakokat olyan ötletesen vágatta, hogy nem zárnak rendesen, így a hó télen beszállingózik a lakásodba. A lakásodba, ahol nem lehet szeget verni a falba, a megboldogult nagypapa képe számára, mert a fal nem is fal, hanem rabitz. És a falban levő villanyvezeték nem is villanyvezeték, hanem műdrót, tehát gyertyával kell világítani.

A háziúré a hatalom és az övé a házmester is, aki utasítására és jobb meggyőződése ellenére is szekírozza a lakókat. Őt küldi fel a háziúr éjjel kettőkor a lakóhoz, mondván, hogy a fürdőszobában csöpög egy csap, tessék elzárni, mert ebben a lármában nem lehet aludni. És hajnali négykor is őt küldi a lakóhoz, hogy nyikorog az előszobaszekrény nyitvafelejtett ajtaja, olajozzuk meg.

A háziúré a pincekulcs, amit csak reggel öt és hat közt ad ki, mert álmatlanságban szenved és ilyenkor szívesen veszi, ha a pincében a lakók fát hasogatnak. Övé volt Mistéth, aki megtiltotta, hogy a tetőt rendbehozza és ezért a miénk a hólé, amelynek befolyására már több lakó hozta kapcsolatba a háziurat az úristennel. Mert ebben a házban a háziúron kívül csak a hólének van befolyása. **Sz. L.**

SZELLEMI ÉLET

Kultúrkrónika

A népjóléti minisztérium a „Siess, adj, segíts"-mozgalom keretében február közepén művésznapokat rendez Szegeden. Ebből az alkalomból az Apponyi Albert utca egyik sarkán levő házon, ahol valamikor az „Irodalmi tető" elnevezésű művészkávéház állott, emléktáblát avatnak fel. A főváros által Szegednek adott emléktábla szövegét most közölték Szeged város polgármesterével. A tábla szövege a következő:

„Ezen a helyen állott az „Irodalmi tető", amelynek eresze alá jöttek össze baráti találkozóra egykor a szegedi írólét aranykorának mesterei a most száz éve született *Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Pósa Lajos* veretes tollú méltó utódjai: *Tömörkényi István, Kiss Leleky Ede, Móra Ferenc, Juhász Gyula, Cserzi Mihály* (Homok), *Szalay József* literátus főkapitány és *József Attila*. Ezt az emléktáblát Budapest székesfőváros ajándékozta Szeged városának. Lelepleztük a magyar művészhetek szegedi kultúrünnepén".

Az avató ünnepség február 16-án lesz. Az avatóbeszédet Balogh István miniszterelnökségi államtitkár mondja.

*

A „Combat" nagy cikket szentel az európai közvéleménykutató intézetek párizsi értekezletének. Mint ismeretes, Magyarországot dr *Harkai-Schiller Pál*, a Magyar Közvéleménykutató Intézet vezetője képviselte.

A közvéleménykutató intézetek felépítése a „Combat" szerint országok szerint változik. Számos országban, köztük Franciaországban is, magánszervezet; a csehszlovák intézet állami, míg a magyar közvéleménykutató intézet a „Magyar Távirati Irodá"-val áll kapcsolatban. Tekintet nélkül jellegére vagy megszervezésére — folytatja a „Combat" —, *egyik állam közvéleménykutató intézete sem ütközött akadályokba működésének kifejtésében, ami azt bizonyította, hogy valamennyi országban, ahol ilyen intézet van* (s ez a helyzet a legtöbb európai országban), *a közvélemény szabadon kifejezésre juttathatják.* De működési ellenszolgáltatásképpen valamennyi szakember egy véleményen volt abban a felfogásban, hogy a közvéleménykutató intézetek tartják szem előtt a maguk cenzúráját, tehát tartózkodnak nyilvánosságra hozni olyan eredményeket, amelyek alkalmasak nemzeti vagy nemzetközi incidensekre vagy akárcsak rosszalást is előidézhetnek.

A közvéleménykutató intézetek párizsi értekezletén egyhangúlag elhatározták, hogy az európai intézetek között *állandó kapcsolatot* teremtenek meg. Az első lépés abban áll, hogy másfél éven belül listát készítenek az összes országokban felteendő egyöntetű kérdésekről. Különösen az ifjúság véleményét akarják megtudni.

*

A felszabadulás óta 168 tanítót rehabilitált a közoktatásügyi minisztérium, míg további 15 tanító rehabilitálása folyamatban van. A rehabilitált pedagógusok túlnyomórészt a VII. fizetési osztályba kerültek és a minisztérium azonnal nyugállományba helyezte őket. A minisztérium vizsgálta felül a fővárosi tanítók rehabilitálási kérelmeit, amelyeknek 95%-át hagyta jóvá.

*

Február 1-én és 2-án Pápán tartották meg a „demokrácia kultúrnapjait". A város lakossága nagy érdeklődéssel várta a kultúreseményeket. A kultúrnapokon vitaelőadásokat rendeztek az értelmiséggel, parasztsággal, munkássággal és diáksággal. A vitákat *Kassák Lajos* vezette. A kultúrnapokon a pápai képzőművészek kiállítást rendeztek. A lakosság nagy érdeklődéssel és szép számmal vett részt a megbeszéléseken. Nagy sikere volt a két műsoros előadásnak és a gyermekdélutánnak. *Kerekes János* polgármester bevezető szavai után *Kodosa Pál* és *Farkas Ferenc* Bartók műveiből és saját műveikből játszottak. *Tőrök Erzsébet* régi magyar dalokat énekelt, *Palotai Erzsi* verseket prózákat adott elő. *Weöres Sándor* saját verseiből szavalt. A pápai művészek közül *Kalmár Mihály* és felesége Vivaldi műveiből játszott. Az előadáson bemutatkozott a Pápai Kamarakórus és az Általános Munkásdalárda.

*

A pécsi Nemzeti Színház február 3-tól 8-ig szünetet tart. Ez idő alatt igyekeznek megoldani a színház válságának ügyét.

Ne ölj!

Berend Miklósné ilyen című új regényében *(Körmendy-kiadás)* Magyarország legszomorúbb és legsötétebb korszaka bontakozik ki. Nagy téma, érnie kellene még... Tudniillik hagyni kellene, hogy még érlelődjön... Ha történetíró nyúl hozzá, a magyar ellenforradalmat befejező e szégyenletes esztendőkhöz, akkor még az adatgyűjtés munkáját végzi. Ha viszont író dolgozza föl, az lesz belőle, ami az igen tehetséges Berendné regényéből: riportregény, elmellőzvén az élmény földolgozásának a magas literatúrában talán lassú, de föltétlenül szükséges folyamatát. „Szevasztopol" nagy élmény volt, de Tolsztoj csak évek múltán dolgozta föl. Sikerült is. Nagy irodalmi teljesítmény lett belőle. Ideírhatnánk egy sor ilyen példát s a végén úgy összegezhetnénk, hogy minnél távolabb kerülünk időben a nagy élményektől, annál közelebb jutunk hozzá az írói földolgozásban, ha türelemmel kivárjuk az érlelő folyamat befejeződését. Pereza, minden nem rideg norma — az ellenkezője sem irodalmi „abnorma" —, de időt hagyni az élmény kiérlelődésére: sohasem jár veszteséggel... Ennek ellenére Berend Miklósné regénye érdekes, izgalmas, „olvasatja magát", mint egy szenzációs riport-sorozat. Dicsérjük, sőt, meghatódottan elismerjük a szerző nemes hevületét, némely helyen költői emelkedettségét, amellyel a regénye címébe is belefirt apostoli propaganda-föladatot szolgálja: ne ölj! Igen, a regény néhol egészen naiv, néhol csillog benne az irodalmiság, néhol a riport. Várni kellett volna még vele. Teljes irodalom helyett így forrásmunka lett belőle.

(v. d.)

SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR
hangversenyei a Zeneakadémián

Február 9, d. e. ¾11. Nagyzenekari Matiné külföldi vendégművésszel, II.
KRIPS — BEETHOVEN V.

Közr.: **Farnadi Edith: Saint-Saëns** zong.-vers., **Csajkovszkij** vonós-szerenád.

Cserfalvi Éliz, Schneider Hédy, Lengyel Gabriella zenekari estje **megismételve febr. 12, este 7. Vez.: Somogyi.**

Händel — Haydn — Brahms esték bérletben. I. est **febr. 13. csüt. este 7.**
KOMOR — BRAHMS I.

oboaverseny Szeszler, Händel: concerto grosso. Kérjen részletes prospektust.

Febr. 16, vas. 7. Népszerű est.

SILVESTRI — CSAJKOVSZKIJ VI.
Beethoven III. Mozart szimf.

A Nemzeti Segély hangversenye febr. 8. Közr.: **Fischer Annie, Lengyel Gabriella, Neményi Lili, Böszörményi-Nagy, Lukács Pál, Zathureczky.** Jegyek: **Koncertnél.**

EIDUS ma

½8-kor a Zeneakadémián Mendelssohn és Wieniawsky versenyeket játssza. Ferencsik, Rádió-zenekar. (Libertas.)

SZÍNHÁZAK MŰSORA

Opera: Pillangókisasszony (6). **Vígopera:** Nincs előadás. **Nemzeti:** Antonius és Cleopátra (½7). **Nemzeti Kamara:** Hullámzó vőlegény (7). **Víg:** Nemzeti drogéria (7). **Belvárosi:** Jakobovszki és az ezredes (7). **Pesti:** Váratlan vendég (7). **Művész Színház:** Nincs előadás. **Magyar Színház:** Mínusz (7). **Madách:** Egerek és emberek (7). **Fővárosi Operett:** Nincs előadás. **Józsefvárosi:** Nincs előadás. **Medgyaszay:** Uraim, csak egyvalami után (7). **Pódium:** Mi lenne, ha? (7). **Kamara Varieté:** Karnevál (7). **Royal:** Tavasz a Körúton (7).

MOZIK MŰSORA

ADY: Kétágyas hálószoba (3, 5, 7).
CITY (tel.: 128-129): Negyedik hétre prolongálva! Szépek szépe (½4, ½6, ½8; szombat és vasárnap: ½2-kor is).
CORVIN: A szerető két arca (4, 6, 8; vasár- és ünnepnap 11 és 2-kor is).
ELIT: Kétágyas hálószoba (½4, ½6, ½8; szombat, vasár- és ünnepnap: ½2-kor is).
KAMARA (t.: 428-901): Negyedik hétre prolongálva! Szépek szépe (4, 6, 8; szombat, vasár- és ünnepnap: 2 kor is).
LLOYD: Lehull az álarc (½4, ½6, ½8; szombat, vasár- és ünnepnap: ½2-kor is).
ÓBUDA: Arizónai vadmacska (½4, ½6, ½8).
PALACE: A nagy kaland (11, 1, 3, 5, 7, 9).
PATRIA: Operaház fantómja (4, 6, 8; vasár- és ünnepnap: 2-kor is).
PHÖNIX: Kétszer kettő és Rémület éjszakája (11, 1, 3, 5, 7).
UGOCSA: Társbérlet (3, 5, 7).
ADRIA (Pestszentlőrinc): Viki és Préri az én hazám (½6, ½8; vasár- és ünnepnap: ½4-kor is).
CORSO (Újpest, tel.: 423-493): **Autós banditák** (½6, ½8; vasár. és ünnepn.: ½4-kor is).
JÓZSEF ATTILA (Rákospalota, tel.: 292-196): **K-225-ös korvette** (5, 7; vasár- és ünnepnap: 3 kor is).
VILÁGOSSÁG (Pesterzsébet): True Glory (Így történt) (½6 ½8; vasár- és ünnepnap: ½2 és ½4-kor is).
WEKERLE (Kispest): A szerető két arca (6, 8; vasár és ünnepnap: 4-kor is).

A rádió csütörtöki műsora:

BUDAPEST I. 6.30: Falurádió. **6.45:** Reggeli torna. **7.00:** Hírek, műsorismertetés. **7.20:** Hanglemezek. Utána: Naptár. **7.30:** Római katolikus vallásos félóra. **8.00:** Prettenhoffer Imre előadása. **8.15:** Hanglemezek. **9.00:** Jazzegyüttes. **10.00:** Hírek. **12.00:** Déli harangszó, hírek. **12.15:** Cigányzene. **13.00:** Gunda Béla előadása. **13.15:** Sebestyén Sándor gordonkázik, zongorán kíséri S. Mannaberg Rózsa. Reményi Zsuzsa bárfázik. **14.00:** Hírek. **14.10:** Jusztné Kéri Hedvig előadása. **14.35:** Szalónzene. **15.15:** Rádióiskola. **15.55:** Műsorismertetés. **16.00:** Gorodi Gotteln Antal jazz-műveket zongorázik. **16.30:** Gyermekrádió. **17.00:** Hírek. **17.10:** Párthíradó. **17.20:** Vöröskereszt-közlemények. **18.00:** Dezseő Dezső riportja a városligeti műjégpályáról. **18.15:** Dr Bánóczy Dezső hanglapsora. **18.45:** A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság műsora. **19.00:** Hanglemez. **19.30:** Kolozsvári Grandpierre Emil előadása. **19.40:** Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyteremből. A rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. Közben: Hírek, sporthírek, **21.50:** Hírek és krónika oroszul. **22.00:** Hírek. **22.20:** Mit hallunk holnap? **23.30:** Hanglemezek. **23.00:** Hanglemezek. **24.00:** Hírek **00.10:** Hírek és krónika franciául, **00.20:** Hírek és krónika angolul.

BUDAPEST II. 17.00: Jazzegyüttes. **18.00:** Hírek. **18.05:** Paul Geraldy verseiből előad Gyulassy Pálma és Ujlaki László. **18.20:** Dávidné Angyal Paula elbeszélése. **18.30:** Jazzkedvelők iskolája. **18.50:** Hanglemezek. **19.30:** Újgazdák félórája. **20.00:** Hanglemezek. **20.30:** A rádió szabadegyeteme. 1. A globalizáció magyar úttörői. Dr Kocskás Gyula előadása. 2. A szocializmus kérdései című sorozatban Tolnai György beszél a tőke összpontosításáról. **21.00:** Hírek. **21.15:** Cigányzene. **22.15:** Hanglemezek.

A LEGSZEBB LAJTAI SLÁGEREK CAVALCADJA AZ

OKOS MAMA

BÉKEFFI ISTVÁN ÉS SZENES BÉLA OPERETTJE
HONTHY HANNA, AJTAY ANDOR, ifj. LATABÁR ÁRPÁD, CSIKÓS RÓZSI, KOMLÓS JUCI, NAGY ISTVÁN, GOZMÁNY GYÖRGY, KAZAL LÁSZLÓ, ZENTAY FERENC, PÁRTOS GUSZTÁV felléptével

BEMUTATÓ ELŐADÁS PÉNTEKEN, FEBRUÁR 7-ÉN ESTE 7 ÓRAKOR

FŐVÁROSI OPERETTSZÍNHÁZ

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

NEMZETI SZINHÁZ: FALSTAFF Aki meg akarja ismerni univerzális egészében a shakespeare-i fantomvilágot, annak minden szörnyeivel és csodáival: nézze meg a *IV. Henrik* című tetralógiának ezt az átdolgozott formáját, amelynek középpontja és gerince *Sir John Falstaff*, minden idők legfélelmetesebb hazudozója és bohóca. Falstaff alakja a királydráma középpontjában: Shakespeare képzeletének halhatatlan remeke, aki uj meg uj alakban, más álarcok alatt gyakran szerepel más shakespeare-i darabban is. Ezt a halhatatlan shakespeare-i figurát választja ki *Brassai* Richárd átdolgozása, aki ezzel a módszerrel ugyan lényegesen átalakitja, sőt talán *„meg is hamisitja"* a *IV. Henriket*, de lényegében mégis az örök *Shakespeare*-t szólaltatja meg ez örökéletü figurán keresztül.

A cimszerepet *Lehotay* játssza, a hős alakjának kissé burleszkszerü tulzásaival ugyan, alakitásából azonban mégis föltámad a vén korhely és alakján keresztül az egész korabeli világ. Hévvel, költői lendülettel és férfias erővel érzékelteti *Apáthy* Henrik walesi herceg alakját és igen nagy sikere van a fiatal *Naszódinak*, aki a becsvágyó Percy-ben valóban shakespeare-i szenvedéllyel tükrözteti IV. Henrik korának szertelen világát. A rendezés alig érezhető zavarral oldja meg az átdolgozás nyomán származó nehézségeket, mégis az egész shakespeare-i tabló maradék nélkül bontakozik ki az előadásból s igy a közönségekkel járna. A lényeg: hogy Shakekérni az eredeti *IV. Henriket*, amelynek szinpadravitele nagyobb technikai nehézségekkel járna. A lényeg: hogy Shapesspeare világának felséges tragikus költői és komikus életérzését szinte sürítve, egybeszőve kapjuk, — ebben az átdolgozásban e szándék megvalósitása sikerültnek mondható. *Fábry* Zoltán: a rendező és diszlettervező munkája azonban sokkal több egyenetlenséget mutat: a groteszk elemnek a tragikai fenségessel való sürü keverése a rendezésben diszharmóniát okoz, amit bizonyára jobban elkerülhetett volna, ha szinpadi képei megalkotásában több sulyt vetett volna a stilizáltságra.

K. B.

Ajtay sztárszerepben!

Uj film forgatását kezdték meg néhány nappal ezelőtt a *Hunnia* Gyarmat-utcai műtermében. A neves iró, *Szitnyai* Zoltán *„Jelmezbál"* cimü filmregénye került *Vas* Károly operatőr felvevőgépe elé. Három főhőse van a regénynek, a komoly orvosprofesszor, felesége és egy festőművész. E három főszereplő körül bonyolitja Szitnyai az érdekes problémáju mese szálait, amelynek lélektani motivumai az emberi érzések mélyéről kerülnek a felszinre és különösen alkalmasak arra, hogy a szinészek művészi játéka a legjobban érvényesüljön. A filmet készitő *Művelődésfilm* éppen ezért az orvosprofesszor szerepére a *Vigszinház* kitünő művészét, *Ajtay* Andort szerződtette, akit eddig eléggé érthetetlenül, filmeseink képességéhez mérten nem juttattak eléggé szóhoz. Most nyilik először alkalma arra, hogy bebizonyitsa azt, hogy a film vásznán is olyan nagy szinész, mint a szinpadon. *Szörényi* Éva játssza a női főszerepet, a festőt pedig *Greguss* Zoltán eleveniti meg. Hálás feladatot kapott *Turay* Ida és *Bilicsy* Tivadar, a fiatalok közül pedig *Nizsinszky* Tamara és *Palotai* István. *Rodriquez* Endre rendezi az uj *Szitnyai-filmet*, amelyhez zenét *Vincze* Ottó irt. A diszleteket gróf *Zichy* Géza Lipótné tervezte.

— **Dalest.** Kozák Imre és Szegedi László vállalkozott pénteken este arra, hogy ária- és dalestjével kellemesen elszórakoztassa a Zeneművészeti Főiskola nagytermének közönségét. Az előbbi tenoráriákat énekelt, az utóbbi pedig egészséges bariton-organumával töltötte be a nagytermet. A két énekművészt bizvást közreműködőknek nevezhettük volna saját dalestjükön, mert olyan hatalmas és kitünő körités szolgált szereplésükhöz, hogy azt szinte másodrangunak éreztük. Operaházunk jeles művészei: *Warga* Livia, *Németh* Anna, *Fodor* János, *Sárdy* János, továbbá *Kósa* Ilonka támogatták a két jeles énekest törekvéseiben.

— **Fényes Alice miatt elmaradt a Vigszinház előadása.** Kellemetlen helyzetbe került pénteken este a *Vigszinház*, ahol *„A tábornok"* cimü *Zilahy*-darab került volna szinre. Az előadás női főszereplője *Fényes Alice azonban a szinház megdöbbenésére nem jelent meg* az előadás előtt egy órával a szinház épületében s lakásán sem volt található. A szinház igazgatósága kinos helyzet előtt állott, mert zsufolt nézőtér várta az előadás megkezdését, viszont *Fényes* Alice helyett teljesen lehetetlen volt másnak beugrani a szerepbe. Ezért a szinház kénytelen volt az előadást lemondani. *Ajtay Andor, a darab cimszereplője jött ki a függöny elé és jelentette be, hogy az előadás elmarad. Egyuttal bocsánatot kért a közönségtől a szinház nevében.* A végén kiderült, hogy *Fényes* Alice az előadás napján nem tartózkodott Budapesten, hanem kirándult vidékre, állitólag autódefektje volt.

Évi 8,200.000 méter film kell a magyar filmgyártásnak

A keskeny mozik műsora 66 százalékban csak magyar lehet

Május 14-én jelent meg az iparügyi minisztérium 31.700/1942. Ip. M. számu rendelete, amely *zárolja a film nyersanyagot* és szabályozza annak felhasználását. A rohamosan fejlődő s a belföldi piacon nagyszerüen előretörő magyar filmgyártást erősen érinti ez a rendelet, amelynek végrehajtása meghatározza a piac ellátását, illetőleg a magyar filmgyártás nyersanyagszükségletét.

Ez a kérdés nagyon időszerü és életbevágó. Erről beszélgettünk dr. *Törey* Zoltánnal, a *Magyar Filmiroda R. T.* vezető igazgatójával, a magyar filmgyártás és filmpiac egyik legkitünőbb szakemberével, aki egyben mint a *Nemzeti Apollo R. T.* vezető igazgatója is, nemcsak a magyar film gyártási, hanem kereskedelmi helyzetét is világosan látja. *Törey* Zoltán évtizedek óta kiemelkedő egyénisége a magyar filmvilágnak. Ma már külföldön is elismert tekintély, aki érdekesen világitja meg ezt a kérdést:

— Magyarország évi szükséglete a különböző filmnyersanyagokból a március 3-án az iparügyi minisztériumban tartott szakmai értekezlet adatszolgáltatása szerint *8,200.000 méter* — mondotta Törey. Ez az előirányzatszükséglet erre az esztendőre. Tagadhatatlan, hogy itt-ott mutatkozik a nyersanyaghiány tünete, ennek oka azonban jórészt szállitási nehézségekben keresendő. Valószinü, hogy *Magyarország megkapja azt a nyersanyagmennyiséget*, amelynek birtokában meg tudja tartani a mult évi szükségletnek megfelelő filmgyártást. Illetékes helyen azon az állásponton vannak — nagyon helyesen — és ezt hivatalosan közölték is, hogy elsősorban a játékfilmgyártás és a magyar hiradó szolgálat céljaira biztositják a meglévő nyersanyagot. Országos érdek azonban a kultur-, hirverő- és egyéb filmek nyersanyagszükségletének biztositása is. Ma már aligha akad bárki is, aki kétségbevonná a film kultura- és propaganda-terjesztő jelentőségét. A helyes politika természetesen ma minden vonalon az észszerü takarékoskodás, de ezekre a filmekre is fokozottabb mértékben szükség van ma, mert végzetes hiba lenne, ha a nálunk sajnos, még eléggé mostohán kezelt kulturfilmgyártás nyersanyagellátását nem sikerülne biztositani. A magyar kulturfilmekhez a nyersanyagszükséglet, ha figyelmbe vesszük a német vagy olasz produkciót, elenyésző.

Ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a keskenyfilm-mozik műsorellátása is. A keskeny-mozikról *Törey* Zoltán, aki a modern filmkultura eme ágának magyar bölcsőjénél is jelen volt, a következőket mondja:

— A belügyminisztérium 82.000/942. B. M. számu rendeletével *kötelezővé tette a keskenymozgó részére a Magyar Világhiradót, továbbá előirta, hogy ezek a mozik műsoruk 66 százalékát, tehát kétharmadát a magyar kultur- és játékfilmekből kötelesek összeállitani.* A keskenymoziknak Magyarországon egészen érdekes szerepe és hivatása van. A hangosfilm bevezetése, amely sulyos anyagi áldozatokba kerül, nálunk kritikus helyzetbe hozta a mozikat, igy magyarázható, hogy a 30-as évek elején az akkor kiadott engedélyek közül hosszabb ideig majdnem *kétszáz mozi szüneteltette üzemét.* Később javult a helyzet, de a mozik szaporitásának korlátja még mindig fennállt, mert a hangosfilmhez szükséges tőkebefektetés lehetősége nagyon keveseknek állott módjában. Éppen a *Magyar Filmirodában* vetődött fel a gondolat, hogy ezen a bajon a lényegesen kevesebb tőkebefektetést igénylő keskeny mozik üzembe helyezésével lehetne segiteni. Már 1936-ban foglalkozott a *Film-iroda* ezzel a kérdéssel. Olyan három-négyezer lakosu községek jöhettek csak számitásba persze, ahol a villanyáram már működött. Ahol normál mozgó már volt, ott persze egészségtelen lett volna ilyen konkurrenciát csinálni, hiszen a cél az volt, hogy a keskeny mozi népszerüsitse a filmkulturát s ennek elérése teremtse meg majd a rendes mozik létesitését a kisebb községekben is. Magyarország akkori elektrifikáltsága mellett a számbajöhető 700 községből 250 mozi létesitésére mutatkozott akkor erre lehetőség. A *Filmiroda* 1937-ben már engedélyt kapott, hogy ezeknek a lehetőségeknek a kipróbálása érdekében 35 községben három hónapig próbaelőadást tartson. *Az eredmény nagyon kedvező volt.* A *Filmiroda* azonban tovább nem foglalkozott a kérdéssel, az egyik magyar filmkölcsönző cég specializálta magát erre az üzletágra, ez szállitja a moziknak a gépet is, a műsort, amely *Magyar Világhiradóból*, magyar kulturfilmből és majdnem száz százalékig magyar filmekből állott. Ennek eredménye volt az, hogy *a magyar falu tiszta magyar műsort kapott. 1938 óta 250 községben van keskenyfilm mozi.* Ezek nagyrésze szombat-vasárnap tartja előadásait s egy sereg kisembert juttatott tisztes egzisztenciához. Kulturális jelentősége mellett tehát meg van a gazdasági fontossága is. Az ország villamositásával egyidőben fog nőni a keskenymozi száma is s *ez az eredmény igazolja a Filmirodának uttörő munkáját.* A kormányzat maga is meglátta ennek a kérdésnek a jelentőségét, intézményesen biztositotta, hogy a falusi mozik állandóan a Magyar Világhiradót kötelesek játszani, s legalább 66 százalékban magyar kultur és játékfilmet. *Franciaország után Magyarország az első ország Európában*, amely ezen a téren ilyen óriási eredményt tud felmutatni.

Dr. *Törey* Zoltán kérésünkre ezután a játékfilmről is beszélt. A most soron következő évadban még több magyar filmre van szükség. Ebben a gazdagodó gyártási programban fel kell vetni a kérdést, milyen szerepe lesz ezen a téren a *Magyar Filmirodának.*

— A *Magyar Filmiroda* — fejezte be érdekes nyilatkozatát *Törey* Zoltán — tulajdonképpen és kezdetben magyar hiradó-, riport-, hirverő-, oktató-, kultur- és reklámfilmek gyártására rendezkedett be és az országnak ezt a szükségletét majdnem kizárólagosan ellátja. A vállalat 1931 óta rendelkezik műteremmel, amikor megszerezte az egykori fővárosi tulajdonban lévő *Pedagógiai Filmgyár* műtermét. Játékfilm gyártására azonban csak akkor tért át a Filmiroda, amikor 1934-ben erre a *Filmalap* felkérte. A játékfilmgyártás terén a *Magyar Filmiroda* mindig eleget tett a magyar filmgyártást irányitó hatóságok kérésének és előirásának. A magyar játékfilm-szükséglet növekedése következtében műtermünk állandó foglalkoztatása s teljes kihasználása megtörtént. Tavaly már tizenöt játékfilmet készitettünk, ennél több filmet azonban nem is tudunk évenként produkálni. Célunk természetesen az, hogy a *Magyar Filmiroda* teljesitőképességének száz százalékával álljon rendelkezésére a magyar filmgyártásnak.

—ba.

— **Vidám Szinház: Nyári muri.** Ha jól emlékszünk, a kis szinház, nemrégiben azzal az igérettel nyitotta meg kapuit, hogy szinpadán hajlékot ad az irodalmi igényü és izlésü vidám muzsának. Ehelyett azonban a régi kabarévilág stilusát tapasztaljuk ujjáéledni benne, egy fokkal talán még nyersebb formában. A *Vidám Szinház* tehát pontosan ott folytatja, ahol a tegnapiak abbahagyták s igy aligha számithat lelkesebb pártolásra attól az uj közönségtől, amely komolyan fogadta az uj szinház programját. Az alantas szinvonalu bohózat láttán, ne vegye zokon az igazgatóság, ha a közönség kiábrándultan hagyja el a kicsiny nézőteret. Az egykori kabarészinészekből álló együttes tagjai közül *Lengyel* Gizit, a nagytehetségü *Rédey* Sári nevét kell megemlitenünk, továbbá *Kertészt* és *Biharit*. Sok tehetséggel mutatkozott be a kellemes megjelenésü *Török* Ilona, aki mellett *Kőváry* és *Kökény* Ilona képviselte az érdesebb kabaré-humort. **(—i)**

— **Kata—Kitty—Katinka.** Május 26-án, kedden este érkezik el 25. előadásához a *Fővárosi Operettszinházban Vécsey* Leó és *Hegedüs* Tamás *Kata—Kitty—Katinka* cimü nagysikerü zenés vigjátéka, mely a premier **óta 25 mulatságos estét szerzett a közönségnek.** A zenés vigjáték főszereplői: *Kosáry* Emmi, *Déri* Sári, *Raffay* Blanka, *Simon* Marcsa, *Madarász* László, *Solthy* György, ifj. *Latabár* Árpád.

— **Tiboldi József: Székely népdalok.** Tartalmas gyüjteményt foglal össze *Tiboldi* József, a jónevü zeneszerző *„Székely népdalok, csürdöngölők és táncszók"* cimü tetszetősen izléses uj daloskötete. *Kriza* János *„Vadrózsák"* cimü székely népköltésü gyüjteményéből számos kedves, hangulatos *táncszót* és *népdalt*, valamint székelykereszturi *Molnár* Sándor, *Erdődy* Elek szövegeire szerzett szivetindító *góbédalokat* és pattogó ütemü *csürdöngölőt* ölel fel a szép uj kiadás. A munka *hézagpótló is*, mert a *Kriza*-féle gyüjteményben számos olyan népdalszöveg akad, amelynek dallamára már jóformán senki sem emlékszik s amelyeket most *Tiboldi* József keltett életre. A jeles zeneszerző, aki nemcsak mint népdalgyüjtő, hanem mint alkotó is a legkiválóbbak közül való, a székely testvérnép életét foglalta dalba uj művében, amelynek cimlapját *Dalay* Gerő székely festőművész remekbekészült rajza ékesiti. Az értékes, tetszetős munka megrendelhető a szerzőnél: Pestszenterzsébet, Vas Gereben-utca 11.

Az Actio Catholica 55. számu filmkritikája

A 103. nem tért vissza. Egy elsüllyedt olasz tengeralattjáró mentési munkálatainak müszakilag elsőrangu érdekfeszitő rajza.

Legyünk fiatalok. A mai fiatalok könnyelmü, szórakozást hajszoló házasélete nek nemes szándéku parodiája.

Mi ketten. A modern házasélet kényes problémáinak ügyes propagandáju, lélektani rajza. Erkölcsileg épitő.

A Kormányzó Ur a Nemzeti Szinházban

Magyarország Kormányzója családja társaságában pénteken este megnézte a Nemzeti Szinházban Bibó Lajos „Hibások" cimü uj szinművét. A költői erejü dráma s a kitünő előadás minden mozzanatát nagy érdeklődéssel figyelték a magas vendégek, akik távozásukkor elismerésüknek adtak kifejezést.

Petheő Attila meghalt

A *Nemzeti Szinháznak* és a magyar szinjátszásnak sulyos gyásza van. Hosszas szenvedés után elhunyt az egyik budai szanatóriumban *gyöngyösi Petheő Attila, a Nemzeti Szinház örökös tagja. Petheő* Attila több mint egy éve volt sulyos beteg. Uri megjelenése, férfias alakja, kiváló szinészi tehetsége egyformán érvényesült a klasszikus hős, a társalgási szinész s főképpen és jellegzetesen a magyar gentry megszemélyesitésében. 1891-ben született Budapesten. Iskoláit Székelyudvarhelyen végezte, a szinésziskola után a *„Frankfurtiak"* cimü darabban debutált a *Magyar Szinházban* 1910-ben. 1914-ig vidéken játszott, majd bevonult katonának, 43 hónapig teljesitett szolgálatot, akkor hazajött és *1917-ben a Nemzeti Szinház tagja lett.* Mint a *„Kaméliás hölgy" Duval Armandja* mutatkozott be az ország első szinpadán s egyszerre a népszerü szinészek sorába lépett. Pályáján jellemző nagy sikerei és kiemelkedő állomásai voltak *„A hid"* Széchenyije, a „Lilla" Csokonai Vitéz Mihálya, a „Lear király" Edmundja, a „Gyurkovits lányok" Radványi ezredese. Pompás tehetsége a „Házasságok az égben köttetnek" a „Nem élhetek muzsikaszó nélkül", a „Süt a nap", a „Dolovai nábob leánya", a „Minna von Barnhelm", a „Bunburry", a „Kékróka", az „Ocskai brigadéros", a „Nóra" nagy férfiszerepeiben bontakozott ki teljesen. Pompás szinpadi beszéde, uri mértéktartása, remek szinpadi alakja az első vonalba helyezték ezt a kiváló szinészt, aki a *Nemzeti Szinház* 100 éves jubileumakor *örökös tag lett.* Néhány esztendeje tüdejét támadta meg a gyilkos kór. Ez végzett elpusztithatatlannak hitt szervezetével. Felesége, *Füzess* Anna, szükebb családja s az egész magyar szinjátszás gyászolja mélyen *Petheő* Attilát, akinek temetése kedden délután négy órakor lesz a Kerepesi-temetőben, a főváros által adományozott diszsirhelyen. Utolsó akaratához hiven az egyházi bucsuztatón kivül egyetlen beszéd sem fog elhangzani koporsója mellett.

HARMÓNIA

Jegyárusitások:
Mária Valéria-utca 12. Telefon: **184—501.** és Rákóczi-ut 36. (Szöv. Bolt.) Telefon: **226—437.**

Művészek Zenés Vidám Estje. Május **31.** M. Müv. Háza fél 8. **Népdalok: Nagy Izabella, Vörös Sári, Cselényi, Sáray** és cigányzenekara, **Kabók** (köszönt.). **Tánczene:** (chanson) **Nagykovácsy** Ilona, **Pethes,** (paródiák) **Holéczy** együttes, **Rádió zenekara, Losonczy** vezényel, **Rátonyi** konferál. **Operett:** Lehár: Szép a világ (dióhéjban) **Osváth, Sárdy, Marsovszky** (beszélő), **Maleczky** (rendez).

Ferrara vezényel

Filharmóniai Társaság rendkivüli hangversenyén junius 1-én. Magyar Müv. Háza fél 8. Müsoron: **Rossini-, Mussorgsky-, Martucci-** (bemutató) **Strauss R.-, Dvarák-müvek.**

Magyar Passió, Ottó Ferenc uj oratóriumának bemutatója **30-án.** Továbbá: **Bach:** Wachet auf kantáta.

SAUER-EMLÉKEST JUNIUS 3.
József főherceg őfensége fővédnökségével utolsónak tervezett müsorát játsszák:
Dániel, Engel Iván, Faragó, Károlyi Gyula, Stefániai—Lászlóffy.
Jegyek 2 pengőtől Koncertnél.

Serrano jun. 2. és 4.
A világhirü sanzonénekesnő 2 estje különböző müsorral. (Rózsavölgyi.)

NEMZETI GAZDASÁG

Őrségváltás

Kitünő szolgálatot tesz a magyar társadalomnak, de gazdasági életünknek is, *Hegedüs* István, a kiváló gazdasági ujságiró most megjelent, nagy körültekintéssel és gondos munkával összeállitott „Őrségváltás" cimü könyve, amely tulajdonképpen az első összefoglaló ismertetés a zsidótörvény végrehajtásának eddigi eredményéről. Bár az első zsidótörvény életbelépése óta eltelt négy esztendő még nem nyujthat teljes áttekintést, hogy a zsidókérdés végleges rendezésének minden vonatkozásait megfelelően lehessen mérni, de már elégséges ahhoz, hogy tájékoztatni lehessen a magyar közvéleményt, hol és milyen mértékben történt az átállitás, meddig jutottunk el az első zsidótörvény meghozatala óta és a gazdasági élet melyik területén volt a legsürgősebb szükség a magyar gazdasági élet képének megváltoztatására. A több mint 500 oldalas kötet előszavában a szerző vázolja azokat a körülményeket, amelyek az átállitás szükségességét megérlelték, a keresztény vállalkozói készséget a háttérbe szoritották, vagy pedig lehetetlenné tették. Tények és adatok felsorolásával a legszigorubb tárgyilagosság szem előtt tartásával világitja meg mind ezeket a kérdéseket s éppen ezért néhány oldalas előszava is a legkomolyabb gazdaságpolitikai tanulmánynak tekinthető.

Az *Őrségváltás* a bankok és iparvállalatok vezetésében bekövetkezett változások ismertetésével kezdődik. Külön-külön sorolja fel a bankok és vállalatok igazgatóságának névsorát 1937-ben és 1941-ben. A névsorok egymás mellé állitásából szemléltetően kibontakozik, milyen mértékben jutottak vezetőszerephez a keresztény emberek, a bankok és iparvállalatok vezetésében. A Budapesti Aru- és Értéktőzsde tagjainak felsorolásából kiderül, hogy az átalakulás a tőzsdén már a zsidótörvény elfogadása előtt megindult és azóta is tart, amit különben a legutóbbi tőzsdei választás is igazol. A budapesti kávéházak tulajdonosaiban, az érdekképviseletek összetételében történt változások bemutatása után részletes kimutatást tartalmaz a könyv a földbirtokviszonyok alakulásáról. Az adatok szerint Magyarország megnagyobbodott területén kerek 700 ezer kat. hold zsidó mezőgazdasági ingatlan terül el. A földmivelésügyi kormányzat 1942. február 28-ig 4994 zsidó földtulajdonost kötelezett 434.447 kat. holdnyi földbirtok átengedésére. Ez a földterület az összes bejelentett zsidó mezőgazdasági ingatlanoknak már több mint 62.1 százaléka. Az adatok szerint eddig több mint 180 ezer hold mezőgazdasági terület került zsidótulajdonból keresztény kézbe. Természetesen ezen a téren a helyzet a most beterjesztett zsidó mező- és erdőgazdasági ingatlanok kisajátitásáról szóló törvényjavaslat elfogadásával lényegesen megváltozik.

Figyelemreméltó része *Hegedüs* István könyvének a kereskedelemről szóló fejezet, amelyben szakmák szerint csoportositja az itt történt változásokat. Az egyes kereskedelmi szakmák előtt olvasható bevezetésekből megállapitható, hogy a kereskedelem különböző ágazatainak területén évtizedeken keresztül milyen döntő szerepe volt a zsidótőkének. Az értékesités munkáját a zsidók irányitották, a szakmunkát azonban mindig keresztények végezték aránytalanul kevés dijazásért. A fővárosi burgonyakereskedelem terén például 1939 előtt az volt a helyzet, hogy 40 burgonyakereskedő közül 7 volt keresztény. A tollpiac és a tollkivitel irányitója 5 zsidó cég volt, ez bonyolitotta le a tollkivitel 80—90 százalékát és a Hangya csak hosszabb küzdelem után tudott tért nyerni a kiviteli viszonylatban. Közli a könyv a lapreviziók során megszüntetett lapok névsorát is, de beszámol a sport, a szinház és a film terén bekövetkezett változásokról is. Hegedüs István könyvében utal arra, nem kétséges, hogy magyar gazdasági élet keresztény szellemben történő átállitása le nem becsülhető eredményeket hozott. A szemléltető beállitással készült gazdaságpolitikai tanulmány természetesen még nem adhatott végleges és pontos képet a helyzetről, de élesen rávilágit e kérdéskomplexum számtalan vonatkozására s igy a mű nemcsak az átállitás mai állapotát legrögzitő beszámoló, de az utókor számára is értékes gazdaságtörténeti dokumentum.

Fejlesztik a fiumei kikötő felé irányuló magyar forgalmat

Az olasz lapok Stresából szóló jelentése szerint a fiumei kikötő felé irányuló magyar forgalom fejlesztésére alakult olasz-magyar vegyesbizottság, amely *Velani* szenátornak, az olasz államvasutak elnökének és *Imrédy* Kálmánnak, a MÁV igazgatósága elnökének vezetőségével ülést tartott, megvizsgálta mindazokat a vasuti, vámügyi, kikötői és tengerészeti kérdéseket, amelyek ezzel a forgalommal összefüggnek.

A vegyesbizottság tanácskozásainak célja az volt, hogy a fiumei kikötő és Magyarország közötti forgalmat és ezzel kapcsolatban az olasz-magyar gazdasági együttmüködést még élénkebbé tegyék. A bizottság különösen beható vizsgálat tárgyává tette a *vasuti problémákat* különös tekintettel a dijszabások kérdésére, hogy a Magyarország és Fiume közötti vasuti szállitásokat a magyar-horvát-olasz vonalon minél jobban megkönnyitsék. E kérdések megvizsgálásánál tekintettel voltak nemcsak a jelenlegi helyzetre, hanem a közeli és távolabbi jövő lehetőségeire is.

A hadikölcsönök átértékelésének feltétele és mérve

A napokban fejezi be a képviselőház az 1914—18. évi hadikölcsönök rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását. A javaslat szerint hadikölcsön kötvényein alapuló követelésének átértékelésére igénye van annak a természetes személynek, valamint annak az egyházi, közmüvelődési vagy közjóléti tevékenységet kifejtő alapitványnak és ilyen rendeltetésü más jogi személynek, akinek, illetőleg amelynek kötvényeit a *saját nevén és saját tulajdonaként látták el magyar nosztrifikálási megjelöléssel.* Nosztrifikálási előfeltétel nélküli átértékelésre van igénye a magyar Szent Korona területén lakó természetes személynek, valamint az itt székhellyel biró alapitványnak, ha hadikölcsönkötvényeit maga jegyezte vagy 1918 október 31-ike előtt szerezte feltéve, hogy a kötvényeket csehszlovák, román vagy jugoszláv hatósági cimletekre nem cserélték ki és az emlitett államoktól a kötvények alapján más anyagi előnyben nem részesült.

Különös méltánylást érdemlő esetekben kérelem alapján átértékelésben részesithető annak a külföldön lakó magyar állampolgárnak kötvénye, aki a magyar Szent Korona területét a visszatérés szándékával hagyta el. Az átértékelést kérheti továbbá a jogi személyiséggel nem biró alap, valamint a biztositási ügyletekkel foglalkozó egyesület, önsegélyező egyesület, nyugdijpénztár, ideértve a határozattal biró nyugdijalapokat és más intézményeket is, ha az egyéb feltételek fennállanak.

Az átértékelés előfeltétele az, hogy a hadikölcsönkötvényeket letétbehelyezték *vagy bejelentették.* Ez alól kivételt tehet a pénzügyminiszter, ha a letétbehelyezést a forradalmak vagy a megszállás vagy más hasonló rendkivüli esemény akadályozták meg.

Az eredeti jegyzővel, illetőleg a kötvényeknek 1918 október 31-e előtt történt megszerzését igazoló kötvénytulajdonossal egy tekintet alá esik annak házastársa vagy egyenesági rokona. Az átértékelés mérve a következő:

Ha ugyanannak a jogosultnak a tulajdonában álló összes hadikölcsönkötvények névértéke az 1000 koronát meg nem haladja, a kötvényeket *100 korona egyenlő 10 pengő arányban készpénzben kell beváltani.* A beváltás idejét és módját a pénzügyminiszter állapitja meg.

Ha ugyanannak a jogosultnak a tulajdonában álló összes hadikölcsönkötvények névértéke ezer koronánál nagyobb, de a kétezer koronát meg nem haladja, a *kötvényekért száz pengő névértékü 40 év alatt törlesztendő évi 3 százalékkal kamatozó államadóssági cimletet kell kiszolgáltatni.*

Ha ugyanannak a jogosultnak a tulajdonában álló összes hadikölcsönkötvények névértéke kétezer koronánál nagyobb, de huszonötezer koronát meg nem halad, a kötvényeket *100 korona egyenlő öt pengő értékarányban 40 év alatt törlesztendő évi 3 százalékkal kamatozó államadóssági cimletekre kell kicserélni.* A kicserélésnél a 250 koronát el nem érő töredékösszeget figyelmen kivül kell hagyni a 250 koronás és azt meghaladó törekékösszeget pedig ötszáz koronával kell számitásba venni.

Ha ugyanannak a jogosultnak tulajdonában álló összes hadikölcsönkötvények névértéke 25.000 koronánál nagyobb, a kötvényeket *100 korona egyenlő öt pengő értékarányban 40 év alatt törlesztendő évi 3 százalékkal kamatozó államadóssági cimletekre kell kicserélni.* A kicserélésnél az 500 koronát el nem érő töredékösszeget figyelmen kivül kell hagyni.

További kedvező időjárást kivánnak a vetések

A vetések állásáról és a mezőgazdaság állapotáról szombaton adta ki a földmivelésügyi miniszter legujabb jelentését, amely elsősorban megállapitja, hogy az elmult kéthetes időszak időjárása mezőgazdaságunkra kedvező volt. Az erős tél és a kedvezőtlen koratavaszi idő a növényzetet azonban anynyira megviselte és a vetési munkálatokat annyira késleltette, hogy *mezőgazdasági helyzetünk lényeges javulásához további tartós jó időkre van szükség.*

A jelentés a továbbiakban utal arra, hogy a *repce* országszerte virágzik, helyenként el is virágzott. A növényzet azonban ritka és alacsony, az Alföld déli részének kivételével.

A *kalászosok* közül az *őszi buzavetések* sok helyen szárba indultak, általában bokrosodásuk gyenge, ritkák, alacsonyak, sok helyen a tulsok csapadék következtében sárgulni kezdtek. *Kedvező időjárás az őszi buzát még javithatja.* A *tavaszi buzavetések* jól bokrosodnak, fejlődésük *biztató.* Az *őszi rozs* kezd kalászolni. A vetések azonban a hideg tél és tavasz következtében ritkák, alacsonyak, az időszakhoz képest elmaradottak. Az *őszi árpa* is ritka, gyomos, alacsony, helyenként sokat szenvedett vizektől, fagyoktól. A *tavaszi árpa* és *zab* fejlődése kedvező. Bokrosodásuk jó, fejlődésük egyenletes és biztató.

A *kapásnövények* közül a *kukorica* vetése országszerte megkésett, még most is folyamatban van. Az első vetések kelése hiányos és ezért ezek pótlásra szorulnak. A *burgonya* ültetése a késői fajták kivételével befejeződött. Az elmult meleg napok igen előnyös hatással voltak a burgonyára. A korai fajták kapálását már több helyen megkezdték. A *cukor- és takarmányrépa* igen szépen kel, sőt több jelentés az egyelés megindulásáról számol be. Erdély magasabb részein és Kárpátalján a takarmányrépa vetése még folyamatban van. Általában a cukor- és takarmányrépa jelenlegi állapota, noha országszerte megkésett, jó, de jó terméshez további kedvező időjárásra van szükség.

A *kerti vetemények* fejlődésére az elmult meleg napok igen jó hatással voltak. A palánták kiültetését már csaknem mindenütt befejezték. Az *uborkát* kevés kivétellel elvetették, kelésük jó. A *bab* vetése még országszerte folyamatban van. A korai vetések már kikeltek, fejlődésük biztató. A *borsovetések* különösen a Kisalföldön és a Dunántulon jók; a kerti borsókat kapálják, helyenként a virágzás is megkezdődött. A *komló* lassan indul fejlődésnek, a hideg tél és kedvezőtlen tavasz megviselte; ritkásan hajt. A *napraforgó* vetése befejezéshez közeledik. A korán vetett táblák sorolnak. A *kender* általában egyenletesen kel. Kárpátalján és Erdély magasabb részein még csak most kerül sor vetésükre. A *len* fejlődése biztató. Néhány megyéből bolhakárt jelentenek. A *dohánypalánták* szépek, kiültetésük befejezés előtt áll.

A *takarmányfélék* közül a *lóherék, lucernák* és egyéb őszi vetésü takarmánynövények sok helyen ritkák és gyomosak, de általában, különösen a Dunántulon, sürüek és szépen fejlődtek. Az elmult meleg napok hatására országszerte erőteljes fejlődésnek indultak. Több helyen már vágják. A tavaszi vetésü takarmánynövények kelése egyenletes és további fejlődésük is biztató. A *réteken és legelőkön* a fünövés erőteljesen megindult, ott, ahol a viz a rétekben kárt nem tett, a növényzet dus, Kárpátalján és Erdélyben a legelők zöldülése csak lassan indult meg. A Tiszántulon sok legelő még most is viz alatt áll. Ahol viz nincs, a legeltetést már megkezdték.

A *gyümölcsfák* közül a *kajszibarack* erős fagykárt szenvedett, kötése többnyire gyenge. A *csereszne* és *meggy* virágzása csaknem az egész országban befejeződött, a Kisalföldön és a Dunántulon a virágzás igen jó volt. Egyéb gyümölcsfáink virágzása még tart. A *szőlők* az utóbb bekövetkezett meleg, napos időjárás folytán erőteljes fejlődésnek indultak.

Az épitőanyagkereskedelem szabályozása. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ezuton közli az érdekeltekkel, hogy a rendelkezésre álló épitőanyag arányos szétosztásának biztositása céljából a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter felhivta a kamarákat a területükön működő épitőanyagkereskedők számbavételére. A munka elvégzése során a kamarák kérdőiveket küldenek szét az épitőnyagkereskedőkhöz, amelyben eddigi működésükkel kapcsolatos adatok közlésére kapnak felhivást. A kitöltött kérdőivek és egyébirányu tájékozódások alapján a kamarák junius 30-ig tartoznak a miniszter intenciói szerint tekintetbe jövő kereskedőkről jegyzéket készíteni és annak alapján javaslatot tenni arra nézve, hogy mész, cement, tégla, cserép és szigetelő anyagellátásban mely cégek részesitendők továbbra is. A szabályozás csupán az épitőanyagkereskedőkre és csak a mészre, cementre, téglára, cserépre és szigetelő anyagokra terjed ki, de az emlitett anyagoknak más kereskedő (pl. vegyeskereskedő) részéről történt beszerzésére és árusitására nem vonatkozik.

ORSZÁGOS VÁSÁROK. Május 26-án, kedden: Alsóság, Báté, Csurgó, Dombovár, Dunaföldvár, Érsekvadkert, Fegyvernek, Fertőszentmiklós, Füle k, Gyöngyös, Himesháza, Miskolc, Nagykörü, Naszód, Rajka, Répceszentgyörgy, Szeghalom, Szentes, Szerednye, Székelyhid, Tata, Vágfarkasd, Zala, Zalaszántó. — **Május 27-én, szerdán:** Balmazujváros, Barót, Biharkeresztes, Dunaföldvár, Magyarzsombor, Miskolc, Naszód, Petele, Porcsalma, Salánk, Tata, Ujmalomsok, Uzon, Vágsellye. — **Május 28-án, csütörtökön:** Barót, Bodrogkeresztes, Gyoma, Jásztelek, Kapuvár, Mélykut, Miskolc, Nagyberezna, Nyirbátor, Pályi, Petele, Sarkad, Szilágycseh, Szolyva, Tabajd, Ungvár. — **Május 29-én, pénteken:** Aba, Barót, Bélapátfalva, Godisa, Gyoma, Hódmezővásárhely, Osgyán, Sarkad, Vésztő. — **Május 30-án, szombaton:** Cibakháza, Gyoma, Győr, Hódmezővásárhely, Kiskunmajsa, Mád, Mohol, Szekszárd. — **Május 31-én, vasárnap:** Budapest, Győr, Máriagyüd, Ujverbász. — **Junius 1-én, hétfőn:** Abony, Alsómihályi, Baboesa, Balassagyarmat, Budapest, Bükkösd, Cigánd, Dunapentele, Dunaszekcső, Esztergom, Győr, Gyulakeszi, Hatvan, Jászalsószentgyörgy, Kalocsa, Kerekegyháza, Kéthely, Kunszentmiklós, Lénárddaróc, Mezőtur, Monor, Mór, Nagyida, Nagydorog, Nagykapornok, Nagylózs, Pécs, Poroszló, Rimaszécs, Siklósd, Sopron, Szentdienes, Szentgotthard, Szászlekence, Telcs, Tolna, Toponár, Ungvár. — Gyakran megtörténik, hogy valamelyik vásárt különböző okok miatt nem tarthatják meg. Célszerű ezért az illető község előljáróságához válaszbélyeges kérdést intézni, hogy a vásárt megtartják-e és lesz-e állatfelhajtás is.

Szent István hetében alakul meg a kalászos gazdák szövetsége

Az Országos Mezőgazdasági Kamara tájékoztatása az Arany- és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének ügyében.

Az Arany- és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének az Országos Mezőgazdasági Kamara által összehivott előkészitő bizottsága, amely mezőgazdasági kamarai körzetenkint kiküldött 3—3 kalászos gazdából állott, május 21-én tartotta a tagok teljes számu jelenlétében ülését, amelyen *egyhangulag elhatározta az Arany- és Ezüstkalászos Gazdák Országos Szövetségének a megalakitását.* Az előkészitő bizottság részletesen letárgyalta és egyhanguan elfogadta a szövetség alapszabályait, egyben pedig elhatározta, hogy a szövetség alakuló közgyülését ünnepélyes keretek között Szent István hetében fogja megtartani.

Részletesen letárgyalta egyuttal az előkészitő bizottság a szövetség előkészitésével, valamint érdemi munkájával kapcsolatos átfogó munkatervet és e munkaterv megvalósitásának azonnali megkezdésére egy intéző bizottságot küldött ki. Elhatározta továbbá az előkészitő bizottság az országos és a kerületi mezőgazdasági kamarákkal a legszorosabb együttmüködést, valamint azt, hogy minél szorosabb kapcsolatot épit ki a már meglévő kalászos gazdakörökkel, szakosztályokkal és helyi csoportokkal, ahol pedig ilyenek nincsenek, ott elősegiti ezeknek mielőbbi megszervezését.

Gabona és termény

A terménytőzsdén a magfélék forgalma összezsugorodott és a tőzsdeidő folyamán csak mustármagban és biborheremagban volt kötés. A piacon számolnak azzal, hogy rövidesen nagyobb mennyiségü kukoricacsutka kerül eladásra, aminek az a magyarázata, hogy a legtöbb helyen vártak a kukorica morzsolásával a kukorica szokottnál nagyobb viztartalma miatt.

A terménypiac kötései: Fehér mustármag 5 q 230, biborheremag alj 75 pengő mázsánként.

Érték és pénz

Az értéktőzsdén a forgalom szük keretek között mozgott, amiben nagy része volt annak is, hogy a kétnapos tőzsdeszünet előtt kevés vételi megbizás érkezett. Az irányzat a csekély forgalom ellenére barátságosabb volt és egy-két értékpapir kisebb árnyeréségre tett szert. A fixkamatozásu értékpapirok piacán a forgalom jelentéktelen volt.

Az értékpapirpiac árfolyamai

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	344.—	—	342.—
Hitelbank	92.5	—	92.5
Magyar Bank	62.5	64	63.5
Leszámitoló	60.5	61	61.—
Keresk. Bank	139.5	140	139.5
Kőb. Takarék	45.—	—	45.—
Pesti Hazai	104.75	—	104.5
Első M. Bizt.	1195.—	1200	1197.5
Első Bp. Gőzm.	—	—	36.—
Királymalom	25.—	—	25.—
Bauxit	420.—	—	425.—
Beocsini	34.—	—	33.25
Borsodi szén	26.5	—	25.—
Kohó	34.25	—	34.25
Aszfalt	12.5	—	13.—
Kőszén	805.—	805—803	805.—
Salgó	63.75	64—65	65.—
Urikányi	51.—	—	51.—
Fővárosi	11.—	—	11.—á
Franklin	15.—	—	15.—
Rigler	135.—	—	139.—á
Stephaneum	14.—	—	14.—á
Csáky	—	—	19.—
Fegyver	—	—	171.—
Ganz	53.—	—	54.—
Rima	177.5	182.5	182.—
Levante	2.25	—	2.30
Trust	91.—	—	94.—
Ausztria	55.—	—	52.5
Délcukor	—	—	159.—
Magyar Cukor	180.5	183—184.5	184.—
Georgia	40.—	—	40.5
Izzó	330.—	340—330	335.—
Dreher-Haggen.	360.—	—	365.—
Fővárosi	67.—	—	69.—
Gschwindt	2000.—	—	2005.—
Királysör	50.5	—	52.—
Polgári sör	755.—	—	760.—
Danica	6.50	—	6.50
Gumi	90.—	93	92.5
Vasuti forg.	49.—	48—49	48.5
Erdélyi nykötv.	100.25	100	100.—
Főv. kölcs. 1914.	477.—	—	(475.—)
Főv. kölcs. 1927.	118.75	—	118.75
Népszöv. f. k.	78.5	—	78.—
Kényszerkölcs.	80.75	—	80.—
Pesti Hazai d. zl.	—	139—140	139.—

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai

Devizák: Amsterdam 180.07½—181.40, Athén 2.21—2.24, Belgrád 6.78½—6.83 és fél, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.89, Istanbul 268.685—270.665, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32.00—32.24, Milánó 17.66—17.8864, Oszló 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—6.93, Zágráb 6.79—6.83. — Valuták: Szlovák korona (20 koronánál kisebb cimletek) 11.45—11.75, leu (csak 1000 leu és kisebb cimlet) 1.95—2.05, lira (csak 10 lirás és kisebb cimlet) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 korona és kisebb cimlet) 81.70—82.70.

8 Órai Ujság 1943. jan. 4

8 V. 1943 jan 4

SZÍNHÁZ

Mátrai-Betegh B

Nemzeti Színház: SELLŐ

Sejtelmes és megható pillanat az, amikor az ember egyszerre érteni kezdi a lelkét. Mintha a madarak nyelvét tanulta volna meg, a pisztrángokét s a fákét, a forrásokét és a felhőkét. Szent Ferenc pillanata ez. Az ember egyszerre megtudja, mit üzen neki az Ég? A hang nem egészen világos, nem ejti mindig tisztán s érthetően a szót, de mond valamit, sejtelmesen és megindítóan, ahogy a széljárta bokrok suttognak hajnalban az erdőszélen.

Ezt a pillanatot mondja el szinpadon Jean *Giraudoux*, sok különös, irreális novella, a Siegfried, a Judith, az Amphytrion 38, s az Intermezzo költője. A pillanatot, mikor a földi és a túlvilági összeér, a zavart, amelyet a tündéri társadalom megjelenése az emberek közt okoz. Sellő, aki a hullámok játékából s a vizek kékségéből, ezüst források dallamából és szökőkutak karcsúságából született, beleszeret Hansba, a páncélos lovagba. A lélek a testbe. Nászuk azonban rövid, akár az élet. Hans hűtlen Sellőhöz, a test nem érti örökké, mit suttog benne a lélek, és Sellőnek távoznia kell. Hans meghal. Tündéri lelke pedig, ez a párából szőtt szellemleány, elröppen karjai közül, mindent elfeledve. A halál pillanatában a lélek nem emlékszik már, kit is szolgált oly hűséges alázattal, mint egy kis cseléd.

Ezt a költői mesét mondja el nekünk Giraudoux, sejtelmes szimbolikával, metafizikával vegyítve a vaskos valóságot. Világ és túlvilág összeér művében s e két pólus összekapcsolásakor derengeni, világítani és szikrázni kezd a mese. Gyönyörű! A költő közben, finom ujjal, megérinti a szerelmet s ilyet tud mondani róla: „Két lépésre tőled kezdődik a magányom." Megérinti az embert s oly forró részvéttel beszél róla, hogy a szemből kiperdül a könny. Megérinti az irodalmat s ezt mondja róla: „De szép, hogy két szájjal tudok felelni!" Giraudoux csakugyan két szájjal felel, köznapian és jelképpel; egész írói magatartása ez. Beszél a társadalomról és a halálról, a természetről és megbocsátásról, S talán éppen ez, ez a túláradó írói és képzeleti gazdagság teszi ezt a művét itt-ott homályossá. Csapongását nem lehet mindenüvé követni, a főmotivum azonban teljesen világos, nem lehet félreérteni. Hangja üzen valamit az Ég melódiáiból, mond valamit, sejtelmesen és megindítóan, ahogy a széljárta bokrok suttognak hajnalban az erdőszélen. Ahogyan a lélek beszél.

A gyönyörű mesét költőien szép fordítás és átdolgozás, — *Zilahy* Lajos munkája, — ihletett rendezés, — *Németh* Antal műve, — és festőien jelképes díszletek, — *Fábri* Zoltán alkotása — szolgálja. És igen jó előadás. *Szörényi* Éva Sellője égi színekből kevert, légies festmény, tele a vizek szép nyugtalanságával és játékosságával, lélekkel és szerelemmel. A mese ősi vidámsága és mély tragikuma kering ebben az alakításban. Csupa tűz és nemes páthosz *Ungváry* László Hansa: egy fiatal színész remekműve. Érzéki, mély forrósággal játssza a földi asszonyt *Olty* Magda, *Major* Tamás pedig újra megtalált egyszerűségében lenyűgözően szuggesztív. Varázslója, lám, nem használ kénkőbűzt, csak egyszerű gesztusokat, s mégis elhihető minden csodája. *Vándory* Margit és *Makláry* Zoltán két, fűzfából erős kézzel kifaragott fametszetet ad s egy-egy szép, poétikus pillanata van *Ujlaky* Lászlónak és *Pásztor* Jánosnak. *Lánczy* Margit méltóságteljes és jóságos királynője mellett feltűnt *Várady* Gyöngyi, *Bornemissza* Éva két sellője és *Tiszay* Magda szép alt-hangja. *Pethes* Sándor alakítása is hiteles, de színpadi beszédére kicsit jobban kellene ügyelnie. Szava itt-ott összefolyik. *Nagyajtay* Teréz pompás kosztümjeiben a „Sellő" nemcsak megkapó látvány, hanem elragadó és megható, őszinte műélvezet is.

Mátrai-Betegh Béla

— **A Kamara Varieté** új műsorát holnap mutatják be. **Ez a „Legyünk őszinték" című revü egy pesti bérház keresztmetszetét adja rengeteg humorral és ötlettel fűszerezve. A kis színház ismert gárdája biztosítja a műsor sikerét.**

A rádió hallgatósága A TÓTÁGAS megismétlését kéri

Szilveszter éjszakáján rendkívül ötletes műsort állított össze a magyar rádió „*Tótágas*" címmel. A műsorszerkesztők, akik minden dicséretet megérdemelnek, abból az alapötletből indultak ki, hogy *a programm gépelési hiba folytán „elcsúszott"*. Tehát az egyes műsorszámok az előadóművészek személyétől *egy sorral eltolódtak*. Micsoda bonyodalom kerekedett ebből! *Némethy* Ellának a Habos süteményt kellett énekelnie, viszont *Pethes* Sándornak egy tenoráriát. *Pataky* Kálmán a Cini-cini kisegeret adta elő, Romeo és Juliát pedig *Vaszary* Piri és *Hosszu* Zoltán. Elképzelhető, mi volt itt! *Kóréh* Endre basszusán a Donau-walzer hangzott el, *Gyurkovits* Mária koloraturján pedig felbrummogott a Medvebocs dala. *Karády* Katalin magyar nótát énekelt, ezzel szemben *Nagy* Izabella a Hamvadó cigaretta véget. Végestelen végig így ment ez, — a rádió hallgatósága gurult a nevetéstől. *Ilyen vidám műsora még soha sem volt a rádiónak.*

Ez a „Tótágas" azonban nem volt valami szedett-vedett, összekalapált és rögtönzött, bolondos program. Komoly előkészületek előzhették meg, mert *a dalocskákat és a slágereket hozzáidomították az előadók művészetéhez*, tehát a Habos süteményben például *fel-felhangzott egyegy wágneri motivum*, míg a magyar nótákban fel lehetett fedezni *egy-egy chanson-reminiscenciát*. Hosszú hetek munkája feküdt ebben a műsorban, *de meg is volt a látszatja!* Simán, gyorsan és mulatságosan peregtek a számok és a hallgatóság egyetlen zavaró momentum nélkül, széles jókedvben siklott át az újesztendőbe.

A rádió is érezhette, hogy ez a szilveszteri mulatsága remekül sikerült, mert másnap, újév napján, megismételte viaszleméről. *Ez azonban nem elég.* Szerkesztőségünkbe még ma is tömegesen érkeztek a levelek, amelyekben *a halgatók újra kérik a műsor teljes megismétlését*. Az igazán jótól és az igazán mulatságostól az ember nem egykönnyen válik meg. Mi most a leveleket a rádió igazgatóságának figyelmébe ajánljuk azzal, hogy *a „Tótágas" megismétlését olvasóink és a magunk nevében kérjük.*

A SORS BELESZÓL

A Szittya (City) filmszínház a mai napon olyan filmet tűz műsorára, amely a francia szindarabírás legszebb hagyományait idéző élelmességgel, fordulatossággal tartja lekötve nézőit, hálás színészi feladataiban pedig a francia szinjátszás legelsőit állítja sorompóba a sikerért. A film címe: A sors beleszól és írója az az Yves Mirande, akinek szellemes, finom és ujszerű vígjátékai annyi felejthetetlen mulatságot szereztek már a közönségnek. Híres és divatos párisi társaság tagjainak élete elevenedik meg a filmben, úgy, amint ők maguk elbeszélik, bizonyságául annak, hogy jelentéktelen események is milyen döntő fordulatot adhatnak az ember sorsának. A világhírű festő, a dúsgazdag iparmágnás, az ünnepelt színész és a nagy drámai művésznő mondja el életének egy-egy döntő epizódját, a pénz, szerelem, politika és a nagy véletlenek sorsalakító erejét, együttvéve az élet nagy komédiáját. A híres-nevezetes és mesés népszerűségű Fernandel, a nagy karakterszínészek: Raimu és Jules Berry, Cecil Sorel, Claude Dauphin és maga Yves Mirande játsszák el nekünk a sírásnak és nevetésnek e ragyogóan színes és érdekes játékát.

A titokzatos grófnő

Német film

A vígjáték mulatságossága és a bűnügyi drámák izgalmassága egyesül az új *Wien*-filmben, amelyben egy ártatlan névcsere és hősnőjének egy kalandornővel való hasonlatossága olyan szövevényes bonyodalmaknak és meglepő fordulatoknak lesz elindítójává, hogy másfél órán át lebilincselve tartja az érdeklődést. A ferencjózsefi Bécs fényét és gazdagságát varázsolja elénk a *Nemzeti Apollo* vidám ujdonsága, amelynek magyar vonatkozásai is vannak, amennyiben a mi Hunniánkban készült és rendezője *Bolváry* Géza, akinek művészi keze meg is látszik a film minden kockáján. A szép Marte *Harell*, a friss tehetségű Elfride *Datzig*, *Albach-Retty*, Paul *Hörbiger* és *Danegger* a főszereplői a nagyon kedves vígjátéknak.

MARNITZ TÁNCPARÁDÉ

(„Csárdástól a Kongáig")

6-án a **Művelődés Házában Muráti Lili, Bordy Bella, Kelly Anna, Rév Erzsi, Bilicsi, Csányi, Pethes F, Óváry Tibor, Pécsi Öregdiákok stb., stb.**

Marnitz tangóharmónika-est

17-én a Művelődés Házában. Jegyek 1 pengőtől **Marnitznál** József-krt 37. és a **Jegyirodákban.**

SZÍNHÁZ

OPERAHÁZ: Nincs előadás. — NEMZETI: Sellő (6). — NEMZETI KAMARA: Bolero (1/7). — VIG: Az utód (1/7). — PESTI: Nők harca (1/7). — UJ MAGYAR: Páris (1/7). — MADÁCH: Képzelt beteg (1/7). — MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA (VÁROSI SZINHÁZ): Nincs előadás. — FŐVÁROSI OPERETT: Mária főhadnagy (6). — ANDRÁSSY SZINHÁZ: Egy nap a világ (1/7). — ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ: Túl a Dunán. Baranyában (kezdete 3/5, 1/8, v. 3/3, 5, 1/8). — VIDÁM: Patyolatkisasszony (1/7). — ROYAL REVÜSZINHÁZ: Sicc Rt. (1/4 és 1/7). — NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK: A rókacsinálta király (1/4), Az ember nincsen fából (1/7). — — KAMARA VARIETÉ: Találós csók (1/7). — KOMÉDIA ORFEUM: Szerencsemalac (1/7).

Leszármazásának kutatása ügyében forduljon a

Heraldika NEMESSÉGI

rodához. Bp. IV. Gr. Károlyi-u. 14. Tel: 381-199, 184-644

REMBRANDT a hőse a Terra hatalmas történelmi filmjének. A nagyrészt Hágában és Amsterdamban készült filmben Ewald Balver személyesiti meg a nagy németalföldi festőt.

— **Fotokopia**-okmányfényképezés *Rád*, **Andrássy-út 52. T116—640.**

MOZI

ADRIA (353-707): **Velencei éjszakák.** (3/4, 1/45, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **ALKOTÁS** (385-374): **Szerelmi vihar.** (3, 5, 7, 9) — **ANDRÁSSY** (124-127): **Beszélő köntös.** (1/4, 1/6, 1/8, v. 1/2-kor is) — **ATRIUM** (153-034): **Gyávaság.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **BARLANG** (422-722): **Bécsi vér.** (Előadások: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **BAROSS** (149-510): **Szerelem, bosszú, halál.** (Előadások kezdete: 3, 5, 7, 9) — **BELEZNAY** (225-276): **Keresztuton.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **BELVÁROSI** (384-563): **Fráter Lóránd.** (1/4, 1/5, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8) — **BELVÁROSI HIRADÓ** (181-244): **Mozgásművészet az állatvilágban** (kulturfilm). **Álompalota** (színes rajzfilm). **Magyar, UFA és Luce híradók.** (Folyt. 10—21 óráig) — **BETHLEN** (225-003): **Házasság.** (1/4, 1/6, 1/8, sz., v., ü. 1/2-kor is) — **BUDAI APOLLÓ** (351-500): **Asszonyszív.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **CAPITOL** (134-337): **Enyém vagy.** (1/2, 3, 5, 7, v., ü. 11-kor is) — **CORVIN** (133-988): **A nagy király.** (1/3, 1/5, 7) — **CSABA** (146-040): **Házasság.** (1/4, 1/6, 1/8, sz., v., ü. 1/2-kor is) — **DAMJANICH** (425-644): **Régi nyár.** (Előadások: 1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 11, 1/2-kor is) — **DEÁK** (125-952): **Katyi.** (Mindennap: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **DUNA** (111-994): **A király bolondja.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **ERZSEBET** (222-401): **Fráter Lóránd.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **FORUM** (189-543): **Szép csillag.** (3, 5, 1/8, v., ünn. délelőtt 11-kor is) — **GLÓRIA** (427-521): **Katja.** (1/4, 1/6, 1/8, vas., ünn. 1/2-kor is) — **HIRADÓ** (222-499): **Halászok** (kulturfilm). **Álompalota** (színes rajzfilm). **Magyar, UFA és Luce híradók.** (Folyt. 9—21 óráig) — **HOMEROS** (496-178): **Fráter Lóránd.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **JÓZSEFVÁROSI** (131-316): **Fráter Lóránd.** (1/4, 1/6, 1/8, sz., v., ü. 1/2-kor is) — **KAMARA** (423-901): **Férfihűség.** (11, 1/2, 1/4, 1/5, 1/3) — **KASZINÓ** (383-102): **Katyi.** (1/4, 1/6, 1/8 sz. 1/2-kor is, v., ü. d. e. 11-kor is) — **KORONA** (353-318): **Az utolsó Vereczkey.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **KORZÓ** (182-818): **Szerető fia, Péter.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. d. e. 11-kor is) — **KULTUR** (188-120): **Beszélő köntös.** (1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **MESEVÁR** (114-502): **Gentryfészek.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **NEMZETI APOLLÓ** (222-002): **A titokzatos grófnő.** (3, 5, 7, sz. 1, 3, 5, 7. v., ü. d. e. 11-kor is) — **NYUGAT** (121-022): **Fráter Lóránd.** (1/4, 1/6, 1/8, sz. 1/2-kor is, v. 11-kor is) — **OMNIA** (130-125): **Szakítani nehéz dolog.** (1/4, 1/6, 1/8, sz. 1/2-kor, v., ü. 11, 1/2-kor is) — **OTTHON** (145-447): **Nem loptam én életemben.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **PEST** (221-222): **Alkalom.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **PETŐFI** (428-478): **Fráter Lóránd.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **RÁDAY** (382-581): **Dr. Kovács István.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **RÁDIUS** (122-098): **Gyávaság.** (1/4, 1/6, 1/8, sz. 1/2-kor is, v., ü. d. e. 11-kor is) — **RÁKÓCZI** (426-326): **A Gyurkovics-fiúk.** (11, 1, 3, 5, 1/8) — **SCALA** (114-411): **Egy szív megáll.** (1/4, 1/6, 1/8, sz., v. 1/2-kor is) — **SZÉKELY** (226-425): **Vágyak.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **SZITTYA** (111-140): **A sors beleszól.** (Hétk. 1/4, 1/6, 1/8, sz., v., ü. 1/2-kor is) — **SZIVÁRVÁNY** (228-020): **Szeretlek.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is — **TINÓDI** (225-602): **Fráter Lóránd.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **TISZA** (133-171): **András.** (1/3, 1/5, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **TOLDI** (224-443): **Fráter Lóránd.** (10, 3/12, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **TURÁN** (120-003): **A postamester.** (11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **UGOCSA** (154-422): **Asszonyszív.** (1/2, 1/4, 1/6, 1/8) — **UJ BUDA** (268-999): **Házasság.** (1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/2-kor is) — **URÁNIA** (145-[illegible] Lovagias [illegible] (1/3, 1/5, 7, v., ü. 11-kor is) — **ZUGLÓI** (297-093): **Asszonyszív.** (1/2, 1/4, 1/6, 1/8, v., ü. 1/12-kor is)

SPORT

A WMTK és a BTK győzött az ökölvívó csapatbajnokság első fordulójában

Az országos ökölvívó csapatbajnokság idei küzdelmei vasárnap délután kezdődtek meg a sportcsarnokban. A zsúfolásig megtelt nézőtér előtt felvonultak a résztvevő csapatok s a rövid ünnepség, valamint a középiskolás boxolók bemutatója után a *WMTK—Törekvés* mérkőzése került sorra. A mérkőzást a WMTK nyerte 14:2 arányban. A Törekvés egyetlen győzelmét a légsúlyú *Darázs* szerezte *Kovács* ellen. A többi súlycsoportban a WMTK boxolói győztek. *Kállai* a második menetben viszalépett *Bogácssal* szemben, *Váczi* pontozással győzött *Molnár* ellen, *Szilágyi-Szelezsán* az első menetben kiütötte *Nagyot*, *Barát* a második menetben legyőzte *Jankovicsot*, *Németh* pontozással verte *Zsidát*, *Jászai* a 3-ik menetben kiütötte *Brettschneidert*, *Vargával* szemben pedig *Égei* a második menetben visszalépett.

A *BTK—FTC* mérkőzést a BTK nyerte 10:6 arányban. *Hudák Hámorit* pontozással, *Pós Barassót* kiütéssel, *Torma I. Szumegát* pontozással, *Marton Selmecit* pontozással verte s a BTK már 8:0 arányban vezetett. Ezután két FTC-győzelem következett: *Gál II.* pontozással legyőzte *Sturmot*, *Barinka* pedig a 3-ik menetben kiütötte *Glusákot*. *Torma II.* (BTK) pontozással győzött *Révész* fölött, *Homolya* (FTC) pedig az első menetben kiütötte *Őszét*.

Marusarz 38 métert ugrott a jánoshegyi sísáncról

A BSE síversenyének második napján bonyolították le a lesiklást és az ugrószámot. A lesiklóversenyt meglepetésre *Katona* nyerte, az ugróversenyben pedig *Ványa Pál* győzött. Az ugróverseny érdekessége Jan *Marusarz* versenyen kívül való szereplése volt, 38 méteres kitűnő eredményt ért el.

A *lesiklóverseny* pályája 800 m. hosszú volt, 600 m. szintkülönbözettel. A 33 induló között 1. Katona (MOM) 47.8 mp. 2. Méray Horváth Róbert (MAFC) 48.6 mp. 3. Váradi (MAC) 49.8 mp. 4. Mazány (BLE) 50 mp. 5. ifj. Méray Horváth Endre (MAFC) 50.4 mp. A futóversenyben győztes Rábel (Postás) 54.6 mp.-cel hatodik lett. A *hölgyek lesiklóversenyében* 1. Delmár Szilvia (MSK) 58.4 mp. 2. Uharek Kató (MAC) 1 p. 50.2 mp.

Az *ugróverseny* eredménye: 1. Ványa Pál (UTE) 215.1 pont, 30 m. és 34 m. ugrásokkal. 2. Pásztor (MOM) 206.4 p., 31.5 m. és 32.5 ugrásokkal. 3. Katona (MOM) 205 p., 31 m. és 33.5 m. ugrásokkal. 4. Méray Horváth Róbert (MAFC) 187 p. 28.5 m. és 28 m. ugrásokkal. 5. Rábel (Postás) 186.2 p., 27.5 m. és 27 m. ugrásokkal. A csapatversenyt a Magyar Optikai Művek csapata nyerte. — Az *ifjúsági ugróverseny* győztese Hemrich (MAC) 188.7 p., 27.5 m. és 28 m. ugrásokkal

A BKE MŰKORCSOLYÁZÓVERSENYÉN Saáry Marika és Király Ede szerepelt a legjobban. A mezőny többi tagja még nincs formában, vagy pedig nem üti meg a versenymértéket. A táncverseny győztese az Antoni Ilona—Bese Imre pár volt.

A SAJTÓKAMARA SPORTTUDÓSITÓ ALOSZTÁLYA a külföldi tanulmányútra induló báró Csávossy László helyett Kisigmándi Gézát választotta meg ügyvezetőnek, titkár pedig ismét Kreisz Rezső lett.

A LEVENTÉK HOKIBAJNOKSÁGÁBAN Budapest csapata Debrecent 2:1 arányban legyőzte, Kassa csapatával pedig 2:2 arányban döntetlenül mérkőzött.

A PANKRÁCIÓS BIRKÓZÁSOK szombat esti küzdelmei során a bolgár Konstantinov döntetlenül mérkőzött Héczeyvel. A mérkőzéseket pénteken este és vasárnap délelőtt folytatják a sportcsarnokban.

A LEVITZKY KÁROLY EMLÉKVERSENYT január 6-án rendezi a BKE a városligeti műjégpályán. Reggel 8 órakor az 5000 m. futamot, délután fél 3 órakor pedig az 500 m és 1500 m. futamot bonyolítják le.

Ne csináljanak Páger-ügyet!

Páger Antal szinművész résztvett az imrédysták vigadói irodalmi estjén s ezzel kapcsolatban a közvélemény bizonyos oldalairól olyan jelek mutatkoznak, mintha egy *„Páger-ügy"* kibontakozása állna küszöbön.

Ez az, ami ellen tiltakoznom kell.

Ne csináljanak *„Páger-ügyet"* ebből a dologból.

Istenem, mi történt?

Egy fiatal, rendkívül tehetséges, végtelenül rokonszenves, tiszta, mindig művészi ambiciójú és magyar törekvésü színész résztvett egy irodalmi esten. Nem politizált a politikai ízű környezetben sem. Nem mozgalmi jelszavakat hirdetett a mozgalmista miliőben sem. Páger a filmről beszélt *Ehhez pedig ért.* Páger saját terveiről, akarásairól szólt. *Ehhez pedig joga van.* Sőt senki más nem is magyarázhat bele semmit egy önálló művészlélek érzelmi- és eszmevilágába. Szuverén joga minden gondolkodó embernek, hogy szabadon alakítsa ki magában véleményét s azt, megfelelő helyen és időben, nyilvánosságra is hozza.

Ott, ahol bizonyos kampány-hangulatot vélek látni, fontolják meg jól, mit cselekszenek. Páger Antal a szemünk láttára nőtt nagyra az elmult esztendőkben. Lentről tört fel, ezt most nem társadalomszociográfiai értelemben mondom, hanem a művészpálya hierarchiájának létrafokaira gondolok. Páger lent kezdte. Tisztességesen, törekvéssel, tudással. Kis vidéki színészek kenyerét ette, mint oly sokan mások a magyar szinpad legnagyobbjai közül. *Becsülettel vállalta a rábízott szerepeket s élettel töltötte meg a kiosztott kereteket.* Fővárosi színész korában rövidesen beérkezett, de sosem lett sztár. Sosem hallottunk kártyacsatáiról, szívszerelmi ütközetekről, ama akkori és mai intimpisták nyálkás és fülledt történetkéiben sosem szerepelt. Dolgozott, alkotott, fejlődött. Nehéz szellemi munkás volt. Magánéletéről — ez a *legnagyobb dicséret* ebben a szakmában — alig tudunk mást, mint azt, hogy van felesége, gyereke, családi tűzhelye, szelid szórakozásai: fotografál, filmez...

Ne csináljanak most „ügyet", ne csináljanak „affért", ha ez a színész egyszer elmegy egy imrédysta irodalmi estre.

Jó, jó, véleménye lehet az embernek a dolgokról, mindenről, erről is, de tudj' Isten, nem szeretem a *személyi hajszát,* az olyan hecc-ízű koncentrikus pergőtüzek egyetlen ember ellen, aki nem is tud védekezni hasonló eszközökkel!

Tessék inkább arra gondolni, milyen egyhangú volt a vélemény erről a Páger Antalról — *azelőtt.*

És tessék őszintén válaszolni: változott valami — *azóta?*

Semmi.

Ez a színész nem tagadta meg a multját, nem revideált álláspontot, nem „fejlődött, ama bizonyos politikai értelemben, ő csak művészetében fejlődött, ő csak színpadon és filmen dolgozott és akar dolgozni a jövőben is. Fajtájáért, úgy ahogyan csak tud, olyan eszközökkel, amelyek neki rendelkezésére állnak.

Szíve joga, hogy ezt megtegye.

Páger Antal, aki nem botrányhős, nem ultrasztár, nem hiperprominens, hanem „csak" egy jó és nagy magyar színész, semmit sem változott a szememben. „Azóta" sem. (Félre ne értsenek: nem ismerem személyesen, soha nem beszéltem vele, csak egy hang vagyok, a közönségéből.)

És mint ilyen kérem, ne csináljanak semmi olyat, ami elmérgesíthetné a helyzetet: ne zavarják meg a művészt, ne ingassák meg a gyanútlan közönséget, *hagyják nyugodtan dolgozni a művészt, hagyják nyugodtan tapsolni a közönséget.*

Éppen elég „ügy" és „affér" van a belpolitikánk kulisszái mögött, ne ráncigálják bele Págert.

Békeangyali minőségemben is változatlan ragaszkodással üzenek üdvöt az olvasónak s remélek meghallgatást szavaimnak

Vasmacskakovácsy Szvetozár,
kontra-intimpista és
film-színház kedvelő.

Velikije Luki továbbra is ellenáll

Berlin, január 4.
(Német Távirati Iroda)

A Velikije Luki támaszpont elleni bolseviki támadások január 2-án is összeomlottak a német helyőrség megingathatatlan ellenállásán. (MTI)

Berlin, jan. 4.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Az erős havazás ellenére, Velikije Lukinál megszakítás nélkül tovább folynak az elkeseredett harcok. Erős szovjet kötelékek sűrűn ismétlődő támadásokat intéznek a német védővonalak ellen. A vasárnap este Berlinben szerzett értesülés szerint Velikije Luki továbbra is német kézen van. Berlinben cáfolják azokat a szovjet és angol forrásból terjesztett híreszteléseket, amelyek szerint a támaszpontot január 1-én a szovjetcsapatok rohammal elfoglalták. Az Ilmen-tótól délkeletre tegnap nagyobbméretü harcokra került sor. A szovjet a befagyott mocsarakon nagyobb páncéloskötelékeket vetett a német állások ellen, kisérlete azonbanmindössze annyit eredményezett, hogy 26 szovjet harckocsi maradt a német állások előtt. A német védővonal áttörése nem sikerült.

Angol flottamozdulat a Földközi-tengeren

La Linea, jan. 4.

(NST) Szombat reggel két repülőgéphordozó, két csatahajó, valamint két cirkáló és nyolc romboló futott ki Gibraltárból repülőgépek kiséretében a Földközi-tengerre.

Vaslapokkal foldozott tankok, „elitzászlóaljak" — internáltakból

Berlin, jan. 4.

(NST) Egy német haditudosító arról számol be, hogy *szovjet harcieszközök némileg megváltoztak.* A jelentés szerint a szovjetcsapatok új nagy offenzíváiknál ugyan még mindig a régi tanktípusokat használják, de azokat *megerősítették elülső oldalukra forrasztott vastag vaslapokkal.* A harckocsik hernyótalpai csaknem egy méter szélesek. A repülők valósággal rávetik magukat a német vasutvonalakra. A szovjetcsapatok speciális fegyvere továbbra is mindenütt a *gránátvető,* amelyet a legnagyobb hóban is magukkal cipelnek. A gyalogos lövészek között jó sifutók vannak. Általában azonban *a szovjet gyalogság nem lett jobb, hanem roszszabb.* Ez a gyalogság is azonban pothomlokpáncélzatot kapott, mint a tankok. Ez a páncélzat a gyalogságnál az *új zászlóaljakból* áll, amelyeket a szovjet hadvezetőség elitcsapatokká igyekszik kiképezni. Ezeket a zászlóaljakat a testileg legkiválóbb tartalékosokból állitják össze, akiket gyárakból és büntető táborokból hoznak a harctérre. Ezeknek a csapatoknak az élére szívesen állítanak *igen fiatal vezetőket.* Ezek mögött az elitcsapatok mögött tehát először a súlyos veszteségeket szenvedett régi hadosztályok állanak, másodsorban a nem nagyon jól kiképzett és rendkívül fiatal őszi ujoncok, harmadsorban pedig a futólagosan, vagy alig kiképzett öregebb tartalékosokat.

Változások fontos német diplomáciai állásokban

Berlin, jan. 4.

Ribbentrop birodalmi külügyminiszter javaslatára *Hitler* vezér- és kancellár *több változást hajtott végre a német diplomáciai karban.* Eberhard von *Stohrer* madridi nagykövetet, Eugen *Ott* tábornok tokiói nagykövetet és Viktor von *Wied* herceg stockholmi követet 1943 január elsejével más alkalmazás céljából a külügyi hivatalba hívták vissza. Madridi német nagykövetté Hans Adolf von *Moltke* nagykövetet nevezték ki, aki legutóbb a külügyi hivatalban teljesített szolgálatot. Tokiói nagykövetté *Stahmer* eddig nankingi nagykövetet, stockholmi követté pedig dr. Hans *Thomsent,* aki legutóbb washingtoni német ügyvivő volt. A nankingi német nagykövetség vezetését az új nagykövet kinevezéséig, mint ügyvivő, *Kort* követ veszi át, aki eddig a tokiói német nagykövetség tanácsosa volt.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

A Daily Herald a német búvárhajókról

London, jan. 4.

(NST) A Daily Herald legújabb számában a tengeralattjáró veszély komolyságát hangsulyozza. Amerikai szakemberek értesülései alapján a lap azt állítja, hogy Németországnak ma nyolcszorannyi tengeralattjárója van, mint két évvel ezelőtt és minden hónapban legalább húsz új buvárhajót készítenek el. Ez lényegesen több, mint amennyit a szövetségesek el tudnának süllyeszteni. Az is hibás állítás, hogy a németeknek nehézségeik volnának a buvárnaszádok legénységének kiképzésénél, vagy hogy a legénység szelleme nem volna kielégítő, — írja a lap. — A tengeralattjáró-fegyvernem az új esztendőben is komoly fenyegetést jelent, különösen amig a tengelyhatalmak a semleges délamerikai államokból hireket kaphatnak az angolszász hajók mozdulatairól, — teszi hozzá a lap.

Dr. Kemenes Illés halála

Dr. *Kemenes* Illés bencésszerzetes, a budapestvidéki tankerület királyi főigazgatója, a Magyar Érdemrend Középkeresztjének, ismételt kormányzói elismerésnek a birtokosa, a Szent István Akadémia tagja, az Emericana Nagyrendjének kommendatora, a magyar nevelés kiváló munkása január 3-án délelőtt Sopronban elhunyt. Született 1885-ben Babocsán, Somogy megyében. Tanított a 1909 óta Komáromban és a pannonhalmi főiskolán, 1923-ban a budapesti Bencésház főnöke és a gimnázium igazgatója lett, 1931-ben Esztergomban, 1933-ban a központi tanács alelnöke, majd 1934-től tankerületi királyi főigazgató. Temetése január 5-én lesz Sopronban, délelőtt 9 órakor a bencés templomból.

Halálba kergetett a pletyka egy fővárosi tanítónőt

Vasárnap reggel a Beniczky-utca 3. számú ház egyik első emeleti lakásában halálos végű tragédia játszódott le. Itt lakik *Szabó* János 65 éves nyugalmazott százados 33 éves *Katalin* nevű tanítónő leányával. Reggel 9 órakor becsengetett a lakásba *Szabó* Katalin vőlegénye, akinek a leány édesapja nyitott ajtót. Azt hitték, hogy a tanítónő még alszik, de csodálkozva állapították meg, hogy nincs a szobájába. Keresték mindenütt, akkor vették észre, hogy a konyhából erős gázszag szivárog ki. Benyitottak, itt *a földönfekve holtan találták Szabó Katalint.* A vőlegény lerohant az utcára, hogy a mentőket értesítse, azok hamarosan meg is érkeztek, de *Szabó Katalinon már nem tudtak segíteni.* Amíg a fiatalember az utcán tartózkodott, *Szabó János elkeseredésében szájába vette a gázcsapott és nagymennyiségű gázt szivott be öngyilkosság szándékából.* A mentők beszállították a Rókus kórházba. Szabó Katalin búcsúlevelében azt írta, hogy valami pletyka miatt rohant a halálba.

Holnap tárgyalja a 42-es bizottság az új lakásrendeletet

A 42-es bizottság holnap délelőtt tárgyalja a kormány új rendelettervezetét a *lakásbérletekkel kapcsolatos egyes kérdések újabb szabályozásáról.* A rendelettervezet — úgy, amint azt a *8 Órai Ujság* már két héttel ezelőtt ismertette — a bérelt lakások igénybevételéről és a bérlők kijelöléséről rendelkezik s megállapitja ennek módozatait.

A kormány tagjai különben csütörtökön tartják az *újesztendőben első minisztertanácsukat,* amelynek napirendjén folyó kormányzati ügyek szerepelnek.

Anya és leánya gáztragédiája

A Nürnberg-utca 36. számu házban a lakók *Szabó* Lajosné lakásából erős gázszagot éreztek kiszivárogni, rendőrt hivtak, aki feltörette az ajtót és a lakásban holtan találták *Szabó* Lajosné 73 éves eltartott nőt és leányát, *Szabó* Eszter 21 éves tisztviselőnőt. Bucsulevelet nem hagytak hátra, igy öngyilkosságuk okát még nem sikerült megállapitani.

Valódi hanaui
kvarc-lámpák
kaphatók és bérelhetők
KELETI J.
gyári kvarclámpa-lerakat
IV., Petőfi Sándor-u. 17. Telefon: 188—0[illegible]

?? Jan. 15

SZÍNHÁZ

Tamás bátya kunyhója

Bemutató az Üttörő Színházban

Két év mulva lesz száz esztendeje, hogy egy alig harmincéves amerikai asszony első írói próbálkozásként realista regényt írt a négerekről. A regény a világirodalom egyik legnagyobb könyvsikere lett — de még előbb jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy Észak hadbavonuljon Dél ellen s az északiak győzelmükkel kikényszerítsék a rabszolgák felszabadítását. A regény szerzője *Harriet Beecher-Stowe*, címe: „Tamás bátya kunyhója." Minden nyelvre lefordították, nemzedékek olvasták meghatottan és ökölbeszorult kézzel. *Igazi célját máig sem érte el s ez adja meg sajnálatos időszerűségét:* a négerek ma is úgyszólván társadalmon és törvényen kívül állnak Amerikában, védtelen kiszolgáltatottjai a fasiszta faji megkülönböztetésnek és a gyalázatos lincs-tébolynak.

Beecher-Stowe asszonyt az „amerikai realizmus anyjának" nevezik. Regényének kitűnő színpadra alkalmazása, melyben az *Üttörő Színház* most bemutatta, *a szovjet művészi realizmus egyik mesteri alkotása, Alexandra Brustein műve.* A drámai sűrítés szüntelenül fokozódó feszültséggel tölti meg a színpadot, elárad a nézőtéren és *kivételes hangulati egységbe, valóságos katharzis élménybe forrasztja a színészeket és a közönséget.*

Az előadás a *legjobb*, amit az utóbbi időben magyar színpadon láttunk. *Hibátlan szerkesztés, a legapróbb részletekig kimunkált színészi játék, jól átgondolt és töretlen lendületű rendezés* — íme ez a kifogástalan előadás, a siker titka. A nagy szovjet színpadi kultura is ezeknek a tényezőknek összhangján alapul. Nálunk még csak elvétve találkozunk vele, mert legtöbbször egyik vagy másik feltétel hiányzik. Minden tökéletes előadás sajátossága, hogy nincsenek benne kimagasló alakítások, de feltűnően hiányosak sem. Mindenki a helyén van s ott a legjobbat adja. Csak a szerep súlya, kiemelkedően impresszionáló hatása ad olyan körvonalakat egy-egy alakításnak, hogy külön említésre tarthat számot a hibátlanul összehangolt együttesben. Ilyen *Greguss* Zoltán kegyetlen ültetvényese, *Zách* János a „másik Amerika" megmutató Clayton mérnök szerepében, *Horváth* Jenő, mint megh tó Tamás bátya, *Apor* Noémi, a bájos jóindulatú *Örkényi* Éva főiskolai hallgató, a könnyező és könnyeztető félvér kislány, *Horváth* Tivadar mint rabszolgakereskedő és *Berky* József, a „fejvadász". De hibátlanul illeszkednek az együttesbe *Toronyi* Imre, *Mádi Szabó* Gábor, *Komlós* Vilmos, *Halasy* Mariska, *Békés* Itala, *Dékány* László, *Pálfalvi* Éva, *Győző* László, *Lengyel* Vilmos, *Szentpál* Monika, *Sallay* Kornélia, *Sebők* Margit, *Antal* Erzsi és a többi szereplők is.

A mintaszerű rendezés *Fábri Zoltán és Horvai István* érdeme. Fábri Zoltán technikailag is pompásan megoldott díszletei nagyban elősegítik a forró és feszült színpadi légkör kialakítását *Ránky György* zenéje hatásosan színezi a cselekményt. *Gábor Andor* fordítása friss, élő nyelven szólaltatja meg a drámát.

A bemutató jórészt gyermekközönsége lenyűgözve vett részt a színpadi cselekményben, szívükig hatolt minden szó és az egész darab nagy emberi tanulsága. De *a felnőttek is* köszönettel tartoznak az Üttörő Színház vezetőségének a torkot szorongató élményért, ifjúságuk legtisztább emlékeinek művészi felidézéséért, hogy újra átélhették az a mély és maradandó benyomást, amikor talán először találkoztak az embertelenség riasztó képeivel, de ugyanakkor megismerték az igazság győzhetetlen erejét is.

Gyenes István

Páka Jolán

énekelte pénteken a *Lammermoori Lucia* címszerepét az Operaházban. Ez a bravúr-szerep abban az időben született, amikor ma már ritka követelményekkel léptek fel az énekhangokkal szemben a zeneszerzők. Ritka az ebben az irányban képzett felkészültség és kivételes hanganyag is, amely tökéletesen oldja meg ezt az életmenyes bravúr-szerepet, az énekes-színpadoknak világszerte kevés Toti dal Monteja, Lili Ponsa, Gyurkovics Máriája van. Épp ezért nagy örömet jelent, hogy Operánk fiatal gárdájában feltűnik az utánpótlás ezen a téren is. A fiatal *Páka Jolán* sok sikeres szereplés után most van közvetlenül hangjának, koloratúrájának teljes kinyílása, áthatló erejének teljes kibontása előtt. Most kell jelentős feladatokkal megpróbálkoznia, mert a közvetlen jövőben dől el, hogy adottságai milyen arányokban bontakoznak ki. Luciája igen jól sikerült. Hangszíne szép, ereje a középhangoktól felfelé növekszik, középerejét még fejlesztenie kell. Hangvétele határozott és tiszta, éneklése kiegyenlített, staccatoi üdék, világosak, legatoi simák, technikája, készsége igen jó énekesnőre vall. Zenei érzékéről, biztonságáról, színpadi otthonosságáról Páka már több ízben tanúságot tett. Vállalkozása Lucia szerepére még sokat fog fejlődni, de máris igen nagy figyelmet kelt. A rokonszenves játékú fiatal énekesnőnek megérdemelt meleg sikere volt.

(i.)

Színházi ügyelő

„KÖLTEMÉNY SZTÁLINRÓL" címmel, zenés dokumentumfilmet készítettek a lengyelek. A mű Hacsaturján hasonló nevű zenei költeménye alapján készült és kifejezi a Sztálin iránti nagy szeretetet, továbbá a szovjet-lengyel kulturális kapcsolatok elmélyítését.

*

A HÉTEN BEMUTATJÁK az „Egy hajó története" című, új szovjet filmet. A szovjet tengerészek életét ismerteti, a matrózok és tisztek alakján keresztül a hős tengerész hazaszeretetét és áldozatos bajtársiasságát.

*

PRÁGÁBAN DÍSZBEMUTATÓN JELENTETTÉK MEG *a „Sztálingrádi csata" első részét. Az ünnepi előadáson megjelentek: a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának tagjai, a kormány, továbbá a kulturális és társadalmi egyesületek képviselői.*

*

CHRISZTO BRANBAROV, Operánk bolgár vendége január 17-én a Városi Színházban énekli a *Tosca* Scarpiáját.

*

OFFENBACH NAGY OPERETTJÉT, a *„Geroistein. nagyhercegnőt"* pénteken mutatta be a Fővárosi Operett Színház. Az operett Offenbach zenéjével, a színészek pompás játékával és az időszerű karikatúrákkal *nagy sikert ért el a bemutató előadáson.*

*

A KÖZÖNSÉG KÍVÁNSÁGÁRA, a közeli hetekben újra műsorra tűzik a „zenés komédiák mesterének", Alexandrov rendezőnek „Cirkusz" című filmjét. A nagysikerű darab Orlova első énekes-táncos filmje volt. A mű magasrendű alapgondolata az ember egyenrangúságát hirdeti, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül.

*

KARIKATURÁT írt *Békefi* István és *Kellér* Dezső az irodalmi kávéházról, abból kiindulva, hogy a kávéházakban ma műsorokat adnak és a közönség nem az *éthordóval*, sem a *szakáccsal*, hanem a *dramaturggal* tárgyal, ha valami panasza van. *Az ENSZ-paródiát a Komara Varieté mutatja be farsangi új műsorában.* Ezenkívül színrekerül *Tabi* László két tréfája, az egyik a *„Sors könyve"*, a másik spiritiszta témával foglalkozó *„Budai románc"*. *Zágon* István *„Sakk-matt"* címmel írt vígjátékot. Az előadás keretében leszerződtették a *„3 Carren"* híres görkorcsolyázó artistaművészeket. A tréfák főszerepét *Turai* Ida, *Komlós* Vilmos, *Salamon* Béla, *Bársony* István, *Barna* Anci és *Bogáti* Vera játszák.

*

NYUGAT-NÉMETORSZÁG URAI markukban tartják a filmipart is. Magatartásukra jellemző, hogy a nyugatnémetországi mozik műsorán állandóan szerepelnek olyan filmek, melyek a náci uralom alatt készültek.

Fitelberg és Baczewicz a Lengyel Zenei Hét vendégei a Kulturkapcsolatok Intézetében

A rádióban folyó *lengyel zenei hét* vendégei és *Branbarov* bolgár operaénekes tiszteletére fogadást rendezett a Kultúrkapcsolatok Intézete. *Mihályfi Ernő*, az Intézet elnöke üdvözölte a megjelenteket.

Gregor Fitelberg régi ismerőse a budapesti közönségnek, a rádióhallgatók örömmel hallgatják szerepléseit a budapesti studióban. A kiváló karnagy rendkívül nagy munkát végez *az új lengyel zene népszerűsítése terén.* Nálunk is Fitelberg mutatta be *Szimanovszki* műveit nagy sikerrel. *Filharmóniánkat több ízben nagy hatással vezényelte.*

Baczewicz Grazyna, a fiatal hegedűművésznő, kitűnő nevet szerzett magának a zeneszerzők körében is. Rendkívül ritka a női komponista. *Baczewicz* egyik új művét, a zongoraversenyt *Szpinalski* professzor mutatta be nálunk legutóbbi vendégszereplésén *igen nagy sikerrel.* Szerzeményei *a népi úton járó lengyel zene* hangját fejezik ki művészien és erőteljesen.

A fogadáson *Hriszto Branbarov*, a szófiai Operaház művésze nem jelenhetett meg, mert, mint írtuk, *szívrohama miatt gyengélkedik.* A bolgár művész írásban üdvözölte a megjelenteket. A negyvenkétéves, kitűnő énekes 1947-ben a *„nép művésze"* címet kapta meg. Negyven szerepet énekel, köztük *Borist, Scarpiát, Wolframot, Rigolettot*, a *Bolygó hollandit.* A robamosan haladó *új bolgár zenéről* feltűnést keltő operaújdonsága van, *Pipkov* dalműve, amelynek bemutatására valószínűleg *Budapesten is sor kerül.* A bolgár rádió újjáépült a háború után, erőteljesen fejlődnek *a nép, ének- és zenekarok* is. *A magyar zenekultúrát rendkívül megbecsülik Bulgáriában.*

Hriszto Branbarov állapota egyébként örvendetesen javul, előreláthatólag 17-én fellép a Városi Színház *Tosca* előadásán.

Munkaversenyben vannak a Diótörő főszereplői az Operaházban

Csajkovszkij háromfelvonásos balettjére, a *Diótörőre* készül az Operaház. Februárban mutatják be a híres orosz balettet. Az együttest *Vaszilij Vajnonnen*, a moszkvai Nagyszínház Sztálin-díjas balettmestere és asszisztensnője, *Klavdia Armasevszkája* készíti elő a nagy feladatra. Zárt ajtók mögött folynak a próbák, mert *háromszoros kiosztásban* tanulják a balett főszerepeit a magántáncosok, s még nem dőlt el, hogy ki lesz közülük az első előadás főszereplője. A magántáncosok *munkaversenyben* tanulják be szerepeiket s a verseny eredménye dönti majd el, ki alakítja a legjobban szerepét s az fog elsőnek táncolni a Csajkovszkij-balett bemutatóján.

Vaszilij Vajnonnen átdolgozta *E. T. A. Hoffmann* szövegét. A Diótörő-novella, amelyből Csajkovszkij balettje készült, Vajnonnen átdolgozásában jobban érvényesíti a gondolatok, jelképek realitásait. A *haladó szovjet balettművészet* új elvei szerint tanulja be az együttes a *Diótörőt.*

Új elvek szerint készülnek a díszletek is. Alátámasztják Csajkovszkij szavát, hogy ez a balett *olyan tündérmese, amely a felnőtteknek is szól.*

Oláh Gusztáv tervezi az új díszleteket és jelmezeket. A tizenkilencedik század romantikája elevenedik meg az első képben a havas téli udvaron, a másodikban a karácsonyfás, ezüstfehér gyermekszobában, majd a ház szalónja tárul a nézők elé, fehér-kék színben, *Louis seize* bútoraival. Innen kezdve fordul álomba a mese, megjelenik ugyanaz a gyerekszoba, mint előbb, de most *az álom révületében* látjuk. A korabiedermeier divatos játéka, a *diótörő-baba*, amelynek szájával törték fel a diót, megelevenedik és átváltozik meseherceggé. Megkezdődik az álombeli út, amely mesés, kék-fehér csipkefinoman ezüstlő erdőn vezet a tengerhez, ahol rózsaszínű ég alatt, kék habokon úszik az arany dióhéj hajócska s arany delfinek, fehér sirályok között viszi a meseherceg az álmodó kislányt a korall-grottába s végül a türkiszkék, fehércsipkés tündérpalotába.

Csajkovszkij mesebalettjét pazar kiállításban, a tündérszép zenéhez méltó keretben adja elő az Operaház. *Vajnonnen* mesteri vezetésével az Operaház táncegyüttese részt vesz a balett-bemutatón.

Barátaink és ellenségeink a baktériumok

Érdekes rövidfilm forgatását kezdik meg a Kisfilm Studióban. Címe: „Barátaink és ellenségeink a baktériumok", bemutatja azt, hogy a baktériumok nemcsak betegségek okozói, hanem az élet számos előfeltételének megteremtéséhez szükséges élőlények. Rávilágít a régi babonák eredetére is, mikor az emberek még nem ismerték a baktériumok szerepét és boszorkánysággal magyarázták az általunk előidézett, különböző jelenségeket, mint például a lidérctűz. A felvételek legnagyobb részét az ország különböző nagy laboratóriumaiban és szérumgyáraiban készítik. Igen sok mikrofelvétel szerepel a filmben, ezek a szabad szemmel nem látható baktériumokat hatalmas nagyításban mutatják.

Gyarapodnak a klubmozik és kicserélik az elavult filmeket a Szovjetunióban

A szovjet miniszterlanács 1948 márciusában adta ki rendeletét *a film-szolgálat tökéletesítésére.* A határozat feladatának tekintette a szovjet film-hálózat fejlesztését és a vetítőkészülékek tökéletesebb kihasználását. A serkentésre a filmszínházak és vándormozik *mind jobb és mind nagyobb ütemmel* láttak munkához. Tavaly több mint *20.000 moziberendezés* erősítette a filmterjesztést. *„A film a szovjet hatalom kezében hatalmas, felbecsülhetetlen erőt jelent"* — szól Sztálin tanítása. Ebből következik a helyi tanácsoknak az a feladata, hogy a mozik és a filmkölcsönzés ügyét a szovjet szervek állandóan a legnagyobb figyelemmel kísérjék.

A helyi tanácsok végrehajtóbizottsága gondoskodik a *falusi moziberendezések* további fejlesztéséről az *állandó vándormozik* munkájának tökéletesítéséről, *új mozielyiségek* létesítéséről. Ennek során egyre több vetítő-felszereléssel látják el a *munkás- és kolhoz-klubokat.* Gondot fordítanak arra, hogy az új filmek *minél hamarabb eljussanak* a nézőhöz és hogy azok a filmek, melyek már nem elégítik ki a szovjet nézők megnövekedett igényeit, kikerüljenek a forgalomból. A szovjet film *30. évfordulóját* ünnepli. Mesterei új, gyönyörű művészi alkotásokkal lepik meg a nagy szovjet népet becsületbeli ügyüknek tartják, hogy *emeljék* a dolgozók film-ellátását. Ez a munka, kivált kép a falusi filmhálózatot bővíti ki jelentékenyen.

„Az érzések gyorsírása"

(Tolsztoj és a zene)

Hosszú ősz szakálla a zongora billentyűi fölé hajolt. Elmerülten kereste, mi a titok a muzsikában, ami számára kínzó és megfejthetetlen. Kaszálásban, szántásban megvastagodott, kemény ujjai a tollat is nehezen fogták, leányának, Alexandrának szeretett diktálni, de a betűsorok szántásával jobban birkózott meg, mint a hajlékonyságot, könnyed ütést kívánó zongorajátékkal. Autodidakta módon, nehézkesen, de mégis játszott és naplójába egész kis értekezést jegyzett fel: *A zene alapjai és a zenetanulás szabályai.* A hetvenes években naponta három-négy órát is zongorázott, négykezeseket a feleségével.

A *házi zene* különben is nagy szerepet játszott a jasznaja-polyanai életben. A kert széles tornáca mögött az udvarházban *zeneszoba is volt, két nagy zongorával.* Az egyik hangszer mellett fonográf tölcsére bámult a kissé merev, rideg bútorokra, a magashátú, hajlított faszékekre, a széles aranykeretű, sötét képekre. Talán itt készült az a Lanner-szerű kis keringő is, amit állítólag maga Tolsztoj írt. Séta közben azon vette észre magát, hogy melódiát dúdol. Nem tudott tőle szabadulni. Leírta.

A jasznaja-polyanai házban sok zene gomolygott és a háznépe gyakran kórusban énekelt.

A *Háború és béke* szerzőjére megrendítően hatott a muzsika. Fia, Szergej feljegyzi, hogy *apját sajátságos izgalom öntötte el, ha zenét hallott.* Nyomást érzett a torkában, orra csípája mozgott, zokogni kezdett, omlottak a könnyei. *Megmagyarázhatatlan izgalmat és alázatosságot ébresztett benne a muzsika, meghatotta és gyötörte.*

*

Az első, aki *Beethoven Kreutzer-szonátájáról* regényt írt, egész életében küzdött a kérdéssel, amit a regényben Pozdnyesev vet fel: — *Mi a zene? Hogyan hat az emberre?*

Élete vége felé, 1906-ban, egy feleségéhez írt levelében Tolsztoj megfelelt a kérdésre a maga módján:

„Tegnap gondolkoztam a zenéről és arra az eredményre jutottam, hogy afféle gyorsírása az érzéseknek. Beszéd közben a hang emelésével, halkításával s a szavak gyors, vagy lassú kiejtésével fejezzük ki érzelmeinket. A zene azonban csak az érzelmeket adja vissza, anélkül a tartalom nélkül, amely beszéd közben a szavunkban van. Így hát a zene gondolatok, formák és történések nélkül való művészet. Ez a felismerés magyarázta meg nekem azokat az érzéseket, amelyek a zene hallgatása közben elfogtak."

*

Milyen zenét szeretett? Tulajdonképpen ez a döntő, ez világít rá az emberre, az íróra, a gondolkodóra. Ha egy szellem olyan óriás, hogy egész könyvtár őrzi mondanivalóit, lényeges, hogy melyik ponton kapcsolódott bele a zene birodalmába, mit szeretett hallgatni, ha az *„érzések gyorsírására" gondolt?*

A népdalokat szerette legjobban. Az orosz dalokat, úgy, ahogy a nép énekelte őket, *„mezei hangon"*.

Strauss János özvegyének tulajdonában volt egy kép, amelyen *Landovszka Vanda zongoraművésznő játszik Tolsztoj Leónak.* Landovszka népdalokat játszott az írónak legsűrűbben. Tolsztoj elmerülten hallgatta és egy alkalommal ezt mondta a zongorán felhangzó dalokra:

„Ez a muzsika a dolgozó nép zenéje, komoly és víg perceiben. Minden népi zene általános jellegű és általánosan érthető. Az orosz paraszt mindig meg tudja értetni magát a perzsával, ellenben egy Strauss Richard legutóbbi szindlije senkinek sem jelent semmit."

Ebben a pár mondatban olyan félelem van, amely nemcsak Tolsztojra mutat, de a mai felfogásra is. *Mi más ez, mint a formalista muzsika elítélése a népi gyökerű zenével szemben? Tolsztoj megelőzte a kort, amely azt a muzsikát tartja igaz művészetnek, amely a népi zenében gyökerezik, amelynek az érzések gyorsírásán át is társadalmi mondanivalója van és elveti a pusztán önmagáért való zenét, az öncélú, formalista muzsikálást.*

Tévedhetetlenül azokat a műveket kereste és szerette Tolsztoj, amelyekben *a népi zene érintkezett a műzenével. Chopin Esz-dur nocturnojat. Brahms* magyar táncait és *Haydnt*, aki szeretett felhasználni magyar motívumot, különösen kedvelte. Chopinról azt mondta: *„Minél gyakrabban hallom ezt a muzsikát, annál jobban tetszik nekem."*

Jellemző kemény akaraterejére, hogy a zenében is a kempény, határozott *dur-hangnemek* álltak közel hozzá, szemben az olvadékonyabb mollokkal. Szenvedélyesen szerette *a világos, energikus muzsikát.* Az egyszerű dallamokat, a vokális éneket, a hangszerek közül a vonósokat, a balalajkát, a gitárt. *Glinka* románcai, *Dargomisszkij* dalai, egy-egy *Schubert-, Grieg*-dal. *Mozart*-ária, ezek voltak a kedvencei. *„Mi a művészet?"* című dolgozatában felsorolja azokat a műveket, amelyeket a legjobbnak tart. Szerette *Strauss János* keringőit és a szimfonikus zenéből *Weber* nyitányait.

Az operával szemben elítélő magatartása volt, *nem értette a két műfaj, a dráma és a zene keverésének jogosultságát.* A *„La ci darem"* duettet *Mozart Don Juanjából* azonban szívesen hallgatta és a *Don Juant* egyébként is a világirodalom legjobb operájának tartotta. Ez nagyon tiszta ítéletről tesz bizonyságot.

Együtt becsülték a *Don Juant* és ítélték el *Wagner* operaszövegeit *Csajkovszkijjal.*

*

„Talán soha életemben nem éreztem olyan örvendező meghatottságot, mint amikor a mellettem ülő Tolsztoj a vonósnégyesem Andantejától megindulva heves sírásra fakadt", — írta *Csajkovszkij.*

Jelentékeny délután volt ez. *Tolsztoj, Csajkovszkij* egymás mellett a muzsikusok között *Rubinstein.* Csajkovszkij vonósnégyese szól és Tolsztoj könnyezik.

Ennek a zeneórának emlékére *Tolsztoj egy népdalgyűjtemény*t küldött *Csajkovszkijnak* s az *„orosz Beethoven"* fel is használta műveiben a gyűjteményben talált motívumokat. Így, közvetve termékenyítette Tolsztoj az orosz muzsikát s a Csajkovszkij-szimfóniákba népdal-motívumokat ojtott. (Személyesen keveset találkoztak, de értették és becsülték egymás nagyságát. *Iljics Iván haláltának* elolvasásakor mondta Csajkovszkij: *„Erősebben meggyőződtem, mint valaha, hogy Tolsztoj minden idők legnagyobb írója."*)

De Tolsztoj nemcsak ennyit tett a muzsikáért. Rubinstein-nel egy *moszkvai zenei társulat* alapításáról beszélgetett és ez meg is valósult, amikor a két Rubinstein-fivér, Anton és Miklós megalakította az első orosz zenekonzervatóriumokat. A muzsika tanítását is elősegítette a Kreutzer-szonáta írója. Sőt, *maga is tanított éneket a jasznaja-polyánai iskolában s együtt énekelt a gyermekekkel.* Ő vezette be a Schewe-féle számjegyes módszert a gyerekek tanítására.

*

Beethoven Kreutzer-szonátáját, amelyből a híres regény kisarjadt, egyik rokonától, *Nagornij hegedűművésztől hallotta először Tolsztoj.* Ezek a percek indították el azon a töprengő, zenét fejtegető úton, amelynek végállomása a regény lett. Nagornij egy-két vonását fel is használta a regény egyik alakjának jellemzéséhez.

A *Kreutzer-szonáta* mutatta meg legjobban, mennyit küzdött Tolsztoj a zene varázsával, mennyit töprengett gondolkodott a muzsika titokzatos világának megfejtésén. Egy zseni minden megnyilvánulásában döntő és érdekes. Aki a jasznaja-polyanai géniusz életművében lapoz itt is, ott is nagy mondatokat talál a muzsikáról. És aki eredetiben tudja olvasni Tolsztojt, az érezhette, hogy *prózájában is valami mély titokzatos muzsika szól nyelvének zenéje van.*

I. V. E.

Egy busz születik szemünk láttára

Hogyan kapnak közlekedést az eldugott kis falvak: megnagyobbítva egy látogatás a Mávag műhelycsarnokaiban

Így mondták el a történetet: soktsok évig nagy magánosan, szomorúan, eldugottan éldegélt ez a tiszántúli falu. Idegen ritkán járt erre, hisz vagy 38 kilométernyire volt innen a legközelebbi vasúti megálló. S nemrégiben, talán egy-két hónappal ezelőtt egy szép őszi délelőtt ön a bolt elé egy táblát szereltek fel.

„MÁVAUT-megálló"

A nagy szenzáció azonban nem ez volt, hanem akkor tárgyalta mindenki a kérdést, mikor másnap megjelent a hatalmas, fényes-szépre lakkozott MÁVAUT-busz. Két-három percig állt a megállónál, pedig az első járatnak még nem akadt utasa. Aznap a faluban ez volt a nagy esemény. A község egyik öregje másnap is megfigyelte, hogy igaz-e, hogy *ezután minden nap* erre jár-e ez a nagy masina. Harmad-, meg ötöd- és hetednap is ezt figyelte. Aztán meg azt nézte, hogy igaz-e, hogy *olyan pontos*. Igaz volt ez is. Végül egyik nap maga is felült a buszra. Mikor a kalauz jegyet adott neki, csak annyit mondott:

— *Bizony öcsém, ezt jól megcsinálták. Sokat gyalogoltam én, mikor a környékre jártam, de jobb ez! Hát látszik, hogy még velünk is törődik az ország, nem úgy mint régen, mikor csak az adó kellett.*

Ilyen hétköznapi, mégis ünnepi eset mostanában sokfelé előfordul, mert a *hároméves terv keretében már jelentős számban kapcsoltak be eddig istenhátamegetti tanyákat és falukat az országos autobusz hálózatba.* Az ötéves terv idején pedig még lényegesebben sűrűsödik a hálózat. Hogy legyen is kellő számban ilyen csodálatos sok masina, autobusz, meg trambusz, arról viszont *a magyar ipar gondoskodik a munkaversenyek, a többtermelés segítségével.*

A MÁVAG-ban vagyunk

Kísérőnk abba az üzemrészbe vezet bennünket, ahol a főváros közlekedésének gyorsítása, az országos közlekedési vonalainak bővítésére szükséges buszok készülnek, ahonnan 3—4 esztendő alatt a magyar autóipar nagyi büszkesége kikerült.

— *Szép dolgokat lehet majd itt látni* — mondja *Sós Dániel*, az autómechanika termelési felelőse.

Óriási csarnokba lépünk be. A hatalmas teremben az üvegtetőről tompa fény szűrődik be. Valami szürke köd vibrál a levegőben, a gépek, vagy helyesebben a gép-dandár kissé szokatlan morajját idővel megszokja a fül.

— Ez az *autómechanika* — halljuk a tájékoztatást. Esztergapadokon, fúrógépeken, fogmaró- és fogcsiszoló-gépeken, köszörűgépeken itt készítik az autobuszok, teherautók és trambuszok alkatrészeit. Száz és ezer formájú alkatrész készül itt. Fogaskerekek, hengerek, tengelyek és ki győzné felsorolni, hogy mi.

A *dolgozók százai készítik mindezt — munkaversenyben. Gál András* brigádja is munkaversenyben van. Ő maga, a brigádvezető *sztahánovista-módszerrel* dolgozik, autóbusz-alkatrészeket munkál meg. Most éppen csiszol. Köszörűje szikracsóvákat hány, mintha

sokszáz csillagszórót

égetnének. Mikor egy sor alkatrész megmunkálását befejezte, egy-két percre megszakítjuk munkájában, elbeszélgetünk vele.

Elmondja, hogy ő maga is, meg társai is túl szeretnék teljesíteni a tervelőirányzatot, hisz ezzel is több autobusz készülhet el az ötéves tervben. Ezért csatlakoztak

a 200 százalékos mozgalomhoz,

melynek célja, hogy a csoport, jelen esetben a *brigád minden egyes tagja*, legalább 200, de ha lehet 220 százalékosan teljesítse munkáját.

— És sikerrel — hangsúlyozza büszkén —, sikeresen indultunk, hisz ma már a brigád minden egyes tagja eléri a 200 százalékot.

Beszélgetésünk után már csiszolja ismét az alkatrészeket, szórja szikraszámával a tűzesőt.

Kullimák Mihály fúrós. Sztahánovista. Brigádjával együtt ő is bekapcsolódott a 200-as mozgalomba. Jómaga a január havi tervelőirányzatát mintegy *10 nappal előbb szeretné teljesíteni.* S mert brigádjában több a nő, *még több nőt* tanított meg a fúrógép kezelésére, szívesen beszél arról, hogy a női munkaerőket kitűnően lehet felhasználni ebben a munkakörben is. Jól bevált a női munkaerők — állapítja meg —, segítségükkel ez az üzemrész is növeli a termelést.

Az autómechanikában tehát, ahol többek közt

távolsági trambuszok, pesti buszok

alkatrészeit készítik a dolgozók, már a január havi tervelőirányzat teljesítésénél bebizonyítják, hogy az ötéves terv teljesítése szívügyük. *Csopa Károlynak* is szívügye, aki a január havi előirányzatát 3 hét alatt szeretné teljesíteni.

Aztán, hogy láttuk, miként készülnek az autómechanikában az autóbusz alkatrészek, nézzük meg egy másik üzemrészben, *hogyan állítják össze az autóbuszok alvázát.* Ebben az üzemrészben kavarognak a szinek s nagy a hangzavar — legalább is az avatatlan előtt. Bezzeg formába szorítja a szakértő szakmunkás a vaslemezeket, hogy mielőbb elkészüljön a *trambusz alváza!* A másik szakmunkás a formázó által megjelölt részeken kézi villanyfúróval fúrja már a hosszú, a célnak megfelelően hajlított és formázott vasrudakat.

Egyszerre csak pokoli zaj. *Most szegecselik az alvázat.* Hogy minden egyes porcikája jó szorosan tapadjon a másikhoz és az egyik kar se engedje el a másikat, ha hosszú utakon, tanyák és falvak közt az országúton fut majd a trambusz és *sok-sok rázkódtatást kell kiállania az alváznak.* Légkalapáccsal szegecselnek itt. Mintha

gyorstüzelő géppuska

szólna. Csak sokkal hangosabb. És a *békét* szolgálja. A *béke harcosai* dolgoznak itt a *béke szerszámaival.*

Egy másik üzemrész: *itt a motorokat szerelik össze.* A szerelde művezetője elmondja, hogy a munkaverseny, a kiszélesített munkaverseny eredményét ők közvetlenül látják. Mert ha az autómechanika több alkatrészt ad nekik, akkor ők — ugyancsak munkaversenyben — több motort gyárthatnak.

Menjünk ismét tovább egy *újabb terembe.* Itt az elkészített alvázra szerelik rá a motort, majd az üzemrész egyik legszebb részét láthatjuk: *a karosszéria-szereldét.* Éppen *három távolsági autobuszt* szerelnek — készre. Hogy hamarosan ezek is közelebb hozhassák a falut a városhoz. Az alvázra éppen most helyez a daru karosszériát.

Egy busz születik

szemünk láttára.

— *Munkaversenyben!* — halljuk. Mert az a hattagú szerelőcsoport, mely ezt a munkát végzi, ugyancsak bekapcsolódott a 200 százalékos mozgalomba.

— Ösztönöz bennünket az a tudat, — mondja *Sörös Imre* —, hogy minden többmunkával *előbb* sikerül bekapcsolni egy-egy magyar falut, vagy tájrészt az országos közlekedési hálózatba. És megvallom őszintén, nemcsak dolgozó társaink látják munkánk hasznát, hanem jómagunk is. Mert végre igaz lett, ami minden dolgozó álma volt a multban, de akkor csak álom maradt, most valóság: *aki többet termel, jobban él.*

A látogató ujságíró érzi: jó kezekben van közlekedésünk javítása, gyorsítása, mert a MÁVAG ebben az üzemrészében is tudják, hogy minden többletmunkájuk, a munkaverseny, a dolgozók érdekét szolgálja.

És tudja ezt

a műszaki értelmiség is!

Ezért, mint *Nárai Miklós* főmérnöktől halljuk — a műszaki értelmiség minden lehetőt megtesz a terv túlteljesítése érdekében. Segíti a fizikai dolgozókat tervfelbontással, gondoskodik a szerszámok fokozottmérvű biztosításáról, az anyagellátásról, megszervezi gondosan a munkamenetet. Tudja a műszaki értelmiség is, miként tudják a fizikai dolgozók, hogy egybefogásuknak meglesz az eredménye: a MÁVAG-ban is több autobusz születik.

•

Egy látogatás ebben az üzemrészben meggyőzhet mindenkit arról, a tervfelbontás nyomán a tervelőirányzatot túl akarják teljesíteni itt is a dolgozók. Ezért erősödnek és szaporodnak az egyéni vállalások, a kétszáz és háromszáz százalékos csoportos munkavállalás. És az ötéves tervben, már annak első évében mindennek nyomán több lesz a busz és egyre több, eddig magárahagyott magyar vidék kapcsolódhat be az ország vérkeringésébe.

H. B. J.

AZ ÚJ MAGYAR FALU

A magyar népi demokrácia két egymással testvéri réteg uralmára épül, két olyan rétegére, amelynek érdekei semmiképpen sem voltak soha ellentétben és most is kiegészítik egymást: *a munkásságéra és a dolgozó parasztságéra.* A munkásság vezető szerepe mellett a magyar dolgozó parasztságnak éreznie kell, hogy *az új magyar állam, az új társadalmi rend mennyire számít reá és mennyire épít munkájára, szerepére* és a nemzet életében betöltött roppant jelentőségére; innét az az állandó figyelem és érdeklődés, ahogy az élenjáró munkásság figyeli a parasztság fejlődését, emelkedését és törekvéseit.

A magyar dolgozó parasztság sorsa évszázadokon át az elnyomatás volt, azon a régi Magyarországon, amelynek jellegét a feudális nagybirtok, majd meg a modern korban *a feudális nagybirtokkal szövetkezett nagytőke* szabta meg. Az ipari munkásság élenjáró és forradalmi szerepe mellett társadalmi fejlődésünkben a feudális nagybirtok nyomása alatt dolgozó parasztságunk soká kénytelenül visszamaradt. *A történelmi nagybirtoknak, majd meg a magyar és állami hatalomhoz felzárkózott vidéki kulákságnak érdeke volt, hogy dolgozó parasztságunk szellemét sötétségben tartsa,* elzárja a szellemi világosságtól és emelkedéstől a művelődés területén. Ekkor a világosságot és hatalmat jelentő tudás csupán kevesek kiváltsága lehetett e rétegből. A népi demokrácia ezen az állapoton gyökeresen segített és *az elmúlt pár év parasztságunk fejlődésének óriási lendületéről tanuskodik.*

A népi demokrácia művelődési politikájának az is hivatása, hogy segítsen dolgozó parasztságunk évszázados elmaradottságán. A hároméves terv során *a szegényparasztság fiainak nevelését óriási léptekkel vitték előre.* Ennek a művelődési politikának az a célja, hogy dolgozó parasztságunk mindenben méltón betölthesse az élenjáró munkásság vezetése mellett államfenntartó szerepét és művelődésben, politikai öntudatban és képzettségben valóban új történelmi és államalkotó elem lehessen, amely az ipari munkássággal szövetségben mindenben el tudja látni az új népi magyar állam összes szükségleteit. Különösen nagy hiány mutatkozott mezőgazdasági szakemberekben, akik közvetlen-közelről segítenek a falu hátramaradottságán. 38 városban és községben létesült *új általános gimnázium, majd félszáz mezőgazdasági szakiskola* terjeszti a korszerű szaktudást. A *mult évben a mezőgazdasági gimnáziumok elsős tanulóinak 60 százaléka* is több volt parasztszármazású, a pedagógiai gimnáziumok első osztályait is közel egyharmadrészben parasztfiatalok töltötték meg, az összes elsőosztályosoknak kereken egynegyede volt szegény- és középparaszt eredetű. *Az általános iskolai népi kollegisták 70 százaléka paraszt eredetű, a középiskolás kollegisták fele, a főiskolás kollegisták 35 százaléka, összesen 11.000 szegényparaszt fiatal.* Az általános iskolákban a multévben 25 000, a középiskolákban majdnem 7000, a főiskolákon 1150 szegényparaszt fiatal részesült *segélyekben és ösztöndíjakban* az idén — egyedül szegényparaszt származásuak kollégiumi és menzai ellátására 29.5 *millió forintot* fordított a nép állama. Egész sereg egyéb tanulságos szám beszél a *falusi népkönyvtárak, kulturházak, falusi mozik* fejlődéséről.

Az az óriási haladás, amelyről ezek a számok tanuskodnak, két dolgot bizonyít. Elsősorban is bizonyítja, hogy a *munkás-paraszt szövetség eleven valóság* és *parasztságunk fejlődéséért az élenjáró ipari munkásság mindent megtesz,* hiszen a dolgozó parasztság az új államban, a népi demokráciában nem maradhat elmaradt tömeg, hanem kell, hogy mindenben építő szövetségese legyen a munkásságnak. Másfelől meg ezek a számok azt is bizonyítják, hogy *szegény- és dolgozó parasztságunk felismerte, hogy a tudás és műveltség milyen hatalom.* A város és falu közti különbség, amelyet a feudalizmus saját osztályuralma és kizsákmányolása érdekében elmélyített, *a fejlődésben a műveltség erejével is fokozatosan eltűnik,* a haladó kultúra elsajátítása parasztságunk előtt óriási távlatokat nyitott meg. Így válik parasztságunk a népi demokrácia egyik legerősebb és legbiztosabb pillérévé: népi demokráciánk *rövid pár év alatt sokkal többet tett parasztságunk felemelkedéséért, mint együttvéve az összes előző kormányok és rendszerek.* Parasztságunk pedig ebben a gondoskodásban és szeretetben is világosan láthatja, mekkora jelentőségű az az osztályrész, amely *őt a dolgozók államában, a népi demokráciában értéke, munkája és száma szerint megilleti.*

SZTÁLIN
a sztahánov-mozgalomról

A sztahánov-mozgalom, történelmi jelentőségű esemény, amely — mint *Sztálin* a sztahánovisták első értekezletén mondotta — *négy alaptényezőre* épül.

Az egyik ilyen tényező a dolgozók anyagi helyzetének gyökeres megjavítása, *Sztálin* szavai szerint: *„Forradalmunk jellemző sajátsága abban áll, hogy nemcsak szabadságot adott a népnek, hanem anyagi javakat is, a jómódú és kultúrszínvonalon álló élet lehetőségét is. Ez az oka annak, hogy vidámabb lett nálunk az élet és ez az a talaj, amelyen a sztahánov-mozgalom kinőtt".*

Másik forrás, amelyből a sztahánov-mozgalom fakadt az, hogy nálunk nem létezik kizsákmányolás — mondotta *Sztálin* — és a szovjet ország dolgozói nem a kizsákmányolóknak és ingyenélőknek, hanem *saját maguknak és saját szocialista társadalmunknak dolgoznak.*

Döntő forrása még a sztahánov-mozgalom fejlődésének a Szovjetúnió *új technikája,* az elsőrendűen felszerelt új üzemek és gyárak, amelyek az ország szocialista iparosítása eredményeként keletkeztek, valamint *az új munkás és munkásnő káderek kinevelése, akik az új technikát elsajátították és előrevitték.*

A sztahánov-mozgalom mélyen forradalmi mozgalom, amely kifejezésre juttatja a szovjet emberek legértékesebb jellemvonását, hogy nem állnak meg az elért színvonalon, hanem *tántoríthatatlanul haladnak előre.*

A sztahánov-mozgalom a *maradiak elleni küzdelmet* jelenti, akik az idejétmult módszerekbe és teljesítményekbe kapaszkodva akadályozzák az új sztahánovista technikai normák bevezetését a termelésben. *Sztálin* lelepleze az ilyen tudósok, mérnökök, „technikai szakemberek" és gazdasági „szakértők" köréből származókat, a következőket mondotta: *„Micsoda tudomány az, amelynek elszakadt a kapcsolata a gyakorlattól, a tapasztalattól? A tudományt éppen azért nevezik tudománynak, mert nem ismer félni, nem fél felemelni a kezét arra, ami már lejárta magát, ami elavult és éberen figyel a tapasztalat, a gyakorlat szavára."*

A szocialista versenynek és annak legmagasabb fokának, a sztahánovista mozgalomnak nagy forradalmi hatása ma már messze túlterjedt a Szovjetúnió határain, segít a népi demokráciák dolgozóinak szocialista népgazdasága és kultúrája építésében, a fejlődés új útjainak megnyitásában. Lelkesítő példa számukra a szocializmus építéséért vívott harcban a szovjet nép hatalmas történelmi tapasztalata. *Lengyelország építőmunkásai* széles körben alkalmazzák munkájukban a sztálingrádi kőművesek magas termelékenységű munkamódszereit, *a magyar építőipari munkások* sikeresen alkalmazzák a szovjet sztahánovistáktól átvett *gyorsvágási* módszert. *(A moszkvai Izvesztija cikke.)*

Makszarev a Szovjetúnió új közlekedés-, gépipari minisztere

A Szovjetúnió Legfelső Tanácsának elnöksége Jurij Evgenyovics *Makszarevet* közlekedés-, gépipari miniszterré nevezte ki. Ivan Iszidorovics *Noszenko* eddigi közlekedési-, gépipari minisztert a hajóépítőipari miniszter első helyettesévé nevezték ki.

A magyar külügyminisztérium leleplezi: hogyan és miért akadályozzák meg az angol hatóságok a nyugatnémetországi magyarok hazaszállítását?

A *Külügyminisztérium Tájékoztatási Főosztálya* közli:

A brit külügyminisztérium 1949 március 12-i jegyzékében felszólította a magyar kormányt, hogy jelölje ki a németországi brit övezetben élő magyarok repatriálását lebonyolító magyar személyeket. A magyar kormány *Márkus Dezső* külügyminisztériumi titkárt nevezte meg, mint a visszahonosítással megbízott magyar kiküldöttet.

A brit külügyminisztérium 1949 augusztusában közölte a londoni magyar követséggel, hogy Márkus Dezső részére a beutazási vízumot megadta. Ennek ellenére Márkus Dezső a vízumot nem kapta meg.

A Magyar Külügyminisztérium novemberben jegyzékben felhívta a figyelmet a brit kormánynak erre a különös viselkedésére. Erre a budapesti angol követség 1949 december 27-én jegyzékben a vizum megtagadására azt az okot adta meg, hogy Márkus Dezső vizumát a Németország nyugati övezetében működő Vegyes Utazási Bizottság (Combined Travel Board) megsemmisítette, mert Márkus Dezsőt az amerikai katonai kormányzat 1948-ban kiutasította Németország amerikai zónájából.

Erre a szokatlan magyarázatra a Magyar Külügyminisztérium január 13-án jegyzékben válaszolt. A Külügyminisztérium megállapítja, hogy az angol jegyzékből világosan látszik, hogy a brit külügyminisztérium intézkedését a brit hatóságok nem saját elhatározásukból, hanem *kívülről jövő beavatkozás* folytán változtatták meg és hogy az intézkedés megváltoztatásának az alapja nem a brit hatóságoknak Márkus Dezső személyéről, vagy tevékenységéről alkotott felfogása, hanem idegen állam hatóságainak — az Egyesült Államok katonai közegeinek — véleménye.

A Magyar Népköztársaság Kormánya fentiekkel kapcsolatban leszögezi, hogy a brit jegyzékben közöltek azt a látszatot keltik, hogy ez a „Vegyes Utazási Bizottság" a brit külügyminisztérium *fölé* rendelt szerv, amelynek utasításait a brit hatóságok tartoznak végrehajtani és hogy Németország nyugati megszállási zónájába csak az utazhatik, aki ellen *az USA hatóságok* nem emelnek kifogást. Különben a brit kormány nagyon jól tudja azt is, hogy az amerikai katonai hatóságok a Magyar Visszaszolgáltatási Bizottságot, nem valamilyen ellene emelt vád alapján, hanem kizárólag *az amerikai katonák által feljegyzett emlékezetes hegyeshalmi incidens „megtorlásaképpen"* utasították ki Németország amerikai zónájából.

A Magyar Külügyminisztérium ragaszkodik ahhoz, hogy Márkus Dezső Németország brit zónájába beutazhassék a még ott levő magyarok repatriálásának lebonyolítása végett, mivel a magyar kormánynak nincsen tudomása semmi olyan tényről, amely Márkus Dezsőt bármilyen szempontból is diszkreditálná.

A Magyar Külügyminisztérium megállapítja, hogy az angol zónában élő magyarok hazaszállításának ilyen eszközökkel való megakadályozása miatt a felelősség kizárólag a brit külügyminisztériumot terheli.

az igényes zenekedvelők szépHangú, olcsó rádiója
12 HAVI OKÁ RÉSZLETRE IS VÁSÁROLHATÓ!

DARMO-STOP
CSOKOLÁDÉ HASMENÉS ELLEN, FELNŐTTNEK, GYERMEKNEK. MINDENÜTT KAPHATÓ

HIREK

Segítsünk segíteni! A Magyar Vöröskereszt háború okozta rendkívül súlyos kötelességeit csak úgy tudja teljesíteni, ha mindenki áldozatkészen segíti nehéz küzdelmeiben. Ma és holnap adományainkkal támogassuk közérdekű munkáját.

SZINHÁZ és FILM

STUART MÁRIA

Szombaton újítja fel a Nemzeti Színház Schiller tragédiáját

A *Nemzeti Színház* idei első bemutatója után új rendezésben, szereposztásban, új díszletek között újítja fel *Schiller Stuart Mária* című tragédiáját *Lendvai* István új fordításában. A darab, melyet *Schiller* 1800-ban írt, először 1834-ben szerepelt magyar színpadon. A *Nemzeti Színházban* első alkalommal *Laborfalvy* Róza játszotta a címszerepet, utána a magyar tragikák egész sora versengett a hatalmas szerepért, melyet a Nemzetiben *Jászai* Mari és *Márkus* Emilia vitt a legnagyobb sikerre. Most ezt az irigyelt szerepet *Tőkés* Anna alakítja. Ugyancsak monumentális művészi feladatot kapott *Máthay* Erzsi, aki *Erzsébet* szerepét alakítja. Rajtuk kívül *Uray* Tivadar, *Abonyi* Géza, *Lehotay* Árpád, *Rajczi* Lajos, *Csákányi* László, vitéz *Garamszeghy* Sándor, *Ungvári* László, *Kürthy* György, dr. *Forgách* Antal és *Bakó* Márta játssza a főbb szerepeket. A darabot *Abonyi* Tivadar rendezte, díszleteit *Fábry* Zoltán, jelmezeit *Nagyajtay* Teréz tervezte.

KETTESBEN

Szombaton premier a Forumban és az Omniában

A Forum és az Omnia szombaton mutatja be az Iris-film legújabb vígjátékát, a »Kettesben« című nemrég elkészült újdonságot, melynek legnagyobb részét a szabadban forgatták. A Matolcsy Andor forgatókönyvéből készült film egy vadevezős párról szól. A főhős megesömörlött a nőktől, magányosságra áhítozik, otthagyja gyárát. A sors iróniája, hogy a lakatlan szigeten összetalálkozik egy szeszélyes úrilánnyal. Már maga a téma is rengeteg lehetőséget nyujt a jóízű vígjátéki bonyodalom kialakítására. A víkendre

A Filharmóniai Társaság Barátai Egyesülete

Wünscher Frigyes elnökletével megtartotta évi rendes közgyülését. A 90 éves jubileum alkalmából a Társaság elhatározta, hogy egy tervezett jubileumi emlékkönyv kiadásához nagyobb összeggel járul hozzá. A közgyülésen megválasztották az új tisztikart. Elnök: *Wünscher* Frigyes, társelnökök: *Csizik* Béla, *Papp* Viktor, *Walkó* Lóránt. Tiszteletbeli elnökök: *Márkus* Jenő, *Némethy* Károly, vitéz *Náray* Antal, dr. *Tasnádi Nagy* András. A választmányba 50 új tagot választottak a társadalmi, művészeti és közgazdasági élet előkelőségeiből.

HAMLET 25

A *Madách Színházban* október 5-én, kedden lesz a *Hamlet* 25. előadása. A jubiláris előadás is az eredeti szereposztásban kerül színre *Várkonyi* Zoltán, *Sulyok* Mária, *Szakáts* Miklós, *Szakáts* Zoltán, *Medvegy* Márta, *Toronyi* Imre, *Tapolczay* Gyula, *Szemere* Vera és *Baló* Elemér főszereplésével.

Willy Birgel a Rejtélyben

A *Corvin* filmszínház hamarosan bemutatja a *Rejtély* című új Bavaria-filmet, melynek Willy *Birgel* a főszereplője. A világhírű művész, akit a magyar közönség már régen látott, új szerepében Ewald *Balser* vetélytársa. A női főszereplő Marthe *Harell*, rendező *Bolváry* Géza. Az újdonság sajtóbemutatója október 4-én délelőtt 11-kor lesz a Corvin-moziban.

Ballépés jobbra 25

A *Vidám Színház* csütörtökön ünnepli idei első jubileumát: ekkor kerül színre 25-ödször Jean *Létraz Ballépés jobbra* című mulatságos vígjátéka, melyet *Pünkösti* Andor dolgozott át magyarra. A zenét *Hegedüs* Tamás írta. Főszereplők: *Fejes* Teri, *Fábry* Éva, *Petrovics* Szvetiszláv, ifj. *Latabár* Árpád, *Bihary* Nándor.

A BENZIN

Irta: Ignácz Rózsa

A férj magyar, az asszony orosz. Évek óta Berlinben élnek. Pár hete, — az őszbe forduló, langyos nyár után — egy balatonparti csendes üdülőhelyen találkoztam velük. Két kofferke nyári holmival és cseppnyi gyermekükkel jöttek, tíznapi pihenésre.

Otthon bezárták a lakásukat: a háznesternek meghagyták a címüket, s mint aki minden gondját elvetette, elzsongult idegekkel élvezték a fenséges, dunántúli, koraőszt.

A zajos pestiek már elmentek. Az átlátszóvá tisztult, sekély vízben, már a villák közelébe merészkedtek a szárcsák és a vadkacsák. Csönd volt. Megbékítő, langyos, böles napsütés. Olyan idő, amikor a fáradt ember kibékül önmagával és örül, mert nézheti, hogyan fodrozódik a víz.

Egy reggel sürgönyük érkezett. Messze, Berlin valamelyik lakónegyedében, a gyujtóbombák porig égették a lakásukat. Öt szép szobát, a gyerekét, az asszonyét, az irodát... Mind az ötöt, melyek a magyarrá vedlő asszonyka buzgalmából magyar kézimunkával, faragott bútorral voltak berendezve. A férfi délben elutazott, visszaBerlinbe. Az asszony úgy kapaszkodott gyermekébe, mintha tőle várna támogatást. Nem sírt, csak nézett, megdöbbenten, várakozva. Öt nap mulva jött érte a férfi. Akkor bezárkóztak, — nem láttuk őket — csak gondolom, hogy akkor vették számba a kárt. Később hallottam, hogy a gyerekszoba is porig égett, az asszonyé is. Mind a szobák a szőnyegek, a

Az üdülő vékony falán át reggelig hallgattuk, hogy sír az asszony. Most már sírt, hogy mindent tudott.

De reggel, reggel sütött a nap. A férje is, a fia vele volt. Furcsa fény bujkált a szemük szögletében. Jöttek a parton egymásba fogódzva. És arról beszéltek, hogy mi maradt?

Sok könyvük volt, többezer. A könyvpolc elhamvadt, de néhány vastaghátú könyv, a második sorból, a hamuba és porba zuhanva megmaradt.

Gobineau Renaissancea is, — Spenzer... Spinóza... Kant művei is... A könyvek nehezen égnek. Néhány megmaradt. Megmaradt az életük, két koffer nyáriruhájuk. És még valami. Az előszobában volt egy kis faliszekrény, a tégla közé ékelve. Csak az ajtaja volt fából. A szekrényke faajtaja megpörkölődött, a kulcsa kipottyant, a zárja a hőségben felgörbült és levált, de bent, a lobogva égő gyerekszoba, a konyha, az asszony hamuvá olvadt szobája között, az előszobában, bent, a kis szekrényben: egy félliter ledugaszolt *benzin* sértetlenül maradt.

...Sorsukat nem kísérhettem tovább: elszakadtunk egymástól. De azóta is, folyton a benzinre gondolok. Az jut eszembe, amikor K. barátom apokaliptikus rémségeket jósló levele megékezik az a...i magányból: az jár eszemben, ha ujságot olvasok, rádiót hallgatok, amikor sötétenlátó emberrel találkozom.

Makacs reménnyel gondolok a benzinre, amikor kishitűen én is elcsüggedek. Már-már jelképnek ér-

Spolarich New-York
kávéházában és éttermében
szombattól, okt. 2-tól
délután és este ismét
Sovinszky zenekara hangversenyez.
A márványteremben Csóka Feri muzsikál

Az elsötétítés
este 20 órától ha

A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy október 4-től kezdve az elsötétítést az ország egész területén *20 órakor kell végrehajtani. Az elsö étités hajnali 4 óráig tart.* A városok és községek közvilágítása, valamint a járóművek elsötétítése este 21 órakor kez-

Kúria
Bayor Ferenc

Bayor Ferenc, Ujvidék volt katonai közigazgatási parancsnoka ellen a királyi ügyészség — mint ismeretes — annakidején többrendbeli sikkasztás és közokirathamisítás bűntette címén vádat emelt. Az ügyet elsőfokon a szegedi törvényszék ötöstanácsa tárgyalta, amely *Bayor* Ferencet az ellene emelt vádak alól felmentette.

Az ügy a királyi ügyész semmisségi panasz bejelentése folytán végső fokon a királyi kúria elé került, amelynek *Töreky* Géza, a kúria elnöke vezetése alatt működő 1. számú büntetőtanácsa

NAPI KRONIKA

Kommentár nélkül

Az Egyesült Államokban a közelgő választási hadjárattal kapcsolatban a monopóliumok egyes tagjai leleplezik védenceik versenytársait és ellenfeleit. A Look című folyóirat kijelenti: »Sokan megtömik zsebüket más országok kormányától kapott tiszteletdíjakkal... Ezeket a tiszteletdíjakat azért kapják, mert befolyásolják a közvéleményt és nyomást gyakorolnak állami tisztviselőkre.« Így a washingtoni Covington and Berling ügyvédcég, amelynél Acheson fia működik, több mint 235.000 dollárt kapott Pakisztán, Dánia, Kolumbia, Görögország, Irán, Finn- és Svédország kormányától. Rips 211.000 dollárért »elintézte«, hogy Thaiföld felvehesse a japán bankokban fekvő 43 millió dollár értékű aranyát. Clifford, Truman volt rendkívüli tanácsadója, komoly pénzt vágott zsebre, mert »elősegítette« egy holland bank befagyasztott követeléseinek felszabadítását. Így ír a Look, más lapok pedig a Look védenceinek harapják át a torkát.

— **A nődolgozók** a termelés mind több területén érnek el sikereket. A Mirelit Vállalatnál 50 százalékról 80 százalékra emelkedett a számuk s a nők különösen kitűnnek a munkamódszerátadásban. A Táncsics Bőrgyárban 27 százalék nő dolgozik s köztük számos női szíahanovista van. A Férfiruhaipari Vállalatnál a november 7-i versenyszakaszban női terem alakult, ahol négy futószalagon csupa nő készít ballonkabátot és zakót. A férfi dolgozókkal való versenyben ők vezetnek.

— **Postahivatal — szocialista megőrzésben.** A budapesti postaigazgatóság mozgalmat indított, hogy a postaüzemek dolgozói vegyék át szocialista megőrzésre hivatali épületeiket. Az első ilyen átvétel Piliscsabán történt, ahol a posta épületét december 31 helyett már most átalakították és az átalakított épületet szocialista megőrzésre átadták a hivatal dolgozóinak.

— **»Egészséges anyát, egészséges gyermeket!«** — címmel ankétot rendez a Rákosi Mátyás Művek MNDSZ-szervezete kedden délután a gyár nagy kultúrtermében. Dr. Zoltán Imre egyetemi tanár a II. sz. Női klinika vezetője tart előadást, amely után levetítik a »Legdrágább kincsünk a gyermek« című nagysikerű dokumentfilmet.

— **Országos kő- és kavicsbányaértekezletet** rendeztek vasárnap az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének székházában. Bebrits Lajos közlekedésügyi miniszter ismertette a kő- és kavicsbányászat feladatait, majd Petróczi János főosztályvezető mondott beszámolót. Az értekezleten részt vett Prieszol József és Katona Antal miniszterhelyettes is.

— **Új népbüfféket nyitnak** meg a közeljövőben. A Váci-úton, valamint a IV. kerületi (Ujpest) tanácsház mellett már épül egy-egy újabb népbüffé és a jövő év első felében a Móricz Zsigmond-körtéren s a Boráros-téren létesítenek hasonlót. 1952. második felében a XX. kerületben (Pesterzsébet) és Miskolcon nyitnak népbüffét. Az új büffék jóval nagyobbak lesznek az eddigieknél, mivel ételek után át való kiszolgálásra, koszt-hazahordásra is berendezkednek.

— **A Don Juan** vasárnapesti operaházi előadását bravuros beugrással, próba nélkül vezényelte Majorossy Aladár, az Operaház újonnan szerződtetett karnagya.

Lósport

Vasárnapi galopperedmények: I. futam: 1. Nyitány 2. Csinadratta 3. Cicus. T: 32, h: 15, 13, bef: 79. **II. futam:** 1. Alix II 2. Széplány 3. Somfa. T: 14, h: 11, 15, 17, bef: 31 és 39. **III. futam:** 1. Tangó 2. B. Karola 3. Zsalu. T: 41, h: 18, 13, bef: 126. **IV. 1.** Buona Sera II. 2. Mutyi 3. Columbus. T: 140, h: 47, 29, 22, bef: 1308 és 1053. **V. 1.** Tornabuoni 2. Dehogyis 3. Tiszafa. T: 22, h: 15, 28, 84, bef: 69 és 320. **VI. 1.** Bonus 2. Marica 3. Dominó II. T: 27, h: 17, 29, 18, bef: 160 és 102. **VII. 1.** Pöszike 2. Dákó 3. Csaba II. T: 91, h: 43, 24, 40, bef: 538 és 321. **VIII. 1.** Lady Greensleeves és Meduza II. 3. Lurkó. T: 39 és 28, h: 31, 24, 17, bef: 239, 183, 118 és 83. **IX. 1.** Ismerős 2. Pancsika 3. Reménytelen. T: 36, h: 15, 21, 64, bef: 155 és 382. **X. 1.** Pasarét 2. Boleró 3. Dinamit T: 39, h: 13, 18, 16, bef: 104 és 102.

— **Új ifjúsági könyvek** jelentek meg a Komszomol 33. évfordulója alkalmából. Gubarjov »Pionироknak a Komszomolról« című műve végigvezet a leninisztálini Komszomol dicsőséges harcokkal teli történetén. Kormos István »Az égigérő fa« című verses mesegyűjteménye magyar népmeséket dolgoz fel. Hajnal Gábor »Bűvös kút« című kötete a kazah mesevilágba vezet. A Szabadságharcos Kiskönyvtárban Linykov »Egy partizán feljegyzései« című műve jelent meg az ifjúság számára. Az MTH kultúrcsoportjainak a Művelt Nép Könyvkiadó külön műsorfüzetet adott ki.

— **Az első magyar gyártmányú lánctalpas traktor** mintadarabja elkészült a Hofherr-traktorgyárban. Még idén kipróbálják s jövőre megindul a sorozatgyártása.

— **A Rudas-fürdő** építési munkák miatt kedd reggeltől szombat reggelig zárva tart. A Rudas-uszoda és a Juventus-kádfürdő ezekben a napokban továbbra is a közönség rendelkezésére áll.

A belkereskedelmi minisztérium közli:

a dolgozók családtagjai részére kibocsátott II. jelzésű megrendelőszelvény 7. számú szelvényére november 14-től 20-ig 10 kiló burgonya váltható ki. *A dolgozók részére* kibocsátott 1. megrendelőszelvény 3. sz. szelvényére ugyancsak 10 kiló burgonya vásárolható november 19-től 26-ig.

Azok a KÖZERT-fiókok, amelyek az egyéb árusítástól függetlenül, külön helyiségben végzik az akcióburgonya árusítását, délelőtt 12 órától este 8-ig tartanak nyitva. Azok a fiókok, amelyek egyéb árusítás mellett végzik az akcióburgonya árusítását, reggel 8 órától este 7-ig tartanak nyitva. A kijelölt FŐZÉRT-árudák délelőtt 11 órától este 7-ig lesznek nyitva. (MTI)

Kedden nyílik meg az első Lim-Lom Bolt

A Melléktermék és Hulladékgyűjtő Egyesülés (MÉHES) szervezésében Budapest minden kerületében Lim-Lom Boltok nyílnak, amelyek hulladékanyagokat vásárolnak. Az elsőt a Lenin-körút 54. szám alatt már fel is állították, e héten, kedden kezdi meg működését. A Lim-Lom Boltok nemcsak pénzért vesznek hulladékanyagot, hanem cserecikkeket is adnak helyette, mint például üveg-, játékárut és bőrhulladékból készült különféle cikkeket. Ezeket a cikkeket pénzért nem árusítják, csak cserébe adják.

A hulladékanyagot nem kell közvetlenül a Lim-Lom Boltba szállítani, az eladó a lakásához legközelebb eső MÉHES átvevő pincébe is elviheti, ahol megkapja annak ellenértékét, egyidejűleg egy blokkot is kap a kifizetett összegről. Ha pénz helyett inkább cserecikket szeretne, a blokkal jelentkezhet a Lim-Lom Boltban, ahol az átvevőhelyen kapott összegért megkapja a kívánt cserecikket. Az átadott hulladékanyagot kétszeres értékű tárgyra is ki lehet cserélni, a különbözet kifizetése mellett. A vidéken is nyílnak majd ilyen Lim-Lom Boltok a járási székhelyeken.

Csökkenő hőmérséklet

Budapesten hétfőn 21 órakor a hőmérséklet 15 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 710 mm, mérsékelten emelkedő.

Várható időjárás kedd estig: Felhőátvonulások, többfelé eső. Élénk déli-délnyugati szél. A hőmérséklet csökken.

A Meteorológiai Intézet jelentése a fűtés alapjául szolgáló napi középhőmérsékletről:

November 13-án a várható napi középhőmérséklet az ország egész területén 4 Celsius-fok fölött lesz.

Kitüntetések a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 34. évfordulója alkalmából

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa november 7. napja alkalmából *a népművelés területén végzett kiváló munkájuk elismeréséül:*

Szörényi Évának, a Nemzeti Színház színművészének, Bartos Gyulának, a Nemzeti Színház színművészének *a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;*

Orosz Júlia operaénekesnőnek, a Magyar Állami Operaház tagjának, Nádassy Ferencnek, az Állami Balett Intézet tanárának és Fábry Zoltánnak, a Magyar Filmgyártó Vállalat művészeti osztályvezetőjének *a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;*

Szeberényi Lehel írónak, Markos József (Alfonso) színművésznek, Végvári Lajos művészettörténésznek, a Főváros Képtár igazgatójának, Asztalos Lajos mérnöknek, a Magyar Rádió Hivatal dolgozójának *a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;*

Csabai Kálmán festőművésznek, Potecz Bélának, az Operaház jelmeztára vezetőjének, Schwartzer Géza díszletfestőnek és Agyik Józsefnek, a Kultúrkapcsolatok Intézete dolgozójának *a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát* adományozta.

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *a tudományok fejlesztése és a kutatómunka területén végzett jó munkájuk elismeréséül:*

Straub F Brunó akadémikusnak és Somos András akadémikusnak *a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;*

Sulán Bélának, a Magyar Tudományos Akadémia adminisztrációs hivatala megbízott vezetőjének, Patkós Lajos osztályvezetőnek, Lakó György akadémikusnak, Elekes Lajosnak, a Történettudományi Intézet kutatójának *a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;*

Kardos Ibolyának, a Magyar Tudományos Akadémia vegyészcsoportja szaktitkárának, Biacsi Imrének, a biológiai alosztály szaktitkárának és Vajda Györgynek, a műszaki tudományok osztálya főelőadójának *a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;*

Varga Bálint gondnoknak és Baik Éva tolmácsnak *a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát adományozta.*

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *a közoktatás terén végzett eredményes munkájuk elismeréséül:*

dr. Petrich Gézának, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem bánya- és kohómérnöki kar dékánjának és dr. Hajós György egyetemi tanárnak (Eötvös Loránd Tudományegyetem) *a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;*

Révai Józsefné minisztériumi osztályvezetőnek, Járó Miklósné minisztériumi osztályvezetőnek, Szarvas Pál egyetemi tanárnak (miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem) és Martonosi Józsefnek, a baranyamegyei tanács vb. oktatási osztálya vezetőjének, Kónya István karcagi középiskolai igazgatónak *a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;*

Sámán Márton minisztériumi osztályvezetőnek, Sváb János minisztériumi előadónak, Péter József minisztériumi előadónak, dr. Haraszti Árpád tanszékvezetőnek (Pedagógiai Főiskola, Budapest), Deák Györgyné sz. Bartha Katalin adjunktusnak (Bölcsészettudományi kar, Debrecen), Bagyinka Mária középiskolai tanulmányi felügyelőnek (Békéscsaba), Zacker Ferenc általános iskolai igazgatónak (Törökszentmiklós), Nagy Istvánné általános iskolai úttörő csapatvezetőnek (Baja), dr. Kelemen Sándorné sz. Rédl Cecília óvónőnek (Budapest) *a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;*

Mives Ottónak, a pestmegyei tanács vb. oktatási osztálya előadójának, Hauzó Ottó középiskolai tanárnak (Szarvas), Pásztói Ödönné zalaegerszegi tanítónőnek, Velkovits Ilona budapesti általános iskolai igazgatónak, Pálfi József általános iskolai igazgatónak (Zalacsány), Flóri Győző budapesti általános iskolai nevelőnek, Jónás Lajos általános iskolai úttörő csapatvezetőnek (Hajduszoboszló Kötelestanya), Farkas József általános iskolai úttörő csapatvezetőnek (Dunapentele), Hidvégi Ferencnek, a budapesti IV. kerületi vegyésztechnikai állomás vezetőjének és Benedek Károly tudományos segédmunkásnak (Budapest) *a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát adományozta.*

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *az egészségügy terén végzett kiváló munkájuk elismeréséül:*

Dr. id. Issekutz Béla akadémikusnak, a budapesti Orvostudományi Egyetem gyógyszertan tanárának és dr. Vastagh Gábor OKI igazgató, csoportvezetőnek *a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;*

dr. Zoltán Imre egyetemi tanárnak, klinikai igazgatónak, dr. Mecseki László gyermekgyógyászfőorvosnak, dr. Galácz Lajos veszprémi felülvizsgáló orvosnak, dr. Szalkay Géza salgótarjáni felülvizsgáló orvosnak *a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;*

dr. Dienes Endre borsod-abaúj-zemplénmegyei és Bodvaszilas körzeti községi orvosnak, dr. Balogh György oroszlányi körzeti kezelőorvosnak, Száva Ibolya komlói egészségügyi védőnőnek, Iványi Gyulánénak, a tarjáni szülőotthon szülésznőjének, dr. Tóth Bélának, a győri megyei kórház igazgatófőorvosának és dr Policzer Miklós kórházi adjunktusnak, *a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;*

Nagy Jenőné ápolónőnek, rendelőintézeti vezető nővérnek, dr. Mariska László főorvosnak, dr. Király Kálmán egyetemi tanársegédnek dr. Jeney Ida gyermekklinikai gyakornoknak, dr. Szűcs Endre járási egészségügyi csoportvezetőnek, Divéki Irén gondozónőnek, Szabó Pálnak, a baranyamegyei Gyógyszertári Vállalat vezetőjének és dr. Farkas József gyermekklinikai segédorvosnak *a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát adományozta. (MTI)*

Kisorsoltuk a „Főszerepben" rejtvénypályázat nyerteseit

A helyes megfejtés a következő volt: 1. Olty Magda 2. Latabár Kálmán 3. Tolnay Klári 4. Tompa Sándor 5. Makay Margit 6. Somlay Artúr 7. Bárdi György 8. Honthy Hanna 9. Pártos Erzsi 10. Rajczy Lajos. A pályázatra sokszáz megfejtés érkezett be. A hibátlan megfejtések beküldői között sorsolás útján a következők részesültek jutalomban.

TÖLTŐTOLLAT NYERTEK:

1. Özv. Rákóczy Béláné, Bpest, XI., Budafoki-út 10/a. — 2. Mathiász Kálmán, Bpest, XIV., Stubnyai-u. 3. — 3. Hegedűs Gyula, Rákospalota, Földvári-u. 27. — 4. Csongor Hermin, Bpest, IX., Gát-u. 8. — 5. dr. Gerő Leó, Dunaharaszti, Petőfi-u. 6. — 6. ifj. Nagy Sándor, Jászberény, Dózsa György-u. 4. — 7. dr. Hajgató Kálmán, Gödöllő, Szabadság-út 10. — 8. Zentai Imre Dág, u. p. Csolnok.

KÖNYVET NYERTEK:

1. Bogáts József, Debrecen, Magoss György-tér 25. (Háború és béke) — 2. Forster Jenő, Tállya, Dobogó-u. 8. (Port-Arthur) — 3. Gyenge Károly, Bpest, VIII., Gutenberg-tér 2. (Golgotha) — 4. Papp Ferenc, Szeged, Béke-u. 6. (Új ember kovácsa) — 5. Feit András, Ócsöd, Damjanich-u. 23. Szolnok m. (Csendes Don) — 6. Gilicze István, Kistelek Kossuth-u. 7. (Karenina Anna).

1. Koppány István, Bpest, XV (Rákospalota), Bem-u. 42/a. — 2. dr. László Pál, Bpest, XIV., Gyarmat-u. 5. — 3. Wechsler Ödön, Bpest, VI., Székely Bertalan-u. 9. — 4. Avemaria Ildikó, Hódmezővásárhely, Szentkirály-u. 8. — 5. Hartay János, Bpest. — 6. Szöllössy Erzsébet, Kék, Szabolcs megye. — 7. Goldstein József, Bpest, VIII., Orczy-út 42. — 8. Nagy Antalné, Bpest, Hattyú-u. 17/a. — 9. Kiss Ákosné, Pilisvörösvár, Hősök-tere 6. IV. sz. óvoda. — 10. Paluch Ilona, Bpest, IV., Irányi D.-u. 3. I. (Ujpest) — 11. Baltavári Gyula, Écs, Győr megye. — 12. dr. Pédery Józsefné, Egercsehi, Heves megye. — 13. Halmos Tiborné, Bpest, I., Hunyadi János-út 11. — 14. Wengritzky Konrád, Jászapáti.

A nyereményeket vidékre postán küldjük el. A budapesti nyertesek jutalmaikat d. u. 1—4-ig vehetik át a Magyar Nemzet szerkesztőségének titkárságán november 20-ig.

— **A Magyar Közlöny** november 11. (160.) száma közli a Népköztársaság Elnöki Tanácsának idei 30. sz. törvényerejű rendeletét a dolgozók egységes társadalombiztosítási nyugdíjáról; — a minisztertanács rendeletét a dolgozók egységes társadalombiztosítási nyugdíjáról szóló törvényerejű rendelet végrehajtásáról; — a társadalombiztosítási járulékok felemeléséről és a nyugdíjakkal kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról; — a minisztertanács határozatát a termelőszövetkezeti vezetők feladatairól és javadalmazásáról.

Halálozás. Dévényfalusi Ferenc elhunyt. Temetése Budaörsön kedden 3 órakor lesz.

SPORT

A magyar labdarúgó, ökölvívó és birkózó válogatottak

A vasárnap, november 18-án Ujpesten lejátszandó *Magyarország—Finnország labdarúgó mérkőzésre* a magyar csapatot az OTSB így állította össze:

Gellér — Buzánszky, Börzsei, Lantos — Bozsik, Zakariás — Sándor, Hidegkuti, Kocsis, Puskás, Czibor. Tartalék: Henni, Kovács II., Kovács I. és Palotás. A csapat kedden délután 2 órakor edzést tart Ujpesten.

Vasárnap *ökölvívóink és birkózóink a Német Demokratikus Köztársaság válogatottjaival* mérkőznek a Sportcsarnokban, a birkózók délelőtt, az ökölvívók délután. A magyar válogatott csapatokat így állították össze: *Ökölvívók:* Molnár, Erdei, Kisfalvi, Juhász, Budai, Németh, Papp, Plachy, Szabó, Bene III. *Birkózók:* Szilágyi, Bencze, Polyák, Gál, Szilvási, Némethy, Bóbis. A félnehézsúlyú válogatottat csak később jelölik ki.

Magyar tornász győzelmek az NDK-ban

A nők is, a férfiak is 9 ponttal győztek

A Német Demokratikus Köztársaság meghívására szombaton és vasárnap bonyolították le *a német—magyar női és férfi tornász válogatott mérkőzéseket* Altenburgban, illetve Gerában. A magyar tornászok a torna őshazájában is bebizonyították kiválóságukat és azt, hogy milyen sokat tanultak a szovjet tornászoktól. Részletes eredmény:

Nők: Csapatverseny: 1. Magyarország 234.4 p. 2. NDK 225.05 p. Összetett egyéni verseny: 1. S. Keleti Ágnes 39.5 p., 2. Korondi Margit 39.4 p., 3. Tas Olga 39.25 p., 4. Perényiné 38.85 p., 5. Gulyásné 38.75 p., 6. Zalainé 38.55 p., 7. Scholz (NDK) 38.25 p., 8. Sándorné 38.05 p., 9. Daruháziné és Matsulat (NDK) 37.95 p. Az egyéni számok közül Korondi nyerte a felemás korlátot, Keleti a gerendát, Gulyásné a lóugrást.

Férfiak: Csapatverseny: 1. Magyarország 350.9 p., 2. NDK 341.85 p. Egyéni összetett versenyben: 1. Sántha 58.55 p., 2. Várközi 58.4 p., 3. Baranyai 58.3 p., 4. Fekete és Mogyorássy-Klencs 58.1 p., 6. Müller (NDK) 58 p. Az egyéni számok közül Kemény győzött gyűrűn, Fekete lóugrásban és lólengésben, Sántha korláton és nyújtón, Mogyoróssy-Klencs talajtornában.

A Bástya már labdarúgó bajnok,

Honvéd és Dózsa pontot vesztett a labdarúgó NB I-ben

Labdarúgó élcsapataink e heti idegenben való szereplése — mint azt előre jeleztük — körülbelül eldöntötte a *labdarúgó bajnokság* sorsát. A *Bástya* ugyanis Diósgyőrött is 7:0 arányban győzött, míg nagy vetélytársa, a bajnokságot védő *Honvéd* Győrből csak egy pontot tudott elhozni.

A Bástyától most már »papíron« sem lehet elvenni a bajnoki címet. A Bástya a legkiegyensúlyozottabb magyar csapat, csatársora épp olyan kiváló, mint a védelme, kitűnőek a fedezetei is, így megérdemelten lesz Magyarország 1951. évi bajnokcsapata.

A *helyezések* tekintetében még nem tisztázódott a helyzet. A Dózsa csak döntetlenül játszott Csepelen, míg a Vasas biztosan győzött Szegeden, a Kinizsi pedig odahaza. Közöttük dől el a III—VI. hely kérdése. A *kiesést* sem tisztázták teljesen a forduló küzdelmei, mert a Szombathelyi Lok. és Sortex is győzött s még befoghatják, sőt meg is előzhetik a Szegedi Honvédet, illetve Diósgyőrt. A Szegedi Petőfi azonban már kiesett. Örvendetes, hogy a finn mérkőzés előtt jó formát mutattak a válogatott jelöltek. Részletek:

Csepel—Dózsa 1:1 (1:0). Csepel 6000 néző, Faludi, Tóth. **Kinizsi—Starján 5:1 (1:0).** Üllői-út 18.000 néző, Horváth (2), Koczó (3), Hegyi. **Sortex—Dorog 1:0 (0:0).** Soroksár 2500 néző, Kárpáti. **Bástya—Győr 7:0 (3:0).** Diósgyőr 9000 néző, Palotás (2), Hidegkúti (3), Lantos (11-es), Hegedüs. **Győr—Honvéd 1:1 (1:1)** Győr 8000 néző, Pálfi, Budai I. **Szhely—Sz. Petőfi 4:0 (3:0).** Szombathely 6000 néző, Czigony (2), Varga, Kolesánszki. **Vasas—Sz. Honvéd 2:0 (1:0).** Szeged 5000 néző, Bundzsák (2). **A labdarúgó NB I. állása:** Bástya 43, Honvéd 35, Dózsa 30, Vasas és Kinizsi 27, Csepel 26, Győr 24, Dorog 23, Starján 20, Dgyőr és Sz. Honvéd 18, Szhelyi Lok. 16, Sortex 15, Sz. Petőfi 10 pont.

Új 30 km-es futórekord

A kedvező időjárás *újabb rekordjavítást* hozott az atlétikában: Kiss József 1 ó 45 p 45 mp-re javította a 30 km-es futás országos rekordját, amelyet Kovács Gy. 1948. óta tartott 1 ó 47 p 47 mp-cel. Esztergomi is a régi rekordon belül futott (1:46:27), míg a maratóni rekorder, Dobronyi csak harmadik volt 1:48:34 ó idővel.

Olimpiai előkészítő versenyek

Az *ökölvívók* olimpiai előkészítő versenyeinek döntőit Csepelen mintegy 2500-an nézték végig. Eredmények: Bokor győz Wagner (Kaposvár) ellen, Szilágyi Dobó (Debrecen) ellen, Szász Kisfalvi ellen. Juhász Farkas ellen, Budai Dóri (Kaposvár) ellen. Záhorszki Strasser ellen, Papp László Sipőcz ellen, valamennyi pontozással. Plachy kiütötte Prokopot (Debrecen), Fazekas győzött Csiba ellen. Bene III. ellen Haukot a II. menet végén leléptették.

A *birkózók* válogatójának győztesei: Tábori (Szeged), Horváth, Simon, Dodek, Ábrahám, Abel, Balogh (Tatabánya), Mohácsi.

A *vívóknál* a női válogatón Székelyné győzött Takács és a győri József ellen. A Vasutas kardbajnokságban a szombathelyi Gasztonyi legyőzte Versényit, Rostát és Nedeczkyt. A törvágottot Mural nyerte Palócz, Szatmári és Földi ellen.

Sztálinváros díját a Zalka Máté motorosai nyerték

Sztálinvárosban mintegy 10.000 néző előtt rendezték meg a gyorsasági motorversenyeket Sztálinváros nagydíjáért. Nagy küzdelem után a Zalka Máté SK nyerte a nagydíjat 22.5 ponttal, 2. Csepel 18 p, 3. Honvéd 17.5 p. Egyéni győztesek: Thoma, Scherer, Szűts L., Kurucz, Szabó L., Hackermüller. Kiss Gy. és a Kollár—Rusznyák oldalkocsis pár, a nőknél: Orosz Emília és Vágó Beáta.

Nyolc telitalálat a Totóban

A Toto e heti 45. fordulójában meglehetősen érvényesült a papírforma, úgyhogy a beküldött kb. 135.000 szelvényből 8 telitalálatost fedeztek fel. Ezek szelvényenként kb. 7550 Ft-ot a 178 darab 11 találatos beküldői kb. 342, az 1617 drb 10 találatos beküldői pedig kb. 50 forintot kapnak.

A 12 találatos szelvény: Csepel—Dózsa 1:1 (x), Dgyőr—Bástya 0:7 (2), Sz. Honvéd—Vasas 0:2 (2), Győr—Honvéd 1:1 (x), Sortex—Dorog 1:0 (1), Kinizsi—Starján 5:1 (1), Nkan. Bányász—Tbánya 0:2 (2), Pécsujhegy—Pécsi VL. 3:2 (1), III. Ker.—Ganz 0:2 (2), Elektromos—Építők 1:1 (x), B. Lok.—Misk. Honvéd 3:0 (1), Kkfegyháza—Kecskemét 2:1 (1).

Barcza nagymester vezet

A sakkbajnokság november 11-i 7. fordulóján a Szabó nagymester ellen győztes Benkő meglepetésre vereséget szenvedett a sötéten játszó lehetséges Androviczkyvel szemben.

A forduló további eredményei: világos győzelmével fejeződtek be a Szebedi—Szilágyi, Gereben—Flórián, Szily—Eisler játszmák. Sötét győzelmét hozta Tipary—Füstér, Grács—Pogáts László—Bakonyi és Gecsei—Szabó találkozója. Barcza—Kluger döntetlennel végeztek. Függőben maradt Haltun—Köberl és Kapu—Négyesy játszmája.

A VIII. fordulóban Barcza nagymester győzött Szilágyi ellen. Sötét győzelmével végződött Köberl—Négyesy és Pogács—László találkozója. Androviczky Gecseivel szemben folytatta győzelmi sorozatát. Bakonyi és Szily döntetlen. A többi játszma függőben maradt. A vezetők sorrendje a VIII. forduló után: Barcza 6½, Bakonyi, dr. Szily 6, Gereben 5½, (1), Androviczky 5½, Benkő, Flórián és Szabó 4½ pont.

A nagy építő és békeharcos művésztől búcsúzott népünk

Hétfő délután eltemették Somlay Arturt

Amikor szombaton este a »Revizor« előadása előtt *Gellért* Endre, a Nemzeti Színház rendezője bejelentette, hogy *Somlay* Artur, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, kétszeres Kossuth-díjas, a Nemzeti Színház örökös tagja, elhunyt, a színház nézőterén helyetthuglaló közönség, Somlay Artur annyi nagy sikerének hálás szem- és fültanúja, néma felállással iogadta a megrendítő hírt. A meg döbbenésből alig ocsudó emberek arra gondoltak: Somlay halálával milliékat átmelegítő lánggal lobogó élet húnyt ki. És erre gondoltak, ezt érezték azok az ezrek is, akik hétfő délben felsorakoztak a Nemzeti Színház köré, a Blaha Lujza-téren, a Rákóczi-út és a Lenin-körút két oldalán. Fiatalok és öregek, férfiak és nők, munkások és diákok, honvédek és értelmiségiek ezrei jöttek el, hogy búcsút mondjanak a nagy művésznek, aki oly sok felemelő, gyönyörködtető percet, annyi igaz emberi, művészi élményt szerzett közönségének: a népnek.

A nép ügyéért harcoló művészt búcsúztatta, az egész dolgozó magyar nép szeretetét és fájdalmát fejezte ki a gyászoló tömeg. Népét szolgálta mint békeharcos is, a magyar nép felemelkedésének, megújhodásának, szocialista építésének harcosa.

Somlay Artur kedvenc szólása volt: »*Az én házam a Nemzeti Színház*«. Innen, a Nemzeti Színház fekete-vörös drapériával díszített, gyertyák gyászfényétől világított előcsarnokából kísérték el utolsó útjára a magyar szellemi élet kiválóságai, pályatársai és akiket annyira szeretett, jövendő pályatársai, az új magyar színésznemzedék képviselői.

A ravatalt koszorúk ölelik körül, elől középen *Révai* József népművelési miniszter koszorújának selyme vöröslik. A koszorúkkal övezett, koporsó két oldalán a Nemzeti Színház művészei álltak díszőrséget: *Tőkés* Anna, *Gobbi* Hilda, *Ferrari* Violetta, *Olthy* Magda, *Makláry* Zoltán, *Somló* István, *Rajczy* Lajos és *Kállai* Ferenc.

Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese mondott gyászbeszédet a Magyar Népköztársaság kormánya nevében.

Jánosi Ferenc gyászbeszéde a kormány nevében

— Megrendülten állunk itt mai magyar színjátszó művészetünk határainkon messze túl ismert és becsült legnagyobb mesterének, nemzeti kultúránk ragyogó alakjának, a lángoló szívű, nagy békeharcosnak, Somlay Arturnak a koporsójánál — mondotta. — A súlyos veszteség mély fájdalmával állja körül e koporsót Budapest, az egész ország népe, hogy tisztelegjen utolsó útjára induló nagy fia előtt, akit életében is tiszteltének és szeretetének annyi jelével vett körül.

— Somlay Artur a felszabadulás után vált ezzé a nagy mesterré, de művészi-emberi nagyságának jelei életpályája első szakaszában is világosan megmutatkoztak.

— Hamarosan megmutatta emberábrázoló képességének rendkívül széles skáláját; élő, valóságos embereket alakított, rendkívüli igényességgel dolgozta ki szerepeit s nem egy alakján, a Szakhmáry Zoltánokon, Noszty Pálokon keresztül az úri Magyarország kritikusa is tudott lenni, a színpadi kulisszák között is tudta látni és láttatni a kulisszákon kívüli világot.

— Az élet, a valóság ilyen reális, kritikus ábrázolására törekedve küzdött — ha ösztönösen is — a dzsentri-világ művészetát, népet megnyomorító rendszere ellen, harcos jobbját nyujtón küzdőtársának: Móricz Zsigmondnak.

— Művészete mégis a felszabadulás után virágzott ki igazán. Emberábrázolása gazdagabbá, színesebbé, mélyebbé vált. Az Úri muri ezredese, Noszty Pál, Petur bán, az Idegen árnyék Trubnyikov-professzora, a Karenina Anna tábornoka, Gorkij Jegor Bulicsovja, filmszerepei közül a Ludas Matyi professzora, a Különös házasság Fischer érseke — és annyi más szerep kimagasló megalkotása mind fényesen bizonyítja milyen újjászületett művészettel, milyen felszabadult gazdagsággal, milyen színesen és mélyen, apró részletekben is milyen mesteri realizmussal tudta ábrázolni, könyörtelenül leleplezni vagy szívünkhöz közelhozni alakjait.

— Somlay Artur páratlan művészete elválaszthatatlan sokoldalú gyakorlati tevékenységétől. A színház, a film, a rádió területén végzett alkotómunkája mellett a Szín- és Filmművészeti Főiskolán odaadással nevelte az új színésznemzedéket. Elnöke volt a Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetségnek. Ma is fülünkben csengenek a Szövetség konferenciáján tartott elnöki megnyitójának szavai: »Egy az utunk: kitartóan szolgálni az ügyet, tehát szolgálni népünket, népünk felemelkedését.«

— Somlay Artur pártja és népe nagy ügyéért, a haladó emberiség közös ügyéért, a béke ügyéért mindig kész volt síkraszállni hatalmas egyéniségével és tehetségével épp úgy, mint lángoló szívének magával ragadó megnyilatkozásával.

— A nagy építő és békeharcos művészt becsülte és becsüli népünk Somlay Arturban. Ezért nyerte el pártunk és kormányunk elismerésének jeleként kétízben is a Kossuth-díjat, valamint a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze címet, ezért lett a Nemzeti Színház örökös tagja, a magyar dolgozók osztatlan tiszteletével és szeretettel körülvett művésze.

— Ezért kíséri el őt végső nyugvóhelyére egész népünk s ezért lesz művészete és példamutatása soha el nem homályosuló értéke nemzeti kultúránknak.

— Népköztársaságunk kormánya nevében a nagy mester és nagy békeharcos váratlan elvesztése feletti mély fájdalommal veszek búcsút Somlay Arturtól, népünk páratlan művészétől.

Ezután *Major* Tamás, a Nemzeti Színház igazgatója búcsúztatta Somlay Arturt.

— Somlay Artur életműve egységes és töretlen — kezdte búcsúzó szavait. — Attól kezdve, hogy páratlan sikerekben gazdag életpályáját elkezdte, egészen addig, amíg a felszabadulás meghozta számára a lehetőséget, hogy igazán annak élhessen, amiért egész életében harcolt: a haladásért, az alkotás lehetőségéért, az értelemért, a butaság ellen, a békéért, — fejlődött, tökéletesedni tudott.

— Somlay a felszabadulásig a kapitalista színházi szellem ellen küzdött és a felszabadulás után a mi népi demokráciánk mellett, új közönségünkért, a dolgozó népért folytatta ezt a harcot. Mint az Országos Békatanács elnökségi tagja, az igaz ügybe vetett hit erejével harcolt a béke ügyéért. Nemcsak emlékét kell megőriznünk, de tovább kell táplálnunk azt a sok elevenlüzet, amelyet ő élesztett a dolgozók szívében — fejezte be *Major* Tamás búcsúbeszédét.

A Magyar Dolgozók Pártja nemzetiszínházi pártszervezete nevében *Pásztor* János beszélt:

— Büszkék voltunk rád, Somlay elvtárs, a kommunista emberre, a nagy művészre és büszkék vagyunk rád ma is, — mondta többek közt.

A Nemzeti Színház dolgozói nevében *Básti* Lajos búcsúztatta Somlay Arturt.

— Somlay Arturt alkotóereje teljében érte a halál és fosztott meg bennünket sok-sok élménytől és tapasztalattól, amellyel annyi mondanivalóval gazdag egyénisége még megajándékozhatott volna bennünket.

Gyászbeszédek a temetőben

Ezután a koporsót a színház előtt álló gyászkocsira helyezték, majd gyászindító hangjai mellett elindult a menet a Rákóczi-úton át, a kerepesiúti temető felé.

Elsőnek *Lukács* György, Kossuth-díjas professzor, a Béke Világtanács tagja, az Országos Béketanács, a magyar békemozgalom nevében vett búcsút Somlay Arturtól.

— Somlay Artur — mondotta — hatalmas lelkesedéssel szolgálta a béke ügyét. Minden erejével dolgozott azért, hogy a magyar nép milliói felsorakozzanak a béke harcosainak százmilliós táborába. A nemzetközi békemozgalomban nemcsak százmilliós tömegek vesznek részt, hanem a világ legnagyobb tudósai, mint Joliot-Curie, legkiválóbb írói, mint Fagyejev, legelső művészei, mint Robeson és Picasso. Az ő soraikba tartozott, velük együtt küzdött művészetével a békéért Somlay Artur.

— Nagy művészetét állította a békeharc szolgálatába s ma a béke minden igaz híve megrendült szívvel búcsúzik tőle.

A Színház- és Filmművészeti Szövetség vezetősége és tagsága nevében *Ladányi* Ferenc, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze vett búcsút a magyar színjátszás nagy halottjától.

— Lángoló hit, soha nem lankadó akaraterő, sugárzó kedély, az igazság után való szüntelen törekvés, a folytonos fejlődés utáni vágy vezette őt, mikor színpadra lépett, mikor mérhetetlen tudását átadta tanítványainak, vagy amikor kiállt a születő új világ mellé a haladó régivel szemben. Sokrétű, gazdag, szép és ihletett volt az élete, amilyennek a mai művész életének lennie kell.

Ezután *Kónya* Lajos Kossuth-díjas költő, a Magyar Írók Szövetsége főtitkára lépett a ravatalhoz.

— A nép művésze volt ő, aki magáévá tette a nép ügyét és élete végéig, utolsó lehelletéig küzdött érte. A magyar írók soha nem fogják elfelejteni nevét.

Tanítványai nevében *Szénási* Ernő főiskolai hallgató búcsúzott a nagy halottól.

— Mindig arra tanított, hogy igaz, őszinte emberek legyünk, szeressük forrón népünket, drága hazánkat.

A Művészeti Dolgozók Szakszervezete nevében *Kolb* József főtitkár mondott búcsúszavakat.

— Elesen rajzolódik ki most előttünk alakja, amint a MAVAG-gyár mozdonyműhelyében a munkásokhoz szólott. Népi demokráciánk nagyszerűségéről, a békéről, ötéves tervünk ragyogó perspektíváiról beszélt. A munkások mozdonyokra, gépekre állva hallgatták Somlay szavait. Somlay Artur szerette népét és a magyar nép a legnagyobb szeretettel, elismeréssel viszonozta a nemzet, a nép nagy fiának művészetét.

A búcsúbeszédek elhangzása után a gyászinduló hangjaitól kísérve helyezték örök nyugovóra Somlay Arturt a főváros által adományozott díszsírhelyen, amelyet hamarosan elborított a koszorúk hatalmas tömege.

A NYUGATI NÉPEK ELLENÁLLÁSA

* *Nyugat-Berlin 1902-ben született férfiai felhívást intéztek az 1932-es évjáratúakhoz, melyben rámutatnak arra, hogy a nyugati megszállók és a bonni kormány között létrejött megegyezés folytán többszázezer 1932-es évjáratú fiatalt hocsátanak Eisenhower rendelkezésére. Felszólítják a fiatalokat, akiket most akarnak besorozni egy újabb világháború számára, hogy kövessenek el mindent ennek megakadályozására. Ehhez az kell, hogy harcoljanak a fegyverzés ellen és a még 1951-ben megkötendő békeszerződésért.*

* A Frankfurter Neue Presse c. nyugatnémet lap azon panaszkodik, hogy az a 114 ember, akit most újabb katonai építkezés miatt a városból ki akarnak lakoltatni, egyszerűen nem akarja megérteni, hogy »háborús állapot megszüntetésére és az amerikai főparancsnok kifejezett ígérete ellenére, amely szerint több lakást nem foglalnak le, most mégis az utcára akarják őket tenni. A lakosok összefognak és tiltakoznak a kilakoltatás ellen. Lakóházyeikre fekete zászlót tettek ki, annak jeléül, hogy csak az erőszaknak engednek.

* *A norvég hadügyminiszter egyetlen tisztet sem talált, aki hajlandó lett volna elvállalni a Koreába küldött norvég csapatok parancsnokságát.*

* **A bécsi dolgozók között hatalmas a felháborodás amiatt, hogy Simmeringben, Bécs XI. kerületében angolok katonai repülőtereket kívánnak kiépíteni. Ugyanakkor Bécs angol és amerikai megszállási területén és a hozzátartozó kerületekben javítják a katonai épületeket, municiós raktárakat állítanak fel. Bécs dolgozói kijelentették, hogy nem kívánnak Berlin sorsára jutni és követelték a polgármestertől, hogy a megszálló hatóságoknál erélyesen járjon el annak érdekében, hogy ezeket a katonai építkezéseket azonnal szüntessék be.**

NEKÉZSENY

EGY APRÓ HEGYIFALU ÚJJÁSZÜLETÉSE

A dohogó, izzó acélt okádó kohók és a Sajóvölgyben sebesen épülő Béke-város, — Kazincbarcika — között fekszik Feléúton ez a különös nevű apró hegyifalu: *Nekézseny*. A Terv két sziklaszilárd pillére között húzódik meg üreges szerénységgel s csodás történetet őriz a multból. Úgy jár ez szájról-szájra, mint egy hőskölteméný; nemzedékek cifrázzák, színezik s az idő kerekíti a régi mesét. Élő hagyomány ez, érdemes feljegyezni.

A falu az ózd-upponyi országút két oldalán, hegyektől keretezett szűk völgyben épült. Balra a Szőlőmál, Mákos és Sutahegy, jobbra az Annyik és a Harka terpeszkedik, lekopott, erdőfoltokkal színezett óriási halmok. Az út baloldalán ide-oda kanyargó vizecske, amely mintha nem is folyni, hanem megtelepedni akarna itt a hegyek hajlataiban. Neve sincs, az itteniek csak így mondják rá: a Patak.

A nyolcvan esztendős Rigó Károly bácsit idézzük: — Ezeresztendős falu ez kérem, olyan öreg mint maga az ország. Rajta van az idő keze minden házon.

Különös építészet divatozik erre, annyi bizonyos. Egy-szobakonyhás házak előtt is dór-oszlopos tornác húzódik s legtöbbjének bőkezűen felrakott zsupp a teteje. A fedélszék homlokzati oldala — az úgynevezett »hászja« — fűzfavesszővel van sűrűn befonva. Léka Pista bácsiék kerekes kútja nem az udvaron áll, hanem a szín és a nyári konyha között fedett helyen, a »szárazon.« Így hozta magával a szokás. Szegény népek laktak erre mindig, akiknek szűk volt a porta s gazdaságosan használtak ki minden talpalatot.

A bánya, ami a történet szerint Nekézseny és Uppony között volt valaha, ezelőtt vagy nyolcvan-száz évvel, egyszerűen elveszett. Pedig az öregek még jól emlékeztek arra, hogy az ő eleik vaskövet furigáltak a távoli hegyek mélyéből s híresnevezetes volt ez a falu a gazdag érctelep miatt. De hogy az a régi-régi bánya merre volt, senki se firtatta. A harmincas évek végefelé a Suta-hegy mögötti szűk völgy déli oldala megszakadozott, a hóolvadás lehűzött jókora földréteget a lejtőkön s ekkor tűnt elő az egykori bányaüzem meddő hányója, a »haldány«, ahogy itt nevezik.

1944. valamelyik éjszakáján bomba hullott a házak tövébe, felgyújtott néhány kazlat s vagy négy-öt házat megrongált. Közelednek a front s óvóhely után néztek az emberek. Pincézett ház, bunker egy sem volt errefelé és vagy ezer embert kellett mególtalmazni a repülők gyilkos tüzétől, pusztításától.

A kilencvennégy éves »öreg Dédesi Pista bácsi« ekkor kaparta elő emlékeinek fóliánsából a régi bányát. Az ő apja még ott dolgozott, a nagyapja, az öregapja is. Bányász azóta is mindenki ebben a faluban, csakúgy, mint a szomszédos Upponyban, amelyet Apponynak neveztek a régiek. Dédesi István hat farkaslyuki bányászt vett maga mellé s kikocogott a hegyekbe. Amerre a botjával mutatott, ott ásni kezdtek, csákányozni. És két nap mulva előtűnt a betemetett bánya egyik tárója. Kilencszáz ember vonult le másnap, védelmet keresni a bombák elől. Ott vészelte át a falu a háborút.

Rigó bácsi a falu legöregebb embere, neki még a nagyapja mesélt Thuránszky úrról, meg erről a különös földalatti üzemről. Thuránszkyé volt az egész vidék, a hegyek, az erdők, a völgy és — a bánya. A követ nehéz ökrösszekerek szállították el innen a Lillafüred melletti Hámorba és a tapolcsányi vasolvasztóba, ahol kocsiráfokat, szántóvasat, szerszámot készítettek belőle. Az utat, amely odáig vezetett, négy-ötévenként kukoricaháncscsal rakták tele, arra földet szórtak. Ezen jártak a »furmányosok«. Szurokfáklyával és olajos mécccsel világítottak odalent...

Ezen a nyomon indulunk el. A diósgyőri kohómű vezérigazgatójától megkapjuk a gyár százados történetének egyik régi krónikáját. Ebben olvassuk: »A Szinva és Garadna patakok völgyében, Omassán, 1765-ben Fazola Henrik egri lakatosmester a közeli Uppony és Nekézseny vasérceinek kiaknázására vasolvasztót épített...« Ez a régi manufaktúra később kincstári tulajdonba kerül, majd átkerül Diósgyőrbe, a mai nagyüzem helyére. Diósgyőr őse tehát ebből a bányából kapta a vaskövet.

Az anyakönyv is érdekes feljegyzéseket őriz. Fakult, avitt könyv, merített papiron, lúdtollal írt cirkalmas betűkkel. Címe: *Tabella infantum baptizatorum, eorundemque Patrum et Matrum, Susceptor et Susceptria. Anno 1787.*

Egyik legrégibb bejegyzés: »*A falu első lakói letelepítették voltak, számuk annyiban szaporodott csak, amennyiben kevés számú család a születés által szaporodhatik, a gondolat sulytoló hatása alatt: úgy is csak rabszolgának születik, mint illyen halhat meg(!) A szerint reménylhetvén állandó hazát, küzdéséért jutalmat, amint munkaadójának kedvét megnyerte.*«

Másutt: »*Nekézsenben reggel egy gyótsos és ruhának valót áruló tót sátort ütött. Mondá a faluról — habár a messzi jövőben is még reménye —, hogy ez város lesz. Annyi kincse van, hogy egy gyár hatalmas iparüző teleppé tehetné. De fekvése és tere is feljogosit arra, hogy az váljék belőle.*«

Sok fejtörést okozhatott a régieknek, hogy honnan szerezte a község ezt a különös-furcsa nevet. Egy 1895-ből származó feljegyzés felfedezi, hogy: »*Nekézsen első neve Nekesü volt. A XVI. században iratott Nyekesen, vagy Nekesen. Nevét onnan vette, hogy két palócz kiment a régen sürü erdőkkel boritott hegyei közé és a Fehérkő-szikla tetején meglátván egy nyulat tépő sast, egymást így figyelmeztették, arra oda mutatva: Nekesül Azaz: nézd, keselyü!*«

Másutt: »*Nekézsenben reggel egy gyótsos és ruhának valót áruló tót sátort ütött. Mondá a faluról — habár a messzi jövőben is még reménye —, hogy ez város lesz. Annyi kincse van, hogy egy gyár hatalmas iparüző teleppé tehetné. De fekvése és tere is feljogosit arra, hogy az váljék belőle.*«

Sok fejtörést okozhatott a régieknek, hogy honnan szerezte a község ezt a különös-furcsa nevet. Egy 1895-ből származó feljegyzés felfedezi, hogy: »*Nekézsen első neve Nekesü volt. A XVI. században iratott Nyekesen, vagy Nekesen. Nevét onnan vette, hogy két palócz kiment a régen sürü erdőkkel boritott hegyei közé és a Fehérkő-szikla tetején meglátván egy nyulat tépő sast, egymást így figyelmeztették, arra oda mutatva: Nekesül Azaz: nézd, keselyü!*«

Milyen lehetett a jobbágy-bányász élete egy olyan korban, amelyben így gondolkoztak: A szegény »úgy is csak rabszolgának születik, mint illyen halhat meg«.

A bányászhagyomány mélyen bevésődik az emberek lelkébe, nehéz kitörülni onnan. Nekézseny lakóinak nagyobbik fele ma is földalatti munkából él. Az ózdi szénbányák üzemeibe járnak, Farkaslyukra a legtöbben. Hajnalban, délután és este hatalmas Csepel-teherautó viszi az embereket »sichtára«. Elias Béla vájárt is.

Az ő kalauzolásával keressük meg mi is a régi bányát, mely 1765-ben nyilt meg, talán annál is régebben.

— Amott — mutatja Elias Béla —, a patak kiszökik a Harka-hegy lejtőjén és elsiet a Bán és a Sajó felé. Ha ott ötméter magas betonfalat emelnénk, akkor víz alá kerülne ez az egész völgy. Nagyobb tó lenne, mint a Balaton ..

Úggyel-bajjal lekúszunk a táró szűk torkán és tágas folyosóban lépkedünk tovább az acetilén-lámpa világosságánál. Az agyagos falból vas-tömzsök bukkannak elő, a vágat mindkét oldalán deszkavég tanyáznak. Közöttük feketetestű, pirosfoltos gyíkocska furakszik felfelé. Kaméleon? Ritkaság errefelé.

A táró tizenöt méter magas, négyszögű aknába vezet. Legalján nyílás vezetett valaha a szabadba; itt borítják ki a vaskövet csikorgó targoncákon a görgető dombra. Az akna másik oldalán a földet, éreport szállították a haldányra.

Mindenütt papírszemét, hamu, tégla, lécdarab. Négy hétig itt rostokolt a falu 1944-ben, itt várta ki a szabadulást..

Nemcsak a múltról hallhatunk Nekézsenyben, a jövőről is. A dór-oszlopos házacskák mélyén nemcsak a bányáról esik szó.

Most alakul a III. típusú tszcs, egyelőre tizenegy taggal s máris jelentkeztek Tóth János, Magyar Flórián, Elias Lajos, Rigó Zsigmond... Száztíz hold szántója és 54 holdnyi vegyes földje van máris a csoportnak.

És arra is egyre gyakrabban fordul a szó, hogy ez az dicsőséget hoz a falunak. Van már két sztahanovistájuk. Bányászok persze, távoli üzemekben.

Rigó Károly bácsi a koraőszi napon sütkérezik, rövidlábú fejjós-széken ül térdére támasztott könyökkel. Megsárgult ősz hajszát tapogatja s nagyokat bólint a szavakhoz:

— Ebben a mai új világban sokminden meglehet... Tán még ez a bánya is újra éledni kezd ebben az ezeresztendős faluban... Irnék én levelet a pesti miniszternek, hogy csináljon valamit már, de remeg már az én kezem, kiesik belőle a toll... Maga az ifjabb, írja meg hát.

Megírtam.

Ember György

AMI A HÍREK MÖGÖTT VAN

Mit jövedelmeznek az amerikai nagytőkések külföldi vállalkozásai

Az USA kereskedelmi minisztériumának sajtóorgánuma, a »Survey of Current Business« érdekes közlést ad az amerikai nagytőkések külföldi vállalkozásaiból befolyt jövedelemről. A közlés szerint 1950-ben az amerikai tőkések külföldi vállalkozásainak tiszta hozama 2186 millió dollárt tett ki az 1949. évi 1841 millió dollárral szemben. 1946 és 1950 között a külföldre kihelyezett tőkék 8629 millió dollárt jövedelmeztek. A jövedelem 40 százaléka a latinamerikai, 26 százaléka kanadai és 34 százaléka pedig az európai államokba kihelyezett tőkék hozamából származik. Truman ezek után még meri azt állítani, hogy az USA nem imperialista állam és nem terjeszkedik.

Nálunk és náluk

OKTATÁS, TANULÁS

A NÉP ÁLLAMÁBAN

A Szovjetunióban a főiskolai hallgatók száma felülmúlja valamennyi európai és ázsiai kapitalista ország diákjainak számát. 1950-ben 880 szovjet főiskolán körülbelül 1,250.000 diák tanult. Ez 435.000-rel több, mint a háború előtt volt. Egyedül a főváros 80 főiskolájában 130.000 diák tanul, ami felülmúlja egész Anglia főiskolai hallgatóinak számát.

*

Irni és olvasni tudás terén Tatárország a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt a mélypontón volt. Az egykor elmaradott országban megszünt az analfabétizmus. Az autonóm köztársaságban 60 technikum, 14 főiskola, 22 tudományos kutatóintézet és a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának egy fiókintézménye működik.

A KAPITALISTA VILÁGBAN

Az USA-ban az egész költségvetésnek körülbelül 1 százalékát fordítják közoktatásra, 6 millió amerikai gyermek nem tanulhat iskolák hiányában. Az USA területén élő írástudatlanok száma eléri a 20 milliót.

Angliában a nevelésügyi kiadásokat az utolsó két év alatt a felénél is kevesebbre csökkentették.

Olaszországban 2 millió gyerek nem jár iskolába, a lakosságnak több mint negyede írástudatlan.

Görögországban a monarchofasiszta diktatúra egy év alatt 3000 iskolát záratott be.

Törökországban az írástudatlanok száma 66 százalék, a falvak háromnegyedrészében nincs iskola.

Indiában az írástudatlanok aránya eléri a 90 százalékot.

D.S.

Amíg a „Déryné" díszletei a felvevőgép elé kerültek...

Déryné!

Néhány hét alatt több mint 150.000 ember nézte meg ezt a remekbe készült filmet, ám az, úgy látszik, diadalútja elején tart még csak. Egyre újabb és újabb tömegeket vonz, a mozik, amelyekben játsszák, nap mint nap zsúfoltak. S ahogy esténként pereg a vetítővásznakon Széppataki Róza és a magyar kultúráért küzdő vándorszínészek hősien megkapó története, szinte minden képváltozást az elragadtatás moraja követ.

Nemcsak a történetnek s a mesteri rendezésnek szól ez a hangos elismerés: a díszleteknek is. A díszleteknek, amelyeket általában úgy szokás csak emlegetni, hogy »elősegítették a sikert«, vagy »kitűnően illeszkednek a cselekményhez«. Ám ezek a díszletek többek ennél: *főszereplők.* Mert a *kor* a legmélyebb főszereplője ennek a filmnek s a *kor* — mindent és mindenkit áthatva — ezekből a díszletekből árad. A Hacker-szálló kapualjából, a rondellai színházteremből, a falusi kocsma ámbitusaiból, a miskolci Korona-szálló felejthetetlen udvarából és a többiből. Hogyan készültek ezek, mennyi kutatás, kísérletezés, munka és művészi izzás árán: erről beszélgetünk most *Fábry Zoltánnal,* a »Déryné« díszlettervezőjével, aki egyben a filmgyár művészeti vezetője is.

Alig volt történelmi díszlet-alap

Mindössze 34 éves Fábry Zoltán, feketehajú, derűsarcú, s a homloka szinte kamaszos. De álla vonalából akarat érzik, tekintetéből teremtő képzelet.

— Nem volt könnyű munka a »Déryné« díszleteinek megtervezése — kezdi a beszámolót —, főként két ok miatt nem. Először: mert tudtam, hogy *ebben a filmben minden más filmnél nagyobb hangsúly esik a díszletekre,* másodszor: mert a legtöbb esetben *alig volt valami, hogy úgy mondjam, történelmi díszlet-alap, amelyből elindulhattam volna.*

Valami csodálkozás lehet a tekintetemben, mert hevesen bólint.

— Igen — mondja. — Elismerem, hogy ez az első pillanatban szinte hihetetlennek hangzik, (magam sem hittem először), hisz mindössze 130—135 év a távlat, de *mégis így van.* A szabadságharc vagy az utána következő elnyomatás alatt pusztultak-e el a vonatkozó képek vagy nem is voltak talán, nem tudom. Tény azonban, hogy hosszú hetekig kutattam könyvtárakban és képtárakban megfelelő »díszletanyag« után, és *hiába. Az eredmény mindössze a Rondellának az a kis, közismert metszete volt, amely az épületet kívülről és még jó állapotban ábrázolja s ezentúl néhány utcakép.*

— A Hacker-szálló?

— Még csak egy rajz-töredékben sem.

Nevet.

— Ezek után talán már nem is kell mondanom, hogy ugyanígy jártam a miskolci Korona-szállóval is.

— Ott álltam hát — folytatja — csaknem üres kézzel s mert az idő múlt, elég kényelmetlenül éreztem magamat. Egész sereg nagyon is súlyos kérdés állt előttem. *Milyen lehetett például a Rondella belseje?* Mind közöttt ez izgatott legjobban. A metszetet nézegetve, a belsejében is leginkább *kőarchitektúrát* tudtam elképzelni, de akkor meg felmerült a kérdés, vajjon *ki tudom-e fejezni ezen a formanyelven a benne történő jelenetek legmélyebb hangulatát, tudom-e a ködösítéstől kellőképpen érzékeltetni azt a hősiességet, amellyel a színészek új színházukat rendbehozzák,* ám ugyanakkor azt is — ami lényeges volt —, hogy *ez a bagolyvár meg minidig emelkedést, megváltást jelent* a magyar színészeknek a Hacker-szálló szörnyű nyomorúsága után?

Együttes munka a rendezővel

— Volt hát kérdés elég — néz vissza akkori tűnődéseire — s bizony sokat törtem rajtuk a fejemet. Végül is nem volt más hátra, mint hogy a fantáziámra bízzam magamat: *a metszetről rámnéző Rondella külseje után kellett elképzelnem a belsejét, az egész színháztermet, a dolgok legbensőbb hangulatát s megterveznem a díszletet.*

Hátradől a székében

— Így is tettem. Felvázoltam az egészet s akkor nagyon szerencsés gondolatom támadt. *Összeültem Kalmár Lászlóval, a film rendezőjével,* aki ekkor már hetek óta »emészlette« a forgatókönyvet s megmutattam neki a tervemet. Hosszan beszélgettünk róla s e megbeszélés eredményeként kisült, hogy *a ködíszlet nem felel meg a célnak.* A karzatoknak és a tetőszerkezetnek okvetlenül *deszkából* kell lenniök, hogy így *a termet rendbehozó színészek egyszerre többirányú munkát végezhessenek s e sokoldalúbb mozgalom jobban megmutassa buzgalmukat, a nagy célért való hevületüket, odaadásukat.* Így került tehát gerendaszerkezet a Rondellába, közös megegyezés alapján. Azt hiszem, jól került bele.

Megállunk.

— Szóval kollektív munka volt a díszlettervezés?

Bólint.

— Az elgondolásban igen. Kalmárnak is voltak elképzelései, nekem is, ezeket egyeztettük. Persze, e közben sokat vitatkoztunk, de ezek nagyon termékeny viták voltak.

— Mennyiben?

— Például abban, hogy *minden reális körülményt tekintetbe vettünk. Tervezés előtt mindig felmértük a mozgások határait, valóságos mozgási terveket csináltunk* s csak azután nyúltam a ceruzához. Így rengeteg felesleges munka esett el s a színészek bő teret kaptak a mozgáshoz. Ez az egyik. Másodszor: a »több szem többet lát« elve kiválóan érvényesült. Harmadszor: *gondolatainkkal megtermékenyítettük egymás fantáziáját,* állandóan hatottunk egymásra s *ebből mindig valami jó szintézis vagy éppen új gondolat, új megoldás született.* A tapasztalatok alapján az a meggyőződésem, hogy *a díszlettervezőnek a rendezővel való együttműködése az az ideális munkaforma, amelyet a jövőben követnünk kell.*

A legkedvesebb és a legbonyolultabb díszlet

Most még hosszan kifejti ennek a munkának az előnyeit — valóban rengeteg előnye van — aztán azt kérdezem:

— Mennyi idő alatt készült el a munkával?

— Azt hiszem, két és fél hónap alatt — gondolkodik el. — Pontosan, persze, nem tudom megmondani, hisz az ilyen munkának nincs pontos kezdete, sem pontos vége. Az ember még az utolsó pillanatban is talál valami igazítani valót.

— Melyik díszletét szereti legjobban?

Erre már azonnal és villanva válaszol:

— A Rondellát! Természetesen azt!

— És melyiken dolgozott a legtöbbet?

— Kétségtelenül a Korona-szálló udvarán. Mind között ez volt a legbonyolultabb. Látszania kellett a kapubejáratnak, a lépcsőfeljárónak a tornácra és Déryné szobájához, ezen túl helyet kellett kapnia a díszletben a vendégek kerthelyiségének, de úgy, hogy Déryné az ámbitusról odaszólhasson s ugyanakkor láthassa azt a kocsiszínt is, amelyet színpadnak és nézőtérnek ajánl. Ennek viszont akkorának kellett lennie, hogy a rögtönzött színpadon túl többszáz ember beleférjen. Végül is sikerült mindezt megoldanunk, mondhatom azonban, hogy a »Beszterce ostromát« kivéve, ez volt a gyárban a legnagyobb építkezés. Két műtermet kellett igénybe vennünk hozzá.

Czönd

— És most, hogy készen látja a filmet, mi a véleménye a díszleteiről?

— Hát..

De aztán elneveti magát.

— No, nem! — mondja. — A kritika már a közönségre tartozik.

S közben egy szénfejű kis cinke szorgalmasan kopogtatja kívülről az ablakot.

D. S.

Séta az építőművészeti kongresszus kiállításán

A NEMZETI MÚZEUM földszintjén nyolc termet foglal el a kiállítás. Három részre oszlik: a példaadó szovjet építőművészet alkotásait, a magyar építészet mai terveit és régi mestereink építményeit mutatja be.

Mai szovjet építőművészet. Moszkva, Leningrád, Tbiliszi, Alma-Ata... Az új épületek a technika minden vívmányának felhasználásával készültek és mégis teljesen belesimulnak a város régi és a táj ősi képébe. Mint egy keleti szőnyeg, olyan a taskenti »Rogyina« filmszínház homlokzata, apró, finom díszeivel. Hogy beleilllik környezetébe az örmény Jerevan kormányzósági épülete, oszlopaival, árkádjaival! Stílusban hozzáillesztették az előtte álló Lenin-emlékmű talapzatát is.

Sokan állnak a moszkvai Metro megállóinak fényképei előtt. Nagyobb csoport jön vissza ide a belső termekből is, mert ott a mi új földalattink terveit látták és most még alaposabban meg akarják nézni a Metrót: a Szverdlov-téri állomásnak a szó legszorosabb értelmében ragyogó szépségét, a Majakovszkij-téri állomás kiegyensúlyozott, széles boltíveit, a Kaluzsszkája-állomás egyszerű és mégis fantáziadús üvegtetejét. »Mintha selyemdrapéria volna« — mondja valaki erről a tetőről, a kievi állomás oszlopsorairól pedig a mesebeli Kővirág jut eszünkbe. Igen, a szovjet építőművészek kezében olyan engedelmessé vált a kő, a beton, a cement, mint a selyem, a szovjet építőművészek megtalálták a kő lelkét.

Építőművészeink új tervei azt mutatják, hogy kezdik megtanulni a szovjet mesterektől egész háztömböknek egyszerre való tervezését (például Zirc városának tervrajzai), ezzel kiküszöbölve a kiáltó stílusellentéteket. Így tervezik Sztálinváros-Dunapentele még névtelen utcáinak, a »B«-útnak, az »E«-útnak stb. házait is.

LEGTÖBB NÉZŐJE a budai Várnegyed helyreállítási terveinek van. Modellek és fényképek ismertetik ezt a nagyszabású tervet. A helyreállítási tervek között szerepel a győri »Apátúrház« rajza, amely a szép régi épület hatását lerontó üzlethelyiségeket eltávolítva, a ház stílusában renoválja a földszintet. Új homlokzatot terveznek a MAVAG régi, szürke, börtönszerű homlokzata helyére is, világos, oszlopokra emelt homlokzatot, a munka megbecsülésének egyik kifejezéseként.

A régi magyar építészet eredményeit látjuk a következő termekben, a régi pesti Városházát, a régi Dunapartot, sőt még a budai és visegrádi ásatások feltárta emlékeket is. Fényképfelvételek régi templomokról, régi kastélyokról, városaink nevezetesebb épületeiről — amellett, hogy segíti ez a kiállítás építőművészeinket stíluskeresésükben, hazafiságra is neveli a nézőt: aki kijön e kiállításról, nagyobb érdeklődéssel, nagyobb szeretettel nézegeti az útjába eső házakat.

A KIALLITAS RENDEZOI nagy és hasznos munkát végeztek. Néhány zavaró dologra azonban szeretnénk felhívni figyelmüket. Egyik a feliratok kérdése: sok esetben találkozunk helyesírási hibákkal, magyartalanságokkal, sőt felcserélt feliratlal (»Gyón, paraszthaz, XIX. század« és »Gyón, Halász Jenő kúriája«). Másik az, hogy több gondot kellett volna fordítani a tervrajzok elhelyezésére, vagyis ha azok egy építkezésre vonatkoznak, egy helyen is legyenek, — nem úgy, mint a dunapentelei tervrajzok, vagy a Kálvin-tér rendezésének tervei, amelyeket egymástól két-három terem távolságban talál a néző. Hiányolunk régi építészetünk bemutatásánál egy oktató célzatú csoportosítást (renaissance, barokk, klasszicista stílus szerint), amely hozzásegíthetné a kiállítás látogatóját, hogy még nyitottabb szemmel járjon ezután Budapesten és országunkban.

E. M.

Kitüntetések a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 34. évfordulója alkalmából

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 34. évfordulója alkalmából a Népköztársaság Elnöki Tanácsa a belügyminisztériumban, a helyi tanácsok munkájában, a közrendészet megszilárdítása érdekében, valamint a tűzrendészet terén végzett jó és eredményes munkájuk elismeréséül:

Soós László r. századosnak, Tóbiás Sándor r. őrnagynak, Barbai Kálmán minisztériumi főosztályvezetőnek, Kiss György osztályvezetőnek és Sebestyén László r. őrnagynak **a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;**

Barna József minisztériumi osztályvezetőnek, Stir Mihály min. osztályvezetőnek, Haraszti József min. osztályvezetőnek, Szabó Ervin min. osztályvezetőnek, Nagy László min. osztályvezetőnek, Ladvánszky Károly r. főhadnagynak, Kovács Tibor min. osztályvezetőnek, Tadler Géza r. századosnak, Márfi István r. őrnagynak, Gál Ferenc tűzoltó alezredesnek, Horváth Sándor tűzoltó őrnagynak, Palita Mihály min. főosztályvezetőnek, Szabó Gyula szakaszvezetőnek, Fehérvári Rezső vb. elnöknek (Bp), Barát István osztályvezető-helyettesnek (Bp.), Krasznai István r. őrnagynak (Bp.), Hlavács József r. századosnak (Bp.), Füstös József tűzoltó hadnagynak (Bp.) és Nagy Károlynak (E ső Bádogos és Szerelő Ksz., Bp.) **a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;**

Árvai Ferenc r. főhadnagynak, Pásztor Béláné hiv. vezetőnek, Botos Gyula min. főelőadónak, Gergelyfi József min. előadónak, Sajnovics János r. főhadnagynak, Matheidesz István r. századosnak, Kardos Gyula r. századosnak, Dorman Antal tűzoltó századosnak, Fogarasi József tűzoltó főhadnagynak, M. Molnár László r. alezredesnek, Számel Lajos r. ny. századosnak (Bp.), Bihari László vb. elnökhelyettesnek (Bp.), Ladós Mihály vb. titkárnak (Bp.), Árkai András r. őrnagynak (Bp.), Weisz Lajos r. főhadnagynak (Bp.), Pető Andor r. főhadnagynak (Bp.), Nagy 7. István tűzoltó őrmesternek (Bp.) és Ungár Bélánénak („Előre" Gyermekruha Ksz. Bp.) **a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;**

Németh Irén min. adminisztrátornak, Almási Ferenc min. főelőadónak, Földényi Sándorné min. előadónak, Szilágyi Ernő r. főhadnagynak, Makovecz István r. főhadnagynak, Peres János r. hadnagynak, Erdélyi Anna r. főtörzsőrmesternek, Horváth Károly tűzoltó hadnagynak, Harmath Istvánné tűzoltó hadnagynak, Horváth Imre r. századosnak, Krekó József r. hadnagynak, Stein Ék Irén vb. csoportvezetőnek (Bp.), Radeczki László vb. előadónak (Bp.), Kőszegi András r. századosnak (Bp.), Hingyi Imre r. főhadnagynak (Bp.), Körösi Andrásné ny. főhadnagynak (Bp.) és Petőfi József tűzoltó alhadnagynak (Bp.) **a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát adományozta.**

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az építészet terén végzett kiváló munkájuk elismeréséül:

Kisvári János minisztériumi főosztályvezetőnek és Keresmár Nándor igazgatónak (21 sz. Állami Építőipari Tröszt) **a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;**

Fendrik Ferenc sztahanovista kőművesnek (72/1. sz. Építőipari Vállalat), Klausz Gyula építészmérnöknek (Iparterv Vállalat), Pallay Tibor főmérnöknek (31. sz. Állami Építőipari Tröszt), Boyér Béla sztahanovista instruktornak (2. sz. Állami Építőipari Tröszt), és Bulla Ferenc díszpécsernek a **Magyar Munka Érdemrend ezüst fokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat;**

Szám Ferenc II. gépmesternek (Tatabányai Cement- és Mészművek), Biszega József kihordónak (Kerámiai Téglagyár), Mányoki László építészmérnök, építésvezetőnek (71/2. sz. Építőipari Vállalat) Trényi Mária építésztechnikusnak (73/1. sz. Építőipari Vállalat), Tamás Gyula villanyszerelőnek (Győri Villanyszerelő Vállalat), Weiner Tibor építészmérnöknek (Városépítési Tervező Iroda), László József kőművessegédnek (23/4. sz. Építőipari Vállalat), Borbándi András kőművesnek (26. sz. Állami Építőipari Tröszt), Molnár Imre díszpécsernek (Építésügyi minisztérium), és Lupinek József kőművesnek (43. sz. Állami Építőipari Tröszt) **a Magyar Munka Érdemrend bronz fokozatát és az ezzel járó 1500 forint pénzjutalmat;**

Zoltán László igazgatónak (Pécsi Tervező Iroda), Felhősi Ferenc sztahanovista főépítésvezetőnek (26. sz. Állami Építőipari Tröszt), és Farkas Antal főmérnöknek (Építésügyi minisztérium) **a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;**

Rónai Sándor főmérnöknek (Általános Szerelő Vállalat), Erős Imre okl. építészmérnöknek (23. sz. Állami Építőipari Tröszt), Korpás Miklós ácsnak (25. sz. Állami Építőipari Tröszt), Éber István statikusnak (Építésügyi minisztérium), Juhász Ferenc igazgatónak (Vasbetonipari Vállalat) és Juhász Pál állványozó brigádvezetőnek (42. sz. Állami Építőipari Tröszt) **a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;**

Gottlieb Teréz sztahanovistának (Eternit Művek), Simon János műszaki vezetőnek (Újlaki Téglagyár), Biringer Imre főmérnöknek (Épületanyagfuvarozó Tröszt), Sárközi Anna gépkezelőnek (73/4. sz. Építőipari Vállalat), Vidocs Piroska segédmunkásnak (Villanyszerelő Vállalat), Röpl János építésvezetőnek (23/4. sz. Építőipari Vállalat), Somogyi Pál építészmérnök, díszpécsernek (Építésügyi minisztérium) és Hajnóczki Margit segédmunkásnak (41. sz. Állami Építőipari Tröszt), **a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;**

Dancsó Istvánnénak (Békésmegyei Téglagyári Egyesülés), Kovács József művezetőnek (Betonvasfeldolgozó Vállalat), Bezdi József sztahanovista ácsnak (72/1. sz. Építőipari Vállalat), Szalay Gábor építészmérnöknek (Mezőterv), Szűcs Károly Gyula asztalosnak (Kőbányai Épületasztalosipari Vállalat), Meitner Lipót építészmérnök, díszpécsernek (Építésügyi minisztérium), Szabó Lajosné sztahanovista vasvázkötözőnek (Vasbetonipari Vállalat), Ország József sztahanovista brigádvezetőnek (44. sz. Állami Építőipari Tröszt), Riba Géza asztalosnak (Egyesült Épületasztalosipari Vállalat) és Goda László ácsnak (21/2. sz. Állami Építőipari Vállalat) **a Magyar Munka Érdemérmet adományozta.**

(MTI)

Száz kínai művész a Művészeti Szövetségek Házában

A pénteki napon a Művészeti Szövetségek Házában a Kultúrkapcsolatok Intézete tapasztalatátadást rendezett a Magyarországon tartózkodó kínai művészek számára. Mintegy 100 kínai művész jelent meg a tapasztalatátadásra, — főleg azok, akik Kínában kultúrcsoportok, kultúriskolák vezetésével és kultúrpolitikával foglalkoznak —, hogy meghallgassák a különböző magyar művészeti szövetségek képviselőinek referátumát az illető szövetségek munkájáról. A tapasztalatátadás folyamán a magyar Zeneművészeti Szövetség, a Táncszövetség és a Színház és Filmművészeti Szövetség tevékenységét ismertették a kínai művészekkel, akik élénken érdeklődtek a referátumok iránt és igen sok kérdést tettek fel a magyar művészeti szövetségek képviselőinek. A tapasztalatátadások folyamán különös hangsúllyal merült fel a »komoly« és »könnyű« műfaj viszonyának, a művészek politikai és szakmai tanulásának, a szövetségek és a szakszervezetek kapcsolatának kérdése.

A konferencia végén a kínai művészek nevében *Cou Vei-C.* köszönte meg a magyar művészeti szövetségek tapasztalatainak átadását, majd a Kultúrkapcsolatok Intézete részéről *Vértes György* zárta be a sikerült konferenciát. Hangsúlyozta, hogy ez a konferencia is tovább mélyíti a kínai és magyar nép tettekben, egymás megismerésében megnyilvánuló termékeny barátságát.

*

A Magyar Állami Népi Együttes tánccsoportja pénteken délután vendégül látta a Kínai Ifjúsági Művészegyüttes táncosportját. Az Állami Népi Együttes megtanítja a kínai táncosokat az »Ecseri lakodalmas« című magyar népi táncra, a Kínai Ifjúsági Művészegyüttes táncosportja pedig betanítja az Állami Népi Együttes táncosainak a »Selyemtánc«-ot. A próbák pénteken délután kezdődtek. *(MTI)*

Kiváló szovjet zenei alkotások a rádió szombati és vasárnapi műsorán

A rádióban november 5-én kezdődött meg »A szovjet zene ünnepi tíz napja«, amelynek során kitűnő szovjet műveket mutat be a rádió a magyar dolgozóknak. Az ünnepi sorozat szombati és vasárnapi műsorában a szovjet zene gazdag tárházának egész sor kiváló alkotása szerepel.

Szombaton reggel *Dunajevszkij* legszebb filmdalait közvetíti a rádió, délelőtt hangfelvételről hallhatja a közönség *Rachmanov:* »G-moll szonátáját«, Alekszandr *Vlaszov* és Lev *Oborin* előadásában. Délután a Kossuth-adón *Nyecsajev,* a kiváló szovjet művész dalokat énekel, a Petőfi-adón pedig *zenetörténeti előadás* hangzik el a multszázadi orosz kamarazenéről, az orosz muzsikának erről az érdekes koráról. Az előadást *Ljevaseva* szovjet zenetörténész írta. 17.10-kor a Kossuth-adón *Ivanov:* »VI. szimfóniáját« közvetíti a rádió, ez egyúttal a mű magyarországi bemutatója is lesz. Este, 19.30-kor *Mejtusz:* »Ifjú gárda« című operájának legszebb részleteit közvetítik. »A szovjet kolhozok életéből« című műsorszámot a szovjet kolhozparasztság boldog, vidám életét kifejező dalokból, zeneszámokból állította össze a rádió.

Vasárnap délután a Petőfi-adón lesz Galina *Barinova* hegedűművésznő hangversenye, a Kossuth-adón a rádióénekkar ad elő orosz és szovjet kórusműveket. Este a rádió tánczenekara szovjet számokat játszik, majd az operakedvelőknek ad hangversenyt a rádió legnevesebb multszázadi orosz zeneszerzők műveiből. A »*Sztálindíjas művészek játszanak*« című sorozatban *Ivanov,* a hazánkban is járt kitűnő szovjet művész énekel, a Petőfi-adón *orosz és szovjet zongoraművéket* közvetít a rádió. 23.10-kor a Kossuth-adón kerül sor a *Fővárosi Zenekar hangversenyére.* A zenekart Kirill *Kondrasin* vezényli, közreműködik Daniel *Safran* (gordonka).

A DISZ üdvözlőtávirata a DIVSZ-hez

»A dolgozó és tanuló magyar ifjúság forró testvéri szeretettel üdvözli a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséget sikerekben és eredményekben gazdag fennállásának hatodik évfordulója alkalmából.

A magyar ifjúság szereti világszervezetét. Büszkék vagyunk arra, hogy tagjai vagyunk és nagyszerű céljának — a béke megvédésének — harcosai lehetünk. Büszkék vagyunk arra, hogy nagyszerű szervezetünk élén a kemény harcokban megedzett hős lenini-sztálini Komszomol halad. Büszkék vagyunk arra, hogy vállvetve harcolhatunk a népi demokráciák ifjúságával és az imperialista elnyomás alatt sínylődő országok és gyarmatok békeharcos fiataljaival.«

A DISZ üdvözlőtávirata a Nemzetközi Diákszövetséghez

»A Nemzetközi Diákhét alkalmából a magyar dolgozó és tanuló ifjúság forró testvéri szeretettel köszönti a Nemzetközi Diákszövetséget. A magyar ifjúság — közte a diákfiatalság —, amely nagyszerű jövő előtt áll és szabadon fejtheti ki képességeit nemzete és a maga javára, a Nemzetközi Diákhét ünnepére fokozott békeharccal, termelési és tanulási munkájának további emelésével készül, hogy ezzel is erősítse a béketábort.«

— **A világ ifjúsága,** közöttük a magyar fiatalság is, november 10-én ünnepli a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség megalakulásának hatodik évfordulóját. Ebből az alkalomból a magyar fiatalok a fővárosban és a vidéken ünnepi békegyűléseket rendeznek, amelyeken felszólalnak a DIVSZ vezetőségének tagjai is.

Vezető szakorvosok működnek az Egészségügyi Minisztériumban

Az egészségügyi minisztérium egyre hatékonyabban irányítja az egészségügyi intézményeket és mindjobban megszervezi a szakfelügyeletet és az ellenőrzés rendszerét.

A minisztérium szakfelügyeleti rendszerének kiépítésére szovjet tapasztalatok alapján olyan szakorvosokat vonnak be a minisztériumba, akik alaposan ismerik a legkorszerűbb gyógyító-megelőző eljárásokat és elméleti és gyakorlati ismereteiket kórházaink működésének megjavítására tudják fordítani. A minisztériumban legutóbb, mint vezető sebész, dr. Rubányi Pál egyetemi tanár és mint vezető belgyógyász, dr. Gömöri Pál egyetemi tanár vette át e két szakorvosi munka felügyeletét. A gyógyító-megelőző munka színvonalának emelésére elsősorban vezető (megyei) kórházaink ügyeivel foglalkoznak, rendszeres kiszállásokkal ellenőrzik a különböző egészségügyi intézmények szakmai munkáját és rendszeresen részt vesznek a szakmai kiképzésben és továbbképzésben.

— **Gazda-mozgalmi kiállítást** rendezett a közlekedési- és postaügyi minisztérium anyaggazdálkodási csoportja. Bemutatják azokat az eljárásokat, takarékos anyagfelhasználást, amelyek sokszázezer forintot jelentenek népgazdaságunk számára. A kiállítás a Hídépítő Vállalat, Király-u. 65. szám alatti kultúrtermében tekinthető meg.

tollheggyel

Örömmel üdvözöltük, hogy néhány héttel ezelőtt ismét átkereszteltek néhány mozit. »Vesta«, »Elit«, vagy »Savoy« helyett valóban közelebb állnak hozzánk és a szívünket is megdobogtatják a »Pentele«, »Tanács«, »Vörösmarty« nevek. Ha már azonban helyes változtatásokat hajtunk végre — stílusosságunkban legyünk következetesek!

Az Üllői-úti volt Savoy-mozit most Vörösmarty-filmszínháznak hívják. Ezt hirdeti a mozi homlokzata fölé nemrég kitett új neon-felirat is. Ez a felirat azonban — nyugodtan hirdethetné továbbra is a »Savoy«, vagy a »Plaza«, vagy hasonló, amerikai bárok elnevezésére emlékeztető nevet, minthogy formai megoldása pontosan olyan, mint egy kocsmáé, vagy egy amerikai báré. Lehet, hogy akik kiakasztották, azt gondolták: ez jobban illik egy mozihoz. Véleményünk szerint azonban semmiesetre sem illik egyik legnagyobb klasszikusunkhoz, a »Szózat« és a »Gondolatok a könyvtárban« költőjéhez.

Kis- és apróhirdetések

Milyen hirdetés?	Köznap	Vasár- és ünnepnap		
		Csak vidék	Csak Budapest	Összes példány
*Apróhirdetés szavanként ...	0.60	1.40	1.40	1.80
*Keretes apró szavanként ...	1.—	2.20	2.20	2.50
Kishirdetés m/m-ként.. ...	1.20	2.60	2.60	3.—

* A legkisebb hirdetés 10 szó. — Az első és minden vastagon szedett szó kettőnek számít. — Telefonszám betűvel = 4 szó. — Álláskeresőknek 50% engedmény. — Szombaton a vasárnapra feladott kis- és apróhirdetések után 25% felárat számítunk. — Közhasználatú szavak rövidítéseinek a jogát fenntartjuk magunknak.

Hirdetési osztály: VII. Lenin-körút 9—11. Telefon: 221—293. Vidékiek a hirdetési díjat csekken (61.080. sz.), vagy postautalványon küldhetik be.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel: a Lapkiadó Vállalat igazgatója
Szerkesztőség: VII., Lenin-krt. 9—11. Telefon: 221—285.
Kiadóhivatal: VII., Lenin-krt. 9—11. Telefon: 221—285.
Hirdetési osztály: VII., Lenin-krt. 9—11. Telefon: 221—285, 221—293.
Hirdetési osztály csekkszla. száma: 61.080.
Előfizetés: Posta Központi Hírlap Irodája. V., József nádor-tér 1. Telefon: 180—850.
Személyes ügyfél-szolgálat: V., Roosevelt-tér 5—6.
Előfizetési díj egy hóra 12 Ft, negyedévre 36 Ft.
Athenaeum Nyomda, Fv.: Soproni Béla.

BERENDEZÉS

BÚTOR

Kárpitozott bútorait átalakítom, megjavítom olcsón. Tóth kárpitos, — Bródy Sándor-u. 46.

Vennék kétajtós szekrényt, két ágyat, íróasztalt, konyhaszekrényt priváttól. Délelőtt: 180—517, délután 334—340. Gerlóczy-utca 11. Román.

Kifogástalan hálószoba és kombináltszoba kétrészes szekrénnyel jutányosan eladó. Bajcsy Zsilinszky út huszonkettő félem. egy.

Kétszemélyes rekamié prima állapotban, grammofon, lemezekkel eladó. Délután kettőtől. Újpest, Kossuth-utca 74. földszint egy.

Gyönyörű kombináltszoba kétrészes szekrénnyel és háló jutányosan eladó. Hársfa-utca huszonhét, fsz. 10

Rekamié, fotel, szék, szelon, mindennemű ülőbútor javítását, készítését, átdolgozását, átalakítását vállalom Kárpitosműhelyben, Király-utca nyolcvankilenc.

Kétrészes diófabarna kombinált szekrény eladó. Vajdahunyad-utca 41. házfelügyelő.

Kombinált szekrény kétrészes diófából olcsón eladó. Tóth, Hársfa 26.

Könyvespolcot nagyméretűt, uriszobába, kisméretűt gyerekszobába keresek. 125-207. Weinberg, Teleki Pál 22.

Rekamier és minden kárpitosmunkát, javítást vállal kárpitos, Zichy Jenő-u. 33.

Ha jó kárpitosmunkát akar jöjjön Schiffhez, Szent István-krt. huszonhat. Alakítások, javítások.

Gyermekkocsi, vasbútor, ágysodrony javítást, festést vállal. Prohászka, Zichy Jenő-utca 46.

Hálószobát vennék priváttól. Németh István, Király-u. 84 Tel.: 428—460.

Kombinált szoba kétszemélyes rekamiéval darabonként is eladó. Rákóczi-út 27/A. I. 4. Adler.

Kárpitosmunkát készítek. Javítást vállalok. Elsőrendű minőségben. Horváth Mihály-tér (volt Mária Terézia) tizennégy. — Kárpitos.

Garnitúra, fotel, finom asztal, tükrök csillár, könyvek eladók. XI. Kruspér-u. 3. II. 25.

Foteltisztítás
specialistája
NEO - COLOR
Tel.: **185—205.**

Barokk és patent garnitúrát kétszemélyes rekamiéval készítek és mindennemű kárpitos munkát vállalok. Györffy, Hársfa-utca 34.

Fehérneműszekrény eladó. Megtekinthető reg. 8—19 és d. u. 4—6 II. Mártírok-útja 15. IV. 1. Szilárd.

Lakásmegosztásból kifolyólag kombináltszekrényemet, garnitúrát kölcsönadnám. „Megbízható 71" je ig. Hirdetőirodába, Bajcsy Zsilinszky 29.

Keresek megvételre egy 135x50 cm-nél nem nagyobb alapterületű modern három vagy kétajtós festett előszoba szekrényt. — Ajánlatokat: Bocskay-utca egy. B. lépcső, VI. 3. címre.

I/a. epedás rekamié, két fotel, három tűl kézimunka függöny kettőnegyvenes ablakra, gyapjú mocket szelőntakaró eladó vasárnap ötig. Apponyi-tér 4. I. 1/b.

Ebédlőasztal és tálaló magánostól olcsón eladó. Mártírok-útja 15. Házfelügyelő.

Ebédlő, angol mahagoni 13 darab nyolcért eladó. Sztálin-út 4. II. 5. (Háromszáztíz háromszáznyolcvan.)

Gyönyörű diógyökér neobarokk műbútorok eladók. Markó hét, IV. ök. Megtekinthető vasárnap délelőtt nyolctól tizenegyig, délután háromtól ötig.

Modern sima ebédlő konyha berendezés, egy háromajtós szekrény eladó. Wesselényi 40. I. em. 5.

Modern tölgyfa íróasztal süllyesztett írógéppel prima állapotban és egy csillár eladó. Kiss József-utca 28/a. **II. 3.** este 7 után.

Költözködés miatt kisipari háromajtós diószekrény, kétszemélyes rekamié, ülőbútorok, tükör, dinerek darabonként is eladók. 331—297. Dellej-utca 28.

Prima bőrgarnitúra eladó. Megtekinthető 10—1-ig Kispest, Nyáry Pál-utca 1/a.

Eladó priváttól-privátnak műbútorok, plüsgarnitúra nagyobb kerekasztallal, két bergerfotel, könyvszekrény, zsúrkocsik, lakkcsizolt garnitúra epedás rekamiéval, egyajtós szekrénnyel, beépíthető gardrobszekrény, konyhaberendezés, jégszekrény, speizszekrény. Megtekinthető **kizárólag vasárnap** délután négy és nyolc óra között Király-utca ötvenegy, IV. 32.

Valódi Schöberl fotelágyakat modern formában, elsőrendű kivitelben készít, javít Schöberl Róbert. Új címem: Váci-utca ötvenkettő.

Festett magyaros asztal, székek, tányérok, írásos szőttes terítők, takarók eladók. Nagyboldogasszony-útja 36. I.

Kombinált szekrény szép erős kisipari munka. Kiss, Dandár-utca 26. II. 5.

Különleges kétszemélyes fekhelyeket készít Varga Kálmán. Király-utca 91. Izabella-utcai oldal. Telefon: 425—520.

Kétajtós szekrényt jó karban priváttól vennék, stíldarab előnyben. 381—530. Vasárnap délután hattól, hétfőn délelőtt. Kossuth Lajos-utca 3.

Hálószoba finom sötétdió kombinált szoba, ruhaszekrények, négyes Wertheim-kassza eladó. Bajnok-utca 17. Bársony.

Használt kárpitozott bútorait átalakítom, megjavítom. Wesselényi-utca huszonegy. Kárpitos.

Kétszemélyes használt rekamié, egy Singer varrógép eladó. Wesselényi-utca 26, földszint 1.

Különlegesen jókivitelű műbútor barokk szobát kétszemélyes rekamiéval, szép stíluson, kevésfaragású kivitelben, még egy példányban tudok készíteni. régen leszabott anyagomból. — Egyes részek már készen megtekinthetők. Szabó László, Molnár-utca 11.

Egy jó állapotban lévő francia háló priváttnak eladó. Nagyfuvaros-u. 3/a. III. 19. Zsigri.

Barokk franciaágyas garnitúra prima minőségben, műbútor, sürgősen eladó. Landler Jenő-u. 14. fsz 1.

Háromajtós szekrényt (lehetőleg angol barokk), ugyanilyen asztalt és két széket vennék. Telefon ½10-től 5-ig: 310—021. Leninkörút 85. Vámos.

Műbútor barokk hálószoba, háromajtós szekrénnyel, duplaággyal, stb. bútorok alkalmi árban eladók. Stoczek-utca 11. II. 3. Müegyetemnél. Megtekinthető vasárnap.

Hálószoba bútort vennék jó minőségűt priváttól. Sáray, Dembinszky-utca 48.

Ruhaszekrény Mária Terézia nagyméretű fehérneműs ruhára, 1 Bieder. kanapé, 4 szék, 2 fotel, 1 asztal csak 2—8 között XI., Minerva-utca 1/a. I. 458—730.

Gyönyörű háromméteres szekrényemet eladom. Zichy Jenő-utca 44. I. 8. Vasárnap is.

Kombinált szekrény, rekamié, könyvszekrény, antik székek, fotelek, konyhakredenc. Vasárnap is. 456—401. Verpelétiút 24.

2 rekamié és egyéb eladó. Abonyi-utca 3. földszint 1.

Prima hálóbútor priváttnak eladó. Hunyadi-tér 11. I. 17.

Kombinált szobát, esetleg kombinált szekrényt, rekamiét székekkel vennék priváttól privát. Ó-utca öt. — Házfelügyelő.

Kombinált szobát és konyhabútort keresek megvételre. Murányi-utca 17. I. 2. Telefon: 225—199.

Sötétzöld bőrgarnitúra jó állapotban eladó. Megtekinthető délután 3 órától: József-körút 64. III. 27.

Szétnyitható asztal székekkel eladó. V. Bástya-u. 12. I. 4.

Kétajtós fehér szekrény eladó. Rákóczi-út 27/a. IV. 1.

Kétrészes kombinált szekrény nagyon szép eladó. VIII. Kabók Lajos-u. 3. fszt. 3.

Prima modern kárpitozott garnitúra olcsón. Szombat, vasárnap: XI. Rezeda-utca 3. házfelügyelőnél.

Asztal tölgyfából négyszögletes eladó. — Péteri, Lovag-utca három első em. egy.

24 lángú hollandi bronzcsillár eladó. — Hadapród-u. 15. fsz. 1.

Antik subló tetején írószekrénnyel és kétajtós antik ruhaszekrény eladó. Dimitrovtér 2. II. 2. Surányi.

SZŐNYEG

Szőnyegjavítás, tisztítás olcsón művészien háznál is. Várlakiné, Rákosszentmihály, Pichler István 108. sz.

Perzsaszőnyeg nagyobb-kisebb hozzávalóértőnek eladó. Rákóczi-út 86. Walter.

Szőnyegek szakszerű javítása, tisztítása Brandlné, Podmaniczky-utca 17. I.

Perzsaszőnyeg Moszul priváttól olcsón eladó. Hétfőn reggeltől hatig. — Atkáry. II. Bimbó-út 19.

3x4 m szmirna szőnyeg eladó. Érdeklődni: VIII. Berzsenyi-u. 4. Házfelügyelőnél.

EGYÉB BERENDEZÉS

Vogel csillárkészítő címe: VIII. Horváth Mihály (Mária Terézia) tér egy.

Használt festetlen rekamiérváz, rugós ágybetéttel és 3 lószőrmatrac eladó. Megtekinthető ma délután és vasárnap Sütő-utca 2. II. 8.

GÁZTŰZHELY fehér zománcozott jó karban eladó. VIII., Szeszgyár-utca 5. I. 7.

Kokszkályha eladó jó állapotban. Budafoki-út 32/E. I. 1. Vasárnap tíztől kettőig, csütörtök és pénteken este hattól hétig.

HANGSZER

ZONGORAHANGOLÁST

szakbírálatot szakszerűen végez Bartos Dezső, Laubergerné Gloss tanítványa. — Eötvös-utca 23/b. sz. 112—110.

Tangóharmonika javítását, hangolását vállalom. Hámori Károly Dembinszky-u. 52. I. 18

Tangóharmonikát vennék sürgősen magánostól! Lenkei, Pengő-utca 6. 423—330.

Tangóharmonikát vennék sürgősen priváttól. Ráday-utca 11, II. 11. Grosz. Telefon: 380—033.

HANGSZERKÉSZITŐ ÉS JAVITÓ SZÖVETKEZET Lenin-körút 14. (Tel.: 223—303.)
Zongorák javítása, hangolása, karbantartása! — Szakbecslés

Tangóharmonikát vennék sürgősen priváttól. Ráday-utca 11. II. 11. Grosz. Telefon: 380—083.

Tangóharmonika, nyolcvanas, váltós, eladó. Sziget-utca 15/b. II. 6. Márton.

Bérbeadnám angol mechanikás zongorámat. Munkás-utca 16. Rosner.

Hohner tangóharmonika csak privátnak eladó. Telefon csak vasárnaptól 121—244. Klotild-utca 12/b.

Tangóharmonika 32-es eladó. IX., Háman Kató-u. 30. III./e. 37. Némethné.

His Masters grammofon és lemeztartó szekrény eladó. Sallai Imre-utca 21. II. 3. Egész nap.

Harmonika javítás, hangolás. Cser Károly, Rákóczi-út 61. I. 1.

Bérelnék pianinót, jól fizetek. Cím: Szabados, Jánosháza.

Cselló eladó, Cardőr zongora bérbeadó. — 4—8-ig: Fajt Irén, X. Örmény-u. 8.

Hohner 32 basszusos prima tangóharmonika eladó. Nagytemplom-u. 8. Patak.

RÁDIÓ

Rádiójavítás gyorsan szakszerűen. Csala, VI. Bajcsy Zs.-út 17.

Tökéletes rádiójavítás Póth rádiómüszerésznél, Dohány-utca 41. Telefon: 421—674.

FOTÓ, OPTIKA

Voigtländer Bessa vadonatúj, 1:3.5 Scopar, tokkal eladó. 150—586. Böszörményi-út 19/a.

Távmérős Weltini Xenar 1:2.8, vadonat új, eladó. XIII. Fürst Sándor-utca 10. III. 3.

Ciné exakta 1—2 optikával és tartozékkal eladó. Szombat reggel 8—9-ig Tel: 221—760. Lenin-krt. 66.

Rolleiflex Tessar lencsével eladó. Sz. XII. Alkotás-utca 77. fszt. 4. Vasárnap egész nap

RUHÁZAT

Női télikabát, szövetruhák eladók. Dob-utca 46/b. II. 3. öt óráig.

Loden,
BALLON SZÖVET, női kabát és kosztüm különlegességek készítése mértéktek szerint.
Garai női szabónál, Rákóczi-út 10. I. 3. Telefon: 424—084.

Eladó szürke női télikabát valódi nutria béléssel nagyobb méret. Vasárnap egésznap, hétköznap négytől. Ferenc-körút 27. III. 26.

Kislány télikabátok, egyéb gyermekholmik eladók. Sztálin-út 4. II. 4.

Keresek 36-os gyermek hócipőt. Telefon: 404—915. Pozsonyi-út 34.

Keresek 34-es leány korcsolyacipőt korcsolyával. Telefon: 404—915, Pozsonyi-út 34.

Gyermek irhabunda 75 hosszú eladó. Telefon: 404—915. Pozsonyi-út 34.

Férfikabát, zakó, 42-es cipő, nagy disznóbőr bőrönd, gyermekkabát szőrmebéléssel, perzsamuff, ezüstróka bundagallér, estélyi ruha, 38-as bársonycipő, modern ezüstcigarettatárca, univerzális villanygrammofon lemezekkel privátnak eladó. Divatszalón. XI., Vincellér-utca 37.

Szilbunda prima, jó állapotban, kis, karcsú alakra priváttó privátnak 1200.— Ft. XIV., Laky Adolf-utca 3. földszint 2.

Ezüstrókakepp nagyon szép eladó. Pannónia-utca 24. kalapüzlet.

Csikóbunda középtermetre priváttól eladó. Baross-utca 50, földszint 1.

Világos pézsma kulitélikabát eladó. Peterdy-utca 37. I. 14.

Prima gyapjú kosztüm, csodás bársonypuha, svájci férfisvetterek. Száznyolcvanöt — száztizenöt. Szervita-tér 5.

Prima fekete női télikabát perzsagallérral: Gyarmat-u. 11. Lőcsei.

Perzsabunda középtermetre eladó. Faragó, Lövölde-tér 2. Tel.

Fekete panofix bunda kifogástalan, priváttnak eladó. Újpest, IV. Zichy Mihály-u. 26. Istvántelek.

JÁRMŰ

Betegtolókocsi eladó. Rákospalota, Bercsényi 114.

Női kerékpár krómozott prima állapotban eladó. Teleky Pál-u. 17. üzlethelyiség.

Alig használt 125-ös Zetka motort veszek. Cím: Szabados, Jánosháza.

Női kerékpár eladó. Érdeklődni 10—2-ig. — Telefon: 342—297.

125-ös Csepel eladó. — Somogyi Béla-út 3/c. Fodrász üzlet.

GÉP, SZERSZÁM

Megvételre keresünk 12 m²-es daraszenes gőzkazánt, 2.7 m²-es melegvízkazánt, acéllemez- vagy öntöttvas radiátorokat, bordáscső fűtőtesteket, 500 és 100 1-es boylert. Telefon 3—6-ig: 113—017.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Fatetős 16 méteres téglaépület anyaga eladó. IX., Soroksári-út harminc. Házfelügyelő.

Használt ajtó, ab'ak készítést vállalok. — Anyagom van. Asztalos, Hungária-körút nyolcvanhat.

2 drb. egyszárnyas ajtó, 3 pár 100x135-ös ablakszárny, egy kerekes járóka eladó. Telefon: 365—047. Labanc-út 22/b.

Ablak, ajtó, padló, betonvas, szurok eladó, VI., Lendvay-utca 7.

Ajtók, ablakok készítését vállalom. Asztalosmester, Miskolczy-utca 112. T.: 296—628.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Töltőtollát harminc éves szakműhelyemben megjavítom, v. becserélem. Lenin-krt. húsz. Gergely.

Üstház, üsttel és csikótüzhely teljesen jó állapotban. Rákospalota, Thuróczy-u. 38. Vasárnap 12—2-ig.

Elsőrendű köszörűkő asztaloskő 1.50 fillér kilója. Ács György, Veszprém m. Rezi.

Egy (Unió 114.) folytonégő kokszfűtésű kályha eladó. Üzlet vagy termek fűtésére alkalmas. Csepel, Fürst Sándor-u. 16. (Bánki.)

Fürdőkályha karikát keresek. Felül 12, alu 15 collosat. Erdész Ignácz, Lónyai-u. 18/b.

Doxa zsebóra, antimagnetipue, modern, egészen lapos, nemes chróm tokban ötszázötvenért eladó. Sziget tizenegy, harmadik kettő. Négyet csengetni. Hétfőn háromtól ötig.

Cserépkályha szétbontva eladó. II., Mandula-u. 25. II. 1.

Egy 90 lit. Bosch hűtőszekrény eladó. Telefon: 150—373. Fillér-utca 95.

Kályhák, kerékpár, porszívó, csizmanadrág, papírdobozok, darálógép eladók. 422—602, este. Dob-utca 45.

Bután gázpalackot keresek, cserébe kokszot adok, vagy fogat készítek. Tel.: 114-437.

Egy kétaknás Héber kályha eladó. Telefon: 386—083. Váci-utca 37.

Fekete asztali tűzhely majdnem új eladó. — III. Verhovina-utca 6. (7-es villamos és 37-es busszal.)

Gázkályha eladó. Érdeklődni: VIII. Bercsényi-u. 4. Házfelügyelőnél.

Express Heating kályha-kandaló és vaskályha eladók. XIV. Bácskai-utca 12. Szekeres.

Eladó egy gáztűzhely és egy autógeizer. — Telefon: 340—160. Bálint.

Ágyneműt, tollat vennék. Akácfa-utca 45. II. 1. Tel.: 139—478.

Fürdőkádat, kályhát, mosdót és csempét veszek. Telefon: 385—028. Váci-utca 37. félemelet 2.

Szőllőoltványok! Kettőévesek olcsón rendelhetők. Szőllőtelepítését vállalom. Kiss Szőllőtelep, Abasár.

Fürdőkályha eladó. — III. Knur Páné-utca 34. Házfelügyelőnél.

Hatszemélyes Zsolnai étkészlet, fehér selyem damaszt ágyhuzat (12 db.) eladó. — Thököly-út 13. II. 14.

Eladó Salgótarjáni Perpetuum folytonégő kályha 1000.— Ft.-ért. Újpest, Nagy Sándor-utca 7.

Zephir ká'yha tüzifára jogosult, kifogástalan karban, priváttnak olcsón eladó. — Sztálin-út 98. I. 9/B.

American Union koksz-kályha, fehér zománc tűzhely eladó. Veres Pálné-utca tiz. III. egy.

Nova gyártmányú 3 lapos sütős villanytűzhely eladó. XI., Bocskay-út 17. V. 1.

Gáztűzhely fehér zománcozott háromlángú, igen jó állapotban eladó. Mártírok-útja 29. V. em. 2.

Hajóskoffer bőrből magánostól eladó. — Mártírok-útja 15. házfelügyelő.

Eladó japán stílusú citromfa hálószoba, öntött vaskályha, tizedesmérleg súlyokkal, két üvegezett ablakráma. Vasárnap, hétfőn 9—5-ig. XIII., Máglya-utca IV. épület I. 142. (Városi házak.)

Földön álló kovácsolt vas állólámpát vennék priváttól. Tőkés, Éva-utca 17.

Maort kályhát vagy égőfejet és népfőzőt vennék, esetleg tank nélkül is. Házgondnok: 256—930.

Kályha, Neo-Calor, kitűnő fűtésű eladó. Csáky-u. 3. III. 17. — hétköznap 16—17½ óráig.

Szénnel fűthető, samottal bélelt vaskályha eladó. Madách Imre-út 9. IV. 2.

Neptun kályha vörösréz eladó. Király-u. 99. Házfelügyelő.

Nagy fűtőképességű samottbetétes öntöttvas kályha eladó. II. Pajzs-u. 7. földszint.

Öt vászonlepedő, ágyterítő, futószőnyeg, vasárnap (10—4-ig). — Telefon: 111—536.

Kombinált szoba, rádió, jégszekrény eladó. XIII, Pozsonyi 49. IV. 3.

Haidecker rendelt drótkerítés kapuval, 25 méter, 1.70 magas eladó. Faragó, Lövölde-tér 2. Telefon.

ALBÉRLET

Utcai szoba bútorozva férfinak kiadó Budán. Bocskay-út 82. félemelet egy.

Kis bútorozott udvari szoba kiadó. Kertész-u. 42—44. V. 3.

Bútorozott szobát fürdőszoba- és konyhahasználattal keres dolgozó házaspár december 1-re Budapest területén. Levélben: VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 17/III. 35. Lehoczky.

Budán elegáns etagefűtésű utcai szoba, bérvillában, pozicionált magános dolgozónak kiadó. XII. Stromfeld-út 39. Székely.

Előszobából nyíló bútorozott kis szoba, idősebb érte miségi férfinak kiadó. Soroksári-út 56. II. 14.

Albérleti üres, legalább 5x5 méteres szobát keres dolgozó házaspár. Értesítést: 7008 sz. Vállalat, Akadémia-utca 9. III. em. kérek.

Bútorozott vagy üres szobát keres két dolgozó férfi. Levél értesítés: Mátyás-utca 8. földsz. 2. Görög.

Különbejáratú központi fűtéses bútorozott szoba magános férfinak. Fürj-u. 14/b.

Budakeszin, Érdligeten, Alagon egyedülálló garanciaképes, sokat távollevő értelmiségi bútorozott v. üres, lehetőleg összkomfortos szobát keres novembertől januártól állandóra. — Házfelügyelő, Szent Anna-utca 4.

Különbejáratú bútorozott egy férfinak kiadó. Németvölgyi-út 108. Házfelügyelő.

Dolgozó fiatalember bútorozott szobát keres belterületen 250-ig. Szondy-u. 95. IV. 1. — Erdei István.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Hétvégi üdülésre szoba kapható. Hármashatárhegyi kávézó.

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

Bármilyen szakmában O. M. B. vizsga előtt álló önálló időelemző hozzájárulással helyet változtatna. „Szorgalmas 9755" jeligére főkiadóba.

Aruszállító küldöncöt felveszek. 40 évesnél idősebbek jelentkezzenek. Teleki Pál-u. 20.

Gépkocsivezető személy- és teher vezetői igazolvánnyal, hosszú bizonyítványnyal, többéves vezetői gyakorlattal állást keres. Személy- vagy teherkocsira. „Megbízható vezető 9777" jeligére főkiadóba.

KÁRPITOSOKAT
felveszünk.
BUDAPESTI KÁRPITOSÜZEM, Budapest IX., Márton-utca 34.
Jelentkezés 7—4-ig a portánál.

Árukihordó triciklihez felvétetik. Vidéki Kötöttárugyárak, Mérleg-utca 2. félemelet.

Az Építőgépjavító Vállalat felvesz állandó munkára
ESZTERGÁLYOS és GÉPLAKATOS SZAKMUNKÁSOKAT
gyakorlott műszaki **ELLENŐRÖKET és FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT.**
IX., Soroksári-út 150

Férfi segédmunkásokat és szakmunkásokat korlátlanul felveszünk Jelentkezni lehet: XIII., Hun-utca 4/b.

Mezőgazdasági Vízi Építő Vállalat
KUBIKOSOKAT és SEGÉDMUNKÁSOKAT felvesz.
Jelentkezni lehet: Debrecen, Széchenyi-u. 46., Makó, Dózsa György-út 18, Szolnok, Magyar-u. 4. Budapest V., Mária Valéria-u. 10. Balatonfenyves, MEVIÉP építésvezetőségénél.

Szakács elhelyezkedne üzemi konyhára, honvédséghez, kórházba, Mávhoz. Tel.: 114-029.

Villanyhegesztő elhelyezkedne magánszektortól. „Sokoldalú — 4542" jelig. főkiadóba.

Jelentékeny kereskedőcég keres mi, ipari ismeretekkel, nyelvtudással hatvanötös, bármilyen lehetőleg értelmiségi elhelyezést keres. — „Megbízható 123456" jeligére.

Vidéki vállalatok, tszcs.-ék budapesti ügyintézését, árubeszerzését vállalom. — „Szakember 344" jeligére, Aratóhoz, Lenin-krt. 14.

Szerelő, gépkocsivezető középfokú jogosítvánnyal, kocsira elhelyezkedne. XIV. Erzsébet királyné-út 80, házfelügyelő.

Technikus villanyszerelő évtizedes gyakorlattal, anyagismerettel, adminisztrációs képesítésse', önálló beosztásba is, hozzájárulással elhelyezkedne Bpesten vagy közeli gyárnál. — „Pontos munkaerő 4601" főkiadóba.

Közg. gazd. gimn. érettségivel, vizsgázott gk. előadó bármilyen adminisztratív állást vállal. „Beleegyezéssel távozott" jeligére főkiadóba.

Személygépkocsi vezető állást keres. — „Budapestre 4595" jeligére a főkiadóba.

Intelligens 55 éves férfi kocsikísérői, bevásárló vagy ehhez hasonló állást vállal, vidékre is. „Szorgalmas 4549" jeligére a főkiadóba.

Kis vállalkozásomhoz, munkaszerzésben járta., szerényigényű férfit keresek. „Idős özvegy" jeligére főkiadóba.

Sz. T. K. önálló ügyintéző, évtizedes gyakorlatta', hozzájárulással elhelyezkedne Bpesten vagy közeli gyárnál. — „Pontos munkaerő 4601" főkiadóba.

Segédmunkásokat és hentes szakmunkásokat azonnali hatállyal felvesz Budapesti Sertésvágóhíd és Húsfeldolgozó Vállalat, Budapest, IX. Gubacsi út 6. sz.

NŐI ÁLLÁS

Női munkavállalókat zöldség- és burgonya-tárolásnoz felvesz „FÖZÖRT" Vállalat. Jelentkezés fél 8-kor Nagyvásártelep, Munkaügyi Osztályán **munkakönyvvel,** vagy annak hiányában az eddigi foglalkozást igazoló ház-, tömbmegbízotti igazolással és születési, vagy házassági anyakönyvi kivonattal.

Orvosnőhöz főzőmindenes azonnalra. Múzeum-körút 21. II. 9. 182—366.

Megbízható bejáró főzőnő azonnalra felvétetik. Fleischer, Király-u. 98/b. II. 14.

Kétéves gyermeket szerető főzőmindenest jó bizonyítvánnyal rendelkezőt 15-re felveszek, központi fűtéses kislakásba. Fejér György-u. 8. II. 2.

Takarításért szobát kaphat magános komoly nő. Izabella-u. 11. III. 20.

Péceli kis háztartásom vezetésére keresek középkorú vagy korosabb magános nőt. Ajánlatokat: „Értelmiségi, családtag" jeligére főkiadóba.

Középkorú — beteggondozásban jártas — női háztartási alkalmazottat felveszek. — Fő-u. 19. I. em. 5. T.: 350—437.

Anyahelyettest, házvezetésére nov. 15-re felvennék. Marosné: 124—148, hétköznap.

OKTATÁS

Műszaki rajz e héten új csoportok! Bajcsy Zsilinszky-út 19/c. T.: 113—622.

Angolul tanít levelez tiz forintért Blanár, Ipoly-utca egy. Tel.: 201—965.

Műszaki rajz, kéthónapos új tanfolyam november 14-én, jövő szerdán megkezdődik. — Lónyai-utca 41. T.: 187—110.

Tervgazdaságot, ellenőrzést jutányosan eredményesen tanítok. „Okleveles" jeligére Blocknerhez, Városház-utca.

Földmérő technikusi kiképzés indul (ez évben az utolsó). Jelentkezni szombaton 2—8-ig: Budafoki-út 17/A. mfszt. 3.

Beiratások Bruckneriskolában novemberben indu ó **gyorsíró,** gépíró-tanfolyamra. — Budapest, Rákóczi-út 57/B. Tel.: 138—557.

Révai gyorsíró, gépíróiskola új tanfolyamára négy középiskolai végzettséggel (korhatár nélkül) növendékeket fe vesz. Leninkörút 40/42.

GYERMEKGONDOZÁS

Szabadsághegyen meleg otthonomban 2—3 gyermeket vál alnék ellátással. Telefon: 366—229.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Fáj a tyúkszeme? Anticors tyúkszemirtót használjon, biztosan elmulasztja 1 adag 3.80 forint. Nagy drogéria, Budapest, VIII., József-krt. 19.

PORSZÍVÓ, KEFÉLŐ, HŰTŐ
javítás
RIEGER
V. Szép-u. 5. 183—289

Kárpitos házakhoz mindenkinél legolcsóbban ajánlkozik. — Szabó, Lónyai-utca 34.

Idősebb garanciaképes intelligens egyének bármilyen otthonvégezhető munkát vállanak. Jelige: „Szellemi vagy kézügyességi" főkiadóba.

Kintlevőségeket, perest, perenkívülieket veszek. „Készpénz 342" jeligére Aratóhoz, Lenin-krt. 14.

Sikkötő gépre szépen dolgozónak állandó bérmunkát adok. — Ajánlat: „Szorgalmas" jeligére Hirdetőbe József-körút 14.

Ajtó, ablak készítését vállalom. Asztalos, Egressy-út 72.

TÁRS, PÉNZ

Központi fekvésű iroda, raktár, telefonnal, tőkével és közreműködéssel társulnék műszerész vagy rokonszakmájú iparossal Jelige: „Műszaki 9759" főkiadóba.

Rezsitársat keresek belvárosi főútvonalmelletti szabó üzletben. Társulnék elsőrendű varrónőve, harisnyaszemfelszedővel, fehérneműssel. Tel.: 186—318.

Műszerészt és egyéb iparost finanszírozok, társulok. Ajánlatokat: „Sürgős 343" jeligére Aratóhoz, Lenin-krt. 14. sz.

Rezsitársat keresek kis bér, szabó, kalap, kötszövő szakmából. Mária Terézia-tér 12. Csapanda. 138—552.

Virágkereskedésbe társulnék vagy jogosítottal alapításban részt vennék, tőkével, közreműködéssel. — Helyiség van. „Nyugdíjas 8216" jeligére József-krt. 14. Hirdetőbe.

VEGYES HIRDETÉS

Buda környékén szakember keres bérbe, megőrzésre, társasgazdálkodásra ingatlant Hév. mellett. „Becsületes, jó munkaerő" jelige.

Télen lakható hordozható vikendház, melette kamrával, istállóval, deszkaanyagokkal, kerítéssel eladó. Lehe -út 14. III. 12.

Buksi kötőgépet bérelnék. Négyszázötvenhat — ötszázkilencvenöt.

Poloskairtás részletre is. **Patkányirtás.** Egérirtás. Jótállással: Horváth, Király-u. 75. — Tel.: 223—821.

Kitermelt gomba trágya eladó. X. ker. Ihász-u. 27/b.

Dobermann nőstény egy éves, kutyabarát helyre örökbeadó. — Bartók Béla-út 11/13. Koncz, 256—657.

Bérelnék egy pár jó munkás lovat. Tel.: 340—643.

Gyűrű „1950" vésetté elveszett október hu szonötödikén Logodi utcában. Megtaláló nak, nyomravezetőnek „Magas pénzjutalom" jeligére főkiadóba.

Elveszett fekete spaniel, megtalálóját jutalomban részesítem. Bimbó-u. 194.

Fábry Zoltán

K.V.

Rip van Winkle

Felújítás a Fővárosi Operettszínházban

Miként az operett hőse: Rip a harmadik felvonásban, úgy látszik, szezonzárás előtt egyetlen operettszínházunk is felébredt végre és rájött: ideje némi korszerűt is nyujtani a könnyű műfaj kedvelőinek. A Rip szövegkönyve, amely felöleli az Északamerikai Egyesült Államok történetének legfontosabb szakát az angol gyarmati elnyomástól, *Washington* és *Franklin* Benjámin Amerikájáig, valóban bő alkalmat nyujt az átdolgozónak sok, a mának szóló tanulságra. *Békeffi* István azonban arra fektette a súlyt, hogy, mint rutinos operettszerző, néhány beiktatott jelenettel enyhítse a darab elavultságát. Amit korszerű mondanivalónak szán: részint elmosódik *Hudson* szellemkapitány szimbolikusnak szánt figurájában, részint elsikkad egy-egy odavetett, hangzatos szólamban. A hitelesség hiányzik az átdolgozásból. Azért lesz még porosabbá az egyébként kitünő matéria. Ugyanez a penész-szag árad az előadásból is, amit *Fábri* Zoltán — helyenként ötletes, de egészében egyenetlen — rendezése se tud enyhíteni. Természetesen, mint mindig, ezúttal is *Latabár* Kálmán menti a menthetőt és újólag bebizonyítja: régen *Moliéret* kellene játszania. Kellemes meglepetés címszerepben bemutatkozó *Palócz* László, akiben széphangú, szimpatikus, igényes színészt ismertünk meg. Szárnyalón hangzottak fel *Hont* Erzsi stílusos tolmácsolásában *Planquette* nemesívelésű, dallamos, itt-ott vígoperai igényességű melódiái, amelyeket a két zenei átdolgozó: *Fényes* Szabolcs és [illegible] Tamás [illegible] csokorba [illegible]

Magyar Nemzet 1949. ápr. 24

*

A kereszténység szelleme egyetemes. Nem szükül be egyes ember lelkébe, de nem szorul vissza egyes csoportok, egy-egy nép, egy-egy nemzet, sőt még egy-egy világrész köré sem. Egységes a világ és egységes az emberiség a kereszténység látásában és meggyőződésében is és az egyes embernek nem lehet [illegible]

Jelezve baloldalt: Alcsuth 1893 Stuck A.

SARTOR F (olasz szobrász, XIX. sz. vége)
X. Pius pápa mellszobra
Márvány, mag. 67 cm.
Jelezve balra a köpenyen: F. Sartor 1912.
A magyar kormány készíttette a hajdúdorogi egyházmegye megalakítása emlékére.

DAMKÓ JÓZSEF (magyar szobrász, szül. 1872)
Csernoch prímás mellszobra
Terrakotta, mag. 64 cm. Készült 1924.
Lepold—Lippay 57. l.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XX. század
Szent Imre
Porcellán, 28 cm.

(Raktárszerűen kezel a gyüjtemény négy márványdomborművet. Az első kettő *Pásztorok imádása*, *Krisztus elfogatása*, 15×11 cm, olasz szobrász, a másik kettő *Krisztus* és *Szűz Mária*, 34×28 cm, osztrák szobrász műve, valamennyi a XIX. századból.)

Fábry Zoltán

Kiszszerzy:

Navarrai Margit

Magyar Színház

Az ötvenéves Magyar Színház megnyitó előadására — a Nemzeti Színház vendégjátékában — *Scribe* romantikus történelmi vígjátékát tűzték műsorra.

A cselekmény rövid foglalata: Margit, az okos, szellemes, ravasz francia hercegkisasszony mulatságos politikai és szerelmi cselszövényeken keresztül kiszabadítja bátyját, I. Ferenc francia királyt V. Károly spanyol király fogságából, a maga és szerelmese számára pedig megszerzi Navarra királyságát.

Magát a 100 éves darabot — ami stílusát és mondanivalóját illeti — már kissé ellepte az irodalomtörténeti porréteg, de színpadtechnikája ma is kifogástalan.

Egy szempont mindenesetre igazolttá teszi késői felújítását: az ötletesen kidolgozott címszerepben kitűnő lehetőséget nyujt *Bajor* Gizi árnyalatos, sokhúrú — nem túlzó a jelző: varázslatos — színjátszó művészetének csillogtatására. Lüktető, pezsgő életet visz ebbe a kacsalábon forgó Operettországba, melyet csak a színlap jelez történelmi Spanyolországnak. *Timár* József, mint V. Károly és *Uray* Tivadar, mint I. Ferenc, Bajoréhoz méltó alakítást nyujtanak és dícséret illeti a többiek: elsősorban *Gózon* Gyula, aztán *Ladányi* Fe-

Magyar Nemzet 1947. okt. 31.

hört haben, noch weniger in verschiedenen Ze
lendeten Kunst-und Zeitwert der Fragmente e
alle Erscheinungen der ungarischen Kunstent
alter vorauszusetzen, eine Generalisierung ,
Dogma versteifen will. Die Reliefbruchstücke
sche Bestandteile datiert. Ohne diese Krücke
gische Spannung möglich. Nun bedeutet aber e
eine wesentliche Belastung des Werturteiles
derts höchste Vollkommenheit des Zeitstiles
oder später notwendig überholt erscheinen. So ~~werden. Auch~~
sache das gewisse Stilerscheinungen gewöhnl
treten kein [illegible]logisches Gesetz aufstel
ze Reihe vo[illegible]spielen anfü
der romanis[illegible]ter die Brüde
ungarische [illegible]. Ein weiteres
ges bieten [illegible] das Auftrete

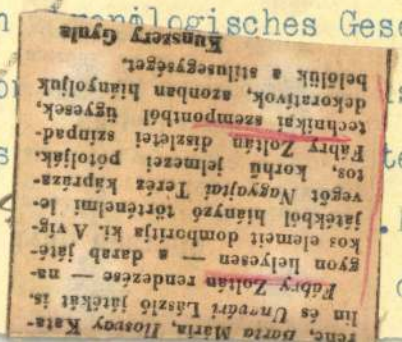

rene, *Barta Mária, Ilosvay Katalin és Ungvári László játékát is.*

Fábry Zoltán rendezése — nagyon helyesen — a darab játékos elemeit domboritja ki. A vígjátékból hiányzó történelmi levegőt *Nagyajtai Teréz* kápráza-tos, korhű jelmezei pótolják. Fábry Zoltán díszletei szinpadtechnikai szempontból ügyesek, dekorativok, azonban hiányoljuk belőlük a stilusegységet.

Kunszery Gyula

Ára:
40 fillér

Magyar Nemzet

Péntek
1946 november
II. év 251. szá

Esküdtszéket!

Irta: Dr Kun Andor

Nagyon természetesnek találjuk, hogy gyökeresen megreformáljék a büntetőjogot, bűnvádi eljárást és a bírói jogkör gyakorlásának rendszerét. De igen természetes az is, hogy ez a fejlődés csak a demokrácia szellemében történhetik. Demokrácia nem kanyarodhatik vissza a reakció intézményeihez. A demokráciának politikai, sajtó- és főbenjáró bűnügyekben pedig egyetlen s még hozzá klasszikus intézménye: az esküdtbíráskodás. Örülünk, hogy Nagy Ferenc felvette programjába. Az ókori görög és római, sőt középkori példák nyomán az 1791-ben életbe hívott, de Angliában már ősrégen bevált esküdtszéket joggal tartották a francia forradalom egyik legnagyobb vívmányának; ezért követelte ennek behozását már a mi 1848. büntetőjogi bizottságunk elnöke *(Deák, Eötvös, Szemere* stb.); ezért foglalta ezt 12 pontjába az 1848 március 15-i forradalmi ifjúság s ezért hozta ezt be sajtóügyekre az 1848:XVIII. törvénycikk.

Az esküdtbíráskodást mindig, mindenütt a demokráciát letipró abszolutizmus helyezte hatályon kívül. Így az 1848:XVIII. törvényeikket a Bach és Schmerling-féle abszolutizmus s csak az alkotmányosság helyreállításkor léptette életbe az 1867-i rendelet. Az 1896:XXXIII. törvénycikket is, amely esküdtszék hatáskörébe utalta a felségsértést, hűtlenséget, lázadást, gyilkosságot, szándékos emberölést, gyujtogatást, rablást, stb.-t is, 1919-ben a háborús kivételes intézkedések «függesztették fel» s dehogyis állította vissza soha többé a népbírák «igazmondásától» joggal rettegő reakció.

Demokrácia csak a nemzetközi és magyar demokrácia e vívmányához térjen vissza. Annál is inkább, mert miután a régi rendszer *a bírói függetlenség garanciális törvényét szétszedte és ízekre bontotta szét:* azt a jelenlegi kormány az átmeneti korszak elvitathatatlan kényszeréből nem építette ki csalhatatlan tökéletességgé, hanem tovább bontogatta és szedegette szét. Nem bíráljuk a népbíróság intézményét, azonban e bíróságot a politikai pártok kiküldötteiből állítják össze — amelyet átmeneti korszakban indokolhat a szükségszerűség —, de mert jogi akszióma világszerte *Carrara* mondása, hogy «ahová a politika belép az ajtón, onnan az igazság menekül az ablakon», tehát e páribíróság hozhatja a legigazságosabb ítéleteket, mégis azok tárgyilagosságuk tekintetében gyakran nem keltenek olyan közmegnyugvást, mint a pártoktól független bíróságok döntései.

Tudjuk, hogy az esküdtszék ellen sok jogos kifogás tehető, de alkothat-e emberi elme abszolut helyes intézményt? A francia *Jouffray* felette az esküdtbíráskodás ellen agitáló *Carmignani*-nak: «Önnek sokban igaza van, de *az esküdtszék a szabadság előőrse.*» A hivatásos bírónak előléptetése, még ha meg is alkotnók függetlensége ideális biztosítékait, akkor is a kormány kegyétől függ. A nép között élő «*polgárbíró*» emberileg motiválható ügyek megítélésében, tisztább látású az élettől távolabb álló «*jogbírónál*», akit gyakran «bizonyos szokások, sémák az individualizáció elhanyagolásával az ügyek sablonszerű elintézésére vezetnek». S mert a bíról merev jogszabályok kötik és sokszor ha akar sem adhat kifejezést «conviction intime»-jének — belső meggyőződésének: ezért helyes, ha ilyenkor «Le jury est la conscience du pays», «Le juré doit consulter sa conscience» — az esküdtszék az ország lelkiismerete; az esküdt lelkiismeretétől kell hát tanácsot kérni.

Az is meggondolandó — elismerjük —, hogy a mai zűrzavaros lelkiállapotban nem lenne-e veszedelmes éppen sajtó-, politikai és főbenjáró ügyekben a sorsolás szeszélye által összeverődött 12 esküdt „luri-bíróságra" bízni a döntést. Az esküdtképesség ugyan egyenlő joga minden nagykorú, büntetlen polgárnak, de mint a legdemokratikusabb országok is a «*speciál juryk*» összeállításánál minősítést hoznak be, az 1848-i kisebbségi vélemény szerint is a polgárság választotta volna az esküdteket, talán nálunk is mondjuk a törvényhatósági közgyülés a kisebbségi akarat arányjogos védelmének biztosításával választhatná meg az összes választói jogosultsággal bíró polgárok közül az esküdtek alaplistáját, amelyből kisorsolnák ciklusonként az időszaki listát és ebből esetenként a visszavetési jog gyakorlásán alakult 12 ítélkező esküdtet. A régi törvény gyökeres reformra szorul úgy lényegi, mint eljárási kérdésekben. Fenn kell azonban tartani, hogy *a bűnösség kimondásához hatnál több szavazat legyen szükséges*, továbbá, hogy a formai jogsértések mellett csak *marasztaló ítéletet semmisíthessen meg a Kuria, felmentőt nem.*

Párisi tudósítónk telefonjelentése:

Vandenberg, Taft és Dulles nyilatkozata a USA külpolitikájáról

Íme hát az amerikai választások megközelítő végeredménye: Köztársasági 246, demokrata 186, American Labour Party 1, függőben 2. Ami pedig a szenátust illeti, 51 köztársasággal szemben 42 demokrata áll és ezen arányon mitsem változtathat a még bizonytalan három mandátum sorsa.

A republikánusok győzelme tehát teljes. Amiben nincs is semmi különös vagy váratlan. Sőt, az a természetes, hogy *az a párt, amely éppen kormányon van, kikerülhetetlenül elhasználódik.* Miután éppen egy nehéz korszakban irányították az ügyeket a demokraták, érthetően és természetszerűen alulmaradtak.

Ami az eredménynek mégis különös súlyt ad, az csupán a köztársaságiak diadalának ritmusa és egyben az a tény, hogy *a történelem éppen választónál van.* Ezért az amerikai szavazatok alakulását mindenki döntőnek érzi, nemcsak a yankeek, hanem a franciák, az angolok és több más náció egyaránt. A földkerekség ugyanesak összezsugorodott és sorsunk felől éppúgy döntés eshetik a Mississippi, mint a Jeniszej vagy a Jangcsekiang partjain.

A nagy kérdés,

sőt az egyetlen lényeges és szenvedélyes kérdés, amely ott ég minden nyugati ujság első oldalán és minden nyugati polgár ajkán, hogy vajjon *lesz-e fundamentális változás az Egyesült Államok külpolitikájában?* A válasz, amelyet erre a rejtélyre a sajtó ad, *különféle és ellentmondó.*

A polgári sajtó, mint Párisban a *Le Monde* és a *Figaro*, Londonban a *Times* és a *Daily Telegraph*, azt fejtegeti, hogy a köztársaságiakat és a demokratákat külpolitikai síkon sohasem választották el nagy divergenciák egymástól. A párisi békekonferencián például a demokrata *Byrnesnek* a köztársasági *Vandenberg* volt az első szátnysegédje, vagyis *a két párt a külpolitikai ügyvezetést nagy bölcsességgel már eleve összehangolta.* Miután a diadalmas, a republikánus tömegek kevésbé kollektívek, mint a demokraták, *az Egyesült Államok magatartása esetleg némileg merevedik majd*, de ennyi minden és nem több.

Ami a szociáldemokrata lapokat illeti, — mint a *Daily Herald*-ot Londonban, vagy a *Populaire*-t Párisban — ezek inkább úgy vélekednek, hogy *az óceánontúli voksolás eredménye baljós üzenet az emberiség számára.*

A kommunista sajtó pedig — mint az *Humanité* és a *Daily Worker* — a dollár — imperializmus győzelmét látja a köztársaságiak előretörésében és attól tart, — helyesebben azt jósolja — hogy ez az imperialista irányzat hasonrosan *a legfeketébb önkényuralom formájában fejti majd ki tevékenységét.*

Összefogva:

a baloldal konsternálódva, a polgári réteg inkább megelégedve és bizakodva fogadja az amerikai változást. Ámbár a radikálisok, a polgárság derűjét és nyugalmát egy rémkép zavarja meg. Az a rémkép, hogy *új korszakhoz érkeztek az Egyesült Államok.* Miután október 18-a óta a Londonban ülésező nemzetközi kereskedelmi konferencia munkája mind medeöbbnek látszik, attól tartanak, hogy a USA határozottan és véglegesen alábocsátja vámsorompóit és ennek következtében az európai országok — beleértve Angliát is — kénytelenek lesznek preferenciális egyezményekkel sorskösösséget vállalni.

Ez

a gazdasági szakítás

egyben az erőlési, az pedig politikai el-

különülésre vezetne. Ez tehát az *izolacionizmus.* Az egyik oldalon az amerikai izolacionizmus, amely egykönnyen újra éledhet, hiszen a győztes köztársaságiakban van efajta hajlandóság, sőt olyannyira befolyásos vezére, mint *Taft*, nyiltan az elzárkózás híve. A másik oldalon ott van *az európai izolacionizmus*, amelyet ugyan semmi hagyomány vagy vágy sem indokol, de amely mégis csak élni és túlélni akaró öreg kontinensünk szükségleteiből önkéntelenül bekövetkezhetik.

Mindez azonban politikai kombináció csupán. A helyzetet józanul tárgyilagosan és szám szerűen senki sem mérheti fel. Ki tudhatja, hogy mi lesz holnap? Még maguk a republikánusok sem.

A legutóbbi jelentések három amerikai nyilatkozatot közvetítenek, mind a hármat a diadalmas párt vezéreitől.

Az első *Vandenberg* deklarációja arról, hogy Washington külpolitikájának változtatására sem ok, sem szükség, sem valószínűség.

A második *Taft* szenátor nyilatkozata. Hangsúlyozza, hogy az Egyesült Államoknak folytatniok kell béketörekvéseiket. Ugyanakkor a külföldi hitelpolitika szűkítését javasolja.

Végül a harmadik *Dullesé*, aki az új kormánypárt külpolitikai szakértője és a három közül a legilletékesebb:

— Meggyőződésem, hogy Washington külpolitikája *egyikusabb és világosabb* le nemzetünk és az egész embe ség nagyobb javára. Az Egyes Államoknak *nagyobb befolg* kell gyakorolniok és többet k tenniök az igazság és a f play amerikai eszményeinek terjesztésére.

Ki okoskodhat ki mindezekl a kommentárokból, megnyil kozásokból, ajánlatokból és m győződésekből? A história a kulóban van és e gigászi me morfózisban még a republikán párt is csak játékszer. Ne c dálkozzunk tehát vezetőin ellentmondásain. Nem tudhatj pontosan, mit akarnak és ann kevésbé tudhatjuk mi, hogy m akarnak ők.

Mikes Imre

Az olasz kormány nem fogadta el Tito javaslatát Trieszt kérdésében

A londoni rádió *csütörtökön éjjel* közölte, hogy — római értesülés szerint — az olasz kormány nem fogadta el *Tito* tábornagynak azt a javaslatát, amelynek értelmében Jugoszlávia lemondana trieszti igényéről, ha megkapná Goriziát.

„A közvetlen háborús veszély hiánya ne okozzon ellanyhulást" — hirdeti a Vörös Hadseregnek intézett hadparancs

Bulganin tábornagy, helyettes hadügyminiszter, a nagy orosz forradalom 29. évfordulója alkalmából ünnepi hadparancsot intézett a Vörös Hadsereghez. A hadparancs megállapítja, hogy *a Szovjetunió közvetlen célja az ötéves terv hiánytalan megvalósítása*, ami a háború előtti termelési színvonal túlszárnyalását jelenti. A szovjet közvélemény, amely a honvédelmi háború nagy megpróbáltatásait hősiesen viselte el, bizalommal tekint a jövő felé. *Lenin és Sztálin eszmei hatalmas erőt adnak számára.* A fasizmus legyőzése után a Szovjetunió *a tartós békét és a demokrácia eszméinek érvényesülését kívánja*, de a nemzetközi reakció megfeszítette erejét a béke felborítására és a demokrácia eszméinek legyőzésére. Ám a szovjet nép a többi békeszerető nemzettel együtt visszaveri ezeket a mesterkedéseket.

„A közvetlen háborús veszély hiánya — hirdeti a hadparancs — ne okozzon ellanyhulást, vagy éppen tétlenséget a szovjet katonák és dolgozók körében. A munkát folytatni kell a Szovjetunió biztonsága és a világbéke érdekében... Minden szovjet katona vegye tudomásul, hogy *a béke idején folytatott katonai és politikai előkészület szászorosan meghozza gyümölcsét.*"

Molotov látogatása Trumannál

Molotov csütörtökön este 9 órakor megbeszélést folytatott *Trumannal.* Molotov azért jött Washingtonba, hogy részt vegyen a szovjet nagykövetségnek a szovjetforradalom évfordulója alkalmából rendezett fogadásán. Molotovot, akit *Novikov* szovjet nagykövet is elkisért e megbeszélésre, Dean *Acheson* vezette az ünnepélyes fogadásra a Fehér Házba.

„Az amerikai nép az individualizmus mellett döntött"

A londoni lapok szinte kivétel nélkül az amerikai választások eredményének szentelik csütörtöki vezércikkeiket. A *Daily Express* utal arra, hogy: «*Az amerikai nép az individualizmus mellett döntött.*»

A *Daily Telegraph* annak a reményének ad kifejezést, hogy a demokrata párt veresége nem idézi fel azt a helyzetet, amelyet az első világháború után Wilson balsikere okozott.

A *Daily Herald* azt írja *Rossz hírek* című vezércikkében, hogy *nem szabad leplezni az amerikai választások világraszóló jelentőségét.* Rámutat arra is, hogy az amerikai élelmiszerkorlátozások felfüggesztése súlyos hatással jár az európai élelmezési válságra.

A *Times* szerint: Az Egyesült Államok politikáját egideig is túlnyomórészben pártközi megegyezések alapján irányították. Valószínű, hogy *ez a finom pártközi egyensúly a választások eredményeként kissé jobbra tolódik.*

A „Daily Herald" Csehszlovákiáról

A *Daily Herald*, az angol munkáspárt központi lapja, nagy prágai tudósítást közöl. Megállapítja, hogy *az UNRRA a szerencsés Csehszlovákiát elárasztotta áldásaival*, mégpedig olyan bőkezűen, hogy ha az éhhalálhoz közelálló Ausztria ezt tudná, beleásnadna.

A *Daily Herald* szerint: *Csehszlovákiában a kommunista párt tartja kezében az irányítást.* Csehszlovákiában azt mondják, hogy a kommunisták kezében van *a hivatalok háromötöde* és *a hatalom háromnegyedrésze.* A szocialisták a legteljesebb mértékben a kommunistákkal való együttműködés mellett vannak.

Csehszlovákiában egyébként *szuperbürokratizálódás tapasztalható.* Minden egyes produktív munkásra hét tisztviselő jut. Az államosított iparágakban májusban Csehszlovákiának 275.000 angol font deficitje volt.

Attlee tárgyalásai Németország növekvő élelmezési nehézségeiről

A londoni rádió *csütörtökön éjjel közölte*, hogy *Attlee* angol miniszterelnök csütörtökön hosszabb megbeszélést folytatott a németországi brit zóna főparancsnokságának megbizottjával és *Ilyal* miniszterrel, aki az angol kormány németországi politikájának legfőbb irányítója. A megbeszélések *az egyre növekvő németországi élelmezési nehézségekkel* foglalkoztak.

Attlee megbeszélései azt a felfogást juttatták érvényre, hogy a fejadagok redukciója a termelőképesség rovására menne. Leszögezték azonban, hogy *Angliából nem lehet egyenlőre ujabb lisztmennyiségeket szállítani Németországba*, mivel az angol gabonakészlet is alacsony.

Byrnes győzött Wallace elgondolásával szemben

A párisi *Aube* írja, hogy külpolitikai szempontból az amerikai választás eredménye *Byrnes győzelmét jelenti Wallace elgondolásaival szemben.* A demokrata párt bukását nagyrészt Wallace külpolitikai irányzata idézte elő, amely a münchemi alkudozások szellemére emlékeztet.

Az AFP washingtoni szerkesztőjének véleménye szerint — mint az MTI közli — *Truman* nehéz helyzetben van, mert védekeznie kell a propaganda ellen, amely *azzal vádolja, hogy „kommunista elemeket" engedett beszivárogni pártjába*, másrészt éppen a baloldali elemeknél kell keresnie támogatást arra az esetre, ha a köztársasági kongresszus új munkaügyi törvényhozást kísérelne meg és az elnök ezzel szemben kénytelen lenne állástfoglalni. Az elnök tanácsosai azt javasolták, hogy *az elnök forduljon ünnepélyes felhívással a kongresszushoz* és kérje a kongresszus tagjainak becsületes és hazafias együttműködését a most soron következő időkben, amelyek mind belpolitikai, mind külpolitikai szempontból rendkívül kényesek.

Osztrák cáfolat a munkás elszállításokról

Csütörtökön este az osztrák belügyminiszter kijelentette a Tass-iroda munkatársának, hogy minden alapot nélkülöz az a külföldi lapokban megjelent hír, amely szerint *osztrák munkásokat és technikusokat vittek volna Oroszországba.* Ez csupán rosszindulatú hazugság. (MTI)

A külpolitika hírei

Csütörtök-esti berlini jelentés: „Németország politikai és szociális arculatát lényegében a két legerősebb pártnak, a keresztény-demokrata és a szociáldemokrata pártnak kell meghatároznia" — jelentette ki Jacob *Kaiser*, a keresztény-demokrata únió elnöke a pártvezetőség előtt tartott beszédében. Hangoztatta, hogy a szociáldemokraták és a keresztény-demokraták politikai együttműködését szilárd alapokra kell helyezni.

Truman környezetében határozottan kijelentették, hogy *Truman egyáltalán nem szándékozik lemondani.* (MTI)

Az MTI jelenti, hogy a Vörös-téren rendezett katonai ünnepségen Leonid *Govorov* tábornagy mondott beszédet. Hangoztatta, hogy *a szovjet nép sikeresen megoldja a békés élet feladatait is.* Az ünnepség alatt a kitünt szovjet fegyvernemek díszalakulatai, majd a testi és szellemi munkások csoportjai vonultak fel. *Sztálin tábornagy nem volt jelen az ünnepségen.*

A belpolitikai helyzet

A péntekre tervezett pártközi tárgyalásokat valószínűleg csak a jövő hét elején tartják meg. A legközelebbi pártközi értekezleten ismét elsősorban a malmok államosításának problémájával, majd a bankok állami ellenőrzésének kérdésével foglalkoznak. Amennyiben a pénteki nap folyamán a tanácskozásokat nem tudnák megtartani, lehetséges, hogy *a tárgyalások hosszabb ideig elhúzódnak és így a parlamentnek az egybehívására is csak november 25-én kerülhet sor.*

Dobi István táverásával kapcsolatban politikai körökben úgy tudják, hogy az új földmüvelésügyi miniszter *Bárányos* Károly lesz, a közellátási tárcát pedig *Erős* Jánossal a Jóvátételi Hivatal elnökével fogják betölteni. A Jóvátételi Hivatal elnökéül dr *Hompola* László kisgazdapárt nemzetgyülési képviselő van kiszemelve. *Keresztúry* Dezső közoktatásügyi miniszter lemondásával megindultak a kombinációk a tárca betöltésére.

Dr *Erőss* János államtitkár, a Jóvátételi Hivatal elnöke az elmult héten az Ádám-klinikán könnyebb operáción esett keresztül. A mütétet, amely teljes sikerrel járt, dr *Szappanos* Mihály tanársegéd, *Ádám* professzor adjunktusa végezte. Erőss államtitkár rövid időn belül felgyógyul és elfoglalja hivatalát.

A kisgazdapárt november hó 10-én, vasárnap délelőtt Hatvanban nagygyülést rendez, amelyre leutazik *Nagy* Ferenc miniszterelnök, *B. Szabó* István államtitkár, *Bárányos* Károly közellátásügyi miniszter és *Antall* József volt miniszter. A gyülésen *Adorján* József nemzetgyülési képviselő megnyitója után Nagy Ferenc miniszterelnök mond nagy beszédet. Utána felszólalnak *Kovács* Béla, a párt országos főtitkára, *Balassa* Imre, Heves megye főispánja és a pártközpont más kiküldöttei.

A nemzetgyülés külügyi bizottságának péntek délután négy órára egybehívott ülésén, amelyen *Gyöngyösi* János külügyminiszter beszámol párisi tanácskozásairól, a bizottság tagjain kívül mint hallgatók a nemzetgyülési képviselők is részt vehetnek.

Jules Romains különös akadémiai székfoglalója

Jules *Romains*, a világhírű regényiró csütörtökön székfoglalót tartott a *Francia Akadémián.* Az új «halhatatlan» székfoglalója különbözött minden előzőtől, mert *nem méltathatta elődjét.* Elődje ugyanis Abel *Bonnard* volt, akit — mivel a vichyi kormányzat idején miniszterséget vállalt — «*nemzeti felháborodással*» zárt ki az Akadémia.

Szemlécske

A kommunista *Társadalmi Szemle* legújabb számában olvassuk: «Kétségtelen, hogy mi vagyunk Délkelet-Európában a politikai fejlődés terén a legelmaradottabb ország.» A londoni konzervatív *Times* nemrégen ennek épp az ellenkezőjét állította. Stílszerűbb lett volna megfordítva. Ha a honi kommunista szemle nézi a magyar helyzetet — ha nem is éppen vörös, de legalább egy kissé — *rózsaszínű* szemüveggel.

Az amerikai sajtóattasé a demokráciáról

Lewis *Revey*, az Egyesült Államok budapesti sajtóattaséja *csütörtökön este* előadást tartott a Zeneakadémia kistermében „A demokrácia fejlődése Amerikában" címmel.

Az előadást *Baranyai* Lipót, az Amerikai-Magyar Társaság elnöke nyitotta meg, utána Arthur *Schoenfeld*, az Egyesült Államok budapesti követe kifejtette, hogy minden ország a saját demokráciáját tartja a legjobbnak.

Lewis Revey előadását történelmi visszapillantással kezdte, majd hangsúlyozta, hogy *a demokrácia alapjait az élet szabadsága és nyugalma jelenti.* A vallásnak és humanista életszemléletnek egyaránt az irányban kell törekedni, hogy a férfiak és asszonyok becsületes ötvöge termelődjék ki. Hangoztatta ezután a nevelés fontosságát a demokratikus életformában. A demokráciában — mondotta befejezésül — az ember ura gondolkozásának és akaratának.

Színházi műsor

Opera: Hoffmann meséi D 3, (7) — **Nemzeti:** Vágy a sziklák alatt E 2 (7) **Kamara:** Férjek iskolája, Kötnyelcsek (7) **Vig:** Ismeretlen város (7) — **Magyar Jakobinus** (7) — **Belvárosi:** Rómeo és Julia (7) — **Madách:** Olyan szép, hogy nem lehet igaz (7) — **Művész:** Trójában nem lesz háború (7) **Madárcsarnok:** Ki a papa (7) **Fővárosi Operett:** Csicsombéknak három lánya (7) — **Pesti:** Őszinteség (7) — **Pódium:** Minden megy elkelt! (1/8) — **Kamara:** Garzonlakás átadó (7) — **Vidám:** Jónás (7) — **Józsefvárosi Cserebogár** (7) — **Royal:** Hajrá (7) — **Budai Színház:** Forgószél (7) — **Sárkabaré:** Kabaré és varieté (8)

Csütörtökön este a Magyar Amatőr Művészfényképezők Országos Szövetsége bemutatta a sajtó képviselői előtt művészi fényképanyagát és levetítette színes fényképeit. A kiállításnak két rendkívüli szépségű része van. Egyrészt a retrospektiv képanyag, amely a világotjárt művészi fényképek sorozata, másrészt pedig a rom-Budapestről készített felvételek.

A színház, film és az irodalom viszonya címen a Magyar Írók Szövetsége *csütörtökön este* vitaestét rendezett, amelyen *Háy* Gyula *az ritdolgozások* helytelenségéről beszélt. *Hont* Ferenc kifejtette, hogy a film, amely technikában született, a technikában fejlődik is és most, amikor a megvalósulás előtt áll a színes, plasztikus, televíziós film, a mozinak is új formanyelvet kell találnia.

Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, hogy Édesanyánk,

Géber Mórné

sz. HAAS SAROLTA

Oroszországban elesett fia utáni bánatában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése a rákoskeresztúri izr. temetőben november 8-án 1 órakor. Gyászolják gyermekei: Irén és Miksa, testvérei, veje, menye és unokája.

Strontium nitrát
Barium chlorát
Sárga phosphor
vagontétel mennyiségben készletből
eladó.
Érdeklődés d. e. telefon: 468-398

NYILT-TÉR*)

Feleségemért, született *Szőke Máriáért* semmiféle anyagi felelősséget nem vállalok.

KINCSES BÉLA
Bp. II, Csalogány-u. 26.

*) Ebben a rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Rendőrségi hírek

Csütörtökön este a főpostán felismerték *Csordás* István 20 éves lexikgyakornokot, aki csütörtökön délelőtt 12 ezer forintos csekkcsalást követett el. Előállították a főkapitányságra, ahol többezer forintot még megtaláltak nála. *Késő éjszaka* kezdték meg kihallgatását.

*

A főkapitányság bűnügyi osztályán letartóztatták *Ozse* Mátyás 34 éves kereskedőt, az egyik hajózási vállalat volt élelmiszerbeszerzőjét, aki többektől pénzt csalt ki azzal, hogy vidékről élelmiszert szerez nekik jutányos áron.

*

A főkapitányság detektívjei elfogták *Enessy* Pál 32 éves szabósegédet, aki még júniusban a már letartóztatásban levő társával agyonlőtte és kirabolta a Rózsadombon *Lukács* Istvánt.

*

A gazdasági rendészeti osztály a textilkereskedők ellenőrzése során őrizetbe vette *Lukács* Gyulánét, aki a Teréz-körút 8. számú házban lévő textilkereskedésében 35 forintra maximált árut 45 forintért árusított. A detektívek az utóbbi napokban ellenőrizték a pályaudvarokat is, illetve azokat az utasokat, akik feltételezhetőleg textilárut vittek csomagban vidékre. Legutóbb *Tömör* Antal pusztaegresi vegyeskereskedőnél 150 méter flanellt, 30 méter kartont és 50 méter pamutárut találtak, amelyet *Frankl* Sándor újpesti textilkereskedőtől vásárolt 40—50 százalékos felárral. Mindkettőjüket őrizetbe vették. — *Natécsa* Sándor, a Rákóczi-úti Szövetkezeti Bolt elárusítója, saját részére kanavászt és kartont vásárolt, majd a vevőknek felárral adta tovább. Őt is őrizetbe vették.

Magyar hadifoglyok üzenete a Szovjetunióból

A moszkvai rádió útján az alábbi magyar hadifoglyok üzenik, hogy jól vannak, egészségesek és kérik hozzátartozói. kat, mielőbb válaszoljanak a következő címre: Moszkva, Krasznij Kreszt, Pocstovij Jas. csik 525/a.

Csomós Alajos Dunakeszi, Baros László Győr, Markó Béla Zalaegerszeg, Nemes Ferenc Budapest, XI., Major-utca 2., Sisak József Káld, Farkas Arisztid Ujpest, Antal István Rákospalota, Szabó Gábor Pestszenterzsébet, Juhász Gyula Hegyeshalom, Székely Mihály (Pestszentlőrinc, Zeidel Gyula Pestszentlőrinc, Lesó Tibor Pestszentlőrinc, Tőkés Géza Budapest, I., Aladár-utca 14., Kund Jenő Pesfújhely.

Közmunkatanácsi hírek

Megírtuk, hogy a Beszkárt trolleybuszt akar vezetni a Rózsadombra és a tartóoszlopok, valamint a felsővezeték megépítésére szabályszerű engedélyt kért a Közmunkatanácstól. A városrendezési bizottság azonban a kérelmet *elutasította* azzal, hogy ezek a felépítmények rontanák a Rózsadomb képét.

A Kossuth Lajos-utca—Reáltanoda-utca—Szép-utca közötti épülettömböt a Közmunkatanács a Magyar-utca és a Szép-utca között nyitandó új utcával akarja levegősebbé tenni. A tervezett utca úgynevezett „üzlet-utca" lenne, amelynek úttestjét gyeppel ültetnék be, tehát nem szolgálna járműforgalom céljaira.

Gazdasági hírek

A pénzpiac

Csütörtökön az irodaközi forgalom csendesen indult, azonban a hangulat erősen javult és az árfolyamok megszilárdultak. Ez a momentum annál jelentősebb, minthogy ugyanakkor a pénzpiac feszültsége a hitelrestrikciók nyomán tovább tart. Kétségtelen azonban, hogy a vételkedv a tőzsdén igen erős. A favoritrészvények árfolyamai kivétel nélkül javultak s ismét a Cukorban és Szénben volt a legélénkebb forgalom. Javultak a bankpapírok is. A jó hangulat a zárlat után is tartott, annál is inkább, minthogy a tőzsde vezetősége megkezdte a tárgyalásokat a hivatalos forgalom megnyitásának technikai előkészületeire vonatkozólag.

A Nemzeti Bank kimutatása

A bankjegyforgalom az október 31-i kimutatás szerint az október 23-i forgalommal szemben 97.2 millió forinttal *842.6 millió forintra emelkedett.* A forgalomban lévő bankjegyekből arany-, deviza- és valutavásárlás következtében 163.5 millió forint került forgalomba. Az állami zsirószámlákon a kifizetések összege 60 millió forinttal, az egyéb számlákon 5 millió forinttal múlta felül a befizetések összegét. Az érckészlet 0.1 millió forinttal 338.3 millió forintra emelkedett. A leszámított értékek összege 31.8 millió forinttal 368.9 millióra emelkedett.

Kisipari exportőrök

Az Anyag- és Árhivatal a kisipari kivitel előmozdítása érdekében elhatározta, hogy azokat az anyagigénylés iránti kérelmeket, amelyeket a kisiparosok kivitelükkel kapcsolatban terjesztenek be és amelyeknek a jogosságát a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában működő Kisipari Kiviteli Intézet igazolja, soronkívül kedvezően intézi el.

A drágakőpiac

A newyorki tőzsdei események a gyémántpiacra is hatást gyakoroltak. Newyorki jelentés szerint a fehér gyémánt karátjának ára 700 dollár, míg nyolc nappal ezelőtt még 850 dollár körül mozgott az ára. A színes gyémánt 600 dollárról 400 dollárra esett vissza. A platina is visszaesett. Londonban 18 fontra hanyatlott a platina unciánként. Ez az ár még mindig kétszerese az aranynak.

A betétek emelkedése

A postatakarékpénztárnál vezetett takarékbetétszámlák és a fennálló betétálladék százalékos emelkedése a Nemzeti Takarékossági Hét folyamán október 31-től november 6-ig munkanaponként a következő volt: Betétszámlák számának %-os emelkedése: október 31-én 1.9, november 4-én 4.1, november 5-én 7.5, november 6-án 10.6. Takarékbetétálladék %-os emelkedése: október 31-én 37.2, november 4-én 43.6, november 5-én 56.5, november 6-án 63.1. A betétálladék százalékos emelkedése azért erőteljesebb, mert a régi betevők is jelentős betétösszegeket helyeztek el.

A valuta és aranyspekuláció

Mintegy két hét óta ismét felütötte fejét a valuta és aranyspekuláció. Eltérő magasabb, majd alacsonyabb árfolyamokról motyogtak mindenfelé, de pontos tájékozódást nem sikerült szerezni. *Vas* Zoltán államtitkár, a Gazdasági Főtanács főtitkára a legutóbbi sajtótájékoztatón kijelentette, hogy a valuta és aranyspekulációt sikerült letörni. A stabilizáció elleni ujabb támadás meghiusult, mert a Nemzeti Bank olyan tartalékokkal rendelkezik, amelyekkel szemben a spekuláció eszközei eltörpülnek. Az államnak 30 millió dollár aranya, 10 millió dollár valutája és 600 kiló ékszeraranya van. A legutóbbi spekulációs akció részben külföldi eredetű volt. *Jelentékeny bőrmennyiséget hoztak be s ezt csak dollár ellenében voltak hajlandók eladni.* Ez a próbálkozás is — mondotta Vas államtitkár — összeomlott.

Vidéki pénzintézetek értekezlete

Az ország vidéki pénzintézetei a TÉBE-ben országos értekezletet tartottak, melynek során dr *Rácz* Jenő pénzügyminiszter felszólalásában rámutatott arra, hogy a háboús pusztítások és az infláció igen nagymérvű forgótőkehiányra vezettek. Az őszi hónapok a terménybeszolgáltatással kapcsolatosan a Magyar Nemzeti Bank útján rendelkezésre álló hitelek nagy részének közellátási célokra történő felhasználását tették szükségessé. Ha ezek a hitelek a következő hónapokban visszafizetésre kerülnek, gondoskodás fog történni a gazdasági élet egyéb területeinek fokozottabb mérvű hitelellátásáról. *Csejkey* Ernő, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, hangsúlyozza, hogy a Nemzeti Bank lehetőséghez képest eddig is igyekezett a vidéki hitelszervezet rendelkezésére állni. *Faragó* László dr, a Pénzintézeti Központ vezérigazgatója, bejelentette az eddig adott postahitelek határidejének 15 napra való kiterjesztését. *Kemény* György dr államtitkár figyelmeztet arra, hogy e hitelnyujtásoknál a *legnagyobb óvatossággal járjunk el. György* Ernő dr és mások szóltak hozzá a felmerült kérdésekhez.

Csütörtök esti jelentés a sopronkörnyéki SS-razziáról

Ausztriában a szövetséges katonai erők nagyszabású irtóhadjáratot kezdtek az alvilág ellen és ezeknek az elemeknek egyrésze a magyar határszélre húzódott. *Sopron vármegye egész területén meglazult a közbiztonság.* A közelmultban két rendőr tünt el járőrszolgálat közben, teljes felszerelésssel. Sortüzet adtak egy motorkerékpáros katonai járőrre és Sopron kellősközepén a rendőrség politikai osztályával szemben levő vendéglőben agyonlőtték *Szabados* rendőrmestert. Fertőrákoson szintén ismeretlen tettesek hasbalőtték a helyi határvadász-zászlóalj legjobban kiképzett honvédét.

A 7. honvéd határvadászzászlóalj parancsnoksága a rendőrséggel karöltve kedden és szerdán nagyobb erőkkel átkutatta a határvidéki erdőségeket. *A csütörtök esti jelentés* szerint 18 SS-katonát, két orosz vlaszovistát, hat visszaszökött Volksbundistát és 17 csempészgyanús egyént vettek őrizetbe.

Jersey ruha
Pullover
különlegességek
Tricot Parisien
IV, Kígyó-utca 4—6.

KI TUD RÓLA?
fiamról
Zelinka András
(szül. 1927), kit a felszabadulás után május havában amerikaiak
Mauthausenből
mint beteget ismeretlen helyre szállítottak. Aki bármit tud, vagy felvilágosítást adhat, értesítse aggódó szüleit.
Zelinka Sándor, Andrássy-út 89.

Felhívás!
A Budapest VII, Király-u. 73. sz. alatti Sphinx-féle cipőüzletet átvettem. Felhívom az esetleges hitelezőket, hogy követeléseiket nálam 3 napon belül annál is inkább jelentsék be, mert későbbi bejelentéseket nem áll módomban figyelembe venni.
Ifj. Sabján József,
VII, Király-utca 73.

MOLSPED
MOLNÁR GYULA
NEMZETKÖZI SZÁLLÍTMÁNYOZÓ
BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. SZÁM. — TELEFON: 181-960
SVÉDORSZÁGBA
darabáru küldeményeket felveszünk. Igen rövid időtartamú szállítás, mennyiségi garanciával.
GYÜJTŐKOCSIT INDÍTUNK
november 20-án, december 4-én és attól kezdve kéthetenként.
Távirati cím:
MOLSPED

BÉBIKELENGYE ÉS GYERMEKRUHA
Bababolt
SZAKÜZLET, BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA ÖT.

RÁDIÓJAVÍTÁS helyszínen is
Almássy rádió és villamossági vállalat VII, Thököly-út 10. - Telefon 423-928.

Színházi hírek

Trójában nem lesz háború

Giraudoux-színjáték a Művész Színházban

Egy győzelmes hadjáratból hazatérő Hektor mint „leszerelt katona" és leendő apa, saját belátásából is, de főként az anyai örömök előtt álló Andromaké könyörgésére mindent elkövet, hogy elhárítsa Trója felől az új háború rémét, amely Páris királyfi nőragadása miatt fenyeget. Békét akar az egész udvar, az elrabolt Heléna is, sőt Páris is (párisi békét?); az ellenségként érkező diplomatikus Odysseus is hajlik a megbékülésre. Békét hirdet az istenek hírnöke is, csak egy-két felelőtlen, izgága trójai és görög hepciáskodik. És Trójában mégis háború lesz.

Szóval a darabban — mint a cím is jelzi — minden megtörténik az iránt, hogy ne történjék semmi. Következésképpen kevés benne a drámai elem. De annál több a finom költészet, a könnyed filozofálás háborúról-békéről-szerelemről, a maró szatíra s a sziporkázó szellemesség.

Apáthi Imre és *Várkonyi* Zoltán rendezése gondos munka. „Ha kiesi a színpad, toldd meg egy lépéssel" elve alapján az orkeszterben is mozgatnak szereplőket. Ez nem is hiba, de nem szabad túlzásba vinni.

Az előadás egyöntetűségét szereposztásbeli hibák zavarják. *Kertay* Lili nem egészen érett Szép Heléna szerepére. Szép, de nem Heléna. *Halász* Géza Párisalakításában is több a testi, mint a lelki rátermettség. Ellenben nagyon jó a többi szereplő: *Semegyei* Vera (Andromaké), *Várkonyi* Zoltán (Hektor), *Keresztessy* Mária (Hekuba), *Szakács* Zoltán (Priamos), *Apor* Noémi (Kassandra). — Az epizódszerepekben kitűnnek — kőrülbelül a felsorolás sorrendjében — *Apáthi* Imre, *Pécsi* Sándor, *Ascher* Oszkár, *Képessy* József, *Berky* József...

Távol áll tőlünk, hogy — pláne ilyen szimbolikus persziflázsban — számonkérnők a meiningeniek történelmi realizmusát, de elhibázottnak és illuzió-rontónak éreztük a különben tehetséges *Pólya* Gozó egy-két jelmezét, melyek inkább ejtőernyős pilótára, vagy helgolandi halászra emlékeztettek, mintsem előkelő trójai honpolgárra.

Ügyes és stílusos *Fábry* Zoltán díszlete, a fordítás *Molnár* Miklós és *Rubin* Péter jól sikerült közös munkája.

Kunszery Gyula

Mozart-est. Az Operaház 11-én, hétfőn este ½9 órai kezdettel Mozart-estet rendez a szólisták művésztelepjavára. Bevezetőt mondja Tóth Aladár, az Operaház igazgatója. Közreműködnek: Osváth Julia, Baskó Magda, Werner Mária, Bartha Éva, Uher Zita, Székely Mihály, Nagyvál László, az Operaház zenekara Ferencsik vezényletével.

Szovjet művészek mutatkoznak be november 9-én este 9 órakor a Vörös Hadsereg Házában (IV., Váci-utca 36/38) tartandó nyilvános hangversenyen. Ez alkalommal a moszkvai rádió kiváló énekesnője Krasznovecskája és Vlaszov gordonkaművész szerepel. Rendező a Magyar Szovjet Művelődési Társaság.

Rendőr est. *Kovács* Éva táncművésznő és *Demiány* Éva előadóművésznő november 10-én, vasárnap este 7 órakor a rend. őregyesület székházában együttes előadóestet rendeznek.

Üdülés, pihenés, gyógyulás
hízókúra, diéta, orvosi felügyelet.
MÁTYÁS KIRÁLY SZANATÓRIUM
SZABADSÁGHEGY
OLCSÓ UTÓSZEZONÁRAK
Elsőrendű ellátás közp. fűtés, melegvíz, weekend. — MÁTYÁS KIRÁLY-ÚT HÉT SZÁM. — Telefon: 161-324

FELHÍVÁS!

ÁGFALVAIAK!

Felkérjük az Ágfalván eltemetett mártírok hozzátartozóit, valamint az Ágfalváról hazakerült bajtársakat, hogy az exhumálás végleges és gyors elintézése céljából november 10-én, vasárnap d. e. 10 órakor a Musz irodában, Bajcsy-Zsilinszky-út 5. feltétlenül megjelenni szíveskedjék.

Munkaszolgálatosok Orsz. Szervezete.

ÁRUHÁZ
keres tőkével rendelkező cipőszakembert, vagy cipőgyártól bizományi lerakatot
CIPŐOSZTÁLYA
részére. — Ajánlatokat Nemzetközibe. Andrássy-út kilenc kérünk.

FAGYAPOT
csomagolásra pormentes bálákban.
ZIEGLER károlytoskefegyár.
Csengery-utca ötvennégy. Tel. 129-133.

Mozik műsora

ADY: A flotta győz (amer.) (3, 5, 7) **BELVÁROSI:** Rácsmelkűli börtön (am.) (Előadások: 5, 7, vasár és ünnep 3) **BETHLEN:** Négy toll (színes) (4, 6, 8) **BODOGRÁF:** Asszony akarok lenni (½4, ½6, ½8, v., ü. ½12 és ½2 is) **CAPITOL:** Zűrzavar a mennyországban (amerikai film) (2, 4, 6, 8, v., ü. ½12) **CITY:** Ismeretlen imádó (½4, ½6, ½8, sz., v., ü. ½2-kor is) **CORSO:** Örség a Rajnán (½4, ½6, ½8, sz. ½2, v., ü. 11, ½2) **CORVIN:** Ismeretlen imádó (amerikai film) (½4, ½6, ½8, v., ünn. 11 és ½2 is) **DÉCSI:** Richmondi rejtély (amerikai) (4, 6, 8, szomb., vas., ünn. 2 is) **ELIT:** Tűnemény (amerikai film) (½4, ½6, ½8, sz., vas. és ünn. ½2) **FORUM:** Operaház fantomja E. Nelson (½4, ½6, ½8, sz. v., ü. 2, 4, 6, 8) **HOMEROS:** Cseresznyevirág (amer.) Kísérő műsor. (3, 7, vas. ünn. 3, 5, 7) **HUNNIA:** Tarzan a rettenetes (amer.) (½4, ½6, ½8, vas., ünn. 11 és ½2 is) **IPOLY:** Asszony akarok lenni (amer.) (½4, ½6, ½8) **J. ATTILA:** Táncoló kalóz (színes amerikai) és Kamaraiak véreb (amerikai) (4, 6, 8) **KAMARA:** Moszkvai éjszakák (fr.) (½4, ½6, ½8) **KOSSUTH:** Pamiri sakálok (½4, ½6, ½8, v., ü. 4, 6, 8) **KÖRÚTI HÍRADÓ:** Mafirt krónika, Orosz, Angol, Francia híradó, Sporthíradó a Szovjetunióból, Zöldelő megyék (ang.) 1 órás előadások 9—22-ig **LLOYD:** A flotta győz (amerikai), Hirado (½4, ½6, ½8, szomb., vas. ½2 is) **OLYMPIA:** Örökké a Tiéd (½2, ½4, ½6, ½8, vas. és ünn. ½12-kor is) **OMNIA:** Örség a Rajnán (amerikai) (4, 6, 8, szomb., vas. és ünn. 2 is) **PALACE:** Preri törvénye, Sandy a fehérkarcolón (11, 1, 3, 5, 7, 9) **PÁTRIA:** Daloljl szivem, daloljl (orosz) (½4, ½6, ½8, szomb., vas., és ünn. ½2 is) **PETŐFI:** Jelmezbál (m.) (½4, ½6, ½8) **PHÖNIX:** Modern Pimpernel (amer.) (11, 1, 3, 5, 7) **ROXI** (volt Rákóczi-úti vasárnap ½12, ½2, ¼4, ½6, ½8) **ROYAL APOLLO:** Nagy Péter (orosz) Péntektől kezdve: York őrmester (am.) (4, 6, 8, sz., v., ü. 2 is) **SÁGVÁRI:** Tigriskarmok (amer.) (¼4, ½6, ½8) **SCALA:** Örség a Rajnán (amerikai) (Előadások: 4, 6, 8, szomb., vasár., ünn. 2) **STUDIÓ:** Viharos esküvő (am.) (2, 4, 6, 8, vasár- és ünnepnap ½12 is) **SZABADSÁG:** Viharos alkonyat (orosz) (½4, ½6, ½8) **TÁTRA:** Vadnyugat hősznja (½4, ½6, ½8, v., ü., ½2 is) **TINÓDI:** Daloljl szivem, daloljl (amer.) (½4, ½6, ½8) **TURÁN:** Örökké a tiéd (2, 4, 6, 8, v., ü. ½12 is) **URÁNIA:** Kóvirág (orosz) (4, 6, 8) **VÁROSI:** Mozivariété. A szünetben: Egervári Bea, Helnemann-jazz, Kazal László, Pogány László stb. Film: Gyilkos tükörkép (amerikai) (E. G. Robinson), Híradók (3, 5, 7). **VESTA:** Villámlovas (10, 12, 2, 4, 6, 8)

Ferencsik-Beethoven V. és II. szimf. Prometheus ma 7 Z. Á. *(Libertas.)*

GARY COOPER
gyilkol, hogy életet mentsen!

örmester
Amerika legnagyobb hőse, aki mindig csatát nyer a harcban és a szerelemben!
Ma premier
Royal Apollo
Előadások pénteken a díszelőadásra való tekintettel ½4, 6, ½9 szombattól ½4, ¾6, 8 órakor.

SZINHÁZ

Amerika hangja

Lavrenyov színművének bemutatója a Magyar Színházban

Német kisváros, 1945-ben. Egy ház falán, gránát- és golyónyomok mellett átmázolt horogkereszt, de valaki már újat is rajzolt oda, krétával. Amerikai zászló a ház ormán, s egy tábornoki egyenruhába bujtatott szenátor arról beszél a század tizenkét életben maradt katonájának, hogy készüljenek az új háborúra — a Szovjetunió ellen. Kidd kapitány, aki a szovjet parancsnokságtól is magas kitüntetést kapott a fasizmus ellen vívott harcban tanusított bátorságáért, felelőtlen ostobaságnak tartja a szenátor fecsegését. A darab arról szól, hogyan döbben rá a kapitány odahaza, Amerikában, hogy a szenátor nemcsak felelőtlen és ostoba, hanem elvetemült gonosztevő is, de amit az új háborúról és a Szovjetunióról nyomban a háború befejezése után mondott, az lényegében a mai „hivatalos Amerika" véleménye. Azt is megtudja Kidd kapitány, hogy a szenátor Amerikájával szemben áll a nép Amerikája, a békét akaró milliók országa. A kapitány, mint becsületes ember és jó hazafi, fenntartás nélkül a nép, a béke ügye mellé áll.

Lavrenyov erős drámai tehetséggel és színpadtechnikai érzékkel felépített darabjának legfőbb érdeme, hogy nem elbeszéli a történetet, hanem működésében mutatja be az imperialista háborús gépezet egy részét, egyéni sorsokon, fejlődő jellemeken át enged betekintést a dollárfüggöny mögötti világba. Kétarcú világ ez, sőt két külön világ, s érintkezési pontjaikon mindenütt szükségszerűen robban ki a harc. „Most kezdődik az én háborúm Amerika ellen" — mondja Kidd kapitány, amikor már meghurcolták a hírhedt „Amerikaellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság" előtt, amikor hiába akarták aljasságra rábírni, hogy adja vissza szovjet kitüntetését és a még hírhedtebb „Amerika hangja" adásán át tegyen szovjetellenes nyilatkozatot, s amikor egy bérgyilkos gengszter golyójától sebesülten, volt őrmester-bajtársában, egy kommunista munkásban találja meg nemcsak a maga igaz barátját, hanem az amerikai nép és haza érdekeinek hű képviselőjét is.

Amerika hazug, uszító hangja még túlharsogja a béke szavát az Egyesült Államokban, korrupt szenátorok még büntetlenül üldözhetik, tízezer dollárokért gengszterek gyilkos golyójának tehetik ki a tisztességes amerikaiakat és a Gestapo módszereit megszégyenítő terror-bizottság még szabadon garázdálkodik, becsületes embereket kiforgat existenciájukból és törvényen kívül helyezi őket. De éppen az erőszaknak és a háborús gyujtogatásnak ez a politikája formálta ki a másik Amerika, a nép Amerikájának arculatát. A haladás és a béke eszméje egyre nagyobb tömegeket hódít, mind harcosabb híveket toboroz Amerikában is, s ezek már tisztán látják, kik a béke barátai és hol kell keresni az ellenséget.

Az „Amerika hangjá"-nak nagy tanulsága az, hogy éles fényben mutatja meg az uralkodó körök és a nép Amerikáját, ezt a kibékíthetetlen két világot, s meggyőző erővel csendül ki a darabból a háborút hirdető és előkészítő Amerika erkölcsi gyengesége, szükségszerűen bekövetkező veresége. A magyar színpadkultúrának és a mi békeharcunknak is nagy nyeresége Lavrenyov darabjának bemutatása. Íróink, de közönségünk széles rétegei is megtanulhatják belőle, milyen jó fegyver a békéért folytatott harchan az irodalom, ha ezt a fegyvert az igazság teszi erőssé, a művészet élessé.

A Magyar Színház előadása, *Várkonyi* Zoltán rendezésében, egységes felfogással, kifogástalan összjátékkal és a részletek arányos kidomborításával jól hangsúlyozza a darab mondanivalóját. Minden szereplő és minden jelenet plasztikus képet ad az „amerikai életformáról", a háborús méregkeverők módszereiről, de az igaz emberek helytállásáról is.

Kidd kapitány rokonszenves alakját *Básti* Lajos alakítja sok finom árnyalattal. Halk és egyszerű, de a kellő helyen határozott és elszánt, indokoltan lassú belső fejlődésével, átalakulásával szemben súlyos és tömör figura *Rajczy* Lajos őrmestere, aki kezdettől tisztán lát és az öntudatos munkás keménységével vívja harcát népének, hazájának árulóival szemben. *Szörényi* Éva kevéssé meggyőző a bátor, férjéért aggódó, de vele minden megpróbáltatást vállaló feleség szerepében, akinek szavai pedig egy döntő pillanatban elhatározóan befolyásolják Kidd kapitány magatartását. *Tapolczai* Gyula, a szenátor, inkább karikatúrát ad a háborús gyujtogatóról, a könnyű ellenfél látszatát kelti, holott éppen gonoszsága és elvetemültsége miatt nem becsülhető le az efféle figura. *Bánk* Zsuzsa és *Várkonyi* Zoltán kettőséből a léhaságában visszataszító, embertelenül cinikus „amerikai életformára" hullnak éles reflektorfények. *Balázs* Samu, az „Amerikaellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság" jellegét és módszereit testesíti meg hideg, síma mozdulataival és szavaival, gyökeres lelkiismeretlenségével. *Juhász* József rövid jelenetében ijesztően hű képet ad az emberi életek felett alkudozó bérgyilkosról. *Makay* Margit, mint „pacifista úriasszony" és anya, jól oldja meg feladatát. *Győri* Ilona alakításában nem érezzük eléggé a változást az elesett lánytól az öntudatos munkás-férj mellett felmagasodó asszonyig. *Makláry* Zoltán borravalóért jótékonykodó rendőr-figurája élettelen művészi alakítás. *Bessenyi* Ferenc kifogástalan a csendes, titkolózó háborús gyujtogató ezredes szerepében.

Neményi Ödön fordítása hibátlan és fordulatos. A díszletek egyszerű szépsége, jó megoldása *Fábri* Zoltán munkáját dicséri.

Gy. I.

A FŐVÁROSI ZENEKAR bérleti ciklusának szerdai estje Sosztakovics I. szimfóniájával kezdődött. Ezután Bartók: „Zene húros és ütőhangszerekre" című szerzeménye következett. A jellegzetesen bartóki mű sok finom részletszépségét hozta felszínre a zenekar. Szünet után a kiapadhatatlan invenciójú orosz ős-zsenének, Musszorgszkijnak a szerzeményét, az „Egy kiállítás képei"-t hallottuk. A tíz rövid tételre tagolt, színes, nagyerejű kompozícióban hatásosan érvényesült a vezénylő Ferencsik János művészete.

RÁDIÓ

»A tülemüle« és a tanácsválasztás

Arany János híres elbeszélő költeményének nyomán és részleteinek felhasználásával *Bárány* Tamás verses és zenés alkalmi rádiójátékot írt, amelyet a Kossuth-rádió közvetített. Olymódon időszerűsítette ötletesen jelenetezve, „A fülemülé"-t, hogy a prológus utalásával a tanácsválasztás előkészületeinek idejébe helyezte. A régi rendszert képviselő, kapzsi ügyvédjegyző barátjától éppen olyan „közigazgatási véghatározatot" akar kierőszakolni, amely mindkét félnek igazat ad, mert — mindkét pörösködőt képviseli. Megérkezik azonban a Függetlenségi Népfront jelöltjegyzéke. Kiderül, hogy a fülemüle énekéért pörbeszállt Péter és Pál egymásba szerelmes fia, illetve leánya — egyaránt tanácstagjelölt. A nagy öröm, mely új világra tár kaput, véget vet a „százesztendős" fülemülepörnek. *Balázs* István (Péter) és *Simon* Marcsa (felesége) ízes beszédű, jól rajzolt parasztpárt ábrázol. *Tapolczai* Gyula ravaszdi, vidám, mókás ügyvédje. *Gyurkovics* Zsuzsa és *Ráthonyi* Róbert ifjú szerelmespárja, valamint *Makláry, Gonda* és *Batizfalvy* mulattatták elsősorban a rádióhallgatókat, *Sándor* Ida üdén és szépen beszélve, adta elő a prológust, *Kókay* Rezső sokszínű zenei aláfestése, a Rádió kamarazenekarának és az úttörő-dalokat éneklő operaházi gyermekkórusnak szereplése élénkítette a derűs, időszerű rádiójátékot.

Az Operaház felkészül a Békekongresszusra

Ünnepi keretek között tartott választási gyülést az Operaház. Délutáni időben, fél 5 és hat között, amikor a magánszereplők és a csoportos személyzet mindennapi munkája a leginkább lehetővé teszi, az Operaház tagjai összegyültek az ünnepi ülésre a nézőtéren. A színpadot feldíszítették, *Sztálin, Lenin* és *Rákosi* Mátyás képe, vörös és nemzetiszínű drapériák tették ünnepivé a gyülés színhelyét.

Az Operaház énekkara *Novikov: Szállj te büszke ének* című szerzeményének előadásával nyitotta meg az összejövetelt, amelynek szólóját *Kirvay* Ferenc énekelte szép lírai baritonján. A *Novikov*-mű előadását *Blum* Tamás vezényelte.

A műsor egyik érdekessége volt, hogy az Operaház személyzeti főnöke, *Zemankovics* Lajos nagy hatással adta elő *Reményi* Béla *„Talpig vasban"* című versét.

Az elhangzott beszédek és hozzászólások után, amelyek tartalmasan megvilágították a *tanácsválasztás jelentőségét*, az Operaház együttese lelkes ünneplésben részesítette két tagját, akiket tanácstagságra, illetőleg póttagságra jelöltek. Nagy taps köszöntötte *Nádasdy* Kálmán főrendezőt, aki a VI. kerületi tanács egyik jelöltje, és *Fülöp* Viktort, az ismert táncművészt, akit póttagnak vettek fel a jelöltek listájára.

*

A vasárnapi szavazás nagy ünnepe után a dalszínház békebizottsága megkezdi az előkészületeket az *Országos Békekongresszusra*, amely megelőzi a *Béke Hiveinek II. Világkongresszusát.*

Az Operaház tagjai is részt vesznek a november 4-én és 5-én megtartandó *Országos Békekongresszus* előkészítő munkájában; a békebizottság gyüléseken ismerteti az Operaház dolgozóival a *békekongresszus jelentőségét.*

A dalszínház egyéni és csoportos dolgozói *művészetükkel és jó munkájukkal szolgálják a békét, s éppúgy, mint minden magyar dolgozó, nemcsak a béke őszinte vágyát őrzik szívükben, hanem készek, ha kell, a dolgozó ország békéjének harcos megvédésére is.*

Az Országos Békekongresszusra való felkészülésük során erről fognak hitet tenni az Operaház dolgozói.

A moszkvai rádió műsorából

Vasárnap, október 22.

Moszkva II. 13.00: Kamarazenehangverseny Tallinból. Moszkva I. 19.50: Zenés rádióalmanach. — 22.10: A szovjet köztársaságok művészeinek hangversenye. — Moszkva II. 21.15: Ukrán zenekar hangversenye. — 21.45: Bezrodnij hegedűművész estje.

Hétfő, október 23.

Moszkva I. 18.00: Uj csuvas dalok. — 20.15: Tarka művészegyüttes. — Moszkva II. 20.45: Fajzi: Cipőcskék, zene-játék.

Kedd, október 24.

Moszkva II. 19.20: A moszkvai egyetemi ifjúság hangversenye. — Moszkva I. 19.00: Hangverseny Magyarországnak. Szovjet zenei újdonságok. — 19.50: Könnyű zene. — 22.35: Szovjet szerzők népi hangszerekre írt művei.

Szerda, október 25.

Moszkva I. 17.30: Tarka művészest. — 22.05: Táncdallamok. — 23.30: A baskir opera tagjainak hangversenye. — Moszkva III. 21.00: Népdalok a munkáról.

Csütörtök, október 26.

Moszkva II. 19.45: Litván dalok és táncok. — Moszkva I. 22.30: Szovjet kamarazene.

Péntek, október 27.

Moszkva II. 20.30: Tarka művészest. — 21.30: Hacsaturján- és Prokofjev-művek. — 22.05: Virtuóz muzsika. — 22.30: Orosz románcok. — Moszkva I. 21.10: Orosz dalok (Katulszkaja, Lemesev, Gnirja). — 22.05: Részletek Puskin-művekre írt operákból. A Nagy Színház művészeinek előadása.

Szombat, október 28.

Moszkva I. 19.20: Dalest. — 19.50: Szimfónikus-est. Glier-művek a szerző vezényletével. — 22.10: Híres művészek hangversenye. — Moszkva: II. 19.45: Tarka zenekari hangverseny.

A moszkvai rádió magyarnyelvű adásának új rendje

A moszkvai rádió magyarnyelvű híradása október 18-tól kezdődően a következő hullámhosszokon és időpontokban hallható:

Naponta 13.00—13.14 óráig a 19.53 m, a 25.68 m, 25.5 m, 25.41 m hullámhosszokon.

Vasárnaponként 13.15—14.15 óráig 25.8 m, a 25.5 m, 31.25 m hullámhosszokon.

Naponta 17.00—17.15 óráig a 25.8 m, 30.96 m, 49.92 m hullámhosszokon.

Naponta 19.00 órakor a 41.12 m, 320.9 m, 1068 m hullámhosszokon.

Naponta 20.30 órakor a 49.5 m és a 320.9 m hullámhosszokon.

Mozi

BERLIN ELESTE. I. rész (Megzavart boldogság), (magyarul beszélő színes szovjet film): VÖRÖS CSILLAG (Erzsébet-körút 45.) ½5, ½7, 9. v. ½3. — MÁJUS 1 (Mártírok útja 55.) ½5, ½7, 9. v. ½3. — MUNKÁS (Kápolna-u. 3b) ½7, ½9. v. ½5. — DÓZSA (Róbert K.-krt. 61.) 4, ½7, ½9. — FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3.) ½4, 6, ½9, v. ½2. — TÁNCSICS (Csepel) ½6. ¾8. v. ½4. — KORZÓ (Ujpest) ½5. ½7, 9. — ROYAL (Kispest) ½6, ½8, v. ½4. — TÁTRA (Pesterzs.) 6, ½9, v. ¾4. — BRIGÁD (P.-lőrinc) ½6. ½8. v. ½4.

BERLIN ELESTE II. rész (Győzelem): SZIKRA (Teréz-körút 60.) 5, 7, 9. vas. 3.

EGY ÉLET MUZSIKÁJA (Glinka élete): DUNA (Fürst S.-u. 7.) 4, ½7, 9.

DALOLVA SZÉP AZ ÉLET: (vidám zenés vigjáték) FORUM (4. hétre prolongálva) (Kossuth L.-u. 18.) ½5. ¾7, 9. v. ½3. — KOSSUTH (Váci-út 14.) 4, ½7, ½9, v. 2. (prolongálva) — BETHLEN (Bethlen-tér 3.) ½4. 6. ½9.

VIDÁM TARKA MŰSOR: UTTÖRŐ (Bajcsy Zs.-út 38.) 4. 6. vas 10. 2. 4. 6.

SZABAD NÉMET IFJUSÁG: (színes dokumentfilm) FÁKLYA (Teréz-krt. 28.) d. u. ½5-től este 11-ig és vas. d. e. ½11-től este 11-ig folytatólag.

VAN HAZÁJUK: (magyarul beszélő szovjet film) BÁSTYA (Erzsébet-krt. 8.) 11. ½2. 4, ½7. 9. — ADY (Somogyi B.-út 8.) 4. ½7. ½9. — SZABADSÁG (Bartók B.-út 64.) ½5. ½7. ½9. v. ½3.

Muzsikál az ifjúság: MARX (Landler J.-u 39.) 4. 6. 8. v. 2.

Két pajtás: KAMARA (Dohány-u. 42.) 4, ½7, ½9. v. 2. — ÓBUDA (Selmeci-u. 14.) ½5. ½7. ½9. v. ½8.

Reszket a föld: (ellenállási film) SAVOY (Üllői-út 4.) 4, ½7, ½9. — PÁTRIA (Népszínház-u. 13.) ½4, ½6. 8. — ADMIRAL (Mártírok-útja 5.) ½5, ½7, ¾9. v. ½3.

Vidám vásár: (színes zenés film) STUDIO (Akácfa-u. 4.) ½4. 6. ½9. (3. hétre prolongálva) — BODOGRÁF (József-krt. 63.) 4, ½7. 9.

Nagy alkalom: ZUGLÓI (Angol-u. 26.) ½5. ½7. ½9.

Ezerarcú hős: UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) 4, 6, 8.

Szerencsés hajózást! (magyarul beszélő szovjet film) ASTORIA (Szt. László-tér 14.) ½6. ½8. v. ½4.

Tengerész lányai: (vigjáték) KULTUR (Kinizsi-u. 28.) 4. 6. 8. — IPOLY (Csáky-u. 65.) 4. 6. 8. v. 2.

Az élet nevében: (orosfilm) TÁTRA (Üllői-út 63.) 4, ½7. ½9. v. ½2. — VESTA (Erzsébet-krt. 39.) 10. ½1, 3. ½6. 8.

Volt egyszer egy kislány: ELŐRE (Dolej-u. 41.) 6. 8. v. 4. (Csütörtökön szünnap.)

Katka: (vigjáték) TINÓDI (Nagymező-u. 8.) ½5, ½7, ½9, v. ½3. — PETŐFI (Rottenbiller-u. 37.) ½5, ½7, ½9.

HÍRADÓ MOZI: (Erzsébet-körút 13.) 1 Magyar híradó. 2 Szovjet híradó. 3. A szovjet nép a békére szavaz. 4. Mi leszek, ha nagy leszek. 5. Szovjet sporthíradó. Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

FÉNY MOZI (Ujpest) 1 Magyar híradó. 2 Kártevők. 3. **Állatok színháza.** 4 Szovjet úttörő híradó. 5. Vigad az erdő. D. u. 5-től este ½10-ig folytatólag, vas.: d. e. ½11-kor és d. u. ½4-től este ½10-ig folytatólag.

Horthyék hat választása

1920 — 1922 — 1927 — 1931 — 1935 — 1939. A Horthy fasizmus negyedszázados uralma alatt ezekben az években voltak Magyarországon képviselőválasztások. Mindegyik országgyülésnek — az első kettő ugyan nemzetgyülésnek nevezte magát — megvolt a maga jellegzetessége. Mindegyikre rányomta bélyegét a siófoki fővezérség vérfürdője. Az uralom vérben fogant és vérbe fojtotta a nép minden szabadságra törekvő megmozdulását. Nem is csinált titkot abból — sőt mindig hivalkodva hangoztatta is — főfeladata a kiváltságos úriosztály megerősítése, az urak, a nagybirtokosok, a grófok, hercegek, gyárosok, bankárok érdekeinek védelme és előmozdítása. Több semmi. A népről és a néppel csak a választások napjaiban beszéltek a jelölt urak, mert a jó kortesek egy-egy kondér pörkölttel, meg egy-egy csapravert hordó borral és a kivezényelt csendőrséggel biztosítani tudták a mandátumokat. A legtöbb ilyen kispörkölttel megválasztott képviselőt azután kerülete nem is látta a legközelebbi választásig, amint hogy azelőtt sem látta sokszor, vagy talán sohasem.

*

Lapozzunk csak bele az 1920-ban összeült első nemzetgyülés tagjairól készült „Nemzetgyülési Almanach"-ba. Elszörnyülködik az ember, ha végigolvassa, kik voltak a törvényhozók, kik kerültek a Horthy-forradalom véres iszapjából felszínre és életrajzi adataikban milyen címekre hivatkoznak, amely őket a közszereplésre hivatottakká teszi. A legtöbbje Horthyra hivatkozik, arra, hogy „ott volt Siófokon", „a fővezérség mellett teljesített szolgálatot", „szervezőmunkát végzett Szegeden", „a dunántúli rendcsinálás munkájában vett részt" Ekkor került felszínre Budaváry László, Csonlos Imre, Dánér Béla, Fangler Béla és a többi. Például a „kisgazda" Fábián István, az abonyi kerület képviselője. Azt mondja az életrajza, hogy *„szülei 60 holdas birtokán gazdálkodott, 20 éves korától önállóan vezette a gazdaságot és 15 évi munka után, szorgalmával, takarékossággal odáig vitte, hogy ma már 1000 hold saját földje és 4000 holdat kitevő bérlete van."* Van egy nagyon nagy „érdeme" is *Fábián* Istvánnak, az ő vezetésével gyilkolták le Abonyban azokat a szegényparasztokat, akik 1918-ban és 1919-ben, a háborúból hazajöve, az urak földjéből a maguk részére is igényelni mertek egy darabkát. Itt van még Ferdinándy Gyula garbócbogdányi képviselő, az 1920-as igazságügyminiszter. Ő nyujtotta be a Házban a botbüntetésről szóló törvényjavaslatot. Kimagasló érdeme! Egymásután következnek Friedrich István, Frühwirth Mátyás, a panamista patikus Gaál Endre, Gömbös Gyula, Haller István, Hegyeshalmy Lajos, aki MÁV elnökigazgatóból lett kereskedelmi miniszter és arról lett nevezetes, hogy kijelentette: „nem vagyok ellensége a kereskedelemnek." Nem találni az egész névsorban egyetlen dolgozó embert, egyetlen kétkezi munkást...

*

A második nemzetgyülés, amely 1922-ben ült össze, nem volt semmivel sem „emelkedettebb" színvonalú, mint elődje. Bethlen Istvánnak még az 1920-as Friedrich-féle választási rendszer sem volt jó, visszaállította a teljes nyilt szavazást, *„mert ez felel meg a magyar ember lelkületének"* és így hozta össze a maga többségét.

A két nemzetgyülés törvényalkotó munkásságáról rövid összefoglalót írt Freissberger Gyula — aki később már vitéz Somogyváry Gyula lett és a rádióban mint „Gyula deák" szerepelt. Az első nemzetgyülésről megállapítja, hogy *„a pártok legtöbbjénél a jelszó a keresztény és agrárpolitikai gondolat volt"* Összesen 110 *törvényjavaslatot tárgyalt le. Alig van olyan alkotása az első nemzetgyülésnek, amely néhány hónapnál, vagy évnél hosszabb időre rendezett volna valamely kérdést s amely lényegében része lett volna valamely nagy, generális, újjáépitő tervnek. Az egyik legszenvedélyesebb vitát a botbüntetésről szóló törvény keltette.* (Schlachta Margit azt indítványozta, hogy a nőkre is terjesszék ki a botbüntetést, mert a kodifikátor ezt kifelejtette.) A második nemzetgyülés is törvénygyár volt, mert összesen 160 törvényjavaslatot tárgyalt. A legtöbbje természetesen adóemelésről szólt. Öt-hat évvel a háború után még rendeződnek a viszonyok és 1924-ben elkövetkezik a „szanálás", amikor a nyugati kapitalistáknak kiszolgáltatták az országot, az amerikai Smith Jeremiah személyében a dollármilliomosok megbízottja jött Budapestre és a kormány csak azt tehette, amihez ő hozzájárult.

*

1927-ben ismét választás volt Magyarországon. Már nem lehetett kitérni a titkos választási rendszer bevezetése elől. De hogyan folyt ez le? Összesen 245 képviselőt választottak és ebből 46 képviselőt titkosan, 199 képviselőt pedig — ezek voltak az egyéni kerületek— nyilt szavazással. Ennek a képviselőháznak a nevezetessége, hogy most már Horthy „legmagasabb engedélyével" képviselő lehetett az ötvenháromszoros orgovánvi gyilkos, a kormányzó jóbarátja és kegyeltje, Héjjas Iván is.

*

1931 júniusában, amikor már az egész világon éreztette hatását a gazdasági válság, Magyarországon választásokat tartott gróf Bethlen István. Évszázados bankcégek omlottak össze európaszerte, világszerte dühöngött a gazdasági válság és Bethlen István jóvoltából ugyanakkor bejutottak az országgyülésbe a nagykapitalisták képviselői, mint például Fellner Pál, Éber Antal, Fenyő Miksa, Lakatos Gyula, Walkó Lajos és a többi bankigazgató, gyáros, nagybirtokos, gróf.

*

De 11 évi uralom után megbukott Bethlen István, jött gróf Károlyi Gyula, majd őt követte Gömbös Gyula, aki 1935 tavaszán feloszlatta a képviselőházat és ő is „a nemzethez fordult", új választást rendelt el. Hogy Gömbös milyen embereket hozott be a képviselőházba, arra csak egy példát. Az összes siófoki, és egyéb gyilkosok mellett országgyülési képviselő lett dr. *Surgoth* Gyula nyugalmazott ítélőtáblai bíró, akiről az „Országgyülési Almanach" azt tartja kiemelőnek, hogy „igen sok kommunista bünügyet tárgyalt, büntetőtanácsa ítélte halálra többek között Korvin Ottót és László Jenőt is". Ez tényleg olyan érdem volt Gömbös Gyula előtt, amit illendő volt törvényhozói mandátummal méltányolni. A kormányzó egyébként Surgoth Gyulát 1923-ban kormányfőtanácsossá nevezte ki.

*

Imrédy sem akart Gömbös mögött maradni és 1939-ben ő is választatott. Ezen a választáson az összes nyilaspártok résztvettek. A megválasztott Baky Lászlók, Csia Sándorok, vitéz Takách-Tolvay Józsefek, Szöllössy Jenők, Rajniss Ferencek, Ulain Ferencek neveit nem is érdemes felsorolni. Nézzük meg azonban ezeket a képviselőket a foglalkozások szerint. Mindössze 3 mondotta magát földmüvesnek — de közülük is az egyik 85 holdon, a másik 60 holdon gazdálkodik —, 4 kisiparosnak és 3 ipari szakmunkásnak. Ők sem a munkapad mellől kerültek a képviselőházba — mint az életrajzból kiderül —, hanem évekig voltak keresztényszocialista szakszervezeti agitátorok, majd nyilas propagandisták. A képviselőknek több mint negyedrésze földbirtokos, egyharmada volt köztisztviselő vagy katonatiszt, több mint 10 százaléka jobboldali pap.

*

Ez volt az a vezetőréteg, amit Horthyék termeltek ki. Ezek juttatták el Magyarországot, a soha meg nem hallgatott magyar népet 1944-hez, a szakadék széléhez. — És ezt nem felejtjük el.

JELÖLTJEINK

A bizalom hatalmas gyógytényező

— mondja a sebészfőorvos-tanácstagjelölt

Az uzsokiutcai kórház dolgozóinak legutóbbi röpgyűlésén az egyik szónok megállapította: ez az egészségügyi intézmény közel 50 év óta áll fenn, de innen még soha senki politikai vagy más közszerepléshez nem jutott. És mindjárt hozzátette a szónok:

— A népi demokráciában a dolgozó népé a hatalom és most *a tanácsválasztáson egyszere négy tanácstagjelöltünk van*, akik itt élnek, dolgoznak velünk, akiket mind ismerünk, és akikről tudjuk, hogy meg is érdemlik a jelöltséget.

Nagy tapsok közben olvasta fel azután, hogy dr. *Reök* Iván sebész főorvost a Budapesti Városi Tanács tagjának, dr. *Flamm* Sándor belgyógyász főorvost a kerületi tanács tagjának, dr. *Szalontai* Károly belgyógyász főorvost és *Farkas* László egészségügyi dolgozót pedig a kerületi tanács póttagjának jelölték.

*

Az OTI a dolgozóké! hirdeti egy hatalmas tábla, amint belépünk a kórházba. Ez a kórház valóban a dolgozóké, a dolgozók a maguk filléreiből építették a városon kívül, még abban az időben, amikor valósággal bűnnek számított a szervezkedés, az egymásról való gondoskodás.

Három operáció után tudunk csak beszélni dr. *Reök* Ivánnal, aki nemcsak a kórház sebészfőorvosa, hanem országgyűlési képviselő is, tagja most is Budapest város tanácsának, alelnöke az egészségügyi szakszervezetnek, e mellett pedig az evangélikus egyház egyetemes felügyelője és az egész magyar protestantizmust képviselő Oekumene világi elnöke.

Mint fiatal, leszerelt katona, 1919-ben már résztvett Reök Iván az orvostanhallgatók baloldali szervezkedésében. Ezért egyideig kénytelen volt Bécsben folytatni tanulmányait és orvosi gyakorlatát is Szabadkán kezdte meg. 1929-ben lett az OTI pestújhelyi munkáskórházának osztályvezető főorvosa, de három év mulva, baloldali orvosi és közéleti tevékenysége miatt, osztályát megszüntették és főorvosból adjunktusra degradálták, amire nem volt példa Magyarországon, de talán máshol sem. Ilyen minőségben vezette 1939-ig az uzsokiutcai, majd a baleseti kórház járóbeteg-rendelését. A felszabadulás után a Gál Benő-kórház I. számú sebészeti osztálya főorvosának nevezték ki és ma is ebben a minőségben működik.

— A sebészeti osztályon 70 ágy van és egy év alatt átlag 1200 műtétet végzek — mondja dr. *Reök* Iván. — Munkánkat a kollektív szellem hatja át. A betegek felé igyekszünk nemcsak orvosi tudással, de emberszeretettel is gyógyítani. Bizalommal is vannak a betegek irántunk. És a *bizalom hatalmas gyógytényező*. Mind az orvosok, mind pedig az egészségügyi dolgozók, itt a magunk munkaterületén erős harcot folytatunk *a félelem ellen*, törekszünk meggyőzni a betegeket arról, hogy a sebészorvosi kezelés *fájdalommentes, szeretetteljes*, legyenek bizalommal irányunkban és mi mindent megteszünk, hogy mielőbb visszanyerjék egészségüket, munkaképességüket. Azt hiszem, hogy *a tanácsban is folytatni tudom ilyenirányú munkámat és a közre hasznos tevékenységet tudok majd kifejteni.*

A beszélgetés félbeszakad. A sebészfőorvost újabb operációhoz hívják. Megnézzük a napi beosztásáról szóló feljegyzéseit: déli fél 2-ig a kórházban van, utána az evangélikus egyház hivatalában van dolga, 4—6 óra között mint tanácstag fogadóórát tart a Városházán, 6 órától este 10 óráig pedig a Közegészségügyi Tanács ülésén vesz részt.

»Ujarcu kereskedelemre van szükség«

— mondja a tanácstagjelölt Kégli Lajosné

Kora délután nyitottunk be *Kégli* Lajosné fűszerüzletébe, mert azt hittük, hogy akkor a legkisebb a forgalom. Tévedtünk. Kégliné olyan népszerű vevői és kartársai körében, hogy szinte percenként nyílik az ajtó, ki kenyeret, ki gyümölcsöt, ki savanyúságot vagy pótkávét vásárol. Igy, persze, összefüggő és gondosan megfogalmazott nyilatkozatot kapni majdnem lehetetlen, de éppen ez az érdekes, hogy *„menetközben"* látjuk egy tanácstagjelölt kereskedőasszony üzletét, ahogy szorgoskodik a pult mögött, ahogy kiméri a sót vagy a lisztet, esetleg mikor tanácsot ad a befőtt házi eltevésére vagy egy új tortareceptre vonatkozóan.

A tulajdonoson kívül egyfőnyi alkalmi „személyzet"-et látunk, Kégliné 19 éves leányát, *Ilonát*. Inkább testvéreknek vélték volna őket, mert a fiatalos külsejű és mozgású Kéglinén igazán nem látszik meg, hogy egy felnőtt leánygyermek édesanyja. Ilonka különben — aki ez alkalommal csak mellékszereplő — *orosz nyelvszakos tanárnak készül*, de egyáltalán nem egyoldalú. Igen sokat tevékenykedik a DISZ-ben, a KISOSZ-nak pedig politikai előadója.

— A *kiskereskedőnek* — mondja Kégliné — *jó népnevelőhöz illően szünetnélküli felvilágosító munkát kell végeznie.* Aki tehát politikailag nem képezi magát, nem tud együtthaladni az eseményekkel, az feltétlenül elveszti a kapcsolatot vevőivel is. Vessük el végre azt az elképzelést, hogy kereskedést ósdi elvek szerint is lehet folytatni. „Ami jó volt apámnak és nagyapámnak, az jó lesz nekem is". *Szó sincs róla!* Az üzletvezetés kiskapitalista módszerei, az önző magánérdek, haszonlesés, a régi polgári világ jelszavai sorra megbuktak és ma csak az a kereskedő boldogulhat, aki képes ezeknek a tehertételeknek az elvetésével igazi altruista szellemben dolgozni.

— Fel kell ismernünk annak a szerepnek a fontosságát, amit az *áruelosztás és közvetítés terén* be kell töltenünk. E feladat sikeres teljesítésének előfeltétele, hogy *szembeszálljunk az ellenség rémhireivel s az egyes cikkekben adódó átmeneti áruhiány okát is reálisan megmagyarázzuk.*

— Mi a programja, mint leendő tanácstagnak?

— Jelölésem nagy megtiszteltetés és ezért fokozottan érzem a várakozást, amit az egész szakma működésemhez fűz. Semmi hajlandóság sincs bennem ahhoz, hogy mint tanácstag beszorítsam magam egy szakmai reszortba. Hű sáfára leszek a kisfűszeresek érdekeinek, de ugyanígy szeretném képviselni — szakmájára való tekintet nélkül — *minden becsületes dolgozó ügyét.*

Kéglinét a KISOSZ javaslata alapján a Népfront jelölte. Hosszú utat tett meg ez a szerény és dolgos asszony a kis szatócsboltól a tanácstagságig. Bizonyos, hogy őszinte szavai utat találnak azokhoz, akiket illet. **(r-e)**

Két értelmiségi jelölt programja

Dr. Csépai Pál,

az *év* eleje óta az V. kerület elöljárója, amióta pedig megalakultak az ideiglenes tanácsok, a *kerületi tanács elnöke.* Negyvennégyéves, családos. Két gyermeke van, 16 éves lánya és 12 éves fia. Küzdelmes volt az élete. Falusi kistisztviselő hetedik gyerekének született, a maga erejéből tanult, dolgozott a felszabadulásig, amikor a Nemzeti Bizottság 1945 májusában a XII. kerület elöljárói teendőivel bízta meg és ott dolgozott ezév januárjáig.

Kiégett épületben indult meg a XII. kerületi elöljáróság munkája. Ahogyan szinte az egész kerület romokban volt akkor. Ottani munkája alatt megváltozott ennek a kerületnek a szociális összetétele. Ez a városrész Budapest tüdeje. Csépai Pál és dolgozótársai munkájának eredménye, hogy a Szabadsághegy intézményei fokozatosan a dolgozók üdülését, a dolgozó betegek gyógyulását szolgálják. Azok az intézmények, amelyek egykor a nagytőkések nyaralóhelyei voltak. Ma vidám gyerekektől hangos a Szabadsághegy. Ebbe az időbe esik a krisztinai postapalota, a Honvédkórház, a János-kórház, a volt Vöröskereszt-kórház újjáépítése. Ebben az időben épült a Kulich Gyula-tanoncotthon, a kerület büszkesége.

Ezév januárja óta az V. kerületben dolgozik. Hogy különösen az utóbbi hónapokban olyan lendületes fejlődésnek indult ez a kerület, az neki és munkatársainak az érdeme. A Marx-tér új rendje és virágzó szépsége e hónapok munkájának eredménye. A közelmultban fejeződött be a Deák-tér modern rendezése is.

Csépai Pál most ott szerepel az V. kerület tanácstagjelöltjeinek listáján, de ott van a neve a városi tanács tagjelöltjei között is. Felkerestük, hogy beszélgessünk vele eddigi eredményeiről és jövő terveiről.

— *Öröm dolgozni egy ilyen újjáépülő városért és népért, amely így akarja és munkálja boldog jövőjét* — mondja. — Hacsak a kerületünket nézzük, itt van az új külkereskedelmi minisztérium, a honvédelmi minisztérium, az Ipari Tervezőintézet. Öt romos bérház, amelyet 71 lakással újjáépítettünk. Parkok mindenfelé, amelyek között a legújabb a Parlament és a belügyminisztérium között van. Ezt a munkát akarjuk továbbfolytatni a szép a munkára hívjuk az V. kerület minden dolgozóját. A tanácstagok sorában a kerület szociális összetételének megfelelően képviselve van a munkásság mellett a haladó értelmiség, a kistisztviselők, kisiparosok és kiskereskedők. A jelöltek között ott van *Csabai* István, a 48 éves kovács, aki ma már a nehézipari minisztérium ásványolaj-főosztályának vezetője. Dr. *Kerek* Gábor, aki szegényparaszt családból származik. A felszabadulás után fejezte be egyetemi tanulmányait és most a népművelési minisztérium irodalmi főosztályának előadója. *Füsti* Pálné, a Dobó Katalin közgazdasági gimnázium tanára. *Kána* Lőrinc honvédezredes, aki a felszabadulás előtt kárpitos szakmát tanult. Végig lehetne sorolni őket, akik mind biztosítékai annak, hogy a tanács munkáját majd jól végzik.

Kértük, magáról is mondjon valamit. Ez elől elzárkózott. Csak ennyit mondott:

— *Szeretek dolgozni. Ahogy eddig tettem, ezután is azt csinálom, hogy a dolgozók érdekeit védem.*

Dr. Csobányi Zoltán,

a KÖZÉRT központja jogügyi osztályának vezetője. A felszabadulás óta vesz részt a várospolitikai életben. A főváros tiszti főügyésze volt és e hivatal megszűnése után került a KÖZÉRT jogügyi osztályának élére. Tanácstaggá jelöltetésével kapcsolatban ezeket mondja:

— A tanács lehetőséget és jogot ad ahhoz, hogy a dolgozó nép döntően szóljon bele saját sorsának irányításába. Megszünteti azt a régebben hangoztatott farizeus tételt, hogy az ország egyes részein az úgynevezett autonómiák az államtól különálló életet éljenek. Most a tanácsok is maguk az állam: *amit az államhatalomnak végeznie kell, azt a tanácsokon keresztül fejti ki az államot alkotó nép közreműködésével.*

— Külön örömet okoz nekem, hogy amellett, hogy Budapest tanácstagjelöltjei között szerepelek, a XI. kerület is jelölt tanácstagnak. Ott születtem. Azóta is ott élek s így szűkebb hazám ügyeinek menetét mint tanácstag figyelhetem, a munkában résztvehetek, aminek a multban a közelébe se juthattam.

— Sokan aggodalmaskodnak, hogy úgynevezett „laikusok" irányítják most majd a közigazgatást. A *XI. kerület élén másfél év óta egy volt üzemi munkás áll és soha olyan rendes és produktiv munka nem folyt a kerületben, mint most, ennek a „laikusnak" a vezetése alatt.*

Így beszél a jogász, akinek gyermekkora nyomor és küszködés volt, szegény szülők nyolcadik gyermekeként született. A gimnáziumot úgy végezte el, hogy közben gazdag gyerekeket tanított, mint jogász az első perctől irodában dolgozott, kenyeret keresett és tanult egyszerre s mégis már huszonegy és féléves korában doktorrá avatták.

Egy járási tanács elnökének beszámolójából

A törökszentmiklósi járási tanács végrehajtóbizottságának elnöke, Pesti Sándor legutóbbi jelentéséből közlünk itt néhány részletet.

„Ez év január 1-én vettem át a törökszentmiklósi járási főjegyzői hivatal vezetését mint munkáscsaládból származó dolgozó, akit a dolgozó nép bizalma állított a járás élére. Mindjárt a hivatal átvétele után észleltem hibákat, hiányosságokat, amelyeket gyorsan ki lehetett küszöbölni. Igyekeztem a „szolgálati út" elhagyásával *közvetlen megbeszéléssel* és megállapodások létesítésével elintézni a dolgozók ügyeit. Így sikerült is például rövid úton a mezőgazdasági gépgyár üzemi helyiség igényét kielégíteni és több közület elhelyezését biztosítani úgy, hogy károsodás senkit sem ért és panasz sem merült fel."

„De minden elért eredmény mellett is a hivatal magában hordta a régi bürokratikus közigazgatás vonásait, amely akadályozója volt a munka fejlődésének. Hatalmas változást hozott e téren *a tanácsok megalakulása helyi viszonylatban is.* Augusztus 15-én Törökszentmiklóson, mint az ország valamennyi járásában is, megalakult a járási tanács és ezzel elindultunk azon az úton, amely a régi államszervezet helyett a szocializmust felépítő új államszervezethez vezet. A dolgozókra támaszkodva, a bennük rejlő kezdeményező erő kihasználásával indult meg a munka a törökszentmiklósi járási tanácsnál, amelynek eddigi eredményeiből felemlítek itt néhányat.

Törökszentmiklós községben az egyik iskolához új tanerőt neveztettünk ki, ugyanakkor a tanulók részére iskolapadokat szereztünk, egy másik iskola szertárát megépíttettük és két gyakorló tanerőt is beosztottunk. Kuncsorba községben új kutat adtunk át a lakosságnak és a tanerőhiány megszüntetésére két új tanerő kinevezése is megtörtént. Tiszapüspöki óvónőt kapott és így a szünetelő óvodát megnyithattuk. Tiszatenyő községben kultúrház létesült könyvtárral, amit már meg is nyitottunk. Örményes községben elvégeztük egy új kút átadását és rendszeres orvosi, védőnői kiszállásokat létesítettünk. Ezek csak példák, mert a járás többi községeiben is kutakat, gyalogjárdákat, községházakat építünk és előkészítjük az orvosi lakások átadását is. Szociális és egészségügyi vonalon megemlítem még, hogy a *tanyai iskolákban tanuló gyermekek fogainak kezelését megkezdtük. A járás lakossága röntgen-tüdőszűrő vizsgálaton esett át. Rendszeres nő- és gyermekorvosi rendelőt létesítettünk. A súlyos betegeket az orvosok lakásukon keresik fel,* 80 hadirokkant és hadiözvegy kérelmét intéztük el, 25 hadirokkantat kórházba utaltunk, az üzemekből 12 gyermeket üdültettünk.

A járási tanács hivatali szervezetén belül a dolgozók mellőzik a bürokratikus formaságokat. Az osztályok dolgozói felkutatják a járás dolgozóinak óhaját, akaratát, panaszát és igyekeznek hivatásukat úgy betölteni, hogy a tanács valóban a néptömegek szerve legyen. *Ez az alapja nem utolsó sorban az október 22-én megalakuló helyi tanácsok sikeres munkájának is.*"

Papok a tanácsválasztásokért

A ságújfalusi (Nógrád megye) pap, *Bartal* Rafael, a községben megtartott választási gyűlésen, de a templomban is felhívta híveit, hogy keresztény lelkiismereti kötelességének tesz eleget az a hívő, aki a Népfrontra szavaz, mert a Népfront és a tanácsválasztás a béke megszilárdítását célozza és Krisztus tanítását követjük akkor, amikor a békére szavazunk.

Kőröshegy (Somogy megye) községben a katolikus pap azt mondta a hívőknek az istentisztelet után, hogy „most pedig testületileg menjünk el a nagygyűlést meghallgatni." Előzőleg a szentbeszéd keretében méltatta a tanácsválasztás jelentőségét és az egész misehallgatóság az öregasszonyokkal együtt elment a gyűlésre.

A szovjet kormány jegyzéke az USA, Nagybritannia és Franciaország kormányához

Az USA, Nagybritannia és Franciaország kormányai azonos tartalmú jegyzékeket intéztek a szovjet kormányhoz, a jegyzékek minden alap nélkül azt az állítást tartalmazták hogy a Német Demokratikus Köztársaság népi rendőrsége nem a szokásos feladatokat teljesíti és hogy ennek a rendőrségnek hadseregjellege van.

A Szovjetúnió kormánya válaszjegyzékeiben *határozottan visszautasítja ezeket az állításokat.*

A szovjet kormány ugyanakkor felhívja az USA, Nagybritannia és Franciaország figyelmét, hogy Németország nyugati övezeteiben olyan *„rendőri"* alakulatok állnak fenn, amelyek *lényegüket tekintve katonai egységek.* Ezeknek az alakulatoknak *fegyverzete, szervezeti felépítése, tisztjeinek különleges iskolákban folyó képzése, valamint az a tény, hogy rendes katonai kiképzésben részesülnek és a nyugati hatalmak megszálló csapataival együtt katonai gyakorlatokon vesznek részt, kétségtelenné teszi, hogy ezeknek az alakulatoknak hivatása egyáltalán nem a szokásos rendőri feladatok teljesítése.* Ezt bizonyítja az USA, Nagybritannia és Franciaország külügyminiszterének szeptember 19-én nyilvánosságra hozott newyorki közleménye is.

A legújabb ajándék Budapestnek:

megnyílt a Kossuth Lajos-utcai Úttörő és Ifjúsági Áruház

Ujabb páratlan ajándékot kaptunk: a tanácsválasztások ünnepi hetében megnyílt a ragyogó, ezernyi csodálatos ötletből valóságot öltött gyermekparadicsom: *a Kossuth Lajos-utcai Úttörő- és Ifjúsági Áruház.* Neonfényes, hatalmas kirakatai épp annyira magukon viselik, hogy ötéves tervünknek ez a csillogó és kedves alkotása a gyermekekért épült, mint a napfényes ragyogású négyemeletes, világvárosi méretekben épült, modern térhatásokkal tervezett áruház belseje, ahol szinte fel sem lehet sorolni, mi minden van felhalmozva *áruban, játékban, könyvekben, sportszerekben, szórakoztatva nevelő társasjátékokban, szórakozási lehetőségekben.* Mennyi gazdagsága az invenciónak, a helykihasználásnak, milyen újszerű megoldások, melyek mind sugározzák azt az igaz szeretetet, féltő gondosságot, amelynek jegyében összefogták az építészek, művészek, dekorátorok, keramikusok, hogy legdrágább kincsünknek, a gyermeknek *a színház, mozi, sporttelep, Úttörőváros után most egy olyan áruházat adjanak, amely az ifjúságé.*

A béketábor erőinek összefogását

is jelképezi ez a gyönyörű új épület, amelynek építésénél a *Szovjetúnió* gazdag tapasztalatait hasznosították és segítségül siettek a többi baráti államok is. *Románia* adta az előcsarnok oszlopainak márványburkolatát, a különleges metszésű üvegeket *Csehszlovákia* szállította s a baráti államok követségei bocsátották az áruház rendelkezésére az egyik terem üvegfalára festett s a Világifjúság táncát ábrázoló népviseletbe öltöztetett figurák eredeti ruháit.

A köralakú, márványoszlopokkal tagolt előcsarnokban szökőkút fogadja a belépőt, medencéjében *Kovács* Margit Kossuth-díjas kerámikusunk nagyszerű alkotása:

a világ térképe.

A bejárattal szemben *Sztálin* bronzszobra áll, mögötte *Rákosi* Mátyás arcképe, vidám úttörők csoportjában. Az első emelet kihajló körfolyosójának alumínium oldalán felirat: *Épült 1950-ben, az ötéves terv első évében.* Mindenütt neonvilágítás, piros-fehérzöld szín.

A bejárattól balra

gyermekmegóvót

rendeztek be, hogy mialatt a szülők vásárolnak, a kicsinyek pedagógusok felügyelete alatt szórakozhassanak, míg a nagyobbak megtekinthetik a száznál több személyt befogadó

moziteremben

a bábfilmekből, játékfilmekből és híradókból összeállított műsort. Vagy ellátogathatnak a szintén napfényes, gyönyörűen berendezett *borbélyműhelybe*, vagy forgathatják azt a kormánykereket, amely egy óriási világtérkép közepén van elhelyezve és a forgatás nyomában állóképekben jelennek meg a különböző földrészeken egyidőben lejátszódott történelmi események: *hogyan lett az ember óriás.*

A gyermekruha-osztályon, a pultsor mögött üvegfrizre festett jeleneteken (*Mallász* Gitta és *Rusznyák* Endréné rajzai, *Urbán* Ernő verseivel) elevenedik meg

a gyermekruha története.

Rengeteg szórakoztató, nevelő társasjáték várja itt a gyermekeket, a legszebb szépirodalmi, természettudományi és egyéb oktató könyvek, különféle noteszek, ceruzák, sporteszközök, vidám tanító-mesék.

A szülőknek is nagy öröme lesz ez az áruház és különösen annak egyik osztálya: a

„Varrj magadnak",

ahol bármilyen gyermekruha-modellt rövid idő alatt kiszabnak és otthon az anyák könnyen összeállíthatják.

Az áruház dolgozói a megnyitás előtt kéthetes tanfolyamon vettek részt és az áruk ízléses elrendezésébe minden tudásukat, szeretetüket beleadták.

*

Pénteken délben ünnepélyes keretek között nyitották meg az áruházat. *Bognár* József belkereskedelmi miniszter mondott beszédet, majd a Fővárosi Tanács nevében *Nezvál* Ferenc, a végrehajtó bizottság elnökhelyettese vette át az áruházat. *Kiss* Imre sztahánovista kőműves az áruházat építő dolgozók nevében szólalt fel, végül egy úttörő kislány a magyar fiatalok nevében mondott köszönetet a népi demokráciának újabb ajándékáért.

Három nap alatt sporttelepet építettek a Dunai Vasműnél

A Dunai Vasmű építkezésénél a dolgozóknak nemcsak a szociális és kulturális igényeit elégítik ki, hanem kitűnő sportolási lehetőséget is biztosítanak. Péntek dél óta a szabályos, pompás sporttelepen két kapu hálóját feszíti a szél, biztosan állnak a fehérre meszelt kapufák és lobognak a pálya zászlói. A dolgozók, a legtöbben társadalmi munkaként három nap alatt építették fel a sportpályát a Dunai Vasmű rakodópart melletti rétségén.

A jól végzett munka után a munkások a szocialista sport fejlesztéséből is kivehetik a részüket. A pályát továbbépítik, a különböző sportágak részére.

Pest 1943 jan 4

SZINHÁZ ÉS FILM

Kárpáti A

SELLŐ

A Nemzeti Színház szombati bemutatója

Giraudoux mesejátéka — amelyet *Zilahy* Lajos *Sellő* címmel fordított magyarra — az ősi Meluzina-motivumban gyökerezik s akár Fouqué *Undiné*jának dramatizált változatául tekinthető. Nagyjából ugyanaz történik benne, mint a kései német romantika ismert költői termékében. A vizitündér, akit elcsábított az emberek világa, odahagyja a maga birodalmát, beleszeret egy fiatal lovagba és feleségül megy hozzá. Mikor azonban a férfi szive más nő felé fordul: Undine eltűnik. Visszatér saját igazi elemébe, tündértestvérei közé, magával ragadva készülő új menyegzőjéről hűtlen kedvesét is — a halálba. Mondom, a mese váza Giraudoux-nál sem igen különbözik ettől. *Ondine*-jának külső kiképzése, benső elmélyítése, egész jelképes értelme és finoman csúfolódó hangja mégis mennyire *más*. Darabja minden vonatkozásban *átköltött*. Mert nemcsak drámai újjáépítésről, forma- és anyag-gazdagitásról van itt szó, hanem tartalmi szublimálódásról is. A költői mondanivaló *lényegének* átalakulásáról. Vagyis ép arról, ami az eredetiség egyéni bélyegét üti Giraudoux mesedrámájára.

Maga a történet egyébként nála csupán annyiban változik, hogy az ő Sellőjének és Wittenstein lovagjának szerelmi boldogságát nem pusztán a férfi hűtlensége rombolja szét. Belejátszik ennek a tragikus fordulatnak felidézésébe a sellőkirály egész felvonást kitöltő, hatékony cselszövénye is, ami — mellesleg szólva — inkább zavarja, mintsem erősíti a tiszta drámai vonalvezetést. Hiszen az *összeütközés* alapja itt eleve adva van az emberi és tündéri világ kibékíthetetlen *különneműségében*. A lovag minden külső beavatkozás nélkül is megfogja csalni a hűséges Sellőt, egyszerűen azért, mert — ember. Ha pedig megcsalja: a sellőkkel kötött egyesség értelmében úgyis kérlelhetetlen halál vár rá. Minek hát ide ez a nem egészen lovagias intrika? *Színszerűség* tekintetében a sellő király »bűvészkedése« — ahogy csodálatos hókusz-pókuszaival a lovag *multbeli* szerelmét a király fogadott lánya iránt a *jövőbe* vetíti s ezzel felkeltve Sellő féltékenységét, férjével együtt nevetségessé teszi őt az udvar előtt — lehet hatásos, aminthogy az is, de *drámaiság* szempontjából többet árt, mint használ. Az egész csak azt eredményezi, hagy némely hely világos értelmezését homályba boritja s kissé körmönfont magyarázkodással terheli a nézőt, akinek figyelmét enélkül is eléggé leköti a szimbolumok jelentésének tisztázása.

Ettől eltekintve azonban Giraudoux darabja elragadóan szép, szikrázóan szellemes, mély-ragyogású értékekben gazdag költői munka. A valóságos és természetfölötti világ egymásba villantott fényeiből helyenkint szinte káprázatos tüzijáték gyullad ki egy-egy jelenete során. Egésze fölött pedig ott tündöklik az *irónia* csillaga. Hogy úgy mondjam: Giraudoux költészetének sarkcsillaga, melynek éppen állandó sugárzása, hűvös-fanyar mosolya, minduntalan hétköznapi valóságra-ébresztő gúnyos csillogása biztosítja a mai néző számára a *naiv mesében* való elmerülés gyönyörűségét. A *modern ember* egyedül lehetséges költői magatartását érezzük abban a fölényesen játékos mozdulatban, amellyel Giraudoux tündérmeséjének alakjai fölé hajlik s úgy nézi történetüket, mint valami gyermekkorból visszavillanó, felejthetetlen álmot. *Kiábrándultan és mégis meghatottan*, belefeledkezve az ártatlansággal együtt elvesztett csodák örök szépségébe, reménytelen csábításába és félelmes, szinte ijesztő messzeségébe. S egy pillanatra ott látjuk fölbukkanni őt magát is eleven játékfigurái közt, ahogy révülten vigyáz a Sellő suttogó szavaira, amelyeket már csak egyedül »a költő« ért meg ezen a nagyon is »udvarivá« szűkített emberi világon.

Mégegyszer: szép, valóban szép darab ez. Varázslatosan szép, egynémely hosszadalmasságai ellenére is, amelyeket a túlontúl *látványos* előadás vontatottsága — sajnos — egyre érezhetőbbé tett. Legmegkapóbb az első felvonása. Valóság fölött lebegő költészetével úgy bűvöl el, mint a paradicsom emléke. A második felvonás már kissé mesterkéltebb s csaknem elmossa a két világ választóvonalat. A mese »realitása« itt valahogy áldozatul esik a tündéri varázslatnak, — amiben egyébként nyilván ludas az elszabadult rendezői fantázia is. A harmadik felvonás újra teljes erejében mutatja meg a költőt, aki különösen a búcsújelenet hatalmas zárótételét szökkenti magasba a legközvetlenebb művész, eszközökkel.

Az előadás elsősorban szemhezszóló. A színpadi masinéria minden látványos tényezőjét megmozgatja, összezsúfolja és kirakatba helyezi, a csábtánctól a filmrevűig. A meseszerűség hangsúlyozása a jelen esetben ugyan egyáltalán nem indokolatlan, a baj csak az, hogy ha nem ismer mértéket s »költőibb« akar lenni a költőnél: épp ellenkező hatást ér el. Művészietlenné, sőt szegényessé válik. Látom a szándékot és ez lehangol, — mondja Goethe. S igaza van. Kevesebb mindebből mindenesetre több lett volna. Az így megtakarított igyekezetet viszont fel lehetett volna használni a *színészi beszéd* gondosabb ellenőrzésére. A szereplők nagyrészének szövegmondása ugyanis vajmi kevéssé szolgált az előadás javára. A legjobb, legstílusosabb művészi teljesítményt még *Ungvári* lendületesen szavaló lovagjától kaptuk. A többieket egyszerűen megtévesztette és eljelentéktelenítette a nyomasztó díszletparádé. Pedig olyan kitűnő színészek is voltak köztük, mint *Maklári*, *Pethes* Sándor és *Major* Tamás.

Zilahy Lajos fordítása költői erejű és tömören kifejező. A darab kísérőzenéjét *Losonczy* Dezső szerezte, a színpadképeket *Fábry* Zoltán tervezte, az előadást *Németh* Antal igazgató rendezte.

Kárpáti Aurél

A SORS BELESZÓL

A Szittya mai premierje

Ma este mutatja be a Szittya filmszínház A sors beleszól című francia vígjátékát, amelyet 1941 tavaszán Marseilleben készítettek Yves Mirande forgatókönyve alapján, aki a Tánc rend és Párisi ház című filmekkel tette nevét ismertté. A filmnek, amelyet Marcel l'Herbier rendezett, korlátlan tőke állt rendelkezésére. Pompás díszletek között a legjobb színész-anyag közreműködésével készült ez a film, amely egy iparmágnás kastélyában kezdődik. Együtt ül a társaság, amelynek tagjai a híres tájképfestő, a virtuóz vélőügyvéd, az ünnepelt vígjátékíró és felesége, a híres színésznő, valamint a házigazda és családja. Egy fiatalember bekapcsolja a rádiót, amelyből Mozart zenéje hallatszik. A fiatalember a kor mohó és sürgető temperamentum gyermeke nem akar Mozartnál időzni, a család és a vendégsereg azonban ragaszkodik ahhoz, hogy »jelentéktelen« dolgokkal foglalkozzék s ezzel elkezdődik egy körmese, amelyben mindenki elmondja, hogyan szólt bele életébe döntően a jelentéktelen véletlen. Yves

JANINE DARCEY

Mirande újra keretes filmet írt tehát, azt a műfajt, amelyben a Tánc rend oly bravúros alkotás volt. A film vezető szerepeit elsőrendű gárda játssza: Raimu, Jules Berry, Fernandel, Janine Darcey, Cecile Sorel, Claude Dauphin és Susy Prim.

E HÉTEN kerül bemutatásra Budapesten Tasnádi Fekete Mária legnagyobb olasz filmje, a »Bengázi«, amely a velencei Biennálén a Mussolini Kupát nyerte. A film bemutatójára Budapestre érkezik Tasnádi Fekete Mária partnere, Fosco Giachetti, Augusto Gianina, a rendező s egyik női főszereplő, Laura Redi.

Kiss Ferenc

Oedipus

Kiss Ferenc

A Nemzeti Színház soron következő műsordarabja *Sophokles Oedipus király* és *Oedipus Colonosban* című klasszikus tragédiájának felújítása lesz, amelyeket dr. *Németh* Antal megbízásából *Babits* Mihály fordított. A nagy költőnek ez volt az utolsó műfordítása, amelyen halála órájában is dolgozott és amelynek korrekturáját személyesen elvégezte. Oedipust *Kiss* Ferenc játssza, Jocastét pedig *Mátray* Erzsi. A Sophokles tragédiákat *Németh* Antal *rendezi.*

PAUL HÖRBIGER

Játssza János Szilveszter főherceg szerepét a Nemzeti Apollóban szombaton este mutatott Titokzatos grófnő című szellemes és fordulatos bécsi vígjátékban.

Legyünk őszinték!

Egy pesti bérház keresztmetszete

A Kamara Varieté, a Körút intim hangulatú kis Vaudeville-színháza holnap este mutatja be *Legyünk őszinték* címmel egyik legsikerültebb produkcióját. A revű egy pesti bérház keresztmetszetét tárja a néző elé, mintegy tótágasra állítva mindazt, ami egy pesti bérházban előfordul. Az egyik jelenetben például két emelet közt megáll a lift öt lakóval. Ebben a képben, valamint a revű mulatságos és fordulatos jeleneteiben *Szondy* Biri, *Kökény* Ilona, *Körössy* Polett, *Szemlér* Mária, *Hegyi* Péter, *Balassa* János és *Perényi* József játszik. A színpadi részt igen ötletesen egészíti ki az öt világhírű artistaszám, amely a maga műfajában a legjobbat nyutja.

A SZINMÜVÉSZETI AKADÉMIA január 6-án délelőtt 10 órakor a Nemzeti Színházban vizsgaelőadásként bemutatja »A vén gazember«-t Hegedüs Tibor tanár rendezésében.

SZOMBATON TEMETTÉK EL Berlinben Manowardát, a hírneves német operaénekest, akinek temetésén Göring birodalmi tábornagy és dr. Göbbels birodalmi miniszter is résztvett. A koporsón Göring helyezte el a Führer koszorúját.

A színházak mai műsora

OPERA: Nincs előadás. — **NEMZETI:** *Sellő* (II., ½7). — **KAMARA:** *Bolero* (½7). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** Nincs előadás. — **VIG:** *Az utód* (½7). — **PESTI:** *Nők harca* (½7). — **UJ MAGYAR:** *Páris* (½7). — **MADÁCH:** *Képzelt beteg* (½7). — **FŐVÁROSI OPERETT:** *Mária főhadnagy* (6). — **ANDRÁSSY:** *Egy nap a világ* (½7). — **VIDÁM SZINHÁZ:** *Patyolatkisasszony* (½7). — **ROYAL REVŰSZINHÁZ:** *Sice Rt.* (½7). — **KOMÉDIA:** *Szerencsemalac* (½7). — **KAMARA VARIETÉ:** *Találós csók* (½7). — **BÁBSZINJÁTÉK:** *Az ember nincsen fából* (½7). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Varázskeringő* (¾5, ⅛8). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Sárgarigófészek* (¾5, ⅛8). — **KISFALUDY:** *Túl a Dunán Baranyában* (¾5, ⅛8).

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matine

ADRIA—ADMIRÁL (353—707): **Velencei éjszakák.** (1/4 1/6 1/8; V Ü 11 és ½2 órakor is.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Szerelmi vihar.** (1/4 1/6 1/8; Sz ½2-kor; V Ü 11 és ½2-kor.) — **ANDRÁSSY** (124—127): **Beszélő köntös.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2 órakor is.) — **ATRIUM** (154—024): **Gyávaság.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2 órakor is.) — **BARLANG—BROADWAY** (422—722): **Cécsi vér.** (½2 1/4 1/6 1/8 órakor.) — **BAROSS** (149—510): **Szerelem, bosszú, halál.** (1/4 1/6 1/8; vasárnap és ünnepnap 1 3 ½5 5 ½7 7.) — **BELVÁROSI** (334—565): **Fráter Loránd.** (1/4 1/5 1/6 1/7 1/8; V Ü ½2 és ½3-kor is.) — **BELVÁROSI HIRADÓ** (181—244): **Mozgásművészek az állatvilágban** (kultúrfilm). **Álompalota** (színes rajzfilm). **Magyar, Ufa és Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN—HOLLYWOOD** (225—003): **Házasság.** (1/4 1/6 1/8; Sz, V Ü 1/2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Fráter Loránd.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2-kor is.) — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Enyém vagy.** (½2 3 5 7; V Ü 11 órakor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): Második hétre prolongálva! **A nagy király.** (1/3 3/5 7.) — **CSABA—SAVOY** (146—040): **Házasság.** (1/4 1/6 1/8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **Régi nyár.** (1/4 1/6 1/8 órakor: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **DEÁK—DECSI** (121—343, 135—952): **Katyi.** (1/2 1/4 1/6 1/8.) — **DUNA—LLOYD** (111—994): Második hétre prolongálva! **A király bolondja.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2 órakor is.) — **ERZSÉBET—VESTA** (222—401): **Fráter Loránd.** (11 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **FÓRUM** (189—707): **Szép csillag.** (3 5 1/8; V Ü 11-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Katja.** (1/4 1/6 1/8 órakor: V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Ha'ászok** (kultúrfilm). **Álompalota** (színes rajzfilm). **Magyar, Ufa és Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **IPOLY** (292—626): **Fráter Loránd.** (1/4 1/6 1/8; Sz ½2-kor; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Fráter Loránd.** (1/4 1/5 1/8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—001): Második hétre prolongálva! **Férfihűség.** (11 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **KORZÓ** (182—818): **Szerető fia, Péter.** (1/4 1/6 1/8; V Ü 11 órakor is.) — **MESEVÁR—ELIT** (114—502): Prolongálva! **Gentryfészek.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2 órakor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—002): **A titokzatos grófnő.** (3 5 7; szombaton1 órakor is; vasárnap és ünnepnap 11 és 1 órakor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Fráter Loránd.** (1/4 1/6 1/8, Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is). — **OMNIA** (130—125): **Szakitani nehéz dolog.** (1/4 1/6 1/8; Sz ½2-kor; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **Damaszkuszi oroszlán.** (1/4 1/6 1/8 órakor; vasárnap és ünnepnap ½2 órakor is.) — **PÁTRIA** (145—673): Prolongálva! **Negyediziglen.** (10—1-ig folyt.; ½2 1/4 1/6 1/8.) — **PEST—PALACE** (221—222): **Alkalom.** (11 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **PETŐFI—ODEON** (428—478): **Fráter Loránd.** (1/4 1/6 1/8; V Ü ½2-kor.) — **RÁDIUS** (122—098, 120—564): Második hétre prolongálva! **Gyávaság.** (1/4 1/6 1/8; Sz ½2 1/4 1/6 1/8; V Ü 11 1/4 1/6 1/8.) — **RÁKÓCZI—PHÖNIX** (426—326): **Gyurkovits fiúk.** (11 1 3 5 1/8.) — **SCALA** (114—411): **Egy szív megáll.** (1/4 1/6 1/8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **SZÉKELY—OLYMPIA** (226—425): Második hétre prolongálva! **Vágyak.** (11 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **SZITTYA—CITY** (111—140): **A sors beleszól.** (1/4 1/6 1/8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **TINÓDI—TIVOLI** (225—602): **Fráter Loránd.** (1/2 1/4 1/6 1/8; V Ü 11-kor is.) — **TOLDI—RIALTÓ** (224—443): **Fráter Loránd.** (10 3/4 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **TURÁN** (120—003): **A postamester.** (11 ½2 1/4 1/6 1/8.) — **URÁNIA** (146—046): Prolongálva! **Lidércfény.** (½3 3/5 7; V Ü 11 órakor is.)

Vitéz nagybányai Horthy Miklósné:

»Ennek az emberi harcnak egyetlen eredményes fegyvere van: a jó szívvel adott fillérek és pengők tömege.«

Bizonyítsuk áldozatkészségünket és magyarságunkat azzal, hogy minden felesleges fillért a honvédek családjainak juttatunk.

Ötvenéves testvérlapunk, a Magyarország

Testvérlapunk, a *Magyarország* most lépett ötvenedik évfolyamába. 1893 december 20-án jelent meg a nagymultú lap első száma, amelyben a vezércikk a következő szavakkal foglalta össze a programot: »Itt vagyunk azzal az elhatározással, hogy a *Magyarország* által szolgáljuk a magyarok hazáját. Istenben bízva, igazságunkban nem kételkedve, eltökélt szándékkal indult meg ezen az úton, amelynek irányát a hazafiság mérföldjelzői adják. Egy megtévesztett nemzetet visszaadni önmagának, ez a mi célünk.« A magyarok jobb sorsáért, az örök független Magyarországért harcol ma is jubiláló testvérlapunk.

A program nem változott és ezt a programot *Szvatkó* Pál, a *Magyarország* főszerkesztője a jubileumi számban írt vezércikkében e szavakkal foglalja össze: »A nemzeti öncélúság a tiszta terv. Nem kell idegen eszme, idegen gyeplő, érezzük, hogy sajátos magyar életformánk és rendeltetésünk van, csak benne tudunk élni, máskép letörünk és versenyképtelenek vagyunk. Magyarország épsége, szabadsága, szociális fejlődése, belső kiegyensúlyozása mindenekelőtt, ezt hirdetjük s e magyar gondolatot mulékony idegen fény el nem homályosíthatja.«

Az utcán összeesett és meghalt Ferenczy Tibor volt főkapitány

Szombaton éjjel egy órakor a Nádor-utca 5. számú ház előtt összeesett és meghalt dr. *Ferenczy* Tibor országgyűlési képviselő, Budapest volt főkapitánya.

Ferenczy Tibor este vendégségben volt *Laky* Dezső volt miniszternél s onnan egy ismerősének gépkocsiján tette meg a hazafelé vezető út nagy részét. A Kossuth Lajos-utcától gyalog tartott Széchenyi-utcai lakására, amikor *köhögési roham vett erőt raj a, összeesett s mire a mentők a helyszínre érkeztek, meghalt.*

Dr. *Ferenczy* Tibor az első világháború kitörésekor Debrecenben volt királyi ügyész. Végigküzdötte a világháborút, 1920-ban az államrendőrség szolgálatába lépett. Hosszú időn át vezette a szombathelyi kerületi főkapitányságot, *1932-ben nevezték ki budapesti főkapitánnyá s ezt a tisztét öt éven át töl öte be.* Nyugalombavonulása után a politikai életbe kapcsolódott be és országgyűlési képviselővé is választották. Temetésének időpontjáról még nem történt intézkedés.

— Kemenes Illés tankerületi főigazgató meghalt. Dr. *Kemenes* Illés bencésszerzetes, a budapestvidéki tankerület királyi főigazgatója, a Magyar Érdemrend középkeresztjének, az ismételt kormányzói elismerésnek a birtokosa, január 3-án délelőtt Sopronban elhúnyt. Született 1885-ben Babolcsán, Somogy megyében. Tanított 1909 óta Komáromban és a pannonhalmi főiskolán, 1923-ban a budapesti Bencésház főnöke és a gimnázium igazgatója lett, 1934-től tankerületi királyi főigazgató. Temetése január 5-én délelőtt 9 órakor lesz Sopronban a Bencés templomból.

— 100 éves a legidősebb magyar gazdatiszt. *Berettyóújfaluról* jelentik: Január 3-án *századik életévét töltötte be Berettyóújfalun garamszegi Géczy Lajos*, a nagyváradi püspökség nyugalmazott jószágkormányzója. *Ipolyi* Arnold, majd *Schlauch* Lőrinc idejében vezette a püspöki uradalmat. Az évfordulón az ország minden részéből elhalmozták jókívánatokkal a köztiszteletben álló jubilánst.

Szép kézírással bíró fiatalembert

keres részvénytársaság könyvelősége részére. Részletes ajánlatokat »Mielőbbi belépés« jeligére kiadóba.

AZ ÚJ LAKÁSRENDELET RÉSZLETEI

A 42 tagú országos bizottság holnap délelőtt ülést tart, amelynek napirendjén szerepel *a lakásbérletekkel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról* szóló fontos rendelettervezet. Emlékezetes, hogy *Kállay* Miklós miniszterelnök a Magyar Élet Pártjának értekezletén még az ősszel bejelentette, hogy *a lakáskérdés terén intézkedést szándékozik tenni.* A holnap tárgyalásra kerülő rendelettervezet ennek megfelelően intézkedik *a bérelt lakások igénybevételéről és a bérlők kijelölésének feltételeiről.*

A rendelettervezet szerint egyes személyek lakáshoz juttatása, valamint közhivatalok, közérdekű intézmények elhelyezése céljából

közérdekből igénybe lehet venni a jövőben annak a bérelt lakását, akinek állása vagy rendes keresetet biztosító foglalkozása nincs

és a közrend szempontjából kifogás alá nem eső keresetet vagy jövedelmet felmutatni nem tud. Igénybe lehet venni annak a lakását is, aki *üzérkedett a lakásával* vagy megszegte a bérrögzítő rendelkezéseket, aki nem lakik a lakásában, de az egész lakást albérletben hasznosítja, kivéve, ha a lakást csak ideiglenes távollétének idejére adta ki albérletbe.

Az olyan egyesületek bérelt helyiségeit is igénybe lehet venni, amelyek a belügyminiszter megállapítása szerint az egyesület működéséhez nem szükségesek, vagy az egyesület működése a közérdek megsértése nélkül szünetelhet.

Kimondja a rendelet, hogy iroda, műterem, műhely, vagy általában foglalkozás céljaira bérelt helyiségeket is igénybe lehet venni, ha a helyiség lakás céljaira alkalmas és az illető különálló lakásában is folytathatja foglalkozását.

Annak a lakását is igénybe lehet venni, akinek akár ugyanabban, akár más községben más bérelt lakása is van,

kivéve, ha olyan hozzátartozója részére bérli, akinek tartására köteles, vagy ha mind a két bérelt lakás megtartása a bérlőnek közérdekből is méltánylást érdemlő viszonyai miatt indokolt.

A rendelettervezet értelmében a lakás igénybevételének gyógyhelyeken vagy üdülőhelyeken levő lakás esetében is helye van, ha a belügyminiszter az illető gyógyhelyen vagy üdülőhelyen azt megengedi.

A kijelölés tekintetében elsőbbséget kell adni annak, akinek — mint közszolgálati alkalmazottnak — *a községben vagy városban kell laknia s előnyt kell adni a családosnak a nem családosok előtt.* A családosok közül a nagyobb családúakat kell előnyben részesíteni. Az egyébként egyenlően jogosítottak között *a hadigondozottaknak elsőbbséget kell biztosítani*, míg az egyébként egyenlően jogosított nem közszolgálati alkalmazottak közül a harctéri szolgálatot teljesítőt kell elsőbbségben részesíteni.

Külön fejezetben intézkedik a rendelettervezet

az üzlethelyiségek felmondásáról, illetve igénybevételéről.

Az elsőfokú iparhatóság kötelezheti az üzlet, üzlethelyiség vagy műhely bérlőjét a bérlet megszüntetésére, ha a bérlő olyan kereskedő vagy iparos, akit *kötött forgalmú áruk árusítására nem jelöltek ki, illetőleg nem vettek fel az áruval ellátható kereskedők névjegyzékébe.* Az ilyen helyiséget olyan személy részére kell bérbeadni, meghatározott időn belül, akit az iparhatóság a bérletre kijelöl.

Nincs helye ennek a rendelkezésnek abban az esetben, ha a bérlő hitelt érdemlően igazolja, hogy a kötött forgalmú áruk árusítása — a kereskedők kijelölését, illetve a névjegyzék közzétételét megelőző üzleti évben — *üzleti forgalmának 60 százalékát nem érte el.* Ilyen esetben az elöljáróság a szükséghez mérten, a kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után határoz.

Abban az esetben, ha a bérbeadó a helyiség bérletét a kitűzött határidő alatt nem mondja fel, a helyiséget nem adja bérbe a hatóság által kijelölt személynek és mindezt nem igazolja az elsőfokú iparhatóság előtt, — vagy ha a felmondás bármilyen okból nem vezetett eredményre —

a hatóság elrendelheti a helyiségnek az általa meghatározott személy részére való igénybevételét.

A bérlő személyének kijelölésére és a kijelölés vagy az üzlethelyiség igénybevételére irányuló kérelmet elutasító határozat ellen *jogorvoslatnak nincs helye.*

Az új bérlő kijelöléséről hozott határozatot a kereskedelmi és közlekedésügyi, illetőleg az iparügyi miniszter hivatalból felülvizsgálhatja s a határozat megsemmisítésével *más bérlőt is jelölhet ki.*

Részletesen szabályozza a rendelettervezet *a felmondásra és a bérmegállapításra vonatkozó rendelkezéseket* és külön intézkedik az ügyek ellátásában akadályozott különböző személyek, így a katonai szolgálatra behivottak bérleti jogviszonyairól.

Megállapítja a rendelettervezet az albérlet fogalmát is, szabályozza a lakáscserére vonatkozó megállapodásokat

és intézkedik a lakásügyi miniszteri biztos hatásköréről.

A rendelettervezet végül büntetőszankciókat helyez kilátásba: ennek értelmében pénzbüntetésen kívül *háború idején félévi, egyébként kéthónapi elzárásig terjedhet a rendelet kijátszóinak büntetése.*

Nyugaton 15 angol gépet lőttek le a németek

Berlin, január 4. *(Német Távirati Iroda.)* A francia nyugati part közelében vasárnap délben vadászkísérettel közeledő brit bombázókötelékekből Focke-Wulff vadászrepülők az eddigi jelentések szerint 15 többmotoros repülőgépet lőttek le heves légi harcokban. *(MTI)*

Fokozódott a légitevékenység

Zürich, január 4. *(A Pest különtudósítójától.)* Az utolsó 48 órában erősen fokozódott a légi tevekenység mind nyugaton, mind a földközitengeri légi térségben. Német légirajok vasárnap délután támadást intéztek

White szigete ellen.

Az éjszaka kiadott londoni jelentés szerint a szigeten néhány halottja és sebesültje van a támadásnak. A sötétség beálltaval több német raj jelent meg Anglia délkeleti vidékei felett. A támadásaik által okozott károkról eddig még nincs jelentés.

Vasárnap a nappali órákban amerikai és angol repülőrajok jelentek meg a Csatorna délkeleti partvidékén és támadást intéztek különösen

Brügge, továbbá St. Nazaire

vidéke ellen. St. Nazaire felett igen heves légiharcokra került sor. Német vadászgépek hét amerikai repülőerődöt lelőttek. A Földközi-tenger mentén is kora reggeltől késő estig heves légiharcok folytak. Német repülőrajok folytatták támadásaikat Bone algiri angol-amerikai támaszpont ellen, míg amerikai és angol rajok Tunist és Sfaxot bombázták. Egy másik amerikai raj könnyű brit gépek kíséretében nappali támadásokat intézett

Kréta

szigete ellen.

Nagy vállalat keres azonnali belépésre

fiatal tisztviselőnőt

Ajánlatokat fizetési igény és esetleg az eddigi gyakorlat megjelölésével **„Hivatalos óra ½9—3-ig"** jeligére a kiadóhivatalba.

Intelligens fiatalembert

vagy expediálásban jártas tisztviselőt keresünk. Kimerítő és igényeket megjelölő ajánlatokat »Azonnali belépés lehetséges« jeligére a kiadóba.

Angol légitámadás a Ruhr-vidék ellen

Berlin, január 4. Brit repülőgépek — mint a Német Távirati Iroda értesül — a január 4-ére virradó éjszaka első felében berepültek nyugatnémetországi területek fölé.

A Ruhr-vidék egyik városában

a ledobott gyujtó- és robbanóbombák a lakónegyedekben károkat okoztak. A polgári lakosság körében veszteségek voltak. Az eddigi jelentések szerint a támadó ellenséges repülőgépek közül néhányat lelőttek. *(MTI)*

Az újév első minisztertanácsa

A kormány tagjai csütörtökön délelőtt 10 órai kezdettel tartják az új esztendőben az első minisztertanácsot. *Kállay* Miklós miniszterelnök elnöklésével a kormány valamennyi tagja megjelenik a *Sándor*-palotában megtartandó minisztertanácson, hogy megvitassa az időszerű kormányzati kérdéseket.

Kétszáz brit hajótörött érkezett az Azori-szigetekre

Lisszabon, január 4. *(Stefani.)* Az Azori-szigeteken lévő Ponte Delgadából jelentik, hogy odaérkezett két brit torpedóromboló és egy korvett, amelyek *több mint 200 hajótöröttet hoztak magukkal.* A hajótöröttek az Atlanti-óceánon elsüllyesztett angol hajókról menekültek. *(MTI)*

Szigoruan behajtják a török vagyonváltságot

Istanbul, január 4. *(Német Távirati Iroda.)* Hétfőn jár le Istanbulban a vagyonváltság befizetésére kiszabott határidő. Az adóhivatal közleménye szerint *megkezdik a vagyon lefoglalását mindazoknál, akik még nem fizettek.* Azok, akik két héten belül kincstárjegyeket vagy bankgaranciákat helyeznek letétbe, újabb egyhónapi határidőt kapnak és csak ezután kezdik vagyonuk lefoglalását. A lapok közlik, hogy *azokat az adóköteleseket, akik a kikötött határidőn belül nem fizetik meg adójukat, kényszermunkára kötelezik.* Ilyen kényszermunkaközpontok lesznek Erzerum, Ziganadaghi, Devehovu, Kop Dagi és más helységek. *(MTI)*

— Házasság. *Ferjáncz* Károly papírnagykereskedő és *Tóth* Valéria (Budapest) december 24-én tartották eljegyzésüket. (Minden külön értesítés helyett.)

— A téli tárlatot január 10-ig meghosszabbították. A Műcsarnok téli kiállítását nagy látogatottságára való tekintettel január 10-ig meghosszabbították. A kiállításon sok vásárlás történt. *Esterházy Pál herceg 13 művet vásárolt.*

— Ma délután temetik Hegedüs Lóránt. *Hegedüs* Lóránt nyugalmazott pénzügyminiszternek, a TÉBE elnökének *ma délután 3 órakor lesz a temetése a Kerepesi-temető halottasházából.* A gyászszertartást *Ravasz* László református püspök végzi, a TÉBE nevében *Fabinyi* Tihamér nyugalmazott pénzügyminiszter, a Hitelbank elnöke búcsúztatja Hegedüs Lórántot.

— Dulin Sári temetése. *Dulin* Sárinak, dr. *Dulin* Hugó budapesti fogorvos 24 éves korában váratlanul elhunyt leányának, dr. Dulin Ede miniszterelnökségi miniszteri tanácsos unokahugának vasárnap délben volt a temetése a kerepesiúti temető halottasházából általános részvét közepette. Lelkiüdvéért ma délelőtt 10 órakor mutatták be az engesztelő szentmiseáldozatot a krisztinavárosi plébániatemplomban.

TANGÓHARMONIKA

Különböző legjobb gyártmányok

Sternberg

hangszergyár **Rákóczi-út 60.** Árjegyzék ingyen!

SZINHÁZ

Innocent-Vineze

Stuart Mária

Felujitás a Nemzeti Szinházban

1.

Uj betanulással adta elő *Schiller Stuart Máriáját* **a** Nemzeti Szinház. A dráma jó választás a Katolikus Nagygyülés idején. A királynő utolsó gyónása, áldozása, mélységes hite s a Róma erején megrendülő, áttérő Mortimer vallomása különös szépséggel és jelentőséggel hangzik el ezekben a napokban.

Ahogy megindul a darab, elkapja a nézőt a drámai erő sodra, amely Mária sorsához azonnal hozzáköti a hallgató rokonszenvét és érdeklődését. Valahányszor *Stuart Mária* van a szinpadon, érvényesül ez a hatás. Az Erzsébettel foglalkozó jelenetek kevésbbé mélyen hatnak s ennek nem Schiller az oka, hanem az előadás, a darab beállitása.

A szinreállitás ezuttal iparkodik a történelmi drámából az emberit minél erősebben homloktérbe hozni. **Ez a szándék tulságosan is jól sikerül: a szereplők nagyságukból is veszitenek. Mert hozzájuk tartozik a történelem. Éreznünk kell mögöttük az országok hatalmát, fegyverek erejét, összecsapások, érdekek sulyos levegőjét.** Különben közeli a veszedelem, hogy Erzsébet és Mária harca két királynő viaskodásából két asszony küzdelmévé kicsinyedik. Ez lehet nagyon érdekes, nagyon emberi, de Schiller — bármennyire is önkényesen formálta szándékaihoz a történelmi eseményeket — többet akart. *Királynőket irt meg, királynőket kell eljátszani.* **A báellitás méltóságán, nyugodt erején éreznünk kell, hogy félelmes hatalmak feszülnek meg a szereplők magatartása mögött.**

Hiányérzetünk az előadással kapcsolatosan éppen az, hogy *a két női főszereplőben nem látjuk az ember fölé emelkedni a királynőt, s a köréjük teremtett szinpadképek nem adnak jelentőségükhöz méltó keretet.*

2.

Fábri Zoltán sötét, kopár szinpadképei csak egy-egy részletet érvényesitenek: trónszéket, börtönrácsot, iróasztalt hangsulyoznak. Ez még nem lenne visszás és helyenként illik is a játék kamaraszerüségéhez. De semmi fenséget nem nyujt vázlatos kivitelük. A trónjelenet és Erzsébet szobája még szolgálja a képzeletet, de a döntő nagy-jelenet parkja helyett kiábrándító hatásu, dőlt vonalzásu bástyatér jelenik meg. Mária gyepágyról, sürü lombokról, zöldelő fákról beszél. A szinpad vöröslő bástyatornyot, lőréses mellvédet, vasrácsos kaput mutat. „E zöldelő fák engem elragadnak, a börtönünket rejti zöld palást . . .“ s a parkot egyetlen csonka, száraz fatörzs képviseli, leveletlen, kietlen szomorusággal.

Tudjuk, a modern diszlettervezés a darabok lelkének elemzésére törekszik, stilizálva iparkodik kifejezni. De a látott *avantgarde*-izü, nyugtalan izgalmu diszletezés nem fejezheti ki Schillert, aki a Stuart Mária idején már a lehiggadt klaszszikum légkörében látta szereplőinek drámáját. Ha teszem azt, Hasenclever irt volna modern Stuart-drámát, ahhoz tudnék elképzeleni ilyen diszletezést, amelyben csak elvétve akad nyugodt szin és vonal.

Schiller szomorujátéka bármennyire izgalmas és feszült is, benső forróságát szereplőinek előkelő rangja, magatartása, főuri és királyi környezete burkolja. Nyugalmas pompa illik hozzá, a hatalmas angol reneszánsz,

Nagyajtay P. Teréz jelmezei találóbbak voltak, stilusosabbak a diszleteknél.

3.

Abonyi Tivadar mindig nagyon gondosan, alapos történelmi tájékozottsággal átgondolja feladatát, amikor rendez. Ebben a munkájában is sikerült sok szépséget kiemelnie anyagából. Jó a szereplők kevés mozgatása, nem tulságosan hosszu a játékidő.

Ennek az utóbbinak szolgálatában azonban a beszéd irama kissé gyorsnak tünik. Schiller klasszikus korának verseit, nézetünk szerint, ugy kell elmondani, hogy ne hiányozzék belőlük a lendület és a feszültség ellenére sem, az emelkedett, részletesen értelmező lejtés. Nem kell félni, hogy szavalás lesz belőle, Schiller nem retorikus. Az együttes néhány tagja ezuttal kissé elsiet a tömör mondanivalók szépségei felett. Néha szótorlatokká halmozódik a fokozott gyorsaságu beszéd s jelentésének egy része benne reked a színész szájában. (Mortimer egyes percei!)

A rendezés egyébként igen mértéktartó és inkább eltünni igyekszik a teljesitmény mögött — nagyon helyesen — semhogy egyéni akciókkal megbontsa a schilleri akciót.

Ami visszásat találunk benne, az mind az alapvető elgondolásból fakad. Mihelyt a beállitás nem kivánja meg a királyi méltóság érezteté sét, megelégszik az emberi vonások hangsulyozásával, Erzsébet alakja eltorzul. **Erzsébet ugyanis, mint ember, nem méltó ellenfele Máriának. Minduntalan megtorpanó, határozatlan, álszent, kétszinű, érzéki asszony. Önhitt, finomkodó, mesterkedő, tetszelgő.**

A bünében és bukásában is nagy Máriának csak akkor igazi ellenjátékosa, ha minden emberi jellem hibája mellett is nagy királynő, hatalmas fenséges zsarnok. A zsarnokban, bármennyire ellenszenves legyen is, mindig van valami lenyügöző. Ezt a lenyügöző erőt kell elsősorban sugároznia Erzsébet alakjának. Csak akkor igazi összecsapás Mária és Erzsébet párharca. Mihelyt ez a zsarnoki fenség hiányzik Erzsébetből, nem juthat fel arra a magaslatra, amelyre végül is fel kell jutnia, amikor mindenkitől elhagyatva, magánosan, de gőgös zárkózottságban, egyedül, de teljes önuralommal ül a trónján, jeges, dermedt, zsarnoki fenségében.

A férfiszereplők csoportjában alig találunk elejtett mozzanatot. Egyre azonban rátérünk példaképpen.

Mária és Paulet vannak a szinen s Paulet unokaöccse, Mortimer belép. Anélkül, hogy tekintetet vetne a királynőre, Paulethez fordul: „Bátyámat ott künn várják.“ És ugyanolyan módon távozik. A királynő bosszusan Paulethez fordul és védelmet kér öccse gőgös nyeglesége ellen.

Ez a jelenet jelentéktelenül, egy pillanat alatt játszódik le, Martimer belöki az ajtót, beszél és máris eltünik. Holott rendkivül fontos: nem elsietve, hanem szélesen, jelentékenyen kell megjátszani, hogy észrevegyük, még csak nem is üdvözli Máriát, bántóan sértő módon viselkedik. Csak igy lesz megdöbbentő fordulattá a második megjelenése, amikor kiderül, hogy a skót királynő hive s térdreveti magát előtte: „Álarcomért, királynő, megbocsásson. Viselnem azt elég nehéz nekem. De igy jöhettem önhöz csak közel. Vigasztalást, menekvést igy hozok.“

Schiller az ilyen apróságokban is nagy s ezeknek a részletes kidolgozása is hozzátartozik a jó előadáshoz.

4.

Lendvai István forditása gondos és szép. Sok megragadó sor van benne. Ütemei tiszták. Nem áldozza fel sohasem a jelentés mélységét és épségét a versforma kedvéért. Birja szóbőséggel Schiller gazdag szóhasználatát, de nem válik szónokivá.

Csak nagyritka találunk egy-egy sort, amelyet a színész lélekzetvétele és a drámai hangsuly másképp kiván.

Forditásának különös szépséggel kiemelkedő részlete Mária utolsó jelenete.

5.

Tőkés Anna Máriája a kiváló tragika egyik szép alakitása. Mária alakja nem torzul, nem sokat változik azzal sem, ha a királynőt kevéssé érezteti, s emberi és asszonyi mivolta kerül felül. (Nem ugy, mint Erzsébet alakja.) Tőkés őszintén átéli a sokszinü szerep nagy skáláját a csendes szenvedéstől, a kemény szembeszállásig, a könyörgő alázattól a diadalmas bosszuig, s végül a nemes halálrasántságig, a megtisztult emelkedettségig. Beszéde, versmondása árnyalatos, pillanatra sem szintelen s lendületeit birja erővel. (Sajnos, épp az első előadáson, amelyet betegen játszott végig, a döntő jelenetben cserbenhagyta a lélekzettechnikája. A tulságosan magasan kezdett, drámaian aláhuzott kertjelenet végén kifulladt. De ez olyan véletlen, amely csak egyszer-egyszer fordulhat elő olyan kitünő művésznél, mint Tőkés. Sok az igazság abban, hogy egy alakitást csak többszöri végignézés után lehet és lenne szabad valójában megitélni.)

Erzsébetet, akinek kérdéses beállításáról már volt szó, *Mátray* Erzsi játssza. Már láttuk ebben a szerepben, s a régebbi fogalmazást szerencsésebbnek tartjuk. A kitünő művésznőben sok természetes méltóság van. Érvényesitéséről bizonyára az uj beállitás következményeképpen mondott le. Alakitása különben szines és kifejező, részleteiben nagyon hatásos.

Uray Tivadar kiváló Leicester. Az ide-oda huzó napraforgótermészetü királyi kegyencet, aki már kissé beleszürkült Erzsébet tömjénezésébe, s csalódott is céljaiban, pompás élettel töltötte meg. Fölényes és fanyar, kiábrándult és mégis magabiztos udvaronc. Maszkja is remek.

Lehotay Árpád kemény és elvakultan vakbuzgó üldözőt formált Cecilből, erős és biztos vonásokkal. *Abonyi* Géza jóságos, tisztalelkü, nemes Talbotja kifogástalan, olyan, amilyennek lennie kell. De még hatékonyabb lenne a szereplése, ha Cecillel keményebben, szigorubban szállna szembe. Ellenjátékosával szemben, ha sulyosabb, jelentékenyebb is lesz. *Ungváry* László rokonszenves Mortimerje más Schiller-szerepeiből is megőrzött valamit, különösen rohamos mozgásában. De hevülete őszinte, rendkivül felfokozott jeleneteibe nem törik bele az ereje. Sikere van. Vitéz *Garamszeghy* Sándor Paulet lovagja, *Rajczy*, *Ónody*, *Bazsay* szereplése tünik még fel különösebben s a hölgyek közül *M. Iványi* Irén fájdalma, áradó szeretete. Külön ki kell emelnünk Davison alakitóját, *Csákányi* László: őszinte erővel játszotta meg a kisember tragédiáját, akit ledönt és eltipor a nagyok küzdelme. *Kürthy* György, *Forgács* Antal, *Lázár* Gida, *Palotai*, *Dévényi* és *Bakó* Márta játszották a többi szerepet, jól illeszkedtek az együttesbe.

Innocent-Vineze Ernő

Kilencvenkettedik születésenapját ünnepli Ditrói Mór

Ditrói Mór, a kiváló magyar szinházi szakértő és szinháztudós, a kolozsvári Nemzeti Szinház és Vigszinház volt igazgatója kedden, október 5-én ünnepli kilencvenkettedik születésenapját. Ebből az alkalomból volt pályatársai és tisztelői nagyszabásu ünneplésben részesitették a még most is kitünő erőben levő, friss egészségnek örvendő szinházi notabilitást. Egyébként még a nyáron, Kolozsvárott Herezeg Ferenc és Kemény János báró veztésével bizottság alakult a Ditrói-jubileum megünneplésére, amelynek dátumát a bizottság október végében határozta meg. Azért csak ilyen későn, mert a kolozsvári szinház átalakitási munkálatai előbbi időpontot nem engednek meg. Az érdekes jubileumon egyébként egész sereg budapesti vendégművész, valamint a vidéki szinházak kiemelkedő művészgárdája is résztvesz.

Zenevilág

Az Operaház műsortervezetén október 14-én Hegyek alján, 15-én Garabonciás, 16-án Tosca, 17-én délelőtt Seherezade, Pesti Carneval, Csárdajelenet, este Faust, 19-én Carmen, 20-án A csodahegedű van kitüzve.

A Végh-vonósnégyes idei első hangversenyének műsorán Mozart g-dur, Beethoven cisz-moll (op. 131) és Schubert a-moll kvartettje szerepel.

Az Operaház egyik legközelebbi Parasztbecsület előadásán először énekli Santuzza szerepét Rigó Magda.

* **Operaház.** A Magyar Ábrándok, Liszt Ferenc rapszódiára készült táncképek szombati előadásán az Operaházban a „Vásárfia“ cimü kép Kolduslеány szerepében először lépett fel *Ottrubay* Melinda, aki bravuros táncával most is őszinte sikert aratott.

Eltemették Lothár Rezsőt

Lothár **Rezsőt, a szombaton éjszaka elhunyt magyar származásu,** de hosszu ideig külföldön, Németországban élő operaszövegirót és szindarabirót hétfőn délelőtt temették el a rákoskereszturi temetőben. Köztudomásulag Lothár Rezső irta D'Albert *Hegyek alján* cimü dalmüvének szövegét, amelyet ma is játszik az Operaház és ugyancsak ő volt a szerzője az *Álarc* cimü Hubay-operának is. Öt évvel ezelőtt költözött Budapestre a hetvennyolcéves korában elhunyt iró, akinek több mint száz szinpadi müvét játszották külföldön, főképp Németországban. Temetésén, amely a szentegylet által adományozott diszsirhelyre történt. *Groszmann* Zsigmond dr. főrabbi mondott hosszabb beszédet *Lineczky* főkántor közreműködésével. Utána a Pen-klub nevében *Rubinyi* Mózes, a Szinpadi Szerzők Egyesületének képviseletében *Mohácsi* Jenő, az OMIKE kulturtanácsa és müvészeti akciója nevében pedig *Bánóczi* László emlékezett meg az elhunytról.

* **Az OMIKE Müvészakció uj évadja.** A Goldmark-teremben október 24-én kezdődnek az uj, ötödik évad előadásai. Az első hét műsorán Takáts Alice, Anyasziv (bemutató), Fidelio, Don Pasquale, Pillangókisasszony, Békebeli béke szerepelnek. A tagsági igazolványok VII., Sip-utca 12, II. 37. szám alatt 9—2-ig válthatók ki korlátozott számban.

SZINHÁZAK MÜSORA

OPERA: A kékszakállu herceg vára; Székelyfonó (6).
NEMZETI SZINHÁZ: Stuart Mária (6).
NEMZETI KAMARASZINHÁZA: Tacskó (½7)
MÜVELŐDÉS HÁZA: Táncest (7).
MADÁCH SZINHÁZ: Hamlet (½7).
VIGSZINHÁZ: Fekete Péter (½7).
ÚJ MAGYAR SZINHÁZ: Mi az igazság? (½7)
ANDRÁSSY SZINHÁZ: Egy nap a világ (½7)
FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ: Egy boldog pesti nyár (6)
VIDÁM SZINHÁZ: Ballépés jobbra (½7)
FÉNYES-CIRKUSZ: Matthies tüzugró tigrisei és a nagy októberi müsor (½4, ½7).

Csak röviden

A Madách Szinházban kedden este ünneplik a Hamlet huszonötödik előadását, amelynek főszerepeit változatlanul *Várkonyi* Zoltán, *Sulyok* Mária, *Medvegy* Márta, *Szakácz* Miklós, *Szakáts* Zoltán, *Toronyi* Imre, *Szemere* Vera, *Tapolczay* Gyula, *Soós* Lajos és *Baló* Elemér játssza.

*

A Vajda János Társaságban vasárnap délelőtt Kosztolányi-emlékmatinét tartottak Ascher Oszkár, Bánki Zsuzsa, Hegedüs Éva, Gál Zsuzsa, Lányi Ágnes és Major Tamás közreműködésével. A bevezető beszédeket Ascher Oszkár és Boldizsár Iván mondotta.

*

Friedrich *Michaels* „Nagy világ“ cimü komédiáját, amelyet prágai ősbemutatójának sikere után a berlini, drezdai, esseni, lipcsei és greifswaldeni szinház mutatott be, most holland nyelvre forditják és legközelebb *Amsterdamban* kerül a közönség elé. Michaelsnek első darabját, a „Kék szalmakalap“ cimü vigjátékot pedig a helsinki, zágrábi és prágai szinház fogadta el előadásra.

*

A Kisfaludy-Társaság okt. 6-án, szerdán délután 5 órakor a Tudományos Akadémia heti üléstermében Herczeg Ferenc tiszteletére rendes havi ülést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. Tartja Volnovich Géza elnök. 2. Herczeg Ferenc és a Kisfaludy-Társaság. Titkári jelentés. Előterjeszti Rédey Tivadar titkár. 3. A novella nagymestere. Tanulmány. Irta és felolvassa Kállay Miklós rendes tag. 4. Herczeg Ferenc és egy kisfiu. Emlékezés. Irta és felolvassa Bókay János rendes tag. 5. Az iró, a regény és a társadalom. Tanulmány. Irta és felolvassa Tóth László rendes tag.

Kreutzberg-táncest ma 7.
M. Müv. Háza. Uj müsorral. Jegyek Koncertnél, szinháznál.

Mozik müsora

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADRIA. Csókparádé. (½5, ½7, ½9, v. és ü.: 11 és ½3-kor is.)
ANDRÁSSY. A férfi is ember. (½5, ½7, ½9, v.: 1, ¾3, ½5, ½7, ½9.)
ATRIUM. Féltékenység. (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)
BARLANG. Inkognitó. (½2 ¼4, ½6, ½8 órakor.)
BELEZNAY. Ópiumkeringő. (11 ¾1 ½3, ½5, ½7, ½9.)
BELVÁROSI HIRADÓ (181-244). Ischia (kulturfilm Nápoly környékéről.) Rajzos híradó Dél-Olaszországról. Ufa-Magazin, Magyar-, Ufa- és Külön hradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—22 óráig.

ÓRIÁSI SIKER! Második hétre prolongálva!
SZEPTEMBER VÉGÉN
Petőfi Sándor költeménye filmen
Kizárólag: CAPITOL FILMPALOTA

BELVÁROSI. Fények az éjszakában. (½4, ½6, ½8, ½9, v. és ü.: ½3, ¼4 ½5, ½6, ½7, ½8 és ½9 órakor.)
BETHLEN. Késő. (½5, ½7 ½9, sz., v és ü.: ½3-kor is.)
CAPITOL. Szeptember végén. (2, 4, 6, 8, v és ü.: 11-kor is.)
DEÁK. Anyámasszony katonája (½3, ½5, ½7, ½9, v.: 11-kor is.)
DUNA. Lopott feleség. (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½3-kor is.)
ERZSÉBET A nőnek mindig igaza van. (11, ½3, ½5, ½7, ½9.)
FORUM. Kettesben. (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)
HIRADÓ FILMSZINHÁZ (222-499). Amalfi (kulturfilm Nápoly környékéről.) Rajzos híradó Dél-Olaszországról. Ufa-Magazin, Magyar-, Ufa- és Külön hradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—22 óráig.
IPOLY. Leányálmok. (½3, ½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½1-kor is.)
JÓZSEFVÁROSI. Családunk szégyene. (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½3-kor is.)
KAMARA. Kölcsönadott élet. (½12 2, 4, 6 és 8 órakor.)
KASZINÓ FILMSZINHÁZ Anyámasszony katonája. (¼4 ¼6, ¼8 sz., ½2-kor is v és ü.: 11, ¼4 ¼6, ¼8 órakor.)
KORZÓ. Lángoló fiatalság. (½5, ½7 ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)
MESEVÁR. Késő. (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½2-kor is.)
NEMZETI APOLLÓ. Féltékenység. (½5 ½7 ½9 sz., v és ü.: ½3-kor is.)
NYUGAT Fények az éjszakában. (½5, ½7, ½9, sz.: ½3, v. és ü.: 11 és ½3-kor is.)
OTTHON. Csókparádé. (4 6, 8, v.: ½1, ½3, ½5, ½7, ½9.)
PEST (PALACE). Külvárosi őrszoba. (½12, 2, 4, 6 és 8 órakor.)
PETŐFI. Családunk szégyene. (4, 6, 8, v. és ü.: 2-kor is.)
RADIUS. Münchhausen. (3 ½6 8 sz.: ½1, 3 ½6 8 v és ü: 11 3 ½6 8.)
SCALA. Csavargók. (½5 ½7 ½9 sz., v. és ü.: ½3-kor is.)
SZÉKELY. Egy lány elindul. (11, ½3, ½5, ½7, ½9.)
SZITTYA. Féltékenység. (½5 ½7 ½9 sz., v. és ü: ½3-kor is.)
TINÓDY. Családunk szégyene (4, 6, 8, sz.: 2, v. és ü.: 12 és 2-kor is.)
TOLDI Családunk szégyene. (10, ¾12, ½2, ¼4, 5, ¾7, ½9, v. és ü.: 11, ¾1, ½3 ½5, ½7 ½9.)
TURÁN. Két asszony. (11, ½2, 4, 6 és 8 órakor.)

THOMAS MANN regényei a BÉTA kiadásában

Friedemann ur, a törpe
Füzve 5.— pengő, kötve 8.40 pengő

Tonio Kröger
Füzve 4.80 pengő, kötve 8.20 pengő

Tristan
Füzve 4.80 pengő, kötve 8.20 pengő

Az elcserélt fejek
Füzve 4.40 pengő, kötve 7.20 pengő

Minden könyvesboltban és IBUSZ-pavillonban kaphatók

KÖNYVESPOLC

Vitéz Csikós Jenő irodalmi kitüntetése

Vitéz *Csikós* Jenő értékes irodalmi kitüntetésben részesült. A székesfőváros „kiválóan értékes irodalmi és nemzetnevelő munkásságáért" elismerésképpen a népmüvelés ezüst emlékérmével tüntette ki. *Szendy* Károly polgármester meleghangu levélben értesitette erről a kitünő tollu katonairót és költőt. Vitéz *Csikós* Jenő irodalmi munkásságából kiemelkedik a hadipropaganda titkairól irott mélyenjáró tanulmánykötete és harcos szellemet sugárzó nagysikerü két verseskönyve. A „Lélek a vártán" cimü verseskötetének sikerére jellemző, hogy 80.000 példányban fogyott el.

A. den. Hertog:

Fehér nőket kér a gyarmat

Jacatra! Mennyi minden zeng ebben a maláji szóban! Jacatra a bálvány, a végzet, a jövő, a majdani Batávia, amely könnyön, véres verejtéken épült a piszkos maláj faluból Holland Kelet-India büszke fővárosává. És Jacatra hazaüzen az anyaországba: Küldjetek nőket! Jacatra a fejlődő, bárdolatlan, lassan polgárosuló gyarmati város. Mindenkiből minden lehet itt: szolgából ur, urból gyilkos. És ez az egész szines, ijesztő és vonzó, izgalmakban gazdag élet, egy perzselő nap körül forog: a fehér nő körül, akire itt még nagyobb szerep vár a férfi életében, mint odahaza Hollandiában. A nő emeli fel, vagy taszitja züllésbe a férfiakat, a nő szabja meg a társadalmi szokásokat, a pályák ivelését. S a nő maga is rabja sorsának. Ebbe a világba kerül a sok szennyes nő között a tiszta Aletta, akiről ez a világtörténelmi panorámát nyujtó s forró izgalmatkeltő regény szól.

Kántor János: Hősi halált halt Franciaországért. *Kántor* János döbbenetesen realista képet festett az idegenlégióról, finom tollal megirt s a két világháboru közti világot láttató korregény keretében. Minden során érződik, hogy ez a kép nem fantázia szülötte, tulzás nem torzitja a vonalakat, hanem maga a meghökkent valóság. Az élethüen megrajzolt regénybe az idegenlégió belső életét látjuk. A világ minden részéből összefutott sorsok, bünökkel, ocsmányságokkal, megtisztulásokkal teli szédítő emberi mélységekkel tárul fel előttünk ez a furcsa világ. Az arabokkal vivott változatos harcok rendkivül izgalmas epizódjai tarkitják az érdekes mesét.

Kertész Róbert: Hajók és hősök. *Kertész* Róbert uj könyvében arról beszél, amit a történelmi kor a legidőszerübbé tett, s amiről vajmi keveset tudunk: a tengerről, az ember és a tenger viszonyáról. Végigvezet bennünket a tengeri hajózás egész fejlődésén, az ókor első csónakjaitól a mai hajóóriásokig. Megismerteti velünk a különféle hajótipusokat, azok berendezését, a tengerhajózás szerepét a világhatalmak kialakulásában, érdekes adatokat közöl a tengerészek egykori és mai életéről, leirja a nagy tengeri felfedezések hőseit, beszámol az egykori kalózok kalandos életviszonyairól, felidézi a történelem jelentős csatáit, s mindenről tud uj adatokat, uj kuriózumokat mondani.

Pongrácz Sándor dr.: A mindennapi élet biológiája. Vitaminok, hormonok, öröklés, faj: mindmegannyi biológiai probléma. Ezek közszájon forognak, de ugyanakkor bizony sok tévhit, sok áltudomány is meghuzódik mögöttük. Ezen segit ez a kitünően megirt mü, amely a nagyközönség igényének megfelelően tárgyalja a biológia probémáit, ugy azonban, hogy ezáltal a mü komoly, tudományos szinvonala semmit sem szenved. Külön érdeklődésre tarthat számot a nevelés biológiájáról szóló fejezet: a háboru biológiája.

Nincs könyve otthon?

menjen az UJSÁG könyvtárába

KÖZGAZDASÁGI UJSÁG

Hizlalási kölcsönöket biztositanak a gazdák részére

A hizlalási tevékenység előmozditása érdekében a földmüvelésügyi miniszter hizlalási kölcsönök folyósitását tette lehetővé az érdekelt gazdák részére. Ezeket a kölcsönöket az Állatforgalmi Központ folyósitja hathónapi időtartamra. Az állatokat kell kézi zálogul lekötni, de mód van egyéb biztositékok nyujtására is, fedezeti váltó letételére stb. A folyósitott hiteltőke után az érdekelt gazdáknak mindössze évi öt százalék kamatot kell fizetniök. A hiteligénylések felülbirálását az Állatforgalmi Központ már meg is kezdte.

A borlombardokat a tavalyi keretben biztositják

Az idei szüret eredményeinek becslése alapján a tavalyinál alacsonyabb terméshozamra számitanak a borpiacon. Az Alföldön a tavaszi fagyok, jégverések és részben a szárazság is jelentékeny károkat okozott a szőlőtermésben. Viszont a Dunántulon és a hegyvidéken az Alföldnél jobb terméskilátásokkal számolnak. A kisebb hozam és a tavalyi magasabb borárak mellett a gazdák közvetlenül szüret után nem igen fognak nagyobb készleteket a piacra hozni. Igy előrelátható lag intervenciós felvásárlásokra sem lesz szükség. A hitelellátást a tavalyi keretekben idén is biztositani akarják a borfelvásárlásban és értékesitésben bekapcsolt uj borkereskedő cégek részére. A pénzintézetek tavaly bankszerü fedezet mellett 35 milliós keretben folyósitottak borlombardokat. Ezenkivül 45 milliós hitelkeret állott a MASzOBSz rendelkezésére. A borértékesités finanszirozására szolgáló hiteleket az idén is a tavalyival azonos feltételek mellett bocsátják a bekapcsolt cégek rendelkezésére.

Ki a bünös?

A megrendelő vagy a szállitó?

A vasáruellátást szabályozó 85.000-es rendelet tudvalévően ugy intézkedett, hogy vasáruval a jövőben csak azok a cégek láthatók el, akiket felvettek az áruval ellátható kereskedők névjegyzékébe. Az áruellátásból kizárt kereskedők korábbi megrendeléseire nézve ugy intézkedett a rendelet, hogy az igazoltan a rendelet megjelenése előtt kelt megrendelésekre a rendelet kihirdetésétől kelt 60 napon belül lehet árut kiszolgáltatni. Ez az intézkedés természetesen korlátozta az ilyen cégek részére az árukiszolgáltatást, másfelől azonban azt is célozta, hogy az áruellátásban résztvevő iparosok és kereskedők függőben lévő ügyleteiket a rendelkezésre álló határidőn belül lebonyolitsák. A 85.000-es rendeletnek ezzel az intézkedésével kapcsolatban merült fel egy konkrét kihágási ügy. A Közgazdasági Értesitő most megjelent száma közli ebben az ügyben a kereskedelmi és közlekedésügyi minisztérium döntését. Ez igy szól: „Az ügyben szereplő A. és B. által megrendelt áruk szállitására vonatkozóan oly módon kellett volna intézkedni, hogy a megrendelő az árut legkésőbb a rendeletben megszabott határidő leteltéig megkapja. Minthogy erről a nevezettek az iratokból megállapithatóan nem gondoskodtak, bünösségük a terhükre rótt kihágás tekintetében megállapitható, védekezésük pedig nem helytálló... Sajnos, az itt közölt szövegből nem állapitható meg teljes világossággal, kik követték el a kihágást, kiknek bünössége volt megállapitható? A. és B. akik megrendelték az árut? Vagy a szállitó cég, amelyik nem gondoskodott arról, hogy a megrendelő az árut a 60 nap alatt megkapja? Valószinünek látszik, hogy a szállitó céget terheli a mulasztás, amelyik a 85.000-es rendeletbe kapaszkodva akart a szállitás alól kibujni. De ez nem tünik ki a Közgazdasági Értesitő máskor oly világosan szövegezett közleményéből.*

Fehér Könyv az angol államadósságokról

Stockholm, október 2. A kormány által kibocsátott Fehér Könyv Anglia államadósságát a március végének megfelelő állapot szerint kerek 17 milliárd fontban jelöli meg. Ettől az időponttól fogva azonban a függő adósság 0.35 milliárddal 8.3 milliárdra emelkedett. Az idei év kamatszolgáltatása 375 millió fontot emészt fel.

Megromlott a vidéki pénzintézetek jövedelmezősége

Érdekes adatok a Pénzintézeti Központ tagintézetek egyesitett mérlegében

A fővárosi pénzintézetek félévi egyesitett mérlegének publikálása alkalmából az *Ujság* részletes ismertetést közölt a Pénzintézeti Központ I. kuriájába tartozó fővárosi intézetek mérlegadatairól. A Pénzintézeti Központ revizori osztálya legutóbb igen értékes feldolgozást tett közzé a Pénzintézeti Központ kötelékébe tartozó összes pénzintézet 1942. évi mérlegéről. 392 pénzintézet mérlegadatait és eredménykimutatását dolgozta fel ebben egyesitve a Pénzintézeti Központ. A P. K. tagjainak száma, szemben a mult évi 412 taggal, husszal csökkent. A tagintézetek közül negyven müködik a fővárosban. Ezek közül tizennégy a Pénzintézeti Központ első kuriájához tartozik, öt a második, huszonegy a harmadik kuriához. A 352 vidéki tagintézet közül 268 müködik a volt trianoni területen, 22 a Felvidéken és Kárpátalján, negyven az erdélyi intézetek száma, huszonkettő a Délvidéken, illetve a Muraközben működőké. A 352 vidéki intézet közül egynegyede, pontosan 87 intézet áll érdekközösségben valamelyik fővárosi intézettel. A kép teljességételére szolgál, ha megemlitjük még, hogy a 392 pénzintézetnek összesen 402 fiókja is van.

A *Pakody* József által szerkesztett összeállitás kimutatása szerint a Pénzintézeti Központ tagintézetei nek egyesitett mérlegének főösszege az előző évvel szemben 30.5 százalékos növekedésre mutat: 5715 millióval szemben 7459 milliót. Az emelkedésből a fővárosi intézetekre kereken 1632 millió, a vidékiekre 113 millió pengő esett. A fővárosi intézetek állományának növekedése a vidéki intézetekével szemben erősen szembeötlő. Ugyancsak 36 százalékos emelkedést állapithatunk meg az intézetek által kezelt idegen tőkéknél is. De ebből a jelentős emelkedésből is csak 5.6 százalék esett a vidékre. Az intézetek által kezelt idegen tőke 6462.7 millióra emelkedett az előző évi 4745 millióról.

Az intézetek jövedelmezőségével kapcsolatban a kimutatás közli, hogy 91 intézet fizetett négy százalékkal magasabb osztalékot részvényesének, viszont kilencvenhat intézett nem fizetett osztalékot. A kimutatott tiszta nyereség összege 50.9 millió pengőt tett ki. E kérdés tárgyalásánál a jelentés szintén feltárja vidéki, helyi intézetek megnehezedett helyzetét. Ezek az elmult évben már jelentős erőfeszitéseket tettek a jövedelmezőségi egyensuly fenntartására. Mint a TÉBE vidéki szakosztálya is megállapitotta, legutóbb ezeknek a kisebb helyi intézeteknek jövedelmezősége megromlott.

Az Olaszországban rekedt importáruk sorsa

Mi lesz az áruelőlegekkel?

Az Olaszországban lejátszódott események folytán szükségessé vált az Olaszországban rekedt magyar importáruk felkutatása. Ezt a célt szolgálta a Külkereskedelmi Hivatal felhivása, amelyben felszólitotta mindazokat a magyar importőröket, akiknek Olaszországban megrendelt, de onnan még el nem szállitott áruik vannak, hogy jelentsék be ezeket a megrekedt küldeményeket a Külkereskedelmi Hivatal fuvarosztályánál. A bejelentések most már nagyrészt beérkeztek és tiszta képet adnak arról, hogy milyen jelentős mennyiségü árurendeléssel van érdekelve a magyar közgazdaság. A beérkezett válaszokból kitünik az is, hogy a magyar importőrök jelentékeny száma már átutalta a rendelés ellenértékét, sőt az árukra itthoni vevőitől is már előleget vett fel. Különösen a textilipar van igen komoly összegekkel érdekelve, de az importüzlet egyéb területein is sok az érdekelt. Csak helyeselni tudjuk, hogy a Külkereskedelmi Hivatal ebben a nagyhorderejü kérdésben expeditiv módon igyekszik segitségére sietni az érdekeltségnek. Szükebbkörü bizottságot küldenek ki Olaszországba és Svájcba, hogy a megrekedt áruk továbbitását a helyszinen igyekezzék biztositani. Az érdekeltek érthető izgalommal várják a bizottság munkájának eredményét. Számos vitának és pernek lehet lesz igy, remélhetőleg, elejét venni. A magyar importőrök egyrésze a kapott előlegeket visszafizetve vevőinek, de az esetek tulnyomó többségében az érdekeltek bevárják az Olaszországba kiküldött bizottság jelentését és csak azután határoznak az áruelőlegek visszafizetéséről.

Üzleti érdeklődések a külföldről

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához az utóbbi napokban az alábbi üzleti érdeklődések érkeztek a külföldről. Közelebbi felvilágositásokat ezekről a kamara külkereskedelmi osztálya nyujt. Ezzel kapcsolatban a kamara felhivja az exportőrök figyelmét arra, hogy ezekre az érdeklődésekre saját hatáskörben válaszolni szigoruan tilos. Bárminemü kapcsolat felvétele előtt az exportőrök kötelesek a Külkereskedelmi Hivatal előzetes engedélyét megszerezni

Árukereslet:

Bulgária: divatáru: nyakkendő, harisnya stb. (33613), selyem, bőráru, porcellánáru (33709).

Németbirodalom: gyümölcslé (33711)

Románia: sarló, kasza, ásó, kapálógép, szénavilla (33706).

Svájc: krezól (nyers, orthokresol, dinitro-orthokresol) (33355).

Törökország: szerszám, villamossági cikkek, Diesel-motor (33710).

Áruajánlat:

Dánia: leveskocka (33420).

Svájc: könyvkötővászon (33421).

Szlovákia: cement (33418), cement (33705).

Törökország: mohair, bőr, len- és kenderrost, magvak, pamuthulladék, mogyoró, mandula, barackmag, ragasztó, méhviasz (33710).

Képviselőt keres:

Dánia: leveskocka (33420).

PÉNZ ÉS TŐKE

Külföldi tőzsdék

NEWYORK. (Szombati zárlat.) Baltimore & Ohio 6³/₄, Newyork Central 18.125, Pennsylvania Railroad 27³/₄, Allied Chemical 153, Amer. Smelt. 40¹/₂, Am. Teleph. 156.375, Am. Tobacco 60¹/₂, Anaconda Copper 26¹/₄, Bethlehem Steel 59¹/₂, Chrysler Corp. 81¹/₄, General Electric 38.375, General Motors 52¹/₄, Intern. Teleph. 14, Radio Corp. 10.125, Shell Union 23.875, Standard Oil 58³/₄, U. S. Rubber 46.125, U. S. Steel 53³/₄, Westinghouse 97, Woolworth Corp. 38.625.

Valuták és devizák

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMAI

VALUTÁK: Szlovák korona (csak 20 koronás és annál kisebb cimlet) 11.45—11.75, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 koronás és annál kisebb cimlet) 81.70—82.70.

DEVIZÁK: Amsterdam 180.07¹/₂—181.40, Belgrád 6.78¹/₂—6.83¹/₂, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75 2.82, Istanbul 268.68¹/₂—270.66¹/₂, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32.00—32.24, Oslo 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.78¹/₂—6.83¹/₂, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—6.93, Zágráb 6.79—6.83.

Amsterdam, Belgrád, Brüsszel, Oslo átutalások a magyar-német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a régi tartozásokat és követeléseket, amelyeknek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek.

Külföldi zárlatok

AMSTERDAM. Brüsszel 30.11—30.17, Zürich 43.63—43.71, Stockholm 44.81—44.90.

ZÜRICH. Páris 5.87¹/₂, London 17.32, Newyork 431.—, Brüsszel 69.25, Madrid 39.75, Amsterdam 229.37¹/₂, Berlin 172.55, Stockholm 102.67¹/₂, Koppenhága 90.31¹/₂, Oslo 98.62¹/₂, Szófia 5.37¹/₂, Prága 17.30, Zágráb 8.75, Bukarest 2.37¹/₂, Istanbul 3.50, Helsinki 8.77¹/₂, Lisszabon 17.70, Buenos Aires 95³/₄.

ÉRTÉKPIAC

A hétfői értékpiacon a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Előfordult kötések	zárlat
Nemzeti B.	432.—	432	432.—
Hitelbank	136.5	—	136.5
Magy. Bank	96.5	—	96.5
Leszámitoló	98.—	—	98.—
Keresk. B.	239.5	239.5	239.5
MOKTÁR	75.75	—	75.75
Első M. B.	1966.—	—	1966.—
Első Bp.. gm.	55.—	—	55.—
Hungária	108.—	—	108.—
Bauxit	772.5	772.5	772.5
Borsodi szén	44.—	44	44.—
Cementia	303.—	—	303.—
Drasche	71.—	—	71.—
Magnezit	934.—	—	934.—
Aszfalt	19.—	—	19.—
Kőszén	1626.—	—	1626.—
Nagybátonyi	85.—	—	85.—
Salgó	129.—	—	129.—
Urikányi	65.4	—	65.4
Fővárosi	14.8	—	14.8
Pallas	10.6	—	10.6
Fegyver	170.75	172.5	172.5
Ganz	74.25	72.5—71.5	72.—
Láng	300.—	—	300.—
Rima	347.3	—	347.3
Hofherr	44.5	44	44.—
Nasici	161.5	—	161.5
Délcukor	232.—	—	232.—
Magy. cukor	—	—	375.25
Goldberger	159.—	—	159.—
Magy. kend.	74.1	—	74.1
Pamutipar	126.25	—	126.25

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

Népszövetségi magyar 141.— 141.—, 1911. évi főv. (20.25) 20.25., 1914. évi főv. 607.5 607.5. Hitelbank 7.5% ar. zl. 156.5 156.5. Olaszbank A. és B. doll. zl. 148.— 148.—, 1942. évi 3%-os (57.4) 57.1 57.1.

ÁRUPIAC

Gabonatőzsde

A hétfői gabonatőzsdén a magpiac forgalma rendkivül csekély volt és csak néhány cikkben cseréltek gazdát kisebb tételek.

TÉNYLEGES KÖTÉSEK. Mustármag: 150 100 kisalföldi. — Hullott alma: 100 q 55 délvidéki, 200 q 55 Dés. — Viktóriaborsó: 375 q 65 Léva. — Vajbab: 20 q 900 bp p. (szár.) — Vadgesztenye: 150 q 21.50 somogymegyei.

LÓSPORT

A vasárnapi lóversenyek részletes eredménye:

I. futam: 1. Armando (Klimscha). 2. Fényesbogár (Papadopulos). 3. Hiu (Sajdik). Fm.: Dumping. Tot.: 10:11. Befutó: 10:14.

II. futam: 1. Borostyán (Alt). 2. Muszáj (Klimscha). 3. Zokszó (Szokolai). Fm.: Santa Cruz, Carlight, Homoród. Tot.: 10:13; 12, 16. Befutó: 10:65.

III. futam: 1. Hires (Kajári). 2. Pillangó II. (Prékl). 3. Csuki (Gill). Fm.: Liliput, Dolmány, Próba, Omen, Csák Franci. Tot.: 10:97; 23, 20, 21. Befutó: 10:241 és 192.

IV. futam: 1. Róna (Gutai). 2. Poseidon (Szokolai). 3. Adogató (Alt). Fm.: Macóka, Rábca, Raphael, Palotás II., Igor, Hódság. Tot.: 10:27; 14, 13, 27. Befutó: 10:41 és 116.

V. futam: 1. Ural (Klimscha). 2. Viharlát (Gutai). 3. Tyuhaj! (Gill). Fm.: Berkes, Priso, Papageno, Matyó. Tot.: 10:19; 12, 17, 15. Befutó: 10:44 és 47.

VI. futam: 1. Imperator (Papadoqulos). 2. Szimuláns (Klimscha). 3. Sice (Félix). Fm.: Perzsa, Lökötő II., Sybarit, Belle Gamine, Emke, Libussa. Tot.: 10:49; 19, 14, 18. Befutó: 10:143 és 226.

VII. futam: 1. Csürdöngölő (Alt). 2. Symptom (Gutai). 3. Corona Caesnas (Esch). Fm.: Gézenguz II., Magdalena, Derwish, Petur bán, Cyrano, Vérese, Göre Gábor Tot.: 10:32, 15, 21, 31. Befutó: 10:127 és 165.

Ügetőversenyek

Kedden megkezdődik, még pedig változatos programm keretében az ügetősport októberi sorozata. Az ügetőversenyek pontosan délután félkettőkor kezdődnek.

Jelöltjeink: I. *Feszes—Féktelen.* II. *Fenegyerek—Silico.* III. *Huberta—Zombor.* IV. *Delila—Főbiró.* V. *Félénk—Mangam.* VI. *Ébredő—Kelevéz.* VII. *Tamara—Ali.* VIII. *Ballada—Tündérlány.* IX. *Humor—Csehbogár.* X. *Csalogány—Ördög.*

A szerkesztésért és kiadásért
Dr. BAGYÓ JÁNOS
felelős
KIADÓTULAJDONOS:
AZ UJSÁG RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPITOTTA:
Dr. ÁGAI BÉLA

UM 1943 jan 5

* **Operaház.** Az Aida előadásán Amneris szerepében vendégként Thury Gizella mutatkozott be. A fiatal énekesnő néhány esztendővel ezelőtt, mint az Operaház ösztöndíjas tagja, már bemutatta képességeit. Később Németországban a kölni operaház tagja volt és ott igen jelentős szerepeket énekelt. Mezzoszopránja kiadós, figyelemreméltó hanganyag és előadásában is sok a rokonszenves vonás. Fellépését azonban érthető elfogódottság zavarta, ami, úgy hisszük, meglehetősen befolyásolta képességeinek teljes kifejtésében. Szereplőtársai Németh Mária, Laczó István, Palló dr., Székely, Fodor, Kováts Jolán és Járay voltak. Failoni vezényelt.

* **Szőrme-modellek Feketénél,** Madách Imre-út 7.

* **A téli tárlat január 10-én zárul.** A Műcsarnok téli kiállítását nagy látogatottságára való tekintettel január 10-ig meghosszabbították. A kiállításon sok vásárlás történt. Esterházy Pál herceg tizenhárom művet vásárolt.

* **Jubileum a Madách Színházban.** Hétfőn este érte meg ötvenedik előadását Molière „Képzelt beteg" és „Versaillesi rögtönzés" című vígjátéka. A színház tovább folytatja a két vígjáték előadássorozatát Tapolczai Gyulával, Turay Idával, Sennyey Verával, Szemere Verával, Várkonyi Zoltánnal, Szakáts Zoltánnal és Baló Elemérrel a főszerepekben.

Marnitz táncparádé holnap

(Csárdástól a Kongáig.)

6-án d. u. 6-kor a **Művelődés Házában Muráti Lili, Bordy Bella, Kolly Anna, Rév Erzsi, Bilicsi, Csányi, Pethes F., Óváry Tibor, Pécsi Öregdiákok** stb., stb., a **Szinfonikus Zenekart Buttola** Ede vezényli. Cigányzenekar. Jegyek 1 pengőtől **Marnitznál,** József-körút 37 és a jegyirodákban.

„Toborzó" rendezései:

Holnap, 6-án ½4-kor Zeneak.

Balázs-Dóczy-Szentirmay-est

Nagy Izabella, Karácsonyi, Baksa, Cselényi, Bilicsi, Pethes F., Orbán, Pásthy, Szánthó, Mindszenthy

Tölgyessy, Bálint Z. és a legkiválóbb magyar nótaénekesek. Bevezeti: **Kaas R. Kisér: Oláh** Kálmán és cigányzenekara.

*

„Szerelem" szombaton 9-én, Zeneak. fél 7.

Világhírű ciklus III.

Eulle, Tasnády, Fényes Alice, Lánczy, Lukács, Mészáros, Lehotay, Várkonyi, Apáthy

Sándor Iza, Baló Elemér, Pataky Jenő, Major Tamás, Szabó Sándor, Gobbi Hilda, bev.: **Illés Endre. (Gobbi Hilda** rendezése.)

*

Mindenből a legjavát szombaton 9-én

½7-kor a **Magy. Műv. Házában**

Muráti, Pataky Kálmán, Fényes Alice, Somlay, Nagykovácsi, Somogyi N. Bilicsi, Feleky, Cselényi

Pártos, Rátonyi, Hegyi-Magyary, Forray kamarakórus, **Szimf. zenekar.** Vez.: **Polgár T.**

*

„Mesék a bécsi erdőből" vasárnap

10-én d. e. 11-kor Vigadó.

Gyurkovics, Szilvássy, Türk, Udvardy, Somogyi N., Feleky, Pártos, Kőváry, Misoga, Kazal,

Barna Anci, Lelkes Katinka és a **fényes kísérő műsor.** Vez.: **Polgár T.**

*

Tessék választani, vasárnap 10-én

6-kor a Magy. Műv. Házában

Korhy Hanna, Nagykovácsy, Nagy Izabella, Sárdy János, Hámory, Koréh, Greguss, Latabár K., Sóthy

Kőváry, Rév, Óváry, Kazal, Mednyánszky, Rátonyi, Magyari. A műsort a **közönség a helyszínen választja.** Vez.: **Polgár T.**

Jegyek 1 P-től **Toborzónál,** Kossuth Lajos-utca 12 félem., tel.: 189-554, **Magy. Műv. Házában, Zeneak., 111-111** és **111-222** jegyirodákban.

Színház, Film, Művészet

Illés E.

Sellő

Giraudoux mesejátéka a Nemzeti Színházban

Ez a játék olyan kecsesen, tréfás szökellésekkel, ezüst porzással indul, mint egy cérnavékony vizesés a magasból. A vizesésnek tündére van: egy sellő. Sellő a vizekben lakik, a folyókban, tavakban, záporokban; de bárhová villan, mindenütt csodálatosnak és varázslatosnak látja a víztükrök fölé boruló emberi világot. Erről a sellőről, aki belopakodott az emberek közé, hogy családjék és végül nagyon szomorúan térjen vissza a vizekbe, sok költő és zeneszerző álmodott, — szép és különös csillaga már régi mondákban és balokban világít, ő a Meluzina-mesék hősnője, az első regényt La Motte-Fouqué báró, a szövevényes és szorongató germán mondák elfeledett feldolgozója írta róla, regényét, az Undine-t, E. T. A. Hoffmann operazenébe páráztatta át, Gautier verset mondott sellőnkről (Ondine és a halász), s most Giradoux választotta hősnőjéül, — mit írhatott volna Giraudoux Ondineről? A szavaknak, ötleteknek, fényeknek, zenével kacérkodó hasonlatoknak tündérjátéka — örök műfaját.

Giraudoux szétvonja a függönyt ... Egy halászkunyhóban és egy mese vonzó félhomályában vagyunk. Az öreg halászházaspár éppen Sellőről beszél. Sellőt a tóparton találták, akkor kisgyerek volt, tizenöt éve él közöttük, ma már nagy lány, — Sellő nagyon szép. De milyen különösen szép: az esőben nem ázik meg, teste olyan könnyű, hogy nincs lábnyoma, a vízesést felfogja egy csészében, fehérneműjét a sziklák csúcsán javítja. Ebbe a kunyhóba hajtja be a csillogó mellvértű, feszes, öntelt lovagot a zivatar. „Milyen szép vagy" — mondja megigézetten Sellő. „Milyen buta vagy" — leplezi le a következő pillanatban. De csak ilyen összefonódott szépségbe és butaságba lehet nő halálosan szerelmes; és Sellő így lesz szerelmes, ezzel az égő szorítással, mint a földi nők. Az emberekért otthagyta a tavat, ezért a férfiért elhagyja azt a derengő állapotot, amely eddig a magányból, tisztaságból és boldogságból szövődött, hinni akar, de szorongva érzi, hogy meg fogják csalni; elindul, mert el kell indulnia a hazugságok és kínlódások felé. Ezt mondja: „Tudtam, hogy kell valami okának lenni, hogy lányok vannak. Az az oka, hogy a férfiak ilyen szépek."

Ennyi az első felvonás. De éppen ez a kevés Giraudoux igazi művészete és bűvészmutatványa: egyetlen vízcseppet csillogtatni. Milyen könnyed és villogó, milyen egyszerű itt minden, a mozarti zene varázslata ilyen. Minden Giraudoux-mondat és ötlet lágy, tiszta dallam, s ez a megejtő dallamosság egyre fényesebb, merészebb és erősebb lesz, — egyszerre azt érezzük: nagyon bonyolult és nagyon vakít. Ez az a pillanat, amikor elvesztjük Mozartot. Csillogó cseppkőbarlangba kerültünk, ezer fagyott gyöngy vakít és lángol körülöttünk, — milyen kár, hogy Giraudoux mindig eltéved saját fényei között, s az is kár, hogy nincs igazi mértéke. Igen, vannak nagy epikusok és drámaírók, akik a történet és a végső szenvedélyek bonyolultságát kedvelik, de Giraudoux mindezt jelképek, hasonlatok, ötletek, vissza-visszatérő zene motívumok bonyolultságára váltja, — egy nagy metafora-csigaházban tévedünk el.

Ez fáraszt el Sellő történetének derekatáján is. Giraudoux hangszerelése itt már olyan tökéletes, mint Strawinskyé, de ez a tökéletesség nem egyszer ürességet és élettelenséget takar. Egy-egy jelenetét mintha az ábrándoskék tekintetű, hatásvadászó Maeterlinck írta volna — (ilyen a Sellőben a törvénykezési dialógus). Szegény Sellő tévelyeg az emberi szerelemben és botladozik a színpadi sülyesztők között. Udvaroncok, elhagyott vetélytárs-grófnők, öreg varázslók, idősürítések, modern trükkök tűnnek fel körülötte, s akad közben egy-egy olyan szép jelenet is, mint Sellő találkozása Izolda királynővel, (azzal az Izoldával, akit Tristan történetéből ismerünk). A mi Sellőnk hős, bátor és rokonszenves marad mindvégig; nem tud hazudni és nem tud csalni. Őt csalják meg. És ezért a csalásért a lovagnak meg kell halni. De megadatik nekik a kegyelem, a búcsú szép pillanata

S itt a játék és a mese végefelé megint a költő szól, — majdnem egyszerűvé tud válni, de mindenesetre tisztán és nemesen szól. Sellő megismerte a földet, a szerelmet s a boldogság furcsa visszfényeit —, így beszél: „Emberek közt vagyunk. Ha boldogtalan vagyok, ez nem bizonyítja, hogy nem vagyok boldog." Mi a szerelem? „Kiválasztani e szépségekkel megrakott földön az egyetlen pontot, ahol árulást, kétértelműséget, hazugságot kell találnunk, s rávetni magunkat minden erőnkkel, — épp ez a boldogság az emberek számára. Minél többet szenved az ember, annál boldogabb. A legboldogabb vagyok." — És ez már megint Mozart. Így költő zárja le meséjét.

Mit mondjunk a Nemzeti Színház előadásáról? A sellő szó a magyar szókincsben nemcsak a vizitündért jelöli, de a folyóknak olyan szakaszait is jelenti, ahol sebesebben folyik és örvénylik a víz. Ezt a Giraudoux-i sebességet, könnyedséget, gyors változást és örvénylést csak a rendezés valósította meg, majdnem tökéletesen. A Sellő színpada szép volt, fordulatos, sokszínű, mese-illékonyságú.

A színész ellenállóbb anyag. A címszerep tündéri valószerűtlenségét és költőiségét, könnyedségét és könnyeit csak egyetlen magyar színésznő varázsolhatta volna elénk: Bajor Gizi. Ahogyan Szörényi Éva játszotta Sellőt, az nem is volt rossz tartás — nem egyszer komoly, becsületes, szép játék volt. De Sellő olyan könnyű lény, akinek nincs lábnyoma; ezt a lebegést Szörényi Éva nem tudta elhitetni. Ungváry László, a lovag, kedélyesebb és vaskosabb a kelleténél. Major Tamás tetszett. Ő volt a sellők királya: sötétfényű szerep, s Major éppen ezt a félelmesebb fényt villantotta fel. És jó volt, Giraudoux-i figura volt Pethes Sándor vörösparókás udvari kamarása. Olthy Magda viszont szerepről-szerepre nem tud meggyőzni arról, hogy a Nemzeti Színházban neki kell betöltenie a „femme fatale" szerepkörét.

Németh Antal gondos rendezését és Bárg Zoltán szép színpadképeit már említettük. Zilahy Lajosnak, a fordítónak sikerült Giraudoux-t, a költőt megszólaltatni — a Sellő fényeiből s még tévedéseiből is egy költő szól hozzánk a Nemzeti Színházban.

Illés Endre

Az uj Páger-filmet a Korzó mellett az Átrium is műsorára tüzte

Karácsony óta állandóan zsúfolt házak mellet játsszák a Korzó filmszínházban a „Szerető fia Péter" című magyar filmujdonságot. A siker néha igen különböző tényezőkből tevődik össze és abban gyakran a véletlennek és a szerencsének is része van. Igy kétszeresen örvendetes, amikor megállapítjuk, hogy a *Kárpát-film* újdonsága a sikerét nem a véletlennek és nem a szerencsének köszönheti. Komolyszándékú értékes munka, amelyre büszke lehet a filmgyártásunk. A szivetmelengetően magyarlevegőjű film Dallos Sándor és Tóth Miklós forgatókönyvéből készült. Egy földbirtokos uraság és gazdasági cselédjének nem mindennapi történetét mondja el. A földbirtokos talpig becsületes munkás életét gazdaságának és családjának szenteli, ezt a látszólag kiegyensúlyozott életet azonban minduntalan megzavarja beteg fiának léha, könnyelmű életmódja. Az apa és a fiú drámai összeütközésének során kitudódik, hogy a gazdaság egyik derék csellére a földbirtokos elsőszülött fia. Ebből a felismerésből robban ki azután az igazi, szinte tragikus bonyodalom, amely végülis megbékítő befejezéssel oldja meg a drámát. A játékban a jói megfigyelt alakok egész sora vonul fel, mondanivalójuk időszerű és a környezetrajz is kitűnően sikerült. Bánky Viktor művészi rendezésén elejétől végig meglátszik a lelkesedés és a hozzáértés. A játék egész sor kiváló színészt foglalkoztat. A filmet méltán említjük „Páger újdonságnak". Páger Antal egyszerű színészi eszközökkel megformált zsellérje valóban egészen nagyszabású alakítás. Somlay Artur a földbirtokos szerepében remekel, s ugyanígy kitünő Várkonyi Zoltán is, akinek első nagyobb filmszereplése valósággal meglepetés. Bordy Bella bájos parasztleányt játszik nagyon rokonszenvesen, de egytől-egyig pompásak a többiek is, így Lánczy Margit, Boray Lajos, Makláry Zoltán, Dajbukát Ilona, Dinnyés Juliska, valamint Toronyi Imre. *A filmet a nagy sikerre való tekintettel kéddtől kezdve az Átrium-filmszínház is műsorára tüzte.*

Beethoven Missa Solemnise

A közelmultban többizben is kifogásoltuk zenei életünk egyoldalúságát és annak egyik talán legszembeötlőbb tünetét: a túlzott Beethoven-kultuszt. Most, hogy a sürün felcsendülő szimfóniák mellett megszólalt a Missa Solemnis is, áhitatos lélekkel ismerjük el: Beethovennel, úgy látszik, mégsem lehet betelni. Karmester és előadó testület számára aligha adódhatik magasztosabb művészi feladat, mint Beethoven legnagyobb művének megszólaltatása. *A vasárnapi előadás a lehető legszerencsésebb csillagzat alatt született meg.* Bárdos Lajos, a hangverseny vezényletének karmesteri pályája éppen az egyházi zenével forrott leginkább össze, *nálánál hivatottabb tolmácsolót nem is kívánhattunk volna.* Felfogását elejétől végig valami remek kettősség jellemezte és benne a kivételes művészegyéniség, vérbeli karmester, kiváló zenész és a lelke mélyéig vallásos egyházi muzsikus egyformán megragadóan megnyilatkozott. Az anyag tökéletes ismeretét sugárzó, világos, tiszta karmesteri munkája, felvillanyozóan sugallatos lendülete a budapesti kórust és a székesfővárosi zenekart igazán minden tekintetben pompás teljesítményre sarkalta. *Különösen az egy esztendő alatt naggyáfejlődött énekkar állott feladata magaslatán.* Felfogásban, kivitelben, a diadalmas erőhatásokban (Gloria, Credo hatalmas fugái) éppen úgy, mint a bensőséges halk hangzásokban (et incarnatus est) egyaránt megmutatta kiválóságát. De a zenekar játékáról is csak elismeréssel emlékezhetünk meg. Hangversenymesterét, a kitünő *Szervánszky* Pétert külön is megdicsérjük a Benedictus meleg zengésű hegedűszólójáért. A magánhangok előadóiban ugyanígy igaz örömünk telett. *Basilides* Mária sokszor méltatott művészete ezúttal is megkapóan állott a mű szolgálatában. A szoprán szólamot *László* Magda énekelte. Gyönyörűen áradó, szépséges hangja, bensőséges előadásmódja rendkívüli tehetségét mutatta. *Rösler* Endre magasrendű stílusa mellett is igen jó benyomást keltett a fiatal, széphangú *Rissay* Pál jól alkalmazkodó éneke. Az ihletett, emlékezetesen szép előadásra a Vigadó kis- és nagytermét zsúfolásig megtöltették az érdeklődők olyannyira, hogy az ünnepi mise előadását a közeljövőben megismétlik. (L.)

* **A „Bengázi" főszereplői Budapesten.** Előkelő művészvendégei lesznek a magyar fővárosnak a „Bengázi" bemutatása alkalmából. Az Esperia-vállalat ugyanis meghívta a film rendezőjét, Augusto Geninát, aki már háromszor nyerte el filmjeivel a Mussolini-serleget, továbbá Fosco Giachettit, aki az „Alcazar"-ban is főszerepet játszott, valamint Laura Redit, aki az olaszok egyik legjobb drámai színésznője. Tasnády Mária, a film női főszereplője még nem adott választ arra, hogy haza tud-e jönni a premierre.

Mikor vidámak a szerzők?

Jules Massenet (1842—1912) francia zeneszerző egy alkalommal Milánóban, szállóbeli lakásán éppen készülődött, hogy a Scala-színházba menjen, ahol egy új operájának bemutatója volt műsorra tüzve, amikor valaki kopogtatott ajtaján. Egy ridegarcú, amerikai divat szerint öltözött elegáns úr lépett be hozzá és tört francia nyelven ezt mondta:

— Egy szerzőt akartam látni a bemutató előadás előtt.

— Akkor, uram, önt bizonyára érdekli a zene — szólt Massenet.

— Nem — felelte a másik közömbösen.

— Talán az opera?

— Az sem.

— Hát akkor talán a művészek? — kérdezte most már bosszankodva Massenet.

— Nem — ismételte az amerikai. — Én csak egy szerzőt akartam látni a bemutató előadás előtt.

Massenet nem tudta mire vélni a dolgot, tehát jelezte, hogy a fogadásnak vége, mire az amerikai látszólag elégedetten távozott.

A bemutató előadás a Scalában nagy sikerrel zajlott le. A szerzőt óriási tapsviharral jutalmazták. Előadás után Massenet alig ért szállására, midőn az amerikai újból megjelent és így szólt:

— Gratulálok önnek.

Massenet most már megbékélt úgy gondolván, hogy a különös ismeretlen ott volt a színházban, látta nagy diadalát és talán ő maga is tapsolt, tehát mosolyogva kérdezte az amerikait, milyen benyomásokat szerzett az előadáson? Vajjon a siker tartós lesz-e?

Az elképedt amerikain látszott, hogy nem érti az egészet.

— Hát nem volt ön a Scalaban? — kérdezte Massenet nevetve.

— Én? Nem. Én nem szeretem a zenét. Én csak egy szerzőt akartam látni a bemutató előadás után.

És elővette jegyzőkönyvecskéjét és beírta: „A szerzők általában vidámabbak a bemutató előadás után, mint előtte."

* **Kiadták a székesfőváros vízfestmény-díját.** A magyar akvarell- és pasztellfestők kiállításán most adták ki Budapest székesfőváros vízfestmény-díját, amelynek nyertese Rácz Kálmán lett „Tihanyi hegyek" című képével. A székesfőváros ezenkívül megvásárolta Bánrévi Magda, Emőd Aurél, Gulyás Sándor, Kövesdy Géza, Pohárnok Zoltán, Szlányi Lajos és Ujhegyi Gyula egy-egy képét. A kiállítást a nagy látogatottságra való tekintettel január 10-ig meghosszabbították. A magyar akvarell- és pasztellfestők egyesülete is most tartotta közgyülését, amelyen a lelépő Edvi Illés Aladár elnök helyére egyhangúan Raáb Ervint választották meg. Alelnök Diósy Antal lett. A közgyülésen adták ki az egyesület díját csabai Wagner Józsefnek „Templombamenők" című pasztellképéért.

Cartagenába utazott a spanyol haditengerészeti miniszter

Madrid, január 4.

A spanyol kormány hivatalosan közölte, hogy *a haditengerészeti miniszter Cartagenába utazott.*

Madridi politikai körökben hangsúlyozzák, hogy Cartagena *az ország legjelentősebb földközitengeri támaszpontja*, amely különösen *a háború legutóbbi fejleményei következtében nyeri fontosságát.*

— A Voce d'Italia Kállay Miklós miniszterelnök nyilatkozatáról. Rómából jelentik: Több olasz lap ismerteti azt a nyilatkozatot, amelyet Kállay Miklós miniszterelnök a külső- és belpolitika kérdéseivel kapcsolatban a magyar sajtóban tett. A Voce d'Italia „Változatlan irányelvek a magyar külpolitikában" cím alatt ismerteti a nyilatkozatot és kiemeli, hogy a magyar kormány jó külpolitikát kíván folytatni a már megjelölt irányelvek alapján és jó közigazgatást akar biztosítani az országnak, valamint igyekszik továbbfejleszteni az ország fegyveres erejét.

— Kiskanizsa adománya a hadbavonultak családtagjainak. Nagykanizsáról jelentik: Kiskanizsa lakossága, amely nagyobbrészt szegény kubikos- és kisgazdanép, közel 9000 pengőt adott össze a hadbavonultak rászoruló családtagjainak megsegítésére. Az adományt a katolikus segélyző bizottság osztotta ki.

— Az utcán összeesett és meghalt Ferenczy Tibor. A szombatról vasárnapra virradó éjjel 1 órakor a Nádor-utca 5 számú ház előtt összeesett és meghalt Ferenczy Tibor dr. országgyűlési képviselő, Budapest volt főkapitánya. Este vendégségben volt Laky Dezső volt miniszternél, s hazafelé egyik ismerősének gépkocsiján tette meg az út nagy részét. A Kossuth Lajos-utcától gyalog tartott Széchenyi-utcai lakása felé, miközben köhögési roham vett erőt rajta, összeesett s mire a mentők a helyszínre érkeztek, meghalt. Ferenczy Tibor dr. végigküzdötte az első világháborút, majd 1920-ban az államrendőrség szolgálatába lépett. Hosszú időn át a szombathelyi kerületi kapitányságot vezette, 1932-ben pedig budapesti főkapitánnyá nevezték ki s ezt a tisztét öt éven át töltötte be. Nyugalombavonulása után belekapcsolódott a politikai életbe és országgyűlési képviselővé választották.

— Bihar megye új tb. főügyésze. Bihar vármegye főispánja Fekete Imre dr. nyug. kiskunhalasi polgármestert, a háziipari szövetkezet igazgatóját Bihar vármegye tb. főügyészévé nevezte ki.

— A megszökött majmok visszatértek az állatkertbe. Milánóból jelentik, hogy az ottani állatkert majomketrecének minapi javítási munkálatai közben negyven majomnak sikerült megszöknie. A szökevények a szomszédos városi park fáin telepedtek meg. Kezdetben vígan élvezték szabadságukat, később azonban nagyon elszontyolódtak, mert a parkban nem találtak ennivalót. Negyvennyolc óra multával valamennyi szökevény ismét visszatért régi ketrecébe és bűnbánó pofával fogadta az őr kezéből a keservesen nélkülözött ételadagot.

— A Magyar Asszony új száma. Új köntösben és gazdag tartalommal jelent meg a Magyar Asszony, a magyar asszonyok nemzeti szövetségének hivatalos lapja, melynek szerkesztését Simonfay Margit vette át. Az újévi számban írtak: Esterházy Móricné grófné, Karafiáth Jenő, Kárpáti Aurél, Majthényi György, Amon Vilmosné, Pösch Lívia, M. Kőváry Lenke, Csiksomlyói Csiki Jánosné és Simonfay Margit. Egyes szám ára: 50 fillér.

Halálozás

Horváth Ernő ny. főgimnáziumi tanár, a magyar aviatika úttörője január 3-án, hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt. Temetése január 6-án délután 3 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Topercser Jánosné, szül. *Szabó Ilona*, székesfővárosi adóhivatali tanácsos özvegye 60 éves korában meghalt. Temetése január 5-én, kedden délután fél 4 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Perbáli *Hodula* Károlyné, szül. *Virányi* Etelka Mária, nyug. alezredesnő özvegye 67 éves korában december 31-én Budapesten elhunyt. Január 4-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Beke István okl. mérnök, Máv műszaki főtanácsos január 3-án Budapesten elhunyt. Temetése január 5-én délután 3 órakor lesz a Kerepesi-úti temetőben. Az engesztelő szentmiseáldozatot január 7-én délelőtt fél 10 órakor a krisztinavárosi templomban mutatják be.

Gárdonyi Béla, a Római ödön csemegeüzlet tulajdonosa Budapesten elhunyt. Temetése január 6-án, szerdán délután fél 4 órakor lesz az új köztemető halottasházából, a római katolikus egyház szertartása szerint.

Napi hirek

Japán győzelmek a csendesoceáni szigeteken

Tokió, január 4.

A császári főhadiszállás közlése szerint *japán légi és tengeri alakulatok megtámadták és szétrombolták Uj-Guinea szigetén a Merauke melletti épülő ellenséges légitámaszpontot. Más alakulatok visszaverték a Rabaul és Sulumi ellen irányuló légitámadásokat. Munka vidékén és Narukumi szigetének közelében légiharcokban és a japán légvédelem tüzében tizenkét ellenséges repülőgép elpusztult.*

A közleményhez fűzött kiegészítő jelentésből kitűnik, hogy a Merauka elleni támadást december 30-án és 31-én hajtották végre. Rabaul és Sulumi vidékén december 31 és január 2 között folytak az elhárító harcok; a japán haditengerészet repülőalakulatai, amelyek Uj-Angliában és a Salamon-szigeteken tartózkodnak, itt több mint ötven ellenséges repülőgéppel vették fel a harcot. Január 2-án a japán légvédelmi tüzérség harminc ellenséges repülőgép közül hatot lelőtt. Narukumi szigetének közelében december 30 és január 2 között légiharcokban öt ellenséges vadászrepülőgépet lőttek le. Egy másik ellenséges repülőgépet a japán légvédelem talált el.

— A spanyol kék hadosztály parancsnokát a hadügyminisztériumba osztották be. Madridból jelentik: Munos Grandes altábornagyot, a kék hadosztály parancsnokát kormányrendelettel a hadügyminisztériumba osztották be szolgálattételre.

— Ravasz László a holnap kötelességvállalásairól. Az évforduló alkalmából a budapesti, pestkörnyéki és pestmegyei református lelkészek, vallásoktatók és tanárok küldöttsége tisztelgett Ravasz László püspöknél, aki Szabó Imre és Benkő István esperes üdvözlő szavaira adott válaszában azt fejtette ki, hogy napjainkban belső előkészületre van szükség, összes képességeink megerősítésére, amelyekkel mindent vállalunk, elhordozunk és minden parancsot végrehajtunk. Ez a munka jelenti az egyház holnapját is.

— A sangháji magyar konzulátus megkezdi működését. Sanghájból jelentik, hogy az ottani magyar konzulátus, amelynek vezetésével Hudetz Lászlót bízták meg, január 6-án kezdi meg működését Hudetz László, aki mint építész jólismert a sangháji külföldi körökben, mostanában ünnepelte meg kinai tartózkodásának 25-ik évfordulóját.

— Kemenes Illés halála. Kemenes Illés dr. bencés szerzetes, a budapestvidéki tankerület főigazgatója január 3-án Sopronban elhunyt. A magyar nevelés kiváló munkása 1885-ben a somogymegyei Babocsán született. Tanulmányainak elvégzése, majd felszentelése után 1909-ben kezdett tanítani Komáromban, később a pannonhalmi főiskolára került tanárnak, 1923-ban a budapesti bencésház és a gimnázium igazgatója lett, 1931-ben Esztergomba helyezték át, 1934-ben pedig a budapestvidéki tankerület főigazgatójává nevezték ki. Január 5-én délelőtt 9 órakor temetik a soproni bencés templomból.

— Elfelejtette? Vágja ki rögtön a vasárnapi számból a Dunántúl rendelőlapot és adja még ma postára.

Zálogleveles kölcsönök visszafizetési lehetősége

Olvasóközönségünk soraiból többen fordultak hozzánk kérdéssel, hogy a nemrégiben kiadott kormányrendelet értelmében milyen lehetőség van a zálogleveles kölcsönök visszafizetésére? Tájékoztatásukra a következőket közölhetjük:

Záloglevélkibocsátó pénzintézetek készneki nyilatkoztak arra, hogy 1943 január 1-től június 30-ig terjedő időszakban azon állomány erejéig, melynek ellenében nincsenek záloglevelek forgalomban, jelzálogos adósaiktól egész tartozásukra, vagy annak egy részére készpénzben soronkívüli visszafizetéseket elfogadnak. Ezenkívül záloglevéllel is lehet visszafizetni összegszerű korlátozás nélkül. Készpénzben történő visszafizetés esetében a dollár 4.30, a font 19.40, a svájci frank 0.90 pengővel, az aranyfont pedig érmeparitáson vétetik számításba. Visszafizetés esetében az intézetek a stornódíj felszámításától eltekintenek, kamat, jutalék, kezelési költség vagy más efféle járulék címén pedig, ide nem értve a per- és végrehajtási költségeket, további fizetés azoktól az önként fizető adósoktól, akik az érvényben levő rendeletek szerinti letétbehelyezési kötelezettségüknek korábban eleget tettek, nem követelnek.

Részleges tőkevisszafizetést rendszerint csak akkor lehet teljesíteni, ha az adós a kölcsönnel kapcsolatos egész hátralékát is rendezi. Részingatlan eladás esetén azonban készek az intézetek az eset körülményeit méltányosan figyelembe venni.

A visszafizetési lehetőség a fenti határidőn belül is korlátozott, ezért saját jólfelfogott érdekében jár el mindenki, ha a soronkívüli visszafizetés lehetőségével, amennyire erre módja van, minél előbb él. A visszafizetési lehetőség nem terjed ki az ipari záloglevelekre és általában a kötvények kibocsátásának alapjául szolgáló kölcsönökre, kivéve az OKH dollárértékben nyujtott kötvényes kölcsöneit, amelyekre szintén lehet visszafizetéseket teljesíteni.

— Változások a német diplomáciai karban. Berlinből jelentik: A birodalom politikai külszolgálatában végrehajtott általános változások során a Führer Ribbentrop birodalmi külügyminiszter előterjesztésére Stohrer madridi nagykövetet, Ott tokiói nagykövetet és Wied herceg stockholmi követet 1943 január elsejével másirányú munkakörben való alkalmazás végett visszahívta a külügyi hivatalba. Madridi nagykövetté von Moltke nagykövetet nevezték ki, aki legutóbb a külügyi hivatalban teljesített szolgálatot, tokiói nagykövetté Stahmer nagykövetet, aki eddig Nankingban volt német nagykövet, stockholmi követté Thomsen követett nevezték ki, aki legutóbb német ügyvivő volt Washingtonban. A nankingi nagykövetség vezetését az új nagykövet kinevezéséig ügyvivői minőségben Erich Kordt követ veszi át, aki eddig a tókiói német nagykövetség tanácsosa volt.

— Két napfogyatkozás lesz ebben az évben. Tokióból jelentik: A február 5-re virradó éjszaka teljes napfogyatkozás lesz. A tüneményt csak a Csendes-óceán északi részén és határos peremterületein: Japánban és Alaszkában lehet észlelni. Augusztus elsején újabb napfogyatkozás következik: ez alkalommal a hold fedi el köralakban a napot. Ezt a tüneményt csupán a déli földgömb lakói láthatják. Ezenkívül két részleges holdfogyatkozás is lesz 1943-ban; mégpedig az egyik februárban, a másik augusztusban.

— Cigaretta káposztalevélből. Sanghájból jelentik, hogy ott nemrégiben letartóztattak egy harminctagú csalóbandát, amely agyafurt módon hamisított cigarettákat hozott forgalomba. Az ismert elnevezéseket viselő hüvelyekbe dohány helyett szárított káposztalevelet tettek.

— Elítélt zsidó lakbéruzsorások. A budapesti V. kerületi rendőrkapitányság büntetőbírája Herz Ignácné szül. Spirung Mária Izabella-utca 47. szám alatti lakost tíznapi elzárásra és újabb ötvennapi elzárásra változtatható 500 pengő pénzbüntetésre ítélte, mert egy kis albérleti szoba bérét két hónap alatt havi 45 pengőről 70 pengőre emelte fel. Ugyancsak lakbéruzsoráért ítélte el a rendőrbíró Krausz Emilné, szül. Kis Herminát tíznapi elzárásra.

— Bőrigénylések „elintézését" vállalta két zsidó csaló. A budapesti főkapitányságon hétfőn letartóztatták Guttmann Magda 23 éves izraelita kereskedelmi alkalmazottat és Lusztig Tibor 37 éves izraelita, büntetett előéletű ügynököt, mert többektől mintegy 7000 pengőt csaltak ki azzal, hogy összeköttetéseik révén a lábbeliközpontnál bőrigényléseket intéznek el.

— Megkezdődik a balatonkenesei orvoskongresszus. A magyar tuberkulózis-társaság Johan Béla államtitkár elnöklésével január 6-tól 10-ig rendezi hagyományos kongresszusát Balatonkenesén a székesfővárosi üdülőben. A kongresszuson megvitatják a népbetegségek elleni küzdelem tennivalóit. A budapesti és vidéki egyetemek 12 professzorral képviseltetik magukat, ezenkívül a vidéki orvosok közül nyolcvannál többen vesznek részt a kongresszuson.

— Két kettős öngyilkosság Budapesten. Vasárnap két kettős öngyilkossági esetet jelentettek a rendőrségnek. A Beniczky-utca 3. számú házban Szabó Katalin 33 éves tanítónő világítógázzal megmérgezte magát, majd leánya halála feletti elkeseredésében édesapja, Szabó János 65 éves nyugalmazott százados is nagymennyiségű gázt lélegzet be, úgyhogy eszméletlen, súlyos állapotban szállították a Rókus-kórházba. Szabó Katalin hátrahagyott búcsúlevelében azt írta, hogy valami pletyka középpontjába került és emiatt vált meg az élettől. A másik kettős öngyilkosság a Nürnberg-utca 36. számú házban történt, ahol Szabó Lajosné 73 éves eltartott és leánya, Szabó Eszter 21 éves tisztviselőnő lettek gázzal öngyilkosak. Mire rájuk találtak, már nem volt bennük élet. Búcsúlevelet nem hagytak hátra, így öngyilkosságuk okát még nem sikerült megállapítani.

A honvéd-családokért!

Vitéz nagybányai Horthy Miklósné: „Levetted-e a gondot azoknak a válláról, akiknek családfői a mi biztonságunkért és életünkért harcolnak?"

Tedd meg kötelességedet; adakozzál bőségesen a honvéd-családok javára!

— A téli szünet a katonai iskolákban. A honvédelmi miniszter közli, hogy a kőszegi honvéd középiskolai nevelőintézet I—IV. évfolyambeli és a Zrinyi Ilona honvédtiszti leánynevelő intézet I—VIII. évfolyambeli növendékeinek karácsonyi szabadságát január 25-ig bezárólag meghosszabbította. Erről az érdekelt hozzátartozók az intézetek útján is értesülnek. A honvédakadémikusokra, a honvéd hadapródiskolai növendékekre, továbbá a honvéd középiskolák VIII. évfolyamát végző növendékekre a szabadság meghosszabbítása nem vonatkozik, ezek január 7-én iskolájukhoz bevonulni kötelesek.

— Nagyarányú visszaélés a Mabi-nál. Nagyarányú visszaélés foglalkoztatja az ország egyik legnagyobb közegészségügyi intézményét, a Mabi-t. Az igazgatóság nemrégiben házivizsgálat alapján megállapította, hogy több szállítója súlyosan megkárosította. Az adatok szerint gyanus orvosi vényeket szolgáltattak be, amelyeken javítások voltak láthatók s amelyekre az orvosok gyógyászati segédeszközöket rendeltek betegeik részére. A betegek azonban alacsonyabb értékű segédeszközöket kaptak, sőt előfordultak olyan esetek, amikor javított orvosi gyógyeszközöket egyes cégek mint újakat számláztak a Mabi terhére. A vizsgálat megállapításai után a Mabi elnöksége az intézet három szállítóját: Kavalir Lajost, Kavalir Jakabot és Rugyay Andrást súlyos visszaélések gyanuja miatt azonnal kizárta a közszállításokból. Az eddigi adatok alapján a cégek ortopédiai gépeket, lúdtalpbetéteket és más egészségügyi segédeszközöket szállítottak a Mabi részére, de nem azokat, amelyeket az intézet orvosai írtak fel, illetve amelyeket később számláztak a Mabi nak, hanem a vizsgálat megállapítása szerint jóval alacsonyabb értékű, javított és silány minőségű árukat.

— Adomány. A Kálvin téri református tanoncok megsegítésére Soós Kálmán asztalosmester (Törökszentmiklós) 20 pengőt küldött az Uj Magyarsághoz. Az adományt továbbítottuk.

Megszűnik a vasutasok nyugtabélyegilletékének levonása

A magyar vasutasok országos szövetségének nyugdíjas főcsoportja *Kemény* Gyula ny. főfelügyelő elnöklésével választmányi ülést tartott. Az elnök megnyitójában *elismeréssel emlékezett meg a kormánynak a nyugdíjasok érdekében tett legutóbbi intézkedéseiről.* A nyugdíjasok régi kívánsága teljesült, amikor rendezték a családi pótlék és a gyermeknevelési pótlék ügyét. A szolgálatra visszatartott nyugdíjasok járandósága ügyében is *javulás mutatkozik.* Jóindulat nyilvánult meg abban is, hogy a nyugdíjasok élelmiszerellátása terén is történtek kedvező intézkedések. Bejelentette az elnök, hogy értesülése szerint *az 1 százalékos nyugtabélyeglevonást rövidesen megszüntetik.* A választmány nagy megelégedéssel fogadta ezt a hírt, mert így a vasutasok egyik régi panasza nyer orvoslást. A továbbiakban az elnök ismertette a vidéki csoportok működését, majd bejelentette, hogy *„Magyar kötelességteljesítés"* címmel új mozgalom alakult, amelynek célja az, hogy a társadalom minden egyes tagja az eddiginél is fokozottabban teljesítse kötelességét. A kibontott zászlóra három szót írtak: *áldozat, munka, fegyelem.* E zászló alá lelkesen sorakoztak a nemzeti alapon álló keresztény egyesületek s így a Mávosz vezetősége is. Az egész magyar vasutasság örömmel csatlakozik ehhez a mozgalomhoz és az ország jobb jövője érdekében szívesen vállalja az áldozatot, a fokozottabb munkát és fegyelmet.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után *Laufer* Gyula ny. főfelügyelő örömének adott kifejezést, hogy a nyugtabélyegilleték eltörlésével a vasutasságnak egyik régi kívánsága teljesül. Javasolta, hogy ezért mondjanak köszönetet Homonnay Tivadar országos elnöknek, aki többízben is eljárt az illeték megszüntetése ügyében. *Hajbók* Lajos, a nagyváradi helyicsoport titkára beszédében sürgette, hogy a nyugdíjas korban nősültek özvegyei is részesüljenek nyugellátásban. *Csépló* József alelnök hangsúlyozta, hogy *csak az eredmények, amelyeket a vasutasság elért, a szövetség munkájának köszönhetők. Szénnyei* Ágoston ny. felügyelő elismeréssel szólt a nyugdíjasok érdekében tett rendelkezésekről. Van ugyan még mindig megkülönböztetés a ténylegesek és nyugdíjasok családi pótléka közt, de a javulás e téren mégiscsak jelentős, mert a nyugdíjasok a tényleges tisztviselők családi pótlékának 90 százalékát kapják. *Balogh* Sándor a délvidéki nyugdíjas vasutasok kérelmeit tolmácsolta. Többek felszólalása után az ülés az elnök zárószavaival ért véget.

PESTI TÖRTÉNET,

avagy: szomorú lakók bolyongása a bürokrácia erdejében

A legképtelenebb bürokratikus csodabogarak gátolják még ma is az újjáépítést és a kisemberek jogainak érvényesítését

— *Mi ujság?*

— *Csorog...*

Sajnos, ez nem a máskülönben szokásos és vidám halandzsa, hanem a lehető legszomorúbb *pesti helyzetkép.* Csorog rendületlenül éspedig nem is az eső, hanem a *lakás.* Van, aki az első emeletben fogta ki ezt az állapotot, van aki a tető alatt, de az kétségtelen, hogy ez után az átkozott esős tél után, ami egy még mindig erősen-rom fővárosra szakadt rá, azok, akik becsorognak, *komoly többségben vannak a szerencse kegyelt jeivel szemben.* Sajnos, ezek a szenvedő alanyok ráadásul *kisemberek* is, mert hiszen, akinek pénze volt, az legalább a tetőt megcsináltatta maga felett.

Nem vitás, hogy most ez *a legközelebb eső, legnagyobb gond.* Viszont akit eltt ez a veszedelem, az hamar sorra fedezi fel a csodabogarakat is. Ismerős, régi bogarak ezek, úgy hívják őket, hogy *bürokrácia.*

Az első rendeletek

Nem a nagy, átfogó intézkedésekről írunk most, hanem az apró kis gondokról, a *végrehajtásról.* Tehát arról a részről, ahol *a legnagyobb gyorsaságra és legkevesebb aktára volna szükség.*

Az átlag pesti polgár az ostrom után beült lakásába, ami inkább nem volt, mint volt. Hacsak nem feketézett, a stabilizációig igen meg lehetett elégedve, ha nem halt éhen, hiszen még a miniszteri fizetésből se futhatta többre, mint *a mindennapi főzelékre.* A mult télen *hártyapapír* volt a pesti ablak s a lakáson tátongó *kisebb lyukakra* oda se nézett az ember. Tetőfedésért vagy más ilyesmiért a házúrhoz fordulni nem volt érdemes, mert *nem volt rendelet, ami előírta volna a tetőfedést, vagy ha volt, akkor csak előírta, de nem közölte, hogy mikorra kell elvégezni.* Az egyetlen fogható rendelet az volt, hogy *a beázás miatt okozott bútorkárokért a háztulajdonos felel. Pest lakossága tűrt,* mert nem tehetett mást és el kell ismerni, *igen méltányos és megértő volt a háztulajdonosokkal szemben.*

Ez a tél már más jelekkel indult. Elsősorban volt rendes pénz, másodsorban jöttek az intézkedések. Rendelet rendelet után, tetőfedési kölcsön s a többi. Az igazság az, hogy a háztulajdonosoknak az a része, amely *bizott a pénzben,* a nagy adó ellenére is meg tudta csináltatni házát, hacsak nem szakadtak le benne emeletek. Azonban igen sok helyen nem ez történt, hanem kezdődött *a minden méreten túli beázás.*

A lakó, aki ekkorra megcsinálttatta már ablakát és ajtaját — *többre nem igen tellett* —, elsősorban arról értesült, hogy *a csinálttatási költségeket a Közmunkatanácson át be lehet tudni a lakbérbe.* Boldog örömmel ment tehát fel a Közmunkatanácsba. És ott érte az első meglepetés.

Közmunkatanács! Óh!

Mindenekelőtt kértek tőle egy *telekkönyvi másolatot.* Amikor csodálkozva megkérdezte, mire való az, akkor azt a választ kapta, hogy *nem biztos, megvan-e a ház, erről meg kell győződni.*

Azután kell: *6 forint a kérvényre, egy-egy forint minden bélyeggel el nem látott számlára* — a pecsét nem elég —, be kell fizetni *a* lakbérbe betudandó összeg 1 százalékát újjáépítési járulékba. Nem helyszínen: a *postán, csekkre.*

Csatolni kell a háztulajdonos igazolását, hogy *a javítás megtörtént.* A háztulajdonos ezt legtöbbször nem akarja igazolni, akkor *helyszíni szemle* jön. Ez sem szokott használni a gyors elintézésnek. Végezetül közlik az elrémült lakóval, hogy *egy-két hónap alatt meg esz a „végházatozat"*

Hát most, elsősorban, vagy van *házbizalmi,* vagy nincs. Ha van, akkor igazolhatja *azt is, hogy a lakó van, a lakás van, a helyreállítás megtörtént, mennyi a lakbér, szóval mindent.* Ha nem igaz, úgyis tiltakozik a háztulajdonos s ha tiltakozik, vagy a házbizalmit vagy a házigazdát meg lehet gyors úton büntetni, mert valamelyik félrevezette a hatóságot.

Mert, hogy el ne felejtsük, a lakbért is igazolni kell. Nem a házbizalmival, a háztulajdonossal.

Viszont a véghatározat szerepe valóban szociális. *Akinek van pénze, az röglön megkapja ezért az elismerést, az egy tételben benyújtja a számát.* A kisember aki csak stoppolgat, várhat amíg mindent helyre nem pofoz, addig *előlegezhet a tulajdonosnak.* De esetleg nem addig vár, hanem egy úl rendeletig, mikoris elveszíti a beruházást.

A „rettenetes" 300 forint

No, de ez csak a lakbér-betudás. De mit tesz az ember, ha elkezd *ázni.* Felmegy az elöljáróságra. Ott egy elkeseredett mérnök közli vele, hogy nem bírja már *a helyszíni szemlét,* mert ott sem elég a házbizalmi igazolása, annak ellenére sem, hogy a házbizalmiknak a legtöbb elöljáróságon külön hivatali helyisége van. De megtudja az ember azt is, hogy a mérnök kiszabhat *300 forint pénzbüntetést* ugyan első ízben, de ha a tulajdonos igazolja, hogy ő tetőfedési kölcsönt kért, akkor azt sem lehet behajtani.

Nincs... Nincs... Nincs...

A lakónak közben elázik a *villanyvezetéke.* Rohan az elöljáróságra, ahol csodálkozva fedezi fel, hogy *még a mellékvezetéket is a tulajdonosnak kell megcsinálni.* Rögtön panaszt tesz. A mérnöki hivatal intézkedik és ebben az esetben már komolyabb pénzbüntetéssel fenyegeti a tulajdonost. De ezt meg lehet fellebbezni a Közmunkatanácshoz. Amíg az elintéződik, a lakó ülhet *villany és víz nélkül...*

A lakásból vederszám viszik ki a vizet. A lakás lakhatatlan. Mit lehet tenni? *Semmit.* Meg kell várni, míg megszárad, mert *a lakó nem mehet a tulajdonos költségére addig máshova.* A lakást ki kell szárítani. Vagy ki tudja szárítani a jegyre kapott fából, vagy nem. Nem tudja, mert a falszárítás kokszkályha feladata. Tehát visszamegy a lakásba és *reumát kap.*

Viszont egy joga van. Ha a bútor elázott, akkor perelhet polgári úton. *Ennek elintéződési ideje kb. 1 év, mert fellebbezés is van a világon.* Ha közben a reuma miatt a kórházba kerül, azt fizetheti és mire megkapja a pénzt a bútorért, az nem több, mint a kórházi díj...

Az összes illetékesekhez, akiket ilet: *Nem lehetne ezt egyszerűbben csinálni?*

JELENTŐS GAZDASÁGI FELLENDÜLÉS

az oroszok által megszállt német övezetben

Állandóan emelkedik a termelés

François Lochessi svájci ujságíró tizenapos tanulmányutat tett Németország szovjet megszállási övezetében. Az ujságíró minden ellenőrzéstől függetlenül, tetszése szerint utazta be Thüringiát és Szászországot. Négyszemközt beszélt gyárvezetőkkel, mérnökökkel, közigazgatási főtisztviselőkkel, német ujságírókkal. A gazdasági életet, főleg az ipart tanulmányozta és most beszámol tapasztalatairól.

A valóság:

felfelé ívelő termelési számok

A nyugati sajtó egy része időnként olyan híreket röppentett világgá, hogy a szovjet leszereli a megszállási övezetében lévő ipart s a gyárakat elszállítja Oroszországba.

Néhány gyárat valóban elszállítottak. De mindez nem „szenzáció". A szovjet megszálló hatóságok 1945 őszén közzétették a jóvátételi számlára igénybevett iparművek lajstromát és a felsorolt ipartelepeket előbb-utóbb leszerelik.

Ettől eltekintve azonban Németország nyugati és keleti fele között körülbelül akkora a különbség, mint Ausztria és Magyarország között: nyugaton éhezés, tespedés, munkakedv, vállalkozókedv hiánya,

keleten az újjáépítés hámulatos mértékű haladása

s a termelés sok ágban *felülmúlja* a potsdami értekezleten előirányzott számokat.

A siker titka: a jóvátétel kényszere

Az oroszok négy csoportba osztották a német ipart.

Az első két csoportba tartoznak azok a gyárak, amelyeket a Szovjetunióba telepítenek át. Egy részük máris teljesen szovjet kézben van, külön szovjet mérnökök vezetik őket és úgyszólván kizárólag az orosz piac részére dolgoznak. Más részük — kevésszámú, de nagyfontosságú gyár, köztük a jénai *Zeiss-művek,* a világ legjobb optikai és finommechanikai üzeme — még belekapcsolódik a német gazdasági életbe, de már szinlén közvetlen orosz ellenőrzés és irányítás alatt áll.

A harmadik csoportba tartoznak azok az iparüzemek, amelyek Németországban maradnak a jövőben is, de ma főleg jóvátételi számlára termelnek. A német kormányhatóságok az orosz főhatósággal együttesen termelési tervet dolgoztak ki ezeknek az üzemeknek. A tervet teljesíteni kell, az előírt árumennyiséget be kell szolgáltatni. Ezért a német hatóságok felelősek, az oroszok egyébként nem avatkoznak be az üzemek irányításába.

A negyedik csoportba tartoznak a jóvátételre nem dolgozó üzemek.

A harmadik csoport a keleti megszállási övezet kedvező fejlődésének kulcsa. Az oroszok megkövetelik a jóvátételi szállítmányokat, de természetesen *nem kívánnak lehetetlent. Ngersanyagról is gondoskodnak* s így a gazdasági életnek ez a szektora tölti be az egész gazdasági gépezet lendítőkerekének szerepét.

Beszédes számok

Thüringia lakossága az 1946. év alatt egymilliójáról kétmilliójára növekedett, de még így is munkáshiány van! A mult év végén a hékebeli 5912 üzemből 5401 már újra működött. Az egész tartományban a polgári rétegek is részt vesznek az építőmunkában.

A termelt javak fele a Szovjetunióba kerül. A németek boldogak lehetnek és hálálkodhatnak a sorsnak, hogy másik fele nekik jut. A szállításokat a legkínosabb pontossággal könyvelik s a folyó termelésnek jóvátételi számára való igénybevételét a potsdami nagyhatalmi találkozó után tartott külön értekezlet szabályozta. A nagymértékű igénybevétel ellenére *a német belső piacnak még mindig több marad, mint a nyugati három övezetben* kizárólag német szükségletek kielégítésére dolgozó valamennyi üzem összesen termel.

A nyugati övezetekben hiányzik a jóvátételi kényszer mótorja! Az angolszászoknak nem kellenek a német ipar termékei, a saját erőltetett exportjuknak sem találnak elég piacot.

A németek szerencséje

A keleti övezet németjei elmondhatják magukról, hogy szerencsések nyugatra lévő testvéreikhez képest. (Tudják ezt nyugaton is. Sok német szivárog át feketén a keleti övezetbe.)

A keleti övezetben *megmarad az ipari berendezések nagy része,* a tanult szakmunkások nem esnek ki a gyakorlatból s lehetségessé válik az utánpótlás betanítása is.

A nyugati övezetben a kistőkések felélhetik pénzüket. Dolgozniok nem kell, teljesen a suttogó propagandának szentelhetik magukat. Göringné őnagysága vagy Himmlerné őnagysága annyi pénzt vehet ki bankszámlájáról, amennyi a munkanélküli élethez elég.

A keleti övezetben teljesen zároltak minden „régi" bankszámlát és betétet. Hogy a nép milyen bizalommal van az új rendszer iránt, kitűnik abból, hogy a szász tartományi bank folyószámlájára befizetett összeg fél év alatt 83.000 márkával, a takarékbetétek összege ugyanez alatt az idő alatt több, mint 100.000 márkával *emelkedett.*

Szó sincs szocializmusról

A gazdasági életet az államhatalom irányítja. Minden üzemben széleskörű beleszólási joga van a munkásságnak. Az üzemi bizottság képviselője helyet foglal a felügyelő bizottságban és szavazati joggal rendelkezik. A magánkézben volt monopóliumokat kisajátították, a kartelleket felosztották.

Nincsen szó szocializálásról. Mindössze a közüzemi jellegű vállalkozások vannak — nem állami, hanem többnyire *községi tulajdonban.* Ezek sem mind. Egész sereg olyan villamoserőmű, amelyben külföldi — részben svájci — tőke is érdekelve van, megmaradt magánvállalatnak.

Igaz, hogy a szovjetövezetben *a népszavazás értelmében* kártérítés nélkül elkobozták a volt „aktív nácik" és háborús bűnösök iparüzemeit. Szászországban 4000 ilyen üzem volt. Ezek felét időközben *visszaadták* a rehabilitált régi tulajdonosnak, másik felét kisebb részben államosították, részben azonban községeknek, menekülteknek, idetelepített lengyelországi és csehországi németeknek és a fasizmus áldozatainak adták bérbe vagy adták el.

Tehát Németország szovjetövezetében nem készül szocializmus. A kelleténél nem erőteljesebben irányított józan termelés folyik s ennek lélektani kihalását mi sem jellemzi jobban, mint egy *hamburgi* német nagyiparos nyilatkozata:

— A szivünk Londonban volna, de az eszünk Moszkvához húz...

S. K. S

A MEFESZ megdöbbentő adatai:

Visszaesett a munkás- és paraszt-származású diákok aránszáma — Az egyetemi menza személyenként alig öt fillér hozzájárulást kap

A *Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége* értekezletet tartott az üllői úti Keszi menza egyik fűtetlen szobájában és a következő adatokat közölte az egyetemi diákság mai állapotáról:

A dánok mentettek meg

A Keszi menzán — mondta a szociális ügyosztály vezetője — *hatszáz diák étkezik* heti 5—7—10 forintért. Ez a hatalmas létszámú menza a *kultuszkormánytól csak havi 1000 forint támogatást kap* és így személyenként alig öt fillér jut egy-egy szegény, rongyos diák kosztjára. Ebből mi étkezést adni nem tudunk.

— *A mélyponton jöttek segítségünkre a dánok,* akik minden hónapban egyszer egy élelmiszerrel megrakott teherautóval megállnak a menza előtt és lerakják raktárainkat. Az elmult hónapban 8 mázsa húst, 9 és fél mázsa borsót, 3 mázsa szalámit, 3 mázsa sajtot és 5 mázsa cukrot ajándékoztak nekünk.

— *Ruházatunk elképzelhetetlenül rongyos.* Az amerikaiak és a svédek segítettek rajtunk. De ők sem adhattak annyit, amennyi kellene. Az amerikai kvékerek, legutóbb 409 kiló ruhát küldtek, a svéd egyetemisták pedig a Nemzetközi Diák Segély útján 600 pár kitűnő katonai bakancsot.

Egyetlen tankönyv: 250 forint

— Súlyos anyagi helyzetünk miatt képtelen vagyunk tankönyveket venni. Az a használt anatómiai atlasz, amely nélkül például az orvostanhallgató élni sem tud, 250 forintba kerül. Egy élettan-könyv 200 forintba. A tandíjat ugyan már progresszivvé tették, de a *vizsgadíjakat* még nem. Képtelen vagyunk megfizetni! A II. éves orvostanhallgató félévi szigorlata 128 forintba kerül. Miután lerongyolódtunk, szüleink elszegényedtek, az élet pedig drága, nem tudunk továbbtanulni.

— Nyomasztó anyagi helyzetünk, másrészt a rossz lakásviszonyok és a táplálkozás elégtelensége miatt *egyre jobban terjed a diákok között a tüdővész.* A napi munka után éjjel havat lapátoltak rossz ruhákban, hogy legalább a jegyzetcket megvehessék.

Két arányszám

Az elnöki beszámoló megállapította, hogy a diákság egy része még mindig a régi rendszer híve és szembenáll a demokráciával. Ezért javasolni fogják, hogy külön tantárgyként minden szakon vezessék be a *demokrácia óráját,* amelyből kötelező lenne a vizsga is. Ezzel a tervvel néhányan szembeszálltak és indoklásul azt hozták fel, hogy a demokráciát nem tanítani kell kötelező formában, hanem olyan szellemet kell teremteni, amelyből árad a demokrácia és amely példamutatásával megnyeri a diákságot.

Az értekezlet végén közölték az egyetemi hallgatók arányszámát is társadalmi osztályok szerint. A hallgatók kilencvenhárom százaléka polgári szülők gyermeke. Az elmult rendszer alatt *az egyetemeken 15 százalékban volt képviselve a munkás és parasztosztály. Ez az arányszám ma leesett 7 százalékra.*

Kirándulás az artistavilágba

Avagy hogyan lopott meg Rudolfo a bűvész

Hiába mondják sokan, hogy cirkusz az egész világ, az artisták mégis panaszkodnak, hogy kevés a munkahely. A revüszínházakban, meg a mulatókban előnyben részesítik a színészeket mind a szerepeltetés, mind a gázsi szempontjából. Így a magyar artistatársadalom nagy része kénytelen ideiglenesen a polgári szakmákban elhelyezkedni — ha tud.

A Magyar Artista Egyesület által rendelkezésünkre bocsátott címekre látogattunk el, hogy beszámolhassunk: hogyan élnek ma az artisták?

Arnold, a mindentudó kutya

Kis földszintes ház ajtaján zörgetünk. Éles kutyaugatás válaszol. Nyílik az ajtó és egy elegáns orosz agár lép le a kilincsről. A kutyaidomár mosolyogva fogad bennünket és bevezet a «dolgozószobába». A szobában kifeszített kötél és különféle «műszerek» láthatók. A kis munkatársak farkcsóválva körénk gyülnek.

— Ó, Arnold — mutat az agárra —, a mindentudó kutya. Üdvözöld a vendéget —, szól rá a mester.

Arnold mélyen meghajol és mikor nyujtom a kezem, illemtudóan emeli felém baráti jobbját.

— Ők: Floxi, Muki és Béci, a csodálatos kutyaartisták.

Butterfly egy kicsit sztárosan kéreli magát, de aztán gazdája unszolására kényesen végigsétál a kötélen, két lábon és ernyőt tart a szájában.

— Kedves mester, — kérdezzük — hogyan élnek ebben a cirkuszos világban?

— Nagyon nehezen kérem. A feleségem hivatalba jár, én taxisofőr vagyok. Éjjel dolgozom. Így tengődünk. Bejártuk az egész világot és vagyont gyüjtöttünk. Eluszott minden. Szegény Flóra, Tom és Bill elpusztult az ostrom alatt. (A kutyusok szomorúan bólogatnak.) Megosztunk minden falatot a «családdal» és a jobb jövő reményében *kitartóan élhezünk.*

Elköszönünk a kis családtól.

— Arnold, nyiss ajtót a szerkesztő úrnak és köszönj!

Arnold olyan, mint egy valódi gentleman.

Aki hólapátolás után létrán lazít

A kígyóemberhez kopogtatunk be. Kis szurtos gyerek nyitja ki a konyhaajtót.

— A papa a szobában dolgozik, tessék bemenni — mondja a fiúcska.

A szoba közepén nagy létra áll. Nem látunk senkit.

— Tessék várni, mindjárt lejövök — szól a magasból egy érces férfihang.

Épp a létra utolsó fokai felé kúszik, a fokok közé fűződve, mint a fonál. A felső fokról ugrik le és úgy áll meg előttünk, mintha csak egyet lépett volna.

— Egész éjjel havat lapátoltam — meséli — és az izmaim meggémberedtek. Ebben a nehéz világban nem vállalhatok a munkában. Asszony is van, meg szác is, enni kell s a dohányt fel kell hajtani valahogy. Azelőtt jól futottam a szakmában, hírem volt és nem voltam szerződés nélkül soha. Most pang a művészet. Nyáron kilátásba van egy szerződés. Sokat mejózok, nehogy kijöjjek a svungból. Lazítani kell az embernek mindég.

„Mester, ott kilátszik az az izé!"

A bűvész felesége csendesen a szobaajtóhoz vezet. A függöny mögül kémlelünk.

A szoba közepén, kis asztal előtt dolgozik a bűvész. Kártyák, kendők, golyók és a legkülönfélébb tárgyak mozognak ördögi gyorsasággal ügyes, hosszú ujjai között. — De mi ez? — A szoba négy sarkában egy-egy személy ül és figyel. Az ablaknál és a szemközti falnál kétágú létra áll. Az egyik tetején szemüveges fiatalember kuksol és dülleszti szemeit. A másikon söprűvel és porronggyal, tán a vicinét méla lesben. Mintha valami izgalmas spiritiszta szeánszon volnánk.

Egyszercsak a vicinét megtöri a feszült csendet:

— Mester, ott kilátszik az az izé! — mondja kárörvendően.

A bűvész korrigál és tovább dolgozik.

— Új számot tanul be — sugja a felesége — és így ellenőrizteti magát.

Mikor vége van a próbának, hozzánksiet *Rodolfo,* a világhírű magyar bűvész, aki már generálisokról is lelopta a nadrágszíjjat és ördöngös ügyességével elkápráztatta a világot.

Rövid beszélgetés után elámtartja blokkomat és ceruzámat, mondván:

— Esetleg tessék jegyezni.

Ijedve kapok a zsebemhez, de megnyugszom, mert pénztárcám még megvan.

— Az artistatársadalom nagy elhanyagoltatása helytelen, — mondja aztán komoly hangon — mert mi békében sohasem szorultunk az állam támogatására, sőt külföldi útjainkról mindig sok nemes valutát hoztunk az országba. Ha megnyilnak a határok, a világhírű magyar artista megint nagyon kereselt lesz. Addig is *több megértést* kérnénk. Ezt nem a magam, hanem kartársaim nevében mondom.

Amikor kezet szorítunk, búcsúzáskor még mosolyogva ezt mondja.

— Tessék, az óráját is visszaadom, mert remélem szép cikket ír rólunk.

A lépcsőházban azért még megnézem zsebeimet, nem fogolt-e ott valamit zálogba.

Egy bűvésznél sohasem lehessen tudni...

Székely Zoltán

Az IGAZSÁG előfizetési ára:

egy hónapra 4 forint
¼ évre 12 „
Postatakarékpénztári csekkszámla száma: 52550

Igazság 1947. 10. 7.

Félmillió üzleti reklámra, hétszerannyi egy esztendőre a Műegyetemnek!

Szomorú számadatok szegény egyetemeink költségvetéséből

Történelmi visszapillantásokkal vezeti be a kultusztárca költségvetésének indokolása a négy magyar egyetem és a műegyetem büdzséjének részletezését. Történelmi visszapillantások helyett ezek a sorok a jelen súlyos helyzetet igyekszenek bizonyos fokig *új szemszögekből* megvilágítani. Hiteles adatainkat a költségvetés számoszlopaiból vesszük, csupán csoportosításuk s a belőlük levont következtetések adnak a négy számtani alapművelet segítségével *megdöbbentő betekintést egyetemeink szomorú és kétségbeejtő helyzetébe.* Mielőtt az adatokra rátérnénk, egyetlen számadatra hívjuk fel az olvasó figyelmét: a tájékoztatásügyi tárca vitájában hozták fel, hogy a *Külforgalmi Rt.* egyetlen reklámkampányára *félmillió forintot* tudott fordítani, pedig ez az RT is állami szerv. Ezekután lássuk *egy reklámkampány hányszorosával* dotálja a magyar egyetemeket?

Először is, milyen apparátussal dolgoznak? A következőkben két számot közlünk, az első a tanszékek számát, a másik, zárójelben, a nyilvános rendes tanárok számát jelzi.

	hittudományi kar	jogi kar	orvosi kar	bölcsészkar
Budapesten	12 (11)	14 (11)	17 (14)	16 (18)
Debrecen	8 (6)	15 (15)	17 (23)	—
Pécsett	8 (8)	14 (16)	17 (17)	14 (20)
Szegeden	—	17 (17)	29 (33)	63 (69)

(A szegedi egyetemen ehhez jön még 12 tanszék és 17 tanár a matematikai és természettudományi szakon.)

A *műegyetemen* a következő a katedrák megoszlása:

mérnök-építészmérnöki kar	20 (18)
gépész-vegyészmérnöki kar	27 (24)
bánya, kohó, erdőmérnöki kar	28 (14)
közgazdaságtudományi kar	21 (19)

Összegezve a négy egyetem és egy műegyetem *369 tanszékét*, a következő a megoszlás: *28 hittudományi* (ebből 12 katolikus a budapesti, 8 református a debreceni és 8 lutheránus a pécsi egyetemen), *60 jogi, 80 orvosi, 93 bölcsészeti, 12 természettudományi és matematikai, 21 közgazdasági és 75 mérnöki főiskolai tanszék van Magyarországon.*

Az öt főiskola alkalmazottainak létszáma (rektortól altisztig bezárólag): Budapest 846, Debrecen 352, Pécs 273, Szeged 365, Műegyetem 495 — összesen 2331 fő. *Katonás* nyelven fejeztük ki, *2331 fő*, igen, a magyar tudományos és műszaki, kulturális és művészi élet elitjének vezérkara ez.

Alábbi táblázatunk szintén eredeti és szemléltető összeállítás.

Főiskola neve:	tanszékek száma:	költségelőirányzat az 1946/47. évre:	ebből egy tanszékre esik:	tanszékdotációs sorrend:
Budapesti T. E.	121	8,906.000.— frt	73.603.— frt	3.
Debreceni T. E.	55	4,055.100.— „	73.783.— „	2.
Pécsi T. E.	40	3,399.000.— „	84.975.— „	1.
Szegedi T. E.	57	3,403.000.— „	59.701.— „	4.
Műegyetem	96	3,527.000.— „	37.281.— „	5.

Ismételjük, egy állami részvénytársaság egyetlen reklámkampányára félmillió forintot költhetett. Ennek az összegnek a *hétszeresét* kapja a pécsi tudományegyetem! Vagy, ami még dermesztőbb: az ország *egyetlen műegyetemet* Egy *egész* évre! Lesújtó adatok és arányok ezek. Idézzük *Szent-Györgyi Albertet:* „Egy ország nemzetközi megbecsülése nem négyzetkilométerektől vagy lakosainak számától, hanem *tudományos élete, egyetemi oktatása és közegészségügye színvonalától függ.*"

A kőkorszaktól az újkorig — öt év alatt

Embertannal foglalkozók, szociológusok és a tudomány sok más ágának kutatói számára hosszú idő óta termékeny tanulmányi terület *Új-Guinea.* Ezen a nyugati kultúrától távoleső szigeten még ma is élnek a kőkorszak színvonalán álló törzsek. Az új világháború olyan változást hozott létre Új-Guineán, amely mintegy öt esztendőre gyorsította sok évezredes fejlődésbeli elmaradottság ütemét.

A háború előtt fehér telepesek csak a partvidéken és az aranymezőkön voltak, a hatalmas sziget legnagyobb része sohasem látott fehérbőrűt. A sziget belsejében még emberevők éltek, a primitív hegylakó törzsek pedig íjat és nyilat használtak a szomszédaikkal vívott véres harcokban. Nem ismerték az állati erő felhasználását sem.

A háború folyamán aztán japán, amerikai és ausztráliai csapatok özönlötték el a szigetet. Utakat vágtak és repülőtereket építettek az őserdőben, barakktáborok, egész városok nőttek ki a civilizációtól érintetlen földből.

A bennszülöttek eleinte természetesen tivoltartották magukat a számukra érthetetlen és ismeretlen életmódtól. Amikor azonban azt tapasztalták, hogy az érintkezésből csak előnyük származhat, hamarosan megbarátkoztak az idegenekkel. Szemtanuk szerint csodálatos volt, milyen hamar alkalmazkodtak a megközelíthetetlen hegyek és völgyek vad lakói a «betolakodók» életmódjához, észjárásához. Az amerikai katonák főként «emléktárgyakat» gyűjtöttek: a bennszülött nők vadnövényekből szött szoknyái éppen úgy érdekelték őket, mint a halotti maszkok és koponyák. Táboraik körül valóságos üzemek létesültek, ahol a bennszülöttek «gyártották» állították elő a kedvelt emléktárgyakat.

A cserekereskedelmet rövidesen felváltotta a szabályos pénzgazdaság, mert a bennszülöttek bámulatos gyorsan tanulták meg a pénz értékét. Az őserdők lakói, átugorva a ló, kocsi, vasút és autó fejlődési fokait, egyenesen *a légiforgalom kellő közepén találták magukat.* A hegyitörzsekből toborzott katonai segédőrök szinte hetek alatt megtanulták és megkedvelték a repülést.

Hogy az újguineai bennszülöttek milyen hamar feltalálták magukat a civilizált életben, arra példa a következő történet:

Egy amerikai repülő-őrnagy felkeresse egy meglehetősen vad hegyitörzs főnökét, hogy munkásokat toborozzon a hadsereg részére. Amikor az őrnagy megérkezett az őserdei faluba, éppen egy «B 29» jelzésű óriásgép szállt el a fejük fölött. «Nagy, hangos madár» — mutatott az őrnagy udvariasan a repülőgépre. Mire a törzsfőnök unott arccal ezt mondta: «Nem csoda, hogy hangos, négy Wasp-motor teljes fordulatszámmal majdnem 6000 lóerőt jelent.»

Most, amikor az idegen csapatok elhagyták Új-Guineát, a bennszülöttek folytatják «civilizált» életüket, ami abban áll, hogy összegyűjtött pénzükön megvásárolják az amerikai hadseregtől hátrahagyott felszereléseket, a konzervtől a teherautókig.

A sziget polgári kormányzásának, amely a háború után újra életbelépett, legfőbb gondja, hogyan tudja a bennszülötteket újra visszavezetni a dolgos élethez. Az ausztráliai kormány új törvényeket hozott, amelyek arra hivatottak, az őslakosság kiváló munkaerejét a sziget felvirágoztatására használják fel. A munkavállalási szerződés például csak egy évre szól, utána a bennszülött munkás három hónapra visszatérhet szülőföldjére és azt csinálhat, amit akar.

Sok kárt okozott a háború az újguineai településekben. Ezek helyreállítására sokat áldoz az ausztráliai kormány. Rádióadóállomásokat építenek, amelyek *motu nyelven* is adnak műsort. A bennszülöttek olcsón juthatnak külön a trópusi időjárásnak megfelelően épített vevőkészülékekhez.

Így történik meg, hogy sok bennszülött, aki néhány évvel ezelőtt még vasszerszámokat sem ismert, most saját, vasbetonból épült házában hallgathatja a rádiót.

Volt tanácsosok egymáskört

— Végre megnyugodtam! Mégis csak emberfeletti munkát végeztünk a minisztériumban.

— Miből gondolod?

— Valamennyiünk helyébe hármat neveztek ki.

„Demokratikus jómodorral"

A házmegbizottak nagygyűlésén felszólalt az egyik alpolgármester is és azt tanácsolta a házmegbizottaknak, hogy „demokratikus jómodorral" igyekezzenek megkedveltetni a házmegbizotti intézményt a nagyközönséggel.

Lehet, hogy ez egyes helyeken sikerülni fog, másutt nem. A házmegbizotti feladatkör ma már, hála a stabilizációnak, lényegesen összezsugorodott s nem ró kellemetlen terheket a megbizottak vállára. Hogy kedvelik-e őket vagy nem, az viszont tisztára csak egyéniség kérdése. A jómodorú házmegbizott soha nem is emlékeztetett a basáskodó, rohamsisakos légóparancsnokra, a feljelentésekkel dobálódzó karszalagos tömbfőnökre, a jómodorú házmegbizottnak eddig nem volt szüksége gyerekszoba-pótló utónevelésre.

Hogy mit értsünk mármost „demokratikus jómodor" alatt? Erre nincsenek írott szabályok. És nem is fontos, hogy minden főnév elé odaaggassuk a demokratikus jelzőt. Hiszen a jómodor éppenúgy egyféle, mint a becsület vagy tisztesség. Ma már mosolygunk azon, hogy egykor volt külön tiszti becsület, ugyebár? Becsület is csak egy van. Ha tiszti, akkor becsület, ha nem az, bláha nevezték tisztinek, nem volt az, aminek nevezték. Valahogyan így vagyunk a jómodorral is.

Példát mutattak az asztalosmesterek

Közel kétezer tagja van a budapesti *Asztalosok Ipartestületének*, amely a héten tartotta ezévi választásait. Több mint ezer asztalosmester állt hosszú sorban, türelmesen a Bérkocsis-utcai, egyszerű épület előtt, s ez a nagy érdeklődés bizonyította, hogy mennyire átérzik a testület tagjai a választás fontosságát.

— Soha még a választásokra ennyien nem gyűltek össze — adja meg a felvilágosítást dr *Kovalóczy Rezső* jegyző s a továbbiakban elmondja, hogy három lista indult. *Szemes József* képviselő vezette a Kisgazdapárt listáját s a leadott 963 érvényes szavazatból 577-en szavaztak rá. Hatvanszázalékos többséget szerzett a polgári lista a külön induló munkáspártokkal szemben. A kommunisták 204, a szociáldemokraták pedig 182 szavazatot nyertek.

— Hol maradt a másik ezer testületi tag? — érdeklődünk. — Ők nem tartották fontosnak a részvételt?

— A mult tapasztalata azt mutatja, hogy többnyire csak néhány száz mester érdeklődik a választások iránt.

— Úgy tudjuk, hogy megelőzően tárgyalások folytak közös választási lista összeállítására...

— Valóban folytak ilyen kísérletek, ezek a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre és a pártok végül elhatározták, hogy külön listákon indulnak.

Előkerül a választási jegyzőkönyv, amelyből érdekes dolgokat tudunk meg. *Domoky József, Kele Mihály* és *Rózsai Kálmán* mestereket választották alelnökökké. A másik két listavezető: a kommunista *Zohna György* és a szociáldemokrata *Gálosi József* a választások után baráti beszédben üdvözölték az új vezetőséget, hathatós támogatásukról biztosítva a közös szakmai érdekek pártpolitikától mentes szolgálatában.

VILLÁMINTERJÚ EGY TAXISOFŐRREL

Gyógyszertárba kell rohannom, beugrom egy kéktaxiba, a sofőr mellé s mialatt egy ügyeletes patikát keresünk, a gépkocsivezető feltárja helyzetét:

— Haj-baj, uram, három gyerekkel...

— Mikor váltják, mikor megy haza?

— Most délután négykor. Elég az kérem, reggel hattól...

— Tíz óra munkaidő! Mennyit keres ezalatt?

— Tíz forintot. Ez a kollektív.

— Lehetetlen...

— Debizony kérem, heti 52 forintot kapok, a kocsi gazdája levonja az OTI-t és a keresetiadó felét, ennyi van kérem.

— Ebből él?

— Lakás tíz forint, villany egy forint, feleségem a három gyerekkel egy hónapja Dunaharasztin van apósoméknál, kérdem, nekik küldjek vagy magamra költsem, amit keresek?

Megérkezünk a gyógyszertárhoz. Kifizetem a 3.50-et és ötöt kérek vissza a tizesből. Vajjon akad-e gyógyszer a sofőrök bajára, kérdezem mialatt a patikus a receptet elkészíti...

Versenytárgyalási hirdetmény

A Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. nyilvános versenytárgyalást hirdet 300 darab IRHABUNDA szállítására.

Ürlapok és feltételek VII., Akácfa-u. 15, IV. emelet 438. sz. alatt átvehetők.

Az ajánlatok benyujtási határideje: 1947. március 15. d. e. 9 óra.

Budapest, 1947 február 25.

Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság

SZÍNHÁZI NAPLÓ

MBB: MŰVÉSZ SZÍNHÁZ VIDÁM KÍSÉRTET

Angliában a spiritizmus általános társadalmi és társasági téma. Ódon skót kastélyok kísérteteiről komoly emberek és komoly folyóiratok úgy beszélnek, mint valóságról, mint nálunk, mondjuk, az ár és a bér kérdéseiről. A spiritizmusnak Angliában közönsége van, ha egy darab róla szól, az embereket érdekli s végignézik. Ha nálunk egy színpadi szerző arra vetemednék, hogy művében okkult tüneményeket tárgyaljon a szokásos háromszög-témák helyett, kifütyülnék s darabját nem nézné meg a kutya sem. Noel *Cowa dnak*, az ügyes angol színpadi szerzőnek *„Vidám kísértet"* című darabja, amelyet a *Művész Színház* mutatott be, okkult jelenségekkel foglalkozik: materializáció és szellemjárás olyan magától-értetődő drámai elem benne, mint egy középeurópai, polgári vígjátékban a félreértés, vagy az álöltözet. S a darabnak, ennek ellenére, mégis polgárjoga van pesti színpadon is, a magyar közönség nemcsak elfogadja, hanem a jelek szerint sikerre is segíti. Miért? Mi az a jelszó, amellyel ez a darab át tudott surranni a határon, a kapuk és a szívek megnyíltak előtte, „mi titkos bűve, bája van?" A humor. Ez a jelszót tudja ez a darab, ez a kulcsa a magyar közönség felé, ezzel nyitott ajtót magának. Becsületes, jóvérű, hátsó gondolat nélküli humorral, őszinte jókedvével, helyzeteinek angyali ártatlanságával és kómikumával hódít ez a rendkívül kedves, szórakoztató vígjáték s szerez annyi bosszantóan nagyképű, álirodalmi és tehetségtelen, hamis problémákkal viaskodó és dilettáns darab után végre egy felhőtlenül mulatságos színházi estét. Nem nagy művészi élmény, de nem is akar annak látszani, nem irodalmi és színpadi esemény, deigazi, jó színház, játék magáért a játékosságáért, valóságos kis üdülteti akció három órára s a maga szerény kis műfajában egy szem igazgyöngy. A *Művész Színház* a drámai bazárban, amilyen a mai színpadi művek raktára és lomtára, ízléses, kedves holmira lelt: vásárfiára, amellyel meg tudja örvendeztetni publikumát. *Apáti Imre* mulatságos és ötletes rendezésében jó előadás szolgálja a szórakoztatást. Elsősorban *Tolnay Klári* vidám kísértete érdemel említést. Könnyű, légies, hancúrozó: olyan, amilyen a darab alaphangulata. Az az érzésem, nem volna érdektelen ezekután Tolnayval eljátszatni a Szentivánéji álom Puckját. Nagyon kellemes ezúttal is *Rátay Imre:* közvetlenségével páratlanul meghitt hangulatot tud teremteni színpad és nézőtér között. A hangosabb kómikumot *Gombaszögi Ella* képviseli anélkül, hogy a darab tartózkodó, finom tónusából kirikírlana. Mikor *Sennyei Vera* a saját hangján beszél, igen jó, de amikor „alakít" — az első felvonásban — ismét természetellenes és mesterséges hatásra vadászik. Megint az a baj, hogy több figurát próbál belegyömöszölni egy bőrbe. Ügyes kómika fejlődik *Fónay Mártából. Stella Adorján* e'even, jó fordításába kár volt helyi „aktualitásokat" tüzdelni: a darab nélkülük is mulatságos s nélkülük hiteleseb. Nagyon ízléses és tetszetős *Fábry Zoltán* színpadképe.

— a M. B. B.

KÖZGAZDASÁGI TÜKÖR

«AMTORG» NÉVEN A SZOVJETUNIÓ bevásárlószervet létesített New Yorkban az amerikai gépipar Oroszország felé irányuló exportjának irányítása céljából. Ha egy szovjet mérnök valamelyik amerikai gépet közelebbről szeretné tanulmányozni vagy beszerezni, a külkereskedelmi miniszteriumon keresztül az «Amtorg» bonyolítja le az üzletet. Az «Amtorg» állandó kiállítási termeket tart fenn Moszkvában is, hogy az orosz közönséggel és szakemberekkel megismertesse az amerikai ipar gyártmányait.

ÉRDEKES HÍR ÉRKEZETT AMERIKÁBÓL, mely szerint Ferguson, a traktor feltalálója megvált Fordéktól. Ferguson a jövőben saját maga akar traktorokat gyártani, bár ennek pillanatnyilag több akadálya is van, nevezetesen, hogy Fergusonnak még nincs üzeme, ezenfelül pedig bizonyos találmányokat továbbra is Forddal együtt köteles kihasználni.

A MAGYAR-SZOVJET KERESKEDELMI KAMARA elnöke dr Buday-Goldberger Antal lett. Áprilisra tervezik egy magyar küldöttség moszkvai útját, hogy a magyar-szovjet kereskedelmi szerződést végleges formájában megkösse.

NAGYOBB MENNYISÉGŰ KAKAÓBAB érkezik Svájcból Magyarországra feldolgozás céljából. Az egyik nagy csokoládégyárunkban bérmunka formájában dolgozzák fel a svájci kakaóbabot.

A KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM szakértői már hosszabb ideje tárgyalásokat folytatnak külföldi autógyárakkal autobuszvásárlási ügyletek lebonyolításáról. Ha tekintetbe vesszük, hogy a forgalom lebonyolítására legalább 800 autobuszra lenne szükségünk (jelenlegi állomány alig éri el a 200-at), akkor érthető az az igyekezet, melyet az ügyletek lebonyolítására törekednek. Az illetékesek most tanulmányozzák az Angliából, Svájcból és Olaszországból érkezett ajánlatokat.

MÁR HÓNAPOK ÓTA SZAPPANHIÁNYRÓL beszélnek s ennek kapcsán nyersanyaghiányt emlegetnek, pedig a szappan eltűnésének igazi oka, hogy a feldolgozó gyárak nem részesülnek elegendő mennyiségű szénellátásban s így a gyártást kénytelenek voltak beszüntetni.

«TYLOSE» ANNAK A CELLULÓZEANYAGNAK NEVE, melyet a közeljövőben Svédországból importálunk. A «Tylose»-t a keményítőiparban fogják felhasználni és 1 kg ebből az anyagból 6—7 kg keményítő pótlására alkalmas. A behozatallal reméthetőleg megoldódik a textilipart oly súlyosan érintő keményítőhiány.

AZ IDEI GYAPJÚTERMÉS előreláthatólag 2.5 millió kilogramm lesz. Ennek felvásárlására mintegy 20 millió forintra volna szükség. A gyárak ennek az összegnek felét hitel formájában kérik, míg a másik felét saját maguk fedeznék. A kormány mérlegelés tárgyává tette az ajánlatot, de szavatosság céljából egy «garanciaközösség» megalakítását kívánja.

AZ OLASZ KERÉKPÁRGYÁRAK jelenleg havonta kb. 50 000 kerékpárt állítanak elő. E viszonylag magas termelési színvonal ellenére, amely egyes gyárakban meghaladja a háború előtti termelést, az olasz kerékpáripar még nincs abban a helyzetben, hogy a folyton növekvő bel- és külföldi keresletet hiánytalanul kielégítse. Az export főként Közel- és Közép-Kelet országaiba irányul. Az utóbbi időben azonban Indiából, Dél-Afrikából, Dél-Amerikából is tekintélyes megrendelések érkeztek. A szállítások vagy szabad valutában történő fizetés ellenében, vagy kompenzációs alapon történnek. Nem ártana, ha hazai illetékeseink tanulmányoznák az olasz példát. Kerékpáriparunk fejlesztése exportlehetőségeket rejt magában.

A MAGYAR KÜLFORGALMI RT. a kormánytól kapott megbízás alapján 9.5 millió dollár értékű árut vásárolt, amelyből eddig 1832 vagónnal érkezett meg. Textilcikkek: 100.000 munkaruha, 200.000 munkászubbony, 75.000 munkásnadrág, 1 millió jägering és alsó, 100.000 pár zokni, 15.000 téli sapka, 12.000 lábszárvédő, 40.000 keztyű, 35 ezer gyapjútakaró, 75.000 kg vatta, 120 különböző gyógyszer, szemészeti, gépészeti, fülészeti műszerek, speciális hordszékek, alsó és felső végtagsínek, elektrodiopraph, Western-Electric telefon- és távíróberendezések, rövidhullámú adókészülékek, terepjáróautóra szerelt kompresszorállomások, 45 tonnás vasúti kocsira szerelhető emelődaru, valamint 5 és 100 tonnás egyszerű daru, heggesztő apparátusok, ármentesítő szivattyúk hidraulikus fűrészgépek, fülldfúróberendezések, bronz- és fémanyag, drótkötélanyag, drótháló, fémlemez, kézi szerszámok, 22 vagón autóalkatrész és gumi, 2500 darab autó és pótkocsi, 2 millió kg cukor, 4 vagón csokoládé, 4 millió kg pamut, félmillió dollár értékű bőr.

ANTALFFY GYULA A KISGAZDAPÁRT UJSÁGÍRÓCSOPORTJÁNAK ÚJ ELNÖKE

A Kisgazdapárt Ujságírói Csoportjának most megtartott közgyűlésén a régi vezetőség, élén *Parragi Györgygyel*, lemondott tisztségéről. A közgyűlés *Antalffy Gyula* főszerkesztőt egyhangú lelkesedéssel elnökének választotta. Az elnöki tanácsa tagjai a pártlapok főszerkesztői lettek, míg a választmányban a régi kisgazdapárti ujságírók foglalnak helyet. A közgyűlés foglalkozott az ujságírók szociális helyzetével. Dr *Mihályfi Ernő*, a pártsajtó ügyeinek legfőbb irányítója közölte, hogy a pártvezetőség a legrövidebb időn belül lehetővé teszi, hogy az állástalan ujságírók a fővárosi és a vidéki lapoknál megfelelő elhelyezést nyerjenek. Végül a közgyűlés foglalkozott az Ujságírók Országos Szövetségének küszöbön lévő választásával.

IGAZSÁG

a Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt központi hetilapja

Felelős szerkesztő és kiadó: DR RÉVAY BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Semmelweis-u. 9. Telefon: 184-492, 188-237

Postatakarékpénztári csekkszámla száma 53.551

Hungária Hírlapnyomda Rt. Budapest V. Balcsy-Zsilinszky-út 34

Felelős: Dr Bródy László igazgató

Fábry Zoltán
Függetlenség

Vasárnap. 1942 május 24

Hattyas y K.

FALSTAFF

Bemutató a Nemzeti Színházban

Lehotay Árpád és Szabó Margit

Shakespeare IV. Henrik című, két esét betöltő müve nálunk nem tartozott a Nemzeti Színház repertoár darabjai közé. A terjengős jelenetek során voltak egyes részek, amelyek a bemutató óta mindig és mindenütt megnyerték a közönség tetcsak színfoltot jelent Falstaff furcsa csavargó, korhely figurája.

Az eredeti Shakespeare-színpadot is mozgósították a Falstaff előadására, amely ezáltal a díszletváltozásokban, friss jelenetekben gazdagodott. A Falstaff előadá-

szését. Ezek a darab Falstaff-jelenetei voltak. Nem csoda tehát, hogy a Nemzeti Színház most bemutatóra került előadásában is a kétrész drámát Falstaff címmel összevont, egy estényi terjedelemben sűrített eszenciájában a Falstaff-jelentek dominálnak.

Bravuros dramturgiai és szcenikai megoldásokat találunk ebben a sűrített Falstaffban. *Székely* György és *Szücs* László, a Nemzeti Színház dramturgja avatott kézzel nyúlnak Shakespeare művéhez és anélkül, hogy a darab szépségeit lerombolták, stílusát megmásították s hangulatát meghamisították volna, a mai közönség számára megfelelő terjedelmű előadást varázsoltak az eredetileg nyujtott és ezért a világ színpadain cseppet sem népszerű müből. A történeti képek csökkentek, mégis megmaradt a dráma töretlen vonala, amelyen bár kihangsúlyozottan, de mégis sának levegője shakespeare-i, korhű a darab kiállítása is.

Elsősorban Lehotay Árpádnak köszönhető, hogy az a játékos kedv, amellyel Falstaff csapong a színpadon, átragad a többi színészre is s a nézőtér átveszi ezt a hangulatot. Apáthy Imre fínom eszközökkel kelti életre Henrik herceg alakját, temperamentumos Szabó Margit, igen jó Nagy Adorján, Naszódy Sándor, valamint a többiek: Ónody Ákos, Ujlaky László, Rajczy Lajos, Pethes Sándor, Matáry Antal, Vándory Margit, Kürthy György és Major Tamás.

Fábry Zoltán, a Nemzeti Színház fiatal, tehetséges művésze rendezte a darabot és ő tervezte a díszleteket és jeleneteket is. A *Falstaff*-előadás korszerű méretekben és hibátlanul hozza elénk Shakespeare darabját s ez az előadás legnagyobb érteke.

Hattyasy Katalin.

A Nyugati pályaudvar környéke főútvonalai egyikén

(Szent István-körút, Teréz-körút, Vilmos császár-út)

keresünk közepes v. nagyobb

üzlethelyiséget

Berendezést átvesszük, közvetítőt magasan díjazunk. Ajánlatokat „Júliusra 10.000" jeligére a kiadóhivatalba kéretnek.

Szinházi hírek

Falstaff

Felújítás a Nemzeti Színházban

Shakespeare úgynevezett királydrámái, a *Richardok* és a *Henrikek* sohasem váltak annyira népszerűkké, mint nagy tragédiái vagy vígjátékai. Inkább történeti képsorozatnak, inkább színes, mozgalmas dramatizált krónikáknak hatnak, mint drámáknak. Azonkívül teljes megértésükhöz a közönségnek ismernie kellene a Plantagenet-család származási táblázatát, az egyes ágak egymásba házasodásának bonyodalmas szövevényét. Egy-egy nagyszerű jelenetük, egy-egy pompásan megrajzolt alakjuk miatt azonban igenis érdemes színrehozatalukkal kísérletezni. Shakespeare tragikai ereje, bővérű humora nyilatkozik meg ezekben is.

A Nemzeti Színház ezóttal a két részből álló *IV. Henrik király*-t újította fel, úgy azonban, hogy a két darabot egy este terjedelmére vonta össze. Az összevonás — *Szűts* László és *Székely* György munkája — ügyes és tapintatos. A részeket Falstaff, a korhely, a szájhős, de azért mégis kedves lovag figurája köré csoportosították, a történeti képekből és motívumokból csak annyit hagytak meg, amennyi az egész megértéséhez okvetlenül szükséges. Jó ötlet volt a sorozási jelenetet a második darab képei közül az első részbe átiktatni. Egyébként az átdolgozás első két felvonása az eredeti mű első felének részeiből áll, a harmadik felvonás pedig a második rész egy-két jelenetét őrizte meg. Egyetlen — kisebb jelentőségű — kifogásunk az összevonás művelete ellen, hogy az elsőnél bágyadtabb második darabból kár volt ennyit is megtartani. Bátran elmaradhatott volna a londoni egyik utcakép (11. szín) és a Vadkanfő kocsmának — a darabban immár harmadik — jelenete. (12. szín.)

Falstaff alakját *Lehotay* Árpád igen jó felfogásban állította elénk. Humor, jellemző erő, mozgalom volt játékában. S ha beszédét kissé kényelmesebbre lassítaná, játéka teljes és igaz képet nyujtana Falstaffról. Henrik herceg *Apáthy* Imrének szépen emelkedő művészi pályáján jelentékeny állomás. Riki hercegének léhaságai mögött is érezni a későbbi jeles uralkodó vonásait. Átélt, meggyőző játék. Vetélytársát, Hővért, *Naszódi* Sándor játszotta. Törekvő, rokonszenves fiatal színész, de erre a nehéz feladatra még nem elég érett. Az Apáthytól rajzolt alaknak nem tudott megfelelő ellensúlya lenni. IV. Henrik király szerepében jó alakítást nyujtott *Nagy* Adorján. Kifogástalan volt Worcester szerepében *Ujlaky* László, Poins-ében *Rajczi* Lajos. *Pethes* Sándor mint Gadshill és mint Ferde, mulatságos figurákat rajzolt meg. Jót mosolyogtunk *Matány* Antal (Bardolph) maszkján és játékán. *Major* Tamás Glendowert és Pistolt találó vonásokkal ábrázolta. Nagyon ügyes volt *Tassi* András Vékony nőszabó szerepében. Dicsérettel említjük még meg *Kürthy* Györgyöt (főbíró), *Szabó* Margitot (Fürgéné), *Vándory* Margitot (Vászon Dorottya), *Ónodi* Ákost és *Gabányi* Lászlót.

A darab rendezője és díszlettervezője *Fábri* Zoltán. Ambíciózus fiatalember, aki több irányban mutat képességeket. Mostani színpadképéhez azonban egy-két szavunk van. Maga az a gondolat, hogy a régi angol színpad szerkezetét igyekszik alkalmazni s hogy a színhelyet csak a háttér függönyének és egy-két bútordarabnak változtatásával jelzi — egyáltalában nem kifogásolható. De az előtér tagolása a maga erős aszimmetriájával és különösen a sok lépcsővel hátrányosan befolyásolja a színészek mozgási lehetőségét. Szűkíti a játékteret s a járást nyugtalanná teszi.

Brassai Richárd és *Lendvai* István fordítása eleven, fordulatos és magyaros.

Galamb Sándor

SZEKERES zeneiskola, VI. Podmaniczky-u. 41. Új telefonsz.: 113-370. Harmonika. Jazz-zongora. Összes fúvós és pengető hangszerek. Dob. Ének. Esti tanórák. Nyári tanfolyam

A „Kata, Kitty, Katinka" — huszonötödször

Május 26-án, kedden este érkezik el 25. előadásához a Fővárosi Operettszínházban *Vécsey* Leó és *Hegedüs* Tamás *Kata, Kitty, Katinka* című nagysikerű zenés vígjátéka, amely a premier óta 25 mulatságos estét szerzett a közönségnek. A zenés vígjáték főszereplői: *Kosáry* Emmi, *Déri* Sári, *Raffay* Blanka, *Simon* Marcsa, *Madarász* László, *Solthy* György, ifj. *Latabár* Árpád, *Pártos* Gusztáv, *Wessely* Pál, *Fülöp* Sándor és *Ujváry* Lajos. Az előadást *Horváth* Árpád rendezte, *T. Török* Emil vezényli.

— **Az Ostende-kávéházban** a világhírű *rajkók* pünkösdvasárnap és hétfő *délutánján is muzsikálnak*, *Halmos* István énekel!

* **Harsányi Zsolt:** *A bolond Ásvayné* című darabja a jövő csütörtökön, pénteken és szombaton a Városi Színházban kerül színre.

* **A kormányzó és hitvese** pénteken este megtekintette a Nemzeti Színházban *Bibó* Lajos nagysikerű *Hibások* című drámájának előadását.

* **A Vígszínház** péntek esti *Táb*ornok-előadása váratlan incidens miatt elmaradt: *Fényes* Alice Nagyváradról jövet autójával viharba került és sorozatos defektek miatt másfélórás késéssel érkezett meg a Vígszínházba.

— **Orvosi hír.** Dr. *Vincze* Ideggyógyászati Rendelő Intézet, Budapest, VII., Damjanich-u. 40. Rendelések: szombat kivételével, délután 4—6-ig. Tel.: 421—324.

Vidámság, jókedv, hangulat:

Dán Klári

esténként a **Mignon kávéházban**

Zongoránál: **Berg Károly**

Lapok szemléje

Csoór Lajos országgyülési képviselő lapja, az **Igazság**, mely elterjedtségénél fogva a magyar parasztság hangjának is tekinthető, *A lakomák ellen* címmel legutóbbi számában a következőket írja:

„*Győrffy-Bengyel* Sándor közellátási miniszternek a néptáplálkozás megjavítására irányuló terve mindenütt sok hívet szerzett ennek a szép elgondolásnak. Éppen így fogadja az ország lakossága a miniszternek azt az erőfeszítését is, hogy országos méretű mozgalommá akarja szélesíteni a lakmározás elleni összefogást. Magyarországon a társadalom minden rétegében akadtak és akadnak emberek, akik a kelleténél jobban szeretik gyomrukat. Sűrűn lehetett olvasni az elmúlt évek lapjaiban töméntelen ételt pusztító lakodalmas népről, de *magánvacsorák, hivatalos ebédek* sokféle fogása, bőséges étlapja is elég gyakori hír. A mai időkben az igen-igen nagyétű emberek tulajdonképpen a többiek elől eszik el a fölöslegesen fogyasztott mennyiségeket. Nem azt mondjuk, hogy aki dolgozik, ne egyék bőségesen. Annyit, amennyivel testét jó erőben, egészségben fenntarthatja. De az eszeminek véget kell vetni.

Ki kell szélesíteni tehát a közellátási miniszter eddigi eljárását.

Fogadjunk vendégségbe menekült, hontalan magyar gyermekeket

A menekült magyarok megsegítésére alakult bizottság védelme alatt többszáz olyan menekült fiú és leány tanul, akiknek szülői a határon túl élnek s ezek nyaraltatásáról a társadalom segítségével szeretne gondoskodni. A bizottság ezúton kéri, hogy aki az iskolai szünidő alatt hajlandó lenne magához venni egy-két menekült középiskolai tanulót, közölje szándékát a bizottság központjával (Budapest, IV., Városház-utca 16., II. 2. Telefon: 182—204). Otthontalan, magyarságukért kemény megpróbáltatásokat átélt gyermekekről és ifjakról van szó, akiket bizonyára szeretettel hív magához nyári vendégként nagyon sok vidéki magyar család.

Olasz egyetemi tanár előadása Kolozsvárott

Kolozsvárról jelentik: Az egyetemi könyvtár előadótermében Camillo *Pellezzi* firenzei egyetemi tanár, az Instituto del Cultura Fascista elnöke „A fasiszta politika elvei és irányzata" címmel nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott.

Az olasz vendégeket dr. *Várady* Imre egyetemi tanár üdvözölte. Bemutatta őt a közönségnek és megemlítette, hogy Pellezzi a Duce egyik megbízott munkaársa, aki azért jött Erdélybe, hogy közvetlen benyomást szerezzen az újra magyarrá lett országrészről.

Ezután Camillo Pellezzi szólalt fel. Megtiszteltetés számomra — kezdte beszédét —, hogy magyar barátok előtt, ebben az ősi magyar kultúrközpontban tarthatok előadást. Mint budapesti előadásomon, itt is úgy érzem, mintha nem külföldi országban, hanem messze szakadt honfitársaim előtt beszélnék. — Ezután rátért előadására és ismertette a fasizmus elveit és lényegét. Huszonöt év óta — folytatta ezután — Olaszország és Magyarország sorskőzösségben él. Megismerik a fasizmus történetének vonalát és jelentőségét. Hangoztatta, hogy a fasizmus a szabad Európáért harcol és ebben a harcban méltó társa Itáliának Magyarország, amelynek sorsa gyorsan összeforrott Róma sorsával.

Pellezzi előadását dr. *Bormeoli Mario*, az Olasz Kultúrintézet igazgatója köszönte meg. A közönség lelkesen ünnepelte előadása végén az előadót. *(MTI.)*

HASZNÁLT vagy törött **gramofonlemezeit** legmagasabb áron MEGVESZEM. Lemezek és lemezjátszók nagy választékban kaphatók **Bodnár,** Vilmos császár-út 60.

HALÁLOZÁS

Szemző Ernő v. államtitkár temetése vasárnap ¼12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Néhai *Immerglück* Zsófia síremlékét hétfőn, május 25-én délelőtt ¼11-kor avatják fel a rákoskeresztúri temetőben. (24. parc., 27. sor.)

Megnyílt

Római fürdő

Az eredeti ősforrások napi hozama 100.000 hl 23 C fok termálviz. Gyógyít, üdít, fiatalít! Napos és árnyas pihenő pázsit.

BSZKRT-átszálló a fürdőig.

Sternberg

hangszergyár **Rákóczi-ut 60.** Kérjen árjegyzéket!

Ezt írja az Olvasó

Autobusz és villamos

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Régóta foglalkoztat az a megfigyelésem, hogy milyen nagy különbség van az autobusz és a villamos személyzete között. Általános tapasztalat ugyanis, hogy az autobusz kalauza és sofőrje mennyivel gyorsabban dolgozik; alig húzta fel maga után a lábát az utolsó utas, az autobusz kalauza, aki már másodpercekkel előbb kezdte feszülten figyelni, mikor indíthat, pillanatnyi késedelem nélkül megnyomja a csengőt és már abban a minutumban mozdul az autobuszsofőr keze, hogy késedelem nélkül megindulhasson a kocsi. Ezzel szemben a villamoskalauzok vagy a kelleténél előbb csengetik el a kocsit, vagy pedig kényelmesen szemlélődnek, gyakran nem is figyelnek oda olyan nagyon s rendszerint csak akkor csengetnek az indulásra, amikor az utolsó felszálló utas már fent van egészen a perrónon, gyakran még a kocsiba is beér s csak akkor nyúl a kalauz a csengő felé. A villamos vezetői is lassabban reagálnak az indító jelzésre. Részben ez a különbség az autobusz és a villamos sebessége között. Engem azonban e pillanatban nem is ez érdekel, hanem az a lélektani probléma, hogy mi lehet az oka a két üzem személyzete, az ügyességük, gyorsaságuk, éberségük közti különbségnek.

Szívesen olvasnék egy cikket, amely választ adna erre a kérdésre. Elnézést kérek azért, hogy (bevallom, egészen illetéktelenül) ilyen tanácsokat adok a lapnak s kérem, fogadják kitűnő tiszteletem nyilvánítását:

B. F. I.

Ballonkabát • Brück Gróf Teleki Pál- (Bálvány-) utca 2 Rigler mellett.

Köteles-e a lakó hozzájárulni a fűtőanyag, a tatarozási stb. költségek lényeges áremelkedéséhez?

A címben írott kérdést állítom szembe a „Budapesti lakó" aláírással a *Magyar Nemzet* május 9-i számában „Köteles-e a lakó a csökkentett fűtés és melegvízszolgáltatás után a régi díjat megfizetni" címen megjelent felszólalásával, amelyben hivatkozással arra, hogy a csökkentett fűtés, illetve melegvízszolgáltatásért a lakónak a házbérből véleménye szerint visszatérítés jár, azt a követelést támasztja, hogy köteleztessenek a háziurak arra, hogy a lakónak a fűtési, illetve a melegvízszolgáltatási díjakból 25%-ot visszafizessenek, mert szerinte a fűtési rendelet következtében majdnem 50%-kal csökkent a háziúr fűtési költsége.

„Budapesti lakó" a szerintem semmiképpen sem indokolható kívánságára pár sorral lejjebb Sz. A. jelzéssel írott „Legfeljebb vagy legalább 20 fok" című cikkben megtalálhatja az érdemleges választ követelésére. Ebből a nagyon tárgyilagos hangú írásból kitűnik, hogy a melegvízszolgáltatási rendelet következtében csökkentett melegvízszolgáltatás révén *nagyon kevés fűtőanyag takarítható meg*, tehát itt aligha van „méltánytalan kereseti többletük" a háziuraknak, amint ezt „Budapesti lakó" hangsúlyozta, ennélfogva felszólalásának nem volt jogalapja.

Aligha kétséges viszont, hogy a háziurak sokkal több joggal támaszthatnák azt a követelést, hogy a lakók köteleztessenek annak az árkülönbözetnek — mondjuk — 25 százalékát, mely az általuk lakott lakás kibérlésének idejében volt fűtőanyagár és annak mostani ára között fennáll, a háztulajdonosnak megtéríteni. Ugyanezzel a joggal azt a követelést is támaszthatnák a háztulajdonosok, hogy az óvóhelyek létesítésének költségeihez, még pedig igen súlyos összegeket kitevő költségeihez, a lakók részarányosan hozzájárulni köteleztessenek, mert hiszen ezeket az óvóhelyeket a háztulajdonosok nemcsak a maguk, de a lakók biztonsága érdekében is kötelesek létesíteni — sőt sok esetben csak a lakók érdekében —, ha a háztulajdonos nem lakik az épületben. Ugyancsak megfelelő hozzájárulást kérhetnének azokért a javítási és tatarozási többletkiadásaikért, amelyek a lakók lakáshasználata következtében a felmerülő javítási többköltségekben a multhoz képest őket terhelik. Hiszen köztudomású, hogy mily mértékben drágult minden építkezési és tatarozási anyag az alatt az idő alatt, mióta a lakások felmondási joga és a lakbérek emelési lehetősége megszűnt.

Hanem hát mindezeket a jogos követeléseket a háztulajdonosok érvényesíteni nem fogják megkísérelni, ami hiábavaló kísérletezés is lenne a mai világban. De úgy gondolom, felesleges és céltalan az oly követelések támasztása is, mint aminőket „Budapesti lakó" hangoztatott, mert bizonyára ezek sem vezetnének célra s emellett alkalmasak a lakók és a háztulajdonosok közötti — amúgy sem kellemes viszonyt — megrontani.

J. P.

Ezüstrókák • Kékrókák • Nerzek • Bolerók

Engel Lajos szücs MÉG OLCSÓ ÁRBAN SZŐRMESZALONJA IV. Mária Valéria-u. 7 udvarban

„Kerékpárt behozni tilos!"

Örömmel olvastam a *Magyar Nemzet* április 11-i számában egy olvasó véleményét a kerékpárforgalom kiterjesztéséről és most szeretnék a kerékpárral kapcsolatos problémák közül egy másikat megvilágítani.

Ma, az autóforgalom nagyarányú csökkenése idején a kerékpár a legfontosabb közlekedési eszközök egyike és valósággal vétek, hogy nagyobbarányú elterjedését olyan tényezők gátolják, mint például az, hogy legtöbbször *nem lehet a gépet sehol elhelyezni*. Ez a probléma kétoldalú: egyrészt rendszerint nem lehet a kerékpárnak megfelelő, állandó helyet találni a házban, ahol az ember lakik, másrészt ha az ember valahová megy, nem tudja gépét ideiglenesen hol elhelyezni — amíg például egy üzletben vásárol, stb. Az utcán, főleg jó állapotban lévő gépet nem lehet hagyni, mert ismeretes, hogy akkor csakhamar akad gazdája. A házak udvarába — amelyek mégis némi biztonságot nyujtanak — nem lehet bevinni, mert a kapun ott ékeskedik a könyörtelen felírás: „Kerékpárt behozni tilos!" Csak tudnám, hogy miért?

Nagyon jó volna, ha a háztulajdonosok és házfelügyelők csak egy egész keveset engednének ilyen irányú makacsságukból, mert ilyen apró, de egy kerékpártulajdonosnak mégis döntő fontosságú problémák megoldása ennek az igazán célszerű járműnek nagyobb lehetőségeket nyujtana és — saját tapasztalatok alapján mondva — bizonyosan csökkentené, forgalmas útvonalakon a túlzsúfolt villamosok utasainak számát is.

egy kerékpártulajdonos

Gyönyörű élővirágok

délszaki növények ❁ Koszorú-kötészet Mérsékelt árak

RIVIERA VIII., ESZTERHÁZY-U. 2. T.: 135-062.

Filmhírek

Bírálat a Forum filmjéről:

Édesapám

Robi Raff

Egészen kitűnő naturalista színészek ezek a svájciak.

Különösen a kisfiú, **Robi *Raff*** és Walburga *Gmür*, olyan színészi alakítást produkálnak, amihez hasonlóval csak *nagyon, de nagyon ritkán* találkozik az ember.

Walburga *Gmür* szerepe a nehezebb, mert hiszen a kisfiúnak, elég hogyha édes... szegény kis gyermek, akit a csúnya felnőttek bántanak... nagy zsebkendő kihuzigálásokhoz szokott vezetni az ilyesmi. Jacki *Coogan* óta a szegény árva gyermek a legjobb üzleti befektetése a filmeseknek.

De ez a kisfiú nem olyan. Nem szőke loknis Murilló-angyal és nincsen biggyedt babaszája. Sovány, csodálkozó szemű kis kölyök, csorba a foga, esetlen, vékony a keze-lába.

Jelenetei az édesanyjával és különösen főnn a gyerekszobában olyan élethű, hogy a hideg szánkázik az ember hátán végig. Csukló sírása, karikás szeme, ahogyan a nagybátyja derekát átöleli, amint riadtan és bizalmatlanul nézi nagynénjét és főképpen kalandozása a gyár termeiben, a legtökéletesebb, amit valaha filmen láttam. Ez nem filmszínész, nem hatásvadász színésszé torzult gyermek, az élő, eleven, valóságos kisfiú. Remek.

Nála jobban csak Walburga Gmür tetszett. Nem fogom elfelejteni tudni Tökéletes kórképet rajzol. Ismerjük mindannyian a háztartásban elnyúzott olyan asszonyokat, akik mindig veszekednek, mert kénytelenek veszekedni. Az idegeik hajszolják őket. Átka a környezetének, mindenki fél töle és útálja, — de a nézőt sajnálja. Tökéletes.

A film legerősebb részének tartom a gyermekszoba életének a rajzát. A tűzőbajos nagy lány, a mogorva kamasz fiú és főképpen a pufók, édes, csöpp kislány —, szakasztott olyan, mint egy angyal — aki árulkodó, kárörvendő, alapjában véve komisz kis dög: jó alakok.

A filmet rendkívül szépen fotografálták, a ködös, párás, felhőbe burkolt havasi fensík, később a kikötő, még az elkényeztetett nézőt szemének is feltűnő. A zürichi népünnepély érdekes.

Izsáky Margit

Napirend

1942 MÁJUS 24., VASÁRNAP

Róm. kat.: D. Pünkösdvasárnap. — Protestáns: D. Pünkösdvasárnap.

A nap kel 4 óra 57 perckor, nyugszik 20 óra 25 perckor, a hold kel 13 óra 18 perckor, nyugszik 2 órakor.

1942 MÁJUS 25., HÉTFŐ

Róm. kat.: Pünkösdhétfő. — Prot.: Pünkösdhétfő.

A nap kel 4 óra 56 perckor, nyugszik 20 óra 26 perckor, a hold kel 13 óra 18 perckor. nyugszik 2 óra 29 perckor.

1942 MÁJUS 26, KEDD

Róm. kat.: Néri Fülöp. — Prot.: Fülöp.

A nap kel 4 óra 56 perckor, nyugszik 20 óra 26 perckor, a hold kel 15 óra 27 perckor, nyugszik 2 óra 29 perckor.

Mozik műsora

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

Ebben a rovatban megjelenő hirdetések közlési díja havonként:

BEMUTATÓ FILMSZÍNHÁZAK	40.—	P
UTÁNJÁTSZÓ	30.—	P
TOVÁBBJÁTSZÓ	20.—	P

ADMIRÁL. Carl Peters. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

ALKOTÁS. Carl Peters. (¾4, ¾6, ¾8, ¼10, v. és ü.: 11 és ¼2-kor is.) Hétfőtől: Tökéletes Antal.

ANDRASSY. Behajtani tilos! (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) Vas. d. e. 11-kor: Madridi kém. — Hétfőn d. e. 11 órakor: Az utolsó Wereczkey.

ÁTRIUM. Fráter Lóránd. (½6, ½8, ½10, sz. v. és ü.: ½4-kor is.)

BELVÁROSI. Kölcsönkért férjek. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: jobb t.: 2-kor is, bal t.: ¾3, ¾5, ¾7, ¾9.)

BELVÁROSI HÍRADÓ (181-244). Muzsikáló május. Rajzos híradó az otrantói csatáról. Légi támadás. Magyar, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.

BODOGRÁF. Az asszony, az orvos és a harmadik. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2 órakor is.)

BROADWAY. Ninocska. (¼4, ¼6, ¼8, ½10, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

BUDAI APOLLO. Kölcsönkért férjek. (½5, ¾7, 9, v. és ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: A három testőr. — Hétfőn d. e. 11-kor: Chicago grófja.

CAPITOL. Ember a láthatáron. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

CASINÓ. Virrasztás. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

CITY. Mindenki gyanus. (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¾4-kor is.)

CORSO. Vadmacska. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

CORVIN. Lélekkufárok. (5, ¼8, ½10, sz., v. és ü.: ¾3-kor is.)

DAMJANICH. Így is lehet repülni. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

ELDORÁDÓ. A láthatatlan asszony. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Pepita kabát. — Hétfőn d. e. 11-kor: A két fogoly.

ELIT. Vaskorona. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

FORUM. Édesapám. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

GLÓRIA. Kölcsönkért férjek. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Hétfőtől: Nevadai hajtóvadászat.
Hétfőtől: Nevadai hajtóvadászat.

HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (222-499). Muzsikáló május. Rajzos híradó az otrantói csatáról. Álompalota, Magyar, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig.

HOMEROS. Behajtani tilos! (¼4-től, v. és ü.: ½2-től folyt.)

IPOLY. Kölcsönkért férjek. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11 órakor: Operabál. — Hétfőn d. e. 11-kor: Örömapa.
Hétfőtől: Ököljog.

JÓZSEFVÁROSI. Kölcsönkért férjek. (¾4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Tamás úrfi kalandjai. — Hétfőn d. e. 11-kor: Tisztelet a kivételnek.

KAMARA. Szűts Mara házassága (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

LLOYD. Mellékutca. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

NYUGAT. Koenigsmark. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

ODEON. Kölcsönkért férjek. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11 órakor: Börs István. — Hétfőn d. e. 11 órakor: Vihar Ázsia felett.

OMNIA. A beszélő köntös. (5, ½8, ½10, sz., v. és ü.: 3-kor is.)

OLYMPIA. Becsületből elégtelen. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OTTHON. Az asszony, az orvos és a harmadik. (¼4, ½6, ¾8, ¼10, v. és ü.: ¼2-kor is.)

PALACE. 3. hétre prol.: Egy éjszaka Erdélyben. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PÁTRIA. Mellékutca. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIUS. Virrasztás. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

REX. Kölcsönkért férjek. (½5, ¾7, 9, sz.: ¼4, ½6, ¾8, ¼10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Matiné.
Hétfőtől: Így is lehet repülni.

RIALTÓ. Kölcsönkért férjek. (11, 1, 3, ½6, ½8, ½10.)

ROYAL APOLLO. „A 103." nem tért vissza. (¾6, ¾8, ¾10, sz. v. és ü.: 4 6, 8, 10.)

SAVOY. Mellékutca. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Jud Süss. — Hétfőn d. e. 11-kor: Cora Terry.

SCALA. Dr. Kovács István. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: 3-kor is.)

STUDIÓ. 4. hétre prol.: Magdolna. (11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

TIVOLI. Nevadai hajtóvadászat. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: 11 és ¾2-kor is.)

TURÁN. Így is lehet repülni. (11, ½2, 4, 6, 8, 10, v. és ü.: 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

Nyugdíjpénztár bérbeadja

élő és holt instrukcióval, villamosberendezéssel felszerelt

ezerholdas tiszamenti birtokát

malommal, sertéshizlalóval, gyümölcsössel. Komoly, kaucióval rendelkező, megbízható, keresztény gazdák pályázatát „Egyszeri alkalom" jeligével a kiadóhivatalba kérjük.

Filmútmutató

A *Fráter Lóránd* című rendkívüli nagysikerű magyar nótafilmet kék mozi, az Átrium és a City prolongálta. *Magyarnóta-kedvelőknek.*

A *Dr. Kovács István* című aktuális problémafilmet töretlen sikerszériában játssza a Scala filmszínház.

Carole *Lombard* utolsó filmjét: a *Virrasztást* a Casino és a Radius vetíti. *Élmény!*

A *Vadmacska* című vidám olasz filmet a Corso tartja továbbra is műsorán. *Vidám, szórakoztató.*

A Corcin a *Lélekkufárok* című új német filmet játssza. *Nagyarányú.*

Az *Édesapám* című svájci filmújdonság a Forumban arat sikert. *Érdekes.*

„A 103" nem tért vissza címmel izgalmas és aktuális háborús filmet vetít a Royal Apolló.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a *Ninocskát* a Broadway, az *Ember a láthatáron*-t a Capitol, a *Vaskoronát* az Elit, a *Szűcs Mara házasságát* a Kamara, a *Mellékutcát* a Lloyd, a Pátria és a Savoy, a *Beszélő köntöst* az Omnia, a *Becsületből elégtelent* az Olympia, az *Egy éjszaka Erdélyben* című magyar filmet a Palace, a *Magdolnát* pedig a Studio játssza.

Budapesti nagyvállalat keres

őskeresztény, pénzügyi szolgálat minden ágazatában jártas

főnök-helyettest

Ajánlatokat „Később főkönyvelő" jeligére Patak hirdetőirodába, Vilmos császár-út 29.

Színházak műsora

Operaház. Vasárnap (½7): A Walkür (Wagner-cikl. II.) — Hétfő: Bánk bán (Népm. biz. 9.) — Kedd: Nincs előadás. — Szerda: Veronai szerelmesek (E. 25.) — Csütörtök (½7): Siegfried (Wagner-cikl. III.) — Péntek: Tosca (C. 24.) — Szombat: Hegyek alján (D 25.) — Vasárnap (½7): Istenek alkonya (Wagner-ciklus IV.) (½8.)

Nemzeti Színház. Vasárnap, hétfő (II.), kedd (III.): Falstaff. — Szerda (XI.), csütörtök (XII.): Hibások. — Péntek: Falstaff (VI.) — Szombat (VII.), vasárnap (VIII.): Hibások. (½8.)

Nemzeti Kamaraszínház. Vasárnap: Hősök nélkül (VI.) — Hétfő: Nincs előadás. — Kedd (VIII.): Hősök nélkül — Szerda: Nincs előadás. — Csütörtök (VIII.), péntek (VIII.), szombat (I.), vasárnap (I.): Hősök nélkül. (¾8.)

Magyar Művelődés Háza. Vasárnap d. u. (4) és este (½7), hétfő d. u. (4) és este (½7), kedd d. u. (4) és este (½7), szerda d. u. (4) és este (½7): Filmelőadás. — Csütörtök (¾8): A bolond Ásvayné (D. 6.) — Péntek (B. 6.), szombat (½8) (F. 6.): A bolond Ásvayné. — Vasárnap d. u. (½4): Vidám májusi zenedélután. Este (½8): Művészek zenés estje.

Új Magyar Színház. Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Vén diófa. (½4, 8.)

Vígszínház. Vasárnap d. u.: Naplemente előtt. Este: Csigaház. — Hétfő d. u.: A tábornok. Este: Naplemente előtt. — Kedd: Csigaház (B.) — Szerda: Naplemente előtt. — Csütörtök (K.), péntek (L.), szombat d. u. (szomb. d. u. bérl. l.), este, vasárnap este (V.): Csigaház. — Vasárnap d. u.: A tábornok. (½4, 8.)

Madách Színház. Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Domino. (½4, 8.)

Pesti Színház. Vasárnap d. u. és este, hétfő d. u. és este, kedd, szerda, jövő vasárnap d. u. és este: A bolond Ásvayné. — Csütörtök, péntek, szombat: Nincs előadás. (½4, 8.)

Andrássy Színház. Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Gazdátlan asszony. (½4, 8.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este, vasár- és ünnepnap délután: Kata, Kitty, Katinka. (½4, 8.)

Vidám Színház. Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Nyári muri. (4, 8.)

Royal Revűszínház. Minden este, csütörtök, szombat, vasár- és ünnepnap d. u.: Royal Kurir. (½5, ½9.)

Komédia Orfeum. Minden este, vasár- és ünnepnap délután: Női napszó. (½5, ½9.

Kamara Varieté. Minden nap: Szerelemből jeles. (½9, csütörtök, szombat: 6, 9, vasár- és ünnepnap: ½4, ½7, 9.)

Nemzeti Bábszínjáték. Hétfőn, szerdán, pénteken: opera. Csütörtök, szombat, vasárnap: Kacagó est. Kedd: d. u. és este: Toldi. Minden d. u., kedd kivételével: Mesejáték. (4, 8.)

Erzsébetvárosi Színház. Vasárnap: Mit susog a fehér akác. — Hétfő: Szőkik az asszony. (½4, ¾6, ½9.)

Józsefvárosi Színház. Vasárnap: Debrecenbe kéne menni. — Hétfő: Becskereki menyecske. (6, ½9.)

Kisfaludy Színház. Vasárnap: Becskereki menyecske. — Hétfő: Debrecenbe kéne menni. (6, ½9.)

Magyar Műszínkör. Vasár- és ünnepnap: Kis kadét (½4 6 8.)

Fényes Cirkusz. Minden nap d. u. és este: Kötéltáncos tigrisek és haláltánc a levegőben. (4, 8.)

190. szám. Keresztrejtvény

Udvardy János (I.), Budapest

Rovatvezető: SALAMON JÓZSEF

VÍZSZINTES SOROK:

1. Csathó Kálmán regénye és filmje. 14. Régi hadijelzés volt. 15. Vissza: erőegység. 16. Szérűskertekben rakják. 17. Róma egyik pályaudvara. 19. Leveszi vala. 21. Szavam. 22. Táplálkoztam. 24. Vissza: lári-... 25. Fordítva: német viszonyszó. 26. Faképnél. 28. Áldás közepe. 29. A városi fűtés egyik módja. 31. Árúba bocsátá. 33. Térség. 35. Férfiluxus. 37. Idegen kötőszó. 38. Zombory Oszkár. 39. Hegyes szerszám. 40. Kovács Vendel. 41. A Vatikán egyik része. 45. Kertész ülteti. 48. Vajjon hull-e az égi áldás? 49. „Sanyi" betűi keverve. 50. „Nekem" mássalhangzói. 52. Több császárné neve. 54. Lokál közepe. 56. „Neked" — németül. 58. Magyar folyócska. 59. Fordítva becézett fiúnév. 60. Igás állatokat. 62. Végrehajt valamit. 64. Lady. 65. Pille közepe. 67. ... Zagora. 68. Diplomata.

FÜGGŐLEGES SOROK:

1. Megszólítás. 2. Nyúlfajta. 3. Akarnok. 4. Méhek hangja. 5. Vissza: az ételnek van. 6. A nap, a hold. 7. „Sör" mássalhangzói. 8. A japánok elfoglalták. 9. Gazdasági eszköz. 10. Szülő becézése. 11. Magyar mérték szerint 304.80 méter. 12. Aljas. 13. Trópusi sport. 18. Itt van, vidd el! 20. Fölvevé. 23. Tábori Róbert. 26. Hőegység. 27. Idegen női név. 30. Izzó. 32. Némely metélt. 34. Becézett női név. 36. Rövidített hónap. 42. Aldunamenti község. 43. Vajjon heveny-e? 44. Az elektromos pólusok egyike. 45. Festékfajta. 46. Férfinév. 47. Vasuti pályatest mérete. 51. Mely személyekre? 53. Uray Károly. 55. Idejében érkezik vala a pályaudvarra. 57. Debrecenben lelke mindennek. 59. Rossz tanuló kapja. 61. Kő, kő, kő, kő. 63. Visky közepe. 66. Vissza: nem jár.

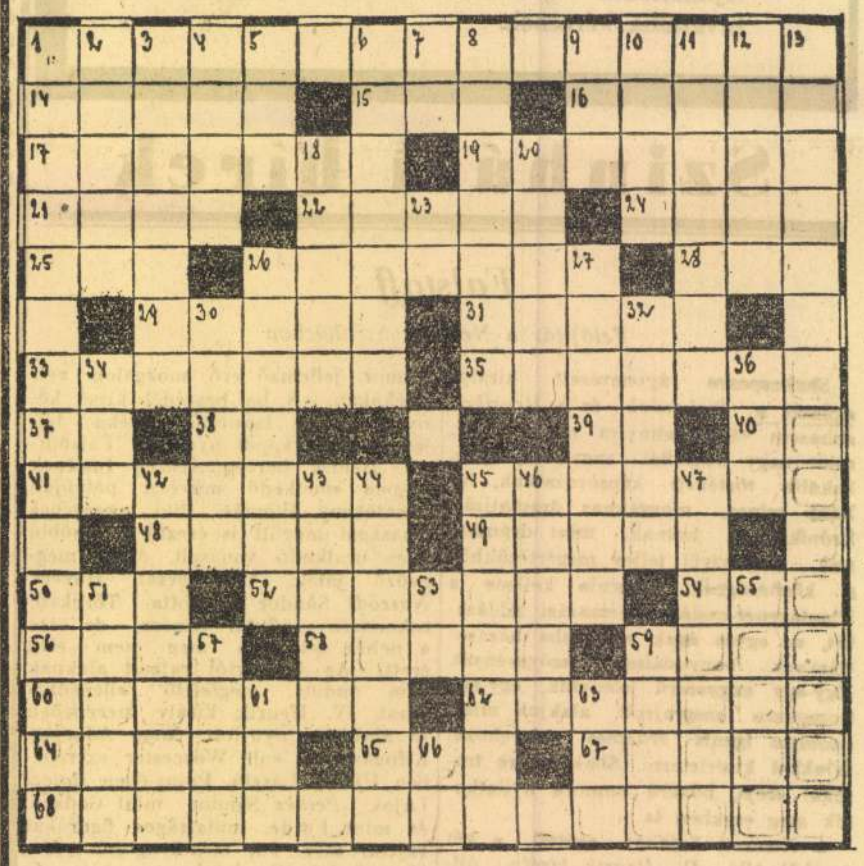

A 189. sz. KERESZTREJTVÉNY MEGFEJTÉSE Vízszintes sorok: 1. Minden ajtóhoz találni kulcsot. 23. Alakító. 38. Közmondás. 53. Élesítő. **Függőleges sorok:** 12. Pénz, kor, Istene, ki törhet ellene? 24. Körforgás. 27. Adakálé. 29. Utasítás.

Jó gyerekek rejtvénye

Képrejtvények

Beküldte: Szamossy Gyuszi (2.), Budapest

Üzenet. Benedek Margit. Örülök, hogy Anyák napján te is az „Én könyvem"-ből szavaltál az iskolában.

Zoltán Pista. Nem muszáj előre beküldeni a pénzt. Ha megrendeled az „Én könyvem"-et, küldök postatakarékpénztári befizetési lapot, amivel feladhatod. Természetes, hogy akkor dedikálom is. Üdvözöllek.

Albert Klárika. Megrendelőlapod megérkezett s azóta bizonyára te is megkaptad az „Én könyvem"-et.

A 189. SZ. REJTVÉNYEK MEGFEJTÉSE: 1. Koravén. 2. Délibáb.

Zenei hírek

MAGYAR PASSIÓ. Ottó Ferenc új oratóriumának bemutatója 30-ÁN. Továbbá: BACH: Wachet auf, kantáta.

SAUER-emlékest június 3.

József főherceg Őfensége fővédnökségével, Sauer máj. 6-ra tervezett műsorával. BEETHOVEN: Appassionata (ENGEL Iván), Brahms, Scarlatti, SCHUMANN: Karneval (FARAGÓ György), Liszt—Sauer: Funerailles, Jeux d'eau (STEFÁNIAI—LÁSZLÓFFY 2 zongorás), CHOPIN: sorozat (KÁROLYI Gyula), LISZT: Petrarca szonett és Rákóczi-induló (DÁNIEL Ernő). Jegyek Koncerinél.

*

MAGYAR GÁBOR CSELLÓEST 26-án, kedden. Z. este 8. Jegyek tel.: 339-531.

*

HARMÓNIA

Jegyárusítások: Mária Valéria-utca 12. Tel.: 184-501 és Rákóczi-út 36, (Szöv. Bolt). Tel.: 226-437.

MŰVÉSZEK ZENÉS VÍDÁM ESTJE 31-én. M. Műv. Háza, ½8. **NÉPDALOK:** NAGY Izabella, VÖRÖS Sári, CSELÉNYI, SÁRAY és cigányzenekara, KABÓK (köszönt.) **TÁNCZENE:** (chanson) NAGYKOVÁCSY Ilona, PETHES (paródiák), HOLÉCZY együttes, **RÁDIÓ ZENEKAR, LOSONCZY** vez. **RÁTONYI** konferál. **OPERETT:** Lehár: Szép a világ (dióhéjban), OSVÁTH, SÁRDY, MARSOVSZKY (beszélő), MALECZKY (rendez).

Ferrara vezényel

FILH. TÁRS. RENDKÍV. hangversenyén jún. 1-én, M. Műv. Háza, ½8. Műsoron: ROSSINI, MUSSORGSKY, MARTUCCI, (bemutató) STRAUSS R., DVORÁK művek.

*

KREUTZBERG-táncest ELMARAD.

— **Rádiók** szakszerű javítása és különlegességek nagy választéka *Sternberg* hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

Rosita Serrano június 2. és 4.

Vigadó, 8. **KÜLÖNBÖZŐ MŰSOR.** Jegy Rózsa völgyinél.

Vízállás

A *Duna* Komárom és Baja között apad, máshol árad, Esztergomig közepes, lejjebb magas vízállású. *A Duna szombati vízállása:* Schärding 506, Aschach 378, Struden 680, Krems 514, Bécs 500, Pozsony 351, Komárom 454, Budapest 428, holnap 432, Paks 364, Baja 498, Mohács 522, Bezdán 542, Gombos 543, Palánka 486, Újvidék 506. — A *Rába* Szentgotthárdnál mínusz 6. — A *Dráva* Varasdnál 250, Barcsnál 99, Drávaszabolcsnál 185, Eszéknél 288. — A *Tisza* Vásárosnamény és Tiszafüred között és Szegednél apad, máshol árad. Záhonyig közepes, lejjebb magas vízállású. *A Tisza szombati vízállása:* Visk 190, Tekeháza 202, Tiszaújlak 142, Vásárosnamény 238, Tokaj 547, Tiszafüred 596, Szolnok 646, Csongrád 643, Szeged 707, holnap 703, Zenta 698, Titel 586. — A *Szamos* Désnél 82, Szatmárnémetinél 110. — A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 444. — A *Sajó* Bánrévénél 136. — A *Hernád* Hidasnémetinél 57. — A *Berettyó* Margittánál 145. — A *Körösök* Csucsánál 107, Nagyváradnál mínusz 42, Békésnél 448, Gyománál 560. — A *Maros* Marosvásárhelynél mínusz 8, Makónál 346. — A *Balaton* Siófoknál 115. — A *Velencei-tó* Agárdnál 161.

— **Államsorsjegyet** még ma vegyen vagy rendeljen Török bankházában (Szervita tér 3.). Egész 3 P, fél 1.50, az összeg beküldése ellenében. Főnyeremény 40.000 pengő.

Fábry Zoltán

Nagy sikerrel mutatták be a pécsi Nemzeti Színházban *Madách* Imre remekművét, „Az ember tragédiája"-t pénteken este. Az előadásra a Nemzeti Színház kölcsönadta hatalmas díszleteit és jelmezeinek egyrészét, úgyhogy a *Fábry* Zoltán rendezésében színrekerülő Tragédia a pesti kiállítás gazdagságában került a közönség elé. Az előadás színvonala méltó volt a kerethez. A Nemzeti Színház fiatal színésze, *Szabó* Sándor játszotta Ádámot, *Éva* pedig sok tehetséggel a pécsi társulat drámai hősnője, *Fábián* Eszter alakította. Mind az előadásnak, mind pedig a két főszereplőnek sokat tapsolt a hálás pécsi közönség.

Függetlenség
1943. jan. 17

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó r

Budapest, V.,

Czuczor Árpád és Pap Mihályné a Fehérneműipari NV-nél tett látogatásunk alkalmával megállapították, hogy az anyagok szélei ebben az üzemben veszendőbe mennek, de a Férfiruhaipari NV ezeket nagyszerüen fel tudja használni, megtakarítva a danubiaszalagot. 312 ezer forint megtakarítást jelent ez az ujítás.

Hogy az anyagtakarékossági mozgalom a minőség javításával, ne pedig a minőség rosszabbodásával párosodjék, hogy a vásárló dolgozók ne olyan kész ruhát kapjanak, amely kevesebb anyagot tartalmaz — arról a társadalmi ellenőrzés gondoskodik. Jó példát nyujt itt az Egyenruhaipari NV, ahol 450 dolgozó vállata a társadalmi ellenőrzést. A Férfiruhaipari NV-nél pedig az egyik „szalag" ellenőrzi a másik munkáját.

Hullámzás az egyéni versenyzők számában

A pártszervezetek a legtöbb üzemben igen komoly és jó munkát fejtettek ki a verseny szervezésével kapcsolatban. A Fehérneműipari NV-nél a pártszervezet kezdeményezte és politikai nevelőmunkával segítette, az üzemi bizottság és a vállalatvezetőség szervezte és támogatta a mindjobban szélesedő anyagtakarékossági mozgalmat, az önköltségcsökkentési és minőségjavító komplex-brigádok felállítását. De vannak komoly hiányosságok is.

A ruházati ipari üzemeknél a munkapadokig felbontották a tervet. De az a tény, hogy a Nőiruhaipari NV-nél, az Egyenruhaipari NV-nél, a Férfiruhaipari NV-nél és még jónéhány gyárban a dolgozóknak csak egy része vezeti a tervkönyvét — azt mutatja, hogy ezen a területen nem volt megfelelő a politikai felvilágositó munka. Ugyanez állapitható meg sokhelyütt a szervezéssel kapcsolatban. A Nőiruhaipari NV-nél a brigádok száma emelkedik, az egyéni versenyzők száma csökken. A Fehérneműipari NV-nél pedig erősen hullámzik a számuk. Ez azt mutatja, hogy

ezekben az üzemekben a pártvezetőség, illetve az ÜB is, a vállalatvezetőség nem tudatosította a dolgozókban, hogy a verseny a szocialista

akkor —, kuláknál szolgáltam fizetés nélkül „élelemért". Sirtunk, mi lesz most, nem tudjuk eltemetni anyámat. A város adott egy ócska deszkakoporsót, de az egyház csak a gazdagoknak tartogatta a „mennyei üdvösséget".

Nem akart ingyen temetni.

Az én édesanyámat nem jött el a házhoz kikérni és mi, szegény félrevezetettek, azt hittük, hogy anyám, ha pap nélkül temetik, a pokolra jut. Nagyanyám, aki már akkor az ötödik gyermekét temette — a munkanélküliség és a nyomor vitte el őket — azt a tanácsot adta, menjek el a „nagyságos úrhoz", — mert igy kellett szólítani *Jászberényben dr. Kele István pápai prelátust.* — Én, a 13 éves kislány elmentem hozzá, hogy jöjjön el anyámhoz és kérje ki, mint ahogyan az illik. Zokogásomra ő a kezét csókra nyujtotta és igy nyugtatott meg: *„fiam, ez csak formaság"* — és papot nem küldött.

Igen erről beszéltem, és beszélek a gyermekeimnek. Megfogadom, akárhogyan agitálnak is az egyház szervezett erői az iskolákban s ha jön is sírva kislányom, hogy sérelmek érik az iskolában,

én is felveszem a harcot ellenük,

s tudom felveszik velem együtt a többi öntudatos dolgozó anyák is. Az iskola a miénk, s nem a Vatikán feketelelkü összeesküvőié.

Elvtársak! Révai elvtárs cikke után még világosabban és tisztábban látom ezt a kérdést. Nem engedhetjük, hogy gyermekeinket ellenünk uszitsák, a Párt ellen, népünk boldog jövője ellen. Nekünk kommunistáknak és különösen a dolgozó anyáknak mindenütt hirdetnünk kell, hogy

gyermekeink részére békét, jövőt és szabadságot még itt a földön akarunk.

Ehhez szükséges, hogy mi dolgozók sorakozzunk fel Rákosi elvtárs mellé és azt a politikát, amit a Párt folytat, tántoríthatatlanul végrehajtsuk, hogy megszabadulva a belső ellenségtől, békében épithessük a jövőt.

Béres Gyuláné,
a Varrócérnagyár dolgozója.
III., Lajos-utca 59.

mennyi funkcionáriusát azokért a hibákért, amelyek a termelékenység egyenlőtlenségében mutatkoznak meg. Nem ellenőrizték a tervek végrehajtását, nem tudatositották a dolgozókban a tervfelbontás szükségességét, hanem kizárólag állami feladatnak tekintették azt. Üzemeinkben számos helyen elharapódzott a bércsalás, a normalazítás, meglazult az egyéni felelősség. A Párt minderre felhivta a szakszervezet figyelmét, ennek ellenére ezekkel a kérdésekkel nem, vagy csak felületesen foglalkoztak.

Mindez az ellenség, a jobboldali szociáldemokraták malmára hajtotta a vizet, akik kihasználták a rést, új frontot nyitottak népi demokráciánk ellen: a tömeges bér- és normacsalás frontját. Az imperialisták aljas ügynökei, beleértve a klerikális reakciót is, és a volt horthysta tiszteket, üzemeinkben megbújva, aljas bérdemagógiát indítottak a dolgozók között. Ezek ellen mi, szakszervezeti funkcionáriusok — mondotta — opportunista módon nem léptünk fel kellőképpen. Ha tudomásunkra jutottak normalazítások vagy bércsalások, azzal hárítottuk el magunktól, hogy ez az üzemi vezetőség dolga, törődjenek ők vele. Például Molnár Géza, a X. kerületi titkárság egyik munkatársa, a Remix-gyárban leleplezett öt bércsaló védelmére kelt, nem akarta engedni elbocsátásukat, sőt a bérosztály utasításának ellenére — szakszervezeti funkciójával visszaélve — a vállalatvezetőt akarta rákényszeriteni, hogy a hamis elszámolásnak az 50 százalékát fizesse ki. Molnárt állásából azonnal felfüggesztettük, fegyelmi ügye folyik.

A Roessemann és Harmatta egyik műhelybizottsági titkára, Medgyesi, olymódon követett el bércsalást, hogy munkaidő alatt végezte szakszervezeti munkáját, a termelésben hetenkint csak egy pár órát vett részt, átlagos teljesítménye mégis 400—500 százalékos volt. Medgyesiről kiderült, hogy üzemében még 53 bércsalót támogatott, akik közül 17-et a kerületi pártszervezet segítségével a III. kerület szakszervezeti megbizottja már leleplezett.

Szabó elvtárs hangsúlyozta: nem tűrhető tovább, hogy bármilyen funkcionárius lazán, vagy felületesen lássa

intások eredményeit és munkájuk hiányosságait ismertette. Az őszi csúcsforgalom zavartalan lebonyolításához ki kell küszöbölni a még fennálló hiányosságokat, felszámolni a bércsalásokat, megjavitani a munkafegyelmet. A vasutas szakszervezeti funkcionáriusok feladata, hogy a Párt vezetésével és segítségével szívós, egy pillanatra sem lanyhuló felvilágositó munkát folytassanak a bércsalók ellen.

Az *Élelmezési Ipari Dolgozók Szakszervezetének* összvezetőségi ülése határozatban mondta ki, hogy a szakszervezet központi vezetőségének mozgósitania kell a dolgozókat a termelés további feladatai végrehajtására, a Párt Központi Vezetősége által megjelölt hibák kiküszöbölésére.

A *Nyomdaipari Dolgozók Szakszervezete* központi vezetőségi ülésén *Terényi* László elvtárs, főtitkárhelyettes hangsúlyozta, hogy a nyomdaiparban különös súlyt kell helyezni a tervezési munka megjavitására, a tervfegyelem szigorú betartására.

A *Kereskedelmi- és Pénzügyi Dolgozók Szakszervezete* értekezletén *Molnár* Ferenc szakszervezeti titkár ismertette Gerő elvtárs beszédét, majd a kereskedelem területén mutatkozó visszaélésekről, a helyenként észlelt munkafegyelem-lazulásról beszélt és hangsúlyozta: minden támogatást meg kell adni, hogy a belkereskedelem maradéktalanul végrehajthassa a miniszteranács határozatait a várható nagy termeléssel kapcsolatban.

Párosverseny-szerződést kötött a MÁVAG és a Láng-gépgyár

Aláirták a MAVAG és Láng-gépgyár közötti párosversenyszerződést. A versenyszerződésben a két üzem dolgozói vállalták, hogy 100 százalékos tervszerüség mellett december 10-re befejezik ezévi tervüket, a selejtet 20, az önköltséget pedig legalább 4 százalékkal csökkentik. Vállalták azt is, hogy egymás anyagellátását jól megszervezett munkával biztositják. December 31-ig mindkét üzemben 40 százalékkal emelik a sztahánovisták számát, s mindkét üzemben megszervezik a Vorosin-mozgalmat.

LILIOMFI

(SZIGLIGETI-FELÚJÍTÁS A MADÁCH SZÍNHÁZBAN)

A Horthy-Magyarország hivatalos irodalomtörténészei csak a lebecsülés, a fitymálás hagjait találták meg, ha a *magyar népszínmű* megteremtőjéről, Szigligeti Edéről kellett írni. „Ügyeskedéséről" beszéltek: „teremtő fantáziája, igazi költői lendülete nincs", írja róla Pintér Jenő és azok, akik ugyanakkor égig magasztalták az úri osztály szükségleteinek jegyében fogant fércműveket, az árvalányhajas, tulipántosládás „népszínműveket", — éppen azokat, amelyek hazugságaikkal, a néptől idegen álromantikájukkal letértek arról az útról, amelyen az első lépéseket Szigligeti tette meg.

A Madách Színház felújítása nem ezt a képet mutatja. Ellenkezőleg: azt mutatja, hogy Szigligetinek van mondanivalója, van társadalmi mondanivalója is és olyan ábrázolási képességgel bír, amely ezeket a mondanivalókat érdekesen, fordulatosan közelhozza a nézőkhöz.

A társadalmi talajt kell elsősorban ismernünk, amelyből munkássága kisarjadt, ha szerepét meg akarjuk érteni. A mult század harmincas-negyvenes éveiben a magyar színjátszás megteremtése egyik kulcskérdése volt az irodalmi életnek: a nyelv fejlesztésének, a néphez való közeledésnek, társadalmi mondanivalók kifejezésének egyik fontos eszköze. Színésznek ment Petőfi, színészként kezdte pályáját Arany János. Szigligeti a biztosított polgári életkörülményeket hagyta oda, hogy színészi és később írói tevékenységének élhessen.

Nem a népből származott, mint Petőfi vagy Arany, de írói tevékenységében korán a nép mellé állott. Művein átüt a nép szeretete. Soha dolgozó parasztot, haladó embert nem tesz nevetségessé, nem ábrázol aljasnak, becstelennek; annál inkább az urakat, kupeceket, szolgabírókat, nemeseket. Nem véletlen, hogy első népszínműve (egyben a legelső magyar népszínmű) a János vitézzel s a Toldival egy légkörben és egy időben keletkezett.

Szigligeti nem harcos író. Gyakran ingadozást mutat a társadalmi, politikai mondanivaló következetes kifejezésében. Gyakran nem tudja megállni, hogy ellenszenvesnek, ellenségesnek rajzolt alakja jellemébe ne vegyítsen egy-egy kedélyes, kedves vonást.

Legtermékenyebb színműírónk: több mint száz színművet írt, s így érthető az is, hogy műveinek többsége kevésbbé sikerült. *Polgári* színműíró, a polgári színműírás sokféle társadalomszemléleti korlátjával, művészi gyengeségekkel, de a *feudális* szellemmel telitett magyar életben több művével is a *haladást* képviseli, a dolgozó ember igazságának képviselője az elnyomókkal és ingyenélőkkel szemben.

Ezzel a tulajdonságával rászolgált az úri irodalomtörténészek „megtisztelő megvetésére" és rászolgált arra is, hogy a magyar dolgozók (anélkül, hogy fogyatékosságai előtt szemüket behunynák) új, helyes megvilágításban ismerjék meg munkásságát.

★

A *„Liliomfi"* egyszerű történet, egyszerű bonyodalmakkal. Két fiatal pár szembeszegül apáival, akik lélektelen árucikk módjára anyagi érdekeik szerint erőszakkal akarják őket „kiházasítani".

De a fiatalok és öregek ellentéte mögött mély társadalmi, világfelfogásbeli ellentétek lappanganak, majd törnek felszínre.

Kik ezek az öregek? *Szilvay*, a rendi előítéletek korlátai között élő öntelt nyárspolgár, aki a családi vagyon együttartásáért látatlanban akarja neveltlányát unokaöccséhez kényszeríteni. (A darabban persze kiderül, hogy a két fiatal már rég szereti egymást, de másért és másképp, mint ahogy az öreg professzor szeretné.) *Kányay*, a kapzsi, csaló, öreg kocsmáros, aki vendéglőjének rossz üzletmenetét akarja megjoltozni azzal, hogy leányát a gazdag fogadós fiához adja. *Schwartz*, az öreg sváb uzsorás, aki a vagyon pöffeszkedő magaslatáról néz le az alatta állókra.

És kik a fiatalok? Mindenekelőtt: *egy más, szabadabb világ képviselői.* Ki akarnak törni a mult ostoba előítéleteinek karámjából; a vagyon és az apai diktátum „jogaival" a szabad választás emberi jogát szegezik szembe. De vajjon csak erről van-e szó? Nem, ennél sokkal többről! Abban, hogy a vendéglős lánya Gyurihoz, a pincérhez vonzódik, aki a ranglétra „alacsonyabb" fokán áll, — abban, hogy Szilvay unokaöccse, Liliomfi (csak úgy, mint maga Szigligeti) otthagyja a biztosított életet, hogy „Thália papja", a magyar színészet úttörő harcosa lehessen — abban, hogy Mariska, a professzor nevelt lánya a megaranyozott rabság helyett szerelmével a szegény, de szabad életet választja: mindebben az ellentétben két világ szembenállása fejeződik ki. És diadalra jut számtalan, a maradiakat kicsúfoló bonyodalmon keresztül — a másik, az új.

A mondanivalót Szigligeti a népi humor zamatos nyelvén, a vígjáték mulattatva-tanító fordulatainak biztos kezelésével adja értésünkre. Mondanivalójának tudatosságát méri, hogy humora sohasem a cselekménytől elszakadt, öncélú mulattatás: a nevetés elválaszthatatlanul egybeforr a társadalmi mondanivalóval, egyenesen abból nő ki. Gyakran csípős derüje: a társadalmi állásfoglalás kihangsúlyozásának, aláhúzásának eszköze, s mindez természetes következménye tudatosan *realista* ábrázolásmódjának.

★

Helyes, követésre méltó cselekedet volt a Madách Színház részéről a „Liliomfi" színrehozatala. Ismét jó példa arra, hogyan használhatjuk fel régi irodalmunk értékeit a dolgozók szórakoztatva-nevelésére. A maga módján élesen leplezi le az önkényeskedő reakció szellemét, társadalmi és családi antidemokratizmusát. Kötetlen, szabad, csapongó, de sohasem ízléstelen humorával csufondáros fintort vág a letűnt rendszer figurái felé.

A színház mindent megtett, hogy Szigligeti darabját méltó módon tárja a nézők elé. A nézők pedig megértették ezt és hálásak voltak érte. Felszabadult, vidám derű töltötte meg a színpadot és a nézőteret egyaránt. A színészek boldog játékossággal keltették életre Szigligeti alakjait és a nézők velük együtt élték a darab minden mozzanatát.

A szereplők közül *Dayka* Margitot kell elsőnek kiemelnünk (Camilla), aki valami ellenállhatatlan humorral élezte ki az előítéletekbe belecsontosodott képmutató-szentimentális vénkisasszony minden jellemvonását, anélkül, hogy a valóságot sértő túlzásokba esett volna. Egy-egy mozdulatára a nevetés hullámzó vihara söpört végig a nézőtéren.

Ladányi Ferenc (az unokaöccs) a darabban nemcsak a szeretetreméltó és bátor, jogaiért síkraszálló fiatalembert keltette életre, hanem az új szellem harcos hordozóját is, akit személyes céljának elérése nem állít meg útján, hanem ellenkezőleg: új erővel, lendülettel tölt meg. A darab szerint Liliomfin kívül (ez a darab bonyodalmainak egyik főforrása) egy odavetődött grófot, majd a fiatal Schwartzot, végül pedig pincért kell játszania és ezt a bőven áradó humornak és alakítókészségnek olyan gazdagságával valósította meg, ami új oldalairól mutatja be ezt a kitűnő fiatal művészt.

Pécsi Sándor kimagaslóan jól formálja meg Szellemfi, a vén ripacs vándorszínész alakját. Kicsit iszákos, pénzsóvár, nem valami erős jellem, de mégis tisztán érezzük: rajongva szereti mesterségét és hűségesen ragaszkodik barátjához, akiért mindenre kész. Sok negatív tulajdonsága mellett is pozitív alakja a darabnak s ezt Pécsi színes, bővérű játéka kitűnően érzékelteti.

Kemény László Szilvay professzort, ezt az öntelt, pöffeszkedő, végtelenül korlátolt, nagyhangú, de ugyanakkor gyáva filisztert játssza, rendkívül alapos, gondos kidolgozásban. A kasztgőg és jellemének gyatrasága szinte minden hangjából, minden mozdulatából árad.

Tolnay Klári (Mariska) kedvesen, meggyőzően, finoman alakítja a szerelmes fiatal leányt, játékából olykor szinte lángol a lázadás, a zsarnok nevelőatya felé. Néha azonban mintha nem élne elég mélyen a szerepében, mintegy felülről játszik.

Gyurkovics Zsuzsa (Erzsi, a fogadós lánya) alakítása átgondolt, kidolgozott. Üde, naiv jelensége a színpadnak. Néhol még kis bizonytalanságot árul el játéka, ez azonban a további előadások során lecsiszolódhat.

Lehotay Árpád a kapzsi vén korcsmáros jellemét jól adja vissza. Itt-ott mégis kissé túljátssza a szerepét, nagyobb súlyt fektet a figura *külső* vonásokkal való visszaadására, mint szükséges lenne; ezért van, hogy egyes pillanatokban a régi népszínműszerepekre emlékeztet.

A kisebb szerepekben elsősorban *Jákó* Pált kell megdicsérnünk Schwartz, a gazdag pesti fogadós meggyőzően ellenszenves alakításáért. De nem maradnak mögötte *Darvas* Iván (a szerelmes pincér) és *Rozsos* István (a fiatal Schwartz) sem.

Görög Ilona, *Vidor* Ferike és *Bakay* Lajos kis szerepükben eredményesen járultak hozzá a nagy sikerhez.

Külön kell beszélnünk a színház munkájáról. Mindenekelőtt Mészöly Dezső tehetséges, a darab szellemét mindenben híven követő átdolgozásáról, amely a harmadik felvonást befejező fináléban éri el tetőpontját. Horvai István és Pártos Géza rendezése, Fábry Zoltán díszletei, Nagyajtai Teréz jelmezei nemcsak egyszerűen a kor hangulatát adják vissza: élesen aláhúzzák a darab egész hangulatát, a szereplők jellemét, kiélezik a csattanókat, elmélyítik a szerző csufondáros humorát és sok helyen egyszerű, szívhezszóló kedvességét. Mindennek jelentős része volt abban a nagyszerűen kialakult összhatásban, amely ezt a felújítást nézők és szereplők közös, örömteli élményévé teszi.

Farkas Sándor

Liliomfi

Szabad Nép. 1950. jún. 10.

Darvas József a vallás- és közoktatásügyi minisztérium feladatairól a Központi Vezetőség határozata után

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége határozatával foglalkozott *Darvas* József vallás- és közoktatásügyi miniszter kedden a minisztérium dolgozói előtt mondott beszédében. Azokról a nagyjelentőségű feladatokról beszélt, amelyek a minisztérium apparátusára és minden dolgozójára várnak.

— A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata — kezdte — kemény kritikát mond a minisztérium eddigi munkájáról, a VKM egyes vezetőinek tevékenységéről, s felfedi nevelésügyünk súlyos hiányosságait. Lerántja a leplet arról a kártevő munkáról is, amelyet befurakodott ellenséges elemek követtek el köznevelésünk előrehaladása ellen. A Pártnak ez a határozata komoly fordulatot jelent nevelésügyünkben, s nekünk, a köznevelés ügyét irányító minisztérium dolgozóinak nagy segítséget jelent munkánk jobb végzéséhez. Nagy segítséget jelent, mert megmutatja munkánk hibáit, hiányosságait, mert segít ártalmatlanná tenni azokat, akik akadályozták, szabotálták a munkát. Nagy segítséget jelent azért is, mert a kritikán túl megmutatja a hibák kiküszöbölésének az útját is. Az, aki valóban szívén viseli köznevelésünk ügyét — legyen akár párttag, akár pártonkívüli —, csak köszönettel fordulhat a Párt felé ezért az iránymutató, nagy segítséget jelentő határozatért.

A miniszter ezután felsorolta a nevelésügy területén eddig elért számottevő eredményeket, majd így folytatta:

— Mindezeket az eredményeket elsősorban a Párt helyes politikájának köszönhetjük, s annak, hogy pedagógusaink túlnyomó része ma már szívvel-lélekkel a szocializmus építésének az ügye mellett áll.

S köszönhetjük természetesen annak is, hogy dolgozó népünk megértve a Párt iránymutatását, komoly áldozatokat hozott és hoz köznevelésügyünk haladása érdekében.

— Mindezek az eredmények azonban nem fedhetik el azt a letagadhatatlan tényt, hogy köznevelésünk fejlődése lényegesen elmaradt attól a fejlődéstől, amelyet népi demokráciánk akár politikai, akár gazdasági téren elért.

— Az ellenség befurakodott a kultuszminisztériumba, a vele kapcsolatos intézményekbe és kártevő munkájával elsősorban az iskolák és egyetemek szociális összetételét igyekezett rontani. Megakadályozni a munkás- és dolgozó paraszt tanulók bejutását, vagy ha ezt nem lehet, akadályozni az előrehaladásukat: mindezt sokszor igen tetszetős jelszavak mögött tette, oktatási, nevelési színvonal követelményeket és hasonlókat emlegetve. Az ellenség kártevő munkáját megkönnyítette az a laza, bürokratikus, sőt sokszor anarchikus ügyvezetés, amely a kultuszminisztérium munkájára általában jellemző volt. Ilyen körülmények között a köznevelés területén működő reakciós erők — elsősorban a klerikális reakció — bátorsága és tevékenysége megnőtt nevelésügyünk szerveiben, a minisztériumtól le az egyetemekig, iskolákig.

Darvas József ezután arról beszélt, hogy a Párt kritikájának komoly következményei kell hogy legyenek mind személyi, mind egyéb területen. Azok, akiket most eltávolítottak a minisztériumból, elsősorban felelősek a hibákért és mulasztásokért.

— Szükséges operáció volt ez — folytatta —, amelyet köznevelésünk érdekében meg kellett tenni.

Ezek a személyi változások nemcsak általában a köznevelés ügyének használnak, hanem megkönnyítik a minisztérium minden dolgozójának munkáját.

— A minisztérium minden dolgozójának ettől a naptól, ettől az órától csak azzal szabad, azzal kell törődnie — hangsúlyozta a miniszter —, hogy kijavítsuk a hibákat és eltüntessük a mulasztások okozta nehézségeket. Ehhez természetesen elengedhetetlen az önkritikai számvetés, de ennek eredménye is csak egy lehet: az elkövetett hibákból meg kell állapítanunk, hogy mit és hogyan kell jobban csinálnunk!

— Azonnal hozzá kell látnunk a munkához, mert már a közeli napokban is nagy feladatok állnak előttünk!

A Párt kritikája alapján javítanunk kell mindenekelőtt a minisztérium bürokratikus és anarchikus munkamódszerén, operatív szervvé kell tenni a minisztériumot.

A továbbiakban a főbb szervezeti tennivalókról, átrendezésekről beszélt.

— Természetes dolog, hogy még bizonyos szervezeti kérdések rendezése sem old meg mindent. A helyes szervezeti forma feltétele a jó munkának, de nem egyetlen feltétele. Belső munkamódszereinken is javítanunk, változtatnunk kell. Véget kell vetni annak az itt kialakult szellemnek, hogy volt főnt egynéhány emberből álló „agytröszt", amely tudója volt mindennek. A beosztottak legtöbbször úgy dolgoztak, hogy nem látták világosan, hogy az ő munkájuk hogyan is illeszkedik bele a minisztérium egységes munkájába. Így természetesen nincs egyéni felelősség, de van annál nagyobb aktatologatás és bürokrácia.

— Ide tartozik az is, hogy *küzdenünk kell a minisztériumban kialakult úgynevezett „pedagógiai fetisizmus" ellen.* A pedagógia nem független társadalmunk, politikánk és gazdasági fejlődésünk általános kérdéseitől.

Aki el akarja szakítani a mindennapi gyakorlattól, aki „fetisizál", aki ködösít, az azért teszi azt, hogy kártékony burzsoá elméleteket csempésszen be a köd leple alatt.

A minisztérium minden dolgozójának kötelessége, hogy a pedagógia szakmai kérdéseiben is állandóan fejlessze magát, megismerve mindenekelőtt a szovjet nevelésügy nagyszerű eredményeit. Emellett azonban az is kötelessége, hogy munkájában állandóan szocialista építésünk mindennapi gyakorlati kérdéseihez igazodjék. *Pedagógiai fetisizmus helyett a marxista-leninista elmélet s gyakorlat szoros egységének a megteremtését kell munkánk fő irányvonalába állítanunk.*

Végül a jövőévi beiskolázás jó előkészítéséről, a tanulóifjúság szociális összetételének megjavításáról beszélt a miniszter.

— *Iskoláinkban, egyetemeinken, köznevelésünk minden területén fokoznunk kell a harcot a klerikalizmus, a sovinizmus és a reakció minden megnyilvánulása ellen.* A Párt határozata ezen a téren is világosan megszabja az irányt. Rajtunk mulik, hogy a határozatot valóra váltsuk.

— Ebben segít bennünket, irányt mutat a számunkra, a Párt és népünk bölcs vezetője, *Rákosi* Mátyás. Előhaladásunkban olyan gazdag erőforrásokra támaszkodhatunk, mint a Szovjetunió nevelésügyének nagyszerű eredményei.

Mögöttünk van a népi demokráciához hű pedagógus-tábor

s nem utolsósorban bennünk is megvan a szilárd elhatározás, hogy a hibákon okulva, az ellenség mesterkedéseire éberen ügyelve, maradéktalanul elvégezzük feladatainkat — fejezte be beszédét Darvas József.

Az árleszállítást követő hónap eredményei a Szovjetunióban

Az árleszállítás óta eltelt hónap eredményeiről számol be a szovjet állami kereskedelmi és közélelmezési dolgozók szakszervezetének központi bizottsága. *Márciusban az üzletek átlagos napi bevétele — a csökkentett árak ellenére — jelentékenyen túlhaladta a februárit.* Az *Orosz Szövetséges Szocialista Köztársaság* városaiban például naponta másfélszer annyi húst, másfélszerannyi zsírt, kétszerannyi felvágottat és kolbászfélét adtak el, mint februárban. Az eladott gramofonok száma *négyszeresére*, az eladott rádiókészülékeké *háromszorosára* emelkedett, míg kerékpárból *kilencszerannyit* adtak el márciusban, mint az előző hónapban.

Bikov elvtárs percenként 1560 méterre javította a fémgyorsvágás csúcseredményét

Pavel *Bikov*, az ismert szovjet sztahánovista, akit a legutóbbi választásokon a Szovjetunió Legfelső Tanácsának tagjává választottak, új termelési rekordot állított fel. Bikov a Krasznij Proletarij gyárban készült új esztergagépen dolgozik és percenként 1560 m-es fémvágási sebességet ért el. Harmincegyszer gyorsabban dolgozik, mint az átlagesztergályos. Bikov korábbi csúcseredménye 1250 m volt percenként. A gyorsvágás a leningrádi Bortkjevics kezdeményezése nyomán a Szovjetunióban két esztendő alatt erősen elterjedt. Ma csupán a szerszámgép- és szerszámkészítő iparban több mint 3000 gyorsesztergályos működik.

Elutazott a kínai és a koreai kormányküldöttség

A felszabadulás ünnepségein résztvett kínai és koreai kormányküldöttségek hétfőn reggel elutaztak Budapestről. A vendégek búcsúztatására a budaörsi repülőtéren megjelentek: *Kállai* Gyula elvtárs külügyminiszter, *Nagy* Dániel, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának alelnöke, *Szabó* Piroska elvtársnő, az Elnöki Tanács titkára, *Berei* Andor elvtárs és *Boldizsár* Iván külügyi államtitkárok, *Szmirnov* szovjet nagykövetségi tanácsos és a népi demokratikus országok követségének képviselői, *Harustyák* József elvtárs, a Szakszervezeti Tanács elnöke, *Mihályfi* Ernő, a Kultúrkapcsolatok Intézetének elnöke, a honvédség képviselői, a tömegszervezetek küldöttségei és *Illés* Béla elvtárs, Kossuth-díjas író.

A repülőtéren a honvédség díszszázada sorakozott fel, a zenekar a magyar himnuszt játszotta, majd Kállai elvtárs búcsúzott a vendégektől.

— Engedjék meg — mondotta —, hogy a Magyar Népköztársaság kormánya és az egész magyar nép nevében forró köszönetet mondjak önöknek, hogy résztvettek legnagyobb nemzeti ünnepünkön. *A kínai és a koreai kormánydelegáció jelenléte is megmutatta a békefront erejét és egységét.* Kérjük önöket, hogy mindazt, amit hazánkban láttak, tapasztaltak, vigyék hírül népeiknek,

számoljanak be odahaza a magyar nép törhetetlen hűségéről és szeretetéről a nagy Szovjetunió iránt, számoljanak be a magyar népi demokrácia építő munkájáról.

Mi a búcsú pillanatában őszinte szívből kívánjuk önöknek, hogy a demokrácia és a szocializmus építésében ugyanolyan sikereket érjenek el, mint azokban a dicső harcokban, amelyekben kivívták szabadságukat és függetlenségüket.

A külügyminiszter beszédére a kínai kormányküldöttség nevében Pien-Csang-Vu elvtárs altábornagy válaszolt:

— Amikor tíz nappal ezelőtt ide-érkeztünk — mondotta —, elhoztuk magunkkal a kínai nép mélységes barátságát és szeretetét a magyar nép iránt. Amikor most hazatérünk, hazavisszük magunkkal a magyar nép mélységes barátságát és szeretetét a kínai nép iránt. Ittartózkodásunk alatt láttuk, hogy a magyar nép, a Párt és vezetője, Rákosi elvtárs irányításával milyen lendülettel és lelkesedéssel vesz részt az újjáépítés munkájában. Láttuk, milyen sikeresen fejezték be a hároméves tervet és megkezdték az ötéves terv megvalósítását.

Láttuk azt is, hogy a magyar nép milyen szeretettel viseltetik a kínai nép iránt és meggyőződtünk róla, hogy Magyarország erős bástya a Szovjetunió vezette béketáborban.

Mindarról, amit itt láttunk és tapasztaltunk, beszámolunk majd a kínai népnek. Meggyőződésünk, hogy a kínai és a magyar nép testvéri barátsága a jövőben még szorosabbá válik. Őszinte köszönetet mondok azért a meleg fogadtatásért, amelyben bennünket a magyar nép részesített. Éljen a kínai és a magyar nép barátsága!

Li-Ben-Nam elvtárs koreai egészségvédelmi miniszter a következőket mondotta:

— Amikor elhagyjuk az önök szép fővárosát, engedjék meg, hogy a Koreai Népköztársaság nevében megköszönjük azt a baráti, meleg fogadtatást, amelyben bennünket itt tartózkodásunk alatt részesítettek. Tanúi voltunk azoknak a hatalmas sikereknek, amelyeket a magyar nép a fasisztáktól rombadöntött ország újjáépítésében elért.

Ezeket a sikereket a magyar nép a Magyar Dolgozók Pártja és bölcs vezére, Rákosi elvtárs vezetése alatt érte el.

Szívből kívánunk további sikereket. A koreai kormányküldöttség magyarországi látogatása még jobban elmélyíti népeink barátságát és ez még jobban megerősíti a hatalmas Szovjetunió vezette béketábort. Éljen a dicső magyar nép! Éljen a magyar nép és a koreai nép barátsága! Éljen a hatalmas Szovjetunió és bölcs vezetője, Sztálin!

A búcsúbeszédek után a honvédzenekar a kínai és koreai himnuszt játszotta, majd vendégeink beszálltak a repülőgépbe, amely visszaviszi őket hazájukba.

A költő 45. születésnapján

A JÓZSEF ATTILA-MÚZEUMBAN

1905 április 11-én született József Attila. Negyvenöt éves lenne, ha élne. Ha az évfordulón beszélni akarunk róla, csupán ismételhetjük mindazt, amit az év minden napján elmondunk, tapasztalunk: hogy József Attila *él:* a dolgozók millióinak lelkében, az egész népben.

Tizenkét éve múlott, hogy az úri Magyarország Horthy-rendszere egy ködös decemberi napon a vonat kerekei alá kergette József Attilát. Ma József Attila-múzeum hirdeti költészetének nagyságát, egy fedél alatt a szabadság másik lánglelkű dalnokának, Petőfinek a múzeumával. A születésnapi évforduló alkalmából meglátogattuk a Bajza-utcai József Attila-múzeumot. A tárlókban ott sorakozik a költő életének és műveinek valamennyi dokumentuma. Minden ereklye példaadó tanulság. Nyomon kíséri József Attila költői kibontakozását, s mindenekfölött feltárja szakadatlan, meg nem alkuvó harcát az új világért, a szocializmusért.

Példaadó tanulság. Ezt érzik mind a látogatók, akik hónapról-hónapra ezrével járják végig „megilletődve, de büszkeséggel, s a régi rossz ‚rend' iránti haraggal József Attila múzeumát" — mint ahogy J. S. öntődei munkás írja a múzeum emlékkönyvében. De erről szólnak sorra az emlékkönyv bejegyzései. „Neved éljen örökké, s legyen példakép — előttünk, kik küzdünk a szocializmusért" — mondják Földvári András sorai. „Nagyon szép ez a kis múzeum. Szinte belehasít az ember lelkébe József Attila egy-egy verse. Bárcsak ő is megérhette volna a mi szabadságunkat" — írja az emlékkönyvbe Pálinkás János. Megkapó, miként fonódik össze a látogatók tudatában Petőfi és József Attila alakja. Egy építőmunkás ezt írta az emlékkönyvbe: „Itt életrekel újra a két nagy proletárköltő élete. Az ő minden áldozatot vállaló életük példaként áll előttünk a szocializmus építésében."

Vannak, akik ismételten felkeresik a múzeumot: „Már többször ittjártam, de újra eljövök. Szörnyű, hogy ilyen nagy költőnek, mint József Attila, az urak bitangsága miatt a vonat kerekei alatt kellett elpusztulnia. Szelleme azonban él, örökké" — mondja Mihályi András, MAV pályamunkás bejegyzése. „Hálás vagyok a népi demokráciának, hogy megmutatta az igazságot, hogy tanulhatok József Attila életéből" — írja Szőke István élmunkás felesége. A kis Markovics Ágnes, IV. osztályos úttörő rajparancsnok szép zsinórírással így foglalja össze élményeit: „József Attila, amikor te meghaltál, akkor születtem én. De nekem már sokkal jobb, szebb az életem, s ezt részben neked is köszönhetjük, mert te is az elnyomottakért harcoltál".

Amit a költő 32. születésnapjára írt versében oly megragadó előrelátással írt meg, íme ma valósággá vált: „Én egész népemet fogom nem középiskolás fokon tanítani!"

A szovjet tapasztalatok felhasználásával

16 napról 9 napra csökkent a magyar olajkutak fúrási ideje

A TASZSZ Iroda jelenti Budapestről:

A magyar olajiparban szélesen elterjed a szovjet olajmunkások tapasztalatának tanulmányozása és alkalmazása.

Eddig a magyarországi fúrómunkálatokban a forgássebesség nem múlta felül a percenkénti 50—60 métert. A szovjet olajmunkások módszerének elsajátítására a volt MAORT részvénytársaság olajtelepein komplex-brigádot alakítottak, amely azonnal nagy eredményeket ért el. A forgássebesség ma már 100 méter percenként, ami egy olajkút fúrásának idejét 16 napról 9 napra csökkentette. Az új fúrási módszer alkalmazása 30 százalékkal fokozza a munka termelékenységét és az államnak millió forintokat takarít meg.

A lapok közlik, hogy a Magyar Népköztársaság minisztertanácsa jóváhagyta a MAORT részvénytársaság nevének Dunántúli Ásványolaj Mélyfúró és Termelő Nemzeti Vállalat névre való megváltoztatását.

Megkezdődött az Albán Munkapárt második országos értekezlete

Hétfőn megkezdődött *Tiranában* az *Albán Munkapárt* második országos értekezlete. Az értekezlet tiszteletbeli elnökségének tagjául választotta *Sztálin* elvtársat, a világ dolgozó népeinek nagy vezérét, valamint *Mao-Ce-Tung*, *Rákosi* Mátyás, Boleszlaw *Bierut*, Klement *Gottwald*, Vlko *Cservenkov*, Georghiu *Dej*, Palmiro *Togliatti*, Maurice *Thorez* és Dolores *Ibarruri* elvtársakat. Első napirendi pontként Enver *Hodzsa* elvtárs, a Párt főtitkára számolt be az ország bel- és külpolitikai helyzetéről.

HÍREK A NÉPI DEMOKRÁCIÁKBÓL

Kína

Rohamosan fejlődik Kína nehézipara

A *Kínai Népköztársaság* nagy súlyt helyez nehéziparának további kiépítésére. A *santungi* tartomány nehézipari üzemei 1950-re tervet dolgoztak ki, amelyben előirányozzák a szénbányák felszerelésének megjavítását és gondoskodnak a megfelelő biztonsági berendezésekről is. A terv szerint *a mult évhez képest az idén 57 százalékkal emelik a széntermelést,* ami nagyjelentőségű, mivel Santung látja el szénnel *Sanghájt, Nankingot* és *Közép-Kínát* egyéb városait. Az erőmű-telepeket is új gépekkel egészítik ki és alkalmassá teszik arra, hogy *45 százalékkal túlhaladják a tavalyi termelést. Az aranytermelést 44 százalékkal növelik.*

Santung nehéziparát a mult év elején indították meg újra. Már tavaly termelésének értéke 750.000 tonna gabona értékének felelt meg.

A FALVAK LAKOSSÁGA 2.2 MILLIÓ TONNÁVAL EMELTE A KORMÁNY GABONATERMELÉSI TERVÉT

A kínai parasztok a teljes lendülettel folyó vetési csatában versenyre kelnek egymással, hogy túlteljesítsék a kormány által kitűzött célokat. A verseny során *kiterjesztették a gyapot vetésterületét,* túlteljesítették a dohány, a mogyoró és a cukornád vetési előirányzatát is. *Országos viszonylatban*

a parasztság 2.2 millió tonnával emelte a központi kormány gabonatermelési tervét.

amely már eredetileg is az ország gabonatermelésének a tavalyihoz képest 5 millió tonnával való emelését irta elő.

UJ NEMZETKÖZI ADÁSOK A PEKINGI RÁDIÓBAN

A pekingi *Uj Kina* rádióállomás április 10-től *új nemzetközi szolgálatot indított.* Az adás keretében híreket és kommentárokat közvetítenek, *angol, japán, indonéziai, vietnami, sziámi és burmai nyelven.* A tengerentúli kínaiak számára négy különböző délkínai tájszólásban adnak híreket, kommentárokat és irodalmi műsorokat. Májusban a műsort *koreai, mongol és tibeti* nyelvű adásokkal egészítik ki.

Bulgária

A szállítási dolgozók kimagasló versenyeredményei

A bolgár szállítási dolgozók, újítók és élmunkások országos értekezletet tartottak. Dancso *Dimitrov* helyettes szállításügyi miniszter beszámolt az értekezleten a vasuti közlekedésben alkalmazott új munkamódszerekről.

A szovjet szállítási dolgozók példájára Bulgáriában is nagy méretekben fejlődik *a nagy tonnasúlyú szerelvények továbbításának mozgalma. Így február 21-től március 31-ig 1143 nagy tonnasúlyú szerelvény dolgozói*

205.000 tonna áru szállításával teljesítették túl a normát.

A gépészeknek csaknem a fele vett részt ebben a versenyben.

Az állami, vagy közületi vállalatok gépkocsivezetői *a kocsik élettartalmának meghosszabbításában és az üzemanyaggal való takarékosságban versenyeznek.* Kiemelkedő teljesítményt ért el ebben a versenyben Ivan *Janakiev* gépkocsivezető, *aki 112.000 kilométert futott kocsijával generáljavítás nélkül. Így több mint 800.000 léva javítási költséget takaritott meg és egyharmadára csökkentette a kilométerenkinti üzemköltséget.*

Farkas S

JÖVEDELMEZŐ ÁLLÁS

OSZTROVSZKIJ-BEMUTATÓ A NEMZETI SZÍNHÁZBAN

1856. A cári Oroszországban még érintetlen a jobbágyrendszer. A kezdetleges közigazgatás, a nép teljes kisemmizettsége melegágya a hivatalnokok durva önkényeskedésének, a dúsan burjánzó korrupciónak. De a változás már előreveti árnyékát. Egyre többen látják be a változás szükségességét, egyre többen vágyakoznak az emberi életforma után. Kis körök olvassák a haladó írók műveit, a cenzurát kijátszva haladó folyóiratok jelennek meg, mint Nyekrászov *„Szovremennyik"*-je (Kortárs), amely Osztrovszkij írásait is közli.

Ebben a korban játszódik Alekszandr Nyikolájevics *Osztrovszkij* színműve. Tulajdonképeni műfaja: szatirikus korrajz. Rajza annak a kornak, amely szinte korlátlan meggazdagodási lehetőséget kínál a korrupt államhivatalnokoknak, ha elég aljasok és elég szemérmetlenek. Az a kor ez, amelyben minden hivatali engedélynek ára van, ahol az ostoba talpnyalók karriert futnak be — és ahol megfojtják ezt, aki nem üvölt a farkasokkal. Lenin szavai szerint *„a mindenható, felelőtlen, megvesztegethető, nyers, tudatlan és semmittevő cári hivatalnokok"* paradicsoma ez a korszak.

A pénzéhes, magukat eladni kész hivatalnokok egész sora vonul fel Osztrovszkij darabjában. „A kereskedőkkel való kapcsolat", vagyis a lepénzeltetés lehetősége: ez a vágykép lebeg előttük szüntelenül. Mindegyik másfajta ember — de milyen ismerősek az úri Magyarország életéből nekünk is. *Visnyevszkij*, a „köztiszteletben álló" főhivatalnok — féltve őrzi „becsületét", de a kereskedők ajándékai, a sokszázrubeles „borravalók" kivülesnek a becsület határán. Pénzen vásárol magának fiatal feleséget, s hol pénzzel, hol erőszakkal akarja a „hitvesi kötelességek" teljesítésére bírni. Alárendeltje, *Juszov* főleg abban különbözik tőle, hogy — mérhetetlenül ostoba. Egy halom korlátoltság, egy halom banális, kegyes közhely, nagy halom korrupt aljasság — ezek azok a tulajdonságok, amelyekkel magasra vitte. Kedvence, *Bjelogubov*, felfelé törő irodakukac, aki a tudást talpnyalással pótolja, de biztosan mozog a kijárás ösvényein. Hogyne jutna előre. Alázatoskodik mindenfelé, s közben összehúzott szemmel lesi, hol lehet keresni valamit.

Világosan érezzük: ez a szeliem, az orosz államhivatalok általános szelleme egyik fontos tényezője annak, hogy az egész cári államapparátus a csőd felé rohan. Hiszen az ostobák csak ostobákat, a szolgalelkűek csak szolgalelkűeket tűrnek meg maguk mellett: ezek kezében van a cár birodalmának igazgatása.

Persze, nemcsak a korrupcióról

van itt szó. Osztrovszkij pellengérre állítja *az egész képmutató, hazug, nyárspolgári életformát*, amelynek egyetlen igazi istene a pénz. *„Bánja is a társadalom, hogy szerezted a jövedelmedet, csak élj úri módon"* — vallja egyikük. *Kukuskina*, a tisztes polgári özvegy, az áldozatkész anya, leckéket ad lányainak a „tisztességes" férjfogás apró tisztességtelen trükkjeiből. Csöpög belőle a szeretet leányai iránt — valójában alig tudja kivárni, hogy megszabaduljon tőlük. Képmutató erkölcsösködéssel nyomja rá a pecsétet mindenre, ami pénzt hoz. Így adódik, hogy Juszovval folytatott beszélgetése látszat szerint végig a dolgos, becsületes életről, családról, boldogságról folyik — s közben szemünk előtt cinkosok, piszkos ügyre szövetkezett bűntársak üzleti tárgyalásává alakul át. Kukuskinánál, Visnyevszkijnél, mindegyiküknél: a házasság lényegében nem egyéb, mint pénzen vásárolt szerelem, szerelemmel megvásárolt jólét: a prostitució törvényes mezbe öltöztetett formája. *„Még okolni sem lehet a fiatalasszonyt, ha szegénysége miatt letér az igaz útról"* — ebben foglalja össze életfelfogását Kukuskina, — aki oly nagy híve a „tisztaságnak", hogy lakásában egy porszem miatt is leszidja a szolgálót.

Vajjon rendkívüli, túlzott, torzított figurák-e ezek? Szó sincs róla! Mozgásuk, magatartásuk, gondolkodásuk ugyancsak ismerős számunkra. Osztrovszkij kritikai realizmusának nagysága abban áll, hogy művészetének reflektorát ezekre a mindennapi, „megszokott" tünetekre irányítja, s azt emeli ki belőlük, ami társadalmilag jellemző. Éppen a „tisztes" nyárspolgárok félelmetes realitással visszaadott megnyilatkozásai tárják fel előttünk a fertőt, amely képmutatásuk mögött rejtőzik.

Csak ilyenekből

állott volna az akkori orosz társadalom? Jól tudjuk, hogy nem. Élnek és dolgoznak a rendszer halálos ellenségei is, a becsületes, haladó gondolkodású emberek. Igaz, nem mindegyikük vívja végig a harcot. Némelyikük lerakja a fegyvert, mint *Doszuzsev*, a fényestehetségű jogász, aki busás pénzért kérvényeket szerkeszt gazdag kereskedőknek, vagy visszavonul, mint *Mikin*, a tanító, aki bár nem adja el magát, de a rendszer részéről ért vereségek szkeptikussá, kishitűvé teszik.

Zsadov, a fiatal tisztviselő nem a félrevonulók közül való. Állja a harcot. Hivatalnoktársai, elsősorban Juszov „megbízhatatlannak" tekintik, mert egyetemet végzett, mert okosabb, becsületesebb, mint ők, mert bírálni merészel, mert erkölcsi tisztaságról, az alkotó munka szépségéről beszél. A környezet, a nyomor ránehezedő súlya már-már őt is megingatják. Állását elveszti, anyósa és sógornője feleségét bujtogatják ellene és kis ajándékokkal ébresztgetik annak vágyát a módosabb élet iránt; neki, magának sógora — az ostoba Bjelogubov — anyagi segítséget kínál, ami önérzetét ássa alá. Egyedül harcol, s a közösség támasztéka nélkül gyengének mutatkozik. Az ellene szőtt összeesküvés már-már sikerül. Elmegy nagybátyjához, korábbi éles szavaiért bocsánatot és „jövedelmező állást" kérni, amikor megtudja, hogy a büszke nagybácsi korruptsága lelepleződött — s vád alá helyezték azok, akiknek útjában állt, s akik nála is ravaszabbak. Ez rántja vissza a szakadék széléről. És most már erős. Vállalja továbbra is a becsületes nyomort, vállalja szenvedélyesen szeretett felesége eltávolodását is. *„A mi korunkban megmozdult a társadalom lelkiismerete. A fiatalokban egyre nő az igazság, a tiszta élet vágya és ez egyszer meghozza gyümölcsét"* — mondja. De Polina mégsem hagyja el. Végérvényesen választott: szemben anyjával, nővérével, az egész rothadt, képmutató „jó társasággal", Zsadov mellett marad; vele együtt várja *„azt az időt, amikor a korrupció jobban fog félni a társadalom ítélőszékétől, mint a törvénytől"*.

Osztrovszkij a nagy forradalmi demokraták, Csernisevszkij, Bjelinszkij, Nyekrászov kortársa és munkatársa. Velük együtt harcolt a maga eszközeivel a társadalmi igazságtalanságok ellen. A forradalmi demokraták minden erejükkel küzdenek az elnyomás, a cári zsarnokság ellen, de a jövendő útját még nem látják pontosan. Osztrovszkij hősei csak úgy, mint Csernisevszkijei, egyedül, vagy kevesedmagukkal harcolnak: a tömegek megmozgatásának, szervezésének gondolatáig még nem jutottak el. De igazságuk törhetetlen erejét ragyogó páncélként szegezik szembe a zsarnoksággal és ügyük lépésről-lépésre előre halad. Zsadov és a hozzá hasonlók a haladás ama zászlóvivői közé tartoznak, akikből néhány év mulva a kezdeti narodnyik-mozgalom hívei, majd még később a forradalmi szocialista munkásmozgalom nem egy úttörője kikerül. Közel érezzük őket magunkhoz. Rokon a mi szemléletünkkel Osztrovszkij *optimizmusa* is, amellyel a történelmileg haladó erő győzelmét vetíti előre.

A „Jövedelmező állás", az orosz „leleplező"-irodalomnak ez a kiváló alkotása — jóllehet rég letűnt korszakban játszódik le — nem egy időszerű tanulságot ad számunkra is. Hatékony fegyver a burzsoá maradványok elleni harcban; segítséget nyujt az új, szocialista embertípus kiformálásában.

A Nemzeti Színház előadását

méltatva mindenekelőtt a rendezés munkájáról kell szólnunk. A szövegkönyv bő teret enged a rendezői, játékbeli ötleteknek és a fiatal rendező, Horvai István — szovjetunióbeli tapasztalatait felhasználva — bőven, helyesen élt ezekkel a lehetőségekkel. Feladatát kiválóan oldotta meg. Rendezése maradéktalan hűséggel adja vissza a darab és a kor légkörét. Az, hogy a darab megfelelően kiemelt súlypontjai ilyen mélyen tárják fel előttünk a rendszer züllöttségét, képmutató voltát, hogy egyes helyeken, (mint például az első felvonás első jelenetében) szavak nélkül, a rendezés eszközeivel előre érzékelteti Visnyevszkij egész jellemét, nagymértékben rendezői érdem. A kitűnő rendezői munkát támasztják alá Nagyajtai Teréz kosztümjei és Fábry Zoltán díszletei, — ezek közül is elsősorban az első és utolsó kép mélységében kitűnően tagolt megoldása.

Visnyevszkij szerepe *Rátkai* Márton nagy alakításának egyike. Törésnélküli játékában minden kis gesztusából árad annak az embernek a magatartása, akinek kizárólagos értékmérője a pénz, s ennek birtokában hivatottnak érzi magát, hogy élet-halál felett ítéletet mondjon. Bukása, összeomlása a figura gyülöletességét még erősebben aláhúzza. *Szörényi* Éva játéka tartózkodó, szenvedése a kis botlása mögül is kicsendülő emberi tisztaság, az ahogyan az élet egy-egy kedvező fordulatára felragyog, szerepének alapos átdolgozottságát mutatja. *Tompa* Sándor a rövideszü, hétköznapi életbölcsességekből élő, fáradságosan megszerzett önbizalmú középhivatalnok (Juszov) ábrázolásával remekelt. Ő képviseli a darabban a humor hangját, mértékletesen, eredményesen. *Gábor* Miklós (Zsadov) alakítását nem mindig érezzük hitelesnek. Jól kidolgozott jelenetek mellett lendülete néha elragadja: a fiatalember forradalmiságát sokhelyütt inkább külső gesztusokkal, mint átfűtött magatartással érzékelteti. *Gombaszögi* Ella maradéktalan hűséggel hozza elénk a nyárspolgári anya álszent, képmutató, anyagias jellemét. *Bánky* Zsuzsa az „okosabbik" leány számító pénzéhségét úgy jeleníti meg, ahogyan a darabból érezzük: nem valamiféle „eredendő romlottságról" van itt szó, hanem a környezet, a társadalom torzító rontó hatásáról. *Ruttkai* Éva Polina együgyű kedves figuráját — akit éppen egyszerűsége segít becsületesnek maradni — meggyőzően alakítja. Ki kell emelnünk *Kállai* Ferenc (Bjelogubov) alakítását, aki hitelesen játssza a korlátoltságában is számító, alázatosságában is törtető, felületes és ostoba hivatalnokot. A kisebb szerepben elsősorban *Velenczei*, *Peti* és *Győri* Ilona játékát emeljük ki, de a többi szereplők is kitünően oldották meg feladatukat.

Farkas Sándor

Az ellenség aknamunkája — EGY ISKOLA ÉLETÉBEN

A Szabad Nép április 9-i száma közölte a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozatát a vallás- és közoktatásügyi minisztérium munkájával kapcsolatos kérdésekről. A határozat megállapítja: *„A köznevelésügy terén mutatkozó elmaradás fő oka: az ellenség kártevő, szabotáló tevékenysége és a népi demokrácia ellen irányuló aknamunkája."* Nézzük, hogyan fedezhető fel az ellenség aknamunkája konkrétan egy budapesti középiskolában: a kőbányai Szent László gimnáziumban!

●

Parrag Sándor, a Szent László gimnázium I/b. osztályának tanulója. Az apja a gimnáziummal szemben lévő Dreher sörgyárban volt géplakatos, most belügyminisztériumi titkár. Parrag Sándor szívesen jár iskolába. Mérnök akar lenni. Apja, anyja minden lehető támogatást megad neki, hogy zavartalanul tanulhasson. Az általános iskola anyagát tavaly elég könnyen megértette. Az első gimnáziumban félévkor megbukott. Esete nem egyedül álló: az év elején beiratkozott munkásszármazású gyermekek 30 százaléka kapott „elégtelen" vagy „gyenge" osztályzatot a Szent László gimnázium első osztályaiban.

Pedig az igazgató és a tanárok tudják, milyen felelősségteljes munkát bízott rájuk a Párt, az állam, különösen ebben a gimnáziumban, ahol a tanulók kétharmada a munkásosztály soraiból származik. *Huba* Árpád mennyiségtant tanít az I/a-ban, I/b-ben és I/c-ben. Régi tanár ebben a gimnáziumban. Örömmel figyelte, milyen hihetetlen szívósággal vetik rá magukat az ujonnan jött munkásszármazású gyermekek a tanulásra. Külön foglalkozott a gyermekekkel s április 4-i felajánlása során minden délután 3—4 óra hosszat tartott egyéni konzultációt a diákoknak. *Kis* Árpád kémiatanárnak pedig egyenesen kapukulcsot kellett adni, mert a diákokkal való önként vállalt délutáni egyéni foglalkozás végeztével, igen gyakran a késő esti órákig készíti elő a másnapi kísérleteket. Ugyanakkor pedig az I/a osztályban 25 munkásszármazású gyermek közül kilenc kapott elégtelen osztályzatot kémiából.

Hol van hát a hiba?

●

„Az ellenség fő erőfeszítése arra irányul, hogy . . . a tanulók mesterséges túlterhelésével, a tananyag nélkülözhető, vagy éppen felesleges részének megnövelésével, állítólagos „színvonal"-követelményekkel, az új tankönyvek kiadásának elszabotálásával . . . kiüzze az iskolákból a dolgozók gyermekeinek jelentékeny részét."

Szülőkből, tanárokból, diákokból közösen csak úgy ömlik a panasz. Először a „tankönyv-mizériáról" kezdenek beszélni. Az év elején a diákok alig 5—10 százalékának volt tankönyve. *Babos* Ernő, a Szent László gimnázium igazgatója, csak „dugva, a pult alól" tudott néhány tankönyvet szerezni diákjai számára. És „csodálatosképpen", főleg az első gimnáziumi tankönyvekben volt nagy hiány, ahol az általános iskolából felkerült munkás- és dolgozó paraszt-származású gyermekeknek a legnagyobb szükségük lett volna arra, hogy a tankönyvekre támaszkodjanak.

Gáspár Lászlóné, a Szülői Munkaközösség vezetője erről a kérdésről a következőket mondja: *„A Szülői Munkaközösség szinte mindegyik összejövetelén, vagy a Szülők Iskolájában a szülők állandóan panaszkodtak arra, hogy a gyermekeknek nincs tankönyvük. Hiába fordultunk beadvánnyal a kultuszminisztériumhoz, levelünkre nem is válaszoltak. Ekkor saját magunk akartunk magunkon segíteni úgy, hogy a Szülői Munkaközösség igyekezett a szükséges tankönyveket beszerezni. Tankönyvet azonban sehol sem kaptunk. A tankönyv-hiány miatt az új anyag lediktálásával rengeteg időt kellett az órákon elpazarolni, ami azt jelentette, hogy a tanárok rövidebb ideig tudtak egy-egy gyermekkel foglalkozni."*

Ami pedig a keservesen megszerzett tankönyveket illeti — a tanárok véleménye ezekről lesújtó. *Follajtár* Ernő, földrajzszakos tanár az elsőosztályos gimnázista földrajzkönyvre panaszkodik:

— Ezt a könyvet még egyetemi hallgatók is nehezen tudnák megtanulni, nemhogy első gimnazisták. A 13—14 éves gyermekek számára írt földrajzkönyvben már a 13-ik lapon a következő részt találjuk: *„Már most a legtöbbet használt egyenlítői koordináta-rendszerben a földrajzi koordinátáknak a következő égi koordináták felelnek meg: a csillagon átmenő órakörnek az égi egyenlítő és a csillag közé eső ive méri a csillag deklinációját. A deklinációt, akárcsak a földrajzi szélességet, előjellel számítjuk: északi deklináció pozitiv, déli deklináció negativ. Az égi egyenlítőnek a tavaszpont és az égitesten át haladó órakörnek az égi egyenlítővel való metszéspontja közti ive méri a rektaszcenziót"*. És ennek a tankönyvnek, mint általában az összesnek a belső fedőlapján ott díszeleg: „Ez a tankönyv az Országos Neveléstudományi Intézet tankönyvosztálya irányításával készült".

●

„Az ellenség kártevő munkájának szerves része és elősegítője a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban általánossá vált bürokratikus vezetés rendszere, a rendeletek tömege . . . Az a „rendszer", mely lehetővé tette, hogy a minisztérium minden főosztálya, ügyosztálya, sőt egyes előadói a saját felelősségükre összehangolás nélkül adnak ki . . . sokszor egymásnak ellentmondó és végrehajthatatlan utasításokat".

Az iskola nyugodt, zavartalan munkáját a sorozatos órarendváltozások és óracserék is lehetetlenné tették. A Szent László gimnáziumban február 9-ig *hétszer volt órarendváltozás ebben az évben.* Különösen a szakérettségi tanfolyamokra jellemzőek az igen gyakori órarend-változások, nyilvánvaló, hogy a tanügyi vonalon megbúvó ellenség itt képezett súlypontot, ahol a jövő munkásszármazású értelmisége kezdte meg tanulmányait. Ám a szakérettségi tanfolyamoknál bekövetkezett sorozatos órarend-változások szinte az összes középiskolákra kihatottak, hiszen a szakérettségizőknél is középiskolás tanárok tanítanak, akik — ha a szakérettségi tanfolyamon változik az elfoglaltságuk — kénytelenek kérni, hogy „anyaiskolájukban" is máskor tarthassák meg órájukat.

A minisztérium azzal tetézte súlyos hibáit, hogy önkritika, az ellenség leleplezése és a hibák kijavítása helyett januártól kezdve mindenáron „produkálni akart valamit", ezért terjedelmesebbnél-terjedelmesebb statisztikai íveket küldözgettek le egymástól függetlenül a minisztérium egyes ügyosztályai közvetlenül is, a tankerületi főigazgatóságon keresztül is az iskolákhoz, amelyek kiállítása napokat vett igénybe. A Szent László gimnáziumnak, a tanárok besorolásával kapcsolatos 59.2x49.2 centiméter terjedelmű kimutatását közvetlenül a félév befejezése előtt háromnapos, éjjel-nappali munkával készítették el a tanárok, de ebben az időben az ilyen és hasonló kimutatások egyáltalában nem mentek ritkaságszámba. Amikor a félév előtt éppen a legelmélyültebb munkára, a legalaposabb felkészültségre lett volna szükségük a diákoknak és tanároknak egyaránt, a minisztérium „lepedői" szintén az eredményes munka gátjaivá váltak.

●

„Pártunk számit arra, hogy a pedagógusok még jobb és odaadóbb munkával járulnak hozzá az ellenség okozta elmaradás felszámolásához, köznevelésünk további megjavításához".

„A Központi Vezetőség határozata alapján ma már tudjuk — mondja Babos Ernő igazgató —, hogy odaadó munkánk ellenére, az ellenségnek sikerült károkat okoznia a mi iskolánkban is. Mi, a Szent László gimnázium tanárai azon leszünk, hogy a hiányosságokat kijavítsuk s teljes erőnkkel követjük a Pártot az ellenség leleplezésére irányuló munkájában. Tudjuk, hogy ha eltávolítjuk a kultuszminisztériumban és az ONI-ban meghuvó ellenséget, ha megfeszített erővel dolgozunk, rohamosan csökkeni fog országszerte a bukások magas száma. Ennek láttán pedig újabb és újabb munkásszármazású diákok fognak majd hozzá a magasabb iskolák elvégzéséhez."

P. P.

Magyar művészek ünnepi hangversenye a Német-Magyar Barátsági Hét alkalmából

A Német-Magyar Barátsági Hét keretében, amely a „Magyarország útja" dokumentációs kiállítással kezdődött, magyar művészek ünnepi hangversenyt adtak a berlini sajtóház nagytermében. Az ünnepi esten, amelyet a Németország demokratikus újjáéledéséért alakult kulturális szövetség rendezett, megjelentek a Német Demokratikus Köztársaság kormányának tagjai, a kulturális élet képviselői és *Hajdu* József, a Magyar Népköztársaság követe és számos külföldi diplomáciai képviselet tagjai.

SZINHAZAK MŰSORA:

Operaház: Nürnbergi mesterdalnokok (Tamássy-bérlet, 6). — **Nemzeti:** Jövedelmező állás (Péterfi-bérlet, 7). — **Városi:** Don Pasquale (MAVAG előadása, fél 8). — **Magyar:** Viharos alkonyat (7). — **Madách:** Villa a mellékutcában (Kulcsár-bérlet, 7). — **Belvárosi:** Mélyszántás (Liszt-bérlet, 7). — **Fővárosi Operett:** Gerolsteini nagyhercegnő (7). — **Vidám:** Vadnyugat (Szerémy-bérlet, fél 8). — **Ifjúsági:** Legény a talpán (Csokonai-bérlet, 7). — **Úttörő:** Tamás bátya kunyhója (fél 5). — **Bábszínház:** Aladdin és a csodalámpa (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** Békehajó (8). — **Kamara Varieté:** Értekezletünk tárgya . . . (8). — **Optimisták:** Tavaszi tarka-barka (9).

MOZIK MŰSORA:

BRIGAD (volt Adria, XVIII. ker. Pestszentlőrinc): Aranykulcsocska (bábfilm) ½6, ½8. — **CORVIN:** Üri muri 4, 6 8. — **DOZSA (XIII. kerület):** Üri muri ½4, 6, ½9. — **DUNA (volt Lloyd):** Üri muri ½6, ½8, ½10. — **FAKLYA:** Gazdag menyasszony (zenés vígj.) 5, 7, 9. — **FÓRUM:** Üri muri 5, 7, 9. — **KORZÓ (IV. ker. Ujpest):** Üri muri 3, ½6, 8. — **HIRADÓ MOZI:** Mindennap reggel 9-től este 11-ig: Magyar és külföldi híradók, kultúrfilmek, színes és rajzfilmek. — **MAJUS 1. (v. Atrium):** Üri muri ½5, ½7, ½9. — **MUNKAS (v. Alfa):** Pilótaszerelem 6, 8. — **PEST (v. Corso):** Gazdag menyasszony (vígjáték) 4 6, 8. — **RÁKÓCZI (volt Omnia):** Üri muri ½5, ½7, ½9. — **ROYAL (XIX. ker. Kispest):** Üri muri 6, 8. — **SZIKRA (volt Scála):** Obrazcov bábszínháza játszik — **TANCSICS (XXI. ker. Csepel):** Üri muri ½6, ½8. — **TÁTRA (XX. ker. Pesterzsébet):** Üri muri 6, 8. — **URÁNIA:** Gazdag menyasszony ½5, ½7, ½9. — **UTTÖRŐ (volt City):** Timur és csapata (ifj. film) 4, 6. — **VÖRÖS CSILLAG v. Royal Apollo):** Üri muri 5, 7, 9

ADY: Aranykulcsocska (bábfilm) 4, 6, 8. Varieté. — ADMIRAL: Janika (vígjáték) ½5, ½7, ½9. — ALKOTÁS: Janika (vígjáték) ½5, ½7, ½9. — ASTORIA: Aranykulcsocska ¾6, ¾8. Varieté. — ÁRPÁD: 7-től Táncosnő (balettfilm) ½6, ½8. — BASTYA: Ludas Matyi 11, 1, 3, 5, 7, 9. — BÉKE: Harmadik csapás (dráma) 4, 6, 8. BETHLEN: Ludas Matyi (színes film) ½5, ½7, ½9. — BODOGRÁF: Dicsőség útja (dráma) 4, 6, 8 — CAPITOL: Zárva. — ELDORADÓ: Az acélt megedzik (Osztrovszki regénye 4, 6, 8. — ELIT: Párttagsági könyv (dráma) ½5, ½7, ½9. — ELORE: Janika (vígjáték) 6, 8. Varieté. — ÉVA: Milliomos úr szerelmes (paródia) 4 6, 8. — FORTUNA: Mágnás Miska (operett) ½5, ½7, ½9. — FLORIAN: Uj ház ¾5, ¾7 ¾9. — GLORIA: Mágnás Miska ½5, ½7, ½9. Varieté. — HAZÁM: Hamupipőke (mesefilm) ½5, ½7, ½9. Varieté. — HUNNIA: Denevér (színes operett) 4, 6, 8. — IPOLY: Táncosnő (balettfilm) ½5, ½7, ½9. Varieté. — JÓZSEF ATTILA: Ludas Matyi 4, 6, 8. — KAMARA: Pilótaszerelem (vígj.) ½5, ½7, ½9. — KOSSUTH: Pilótaszerelem ½5. ½7, ½9. — KRISZTINA: Valahol Európában (dráma) 4, 6, 8. — KULTÚR: Janika (vígjáték) 4, 6 8. — MARX: Párttagsági könyv (dráma) 4, 6, 8. — NAP: Mágnás Miska 4, 6, 8. — ÓBUDA: Aranykulcsocska ½5, ½7, ½9. Varieté — OTTHON: Ifjú gárda II. rész (dráma) 4, 6, 8. — OLYMPIA: Csárdáskirálynő operett) ½5, ½7, ½9. — PARTIZÁN: Mágnás Miska (operett) 4, 6, 8. — PÁTRIA: Párttagsági könyv (dráma) 4. 6, 8. — PETŐFI: Csárdáskirálynő (operett) 4, 6, 8. — PHÖNIX: Zoja (partizánfilm) 11 1, 3, 5, 7, 9. — PLUTO: Szibériai rapszódia (színes film) ½5, ½7, ½9. — ROXY: Csárdáskirálynő (operett) ½11, ½1, ½3, ½5, ½7 ½9. — SAVOY: Aranykulcsocska (bábfilm) ½5, ½7, ½9. Varieté — STUDIO: Sztálingrádi csata I—II. rész (dráma) 4, ½8. — SZABADSÁG: Ludas Matyi (színes) ½5, ½7, ½9. — TÁTRA: Csók a stadionban (vígj.) 4, 6, 8. — TINÓDI: Ludas Matyi 5, 7, 9. — UGOCSA: Vigad az erdő (rajzfilm) 4, 6, 8. Varieté. — UJLAKI: Szürke fény (Nexő regényéből) 4, 6, 8. — VESTA: Sztálingrádi csata II. rész (dráma) 10, 12, 2, 4 6, 8. — ZUGLÓI: Titkos küldetés ((dráma) ½5, ½7, ½9.

EU. 1943 jan 4

Az Esti Ujság színháza

U.J.:

SELLŐ

Giraudoux színműve a Nemzeti Színházban

SZÖRÉNYI, UNGVÁRI, OLTHY, MAJOR

A gyanutlan néző — a néző mindig gyanutlan — beül a helyére és tegyük fel, hogy véletlenül váltotta meg a jegyét, tehát a darab címén, a néhány főszereplőn kívül egyebet semmit nem tud az estről, amely lepereg majd előtte. A függöny fölmegy úgy, mint minden este, elkezdődik a színdarab s az előbb említett néző pár percig ugyan nem ért semmit, később azonban mosolyra kerekedik az arca és derült kedéllyel érdeklődve, később pedig piros fülekkel és figyelmes izgalommal nézi és hallgatja az előtte lepergő színdarabot. *„Igen, ez egy pompás és szellemes francia pásztorjáték, bizonyára valamelyik világtól elvonult és csak a költészetnek élő magános író valaki alkothatta"*, — dünyögi magában. Igaza lenne? Miért ne.

A világba betévedt ártatlan, szelíd és szerelmesszívű sellő naiv és irreális kalandja valóban azt sejteti, hogy a szerző nem vesz tudomást a világ zajgásáról, nem tud arról, hogy világháború van, nem tudja, hogy huszonegynehány év előtt egy másik világháború volt és közben egyéb sem történt, mint készültünk egy újabb harcra, amely majd eldönti az új Európa, sőt talán a világ sorsát. A „gyanútlan" néző ártatlan gyanakvása tehát nem is csodálható, mert hiszen ez a szelíd fuvalaszó, amelyet csak halkan kísér nehány más régi és halk ütőhangszer, valóban egy elmult és zajtalan kor emlékét idézi, amikor a költőknek más gondjuk nem volt, csak írni, a felhőkbe futni fel a csillagok útján s a világtól elvonatkoztatva mesét mondani — nem is a másért, hanem a mese ezervirágos és szabálytalanul is szép délibábjáért.

Igen, — mondja barátunk, a néző — a darabot költő írta, aki *„távol a világ zajgásától"* alkot és fogalma sincs arról, hogy ma mi van körülötte. Aztán végül is kíváncsi lesz és megnézi a színlapot, a szerző, helyesebben a költő nevét. *Giraudoux* ... Olvassa és megdöbben. Pár percig csodálkozik, aztán a nem mindennapi név olvasása után végülis lezárja önmagában a meglepődést és megállapít: Tévedés nincs. *Ez az ábrándos költő, aki félreáll minden valóságtól és szinte önmaga szórakoztatására játszik tündérekkel és valóságos emberekkel*, azonos azzal a *nem is egészen ködvilágban élő politikussal*, aki ezelőtt két évvel a francia összeomlás előtt *Franciaország propagandaminisztere volt*...

Aztán sokmindent megért. Rájön, hogy itt egy szellemi világ pontos és miniatür tükörképét látja, amit úgyis nevezhetünk, hogy *elmúlt Európa*. Volt egy irányzat, amely a régelmúlt impresszionisták hagyományait követően könnyed fölénnyel dobta el az élet véres valóságainak konzekvenciáit. A szellem viharzó álfölénye volt ez, Huxley angol kritikusai, e kor íróit *neofrivolistáknak* jellemezték. Valahogy idetartozik Giraudoux most színrekerült műve is, játékos, könnyed, a fantázia szappanbuborékaiban gyönyörködő cizellált és csipkefinom írói munka, amely azonban gúnyos fölénnyel óvakodik a véleménymondástól. *Szinte az az érzésünk, hogy a játékon túl semmi más nem érdekli*, nem törődik a mesével, az alakok hitelességével, — a logikával is alig — mert hiszen a helytállás mindig nehezebb és komolyabb valami, mint az egyszerű és magasról néző bábjátékos művészet.

Fábri Zoltán, a Nemzeti Színház igen tehetséges fiatal tagja rendezte az előadást és ugyanő tervezte a nem mindennapi fantáziára való színpadképeket is. A muzsikája érdekes és figyelemreméltó, kár azonban, hogy a szereplők darabbeli egyensúlya nem mindig megbizható. Igy elmarad a hatás, a néző kerek szemmel ámul, de sok mindent nem ért. *Szörényi* Éva a címszerepben a Csongor és Tündebeli sikerét ismétli meg, — azzal a különbséggel, hogy ez a szerep sokkal nehezebb, komolyabb, súlyosabb és módfelett sokrétű.

Amit külsőségekben, tehát megjelenésben és szépségben nyujt, az vitán felül kitünő, legfőbb érdeme, hogy a játék sokszor alig érzékeltethető irreális vetületét is közvetíteni tudta a nézőtérnek s olykor jelenetek során át egyedül adta át nekünk a költő alig felmérhető lélekrezdüléseit. *Ungváry* László csak megközelítően tudta utólérni ezen a magas síkon, bár néhány jelenete minden dicséretet megérdemel. Fentartásnélküli elismerésünk még csak *Major* Tamásnak szól s a többi szereplőket inkább csak lelkiismeretes színészi munkájuk miatt említjük meg: így Olthy Magdát, Pethes Sándort, Makláry Zoltánt, Vándory Margitot, Lánczy Margitot, Garamszeghy Sándort, Koltay Lászlót. A közönségsikerre aligha számító irodalmi est sikerének egyik komoly tényezője Zilahy Lajos a fordító és átdolgozó, továbbá Losonczy Dezső, aki a szöveghez illő művészi muzsikát irt a darabhoz.

(U. J.)

A Missa solemnis — a Vigadóban

Az idők jele, hogy az emberiség olyan nagy vágyakozással zarándokol Beethoven művészetéhez. A Székesfővárosi Zenekar és a Budapesti Kórus vasárnapi *„Missa solemnis"* előadására zsúfolásig megtelt a Vigadó nagy- és kisterme.

Ezt az aránylag rég nem hallott kikászi alkotást, amely fönségében csak Michel Angelo sixtusi freskóihoz hasonlítható, *Bárdoss* Lajos vezényelte. *Bárdoss* Lajosban megvan a kivételes karmesteregyéniség hármas jótulajdonsága: az izzó fantázia, a szuggesztív erő és a fölényes kultúra.

A teljes elismerésünk a Budapesti Kórust illeti, amely a hallatlan szólamnehézségeket bámulatos tudással győzte és egész este imponáló fegyelmezettségről tett tanulságot. Ugyancsak kitünően beváltak a szólisták is. A szoprán-szólót a fiatal *László* Magda énekelte tökéletes tisztasággal, nemes vonalvezetéssel és meglepően kiforrott, lmélyült értelmezéssel. *Basilides* Mária altszólóját ismét méltatnunk felesleges, éppúgy *Rösler* Endre kivételes intelligenciájú énekművészetét, de elismeréssel kell írnunk a basszus-szólót előadó *Rissay* Pálról, aki bizonyos bizonytalanságok mellett is meglepően jól megállta helyét. (T. D.)

Uj „Tánerend" a Szittya-moziban:

A SORS BELESZÓL

Pár évvel ezelőtt különösen nagy sikert aratott a francia Yves *Mirande* *„Táncrend"* című filmje, amely keretbefoglalva érdekes élettörténeteket mutatott be. A Szittya-moziban ma kerül a közönség elé a francia szerző új filmje: *„A sors beleszól"*, amely rendkívül sok hasonlatosságot mutat előző filmjével. Néhány karriertörténet pereg le előttünk drámai és humorral átszött képekben, életpályák és sorsok, amelyek kiindulási pontját az emberi életekben oly nagy szerepet játszó apró véletlenek, jelentéktelennek látszó események határozták meg. A világhírű arcképfestő, a nagy iparmágnás, a sikeres színpadi szerző, az ünnepelt színésznő és a boldogtalan házasságú bankár főszereplői a sors különös játékának az új francia filmben, amelyet 1941-ben a marseillesi studióban forgattak. Az apró, frappáns jelenetekből összeállított film kísérőzenéjét a modern muzsika mellett stilusosan Mozart „Bagatelle"-je festi alá. Tizenhárom sztár játszik a művészi értékű filmben: köztük *Raimu*, Jules *Berry*, Cecile *Sorel*, *Fernandel*, Suzy *Prim* és Janine *Dercey*, a rendező pedig Marcel *L'Herbier*.

Bajor Gizi és Tolnay Klári a filmcenzurabizottság tagjai

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság, röviden a filmcenzura tagjainak két évre szóló megbizatása december 31-én járt le. A belügyminiszter új rendelettel jelölte ki a különböző miniszteriumok és társadalmi szervezeteknek képviselőit, akik hivatva vannak megbirálni azokat a filmeket, amelyek a magyar mozikban bemutatásra kerülnek. A kinevezettek hosszú névsorában két érdekes nevet találunk, akik a magyar színészetet képviselik: Bajor Giziét és Tolnay Klárié. Férfisztárjaink közül senkit sem jelöltek kia cenzurabizottságba.

— A VÉN GAZEMBER VIZSGAELŐADÁSON. Vízkeresztkor, január 6-án délelőtt 10 órakor a Színművészeti Akadémia növendékei vizsgaelőadást tartanak. *Mikszáth* Kálmán—*Harsányi* Zsolt színjátékát, *„A vén gazembert"*-t adják elő a növendékek *Hegedüs* Tibor tanár rendezésében.

Legyünk őszinték!

Egy pesti bérház keresztmetszete, kulcslyuk revü

KAMARA VARIETE
Kedden, jan. 5-én
először!
Jegyrendelés: 119-363

SZINHÁZ ÉS MOZIMŰSOR

JEGYRENDELŐ TELEFONSZÁMOK

STADIUM: 14-00-00 KULTUR: 18-99-99 STADIUM CORVIN 145-0

DIJMENTES HAZHOZSZALLITAS

OPERAHÁZ:
Hétfő: Nincs előadás.
Kedd (5): Walkür. (A.)
Szerda (6): Trubadur. (E.)
Csütörtök (½6): Hunyadi László. (B.)
Péntek (6): A szevillai borbély; Álomjáték. (C.)
Szombat (½6): Don Juan. (F.)
Vasárnap d. e. (6): János vitéz (Bsz.)

NEMZETI SZINHÁZ (½3, ½7):
Hétfő (6): Sellő. (II.)
Kedd (8): Sellő. (III.)
Szerda d. e. (10-kor): Vén gazember. (Vizsgaelőadás);
d. u. (½3): Hid;
este (8): Sellő. (IV.)
Csütörtök (6): A kassai polgárok. (Bérletszünet).
Péntek (6): Sellő. (VI.)
Szombat (6): Sellő. (VII.)
Vasárnap d. u. (3): A vén bakancsos és a fia a huszár;
este: A kassai polgárok.

NEMZETI KAMARA (3, ½7):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Bolero.

VIGSZINHÁZ (3, ½7):
Hétfő: Az utód.
Kedd: Az utód.
Szerda d. u.: Az utód;
este: Esküvő.
Csütörtök: Az utód. (M.)
Péntek: Esküvő.
Szombat: Az utód.
Vasárnap d. u.: Az utód;
este: Az utód.

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA:
Hétfő: Nincs előadás.
Kedd (½7): A vén bakancsos és fia a huszár. (A.)
Szerda (11): Becsületből elégtelen. (Filmelőadás.)
este (6): Marnitz táncparádé)
Csütörtök (4, ½7)-kor: Igy élni jó. (Filmelőadás).
Péntek (4, ½7): Igy élni jó. (Filmelőadás).
Szombat (½7): Mindenből a legjavát.
Vasárnap d. e. (11): Becsületből elégtelen. (Filmelőadás);
d. u. (2): A mosoly országa. (VIII.);
este (6): Tessék választani.

M MAGYAR SZINHÁZ (3, ½7):
Minden este, szombat, vasár- és ünnepnap d. u.: Páris.

PESTI SZINHÁZ 3, ½7):
Minden este, szombat vasár és ünnepnap d. u.: Nők harca

MADACH SZINHÁZ (3 ½7):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: A képzelt beteg

VIDAM SZINHÁZ (3, ½7):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Patyolat kisasszony

ROYAL REVÜSZINHÁZ (½4, ½7):
Csütörtök, szombat és vasárnap d. u. és minden este: Sice R. T. Filmrevü

KAMARA VARIETÉ (3 ½8):
Hétfő (½7): Találós csók.
Kedd (½7): Legyünk őszinték (Premier).
Szerda d. e. (11): Legyünk őszinték;
d. u. (½4): Legyünk őszinték;
este (½7): Legyünk őszinték).
Csütörtök d. u. (½4-kor): Legyünk őszinték;
este (½7): Legyünk őszinték.
Péntek (½7): Legyünk őszinték.
Szombat d. u. (½4): Legyünk őszinték;
este (½7): Legyünk őszinték.
Vasárn. d. e. (11): Legyünk őszinték;
d. u. (½4): Legyünk őszinték;
este (½7): Legyünk őszinték.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ (3 5):
Minden este vasár- és ünnepnap d. u.: Mária főhadnagy

ANDRÁSSY SZINHÁZ 3 ½7):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Ártatlan vagyok

KOMÉDIA ORFEUM ½4 ½7):
Minden este, szerda szombat vasár- és ünnepnap d. u.: Szerencsemalac

NEMZETI BÁBSZINHÁZ (½4 ½7):
Minden d. u.: Rókacsinálta király
Minden hétfő, péntek este: Az ember nincsen főből; kedden: Toldi; szerda csütörtök szombat és vasárnap este: Az ügyvéd és férje.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ:
Hétköznap (¾5 ½8. vasár- és ünnepnap (¾3, 5, ½8-kor):
Túl a Dunán Baranyában.

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ:
Hétköznap (¾5 ½8. vasár- és ünnepnap (¾3, 5 ½8-kor):
Varázskeringő

KISFALUDY SZINHÁZ:
Hétköznap (¾5 ½8. vasár- és ünnepnap (¾3, 5 ½8-kor):
Sárgarigó fészek.

MAGYAR MÜSZINKÖR (½4 ½6. ½8):
Csak vasárnap: Ki babája vagyok én.

BEMUTATÓ MOZIK

ARIZONA (T.: 154-024) ½4 ½6. ½8 V., Ü.: ½2-kor is. Gyávaság.

BUDAI (RÓNAI) HIRADÓ FILMSZINHÁZ (V. Petőfi Sándor u. 8. Tel. 181-244) Mozgásművészek az állatkertben. (Kulturfilm). Álompalota. (Színes rajzfilm). Magyar Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 10-től 21 óráig.

CORVIN FILMSZINHÁZ Tel.: 138-988 339-584) ½3, ¾5, 7-kor. A nagy király 2-ik hétre prolongálva.

DÉLI (DÉCSI) FILMSZINHÁZ (Tel. 125-952, 121-243) ½2 ½4 ½6 ½8-kor Katyi.

FORUM FILMSZINHÁZ (V. Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189-543) ¾3, ¾5, ½8-kor: V. ü. d. e. 11-kor is Szép csillag. Híradó.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (VII. Erzsébet-körút 12. szám. Telefon 222-669) Halászok. (Kulturfilm). Álompalota. (Színes rajzfilm). Magyar-, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

KAMARA FILMSZINHÁZ (T.: 123-801) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8 órakor. (Első 3 mérsékelt). Férfihűség. 2-ik hétre prolongálva.

KASZINÓ FILMSZINHÁZ (T.: 185-329, 383-102) ¼4, ½6, ½8. Sz. ½2-kor is. V. és Ü. d. e. 11-kor is Katyi.

KORZÓ (IV. Vaci-u. 8. Tel. 182—878.) ¼4 ½6. ½8 V., Ü. d. e. 11 órakor is. Szerető fia Péter. Híradó

NEMZETI APOLLO (ROYAL APOLLO) Erzsébet-körút 45. Telefon: 222—002 3 5. 7. Sz. 1. 3 5 7. V., Ü.: 11-kor d. u. 1, 3 5, 7 órakor. A titokzatos grófnő

OMNIA (T.: 130-125.) ¼4, ½6 ½8 Sz. ½2-kor is. V. Ü. 11 és ½2-kor is Szakítani nehéz dolog. Híradók

PESTI (PALACE) T.: 221-222. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8-kor (Az első két előadás pl. első s harmadik mérsékelt helyárakkal). Alkalom.

RADIUS FILMSZINHÁZ Tel. 122-085 120-564) ¼4, ½6 ½8-kor Sz. ½2 V. Ü.: 11-kor is. Gyávaság 2-ik hétre prolongálva.

SCALA (Tel. 11-44-11.) ¼4 ½6 ½8 Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Egy szív megáll. Híradó

SZITTYA (CITY) FILMSZINHÁZ (T.: 111-140) ¼4, ½6 ½8 Sz. V. Ü.: ½2 órakor is. A sors beleszól. Híradó.

UNIA FILMSZ. (T.: 140-046) ½3 ¾5, 7. V., Ü.: 11-kor is. Lidérc fény (Színes film) Prolongálva

MÁSODHETES MOZIK:

ADRIA (ADMIRÁL) (T.: 353-707) ¼4 ½6 ½8-kor V. Ü.: 11 és ½2-kor is Velencei éjszakák. Híradó.

BAROSS (BÖDÖGRÁF) FILMSZINHÁZ. 3, 5, 7 V.: 11, 1, 3 ½5, 5, ½7, 7. Denevér.

BARLANG (BROADWAY) FILMSZINHÁZ (VII. Károly-körút 3. Telefon: 422-722) ½2, ¼4, ½6, ½8-kor. Bécsi vér. Híradó

CSABA-SAVOY Tel. 14-60-40.) ¼4, ½6, ½8 kor. V. ½2-kor is. Házasság.

DUNA (LLOYD) MOZGÓ (T.: 111-994.) ¼4 ½6 ½8-kor. V. Ü.: ½2-kor is. Király bolondja. 2-ik hétre prolongálva. Híradó

ERZSÉBET (VESTA) (Tel.: 222-401.) 11, 1, 3, 5, ½8 órakor. Fráter Lóránd. Híradó.

HOMEROS MOZGÓ (Telefon: 496-178.) ¼4, ½6 ½8 V., Ü.: ½2 órakor is. Fráter Lóránd. Híradók.

IPOLY FILMSZINHÁZ (¼4 ½6, ½8. Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Diákévek.

MESEVÁR Elit mozgószínnad ¼4, ½6, ½8. V., Ü.: ½2 kor is Gentry fészek.

PALOTA (T.: 58—805). ¼4 ½6 ½8, ½10 órakor V. Ü.: ½2 órakor is. Asszonyszív. Híradó.

PATRIA FILMSZINHÁZ 10—1-ig folytatólagos, mérsékelt helyárak. 10-től 1-ig folytatólagos ½2 ¼4 ½6 ½8 V. 11-től: Negyediziglen. 3-ik hétre prolongálva.

PETŐFI (ODEON) FILMSZINHÁZ (T.: 128-478) ¼4 ½6 ½8 V. Ü.: ½2-kor is. Fráter Lóránd. Híradó.

SZIVÁRVÁNY volt REX (T.: 228-020). ¼4 ½6 ½8 kor V. Ü.: ½2 órakor is. Szeretlek

SZÉKELY (OLYMPIA) MOZGÓ (Tel.: 226-425.) 11, ½2 ¼4 ½6 ½8 órakor. Vágyak. Híradó 2-ik hétre prolongálva.

TINODI (TIVOLI) FILMSZINHÁZ (T.: 225-802.) ½2 ¼4 ½6 ½8 V.: 11-kor is Fráter Lóránd Híradók.

TOLDI (RIALTO) FILMSZINHÁZ (T.: 224-433.) 10, ¾12, ½2 ¼4 ½6 ½8 V.: 11, 1, 3, 5, ½8 órakor Fráter Lóránd.

TURÁN (Tel.: 120-003) 11, ½2 ¼4 ½6 ½8-kor. Méltóságos asszony

UGOCSA (ASTRA) (Tel.: 15-44-29.) ¼4 ½6, ½8 órakor. Asszonyszív. Híradó.

Kopenhágától Stockholmig

Az egyik magyar nehézipari vállalat főtisztviselője karácsony előtt két hétig Stockholmban tartózkodott. Utazásáról és ottani tapasztalatairól néhány érdekes részletet közölt az Esti Ujság munkatársával.

A vonatok Németországon keresztül Dániáig

menetrendszerűen, pontosan és jól fűtve közlekednek.

Az érintkezés a dán és a német hatóságok között a lehető legszívélyesebb.

Dánia úgyszólván semmit sem érez a háború hátrányaiból.

Igaz, hogy itt-ott jelentkeznek kisebb zökkenők. A cigaretta és a szivar kevés. Ha azonban az ember az étteremben cigarettát kér a főpincértől, akkor kap is — és nem zugáron.

Kopenhágában a kirakatok, ha nem is zsúfoltak, de bőségesek.

A híres dán mezőgazdaság változatlanul hatalmas teljesítményekkel áll a fogyasztók rendelkezésre. Dániában négy órakor kezd sötétedni,

a légvédelmi készültség itt meglehetősen erős.

Délután 4-től reggel 8-ig a legszigorúbb elsötétítési rend van, amit mindenki a legkomolyabban betart, hiszen az angol repülők számára valóban nem nagy az út. Apró kényelmetlenségek a dán tengerparton azért előfordulnak, mint amilyen például angol aknák lerakása, felderítő repülések stb.

Az elhárítás azonban készen áll,

az aknákat rögtön felszedik és a hajók félnapos-egynapos késéssel, de azért járnak.

Kora reggeli indulásnál vaksötétben fut ki a hajó Kopenhágából és tart a svéd partok felé. Itt még vaksötétség, de

a svéd partokon már a fény látható.

Svédországban egyáltalán nincs elsötétítés,

kott tűzifát lát az ember a falak mentén,

ezek a mennyiségek már nem fértek el a pincékben és így a nyílt utcán kellett azoknak helyet biztosítani. Ez nem tűnik fel itt senkinek. A hálókocsi kalauza már este megkéri az embert, hogy ruháját hagyja a fülkén kívül, azt reggel — még ma is — ugyanúgy kapja vissza.

Aki jobban szereti a kávét, kevesebb cigarettát kap

A jegyrendszert itt is be kellett vezetni.

A ruhaféléket a cipők és a bőráruk kivételével csak jegyre lehet vásárolni és az élelmiszereket is csak jegy ellenében kapják.

Húsfélékben érezhető a hiány. Azelőtt az előételek az éttermekben külön asztalon álltak, a vendég azokból annyit fogyaszthatott, amennyit akart. *Középszerű éttermekben sem volt ritka a 15—20 féle előétel.* A különbség ma annyi, hogy

az előételt adagolva bocsátják a vendégek rendelkezésére, a vendég kap még valami húsételt, deszertet.

A dohánykérdést úgy oldották meg, hogy

Stockholmban személyenkint hat darab szopókanélküli, vagy tíz darab szopókás cigarettát kapnak.

Érdekes junktimot teremtettek a dohányzás és a kávéfogyasztás között, *aki jobban szereti a kávét, az kevesebb dohányfélét kap.*

A kereseti viszonyok a háborús konjunktúra következtében igen jók.

A magyar borok közül egyedül a tokaji kapható,

félliteres palackokban 13 koronás áron. Természetesen francia, olasz, német és egyéb borok is bőségesen kaphatók, a hét decis palackok ára 18—25 korona között mozog, a híres étkezési svéd pálinkák és sörök viszont olcsók.

Éttermekben a menüért 4—10 svédkoronát kérnek,

természetesen ennél lényegesen olcsóbban is lehet étkezni.

A hangulat csak az oroszokkal szemben ellenséges

Bár a svéd városok az elsötétítést nem ismerik,

a légvédelmi felkészültség mégis teljes.

Stockholmban minden nagyobb téren és *a forgalmasabb utcákban is a modern technika minden vívmányával felszerelt óvóhelyek épültek.* Az üzleti kirakatok érdekes megoldást találtak. A kirakatokat rollószerű deszkaalkotmány védi, amelyek a földig lebocsáthatók.

Légitámadásban még nem volt része Svédországnak,

de az óvatosság nem árt.

A háborus Európából érkező idegen számára igen érdekes tapasztalatokat nyújt *a nemzetközi Stockholm.* A német, az olasz, az angol, a japán és az orosz utazási irodák propagandában vetélkednek egymással, háborus képeket és jelentéseket tárnak az érdeklődő elé.

A hangulat egyedül az oroszokkal szemben ellenséges

és ennek lépten-nyomon kifejezést is adnak a svédek. Egyébként rengeteg sebesült finn katonát és katonatisztet lehet látni, akiket testvéri szeretettel karolnak fel a svédek.

A svéd gazdasági élet

teljes erővel dolgozik.

Rézbányáik Svédország egész szükségletét — ami ma meglehetősen nagy — fedezik. Uj csillámbányákat tártak fel, az elektromos ipar és *az acélipar számára szükséges anyagokat bőségesen ontják ezek a bányák.* A külföldi államok diplomáciai szolgálatát többszáz személyes követségek látják el, amelyek természetesen nemcsak külpolitikai, de nagymértékben gazdasági tevékenységet is fejtenek ki.

Az északi népek hagyományos becsületessége lépten-nyomon előtünik. A tüzelőanyag beszerzése a háborus tapasztalatok alapján itt is olyan erős, mint Európa bármely más országában. A stockholmi utcákon azonban minduntalan feltünik, hogy

egy-egy ház előtt sorba rakott tűzifát lát az ember a falak mentén,

ezek a mennyiségek már nem fértek el a pincékben és így a nyílt utcán kellett azoknak helyet biztosítani. Ez nem tűnik fel itt senkinek. A hálókocsi kalauza már este megkéri az embert, hogy ruháját hagyja a fülkén kívül, azt reggel — még ma is — ugyanúgy kapja vissza.

Vándor Kálmán:
Varga Ábris feltámadott

A kitünő író harctéri történetet mond el nagyon szép kis regényében. Megható történetet egy hős magyar zászlósról és az életmentő apáról, aki a maga életével fizet soha [illegible] gyermek[illegible]

Ára: színes borítékkal 0.30 P.

Kapható **STADIUM** könyvkiadónál (Rózsa-utca 111), **Pfeifer Ferdinánd Nemzeti Könyvkereskedés kft.** (Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 5, telefon: 18-57-30, 18-74-00), **minden könyvesboltban és IBUSz-pavillonban**

Hétfőn délután 3 órakor temetik Hegedüs Lórántot

Dr. Hegedüs Lóránt, a TEBE elnökének temetése január 4-én, hétfőn délután 3 órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából. A gyászszertartást Ravasz László dr. református püspök végzi.

Indiai szabadságharcosok elítélése

Stockholm, január 4.
(Német Távirati Iroda)

Nagyurból jelenti az angol hírszolgálat, hogy az angol hatóságok 14 indust halálra, 27-et pedig életfogytiglan tartó kényszermunkára ítéltek. Az elítéltek a szabadságmozgalmakban vettek részt. (MTI)

A pestis fellépése Palesztinában

Izmir, január 4.
(Német Távirati Iroda)

A pestis fellépése következtében Jaffában és Tel Avive városában a palesztinai hatóságok elrendelték a lakosság kötelező beoltását. Egyben az összes faházak lebontását is elrendelték Palesztinában. (MTI)

Olasz lapok a magyar hadijelentésről

RÓMA, január 4.
(Magyar Távirati Iroda)

Az olasz lapok szóról-szóra közlik a honvédvezérkar által kiadott legutóbbi hadijelentést. (MT)

Magyar női ifjúsági küldöttség Firenzében

Firenze, jan. 4. (Stefani)

A magyar és a bolgár női ifjúság küldöttsége Rómából jövet szombaton ideérkezett. A vendégeket olasz ifjúsági küldöttek fogadták és vezetik. A küldöttségek továbbutaznak Velence felé. (MTI)

A kék hadosztály parancsnokát a hadügyminisztériumba osztották be

Madrid, január 4.
(Német Távirati Iroda.)

Munos Grandes altábornagyot, a kék hadosztály parancsnokát kormányrendelettel a hadügyminisztériumba osztották be szolgálattételre. (MTI.)

A téli tárlat január 10-én zárul

A Mücsarnok téli kiállítását nagy látogatottságára való tekintettel meghosszabbították. *A kiállításon sok vásárlás történt. Esterházy Pál herceg 13 művet vásárolt. (MTI)*

Az utcán összeesett és meghalt FERENCZY TIBOR országgyűlési képviselő

Szombaton éjjel 1 órakor a Nádor-utca 5. számú ház előtt

agyszélhüdés érte Ferenczy Tibor dr. ny. budapesti főkapitány, országgyűlési képviselőt.

A volt főkapitány *az utcán* meghalt.

Ferenczy Tibor vacsora után szombaton este *Laky* Dezső volt miniszter, egyetemi tanárnál volt vendégségben, a Nagyboldogasszony-útja 6. sz. alatt, s onnan egy ismerősének gépkocsiján tette meg az utat a Szép-utca és a Kossuth Lajos-utca sarkáig. Innen gyalog indult haza a Szécsenyi-utca 14. szám alatt lévő lakására,

a Nádor-utca 5. számú ház előtt köhögési roham vett erőt rajta, összeesett és mire az őrszemes rendőr kihívta a mentőket, meghalt.

Leánya éjjel 3 órakor felhívta *Laky* Dezső volt miniszter lakását, hogy megkérdezze *édesapja még mindig ott van-e, mert még nem érkezett haza.*

Laky Dezső a főkapitányság központi ügyeletén érdeklődött, rosszat sejtve, hogy nem történt-e valami baj a volt főkapitánnyal és itt tudta meg a szomorú hírt, amit azután közölt *Ferenczy* Tibor leányával is. Értesítették még az éjszaka folyamán a tragikus halálesetről Éliássy Sándor dr.-t, a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányát, akinek intézkedésére

a főkapitányság épületére kitüzték a gyászlobogót és kitették a gyászszalagot a Parlament épületére is.

Ferenczy Tibor dr. 1881-ben született Debrecenben, itt végezte középiskoláit, majd a budapesti egyetemen és a berlini egyetemen végezte a jogot. Pályáját, mint joggyakornok a budapesti táblánál kezdte, 1904-ben, s az első világháboru kitörésekor, mint királyi ügyész a debreceni ügyészségen működött.

Végigküzdötte a világháborut,

s annak befejezése után, 1920-ban, rendőrtanácsosi rangban az államrendőrség szolgálatába lépett. Nyolc éven át vezette a szombathelyi kerületi főkapitányságot és innen nevezték ki 1932-ben budapesti főkapitánnyá. Ezt a tisztét 5 éven át töltötte be, ezalatt különösen a rendőrség szociális intézményeinek fejlesztésében, valamint a bajtársi szellem, a kulturális és testi nevelés fejlesztésében szerzett nagy érdemeket. Nyugalombavonulása után a politikai életbe kapcsolódott be és a legutóbbi képviselőválasztáson vármegyei listán,

Debrecen országgyűlési képviselőjévé választották.

Halála politikai és rendőrségi körökben mély részvétet keltett. Temetésének időpontjáról még nem történt intézkedés.

A tragikusan elhúnyt Ferenczy Tibor Debrecen lajstromos képviselője volt.

A Magyar Élet Pártja lajstromán az utána következő pótképviselő Nagybákay Sesztina Antal, az ismert nagyiparos, aki felsőházi tag.

Nagybákay Antalt a lajstromon

Bolgár Antal pótképviselő követi,

Amennyiben Nagybákay Sesztina Antal úgy határoz, hogy felsőházi mandátumát tartja meg, akkor a képviselőház elnöksége *Bolgár* Antalt hívja be a parlamentbe.

A német sajtó a mult esztendő tengeralattjáró-sikereiről

Berlin, január 4.
(Német Távirati Iroda.)

„A tengeralattjáró mint első számú ellenség", „Anglia halálkövetei", „A tengeralattjárók árnyéka Anglia újévi hangulatán", így és hasonlóképpen hangzanak azok a nagybetűs címek, amelyekkel a birodalmi főváros vasárnapi sajtója az elmult év német tengeralattjáró sikereit méltatja. A kilencmillió tonna ellenséges hajótér elsüllyesztése 1942-ben, mint a Völkischer Beobachter írja, az angol öntudatban mély sebet ütött, mert az angolok még mindig nem tudnak szabadulni attól a hagyományos elképzelésüktől, hogy Anglia a tengerek királynője.

A Berliner Lokalanzeiger az 1942. évet a legnagyobb és legmozgalmasabb tengeri-háborús évnek nevezi. A német tengeralattjárók a szövetségesek első számú ellenségei továbbra is és a német tengeri hadvezetés a tengeralattjárókkal viselt támadó hadjárattal ura maradt a helyzetnek, mint azt a támadások, mindenekelőtt a nagy hajókatasztrófák elleni vállalkozások, a mult esztendőben fölényességükkel bizonyítják.

Rendőri vizsgálat indul a rágalmazók ellen, akik miatt a halálba ment egy tanítónő

Édesapja is öngyilkosságot kísérelt meg

A Beniczky-utca 3. számú ház egyik elsőemeleti lakásában vasárnap délelőtt halálos öngyilkosságot fedeztek fel. *Szabó* János, 65 éves nyugdíjas százados és leánya, *Szabó* Katalin, 33 éves tanítónő laktak a kétszobás lakásban. Délelőtt 10 óra tájban a tanítónő vőlegénye csengetett be a lakásba. Az idős, nyugdíjas katonatiszt nyitotta fel az ajtót és ebben a pillanatban erős gázszagot éreztek a konyhából kiszivárogni. Benyitottak az ajtón és

a gázresó mellett, egy széken ülve, eszméletlenül találták Szabó Katalint.

Azonnal értesítették a mentőket, de már nem tudtak segíteni az életunt úrilányon, időközben meghalt. Mialatt a rendőri bizottság a lakásban tartózkodott, *Szabó* János kiment a konyhába és

ő is öngyilkosságot akart elkövetni.

Leánya halála miatti elkeseredésében gázzal akarta megmérgezni magát az apa. Szerencséje idejében észrevették és a mentők a Rókus-kórházba vitték. A szerencsétlen tanítónő búcsúlevelet hagyott hátra.

Azt írja utolsó soraiban, hogy rosszindulatú pletykák kergetik a halálba.

Meg is nevezte azokat a személyeket, akik a pletykákat terjesztették róla. A rendőrség most kihallgatja azokat, akiknek a nevei a búcsúlevélben szerepelnek és felelősségre von őket a fiatal úrileány öngyilkosságáért.

TANGOHARMONIKA különböző legjobb gyártmányok Sternberg HANGSZERGYAR RAKÓCZI-ÚT 60 Árjegyzék ingyen!

Grillparzer-emlékest a N. színházban 1941 szept 18

AZ ESTI UJSÁG SZÍNHÁZA

Gazdag műsort ad a Művelődés Háza az idén

A Székesfővárosi Népművelési Bizottság és a Magyar Művelődés Házának vezetője, Novágh Gyula dr. tanügyi főtanácsos tegnap délután sajtóértekezleten adott programot a Magyar Művelődés Háza idei működéséről. Az idén Széchenyi-emlékesttel, szeptember 21-én kezdi meg új évadját a Művelődés Háza.

Idei programjának tengelyében ismét az Operaház és a Nemzeti Színház vendégjátékai és a Székesfővárosi Zenekar hangversenyei állnak. A Nemzeti húsz bemutatója és felújítása közül mintegy tizenöt darabot hoz át a Művelődés Házába. Három hangversenysorozat lesz, az egyik, amelyet vasárnap délutánonkint tartanak meg, könnyebb zenét ad annak a közönségnek számára, amely eddig hangversenyre még nem járt. A munkásság körében ezekre a koncertekre már kétezerfőnyi hallgatóságot be is szerveztek. A második hangversenysorozatot a legjobb magyar karnagyok vezénylik és európai hírű magyar szólisták működnek közre, kielégítve a magasabb igényű, de szerény anyagi körülmények között élő közönség szükségleteit. A harmadik csoportban a legnevesebb külföldi karnagyok vezényelnek.

A filmelőadások a tavalyi keretek között fognak mozogni és különös művészi, irodalmi és nevelő értékkel biró filmek ekrülnek levetítésre.

Kívánsághangversenyeket is rendez az idén a Művelődés Háza, továbá honvédestéket, a szabadidőmozgalom keretében énekkari hangversenyeket, amelyeknek a programjába az egyházak és különféle társadalmi intézményeket is bevonják. A népies játékok az idén is műsorra kerülnek és a színházépületeket rendelkezésre bocsátják a társadalmi egyesületeknek ünnepi- vagy díszelőadások céljaira.

Az új évadra a Magyar Művelődés Háza,mint látható, gazdag programot ígér s minden remény megvan arra, hogy a jövőre is a közönség érdeklődésének középpontjában álljon.

(*) **Érik a gyümölcs a Broadwayban.** A mult évad legnagyobb drámai erejü filmje, John *Steinbeck* nagysikerü regényéből készült filmváltozat, az *„Érik a gyümölcs"* volt. Hetekig játszották a premiermozikban, most pedig a Broadway prolongálta a második hétre.

Aki már látta: **ujból megnézi!**
Aki nem látta: **okvetlen megnézi!**
ASSZONYOK A BÖRTÖNBEN
OLYMPIA
5-ik hétre prolongálva!

A FŐSZEREPLŐK: LEHOTAY ÁRPÁD, SOMOGYI ERZSI, TÖKÉS ANNA ÉS TÍMÁR JÓZSEF

Grillparzer-emlékest A NEMZETI SZINHÁZBAN

A Nemzeti Színház díszes keretek között tegnap este ünnepelte a neves osztrák író, Grillparzer, születésének 150 éves évfordulóját. A Magyar-Német Társaság rendezte az ünnepi estet, amelyre a színház díszbe öltözött, magyar és német lobogók színei tették ünnepélyessé a nézőteret, amelyet zsúfolásig megtöltött az előkelő közönség. A nézők soraiban megjelent *Bárdossy* László miniszterelnök, *Hóman* Bálint kultuszminiszter, továbbá a politikai és társadalmi életünk számos kiválósága, német részről pedig *Jagow* német követ vezetésével a követség tagjai és a budapesti német kolónia vezető egyéniségei.

A német és a magyar Himnusz elhangzása után *Tasnádi Nagy* András, a Magyar-Német Társaság elnöke tartott ünnepi beszédet, amelyben a következőket mondotta:

— *Mint a magyar-német társaság elnöke állok a lámpák előtt, hogy néhány szót szóljak a társaság céljairól és a mai előadás jelentőségéről. Ez a társaság azért alakult, hogy megismertesse a magyarság multját, jelenét, törekvéseit és igazságait a németség szélesebb rétegeivel s hogy társadalmi úton is ápolja az államközi szerződésekben biztositott katonai és kulturális barátság gondolatát. Mi nemcsak a kulturbarátság okából csatlakozunk a németség Grillparzer-ünnepéhez, hanem azért is, mert Grillparzer drámáinak nálunk mindig fogékony közönsége volt. Első darabját, az „Ősanyák"-at, amelyet 1817-ben irt, már 1818-ban bemutatta a pesti német szinház, 1822-ben pedig a kolozsvári magyar szinház. A „Sappho" 1819-ben Székesfehérváron került színre. Körner „Zrinyi"-je után ez volt a második verses darab magyar szinpadon. Sapphot az első nagy magyar tragika, Kántorné alakitotta. Később a „Medea" cimszerepe Jászay Marinak volt mesteri alakitása, amellyel túlszárnyalta a bécsiek ünnepelt Charlotte Wolterjét is. Ennek az alakitásnak nagy része volt abban, hogy Grillparzer aranygyapjú-trilógiája Ambrus Zoltán forditásában sokáig szinen maradt.*

— *Másik oka annak, hogy részt veszünk Grillparzer ünneplésében, az, hogy az író magyar témákkal is foglalkozott. Előbb Rákóczi Ferencről akart drámát irni, ami azonban nem készült el, de elkészült a „Bánk hüsége", az ünnepi előadás tárgya. Magától értetődő, hogy Grillparzert más érdekli Bánkban, mint Katona Józsefet. Az ő hőse nem a nemzeti érzés hordozója, hanem a túlságba vitt lojalitás áldozata. Természetes, hogy erről a témáról más a felfogása az osztrák irónak, mint a lánglelkü magyar költőnek. A monarchia azonban már a multté, Ausztriával együtt. Az osztrák németség ott van a legtermészetesebb helyén, a nagy német egységben. Barátságunkat nem zavarja semmi s a másfélévszázados évfordulón, az aktualitásokat vesztett ellentéteket feledve, a költészet örök értékeinek magas szférájában zavartalanul élvezhetjük a nagy osztrák költő Bánk-tragédiáját.*

A beszéd elhangzása után került színre Grillparzer *„Bánk hüsége"* c. szomorú játéka. Az osztrák író hőse nagyban különbözik attól a megrázó erejü Bánktól, amelyet *Katona* József állitott elénk. Kétségtelenül idegenül érint minket Bánk ilyen beállítása, de a munka költői szépségekben gazdag és minden részletében kiérzik az író előkelő stílusa. Lélekrajzában drámai erő lüktet és költői szépségek vonulnak végig az izgalmas jelenetek során, amely különösen a második részben kap hatalmas lendületet, amikor a lélekdrámát már elnyomja az események külsősége.

Nagy mügonddal készítette a fordítást *Lendvay* István, aki megőrizve a szöveg eredeti hüségét, remek magyarsággal adta vissza a költő verssorait.

A szereplőgárda élén *Lehotay* Árpád vitte színre Bánkot. Alakaitásából a bölcsesség és a szív árad. Nemes eszközökkel vetette ki a lelki harcot, amely lezajlik a hősben, hogy bosszúérzését legyőzze. Nehéz és részben háládatlan feladatát pompásan oldota meg. *Somogyi* Erzsi, mint Bánk felesége, finom és megkapó játékával különösen akkor volt elemében, amikor ráeszmél a körülötte zajló dráma tragikusságára. Mint Ottó, *Timár* József az erkölcsi lealjasodottság minden húrját mesgzólaltatta nagyvonalú játékával. Királyné és egyben asszony *Tőkés* Anna Gertrudja, aki a meggyőződés és a tragikai szenvedély lobogásával ragad magával. *Forgách* Antal Endre királya, továbbá *Nagy* Adorján Simon bánja kiváló színészi munka. Az együttesből is ki kell emelnünk *Rajczy* Lajos nevét A fiatal, új rendező *Fábry* Zoltán sikerült munkával mutatkozott be, úgy is mint rendező, úgy is mint díszlettervező. Határozott nyeresége a színháznak.

Ma főpróba a Madách Színházban

Pénteken nyit kaput a Madách Színház *Pirandello „IV. Henrik"* c. színművével, amelyet Antonio *Widmar* fordított magyarra. A címszerepet *Várkonyi* Zoltán alakítja, aki mellett *Sulyok* Mária, *Greguss* Zoltán, *Szakács* Zoltán és *Hojkó* János kaptak még fontos feladatot. A Pirandollo-darabból, amely a színház igazgatójának, *Pünkösti* Andornak rendezésében kerül színre, ma este tartanak nyilvános főpróbát.

Kilencedik hét premierben:

Csákó és kalap

Az alig nehány hét óta megkezdődött új filmévadban kétségtelenül az egyik legnagyobb filmsiker a *„Csákó és kalap"*. A mai időkből vett katonavigjáték eredeti meséjével és humorával legteljesebben megnyerte a közönség tetszését és immár a kilencedik hete fut premiermoziban. Két hétig játszotta a Décsi- és Corsó-mozi, az Omniában pedig most prolongálták az ötödik hétre. Külön örömünkre szolgálhat, hogy úgy az idei első nagy filmsikert magyar film érte el. A jóizű vidám játékban a főszerepeket *Simor* Erzsi, *Kiss* Manyi, *Bilicsy* Tivadar, *Csortos* Gyula és *Latabár* Kálmán játsszák, akiknek nagy érdemük van abban, hogy a katonafilm vígjáték a bemutató óta úgyszólván minden nap zsúfolt házak előtt kerül előadásra.

Kamara Varieté
VI., Teréz-körút 46.
Telefon: 119—363.
Pénteken, szeptember 19-én fél 9-kor először
Ramazuri

SZINHÁZ, MOZI ÉS RÁDIÓ MŰSOR

Jöjjön velünk színházba az Esti Ujság kedvezményes színházjegy irodája útján. Színházjegyirodánk VIII., József-körút 5. szám, hétköznapokon és vasárnap reggel 9 órától este 8 óráig áll olvasóink rendelkezésére. Telefonrendelés: 146-000, 144-401.

NEMZETI SZINHÁZ (½4, ½8):
Csütörtök: Győri kaland. (XII.)
Péntek: Győri kaland. (NI.)
Szombat: Győri kaland. (Ba.)
Vasárnap d. u.: Győri kaland, este: Peer Gynt. (B. sz.)

VIGSZINHÁZ (8).
Csütörtök: Nyári zápor. (K).
Péntek: Nyári zápor. (L).
Szombat d. u. bérlet II., este B. sz.: Nyári zápor.
Vasárnap d. u. (B. sz., este T.): Nyári zápor.

MADÁCH SZINHÁZ (8):
Csütörtök: Főpróba.
Péntektől minden este: IV. Henrik.

ANDRÁSSY SZINHÁZ (½4, 8):
Péntektől minden este és vasárnap d. u. Boldoggá teszlek.

Willy Forst és Olga Csehova közös filmje
„BEL AMI"
ATTILA-MOZGÓ, VII., Rákóczi-út 82. sz.

KAMARA VARIETÉ (½9, szombat ½6, ½9, vasárnap ½4, 6, 9-kor):
Minden nap: Első fecske.
Péntektől: Ramazuri.

KOMÉDIA ORFEUM (½5, ½9)
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Minden tehén fekete.

ROYAL REVÜSZINHÁZ (½9, csütörtök, szombat és vasárnap d. u. ½5).
Minden nap: Fortissimo!

NEMZETI BÁBSZINHÁZ (4, 8): Szombat, vasárnap d. u.: Soktudó fiú. Hétfő, péntek este: Toldi.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ (½9).
Minden este és vasárnap d. u.: Becskereki menyecske.

FÉNYES CIRKUSZ (4, 8 órakor):
Minden nap d. u. és este: Szeptemberi óriásműsor.

MAGYAR MŰSZINKÖR (vas. ½4, 6, 8): Régi jó Budapest.

BEMUTATÓ MOZIK:

ÁTRIUM (T.: 15-40-24.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Becsület lovasa. Híradók.

BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ IV., Petőfi-utca 6. (T.: 181-244.) Magyar-, Ufa-, Luce- és Fox-híradók. — Széchenyi. (Kultúrfilm). Rajzos híradó Iránról. Leningrád ostroma. Trükkfilm. Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.

CASINO FILMSZINHÁZ (Tel.: 383-102.) ½6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ½4 órakor is. Végre. Híradó. 3-ik hétre prolongálva.

CITY (T.: 111-140.) ¾6, ¾8, ¾10-kor. Sz., V., Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. Aki legázta a tengert. 2-ik hétre prolongálva. Híradó.

CORSO (Tel.: 18-28-18.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Kislány — nagy kaland.

DÉCSI FILMSZINHÁZ (Tel.: 125-952, 121-343.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Végre. Híradó.

FORUM FILMSZINHÁZ (IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189-453.) ½6, ½8, ¾10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Ne kérdezd ki voltam. Híradó.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (VII., Erzsébet-körút 13. T.: 222-499.) Magyar-, Ufa-, Luce- és Fox-híradók. Széchenyi. (Kultúrfilm). Rajzos híradó Iránról. Leningrád ostroma. Trükkfilm. Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig.

OMNIA FILMSZINHÁZ (Tel.: 130-125, 138-071.) 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: 3-kor is. Csákó és kalap. 5-ik hétre prolongálva. Híradó.

PALACE (T.: 22-12-22.) 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor. Dankó Pista. 11-ik hétre prolongálva. Híradók. Az első három előadás mérsékelt helyárakkal.

RÁDIUS FILMSZINHÁZ (Tel.: 122-098, 120-564.) ½6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Intermezzo. 4-ik hétre prolongálva.

ROYAL APOLLÓ (T.: 222-002.) ½6, ½8, ¾10-kor. Sz., V., Ü.: 4, 6, 8 és 10 órakor. Stukák. 2-ik hétre prolongálva. Híradó.

SCALA (T.: 11-44-11.) ½6, ½8, ¾10. Sz., V., Ü.: 3-kor is. Egymásért. 2-ik hétre prolongálva. Híradók.

URANIA FILMSZINHÁZ (Tel.: 146-046.) 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¾3 órakor is. A becsület lovasa. Híradók.

MÁSODHETES MOZIK:

ADMIRÁL (Tel.: 35-37-07.) 11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. Sasok.

ASTRA (Tel.: 15-44-22.) ½4, ½6, ½8, ½10-kor. V., Ü.: ½2-kor is. Édes ellenfél. Híradó. V. d. e. 11: Császárvadász.

ATTILA MOZGÓ 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. V. 11-kor is: Bel Ami.

BROADWAY FILMSZINHÁZ (Telefon: 422-722.) ½4, ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Első előadás mérsékelt. Érik a gyümölcs. Híradók.

CORVIN FILMSZINHÁZ (Tel.: 113-036.) Rövid ideig zárva! Átalakítás után mint premier-színház nyílik meg.

DÉLIBÁB (volt Winkler. T.: 490-130.) 6 és ½9. V., Ü.: ½3, ¾5, 7 és 9 órakor. A kegyelmes úr rokona.

ELIT MOZGÓ 4, 6, 8, 10. V., Ü.: 2 órakor is. Gulliver a törpék országában.

HOMEROS MOZGÓ (Tel.: 496-178). 4, ½7, 9. V. d. e. 11-től: Egy asszony három élete.

IPOLY FILMSZINHÁZ ¾4, ½7, ¼10. V. 1-kor is. Édes ellenfél. V. d. e. 11-kor: Házasság kizárva.

KAMARA (T.: 423-901.) 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor. Három csengő.

LLOYD (T.: 111-994.) ½4, ½6, ½8, ½10 órakor. V., Ü.: ½2 órakor is. A nagy riport.

ODEON FILMSZINHÁZ (T.: 422-785.) ½4, ¼7, ¾9. V. ½2, 4, ½7, 9-kor. Édes ellenfél. Híradók. V. d. e. 11-kor: Hat hét boldogság.

OLYMPIA (Tel.: 423-188.) 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor: Asszonyok a börtönben. 5-ik hétre prolongálva.

ORIENT FILMSZINHÁZ (T.: 114-926.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: fél 2-kor is. A kegyelmes úr rokona. Híradó.

PALOTA (T.: 156-605.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. Édes ellenfél. Híradó.

PÁTRIA (Tel.: 145-673.) 4, 6, 8, 10. V. 11 és 2-kor is. A fiatal ördögök.

RÁDAY MOZGÓ (Tel.: 382-581.) ½5, 7, ½10. V. 1, 3.30, 5.20, ½8, ¾10-kor: Egy asszony három élete.

REX (T.: 228-020.) ½5, ¾7, 9. Sz. ½4, ½6, ½8, ½10. V. d. e. 11 és ½2-kor is. Édes ellenfél.

SAVOLY (Tel.: 14-60-40.) ¼4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. Vera Nikolskaja. V. d. e. 11-kor: Postamester.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZ ½5, ¾7 és 9 órakor. 18-án és 21-én: Vera Nikolskaja.

TIVOLI FILMSZINHÁZ (Tel.: 225-602.) 11, ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. Édes ellenfél. Híradók.

TURÁN (T.: 120-003.) 11, ½2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Ököljog. Híradó.

VESTA (Tel.: 222-401.) 11, ½2, ¼4, ¾6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: 11, 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Rose Marie. Prolongálva.

RÁDIÓ

BUDAPEST I.: 12.00 Fohász. Himnusz. 12.10 Szalónzene. Közben 12.40 Hírek. 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. 13.30 Katonazene. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek. 15.20 Rádiózenekar. 16.15 Ruszin hallgatóinknak. 16.45 Időjelzés, hírek. 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 A Vakok Homeros Énekkara. 17.45 Baromfitenyésztési időszerű tanácsadó. 18.10 Cigányzene. 18.45 Karácsony az őszben. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Nagykovácsi Ilona, Tóth Árpád verseket énekel. 19.40 Paracelsus. Felolvasás. 20.10 Hanglemezek. 20.30 Tündérmosoly. Bajor Gizi verseket mond. 21.10 Zathurecky Ede hegedül. 21.40 Hírek. 22.10 Pátria tánclemezek. — 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. 23.30 Cigányzene. 24.00 Hírek.

Vladivosztok a „Csendes-óceán ablaka"

Valahol a keleti hadszíntéren, szept. hó

Vladivosztok a Szovjetunió jelentősebb városai közül azok közé a kevesek közé tartozik, melynek *nem jutott ki az a „megtiszteltetés", hogy valamelyik prominens szovjetszemélyiség után új nevet kapjon.* Az orosz imperializmus legmesszebbrefekvő előretolt bástyájának neve már magábanvéve is program:

„Uralkodjál Keleten!"

— és ezt a nevet a szovjet is jónak látta megtartani.

Amint egykor Péter a névaparti metropólis megalapításával a Keleti-tengerhez akart ablakot nyitni,

II. Sándor cár a Csendes-óceán ablakát akarta megteremteni,

amikor nyolcvan évvel ezelőtt parancsot adott ki a kis kínai Vaisztanvei falunak hatalmas hadikikötővé való kiépítésére. A vállalkozás hatalmas összegeket nyelt el és politikailag is merész volt, *de ha Oroszország keleti birtokállományát meg akarta őrizni, szüksége volt rá.* Oroszország keleti határai, melyek valamikor Kaliforniáig nyúltak, az Ujvilágban ekkor már csak Alaszkára terjedtek ki,

az amerikai orosz birtokok összezsugorodásáért a cári imperializmus azonban bő kárpótlást talált Kínában,

Oroszországnak tehát bőven volt védenivalója.

Az orosz végvár

Az Amur-tartomány, egész Mandzsuria már orosz birtok volt, Korea és Mongólia voltak a legközelebbi célok.

Vladivosztok megalapítása a cári birodalom legerőteljesebb terjeszkedésének idejére esett.

Az orosz imperializmus virágkorát élte.

— *Oroszország nem üz haragszomosdi politikát, hanem összeszedi minden erejét,* — jelentette ki *Gorcsakov* herceg, aki 26 évig irányította az orosz külpolitikát. Európai vonatkozásban Puskin jelszava volt az irányadó:

— *Minden szláv pataknak az orosz tengerben kell egyesülnie.*

Délen Konstantinápoly évszázados délibábja kísértett, Törökországban, Szíriában, a palesztinai keresztények között orosz ügynökök dolgoztak, Abesszíniában orosz kiképzőtisztek működtek.

A Kaukázus, Turkesztán, Kiva, Szamarkand és Taskent ebben az időben kerültek orosz kézre.

Perzsiát orosz és angol érdekszférákra osztották. Afganisztán fővárosában állandóan orosz csapatok állomásoztak és Anglia nem ok nélkül féltette Indiát. Ázsiát orosz vasutak kezdték behálózni és állampénzzel támogatott orosz vállalatok alkudoztak a kínai vasutak megvásárlásáról.

A hatalmas iramú terjeszkedés sikerei még Alaszka elvesztét is elfeledtették, ahol még most is számos város- és színevet ad az egykori hódítók emlékét.

Alaszkát 7.2 millió dolláért az amerikai Egyesült Államok vásárolta meg.

Vladivosztok azonban nevét megcáfolva *sohasem „uralkodott" a Keleten.* Vladivosztok mindig fogoly maradt, a természetes politikai adottságok foglya.

Pedig a Japán-tenger északi csücskében épült orosz végvár ideális helyen épült: a jól megerősített orosz sziget kívülről biztonságot adott neki, a jellemző módon „Aranyszarvnak" keresztelt öbölben pedig, melybe két tengerszoroson keresztül vezet az út, a legnagyobb hadihajók is védelemre találhattak.

Maga a város

az öbölbe benyúló Muravjev Amurszkij félszigeten fekszik.

A Szemenov-erőd a városnak és az öbölnek biztos védelmet nyujt. A távolkeleti orosz hajóhad kikötőjét az Orosz-sziget Novik-öblében építették ki. Az orosz-japán háborúig ez a flotta csatahajókból, cirkálókból és nagyszámú segédhajóból állott,

a csuzimai ütközet óta azonban régi nagyságát többé már nem tudta elérni.

A bolsevisták csupán a távolkeleti tengeralattjáró flottát építették ki és ha az ilyen dolgokban nehezen ellenőrizhető híreknek hitelt adhatunk, *a Novik-öblében ma is ötven tengeralattjáró horgonyoz.*

Japán hatalmi köre a város kapujában

Vladivosztok a Szovjet-Unió minden más kikötőjénél délebbre fekszik,

az év öt hónapjában azonban mégis jég zárja el a külvilágtól.

A cári Oroszország a hamarosan 250.000 főnyi lakosságura nőtt város kikötőjét *a jégtörők seregével igyekezett a hajózás számára hozzáférhetővé tenni.* A szovjet azonban ezt a „luxust" eltörölte.

Itt végződik az orosz szibériai vasút,

mely éppen ebben az évben lett ötven éves. Vladivosztok azonban ezt a vasútat tulajdonképpen sohasem tudta a maga teljes értékében kihasználni. Oroszország távolkeleti helyzete az orosz-japán háború óta alapvető változáson ment át: *Japán világhatalommá lett, Mandzsuria és Mongólia veszendőbe ment.* A Sztalin-szigetek déli fele, Korea és Port Arthur japán birtokká lett.

Japán hatalmi körét közvetlen Vladivosztok kapujáig tolta előre

és néhány évvel ezelőtt az orosz-koreai-mandzsuriai háromszögben fekvő Csankufeng-magaslaton csetepatéba keveredett, japán és szovjet erők lövéseit a Nagy Péter-öbölben is hallani lehetett.

Vladivosztokot tehát

nemcsak a tenger felől fenyegeti veszedelem,

a japán flotta már az 1904/05. évi orosz-japán háborúban is blokád alá vette, hanem a szárazföldről is, ahol az Usszuri-folyó mentén japán katonák állnak őrt.

Háború esetén Vladivosztok sorsa hamarosan megpecsételődnék.

Ezenkívül az elhanyagolt város lakói a szovjethatóságokkal ma is éppen olyan elégedetlenek, mint annak idején a cári kormányzókkal. *Egy város, melynek lakossága nagyrészt erőszakkal odatelepített deportáltakból tevődik össze, természetszerűleg forradalomra hajló.*

Már az orosz-japán háború végén is olyan fokra hágott a forradalmi hangulat, hogy a helyőrség is jobbnak látta a forradalmárokhoz csatlakozni.

Hiába lőtte a távolkeleti hajóhad a várost, hiába dolgozott az Ohrana, a cári helytartó csak 1906 elejére tudott ismét a helyzet urává lenni.

A vésztörvényszék megtorlásul borzalmas vérfürdőt rendezett,

1907 október 17-én azonban újra kitört a felkelés.

A világháborúban Vladivosztok

jelentősége nagyobb volt, mint valaha,

mivel a cári Oroszországnak ez volt az egyetlen olyan kikötője, melyen keresztül az antant-hatalmak fegyvert és lőszert szállíthattak.

A dicsőség azonban most sem tartott soká.

Egy nappal 1918 beköszönte előtt az Aranyszarv-öblében japán hadihajók jelentek meg, hogy a vladivosztoki japán állampolgárokat kimentsék a bolsevista zűrzavar poklából.

Nyomukban az angol és amerikai hadihajók is horgonyt vetettek. Májusban a fejetlenség még nagyobb méreteket öltött. *A bolsevista Vladivosztok és a bolsevista Moszkva között az összeköttetés teljesen megszakadt. A* szibériai vasút mentén a cseh légiók és a vörös hadsereg között kitört a háború. 1918 május 29-én

a menekülő légionáriusok bevonultak Vladivosztokba

és elfogták a szovjet-biztost, majd angol, amerikai és japán csapatok érkeztek, hogy a Tomszknál ellenálló Kolcsak tábornokot támogassák.

A szovjetellenes beavatkozás bukása után a külföldi csapatok *az egykor oly büszke keleti erődvárost sorsára hagyták.*

Vladivosztok egy éven keresztül a távolkeleti köztársaság fővárosaként önállóságot élvezett,

ez az önállóság azonban az elhagyatottság és nyomor önállósága volt. *Az orosz menekültek százezrei Vladivosztokon keresztül özönlöttek az Egyesült Államok, Japán, Sanghai és Mukden felé.*

Az utcákon orosz tábornokok koldultak és orosz arisztokratalányok népesítették be a mulatókat.

A kommunisták még mindig nem voltak urai a helyzetnek és 1921 májusában a japánok támogatásával

újabb felkelés tört ki Moszkva ellen.

A felkelők Dieterich tábornokot vajdájukká választották. Ezrével seregleltek az elégedetlenek és az orosz hazafiak a cári zászlók alá és Dieterich vajda szabályszerű mozgósítást hirdetett ki Lenin kényuralma ellen. A japán támogatás beszüntetése ennek az utolsó felkelésnek is véget vetett. Azóta a sarlóval és kalapáccsal díszített vörös zászló leng a város fölött, mely a forradalmak pusztításait máig sem tudta kiheverni. Moszkva urai hosszú ideig nem tudták, hogy mit kezdjenek a kikötővel és a várost teljesen elhanyagolták,

Vladivosztok lakossága ma ismét eléri a 150.000 főt.

Mint a világháborúban,

Vladivosztok ma megint egyetlen kikötője a mammutbirodalomnak, melyet a német blokád nem ér el.

Kikötőjén keresztül Amerika és Anglia újból hadianyagot szállít szövetségesének.

A történelem azonban nem ismétli meg önmagát. Japán ma más álláspontot foglal el Oroszországgal szemben, mint a világháborúban. Az angol—amerikai szállítások inkább csak kísérleti léggömbökként felröpített ígéretek alakjában folynak.

Japán félreérthetetlenül tudtára adta a világnak, hogy Oroszország támogatását nem nézi jó szemmel és türelmének határai vannak.

Nem szabad elfelejteni, hogy Japán egyszer már blokád alá fogta Vladivosztokot és azóta a japán flotta a világ egyik legfélelmesebb tengeri haderejévé lett.

(Dr. Sz. L.)

Az angol csapatok bevonulása óta éhezik Szíria és Libanon

VICHY, szeptember 18. (NST)

A rfancia rádió sziriai jelentéseket közölt, amelyek szerint Nakache, a libanoni nemzeti tanács elnöke lemondott állásáról, mert az angol csapatok bevonulása óta katasztrófálisan leromlott Libanon és Szíria élelmiszerellátása. A francia rádió ehhez a hírhez a következő megjegyzést fűzte:

„Ez tehát az a jótétemény, amelyben zíria és Libanon lakossága az angolok és gaullisták alattomos támadása után részesül. Vajjon az áruló Catroux igéretei nem propagandahazugságoknak bizonyultak-e?"

MARTE HARELL és WILLY FRITSCH pazarkiállitásu vigjátéka
Vera Nikolskaja
Rendezte BOLVARY
Savoy Budai-Apolló

Meghivó
TÜDŐS KLÁRA
tervei szerint készült őszi ruháink bemutatójára, melyen a mai korszellemben tervezett uj magyar ünnepi diszruhákat is bemutatjuk.
Ruháink nemcsak vonalban, hanem anyagban is ujszerüek, fiatalosak, célszerüek.
A bemutató zenés uzsonna keretében szeptember 20-tól 27-ig naponta d. u. 4 órakor kezdődik földszinti éttermünkben.
Belépődij P —.40, kötelező uzsonnajegy P 1.30
A belépődijat teljes egészében a Zöldkereszt Mozgalom falusi gyermekkonyháinak juttatjuk.
CORVIN AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

A dolgozó parasztság több munkával válaszol a kulákok támadására

Apácák rémhír-hadjárata a tanyákon

A klerikális reakció és a kulákság nemcsak az őszi mezőgazdasági és termelési verseny ellen izgat, hanem a szövetkezeti mozgalom és az UFOSz, FÉKOSz egyesülése ellen is lázít. Miért? Azért, mert nagyon jól tudják, hogy

a szövetkezeti mozgalom segítséget nyujt a kisparasztoknak

és aknamunkájukat sokkal kisebb sikerrel tudják végezni a szövetkezetbe tömörült gazdák között. Az UFOSz, FÉKOSz egyesülés megakadályozását is döntő kérdésnek tekintik, mert ismerik nagy jelentőségét. Minden eszközt megragadnak a lázításra. Füzesgyarmat és Bucsa között például

apácák járják kocsin a tanyákat, izgatnak és háborús rémhíreket terjesztenek.

A kisparasztok azonban már nem ülnek fel az izgatásnak, rémhírterjesztésnek. Fokozott munkával felelnek a munkaellenes lázításra.

fokozott éberséggel akadályozzák meg vagy leplezik le a kulákok szabotázskísérleteit.

A népi bizottságok is nagy segítségére vannak a kisparasztoknak. A szarvasi járásban az ellenőrzés során leváltották a régi gazdasági felügyelőt. Azóta szorgos munka folyik a járás egész területén s komoly eredményeket értek el.

A kisparasztok mindenütt versenyre kelnek az ütemterv mindgyorsabb végrehajtására. Pest megye parasztsága vállalta, hogy behozza lemaradását s a kitűzött időre teljesíti az ütemtervet. Endrőd kisparasztjai

fokozott munkával feleltek a kulákok szabotálására.

Százhetvenöt százalékig elvégezték a munkát. A hunyadiak 137 százalékra, a békésszentandrásiak 132 százalékra, a kondorosiak pedig 126 százalékra teljesítették az ütemtervet. A muzsai földműveseket a kulákok eddig sikerrel beszélték le a versenyről, most azonban bejelentették, hogy ők is részt akarnak venni a termelési versenyben, sőt

elmaradásukat is behozzák.

Ebergőc dolgozó parasztsága ígéretet tett, hogy az ütemtervet jóval a kiszabott idő előtt teljesíti.

Így válaszol az ország kisparasztsága a klerikális reakcióval szövetkezet kulákságnak.

Halottak napja Washingtonban

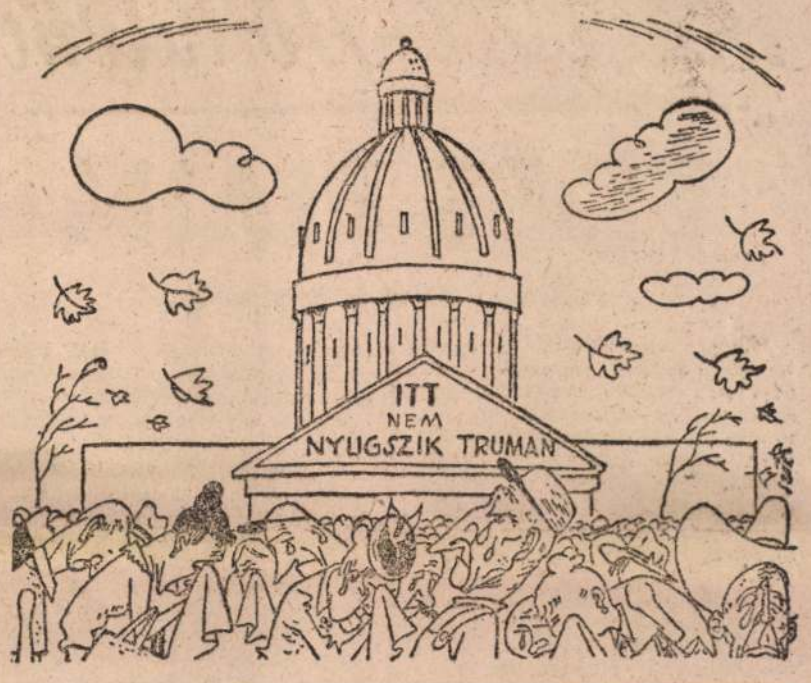

Révai-osztály

Fáy András-gimnázium
IX., Mester-utca 60

A Fáy András-gimnáziumban *második emeletén lévő ötödik osztály ajtaján a következő szövegű tábla díszeleg: „Révai-osztály"*

A Révai-osztály új fogalom a magyar nevelés történetében. Lényege az, hogy a nyolc elemit, vagy a négy polgárit végzettek különbözeti nélkül járhatnak az ötödik gimnáziumba. A tanítás teljesen díjtalan, sőt a tanulók uzsonnát és ebédet is kapnak, mivel a délutánt az iskolában töltik és közösen végzik el feladataikat.

Mikor belépünk az osztályba, éppen egy nyugtalan szemű, szőke kisfiú beszél.

— Nous sommes hongrois — mondja. — A fiút Biczó Ferencnek hívják. Hatvan esztendős édesapja kihordó egy téglagyárban. Két éve, — miután a nyolc elemit kitűnő eredménnyel elvégezte, — nem tudott tovább járni a gimnáziumba, mert egyebek közt négy év latin anyagát kellett volna megtanulnia, ami házitanár nélkül lehetetlen feladat. Biczó inasnak ment, pedig nagyon szeretett volna gépészmérnök lenni... Pár hétfel ezelőtt azután megtudta, hogy már nem szükséges a gimnáziumhoz drága különbözeti vizsga és azonnal jelentkezett.

Biczó inasévei *alatt is állandóan képezte magát. Tanára megjegyzi, hogy jelentkezésekor három könyvet szorongatott kezében: Koczkás „Megváltozott világ", „Orvosi tudomány", valamint a „Via Mala" példányait.*

Megkérdezem a diákokat, tudják-e, kicsoda Révai József? Mindenki pontosan tudja: „A Szabad Nép főszerkesztője". Beszélgetés közben arra a kérdésre, hogy mi a népi demokrácia, a legokosabban Erdős Kornél, a jelentehajú, jeleteszemű diák felel:

— A népi demokrácia viszonylag békés átmenet a szocializmus felé.

Erdős nagyon megszerették társai már az első napok után, őt küldték el résztvevőnek a középiskolai „Tanulj jobban" mozgalom szemináriumára. Ugy látszik, rászolgált a bizalomra. Pedig Erdős Kornélnak nemrég még egész nap dolgoznia kellett, mert apja kisfizetési péksegéd. Most azért tud iskolába járni, mert nem kerül pénzbe és még ebédjéről is gondoskodnak.

A diákok áttérnek a történelem tanulására. A hűbéri társadalmat elemzik. Az ember szinte el sem hiszi, mennyire tájékozottak ezek a gyermekek.

Molnár János, *aki négy polgári után egy évig alkalmi munkából élt, gyönyörűen megmagyarázza a társadalmi formák fejlődését.*

— Mit csinált volna, ha nem nyílik meg ez az osztály? — kérdezem az intelligens arcú fiatalembertől.

— Valahol elhelyezkedtem volna, ahol rögtön lehet keresni. — Aztán hozzáteszi: — Mert nekem egyedül kell eltartanom magam, anyám nem él, apám pedig éjjelőr, eddig ő fizetett számomra.

Távozóban az osztályfőnök megjegyzi, hogy ezekkel a gyerekekkel nem fog szégyent vallani a Révai-iskola.

Látták, hallották

November 10-én tartja legközelebbi ülését a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség Londonban. A világ ifjúságának e találkozóján képviselteti magát a magyar fiatalság is.

★

Nemrégen kezdte meg működését a tömegcikkipari igazgatóság és máris jelentős átalakításokat végzett a felügyelete alá tartozó vállalatoknál. Most megszervezték a zománcgyártást, egy helyre összpontosították e fontos ipari anyag termelését. Ezzel évi negyedmilliósforintos megtakarítást ért el az igazgatóság és a selejt százalékát 18—20 százalékról 1—2 százalékra csökkentette.

★

A New York Star című magazin legfrissebb hozzánk érkezett száma nagy magyar vonatkozású cikket közöl Alexander Kendrick tollából: „A magyar paraszt számára most kezdődött a forradalom" címmel. Ebben azt írja, hogy a három évvel ezelőtt végrehajtott magyar földreform a legsikeresebb volt Kelet-Európa összes háborúutáni földreformjai között. A magyarok lepipálják Amerikát — írja a riporter —, mert havonta hatezer szeretetcsomagot küldenek ki külföldre. Lehetséges — jegyzi meg —, hogy rövidesen, ha így halad Amerika, mi fogunk szeretetcsomagot kérni magyarországi ismerőseinktől.

★

Sok találmány érkezik a Tervhivatalba, közülük a legtöbb valóban hasznos és tényleg előbbre viszi a termelés ügyét, de akad néha olyan is, amelyen eltöprengenek a Tervhivatal tisztviselői. Ilyen például az a találmány is, amelyet egy vidéki polgári iskolai igazgató küldött be a hároméves terv elősegítése érdekében. És ez: a kettős mássalhangzók forradalmi új írásmódja. A feltaláló igazgató mindenféle kacskaringót és hurkot alkalmazott a céhez, géhez, elhez, enhez, eshez, téhez és déhez, nem azért, hogy nehezebben lehessen ezeket felismerni, hanem a papír-, takarékosság és a gyorsanírás érdekében, ha azokat csénak, gyének satöbbinek akarjuk kiejteni. A találmány nagy fejtörést okozott a Tervhivatalban és eltették arra az időre, amikor egyéb gondja már nem lesz a magyar demokráciának.

h. i.

Villamosba rohant a teherautó

Hétfőn délután a Mártírok-útján *Siroki* Béla 35 éves gépkocsivezető teherkocsijával belerohant egy 6-os villamosba. Az autóban ülők közül *Sinke* Mihály és *Tóth* Miklós segédmunkások, valamint *Zércsi* István lovásznester súlyosan megsérült. A mentők az Uj Szent János-kórházba vitték őket.

A nép nem hallgat az uszítókra

NAGY BÉKETÜNTETÉS Londonban

Londonból jelentik: A Daily Worker Manchesterben tartott békeértekezletén félmillió angol munkás képviselői ünnepélyesen tiltakoztak a háborús újrafegyverkezés őrülete ellen. A békegyülés egyhangúlag határozatot fogadott el, amely az atomfegyverek betiltását, a fegyverkezés csökkentését és a Szovjetunióval és a keleteurópai államokkal való gazdasági és kulturális kapcsolatok kiépítését sürgeti.

Rómában

Rómából jelentik: A wroclawi értelmiségi világkongresszuson résztvett olaszz küldöttség a római Adriano-színházban tömeggyülésen számolt be a békekongresszusról. Vasárnap az összes nagyobb olasz városban békegyüléseket rendeztek a Szocjalista Párt vezetésével. A milánói tömeggyülésen Pietro Nenni beszélt. A szocialistapárti Avanti című lap vezércikkében azt írja: „A békéért kell dolgoznunk, mert a béke dolgozik a szocializmusért.

Önállóságra nevelik a gyermeket a Szovjetunióban

A huszonötéves ellenforradalmi rendszer alatt a hivatalos magyar propaganda a rémhírek özönét zúdította a közvéleményre a szovjet nevelésről. Az MNDSz kiadásában most jelent meg *Arkin* professzor, szovjet orvos és pedagógus *„Kisgyermek nevelése a családban"* című könyve, amely megfelelő választ ad a fasizmus célzatos hírverésére. Az érdekes könyv az első kisgyermekekről szóló munka, amely a Szovjetunióból hozzánk került.

Arkin professzor könyve rámutat arra, hogy a családi nevelés alapja nemcsak a gyermek irányításának elve, hanem az önállóságra való nevelés legyen. *A gyermeket legelső éveitől kezdve önállóságra kell nevelni, erősíteni kell benne a szabad kezdeményező szellemet, ki kell fejleszteni benne a felelősségérzetet.*

A szülők, a bölcsődék és óvodák hálózatának növekedésével azt gondolják, hogy mentesülnek a gyermeknevelés gondjai alól. *Ez a felfogás helytelen és káros.* Helytelen mindenekelőtt azért, mert a gyermekek többsége életének nagy részét otthoni környezetben tölti el. A szülőknek meg kell érteniök, hogy *befolyásuk a nevelés terén erősebb minden más hatásnál, gondosságuktól és figyelmességüktől függ a gyermekek testi-lelki fejlődésének egész menete, előmenetelük az iskolában és jövendő érvényesülésük az életben.*

A nagy Szovjetunió, amely megvilágítja az emberi haladás, a népek békéjének útját, utat mutat a gyermeknevelés nehéz kérdéseiben is.

A siófoki mártírok emlékezete

Az 1919-es siófoki mártírok emlékművének leleplezésén Szalvay Mihály vezérőrnagy hangsúlyozta, hogy Horthy pribékjei tízezreket gyilkolhattak meg, de a szabadság eszméjét nem tudták megölni, mert az egyre elevenebben él a magyar népben.

A Magyar Szabadságharcos Szövetség siófoki szervezetének alakuló közgyülésén Rostás István főtitkár ünnepi beszédében rámutatott arra, hogy Magyarország csak most juthatott el azoknak az eszményeknek a megvalósításához, amelyekért a 48-as szabadságharc folyt. A továbbiakban hangsúlyozta: éberségre van szükség, nehogy az ellenség beszivároghasson a szabadságharcosok soraiba.

— **Ujabb hadifogolyszerelvény** érkezett vasárnap délben Debrecenbe 1685 hazatérővel. Az érkezettek közül 20 tiszt, 437 tiszthelyettes, 1207 legénységi állományú, 8 polgári személy és 13 nő.

Kötöttruha, pullover
méret után, hozott anyagból is. Gulyás kötőde, Belgrád (Ferenc J.)-rakpart 16.

METEOR CSILLÁR
Podmaniczky u. 27. József-körút 44

RÖVIDÁRUK!
Dús választékban
állnak a kiskereskedők és feldolgozók rendelkezésére
Rövidáru Nagykereskedelmi Nemzeti Vállalat
Budapest, V., Sztálin-tér 5, I. em.

Nem kell nékem senkinek a tanácsa!
Nagyenyedi Kovács krémnek a világon nincs párja!

BAGDAD KÁVÉHÁZ
I., ATTILA-UTCA 93.
Mindennap REGGELIG NYITVA! TANC!
Énekel: ORBÁN ZSUZSA Zene: DEGZL KÁROLY és közismert zenekara

Művészet + Irodalom

ÉDES FIAIM

A Művész Színház bemutatója

Mintegy megcáfolandó a darab hányról elterjedt álhíreket, maradéktalan színházi élménnyel szolgált kritikának és közönségnek egyaránt a Művész Színház. Arthur Miller amerikai író 3 felvonásos drámáját mutatta be, mély szocialista meggyőződéssel és átütő erejű írói tehetséggel rendelkező szerzőt prezentálva a magyar publikumnak. Végre olyan darabot láttunk, amelyben a dolgokat nem elmondják, hanem azok megtörténnek s nem politikai közhelyeken, hanem az eseményeken keresztül kapjuk a kapitalista társadalom irgalmatlan és elmarasztaló ítéletet. Miller nem „fekete-fehér" módszerrel dolgozik, alakjai egytől-egyig valódi hús-vér emberek, hibákkal és erényekkel, ezért hitelesek és ezért mutatnak messze túl magukon a világ bajainak valódi okozóira, akiknek kezében ők is csak dróton rángatott bábuk.

Miller egyetlen család történetén keresztül a „rothadó" kapitalizmus teljes cinizmusát, könyörtelenségét és elkerülhetetlenül bukásához vezető ellentmondásait fogja marokra. Miről szól ez a történet? A munkássorból származó tőkés nagyobb hadinyereségre számítva, hibás repülőgépalkatrészeket szállít a hadseregnek és így válik saját gyermeke gyilkosává, aki szörnyethal a lezuhanó gépben. Ennek a tőkés Amerikában mindennapos esetnek rejtelyeit és részleteit bogozza mindvégig izgalmasan s egyúttal igazi íróra való ökonomiával a szerző, míg bekövetkezik a tragédia. A gyáros „édes fiaiért" harácsol, de az egyik miatta hal meg, a másik pedig megtudván a valót, meggyűlöli őt s az egész hazug és bűnös élet kártyavárként omlik össze. A golyó, amit az apa agyába repít, az egész kapitalista társadalom közeledő végét jelzi.

A Művész Színház a kitűnő darabot kitűnő előadásban hozza színre. Szerencsésen választotta meg vendégszínészeit: Bulla Elma élete legjobb alakítását produkálja, hallatlanul leegyszerűsített és finom eszközökkel, szinte teljességgel megtagadva régebbi erősen modorossá vált stílusát. Nagyjelenete után percekig és megérdemelten zúg a taps. Pataki Miklós is méltó a ráosztott hatalmas és nehéz feladathoz, indulataiban és letörésében egyaránt megrázóan emberi. A harmadik vendég: Benkő Gyula apróbb kisiklások ellenére is méltó partnernek bizonyul, alakítása újabb örvendetes bizonyítéka rohamos fejlődésének. A Művész Színház szűkebb együttesében Zách János, Járay Ferenc, Apor Noémi, Fónay Márta egy-egy gondosan megformált életteli alakítása arat megérdemelt sikert. Különösen Zách az, aki a jövőre nézve is sokat ígér. Temesi Hédi sokat tanult vígszínházi szereplése óta, legnagyobb dicséretkén; elmondhatjuk róla, hogy elfogódottsága ellenére a kitűnő együttesben is megállta helyét.

A minden felvonás után felhangzó vastaps Apáthi Imrének, a rendezőnek is szól. A szerző szellemében és remek részletmunkákkal hozta ki színészeiből a darab mondanivalóját, újból bebizonyítván kivételes tehetségét. Nagyon jó Benedek András fordítása és Fábry Zoltán stílusos színpadképe.

Darvas Szilárd

Jön a Glinka-film

Emlékezetes az a vita, melyet Muradeli „Nagy Barátság" című operája keltett a Szovjetunióban. A bemutató után a legtöbb művészeti tanács határozata elítélte Muradelit és egyidőben vele Sosztakovicsot, Prokovjevet és Sebalint is, akik művészetükben letértek az orosz zene klasszikusainak: Glinkának, Csajkovszkijnak, Musszorgszkijnak hagyományos útjáról. A legtöbb kritika Sebalint érte, mivel a moszkvai konzervatórium igazgató-tanáraként bírálatával kultúrpolitikájával az önelégült formalizmust támogatta.

A zenei vita a realizmus győzelmével fejeződött be és talán záróakkordjának kell tekintenünk a közeljövőben nálunk is bemutatásra kerülő nagy zenei filmet, mely Glinka életéről és művészetéről szól. A népi zene hagyományaiból kibontakozó nagy művésznek, Glinkának filmzenéjét Visszarion Sebalin állította össze, nem szavakkal, hanem tettelvel mutatván meg, hogy visszatért a realista népi zene hagyományaihoz.

Shaw Ördög cimborája c. vígjátéka továbbra is műsoron marad a Belvárosi Színházban. (x)

Dr. Rátz Dezső fogorvos, Pesterzsébet, Ady Endre u. 63. sz. alól rendelőjét áthelyezte Török Flórisu. 84. sz. alá. (x)

Kócmadzag és ideológia

„Kevesebb ideológiát"... „több önfeledt elragadtatást", ...„egy kis fölényes gall könnyedséget" igényel színésztől, rendezőtől, a Nemzeti Színház Fösvény bemutatója alkalmából, a Hazánk színikritikusa. Ehhez joga van. Miért is kívánjon a Fösvény rendezőjétől ideológiát az a kritikus, aki szerint Molière azért időszerű, mert, mint írja, „Illyés Gyula fordításában a latinitás bő, magyar ízekkel keverve, szivárgott le a mindennapiság egyetemes talajrétegébe." Világos, hogy Molièreben a dunántúli latinitás és az egyetemes talajréteg a fontos, akkor a címszereplő Harpagon csak mellékes figurácska, „aki nem annyira fösvény, hogy rongyokban járjon". Legalább is így vélekedik a Hazánk kritikusa, az előadás egyik főhibáját abban látva, hogy Ráthai Márton kócmadzaggal köti fel nadrágját.

Persze, senki sem vár baloldali „ideológiát" a Hazánk kritikusától, de azt esetleg elvárnánk, hogy a darab „bő magyar ízekkel kevert latinosságát" személyes tapasztalatiból ismerje. Ha nem olvassa, hát úgy, hogy figyelemmel kísérte az előadás szövegét. Mert aki olvasta, vagy hallotta a Fösvényt, az tudja, hogy Molière maga írja elő Harpagon nadrágjára a kócmadzagot. Ez egyébként a fordítás „bő magyar ízekkel kevert latinitásából" is kiderül. A Hazánk „elragadtatott önfeledtséggel" és „egy kis gall könnyedséggel" olyasmit kifogásol a darabban, ami valóban benne van a szövegben. Természetesen nem véletlen, hogy aki Molière szövegében a kócmadzagot nem veszi észre, az fölöttébb érzékeny ha ideológiáról, különösképp ha haladó ideológiáról van szó.

M. O.

Különös házasság 75-ször

Csütörtökön játszák hetvenötödször a Pesti Színházban a Különös házasságot. Az előadáson megjelenik Szakasits Árpád is, aki másodszor nézi meg Mikszáth darabját. A haladó tartalmú dráma a klerikális reakció erőfeszítése ellenére a munkásközönség érdeklődése mellett telt házakkal halad a századik előadás felé.

Neveléstudományi intézetet állítanak fel

A kultuszminiszter rendelete értelmében országos neveléstudományi intézetet állítanak fel. Az intézet célja a köznevelés elméleti és gyakorlati kérdéseinek szakszerű tanulmányozása. Az intézetnek mint a kultuszminiszter tanácsadó és véleményező szervének az a feladata, hogy figyelemmel kísérje és összehasonlítsa mind a hazai, mind a külföldi nevelési és oktatási intézetek, intézmények működését és azoknak eredményeit. Ezeknek az adatoknak felhasználásával készítik el a magyar közoktatás részletes összefoglaló, egységes szervezetét. Az intézet élén főigazgató áll, akit működésében az igazgató tanács támogat. A kormányrendelet egyben rendelkezik az Országos Köznevelési Tanács működésének szüneteltetéséről, mivel annak hatáskörét az újonnan létesült Neveléstudományi Intézet látja el.

A magyar ifjúság Komszomol-ünnepe

Az ország ifjúsága nagy lelkesedéssel ünnepelte meg a *Komszomol* fennállásának harmincadik évfordulóját. Az ünnepségek során Miskolcon *Non György* országgyűlési képviselő ünnepi beszédében hangoztatta, hogy a magyar ifjúságnak példát kell vennie a Komszomoltól tanulás, munkakészség és hősi harcok tekintetében.

Pécsett *Gyenes Antal* NÉKOSz-főtitkár, Szombathelyen *Takács János*, a MINSz központi kiküldöttje, Debrecenben *Szalai Béla*, a MINSz alelnöke, Szegeden pedig *Hollós Ervin*, a MINSz országos főtitkára méltatta a szovjet ifjúság nagy ünnepét.

Ma hallottuk...

Dicstelen pályafutása után Ceylon fővárosában, Colomboban is le kellett venni a műsorról a „Vasfüggöny" című amerikai filmet. A bemutató közönsége úgy felháborodott a szemérmetlen háborús uszításon, hogy a film lepergetését abba kellett hagyni.

John Howard Lawsont, a haladó szellemű amerikai filmrendezőt az Amerika-Ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság törvényszéke egyévi börtönre ítélte. A kiváló rendező börtönéből cikket küldött a „Szovjet Művészet" című lapnak, amelyben ezeket írja: „Börtönben élni nem kellemes dolog, de még mindig jobb, mint rossz lelkiismerettel cinkosságot vállalni a háborús uszítókkal."

Kőbányán magyar-szovjet baráti heteket rendeznek november 5-től 13-ig. Kőbánya üzemeinek gazdag műsorából kiemelkedik a MÁVAG színjátszócsoportjának előadásában színrekerülő Afinogenov „Kis Unokám" című vígjátéka.

Három francia filmstúdió munkásai sztrájkba léptek, mert nem kapták meg a létminimumhoz szükséges munkabéreket.

Kitört a háborúskodás a Szcenáriumírók Nemzetközi Szövetsége és a MOPEX között. A Szövetség nem hajlandó magát arra kötelezni, hogy tagjai közül kizárja a kommunistákat. A filmtőrzst viszont csak ezzel a feltétellel hajlandó a Szövetséggel szerződéseket kötni.

Szakasits Árpád köztársasági elnök hétfőn megnyitotta a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek képkiállítását. Hangsúlyozta, hogy a tárlat az ifjú festőnemzedék realista irányban való haladásáról tanuskodik. Beszéde után Dési Huber Istvánné, a Képzőművészeti Szakszervezet főtitkára Beck Andrásnak, Kmetty Jánosnak és Schuber: Ernőnek átadta a „Kiváló munkáért" érdemrendet.

A szombathelyi MINSz a Komszomol 30 éves évfordulója alkalmából kultúrműsort rendezett, melynek kiemelkedő eseménye volt a szovjet katonai művészegyüttes szereplése. Dorogov karnagy vezetésével szovjet katonai kórusok és tánccsoportok magasszínvonalú műsort mutattak be.

Az Édes fiaim nagysikerű bemutatójával egyidőben ötvenedik előadását érte el a Kiskamaraszínházban az Uriemberek.

SZINHÁZAK ÉS MOZIK MŰSORA

SZINHÁZAK MAI MŰSORA. Operaház: Nincs előadás. — Nemzeti: Nincs előadás. — Madách: Nincs előadás. — Vígszínház: Estére jóbarát érkezik (fél 8). — Pesti Kabaré: Különös házasság (fél 8) — Művész: Édes fiaim (fél 8). — Kiskamara: Uriemberek (fél 8). — Belvárosi: Az ördög cimborája (fél 8). — Fővárosi Operett: Nem nősülök (fél 8). — Modern Színház: Az alvó férj (fél 8). — Pódium: Az asszonyt és a férjét (8). — Komara Variété: Női kiszolgálás (8). — Royal Revü Variété: Holdontúli szerelem (fél 8). — Józsefvárosi: Mélyek a gyökerek (fél 8) — Optimisták: Tisztelet a bevételnek (fél 9).

MOZIK MUSORA:

ATRIUM: (Telefon: 160—955.)
Elsőosztályosok 4 negyed 7, fél 9, sz. vas. és ünn. fél 2-kor is.

CORSO (Telefon: 182—818):
Két asszony közt, 4, negyed 7, fél 9, sz. vas. és ünn. 2-kor is.

COEVIN:
Joe Palooka 4, 6, 8.

FORUM (Telefon: 189—707):
Elsőosztályosok, fél 5, fél 7, fél 9, sz. vas. és ünn. fél 3-kor is.

LLOYD (Telefon: 123—043.)
Tűz (prolongálva) fél 5, háromnegyed 7, 9, sz. vas. és ünn. fél 3-kor is.

OMNIA (Telefon: 139—693):
Bűn és bűnhődés, 4 negyed 7 fél 9, sz. vas. és ünn. 2-kor is.

ROYAL APOLLO (T.: 222-656):
Tűz (prolongálva), fél 5, háromnegyed 7, 9, sz. vas. és ünn. fél 3-kor is.

SCALA, (Telefon: 120—159.)
Elsőosztályosok, 5, 7, 9 sz. vas. és ünn. 3-kor is.

URANIA (Telefon: 136—888):
Tűz (prolongálva), 4, 6, 8, sz. vas. és ünn. 2-kor is.

CORSO, Ujpest:
Elsőosztályosok 4 negyed 7 fél 9, vas. és ünn. 2-kor is.

TANCSICS, Csepel:
Elsőosztályosok 4 negyed 7 fél 9, vas. és ünn. 2-kor is.

★

Ady (Tel.: 220—230): Orosz kérdés, 4, 6, 8, sz. vas. és ü. 2-kor is. — Alfa: Veszélyes vizeken, 6, 8 vas. és ünn. 4-kor is. — Alkotás: Mindent érted, 1/3, 1/5, 1/7, 1/9. — Astória: Két utolsó Mohikán, háromnegyed 6, háromnegyed 8, vas. és ünn. háromnegyed 4-kor is. — Béke (Telefon: 401—886): Láthatatlan bilincs, 6, 8, vasárnap és ünn. 4-kor is. — Belvárosi (Tel.: 184—09): Expressz-szerelem, jobb terem: háromnegyed 4, 6 negyed 9 vas. és ünn. háromnegyed 2-kor is bal terem: 5, negyed 8 vas. és ünn. 3-kor is — Bethlen (Telefon: 225—063): Expressz-szerelem, fél 4, háromnegyed 6, 8, vasárnap és ünnepnap fél 2-kor is. — Bodográf (Telefon: 129—173): Stan és Pan, a regiment gyöngyei, 4 6, 8, vas. és ünn. 2-kor is — Budai Vigadó (Tel.: 257—03): Lógósok királya, fél 5, fél 7 fél 9 vas. és ünn. fél 3-kor is — Capitol (Tel.: 125—820): Ítéljet tanuk nélkül 11, 1, 3, 5, 7, 9. — City (Tel.: 128—129): Karaván (prolongálva): fél 4, háromnegyed 6, 8. — Damjanich 28-ától: Egy szív megáll fél 4, fél 6, fél 9, vasárnap és ünn. fél 2-kor is — Dézsi (Telefon: 121—245): Bűn és bűnhődés, 5, 7, 9, sz. vas. és ünn. 3-kor is. — Dózsa Holnap történt, háromnegyed 6, háromnegyed 8 vas és ünn, háromnegyed 4-kor is. — Elit (Tel.: 128—83): St. Jeani szerelmesek, fél 11 fél 1 fél 3, fél 5, fél 7, fél 9. — Előre 1—2-ig: Igazság bajnoka és Vadnyugati csodadoktor; 3-án: Földalatti szindikátus, 6, 8, vasárnap és ünnepnap 4-kor is. — Éva: Kastély a ködben 4, 6, 8, vasárnap és ünnepnap 2 órakor is. — Flórián: Sürgős műtét, negyed 5 fél 7, háromnegyed 9, vas és ünn. 2-kor is. — Ipoly (Tel.: 201—002): Holnap történt, 1/25, 1/27, 1/29, vas. és ünn. fél 3-kor is. — Hazám (Tel.: 201—541): Stan és Pan, a regiment gyöngyei fél 4, fél 6, fél 8, vas és ünn. fél 2-kor is. — Hunnia (Telefon: 259—441): Stan és Pan, a regiment gyöngyei 4, 6, 8 vas. és ünn. 2-kor is. — Homéros: Caesar és Cleopatra, fél 4, fél 6 fél 8 vas. és ünn fél 2-kor is. — József Attila: Lógósok királya, fél 4 háromnegyed 6, 8, vas. és ünn, fél 2-kor is. — Kamara (Tel.: 423—901): Karaván (prolongálva) fél 11, 1 fél 4, 6, fél 9. — Kossuth (Telefon: 128—204): Orosz kérdés, fél 5, fél 7, fél 9 sz. vas. és ünn, fél 3-kor is — Körúti Híradó (Tel.: 222—499): Magyar Filmhíradó a legújabb hazai eseményekkel. Dorenti dalok művészi szovjet zenés film. Magyar Világhíradó. Friss hírek a nagyvilágból. Hívnak a hegyek, francia kultúrfilm a hegymászásról. A Szovjetunió hírei riportok a szocializmus országából. Napfény-gyár, új amerikai színes rajzfilm. Minden nap reggel 9-től este 11-ig. — Kultúr (Telefon: 850—175): Egy szív megáll, fél 5, fél 7 fél 9, vas és ünn. fél 3-kor is. — Mars (T.: 138—661): Leányálmok, fél 4, fél 6, fél 8 vas. és ünn. fél 2-kor is. — Marx (Tel.: 424—313): St. Jeani szerelmesek 4, 6 8, vas. és ünn. 2-kor is. — Nap: Kastély a ködben, 4, 6, 8, v. 4, 6, 8, vasárnap és ünnepnap 2-kor is. — Nép (Telefon: 401—827): Légy jó mindhalálig, 4, 6, 8, vas. és ünnepnap 2-kor is — Obuda: Egy életen át, fél 5, fél 7, fél 9 vas s ünn, fél 2-kor is. — Olympia: Stan és Pan a regiment gyöngyei, fél 11 fél 1 fél 3, fél 5, 1/27, 1/29 — Otthon: Kedves utak, fél 4, fél 6 fél 8, vas. és ünn, fél 2-kor is. — Pajtás (Tel.: 222—428): Ítélet tanuk nélkül, 11 1, 3, 5 7 9. — Partizán Láthatatlan pofonok, 4 6 8 vas. és ünn, 2-kor is. — Pátria (Telefon: 271—043): Lógósok királya, fél 5 fél 7, fél 9, vas. és ünn, fél 3-kor is. — Petőfi: (227—128): Kastély a ködben, fél 4, fél 6 fél 8 vas. és ünn, fél 2-kor is. — Phönix: Puskás ember, 11, 1 3, 5 7, 9. — Ráday: A fekete liliom, 4, 6, 8. — Roxy (Tel.: 226—419): Stan és Pan a regiment gyöngyei 11, 1 3, 5, 7, 9. — Savoy (Tel.: 128—125): Lógósok királya, 4 6 8 vas. és ünn 2-kor is. — Sfustó: Mellékutca, 2, 4, 6, 8, vas. és ü. 2-kor is. — Szabadság (Tel.: 299—76): Expressz-szerelem 4, negyed 7 fél 9, vas. és ünn, 2-kor is — Tátra (Telefon: 139—436): Keresztúton, 4, 6, 8, v. és ü. 2-kor is. — Tinódy (224—400): Expressz-szerelem, 4, 6, 8, vas. és ü. 2-kor is. — Turán (Tel.: 125—878): St. Jeani szerelmesek 11 1, 3, 5 7, 9 — Ugocsa (Tel.: 161—146): Stan és Pan, a regiment gyöngye, fél 4, fél 6, fél 8 v. és ü. fél 2-kor is. — Ujlaki: Sürgős műtét, háromnegyed 4, 6 negyed 9 vas. és ünn fél 2-kor is. — Vesta: Pusztás ember, 10, 12, 2, 4, 6, 8. — Zuglói: Fény és árnyék, fél 5, fél 7, fél 9, vas és ü. fél 3-kor is.

Az időszerű gazdasági események és az elnyvető közgazdasági ismeretek gazdag tárháza a

MAGYAR-SZOVJET KÖZGAZDASÁGI SZEMLE

most megjelent ünnepi száma.
152 oldalon
12 nagyjelentőségű tanulmány,
8 rendkívül érdekes cikk,
gazdag könyv- és folyóiratszemle;

RÓNAI SÁNDOR: Az új szovjet-magyar áruosztályforgalmi megállapodás;
SZ. CSEREMUSKIN: A Szovjetunió mezőgazdasága az Októberi Forradalom 31. évfordulóján;
LUKÁCS BÉLA: Az első országos munkaverseny kiértékelése;
NÁVAI LÁSZLÓ: Kollektív szerződések a Szovjetunióban;
SZÁNTÓ REZSŐ: A szovjet vállalatok termelési költségei és azok tervezése;
ZEMPLÉNYI LAJOS: A FAO 1948. évi jelentései;
CASPAR ISTVÁN: A szovjet-amerikai kereskedelmi kapcsolatok stb.;
ROVATOK: Ipari Szemle; Délkelet-európai Szemle.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Erzsébet-körút 9—11
Tel.: 425—994, 425—995, 425—996

„Prémipar"
Szűcskisipari Feldolgozó Szövetkezet
DEÁK FERENC-UTCA 11—13
Telefon: 182—288, 180—093
A legnagyobb Szűcskisipari Szövetkezet

VÁLTSON mozi bérletet OLCSÓBB!

Munkaversenyben többet, jobbat a magyar dolgozóknak

BVN TANGO PARKETT- és LINOLEUMPASZTA
GYÁRTJA: VEGYICIKKEK GYÁRA BENES VINCE BUDAPEST

Gyártják: A VEGYICIKKEK GYÁRA BENES VINCE R.-T., BUDAPEST, X., KADA-UTCA 118. DOLGOZÓI

Panofix irhabundák MASZTIG Javítások a legjutányosabban IV. Párisi-u. 3

Pest 1941 szept 18

SZINHÁZ ÉS FILM

Baróti G.

BÁNK HŰSÉGE

Ünnepi est a Nemzeti Színházban

LEHOTAY ÁRPÁD, TŐKÉS ANNA ÉS TIMÁR JÓZSEF
(Szür-Szabó rajzai)

Franz Grillparzer születésének 150-ik évfordulóját ünnepelte tegnap este a Nemzeti Színház, bemutatva a nagy bécsi költő Bánk hűsége című történelmi tragédiáját. Az előkelő közönség soraiban megjelent Bárdossy László miniszterelnök, Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, von Jagow, a Németbirodalom budapesti követe és még sokan mások. Az előadás előtt az Egyetemi Énekkar a német és a magyar Himnuszt énekelte, Forray Miklós vezényletével. Tasnádi-Nagy András, a képviselőház elnöke, a Magyar-Német Társaság elnöke ünnepi beszédében emlékezett meg a jubileumról.

Franz Grillparzer Bánk-tragédiája a költő munkásságának abból a korszakából származik, amelyben Schiller hatása alatt már felismerte a tragédiák egységes koncepcióját. Mégsem lehet ezt a magyar történelmi tragédiát Grillparzer legsikerültebb művei közé sorolni, mert a költő a habsburgi Bécsben, a bécsi romantikus irodalom fénykorában, aulikus szellemtől áthatva nyúlt ahhoz a témához, amelyet ugyanabban a korban Katona József a legfélelmetesebb magyar sorstragédiaként vetett papírra. Grillparzer a szolgaivá mélyült hűség oldaláról közelítette meg Bánkot, megfosztva a feketevérű XIII. századbeli magyar nagyurat lobogó ázsiai jellemvonásaitól.

Ez az osztrák udvari fényben fürdő Bánk az alázatba tévedő udvaronc áldozatát vállalja, szeme előtt a király és a nép harmonikus békességének eszményképe lebeg, melynek megóvásáért férfiatlan fordulattal vállalja annak az Ottónak védelmét és megmentését a felhördült nemesekkel szemben, akinek alja praktikái feleségét a halálba kergették. Bánk jellemzése messze kanyarodik attól a forrongó és nyakas idealtól, amelyet Katona József írt és rajzolt, a meráni ármány összeomlott hőséről.

Bármennyire idegen is volt Grillparzernek a bécsi udvar, a Mozart-muzsikától, mesejátékoktól és tündérdrámáktól áthatott légköre, mégsem szabadult a Habsburg-fenség vonzásától. Drámáját az udvari cenzura nehezményezte, Schönbrunnban azt sem vették jónéven, hogy a dráma második felvonásában távoli morajként hallatszik a bosszút lihegő magyar nemesek kardcsörtetése.

Pedig ez a jelenet egy szelid alkonyfényben úszó palotaudvaron játszódik le, amelynek vasrostélyos ablakairól szemérmes polgári indulat sugárzik. Szó sincs itt egyetemes nemzeti forrongásról, nem nemzeti önérzetükben megsértett nemesek csapnak a kardjukra, hanem lovagok, akiket lovagi érzésükben sértett meg egy magyar főúri asszony tragikus halála. Az elmosódó, réveteg és szolgaian hűséges Bánk mellett hamissá és sokhelyütt felismerhetetlenné torzul a drámai kör szereplőinek jelleme.

A Nemzeti Színház tovább szőtte ezt az egész művön átvonuló hűségkomplexumot s legfiatalabb rendezőjére, Fábry Zoltánra bízta a rendező munkáját, akinek a komoly felkészültsége és legjobb szándékai igazolódtak, bár fiatal és gyakorlatlan még ahhoz, hogy egy történelmi tragédia hagyományos stílusát egyéni elvek szerint szabhatná át. Az előadás legnagyobb alakítása Timár József nevéhez fűződik, aki Ottó meráni herceget alakította a szerelmi düh féktelenül parázsló indulataival. Timár emberábrázoló nagysága és démonikus jellemfestő ereje különösen Ottó összeomlásának perceiben ragyogott teljes fényében, amikor Erny grófnő holtteste mellől a tétova őrület karjaiba szalad.

Bánk szerepében Lehotay Árpád vívott hatalmas küzdelmet. Lehotay robusztus egyénisége bizonyos önérzetes keménységet és a tragikum magasztos vonásait kölcsönözte az írótól túlzott lojalitással kezelt figurának. Gertrud királyné ingatag jégcsap fenségét Tőkés Anna keltette életre. Erny grófnő, a grillparzeri Melinda, az egész tragédia legvázlatosabban megrajzolt alakja Somogyi Erzsitől kapta meg azt az ösztönzést és színezést, amelynek nyomán az alakot élőnek és emberinek hihettük el. A négy főszereplő mellett Forgács Antal, Nagy Adorján, Rajczy Lajos, Ónody Ákos nyújtott említésreméltó alakítást. A díszleteket Fábry Zoltán, a hű jelmezeket ~~Nagyajtay~~ P. Teréz tervezte.

Baróti Géza

A CSÁKÓ ÉS KALAP

kilenchetes sikere az Omniában

Csákó és kalap címmel hosszú hetekkel ezelőtt mutatták be Budapesten az első magyar katona-vígjátékot, amelynek egészségesen friss humora, kitűnő szereplői, épkézláb meséje olyan sikert aratott, hogy az Omnia filmszínház most kilencedik hétre prolongálta. A civilélet és a katonai élet találkozása elevenedik meg a filmben, amelynek hőse nyápic és nyúlszívű civilből a történet alakító hatása folytán jóvágású katona lesz. A magyar filmgyártás lassan berendezkedik ezeknek az egészséges irányú vígjátékoknak a gyártására, amelyek lassanként elfoglalják a közelmult idétlen magyar vígjátékainak helyét. A Csákó és kalap tehát új stílust és új szellemet is jelent, amely a közönségnek olyan nagyfokú érdeklődésével találkozott, hogy premierszínházaink vásznán immár a kilencedik hete fut egyfolytában. A rendkívül szórakoztató, derűs légkörű film főszerepeit Simor Erzsi, Kiss Manyi, Bilicsi Tivadar és Latabár Kálmán játssza.

A Broadway Filmszínház sikere:

Érik a gyümölcs

A közönség néha meglepő módon fejezi ki igényét a nemesebb és komolyabb filmek iránt. Sok élettelen operettfigura és agyonunt vígjátéki szituáció után a budapesti közönség hallatlan érdeklődéssel fogadta John Steinbeck világhírű regényének filmváltozatát, az Érik a gyümölcs-öt. Ez a monumentális regény John Ford rendező keze alatt megrendítő erővel alakult át az utóbbi évek leghatalmasabb és legdrámaibb filmjévé. A bemutató után hosszú hetekkel a Broadway filmszínház ismét műsorára tűzte az Érik a gyümölcs-öt s Budapest közönségének akkora érdeklődésétől kísérve játssza, hogy a játékidőt további egy héttel meg kellett hosszabbítani.

* **Josephine Baker**, a néger csalogány a párisi *Folies Bergereben* aratott hatalmas sikere után filmsztárként lépett fel. Abatino *Petito*, a híres menedzser, egyúttal Josephine *Baker* férje *Fekete Vénusz* címen filmet iratott számára, amelyben Jean *Galland* és Vivian *Romance* társaságában játszik főszerepet.

* »Egy lovagias ügy története« címmel a *Pest* tegnapi számában cikket írtam. Ebben a cikkben a szóbanforgó lovagias ügy történetét helytelenül adtam elő. A cikket egész tartalmában visszavonom és úri kötelességemnek ismerem a való tényálláshoz képest kijelenteni, hogy én az ezen cikk előzményeit képező »Soronkívül szó van a Karády-premierről« címmel megjelent cikkemben foglalt sértésért Egyed Zoltán úrtól bocsánatot kértem a lovagias eljárás során. *Baróti Géza.*

IV. HENRIK

Főpróba a Madách Színházban

A Madách Színház ma este indul neki második idényének. *Pünkösti* Andor igazgatása alatt bemutatja *Pirandello IV. Henrik* című tragédiáját, amelyet Antonio *Widmar* fordított magyar nyelvre és amelyet *Pünkösti* Andor rendezett. A *IV. Henrik* főszerepeit *Várkonyi* Zoltán, *Sulyok* Mária, *Paulay* Klári, *Greguss* Zoltán, *Bakay* Lajos, *Szakács* Zoltán, *Hoykó* Ferenc, *Somkuthy* Dezső, *Mátray* József és *Danis* Jenő játsszák.

* **A Kamara Varieté premierje.** Megírtuk, hogy a Kamara Varieté e héten mutatja be *Ramazuri* című vidám revűjét, a premier időpontjának megjelölésében azonban elírás történt. A Kamara Varieté premierje 19.-én, pénteken este lesz.

RADIÓ

Csütörtök, szeptember 18.

BUDAPEST I.: 12.00 Fohász, Himnusz. — 12.10 Weidinger szalonzenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.03 Katonazene. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Rádiózenekar. — 16.15 Ruszin hallgatóinknak. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Vakok Homeros énekkara. — 17.45 Mezőgazdasági előadás. — 18.10 Cigányzene, tárogatószámokkal. — 18.45 Közvetítés a Szentföldi Múzeum új Betlehemi Barlangjából. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Dalok. — 19.40 Felolvasás. — 20.10 Hanglemezek. — 20.30 Versek. — 21.10 Hegedű gongorakíséretteI. — 21.40 Hírek. — 22.10 Tánclemezek. — 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. — 23.30 Cigányzene. — 24.00 Hírek.

KASSA: 12.00 Budapest I. — 15.20 Előadás. — 15.40 Magyar nóták. — 16.15 Budapest I. — 18.10 Zongoraszámok. — 18.35 Budapest I.

A színházak mai műsora

NEMZETI: *Győri kaland* (XII., ½8). — **KAMARA**: Szombattól: *Kaland* (8). — **VIG**: *Nyári zápor* (K., 8). — **MADÁCH**: *IV. Henrik* (8). — **ANDRÁSSY**: Péntektől: *Boldoggá teszlek* (8). — **ROYAL RREVÜSZINHÁZ**: *Fortissimo* (½9). — **KAMARA VARIETÉ**: *Az első fecske* (½9). — **KERT VARIETÉ**: *Tessék nevetni!* (½9). — **KOMÉDIA**: *Minden tehén fekete* (½9). — **BÁBSZINJÁTÉK**: *Baj van a mennyországban* (8). — **MŰSZINKÖR**: *Régi jó Budapest* (csak vasárnap, ½4, 6, 8). — **ERZSÉBETVÁROSI**: *Becskereki menyecske* (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI**: Péntektől: *Fityfiritty* (½6, ½9). — **KISFALUDY**: Péntektől: *2000 pengős férfi* (½6, ½9). — **FÉNYES CIRKUSZ**: *Végén csattan az ostor* (4, 8).

Aki már látta:
újból megnézi!
Aki nem látta:
okvetlen megnézi!
ASSZONYOK A BÖRTÖNBEN
OLYMPIA
5-ik hétre prolongálva!

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = szombat; V Ü = vasárnap és ünnepnap; M = matiné

ADMIRÁL (353—707): **Lützow sasok.** (11 ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10; vasárnap délelőtt 11 órakor is.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Egy asszony három élete.** (Mindennap: 2 ½5 7 ½10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Amor az autóban.** — **ANDRÁSSY** (124—127): **Egy asszony három élete.** (3 ½6 ⅛8 ¾10; V Ü 1 ½4 ½6 ¾8 10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Légy jó mindhalálig.** — **ATRIUM** (154—024): **Becsület lovasa.** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): **Édes ellenfél.** (4 6 8 10; V Ü jobbterem 2-kor is. Balterem ¾5 ¾7 ¾9.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **Széchenyi** (kultúrfilm). **Rajzos híradó Iránról. Leningrád ostroma. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Trükkfilm.** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **Érik a gyümölcs.** (½4 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Vera Nikolskaja.** (½5 ¾7 9; V Ü ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Az aranyváros.** — **CAPITOL** (134—337): **Érett lányok.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **CASINO** (385—102): Harmadik hétre prolongálva! **Végre.** (½6 ¾8 ¾10: Sz V Ü ½4-kor is.) — **CITY** (111—140): Második hétre prolongálva! **Aki leigázta a tengert.** (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4-kor is.) — **CORSO** (182—818): **Kis lány — nagy kaland.** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **CORVIN** (139—384, 138—988): Rövid ideig zárva! Átalakítás után mint premierszínház nyílik meg. — **DAMJANICH** (425—644): **Modern szimfónia.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **DECSI** (121—343, 125—952): **Végre.** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **ELIT** (114—502): **Gulliver a törpék országában.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **FORUM** (189—707, 189—543): **Ne kérdezd, ki voltam.** (½6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Édes ellenfél.** (½5 ¾7 9; Sz ½4 ½6 ⅛8 ¾10; V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Széchenyi** (kultúrfilm). **Rajzos híradó Iránról. Leningrád ostroma. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Trükkfilm.** (Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): Prolongálva! **Halálraitéltek.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Szökevények.** — **HOMÉROS** (496—178): **Egy asszony három élete.** (4 ½7 9; vas. és ünnepnap d. e. 11-től folyt.) — **IPOLY** (292—626): **Édes ellenfél.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Házasság kizárva.** — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Feketeszárú cseresznye** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Rajongás.** — **KAMARA** (423—901): **Három csengő.** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10.) — **KULTÚR** (188—120): **Újhold.** (5 ⅛8 ½10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ⅞8 ⅝10.) — **LLOYD** (111—994): **A nagy riport.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Édes ellenfél.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **ODEON** (422—785): **Édes ellenfél.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Hat hét boldogság.** — **OLIMPIA** (425—188): Ötödik hétre prolongálva! **Asszonyok a börtönben.** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125): Ötödik hétre prolongálva! **Csákó és kalap.** (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü 3-kor is.) — **PALACE** (221—232): Tizedik hétre prolongálva! **Dankó Pista.** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10.) — **PÁTRIA** (145—673): **Piatal ördögök.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Matiné.** — **PHÖNIX** (226—242): **Modern szimfónia.** (Folyt. előadások mindennap: 11 1 3 5 ⅛8 ½10.) — **RÁDIUS** (122—098, 120—564): Ötödik hétre prolongálva! **Intermezzo.** (½6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü ½4 órakor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **Édes ellenfél.** (Mindennap: 11 1 3 ¾6 ⅛8 ½10.) — **ROYAL APOLLÓ** (222—002): Második hétre prolongálva! **Stukák.** (½6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040): **Vera Nikolskaja.** (½4 ½6 ¾8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Postamester.** — **SCALA** (114—411): Második hétre prolongálva! **Egymásért.** (¾6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü 3-kor is.) — **SIMPLON** (268—898, 368—999): **Érett lányok.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; vasárnap és ünnepnap ½2 órakor is.) — **STUDIÓ** (225—276): Második hétre prolongálva! **Így élni jó.** (Mindennap: 11 ½2 ¾4 ½6 ⅞8 ½10.) — **TIVOLI** (225—602): **Édes ellenfél.** (Mindennap: 11 ¾2 ¾4 ¾6 ⅞8 ¾10.) — **TURÁN** (120—003): **Ököljog.** (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (146—046): **A becsület lovasa.** (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü ¾3-kor is.) — **VESTA** (222—401): Második hétre prolongálva! **Rosemarie.** (11 ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü 11 2 4 6 8 10.)

Tivoli Filmszínház
előadásainak kezdete mától:
11, ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10 órakor.
Az első három előadás mérsékelt helyárakkal

EZ AZTÁN JELLEMZŐ VOLT A LONDONI RÁDIÓRA

A londoni rádió az utóbbi időben, úgylátszik, feladatának tekinti, hogy Magyarországról és a Magyarországon uralkodó állapotokról szemenszedett valótlanságokat terjesszen. Összekapcsolja ezt azzal a teljesen hiábavaló erőlködéssel, hogy a magyar munkásságot szabotázsakciókra biztatja és arra szólítja fel, hogy lassabban dolgozzon. Ezzel a kezdettől fogva meddőségre ítélt erőlködéssel nem is lenne érdemes foglalkozni, tudomásul sem kellene venni, ha tegnap, szeptember 17-én, csütörtökön nem fordult volna elő olyan eset, aminek nyakoncsípése és a nyilvánosság előtt való leszögezése kellő fénybe helyezi ennek a propaganda-módszernek értékét, hitelességét és megbízhatóságát.

A londoni rádió szerdán este 22 óra 20 perckor magyarnyelvű propaganda adásában arról tájékoztatta hallgatóit, hogy a Horthy—Hitler találkozón történt elhatározások következtében Magyarországnak még több katonát kell adni a keleti arcvonalra.

Ugyanezen a napon, ugyancsak szeptember 17-én, szerdán este 17 óra 30 perckor a londoni rádió románnyelvű propaganda adásában szintén a Horthy—Hitler találkozóval foglalkozott és azt közölte hallgatóival, hogy a megbeszélések eredményeképpen a magyar csapatokat teljes egészükben visszavonják a szovjet arcvonalról és helyüket román katonai egységekkel töltik be. Hozzátette még a mindenttudó kis londoni, hogy a magyaroknál ez az intézkedés érthető megelégedést váltott ki és felvetette a kérdést: mit szóltok hozzá ti románok, hogy most már a magyarok helyett is nektek kell vérezni és ti lesztek az egyedüliek, akik a keleti fronton véráldozatokat hoztok.

Ez a kis és magában véve jelentéktelen eset rendkívül jellemző az angol rádió idegennyelvű hírszolgálatainak módszereire és az ezen az úton kifejtett propaganda híranyagának megbízhatóságára. Amíg csak arról volt szó, hogy az éter hullámain minket szidtak és a magyar munkásságot szabotázsakciókra próbálták biztatni, addig szónélkül el lehetett és el kellett menni a meddő kísérletezés mellett.

Ez a tegnapi eset azonban önkéntelenül felveti a kérdést: ki az, aki azt képzeli, hogy a nyilvánvaló ellentmondásoknak, megbízhatatlan híreszteléseknek és szembeszökő valótlanságoknak ilyen gondatlan halmozásával akár a legháborúsabb időben is propagandát lehet csinálni? Ki az és mire becsüli hallgatóit, aki annyira ügyetlen, hogy ugyanazon a napon ugyanarról a témáról két teljesen ellentétes hírt igyekszik becsempészni a köztudatba s még azt sem veszi észre, hogy közben egyik lábával rálép a másikra?

Minden bírálat és kommentár helyett elég a tény egyszerű leszögezésével rámutatni ennek a propagandának korlátolt voltára, annak a módszernek rövidlátására, amely még arra sincs figyelemmel, hogy ha már valótlanságokat akar terjeszteni, legalább ne ugyanazon a napon közölje az egymásnak szögesen ellentmondó »jól informált« híreket.

Propagandát minden hadviselő fél csinál és kénytelen csinálni. Csakhogy a propaganda lehet jó és lehet rossz. Az angol rádió szerdai nevezetes és jellegzetes, önleleplező jellegű módszerbemutatása ennek a tudománynak olyan komikus mélypontját tárta fel, hogy, azt hisszük, bátran eltekinthetünk attól, hogy akárcsak kategóriába is soroljuk.

Nagyszabású influenza-kutatás és más fontos problémák a Közegészségügyi Intézet érdekes jelentésében

Most jelent meg az *Országos Közegészségügyi Intézet* legújabb jelentése, mely az *1940-ben végzett munkáról* számol be. Kelet-Magyarország és Erdély visszatérése *közegészségügyi szempontból ismét rendkívüli feladatok elé állítja az intézetet.* A jelentés hangsúlyozza, hogy a két évtizedes megszállás alatt

Kelet-Magyarország és Észak-Erdély Európának közegészségügyi szempontból egyik legelmaradottabb területévé vált.

Románia halandósága 1000 lakosra számítva 20 fölött mozgott, amikor Magyarországé 14-re csökkent. A csecsemőhalálozás 1938-ban Magyarországon már 13.4 százalékra csökkent, amikor Romániában még mindig 18.3 körül mozgott. Romániában és az ideiglenesen hozzákapcsolt országrészeken szinte *feltűnő párhuzamosságot lehet látni a kultúra foka és a halálozási arányszámok között.*

A kultúra fokával párhuzamosan javult az általános és a csecsemőhalálozás. *Székelyföldön találjuk a legalacsonyabb arányszámokat,* de a csecsemővédelem teljes hiánya miatt *még itt is sokkal rosszabbak a viszonyok, mint az anyaországban.* A tuberkulózis és a nemibetegségek még nagyobb mértékben terjedtek el, mint az anyaországban.

Az akut fertőző betegségek

terén sem sokkal kedvezőbb a helyzet. Észak-Erdély visszacsatolása különösen *a kiütéses tífusz* probléma jelentőségét növelte. Az anyaországban alig fordult elő ez a megbetegedés, Kárpátalja visszacsatolása következtében már *komoly problémává vált.* Az intézet becslése szerint *ugyanannyi megbetegedés várható Észak-Erdély területén.* Minden ok megvan annak feltételezésére, hogy Erdély területén legalább annyi tífuszmegbetegedés várható, mint amennyi az anyaországban volt a bacillusgazdák felkutatása és a védőoltások széleskörű végzése előtt.

Egyedül a *diftéria* szempontjából nem fog súlyosbodni a helyzet, mivel a védőoltásokat néhány év óta Erdélyben is közel olyan mértékben vitték keresztül, mint az anyaországban.

A fertőző betegségek elleni védekezés terén az intézet gondjait még

a malária

is növeli. Észak-Erdély visszacsatolása mulhatatlanul szükségessé tette *egy újabb védőnőképző intézet felállítását.* A kolozsvári védőnőképző intézet felszerelésének nagyrészét *a románok elvitték,* az oktatószemélyzet eltávozott. Azóta *új helyiségben már kitünően működik az új védőnőképző intézet.*

Beszámol a jelentés arról, hogy leggyakoribb volt a malária Zemplén, Bereg, Ugocsa, Szabolcs, Ung és Szatmár vármegyékben, valamint *a három kárpátaljai kirendeltség* területén. A vérvizsgálat jelentékeny számban állapított meg *trópusi malária* is a Kárpátalján. Az északkeleti országrészben *a maláriások arányszáma 10—20 százalékra becsülhető.* Rámutat a jelentés arra is, hogy Kárpátalja Európának

bélférgekkel egyik legerősebben fertőzött területének

minősíthető, minthogy a megvizsgált iskolásgyermekek *89 százalékában* bélférgeket mutathattak ki.

A mult évben

571.973 egyént oltottak be tífusz ellen,

170.000-rel többet, mint az előző évben. Minden bizonnyal ez is hozzájárul a tífuszesetek számának jelentős csökkenéséhez. A *vörhenyjárvány* enyhe lefolyású volt. A kísérleti állatház az intézet egyes osztályaira az év folyamán kiadott 1516 tengerimalacot, 595 nyulat, 28.228 egeret, 1616 patkányt, 1000 békát és 6 macskát. Rendkívül érdekes

az influenza-kutató osztály

munkájáról szóló beszámoló. Az osztály tudományos munkája elsősorban az influenza elleni *aktív immunizálás* kísérleti tanulmányozásából állott. Bár az állatkísérleti adatok pozitív eredménnyel zárultak le, *ma még csak a remény él bennünk,* — hangoztatja a jelentés — hogy sikerülni fog olyan aktív immunizálási eljárás kidolgozása, amely az emberiség egyik legnagyobb átka, *a járványos influenza megelőzése szempontjából is hasznosan lesz felhasználható.* Az influenzakutató osztály a mult év folyamán kezdte meg gyakorlati eredménnyel kecsegtető kísérleteit új eljárással *sertésekben influenzasavó előállítására.*

Beszámol a jelentés arról, hogy 1940-ben *47 új egészségház* építkezése fejeződött be. A járványügyi osztály 121.281 fertőző beteg jelentőlapot dolgozott fel. *A tífuszmegbetegedési arányszám* néhány évvel ezelőtt 100.000 lakosra számítva még 100 felett volt. *Tavaly 41-re csökkent le,* pedig az újonnan visszacsatolt országrészek tífuszmegbetegedése *magasan az országos átlag felett volt.* Legtöbb tífuszmegbetegedés volt a lakossághoz viszonyítva *Kárpátalján, Bereg, Ugocsa vármegyében és Komárom városában.*

A tífuszbetegek 9.7 százaléka halt meg, ami *nemzetközi viszonylatban is alacsony arányszámnak mondható.* Legtöbb *vérhasmegbetegedés* az északi dombos vidéken, Kárpátalján és a Tiszántúl déli részén fordult elő.

A diftériaesetek száma évről-évre csökken.

A vörheny és influenzaesetek száma szintén csökkent, a kanyaró, szamárköhögés és a járványos agyhártyagyulladás esettek száma viszont emelkedett.

Az utóbbi *ebben az évszázadban példátlan járványos előfordulást mutat fel.* A járvány az egész országban kiterjedt, de legtöbb eset *Kárpátalján és az északi dombos vidéken* fordult elő. Az esetek száma

csaknem az összes európai országokban hasonlóképpen emelkedett.

Beszámol még a jelentés a hatalmas egészségvédelmi munkáról, a zöldkeresztes egészségvédelmi körzetek működéséről.

Lovaspóló-mérkőzés a Kormányzó Úr tiszteletdíjáért

A magyar—olasz lovaspóló-mérkőzések során ma délután ½5 órakor a *Kormányzó Úr tiszteletdíjáért* méri össze erejét a magyar és olasz lovaspóló-együttes.

Az üzemi ellátás kötelezővé tételét kéri a Nemzeti Munkaközpont

A *Nemzeti Munkaközpont* felterjesztést intézett az iparügyi miniszterhez, hogy támogassa a munkavállalóknak *az üzemi ellátás kötelező bevezetésére irányuló mozgalmát.* A felterjesztés rámutat arra, hogy már eddig is nagyon sok gyár és nagyvállalat berendezkedett az üzemi ellátásra, sertéseket hízlaltat, a kenyér, burgonya beszerzéséről saját maga gondoskodik, megkönnyíti a munkások ruha- és cipőellátását stb. *A Nemzeti Munkaközpont felterjesztése oda irányul, hogy minden húsz munkásnál többet foglalkoztató ipari és kereskedelmi vállalatot kötelezzenek az üzemi ellátás megszervezésére.* Ez a megoldás megnyugtatná a munkásokat, akik nem érnek rá az élelmiszerek beszerzésénél sorbaállni és ácsorogni.

Megnyitották az ország első állami háztartási szaktanfolyamát Székesfehérvárott

Székesfehérvár, szeptember 18. *(A Pest tud.)* Tegnap délelőtt nyitotta meg Székesfehérvarott dr. *Koch* Nándor tankerületi kir. főigazgató, a kultuszminiszter képviselője, *az ország első állami háztartási szaktanfolyamát,* amelyre 23 érettségizett, illetve négy középiskolát végzett lány iratkozott be. A megnyitón, amelyen megjelent dr. *Farkas* Sándor h. polgármester is, a kultuszminiszter nevében dr. *Koch* Nándor mondott megnyitó beszedet.

— A nemzet életében a legkisebb egység a család — mondotta a főigazgató. — Ennek az új intézménynek, amelyet Székesfehérvárott állítottunk fel először az egész országban, *az a célja, hogy a családban erősítse a gazdasági jólétet és a háztartások nívóját emelve, hozzájáruljon a nemzet gazdasági életének erősítéséhez.*

Dr. *Koch* Nándor szavai után *Bélaffy* Károly igazgató ismertette a tanfolyam országos jelentőségét. A növendékek két, illetve egy esztendő alatt megtanulják a korszerű háztartás minden fortélyát: *a főzést, mosást, vasalást, varrást, elméletben és gyakorlatban. Ezenkívül az idegen nyelvek és zeneismeretek mellett heti két-két óráig gyors- és gépírást tanulnak a tanfolyam hallgatói.*

Az ünnepélyes megnyitó után az előkelőségek megtekintették a tantermeket és konyhákat, amelyekben minden öt növendéknek egy-egy tűzhely áll a rendelkezésére. A hallgatók itt főzik az ebédet, amelyet *az ebédlőben közösen fogyasztanak el.*

A jövő esztendőben az iskolával kapcsolatban *internátust is állítanak fel,* hogy a vidéki jelentkezők nagy tömegének helyet tudjanak biztosítani, mert a vidékiek részéről már ebben az esztendőben is óriási érdeklődés mutatkozott a tanfolyamok iránt, amelyek minden valószínűség szerint országos viszonylatban is nagy sikerrel indulnak meg.

Dohányozhat és mégis vakító fehér a foga.

Nagyon egyszerű eltávolítani a csúnyaszínű foglerakódást, mely a dohányos ember fogzománcát megtámadja. Reggel első, este utolsó dolga legyen, hogy fogát Chlorodont fogpasztával alaposan megtisztítsa! A remekül frissítő Chlorodont borsmenta fogpaszta alapos tisztító hatása még a megsárgult fogakat is ragyogó fehérre varázsolja és eltávolítja a visszatetsző és ártalmas foglerakódást. Tehát:

felkelés után és lefekvés előtt

Chlorodont fogpaszta

Biztosítási napok

a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében szeptember 25, 26 és 27-én délután 5 órakor

Warner Bros.

Halálraítéltek

Prolongálva!!!

Budapesten egyedül

HOLLYWOOD

Színes—zenés—rajzos filmcsoda

Gulliver

a törpék országában

ELIT

A Reggel Balassa I.:) 1947 okt 27

Reggeli levél

Páris koplal és didereg

A háború nagy iskola és a párisi ember megtanulta, hogyan kell alkalmazkodni a változó viszonyokhoz. A nélkülözést, amíg a gyomrát nem érinti, az igazi párisi vidáman viseli el. Csak akkor lesz marcona a kedve, ha a mindennapi bifsztekje vagy a vörösbora forog veszélyben. Ezért olyan rosszkedvű most a párisi és ezért fogadja szívesen, ha bármilyen esemény még olyan kellemetlen is, elfelejteti vele a mindennapi élet nyomorúságát. Erre annál nagyobb szüksége van, mert mikor az ősszel a nyaralásból hazatért, olyan drágasági hullám fogadta, amire igazán nem volt elkészülve. Nem csoda, ha akadt olyan háziasszony, aki a piacról hazatérve öngyilkossági kísérletet követett el. Költői lelkű dáma volt, gyászfátyolt kötött az üres piaci kosarára és a búcsúlevelét a hideg tűzhelyre tette. Óriási visszhangja volt ennek az öngyilkosságnak, mert olyan nyomorúság, ami ma Párisban uralkodik, még a háború alatt is elképzelhetetlen volt.

A hentesek és csemegések csak bizonyos napokon nyithatják ki a boltot, de egy rendelet megszabja — miért, azt senki sem tudja, — hogy árulni csak déli 12-től szabad. Viszont kétszer egy héten, 12 és 1 óra között, nincs villany és ha történetesen villanyon főznek, mire a háziasszony hazatér a napi zsákmánnyal, nincs min megsütnie. A párisi családanya valóságos kálváriát szenved végig. A kenyér kevés és ehetetlen, az orvosok szerint ártalmas is, de azért megeszik. Tej sem jut a gyerekeknek naponta, vaj, sajt csak minden szentidőben kapható jegyre, a krumpli pedig valóságos luxuscikk lett. Még a feketepiac is elnéptelenedett, talán kifogyott a készlet, vagy új nagyszabású spekuláció van előkészületben. Órákig kell az üzletek előtt ácsorogni, ha van mit venni, az méregdrága és egy háztartás napi élelmiszerkiadása eléri az 1000 frankot, holott a havi jövedelem a legjobb esetben is csak 20—25.000 frank.

Meddig tart ez még?

Ezt a kérdést hallani úton-útfélen s még a boltos is csak bocsánatkérően meri megmondani, mibe kerül a portékája, amelynek ára egyik napról a másikra a duplájára ugrik.

Baljóslatú a szegénység ebben az istenáldotta, egykor olyan gazdag országban! A vidéki nagyvárosok helyzete is kétségbeejtő, csak annak van mit ennie, akinek kertje van. Ha az ember kiszáll Lyonban, Toulouseban vagy Grenobleben egy falat ennivalót sem kap az utas, még egy kockacukrot sem a pótkávéhoz. Az út mentén kiáltó háborús romok, elhanyagolt pályaudvarok, piszkos szállodák, lepedő, törülköző nincs. A személyzet mogorva, mást nem hall az ember, csak panaszt, mindenki fél a téltől és egyre azt kérdi, lesz-e tüzelő, gáz, villany?

De színház, hangverseny, mozi, olcsó és kitűnő. Jasa Heifetz legutóbbi hangversenyén egy zsölye 500 frankba került, annyiba, amennyiért közepes vendéglőben éppen csak meglehet vacsorázni. A legelőkelőbb filmszínházban annyiba kerül a jegy, mint amennyibe egy kiló szőlő. Mivel azonban a francia ember ma egész keresetét élelemre kénytelen fordítani, akármilyen olcsó a színház, lassan elnéptelenedik. A szegénység a város külső képén is meglátszik, elegáns nőt csak a luxus-szállodák környékén látni, az is többnyire külföldi. A párisi nők nagytöbbsége az új divatot csak hírből és divatlapokból ismeri és a színpadon is csak néhány nagy csillag jelenik meg új és modern toalettben. Egy áruház azt remélte, vagyonokat keres új találmányával, újfajta szegéllyel, amellyel a rövid szoknyát meg lehet hosszabbítani, de nem akadt vevő, mert még a toldásra sem futja. Tandíjra, iskolakönyvre, tüzelőre és némi téli tartalékra kell a pénz.

De a város maga stoikus bölcsességgel fogadja az eseményeket. A fény városa a késő ősz ragyogó aranyszíneiben szebb mint valaha! Olyan mint egy gyönyörű nő, aki úgy érzi, csinálhat amit akar, mert pótolhatatlan és egyetlen. Szépségével fizeti meg azt a sok szenvedést, amit el kell viselnie annak, aki ragaszkodik hozzá.

(Páris, október 23-án.)

Megyeri Sári

Egy őrmester különös feltámadása a Belvárosiban

Akinek halálhírét költik, s különösen hősi-halálhírét, az lehetőleg ne támadjon föl, ne térjen vissza az élők sorába, mert meggondolatlan cselekedetével rendkívüli zavarba ejtheti hozzátartozóit! Nagyjából ezt mondják *Pagnol* és *Nivoix*, a „Dicsőség vásárá"-nak írói bizonyos Bachelet őrmesterről, aki 9 esztendővel hőssé magasztosulása után, váratlanul hazatér s bevallja, hogy távolról sem volt hős, a fronton elvesztette emlékezőtehetségét s mindezideig elmegyógyintézetben ápolták. Ez, persze, rettentő kínos, mert az őrmester derék atyja időközben ugyancsak kihasználta fia hősi halálának „konjunktúráját" és politikai karrierjé mind magasabbra ível; izgalmasan vöröshajú felesége pedig férjhez ment és egy egészségesen fejlődő ovodista anyja. Ami — ha az ember meggondolja — nem is olyan nagyon meglepő, mert kilenc év hosszú idő, az élet nem áll meg, a folyó akkor is folyik, ha a fürdőző kilép belőle — ahogy Roger Martin Du Gard mondja. Mindegy: a szatira éles és jól felépített, annál sajnálatosabb, hogy a Belvárosi előadása negyvenötfokos szögben eltéríti útjából; a rendező komolyan vette az írók cinizmusát s *drámára hangszerelt ott, ahol legfeljebb a dráma paródiája tükrözik, vagyis: nem az eredeti hangnemben játszották a darabot.* Hogy továbbra is zenei nyelven mondjam: „letranszponálták", az előadás tehát hasonlóvá válik egy olyasfajta opera-esthez, ahol csaknem mindenki két hanggal mélyebben énekel. Ez a tévedés aztán visszaüt. Minthogy hibásan fogták meg az ifjú „hős" Bachelet őrmester alakját, a néző csak annyit lát, hogy ez a visszatért katona logikátlanságot logikátlanságra halmoz, végül eldörög néhány politikai igazságot korrupcióról, társadalmi egyenlőtlenségről, szocializmusról és kapitalizmusról, aztán zsebrevágja hamis iratait, elfogadja konc-állását a minisztériumban s megnyugtatva önmagát azzal, hogy aki farkasok közé keveredik, ordítson velük együtt, távozik bal kettőn menyasszonyával. (Holott az imént feleségének nem bocsátotta meg, hogy már négyévi várakozás után férjhezment. Ő egy hónap alatt megvigasztalódott.) (Ebből pedig az a tanulság, *hogy vígjátékba hajló szatirát nem szabad drámának játszani.* Így aztán perszé *Bulla Elma* sem tud kellően szenvedni, pedig ő igazán hamisíthatatlan és copyright szenvedő — itt azonban csak szenveleg. *Mezey Mária* láthatóan unatkozik papírzörgésű szerepében. *Lehotay Árpád* (az öreg Bachelet) helyenként derültséget fakaszt — Lehotay, a színész, érzi a vígjátékot, érthetetlen tehát, hogy Lehotay, a rendező, nem érezte meg. *Horváth Jenő* biztató és megnyerő színész, így félrerendezetten is sokat „hoz" az őrmester egyéniségéből, — időnként azonban hanggal nem bírja az iramot. *Simonyi Mária* mint Bacheletné: kopott reverendában járkáló hittérítő. *Dénes György* mulatságos és elgondolkoztató, vannak azonban pózai, amelyek a kelleténél jobban beléldegződtek. *Harsányi* rezeskürtkapitánya néha túlharsog, de szórakoztató. *Lengyel Vilmos* szomorú és elszomorító.

A közönség jól mulatott a vígjátéki oázisoknál — s a nők különösképpen örültek annak, hogy az 1924-ben történő második felvonásban: *mai ruhákkal* találkoztak...

Halász Péter

* **Hilde Baumann**, a berni operaház első szólótáncosnője november 7-én este félnyolckor táncestét ad a Belvárosi Színházban, dr. *Ernst Feisst* svájci követ védnöksége alatt. *Hilde Baumann világhírű táncművésznő, Palucca* növendéke volt, jelenleg pedig *Harald Kreutzberg* partnere. *Bach, Chopin, Dworak, Skrjabin, Granados* és *Sibelius* műveire komponált táncokat ad elő.

DOSZTOJEVSZKIJ (?) A MŰVÉSZ SZÍNHÁZBAN

Irigylem Mr. Rodney Acklandot, a „Bűn és bűnhődés" szerzőjét, milyen *szerencsés ember*, de milyen szerencsés: nem volt ott a saját műve bemutatóján! Mert képzelje el az olvasó, akit kollégáim indokolatlanul tegeznek és neveznek nyájasnak, hogy ez a Mr. Ackland ott ül a Művész Színház nézőterén és körülnézve rémülettel látja, hogy egytől-egyig — *kritikusok* ülnek a földszinten és könyökölnek a páholyok támláira Mert aki olvasta Dosztojevszkij regényét, aki e démonikus vallomás ötszáz oldaláról ismeri Raszkolnyikovot és társait, hivatott kritikusa minden olyan kísérletnek, amely *megpróbálja és merészeli* színpadra zsugorítani ezt a monumentális alkotást, a regényírásnak e michelangelói óriását. A „Bűn és bűnhődés"-t pedig majdnem mindenki olvasta, így hát minden néző fokozott igényekkel tapadt minden szóhoz, mely a színpadon elhangzott. Nem beszélek én arról a régi törvényről, hogy a jó regényből jó színdarabot írni sohasem lehet, mert a regény epikus hömpölygését és áradó bőségét, szövevényes és szerteágazó cselekményét lehetetlenség a színpad dramatikus tömörségébe belepréselni. Dosztojevszkij regényóriásából azonban *semmi esetre* sem lehet jó darabot írni, amit Mr. Ackland példája is bizonyít. Az ötszáz oldal mindenike szépségektől terhes és a szerző mohón igyekszik, hogy összemarkoljon amit lehet és ne veszítsen el e pazar gazdagságból semmit. Így azután *túlzsúfolt* lesz a színpada és sajnálatosan ködösödik el éppen az, ami a legfontosabb volna: Dosztojevszkij mondanivalója! A nézők állandóan visszaemlékeznek a regényre, bús nosztalgiát éreznek Dosztojevszkij után, aki helyett — csak Mr. Acklandot kapják és minduntalan reklamálnak egy-egy részletet, ami *hiányzik* a színpadról... A rendezés sem tudta másként megoldani ezt a cselekmény-összezsúfolódást, mint négyfelé tagolt színpaddal, amelyen *egyszerre* folyik a cselekmény. Ez nyugtalanná teszi az előadást és gyakran vonja el a figyelmünket egy-egy felsistergő, vagy felragyogó gondolatról, amely belehull a cikázó, izgő-mozgó színpadi akció kavargó örvényébe. *Várkonyi* Raszkolnyikovjának van egy-egy szerencsés pillanata, de... (különös, hogy e kitűnő művész minden alakításánál viszatér *ez az örökös tiltakozó és ellenzékieskedő „de"!...)* szóval: de... Várkonyi nem tud szabadulni korábbi alakításainak emlékeitől, valóságos *retrospektív* kiállítást ád, egykori szerepeiből. Sennyey Vera tehetséges alakításának az a hibája, hogy fortisszimóval kezdi és így *pszihológiailag kifullad* a végére: nincs fokozás! *Pécsi* megrázóan és valószerűen ábrázolja az elzüllött udvari tanácsost, de inkább Gorkij-alakot varázsol elénk, mint Dosztojevszkij mélyértelmű figuráját. *Tolnay Klári* az egyszerűség drámaiságával nyűgözi le a nézőt. *Thurzó Margit, Apáthy, Szabó Sándor, Földényi* és *Fónay Márta* egy-egy jó emberportréja mellett még *Lóránt Lenke, Mednyánszky Ági, Ascher* és *Keresztessy Mária* jó színészmunkáját kell megdicsérnünk. A rendezés egyébként *Várkonyi* munkája, a díszlet, amely a maga nemében igen jó, *Fábry Zoltáné.*

Balassa Imre

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN, aki a Nemzeti Színház örökös tagja, csak éppen szerephez nem jut esztendők óta, *aláírta szerződését* a *Vígszínházhoz.* Jules Romain darabjában lép fel először.

*

KORDA SÁNDOR LONDONBÓL PÁRISBA REPÜLT, hogy találkozzék *Radó Istvánnal*, a Filmszakszervezet főtitkárával és megtárgyalja vele a *48-as centenáriumi filmben való közreműködését.* Korda roppant népszerű Párisban és sűrűn kellett visszavernie az ujságírók rohamát — ennek ellenére három napig maradt és Radó nem győzött eleget beszélni neki Pestről és a régi barátokról...

*

BÁRSONY RÓZSI ÉS DÉNES OSZKÁR a jövő vasárnap Pestre érkeznek — Bukarestből, egyelőre azonban *sehol nem vállalnak fellépést.* A Marica grófnő után játszszák el az Operettszínházban a „Bál a Savoyban" főszerepeit..

*

A CANNESBAN BEMUTATOTT „TANÍTÓNŐ" sikert aratott — írja *Megyery Sári* a *Notesznak* — a lapok elragadtatott kritikákat írnak. Párisban, zártkörű bemutatón láttuk a filmet, magyar és francia ujságírók előtt vetítette le a derék *Zsoldos Andor*, mi magyarok szívdobogva láttuk viszont honfitárskedvenceinket és megkönnyeztük *Bródy Sándor* gyönyörű mondatait...

* **Hűvös Iván** „*A csodavár*za" balletje, mely az Operaházban nagy sikerrel került színre és a milánói Scalának népszerű műsordarabja, *Párisban az Opéra Comiqueban* kerül színre.

A „Kis Színház"
november 4-én nyílik meg a Rottenbiller-utcában

Új színház nyílik **Budapesten**, a Rottenbiller-utca 20—22. alatti házban, amelynek szép színháztermében már voltak előadások a multban is. A „*Kis Színház*" — ez lesz a neve! — az *Actio Catholica* szellemi fennhatósága alatt működik majd, *mindenféle párttól és pártérdekektől függetlenül*, s katolikus jellegét azzal fogja bizonyítani, hogy műsorának összeállításában *gondosan ügyel a magas színvonalra, a választékos irodalmi hangra, a tiszta művészi szándékokra*, s arra, hogy működése a katolikus szellemiségbe ne ütközzék. A „Kis Színház" igazgatója *Galamb Sándor* dr., a nagynevű esztétikus és kritikus lesz, aki azonban *csak december elején* veszi át a színház vezetését. November 4-én *alkalmi társulat* mutatja be *Simkó Ferenc „Boldogasszony regénye"* című Mária-drámáját. *Galamb Sándor* igazgató szándéka az, hogy *a világirodalom rejtőző, vagy elhanyagolt kincseit* is bemutatja, olyan klasszikus műveket, amelyeket színpadainkon még nem, vagy igen régen adtak elő: például *Corneille* és *Racine* remekeit. A „Kis Színház" társulatának minden színésze és színésznője *a szakszervezet tagjai közül kerül ki.*

— A halál nagy énekesének, a felejthetetlen Basilides Máriának emlékezetére zendül meg november 2-án a vajmi ritkán hallott *Mozart-requiem*, a halhatatlan zeneköltő *hattyú dala, a csonkán maradt mű*, amelyet haldokolva s bénultan tanított be barátainak és tanítványainak. A meggyilkolt *Lichtenberg Emil* hívei-nek és famulusainak lelkes együttese, az *Ének- és Zenekaregyesület* énekli és muzsikálja az örök nyugalomért esengő tragikus költeményt.

FERDA MANYINÁL ÉRDEMES TÉLI-KABÁTOT RENDELNI

LEGOLCSÓBB szállítás, 200 kg-ig SAS MOTOROS BOY óránkint 15 Ft. Tel.: 426-163. Király-u. 8.

METEOR CSILLÁR Podmaniczky-u. 27. József-körút 44.

Imperial Szálló Budapest, VII. Rákóczi-út 90. teljes üzemben. Felvonó, telefon, melegvízszolgáltatás, központifűtés kifogástalanul működik.

ÚJ KÉZIKOCSIT honnan vágy? Bajnok-utca 34.

2 ÓRA KACAGÁS LUBITSCH zseniális vígjátéka IMÁDLAK DE ELVÁLOK Melwyn Douglas, Merle Oberon Hétfőtől: PALACE

IRODABÚTORT IS KOCSIS JÁNOS készítőnél vegyen Budapest, V., Nádor-u. 30. Tel.: 127-182.

MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB OPERETTSIKERE! Kálmán Imre örökszép zenéje! MARICA GRÓFNŐ Bemutató előadás csütörtökön, 30-án Sárdy János, Latabár Kálmán, Csikós Rózsi, Németh Marika, Bilicsi Tivadar, ifj. Latabár Árpád, Somogyi Nusi felléptével FŐVÁROSI OPERETT SZINHÁZ

Faluy Zoltán

kis notesz

HUNYADI SÁNDOR, — a „Feketeszárú cseresznye", „A Bors István", „Téli sport", „Pusztai szél", „Vöröslámpás ház" s annyi tündéri novella, regény, színdarab írója — öt esztendővel ezelőtt halt meg. Kevés szó esik róla manapság, kevesebb, mint amennyit megérdemelne, pedig életében csak barátai voltak, szeliden, békésen és jóakarattal nézegette szivarfüstje mögül a világot. Sohase volt több „vagyona" ki; szállodai szobájánál, a szíve és erszénye mindenki előtt nyitva állt. Vasárnap reggel barátai jártak a temetőben: családtagjai, aztán londinerek, hotelportások, pincérek helyezték el koszorújukat a felejthetetlen törzsvendég sírján.

*

Tekintse meg Ács Etel, Váci-utca 9. gyönyörű új párisi demi-kollekcióját.

*

ELKÉSZÜLT AZ ÚJ GARBO-FILM, az „Orleansi Szűz", amely a magyar *Gabriel Pascal* műve. A film költségei meghaladják a Caesar és Cleopatra költségeit, amelyek kb. 1 millió fontsterlinget értek el, de ezt a Pascal-filmet már nem Rankin, az angol filmkirály, hanem egy ír milliomos finanszírozta.

*

Virágot Kis Rivierától. Tel.: 123-682.

*

A BELÜGYMINISZTER ÚJABB 30 EGYESÜLETET OSZLATOTT FEL. Közöttük legemlékezetesebb a *Magyar Jogász Sportegyesület:* a *M. I. S. E.* Két évtizedes közéleti és politikai hatalmat jelentett ez a társaság, egyike volt a kilencszázhuszas és kilencszázharmincas évek Magyarországában *a legerősebb „klikkeknek"*, elnökei közé tartozott *Tasnádi-Nagy András, Hóman Bálint,* valamint — ki emlékszik még a nevére? — *Karafiáth Jenő.* A M. I. S. E. számos miniszterrel, államtitkárral látta el a mult korszak közéletét.

*

Régen Elkán szűcs — most is Elkán szűcs! József Attila-u. 14. (v. Tisza I.-u.)

*

FILMSZÍNÉSZ, MINT EGYETEMI REKTOR, valóban ritka jelenség. Vasárnap választják a glasgowi egyetem ezidei tiszteletbeli rektorát és az egyik jelölt, *a skót származású David Nieven.*

HATFORINTOS MENÜT KAPNAK A HONATYÁK keddtől kezdve a képviselőház büfféjében, sőt, aki négy ülésszakra megváltja előre az ebédjegyét — *csak öt forint ötvenet* fizet egy-egy napra. *Szeder Ferenc,* az országgyűlés fáradhatatlan háznagya, aki valóban *szíves házigazdája* minden képviselőtársának, ezt mondta a *Notesznek:* „Ez nem úri parlament, itt olcsó ebédről kell gondoskodni azok számára, akik *szerény, szegény sorból* kerültek a képviselőház padjaiba". *

Aki Mega borát issza, délben, este, erre vágyik mindig vissza!

*

DUFF COOPER, A HÍRES DIPLOMATA ÉS ÍRÓ, a „Dávid király" szerzője, Talleyrand életrajzírója, aki Anglia párisi követe volt a háború befejezése óta, *lemondott.* Utódja *Sir Oliver Harvey* angol diplomata.

*

Hódító szépség: Hormocith B-krém!

*

APÁTHY IMRE, a Művész Színház főrendezője, válik a feleségétől, *Vándory Margittól.* Azonban nem marad sokáig „pártában", válópere után feleségül veszi *Sennyei Verát,* aki viszont szintén válik férjétől, *Rösler Endrétől,* a világhírű operaénekestől.

*

Izlés, elegancia = Shopping, IV., Régiposta-utca 15. Kötöttruha, pullover, sálak.

*

DR. MAX PLANCK, a világ legnagyobb fizikusainak egyike, akitől az *új atomelmélet* származott, nemrégiben halt meg egy *göttingeni* kórházban a *legnagyobb nyomorúságban.* Ugyanilyen nyomorúságban tengődnek Németország legnagyobb tudósai, Nobel-díjas egyetemi tanárok, mint *Max Dessoir,* míg a híres göttingai teológus, *Jeremias* professzor a mult télen *éhenhalt* és éhségokozta végelgyengülésben halt meg a müncheni *Henckel,* a nagy jogtudós is. *

Vendéglátás? American Adam.

*

ESTÉLYI RUHA HELYETT fekete selyemkosztümöt viselnek a hölgyek Hollywoodban, fehér, keményített, Stuart-csipkegallérral.

*

Új alapozókrém Fried Piroskánál.

*

A VÁSÁRTELEPEN ELSZÓRT nagymennyiségű méreg szagától a patkányok a szomszédos enyvgyárba és a szabadkikötőbe *menekültek.* 140 kiló méregtől csak *60* patkány döglött meg. *Hát nem méreg ez?*

Fájdalomtól zavaros vers

Meghalt tehát. Szabad vagyok,
nem kell többé szeretnem.
Harminc év után anyám
elengedett ma engem;
kiejtette a kezemet,
őrző szemét behunyta,
arca komoly lett, szigorú;
a szenvedést megunta,
Olyan erősen szeretett,
hogy nem lehettem boldog,
és így szerettem én is őt,
de íme: most feloldott.
Magam lettem és magamé;
értem: elmúlt az álom;
enyém lett most az életem,
enyém lett a halálom.
Nem kötöz semmi semmihez,
úgy űzhetnek a vágyak,
mint szél a kóbor felleget,
mint éhség a kutyákat;
jöhet halálos háború,
vihetnek ölni engem:
nem félek már, hogy a golyó
őt sebzi meg szívemben;
jöhet már bárki ellenem:
Nincsen anyám — kiáltom,
ki bánthat engem, idegen,
mi érhet e világon,
szabad vagyok; csak szédülök,
mint beteg, ha kilábol
bajából. Szörnyű szeretet
kibújtam az igából,
leomlott otthonom meleg
fala, e puha börtön;
a föld se fog, az ég se köt:
nincs kiért könyörögnöm.
Sem alázat, sem rémület:
nem tart markába semmi,
ha akarom, elfuthatok,
nem kell már hazamenni;
ha akarom, fel is kötöm
magam és úgy menekszem,
csak nekem fáj már egyedül,
de lehet, hogy nekem sem.

Hámos György

—

KÖNNYEKET HULLAT A TEJSZINHAB A PESTI CUKRÁSZDÁK TORTÁIN ÉS „INDIÁNEREIBEN", mert elutazott *Klemperer Ottó,* a nagy karmester, aki budapesti tartózkodása alatt óriási forgalmat „bonyolított le" a cukrászdákban. Operai statisztikusok szerint, akik állandóan a nyomában jártak, *reggeltől estig legalább tíz cukrászdában* fordult meg, és fogyasztotta a süteményeket. Klemperer azonban *visszatér* a hó végére és — amint a *Notesz* értesül — egyes cukrászok fantáziája már javában fáradozik, hogy megalkossák az új *à la Klemperer-tortát...*

JÁVOR PÁL írja legutóbbi levelében: „Soha magyar művész még nem járt olyan golgotát, mint én Amerikában és azt hiszem, *soha senki nem szenvedett annyit a honfitársaitól, mint én ebben az irdatlan országban. Indulok hazafelé.* Sikerült egy életre elegendő fájó emléket összegyűjtenem".

*

Az újvonalú fűzőt remekül készíti Lauferné, IV. Váci-utca 12.

*

LORD BEAVERBROOK, a híres angol ujságkirály, a „Daily Express" és az „Evening Standard" *68 éves* tulajdonosa, visszavonul a munkától és csupán a nyári hónapokat tölti ezután Angliában. Az óriási lapvállalat vezetését fia, *Max Aitken,* konzervativ képviselő veszi át.

*

Bazsó-ing hozott anyagból is készül. Baross-utca 66—68. Telefon: 138—989.

*

SOKAN ÁLLTÁK KÖRÜL A SÍRT SZOMBAT DÉLUTÁN a Kerepesi-temetőben, az új emléket, amely mögött egy kedves, derék, nemeslelkű és emberséges öreg katona jó szíve porlad. Néhai *Bartha Lajos* altábornagynak a síremlékét avatták fel egykori honvédei, akik haló porában is szeretik és tisztelői, akik földerültek, ha meglátták a Belváros utcáin karcsú, finom alakját, szellemes és jóságos arcát.

*

Vacsorázzunk László Imrénél a Liliomban, Hlaszni és Homor-együttes.

*

75.000 ILLEGÁLIS PALESZTINAI BEVÁNDORLÓNAK ítélte meg az *állampolgárságot* a jeruzsálemi főtörvényszék. Ezek a bevándorlók vagy *hamis papírokkal,* vagy *látogató vizummal* érkeztek a Szentföldre.

*

Most már mindenki tudja, Corso étterem-söröző: IV., Petőfi S.-utca 3.

*

HANS HABE = BÉKESSY JÁNOS amerikai magyar író — „utazó szerkesztő" lett a svájci „Weltwoche" szolgálatában! Hans Habe Hollywoodból már Londonba érkezett és november első hetében *Budapesten lesz.* Hosszabb időt tölt szülővárosában, majd innen folytatja útját a Balkán felé, hogy tudósításokat küldjön lapjának.

*

A Lacikonyhába járni nem luxus.

*

CSALÁDI SZÉNBÁNYÁT nyitott gyümölcsöskertjében egy *73* éves angol bányász, bizonyos Williams nevezetű. Addig kutatott, amíg a *széneret megtalálta,* s a család ma már napi *4 tonnát* bányász ki.

A CHICAGO TRIBUN DIVATVERSENYE első díját, 2000 dollárral jutalmat *Ross Béla newyorki magyar divattervező* nyerte meg. Ross a mult évben is megnyerte a chicagói divatverseny szépségdíját. Ross Béla Budapesten hosszú évekig a Rosenthal Béla, Vigadó-tér 1. alatti, ismert és elismert divatszalón főnöke volt.

*

A KIS NOTESZ ÜZENETEI

Bortermelő, Szekszárd. Valóban, mintha *halszervezete* volna ennek a vajudó világnak: a felpattanó sebek legtöbbször a *homlokon* jelentkeznek. A felsőbb régiókban. Egyenesen megdöbbentő az a lázas tevékenység, amelyet széles rétegek *a földi javak megszerzése érdekében* kifejtenek. A verseny elfajult és hullákon átgázoló hajsza lett belőle. A gazdagodási vágy perverz szenvedéllyé fokozódott és ebben az eszeveszett zűrzavarban nehéz meghatározni, hol végződik a munka és hol kezdődik a szerencsevadászat? Már nem is az aranyborjú, hanem az arany *ökör* körül táncolnak! — **Dr., Debrecen.** Igaza van. Pokolba az ilyen morállal: egy *50* éves férfi elcsábít egy *15* éves leányt és *a leány veszti el a becsületét?* — **Sashalom.** Hinni könnyű, csak elhinni nehéz. — **Színésznő.** Erre nincs balzsam Budapesten! Bele kell nyugodni. *Ha a nő szeret, folyton szeret, a férfinek közben egyéb dolga is van... Szerelemmel múlik az idő és idővel múlik a szerelem...* — **Csepeli olvasó.** Nem emlékszünk olyan *igazán jelentékeny emberre,* akit a dicséret elrontott volna, de *biztos mértéke a jelentéktelenségnek,* ha valakit a taps és a hízelgés hiúvá tesz, akinek fejébe száll a múló dicsőség. — **Vasmegyei.** A Ház felhatalmazási vitájában *Pártay Tivadar* beszélt a *pártatlan, igazságos,* tehát *közmegnyugvást keltő közigazgatásról.* Helyes és világos Pártay definíciója: legyen a közigazgatás *tiszta, könnyű* és *mindenütt jelenlévő.* A magyar ember ne érezze *se a terhét, se a hiányát.* Ha súlyos, összeroskadunk alatta, ha hiányzik, levegő után kapkodunk, ha tisztátalan megmérgez. — **Rózsadomb.** Jellemző a közszellemre, hogy *versével együtt atyafiságát, némely minisztériumokkal való összeköttetéseit is közli velünk.* Nyilván úgy okoskodik, ha ilyen nexusok révén zsíros hivatalba juthat, miért ne lehetne „kidrukkolni" költeményeit „A Reggel"-ben? Hát nem lehet! Miért? *Mert a referenciái jobbak, mint a versei.* — **Jókai-tér 10.** Ne törjünk pálcát szívtelenül, lelkiismeretlenül, kegyetlen, ostoba előítéletek alapján. Két *tisztaság* van: *erkölcsi* és *fizikai.* Voltak bukott lányok az elmúlt években, akik igaz keresztényeknek bizonyultak és büszke dámák, akik nyomorultabban gondolkodtak a legutolsó utcalánynál. — **Győr. Olvastuk. A betűk nem pirulnak...**

IRÓGÉP számológép javítás — karbantartás vétel — eladás Ronosgépeket is veszek KOVÁCS ALADÁR VII., Nagytátdi Szabó-u. 46. Tel.: 428-141

IRÓGÉP vétel, eladás ÉDES ÉS OECSY, Akácfa-utca 13. Telefon: 225—624

IROGÉP SZAMOLÓGÉP vétel, eladás, kölcsönzés, javítás CSILLAG irógépüzem Práter-u. 3. T.: 139-374

2 db **IRÓGÉPET** 2 db számológépet vennék SÜRGÖSEN Tel.: 122-553 KOLESA, Markó-u. 33

Varrógépet vesz-elad-javít JAVÍTÓMŰHELY VII., KÖRT-U. 2

HAEN SERVICE KÖLCSÖNOSZTÁLY evőeszközök, üvegneműek, Rosenthal porcellánedények, ezüsttálak, Sauciérebowle, gyertyatartók Horváth Nándorné, IV., Petőfi Sándor-u. tizenhét, III. 22.

BUNDÁK női férfi **IRHÁK** nagy választékban **SZEMERE** szűcsnél, ERZSÉBET-KÖRÚT 26 Második emeleten LIFT DIJTALAN

Sok pénzt fizet férfiruhákért, cipőkért, fehérneműkért SALGÓ, József-körút 47. Telefon: 138-980 Kívánatra házhoz jövök.

Férfiruháért legtöbbet fizet Grünwald Király-u. 34 fsz. 4. Kereskedő. Tegyen próbát Telefon: 227-110.

Óriási összeget fizetek **férfiruháért bundáért** Reiss, Kazár-utca 4-6. Telefon: 227-308

Kalapja piszkos formátlan? Rendbehozza: Lampert kalapcsmester Jókai-tér 6

Papírhulladékot, selejtpapírt veszek Zelinka Sándor VII., Miksa-u. 5 Tel.: 425—598.

Mai értékét fizetem férfiruháért, bundáért saját üzletem részére Andrássy-út 47. Oktogon. Tel.: 224-349 Abbázia mellett.

FÜRÖDHET OTTHON! Fürdővíz fillérekért RGT Elektroforral ára 320 Ft Garancia. RGT II., Tégla-u. 4. Telefon: 457-430

ÜZLET-ÜZEM átadó? **Fellner által** kapható! Szt. István-körút 30.

KAFKÁNÁL ÓBUDÁN újra a régi jó konyha, jó ital, hangulatos Bagyik Sramml Templom-u. 17. (Kedden zárva)

Szőnyeget legjobban Klein Ödön cégtől vehet. Fizetési kedvezmény. IV., Városház-utca 2. (Kossuth Lajos u. sarok.)

BALLON átlátszó, eső-, vihar- és lódenkabát MÁRTON és SZÁSZ V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

BODNAR BUNDA IRHABUNDA TÖKÉLETES átszabás, javítás előnyös feltételek mellett Párisi-u. 2.

Nincs pénze bútorra? Nálam naphat hitelbe is FISCHHOF, VII., Dohány-utca 59

Bőrkereskedők! Cipőtermelők! FÉLTALPJEGYET, TIPUSUTALVÁNYT szakszerűen bevált **Keszti Artur** bőrnagykereskedő Bp. VI. Vasvári Pál-u. 10. Tel: 427-503 Postán beküldött utalványokat azonnal teljesítek.

ZALA GYÖRGY XI., Bartók Béla-út 87. Tel.: 468-792 CSODAVÉTELEK!!! ÖRÖKLAKÁS!!! Lenke-téren 1 szoba hallos 18.000.—, 2 szoba hallos 21.000. „Zala" Kossuth-hídnál 2 szoba hallos beköltözhető, tiptop 35.000.— „Zala" Szent Imre herceg-útnál 3 szoba hallos bek. villában 35.000.— „Zala" TELEK!!! Bocskay-utcánál 108 □-öl vaskerítéssel potom 14.000, másik Lenke-téren gyümölcsössel 12.000.— „Zala" VILLA!!! GYÜMÖLCSÖS!!! Dömösön 1x3 komf. bek. 1x2 összkomf. 3½ hold gyönyörű panoráma kilátással kivándorlás miatt sürgősen 40.000-ért, 3 napig. „Zala" Pasaréten 4 szobás komf. bek. 120.000.—, másik 6 szobás, nagy parkkal 100.000.— „Zala"

Urániánál luxuslakás kettőszobás azonnalra, esetleg luxusberendezéssel. Gellértnél egyszobás hallos, Márvány-u. háromszobás, üres. Villák 3—4—5 szobás eladásra, bérbe kaphatók. KNAPIK, Szentkirályi-utca 4. (2—4-ig.)

HANGSZER, ZONGORA eladás, vétel, csere REMÉNYI KIRÁLY-UTCA 58.

Perzsaszőnyeg Vétel-eladás. UNGAR. Király-u 14. Rákóczi-út 42

Taxiengedélyt bérelnék Autó-, Motor-, Gépkereskedelmi kft., Andrássy-út 4. sz.

SZŐNYEGET HARTMANN-tól vegyen IV Váci-utca husz. T. 186-609. Vétel—eladás.

BUTORT 6 havi részletre NAGY GYŐZŐTŐL VIII., Mária-utca 6 Háló, kombinált és konyhabútorok legolcsóbb beszerzési helye

Ujonnan átalakítva **BUTOR** Üzletünk megnyílt! Ismét a békebeli minőségben és olcsó árainkkal állandó kiállítást rendezünk Fizetési kedvezmény HETESI és társa GOIKE D. műasztalos mester Bajcsy-Zs.-út 53.

3 szoba komplett **műbutor** legsürgősebben olcsón eladó. IV., Dalmady-Győző-utca három, I. l.

GYERMEKKOCSIK nagy választékban LEGOLCSÓBBAN! Erzsébet-körút 44. Royal mozival szemben

Barokk-szobák nagy választékban. Bodonyinál, Üllői-út 12

A REGGEL

Megjelenik minden hétfőn és pirosbetűs ünnep után

A szerkesztésért és a kiadásért PÁRTAY TIVADAR felelős.

Igazgató: TIMÁR SÁNDOR

V., Bajcsy-Zsilinszky-út 78. Telefonok: szerkesztőség: 128-079 és 128-345. Kiadóhivatal: 128—670.

Légrády Testvérek R. T. könyvnyomdája, Budapest. A nyomdáért felelős: Agárdi Károly ig.

Fábry Zoltán

Dénes T: szimpadkép és realizmus

Szabad Művészet

1950. 50. l.

Neppel

53. l.

54. l.

1950 díszlettervekkel vett
részt a M. szinház
és a Film művészeti
Szövetség szenikai ~~díszlet~~
~~szakosztályának~~
szimpadmüvészeti
kiállitásán.

Fábry Zoltán

1941–50. a Nemzeti Szinház rendezője díszlet és jelmez tervezője

Müvész Szinház 1947

Operettszinház 1949

Magyar Szinház 1950

Madách Szinház 1951

1949-tól az Uttörő Szinház igazgatója

«1953. a Filmgyár
művészeti vezetője
a Vihar c. film
rendezésért és az
Erkel c. film díszlet-
tervezett Kossuth
díjas kapott.»

Marlách Bunkár
díszlettervezője 1951

Művész Bunkár. 1949

Film diszteszet is
tervezett. 1957. nagysike-
re volt a Déryne c. film
diszteszivel. < >

<< >>

Fabri Daniel

senior

ötv.

l.

Kőmagyötvi

1239. 27.

1941 – 50
a Nemzeti Színház
rendezője és
dramaturgja
volt
jelentős
szerepek

1947 Művész Színház

Magyar Színház 1950

Operettszínház 1949

1949-től az Ifjúsági
Színház igazgatója

Film
Déryne c. film
diszletterveröje
1951.

1951.
3.7
vül 1917.
51

[1951. a Magyar
Filmgyártó vál-
lalat művészeti
osztály vezetője lett
s a Nagy Octóberi
Szocialista
Forradalom
34 év fordulója
alkalmából
a M. Népköztársa-
sági Érdemerem
arany fokozatát
kapta.]

Pelöfi – 11. 64.

Fábry Zoltán

Szabad Művészet

1957. ii. 528. l.

(Hírek)

M. Népkönyvtárak.
Érdemérem
arany fokozatát
kapta

Untersuchungen über den Stand der Transkriptions-Schemata. Vorschlage zur Transkription der cyrillischen Schriften. (FDC 9: E. DAMIANInak a nemzetközi dokumentációs kongresszus ülésén Londonban 1938-ban tartott előadását ismerteti. DAMIANI kifejti, hogy a cyrill írásnak latin írásba való áttételét már megoldották gyakorlatilag egyetlen egy államban: Jugoszláviában, ahol a lakosság e[illegible] része ezt a nyelvet cyrill betűkkel, más része latin írással írja. Az átírás a nyelvtudományi követelményeknek megfelelően történik. A személynevekkel a könyvtárnak annyiban van baja, hogy a szláv szerzőnevet rendesen már a fordító átírja és aszerint teszi ezt, amilyen nyelvre fordít. Mivel a könyvtárnak a címet változatlanul kell átvennie, a szerzőnév írásmódján sem változtathat. Mérlegelni kellene azonban, hogy a könyvtárak a katalogizálásnál a szerzőnévnek a könyvről leírt formája mellé ne tegyék-e oda a szerzőnevet úgy, ahogy az a még megállapítandó átírási szabályok szerint írandó le.)

5. Szakozás, decimálás.

J. L. HOBBS: (The Bliss classification: LAR 60.) az öt évvel ezelőtt kidolgozott Bliss-féle osztályozási rendszerre hívja fel a figyelmet. Ez a rendszer annakidején nem keltett különösebb figyelmet, jóllehet a ma alkalmazott különféle rendszerekkel szemben határozott előnyei is vannak: szerinte például nem szenved az egyébként monumentális DEWEY-féle tizedes osztályozásnak abban a hibájában, hogy a tudományt elválasztja a filozófiától, a szociológiát a történelemtől és a nyelvet az irodalomtól; nem is annyira szintetikus és relatív jellegű, mint RANGANATHAN „Colon classification"-je; a Library of Congress rendszerét viszont kölcsönzési rendszerű nyilvános könyvtárak szá-

2) nagy sikere volt a Deryné
c. film díszletéivel, melyekhez egyszer ~~adat~~ hiteles adat
alig állt rendelkezésére. [1951
a M. Filmgyártó Vállalat mű-
vészeti vezetője lett s a Nagy
Októberi Forradalom 34-ik
évfordulója alkalmából
a M. Népköztársasági Érdem-
érem arany fokozatával
tüntették ki 1953. a Vihar
c. film rendezéséért és
az Erkel c. film díszle-
téért Kossuth-díjat
Nápolt. 1947. illusztrálta
Racz György: Szép szerelem
c. könyvet.

1) Fábry Zoltán, díszlet-
tervező. sz. 1917 (?)

1941–50. a bpesti Nemzeti
Színház rendezője, díszlet-
és jelmez tervezője volt.
A felszabadulás után
díszleteket tervezett a bpes-
ti Művész –, az Operett – a
Magyar – a Madách és
az Üttörő szinházak részé-
re is. 1949-től az Üttörő
Színház igazgatója volt.
1950-től filmek dísz-
leteinek tervezésével
kezdett foglalkozni s

Fabry Zoltán

illusztrálta

Rácz György: Szép

szerelem. Bp. 1948.

[1947]

Vaszary János.

Előbbi füzetek:

I. Csók István. II. Iványi-Grünwald Béla. III. Perlmutter Izsák. IV. Gyárfás Jenő. V. Rudnay Gyula.

Egy-egy füzet ára 1 pengő 60 fillér.

—◈—

Dr. LÁZÁR BÉLA:

FADRUSZ JÁNOS ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE.

A több száz illusztrációval, kiadatlan levelekkel, ismeretlen művekkel diszitett kötet kétféle kiadásban jelent meg.

KAPHATÓ A PÉNZTÁRNÁL.

Hírek

— **A hercegprímás vezeti az úrnapi körmenetet.** A kormány és a hivatalos hatóságok részvételével Serédi Jusztinián hercegprímás vezetésével június 4-én, Urnapján a Várban országos körmenet lesz. Reggel 9 órakor a koronázó főtemplomban a hercegprímás ünnepies szentmisét mond, egyidejűleg a Szentháromság szobornál a téren összegyülekezett hívők részére szentmise lesz.

— **Az olasz pénzügyminiszter rövidesen Budapestre érkezik.** Paolo Thaon di Revel gróf olasz pénzügyminiszter a pünkösdi ünnepek után Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter meghívására néhány napos tartózkodásra Magyarországra érkezik. A magyar közvélemény nagy érdeklődéssel tekint a Duce bizalmas munkatársának és a kiváló olasz államférfiúnak látogatása elé. — Thaon di Revel gróf részt vett az 1914-1918 évi világháborúban és vitéz magatartásáért számos kitüntetésben részesült. Az 1929-ben szülővárosának Torinónak polgármestere lett. Az olasz szenátus tagjává 1933-ban nevezték ki s alig két évvel később a Duce az olasz pénzügyek élére állította. Több, mint hét esztendeje kiváló szakértelemmel irányítja az olasz pénzügyeket.

Thaisza, Eugen Stepatné, orosz zeneszerző neje, folyó hó 21-én Budapesten elhúnyt. Temetése f. hó 26-án, kedden délután 3 órakor lesz a Kerepesi-úti temetőben.

— **A posta is felmondhatja a telefont.** A kereskedelmi és közlekedési miniszter legújabb rendelete értelmében a távbeszélő üzleti szabályzat az alábbiak szerint módosul: Az előfizetői jogviszonyt a posta is felmondhatja. A felmondást tartalmazó határozat ellen a kereskedelmi- és közlekedésügyi miniszterhez I. fokú és halasztóhatályú fellebbezésnek van helye. A fellebbezést a határozat kézbesítésének napjától számított 15 nap alatt írásban kell benyujtani annál a postaigazgatóságnál, amely a felmondást tartalmazó határozatot hozta. A posta a fellebbezés htáridejének letelte előtt a berendezést nem szereli le.

— **Ismét három bombamerénylet történt Dél-Afrikában.** Lisszabonból jelentik: Fokvárosból érkező jelentések szerint Transzválban ismét három bombamerénylet történt. Az egyik robbantásnál Rodeporttól 35 kilométernyire Johannesburg mellett a vasútvonalat repítették a levegőbe.

Nagy iparvállalat keres azonnali belépésre gép, gyorsirni tudó, könyvelésben jártas őskeresztény tisztviselőnőt
Kézzel irott ajánlatot „XI. kerület" jel. Blockner J. hirdetőjébe, IV. Városház-u. 10.

— **Antal István felszólalt az Egyesületközi Együttműködés értekezleten.** Az Egyesületközi Együttműködés pénteken este a Magyar Ujságírók Pátria Klubjában értekezletet tartott, amelyre meghivták a fővárosi sajtó vezetőit is. Donáth György országgyűlési képviselő, az Egyesületközi Együttműködés elnöke vázolta a huszonöt nagy társadalmi egyesületet magába foglaló Egyesületközi Együttműködés munkaközösségét. Gáspár Jenő kamarai igazgató-főtitkár felszólalása után Antal István propaganda- és nemzetvédelmi miniszter mondott rövid beszédet, amelyben kiemelte, hogy az Egyesületközi Együttműködés az egyetemes kérdésekben a magyar lelkek összhangját akarja megvalositani.

Evangélikus leányinternátus
BUDAPEST, VII., Rákóczi-út 10. II. 3. Telefon: 223-643

— **Házasság.** Fesselhofer Hedvig és Györgyei István f. hó 26-án este 6 órakor tartják esküvőjüket a Margit-körúti Szent Ferencrendi templomban.

— Dr. Burchardt Bélaváry Andorné, Büttner Luca és ippi Bydeskuthy Lajos f. hó 23-án házasságot kötöttek. (Minden külön éresítés helyett.)

— Cseh Piroska okl. tanítónő és Szerdahelyi Tibor szék. főv. tanár. f. hó 23-án tartották esküvőjüket.

— Bús Gyula besztercei fanagykereskedő és Sperling Erna június 6-án tartják meg esküvőjüket Besztercén. (Minden külön értesítés helyett.)

Az elveszett Paradicsom

— **A tejigényléshez nemcsak tisztiorvosok adhatnak bizonyítványt.** A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya felhívja azokat a beteg és magaskorú személyeket, akik tejtáplálkozásra feltétlenül rá vannak utalva és valamelyik társadalombiztosítási intézménynek tagjai, hogy a tejellátásra való rászorultságuk igazolására orvosi bizonyítványért ne a kerületi tisztiorvosi hivatalnál, hanem az illetékes intézet körzeti orvosánál jelentkezzenek.

Szezlonok 72.50 P-ért, rekamiék 155.— P-ér. Kérjen árjegyzéket! Rekord, Hollán-utca 31.

ÁLLAMSORSJEGYET MÉG MA VEGYEN, vagy rendeljen Török bankházában (Szervita-tér 3.). Egész P 3.—, fél 1.50 az összeg beküldése ellenében. Főnyeremény 40.000 pengő.

— **Mintafőzőtanfolyamok új sorozata kezdődik** június 16-án, 17-én és 18-án a Népművelési Bizottság rendezésében, amelyekre előjegyzést már most elfogadnak a Gázművek VI., Vilmos császár-út 3. sz. alatti mintakonyhájában. Vezető dr. Kollmann Dezsőné. A tanfolyamok hathetesek, hetenként két délután 5—8-ig. A legújabb konyhatechnikai eljárások, gyors és olcsó főzés, idényételek elkészítése — tekintettel a korszerű élelmiszer megszorításokra — képezi a tanfolyam tananyagát. Tandíj a kezdő tanfolyamon 10.— P, a haladótanfolyamon 15.— P, anyagmegtérítés alkalmanként. Beiratási díj 1.— P. Minden kedden és pénteken délután 5 órakor bemutató főzőelőadás a gázkészülékek helyes kezeléséről. Belépődíj nincs, ruhatár, kóstoló díjtalan.

— **Tavaszi zöldség és főzelékfélék,** vitamindús ételek készítését és egyben a villamos tűzhely takarékos kezelését tanítják meg az Elektromos Művek Eskü-út 5. sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Ezen a héten délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor lesz, délelőtti pedig csütörtökön és pénteken 10 órakor.

Csiz jód- bróm- konyhasós gyógyfürdő
Idény V. 10-IX 30. (Gömör m.) Olcsó előidényárak. — Kérjen prospektust

— **Heves vármegye és a mezőkövesdi járás** az elvonuló honvédek részére az elmult napokban füstelen napot rendezett. A gyüjtés eredménye 750.000 drb. cigaretta, 3.900 csomag dohány, 3.639 csomag gyufa, 181 doboz cipőkrém, 240 doboz konzerv, 160 doboz bőrzsír, 216 pár kapca, 1.794 P készpénz. Továbbá kisebb mennyiségben fogkrém, cérna, tű, pipa és egyéb, honvédek részére használható cikk. A gyüjtésben résztvett leventéknek nagy áldozatkészségéért ezúton is hálás köszönetet mondunk. — **Az elvonuló honvédek.**

— **Főzési gondját megosztjuk,** a gáz takarékos használatának ismertetésén kivül időszerű ételek készítését is bemutatjuk a Gázművek, VI., Vilmos császár-út 3. szám alatti bemutató termében minden kedden és pénteken délután 5 órakor. Belépődíj nincs.

— **Eljegyzés.** Bancsó Vilmát eljegyezte dr. Lengyel István posta s. titkár, ker. biztos. (Minden külön értesítés helyett.)

— Selmeci Ilonkát (Ipolyvecse) eljegyezte ifj. Barothy István MÁV. forgalmi dijnok (Kecskemét.)

— György Irénke (Kispest) és dr. Závodszky Miklós (Budapest) jegyesek.

— Nemes Kósa Éva és Éber Gyula gyógyszerész, t. főhadnagy jegyesek (Veszprém—Budapest.)

— **Apatin állomást egyelőre nem érintik a hajók.** A MFTR közli, hogy az apatini állomás állóhajójának és hajóhídjának idegen hajó által történt megrongálása következtében a személyhajók Apatin állomáson a károk helyreállításáig nem kötnek ki.

— **Ujabb élelmiszerkorlátozás Angliában** Madridból jelentik: Mint az ABC jelenti, junius 1-től kezdve Angliában este 11 órától hajnali 5 óráig tilos ételt kiszolgáltatni. Az étrend ezentúl csupán egy főételből, valamint egy elő- és utóételből fog állni. Minden felnőttnek hetenként csupán egy tojás szolgáltatható ki. Bizonyos napokon az ellátásügyi minisztérium megtiltja, hogy ritka élelmiszereket szolgáltassanak ki a vendéglőkben.

Fej- és derékfájás, émelygés, idegesség, tisztátalan teint gyakran csak az emésztési zavarok következménye. Ilyenkor is segit a DARMOL

Olasz Péter dr. nyilatkozata

A „Magyarság" mai számában cikk jelent meg tőlem. Ebből az alkalomból kijelentem, hogy semmit sem változtattam a négy évvel ezelőtt, az egyik keresztény jobboldali hétfői lapban közzétett álláspontomon. Egyik politikai párthoz sem tartozom, irtam akkor egy nyilt levélben, de mindazokat bajtársaimnak tekintem, akik a jobboldali gondolatért komolyan küzdenek. Ezért a mai naptól kezdve akár cikk, akár intervjú formájában mindazokba a napilapokba, hétfői lapokba alkalmilag irni fogok, amelyek meggyőződésem szerint akár a kormánypárt, akár a jobboldali ellenzéki pártok programmját vallják. Megnyilatkozásaim nemzetnevelési problémák körül forognak, mindig lélektani alapon. Nemzetnevelési problémák tekintetében ugyanis a jobboldalnak mindig egységesnek kell lennie. Tehát álláspontom semmiféle ellentmondást nem rejt magában. Szolgálataimat mind a kormánypárt, mind a jobboldali ellenzék programmját valló lapok szerkesztőinek már hetekkel ezelőtt felajánlottam. Vekerdi Olasz Péter dr., főiskolai tanár, a Magyar Psychológiai Társaság, stb. rendes tagja.

— **Orvosi hír.** Dr. Vicze Ideggyógyászati Rendelőintézet (Bp., VII., Damjanich-u. 40.) rendelések szombat kivételével d. u. 4—6-ig. Telefon: 421-324.

— **A kivándorlókat védő iroda kérése.** A Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda közli: Április havában Dumbraveni—Erzsébetvárosban elhalt Márton Krisztina Ilka Katalin, kinek első férje Szenkovits János, a második férje pedig Ghimbesanu István volt. Felkéri mindazokat, akik az elhalt testvéreit, avagy leszármazóit ismerik, közöljék nevezettek címét a Magyar Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Irodával, Budapest, VIII., Fiumei-út 4.

Kicsi pompás a **Klaviano** kis zongora Mogyoróssy
hangszergyár, Bpest. Rákóczi-út 71.

Mozgalmi hirek

MAGYAR MEGUJULAS PARTJA KÖZPONTI IDEOLÓGIAI OSZTÁLY

A *Magyar Megujulás Pártja* központi ideológiai osztálya pénteken este hét órakor tartotta folytatólagos vizsgáit dr. *Kóródy* Tibor képviselő bajtárs vezetése alatt.

Értesitjük azokat a bajtársakat, akik ideológiai tanfolyamunkat hallgatták és vizsgázni óhajtanak, hogy szándékukat közöljék az országos központtal. A vizsga idejét jelezni fogjuk.

PROPAGANDISTÁK FIGYELMÉBE!

A Magyar Nemzetiszocialista Párt propaganda főosztálya felhívja a budapesti és pestkörnyéki propagandisták figyelmét arra, hogy a május 26-án, kedden kezdődő tanfolyamon kötelesek résztvenni. A bevezető előadást kedden este hét órakor tartja dr. Bozóky Lajos propaganda főosztályvezető „A propaganda lényege és célja" címmel, az országos központban (Budapest, II., Hunyadi János-út 2). Az előadáson résztvehetnek mindazok a testvérek, akik erre hivatást éreznek és akiket az illetékes helyi szervezet ezzel megbiz. Ezek a testvérek részvételi szándékukat kedden este hét óráig jelentsék be a propaganda főosztálynál.

MAGYAR MEGUJULAS PARTJA X. KERÜLETI SZERVEZET

A Magyar Megujulás Pártja X. kerületi szervezete népes választmányi értekezletet tartott, amelyen résztvett a déli kerület helyettes vezetője is. Az értekezlet keretében Sárréthy István, a központi ideológiai osztály kiküldöttje „Felelősségünk a magyar jövőért" címmel tartott előadást. Az előadás után a választmány tagjai szervezési kérdésekről tartottak megbeszélést.

FELHIVAS!

Felhívjuk a régi kispesti nemzetiszocialista harcosokat, hogy új munkára jelentkezzenek a Magyar Nemzetiszocialista Párt kispesti szervezetébe. Hivatalos órát tartunk minden pénteken este 8—10-ig Kispest, Szent Imre herceg-út 76. szám alatti párthelyiségünkben (Rujber-féle vendéglő különhelyisége.)

MAGYAR MEGUJULAS PARTJA DÉLI KERÜLET

A Magyar Megujulás Pártja déli választókerületi, IV., VIII., IX., X. és XIV. kerületi vezetősége vezetőségi ülést tartott dr. Kóródy Tibor képviselő bajtárs részvételével.

ÉRTEKEZLET KISPESTEN

A Magyar Nemzetiszocialista Párt kispesti szervezete értekezletet tartott, melyen központi kiküldöttként *Varsányi* Gyula testvér jelent meg és mondott beszédet. *Saguly* János szervezetvezető további lelkes munkára buzdította a szépen fejlődő csoport tagjait.

MÉG MA RENDELJE MEG!
A június 1–2–3-i
KÖNYVNAPOK LEGÉRDEKFESZITŐBB KÖNYVE!
FARKAS ISTVÁN:
A levegő titánjai
A világtörténelem most folyó legnagyobb háborújában a magyar, német, japán és olasz hadirepülők ellenállhatatlanul lendületes légigyőzelmeinek eddig még sehol össze nem foglalt, eredeti módon feldolgozott története. — A csodálatos hősi eseteket megörökítő számos képpel, művészi kivitelben.

könynapi ára	kötve	9.— P
	füzve	7.— P
könyvnap utáni ára .	kötve	10.50 P
	füzve	8.50 P

Megrendelhető a „Magyarság" Könyvosztályában, Bpest, II., Hunyadi J.-út 2. Postán a könyv árának előzetes beküldése után bérmentve szállítjuk.

SZÍNHÁZ — FILM — MŰVÉSZET

FALSTAFF

Felujitás a Nemzeti Szinházban

A Szépirodalmi Figyelő egyik régi, 80 évvel ezelőtti számában cikk jelent meg arról, milyen hivatást kellene betöltenie a Nemzeti Szinháznak. „Olyan szinházat óhajtanánk — irta a kritikus, — melyben a *törekvés* állandó legyen a valódi drámának meghonosítására, mely által buzdítva legyen iró és szinész s mely nemesítőleg hasson a közületre, az izlésre, melyek még befolyással vannak a gondolkozásra és a jellemre is. A valódi szinház feladata magához emelni a közönséget, nem pedig a közönség izlésének szolgájává lenni, mert a szolgaság elkényezteti a közönséget s mind alább szállítván a müvészet színvonalát, utoljára levetkezi minden méltóságát s csak a mulattatás eszközévé válik."

Az akkori, ilyen felfogást azóta egynéhányszor megtagadták a szinházak. Volt idő, mikor úgy látszott, az ország első szinházának nézőterére is befészkeli magát a közönségnek ama rétege, mely a magánszinházakban úgy leste a lecsengett függöny előtt a sikamlós történettel foglalkozó darab kezdetét, mint a morfinista az orvos valójában a receptet. De erre a kisérletek ellenére sem került a sor.

*

Shakespeare újabban ritkán szerepel a szinház müsorán. Ezért nagy várakozással tekintettünk a *Falstaff* előadása elé, amit az angol halhatatlan IV. Henrikjének I. és II. részéből vonatott össze a szinház, hogy a két darabot egy estén előadhassa. A németországi kisérletek kétségtelenül sikerrel kecsegtettek, bár ott egy előadást több hónapos próba előzi meg a Nemzeti Szinház két-három hetes próbáival szemben. *Fábri* Zoltánról, a Falstaff fiatal rendezőjéről kisebb szerepei ellenére kedvező megállapításokat jegyeztek fel a kritikák, és nem tagadjuk, mi is *érdeklődéssel vártuk* első nagyobb méretü rendezését. A Falstaff rendezői példányának bevezetőjében azonban *Fábri olyan hangot üt meg, ami furcsán hat és nem is nagyon értjük.* Azt irja ugyanis — az angol renaissance nagy költőjének történeti drámáiról szólva, — hogy Bernard *Shaw* ellentmondást nem tűrő erővel szögezi le az itéletet kritikagyüjteményében, mely szerint Shakespeare összes történeti alakjai közül *már csak egy él, Falstaff.* Nyilvánvaló tehát, hogy a szinpad szempontjából az értékesebb anyagot a Falstaff jelenetek adják s a darab színrehozatalánál ezt mint elsőrendü fontossággal bíró szempontot, szem elől téveszteni nem szabad.

Ezek után azt mondhatjuk, hogy *az ifjú rendezőt úgy látszik elragadta az általa vélt dicsőségnek az előszele.* A Pesti Hirnök kritikusa annak idején Shakespeare alakjaira bunkóval támadt, a költő halhatatlanságán ez mitsem változtatott, mert megmaradtak szinpadi alakjai is, melyekre éppen úgy figyelt Goethe, mint Schiller, nálunk Vörösmarty, Katona és Arany, nemkülönben Petőfi, aki így nyilatkozott: Shakespeare egymaga fele a teremtésnek. Az ifjú rendező tudomásunk szerint alig 25 éves. Igy a magyar Shakespeare ciklusokat *csak kritikákból* ismerheti. Ha pedig nagyobb nyomaték kedvéért éppen Shawt idézi, aki *Szovjet-Oroszországból* hazajövet, tirádákat zengedezett a pokol országáról, akkor mi több kritikus véleményével hozakodunk elő, akik *vétkesnek minősítettek minden müremek átalakitására való törekvést, mondván, irjanak inkább újat.* De hivatkozhatunk több kiváló régi rendezőre is, akik a merészebb húzás és átdolgozás helyett Shakespeare mondanivalójának kihangsúlyozására fektették a fősúlyt. Mert Shakespeare alakjai örökéletűek és nem *egyedül Falstaff,* akinek lelke mélyén ugyanúgy megtaláljuk az emberi aljasságot, mint más alakokban a szépet és a jót.

Annak ellenére tehát, hogy az ifjú rendezőnek előbb említett hivatkozása bennünket is elragadhatna, mégis a tárgyilagosságnál maradunk rendezésével kapcsolatban is és ezért állapitjuk meg, hogy Falstaff humora sohasem keresi a hatást. Ebben rejlik igazi értéke, nem abban tehát, hogy többek között hüsos kezével akkorát csapjon nem egyszer a kocsmárosné bizonyos testrészére, hogy a csattanás felhallatszon a karzat utolsó sorába is. A szinpaddal kapcsolatban pedig a Globe szinpad semmi esetre sem volt olyan, ahol minden pillanatban majdnem orrabuktak a szinészek.

A szinészek játékán, sajnos, alig érzik a rendező keze. *Lehotay* Árpád kiemelkedő alakjában egyéni felfogású Falstaff kelt életre. A többi szereplő csak közbeszól, közbejátszik és nincs meg az összhang, mely az egészet a játék előnyére kialakíthatná. Mindenesetre nagy szerencséje az előadásnak, hogy *Lehotay* Árpád viszi a szót, aki kevés próba ellenére is jól oldotta meg feladatát, de felejthetetlen alakitást nyujtott volna akkor, ha ezt a szerepet *hónapokkal ezelőtt* kapja kézhez és abban elmélyedhet. A többi szerepben *Nagy* Adorján, *Kürti* György, *Szabó* Margit, *Vándori* Margit, *Rajczi* Lajos, *Major* Tamás, *Ujlaki* László, *Pethes* Sándor és még többen mások léptek fel, akik semmi esetre sem hibáztak abban, hogy nem olyan előadást kaptunk, amilyet vártunk.

A költői szépségekben gazdag fordítás *Brassai* Richárd és *Lendvai* István müvészetét dicséri, kiváló fordításukkal maradandó értéket adtak szinpadi irodalmunknak.

Abonyi Ernő

A KÖNYVNAPRA JELENIK MEG

Csokonai Vitéz Mihály összes költeményei

Csokonai Vitéz Mihályt nem kell a magyar olvasóknak bemutatnunk, nem egy versét ismerjük valamennyien; most azonban módjában lesz az olvasók legszélesebb rétegének is egész költészetével megismerkednie. Ez a könyv Csokonai Vitéz Mihály müveinek egy kötetbe foglalt teljes kiadása szép kiállításban, biblianyomó papíroson.

Könyvnapi ára 16.50 P.

Könyvnap után 22.— P.

Megrendelhető a „Magyarság" Könyvosztályában: Budapest, II., Hunyadi J.-út 2. Postán könyvnapi ár mellett kizárólag a könyv árának május 30-ig történő beküldése esetén szállítjuk.

Egy színház eltévelyedése

A Vidám Színház furcsa „Nyári murija"

A Vidám Szinház bemutatót tartott, miután sikerrel futó darabjának előadássorozatát Kiss Manyi másirányú szerződéses kötelezettsége miatt meg kellett szakítani. A színlap szerint a „Nyári muri" című most bemutatott bohózatot Julius *Hors* irta és *Harsányi Zsolt ültette át magyarra. A cim után irodalmi és müvészi színvonal tekintetében túl sokat nem várhattunk, mégis feltételezhettük, hogy annak, amit Harsányi Zsolt,* a beérkezett iró nevével *fémjelez, valami köze csak lehet az irodalomhoz. Csalódtunk...*

Ennek a „darabnak", amely még csak nem is szindarab, hanem felhígított kabaréjelenet, *semmi köze sincs az irodalomhoz.* Avatag, naiv, helyenként izléstelen és közönséges, az általunk annyira ostorozott és már *letünt kabarészitlust feleleventő három* felvonásra nyujtott tréfánál nem egyéb.

Az első felvonás úgy indul, mintha darab kerekednék belőle, de azután teljesen elsekélyesedik. Vő és após szabadságot kap az asszonyoktól, akik eddig valósággal rabtartókként őrködtek felettük. A nőknél a helyzet változását egy könyv idézi elő, amely arra oktatja ki az asszonyokat, hogy a házasságot időnként *„ki kell szellőztetni"*, vagyis a férjeknek „szellőztetési szabadságot" kell adni. Az elhízott anyóst is az a túlsokszor és kiélezetten emlegetett érvelés győzi meg, hogy „a visszatérő férjtől *fokozott gyengédség és kétszeres buzgalom*" várható.

A „szabadságolt" férfiak más-más üdülőhelyre indulnak, de végül is azon a kis fürdőhelyen találkoznak, amelynek fürdőorvosa a kisebbik lány udvarlója. Itt verődik össze azután az egész család az ugyancsak szabadságolt férfi és női mellékágakkal együtt. Mindenki álnéven szerepel s *férfiak és nők egyformán mohón vetik magukat kaland után.* Mivel itt *mindenki az első szóra mindenre kapható,* csakhamar keresztül-kasul csalják egymást. *A legundorítóbb a dologban, hogy az öregasszony számára a férj egy hordárt szerződtet udvarlónak, csakhogy jól érezze magát és haza ne vigye.* A hordár és az anyós, az öregúr és egy fürdőtündér közt, — utóbbiról később kiderül, hogy rokon, — különösen *a gusztustalanságig izléstelen szerelmi jelenetek* zajlanak le.

Az egész értelmetlen „darab" nem is áll másból, mint ilyenféle jelenetekből, amelyek csak a talmudi „erkölcs" alapján élők közt képzelhető el. Az egyetlen „cselekmény" az, hogy a végén a két fiatal — akiknek azonban csak az első és a harmdik felvonás végén akad rövid szerepük — összekerülnek. Ezt a két szerepet — mint az egész előadás valamennyire szimpatikus szereplt — a csinos és tehetséges *Török* Ilona és *Szentgyörgyi* Tamás játsszák jól, mértéktartással.

Utóbbit csak róluk lehet elmondani, mert *a többiek azután egyáltalán nem tartanak mértéket,* sőt majdnem azt mondhatnánk: *mértéktelenül kiélezik az egyébként is ostoba és obscén jeleneteket.* Ezen viszont nem csodálkozhatunk, ha annak *a régi kabarészinpadnak szereplőit látjuk viszont* a főszerepekben — *Kővári* Gyulát, *Kökény* Ilonát és *Lengyel Gizit* —, amelynek az új Magyarország által kiseprűzésre ítélt hangját hozza vissza az előadás. Azt csinálják ezek a szereplők, amit a kabarészinpadon régen megszoktak és ebben persze Kővári rendezése legkevésbbé sem mérsékli őket. Kár, hogy ezt a stilust átvette *Kertész* Dezső és *Bihary* Nándor is.

A furcsa darab, amely *a zsidószellemű kabaré visszajáró kisérteteként tévedt 1942-ben budapesti szinpadra,* sokszor visszatetsző, erőltetett helyzetkomikumával és kiszólásaival csak annál a rétegnél keltett derültséget, amelynek izlése még nem emelkedett túl ezen az alacsony nívón.

Nem tudjuk, *mit keres ez az avatag zsidó-tzü „nyári muri" a magyarrá tett budapesti szinpadon, amelytől megujhodást várunk.* A kis szinház, amelynek igazgatója előttünk tett programmnyilatkozatában egészen mást igért, *eltévelyedésében* nyilvánvalóan abból *a helytelen megitélésből indult ki, hogy amit Harsányi Zsolt ültetett át magyarra, az nem lehet rossz. Súlyosan tévedett.* Azt halljuk, hogy ezt a darabot Harsányi *ifjú iró korában fordította* és valamikor be is mutatták, de *még a liberális világ tobzódó „fénykorában" sem tudott érdeklődést kelteni.*

Csodálkozunk azon, hogy *a beérkezett iró ilyen nivótlan ifjúkori munkáját ma szinpadra engedi* és csodálkozunk azon, hogy *a szinház nem talált különb darabot* nyári murijához. A sok könnyedséget megengedő *nyár nem lehet mentsége a nivótlanságnak és erkölcsi eltévelyedésnek.* A szinháznak, amely *nem ezért kapott engedélyt* a megujhodást hozó szinészkamara javaslatára, mihamarabb *jóvá kell tennie ballépését.*

Somody István

A modern Jud Süss filmje

A Lélekkufárok a Corvinban

A zsidóság bűneiről, amelyeket gazdasági és politikai hatalomratörése közben minden országban elkövetett az államalkotó nemzetekkel szemben, a liberális gondolkodású, elfogult emberek nem akartak tudomást venni és ezekre az ilyen irányu felvilágositó törekvések hosszú időn át hatástalanok maradtak. Igy volt ez Magyarországon is, ahol a régebben a zsidóság ellen fellépő Istóczyakat és Egan Edéket elnémították. A zsidó szovjeturalom, amelynek során a fajta szadizmusig menő kegyetlenségéről magyar mártirok százai tanuskodnak, már több embernek felnyitotta a szemét. A kommün bukása után mi is, mások is a cikkek egész során tártuk fel a zsidóság bűneit és követeltük a zsidókérdés intézményes megoldását. A konszolidációs korszak elaltatta a kérdést, amelyet Európa-szerte elementáris erővel a német nemzetiszocializmus uralomrajutása vetett fel újra. Azóta még több ember szeme nyilt fel és most már igen sokan tudják, hogy az új világháború felidézésében is milyen nagy a zsidóság szerepe.

A zsidóság bűneit, mindent legázoló profit- és hatalméhségét több német film dolgozta fel történelmi adatok alapján. Ezek közül kiemelkedik a nálunk is sikerrel bemutatott „Rotschild család" és a „Jud Süss" című film. Még több hasonló kitünő német filmalkotás bemutatását várjuk, köztük az „Örökzsidó" és a „Horst Wessel" című filmeket. *Magyar vonatkozásban is szivesen látnánk hasonlót.* Hozzánk érkező levelekben olvasóink is régóta sürgetik úgy a még nálunk be nem mutatott zsidó vonatkozású német filmeket, mint azt, hogy *magyar filmeket is készitsenek a zsidóság bűneiről,* igy pl. a tiszaeszlári pör történetéről és a vörös zsidó uralomról. Bizonyos, hogy a Jud Süssök magyarországi működéséről Fortunátus Imrétől Kun-Kohn Bélán át Samuelliig sok érdekes és jellemző téma kerülhetne filmre és tartama számot nagy érdeklődésre.

A német filmgyártás az újabb kor Jud Süsseiről is készitett filmet. Ilyen a nálunk most bemutatott *Lélekkufárok* című film is, amely érdekes történet keretében *jellemzi a zsidó profitéhséget és hatalmi vágyat,* amelynek kielégítése érdekében *könnyedén feláldozna 10 és 10.000 kisexisztenciát.* Az első világháború előtti időben játszódó filmtörténetben a prágai Libusa rt. vezérigazgatója a Kohnból Khunná vedlett és zsidóságát leplező nagyravágyó férfiú a kisebb cseh és osztrák cégek egész sorát beolvasztotta már hatalmas textilvállalatába, míg végre emberére talál egy régi cég mokány tulajdonosában, Hubermeyerben. Neki is torkára tette a kést és ez kényszerü helyzetében —, mert fizetési nehézségei miatt nem tudná átvenni a cégnek régóta dolgozó falusi kistakácsok vásznát, — aláírja a cég beolvasztásáról szóló zsaroló szerződést, de megfogadja, hogy visszaszerzi a céget.

A zsidó vezérigazgató a gyári érdekeltségek nagy részét is megszerzi és amikor már szinte monopolizálja a piacot, azzal az ötlettel áll a rt. igazgatósága elé, hogy kérje a bécsi kormánytól *az ir vászon vámmentes behozatalát.* Először az igazgatóság is *megdöbben és ellenzi,* mert a gyárak *elsorvadását és a házi szövőipar lehetetlenétételét látja ebben,* de azután a zsidó elhiheti az üzlet óriási jelentőségét és az igazgatóság hozzájárul a beadványhoz.

A zsidó vezérigazgató a vállalat dusgazdag keresztény elnökének leányára pályázik. A leány undorodik a tolakodó udvarlótól, ez azonban azt hiszi, hogy a nagy üzlet révén olyan érdemeket szerezhet, hogy az apa hozzákényszeriti. A beadvány elmegy a bécsi kereskedelmi minisztériumba. Most meg kell nyerni az ügynek a referenst. Az elnök hugával nagy estélyt adatnak, amelyre meghívják a minisztériumi illetékes osztályának referensei. Épen miniszter változás idején történik ez, amikor *liberális demokrata miniszter jön.*

Érdekes és jellemző jelenete a filmnek, hogy amikor a vezérigazgató az estélyre indul, megjelenik nála régi barátja, Pollák zsidó, aki csodálattal néz fel rá és megjegyzi: ki hitte volna, hogy a kis Kohn-gyerekből ilyen közgazdasági hatalmasság lesz. Mire a nagy férfiú megjegyzi, mindez semmi: vászonkirály akar lenni és uralkodni London és Newyork felett is. Most jön a nagy üzlet és ha ez sikerült, akkor nagy családi ünnpeség következik a Szent István dómban, ahol oltárhoz vezeti a büszke kisasszonyt . . ,

Az estélyen megjelenik az ügy fiatal referense, Golf dr. titkár is. A vezérigazgató is. A vezérigazgató arra akarja rávenni az elnök lányát, hogy nyerje meg a referenst az ügynek. A leány tiltakozik az ellen, hogy őt felhasználja céljaira, a véletlen mégis összehozza a titkárral. Egyik sem tud a másik kilétéről. Vonzalom, később szerelem fejlődik ki köztük. A titkár felkeresi hivatalában a vezérigazgatót és rá akarja venni a kedvező állásfoglalásra. A titkár gerinces és elutasítja a zsidót, aki dühöngve ér haza és Pollák barátja ezzel fogadja: *Mi az, córeszben vagy?* Ez a tipikus zsidó kifejezés élénk derültséget kelt a nézőtéren. Kuhn felhívja a Presse egyik zsidó szerkesztőjét, Löwyt és a beszélgetés nyomán cikk jelenik meg, amely támadja a minisztert és tőle a vámmentes behozatal engedélyezését követeli. A liberális demokrata miniszter egyetért a kívánsággal és kedvező referátumra utasítja a titkárt, és egyúttal megígéri a vezérigazgatónak a kedvező elintézést. Közben konfliktus támad az akta miatt a szerelmesek közt is. A leány kérésének is ellenáll a titkár, akit Hubermayer felvilágosit arról, hogy a vámmentes behozatal 100.000 takács tönkretételét jelentené. A miniszter kívánsága ellenére is elutasító referátum készül.

A liberális miniszter kijelenti, hogy az érvek nem érdeklik, s felháborodottan követeli a pártoló referátumot. A titkár ellenáll és inkább lemond, Nagy bonyodalom támad, amelynek során Hubermeyer úgy a miniszternek, mint az elnöknek alaposan megmondja véleményét. Az elnök most döbben rá a zsidó vezérigazgató manipulációira, visszavonja beadványát, s amikor a zsidó vezérigazgató, aki barátjával már előre ivott a medve bőrére, a vélt siker tudatában jutalmul leánya kezét kéri, alaposan leforrázza. A közönség tapsaitól kísérten dobja ki és kíván szerencsét külföldi pályafutásához. A fiatalok dolga épp úgy rendbejön, mint a százezernyi takácsé és Hubermeyeré. A letört hatalmasság pedig azzal állít be Pollákhoz: *New Yorkba megyünk, Európa simon,* — mire nagy taps zúg fel a nézőtéren.

Heinz Helbig kitűnően rendezte és Irene von Meyendorff, Siegfried Breuer, Georg Alexander, Rolf Wanka, Fritz Imhof, Oszkár Sima és a többiek nagyszerűen játszák a filmjáték vezetőszerepeit.

A modern Jud Süss-film, amely a *letűnt liberális korszak jellegzetes hibáit és a zsidó profit és hatalméhséget egyaránt éles reflektorfényben, helyenkint maró szatirával mutatja be és sokszor derűvel enyhíti a közönség jogos felháborodását,* rendkívül nagy sikert aratott a budapesti bemutatón. Ez a film is — enyhébb eszközökkel ugyan, mint a Jud Süss — alkalmas arra, hogy felnyissa olyanok szemét, akiknek tisztánlátását még mindig elhomályosítja a liberális felfogás.

S. I.

BELEZNAY-UNGER ISTVÁN LETT A DEBRECENI SZINHÁZ IGAZGATÓJA

Debrecen városa legutóbbi közgyülésén elhatározta, hogy a csere-szintársulati rendszert megszünteti. A város most tartott rendkivüli közgyülésén a Csokonai-szinházat 1942. szeptember 1-től három évre, egyhangúlag *Beleznay-Unger* István szinigazgatónak adta ki, akit Debrecen városához régi kapcsolatok füznek.

Fábri Zoltán

"Modern vonalu, lakályos diszleteit" kiemeli Sas György: "Mary, Mary" c. kritikájában. Jean Kerr fenti cimü darabját A József Attila Szinház adta elő.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. dec. 27.
XIII. évf. 52. sz. 7. lap

Fábri Zoltán

Dinleleket tervezett Pirandello: IV. Henrik c. darabjához a Vígszínházban (eml.)

Bor Ambrus: IV. Henrik

Magyar Nemzet 1970 IX. 16 hold.

MDK

Fábri Zoltán, dinle Hervező

A Vígszínház előadásához
a dinleteket tervezte.

Barabás Tamás: Pirandello: IV. Henrik 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 1/2.

Fábri Zoltán, díszlettervező

MDK

A Pirandello-mű előadásához
a díszleteket tervezte.
(Vígszínház.)

M. Gy. P.: A második IV. Henrik

7.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 15.

Fábry Zoltán

Budapesten született 1917. október 15-én. Színházi és filmrendező, díszlettervező, kétszeres Kossuth díjas, kiváló művész. Festőnek indult, elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi lexikon, Budapest, 1969. 1291.

Fábri Zoltán

Majd a Színművészeti Akadémiára irathozott be. 1952-től a filmrendezésre tért át, de továbbra is tervezett díszleteket. Díszletterveiben ízlés, arányérzék és a szinpadtér kihasználása érvényesül.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969. 129 l.

Fábri Zoltán

dizleteit dicséri a cikkíró Strindberg Haláltánc c. darabjának bemutatója alkalmából.

Haláltánc (Papp Antal)

Magyar Hírlap, 1968 november 30. 9. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

"Sokat mondó diszletei"-t dicséri Létay Vera: "Áltörténelmi áltragédia" c. kritikájában, melyet Ferdinand Bruckner: Angliai Erzsébet c. darabjának Vigszinházban bemutatott előadásáról ir.

Szinház c. rovat.
Élet és Irodalom, Bp. 1969. febr. 8.
XIII. évf. 6. sz. 8. lap

MDK

Fábri Zoltán, dinlettervező

Az előadás dinleteit terveste.

Barabás Tamás: Maugham Sinháza a Vig-
sinházban 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. jan. 9.

Fábri Zoltán, díszlettervező

MDK

A Szinház bemutatójára
a díszleteket tervezte.

- : Maugham-bemutató a Vígszínházban
13.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 1.

Fábri Zoltán

J. Kerr Mary, Mary c. darabjával

díszlettervezője a József Attila színházban

Magyar Nemzet 1970 január 6.

4. old.

Fábri Zoltán, díszlettervező MDK

O'Neill drámájához a díszleteket tervezte. [Vigszínház.]

Koltai Tamás: Eljő a jeges 7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 10.

Fábri Zoltán

Pirandello:"IV. Henrik" c. darabjának előadásához tervezett szinpadképeket.
A darabot a Vigszinház tüzte müsorra.
A diszletekről fényképfelvételt hoz a lap a szereplőkkel.

A szept. 26.-i sz. lapban Illés Jenő ir a művész látványos diszleteiről, melyeket a Ványa bácsi c. darabhoz tervezett.

Film Szinház Muzsika. Bp. 197o. szept. 19.
XIV. évf. 38. sz. 3. lap
39. " 8. "

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ESTI HIRLAP

1962 NOV. 15
1021

Amerikai Elektra

O'Neill trilógiája a Vígszínházban

Aki végignézi az Amerikai Elektra kitűnően sikerült felújítását, előadás után *önmagával is vitára kényszerül.* Kétféle érzés csatázik a nézőben. *Tisztelet* a tragédia monumentalitása, a művészi lélekrajz árnyaltsága és ereje iránt, s *idegenkedés* — helyenként elutasító tiltakozással együtt járó idegenkedés — O'Neill gyógyíthatatlan pesszimizmusától, a darabját átható komor reménytelenségtől. Az Amerikai Elektra szerzője a modern drámairodalom egyik *mestere,* kétségtelen azonban, hogy világképe, az emberről és lehetőségeiről vallott felfogása *aligha számíthat egyetértésünkre.* Volt idő, amikor O'Neill színpadán az erkölcs züllésének, az élet elsivárodásának társadalmi motívumai is helyet kaptak. Az Amerikai Elektra viszont olyan időszakban született, amikor a freudista tanokat kritika nélkül elfogadó írót már csak *a lélek démonainak ábrázolása izgatta.* A bizarr, a beteges, a hátborzongatóan rendkívüli vonzásába került O'Neill mögött *bezárult a valóság.* Ugy járt ő, mint tragédiájának hősnője, Lavinia Mannon, aki beszögelteti az ablakokat, magára csukja a kaput, hogy elátkozott szülőháza falai közé zártan emlékezhessék a múltra s a halottakra.

Antik téma ürügyén viszi színre hőseit. A Mannonok a görög tragédia világából ismert argoszi király, a trójai háború után megölt Agamemnon családjának történetét ismétlik. A motívumok egyezése azonban *látszólagos* csupán. O'Neill — szemléletéből következően — *lefokozza a mítosz történetiségét, emberi nagyságát.* Az antik tragikusok az ősvilág szörnyűségeit, szinte történelem előtti erkölcseit idézve ábrázolták hőseik összecsapását. A bűn náluk olyan megtorlásra talál, amely nem újabb tragédia kezdete, hanem az életbe visszavezető, a közösség által végül is jóváhagyott, *igazságosnak ítélt tett.* O'Neill színpadán viszont *bűn és bűnhődés egyaránt végzetszerű,* jóvátehetetlen, örökre elmarasztalt. Végigszenvedjük és végigizguljuk Ezra Mannon megöletésének, felesége vergődésének és halálának, a modern Elektra és Oresztész beteges motívumokkal átszőtt bosszújának történetét. O'Neill emberalatti világa, hőseinek vad, gátlástalan, beteges érzékisége, bűn és bűnhődés feloldást nem ismerő kegyetlensége azonban úgy hat ránk, mint *a rákos daganatról készült metszet.* Ráadásul ez olyan metszet, amely csak a betegség riasztó voltára figyelmeztet, *gyógyuláshoz aligha segít.*

A kórképvilág a színészek számára jó lehetőségeket ad. *O'Neill nagyszerű szerepeket írt,* s a Vígszínház felújítása — *Várkonyi Zoltán rendezése* — a tragédiának erre a kétségtelen erényére épül. Várkonyi olyan szerepformáláshoz segítette együttese tagjait, mindenekelőtt természetesen a főszereplőket, amely *hibátlanul megfelel a szerző elgondolásának.* Ahol a megvalósítás elmaradt a lehetőségtől, ott sem koncepcióbeli tévedéssel, hanem egyes színészek alkatának kötöttségeivel, tehát szereposztási melléfogással vitázunk. Kevésbé tetszett például *Kiss Ferenc* játéka. Nem sikerült életre keltenie azt a méltóságteljesen rideg, érzéseit elfojtó, halála előtt magányából kitörni próbáló előkelő arisztokratát, akiről a tragédiában szó van. A Kiss Ferenc által *csak* rokonszenvesnek ábrázolt Ezrában *hiába keressük* a gyilkosság indokául szolgáló motívumokat. *Ruttkai Éva* (Lavinia Mannon) a hatalmas szerep *minden árnyalatát azonos intenzitással,* az érzelmek mélyizzásával éli át. A merész átváltozást, amely az apáért szinte szerelemmel rajongó, féltékeny lánytól a bűnét feledni vágyó, kacér nőig ível, *egyénisége szuggesztivitásával elfogadtatja.* Nagyszerű teljesítményt nyújt *Sulyok Mária és Latinovits Zoltán. Alighanem mindketten eddigi pályájuk legnagyobb sikeréhez jutottak el* Christine, illetve Orin megformálásával. Sulyok talán a szerelmét és fia szeretetét egyszerre elveszítő anya *végletes fájdalmának, gyötrelmesen őszinte,* igaz ábrázolásában adta a legtöbbet. Latinovits a beteg lelkű fiatalember összeroppanásának, vad kitöréseinek mozgás- és hangeffektusait egyaránt *hátborzongató eredetiséggel* tudta megragadni. A nagy együttesből sokan érdemelnek dicséretet. Szakács Miklós, Molnár Tibor, Csákányi László és többen mások, méltó részesei a ritka nagy sikernek. Ugyanezt mondhatjuk *Ottlik Géza* fordításáról, *Fábri Zoltán* díszleteiről, és a jelmeztervező *Láng Rudolf* munkájáról.

Dersi Tamás

Sulyok Mária és Latinovits Zoltán

1963. november 1. péntek

...ifiap

...TIKAI NAPILAP

...egbékélés ...k-Afrikában

...ottság első tagjai a marokkói—algériai ... Bella kibékül a kabiliai felkelőkkel

neti vegyes-bizottság, az algériai—marokkói ellenségeskedések beszüntetésére megszabott időpontra a helyszínen lesz. *A bizottság egyes tagjai máris a demilitarizált övezet térségében tartózkodnak.*

Mali külügyminisztere bejelentette, hogy a bizottság a demilitarizált övezet kijelölését nem az algériai és marokkói erők által jelenleg tartott pozíciókkal összefüggésben hajtja végre, tehát

a tűzszünet életbelépése előtt végrehajtott minden offenzíva céltalan.

Az algériai függetlenségi háború megindulásának kilencedik évfordulóján tartandó algíri ünnepségen egyébként Marokkó küldöttségét *Bendzsellun* munkaügyi miniszter képviseli. *A miniszter jelenléte a két ország kapcsolatának további javulására enged következtetni.*

Algériai politikai körökben arra számítanak,

hogy Ben Bella pénteken bejelenti a megbékélést a Szocialista Erők Frontjával.

Két tényből következtetnek erre. *El Hadzs*, a kabiliai felkelők volt vezetője csatlakozott a határok védelméért folyó harchoz. A másik tény — amelyet hivatalos helyről még nem erősítettek meg — az, hogy *Mohammed Budiaf* akit négy társával együtt e év júniusában tartóztattak l kormányellenes röpiratol terjesztése miatt, állítólag szabadlábra kerül.

...gonban

...zendülés ...amban?

...elnöki palota őrségét ...szeköttetés • A helyzet ...ekinthetetlen

Az AP a thaiföldi *Bangkokban* amerikai katonai körökkel lépett érintkezésbe. Ezek a hírforrások *telefonüzenetet* kaptak Saigonból, amely szerint *a dél-vietnami hadsereg egyes alakulatai elfoglalták a város néhány kulcsfontosságú épületét.*

A *francia telefonközpont* párizsi AP-jelentés szerint *ma reggel*

9 órakor nem tudta kapcsolni szokásos saigoni vonalát.

Ezt hivatalosan nem okolták meg.

Ma délelőtt tíz órakor a saigoni elnöki palota fegyveres őrségét, támadástól tartva, *megerősítették.* A hírügy-

H

NÓGRÁD

1965 JUN 27

Ságújfalu

1021

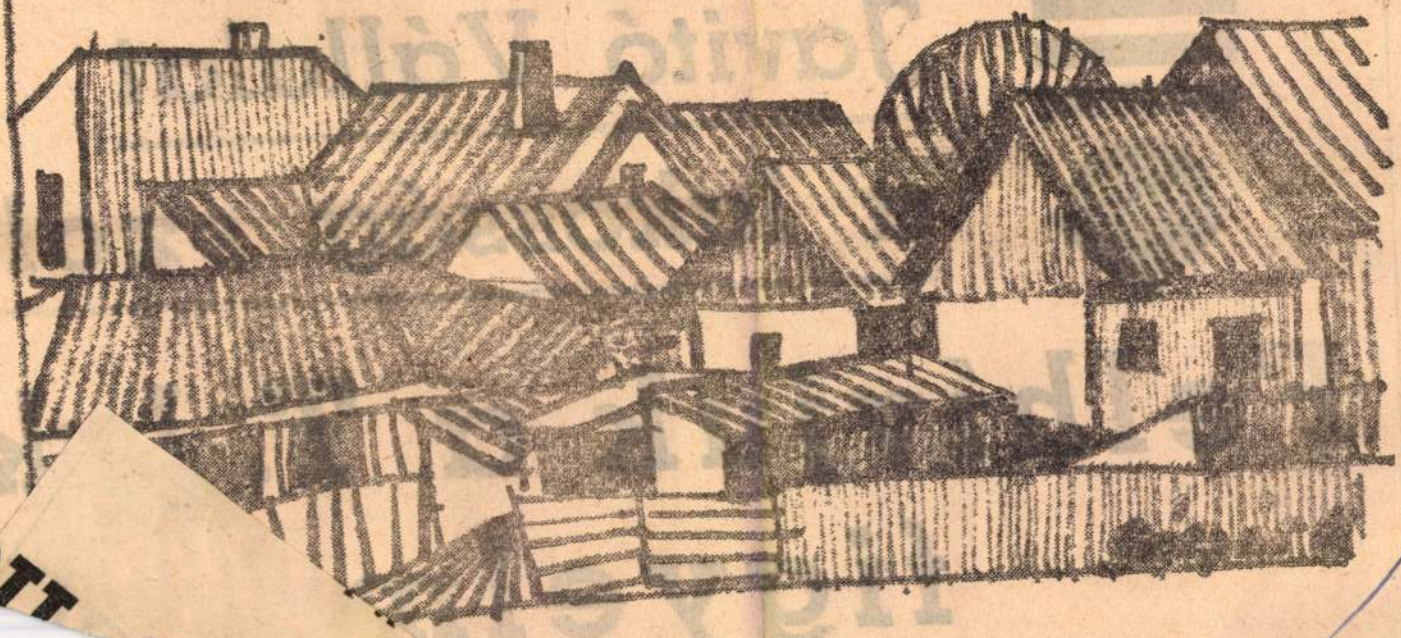

GÁSPÁR ALADÁR RAJZA

lántéka két gödre sötétedett boltozatba zárt

Budapest, V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

A Nógrád megyei Vegy

Javító Vállalat

a lakosság szolg

Felhívjuk a T. lak

figyelmét, h

NÉPSZAVA 1995 okt. 16.

Fábri Zoltán képvilága

Emlékkiállítás nyílt, alapítvány készül

A megnyitón középen az özvegy, Apor Noémi, Fenyő János és Fábri Zoltán unokája Pataky Zsolt felvétele

Székely Anna NÉPSZAVA

Lenyűgözve és borzongva sétált a látogató szombat délután a budapesti Balaton utcai Nagyházi Galériában *Fábri Zoltán* festményei között. Sokan tudták, hogy kiváló filmrendező és képzőművész volt egy személyben, olykor díszleteket, jelmezeket is tervezett, de most megnyílt emlékkiállításának izzása azt is megérintette, aki korábban nem ismerte a festményeit. A tüzes vörösek, sárgák, erős kékek, barnák önmagukban is felkeltik a figyelmet, hát még a figurák érezhető fájdalma, az a megrendítő világ, amely képeiről a néző felé tárulkozik.

Fábri Zoltán október 15-én lett volna 78 éves, emléktárlatára elzarándokoltak régi barátai. *Törőcsik Mari, Bacsó Péter, Illés György* és sokan mások nézték emlékezve, összehúzott szemmel a művész utolsó éveiből származó képi vallomásokat.

Özvegyétől, *Apor Noémitől* megtudtam, férje halála után jó darabig nem is volt ereje megbolygatni a műtermet és dolgozószobát; úgy tűnt, minden visszavárja a gazdát... Csak mostanában kezdte el rendezgetni a festményekből, levélből és egyéb dokumentumból álló érdekes, ám számára fájdalmas hagyatékot. Fiával, *Fábri Péterrel* úgy döntöttek, a kiállítás anyagának nagy részét eladásra kínálják, és a befolyó pénzből alapítványt hoznak létre a magyar művészeti élet támogatására.

– Ha külföldre megy, bizonyára ő is milliomos világsztár lett volna, mint például *Roman Polanski*. De ő nem hagyta el a hazáját, és így világhírű filmrendező lett ugyan, de milliomos sohasem – mondta *Fenyő János*, a VICO elnöke, aki a család régi barátjaként nyitotta meg a kiállítást, és ajánlotta a látogatók figyelmébe Fábri Zoltán különös, elgondolkodtató festményeit.

a nagy lovaskaland

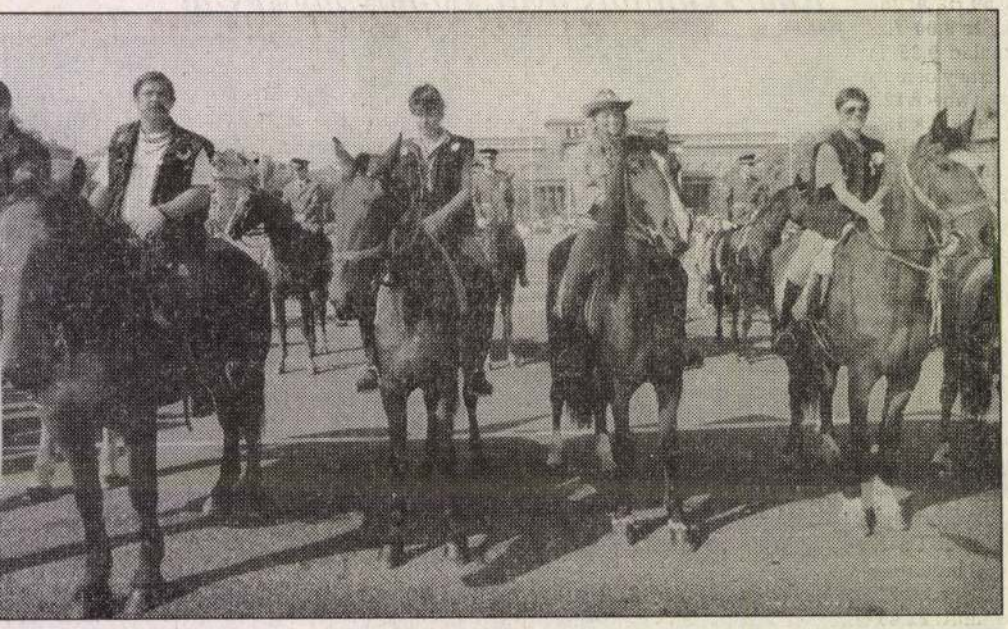

új honfoglalók már tizennégyen voltak... Szalmás Péter felvétele

átorai Kulturális Csapat csataképei, lovas-sz-bemutató, harci játékok szórakoztat-k a közönséget. Az érdeklődők megismerkedhettek az ősi magyar mesterségekkel, és meghallgathatták *Szörényi–Bródy* István, a király című rockoperájának részleteit.

Fábri Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1966 JUN 3.

1021

Vonásszem és kulcsorr

ÉVEZREDEK ÉS A MA • LILA HEGYORMOK
A MŰVÉSZETI LEXIKON MÁSODIK KÖTETE

Négyezer címszó, ezer kép és rajz illusztráció, 742 oldalon — egy mondatban a könyvhétre megjelent *Művészeti Lexikon második kötete*. Mindaz — F-től, az olasz szürrealista Fabbritól K-ig: az évezredekkel ezelőtt faragott kyrénei Aphroditéig —, amit egy művelt embernek napjainkig a szobrászat, festészet, építészet, iparművészet legkülönbözőbb ágaiból tudnia érdemes. Megtalálható e lapokon a kitűnő művészeti író, *Feleki Géza* miniatűr jellemrajza, s kiderül, hogy az európai hírű filmrendező, *Fábri Zoltán*, képzőművészként kezdte pályáját. Ismeretes: *Kassák Lajos* saját versköteteit szívesen illusztrálja. Mint képzőművész, a konstruktivizmus híve. Festményeinek többsége nonfiguratív, készített azonban dekoratív szellemű tájakvarelleket és rajzolt realisztikus női arcmásokat is. Az avantgard törekvésű *Tett, Ma, 2 × 2 = 4, Dokumentum, Munka, Alkotás* folyóiratokat szerkesztette.

FRISSEN, PONTOSAN

A közelmúlt nagyjai is szerepelnek a kötetben. Foglalkoznak az 1942-ben életfogytiglani fegyházra ítélt, majd koncentrációs lágerben elpusztult illegális kommunista *Goldmann Györggyel*, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagjával, és a más szemléletű, hasonlóan nagy tehetségű Mednyánszky-tanítvánnyal, *Farkas Istvánnal*. Megemlítik az 1944-ben elhunyt *Fenyves Sándort*, akinek a londoni British Museumban ma is több grafikáját őrzik, és *George Groszt*, az expresszionizmus jelentős képviselőjét, megállapítva: kiválóan karakterizáló rajzain romboló szatírával dokumentálta a porosz állam és a német kispolgárság álszent erkölcseit.

— Lexikonunk első kötetét a közönség, a kritika várakozáson felül kedvezően fogadta — mondta az *Esti Hírlap* munkatársának *Genthon István* professzor, főszerkesztő. — Reklamáló, reklamáció alig jelentkezett. Azért megpróbáltuk az újat még alaposabban, még gondosabban megfogalmazni, összeállítani. Teljességre törekedtünk, a változások, kitüntetések, kiállítások, dátummódosítások szinte az utolsó pillanatig történtek. Ugyanígy az elméleti címszavak új, újabb irányzatait igyekeztünk frissen rögzíteni, közzétenni.

MAGYAR TÍMÁR, FRANCIA HADMÉRNÖK

Vajon hányan tudnák egy képzeletbeli Ki mit tud? vetélkedőn, hogy Távol-Kelet festői módszere, a Hikimekagihana (japánul vonásszem és kulcsorr) a szemeket egy-egy ferde, az orrot pedig kulcsra emlékeztető tört vonallal, illetve ecsetvonással ábrázolta; hogy a kreml: általában orosz városok bástyás, fallal körülvett erődítménye, s a fejedelem palotáját, több udvarházat és a fő székesegyházat foglalta magában. S milyen kevesen ismerik a szót, *hongroyeurök;* jelentése: magyar tímárok Párizsban, a XVII—XVIII. században. Ugyancsak kuriozitásnál több, történelem a tiszteletre méltó *Juvigny:* francia hadmérnök, érdeme, hogy közvetlenül az 1686. évi ostrom után megrajzolta Buda látképét és elkészítette Pest és Buda helyszínrajzát.

A KARIKATÚRA TUDOMÁNYA

A tallózást a giccs meghatározásával folytatjuk. *A giccs röviden:* művészietlen eszközökkel érzelgős, olcsó hatásokra törekvő alkotás. Jellegzetes fajtái a képzőművészetben: a politikai (uralkodók daliás arcképei), vallási (szirupos Madonnák), erotikus (rabszolganő-árverés Keleten), tájképi (lila hegyormok, tavak hattyúval), szentimentális (elhagyott árva) és csendéleti. *A formalizmus* pedig olyan művészeti irányzat, amelynél a művészeti alkotásban megnyilvánuló tartalom és a forma közötti dialektikus összefüggés megbomlik, a forma válik elsődlegessé. *A kubizmus* a francia festészet 1907-ben kezdődő és a húszas évekig tartó irányzata. *Nevét L. Vauxcelle-től kapta.* Alapítói *Picasso* és *Braque.* Nyilvánosan 1911-ben szerepeltek először, nagy visszhangot keltve, még a francia képviselőházban is interpelláltak ellenük. S a karikatúra: valamely egyénnek, közismert személynek, megszemélyesített eszmének vagy fonák emberi tulajdonságnak gunyoros, eltúlzott, a lényeget humorosan, a jellemző részek túlzásával kiemelő művészi ábrázolása. S a definíció mellett nem feledkeztek meg a műfaj népszerű magyar művelőiről sem: a doyen *Gerő Sándorról,* a hatodik X felé tartó *Kassovitz Félixről,* a középkorú *Kaján Tiborról,* és a fiatalabb, harmincegynéhány esztendős *Hegedűs Istvánról,* Hi-hi-ről. Befejezésül a kötetből kimásoltuk a világsajtóban hónapok óta sokat említett *Hatvany-hagyatékra* vonatkozó sorokat. Az egykori tulajdonos, *Hatvany Ferenc báró, a párizsi Julian akadémián tanult.* Francia és magyar mesterművekből álló magángyűjteménye legkiemelkedőbb darabjai: *Ingres:* Női akt, két Chassériau-kép, *Manet:* Női arckép kutyával, *Courbet:* Birkózók, *Cézanne:* Buffet (az utóbbi kettőt Hatvany *a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta),* Rippl-Rónai József: Vuillard arcképe...

Az Akadémiai Kiadó *Zádor Anna és Genthon István főszerkesztésében* készülő Művészeti Lexikonának további két kötete a tervek szerint 1967, illetőleg 1968 könyvhetein jut majd az olvasókhoz.

László Miklós

Chris Valois párizsi énekes tegnapelőtt lépett először a budapesti nagyközönség elé. A francia művész néhány napig a Fővárosi Nagycirkuszban vendégszerepel.

ülését
épfront
nácsa

tó beszéde

Bozsán felv.

fommal is mélyrehatóan elemzi társadalmunk életének, hazánk fejlődésének legfontosabb politikai, gaz-

Ára 60 fillér

XI. évf

1966. j

Esti Hír

POLITIKAI NAP

Vasárnap: pedagógusnap

A pedagógusokat ünnepli vasárnap az ország. Már tizenöt éve tanárokra, tanítókra, óvónőkre emlékezünk június első vasárnapján. Hétfőn az iskolákban *az utolsó tanítási nap ünnepnappá változik:* az iskolatáskák, egyenköpenyek megkezdhetik a vakációt, a tanulók fehér ingekben és blúzokban, virágcsokrokkal ülnek az osztálytermekben. Maguk rendezte műsorokkal köszönik meg nevelőik egész évi fáradságát. Sok iskolában *úttörőavatások* teszik még színesebbé, még ünnepélyesebbé a pedagógusnapot. A virágcsokrok mellett társadalmunk megbecsülését jelképezik a *Kiváló tanár, a Kiváló tanító* és a *Kiváló óvónő* kitüntetések, amelyeket ma délelőtt adott át *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter.

(Folytatás a 6. oldalon).

A CSKP kongresszusa

Prága, június 3.

Prágában ma folytatta tanácskozását a CSKP XIII. kongresszusa. Az MSZMP küldöttsége *Nemes Dezső* vezetésével a reggeli órákban a Prága közelében fekvő *Kralupy* helységbe látogatott, ahol megtekintett egy vegyiüzemet.

A laoszi király Üzbegisztánban

Savang Vatthana laoszi király feleségével és *Si Savang* herceggel *Dusanbéből,* a tadzsik fővárosból *Szamarkandba* (Üzbegisztán) repült. Az ősi üzbég műemlékek megtekintése után a királyi család visszatért Dusanbébe.

ELRABOLTÁK A PARAN

Hué ellen
a kormány
bevonulás

• SAIGON

A dél-vietnami Huéban a helyzet továbbra is zavaros, győzelmet pillanatnyilag még egyik fél sem aratott. Az első kormányhadosztály néhány egysége, amely csütörtökön bevonult a városba, meghatározott kerületekben ütötte fel állásait és a

RETÖRÉSE MIATT

ség a dominikai
árosokban

1021 Fábri Zoltán

HALÁLTÁNC

BEMUTATÓ A PESTI SZÍNHÁZBAN

Ha egy kor, irányzat, művészi jelenség idő múltával kopik, veszít erejéből, annak rendszerint két oka van. Vagy túlságosan sok volt a sikerben a divatelem, vagy a megváltozott kor éppen nem arra a bizonyos időszakra „érez rá" — hiszen közismert, hogy a mában élő ember mindig azokat az időszakokat fedezi fel a múltjából, amelyek rokongondokkal küszködtek.

Strindberg Haláltáncánál is alighanem ez a két ok a domináns, amely elválasztja a nézőteret attól, hogy a színpad izgalmai átterjedjenek a széksorok közé is. Valahogy úgy érzi a néző, mintha furcsa kísérletet látna: azt vizsgálja a szerző, hogy félig kitépett szárnyú rovarok vajon tudnak-e repülni? Mint minden kísérlettől, ettől sem lehet megtagadni a spontán érdeklődést, de valójában az embert az érdekelné, hogy az egymással reménytelenül viaskodó kísérleti alanyok hol veszítették el a szárnyaikat. Mert a nézőtéren mindig ülnek számosan, akik a lelékölő, korunkbeli otthoni civakodásaikat belelátnák és beleéreznék a századforduló várkapitányának és feleségének egymás-gyilkolásába. S élveznék — legalábbis az első részben — a dramaturgiai biztonságnak és a párbeszédek tökéletességének máig hatásos megjelenési formáit. Örömüket, s mindenekelőtt érzelmi feszültségüket azonban kioltja, hogy a Haláltánc hőseit már-már természetfeletti gyűlölet, érdek nélküli gonoszság, időtlenség és elvontság jellemzi A helyzetek gyakran kínos realitású részletei ellenére itt már emberfölöttivé absztrahált „örök nő", és „örök férfi" áll egymással szemben, akik szülőkoruk tojáshéját csak közvetett nyomokban viselik magukon, majdnem mindegy, milyen kosztümöt húznak rájuk. (Ami nem azt jelenti, hogy *Láng Rudolf* kosztümjei — különösen a katonaruhák — nem voltak kitűnőek.)

Az ilyen kísérleti lények viadalát viszont csak hűvös tárgyilagossággal, a kívülálló pártatlanságával, időnként a nem tervezett nevetségesség derűjével lehet nézni, annak reményében, hogy a vizsgálódó logika itt is felfedez valami feldolgozásra váró adalékot a nemek kapcsolatának örök vitatémájához. S ha elgondoljuk, hogy mindez Freud, a pszichoanalízis népszerűsége küszöbén, továbbá a női emancipáció első világméretű viharainak végén jelentkezett a színpadon, akkor mindjárt megérthetjük jelentőségét és hatását saját korára. (Ámbár a második rész kuszasága nem írható egyértelműen csak a mostani színpadra állítás gyengéjének számlájára.)

Ha eddig az előadást mentettük is a dráma rovására, azért el kell mondanunk, hogy *Horvai István* rendezése sem segített mindig, hogy egy valódi dráma áramkörének feszültségébe kerüljünk. Felbillentette az előadás azt a lehetséges egyensúlyt, amely az egymásra acsarkodó férj és feleség között állandóan a kiegyenlítődés irányába vinné a serpenyőt. Márpedig, ha nincs meg ez az egyensúly, el sem fogadható, miért bírták ki egymás mellett huszonöt esztendeig. Az arány bomlása felmenti a feleséget. Edgar kapitány olyan félelmetes tornya lesz az önmagáért való gyűlölködésnek, hogy Alice asszony legkegyetlenebb szavait is a szent mártíromság igéinek tarthatjuk. Igaz, az arányok ilyen eltolódásában súlyos szerepe van a második rész gyengéinek, de legalább ennyi a két főszereplő színésznek is. *Básti Lajos* valósággal gyűlöletthegyeket rak magára. Játéka monumentális indulatboltozatokat hordoz, amelyek alatt a néző szinte elvész, s már őszintén ner tudja, hogy ez az Edgs mikor zseniális, mikor ke ta, mikor aljas, mikor zsarnok és mikor áldozat, mikor hazudik úgy, mintha igazat mondana, és mikor mond igazat hazugság látszata alatt. Ennél nagyobb elismeréssel Básti Lajos játékáról nem is szólhatunk, hiszen ez azt jelenti, hogy a leírtnál nagyobb formátumra növelte szerepét. *Sulyok Mária*, a gyűlölethegyekkel szemben, mintha csak apró dombokat cipelne. Intellektualitása és keménysége még jól feszíti ezt a figurát, de a simulékonyság, alattomos női ravaszkodás, szándékosan idegőrlő kereplés és a színét változtató, félelmetes asszonyi indulat hiányzik ebből az Alice-ból.

Rendkívül hálátlan feladat jutott *Benkő Gyulának*. Rajta szinte semmi megfoghatót nem látni. Rokon, de nem egészen az, szerető lenne, de mégse lesz azzá. Áldozat, de annak sem teljesen az, s jóllehet, az író szócsöve lehetne, mégsem lesz azzá. Benkő Gyula e hálátlan szituációban igyekezett legalább a mához szóló rezonőr poénjait felhasználni. *Venczel Vera*, *Kovács István* és *Fonyó József* tehetséggel abszolválták feladataikat, nem tehetnek róla, hogy a második részben, ahol színre lépnek, a dramaturgia sem segíti őket kellőképpen. *Fábri Zoltán* díszletei a kis színpadon, jó térbeosztásukkal és hatásos egyszerűségükkel, megfelelő játékteret biztosítottak. *Déry Tibor* új fordítása korszerűvé és igazán élvezetessé tette Strindberg szellemes dialógjait.

Bernáth László

évfolyam, 281. szám
3. november 29., péntek

ESTI HIRLAP
1968 NOV 29
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

H

lap

ILAP

aigoni lotában

lönleges rendőrség zárta körül, *a bomba elhelyezését és felrobbantását mégsem tudták megakadályozni.* A bábkormány rendőrhatóságai hajtóvadászatot indítottak saigoni vélt DNFF-harcosok után és ezen a címen 150 személyt letartóztattak. Amerikai szakértők szerint a főváros 9 kerületéből legalább kettőben már működnek forradalmi bizottságok, amelyeknek tagjai — állításuk szerint — hatóránként változtatják lakhelyüket.

ÁSOK MEGGYORSÍTÁSA,
NKATERV

égrehajtó

Egy kis ru...
(3. oldal)

Kifelé a miniből
(4. oldal)

John Lennon és a kábítószer
(5. oldal)

A rangadó előtt
(7. oldal)

Ráduplázott a kávétolvaj
(8. oldal)

Helyére került a tanácsköz
György úton. A nyolc méter
ván szobrászművész készítet
lékművét március

Látogatás az átalakuló XXII. kerü

Városközpo
új lakótelep, Dun

— *Mi, budafoki őslakók se tudtuk, hogy milyen nagy fejlődés előtt áll kerületünk* — ez volt az első vélemény, amikor ma délelőtt a XXII. kerületi Pártbizottság tagjai meglátogatták a már elkezdett és a tervezett építkezések színhelyét.

A kerület vezetőinek legfontosabb törekvése, hogy

a falusias jellegű településen meggyorsítsák a városiasodást.

nemcsak Budafokon, a rület szívében, hanem a t régi község, Nagytény és Budatétény helyén tes épületek között készen áll már *a nyugdíjasok háza is.*

— *Eddig 210 lakás épült fel* — mondja *Barczi Gyula* tanácselnök. — *Hamarosan újabb négy sávház építését kezdik meg.*

Nagyobb építkezés a Bartók Béla úti, ahol 800 lakás készül.

A munka az idén megindult, a telepet várhatóan 1971-ben fejezik be.

A pártbizottság megtekintette *az új városközpont helyét.* Itt a munkát *jövőre kezdik. Csaknem 1400 la-* ... *iskola, óvoda és böl-*

Fábri Zoltán

Fábri Zoltán festményeiből, grafikáiból és színpadképeiből nyílik meg kiállítás június elsején, hétfőn délután öt órakor a Buda Penta Galériában. A tárlat június huszonnyolcadikáig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1984. V. 29.

Fábri Zoltán

Fábri Zoltán grafikáinak, színpadképeinek, festményeinek kiállítását június elsején, hétfőn öt órakor nyitja meg dr. Bodnár Éva művészettörténész a Krisztina körút 41—43. alatti Buda Penta Galériában. Fábri Zoltán filmjeihez írott zenéiből ad elő részleteket a komponista: Vukán György. A kiállítás június 28-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 198x. V. 25.

F. k.: Köteles István – 85-625 GENERALART Dorogi Ny

FÁBRI Zoltán

Még alig volt reggel, már megint este van.
Még alig volt tavasz, már megint itt a tél.
Még alig, Juliskám, hogy megismerkedtünk,
S már feleségem vagy, már rég azzá lettél.

Még alig, hogy játszánk apáink térdén, s már
Maholnap ott alszunk nagyapáink mellett . . .
Csak annyi az élet, mint futó felhőknek
Árnya a folyón, mint tükrön a lehellet.

Pest, 1847. december

Petőfi Sándor

Az első világháború harmadik évében, a mérleg jegyében születtem. A háború végének közellátási nehézségeit még eszmélet nélkül éltem át. Nagyapám hatéves koromban gyűjteni kezdte a rajzaimat. Kilenc évesen csodálkoztam, hogy az iskolában is felfigyeltek rám. Tíz éves voltam, mikor a megromlott korona helyett a pengő lett a pénz. Tizenhat évesen a gimnáziumban Shakespearet játszottam, szavalóversenyeket, rajz-, festmény-, szoborpályázatokat nyertem. A Képzőművészeti Főiskolán a felvételi vizsgám sikerült. Tizenkilenc éves koromban a Nemzeti Szalonban kiállítottam. Filmélményeim Marcel Carné, Renoir, René Clair, Duvivier. A harmadik év végén Réti István mesterem közölte, hogy a következő évre tanársegédnek szemelt ki. Nem mentem vissza, mert felvételi vizsgát tettem a Színművészeti Főiskolán s felvettek. Diploma után a Nemzeti Színház igazgatójától, Németh Antaltól négyéves szerződést kaptam. Grillparzert, Kós Károlyt, Shakespearet, Giraudoux-t rendeztem, kisoperasorozatot a Városi Színházban, díszleteket terveztem, játszottam. Katonai behívót kaptam. Fogságba kerültem. A fogságban forgatókönyvet írtam. 1945 októberében sikerült hazajönnöm. Boldogságos otthonom: a Művész Színház, Várkonyival. A Makrancos Hölgy. Állandó díszlettervezés. Pirandello, Lilian Hellmann, Galsworthy stb. rendezések. Házasságom Apor Noémival. Harminc éves voltam, mikor a megromlott pengő helyett a forint lett a pénz. Közben a Magyar Színház, majd újra a Nemzeti. A munka öröme Bajorral. Kassák darabja. Könyvillusztrációk. A mozikban Orson Welles Aranypolgára, egész sorsomra meghatározó. Színházak államosítása. Színigazgatóvá neveznek ki. Az első év végén a Filmfőigazgató azt kérdi, nem akarnék-e a filmhez átkerülni. Azt mondom, igen. Péter fiam születése. Utána 32 év alatt 21 film. Öt nagydíj, húsz vagy talán több egyéb díj nemzetközi fesztiválokon. Két nomináció az Oscar díjra. Hangos sikerek és hangos bukások részese voltam. 22 éven át a Filmművész Szövetség elnöke. Megkaptam mindent, ami itthon elismerésben megkapható. Szerencsés voltam. Makacs is. Erőszakos is. Szívós. Másfél éve újra megkísértett az olajfesték szaga. Kézbevettem megint az ecsetet. Létrejött egy csomó kép. S most olyan, mintha nem is lett volna közben semmi . . . Eltelt . . . Elillant . . . Mi telt el? . . . Mi az, ami elillant? . . . Eillant, de mi? . . . Hohó! . . . Alighanem . . . a tükrön a lehellet . . .

F. Z. 1985.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

FÁBRI ZOLTÁN

KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. MÁJUS 23-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA
MEGNYITJA

SOMOGYI JÓZSEF

SZOBRÁSZ, KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ
FÁBRI ZOLTÁN FILMJEIHEZ ÍRT ZENÉIBŐL RÉSZLETEKET AD ELŐ

VUKÁN GYÖRGY

BALÁZS BÉLA DÍJAS ZENESZERZŐ
A TÁRLAT 1985. JÚNIUS 1-IG TEKINTHETŐ MEG

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

KÉPCSARNOK

G. FÁBRI ZSUZSA Nógrád megyei Hírlap 1998. VI. 4

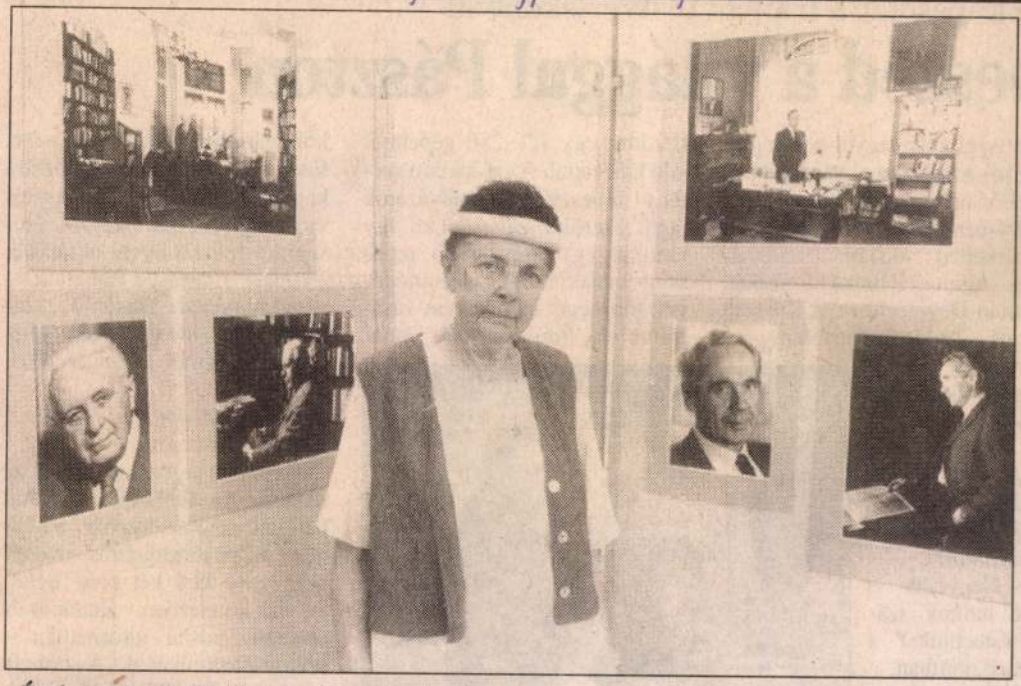

„Íróportrék" – Ezzel a címmel nyitotta meg tegnap G. Fábri Zsuzsa fotókiállítását a Balassi könyvtárban Praznovszky Mihály, a Magyar Irodalom Háza főigazgatója. FOTÓ: GYURIÁN

a kapcsolat a francia testvériskolával

beszéd a világgal Pásztón

rettségi után egyéves progra-
ozó-tanfolyamot végeztem a
ZÜV-nél Salgótarjánban, majd
994-ben elvégeztem Egerben a
nárképző főiskola matema-
ka-számítástechnika szakát.
zután Debrecenben, a Kossuth
ajos Tudományegyetem in-
ormatika tanár
zakán diplomáz-
m.

*– Miként ala-
ult a helyzet
zámítástechni-
ai vonalon az
kolában?*

– Negyedik
ve tanítok szá-
nítástechnikát a
imnáziumban.
Kezdetben az in-
ézmény pincé-
ébe szorulva kezdtük egy AT 286 gépekből álló hálózattal. Az időnkénti szerény fejlesztéseket pályázatok útján sikerült megvalósítani. Így tudtunk egy korszerűbb rendszert kialakítani. A számítógépek többségét elemenként vásároltuk és *Racskó Péter* tanár kollégámmal raktuk össze. Ezek már internetes hálózatra kapcsolhatók. Ez a fejlesztés most zajlik, s ha elkészül, elősegíti a francia nyelv oktatását, a kapcsolattartást a francia testvériskolánkkal. Hasonló „számítógépes hidat" szeretnénk kiépíteni német és angol iskolákkal is.

Kanyó Péter (középen) diákjai között

– Hogyan épül fel a számítástechnika-oktatás?

– Három tagozaton folyik az oktatás. Az általános tagozaton heti négy órában intenzív a képzés. A postaforgalmis diákok négy évig heti két órát foglalkoznak kötelezően – általános és speciális postai informatika – számítástechnikával. A francia tagozaton fakultációban oldjuk meg a képzés.

Kerekes Lajos

FÁBRI ZOLTÁN

SZÍNRŐL	SZÍNRE	
	49.0.	105.0.
	64.0.	
	54.0.	
	58.0.	
	69.0	
	93.0.	
	85.0.	

ilep-Kner lev. 133-134.p.

s szignetjével díszített levélpapíron.

ızavonal, a levél felső részén FL írása:

Az 1958. V. 22-i Kner Imre emlékest

költő, a márciusi ifjak egyike.

ológus, közgazdász, a tübingeni egyetem

evése szerint (Fülep-Kner lev.134.p.)

Budapesten előadást.

Fábri Zoltán

Kiállítása, Bp. Csók Galéria, 1985.
május 23 - június 1. Bev. Fábri
Zoltán. Bp. Képes., 1985. [4] p. ill.

Fábri Zoltán

Bp.-Csk '85

Bogyay Katalin: Fábri Zoltán lépései.
=Új T. 85. jún. 9. 3-4. ll

Imre Mariann
Bakos Gábor
Becsey Zsuzsa
Erdélyi Gábor
Nagy Imre
Nagy Gábor György
Linter Tamás
Schneemeier Andrea
Balázs Áron
Erdődy József A.
Kovács Lola
Kenedi Erzsébet
Nemes Nikolett
Chilf Mária
Herczeg Nándor

Szegedy-Maszák Zoltán
Györfi Gábor
Kapitány András
"C" csoport:
Bánföldi Zoltán
Deli Ágnes
Gulyás Ágnes
Illés Erika
Koroknay Zsolt
Nagy Csaba
Nagy Imre
Pál Dániel
Pápai Miklós

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

FÁBRI Zoltán

- esse -

Fábri festmé nyeli

[Fábri Zoltán fiknu. Csók Galáriak]

Magyar Hírlap 1985. juni. 10. 7.

újra ismétlődik is – egyelőre mindannyiunk számára inkább csak ígéret, mint valóság, erre figyelmeztetnek a lemetszett végű ujjak Pócs Péter saját kiállításához készített plakátján.

A változás ígéretének jeleit fogalmazták meg a választási plakátok. Jobb esetben a különböző pártok önmeghatározási igényét, máskor csupán a választók megnyerésének vágyát tükrözték a régi-új motívumok. A változás akaratának talán legemblematikusabb megfogalmazásaként értékelhetjük *Orosz István* MDF-plakátját, amelyen a széttört szocialista címer mögött újra megjelenik a régi, koronás magyar címer. Egyben persze az átalakulás legmélyebb dilemmáját is jelzi e mű: úgy lépni előre, hogy közben visszaugrunk fél évszázadot? Hogyan fogalmazható meg jelképekben az a polgári demokratikus társadalom, amely Magyarországon valójában mindig csak ígéretként létezett? Hol a határ múlt jelképeit, értékeit illetően, amelyen belül az egyes pártok vállalásai mozoghatnak, milyen új vonásokkal gazdagíthatóak a hagyományok? Hogyan kapcsolódhatnak az új pártok a jogelődökhöz, mit vehetnek át jelképeikből? A dilemmát másként válaszolta meg az egy-egy kiemelkedő jelentőségű művet felmutató MDF, MSZP, a *Kara György* jóvoltából vizuális jelképrendszert létrehozó, a nemzeti jelképeket egyfajta liberális szellemiséggel ötvöző SZDSZ, és a következetesen saját utat járó, a kék-sárga színvilágot laza, játékos formavilággal ötvöző FIDESZ. Egy-egy figyelemre méltó munkánál többre sajnos a többi párt szellemi-művészi tartalékából eddig nem futotta.

Ha szabad személyeskedni, megjegyzem, az én kedvenc politikusom" névtelen furcsa kis figura, egy számítógépes

Fábri Zoltán

Kürti László: „Újra megkísértett az olajfestés?"...
[interjú] = Film-Szinhár, - Munka, 1985. jünr. 1.
7. ill

FÁBRY Zoltán fertő, disztelton, revidéró

Farkas András: A sitka ember.
= Heresi Szemle, 14, 1986, 6. 74-77. ill.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

Schizgal művéhez tervezte a díszleteket. (Vígszínház)

(f-f.): Szerelem, ó! 2

ESTI HIRLAP Bp, 1966 szept. 22.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Márkus László: "Művész Szinház: Euridike" c. kritikájában kiemeli a művésznek a darabhoz tervezett diszleteit.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25. - okt. 1.
II. évf. 37. sz. 4-5. lap

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

Frederick Knott szinművéhez a díszleteket terveste. (Ódry Szinpad)

Varga A. Mária: Éjszakai telefon 7.

Népszabadság, Bp. 19[illegible] 18.

M.D.K.

Fábri Zoltán

A Katona József Szinházban tervezett Csiky Gergely "Ingyenélők" c. szinművének diszleteit tervezte.

A Nemzeti Szinházban megkezdődtek fenti vigjáték próbái. Bemutató január 13. A diszleteket Fábri Zoltán tervezi.

Képek - Hirek c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. nov. 25. IV. évf. 48. sz. 39. l.

Bp.1960. dec. 9.IV. év. 50. sz. 2. l. Kis Film Szinház Muzsika rovatból.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Csiky Gergely: "Ingyenélők" c. darabjának III. felvonásához készitett diszletterv reprodukciója. /Rékai felv./

Kis Film Szinház Muzsika c. rovat Ingyenélők c. hiradásának képmelléklete.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. dec. 16. IV. évf. 51. sz. 3. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

5 kérdés Fábri Zoltánhoz c. riportban az iró elmondja, hogy ifju korában festőnek készült, készitett diszletterveket, könyveket illusztrált, plakátokat festett.

5 kérdés Fábri Zoltánhoz c. riport. évf./
Film Szin áz Muzsika, Bp. 1960. szpt. 2. IV/36.sz
é.f. 29. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Shaw: Barabara őrnagy c. szinmüvéhez készitett diszleteket.
Fábry Zoltán szinpadképének fényképfelvétele a szöveg mellet. /Dolezsál felv./ A kritika megjegyzi, hogy a diszletek közül a bemutatott szinpadkép jelzi a szinpad levegőjét és a stilusát.

Próbán a Katona József Szinházban c. beszámoló
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. okt. 21.IV. évf.
43. sz. 2. l.

Fábry Zoltán

az előadás diszlete

Mátrai-Betegh Béla: Képzelt beteg Moliére bohozata
a Petőfi Szinházban
Magyar Nemzet 1961. október 29. 9.1.

Fábry Zoltán M.D.K.

Katona József Szinház "A tizenhetedik baba nyara" előadásához tervezett díszletéről a kritika megjegyzi: "..remek szinpadképe szerencsésen és tehetségesen őrzi a dráma eredeti hangulatát.
Két szövegközi fényképfelvétel mutat részletet a díszletekről.

Hámori Ottó: A tizenhetedik baba nyara c. kritikája. Film Színház Muzsika. Bp. 1958. nov. 7. II. évf. 45. sz. 10-11. l.

MDK

Fábry Zoltán diszlettervező

Ujvári Imre: Dandin György... Magy. Nemz. 1955. dec. 2. 5.l.

Ujhuta
Zemplén m.

%" ÉVES MAGYAR A

Fábri Zoltán díszletterező

Szabad Művészet. 1.950 IV. 1-2 sz.
50-54

Dénes Tibor: Szinpadkép
és realizmus

Ralph Fabri grafikus

Szabad Nép

1946. II. 17. – 8. l.

[illegible]

12

~~30~~. 3.1

94

1/9

[illegible]

Fábri Ralph (: magyar festő New-York :)

Magyar Nemzet.
1995. VI. 10. I. 32.
(: Hír. :)

M.D.K.

Fábry Zoltán

Filmrendezőről a kritika igy nyilatkozik: "Eleven vizualitását a képzőművészetből hozta -kitünő grafikus és diszlettervező- drámateremtő készségét a szinpad felől... szinházi rendező volt korábban." Filmjei: a „Vihar", az „Életjel", a „Körhinta", az „Édes Anna". A kritikus a "képek pszichológusának" nevezi.

Sas György: Négyen a "Vezérkar"-ból c. kritikai beszámolója négy filmrendezőről.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. május 1. III. évf. 18. sz. 14-15. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

A Katona József Szinház Candida előadásának „izléses és hangulatos" diszleteit tervezte.

Lenkei Lajos: Candida c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. okt. 9. III. évf. 41. sz. 6-7. l.

MDK

Fábry Zoltán, Uttörő Szinház igazgatója

Sztálin neve... Magyar Nemzet, 1949, dec. 21. 5.l.

Fábry Zoltán, díszlettervező MDk.

Csiky Gergelynek a Katona József Színházban előadott színművéhez a díszleteket tervezte.

Dersi Tamás: Mákvirágok 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 21.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Arthur Miller: Édes fiaim c. drámájához tervezett szinpadképeket.
A drámát a Müvész Szinház mutatta be.

- - - - -

Garson Kanin: Ócskavas nagyban c. vigjátékához tervezett diszleteket.

- - - - -

A hét szinlapjai c. rovat.
Szinház és Mozi. Bp. 1948. okt. 27. I. évf. 11. sz. 26-27. l.
1948. dec. 22. I. évf. 19. sz. 26-27. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

A Müvész Szinház-ban előadott Molière: Képzelt beteg-éhez tervezett szinpadképeket.

- - - - -

A müvész neve kétféleképen szerepel állandóan: Fábry Zoltán és másutt i-vel. Itt y-nal irják ugyancsak a Képzelt beteg-ről szóló kritikában megdicsérik diszletterveit.

- - - - -

A hét szinlapjai c. rovatban.
Szinház és Mozi. Bp. 1948. szept. 29. I. évf. 7. sz. 26-27. l. -- Zelk Zoltán: Moliere nem halt/meg./ Bp. 1948. okt. 6. I. évf. 8. sz. 8. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

A "Bün és bünhődés" egyik diszletének reprodukciója szerepel Bauer Jenőnek a diszlettervezésre vonatkozó beszámolója mellett.

- - - - -

A pesti szinházak igazgatói az uj évadban c. alatt Fábry Zoltán fényképe szerepel, mint az Uttörő Szinház igazgatója.

- - - - -

Bauer Jenő: Festetlen egekben jártunk. Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 29. II. évf. 26. sz. 14-15. l.
Bp. 1949. julius 13. II. évf. 28. sz. 10. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

August Jacobsohn szovjet észt iró "A Cander család" c. müvének előadásához tervezett szinpadképeket.
Egyik szinpadkép a szöveg mellett szerepel.

Demeter Imre: A Cander család.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. ápr. 27. II. évf. 17. sz. 4. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Illés Endre: "Hazugok" c. darabjához tervezett diszleteket.

- - - - -

A Petőfi Ifjusági Szinházban Fagyejev drámájához, "Az ifju gárda" előadásához készitett diszletterveket.

- - - - -

Antal Gábor: Illés Endre darabja a Müvész Szinházban.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. január 19. II. évf. 3. sz. 4. l. - - - Bacsó Péter: Az ifju gárda. Bp. 1949. márc. 23. II. évf. 12. sz. 3. lap.

Fábry ~~[illegible]~~ Zoltán, díszlettervező MDk

Csiky: Igyenélők-jének díszleteit

tervezte.

–: Ma hallottuk 2.l

ESTI HIRLAP 1 bp. 1960. dec. 15.

Fábry Zoltán, díszlettervező M D4

A Katona József Szinházban előadott

Shaw komédia díszleteit tervezte.

Nóti Ilona: Barbara őrnagy 2.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 6.

Fábry Zoltán, díszlettervező

A Petőfi Színházban bemutatott Molière-darabhoz a díszleteket tervezte.

Dersi Tamás: Képzelt beteg 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 1

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínházban bemutatott O'Neill
darabhoz a díszleteket

Dessi Tarquis: Amerikai Elektra

Esti Hírlap, 1963. nov. 1.

2.

MDK

Fábry Zoltán diszlettervező

Az ezred fia /Uttörő Szinh./

Szinház és Mozi. 1951. nov. 2-8. 44. sz.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Képzőművésznek készült majd színész lett és az akadémia elvégzése után a Nemzeti Szinházhoz kerül, ahol többek között Grillpartzert, Shakespearet rendez és számos szinmüben játszik. Az interju elmondja Fábri Zoltán által rendezett sikeres filmek cimeit, majd beszél képzőművészeti, illetve grafikai munkáiról, festményeiről, szines jelmezterveiről.

Lelkes Éva: Nem hagy nyugodni a megoldatlan feladat c. riport.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. juli. 3. III. évf. 27. sz. 8-9.l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Borisz Lavrenyov: Amerika hangja c. szinmüvéhez
készitett diszletterveket.
A darabot a Magyar Szinház mutatta be.

Heti Müsor c. rovat.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. okt. 15. III. évf.
41. sz. 20. l.

MDK

Fábri Zoltán, dinletterverő

A Vigyinházban bemutatott Bruckner-műhöz a dinleteket terveste.

Bernáth László: Angliai Erzsébet 2.

ESTI·HIRL Bp. 1969 jan. 31.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

Kálmán Imre operettjének új előadásához a díszleteket tervezi.

(b.): A Csárdáskirálynőtől a West Side Storyig 2

ESTI HIRLAP, Br. 1969. febr. 4.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Joseph Kesselring: "Arzén és levendula" c. komédiájához tervezett szinpadképeket a Pesti Szinház előadásához.
Az első pesti bemutatóra, 22 évvel ezelőtt is a müvész tervezte a darab diszleteit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 28
52. sz. 2. lap

M.D.K.

Fábri Zoltán

Máriássy Judit "Fábri Zoltán" cimmel ir a "Müvészportré" c. rovatban. Felsorolja a müvész által rendezett filmeket és elmondja, hogy rendezéseinél mindenbeállitást előre megrajzol. „Festőnek készült s ma is jeles könyvillusztrátor, egyik legkitünőbb diszlettervezőnk" - mondja a beszámoló. Megemliti még a Pesti Szinház részére készitett "Nyár" diszletét.
A lap bemutatja a müvész arcképét.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juni. 8.
23. sz. 2o-21. lap

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Strindberg-művek a díszleteket tervezte.

Hermann István: Strindberg Halálbáca a Pesti Színházban 7

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 4.

MDK

Fábri Zoltán; díszlettervező

A Pesti színházban bemutatott Strindberg-műhöz a díszleteket tervezte.

Bernáth Lánló: Haláltánc 2

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. nov. 29.

M.D.K.

Fábri Zoltán

S.Gy.: "Nem megálló" cimmel ir a müvészről, filmjeiről, sokirányu munkájáról ötvenéves születésnapja alkalmából és bemutatja fényképét.
Festőnek és szinésznek készült, szinházi rendező lett. A Nemzeti Szinházban az "Oppenheimer ügy" rendezője, diszlettervezője. Volt Játékmester, szinigazgató, filmrendező szinházi és filmszinpadkép tervező. Most a "Pál utcai fiuk" kerül filmre magyar-amerikai koprodukcióban, melynek ő a rendezője.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. okt. 27.
43. sz. 9. lap

Fábry Z oltán M.D .K.

Az előadás diszlete

Mátrai-Betegh Béla: Szerelem, ó!
Murfay Schisgal komédiája a Vigszinházban
Magyar Nemzet 1966. okt. 9. 11. 1.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Rendezi és tervezi a diszleteket a Müvész Szinházban bemutatott: "Az ember, az állat és az erény" c. darabhoz.

Márkus László: "Az ember, az állat és az erény" c. kritikája
Szinház, Bp. 1946. juni 19-25. II. évf. 23. sz. 5. lap

M.D.K.

Fábry Zoltán

Thurzó Gábor: "Az ördög ügyvédje" c. szinművéhez tervezett a művész szinpadképeket.

Csik István: "Az ördög ügyvédje" c. kritikája.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 3o.
X. évf. 52. sz. 6-7. lap

M.D.K.

Fábri Zoltán

A Vigszinházban szinrekerülő -Murray Schisgal:- "Szerelem óh" c. darab diszleteit tervezi.

Krónika c. rovatban "Vigszinház - Ódry Szinpad" c. hiradás
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 9.
X. évf. 36. sz. 23. lap

M.D.K.

Fábri Zoltán

Thurzó Gábor: "Az ördög ügyvédje" c. darabját próbálják a Vigszinházban. Az előadás az Ódry Szinpadon lesz, diszleteit tervezi a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 28.
X. évf. 22. lap 43. sz.

Fábry Zoltán M.D.K.

Az előadás diszlete

Mátrai-Betegh Béla : Mélyek a gyökerek 1946 a Vígszínházban
Magyar Nemzet 1964. január 26. 11.1.

Fábry Zoltán M.D.K.

Az előadás diszletei.

Mátrai-Betegh Béla: Amerikai Elektra. O'Neill drámai trilógiája a Vigszinházban
Magyar Nemzet 1963. november 2. 4. 1.

Fábry Zoltán, díszletkervező 7Dh

Thurzó Gábor: Záróra c. darabjához a díszleteket tervezi. (Vígszínház)

g.: Négy új magyar bemutató 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 20.

Fábry Zoltán, dinlettervező MDH

Újnerű dinleteket tervezett
a Vigszínházban bemutatott
Thurzó - darabhoz.

-: Egy Kaméleon története 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 8.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Valentin Katajev: Az ezred fia c. szinművéhez tervezett diszleteket.
A darabot az Uttörő Szinházban mutatták be.

Szinház és Mozi. Bp. 1951. május4.-10. IV. évf. 18. sz. 9. l.

Fábri Zoltán

Shaw: k orvos dilemmája c. darabjának dinleteit terverte az Ódry Szinpadon

Nagyvaros 1965 dec. 18

Fábri Zoltán MDK

Csókos asszony, 1947

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Márkus László: "Szinházi levél" c. rovatban kiemeli a müvész diszletterveit, amelyeket a Müvész Szinházban bemutatott "Csókos asszony" c. darabhoz készitett.

Szinház, Bp. 1947. juli 15-21. III. évf. 29. sz.

MDK

Fábri Zoltán, „díszlettervező"

Az Ódry Szinpadon bemutatott

f. Knott-darabhoz a díszleteket

tervezte.

(bt): Éjszakai telefon 2

ESTI HIRLAP B p. 1967. ápr. 1.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

Az ördög ügyvédjéhez (Vígszínház)
a díszleteket tervezi.

—: Kis hírlap 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. nov. 5.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Körössényi Vilmos: Müvész Szinház: "Arzén és levendula" c. darab előadásáról készült kritikájában dicsérettel beszél a müvész diszleteiről.

Szinház, Bp. 1947. juni 3-9. III. évf. 23. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Márkus László: "Vidám kisértet" c. szindarabról készült kritikájában kiemeli a müvész által tervezett diszleteket.
Müvész Szinház előadásáø.

Szinház, Bp. 1947. márc. 5-11. III. évf.
lo. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Csiky Gergely: Mákvirágok c. szindarabnak a Katona József Szinházban bemutatott felujitására készitett stilusos diszleteket.

- - - - - - - -

A "Képzelt beteg" musical előadásához készült diszletterv repr. /Rékai felv./

- - - - - - - -

Sándor Iván: Mákvirágok.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. január 20. V. évf. 3. sz. 22-23. l. --- György András: Bemutatók, felujitások c. beszámolójának szövege keretében. Bp. 1961. szept. 1. V. évf. 35. sz. 17. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Molière: "Képzelt beteg" c. művének előadását rendezi és tervezi diszleteit is, amelyekről a diszlettervező-rendező így nyilatkozik: "A musical comedy forma ...az előadás szcenirozásában is kifejezésre jut." S ezután leirja , hogy miképen egyezteti a szinpadon a "..hármas egység követelményeit.."

A Petőfi Szinház előadása.

Nagy Judit: A "megátalkodott egoista".
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. okt. 13. V. évf. 41. sz. 14-15. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

A Petőfi Szinházban bemutatott Molière: „Képzelt beteg" c. előadást rendezte és tervezte hozzá a szinpadképeket is.
Fábri Zoltán ezirányu munkájáról egy másik közlemény is beszámolt Nagy Judit tolláből.

Dalos László: Képzelt beteg. c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. okt 27. V. évf.
43. sz. 20-21. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

A Nemzeti Szinház Osztrovszkij bemutatójához, a "Jövedelmező állás" c. vigjátékhoz tervezett "...nagystilü diszletei fogják biztos keretbe az előadást,"- irja a kritika.
A szöveg melletti fényképfelvételek mutatják a diszletek egy részét.

Szegi Pál: Jövedelmező állás
Szinház és Mozi. Bp. 1950. ápr. 9. III. évf. 14. sz. 10-12. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Szigligeti Ede: Liliomfi c. vigjátékához tervezett "...korhü, a kis szinpadon is távlatokat nyujtó..." szinpadképeket.
A darab a Madách Szinházban került bemutatásra.
A diszletek egy része a szövegmelletti fényképfelvételeken szerepel.

Gombos László: Liliomfi
Szinház és Mozi. Bp. 1950. juni 11. /A dátum nem biztos, csak valószinü. Cimlapot kivágták a Széchenyi Könyvtár példányából/ III. évf. 23. sz. 8-10. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

A Vidám Szinházban bemutatásra kerülő "Gömböc urfi" c. előadás diszleteit tervezte.

- - - - -

Az Uttörő Szinház előadásához, a „Csodák országa" c. mesejátékhoz tervezett diszleteket.

- - - - -

H i r e k c. rovat.
Szinház és Mozi, Bp. 1949. nov. 11. II. évf. 45. sz. 39. l.
P.M. Pesti Müsor c. rovat. 1949. dec. 25. II. évf. 51. sz. 65. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Az Uttörő Szinház igazgatója, "...aki egyike legkitünőbb diszlettervező művészeinknek..." Dosztojevszkij, Jacobson darabjaihoz, Fagyejev "Ifju gárdá"-jához, Princev-Hocsinszkij:"Csodák országa"-hoz és a "Tamás bátya kunyhója"-hoz készitett szinpadképei szerepelnek a Művészeti Szövetségek Házában megnyitott kiállitáson, ahol a felszabadulás óta bemutatott szovjet és orosz klasszikus művekhez készült szinpadképeket és jelmezterveket mutatják be.

Szinpadművészeti kiállitás
Szinház és Mozi. Bp. 1950. febr. 26. III. évf.
8. sz. 43. l.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Anatoli Szurov: Vadnyugat c. szatirikus bohózatához tervezett diszleteket.
A szindarabot a Vidám Szinház mutatta be.

- - - - -

Osztrovszkij: Jövedelmező állás c. vigjátékának diszleteit tervezte. Nemzeti Szinház előadása.

- - - - -

P.M. Pesti Müsor. c. melléklet.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. márc. 26. III. évf. 12. sz. VIII. l.
P.M. melléklet. 1950. ápr. 2. III. évf. 13. sz. III. l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Az Uttörő Szinházban bemutatott "Tamás báty kunyhója" c. darabot rendezte és diszleteit tervezte.

- - - - -

A rendezés munkáját, valamint a stilusos diszleteket a kritika külön kiemeli.

- - - - -

P.M. Pesti Müsor
Szinház és Mozi. Bp. 1950. jan. 15. III. évf.
2. sz. 63. l.
Gera György: Tamás bátya kunyhója.
1950. jan. 22. III. évf. 5-7.l.

3 sz.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Molière: Gömböc ur c. komédiájához tervezett diszleteit a kritika kiemeli.

Szegi Pál: Gömböc ur
Szinház és Mozi. Bp. 1950. jan. 15. III. évf. 2. sz. 5-7.l.

Fábri Zoltán, [díszlettervező] MDK

A jövő évadban a Vígszínháznál
„mint rendező és mint tervező vesz részt
a művészeti munkában."

–: Három színház a jövő évad terveiről 10. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jún. 17.

M.D.K.

Fábry Zoltán

A Madách Szinházban Zapolszka: "Dulszka asszony erkölcse" c. vigjáték diszleteit tervezte.

A müvész fényképét hozzá a lap 1955. május 13.-i 19. száma 4. lapján.

- - -

Gyárfás Miklós: Dulszka asszony erkölcse c. Szinház és Mozi. Bp. 1955. márc. 25. VIII. évf. 12. sz. 10. l.

Fábry Zoltán, díszlettervező MDK

A Shaw darab díszleteit tervezi.

-: Barbara őrnagy – a Katona József Színházban 2.p

Esti Hírlap, bp. 1960. okt. 9.,

FÁBRY Zoltán M.D.K.

Az e lőadás diszlete

Györe Imre: Záróra Thurzó Gábor szimmüve a Vigs-[illegible]ház-
ban
Magyar Nemzet 1962. december 7. 4.l.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Thurzó Gábor: "Záróra" c. szinművéhez tervezett diszleteket.
Vigszinház előadása.

Illés Jenő: Záróra c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. nov. 16/ 23. VI. évf. 47. sz. 18. lap.

Fábri Zoltán, díszlettervező MDk

Thurzó Gábor színművének — a Vígszínházban mutatták be — díszleteit tervezte.

Hámos György: Záróra 8.(

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. dec. 1.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Kossuth-dijas filmrendező forgatókönyvet irt "Müller Péter fiatal iró és Szász Péter társaságában."
/Fábry Zoltán diszletterveiről a Film Szinház Muzsika különböző évfolyamaiban megjelent kritikák nagy elismeréssel irnak./

H i r e k c. rovatban megjelent rövid közlemény. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. febr. 6. III. évf. 6. sz. 34. l.

Fábry Zoltán, dinlettervező 7 Dh

Petrovich-Hubay: „C'est la guerre" c. operájának dinleteit tervezte.

-: Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. febr. 8.

Fábri Zoltán, „díszlettervező" MDH

Murray Schisgal nak a Vígszínházban bemutatott darabjához a díszleteket tervezte.

Bernáth László: Szerelem, ó! 2

ESTI HIRLAP

Bp.-1966. okt. 8.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínházban bemutatott Sartre-drámához a díszletet tervezte.

P. P.: Altona foglyai 7

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 12.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínházban bemutatott Sartre – műhöz tervezte a díszleteket.

(barabás): Spekulációból valóság 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1968. jún. 3.

Fábry Zoltán, díszlettervező

MDK

A Sartre-műhöz a szinpadképet tervezte.

(fenszik): Az Altona foglyai bemutatója elött a Vígszínházban 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 10

Fábri Zoltán, díszlettervező MDL

Thurzó Kálornak a Vígszínházban bemutatott drámájához a díszleteket tervezte.

Pándi Pál: Az ördög ügyvédje 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 4.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Marcel Achard: „Monsieur Pacal" c. darabjának előadásához-az Ódry Szinpadon- tervezett szinpadképeket.

"Krónika" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 18.
X. évf. 7. sz. 25. lap

Fábri Zoltán, díszlettervező

MDG

Az Ódry-kiapadon bemutatott Achard-műhöz a díszletet tervezte.

Barabás Tamás: Leon és Noel 2

ESTI HIRLAP, bp. 1966. ápr. 5.

M.D.K.

Fábri Zoltán

A Pesti Szinház nyitó darabjához, a "Nyár" c. előadáshoz tervezett diszleteket, amelyeknek kicsinyitett mását mutatja be a lap, amint a Szinházak Központi Mütermében a munkatársak tanulmányozzák.

"Vasárnaptól - Vasárnapig" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. aug. 18.
XI. évf. 33. sz. 22. lap

M.D.K.

Fábri Zoltán

Illés Jenő: "Altona foglyai" előadásról szóló kritikájában irja: a müvész "..diszlete tökéletesen kifejezi a sartrei dráma gondolati sikjait."

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juni. 1.
22. sz. 4. lap

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

Az Operettszínházban ismét jelújított darabhoz a díszleteket tervezte.

Fodor Lajos: Csárdáskirályné 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 1.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínházban bemutatott
O'Neill-mű díszleteit tervezte.

Fenczik Flóra: Eljő a jeges 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 27.

MDK

Fábri Zoltán, dínle Hervező

A Vignin ház ban felújított Molnár-műhöz a dínleteket tervezte.

Koltai Tamás: Játék a kastélyban

7

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 24.

MDA

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínház Molnár - felújításához a díszleteket tervezte.

Barabás Tamás: Játék a kastélyban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 9

M.D.K.

Fábri Zoltán

Geszti Pál: "Angliai Erzsébet" c. kritikájában kiemeli a művész "mesteri diszleteit és jelmezeit" amelyeket Bruckner művéhez tervezett.
Vigszinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. febr. 8.
13. évf. 6. sz. 7. lap

MŰVELŐDÉSI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Joseph O. Kesselring: "Arzén és levendula" c. müvének a Pesti Szinpadon való bemutatásához tervezett szinpadképeit igen magasra értékeli Kürti László az előadásról szóló kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. febr. 15. 13. évf. 7. sz. 6. lap

DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Fábri Zoltán

G.P.: "Játék a kastélyban" c. Molnár-darabról közölt kritikájában ir a Vigszinház előadásáról, melynek szinpadképeit tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. május 24.
13. évf. 21. sz. 9. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Fábri Zoltán

"Varázslatos, remek diszletei"-t külön méltatja kritikájában Demeter Imre: "Első a jeges" cimmel, mely a Vigszinházban bemutatott O'Neill-darabról számol be.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. márc. 13.
XV. évf. 11. sz. 4-5. lap.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Pesti Színház előadásához
(Páskándi Géza: Vendégség)
a díszleteket tervezte.

— : Donna Rosita 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 9.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínházban előadott műhöz
a díszleteket tervezte.

Fenczik Flóra: Bolha a fülbe 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 16.

Fábri Zoltán

A vigszinházban bemutatott "Bolha a fülbe" c. Georges Feydeau-darabhoz tervezett szinpadképeiről dicsérettel ir kritikájában Bátki Mihály: Feydeau és Daumier" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 13.
XV. évf. 46. sz. 12. lap

Fábri Zoltán

"Szinpadképe remek munka"-irja Sas György: "Két vigjáték" cimmel.
Feydeau: "Bolha a fülben" c. darabot a Vigszinház mutatta be, ehhez készült a müvész diszlete.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. okt. 23.
43. sz. 6-7. lap.

Fábri Zoltán, díszlettervező

Párkándi Géza drámájához (Pesti Szinház) a díszleteket tervezte.

Koltai Tamás: Vendégség 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 5.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Pesti Színházban bemutatott

Mű előadásához a színpad-

képet tervezte

Fenyik Flóra: Vendégség 2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 5.

Fábry Zoltán, díszlettervező

A Pesti Színházban bemutatott

számú díszleteit tervezte.

Fenczik Flóra: Viszontlátásra, drágu!

2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 18.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Pesti Színházban bemutatott Tersánszky-bemutatóhoz tervezte a díszleteket.

[Koltai Tamás]: Viszontlátásra, drága 7.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 22.

MDK

Fábri Zoltán, díszlettervező

A József Attila színház Mary, Mary. bemutatójához a díszleteket tervezte.

Boralkás Tamás: A hölgy tud írni 2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1969. dec. 16.

M.D.K.

Fábri Zoltán

„Mélyek a gyökerek" c. dráma díszleteit tervezte
jelenti n.j. sign.-val "Fehér és fekete" cim-
mel a darab próbájáról.

Film Szinházi Muzsika, Bp. 1964. jan. 17.
VIII. évf. 3. sz. 9. lap

MDK

Fábri Zoltán, 1917--

Csókos asszony

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

Fábry Zoltán, díszlettervező MDK

A Vígszínházban bemutatott Mesterházy szindarabhoz a díszleteket tervezte

Pesold Ferenc: Az ártatlanság kora

ESTI HÍRLAP, bp. 1963. febr. 27.

M.D.K.

Falvi Zoltán

Strindberg: "Haláltánc" c. darabjához tervezett szinpadképeket a Pesti Szinház előadásához.

Sas György: "Haláltánc " c. kritikája
Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 7.
49. sz. 4-5. lap

Fábri Zoltán, díszlettervező

4 színpadképet tervezte a Pesti Színház előadásához.

Koltai Tamás: Bot és gitár 7.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 12.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A kritikus hivatkozik rá.

Molnár G. Péter: Hosszú Weekend 7.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 6.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Pesti Szinház előadásához tervezte a díszleteket.

Barabás Tamás: Bot és gitár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 5.

Fábri Zoltán, dinlettervező

A Vígszínház előadásához a dinleteket tervezte.

Barabás Tamás: Keresztül-kasul 2.

ESTI HIRLAP, Bj. 1973. jan. 5.

Fábry Zoltán, díszlettervező

Tessánszky J. Jenő ninpadra alkalmazott regényéhez a díszleteket tervezte. (Pesti Szinház).

Taxner Ernő: Szinházi levél Budapestről
696-701

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV 7-8.

Fábri Zoltán

Az idei könyvhétre megjelent Scenographia Hungarica című könyv a mai magyar színházi díszlet- és jelmeztervezés művészi eredményeiről kíván áttekintést adni az utóbbi, mintegy másfél évtized alapján. – A művész színházi tervezéseiről is közöl a könyv adatokat.

Magyari Vilmos: Scenographia Hungarica.
Hajdúbihari Napló 1973. jún. 10.

Fábri Zoltán, dinlettervező

A Vígszínház bemutatójához
a dinleteket tervezte.

Barabás Tamás: Angyali történetek 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. márc. 27.

Fábry Zoltán, díszlettervező

A főv. Operettszínház előadásához

a díszleteket tervezte.

—: A dohányon vett kapitány 2.

ESTI HIRLAP, Bn 1973 m. árc. 23.

Fábri Zoltán, díszlettervező

Aldo Nicolaj darabjához a díszleteket tervezte. (Pesti kiadás.)

Hegedüs Tibor: Hárman a padon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 7.

Fábri Zoltán, díszletfervező

Romain Rolland műnművéhez a díszleteket tervezte. (Pesti Színház.)

Koltai Tamás: Szerelem és halál játéka 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 4.

Fábri Zoltán, dinletterező

A Keszkeméti Szinház Romain Rolland - előadásához a dinleteket tervezte.

Hegedüs Tibor: Szerelem és halál játéka

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 24.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Goldoni-műelőadásához a díszleteket tervezte (Vígszínház.)

Hegedűs Tibor: Nyaralni mindenáron 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 20.

Bp. 1975 máj.
ESTI HIRLAP, ESTI HIRLAP,

Fábri Zoltán, díszlettervező

a Fővárosi Operettszínház előadásához

a díszletetet tervezte.

f.f.: És megint: Csárdáskirálynő

2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 22.

Fábri Zoltán, dinle Hervezd

A Vígszínház előadásához a dinleteket tervezte.

M. G. P.: Bernarda Alba Háza 7

Népszabadság; Bp. 1976. dec. 3.

Fabry Loltán ipar művész

Műveit kiállítják az ajkai Tavaszi Tárlaton

Említve: Káli- és ólomkristályai

cikket l. „Udvardi Erzsébet festőművész" címszó alatt

„Friss fényben" c. cikk „r. i." szigróval Napló (Veszprém) 1978. IV. 9

Fábri Zoltán, dinlett rendező

a Pesti Színház előadásához

a (jelmezeket) tervezte.
díszleteket.

Rózsa Gyula: Az egykori színes színhelyen 7.

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 29.

Fábri Zoltán, díszlettervező

a Pesti Színház előadásához
a díszleteket tervezte.

Moravay István: A nyár

2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. szept. 18.

Fábri Zoltán, díszlettervező

a Madách Kinhár előadásához

a díszletet tervezte

Barabás Tamás: A doktorúr

Esti Hírlap, Bp. 1979. ápr. 19.

2.

Fábry Zoltán

A Pesti Szinházban Páskándy Géza drámájának előadásához tervezett "puritán komorságával jól közvetitő" szinpadképeket.
Illés Jenő: "Vendégség" cimmel ismerteti a szindarabot.

Film Szinház Muszika, Bp. 1972. január 8.
XVI. évf. 2. sz. 4-5. lap.

Fábri Zoltán

Tersánszky Józsi Jenő: "Viszontlátásra, drága" c. regényéből készült szindarabhoz készitett a müvész diszleteket.
Sas György: "Mi van közelebb" cimmel számol be az előadásról.
A darabot a Pesti Szinház mutatta be.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. márc. 25.
XVI. évf. 13. sz. 4-5. lap.

Fábri Zoltán, díszlettervező

A Vígszínház Garcia Lorca-előadásához a díszleteket tervezte.

Fenczik Flóra: Bernarda Alba Háza 2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. okt. 21.

Fábri Zoltán

— **Fábri Zoltán filmrendező** festményeiből és díszletterveiből nyílt kiállítás csütörtökön Budapesten a Csók István Galériában. A tárlat június 1-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1985. V. 24.

Fábri Zoltán

Fábri Zoltán filmrendező festményeinek kiállítását május 23-án, csütörtökön fél hatkor nyitja meg Somogyi József szobrász a Csók István Galériában. Fábri Zoltán filmjeihez írott zenéiből részleteket ad elő Vukán György. A tárlat június elsejéig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1985. V. 20.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Filmrendező, forgatókönyviró, diszlettervező Palotai Boris: "A madarak elhallgatnak" c. regényének filmváltozatát forgatja.
A müvész fényképét munkaközben hozza a lap.

Geszti Pál: "Vallomásszerü erővel beszélni a legnagyobb kérdésekről" - Motivumkeresésen Fábri Zoltánnal cimmel interju a müvésszel.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1963. május 3. VII. évf. 18. sz. 14. lap.

Fábri Zoltán, díszlettervező MDK

A Vígszínházban bemutatott Mesterházi dráma: Az ártatlanság kora díszleteit tervezte.

—: Kis hiradó 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jan. 28.

M.D.K.

Fábri Zoltán

O'Neill: „Amerikai Elektra " c. művének előadásához tervezett "..remek, nagystilü.." diszleteit méltatja a kritika.
Vigszinház előadása.

Hámori Ottó: Amerikai Elektra c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. nov. 1. VII. évf. 44. sz. 8-9. lap

M.D.K.

Fábri Zoltán

Mesterházi Lajos: Az ártatlanság kora c. szinművének előadásához tervezett szinpadképeit a kritika magasan értékeli.
Vigszinház előadása.

Illés Jenő: Az ártatlanság kora c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. március 1.
VII. évf. 9. sz. 3-4. lap.

M.D.K.

Fábri Zoltán

Shaw: Az orvos dilemmája c. szinművéhez tervezett diszleteit a kritika kiemeli.
Ódry Szinpad előadása.

Geszti Pál: Két uj magyar szinmü és Bernard Shaw c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 17.
IX. évf. 51. sz. 6. lap

M.D.K.

Fábry Zoltán

A Müvész Szinház: "Tizenhétéves vagyok" c. előadását rendezte és tervezte hozzá a szinpadképeket.

Szinház, Bp. 1946. január 15-21. II. évf. 3. sz. 4-5. lap

Fábry Zoltán
rendező

M.D.f

„Trójában nem lesz háboru"
diszletét terverte

Révész Zsuzsa: Húsz év ninpadképei
Művészet, 1965. szept. – 39 lap.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Székely Julia: Nemzeti Szinház: "Itthon" c. kritikájában kiemeli a müvész által tervezett szinpadképeket.

Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf. 3. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Kálmán Jenő: "Mélyek a gyökerek" c. Müvész Szinház előadásról közölt kritikájában kiemeli a müvész által tervezett diszleteket.

Szinház, Bp. 1948. febr. 4-lo. IV. évf. 6. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Goda Gábor: "Navarrai Margit" c. kritikájában kiemeli a müvész által tervezett szinpadképeket, valamint a Scribe-darab rendezését.
Magyar Szinház előadása.

Szinház, Bp. 1947. nov. 4-lo. III. évf. 45. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Földényi Ervin: "A "Bün és bünhődés" próbáján" cimmel számol be a müvész munkájáról és cikkének keretében a lap bemutatja a darab egyik diszlettervét.

Szinház, Bp. 1947. szept. 17-23. III. évf. 38. sz.

Fábri Zoltán

„A nyár" i darab dimleteit
terverte a Pesti Kinházban
(emeitre)

Nagnava 1967 X. 20. Zold

M.D.K.

Fábry Zoltán

Goda Gábor szinházi levelében, az "Ida regénye c. szindarabról készült kritikájában kiemeli a müvész által tervezett diszleteket.

Szinház, Bp. 1948. juli 13-19. IV. évf. 29. sz.

M.D.K.

Fábry Zoltán filmrendező és diszlettervező

Az 1965-ös moszkvai filmfesztivál megosztott Nagydiját nyerte el.
A lap bemutatja a müvészt fényképfelvételen, amint a Nagydijat átveszi.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. május 12.
XI. évf. 19. sz. 26. lap

M.D.K.

Fábry Zoltán

Csik István: "Az éjszakai telefon" címmel ir kritikákt Frederick Knott ugyazon cimü darabjáról, s értékeli a müvész által tervezett szinpadképeket.
Ódry Szinpad előadása.

Film Szinház Muzsika, Pp. 1967. márc. 31
XI. évf. 13. sz. 6. lap

Fábri Zoltán

Achard: Leon és Noel (i. darabjónak) nimpodképéť kevertk a Odry nimpodon (anti-tre)

Négnara 1966 IV. 8 5 old.

Fábri Zoltán

Thurzó: A ösdög ügyvédje c. (számára) dinleteit tervezte a Vígszínházban (emlitve)

Nagyvaca 1967 jan. 7. 2dd

Fábri Zoltán.

Schisgal: Kerelem, Ó! i
darabjának ninpodrépét
tervezte (emlitve) a Vigninkárban

Nagyvaja 1966 okt. 12 2 old.

Fábri Zoltán

Knott: Éjmakai telefon c. dakabjának dinleteit tervezte az Ódry Szinpadon (anlitre)

Nagyvaca 1967 IV. 2 2 old.

Fábri Zoltán, díszlettervező

MDK

A Pesti Színházban bemutatott Weingarten műhöz (A nyár) a színpadképet tervezte.

M.-S.P.: Egy őrült naplója — A nyár 9.

Népszabadság [illegible] 1967. okt. 24.

Fábri Zoltán, díszlettervező

MDK

Weingarten: A nyár c. műséhez tervezte a díszleteket.

Zsugán István: a Pesti Színház bemutatójáról 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 13.

M.D.K.

Fábry Zoltán

"A Nemzeti Szinház fiatal rendezőjét és diszlettervezőjét az Országos Szinészképző tanárai sorába szerződtette."-adja hirül a "Szinház Szeme Füle" c. rovat,

Szinház, Bp. 1947. szept. 24-3o. III. évf. 39. sz.

Fábri Zoltán, díszlettervező — MDK

Murray Schisgal nak a Vígszínházban bemutatott Kétfelvonásosához tervezte meg a szinpadképet.

M. G. P.: Szerelem, ó! 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. okt. 21.

Fábry

karikatúrista, rész ven az esztergomi kiállításon, március 31-től a művelődési házban.

(kerten): Ifjú karikaturisták Esztergomban
Pest megye: Hírlap, 1968. márc. 26. 4.o.

M.D.K.

Fábry Zoltán

Giraudoux: Sellő c. darabjának előadásához tervezett diszleteit a kritika kiemeli. Nemzeti Szinház előadása.

Ifj. Ambrózy Ágoston: "Teremtő ihlet" c. Szinházi Magazin, Bp. 1943. január 6-12. VI. évf. 3-5. lap

MDK.

Fábry Zoltán

Kiállitása a :Husz év szinpadképei c. kollekcióban.

Népszava 1965 máj.9. lap -

Fábry Zoltán M.D.K.

Müvei a kiállitáson

/ g.i./ Husz év szinpadképei

Magyar Nemzet 1965. május 22. 4.l.

Fábri Zoltán /1917-/

MDK

"Csókos asszony" 1947.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp.1960.
20.1.

MDK

Fábri Zoltán /1917-/

Csókos asszony. 1947., 122x84 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok.Kat.20.1.

FÁBRI Zoltán

Misszió és ökumené

A *Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa* a *Misszió és ökumené* kérdéseiről rendezett fórumot szombaton. *Dr. Bóna* Zoltán, a szervezet főtitkára beszámolt arról, hogy a tanács tagjainak sorában megfigyelő szerepet fogadott el a *római katolikus* és az *unitárius* egyház, az *Ökumenukus Keresztény Baráti Társaság* és a *Keresztény Orvosok Baráti Társasága*.

Délelőtt *dr. Pásztor* János tartott előadást a *Misszió és ökumené* kérdéseiről, *dr. Reuss* András pedig az *Ökumenicitás és konfesszionalizmus* összevetéséről. A felszólalások azt az egybehangzó véleményt tükrözték, hogy a keresztények megosztottsága botrány a világ szemében, pedig a kereszténység az egyet akarás szimbóluma lehetne.

A keresztény ökumené feladata, hogy a felek hallgassák meg egymást, egymástól jót várjanak el. Az ökumené és misszió fogalmak eltávolodtak egymástól, az ökumené valósága gyakran reprezentatív gesztusokban merül ki. Összefogás helyett sokszor a szekularizáció jelei fedezhetők fel az egyházban. A széttagoltság pedig akadályozza a párbeszédet.

Az emberiség jelenlegi fenyegetett helyzetében a fontos, de másodlagos különbségek elébe kellene helyezni Krisztus tanítását. Az ökumené sokkal könnyebben megvalósul az igehallgatás és közös imádság, mint a szeretetszolgálat és a misszió szintjén – ennek okait már gyülekezeti szinten felül kellene vizsgálni.

A felekezetek álláspontja a céligazság, Jézus Krisztus követése megítélésében megegyezik, különbség csak az ezt szolgáló eszközök tekintetében van. A nyitottságot és az értékféltést egymást kiegészítő, nem pedig ellentétes fogalmakként kell értékelni. A másság sajátos ajándék lehet.

Több felszólaló is hangsúlyozta, az még nem ökumenicitás, ha valamely cél érdekében különböző felekezetek egységesen lépnek fel, társadalmi szervezetek felkérésére.

A tanácskozás második felében a résztvevők a jövő egyházáról és a jövő missziójáról alkotott elképzeléseiket ismertették.

(l. d.)

Mindegyik filmje tiltakozás az erőszak ellen

Fábri Zoltán hetvenöt éves

Filmjeivel Fábri Zoltán jó hírünket növelte a világban, itthon pedig önismeretre serkentett. 1983-ban, egy forgatás kezdetén bejelentette barátainak, munkatársainak, hogy az lesz az utolsó filmje. Betartotta szavát.

Az *Akadémiai Kiadónál* elkészült róla egy kis könyv, nyomdai levonata is van. *Nemeskürty* István autentikus tanulmánya, Fábri életrajzi dokumentumaival a szerkesztő igyekezete ellenére, *„elfekvő státusba"* került. Nem valósult meg az a televíziós film sem, amit *Márai* Sándor könyve alapján készítettünk volna.

Sokat gondolok arra, mennyi lehetősége veszett el, a körülmények hatalma életében mennyi alkotását sorvasztotta el csírájában. Alkotóereje azonban akkor értékelhető valójában, ha jeles filmjei: *Körhinta, Hannibál tanár úr, Magyarok, Isten hozta, őrnagy úr* mellé odavetítjük az évszámokat, és megkérdezzük: a nem kis költséggel működő *Magyar Televízió* ezekben az években mit tud felmutatni, van-e érvényes gondolatot kibontó tévéjáték, dokumentumfilm, ami szinkronban volt a Fábrinál és filmművésztársainál megszokott progresszióval?

Fábri Zoltán hetvenötödik születésnapja előtti órákban a TV Kispest stábjával készíthettünk otthonában egy interjút, amit átvett az akkor induló magyar műholdas tévéadás, és mindjárt az első adásnapján levetítette utána a *Hannibál tanár ur*at. Ennek a beszélgetésnek vázoljuk most néhány gondolatát.

Az a magyar valóság talajából táplálkozó alkotói folyamat, amit a *Fábri*-filmek nézésekor átérzünk, 1983-ban, a *Gyertek el a névnapomra* című filmmel félbeszakadt. Mi történt azóta?

– Amit én nagyon fájlalok, ezt a filmet a televízió mostanáig nem mutatta be – mondja Fábri Zoltán. *– Pedig annyira belevág abba a programba, amit célul tűzött ki az új kormány. Igaz, a lehetőségek zűrzavara sok mindennek gátat vet. Mint mindegyik filmem, ez is tiltakozás az erőszak ellen. A kiszolgáltatott emberről, a hatalmasságok visszaéléseiről kívántam szólni; ez a legförtelmesebb dolog, ami a világon létezik.*

A „kisember", aki a valóságos életben mindig háttérbe szorul, Fábri Zoltán filmjeiben mindig főszerepet kap. A *Hannibál tanár úr* egy rossz társadalmi mozgás anatómiáját

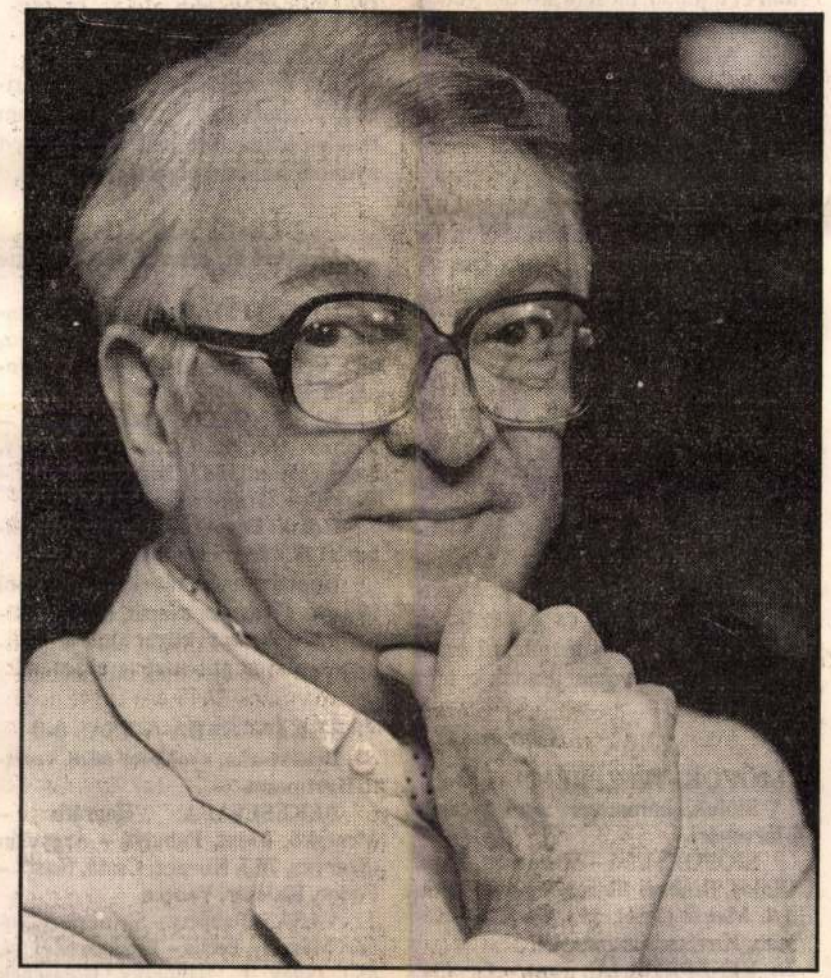

mutatja meg. Az esendő, csendes latintanár az ostoba véletlenbe hal bele, de a sok szempontból kiszámíthatatlan tragédiának pontosan felmérhető előzménye van.

– Fontos előzménye a tanár lelkifurdalása is: mert kompromisszumot kötött. Kiegyezett saját meggyőződése ellenére az erőszakkal, azzal a hatalommal, amelyik szándékaival ellenséges. Tulajdonképpen ebbe a szégyenérzetbe hal bele. Nem tudja elviselni.

Ez a film és az életmű többi darabja is a magyar néző, főleg az értelmiség érzelmére és öntudatára hatott. Manapság sokan úgy érzik, jó lenne lejjebb venni a zajos társadalmi kényszermozgások tempóját, és néha önvizsgálatot tartani. Az elkészült Fábri-filmek minden bizonnyal jó hatással voltak és vannak az emberek önvizsgálatára, de megvilágítják a vaksors fortélyait is.

– Utolsó filmemet 1983-ban készítettem. Amikor elkezdtem, összehívtam a stábot, köztük Illés Gyurit, a leghűségesebb operatőr társat. Elmondtam, hogy nem fogok több filmet csinálni, s ennek két oka van: egyik a vesszőparipám; az, hogy a filmet a mai élet sűrűjében valósítsam meg, tudva azt, hogy ezért sehonnan sem fogunk dicséretet kapni. A másik ok az, hogy páratlan gyorsasággal romlik a filmkészítés lehetősége Magyarországon. Ha valaki komoly filmet akar forgatni, házalnia kell, szponzorokhoz, külföldi koproduktorokhoz futkoshat, és Isten tudja, még kihez.

A művészetet a kíváncsiság élteti. Vajon Fábri Zoltán szeretne még újat megtudni a világról?

– Közép-Európa mostani relációja oly leverő, amit tudok róla, az is elég elszomorító – vallja.

Nem mindenki tudja, hogy *Fábri Zoltán színész is volt*. Az elmúlt évben kapta meg aktori aranydiplomáját. A képzőművészeti főiskolán *Réti* István tanítványaként festőnek készült, de a francia lírai realizmus, Marcel *Carné, Renoir* filmjeinek hatására úgy érezte, századunk lényegét a film tudja kifejezni. Díszletei, rendezései a *Nemzeti*, a *Művész Színház* előadásain és saját filmjeiben sokoldalú tehetségét bizonyítják. Talány persze, hogy az igazi pályaválasztás, a Rubicon átlépése, melyik filmben történt meg?

– Azt hiszem, a Rubicont valójában a Körhintával sikerült átlépni. Emlékszem, annak idején Horváth Márton pártfőember, mikor a szakmabeliek arról beszéltek, hogy ez lesz a jövő filmje, értetlenül kelt ki magából: Ez a szokványos és közepes Rómeó és Júlia-történet? Mi köze ennek a magyar mezőgazdaság, a szocialista fejlődés kérdéseihez? Szerencsére akkor Rákosi és szegény jó emlékű Nagy Imre kötélhúzásában pillanatnyi megnyugvás következett be, és Rákosi azt mondta: nem tud hozzászólni a vitához, de azt tanácsolja, Fábri elvtárs fogadja meg, amit Horváth elvtárs mondott, mert abban biztosan van valami fontos. Összeszorított foggal csináltuk a filmet, nem kellett a pártvezér „észrevételeivel" különösen foglalkoznunk.

Vajon látta Nagy Imre a *Körhintát*?

– Nem tudom, de a Hannibál tanár úr bemutatójára '56-ban meghívtam. A premieren félelmetes szituáció alakult ki, mert a vetítés előtti utolsó pillanatban elkészült egy dokumentumfilm Rajk László temetéséről. Azonnal beosztották kísérőfilmnek, ahogy abban az időben minden nagyfilm előtt ment egy rövidfilm. A kettőnek együtt elementáris hatása volt. Nehéz elmondani, milyen légkör alakult ki a moziban. Ezen az előadáson ott volt Nagy Imre. Meghívásomra eljött, és ott maradt a fogadáson is. Az Urániában történt mindez, elbeszélgetett a feleségemmel, és velem is. A film nagyon tetszett neki, azt mondta: Hát igen... Sajnos ilyen történetek előfordulnak, a mi életünkben is vannak hasonló jelek, de bízzunk abban, hogy ezek nem válnak igazsággá.

A politika sokszor beleszólt a filmművészetbe. A *Húsz óra* végét is másképp kellett megformálni. Kapott-e Fábri Zoltán erkölcsi támogatást, erősítő hátteret a nyolcvanas években kibontakozó és szerveződő ellenzéktől? Különösen a hatalom ellenkezését kiváltó utolsó film esetében.

– A filmet néhány hét után levették a műsorról, annak ellenére, hogy a Puskin moziban nyolcvanszázalékos házzal ment. '84-ben forgalmazták utoljára. A kultúra mindig is utolsó problémája a hatalomnak, az ellenzék pedig akkor még igen zsenge volt. Igaz, volt előtte egy olyan korszak, amikor bizonyos jelei mutatkoztak a gazdasági megújulásnak, de ezt lefojtották.

Lehet, de ma már sokan úgy látják, hogy ordító hiba volt, hogy a politikailag oly hangos ellenzék annak idején a kultúra lényegi dolgaihoz nem kapcsolódott.

– Az én filmem sorsánál jóval nagyobb horderejű kulturális kérdésekkel sem volt ideje az ellenzéknek foglalkozni.

Furkó Zoltán

*

Fábri Zoltánt életművéért a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki október 23-án.

Középpontban: a kieső helyen szégyenkező Rába ETO belháborúja

„Elnézést, a Sasokhoz van szerencsém?"

Fölöttébb idegesen sétálgatott a *Bozsik-stadion* öltözőfolyosóján *Pozsgai* Lajos. A *Rába ETO* technikai vezetője, ki a múlt hét hétfőjén éppoly gyorsan lett munkanélkülivé, mint amilyen sebesen, *egyetlen éjszaka elteltével* visszahelyeztetett pozíciójába, barátságosan, ám igencsak tartózkodóan válaszolgatott az őt faggatóknak. Noha egyre-másra tolták az orra elé a *Kovács* Jenő menedzser nevével fémjelzett ellentábortól származó – a klub *igazgatótanácsának* határozott kérését figyelmen kívül hagyó – nyilatkozatokat, a technikai vezető *nem volt hajlandó kommentálni* a győri *futballháború* legújabb ütközeteit. S elhárította a választ minden, a szakosztály életét alapvetően érintő kérdésre is, mondván: a további bonyodalmakat megelőzendő, Kovács Jenőre hagyja a nyilatkozattétel jogát.

De hogy mégse távozzanak csalódottan a Rába jövőjére kíváncsiak, azt például elárulta, hogy elkészültek a tervek *a stadion biztonsági kerítésének* megépítésére – hogy tavasszal a *Ferencvárost* meg a *Kispestet* már ne kelljen idegenben fogadnia az ETO-nak –, csak hát e pillanatban még vitatott, hogy a munkálatokért 3–18 millió forintot óhajtó vállalkozók közül eztán kiválasztandó cégnek a pályatulajdonos *Rába részvénytársaság*, vagy az önálló jogi személyiségű *futballszakosztály* egyenlítse-e majd ki a számlát.

A *„Hol található Kovács Jenő?"* kérdésre azonban tanácstalanul tárta szét a karját a technikai vezető. S nem volt bővebb információja főnökéről *a menedzser által ugyancsak kirúgott*, majd az igazgatótanács nyomására rehabilitált *Tornyi* Barnabásnak sem. A vezető edző ugyan biztosra vette, hogy Kovács úr felbukkan majd a *Kispest-Honvéd–Rába ETO* meccs kezdetére a Bozsik-stadionban, s azt is tudni vélte, hogy a Rába ETO első embere külföldön tárgyalt a napokban, ám részletekről be nem számolhatott, *mert Kovács Jenővel a viharos hétfői nap után – mikor Pozsgaival együtt elbocsáttatott – szót nem váltott.*

Nem tette tiszteletét a menedzser egyetlen alkalommal sem az élvonalbeli futballbajnokság kiesőzónájában gólszerzési alkalmat hagyott kihasználatlanul – a győriek nemigen találkoztak a labdával. A Kispest játékában ugyan csak nyomelemeit lehetett felfedezni a *Mezey-érára* oly jellemző tudatosságnak, mégis bántó fölényben voltak a hazaiak. S a *Hamar, Fischer, Halmai* akció eredményeként lőtt – végül meccset eldöntő jelentőségű – gól *igazán nagyszerű akciót koronázott meg*. Energikusabban futballozott ezután is a Kispest-Honvéd, ám hogy a győri pontmentés csupán álom maradt, abban erősen ludas a házigazdák védelmet többször bolonddá tévő, ám a legkecsegtetőbb lehetőségeket is szánalmasan elügyetlenkedő román *Pena*, kinek a 61. percben már csak az ezen a szombat délutánon meglepően magabiztos *Brockhauser* eszén kellett volna túljárnia, ám túl a munka nehezén, messze a kapu mellé lőtt.

„Elnézést, a Sasokhoz van szerencsém?" – kopogtatott csapata öltözőjének ajtaján a bemelegítést követő utolsó eligazítás előtt a magára jó kedvet és magabiztosságot erőltető Tornyi Barnabás, s noha a helyiségben *kétségkívül az általa edzett futballistákra bukkant*, a győriek Kispesten *korántsem sasos önmagukat idézték*. A végjátékban bátortalanul alkalmazkodtak a Kispest lassuló ritmusához, pedig egy valamelyest is kezdeményező focit játszó gárda pontot szerezhetett volna a fáradó hazaiaktól.

Azt mondta a meccs után Tornyi Barnabás – alighanem a tőle alig karnyújtásnyira álló, a meccsre valóban megérkezett Kovács Jenőnek is címezve mondandóját –, hogy az *elmúlt időszak történéseire tekintettel* játékosainak e vereség után *nincs miért szégyenkezniük*.

Azért nyugodt sem igen lehet az álmuk. S azoknak sem, kiket – saját érdekeiken túltekintve – a legkevésbé is érdekel, hogy Rába ETO, túl a bajnokság egyharmadán, kieső helyen szégyenkezik.

S. Tóth János

KISPEST–RÁBA 1-0 (1-0)

Bozsik-stadion, ötezer néző, vezette Varga L.

KISPEST-HONVÉD FC: Brockhauser – Szabados (Vincze, 50.), Márton, Plókai, Csehi, Illés, Hal

hogy *Reichard* sérülése miatt esetleg be kell állnia. Erre ugyan nem került sor, de mégis „zúgott" a „szép volt Balázs". A második félidőről elején aztán a siófoki nézők békés füttyögetését megzavarta az egy addig látottakból nem feltétlenül következő esemény. Az a *Lehota*, akitől az idény eddigi meccsein *duzzogva fordult el a labda*, most (a siófoki védők hathatós közreműködésével) gólt rúgott. A hazaiak még ekkor sem hitték, hogy baj lehet. Nem nagyon tették a dolgukat. Nem úgy *Marosvári* bíró, aki – egy játékvezetői szempontból nem igazán nehéz meccsen – kiosztott hat sárga lapot, hármat beszédért, kettőt időhúzásért. Sőt, a 88. percben kiállította a siófoki csapatkapitányt *Olajost*. Nem fogják elhinni, szövegelésért.

Szóval, érdemes volt kimenni a mérkőzésre. Marosvárianak azért, mert főszereplő lehetett, a veszprémi futballistáknak azért , mert győztek, a siófokiaknak pedig azért, mert talán a végére ráébredtek arra, hogy ha nem szedik össze magukat, a bajnokság végére nagy bajba kerülhetnek. Csak azt nem tudom, hogy Hidegkuti Nándornak és a nézőknek miért volt érdemes megnézni ezt a mérkőzést. És vajon jönnek-e legközelebb is?

(molnár cs.)

SIÓFOK–VESZPRÉM 0-1 (0-0)

Siófok, háromezer néző, vezette Marosvári.

SIÓFOK: Bíró – Marozsán, Zare, Olajos, Szabadi (Barna, 60.) – Varsányi, Meksz (Jenei, 35.), Elekes – Kámán, Kovács, Kirchmayer.

VESZPRÉM LC: Rott – Gersics, Csík, Reichard, Perger – Csomai, Herbály (Kiss, 88.), Kelemen – Rugovics, Szurgent (Süle, 64.), Lehota.

Gól: Lehota (49.)

Kiállítva: Olajos (90.)

PÉCS–DIÓSGYŐR 1-2 (1-2)

Újmecseklaja, négyezer néző, vezette Hamar.

PÉCSI MSC: Horváth – Kónya, Bódog, Dienes – Rózsa, Medgyes, Túri (Szabó II. Zs., 80.), Kocsis, Vókó – Magyar (Ulveczki, 65.), Lengyel.

DIÓSGYŐRI FC: Dohot – Dancs, Leskó, Szabó I. Zs. – Bém, Szvisztun (Tóth, 13.), Molnár (Parhomenko, 58.),

NYVSC– WALTHAM 0-1 (0-0)

Nyíregyháza, hatezer néző, vezette Márton.

NYÍREGYHÁZI VSC: Bíró – Szatke, Kertész, Drobni, Nagy – Csehi I., Molnár, Derkacs – Tóth Gy., Erdei (Kákóczki, 62.), Csehi Z. (Malisenko, 50.).

VIDEOTON-WALTHAM: Tőkés – Molnár, Salacz, Németh, Vadász – Kuttor, László, Czéh – Takács, Sallói, Horváth (Bekő, 73.).

Gól: Takács (59.)

Kiállítva: Kertész (60.)

Kétség sem fért a székesfehérváriak győzelméhez: a Videoton-Waltham minden tekintetben jobb teljesítményt nyújtott, mint a szabolcsi gárda.

UTE–BVSC 1-3 (1-2)

Megyeri út, kétezer néző, vezette Kurmai.

ÚJPESTI TE: Gróf – Aczél – Tomka, Szlezák – Miovecz, Bérczy (Lovász, 46.), Véber (Füzesi, 54.), Balázs – Zsinka, Miklya, Tiefenbach.

BVSC-NOVÉP: Vezér – Kósa – Króner, Garaba, Cseh – Farkasházy, Nagy (Mundi, 88.), Bognár, Farkas – Borgulya, Gracsov (Szeibert, 46.).

Gólok: Bognár (15. és 31.), Tiefenbach (39.), Borgulya (51.)

Bognár vezérletével ötletesen, jól játszott a vasutas csapat, s megérdemelten nyert a kritikán aluli teljesítményt nyújtó újpestiek otthonában.

BÉKÉSCSABA–VASAS 0-0

Békéscsaba, nyolcezer néző, vezette Hartmann.

BÉKÉSCSABA: Horváth – Mracskó, Ionut, Fabulya – Árgyelán (Szarvas, 76.), Kurucz, Csató, Kasik – Fodor, Kulcsár, Vancea.

VASAS: Babócsy – Sirinbekov, Juhár, Mészöly, Pecha – Teodoru (Zentai, 85.), Nagy T., Nahóczky, Galaschek (Szilveszter, 42.) – Zvara, Claude.

Negyedórai játék után *könnyen feledhető* produkciót nyújtottak a futballmezbe öltözött *amatőrök*.

Az öttusázó volt a legjobb

A csepeli rendezők már a mérkőzés kezdete előtt *sejthettek* valamit, mert ezt az alkalmat használták fel arra, hogy köszöntsék a klub Világ Kupa-győztes öttusázóját, *Hanzély* Kupa-győztes öttusázóját, *Hanzély*

an az volt a fő kérdés, mennyire viselte meg fizikailag és pszichikailag a játékosokat a szerdai, lisszaboni kupafiaskó. A csepeli 90 perc erre nem adott kielégítő választ, mivel a hazaiak nem késztették akkora erőbedobásra *Nagy* Tiborékat, hogy kiderüljön, tényleg fáradtake. A legjobb példa erre, hogy szegény *Koszta* kapus vakmerő módon rövidnadrágban álldogálta végig a találkozót a csípős őszi szélben, anélkül, hogy a kirúgásokon kívül a labdával kényszerű kapcsolatba kellett volna lépnie. Sajnos, a mezőnyben játszó társai sem nyújtottak ennél sokkal többet, ám ennyi is elégnek bizonyult a csepeli „labdavirtuózok" ellen. *Répási* és *Szedlacsek* két perc alatt eldöntötte azt, amiért a többiek 88 percen át gyötörték egymást és a nézők idegeit.

A mérkőzés után önkéntelenül is felvetődött az emberben a kérdés: hol tart ma a magyar futball, ha a Csepel hazai pályán semmi ellenállást sem tud kifejteni az agyonhajszolt és szemlátomást formán kívüli Vác ellen, amely alig három nappal azelőtt egy sima ötöst kapott a portugál bajnokságban gyengélkedő Benficától?

(erdei)

CSEPEL–VÁC 0-2 (0-0)

Csepel, kétezer néző, Németh.

CSEPEL: dr. Szieben – Váczi – Tyukodi (Palacian, 65.), Nagy S., Tompos, Mikler – Bognár, Somogyi, Gyimesi – Stefanov (Jakab, 20.), Süveges.

VÁC FC-SAMSUNG: Koszta – Puglits, Nagy T., Bánfi – Romanek, Hahn, Simon, Aranyos – Nyilas, Répási, Szedlacsek (Schwarz, 70.).

Gólok: Répási (59.), Szedlacsek (60.)

Az NB I állása

1. FTC	11	8	2	1	17– 7 18
2. Vác	11	8	0	3	22–12 16
3. Vasas	11	5	5	1	14– 8 15
4. V.Waltham	11	6	2	3	19–12 14
5. Kispest	11	5	3	3	15–12 13
6. Békéscsaba	11	4	4	3	16–13 12
7. Diósgyőr	11	4	4	3	16–18 12
8. Pécs	11	5	1	5	14–14 11
9. MTK	11	3	3	5	20–18 9

Góllista

9 gólos: *Répási* (Vác FC-Samsung)

7 gólos: *Sallói* (Videoton-Waltham)

6 gólos: *Kovács* J. (Siófok)

5 gólos: *Fodor* T. (Békéscsaba), *Füle* (Vác FC-Samsung).

4 gólos: *Hámori* és *Szabó* T. (MTK), *Horváth* F. és *Takács* L. (Videoton-Waltham), *Szvisztun* (Diósgyőri FC).

Következik

Október 31., szombat: Vasas–Ferencváros, Vác–Békéscsaba, Veszprém–Rába ETO (14 órától), Videoton Waltham–Csepel (16). – **November 1., vasárnap**: MTK–UTE (11), BVSC–Pécs, Nyíregyháza–Kispest, Diósgyőr–Siófok (13).

NB II

NYUGATI CSOPORT: *Pénzügyőr–Mohácsi FC* 1–1, *Sabaria–Dorogi Bányász* 1–1, *Szekszárdi Polgári SE–Tatabánya* 1–0, *Kaposvári Rákóczi FC–Paksi Atom* 0–0, *Ajka Hungalu–Haladás VSE* 1–3, *Dunaferr–ZTE* 0–0, *EMDSZ Soproni LC–ESMTK-Bauinvest* 1–0, *BKV Előre–Nagykanizsa* 3–0 Az élcsoport: 1. Haladás VSE 17, 2. Dorog 15, 3. ZTE 15, 4. Paks 13 pont.

KELETI CSOPORT: *BMTE Törley–Tiszavasvári* 0–3, *Eger SE–III ker. TVE* 1–2, *Kazincbarcika–Szarvas* 3–0, *Bagi FC–Kiskőrös* 1–2, *Hajdúnánás–Gödöllő* 2–1, *Kaba–DVSC* 1–1, *Bajai FC–SBTC-Salgglas* 2–3, *FC Hatvan–Szeged* 3–2. Az élcsoport: 1. Tiszavasvári 14, 2. Hajdúnánás 14, 3. Kaba 14, 4. Kazincbarcika 13 pont.

Totóeredmények

1. FTC–MTK	1
2. Frankfurt–Leverkusen	X
3. Fiorentina–Sampdoria	1
4. Internazionale–Juventus	1
5. Lazio–Atalanta	1
6. Parma–Milan	2
7. Ascoli–Pisa	2

Bezárják az ajtót a bliccelők előtt

Új feliratot böngészhetnek hétfőtől a szóló autóbuszon utazók. Arról tudat bennünket a BKV, hogy este 8 óra után ezeken a járatokon fel- és leszállásra csak az első ajtó vehető igénybe, s hogy a járműre lépőnek bérletét vagy jegyét a sofőrnek fel kell mutatnia. Nem új keletű a találmány, divat volt már ez évtizedekkel ezelőtt is, azután a vezetők megterhelése ellen tiltakozó szakszervezet nyomására elfelejtették. Most újraéledt a hagyomány, s mint arról Antal Mihály, a Budapesti Közlekedési Vállalat forgalmi igazgatója a Vasárnapi Híreket tájékoztatta, anyagi okok miatt.

Május eleje óta tartott a főpróba a 15-ös buszon, illetve a 74-es trolibuszon. Akadtak, akik elfogadták ezt az üzemmódot, mások — talán mert pénztárcájuk bánta — tiltakoztak ellene, törvénytelennek minősítették. A vállalat azonban vidéki és külföldi példákra hivatkozva úgy döntött, hogy október 5-től *csak az első ajtót nyitják*, a jegyek bemutatására szorítják az utasokat, ahol lehet. A fővárosban a 234 buszvonal 60 százalékán egykocsis jármű fut, ezeket érinti az intézkedés. A trolikon, a villamosokon minden marad a régiben, hiszen azokon nem lehet a bliccelők ellen egyetlen emberrel harcolni. A buszokon felszabaduló ellenőrök azonban mostantól a többi járművön teljesítenek szigorú szolgálatot annak érdekében, hogy a vállalat minél kevesebb bevételtől essen el.

Sajnos egyre több a bliccelő, pedig a BKV nem tartozik a gazdag cégek közé. Évente 23 milliárd forintba kerül Budapesten az, hogy zavartalanul közlekedhessünk, s mindebből 6 és fél milliárd forintot fizetnek az utasok. A többit a város állja. A vállalatnak azonban bizony hiányzik az a 6-800 millió, amennyivel esztendőről esztendőre mi utasok megrövidítjük. Antal Mihály persze tudja: nem ez az esti szigorítás oldja meg gondjainkat. *Javasolták már többek között a város, az ország vezetőinek azt, hogy a munkanélkülieknek, a gyesen, gyeden lévő kismamáknak adjanak utazási kedvezményt*, akkor talán kevesebb lesz a büntetést követő elkeseredett fellebbezés. Ez a régi-új üzemmód azonban a BKV vezetői szerint sokakat arra ösztönöz majd, hogy a könnyebbség kedvéért bérletet vásároljanak.

-fazekas-

Kolumbusz napja

Éppen azon a napon, október 12-én, hétfőn, amikor *ötszáz éve* a Santa Maria és két kísérőhajója Amerika partjainál elérte San Salvador szigetét, emlékeznek a Nemzetek Házában *Kolumbusz Kristófra*, aki az Óvilágnak, Európának hírt hozott az Újvilágról.

A sok élményt és gazdag ismeretszerzést ígérő Kolumbusz-est megszervezésében Latin-amerika népeihez kötődő magyar társaságok vettek részt. A meglepően hosszú sorból — amelynek teljes listáját a *Nemzetek Háza* programjában közöljük — megemlítjük a *Magyar Latinamerikanisták Társaságát*, a *Magyar—Kubai Baráti Társaságot*, s az idén nyílt magánalapítványú *Kolumbusz Kristóf Humán Gimnáziumot és Oktatási Központot*.

Kolumbusz Kristófnak és társainak úttörő vállalkozása az elmúlt századokban és napjainkban számos költőt és írót ihletett meg. Munkáikból kötött színes csokrot — az esten is jelentkező — *Ezredvég* című folyóirat októberi Amerika-különszáma. E csokorban megtalálható többek közt *Radnóti Miklós, Garai Gábor, Walt Whitman, Bertolt Brecht és Pablo Neruda* egy-egy költeménye. Irodalomtörténeti csemege *Rozsnyai Jenő A fölfedezés és hódítás háromszáz év magyar irodalmában* című tanulmánya. A szerző nagy búvárkodást sejtető munkájában *Budai Parmenius Istvántól* kezdve *Vajda Jánosig* bezáróan csipegette össze a magyar írók e témájú megnyilatkozásait.

A Kolumbusz-est másik érdekességének ígérkezik a Latin-Amerikáról szóló *Azonosság és másság* című tanulmánykötet bemutatása. A térség népes kutatóit tömörítő Magyar Latinamerikanisták Társasága a tavasszal Szegeden rendezett tudományos konferenciát, és az ott elhangzott előadások egy része olvasható a kötetben. Az est résztvevői végül megtekinthetik *Boglár Lajos* neves néprajzosunk *Brazília elveszett kultúrái* című dokumentumfilmjét.

Bögös László

JÁSZ-DALOK

Béres Ferenc Liszt-díjas dalénekes, kiváló művész a Jászok Egyesületének találkozóján népdalokat, köztük jászsági énekeket, történelmi dalokat ad elő. Az egyesület fölhívja a figyelmet, hogy találkozóját új helyen, a Pest megyei megyeháza (V., Városház u. 7.) dísztermében rendezi, ezúttal október 15-én, csütörtökön 5 órakor. Közreműködik Lipcsey Edit énekművész és Hegedűs Valér zongoraművész.

Bárki hozzájuthat

Üdülés utalványra

Néhány évig még az állam is támogatja

A hazai üdültetés gyökeres átalakítására vállalkoztak hónapokkal ezelőtt a szakszervezetek és a kormányzat képviselői. Az általuk kimunkált tervezet figyelembevételével júniusban határozott a parlament, hogy a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány kuratóriuma lesz a gazdája a becsült értékben 25 milliárdos üdülővagyonnak. Az időközben létrehozott Nemzeti és Üdültetési Vagyonkezelő Kft. ügyvezető igazgatója, dr. Kovács Imre annak idején részt vett a szakszervezetek együttműködési fórumának munkájában, a költségvetésből gazdálkodó szervezetek közgazdász szakértőjeként.

— Nem egyedül voltam, aki türelmetlenségét hangoztatta az üdülés körül kialakult állóvíz miatt — beszélte el a *Vasárnapi Híreknek dr. Kovács Imre*. — Ezúttal a legfontosabb tényeket szeretném hangsúlyozni. Az üdültetés 1993-tól nem kötődik szakszervezeti jogosultsághoz, hanem egyszerűen *munkavállalói alapon* kapható, vagyis minden dolgozó és családtagja igénybe veheti, de a munkanélküliek és a nyugdíjasok is. Az üdültetés gyakorlati rendje is megváltozik: *a kedvezményes üdülési utalványokhoz gyakorlatilag bárki hozzájuthat*, a munkavállalók a munkahelyükön, míg a nyugdíjasok és a munkanélküliek — az érdek-képviseleti szervezeteiken keresztül a fővárosban és a megyeszékhelyeken most megalakuló értékesítési irodákban. A költségvetés 758 millió forintot biztosított ehhez 1993-ra.

— *Miként működik a gyakorlatban ez a rendszer?*

— A munkáltató az általa vásárolt kedvezményes utalványokat — a kuratórium által meghatározott szociális szempontok alapján — kiosztja a dolgozóknak. Az értékesítési irodákban az utalványok tulajdonosai *kiválaszthatják* a számukra legkedvezőbb üdülési formát. Ha például valaki ötezer forintos utalványt kap, akkor eldöntheti, hogy ezért az összegért vesz igénybe kedvezményes üdülést vagy magasabb kategóriát választ, bizonyos összeggel kiegészíti.

— *A munkanélküli és a nyugdíjas így rosszul járhat...*

— Nagyon fontos szerep hárul az elosztó irodák munkatársaira, hiszen a munkanélküliek és nyugdíjasok a segélyösszegről és a nyugdíjról tanúskodó *szelvény felmutatásával* jelentkezhetnek. A kedvezmény mértéke tehát ezekhez az összegekhez igazodik majd.

— *Mi a szerepe az ön által vezetett új kft.-nek?*

— Az állami támogatás csupán néhány évre szól. Azt követően már olyan *működőképes belső finanszírozási rendszert kell kidolgozni*, amelynek bevételei visszaforgathatók a kedvezményes üdültetésre. Legalább annyira fontos feladat, hogy létrehozzuk *a területi értékesítési irodákat*, felkészítsük az egykori üdültetési főigazgatóság, a területi igazgatóságok és az érintett üdülők dolgozóit az új teendőkre.

Kiss Dezső Péter

Gyáravatás családdal

Október 8-án avatták fel a Tetra Pak Hungária Rt. gyümölcsös- és tejesdobozokat előállító új gyárát Budaörsön. Tűzoltózenekar, rendőri biztosítás, nagyszabású fogadás, a Győri Balett fellépése adta meg az esemény keretét.

Lars-Erik Janson, a Tetra Pak Europe alelnöke beszédében hangsúlyozta, hogy fontosnak tartják a magyar piacot, s ezért telepítették ide legmodernebb gépsorokkal felszerelt 43. gyárukat. Ugyanakkor *csalódásának* is hangot adott, mivel gyárukat a magyar gyümölcstermelésre és tejiparra alapozták, ám az előbbi piacot vesztett az importtal szemben, a tejipar termelése pedig visszaesett.

Az ünnepségen felszólaló *Kupa Mihály* pénzügyminiszter viszont azt ígérte, hogy a kormány lépéseket tesz az élelmiszeripar érdekében. Ő a gyárat a számok tükrében röviden így mutatta be:

— Alapterülete 3250 négyzetméter, 2000 négyzetméter kiszolgálóhelyiség tartozik hozzá, a beruházás 75 millió svájci frankba került, amely közel 4 milliárd forintnak felel meg.

A svéd alapítású, de ma már multinacionális Tetra Pak budaörsi gyárában évente 700 millió csomagolódoboz alapanyagát állítják majd elő, s e mennyiség egyharmadát szánják belföldre.

Amikor elhagytuk a gyárat, a domboldalon környezetvédők emelték magasba táblájukat: „Üdvözöljük a szemétgyár megnyitásán". Figyelmeztetésüket, hogy a vékony alufóliával bélelt dobozok begyűjtését is meg kell szervezni, ha nem akarjuk, hogy környezetünk még szennyezettebbé váljon, ajánljuk az érintettek figyelmébe.

-más-

Sörfesztiválok a Török utcában

Átnyergelt építész

Buda, Óbuda hajdan vendéglőiről volt híres. Most újabban végre ismét színesedik a vendéglátó palettája! A minap a Török utcában *Ó-bajor* söröző tárta ki kapuit. A tulajdonos, *Kőszegi Péter* eredetileg építési vállalkozó, akinek a gyakorlati gasztronómiához — mint műfajhoz — kevés köze volt.

— Nézőpont kérdése, az elmúlt tíz év alatt ugyanis több száz vendéglő külső és belső felújítását végeztem el szakembergárdámmal — mondja az újdonsült vendéglős. — Így aztán a Várnegyed és Óbuda éttermeit már a csempék színéről felismerem! Addigaddig sűrgölődtem, mozogtam ebben a közegben amíg megjött az étvágyam egy saját üzlet nyitásához.

Kőszegi Péter sörözőjében — a küllem, a konyha, az étlap és a sajátos miliő — minden amolyan bajoros. Színes üvegtáblákon eleveníti fel a bajor sörkultusz és kultúra ősi múltját, a sörkészítés bajorországi mozzanatait. Bajor földről hozatja a híres csülköket, a sörkorcsolyához nélkülözhetetlen eredeti ízű fehér és barna kolbászokat, és természetesen a habos nedű is e tájék ismert márkája.

— A napokban befejeződött müncheni sörfesztivál sokakat vonzott itthonról is — mondotta bemutatkozása alkalmával. — Arra gondoltam: Budán is varázsolhatunk — akár naponként — kis sörfesztivál-hangulatot. Gyakran szervezünk majd bajoros atmoszférájú vendég-összejöveteleket, gasztronómiai esteket. Az árakkal azonban a hazai földön szeretnénk járni, vagyis inkább a kisebb pénzű emberekre gondolunk, hiszen a hazai vendéget mostanság vissza kell csábítani az éttermekbe.

k. d. p.

Irónebulók

Az Első Emelet lassan nemcsak a zenében, hanem az irodalomban is hódít. Legalábbis a Bartók Béla u. 37-ben található első emelet, ott is a 6-os lakás, ahol Hernádi Gyula és Hernádi Miklós íróiskolája található.

— Nem zseniket vártunk — szögezi le Hernádi Gyula —, azokkal ugyanis Dunát lehet rekeszteni. Írni akarjuk megtanítani a jó fantáziájú, jó életanyaggal rendelkező fiatalokat és persze az idősebbeket is. Nincs ebben semmi hókuszpókusz. Megvannak a szabályok, a tananyag, csak akaraterő és kitartás kell hozzá.

Nos: ez, úgy látszik, sajátja a húsz-egynéhány növendéknek, akik már egy hete koptatják a kényelmes kárpitozott székeket. Tanáraik elismert és kiváló szakemberek, valamennyien a stilisztika, a prozódia vagy — mert ilyen tantárgy is van — a számítógépes szövegszerkesztés területén. Ezenfelül Hernádi Gyula és Hernádi Miklós személyes műelemzést tart rendszeresen minden egyes hallgatóval „hozott anyagból"; mindenki saját művét teheti mérlegre.

A létszámot — amennyiben megfelelő hallgatók jelentkeznek — legfeljebb 30 főre emelik: pótbeiratkozás október végéig az íróiskolában hétfőn, szerdán és pénteken 5 és 7 óra között.

T. K.

Rába Tímea kontra Multimédia

Első fokon nyert a szépség

Az ítélet szerint megsértették a jó hírét

Botrányairól vált híressé a tavalyi szépségkirálynő-választás: az első helyezett Bálint Antóniát és a második helyen végzett Rába Tímeát (ő egyébként a legegzotikusabb szépség címet is elnyerte) a szervező cég, a Multimédia Kft. megfosztotta címüktől. Indokul azt hozták föl, hogy a lányokról korábban aktfelvételek jelentek meg külföldi magazinokban.

Ez a kizáró ok a versenykiírásban viszont nem szerepelt, így a lányok ügyvédhez fordultak. Nem mást fogadtak föl címük megvédésére, mint a sztárügyvédnek kikiáltott dr. Strasszer Tibort.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a héten hozott ítéletet a Rába Tímea kontra Multimédia ügyben. Első fokon a bíróság helyt adott a második helyezésétől megfosztott egzotikus szépség keresetének. A bírói ítélet megállapította: a Multimédia Kft. Tímea diszkvalifikálásával, illetve annak indoklásával megsértette a lány jó hírét. Ebből az indoklásból az olvasható ki, hogy nem volt jogos Rába Tímeának a versenyből való kizárása.

Annak idején a Multimédia sajtótájékoztatón tudatta országgal, világgal címfosztó döntését. A sértett most azt reméli, hogy a számára kedvező ítélet is megfelelő nyilvánosságot kap. Bár korántsem biztos, hogy a pereskedésnek vége, hiszen az első fokú döntést még meg lehet fellebbezni.

Egy dolgot azonban senki nem perelhet el — ezt felvételünk is tanúsítja — Tímeától: a szépségét.

— móricz —

Konzervált üzletek

Jön a pécsi szalámi

A jelenleginél jobb minőségű húskészítmények olcsóbbak is lehetnek a jövőben — mondta Brun József, a pécsi Möbiusz Húsipari Rt. vezérigazgatója a héten azon a sajtótájékoztatón, amelyen bejelentették: az osztrák Pankl és Hofmann Rt. 81 százalékos tulajdoni részt vásárolt a Möbiuszban.

Háromévi előkészítés után a hét közepén egymilliárd és százezer forintot fizettek ki az osztrák vevők. További 14 százalékos rész az ÁVÜ-é, 1,1 százalék a pécsi, alsómocsoládi, valamint szigetvári önkormányzaté. A Möbiusz 1066 dolgozója számára 54 millió forint értékben bocsátanak ki részvényt, s ők ezzel együttesen 3,9 százalékban lesznek résztulajdonosok.

Gerold Pankl, az osztrák társaság elnöke elmondta a Vasárnapi Hireknek, hogy *a bajai Bácshús Rt. után immár két magyar húsipari vállalatban szereztek többségi tulajdont*. Sőt még szeretnének megvásárolni egy-két húsüzemet.

— A termelés, igazgatás és kereskedelem összevonásával kívánjuk a költségeket csökkenteni, s cégeink hatékonyságát növelni — hangsúlyozta az osztrák üzletember.

Közölte, hogy hárommilliárd forintot szándékoznak a közeljövőben Baján és Pécsett a gyártás korszerűsítésére fordítani.

— Olyan minőségű készítményeket is forgalomba hozunk, amilyenek a magyar piacon még nincsenek.

Egyik tervük a pécsi *penészes szalámi*, amelynek kifejlesztésére egyelőre 550 millió forintot szánnak. Fontosnak tartják *a konzervgyártást* is, de mindenekelőtt *a korszerű csomagolást:* áruik szebb megjelenése, hosszabb eltarthatósága érdekében már az idén megteszik az első lépéseket. Egyelőre megmarad mind a Möbiusz, mind a Bácshús márkanév.

— Tudatában vagyunk annak, hogy a sertéstenyésztőknek méltányos átvételi árat kell adnunk — hangsúlyozta *Oskar Blasko*, a Möbiusz Rt. újonnan megválasztott igazgatóságának elnöke. — Ugyanakkor látjuk, hogy Magyarországon csökken a húsfogyasztás, ezért igyekszünk megfizethető árakat kialakítani.

B. E. I.

Itt él közöttünk a realista varázsló

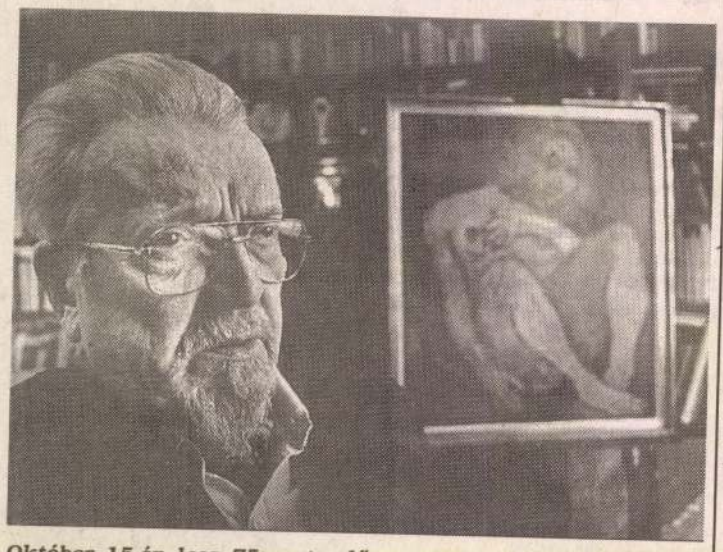

Október 15-én lesz 75 esztendős a magyar filmművészet élő klasszikusa, Fábri Zoltán. Több rendezése követelt magának helyet minden idők legjobb hazai alkotásainak sorában, s ez már önmagában elég lenne a halhatatlansághoz. Emellett azonban mint színházi rendező, díszlettervező és festőművész is kimagaslót alkotott. Az itt közölt fotó a közelmúltban készült, s épp egy saját festményével ábrázolja Fábri Zoltánt

A magyar filmrendező, akit köszöntünk, hosszú évtizedeken át meghatározó szerepet játszott szellemi életünkben. Jelentős része van abban, hogy a hazai kinematográfia felnőtté vált, és egyetemes értékeket teremtett. Számos alkotása modern kori klasszikussá nemesedett az idők folyamán. Fábri Zoltán nemes hagyományokat őrizve vitte vászonra az emberi helytállásról, az erőszak elleni küzdelemről, a józan értelem és a forró érzelem fontosságáról szóló történeteit. Sűrűn merített irodalmi forrásokból, ám a motívumokat személyes vallomássá alakította át. Nem ragaszkodott makacs megszállottsággal egyetlen témakörhöz, műfajhoz, stílushoz sem. Amikor pályája kezdődött, még javában dühöngött a sematizmus, de az olvadást éppen ő inditotta el meghitt líraiságával, varázslatos realizmusával, kritikai szenvedélyességével. Igyekezett lépést tartani a változásokkal. Beérkezetten is egyre azon törte a fejét, miképpen lehetne megújulni. A művészi igényességből soha nem engedett, formakultúráját, szerkesztéstechnikáját, kifejezőeszközeit azonban folyton csiszolta. Képzeletünk mozijában felejthetetlen jelenetek elevenednek meg: a *Körhinta* lélegzetelállító montázsa, a *Hannibál tanár úr* félelmetes arénája, az álom az *Édes Annában*, a *Két félidő a pokolban* versmontázsa, az *Isten hozta, őrnagy úr!* családi idillje, *Az ötödik pecsét* döbbenetes vallatása — s még sokáig sorolhatnánk az antológiákba kívánkozó képsorokat. Fábri gondolkodni és látni tanított a műveivel.

Míg ezeket a sorokat írom, riadtan veszem észre: szinte csak múlt időt használok a méltatásban. Pedig az ünnepelt itt van közöttünk. Gyakrabban kellene vetíteni a filmjeit (nem csak a jubileumi héten), többször lehetne felhasználni páratlanul gazdag tapasztalatait. Ő ugyan azt hangoztatja, hogy a *Gyertek el a névnapomra!* című drámával visszavonhatatlanul elbúcsúzott attól a világtól, melyet sokáig becsülettel szolgált, s a szakmához csupán a főiskolai órák meg a pályatársak és barátok, tanítványok és érdeklődők ritka látogatásai kapcsolják. Igazán rábírhatnánk állásponja megváltoztatására!

Mi most — képzeletben — átnyújtjuk neki a szeretet és az elismerés virágait, icipicit bizakodva abban, hogy még visszatérhet a felvevőgép mögé. Ez lenne a *mi* ajándékunk: azoké, akiket megérintett a kivételes adottságú művész mozgóképeinek tiszta humánuma és eredeti látásmódja. Isten éltesse sokáig a hetvenöt éves Fábri Zoltánt!

Veress József

Zsöllye

A Heti Világgazdaság szokásos szellemes címlapján az illetékes művelődési államtitkár mosolygó Hamletként szemlél egy koponyát. „Lenni vagy nem lenni" — sugallja a kép. Mármint: lenni vagy nem lenni a színházaknak. Merthogy igencsak úgy tűnik: csőd előtt állnak. No de miféle csőd az, amelyben megint e hét végén is egymást érik a bemutatók, s nem is akármilyenek?

Ha a vidéki premiereket vesszük, elsőnek említhetjük Szegedet, ahol két újdonsággal is jelentkeztek: O'Neill Utazás az éjszakában című drámájával és Arnold Wesker A konyha című darabjával. Pécsett a Tragédiát újították fel. Zalaegerszegen a Gorkij-dráma, a nálunk Éjjeli menedékhely címen ismert darab újrafordított és átfésült változatát játszották, Idelent címmel. Nyíregyházán is két bemutatóval indítottak: Tennessee Williams Orfeusz alászáll című drámájával és Móricz Zsigmond regénye, A rokonok színpadi változatával.

Nem rosszabb a budapesti kínálat sem. A Nemzeti bevitte a Hevesi Sándor térre a nyári szabadtéri János vitézt. Az Arany János Színház Tamási Áron kedves játékát, az Énekes madár című mutatta be. A Budapesti Kamaraszínház Molière vígjátékát, a Tartuffe-öt hozta színre. Eörsi István Az áldozat című darabját az Arizona Kisszínház mutatta be. Sorozatos előjátszás után megtörtént a hivatalos bemutatója is a Kolumbusz musicalnak az Operettben. A Kamra egy különleges darabbal, Milan Uhde Örömhír című, négyszemélyes játékával jelentkezett. Előjátszásban már láthattuk a West Side Storyt a Vígben. A főiskolások Poliakoff És te, szépségem... (alcíme: Decibel két részben) című zenés játékát játszották. S hogy ne maradjon említetlen egy fontos operaesemény sem: a Budapesti Kamaraopera a Városháza dísztermében Richard Strauss Ariadné Naxos szigetén című dalművét mutatja be, igen kiváló szereposztásban.

A hamleti (államtitkári) kérdésre tehát úgy tűnik föl, a válasz ezúttal is: — lenni...

(-csi)

Gorkij köpenyében a máról

Az elveszettek, a mélybe sodródtak tragikumát ábrázolta megkeseredett humanizmussal *Gorkij* az *Éjjeli menedékhely* című drámájában.

Zalaegerszegen, a *Hevesi Sándor Színházben Verebes István* nem egyszerűen Gorkij műve előtt kíván tisztelegni, még csak nem is mai hangulatú értelmezéssel kívánt a publikum elé lépni, mint annyi rendezőkollégája a világban. Idelenn címmel a színmű dallamára egy saját fogalmazású átiratot készített. Merész szellemi mozdulattal úgy tette jelenidejűvé a történést, hogy mai vidéki színházi miliőbe helyezte azt.

Különös játéktérben, egy lepusztult ház atmoszférájában játszódik a történet. Ez a különös világ Gorkij gondolatait, sugallatait átemeli a jelenbe, de úgy hogy nem feledteti az eredeti művet, mert ez a színészegyüttes beöltözik Gorkij szellemi köpönyegébe, és így mondja el jelenidejű és érvényű mondandóit a mai értelmiségi lét hangulatairól, feszültségeiről, gyötrelmeiről.

Verebes kivételes szellemi leckét adott fel magának azzal, hogy rendezőként is dirigense a produkciónak, sőt a dráma kulcsszerepét, az Utazót (Luka mai alteregóját) is ő játssza.

Mondhatom: remekül. A szövegkönyv szerzőjeként sokszor vitatkoznék vele, mert ez expozícióban elindított hangot nem tudja hasonló találatokkal folyatatni, de a bölcs, vigasztaló magatartást nagyszerű stílusérzékkel ábrázolta, bensőségesen és kritikai távolságtartással.

Külön élvezet, amikor nemcsak a mű színpadi előéletéből idéz, hanem a nagy színházi elődök jelképpé emelkedett mozdulatait is beépíti a játékba emlékeztetőül. Így fedezhetjük fel Pécsi, Tímár és Latinovits szellemét.

A Szatyint játszó *Gáspár Tibor* nagyon jó partner számára, mert pontosan fogalmazza meg a meghittség, a nagyotmondás és a szertelen szerepjátszás ötvözetét. Sok jó színészi teljesítmény született még ebben a színészre építő produkcióban, a jók közül kiemelkedik *Mester Edit, Zalányi Gyula, R. Kárpáti Péter, Spilák Klára, György János, Simon Mihály* és *Balogh Tamás* alakítása.

Illés Jenő

Drámaibb Tamási

Tamási Énekes madarának görögös pálya nyílott a magyar drámatörténetben és színpadokon. Üde székely népi játéknak vélték, játszották gyakran, megtoldva a szellemi és tárgyi folklór sok elemével, máskor meg szürrealista költői játéknak tartották, modern színjátéktípusokhoz közelítették, s akadt példa a kétféle felfogás egyesítésére is. Az Arany János Színház mostani bemutatója Meczner János elemzésében és rendezésében inkább új utat vág, s alighanem jól közelít Tamási eredeti színjátéki elképzeléseihez. Nem népszínműveskednek, nem gőbéskodnak, nem naturalista parasztdrámát vagy túlstilizált, túlfinomkodott költői drámát játszanak el, hanem kultikus gyökerekkel is rendelkező parasztkomédiát, benne egy nagyon is reális (társadalmilag és lélektanilag valóságos) eseménysorozatot. Ebben a játékban egy elnyomott és megmerevedő, betokosodó kis világnak, közösségnek, népcsoportnak az öreg és fiatal férfiai és lányai küzdenek az életért, a szerelemért, a kitörésért, s belülről fakadóan viszik át gondolataikat, érzéseiket, vágyaikat kultikus személyiségekbe, lényekbe és fantasztikus folyamatokba. A színészek játéka érdesebb, karcosabb, lélektanilag is elmélyített, olykor groteszkbe, abszurdba hajló, például Györgyi Anna, Csankó Zoltán, Haás Vander Péter esetében. Czvetkó Sándor Kömény Mókája igen jó jellemfejlődést is ad, hasonlóképpen Földesi Judit Gondos Magdolnája. A színpadkép (Csányi Árpád mértéktartó munkája) és az „általánosabb" népi jelmezek (Csengey Emőke tervezésében) jobban figyeltetnek bennünket a cselekmény és a lélek mélységeire. A drámai ív lehetne feszesebb, a színpadi beszéd pedig olykor tisztább.

Bőgel József

Kolumbusz, a Bubik

Kolumbusz, az őrült spanyol... egy új magyar rockopera az Operett Színházban. Igazi áttörés, minden vonatkozásában. Először azért, mert nemcsak a szövegíró *Fábri Péter* és a zeneszerző *Gallai Péter* munkája mögött csillog feltűnően a felhalmozott kultúrtörténeti és történelmi tudás aranyfedezete, hanem az egész társulaté mögött. *Rajk László* díszlete, *Gajdos József* koreográfiája, *Kemenes Fanny* jelmeze, *Novák Ferenc* rendezése egységes koncepcióban varázsolt szépséget (érzelgősség nélkül), egzotikumot (a néprajzos magabiztosságával és jólesően ismerős, balkáni színekkel), s korszerű asszociációs teret a színpadra. Minden egyes jelenet egy képzőművészeti alkotás. Nem pusztán a színektől és formáktól, hanem attól, hogy az emberi alakok és gesztusok egyenrangú formai elemek minden pillanatban. Ezért áttörés kétszeresen is a Kolumbusz: a rendezés a táncra és a gesztusra mint a legalapvetőbb eszközökre épít. A *Közép-Európa Táncszínház* részvétele nem egyszerűen „vendégszereplés", hanem annak a mozgáskoncepciónak a szerves része, amellyel szerencsésen át lehet hidalni a rockopera belső, műfaji buktatóit. Harmadszor azért is más ez a darab, mert magyar musicalszínpadon ilyen nyílvánvalóan nagy felelősségtudattal dolgozó gárdával ritkán találkozni. *Bubik István* erőteljes és szuggesztív Kolumbusza mellett *Kováts Kriszta* (mint Izabella) szinte több is volt, mint egyenrangú színész. Érett, kiforrott énekes, hibátlan játékos is, az előadás legstabilabb pontja. Negyedszer föl lehetne sorolni a kitűnő karaktereket, ötödször a szöveg „áthallásainak" finomságait, hatodszor a remek hangszerelést, hetedszer... itt a lap alja. A Kolumbusz világszínvonalú. Ezután semmi értelme bombasztikus, allegorikus és népszínművesen bárgyú rockoperákat írni, ha lehet, ne is tegye senki!

Lévai Júlia

A premiert követően október 12-én zártkörű díszelőadáson látható a Kolumbusz, amelyre korlátozott számban 5000 Ft-os jegyek válthatók. A belépőjegy ára alapítványi támogatásnak számít.

Ötször Maros

Valóságos szerepdarabot rendezett *Bodolay Géza* a *Pollinger kisasszony és a férfiak* című *Ödön von Horváth*-műből, amely eredendően egyébként nem is színpadra született. (Több regényből gyúrt adaptációról van szó.) Jutalomjáték a Komédiumban látható előadás, *Maros Gáboré*, aki öt különböző szerepben jelenik meg a színen, egy alkalommal a nézők szeme láttára bújva egyikből a másikba. Hogy ezek a nem éppen megnyerő, ám mindig győzedelmeskedő figurák olykor hasonlítanak egymásra, érthető, hiszen maga Pollinger kisasszony *(Pap Vera)* mondja róluk nem kis megvetéssel, hogy mind egyformák — férfiak. Ennek ellenére Maros Gábor olyannyira tud különböző színt adni a különböző figuráknak, hogy az egyik dialógus közben már-már aggódni kezdtem, mikor toppan be váratlanul az ügyeletes strici, mignem fölocsúdtam: amíg egyik alakjában Maros a színen van, addig nem jöhet a másik.

Egyetlen gondom van mindössze az előadással. Nevezetesen, hogy az nem az 1928-as gazdasági válság közepette Münchenben vergődő Pollinger kisasszonyról és az őt körülvevő mind ijesztőbb világról szól — holott Pap Vera alakításától szólhatna akár erről is —, hanem arról, minő bravúrfeladatot old meg Maros Gábor. A dráma legfeljebb a *Gyarmati István* előadta zenés kommentárokban szólal meg, és Pap Vera néhány szemevillanásában, aki nemcsak Pollinger kisasszonyként, de színészként is végtelenül árvának, magányosnak látszik, mert partnere magára hagyja, adogatás helyett szólózva a színpadon.

(szűcs)

Lelki csomó

Csupa kételyből, kérdésből fonta *Eörsi István* azt a drámai „csomót" – amely *Az áldozat* címmel most először került közönség elé az *Arizona Kisszínházban* (jóllehet a 70-es években íratott) –, hogy azután a mű végén egyetlen nyisszantással kettészelje azt. Miként a héten a *Merlin Színházban* ugyancsak először látható volt másik Eörsi-mű, *A csomó* című bábjáték főhőse, Nagy Sándor ama nevezetes gordiuszi csomót, úgy osztotta maga a szerző ketté Máté evangélista *(Székhelyi József)* gyönyörű zárómonológja által a személyes és a történelmi igazságot (ha létezik ilyen). A problémakör ezzel szerencsére egyáltalán nincs megoldva, de valahogy véget kellett vetni a drámának, amely igazság és hazugság, hűség és árulás megítélésének lehetőségeit – vagy lehetetlenségét – firtatja nem kevés szkepszissel, mégis az önazonosság, az emberi tartás megőrzésének esélyébe vetett hittel.

Az Eörsi képzeletében életben maradt Júdás, Jézus megfeszítésének egyetlen szemtanúja igazságait Máté – utóbb a történelem által igazolt – igazságai érvénytelenítik. E nem éppen könnyű, ám – a színészek: *Székhelyi, Kézdi György, Mécs Károly* és *Bede-Fazekas Szabolcs* jóvoltából is – rendkívül éjvezetes gondolati kalandot metszi el a szerző egyetlen mozdulattal; a csomóba mesterien szőtt kérdések azonban ott maradnak megoldatlanul a néző tudatában – szerencsére.

(Sz. K.)

Horrorklipek

Akit az életben nem ér elég izgalom és megrázkódtatás, s csak azért megy moziba, hogy izgulhasson, félhessen, megborzonghasson, s nem borzasztja el a sok vér és halál látványa, az végső megoldásként megnézheti az új amerikai „borzasztó" filmet, *A végső megoldás a Halál*[3] című Alien sorozat befejező(?) darabját. A kezdet még a *Nyolcadik utas: a Halál* volt 1979-ben, melyet rá hét évre *A bolygó neve: Halál* követett. S most újra itt a vég, Sigourney Weaver elbüvölő alakításával. Aki azonban csak Sigourney bájai és színészi játéka miatt szeretné megnézni a filmet, az csupán akkor váltsa meg jegyét, ha nem zavarja a kopaszra nyírt, elcsúfított sztár és a sok horrorisztikus gyilkosság látványa.

E sci-fi-horrorban mintha elsikkadna a történet, s nem eszköz, hanem cél lenne a nézők ijesztgetése. E célhoz a producerek — melyek közé maga a színésznő is felsorakoztatott — egy kliprendezőt találtak a legalkalmasabbnak. A Madonna, George Michael és Paula Abdul videóit megálmodó első játékfilmes rendező, David Fincher ezúttal is gyakorta alkalmazza rémisztgetéseihez a klipek gyakori képvágásait. S ekkor még nem beszéltünk az Idegenről, „akinek" alakját vérfagyasztóan és vérforralóan undorítóra sikerült megformálni.

Akinek pedig mindez sok, az érje be az élet apróbb izgalmaival. (Intercom)

F. T.

Föltfigyelő

Negyven éve vállalkozó, tizenkilenc vállalata van nyolcvan alkalmazottal, s hárommillió márka az évi jövedelme dr. Helmut Grevenek, aki régi családi hagyományt követve alapítványt hozott létre az európai kultúra támogatására. Ennek jegyében alapította a Greve-díjat is, amelyet a Magyar Írószövetség minden évben 3 fiatal, de már jelentős teljesítménnyel rendelkező írónak, költőnek, irodalomtörténésznek, illetve kritikusnak ítél oda. A napokban a Magyar Köztársaság tiszteletbeli konzuljává kinevezett dr. Helmuth Greve és felesége pénteken személyesen adták át a díjakat Budai Katalin kritikusnak, Nagy Gáspár költőnek és Mezei Katalin, valamint Oláh János költőknek, utóbbiaknak megosztva.

*

Szónokolni, vagy akár verset írni is tanulhatnak az arra vágyók a Magyar Írószövetség tanfolyamain, amelyek célja — mint megtudtuk — a demokratikus közélet szakmai feltételeinek erősítése. Ennek érdekében 10-10 alkalommal (és 20 ezer forintért) olyan kiváló előadók irányításával, mint Mohás Lívia író-pszichológus, Sükösd Mihály író, Margócsy István irodalomtörténész és Lator László költő, viselkedéselemzést, stilisztikai, retorikai alapfogalmakat, versírást és -olvasást tanulhatnak a hallgatók, no meg azt, hogy mit nem lehet e téren megtanulni.

A leendő szónokok, közszereplésre hivatottak november 5-ig jelentkezhetnek az Írószövetségben.

-lin-

Vasárnapi videó

A „Nap"

Ötvenéves, ünneplése mégsem felhőtlen. Születésénél a világ legbriliánsabb tudósai bábáskodtak, s mikor megszületett, milliókat tett boldogtalanná. Szülei szégyellni kezdték, mielőtt önfeledten ünnepelhették volna.

Az atombomba feltalálásáról van szó, s erről szól A „Nap" című videófilm is.

Az izig-vérig amerikai film azt a vitatható folyamatot követi nyomon, amelyről ma is megoszlanak a vélemények. A kérdés nyitott marad, egyértelműen máig sem tisztázódott, hogy valóban amerikai katonák százezreinek életét mentették-e meg azzal, hogy meghökkentő gyorsasággal fejezték be a háborút Japánnal, vagy elegendő lett volna a fenyegetettség üzenete. Japán ugyanis már a bomba ledobása előtt a fegyverletételen gondolkozott.

Soha nem tudjuk meg, milyen lenne az életünk, ha Einstein nem dolgozza ki híres egyenletét, ha Szilárd Leó nem száll fel az utolsó vonatra, amely elhagyta Németországot. Ha az amerikai hadsereg parancsnoka idejében eljuttatja a tudósok tiltakozását az elnökhöz, ha Oppenheimer nem bizonygatja kórosan hazafiságát.

Ezernyi „ha" a kétrészes film kérdésfelvetése. Az alkotók nem állnak egyik oldalon sem, nincsenek feketék és fehérek, csak az emelkedett törpengés: felelős-e a tudós azért, hogy művét használják? (Video 2000)

Bagota Edit

(A tékák filmújdonságairól bővebben a Video Magazinból tájékozódhat.)

Biztos a Rökk-Marica

(Varga László felvétele)

A Lánchíd melletti Hajó kaszinóban nemzetközi sajtófogadáson jelentette be a Fővárosi Operett Színház igazgatója, Németh Sándor, hogy Kálmán Imre 110-ik születésnapját a parádés férfikoszorújában. A képen (balról jobbra) Péter Richárd, Kibédi Evin, Rökk Marika, Bessenyei Ferenc és Virág József

Kettős jubileumhoz — Ábrahám Pál 110. és Kálmán Imre 100. születésnapjához — kapcsolódik a néhány éve zászlót bontott A Muzsikáért Alapítvány legújabb, nagyszabású nosztalgiakoncertje, amelyet — a műfaj egyik avatott szakértője, Szamek Tamás rendezésében — *október 24-én*, szombat este rendeznek (a Magyar Televízió közreműködésével) a Grand Hotel Corvinus—Kempinskiben. A nemzetközi operettirodalom két kiváló magyar egyéniségének több népszerű művéből (Hawaii rózsája, Bál a Savoyban, Csárdáskirálynő, Marica grófnő stb.) hallhatnak majd a műfaj rajongói máig is kedvelt és slágerré lett dalokat az Opera és az operettszínház kiváló énekeseinek tolmácsolásában. Így színre lép többek között *Bende Zsolt, Hámori Ildikó, Kalmár Magda, Kovács Zsuzsa, Leblanc Győző, Szóka Júlia*. Az operettmuzsika gyöngyszemeinek zenéjét *Blum József* és együttese „szolgáltatja", a látványosságok tervezője *Mihály Béla*, a két műsorvezető pedig *Endrei Judit* és *Szamek Tamás*.

-tád-

Fábri Zoltán

Ózd a kormánytámogatásra épít

Ipari park a kohók helyén

Elkészült az ózdi ipari park *megvalósíthatósági tanulmánya*, melyre a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium adott megbízást a *Covent Ipari Kockázati Tőke Befektető Rt.*-nek. A sajtónak tegnap bemutatott tanulmány szerint a következő három–öt év alatt *5–5,5 milliárd forint* fejlesztési forrás szükséges ahhoz, hogy a helybeliek által kesernyésen csak *ócskavastelepként* emlegett hajdani törzsgyár ötvenhektáros területén korszerű ipari parkot hozzanak létre.

A feleslegessé vált épületek bontása már megkezdődött, húszezer négyzetméter irodaépület, harmincezer négyzetméter üzemcsarnok, háromezer négyzetméter fedett tároló tehető alkalmassá új vállalkozások befogadására. A terület lényegében már ma is ipari park jelleggel működik: közel *kilencven cég* folytat itt termelő- és kereskedelmi tevékenységet, mintegy 1300 ózdi és környékbeli lakosnak adva munkát. Öt–nyolc éven belül az ide települő vállalkozások száma *kétszázra* nőhet, amelyek *négyezer embernek* nyújthatnak megélhetést.

Az ipari park kialakítása szerves része Borsod-Abaúj-Zemplén megye *integrált szerkezetátalakítási programjának*, amelyre a kormány a jövő évi költségvetés tervezetében *2,8 milliárd forint állami hozzájárulást* hagyott jóvá – tudtuk meg *Szabó* Zsolt kormánybiztostól, aki elmondta: a kabinet várhatóan *novemberben* dönt a megvalósíthatósági tanulmány alapján arról, hogy mikor és milyen egyéb források bevonásával indulhat meg a beruházás. A projektet a környezetvédelmi tárca mellett támogatja a Munkaügyi Minisztérium és az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium is.

(fucskó)

A gyáriparosok a kamatteher csökkentéséért

Kitörési pontok a gazdaságban

(Folytatás az 1. oldalról)

Lengyel László kifejtette, már a gazdasági helyzet megítélésében, a bajok diagnózisában is vita van a különböző felfogású közgazdászműhelyek és gazdaságpolitikusok között, ami megnehezíti az eredményes terápia alkalmazását. Hozzátette: a gazdasági folyamatokat jelezni hivatott *alapszámok sem megbízhatóak*, ezért óvatosan kezelendők a GDP vagy a külkereskedelmi áruforgalom alakulására vonatkozó magabiztos kijelentések, különösen, ha ezen megállapítások két vagy három hónap bizonytalan adatai alapján kívánnak messzemenő következtetéseket levonni. A neves közgazdász szerint a magyar gazdaságpolitika nagy dilemmája változatlanul az, miként lehet úgy csökkenteni a pénzügyi egyensúlytalanságot, hogy a tavaly megindult *gazdasági növekedés ne lassuljon tovább*.

Lengyel szerint Magyarországon már lezajlott a piacszerzés offenzív szakasza, s jelenleg *a piac újrafelosztásáért, illetve a pozíciók védelméért könyörtelen verseny folyik*, nemcsak külföldi és hazai, hanem külföldi és külföldi tulajdonosok, illetve gazdasági-pénzügyi érdekcsoportok között is. Ebben a „háborúban" az állam is részt vesz, leginkább úgy, hogy ő fizeti meg az árát, de a közgazdász magánvéleménye az, hogy a magyar kormány nemigen tud mit kezdeni az óriási tőkeerővel és nemzetközi kapcsolatrendszerrel bíró nagy érdekcsoportokkal. Mivel a külföldi tulajdonban lévő *biztosítótársaságok* és a még állami tulajdonban lévő nagy *kereskedelmi bankok* is egyre inkább részt vesznek – ipari és kereskedelmi láncok összekapcsolásával, beszállítóikör-építéssel – a piacfelosztási küzdelemben, nagyon nehéz megállapítani, ki az és *hol van a „pók", amely „a hálót szövi"*.

Noha a magyar kormányzat gazdaságpolitikai és költségvetési mozgástere is minimális, Lengyel László szerint négy területen is vannak *kitörési pontok*. Ilyenek: *az államháztartás reformja, az adó- és a bankrendszer átalakítása, valamint az infrastruktúra fejlesztése*. Széles Gábor, a gyáriparos-szövetség elnöke a fő problémát a belső államadósság kamatterhének gyors növekedésében látja, amit elsősorban *a jegybanki és kereskedelmi banki kamatlábak csökkentésével* lehetne mérsékelni. Ebben a kérdésben az MGYOSZ vezetői már *konzultáltak Surányi* György *jegybankelnökkel*, aki szintén alapvetően fontosnak tartja a kamatszint csökkenését. Széles Gábor másfelől felhívta a figyelmet arra, hogy a tavalyi majdnem négymilliárd dolláros fizetési mérleghiány mintegy *felét a nem nemzeti tulajdonú vállalatok „hozták össze"*, különféle, például viszontbiztosítási tranzakciókkal, s ez is indokolja a hazai ipar és piac erőteljesebb védelmét.

Az MGYOSZ elnöke, aki egyúttal a *Videoton Holding Rt.* első számú vezetője, saját vállalatcsoportja példáján keresztül érzékeltette, hogy *a nagy multinacionális gyártócégekkel kooperálva, technológiai és logisztikai rendszerükhöz kapcsolódva hogyan lehet versenyképessé tenni a hazai ipart*, és új, korszerű üzemek létesítésével, a kis- és középvállalkozói beszállítói kör kiépítésével is új munkahelyeket teremteni. Lengyel László ezzel kapcsolatban megjegyezte: sokkal *jobban jártak, járnak azok az országok, ahová komoly tőkét és fejlett technológiát visznek a multinacionális cégek*, mint azok, amelyeket elkerülnek. A mai világgazdasági versenyben menthetetlenül *leszakad* az az ország, amelyik elzárkózik a nemzetközi tőkétől és gazdasági, pénzügyi tranzakcióktól.

(f. s.)

A KDNP a nagy vagyonok megadóztatása mellett

A magyarországi válság az állami költségvetés válsága, s nem az egész gazdaságé – jelentette ki *Latorcai* János, a *KDNP* országos választmányának elnöke szerdai pécsi sajtótájékoztatóján, amelyet a baranyai kereszténydemokratákkal folytatott tárgyalások közé iktattak be. A *Boross*-kormány ipari minisztere szerint a legnagyobb baj az, hogy a rendkívüli hatalommal rendelkező *pénzügyminiszterek évtizedek óta „fordítva ülnek a lovon"*; s mindent a központi költségvetés szemszögéből néznek.

Latorcai szerint valóságos *csoda*, hogy a költségvetési nyomás ellenére a gazdaság még ennyire is növekedni tudott. Ez a reálszféra egészséges tényleges exporthoz szükséges behozatal, s ezt jóval kevésbé kellene korlátozni.

Latorcai János, *Kopátsy* Sándor egyik – nemzetközi összehasonlításon alapuló – tanulmányára hivatkozva, négy pontban foglalta össze *a válságból való kilábalás receptúráját*: a magánvállalkozók esélyegyenlőségén alapuló, szabályozott szociális piacgazdaság; a lehető legteljesebb mértékben kihasznált munkaerőpiac; kiegyenlített jövedelemviszonyok; állami tőkeinjekció az oktatásba, kutatásfejlesztésbe, infrastruktúrába. Véleménye szerint a neves baloldali közgazdász által felvázolt modell lényegében megegyezik Ludwig *Erhardt* kereszténydemokrata gazdasági miniszter, későbbi kancellár háború [illegible] programjával, amelynek se-

Mérsékelik az agrárkárokat

Október végéig a kormány elé kerül az agrártermelők által elszenvedett elemi károk mérséklését célzó, mintegy *10 milliárd forintot igénylő intézkedéscsomag tervezete* – jelentették be a kormány képviselői az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának szerdai ülésén – jelenti az *MTI*. A készülő kormányhatározat tervezetének megismerése után a bizottság kormánypárti többsége úgy döntött, hogy nem támogatja *Kapronczi* Mihály (FKGP) országgyűlési [illegible] zati javaslatának tá[illegible] ba vé[illegible]

Profocus: a Nikon a sztár

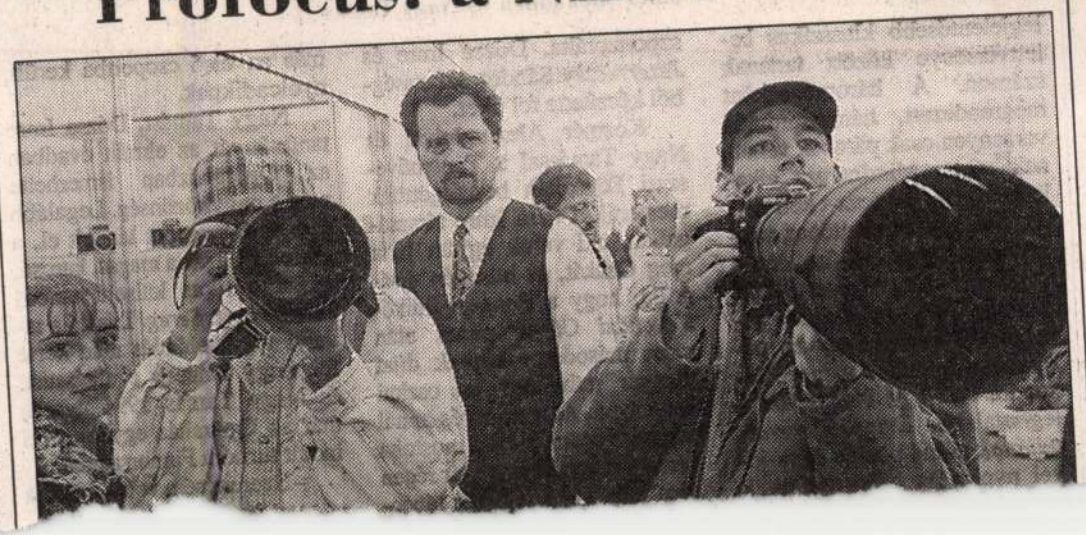

RÖVIDEN

A NEMZETI PHARE-segélyprogramról tárgyalt szerdán a segélykoordinációs tárcaközi bizottság. Magyarország az elkövetkezendő öt évben 425 millió ECU Phare-segélyből gazdálkodhat, ezt az összeget az Európai Bizottság igazgatótanácsa már jóváhagyta. A mostani program az összeg 40 százalékát infrastruktúra fejlesztésére irányozza elő, ugyancsak 40 százalékát gazdaságfejlesztésre. Ez utóbbiból finanszírozható az európai programokhoz való csatlakozás költsége is.

ÚJ TRANZIT földgázvezeték megépítéséről állapodott meg a Mol Rt. és az orosz Rao Gazprom. A vezeték Szlovákia felől Dél-Európa irányában szeli majd át hazánkat – még az ezredforduló előtt. A vezeték üzemeltetését a Mol fogja végezni. Az új távvezeték része lesz az Orosz Föderációból Európába tartó hatalmas távvezeték-rendszernek.

AZ INTER-EURÓPA BANK RT. szeptember 30-án 57,9 milliárd forintos mérlegfőösszeggel zárta az év harmadik negyedévét. Adózás előtti eredménye 1,35 milliárd forint volt. Így várhatóan az év végén 1,6 milliárd forint adózás előtti eredményt realizál. A betétállományból 23 milliárd forintot tesznek ki a hazai források, a külföldi források 10 milliárd forintot. A bank által kihelyezett hitelek összege 33 milliárd forint körül alakult szeptember végén. A pénzintézet tőkemegfelelési mutatója ez év szeptember végén meghaladta a 21 százalékos mértéket.

A MICROSOFT amerikai számítástechnikai konszern rekordnyereséggel zárta a folyó pénzügyi év első negyedét a Windows '95 nevű új operációs rendszere iránti élénk keresletnek köszönhetően. A cég árbevétele a szeptemberrel zárult negyedévben 62 százalékkal, 2,02 milliárd dollárra, nyeresége pe-

NAPLÓ

MIKUS GYULA keszthelyi festőművész, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetettje 90 éves. Születésnapja alkalmából a város polgárainak tisztelete jeléül a munkásságát méltató díszoklevelet és Keszthely-emlékérmet adtak át az idős mesternek, a város díszpolgárának.

A CSIPKERÓZSIKA című előadáson a Fővárosi Nagycirkuszban koboldok és a tündérek mellett a bűvészek, valamint az artisták is porondra lépnek. A mától látható produkció szervezői a Grimm-testvérek klasszikus meséjének feldolgozását kicsiknek és a szüleiknek egyaránt ajánlják. A mesejátékot naponta játsszák – hétfő és kedd kivételével – a városligeti nagycirkuszban.

A YAHALOM Zsidó Szabadegyetem évnyitó előadásán Szegő György A modernizmus, mint vizuális nyelv címmel tart előadást ma délután öt órakor az Országos Rabbiképző Intézet második emeleti előadótermében (Budapesti VIII., József krt. 27.).

RUTTKA FERENC festményeiből nyílik meg kiállítás ma délután öt órakor a Liget Szálló különtermében (Budapest VI., Dózsa Gy. u. 106.). A tárlatot Marton Frigyes író, rendező nyitja meg, díszvendég Vogel Erich a művészetek professzora.

A MUZSIKÁÉRT Alapítvány és a Magyar Rádió rendezésében a Pesti Vigadó hangversenytermében (Budapest V., Vigadó tér 2.) október 20-án, este hét órakor A klasszikus muzsika gyöngyszemeiből címmel hangverseny lesz, Kalmár Magda, Kincses Veronika, Berkes János, Csák József, Mersei Zsolt és a budapesti Tomkins énekegyüttes közreműködésével. Zongorán kísér Gupcsó Gyöngyvér.

TŐKÉS EMESE zongoraestje október 20-án, este hét órakor lesz a BM Duna palotában (Budapest V., Zrínyi u. 5.). A jóté-

Kiemelkedni a sokaságból

Nagy Tamás és Kozmér Alexandra sikere Osakában

Két magyar balettművész: a tizenhét éves *Kozmér* Alexandra, a *Táncművészeti Főiskola* növendéke, és a huszonkét éves *Nagy* Tamás, a *Magyar Állami Operaház* címzetes magántáncosa nagy sikert aratott nemrégiben Japánban, Osakában, a *Masako Ohya* asszonyról elnevezett versenyen, amelyet a világ három legjelentősebb klasszikus balettversenye között tartanak számon. A háromévenként megrendezett, háromfordulós versenyen csak párosok vehetnek részt. Mindhárom alkalommal *pas de deux*-t kell táncolniuk, a középdöntőben mindenkinek ugyanazt (az idén a kötelező szám *Adam-Petipa Kalóza* volt). A tizenhét országból érkezett negyven páros mezőnyében Kozmér Alexandra és Nagy Tamás volt a legfiatalabb. *Drigo Esmeraldájának* grand pas de deux-jével nyolcadik helyezést értek

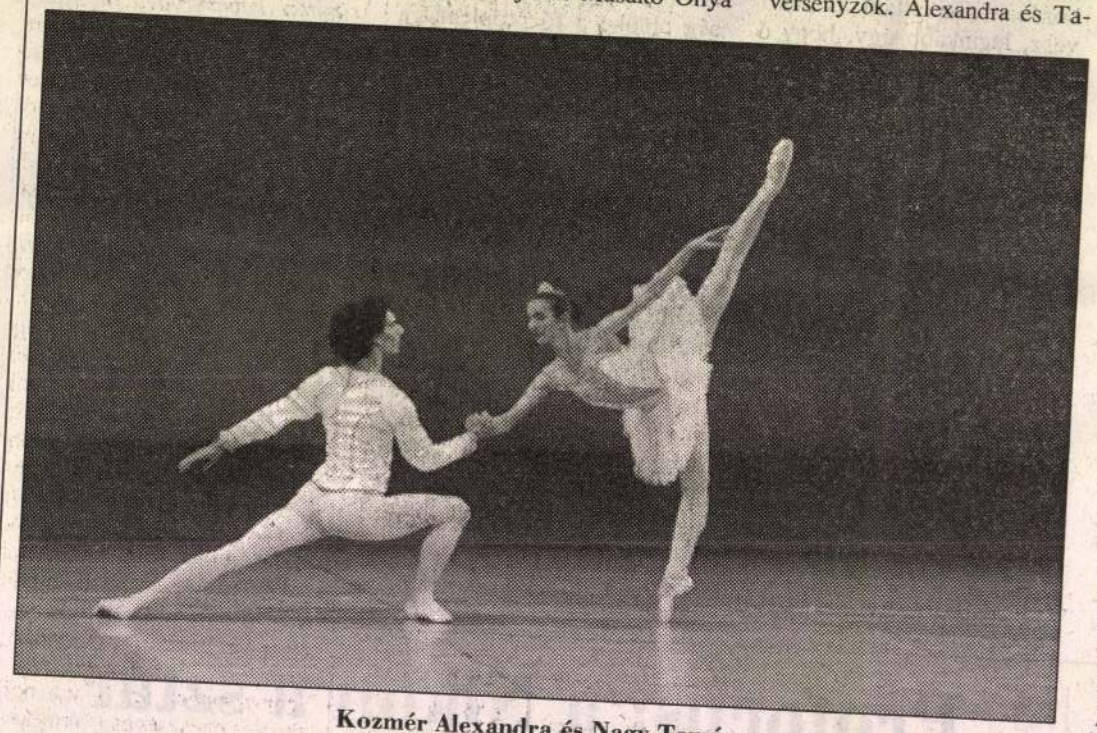

Kozmér Alexandra és Nagy Tamás

is. Nagy Tamást Harangozó Gyula kérte fel, hogy nevezzen be a versenyre, majd *Dózsa* Imrével közösen keresték meg a hozzá alkatban és stílusban leginkább illő párt. Kozmér Alexandrára esett a választás. A fiataloknak alig három hónap alatt kellett felkészülniük. Addig soha nem dolgoztak együtt. Útjukat Masako Ohya szponzorálta, Dózsa Imre és *Jezerniczky* Sándor szívességből készítette fel őket.

Kozmér Alexandrával és Nagy Tamással a Táncművészeti Főiskolán beszélgettünk mesterük, Dózsa Imre társaságában, aki velük együtt járta meg Osakát, és büszkén újságolja, hogy a *Pongor* Ildikó-*Keveházi* Gábor páros után most másodszor kaptak díjat magyar művészek az osakai versenyen. Az elismerés annál nagyobb öröm, mert a mostoha pénzügyi helyzetben már régen nem jutottak el magyar táncosok az első csoportba került, nyolcadiknak.

Nagy Tamást, Dózsa Imre tanítványát az elmúlt évadban az Operaházban ismerhette meg a nagyközönség. Legalább tizenöt főszerepet táncolt el, a „herceg", azaz a magas, karcsú, arisztokratikus külsejű táncos szerepkörét. *Seregi* László a tavalyi vizsgaelőadás után kérte fel, hogy táncolja el Crassust, és Nagy Tamás 1994 nyarán már az Operaház együttesével indult turnéra Finnországba.

– Szerencsém volt – mondja nyeket pedig nem lehet eszményinek nevezni. Mindössze tíz percet kaptak a táncosok arra, hogy világítás nélkül megismerkedjenek a színpaddal. Próbáltak hát, ahol lehetett: a folyosón, a háziszínpadon, a hotelszobában. A szervezők sorsolással döntötték el, hogy milyen sorrendben lépnek fel a versenyzők. Alexandra és Tamás az első napon a harmadik csoportban lépett fel, és ez rákényszerít arra, hogy kiemelkedj a többiek közül, ráébreszt, hogy annak kell lennünk.

gítik az embert, ha látnak benne fantáziát. Amikor onnan kikerülünk, azonnal bizonyítani kell, meg kell próbálni elfogadtatni magunkat, és rutint kell szerezni. Eleinte féltem a partnereimtől, de hamar megéreztem, hogy elfogadnak és segítenek.

Amikor arról kérdezem, nem árt-e a táncosnak, ha nagyon megterhelik őket, kedves mosollyal válaszol: – Olyan rövid ez a pálya, hogy nagy szerencse, ha sokat lehetünk színpadon. Persze csak egy testünk van, és azt kell alkalmasnak tartani arra, hogy minél tovább táncolhassunk. Tudatosan és szabályosan kell dolgoznunk, hogy ne égessük el magunkat idő előtt. A mestereink arra is megtanítottak, hogy működjön bennünk a fék, hogy vigyázzunk magunkra.

Kozmér Alexandra nagyokat hallgat és mosolyog, majd elneveti magát. – Nekem nincs ennyi mesélnivalóm – mondja. – Nyolcadik éve táncolok, az *Újpesti Dózsa* tornaegyesületében tanultam balettet is, azután tízéves koromban döntenem kellett, hogy a szertornát vagy a balettet választom-e. Az utóbbi mellett döntöttem, mert féltem a szerektől. A főiskolán *Kun* Zsuzsa tanítványa vagyok. Kétszer vettem részt a lausanne-i balettversenyen, és a középdöntőig jutottam. A felkészülés nagyon hasznos volt – emlékezik. – Amikor először bejutottam, feltöltődve, boldogan jöttem haza, de amikor a második alkalommal sem kerültem be a döntőbe, azt már arculcsapásként éltem meg.

– Pedig a tánc nem sport – veszi át a szót Nagy Tamás. Attól, hogy valaki legyőz minket, még lehetünk jobbak valamiben, mint az, aki legyőzött. A versenyben az a leghasznosabb, hogy felkészülési időszak előzi meg, és ez rákényszerít arra, hogy kiemelkedj a többiek közül, ráébreszt, hogy annak kell lennünk.

Fábri Zoltán-kiállítás

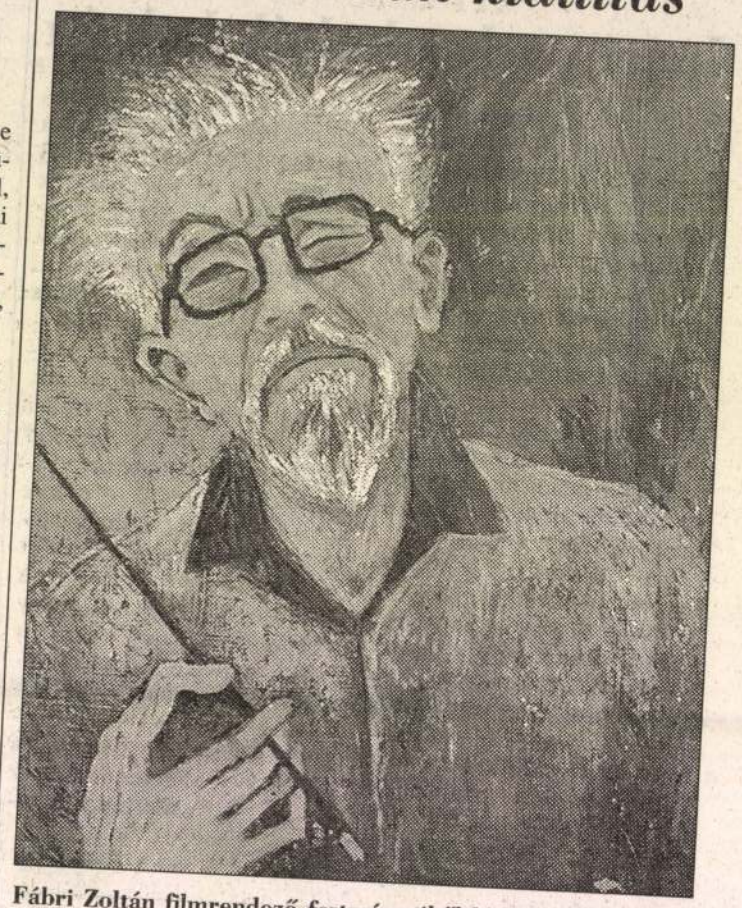

Fábri Zoltán filmrendező festményeiből látható kiállítás november 4-ig Budapesten, a Nagyházi Galériában (V. kerület, Balaton utca 8.). (Képünkön: a művész önarcképe)

(Ecofotó)

Téves és vétkes megoldási kísérlet?

Katolikus orvosok az eutanázia ellen

A *Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete* állásfoglalást adott közre, amelyben minden ember és valamennyi törvényhozó és társadalmi fórum figyelmét kívánják felhívni, hogy ne népszerűsítsék az eutanáziát. *„Az eutanázián a szó szoros értelmében olyan cselekvést vagy mulasztást értünk, amely természete és a végrehajtó szándéka szerint halált okoz, azzal a céllal, hogy megszüntessen minden fájdalmat. Az eutanázia tehát a szándékban és a használt módszerekben van."* Állásfoglalásuk

„Az eutanázia – írják a Szent Lukács Egyesület tagjai – *az abortuszhoz hasonlóan a jelenkor téves és vétkes megoldási kísérlete az élet és a halál kérdésére... Ennek a helytelen gondolkodásnak az oka a hasznossági szemlélet, és csak az anyagiakban való gondolkodás, elszakadás Istentől."* A Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete a *Magyar Orvosi Kamara etikai kollégiumának* 1993. július 12-én közreadott állásfoglalásával, a FEAMC

zolgáltatás

en lakom, egyedül
yok. Minden fillért
hogy hova teszem,
kell. A médiák is
osságra ösztönöz-
ez, úgy látszik, a
atkozik. Október
ami egy-két napig
e hirtelen jöttek a
fűtők ezt még nem
gész nap ugyan hi-
, de éjjel alig érzé-
melegítik azokat.
én éjjel is nyitott
Ez csak arra jó,
minél több pénzt
kből kiszedni, ar-
y ők bizony fűté-
kre pocsékolnak,
és a pénzünk.
r Tiborné, Óbuda

gyeink

lméért fogtam tol-
okan tudnának ar-
er 15-én az Alta-
e papírgyűjtő kon-
rületben két lakó-
volt Sallai-) telepen
olt KISZ-) lakóte-
v papírgyűjtés ki-
)5. december 31-ig
az önkormányzat
gyenes. Ha ez a ki-
s igény lesz rá, ki-
és műanyag hulla-
elektív gyűjtésével
isége nagymérték-
A kommunális sze-
alékos csökkenést is
hulladékpapír nem
papíripar számára
! Ez egy lehetőség,
ző és nem is kény-
eldöntheti, hogy ki-
lehetőséggel, mely-
Alta-Nova Kft. biz-
ietente elszállítják.
n minden szeméttá-
őkonténer. Ez Buda-
deményezés. Remél-
lesz a kísérlet.
a szerkesztőségben

kell tőle

lással olvastam az
rka István október
llenes demonstrá-
hatatlan, hogy ez
nem enged magá-
nstrációt szervez-
rintot herdált el?
rendszerben is sü-
éjét, aki III/III-as
iszta jellegű tömö-
kapcsolatot. Még
z, hogy ilyen meg-
ahol egy bizonyos
egy másik, egyre
ig teljes szegény-
politikai kamé-
itikai demonstrá-
gondolt már vala-
ha egy kalandor
st robbantana ki
len táncoló kis
benne, hogy
sok az ellenzék
k fogni ennek az

AZOK A SZÉP, NYUGODT ÉVEK...

A legérintettebb korosztály, az 1942-ben születettek nevében lenne észrevételem, olvasva a nyugdíjkorhatár felemelésére vonatkozó, naponta változó javaslatokat. Nos, amíg csak javaslat van, talán nem késő a kormány elképzelései mellett a másik oldal javaslatait, jogos igényeit is figyelembe venni, a bizonyítható tények alapján. Azon túlmenően, hogy a küszöb előtt pár lépéssel a kapu becsapódik a sokunk által várt nyugdíjba vonulás előtt, még egy-két „apróságot" sem óhajtanak a törvényhozók javasolni? Mi legtöbben becsületesen már eddig is ledolgoztunk 35-37 évet, felneveltük gyerekeinket, összetartottuk a családot. A mi gyerekkorunk eleve hátrányosan indult, a háború után szüleink sem élelemben, sem divatcikkekben nem tudtak bennünket úgy ellátni, ahogy gyermekeinket mi megpróbáltuk. A '60-as években köztudott, hogy a heti munkaidő 48 óra volt. Szombaton is dolgoztunk. A 40 órás munkahét bevezetéséig – ha csak órákban számolunk – vajon hány évet dolgoztunk rá a már meglévőkhöz?! Megjegyzem, mi a családalapításnál nem mérlegeltünk, gyermekeinket munka mellett felneveltük, természetesnek vettük, hogy a családi-otthoni műszak előtt vagy után ugyanolyan követelmények között dolgoztunk, mint a gyermektelen házaspárok. De az is biztos, hogy mostanra jobban elfáradtunk. Azóta sem találkoztunk olyan szociális hozzáállással, mint azt hajdan dr. Csehák Judit volt egészségügyi miniszter asszony javasolta: A finisnél valamilyen formában beszámítani a felnevelt gyermekek számát. Azt viszont végképp szeretnénk elkerülni, hogy az új nyugdíjtörvénynél csak és kizárólag a gazdasági szempontok érvényesüljenek. Szeretnénk kérni a törvényalkotókat hogy, amikor a nyugdíjévek összegének kiszámításánál ilyen-olyan mínuszokat javasolnak, vessék össze a múltbéli tényekkel, szerintem az eredmény meglepő lesz, a pluszórákból össze lehet rakni pár évet, nemhogy büntetni azért, ha előbb megyünk nyugdíjba. Tehetjük, de kevesebb összeggel. Talán azt is jogosan kérhetjük, hogy gyermekeink felnevelése, kitaníttatása után élhessünk, pihenhessünk még pár évet. Mi már bizonyítottunk, jöjjenek a fiatalok, különösen ha munkanélküliek. Köszönjük szépen a lehetőséget arra vonatkozóan, hogy tovább dolgozhatunk, ezzel együtt ösztönöznék a munkában maradást, ezt mi már kötelezően előre megtettük. A napokban ünnepeltük osztálytársaimmal 35. éves érettségi találkozónkat, ahol megjelent osztálytársaim – főleg, akik még dolgoznak – ugyanezen a véleményen voltak. Kíváncsi lennék, fentiekkel kapcsolatban milyen ellenvéleményt lehet felhozni, én születésemtől kezdve azonban optimista vagyok: Dum spiro, spero! Levelemmel szeretném felhívni dr. Gönczöl Katalin ombudsman

Tervezik a nyugdíjkorhatár felemelését egy-két, sőt több évvel. Fő téma, mennyivel, mikortól, milyen formában? Azt nem értem, ezen emelést mi indokolja? Az ország munkaerőhelyzete nem. Fiatal, 30-40 év körüliek nem dolgoznak, esetleg egy kis alkalmi munkát vállalnak a segély kiegészítésére. Egyeseket minden indok nélkül előnyugdíjba küldenek. Tehát 60 év felett dolgozni kell, fiatalon nem. Nevetséges. De inkább szomorú, ha megnézzük az ország egészségügyi helyzetét a nyugdíjba vonulók esetében. A ledolgozott több mint 40 év igen megviselte ezt a korosztályt. Bizony, ezen kor elérésekor igen fáradt, megtört már, aki ezt meg is éri. Nem pihenéssel tölti a megérdemelt nyugdíjas napokat, hanem a háziorvos várójában. A szakrendeléseken, netán egy kórházban toldozzák-foldozzák, mert tönkrement. A legszomorúbb, hogy a sokat szidott átkosban a nyugdíjkorhatár csökkentését tervezték, legalábbis foglalkoztak ezzel a gondolattal.

André József, Heves

Az Országgyűlés egészségügyi vitanapján elhangzottak szerint vannak friss statisztikai adatok a lakosság várható egészségi állapotáról, és élettartamáról. A KSH 1994. évi adatai szerint a várható élettartam 67 év, 1984-ben 65,6 év volt, a szív- és érrendszeri megbetegedések ma éppúgy okoznak haláleseteket és rokkantnyudíjazást, mint 1984-ben. A Népszava október 6-i számáan (1-2 old.) a nyugdíjkorhatár emeléséről szóló cikkben olvasható, hogy a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat alelnökének, Szeremi Lászlónénak nincs ismerete az érintett korosztály, és egyáltalán a lakosság egészségi állapotáról. Feltehetően a többi javaslattevőnek sincs, mert úgy véli, „ha ez a jelenlegi (általa ismeretlen) egészségi állapot nem változik, akkor a várható 17-18 éves nyugdíjas időszak 12! évre rövidülhet." Mire alapozza az optimizmusát, ami szerint a 62 éves korúak nyugdíjba vonulás után minimum 12 évig élvezhetik (17-18 év!? helyett) nyugdíjukat, vagyis 74 éves korukig. Úgy tűnik, hogy a szakértői kormány, és a rendeletre javaslatot tévők is elfelejtik figyelembe venni azt a csekélységet, hogy ha csak az 1994-es adatot nézik, és nem számolnak a várható romlással, akkor is: a várható élettartam (67 év) mínusz a tervezett nyugdíjkorhatár (62 év) = 5 teljes év!! Ennyi nyugdíjas élettartamot szánnak azoknak, akik 32–45 éves munkaviszonyuk alatt fizették a nyugdíj- és tb-járulékot. Nagyon humánus döntés! Az 55-60 éveseknek hagyják eldönteni, hogy akarnak-e (muszáj-e) tovább dolgozni, a fiataloknak adjanak munkalehetőséget, mielőtt a munkakedvüket teljesen elveszítik, és akkor se mennek el dolgozni, ha adódik lehetőség, mivel az a pénz, amit a továbbdolgozásra „kényszerített"

Chris Barber

A ma esti, Erkel színházbeli Benkó-est vendége: Chris Barber 1930-ban született Angliában. A negyvenes évek végén *Lonnie Donegan, Monty Sunchine* és *Ron Bowden* oldalán – szokatlan módon – szövetkezetként alapította meg első zenekarát, melyet ötletes, vérbő muzsikájuknak hála, rövid időn belül Nagy-Britannia első számú dzsesszformációi között emlegettek. Neki még a „rockrobbanás" esztendőiben is sikerült „nyeregben maradnia", sőt az idő tájt érte el legnagyobb sikereit!

Később már Chris Barber Blues and Jazz Band néven az együttes repertoárjának tradicionális panelei közé tudatosan kevert ragtime- és rhythm and blues-elemeket. Ebben az időben olyan neves előadókkal szerepelt együtt, mint *Brownie McGhee, Muddy Waters* vagy *Pete York*. A hetvenes években a pozan mestere, Barber inkább a mainstream-irányzatát követte, példaképének *Duke Ellingtont* tekintette. Erre utalt egyébként a zenekar 1976-ban megjelent, Echoes of Ellington című albuma is. Az utóbbi időkben a zenekar életében jelentős változás, hogy állandó hangszerré lett a gitár, és ezáltal némileg slágeresebbé vált a hangzás is.

Barber nem először játszik Magyarországon. 1962-ben járt először itt, majd '72-ben a Videoton Interjazz Gálán lépett fel, akkor szintén Benkóék társaságában. Ma az Erkel Színházban 18 órától önálló koncertet ad, majd este a Benkó Dixieland Band mellett ugyancsak fellép mint az est sztárvendége.

Othello már nem ü

Oszter Sándor a Várszínház ma esti bemutatój

Othello kétségbeesetten borul Desdemona holttestére, amikor rádöbben szörnyű tettének oktalanságára. Aztán felpattan, krákog, cigarettára gyújt, és óvatos mackóléptekkel cammog fel az öltözőjébe, nehogy orra bukjon földig érő tógájában. – Fel kell majd hajtani – motyogja maga elé, de máris az foglalkoztatja, hogyan fogják a női öltöztetővel a zuhany alatt megoldani, hogy derék néger hadfiból ismét fehér ember váljék belőle.

Székely Anna NÉPSZAVA

– Milyen anyag ez a barnaság a bőrén?

– Vízben oldódó festék, nagyon jó minőségű, Bécsben, az ottani művészellátóban vásároltam. Kocsival szaladtam ki érte, egy napom ráment, de megszereztem.

– Annyira vágyott Othello szerepére, hogy minden áldozatra hajlandó volt?

– Nagyon örültem, amikor *Ivánka Csaba* tavasszal szólt, hogy szeretné megrendezni Shakespeare drámáját, vállaljam el a címszerepet.

– Van, aki önt ma is Rózsa Sándorral azonosítja. Nem gondolja, hogy erősen bizonyítania kell, mert sokan támadni fogják, amiért Othello nehéz szerepét elvállalta, hiszen ő nem jóképű dúvad csupán, sokkal mélyebbről dübörög föl benne az oktalan, gyilkos szenvedély.

– A támadások nem érdekelnek, régen rájöttem, az életünk olyan nagy kosár, minden belefér. De azt hiszem, nekem semmit sem kell bizonyítanom, bizonyítania az úttörőcsapatnak kell. Nekem hitelesen el kell játszanom a velencei mórt. Egyébként úgy látszik, ön még nem volt igazán szerelmes, vagy nem szerették elvakultan. Akkor tudná, hogy mire képes egy ember, ha féltékeny. Othello igenis hisztérikus dúvad lett, teljesen kivetkőzött önmagából. Rengeteget gondolkodtam ezen, amíg felépítettem a figurát. Ami pedig Rózsa Sándort illeti, ne haragudjon, de az marhaság. Rózsa Sándor egyik népszerű alakításom volt hajdanában, csakhogy azóta olyan darabokban játszottan kerrel, mint a Kispolgárok vagy az jeli menedékhely. És 86 filmen sz peltem, nemzetközi díjat is kap egyik-másik alakításomért.

– Igen, azt tudom, hogy a hetve években San Remóban elnyerte a jobb férfialakítás díját. Elég kev hallottunk erről itthon, pedig nyil jelentős állomás volt a pályáján.

– Olyannyira, hogy ennek alap meghívtak San Sebastianba, ahol c jött hozzám egy hollywoodi pro cer, *Mr. Houk*, és hároméves, exkl szerződést kínált.

– És akkor én most miért Alexander Osterrel, a világhírű v ternszínésszel ülök szemben?

– Azt feleltem Mr. Houknak, h köszönöm szépen az ajánlatot, d előbb a saját hazámban szeretnék zán népszerű, nagy színész lenni, után majd tárgyalhatunk a dolog

– Nem haragszik, ha most meg mondom azt, ez nagy marhaság v

– Lehet vitatkozni rajta. Hollywo ban is bármi megtörténhetett vol Akár még a siker is. De az is le hogy mára félrelökött, munkanél li pasasként tengődnék a sztárok nyékában. Akkor én még naiv, hi teli huszonéves fiatalember volta azt gondoltam, mindennek megva maga időbeli és erkölcsi sorren

– Azóta nyilván rájött, hogy egy s nész pályája nem egészen úgy a kul, ahogy ifjúkorában megálmod

– Tulajdonképpen 15-16 éven nemigen volt időm gondolkodni ez Rengeteg feladatot kaptam, utolér siker, a népszerűség. Színpadon filmen egyaránt játszottam, járta az országot, előadóesteket tartottai

– De aztán mintha elfogytak vol a szerepek. Egy ideig nem hallottu önről, majd jött a hír: megvásárol a parádi üveggyárat. Ez a hollywo di mesébe illő fordulat hogyan k vetkezett be az életében?

– Nagyon megváltozott a világ k rülöttem. A színészélet is egyre inkáb elüzletiesedett, egyre kevesebb tév játék készült, a színházak is egyre er sebben takarékoskodtak, mindenkin kaparni kellett, hogy fellépési lehet

Fábri Zoltán-emlékkiállítás nyílik

A nagyszerű filmrendező és képzőművész, aki a vizuális művészetek szinte minden ágában átlagon felüli tehetséggel rendelkezett, október 15-én lenne 75 éves. Ebből az alkalomból emlékkiállítás nyílik képzőművészeti alkotásaiból október 14-én, szombaton 17 órakor a Nagyházi Galériában (Budapest V., Balaton u. 8.).

A kiállítást a művész özvegye, *Fábri Zoltánné Apor Noémi* és *Fenyő János*, a VICO elnöke nyitja meg.

A képek egy része a helyszínen megvásárolható. A befolyt összegből a Fábri család alapítványt kíván létrehozni a magyar művészeti élet támogatására.

A kiállítást hétfőtől péntekig 10–18 óráig, szombaton 10–13 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

Méhészképzés

Méhész szakmunkás, vállalkozó, és szakképzetteknek méhegészségügyi felelős képzés indul folyamatosan. Jelentkezni lehet a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen működő Középmagyarországi Regionális Távoktatási Központban (2103 Gödöllő, Páter K. u. 1., t.: 06/28-310-200/1180).

A képzés célja a méhészet iránt érdeklődők, a méhészkedéssel vállalkozni szándékozók szakmai és vállalkozói ismereteinek fejlesztése, szakmunkás-képesítés megszerzésére felkészítés. A jelentkezés feltétele:

tanak) ideje 9
gén méhész v
levelet vagy
munkás-bizo
nak. A tanfo
ezer forint (m
eknek a mu
pont támogat

A képzés sz
tója *dr. Tóth*
temi adjunkt
vők megism
között a m
méhészeti t
méhészet t
lalkoznak a
lével, a kapt
családok
vándoroltat

Az Utószezont választottam

Beszélgetés a két életműdíjas Fábri Zoltánnal

Éppen tíz esztendeje, hogy végleg abbahagyta a filmezést. Éppen nyolc éve, hogy Radványi Gézával és Jancsó Miklóssal együtt már megkapta az életműdíjat. Akkor, 1984-ben, amikor bejelentette stábjának: ez az utolsó forgatása, operatőre, *Illés Györgyi* csak legyintett. „Az egész életed erről szólt, úgysem tudod abbahagyni!" A hetvenhét éves *Fábri Zoltán* második életműdíja alkalmából pár csepp vörösborral korrigálja a történelmet.

– Az én régi, immár maga is életműdíjas Illés Gyuri barátom csak két dologban tévedett. Ugyanis egyrészt minden további nélkül abbahagytam a filmezést és festeni kezdtem, másrészt az sem igaz, hogy csak a filmről szólt az életem: a főiskola után tíz évig színházi rendező voltam. 1941-ben, alig pár hónappal a diploma után már a Nemzetiben önállóan rendeztem egy Grilparzer-darabot Tímár Józseffel, Tőkés Annával, Somogyi Bogyóval és azzal a Lehotay Árpáddal, aki előtte két hónappal még tanárom volt a főiskolán.

– *Hogyan lett hirtelen a színházból mozi?*

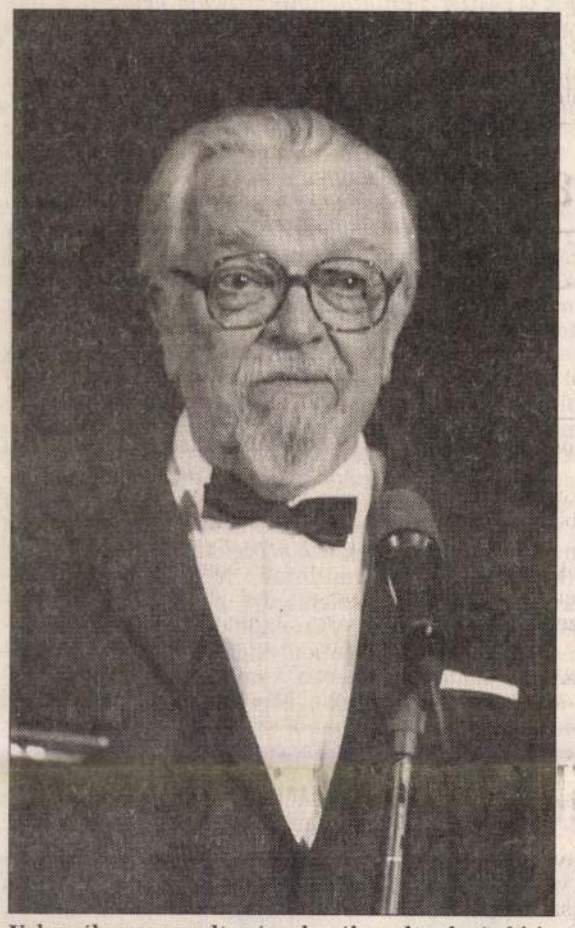

Velencében nyugodt szívvel válaszoltunk, és ki is húztuk a kérdések méregfogát FOTÓ: MTI

– Hol volt még akkor a mozi! A Nemzeti Színház négyéves szerződést kínált, és csupán azért lett belőle végül kettő, mert negyvenháromban behívtak katonának. Közbejött a háború, és megint két évnek kellett eltelnie a hazatérésig. Soha nem fogom elfelejteni, mert egyáltalán nem tartom véletlennek, hogy éppen a születésnapomon, 1945. október 15-én lépte át a magyar határt az a vonat, amely hazahozott.

A háború után jóformán minden budapesti színházban dolgoztam. Szerződésem a Viggel volt, de miután három hónapig hiába vártam, hogy valami feladatot kapjak, bementem Jób Dánielhez, aki egy jéghideg szobában ücsörgött télikabátban a Rádius-palotában, és megkérdeztem tőle: mégis milyen tervei vannak velem? Adjon már valami darabot... Erre a direktor úr azt válaszolta: Ejnye, de nagyon felugrálós vagy!

– *Megsértődött?*

– Nem sértődtem meg, csak éppen átszerződtem a Magyar Színházhoz. Látja ott azt a kis ezüst hamutartót? No, ezt már Békeffi Lászlótól kaptam a Janika ötvenedik előadása alkalmából. Aztán még ment vagy százszor, de arra már nem osztogatott ezüst hamutálcát. Onnan visszaszerződtem a Nemzetihez, de ezek a szerződések csak egy-egy produkcióra szóltak. Az igazi munkahelyem Várkonyi Zoltánnál volt a Művész Színházban. Nemcsak rendezőként, hanem díszlettervezőként is.

Aztán egyszer csak államosították a színházakat, és mindenkit az foglalkoztatott: kik lesznek majd az igazgatók. Eleinte mindenki találgatott, később felbukkantak az első biztos nevek, Major Tamásé, Gáspár Margité, még később már újabb színházak is felbukkantak. Így alakult meg az Úttörőszínház is, amely egyébként Major Tamás találmánya volt. Nekem éppen nem volt munkám, gondoltam, benézek a Nemzetibe, és ahogy ballagtam a Blaha Lujza téren, látom, ott áll Ujlaky László és nagyon elmélyülten olvassa a Szabad Népet. Aztán felnéz, meglát és a nyakamba borul: „Gratulálok, Zolikám!" Nekem?! – aztán mihez? Hát ahhoz, hogy színigazgató lettél!

– *Ott tudta meg?*

– Első kézből. Mert pár nappal később hivatalosan is megkaptam a kinevezésemet a minisztériumban, így lettem az Úttörőszínház igazgatója. Akkoriban ez így ment.

Egyébként a színháznak óriási sikere lett, nem azért mondom, de tényleg az évad legszínvonalasabb előadásait mondhatta magáénak. A repertoár elég sajátos volt: többnyire szovjet szerzők ifjúsági regényei kerültek színre, de a szereplőgárda és valamennyi közreműködő jóvoltából imádta a közönség. Volt egy darab – a főszereplője egy tizenéves fiú. Sokáig gondolkoztam, ki játssza el, végül Nonóra, vagyis Apor Noémire, vagyis a feleségemre osztottam ki. Dimának hívták a darabban, és olyan sikere lett vele, hogy országszerte Dima-klubok alakultak az országban.

Aztán egyszer csak tényleg váratlanul felhívtak a minisztériumból: ha lenne kedvem elkalandozni, nagy szükség lenne rám a filmgyárban... Mi az hogy! Életem nagy vágya teljesült volna, ha rögtön a felkérés után nem ér a hír, mint egy hasba rúgás: nem filmrendezőnek szántak, hanem művészeti vezetőnek. Vagyis nem filmeket kellett csinálnom, hanem íróasztal mellett ülnöm. Szerencsére nem tartott soká, mert hála istennek kiküldtek Révai Dezsővel, Révai József testvérével Moszkvába, tanulmányútra, és ott kiderült, hogy éppen megszűnőben van a Szovjetunióban is a művészeti vezető posztja – az utolsó, Kalatozov, a Szállnak a darvak rendezője éppen leköszönt. Ha másért nem, ezért érdemes volt kiutaznom, mert ugye mondanom sem kell, hogy rövidesen itthon is megszüntették az intézményt – és végre én is filmeket csinálhattam.

– *Nem is keveset.*

– Az életműdíj alkalmával megkérdezték tőlem, melyik filmemet vetítsék a tévében. Az Utószezont választottam – nem véletlenül. Azért ragaszkodtam hozzá, mert ez volt az, amelyet itthon összeköpködtek a kritikusok, összesen ment vagy három hétig a Puskinban, de az is csoda volt, hogy egyáltalán bemutatták. Kapott érte eleget Újhelyi Szilárd, aki stúdióvezető volt: hogy lehet egy ilyen fasiszta országban ilyen filmet bemutatni... Igaz, Velencében négy díjat nyert. Igaz az is, mikor kimentünk a fesztiválra, már mindenki arról suttogott, hogy Fábri egy fasiszta témájú filmmel nevezett a versenyre, ráadásul fasiszta főszereplő játszik benne. Tényleg óriási előítélettel várták a filmet, a vetítés előtti sajtótájékoztató tényleg tele volt provokatív kérdésekkel, de mi nyugodt szívvel válaszoltunk, és ki is húztuk a kérdések méregfogát.

Ha jól emlékszem, az Utószezont a fesztivál negyedik napján vetítették. Azt még megvártuk Páger Antallal és Nonóval, a két főszereplővel, de másnap hazajöttünk, mert lejárt az időnk. Aztán majdnem egy héttel később, a filmfesztivál utolsó előtti napján megszólalt a telefon, benne Dósai István, a Hungarofilm vezérigazgatója: Zolikám, megváltottuk a jegyedet, holnap reggel felveheted a repülőtéren, egy napra kell visszajönnöd ide Velencébe, holnap van a díjkiosztás, és négy díjat már biztosan nyertél.

Drága Pista, mondtam én, ne haragudj, én nem megyek sehova. Mert ha ti csak egy kicsit is bíztatok volna ebben a filmben, akkor nem félidőre váltjátok a jegyünket visszafelé. Majd te átveszed a díjat, az okleveleket, megkapom majd itthon, tőletek.

Hát ezért választottam az Utószezont a sok közül.

– *Ebből kiderül, milyen volt a közérzete akkor, 1966-ban. De hogy érzi magát most?*

– Ilyen botrányosan szomorú és levert helyzetben, mióta élek, nem volt ez az ország. Lehet, hogy azoknak van igazuk, akik azt állítják, hogy ez csak átmeneti helyzet, de az átmenet végét én már nem érem meg. A statisztikákra fütyülök, mert azokban az van, amit beleírnak, de ilyen mértékű munkanélküliség az én életemben még sosem volt. Mert ugyan még jól emlékszem Illyés Puszták népének idejére, ugyan pontosan tudom, hogy ebben az országban régen is voltak gazdasági problémák –, de ami most van, szegénység és nyomor, a feszültség a milliárdosokká gyarapodott vagyonosok és a béka segge alatt lévő nagy többség között – az elviselhetetlenség határát súrolja.

Láng Zsuzsa

Milyen most a magyar film?

A magyar film részben internacionális. Ez nem baj; ez tény. A héten lezárult XXV. Magyar Filmszemle jó alkalom ennek konstatálására. Nem így volt a közelmúltban évtizedekig. Ám ez még nem elégséges indok rá, hogy a továbbiakban se legyen így.

A világ filmtermékeinek egy tekintélyes része is nemzetközi már jó régóta (voltaképpen a némafilmi kezdetek óta, de ebben most ne kezdjünk kutakodni). Akkor volna baj – de akkor csakugyan –, ha semennyi részében nem volna vitathatatlanul magyar az a filmtermés, amely akár témájában, mondandóiban, készítőinek személyében, helyszíneiben, de akár csak anyakönyvileg (részesgyártója révén) vagy bárhogyan magyarnak – magyarnak is – számít.

Egy pillanatig sem lehet kétséges, hogy például Filip Bajon *Jobb szépnek és gazdagnak lenni*, vagy Roberto Faenza *Jónás, aki a cethal gyomrában élt* című filmje, jóllehet versenybe nevezve vetítették a filmszemlén, igazából lengyel, illetve olasz alkotás. De van bennük valami magyar is, ez kétségtelen: valamelyes magyar munka. Ám most, ha a magyar film nemzetköziségét nézzük, nem az ilyen esetekről érdemes beszélnünk elsősorban. (Más kérdés, szögezzük le tüstént, hogy mindkét említett film, magába véve, megérdemli, hogy alkalomadtán beszéljünk róla.)

Ez a két film is nemzetközi koprodukcióban készült; a filmszemlén versenyszerűen bemutatott, huszonöt játékfilmből tizenhárom úgyszintén. Ha gazdaságilag vizsgálódnánk a magyar film körül, ez a tény ma talán a legfontosabb lehetne. A mai magyar film minőségét vizsgálva azonban csupán egy fontos mozzanata ez egy problémának.

Az úgynevezett nemzetközi standard, amit a mi féltekénken – miként a világ nagy részén, ám korántsem az egészén (India és az iszlám világ s valamelyest Latin-Amerika is más normákhoz igazodik, legalábbis egyelőre még a mozgóképi ízlésben; kérdés: sokáig bírhatják-e még megőrizni sajátosságaikat a műholdas televíziózás korában?) – kétségen kívül az átlagamerikai filmhez mint állandóhoz s az amerikai filmdivathoz mint változóhoz való igazodás határoz meg elsősorban, nem ezekkel a mostani nemzetközi koprodukciókkal kezdte döngölni a nemzeti identitására, jellegzetességeire az utóbbi két-három évtizedben méltán büszke magyar film védfalait. Természetesen a bevallottan tömegkultúrai termékként, szórakoztatás és üzleti haszon célzatával készült magyar filmekkel akart már évek óta teret hódítani magának. Minthogy a mozi tere, közönsége egyre szűkült, hát elsősorban a televízióban ért el sikereket – könnyebb is volt ott, fontosabb is művelői számára.

És közönsége számára!

Az úgynevezett nagyközönség mindenütt – nevetséges, hogy ezt külön említeni kell: Magyarországon is – az úgynevezett közönségfilm mögött állt és áll ízlésével, kívánságaival, pénztárcájával.

A magyar fikciós film legderekabb tehetségei viszont évtizedek veszkelődése, kompromisszumai, szívgörcsei árán, de szívós kitartással megteremtettek egy kétágú (röviden: esztetizálószerzői és dokumentatív-szociográfiai jellegű), újító, politizáló és társadalomtörténelmi kérdésekkel foglalkozó moziművészetet. Ezt elismerte a világ. (A filmvilág.) Ez volt bő három évtizedig „a magyar film".

❑

Bizony, furcsa helyzet állott elő, és maradt érvényben sokáig: a közönséget vonzó, szórakoztató s ráadásul a televízió végleges elterjedéséig pénzbeni hasznot is hajtó moziművek művelőinek a szakmán belül és az értelmiség színe előtt mint periferikus, lenézett, de azért megtűrt „iparosoknak" a háttérben kijelölt helyükről kellett folyvást igazolniuk létjogukat a magasabbrendű mozgóképi tevékenység, a filmművészet művelőivel szemben. Ez a helyzet gőgöt (és indulatokat, hazugságokat, önáltatást és demagógiát) szült, bőven, mindkét oldalon. Még olyan abszurd képzet is él ebből a letűnt korból mind a mai napig, hogy úgymond a forgalmazók meg a mozisok a felelősek azért, hogy az értékes, művészi filmalkotásoknak nincs elegendő számú nézőközönségük... Most hagyjuk ezt, csupán egy valamit ne hagyjunk említetlenül: a legtöbbször kimondva-kimondatlanul „jellegtelennek", magyarán magyartalannak látszott a Duna–Tisza táján a szórakoztató, populáris fimkultúrába való bekapcsolódás kísérlete. Nem véletlenül: ezen a területen úr a nemzetközi standard. Persze hogy még a témák megválasztásában is megnyilatkozik. De talán egy olyan – mai szemmel nézve – jellegzetesen magyarnak mondható filmvígjáték cselekményszövésében, dramaturgiájában, gegjeiben, sőt remekül pattogó színészi patronjaiban is, mint amilyen *A tizedes meg a többiek* volt, talán nem mutatható ki a nemzetközi standard hatása? De.

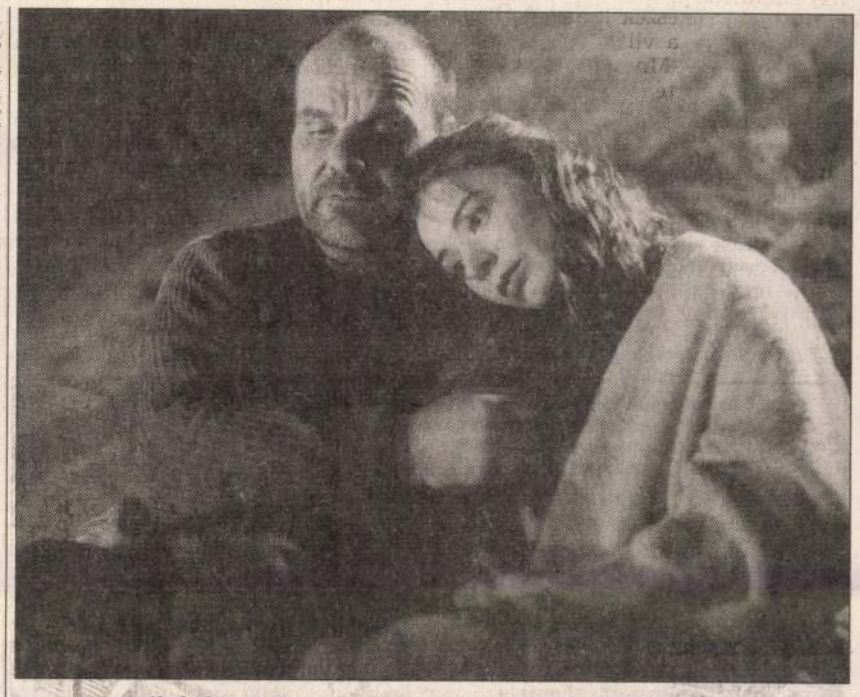

Az egyik fődíjat a Woyzeck kapta (Kovács Lajos és Diana Vacăru)

Rövidre fogva: a „művészietlen", populáris film meg a „művészi", ámde szűkebb közönség által fogyasztott magyar film ellentétében – hangsúlyozandó: nemcsak ebben! – már régóta benne rejlett a nemzeti és a nemzetközi film ellentéte is. S ez annál elkeseredettebb szembenállásokat alakított ki, minél inkább terjedt Magyarországon és kelet-közép-európai környezetében az amerikai és az „amerikanizált" film hatása. Amit a magyar nézők mind nagyobb tömege fogyasztott, s ezáltal támogatott még további térhódításában. De minek ide a múlt idő? Napjainkban van ez így csak istenigazából!

Az utóbbi évek nehezedő gazdasági-financiális helyzetében s a privatizáció gondolatának, majd gyakorlatának elfogadásával bizony porladozni kezdtek a magyar mozifilm szellemi védőszáncai. Benne a művészetéi. Amit korábban nem engedett be e sáncok mögé a magyar művészfilm: a nemzetközi standard most a kényszerűségből szükségszerűségnek elismert, nemzetközi koprodukciók révén kezd teljes jogot nyerni honunkban (is). Ez most az érdekes újdonság.

De mi ebben az újdonság? Hát az, hogy végre kiderülhet: a mozgóképi művészet és nem művészet ellentéte korántsem egyenlő a nemzeti filmkultúra és a kozmopolita filmkultúra ellentétével. A film nemzetközi, sőt – bárhogy értsük is – kozmopolita jellegzetességeiben is lehet művészi vagy művészietlen.

De nem éppúgy és nem éppannyira. A világ mai állása mellett ugyanis *gyakorlatilag* lehetetlen a kultúrának a művészet szűkebb szférájába tartozó részjelenségeit nemzeti – ilyen értelemben okvetlenül: helyi – hagyományokra való támaszkodás nélkül létrehozni. A magyar mozifilm mind a mai napig nagy ebben. De nagysága – ha csakugyan van ilyen – nem szorítkozik immár erre. Ez a fő tanulsága, summázva, a XXV. Magyar Filmszemlének.

Ezt az egész kérdést most már szépen el kell választani – gondolatban, olyankor, amikor az elemzéshez szükséges – az amerikai film kontra európai film piacgazdasági kérdésétől. A magyar film nemzeti identitása természetesen nehezebben volna tartható egy teljesen amerikai tőke – és ennek megfelelően teljesen amerikai film – uralta mozgóképpiaci környezetben, de az ég szerelmére, lássuk már be, hogy nem azért, mert az történetesen amerikai, hanem azért, mert az homogén kulturális jelenség, s nem hagy annyi teret a „másnak" – és itt most ez a lényeg –, mint az ugyan szintén nemzetközi és ha úgy tetszik, kozmopolita, ám legalább sokrétű és sokszínű (mert soknyelvű!) európai filmkörnyezet és az ennek megfelelően kialakított filmkészítést, forgalmazást támogató rendszerek.

❑

Nem szeretném, ha bármely korábbi filmszemle bármelyik zsűritagja, félreértve a most mondandómat, megbántódna szavaimon, mégis úgy fogalmazok: amióta figyelem a hazai filmszemléket, talán még soha nem voltam ennyire egyetértő pártolója a díjakat osztók döntéseinek.

Az a tény, hogy a játékfilmek közt a fődíjat megosztva a Szász János rendezte *Woyzeck* és a Tóth Tamás rendezte *Vasisten gyermekei* kapta, indokolja elsőül egyetértésből fakadó örömömet. A Büchner remekművét „magyar vasutasviszonyokra" adaptáló filmdrámát s a magyar debütáns rendezte, nagyon-orosz „uráli rapszódiát". (Szerencsémre itt lesz a Vasisten gyermekei a jövő héten már rendes magyar moziforgalmazásban, a heti Filmjegyzetben lesz hát terem megindokolni, miért utalok itt a hajdani szovjet mozislágerre, a *Szibériai rapszódiára*.) A magyar film nemzetköziségének legjobb, legértékesebb mai vonásait hangsúlyosan mutatja föl e két film, s díjazta e vonásokat – akarva, vagy akaratlanul, ez mindegy – e filmek díjazásával a kiváló zsűri. Mindkét alkotás, talán nem árt leszögezni: nehézsúlyú, mélyre merülő, művészi alkotás. Mi tagadás, az ilyeneknek nem a premier utáni első hetekben, hanem csak hosszú évtizedeken keresztül lassacskán szokott összegyűlni a pártoló közönsége.

Abban pedig csak egyetérteni lehet a televízióban is közvetített szemlezáró gálaműsor egyik interjúalanyával, hogy az idén nem tűnt föl kiváltképp nagy tömegekre számító közönségfilm. A zsűri hát a tehetségeket, az újításra hajlamosakat jutalmazta elismeréseivel. Szőke András, Grunwalsky Ferenc, Tarr Béla kollektívájának munkáit *(A kis vakond, Utrius, Sátántangó)*. De itt, ezeknek a filmeknek az említésével, akár elölről kezdhetném egész érvelésemet. Ezek ugyanis – első látásra – roppant igyekezettel őrzik a hagyományt! A magyar művészfilmezés negyven éven át kimunkált, komoly hagyományát. Csakhogy, ha jobban megnézzük őket – s ehhez már külön elemzés szükségeltetik –, elkerülhetetlen a következtetés: ezek is a legmaibb (művészi-művészfilm) nemzetközileg forrásaiból kortyolva teremtik szuverén, egyéni, magyar világukat. Hasonlóképpen – csak példa gyanánt mondom – Gödrös Frigyes és dr. Horváth Putyi *Priváthorvát és Wolframbarát* szatirikus-nosztalgikus családeposza (minieposz, ha volna ilyen kategória), no meg Jeles András *Senkiföldje*, Erdőss Pál *Fényérzékeny történet* című drámái. Ezek csak látszatra olyanok, „mint régen" volt a magyar film java. Vagy Dárday István és Szalai Györgyi hosszúra nyúlt, de roppant szellemes mozgóképi vicce, a *Nyugatról Keletre, avagy a média diszkrét bája*.

❑

A nemzetközi standardhoz való igazodás korántsem dehonesztáló, erkölcsvesztő magatartás a magyar film számára. Korántsem jelenti művészi értékeinek elvesztegetését. S tudják, miből lehetne ezt a legkönnyebben kimutatni? A magyar operatőri művészetnek – a világ ebbeli mesterségének vitathatatlanul élenjárói közt elismert magyar operatőrök iskolájának – változásából. Ez ugyanis nem mai keletű. Olyan képviselőinek munkásságában, mint amilyen Koltai Lajos és Ragályi Elemér, már évtizednek előtte is szemet szúrt az amerikai film követelményeihez – a nemzetközi (kulturális-ízlésbeli és nem pusztán technikai) standard meghatározójához – való igazodás. Mondhatnám úgy is, hogy például Koltai amerikai operatőrnek is élvonalbeli. S az utána-utánuk befutott (s nem is okvetlenül fiatalabb) magyar operatőrök nemzedékei már tanultságukból eredően ilyenek! Ilyen Máthé Tibor is, akit a mostani Filmszemle zsűrije jó szemmel jutalmazott két díjjal is több filmben nyújtott, kiváló teljesítményéért *(Jó éjt, királyfi!, Senkiföldje, Woyzeck)*.

És érdekes: a szemlén szokásos, vetítés utáni bemutatáskor többször, többeknek föltűnt-föltűnhetett, hogy az operatőr nemegyszer vastagabb tapsot kapott a közönségtől, mint a színészek, mint az író, mint a rendező. A magyar filmkép nemzetközi megmérhetőségének is szólt ez, bizonyosan. Hiszen a nézőtéren nemcsak eltökélt art-kinolátogatók ültek, hanem a „tömegízlést" is jócskán képviselték.

Csala Károly

Kis magyar antikapitalizmus

„Az antikapitalista etika mégis változatlanul olyan emberek tévedéseinek az alapján fejlődik, akik megvetik a gazdagságot gerjesztő intézményeket, amelyeknek ők maguk is köszönhetik a létüket. Miközben a szabadság híveinek álcázzák magukat, elvetik az egyéni tulajdont, a szerződést, a versenyt, a reklámot, a nyereséget, és még magát a pénzt is." (F. A. von Hayek)

„A nagy álmokhoz, nagy lemondásokhoz, nagy vérengzésekhez, nagy kínokhoz, nagy hősiességhez mérten a szabadság, a jólét, a jogbiztonság szerény és – sajnos, sajnos – népszerű igényei kevéssé inspirálták korunk gondolkodóit." (Tamás Gáspár Miklós)

„A kapitalizmus kultúrája, amennyiben becsületes volt, nem lehetett más, mint a kapitalizmus korszakának kíméletlen bírálata." (Lukács György)

A három idézet ugyanazt írja körül, noha szerzőik korántsem állnak azonos oldalon. Hayek az e századi világkapitalizmus talán legfontosabb apológétája, T. G. M. az újdonsült magyar kapitalizmus alighanem legjelentősebb szószólója, Lukács pedig a modern világkapitalizmus és magyar kapitalizmus egyik legtekintélyesebb ellenfele.

Ők hárman, két oldalról, ugyanazt fogalmazzák meg. Hogy a modern polgári világállapot – közönségesen: a kapitalizmus – értelmisége alapvetően és jellemzően antikapitalista. Egy átfogó és meghatározó antikapitalista ethosz képviselője. Idegenkedik a kapitalizmus gazdaságától, megveti politikáját, lenézi kultúráját.

Katharina Blum elveszett tisztessége (Katona József Színház Kamrája)

MTI FOTÓ

A magyar kapitalizmus még ifjonti és csenevész, a magyar antikapitalista ethosz már jól fejlett és erőteljes. A néhány évvel ezelőtti kapitalista eufória, ahogy jött, villámsebesen el is múlt.

I.

Kapitalista eufória? Volt ilyen egyáltalán?

Ha az nem is, valamiféle nehezen meghatározható lelkesedés létezett. Az átlagpolgárban is, az értelmiségben is.

Az átlagpolgárt kettős lelkesedés hevítette: a pártállami korlátokat széttörő szabadság ígérete és a nyugati életszínvonal vonzása. A csodák évében, 1989-ben mindkettő jelen van. A szabadság ígérete végigkíséri az esztendő nagy pillanatait. Ott van március 15-én a Szabadság téren, amikor összeszorult szívvel hallgatjuk a márciusi ifjak azóta érvényes, megint aktuális követeléseit. Ott van június 16-án a Hősök terén, amikor egymás kezét megfogva esküszünk, hogy soha többé diktatúrát. És ott van ősszel, amikor a képernyőn figyeljük a berlini falbontás, a prágai bársonyos és a bukaresti véres forradalom torokszorító jeleneteit. A Nyugat vonzása ezzel párhuzamos. Ha nem tüntetünk éppen, bevásárlótúrára indulunk. Családunkat autóba ültetjük, s zsebünkben a kiváltott valutakerettel, egynapos bécsi látogatást teszünk. Nem a város nevezetességeit nézzük meg: hűtőládát és számítógépet vásárolunk. Mert mi is úgy szeretnénk élni, ahogy a nyugati polgár.

Az értelmiség lelkesedése talán némileg halkabb, kezdettől ott bujkál benne a csöndes rezignáció. A „történelem végének" nyugati diadalkiáltása nálunk halk visszhangot vet csupán. Igen, a nyugati típusú liberális demokráciának – úgy látszik – nincs alternatívája. Tudjuk, hogy a huszadik század két nagy ellenkísérlete hová vezet. A fasizmus nyíltan antiliberális, a kommunizmus csupán kiigazítani akarja a liberalizmus ellentmondásait, ám mindkettő kollektivista rémálommá válik, világtörténelmileg páratlan totalitárius diktatúrát eredményez. A fasizmus 1945-ben gyors és látványos vereséget szenved, a kommunizmus 1989-ben hosszú agónia után roppan össze. Újra nyilvánvaló lesz: az európai kultúrkörben nincs alternatívája az európai típusú, polgári modernizációnak, a liberális demokráciának. Tudjuk róla, hogy korántsem tökéletes, ám az emberiség, láthatóan, nem talált ki nála jobbat. Ahogy Churchill mondotta volt: a demokrácia a legrosszabb politikai rendszer, kivéve az összes többit. Vagy ahogy sir Karl Popper fogalmazott: ne azért válasszuk a demokráciát, mert bizonyosan jó, hanem mert a diktatúra bizonyosan rossz.

II.

Az átlagpolgár lelkesedése azóta jócskán elpárolgott. Tudja, hogy rosszabbul él, mint annak előtte, ráadásul úgy érzi, kevésbé szabadabban is. Vélekedéseit ebben a gyakran elhangzó bölcsességben tömöríti: *ezek* sem különbek egy cseppet sem, mint *azok* voltak.

A politikai elit őrizni látszik a liberális demokrácia tabuját. A politikai viták csupán a liberális demokrácia értelmezéseire vonatkoznak, nem pedig a szükségességére. A liberális közmegegyezésen nyíltan csupán a szélsőségek helyezik kívül magukat. A két szélen – például – a Magyar Érdek Pártja meg a Május 1. Társaság. Egy lépéssel beljebb lépve pedig – mondjuk – a Magyar Igazság és Élet Pártja meg a Munkáspárt. Az előbbi kettőnek semmi esélye, hogy a parlamentbe jusson, az utóbbi kettőnek semmi esélye, hogy kormányra kerüljön.

A közvélemény-formáló értelmiség viszont egyre ellenszenvesebbnek kezdi találni a liberális demokrácia alapját: a modern polgári világállapotot. Már a szóhasználat megváltozása is jellegzetes. Nincs már „szabad világ", „nyílt társadalom", az „önszabályozó piacgazdaság társadalma" vagy egyéb, pozitív értékhangsúlyú, avagy semleges kifejezés. A közírás és az értelmiségi viták nyelvén az, ami egyre inkább körülvesz bennünket, nem más, mint a „kapitalizmus". Az a rideg, önző, gusztustalan világ, amilyennek elképzeltük, amikor még nem ismertük. Olyan, amilyennek Hobbes mondja a természeti állapotot: mindenki harca folyik benne mindenki ellen. Vagy amilyennek Kant látja a természettörvények szerint cselekvő ember világát: a hatalomvágy, a bírvágy és a dicsvágy motívumai mozgatják. És amilyennek Hegel tartja magát a polgári társadalmat: a „szellem állatvilága" nyilatkozik meg benne.

Bárhová nézünk, a kapitalizmus minden területe visszataszító. A piacgazdaság? A profitmotívum, az anyagiasság világa. A könyörtelen önzés, a kíméletlen verseny, a pénz utáni hajsza uralkodik benne. A tömegdemokrácia? A hatalmi motívum, a hatalomvágy területe. A hatalmi érdek mozgatja, a hatalmi érvényesülés megszállottjai érzik benne otthon magukat. A tömegkultúra? Nem is valódi kultúra ez: kultúripar csupán. A kapitalizmus, áruvá alakítván mindent, megszünteti a valódi, öncélú kultúra létrejöttének lehetőségét. Sajátképpeni kultúrája, a kultúripar, tartalmilag szabványokra és sémákra épül, funkcióját tekintve az elviselhetetlen elviselésére szoktatja a csak a fogyasztásnak élő konzumidiótákat.

Nemes eszményeket, felemelő motívumokat hiába keresünk. A kapitalizmusban – úgy látszik – minden elsorvad, ami az embert emberré teszi.

III.

Eddig a közírás átlagának mind jellemzőbbé váló felfogását igyekeztünk felidézni. Az antikapitalista ethosz azonban jelentékeny teljesítményekkel is szolgál. Itt csupán két esszéista tevékenységére és két színházi előadásra utalunk.

A két esszéista Szilágyi Ákos és Balassa Péter. Nem csupán divatos szerzők – azok is persze –: a kortársi magyar kultúra meghatározó alakjai. Igen-igen különböző személyiségek, ám egyvalamiben: antikapitalista ethoszukban feltétlenül megegyeznek.

A marxista-újbaloldali indítású Szilágyi az *apokaliptikus civilizációkritika* kifejezője. Tanulmányainak tárgya maga a modern polgári világállapot egésze. A polgári civilizáció, mondja, egyetlen hatalmas tévút. Jövője az elkerülhetetlen-szükségszerű pusztulás, saját természeti előfeltételeinek felemésztése. Jelene az öncélú öngerjesztő fogyasztás, az önnön konzumálásuknak kiszolgáltatott véglények vergődése. A polgári világrend diadalmas előrenyomulása egyenlő a szörnyűségekkel teli végítélet eljövetelével.

A keresztény-konzervatív gyökerű Balassa a *rezignált kultúrkritika* megszólaltatója. Publicisztikáinak tárgya a magyar átalakulás megannyi apró jelensége, a modern világállapot egészének perspektívájából szemlélve. A hang itt nem apokaliptikus, csupán rezignált, a tételek nem magabiztosan kinyilatkoztatók, csupán töprengve kérdezők. Az átalakulás jelenségei, mondja, igencsak elszomorítóak. A szellemi alternatívák bezárultak, az önhitt vulgárliberálisok diktatúrája érvényesül, a kommerszkultúra idiotizmusa dühöng, a „kapreál" giccse uralog, a reklámipar agyölése pusztít. Miközben maga a Nyugat is válságba került: felismeri ugyan saját útjának veszélyeit, ám képtelen az önpusztító növekedés megállítására.

A két színházi előadás a Katona József Színház Kamrájának *Katharina Blumja*, illetve a Művész Színház *Koldusoperája*. Az előbbi a nagy, beteljesült siker, az utóbbi a nagy, beteljesületlen ígéret. A *Katharina Blum*, tudjuk, a két évvel ezelőtti színházi évad hatalmas szenzációja, egyszerre szakmai és közönségsikere. Az előadás hatása nem kizárólag esztétikai: legalább annyira politikai is. A színházlátogató az aktuálissá vált baloldali történetet ünnepli itt. Az embertelen tudatipari manipulációval szembeszálló emberi tisztaság magányos küzdelmének históriáját. A *Koldusopera* az idei évad jelentős eseménye, nagy várakozása és visszhangos kudarca. Megint csak az esztétikai értéken túlmutató politikai üzenet az érdekes belőle. Apró botrányoktól és hatalmas izgalomtól kísért indulásához a Művész Színház a polgári rend egészét célba vevő Brecht-darabot választ. Benne az erkölcsös polgári világ és az erkölcstelen alvilág analógiájával, a politikai-üzleti élet és a rablóbandák törvényeinek azonosításával.

IV.

A magyar kapitalizmuson persze különösképp kevés a szeretnivaló. Az átalakulás ugyanis egyszerre hozza el a nyers liberálkapitalizmust és éleszti fel a prekapitalista rendies hagyományokat. Az ellenszenv tehát talán nem is általában *a* kapitalizmusnak szól, hanem konkrét magyar megtestesülésének: a múlt századi kapitalizmus és a feudális viszonyok furcsa elegyének.

Mindez igaz, ám tudnunk kell: a kapitalizmust az értelmiség sehol sem szereti. Kevés számú védelmezői többször felemlítették már ezt a különös tényt. A kapitalizmus az egyetlen rendszer, amelynek tulajdonképpen hiányzik az apológiája – mondja Daniel Bell. A kapitalizmus alkalmatlan rá, hogy legitimációt teremtsen önmagának – teszi hozzá Peter L. Berger. Mindez nem a gyengeségét: az erejét mutatja. A kapitalizmus voltaképp saját bírálatából él.

A hagyományos magyarázatok, ismeretesen, tudásszociológiai jellegűek. Az értelmiség kapitalizmusellenességét társadalmi helyzetével magyarázzák. Egyszerűen szólva: a jelenség mögött az értelmiség irigységét és gyengeségét sejtik. Az önmagát diplomájával igazoló értelmiségi egyrészt irigy azokra, akik a piacon bármifajta külön kvalifikáció nélkül aratnak sikert. A sajátos tudását a piacon értékesíteni nem képes értelmiségi másrészt az állam támogatására szorul, azaz a piacgazdaság visszaszorításában érdekelt.

Az értelmiségi sajátképpeni funkciója a társadalmi valóság kritikai reflexiója. Amikor a modern világállapotot bírálja, a jót és a rosszat kísérli meg elválasztani benne. Nem törődik bele, hogy a szabadság világa összeforrott a kapitalista faktualitással. Azt szeretné, ha el lehetne különíteni a kettőt: a demokrácia építményét és a kapitalizmus csúfságát. Anélkül élvezni a modernizáció előnyeit, hogy elszenvednénk a hátrányait.

És ez az, ami sajnos nem megy. A nyugati, *posztmodern* értelmiség, a modern világállapot *egésze* meghaladhatatlanságának némiképp lemondó tapasztalatával, tudja már ezt. A magyar, *modern* értelmiség még nem törődött bele. A mi antikapitalista ethoszunkban ez *is* benne van.

Perecz László

Jó szív, hosszú kéz

Abraham Lincoln, az Egyesült Államok 16. elnöke

Az Amerikai Egyesült Államok 16. elnökét 1860 novemberében választották meg. Tudták a választói is, hogy mire készül az 51 esztendős Abraham Lincoln: 1847-től mint képviselő folyamatosan követelte a rabszolgaság intézményének eltörlését. 1861 februárjában, egy hónappal elnöki esküjének letétele előtt, merényletet kíséreltek meg ellene, így gondolván megakadályozni a déli államok számára elfogadhatatlan gazdasági csapást, amelyet természetesen, hamis ideológiai érvekkel igyekeztek leplezni. Lincoln azonban elnök lett, s kitört az újkori történelem egyik legrettenetesebb polgárháborúja, amely az alig kilenc évtizedes múltra visszatekintő ifjú állam létét fenyegette. Az Egyesült Államok históriájában oly nevezetes törvényt már a háború idején, 1862. szeptember 1-jén hirdették ki. Lincoln elnökségét végigkísérte a polgárháború. 1864-ben az északi államok újraválasztották. A polgárháború 1865-ben ért véget Észak győzelmével. 1865. április 14-én az elnököt meggyilkolták.

A történész, Arnold J. Toynbee véleménye szerint *„a Dél már el is vesztette a polgárháborút, mielőtt megvívták volna. Mikor fegyvert fogott, hogy gazdasági kudarcait katonai csapásokkal ellensúlyozza. csak siettette és beteljesítette azt a bukást, mely elkerülhetetlenül várt reá"*. Toynbee-nek természetesen igaza van, de az sem kétséges, hogy gyakorló politikusnak nem egyszerű dolog a súlyos következményekkel járó felismerések gyakorlati kivitelezése. A választási ígéretek betartása sem volt soha magától értetődő, az pedig a világtörténelem egyik általános tapasztalata – hogy úgy mondjam, helytől, időtől és rendszerektől függetlenül –: a politikusok hatalomra kerülve igyekeznek a nagyon nagy konfliktusokat elkerülni, sokszor az árulástól sem riadva vissza a hatalom megtartása kedvéért. Nos, Lincoln dilemmája éppen az volt, hogy képes lesz-e egy demokratikus és szabad állam elveit következetesen alkalmazni az ország csaknem felének gazdasági érdekei ellenében, és a lakosságban mélyen benne gyökerező faji előítéletekkel szemben. Az előítéletek erejét nem szabad lebecsülni. A gyors változásokra annyira kész amerikai társadalomnak is csaknem száz évre volt szüksége ahhoz, hogy a négerek hátrányos jogi és közösségi megkülönböztetése – egyes atavisztikus mai példák ellenére – eltűnjön. Maga Lincoln ifjú korában az őslakos indiánok ellen harcolt, tehát számára sem lehetett egyértelmű a történelmi igazságszolgáltatás, a rabszolgaság eltörlése, bármily gazdasági előnyöket ígért ez az északi államoknak, bármennyire is abban a kérdésben kellett döntenie, hogy az ipari fejlődés vagy egy maradi, nagyon nagy munkaerő-szükségletet igénylő mezőgazdasági modell győz-e. Tudjuk, hogy Lincoln oldalán magyarok is harcoltak. Olyanok, akik 10-11 évvel korábban Kossuth honvédei voltak. Az Észak és Dél közötti választást – ha bennük ez egyáltalán felmerült – nyilván megkönnyítette számukra a magyar szabadság és Lincoln eszméi közötti erős hasonlóság. Természetesen nem Lincolnra hatottak az európai eszmék, hiszen az Egyesült Államok akkor még erősen bezárkózó politikát folytatott. A párhuzam lehetősége azonban önkéntelenül is kínálkozik. A magyar szabadságharcot nemcsak a túlerő győzte le, hanem az a tény is fontos szerepet kapott, hogy az ország lakosságának nagyobbbik fele, azaz a nemzetiségek alig-alig érezhették magukénak a magyar küzdelmet a haladásért, az osztrák hatalom ellenében. Végül Kossuth is felismerte ezt a tényt, s közvetlenül a vereség előtt a már Szegeden ülésező országgyűlés meghozta Európa első nemzetiségi törvényét. Csakhogy későn. A társadalom megosztottságát Ausztria ki tudta használni. Lincolnt is az a felismerés vezette, hogy erős társadalmat teremtsen, amely majd képes lesz a kor kihívásainak eleget tenni. Tudta, hogy a döntés halasszathatatlan és vállalta azt az óriási rizikót, hogy akár polgárháború árán is lehetővé tegye elvei megvalósításának elkezdését. Nagysága tulajdonképpen az, hogy nem a hatalmat féltette, hanem hogy arra törekedett: megszerzett hatalmát egy tartósabb hatalommá, teljes társadalmi támogatássá alakítsa át. Nem akart elkésni.

Főleg tragikus halála okán alkalmat adott a személye körüli legendák keletkezésére. Holott Lincoln egyik titka az volt, hogy az egyszerű amerikai ugyanolyannak látta őt, mint önmagát. Karel Čapek egy 1927-es tárcája mulatságosan mutatja be valószínűsíthető személyiségét: *„Lincoln korántsem ifjúságától kezdve volt oly impozáns személyiség, mint amilyennek a történelemből látszik. Egy farmon dolgozott, aztán szatócsboltot nyitott, aztán ügyvédként ügyeskedett és mint elnök végezte be. Fiatalon falusi puritán volt, hat láb magas, nyakigláb legény; ügyvédként cilindert hordott, de állandóan vidékinek nézték gyűrött mellénye és hitvány gallérjai miatt, melyekből kiugrott hatalmas ádámcsutkája, s nadrágjának térdét is mindig bepiszkította, amikor pedig nevetett, a térdét felhúzta egészen a szakálláig, és szüntelen kacajától hintázott vele a szék. Sipító, amolyan nőies hangon beszélt, s gyakran elfeledkezett hallgatóságáról, miközben azokról az időkről ábrándozott, amikor még a farmon szántott."* S Čapek szerint felesége, *„akinek temperamentuma a vadmacskáéhoz hasonlított"*, egyszer azt mondta volna Lincolnról: *„férje ugyan nem szép ember, de jó szíve és hosszú keze van"*. Talán ilyen ember volt.

Az utókor pedig úgy is emlékezik reá, hogy például utódjai közül Kennedyt hasonlítja hozzá. Legfőbbképpen azért, mert mindketten az állampolgári jogok biztosítására szánták el magukat, s a folyamat, amelyet Lincoln kezdeményezett, Kennedy alatt fejeződött be. Ám a történelemmel foglalkozó szorgalmas emberek azt is kiszámították, hogy Lincolt 1860-ban, Kennedyt pedig 1960-ban választották elnökké, s mindkettőt pénteki napon ölték meg, feleségeik jelenlétében, s mindkettőt hátulról lőtték fejbe. Mindkettejük utóda a déli államokból származott, s Johnsonnak hívták, Lincoln utóda, Andrew 1808-ban, Kennedy utóda, Lyndon 1908-ban született. A véletlen találkozások gyűjtői arról sem feledkeztek meg,

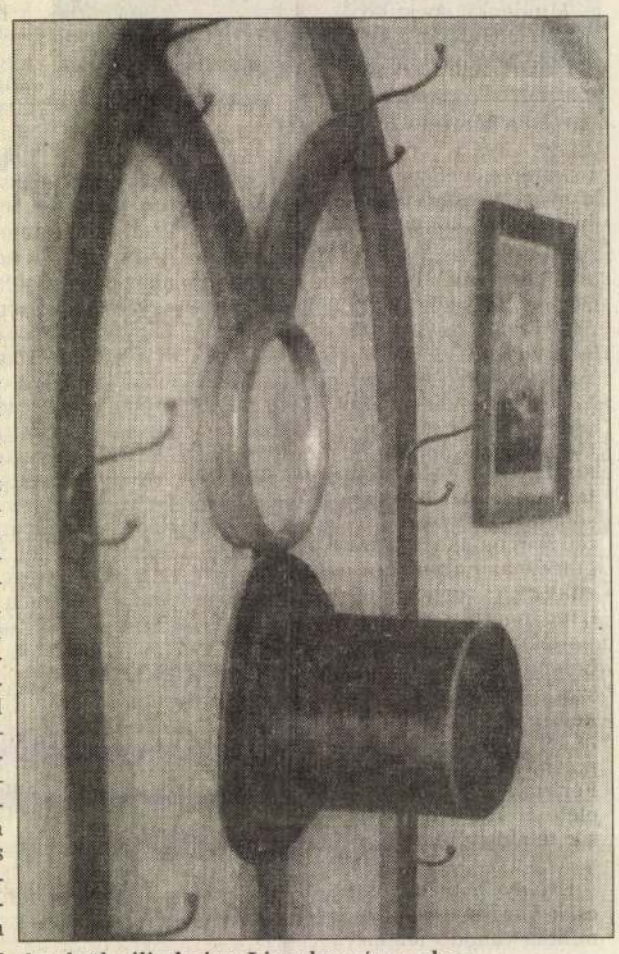

Az elnök cilinderje a Lincoln-múzeumban

A DIE ZEIT FELVÉTELE

hogy mindkét elnök gyilkosa szintén gyilkosság áldozata lett, mielőtt bíróság elé állíthatták volna őket. Nem beszélve arról, hogy Lincoln titkárát Kennedynek hívták és a tragikus esemény napján azt tanácsolta főnökének, hogy ne menjen a színházba. Kennedy titkárát pedig Lincolnnak hívták, s ő pedig a utat ellenezte.

Mindez azonban csupán a sors kegyetlen tréfája.

Lincoln halála legendák forrásává lehetett.

Lincoln élete és sok-sok kockázatot magában rejtő döntése, a tudatosan vállalt polgárháború viszont hazája előtt a gyors és hosszú távú fejlődés távlatait nyitotta meg.

Abraham Lincoln 185 évvel ezelőtt született.

E. Fehér Pál

Fábri Zoltán

Törőcsik Mari pereli az MTI-t

A végjáték hátravan

Beszélgetés Nehéz-Posony István ügyvéddel

A Magyar Távirati Iroda nyomán pillanatok alatt felröppent a hír a napisajtóban, hogy „ellenőrzési feladatainak elmulasztása miatt a legenyhébb közalkalmazotti elmarasztalásban, megrovásban részesítette Törőcsik Marit, a Művész Színház igazgatóját a közalkalmazotti fegyelmi tanács". A közzétett adatok súlyosan esnek a latba. Jómagam méltánytalannak érezném, ha az érintett fél nem jutna szóhoz. Ezért fordultam az igazgatósághoz, ahol tájékoztattak ugyan a kusza helyzetről és az MTI jogtalanul kiadott, valótlan tartalmú közleményéről, de mivel perre viszik sérelmeiket, kérdéseim sajtóbeli megválaszolására az igazgatónő ügyvédjéhez, Nehéz-Posony Istvánhoz irányítottak. Az ügy bonyolultabb, mint hinnénk.

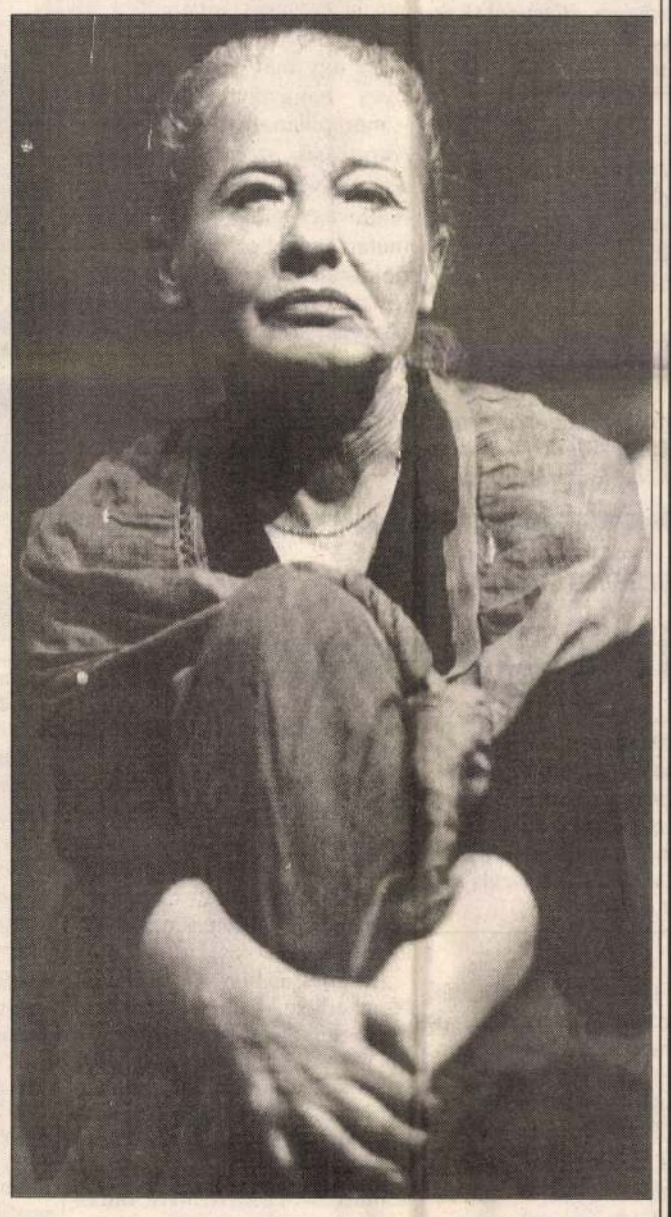

„Törőcsik Mari egész életét derékba törné ez a homályos információkból származó, valótlan tartalmú MTI-közlés"

– Fölforrósodott a hangulat a Művész Színház körül, kivált a Törőcsik Marinak „kiosztott" fegyelmi megrovást követően. Szeretném, ha ügyvédje, Nehéz-Posony István, jogi ügyekben járatlan olvasóink számára világosan megmagyarázná, hogyan fajult idáig a dolog, és mit találnak védencei méltánytalannak, vagy egyenesen jogtalannak?

– A dolog ott kezdődött, hogy a Művész Színház – a saját kategóriáján belüli színházakhoz képest – alulfinanszírozott. Költségvetési támogatása mintegy 30, esetenként 40 százalékkal marad el attól, amit más hasonló színházak évente kapnak.

– Holott olyan hangok hallatszottak, hogy épp nagyobb a támogatottságuk...

– Ez nem igaz. A fővárosi önkormányzat költségvetése is számadatokkal bizonyítja, hogy a Művész Színház dotálása 30-40 százalékkal alacsonyabb a többi önkormányzati társulatéénál, teszem azt, az Arany János vagy a Katona József Színházénál. Ez nyilván azzal jár, hogy a kiutalt összeg hamarabb elfogy. Mit tehet ilyenkor egy színházigazgató? Az a kötelessége, hogy további támogatást kérjen a fenntartótól. Törőcsik Mari ezt maradéktalanul teljesítette: tavaly ősz óta ostromolta leveleivel az önkormányzatot, a kulturális bizottságot, s *Demszky Gábor* főpolgármestert személyesen is, hogy ezen az alulfizetettségen változtassanak, vagyis arányos, jogos mértékben finanszírozzák az intézményt, különben nem tudják folytatni a munkát. Ezekre a levelekre mindig kapott ígéreteket – pénzt viszont nem. Ennek folyományaképpen, a '94-es első félév során kénytelen volt 83 százalékban fölhasználni az évi költségvetést. Megítélésem szerint, ez már csak azért sem lehet fegyelmi eljárás alapja, mert a költségvetési pénzekkel év végén – és nem a közepén kell elszámolni.

– Itt álljunk meg egy percre. Egy színház köteles-e hónapra lebontva gazdálkodni a ráeső összegből vagy sem?

– A helyzet a következő: az anyagi támogatást havi ütemezésben kapja meg a színház. Ettől azonban az esetben eltérhet, ha bérfizetés céljára hív le pénzt az adott havi ütemezés összegén felül a rendelkezésére álló summából. Így is történt: bérfizetés céljából hívták le a további összeget. A szerződések alapján a színészek ún. bt.-ben vették föl a fizetésüket, ami összegszerűen nem változtatott a javadalmazásukon; a különbség abban áll, hogy a társadalombiztosítási meg a nyugdíjjárulékot a bt. adja föl és nem a munkáltató. Itt sem történt ehát törvénytelenség. A vizsálati jelentésben fölmerült enkívül (s a sajtó most már liós összegekkel dobáló-, hogy Törőcsik Marinak kora volt a jövedelme. A k a valóságban így álligazgatóként nagyon kelt díjazásban, mondhatnám, közepes hivatalnoki fizetésben részesül. Ne gondoljon tehát senki százezrekre; pontos összeget nem tudnék ugyan mondani, de ha akarja, a szerződést előkeresem...

– Talán főhivatalnoki javadalmazásban...

– Szó sincs róla, emlékezetem szerint 35 ezer forint körül van az igazgatói fizetése.

– Hihetetlen.

– Ezenkívül, mint színésznek is van egy szerződése a színházával, aminek alapján külön javadalmazásban részesül, de jottányival sem magasabban, mint bármelyik más színész. A fegyelmi vizsgálat során terhére rótták, hogy ezt a művészi javadalmazását engedély nélkül veszi föl. Gondolja csak végig, valakinek a sztárhírnevére alapoznak-építenek egy új színházat, s ezek után neki, magának engedélyre lenne szüksége, hogy a saját társulatában játszhasson! Hát ez egy agyrém. Szerencsére, a törvény ezt nem is írja elő. A törvény ugyanis azt mondja, hogy a vezető közalkalmazott nem folytathat más munkavégzésre irányuló tevékenységet, *kivéve a művészi, alkotói, szerzői jogi vagy az oktatói munkát*. Magyarán, külön engedély nélkül is fölléphet színészként a társulat igazgatója. A tény annyira nyilvánvalóvá vált, hogy a fegyelmi bizottság már az első tárgyaláson közölte, a továbbiakban ezzel nem is foglalkozik. A revizori jelentésre támaszkodó fegyelmi bizottság vizsgálati jelentése végső soron elemzésében az alábbiakat írja (ezt idézni szeretném): T. M. „elmarasztalható azért, mert nem kért engedélyt saját maga bt.-s foglalkoztatására". Az összes többi kitételben, a kizárólagossági díj, a költségtúllépés stb. ügyében már a fegyelmi biztos sem talált megállapítható felelősséget. A fegyelmi tanács viszont már ebben sem talált vétséget.

– Elnézést, de laikus lévén, kérem magyarázza meg, mi a funkciója a fegyelmi biztosnak, és miben áll a fegyelmi tanács hatásköre.

– A fegyelmi biztos kvázi ügyészként folytatja le a vizsgálatot és terjeszti elő a jelentését, mint egy vádat a fegyelmi tanács elé, amely kvázi bíróság gyanánt vizsgálja meg, hogy a vád mennyiben felel meg a valóságnak. A tanács pedig, mint mondottam, a fegyelmi biztos egyetlen vádpontját is elejtette. Ezek után, a törvény szerint, meg kellett volna szüntetnie az egész eljárást, illetve határozathozatalt. Ezzel szemben, a fegyelmi bizottság olyan megoldást talált, miszerint terhére írta Törőcsik Marinak azt a „mulasztást", ami a vádban egyáltalán nem szerepelt, hogy igazgatóként nem számoltatta el a gazdasági ügyek intézéséért felelős személyt.

– Név szerint...?

– Schwajda Györgyöt. Ez a döntés pedig azért megalapozatlan, mert erre vonatkozólag sem tanúkat nem hallgatott meg, sem bizonyítást nem végeztetett. De, valljuk meg, ehhez nincs is köze a fővárosi önkormányzatnak. A szerződések szerint, a gazdasági ügyekkel nem Törőcsik, hanem Schwajda köteles foglalkozni, őt pusztán az a felelősség terheli, hogy beszámoltassa az alkalmazottját. S hogy ezt milyen formában végzi az igazgatónő, őrá kell bízni. Sehol sincs kikötve például, hogy havi vagy félévi jelentéseket kell kérnie. A beszámoltatás történhet úgy is, teszem azt, hogy leülnek a büfé sarkában, és letárgyalják. Arra vonatkozólag, hogy ezt Törőcsik Mari elmulasztotta volna, nem folytattak sem vizsgálatot, sem bizonyítást. Mégis ennek az alapján részesítette megrovásban a fegyelmi tanács. Tehát mindaz, ami a sajtóban a művésznő milliós jövedelméről meg a mérhetetlen költségtúllépésről fölröppent – egyszerűen nem igaz. Nem tudni, honnan vette ezeket az adatokat az MTI. S mivel nem volt joga ezeket az adatokat tényként közölni, peres úton helyreigazításra kötelezzük a Magyar Távirati Irodát, sőt kártérítést is követelünk.

Fontosnak ítélem továbbá, hogy idézzek egy újabb passzust a vizsgálóbiztos jelentéséből: „Nem tartozik ugyan Törőcsik Mari felelősségének körébe, de az ügy vizsgálójaként jeleznem kell, hogy a fenntartó, illetve annak képviselőinek felelőssége is vizsgálható lenne, legalább is két kérdésben: 1. olyan intézmény létrehozására vállalkoztak, amelyhez nem álltak rendelkezésükre a szükséges feltételek, 2. nem adtak határozott választ, amikor az intézmény kérte a működéséhez szükséges feltételeket, akár elutasító választ, amennyiben nem tudják azt biztosítani". Én ebből arra következtetek, hogy a fegyelmi vizsgáló biztos sokkal inkább felelősnek tartotta a helyzet kialakulásáért a fenntartót, mint Törőcsik Marit.

– Hogyan került sor magára a vizsgálatra? Úgy tudjuk, Székely Gábor főpolgármester-helyettes kezdeményezte.

– Nem egészen. Ő csak átírt a kulturális bizottságnak, hogy a költségvetésben időarányos túllépést tapasztalt a havi bontás szerint, és arra kérte őket, vizsgálják meg, ha meg szükségesnek vélik, indítsanak fegyelmit. Tehát nem ő, hanem a fővárosi közgyűlés kulturális bizottsága rendelte el a fegyelmit – mint munkáltató.

– Milyen forrásból meríthette közlését az MTI?

– Az MTI mint bármelyik sajtószerv, felel a tényközlések valódiságáért. Az iroda, persze, nem hajlandó kiadni, honnan vagy kitől szerezte az információját. A fegyelmi tanács elnöke ugyanis nagyon korrektül kijelentette, hogy nem óhajt nyilatkozni, mivel Törőcsik Mari meg én nem nyilatkoztunk. Legalábbis leendő sajtótájékoztatónk előtt. A magam részéről híve vagyok az informátorvédelemnek; ám tartsa titokban az MTI is az illető kilétét, viszont, amit közölt, azért felelnie kell. A helyreigazításon kívül érvényesíteni fogjuk nem vagyoni kártérítési igényünket is.

– Gondolom, hitelrontásért.

– Nyilván. Hiszen Törőcsik Mari egész életét, művészi pályáját derékba töri ez a homályos információkból származó, valótlan tartalmú MTI-közlés. Azon túlmenően, hogy már eddig is épp elég meghurcoltatásnak volt kitéve egy teljesen alaptalan és törvénytelenül lefolytatott eljárás során.

Metz Katalin

I. M. Fábri Zoltán

Tisztelt Zoli Bácsi!

Kezdetben egyoldalú ismeretségünk a 60-as évek közepén kezdődött. Az akkori tizenéves fiatalság a történelem bonyolult összefüggéseit talán még nem érthette, de ösztönösen érezte, hogy a világ átalakulófélben van körülötte. Szerencsések voltunk, hiszen a szüleinknek kijutott gyötrelmek után, a feszültségeket oldani akaró, a megnyomorított embert legalábbis emberszámba venni szándékozó világot láttunk magunk körül, bár még kavargott gondolatainkban szüleink féltése és tanítása, az a kettősség, hogy amiről otthon beszéltünk, arról említést se tegyünk másutt. Sokan úgy éreztük, hogy a távoli ködből lassan kibontakozik egy tehetségre, tudásra, szorgalomra felépülő új haza, amely katartikusan bevallja tragikus tévedéseit, levonja a tanulságokat, hogy az Embert megalázó gyötrelmek soha többé ne fordulhassanak elő.

Mi, akkori középiskolások, egyetemisták – ezekben az ellentmondásos hatvanas-hetvenes években – mélyen hittünk a század magyar filmgyártásának aranykorát jelentő remekműveitek üzenetében, amelyeket rendkívüli mélyütések, iszonyú szülési fájdalmak közepette hoztatok világra, s amelyek bátran, könyörtelen őszinteséggel és szenvedéllyel, a változtatás cselekvési igényével mutatták be a történelmet, s benne a politikai folyamatoknak kiszolgáltatott egyes ember vergődését, igazságkeresését, életének elbukásában is felemelő példázatát. Már akkor klasszikus voltál, hiszen Húsz óra című filmed elemzése gimnáziumunkban érettségi tétel volt. Sohasem feledem a pillanatot, amikor remegő kézzel Téged húztalak, majd ugyanabban a pillanatban megnyugodtam, hiszem minden képsorodat betéve tudtam.

Több generáció választott el minket, s életem szerencséje, hogy személyesen is megismerkedhettem Veled. A főiskolán Nálad felvételiztem. Mindvégig éreztem, tudtam, hogy kíváncsi vagy ránk. Türelemmel és figyelemmel hallgattad a szárnyaló, bár valószínűleg naiv gondolatokat, vezetted a gyakorlatokat, a rendelkezésre álló rövid idő alatt minél többet meg akartál tudni rólunk. Büszke vagyok arra, hogy a főiskolán az európai filmművészet élő klasszikusának közelségében tölthettem négy évet. Ma már tudom, hogy többet, sokkal többet kellett volna kérdeznünk és tanulnunk Tőled.

Te mindig mélyen átélt alázattal közelítettél az Általad fontosnak tartott témához, készültél fel annak képi megfogalmazására, mert tisztelted magát a filmet, s mindenekelőtt a lélek szerteágazó rezdüléseivel sokoldalúan ábrázolt Embert. Legendák keringtek bámulatos precizitásodról, gondosan kidolgozott forgatókönyveidről, a színészekkel, a közvetlen munkatársakkal, kipróbált, nagy tehetségű barátaiddal, a stábbal való összecsiszolt, harmonikus együttműködésekről, amelyhez családod, feleséged – akiről oly sokszor és olyan szépen beszéltél nekem – biztosították a hátteret.

Te bizonyára elutasítanád, mert sohasem kedvelted a nagy szavakat, mégis kikívánkozik belőlem: a század egyik legnagyobb magyar humanistája voltál. Új és új generációkkal együtt életművedre folyamatosan rácsodálkozva tudjuk, hogy Nélküled lelkileg szegényebbek lennénk. Filmjeidben alapvetően fontos gondolatokat közöltél a világról, benne a megnyomorított sorsú Emberről, akiről Nálad kevesen tudtak többet, s akinek csodálatosan fennkölt és igaz ábrázolója voltál. S még valami: katartikusan szép filmeket csináltál. Ízléses, etikus és szép filmeket, amelyek egy leépülő, elsekélyesedő, erkölcs nélküli világban esztétikai élvezetet is jelentettek. Gerince, tartása volt filmjeidnek, mint saját magadnak egész életedben.

Utolsó éveidben tanúja voltál egy újabb történelmi átalakulásnak. Magyarország, Kelet-Európa hozzákezdhetett egy szebb, igazságosabb, demokratikusabb, az emberek számára több örömet jelentő világ kialakításához. Tudom, hogy nem voltál maradéktalanul boldog, hiszen körülöttünk rengeteg az igaztalan, hangos szó, az erőszakos akaratérvényesítés, forrongó, bizonytalan, következésképp sebezhető világunkban fájdalmasan sokszor ítélkezünk felületesen, sértjük meg az emberi méltóságot. Sohasem beszéltél róla, mégis tudom: lelked mélyén fájt, hogy a magyar filmgyártás kurtán-furcsán tudomásul vette évtizedes bejelentésedet, miszerint nem készítesz több filmet. Talán elfogyott volna a mondanivalód? Talán egyszer az életben nem érezted volna, hogy a mélyben milyen horderejű társadalmi változások érlelődnek, s milyen nagy szükség lenne megint a meggyötört ember igazának felmutatására, következésképp az összezavart lelkületű magyarság becsületes, tisztességes és szilárd öntudatának helyreállítására, amelynek segítségével ez a nép történelme során oly sokszor bizonyította, hogy csodákra képes. Tudtad Te ezt pontosan, de sikereid legmagasabb csúcsain is szerényen viselkedtél, míg mások Téged, a magyar film klasszikusát, fesztiváldíjak egész sorával kitüntetett és Európa-szerte elismert, már életében halhatatlanná vált filmrendezőt mintha leírtak volna, ahogyan ez Európának ezen a részén, vagy talán csak Magyarországon szokás. Csak remélni merem: sokaknak kínzó lelkiismeret-furdalás arra gondolni, hogy tíz éve igazából sohasem biztattak, nem kérdezték meg, mihez lenne kedved, alig-alig hívtak meg a magyar filmgyártás és a magyar művészeti élet fontos kérdéseit eldöntő bizottságokba, kuratóriumokba. De nem lettél volna Fábri Zoltán, ha ezt bárhol, bármikor is szóvá tetted volna. Visszatértél korai szerelmedhez, a festészethez, ahol az alkotó ember újra kifejezhette önmagát.

Egyelőre nehezen feldolgozható, ami most bekövetkezett. Két éve tervezzük életművedet gazdagon bemutató szerzői könyvedet, az elmúlt egy hónapban a kórházi ágyon javítottad a kéziratot, néhány napja még válogattad a képeket. Képzőművészeti albumaid között, jegyzeteid írása közben, kedvenc foteledben ülve, kezedben ceruzával, amolyan Fábri-módra csendben, békében mentél el. Talán még fel sem fogjuk, kit vesztettünk el. Te valóban azon kevesek közül való voltál, akiket nagy formátumú embernek neveznek. Velünk maradnak az európai filmművészet legszebb fejezeteihez tartozó filmjeid, díszletterveid, filmszerepeid, festményeid, megnyilatkozásaid, humanista szemléletű életműved. A Te szellemi magaslataidba felemelkedni soha nem tudó egykori tanítványaid pedig újra és újra hitért és érzelmi feltöltődésért Hozzád fordulunk majd, hogy erőt merítsünk hivatásunk gyakorlásához. Ha valaki érzékletes képet akar magának alkotni a XX. századról, végignézi filmjeidet és pontosan tudni fogja, mitől volt boldogtalan a század embere.

Tisztelt Zoli Bácsi!

Két éve mondod, hogy könyved megjelenését már nem fogod megérni. Két éve mondom, hogy ebben az egy esetben nagyot tévedsz. Megint Neked lett igazad! Köszönjük, hogy filmjeid segítségével megérthettünk valamit a Nagy Titokból, a művészet lényegéből. Örökké hálásak leszünk érte. Életműved, tiszta és becsületes emberséged örökké fénylő igazodási pont.

Nyugodjál békében!

(Koltay Gábor filmrendező búcsúztatója elhangzott augusztus 29-én a Farkasréti temetőben.)

A Kiengesztelődés Requiemje

Az 1995-ben esedékes Európai Zenei Ünnepre 12 ország 13 neves zeneszerzője a stuttgarti Nemzetközi Bach Akadémia megbízásából megkomponálja a Kiengesztelődés Requiemjét. Mint Helmuth Rilling, a Bach Akadémia professzora közölte, a második világháborúban egymás ellen harcolt országokból bíztak meg zeneszerzőket a feladattal.

Az 1995. augusztus 13. és 27. közt Stuttgartban megrendezésre kerülő Európai Zenei Ünnep a második világháború befejeződésének 50. évfordulója alkalmából a *Háború – Kiengesztelődés – Béke* mottóval kerül megrendezésre.

A leendő szimfónia stuttgarti megszólaltatására az Izraeli Filharmonikusok pályáznak. A dpa jelentése szerint a Requiemen a következő zeneszerzők dolgoznak: *Luciano Berio* (Olaszország), *Friedrich Cerha* (Ausztria), *Paul-Heinz Dittrich* (Németország), *John Harbison* (Egyesült Államok), *Marek Kopelent* (Cseh Köztársaság), *Arne Nordheim* (Norvégia), *Marc-André Dalbavie* (Franciaország), *Judith Weir* (Nagy-Britannia), *Krzysztof Penderecki* (Lengyelország), *Wolfgang Rihm* (Németország), *Alfred Schnittke* (Oroszország), *Juasza Dzsodzsi* (Japán), *Kurtág György* (Magyarország).

Zugzárjegy

A hamisított és csempészett szesz- és dohányáruk készítőinek és forgalmazóinak nem okozott gondot a zárjegyek bevezetése. Most már az italon és a dohányon kívül magát a zárjegyet is hamisítják.

Ha a hamis zárjegyekkel ellátott termék csempészett, akkor „csak" a cégeket és az államkasszát károsítják meg tevékenységükkel. Ha viszont hamisított italra vagy dohányárura kerül egy jól sikerült zárjegy-utánzat, akkor a vásárló is ráfizet az üzletre. A hamis zárjeggyel ellátott termék ugyanis gyakran rossz minőségű és kétes higiéniai körülmények között kerül a palackba. A hamisított égetett szeszes italok jelentős része Szerbiából illegálisan hazánkba kerülő alkoholból készül, melynek tisztasága is hagy kívánnivalót maga után. Volt rá példa, hogy metilalkoholt találtak az üvegekben.

Kézenfekvő megoldásnak tűnik a zárjegyek „korszerűsítése", hadd legyen nehezebben hamisítható. Bár ki tudja? Mert ez viszont a golyó és a páncél esetéhez hasonlóan ismét „versenyre" ösztökélheti a hamisítókat. (g. j.)

Benzinturizmus a vámosok nézőpontjából

A tábornok szabad kezet akar

Úgy tetszik, a déli határszakaszon kialakult „benzinturizmussal" szemben – egyelőre – tehetetlenek a hatóságok. A jelenség megfékezésére hivatott szervek egymásnak dobják a labdát, közben pedig aratnak a benzincsempészek. Meglehetősen szélsőséges álláspontok ismerhetők meg az ügyben. Mindenesetre a vám és pénzügyőrség jogszabályi változtatást javasol a feketézők ellen.

Arnold Mihály tábornok, a Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnoka kérdésünkre elmondta: megítélése szerint jogszabályi változtatásra lenne szükség, mert *a jelenleg érvényes paragrafusok szerint a rendszeresített és beépített tartályokban megengedett üzemanyagot átvinni* a határon. Mindemellett való igaz, hogy a mostani gyakorlatra nem készültek fel a jogalkotók, de nem is tehették, hiszen rendkívüli és speciális helyzetről van szó.

A vám- és pénzügyőrség munkatársai vizsgálják a megoldás lehetőségeit, egyebek közt ezt szolgálja az a statisztika, amellyel igyekeznek felmérni: az egyes ki- és beutazók *hányszor fordulnak, s milyen mennyiségű üzemanyaggal* térnek haza. E kimutatások célja azonban nem lehet több, mint a törvényalkotók tájékoztatása, vagyis előkészületi munka a *jogszabály módosításának* megalapozására. A vámőrség azt várja, hogy az ilyen és hasonló helyzetekben *felhatalmazást kapjon bizonyos korlátozások* alkalmazására.

Az ügy már csak azért is kényes – hangsúlyozta a tábornok –, mert pillanatnyilag *a drasztikus beavatkozás személyiségi jogokat sérthet.* Nem lehet előírni, hogy tele-, vagy féltankkal hány kilométert mehet az utas. Az állampolgár alanyi joga, hogy hányszor lépi át a határt: korlátozni ebben nem lehet. Pusztán azért nem tartható vissza, mert tele tankkal megy. Mindaddig, amíg *az eladás ténye bizonyíthatatlan,* nincs lehetőség a szankcionálásra.

V. É.

Megszépült a pesti Könyvesház

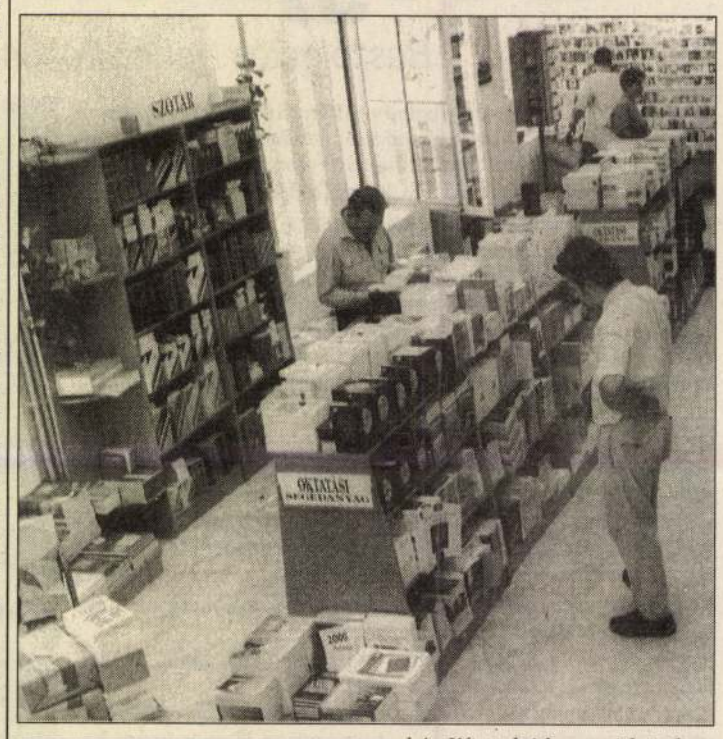

Budapesten a Váci úti Könyvesház Könyváruháza mától, a régi helyétől alig pár méterre, új épületben, felújítva és megszépülve várja a könyvvásárló közönséget. Ronga József ügyvezető igazgatóval ebből az ünnepi alkalomból beszélgettünk a nemrégiben még a megszűnés rémével fenyegetett Könyvesház felújításáról.

– A Szerszámgépipari Művektől megvásárolt Váci úti üzem szerelőcsarnokában 1986-ban nyitotta meg először kapuit a Könyvesház. A kezdetben átmenetinek szánt diszkont árusítás a nagy sikerre való tekintettel végleges könyvvásárló hellyé alakult. Többszörös belső átalakítás és profilbővítés után, óriási választékkal, egyre szélesebb vevőközönséget nyert meg, s mára *Budapest, de talán az ország egyik legnagyobb könyváruházává* nőtte ki magát. Közben a boltot üzemeltető TÉKA felszámolás alá került, s ezzel veszélybe került a Könyvesház további működése is. A magyar könyvkiadók jelentős részének támogatásával – amelyek az időközben életre hívott *Könyvesház Kft.* tulajdonosai lettek –, valamint a kultusztárca anyagi és erkölcsi segítségével sikerült megmenteni az üzletet, sőt egy szépen felújított végleges helyre költözteni.

– *Milyen választékkal várják a vásárlókat?*

– A boltban és a raktárban található, mintegy huszonháromezer kötet – amely körülbelül ötezer könyvcímet jelent – felöleli az egész magyar könyvkiadás kínálatát. Ezenkívül az épületben újból helyet kapott a *Hollósy Galéria,* ahol neves művészek alkotásait lehet megvásárolni. Az átalakítás egyébként négy hónapig tartott, és mintegy húszmillió forintba került.

– *Mennyiben jelent konkurenciát a Belvárosban nemrégiben megnyílt Székesfőváros Könyvesház?*

– Mivel az a Belvárosban található, nem jelent számunkra különösebb konkurenciát. Sokkal inkább tartom részükről *barátságtalan lépésnek a könyvesház megjelölést,* mert ez már eddig is, s bizonyára a jövőben is félreértésekre adhat alkalmat.

(parcsami)

Tőkét emel a Centrum

Sarlós nélkül is boldogulnak

A tegnapi rendkívüli közgyűlésen zártkörű tőkeemlésről döntöttek a Cenrum Áruházak Rt. tulajdonosai. Az áruházlánc bővítését, a versenyképesség javítását és a fejlesztést célzó tőkeinjekció mértéke minimum egymilliárd forint, de 2,5 milliárdig elfogadják a túljegyzést. A részvényeket a kanadai Sarlós Trading Ltd., a bécsi AWIMPEX befektetési konzorcium, a Caola Rt., és az MTM Kommunikációs Kft. jegyezheti le: szeptember 1 és november elseje között.

A közgyűlést követő sajtótájékoztatón elhangzott, hogy *Andrew Sarlós,* aki előzetes szándéka szerint öt milliárd forinttal kívánta megemelni a társaság alaptőkéjét, *elállt* a szerződési feltételek bizonyos módosításától, így elesik a kibocsátandó új részvények kizárólagos jegyzésének jogától. Ugyanakkor a közgyűlés kötelezettséget vállalt arra, hogy a részvényeket jegyző cégek további egymilliárd forint értékben alaptőkét emeljenek, névértéken, meghatározott időn belül.

A privatizációt követő eredményekről szólva a cég vezetői elmondták, hogy a *korábbiaknál határozottabb stratégia szerint* tevékenykednek, s ennek számos megnyilvánulását tapasztalhatják a vásárlók. Különböző *vevőcsalogató* akciókkal kerülnek közel a fogyasztókhoz, most éppen az iskolakezdés családi bevásárlásához nyújtanak kedvezményeket. *Nyerő árak* szlogennel jó minőségű termékeket kínálnak olcsóbban, s javában tartanak a III. *magyar áruk* hete rendezvény előkészületei.

Az idei évben a Budapesti Nemzetközi Vásárral egyidőben kerül sor az eseményre, így a BNV-én bemutatkozó kiállítók termékei valamennyi Centrum Áruházban megvásárolhatók lesznek. A cég szándékai szerint a hazai termékeket kívánja széles körben népszerűsíteni, minőséget és elérhető árakat garantálva.

(vasvári)

Egy kamionnyi segélyszállítmányt indítottak útnak tegnap Debrecenből Amszterdamba, ahonnan hajóval viszik tovább a ruandai rászorulóknak. A magyar Dorcas Segélyszerveze 16 tonnányi küldeménye többek között rizst, búzát, babot, befőttet, bébiételt, injekcióstűt, ruhaneműt, gyógyszert és kötszert tartalmaz.

Vásárnyitás Agriában

Schagrin Tamás, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára, az Országos Idegenforgalmi Hivatal megbízott elnöke nyitotta meg tegnap a „Vásár Agriában" II. egri nemzetközi vásárt. Tizenhét országból 300 kiállító mutatja be termékeit és szolgáltatásait. A seregszemle fővédnöke Göncz Árpád köztársasági elnök.

A szeptember 4-ig nyitva tartó rendezvény bővelkedik kísérőeseményekben. Az üzletembereket, vállalkozókat az árubemutatón túl lengyel, szlovén, horvát, román, osztrák, francia, orosz, amerikai nemzeti napok, szakmai rendezvények várják. A Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében mintegy 150 cég képviseletében érkeztek külföldi üzletemberek, akik *magyar relációkban keresnek kapcsolatot* a termelés, a gyártás, a bérmunka, az export-import, az alvállalkozás területén.

Az Eger utcáin díszes felvonulással megnyílt seregszemle szemet-fület gyönyörködtető műsorokkal: kulturális programokkal, divatbemutatókkal, közönségtalálkozókkal, sporteseményekkel várja a látogatókat. A vásárt a *Heves Megyei Önkormányzat* és a *Glahé International* Kiállításszervező Kft. szervezi.

(h)

Az ÁVÜ pályázatot hirdetett a fővárosi Royal Szálló értékesítésére. A leendő vevőnek tárgyalnia kell a Fővárosi Önkormányzattal, illetve a Budapest Film Rt.-vel is a szálló épületében működő Apolló mozi jövőjéről. A pályázat nyertesének várhatóan meg kell vásárolnia a filmszínházat is, ami a későbbiekben továbbra is mozi vagy újra a szálloda bálterme lesz majd.

Bizonytalan a visszamenőleges nyugdíjemelés

Folytatódik a kötélhúzás

A kormány szerint megvalósíthatatlan a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat közgyűlésének azon javaslata, hogy a nyugdíjasok még az idén 8 százalékos, januárig visszamenőleges hatályú nyugdíjemelésben részesüljenek. A nyugdíjbiztosító elnöksége viszont kitart elképzelése mellett, és legfeljebb technikai jellegű engedményre hajlandó – nyilatkozta az MTI-nek *Szeremi Lászlóné,* a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat alelnöke az elnökség keddi ülését követően.

A testület ülésén *Akar László,* a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára aláhúzta: a kormányjavaslat elsődleges szempontja az volt, hogy az államháztartás hiánya ne lépje túl a 330 milliárd forintot. A 8 százalékos visszamenőleges emelés a nyugdíjbiztosítási alap hiányát 9,6 milliárd forintra emelné, ami az államháztartási deficit további növekedését vonná maga után. A kormány ezért azt javasolja, hogy 1994-ben és 1995-ben az infláció legyen a nyugdíjemelés alapja, ami így idén maxium 20 százalékos lehet, tehát már csupán 1-2 százalékra nyílna mód. Szeremi Lászlóné szerint az elhangzottakból az már nem derült ki, hogy az indítvány visszamenőlegesen értendő-e, de úgy tűnt, hogy ez nem valószínű. A kormányjavaslat vitát kavart az elnökségben. Ők ugyanis úgy vélekedtek, hogy a törvény szerint a nyugdíjakat minden évben a várható nettó átlagkereset-növekedéshez kell igazítani, s ezt az elvet a társadalom is elfogadta. Nem beszélve arról, hogy az év vége előtt nem lenne szerencsés az erről szóló jogszabályt tulajdonképpen visszamenőlegesen módosítani. Az államháztartás gondjait ismerve egyetlen utat mégis járhatónak tartott az elnökség. Eszerint a 8 százalékos visszamenőleges nyugdíjemelésnek csak az egyik, nagyobbik hányadát fizetnék ki az idén, míg a többit a jövő év elején.

Sopron testvérvárosi kapcsolatot létesít a romániai Medgyessel. Erről határoztak a soproni városatyák a keddi önkormányzati közgyűlésen. A kapcsolat első szakaszában a kulturális, az oktatási, az idegenforgalmi területek hozhatnak eredményeket.

Az eltűnt hír nyomában...

Hétfő délután tiltakozó tüntetést tartott az Ifjúsági Demokrata Fórum, a kormány expóval kapcsolatos döntése ellen.

A hír igaz, csak elveszett az éterben.

Történt ugyanis, hogy a Magyar Rádió azért nem adott hírt az ötórai tüntetésről még a nyolcórás híradásban sem, mert az MTI–jelentés késett. Mindezt a hírszerkesztőség turnusvezetőjétől tudtuk meg hétfőn este.

Az MTI-nél érdeklődésünkre Alexa Károly vezérigazgató elmondta, hogy saját maga jár utána, miért csak kilenc óra után adták ki a hírt.

*

Igaz, a helyszínen kint volt az Esti Krónika munkatársa, ak küldött is egy száz másodperce tudósítást, a határi Esti Krón kába, ami elhangzott.

Tehát anyag volt, csak a szerkesztőség számára ve el – a hír...

(

Tűnődés

Fazékemberek

Akadnak irodalmi művek, amelyek megírásuk idején rejtve maradnak, nem keltenek különösebb föltűnést. Nem érződik bennük a halhatatlan szellem jelenléte, ám idő múltán bebizonyosodik, hogy szerzőjük igencsak fején találta a szöget. Néhai Tóth Bélára gondolok, aki a millenniumi években Jókai és Mikszáth határvidékén írogatta kitűnően stilizált novelláit, ám hírnevét inkább az általa összegyűjtött magyar anekdoták publikálásának köszönhette, mint saját szépirodalmi munkásságának. Tetejében akadt valamiféle szerencsétlen afférja Adyval is, amelyben a zsenivel szemben ő húzta a rövidebbet.

A választások után gyakorta kellett gondolnom Tóth Béla novellahősére, a fazékemberre, aki fölnőtt koráig fazékba nyomorítottan sínylődött. Gazdája a szerencsétlen gnómot háromezer aranyért értékesítette. Voltaképpen nem a meseszerű történet az érdekes. Írója valamit megsejthetett a jövőből, amikor a bevezető sorokban elmélkedik a torzítás technikájáról: „A szörnyeteg-gyártás régi jeles mesterség, egyesül benne a tudomány és a művészet. Tudni kell, micsoda eszközökkel lehet megvakítani, megőrjíteni a természet biztosan és bölcsen munkáló erejét, hogy remek tökéletesség helyett rút csodát alkosson. Ez a dolog tudományos része. Egyszersmind szükség ismerni annak módját: miképpen lehet az önmagából kiforgatott természet elé valóságos kész munkarendet szabni... Ez a művészet."

A totalitariánus rendszerekben alkalmazott szellemi kaloda fazékemberei lelkileg satnyultak el. Már csupán a marihuánás cigaretta hiányzik a szájukból.

Z. L.

Bármelyik pillanatban felrobbanhat

Lövedéktolvajlás Csabaszabadiban

A tűzszerészek már csak a hűlt helyét találták a csabaszabadi bányatónál augusztus 29-én annak a tüzérségi lövedéknek, amelyet három nappal korábban fedezett föl két helybéli lakos. Az ismeretlen tettes eltüntette a veszélyt jelző jeleket, a táblát és a kerítést is, amelyeket a polgármesteri hivatal emberei helyeztek el a lövedék körül.

– *Milyen lövedékről van szó pontosan?* – kérdeztük az ügy részleteiről *Molnár Sándor* őrnagyot, a tűzszerészek országos parancsnokságának ügyeletesét.

– A gránát mintegy 30 centiméter hosszú és 8 centiméter átmérőjű, erősen rozsdás, s a két végén kúp alakú. Az ilyen lövedékeknél *nem lehet pontosan tudni, mennyire veszélyesek.* Az azonban biztos, hogy mozgatáskor, szétszereléskor *bármelyik pillanatban felrobbanhat.* Sajnos, volt már erre eset...

– *Miért nem hatástalanították azonnal a lövedéket?*

– Évente több száz bejelentés érkezik hozzánk, a mostani az 1533-ik volt az idén. Az eseteket tehát *veszélyességi szempontból* rangsoroljuk. Ha a lövedék területen, lakóhely közelében található, *húsz percen belül a helyszínre megyünk* és elvégezzük a hatástalanítást. Jelen esetben azonban nem erről volt szó, hiszen a bányató vidéke kietlen. Nem gondolhattuk, hogy bárki lopásra szánja el magát.

– *Mit szándékoznak most tenni?*

– Hivatalból feljelentést tettünk a rendőrségen. A bányató környékét pedig alaposan átvizsgáljuk, hátha bombára bukkanunk még. Ezzel együtt kérünk mindenkit – a tolvajokat is –, hogy ne nyúljanak a lövedékhez, hanem azonnal értesítsék a rendőrséget vagy minket.

Cs. A.

Fábry Zoltán

Búcsú Fábri Zoltántól

Hosszan tartó, türelemmel viselt betegség után augusztus 23-án, életének 77. évében elhunyt Fábri Zoltán háromszoros Kossuth-díjas filmrendező, érdemes és kiváló művész, filmművészetünk egyik legmarkánsabb személyisége, s egyben megújítója. Neve határainkon túl is fogalommá vált. 1969-ben Oszcar-díjra is jelölték. Személyes kérésére szűk családi körben lezajló temetésének időpontját később jelölik ki.

„A Magyarokat azért szeretem különösképpen, mert talán sikerült benne ebből a szomorú nemzeti sorsunkból valamit megfognom úgy, hogy a világ különböző tájain is rezonáltak rá." – vallotta egy régi interjúval. Most, a búcsú első pillanataiban kicsit meghökkenve fut szemem erre a mondatra. Bevallom: nem ez a film jutna elsőként eszembe nevéről. Sajátos módon az Életjel; arról a szuhakállói bányaszerencsétlenségről készült alkotása, amelynek alaptörténete családom tagjait is érintette. Gyerek voltam még ekkor, persze, aki később már nem a tragédiát, hanem annak filmes, „dicsőséges" utóéletét tapasztalta meg. Hogy film készült azokról, akikre felnőttként is gyermeki tisztelettudással tekintettem. Mert így éreztem; de így is neveltek. Lám, máris félrefutnak gondolataim; vagy talán most futnak helyes irányba?! Hiszen mire is tanít bennünket Fábri Zoltán majd minden filmje? Hogy a mozi csak egy kicsit más, mint az élet. Mármint a valódi mozi – és nem a szemrágógumi. Hogy azok a mozi valódi hősei, akikkel naponta találkozunk. Akiket gyerekként is magunk közé fogadunk; s akik gyereklétünkre is emberszámba vesznek bennünket. Nem hiszem, hogy bárki más ennyire tökéletesen filmszalagra tudta volna álmodni például a Pál utcai fiúk történetét. Nem csupán a klasszikus mű iránti alázata volt csodálatos ebben az alkotásban, de az is: mennyire örök érvényűvé tudta tenni a történet humánumát. Majd a felnőttek kegyetlenné váló társadalmát is egy „nemecsekernőn" – Hannibál tanár úr tragikus sorsának felmutatásán keresztül tükröztette ránk. De hatalmas életműve természetesen megidézhetetlen. Megkerülhetetlen klasszikusokat teremtett a Két félidő a pokolban-nal, az Isten hozta őrnagy úr-ral, az Ötödik pecsét-tel; szívszorító teljessége ez egy hatalmas formátumú alkotóelmének. S nem megfeledkeztem róla; szándékosan említem csak most az életmű első meghatározó remekét: a Körhintát. Amelyről egybehangzóan csak így írnak: „a magyar film történetében hosszú ideig mércét és mérföldkövet jelentő alkotás". Ki ne tudna bármennyit is vallani magáról a filmről? Én azonban megint csak arra a különösségre utalok: a mozisors csak egy kicsit más, mint az élet. Lapunk ugyanezen oldalán, egy másik írásban, szintén egy körhintáról olvashatnak; amely azonban mégis ugyanaz a körhinta. Mert mentésre szorul maga is; szeretetért kiált; miként Fábri Zoltán filmjei; miként Fábri Zoltán. Életünk, lám, végzetszerűen azonos a véletlennel, a végzettel és az azonosságtudattal. Ahogyan erről ő maga vallott: „Az munkált bennem, hogy a valóság feltárásával segítsem elő a magunk történelmi múltjával való szembenézést. Ez nem történelmi lecke, hanem egy olyan nézőpontnak a keresése, ahonnan jól látható mindaz, amit magunkkal hozunk: a nagyon nehéz, rendkívül bonyolult és keserves történelmi örökség."

Tamási Orosz János

A személyiség különös szabadsága

Hubay Miklós és Lengyel Balázs a magyar drámáról a költészet kapcsán

Augusztus 17-én kezdődött és 19-én tartotta összefoglaló vitáját az idei Tokaji Írótábor Másfél évtized magyar költészete címmel. Hubay Miklós drámaírót, a Magyar Pen Club elnökét és Lengyel Balázs kritikust, esszéistát, a magyar irodalom két nagy öregét kérdeztem, milyennek látják a magyar költészet tükrében a mai magyar dráma állapotát.

L. B.: A Hősök nélkül című színdarabodat 1942-ben mutatta be a Nemzeti Színház. Akkoriban találkoztunk először. Még a szövegét is elkértem tőled, mert olvasni akartam, éreztem, hogy hohó, itt a modern magyar színdarabban kezdődik valami más. Aztán más kezdődött, az a dráma, amit a nemzedékünk átélt, amit életanyagával lírikusként létrehozott. Benne van *Pilinszky* lírájában a dráma. Benne van a kétségbeesés, az, hogy az élet elviselhetetlen. Ő speciális iszonyatot látott. Látta Auschwitzot, bár személyesen nem volt üldözött. Megírta a Harbach 1944 című versét és A francia fogolyt. Ez a két vers tulajdonképpen egy tragédiának a katarzismegoldása.

H. M.: Világos, hogy Adornónak nincs igaza, ami a költészetet illeti. A Harbach 1944: Auschwitz utáni, de még a Rákosi-kor előtti vers.

L. B.: 1947-es. A Trapéz és korlát című kötetben A francia fogoly még nincs benne, de a Harbach 1944 igen.

H. M.: Engedd meg, hogy átvegyem a szót, Pilinszkyt már az előbb is emlegettük. Azzal kapcsolatban, hogy a magyar költők hányszor, de hányszor tanújelét adták annak, hogy a költészetükben drámai forma felé csírázó szándékok vannak. Mint említettem, Pilinszkynek is voltak drámai formában elgondolt szép művei. De hadd folytassam *Nemes Nagy Ágnessel*. 1956-ban – sajnos, csak rövid időre – a Nemzeti Színház dramaturgja lettem. 1957 legelső hónapjaiban felmerült egy adósság a színháznál: *Brechtet* nem játszott eladdig a Nemzeti Színház. A szecsuáni jó embert választottuk. Nemes Nagy Ágnest kértem meg a fordításra, mert verseiből éreztem, hogy mennyire birtokában van a drámai nyelvnek. S akkor már a *Corneille-* és *Racine*-fordításait is ismertük. Emlékszem, azzal is érveltem, s számomra ez mindennél fontosabb volt, hogyha fordítóként kapcsolatba kerül a színházzal, a színészekkel: rálép arra az útra, amely az eredeti drámák írásához vezeti.

L. B.: A sors mulatsága az, hogy akkor, 1957 legelején a Fő utcába kerültem. És úgy látszik, te is, a Gellért is úgy akarta, hogy legyen Ágnesnek valami lehetősége a megélhetésre.

H. M.: Fütyültem az ilyen mellékes szempontokra. Én a magyar dráma jövőjét tartottam szem előtt.

L. B.: Hogy a drámaiság mennyire benne van Ágnesben, példa a Ház a hegyoldalon című verse, ami belerejtett dráma. Nem tudom, emlékszel-e. Hogy a dráma mennyire benne van Ágnes költészetében, arra ott van kötetében a Három történet, aminek az első darabja az Egy barátnőm emlékére. Az illetőt Auschwitzban ölték meg. A másik történet pedig már személyes ügye. A harmadik nem ide tartozik.

H. M.: Brechttel kapcsolatban a feladatom az volt, hogy megtaláljam a magyar fordítót. Nem azért választottam Nemes Nagy Ágnest, hogy belőle Brecht-fordító legyen, hanem azért, hogy drámaíró legyen majd. Viszont, hogy tovább folytassuk a gondolatot, amit te kezdtél, Balázs, azt szeretném mondani, hogy ugyanaz a ...ahogy Weöres mondja, hogy csírázván, amikor Csöngéről írja, *Shakespeare* meg *Velasquez* felé csírázván, a magyar költőkben a színház híre még a reménytelensége ellenére is elég volt ahhoz, hogy jelezzék egy-egy csírával a fény felé, hogy őket tulajdonképpen a dráma mint forma érdekelné, pláne akkor, ha volna egy olyan színház, amelyet viszont érdekelne az, hogy mi csírázik ki a magyar költészetben. *Adynak* színházi bemutatója is volt Váradon. *Babits* Fogarason a Laodameiát írja. Boldog volnék, ha lenne lehetőségem most elmondani, mi az abszolút drámai erejű a Laodameiában (amelyben elkábítja az olvasót a költői nyelv gazdagsága), micsoda félelmetes erejű drámai gondolat feszül. Az asszony szexuális vágya egy halottat visszahív az alvilágból, és ezzel a beteljesedéssel megsemmisíti magát. *Kosztolányinak* egyre-másra kerülnek elő kitűnő játékai, egyfelvonásosai. Például arról a nevelőnőről, akinek a kanáriját megfojtja egy hű cselédlány: Édes Anna előképe. Kitűnő egyfelvonásos. A korabeli színházon múlott, hogy nem nyitott utat Kosztolányinak, aki a színházról mindent tudott. Babitsnak én emlékezni vélek egy olyan utolsó, beszélgetőfüzetbeli bejegyzésére, amikor a *Szophoklész*-fordításai kefelevonatán dolgozott (illetve az első Szophoklésznek az Ödipusz király fordítása mellé megcsinálta újra, most már frissen, az új Ödipusz Kolonoszbant), és közben tesz egy megjegyzést, hogy ő is szeretne drámát írni. Az előbb említette Balázs *Weöres Sándort*. De mondhatjuk *Füst Milánt* is.

L. B.: És beszélhetünk *Szép Ernőről*.

H. M.: És *Székely Jánosról*. A magyar költők legtöbbjében – *Balassitól* kezdve – annyira megvolt a magukat drámában is kifejezni vágyás, amely ritkán talál formára, hogy egy merész feltételezéssel azt merném mondani, hogy költészetünk példátlan ereje talán a benne feszülő drámai mondanivalónak is tulajdonítható. Úgy hordozta a drámát magában, mint egy világra nem jött gyermeket. *Vörösmarty* is és *Csokonai* is és *Petőfi* is. El lehet marasztalni a magyar színházat, amely közönyösen elment amellett, hogy a kor legnagyobb szellemei késznek mutatkoztak a drámaírásra.

L. B.: A magyar költőben ott a tragikum. Ez van Vörösmartyban, Kosztolányiban, ez van Pilinszkyben, Nemes Nagy Ágnesben is benne van. A dialogikus állapotban jelen van a létrehozás. Nem feltétlenül a tragédia, de valamiféle megszorítása az életnek.

H. M.: Nemrég hallottam egy jó Weöres-ismerőtől, *Bata Imrétől*, hogy Sanyika nyolcéves korában, idehaza ronggyá olvasta Shakespeare-t. A másik dolog, hogy sokat emlegetett próteuszi lénye alkalmassá tette őt a legnagyobb drámaírói bravúrra, amibe majdnem mindnyájan belebukunk, hogy ne csak a protagonistát, hanem az antagonistát is át tudjuk élni, a többi szereplővel együtt. Az „én, én vagyok Bánk" mellett *Katona József* elmondhatta, hogy én, én vagyok Biberach, én vagyok Melinda, én vagyok Gertrudis. Ettől olyan shakespeare-iek Katona és Weöres darabjai. A személyiségnek valami különös szabadsága ez, ami Weöresnél is megvan.

L. B.: A próteuszisság nagyon fontos. A többféleség, a képzelőerő. Sok-sok évvel ezelőtt írtam róla, már akkor éreztem, hogy olyan alkat, amelyik többféle színt játszik egyszerre.

H. M.: Ahogy Shakespeare írja a Rómeó és Júliát, percenként kell nemet változtatnia. Vagy ellenséges családba kell áthelyezkednie játszi könnyedséggel. Aki ezt nem tudja, nehézkes lesz. Nem akarok most olyan drámaírókat idézni, akik csak első személyben tudtak drámát írni...

L. B.: Van erre is példa a magyar irodalomban. Van olyanra példa, aki csak maga tud beszélni, de hogy kik ezek, az most mellékes. Aki az ellenfele, annak még féligazságot se ad a szájába, de ezekről ne beszéljünk.

Szitányi György

Forogjon az a Körhinta!

A Városliget közel száz esztendeje szórakoztatja intézményesítetten a nagyérdemű publikumot. Aligha van még egy ilyen centrum a világon, amely aránylag szűk területén a vurstli legnemesebb hagyományait őrzi és ápolja. „Szinten tartja" – hogy divatosan beszéljünk mellé, ugyanis komoly fejlesztésre, vagy akár rekonstrukcióra nem nagyon futja – itt sem.

műsort élvezheti: a négyszáz forintos belépődíj ellenében éjfélig igénybe veheti, külön térítés nélkül, az összes nyitva tartó játékot is.

Amellett, hogy új, világszínvonalú berendezéseket is – Break Dance, Szupercsúzda – vásároltak, a mára már jelkép erejű játék-matuzsálemeket sem hanyagolják el, *ha tehetik*. Elkészült például a közel kilencven

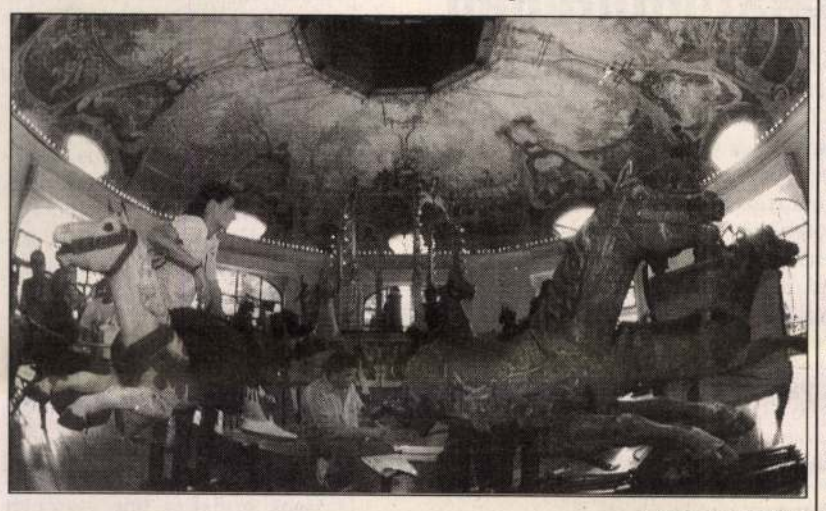

FOTÓ: NAGY BÉLA

éves Körhinta rekonstrukciós terve; a végösszeg: húszmillió forint. Ebből csupán a tetőszerkezet javításához szükséges kétmillió áll rendelkezésükre. *Adományokat várnak tehát, valóban nemes célra.* A Körhinta – hangozzék bármily patetikusan is – hétköznapi történelmünk egy része. Vidámságunk, kacagásunk beleivódott a freskókba, a paripák hátán majd mindannyiunk részt vett már egy képzeletbeli lovasrohamban, de maga a játékos forgás varázslata is – kit nem szédített már el legalább egyszer?

Most: veszélyben e játékos szédítés. Ne habozzon hát, aki teheti! Legalább a Városliget maradjon meg – *az maradjon vidám...*

(tor)

Mégis működik, százezrek örömére. Bár a nyári tartós hőség kicsit visszafogta a látogatottságot, a forgalomra mégsem panaszkodhatnak. Igaz: sikeres újításokat vezettek be idén, miután a Budapesti Vidám Park egyszemélyes részvénytársasággá alakult.

Elmondhatják: a hely az ifjúság és a család szórakozási centrumává vált. Ezt szolgálták az immár hagyományos, közkedvelt akciók: a gyermeknapi tinidivat-bemutató és a nyáron három szombat este tartott, tűzijátékkal befejezett könnyűzenei koncertsorozat az Óriáskeréknél. E nyáron az utolsó Óriáskerék-koncert augusztus 27-én, szombaton lesz (20 órától), fellép a Bakter Brothers, az FLM és a Republic Együttes. A koncertekre látogató közönség nemcsak a színvonalas

„Világ bábosai..."

Dinók a Margitszigeten

Figyelem, dinók árasztják el a Margitszigetet! Pontosabban, a Szabadtéri Színpadot – pénteken délután öt órakor. No nem a műóriásgyíkok vándorkiállításáról szabadultak ide, s nem is a Spielberg-film Jurassic-Parkjából. *Vayer Tamás* és *Haiman Vera* díszlet- és jelmeztervező fantáziája teremtette őket, a Kolibri Színház megbízásából. A dinószörnyek ugyanis, *Béres Attila* átdolgozása nyomán a híres *Durrell*-könyv lapjairól keltek életre, *Székely Andrea* rendező dédelgetett álma és *Novák János* igazgató erőfeszítései nyomán. A kétszázmilliós időutazásos játék zenéjét is maga Novák írta. Talán ez is serkentette abban, hogy reménytelennek tetsző tervüket, szponzorok fölhajtásával, valóra váltsa. A Szabad Tér Színház anyagi támogatása, no meg az óriáshüllők térfogatának okából, a szigeti helyszín fölkínálása híján sosem kerülhetett volna sor a Magyarországon első ízben játszandó, óriásbábos produkcióra. Egyúttal tehát, nálunk szokatlan műfaj is avattatik.

S hogy a tegnapi sajtótájékoztató vendégei fogalmat alkothassanak a szereplők méreteiről, kétkerekes hajtányon be is siklik egy jó kétméteres Tyrannosaurus-kölyök, Rexi alias *Sallai Virág*, a maga kékeszöld „bőrében". Hát, mit mondjak, mekkorára „nőhetett" ezek után a Trabant-erővel hajtott apaállat? Az ezerötszáz férőhelyes szabadtéri színpad gyermekközönsége maga is bekapcsolódhat a szövevényes mesejátékba. Részt vehetnek például a Desdemonának becézett diplodocus-kölyök felélesztésében. Azt pedig elképzelni is vidám, hogyan harsoghat másfél ezer torokból a dinóinduló, vagy a dinó-dínom-dánom, merthogy Novák János pentaton dallamvilágban fogant gyermekdalokat is komponált a rock és egyéb musicalritmusok mellé.

A „Szia, szia Szaurusz" lesz tehát a Kolibri évadnyitó bemutatója, úgy is mint eredeti, magyar bábjáték (több mint regényadaptáció). Igyekezzünk tehát mielőbb megnézni a tíz szabadtéri előadáson, mivel az őshüllők aligha férnek be a Kolibri parányi színpadára.

Díszelőadásnak is számít ugyanakkor az augusztus 26–28. közötti III. Kolibri Nemzetközi Utcai Bábjátékos Fesztivál nyitónapja. A fővárosi önkormányzat és a Művelődési Minisztérium támogatásával, a terézvárosi Polgármesteri Hivatallal karöltve rendezett seregszemle, a hagyományokhoz híven, felvonulással indul, az Oktogonról. A megnyitóbeszédet a fővédnök, *Demszky Gábor* főpolgármester és *dr. Seiler Tibor* terézvárosi polgármester tartja. Ennek utána kezdődik a Jókai téri utcai előadássorozat, a világhírű *Kemény Henrik* Vitéz László-jával. A háromnapos, ingyenes, szabadtéri rendezvény résztvevői közt említhetjük a vajdasági gyermek- és bábszínház magyar nyelvű előadását (Maszkos játék), a belgiumi Poppentheater De Spiegel ugyancsak anyanyelvünkön elhangzó bábjátékát (rendezője ugyanis nálunk, Budapesten tanulta évekig a bábozást), harmadszor tér vissza *Michel Indali* Franciaországból, mint a fesztivál sztárvendége (Rinaldi Circusával), mellesleg januárban *Fábri Péter* bábjátékát rendezi majd a Kolibriben; a nagyváradiak Pomádé király új ruháját hozzák,

FOTÓ: KÁDÁR KATA

a marosvásárhelyi Ariel bábszínház román tagozata *Kovács Ildikó* szerző rendezésében játssza majd a Cini Samu kalandjait, a kolozsvári Puck Bábszínház a Brémai muzsikusokkal rukkol elő, a dán Theater Fair Play Blick and Bach című játéka szerepel a seregszemlén, *Kris Jan Jacobs* Marionett-varietéja is színes programot kínál. *Adela Moldovan* és *Belan Vaszilij* Do-Re-Mi-Show-ja zárja a szombati nap műsorát a Jókai téren. A hazaiak közül a Debreceni ORT-KI bábelőadása (A lovag meg a kegyese, illetve a Süketek városa), a kecskeméti Ciróka Bábszínház (A helység kalapácsa), a budapesti Figurina (Mit ér a medve, ha zöld), az Amerikai Alapítványi Iskola tanulójának produkciója (*Szilágyi Gergely*: Purim mesék) vonja magára remélhetőleg a figyelmet. S ha netán eső fenyegetné a rendezvényt – a Kolibri Színház kínál menedéket.

(metz)

Kábítás

Általában mindennel elkésünk. Fölüti a fejét a világban valamely veszély, álmélkodunk-szörnyülködünk a hírén, amely rendszerint az újság-rádió-tévé útján jut el hozzánk. Aztán amikor maga a vész is megérkezik, rádöbbenünk, hogy elkéstünk: elmulaszottunk fölkészülni rá. Most mintha épp fordítva történne: „megágyazunk" a veszélynek. Ez ugyan képzavaros vészharangkongatás, de igaz. A kábítószerről van szó, amely előbb-utóbb nálunk is szedi majd az áldozatait. Most még ugyan viszonylag szerény mértékben, de több mint félő, teret fog hódítani magának. S nem mondhatjuk, hogy idő előtt nem próbáljuk megakadályozni elterjedését. Sőt. Ötven általános iskolában szeptemberben máris megkezdődik a kábítószer-ellenes oktatás. Kétségeim vannak, vajon azt érjük-e el vele, ami ésszerű, s nem fordul-e a visszájára a dolog. A tizenévesek ugyanis kíváncsiak; meg akarják tapasztalni mindazt, amit lehet; a drogot is, amely egyelőre csak kevesükhöz jut el. Szerencsére. Bár a kábítás kiváltó okai már kétségkívül fönnállnak. Ezek ugyanazok, mint a fiatalkori alkoholizmus indítékai. Szerfölött szólamszerű (bár tagadhatatlanul igaz): ellenük kell föllépni. Csakhogy a családok válságát, a felnövekvők feszültségeit orvosolni rendkívül nehéz. Főleg az általános iskolában.

(–prémi)

A Magyar Hírlapnál elbocsátásokról nincs szó

Csak szakmai szűrőpróba...

Az új főszerkesztő, Vince Mátyás kinevezése óta folyamatosan végzik a Magyar Hírlap munkatársainak szigorúan szakmai zsűrizését. Vince ugyanis kérte: az önéletrajz mellé minden kolléga válassza ki az általa öt legjobbnak tartott írását, hogy alaposabban megismerhesse a szerzők képességeit.

– Mindenki átadta már az írásokat zsűrizésre? – kérdeztük *Ács György* vezető lapszerkesztőt.

– Mindenki talán még nem, de a kollégák folyamatosan tesznek eleget a kérésnek. A szerkesztőktől és a rovatvezetőktől nem kértek írásokat, hiszen feladatuk is más. De akadnak ismert kollégák, akik már összegyűjtötték cikkeiket.

– A munkatársak nem tartják sértőnek az eljárást?

– Nincs ebben semmi kifogásolnivaló, tudomásom szerint senki nem sértődött meg. A főszerkesztőnek tudnia kell, hogy kikkel dolgozik együtt. Vince elismeri, hogy ez egy jó csapat, de valószínűleg jobban meg akarja ismerni a munkatársakat.

– Elképzelhető, hogy a főszerkesztő elbocsátja majd azokat, akik a beküldött írásaik alapján gyengébbeknek tekinthetők?

– Nem hiszem. Úgy gondolom, hogy az ilyen kollégát esetleg más feladattal bízzák meg. Másrészt pedig feltételezem, hogy Vince úr olvassa a lapot, s igazából onnan jön rá, hogy ki mire képes. A főszerkesztő megerősítette, hogy senkit nem akar elbocsátani a laptól.

Az újságírók esetleges érzékenységéről megkérdeztük Vince Mátyást is, aki közölte:

– Mindenkit nem ismerek a lapnál, tehát ez ismerkedési folyamat. Elképzelhető, hogy néhány, fokozottan érzékeny kolléga megsértődik a kérésemen – ez szívük joga –, de én praktikus, racionális lépésnek tartom, hogy a legjobb írásaik alapján többet megtudjak róluk.

(csarnai)

A Nap Tv új szerkesztőségvezetője szerint:

A tévének ne legyen véleménye

Németh Péter, a Magyar Hírlap volt főszerkesztője tegnaptól a NAP TV szerkesztőségének vezetője lett. Múlt héten mentették fel Némethet a főszerkesztői állásából. Médiatanácsosként tovább dolgozhatott volna, ám ezt nem fogadta el, így csomagolt, és tovább állt. Feladata új helyén a műsor politikai egyensúlyának megtartása.

– Húsz év után nem csalódott?

– De, nagyon. Elképesztőnek tartom, hogy szabadságom töltése alatt mentettek fel.

– Hamar elfogadta a felkérést...

– Már felmentésem másnapján megkeresett *Gyárfás Tamás*. Csábító volt az ajánlat, s tényleg hamar meg is egyeztünk mindenben.

– Milyen elképzelésekkel érkezett új helyére?

– Először is szeretném megismerni ezt a számomra új területet, majd beilleszkedni ebbe a jó csapatba. Fel kell vennem a ritmust, hogy a későbbiekben már nekem is lehessenek ötleteim, javaslataim, melyeket együtt megbeszélhetünk.

– Nem kényes feladat egy kicsit ma a televízióban a politikai egyensúly megtartása?

– Elég nehéz, és ha mindehhez azt is hozzávesszük, hogy az elődöm ezt a feladatot tökéletesen megoldotta, akkor még nagyobb a kihívás. Szerintem a tévének ne legyen véleménye. A híreket elfogulatlanul kell tudósítani. Lényegében ennek a megtartása a feladatom, ami látszólag könnyűnek tűnik, valójában azonban igen nehéz.

(bartal)

Mégsem etalon a hivatalos árfolyam

A turisták meglepődtek

Nyár van. Lassan: volt. Hemzseg a sok turista a magyar tenger partján. Mivel a „partvidék" nem tartozik az olcsó helyek közé, hamar elfogy a nyaralni vágyó pénze. Mit tehet ekkor? Bemegy az első pénzváltóhelyre, és átváltja kemény valutáját az éppen most leértékelt forintra. Micsoda nyereség! – gondolja, amíg meg nem látja a két házzal arrább álló másik pénzváltót, amelyik több forintot adott volna valutájáért.

Egy *dán turista* forintra váltotta dán koronáját egy *balatonberényi* IBUSZ-iroda pénzváltójánál. Egy koronáért 16 forint 30 fillért kapott. Ám amint elolvasta az MNB hivatalos valutaárfolyamtábláján, hogy aznap egy koronáért 17 forint 74 fillér járt volna, egy kicsit meglepődött.

– Előfordulhat, hogy nem mindenütt igazodnak az önök által megállapított hivatalos árfolyamhoz? – érdeklődtünk a Magyar Nemzeti Banknál.

– Természetesen, hiszen az MNB árfolyama csak *irányárfolyam*. Ma már nem csak egy bank van, *mindegyik úgy alakítja a saját árfolyamát, ahogy akarja*. Érthető egyébként az IBUSZ-iroda árrése, enélkül ugyanis nem lennének nyereségesek. Amit tettek, teljesen legális.

(b. cs.)

Gáztartályok pesti „akadályversenye"

Nem jutott el a Primagáz *budaörsi töltőüzemébe* az a két kézilabdapálya-méretű gáztartály, amelyek érkezését keddre tervezték.

A két, 43 méter hosszú, nyolcvan tonna súlyú acéltartályt két-két kamion szállítja, és így egy szerelvény hossza eléri a hetven métert.

Az óriási tartályokat múlt kedden rakták kamionokra, és szállításuk csütörtökön indult *Kiskunfélegyházáról*. A tervek szerint hétfő éjjel és tegnap délelőtt folyamatosan haladt volna át a konvoj Budapest utcáin. A fővároson keresztüli átkelés a villamos felső vezetékek és más akadályozó tárgyak felemelésével oldható meg. Ezek az intézkedések azonban a vártnál jóval lassabb haladást engedtek. Így a tartályok a hajnali forgalom megindulásáig a Gyáli úti vasúti átjárótól csak a Mester utcáig jutottak el. Ezért a szállítók és a BKV szakemberei tegnap úgy döntöttek, hogy este 11 óráig a kamionok ott leparkolnak, és csak később indulnak tovább.

A konvoj az éjszaka és ma délelőtt a Ferenc körút, Petőfi híd, Móricz Zsigmond körtér, Gellért tér, Hegyalja út, Budaörsi út útvonalon halad célja felé.

G. J.

Tettenérés

Két olajszőkítőt ért tetten tegnap a rendőrség a Bács-Kiskun megyei orgoványi tanyavilágban. Az olajszőkítés bűnügyi krónikájában ez az eset abban különbözik a többitől, hogy most sikerült az elkövetőket tetten érni, ami nagy esélyt adhat az ügy felgöngyölítésére.

Másik bűncselekmény nyomozása során jutott az orgoványi körzeti megbízott tudomására, hogy az egyik tanyához kamionnyomok vezetnek. Ezt követve meg is találták a két hatalmas – egyenként 30 ezer literes – olajtartályt. Attól kezdve egy héten át éjjel-nappal figyelték a helyet, s amikor már eleget tudtak róla, megszervezték a tettenérést. E mennyiség be nem fizetett adója mintegy 10 millió forint.

A törökországi Rodostóban (török nevén Tekirdagban) II. Rákóczi Ferenc fejedelem bronzszobrát avatta fel kedden dr. Jánosi György, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára és Timurcin Savas török kulturális miniszter.

A hat és fél méter magas emlékmű török költségen épült.

Jánosi György törökországi látogatása megelőzi a török köztársasági elnök szeptember elején esedékes magyarországi látogatását, amelynek során jelentős kulturális eseményekre kerül sor: a Nemzeti Múzeumban kiállítás nyílik „Nagy Szulejmán és kora" címmel, Szigetváron pedig felavatják Szulejmán szultán emlékművét.

Carlosék kalandos kirándulása Salgóbányán

Volt-e terroristaképzés a hegyen?

Isten háta mögött, festői környezetben található egy aprócska bányásztelepülés, Salgóbánya, karnyújtásnyira a szlovák határtól. Nógrád megye történelmi nevezetességeinek gyöngyszeme. Ideális kirándulóhely – távol a világ zajától.

Nem véletlen, hogy itt alakították ki Magyarország legnagyobb kiképzőtáborát. A *Lovász József KISZ Iskola* paradicsomi környezetet biztosított az ide „akkreditáltaknak". Az egész évben üzemeltethető komplexum 300 vendég kényelmét szolgálta (telt ház esetén). Az elmúlt években gyakorta cserélt gazdát az objektum. Vállalkozók jöttek, vállalkozók mentek. Az állami dotációra épített vállalkozás nyeli a forintokat. Nehéz nyereségessé tenni a ma már elérhető rejtekhelyet...

Sokan úgy vélik, most, hogy a franciáknak sikerült „megszerezniük", és Párizsba szállítaniuk *Carlost*, Salgóbányára is rákészön a szerencse...

Némelyek szerint ugyanis Salgóbánya *terroristakiképző bázisként* is szolgált. Itt pihentek a nemzetközi forradalom „ifjú titánjai"... Carlos és társai is jártak Salgóbányán.

A magát megnevezni nem kívánó, *volt megyei pártbizottsági titkár* ezt kétli. Igaz – mondja –, a megyei vezetőket ilyen „belső" ügyekbe nem is avatták be. Carlosék nem engedték meg, hogy közelükbe férkőzzenek. Azt azonban nem tartotta kizártnak, hogy a *somoskőújfalui* határátkelőt is használták: Szlovákián keresztül utaztak a volt Német Demokratikus Köztársaságba.

(gig)

Bevásárlóközpont Balatonfüreden

Balatonfüred vezetői már régóta keresték annak a lehetőségét, hogy egy korszerű bevásárlóközpont épüljön, amely a várost egész évben megfelelően kiszolgálja. Az önkormányzat által kiírt pályázat nyertese az Intell RB Befektető és Tanácsadó Rt. a felépülő létesítmények tulajdonosaként, hasznosítójaként, hosszú távon jelen kíván maradni Balatonfüred üzleti, kereskedelmi életében.

Kedden délben az új bevásárlóközpont helyén *Pál László* ipari és kereskedelmi miniszter rakta le az új létesítmény alapkövét. Az autós bevásárlóközpont a város nyugati részén, a nemzetközi kempinggel szemben fekvő területen épül föl. Az épületegyüttesekbe tervezett zárt üzlethelyiségek épülnek. Lesznek teraszos kisvendéglők, cukrászdák, éttermek, helyet kap a környéken diszkó, szabadtéri színpad, játszótér, vidámpark, sörsátor, parkoló és sok minden más. Az egész létesítményegyüttesre jellemző a mediterrán hangulatú beépítés. A szabadtéri helyek tartóoszlopai és a falak hófehérek, a tetők színesek lesznek. A belső terek kialakítása és díszítése kutakkal, különleges hangulatú szobrokkal, mozaikokkal szintén mediterrán hangulatot idéz majd.

A beruházás értéke 800 millió forint. A földmunkák szeptember végén kezdődnek. Generálkivitelezője a Zalai Általános Építési Vállalkozó Rt.

K. Gy.

Tűnődés

Becenevek

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) becslése szerint négy év leforgása alatt mintegy 40 ezer gyermek széledt el horvát és bosnyák területről úgy, hogy semmit sem tud szüleiről, sem pedig azok róluk. A Nemzetközi Vöröskereszt és a BBC is segédkezik abban a családegyesítő akcióban, amelynek során a nyugat-európai, skandináv, amerikai családoknál vagy menekülttáborokban hányódó gyermekek felkutatását teszik lehetővé az életben maradt szülők számára. A délszláv utódországokbeli, törökországi és nyugati irodákban elegendő egy űrlapon bejelenteniük eltűnt gyermekük alapadatait (fényképet mellékelve róla), s központi komputerrendszer tárolja és lát hozzá kereséséhez. Az alapadatok: a gyermek családi neve, utóneve, beceneve, neme, születésének dátuma (év, nap, hó), szeme színe (fekete, barna, kék, szürke, zöld), hajszíne (fekete, barna, szőke, vörös).

Nem 40 ezer – egyetlen gyermek tragédiáját is sokallotta Dosztojevszkij, még ha akár az egész világ múlna is ezen.

Bármiképp keletkezett a történelem mai botránya és gyalázata, van tehát remény. S ezt a reményt, jól-rosszul, működtetni' gondolja az esendő ember.

Családév lévén ne feledjük: pontosan duplaennyi kitöltetlen adatlapot iktathat (ha iktat) ma minden esztendőben Magyarországon az országigazgatás valamelyik alosztályos alkönyvtári alfiókja. „Családi neve: ismeretlen, utóneve: ismeretlen, neme ismeretlen, szeme színe ismeretlen, haja színe ismeretlen..." Nem lenne jó, ripakodunk „rájuk" jobb felől és bal felől, kétannyi felől, mint ahányan „vannak" (azaz nincsenek), tudjátok, az nem lenne jó nektek, hogyha mégis megszülettek...

Nyolcvanezernyi becenévnek nem akad gazdája ebben az évben sem.

B. A.

A pesti potyautasok tízmillió forintja bánja

Kérem a jegyeket!

A metróaluljáróban egy ellenőr a vonatra várakozó utastól kérte a jegyét, mire a megszólított felháborodva közölte: – Még nem szálltam fel a szerelvényre, nincs joga ellenőrizni! Kinek volt igaza – kérdeztük Szirmay Tamástól, a Budapesti Közlekedési Vállalat helyettes vezérigazgatójától.

– Ellenőreink a metró egész területén jogosultak a jegyek meglétét ellenőrizni. Erről jól látható helyen tájékoztatjuk is az utazóközönséget, tehát *a metrószerelvényre várakozóktól is* kérhetjük a menetjegyet.

– Többen – arra hivatkozva, hogy csak a mozgólépcsőn jöttek le – nem kívánnak utazni. Őket miért büntetik meg?

– Azért, mert a metróaluljáró, sőt már a mozgólépcső sem olyan közterület, mint például egyéb aluljárók. Ezek mind a BKV által üzemeltetett területek, s a szolgáltatásunkért *akkor is kötelesek fizetni, ha „csak" a mozgólépcsőn* utaztak.

– Javul-e a jegyváltási morál?

– A megszigorított ellenőrzések alkalmával *havonta tízmillió forint helyszíni bírságot* hajtanak be munkatársaink. Rendszeresen 40–55 ezer fő ellen kezdeményeznek szabálysértési eljárást, ami hatalmas szám. Ugyanakkor sehol a világon nincs olyan kedvezmény, mint amilyet nálunk a fővárosi önkormányzat megadott: *utólagos jegybemutatással a pótdíjat visszafizetjük*. Ezzel a lehetőséggel havonta tízezernél többen élnek. Tény, hogy a rendszeres ellenőrzéssel lényegesen megnőtt a vállalat bevétele, ennek ellenére ma is sok a potyautas.

(rozgics)

TŰHEGYEN

Tetszhalál

A népeket a bánat eljegyezte. A sírt, hol Bobby süllyedt el, népek veszik körül, s az ember millióinak szemében gyászkönny ül. Itt a nagy halott előttünk, kiterítve, mereven.

Mielőtt valaki rám fogná, hogy klasszikusainkat gyalázom, gyorsan meg kell mondanom, hogy Bobby Ewing tragikus sorsát a magyar tévénézők százezrei is oly valóságosként élték meg, mintha legközvetlenebb hozzátartozójuk távozott volna az élők sorából. Elfúló hangú telefonálók, gyásztól reszkető kézzel írt levelek szólítanak fel bennünket, hogyha már a forgatókönyvírók döntését megváltoztatni nem is tudjuk, annyit legalább vegyünk észre: hallatlan arculcsapása volt a Bobbyért aggódó tömegeknek, hogy a szokásos tartalmi előrejelzések még csak nem is céloztak rá, mi történik. Így aztán teljesen váratlanul, a görög sorstragédiák rettenetes drámai súlyával zuhant rá az országra a gyász.

Én azonban mégis azt hiszem, van még remény, zokogó embertársaim. Bobby talán nem halt meg, csak alszik.

Hogy mire alapozom ezt a hitemet? Arra, hogy nem egy folytatásos irodalmi hős esetében volt már rá példa: hiába halasztotta meg őt a szerző. A felháborodott olvasók nyomására ki kellett találnia valamit a „gyilkos" írónak, s bár hihetetlen történetek, a vak véletlenek sorozatos egybejátszása révén, visszahozta a halálból a hőst. Így járt Sir Arthur Conan Doyle, amikor a gaz Moriarty professzorral vívott küzdelemben kipurcantotta Sherlock Holmest. Így járt Dickens, így Jókai Mór. Következésképp nem csodálkoznék, ha Bobby a tetszhalál állapotában leledzene. Ez a halál tetszene a nézőknek, akik egyébként Isaura kínszenvedése óta nem bőgték ki olyan jól magukat, mint most.

(t. i

Mozgóképek mágusa

Fábri Zoltán emlékezetére

A felnőtté vált magyar filmművészet élő klasszikusaként tartotta számon a közvélemény itthon és külföldön az e héten elhunyt Fábri Zoltánt. A hazai mozi legdicsőségesebb napjai vele kezdődnek. Olyan alkotásokkal gazdagította az egyetemes kultúrát, mint a Körhinta, a Hannibál tanár úr, a Két félidő a pokolban, az Isten hozta, őrnagy úr, Az ötödik pecsét.

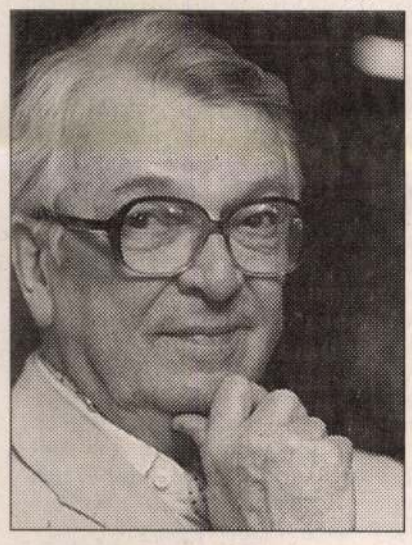

Fábri Zoltán kivételes stílusérzékkel elevenítette meg a vásznon a gyötrelmes múltat és a konfliktusokkal terhes jelent. Felejthetetlen figurákat teremtett. Költői erővel ábrázolta az emberi érzelmeket. Mérnöki precizitással bánt a kifejezőeszközökkel. Gyakran merített irodalmi forrásokból. Sokféle közös nevezőt találhatnánk immár örökre lezárult életműve témái, műfajai, gondolatai között. A számvetés készítői minden bizonnyal fel is mérik majd a páratlanul gazdag örökség valamennyi fejezetét. Mi most, a friss gyász óráiban Fábri Zoltán fix ideájára, makacsul ismétlődő eszmei alapállására, kedvenc motívumára emlékezünk. Mindig a *humánum érdekében* emelt szót. Tiltakozott az erőszak és a megaláztatás bármiféle formája ellen. *Az emberség gyakorlásának lehetőségeit kutatta.* Felejthetetlen hősei – a megalázottak és megszomorítottak – mindent elkövettek annak érdekében, hogy őrizzék magukban *a hitet, a tisztességet, a becsületet, az erkölcsösséget.* A mozgóképek mágiájával igyekezett ébresztgetni nézőiben (Sokan voltunk, neki még megadatott a zajos siker öröme is.) a küzdelem értelmének hitét, a lángolás eufóriájának boldogságát.

Soha nem vonult elefáncsonttoronyba. Nemcsak magával és környezetével szemben volt szigorú, az égvilágon mindent komolyan vett: a barátságot, a tanítást, a világ dolgaiban való tájékozódást, a nyilvánosság előtti szereplést. Tanúsíthatom, hogy napokig készült egy-egy fontosabb interjúra. Néha személyisége derűsebb vonásai is megcsillantak: oldott közvetlensége, száraz humora, szikrázó önirónia. Szinte bizonyos: azért válhatott nemzetközi rangú rendezővé, mert – annak ellenére, hogy kezdetben más múzsáknak hódolt, *színészként* tevékenykedett, *képzőművészi* pályáról álmodott, *teátrumot* igazgatott – tökéletesen megtanulta a szakmát, s mindig lépést tartott a rohanó idővel. No meg azért is, mert szenvedélyesen *hitt a filmművészet missziójában.* A celluloidszalag – napról napra tapasztalhatjuk – gyorsan megfakul. Törékenyek a tegnapi igazságok. Fábri Zoltán mozija nem évül el. Az *Utószezonból, A Pál utcai fiúkból, a Magyarokból* s a többi műből megismerhetjük: hogyan éltünk, miért lelkesedtünk, mi mámorosított meg bennünket, kik és hogyan keserítették meg napjainkat.

Fábri Zoltán jó évtizede önként vonult vissza. Kicsit megkeseredett. Sok korábbi szálat elszakított. Különösen eredeti vizuális fantáziáját festményekre pazarolta. De azért jó volt elmenni hozzá baráti tanácsokért, szigorú kritikáért, színes történetei meghallgatásáért.

Fentebb múltidőt használtam: Fábrit *élő klasszikusként* tisztelték, írtam. Hadd helyesbítsek. Jelenidőben kell kimondanunk: *Fábri velünk marad,* és amíg a vetítőgép berregni fog, helye lesz a filmművészet óriásainak panteonjában.

Veress József

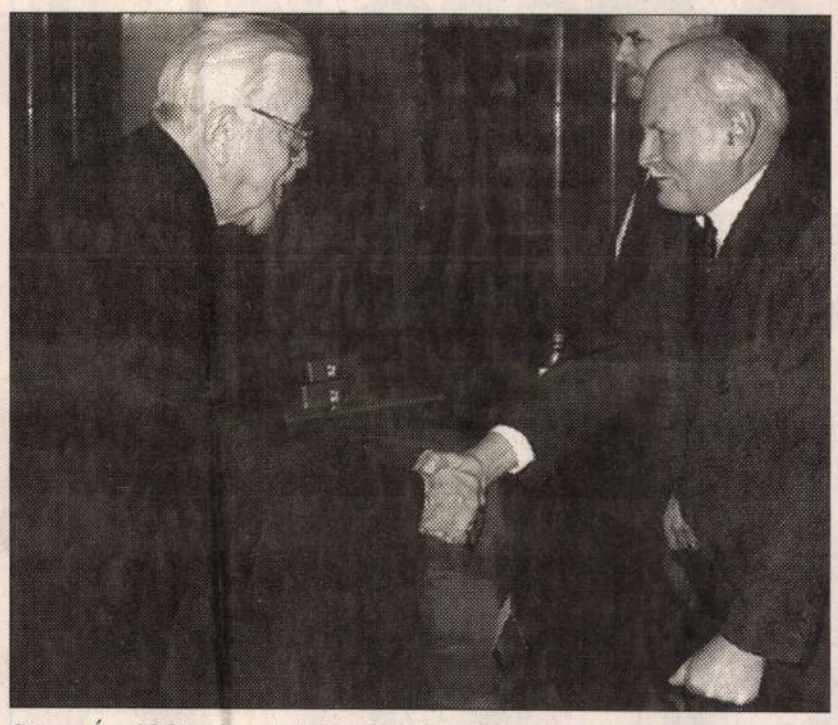

Göncz Árpád köztársasági elnök 1992. október 23-án átnyújtja a Parlamentben Fábri Zoltán Kossuth-díjas kiváló művésznek a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét

Amikor a Húsz óra készült... Fábri Zoltán a 60-as évek derekán családi körben, feleségével, Apor Noémi színésznővel és Péter fiukkal

Művésztársak méltatják

Fábri Zoltán maradandó alkotásaihoz neves művészek kötődnek, akikről köztudomású, hogy szoros kapcsolatban álltak a rendezővel. Hogyan látják ők az elhunyt Fábri művészi, emberi nagyságát?

Törőcsik Mari, a méltán világhíres Körhinta című film főszereplője:

– Fábrival együtt eltemettem életem egy részét is, mert annyira hozzám tartozott, hiszen mellette kezdtem a pályát. Furcsa belegondolnom, hogy, eltekintve az epizódszereplőktől, a Körhinta alkotói közül egyedül én élek.

Ő a kivételes nagyságok közé sorolható, akik örökre nyomot hagynak egy ország kultúrájában. Sajnálom, hogy az utóbbi időben nem olvastam egyetlen magyar művészi kuratóriumban sem a nevét. Pedig hiányzott és hiányozni fog az egyénisége. Felkészült, nagy művész volt, aki tudott tisztán gondolkodni, s ehhez etikus emberi magatartása társult. Emlékeként a kettő együtt talán a legtöbbet jelenti számomra.

Horváth Sándor, a Sántha Ferenc művéből készült Az ötödik pecsét karakterhőse:

– Mindig is nehezen tűrtem az erőszakosságot, a nem egyenrangú alkotói kapcsolatot. Ezért is tartottam Fábritól először, mert úgy tudtam, erősen ragaszkodik az elképzeléseihez. Amikor elkezdtem vele dolgozni, tapasztaltam határozott irányítását, de élmény volt számomra, hogy lépésről lépésre alaposan elemezte a jelenetet, a drámai szituációt. Átéléssel kereste a megoldást. De épp azért, mert hatására én is rendre ugyanarra a következtetésre, ugyanarra az igazságra jöttem rá, soha nem éreztem azt, hogy gondolatait rám erőszakolná.

Illés György operatőr, akihez az első, Urbán Ernő Vihar című regényéből 1952-ben készült játékfilmje fűződik és még tízvalahány közös alkotás:

Szinte példa nélküli volt felkészültsége. Minden filmhez rengeteget olvasott. Többnyire irodalmi anyagból dolgozott, s maga írta meg, többször is újragondolva azt a sűrítményt, ami végül nyersanyagul szolgált. Filmjeiben volt egy közös gondolat, amit így fogalmazhatnék meg: hallatni kell szavunkat az erőszak ellen, az esendő egyszerű emberek védelmében. **P. S.**

POLITIKAI KULISSZATITKOK • POLITIKAI KULISSZATITKOK

Balveszély

Megszüntették az eljárást a Magyar Szocialista Munkáspárt nevű kis létszámú szerveződés ellen; a büntetőügy eredetileg kormányzati feljelentéssel indult, célja a párt betiltása volt, tiltott jelkép használata miatt. Komikus módon azok, akik a „kálárizmust" a leghatározottabban ostorozták, vették át ttól a „kétfrontos harc" fraeológiáját és gyakorlatát is. a egyszer fel kell jelenteni Világnemzeti Népuralmis- Pártot, amelynek szálasisvezetői törvénytelen tevénységet folytatnak, akkor i kell a másik oldalra is. ál inkább, mivel a letűnt mányzat tisztségviselői – denekelőtt némely belniniszter – rendszeresen k adtak hangot, hogy tor minden szélsőség a rácia ellen irányul, ól a szélsőbaloldali tésre kell odafigyelényektől nem zavargukat, attól például, ilasok utódpártjálatban álló szkinek véresre cigáBudapesten élő etenként diplo-

abinet idején e is eljutottak s bejelentérint „rendr-összejövez az ország in e megs testület ekről sormi van csmában vugdíjas k volt k egy-két fröccsöt, nótaszóra fakadtak, majd hazamentek. Az, hogy semmilyen baloldali összeesküvésnek nem bukkantak nyomára, nem befolyásolta azokat a kormánytényezőket, akik bizalmasan szabályozták, kiknek nem újítható meg a fegyverviselési engedélyük. Eleve gyanúsak voltak a volt katona- és rendőrtisztek. Aki például a katonai elhárítás vagy a kormányőrség nyugdíjas tisztje volt, annak meg kellett válnia fegyverétől, amelyért nemegyszer rendőr jött reggel. Mindeközben a katonai elhárítás egy volt hivatásos tisztje, KISZ-titkára (igaz egy MDF-es belügyminiszter rokona) öt esztendő alatt szédítő karriert befutva lett főhadnagyból dandártábornok, kormányőrparancsnok.

Kék fény

Utassi Ágnes szociológus minap a sajtóban napvilágot látott megállapítása: „...a társadalom legfelső rétegébe tartozó Magyarországon e relatíve kis alapterületű országban szoros személyes, magántársasági kapcsolatban állnak egymással. A gazdasági és kulturális élet magas rangú vezetői, valamint az országos szintű párt- és kormánytisztviselők túlnyomó többsége emiatt több területen élvezik olyan közvetlen barát, rokon, közeli ismerős bizalmát, aki hozzá hasonlóan kiemelkedő pozíciót tölt be a társadalomban. Az elit különböző csoportjai emiatt szükség esetén segítségért, információért, informális támogatásért fordulhatnak egymáshoz." Tegyük hozzá magunk részéről: fordultak is. Így kapott például az elmúlt négy évben tartósan diplomata-útlevelet boldog-boldogtalan, mondjuk, egy lelkesen kormánypárti színházigazgató vagy színész, aki attól kezdve nyugodtan használhatta a hívogató diplomatasávot, például a hegyeshalmi átkelőnél. De „kék fényhez" is sokan jutottak, s ezt egyesek a közlekedési szabályok áthágására is felhasználták. Úgy tudjuk, e két témában a megszorító intézkedések tervei már készülnek. Egyébként természetesen annak felderítése, ami túlmutat a befolyás révén elért státusszimbólumokon (pl. kapcsolat révén szerzett privatizációs vagyon, vagy „állami ajándékok"valamilyen más formája) összehasonlíthatóan nehezebb.

A „harmadikban"

Sokakat meglepett, milyen konstruktív, elismerő nyilatkozatot tett a katolikus püspöki kar elnöke, a miniszterelnökkel történt találkozása után, néhány nappal. Pedig nem kellene meglepődni. A szubjektív tényezőknél, történelmi-életrajzi előzményeknél összehasonlíthatatlanul fontosabb, hogy az államnak és egyháznak egyaránt legsúlyosabb gondjai közé tartozik az ország súlyosbodó demográfiai helyzete; a szituáció szinte katasztrofális. A népfogyatkozás fő oka a magas halandóság. „A mortalitás rendkívül magas szintjét és ami ebből következik, a rossz életesélyeket tekintve valóban kihullottunk a harmadik világba" – írja a hazai halandóságról szóló tanulmányában *Józan Péter*, a KSH osztályvezetője. A férfiak születéskor várható élettartama 1966 óta egyre rövidebb. Akkor 67,5 év volt, 1992-ben már csak 64 év. (Az 1992-ben várható női élettartam feltűnően magasabb, erre kevésbé is illik a „harmadik világbeli" jelző: 73 év.) Józan magyarázata arra, hogy a különbség ilyen feltűnő, nagy hangsúlyt ad az egészségromboló hatásoknak: az italnak, a dohányzásnak. Emellett a férfiak közt több az öngyilkosság és elsősorban ők a közlekedési és egyéb balesetek áldozatai.

Az egyház olyan társadalmi erő, amely szerintünk közreműködhet abban, hogy a magyar féfiak visszaküzdjék magukat a harmadik világból.

Magda vigyázz...

Feltűnést keltett a héten a hazai sajtóban kiszivárgott jegyzőkönyv Marinko Magda kihallgatása. Mi úgy hallottuk, hogy a szabadkai rendőrségről juthatott ki az okmány mert valakiknek érdeke volt, hogy kijusson. Azon a rendőrségen is – némi leegyszerűsítéssel – két párt van: az amely *Milosevic* elnök híve, és az amely *Seselj* vagy *Arkán* vajdával ért egyet. Magda bandájának kapcsolatrendszere az utóbbi csoporttal alakult ki. Ebben az összefüggésben érdekes az a híresztelés, amely szerint akkor, amikor – a jogsegélyegyezmény értelmében – a szerb vizsgálatot végzők kihallgatták a bűnözőt, elhangozhatott egy fél mondatuk, ami talán úgy is értelmezhető, hogy Magda vigyázz. Talán úgy is, Magda, ne beszélj túl sokat. Valóban így volt? Lehet, hogy sosem tudjuk meg, de az biztos, hogy a bűnözőkkel összefonódott bandavezérek keze messze elér.

v.

MEGJELENT MILLIÓK LEGOLVASOTTABB LAPJA

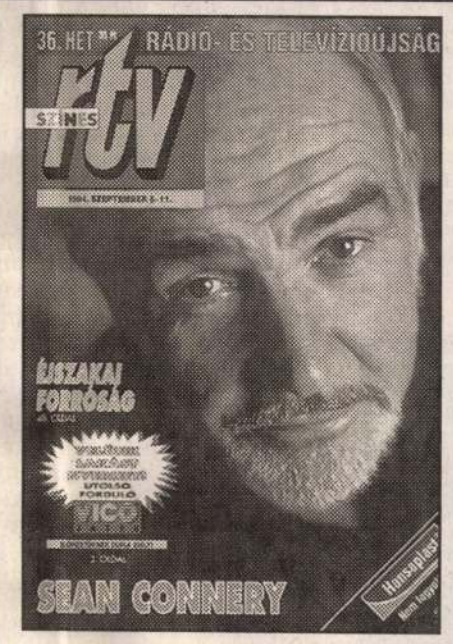

- Folytatásos sztárportré a francia mozi zseniális gyermekéről, Gérard Depardieu-ről
- Érdekes epizódok a nagy nevettetőről, Latabár Árpádról
- Az őrült rocksebész: Jerry Lee Lewis
- Aki Hollywoodban is skót maradt: Sean Connery
- Miért használ nádpálcát Széchy Tamás?

LEGRÉSZLETESEBB TÉVÉ- ÉS RÁDIÓMŰSOR, MŰHOLDPROGRAM

Csinibabáknál Tamás a menő

Aligha jár jegyben a politika a szépséggel. Kölcsönös a bizalom, a tisztelet, de ennél többről szó sem lehet. Ezt a szépségversenyek helyezettjei állítják.

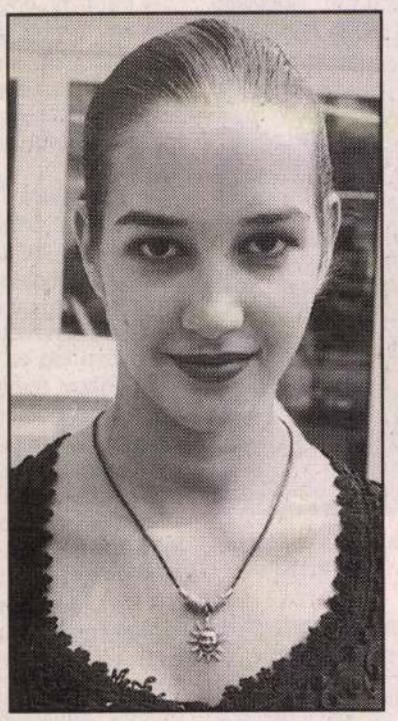

Miss Hungary '94. 1. helyezett: Félek a politikától, ezért nem szeretem a politikusokat sem. A televízióban látottak közül Deutsch Tamás a legrokonszenvesebb.

Farkas Tímea

Miss Hungary '94. 2. helyezett: A politika útvesztőjében én még nem igazodok ki. Nem is merészkednék oda, talán ha Deutsch Tamás irányítana...

Tóth Judit

Miss Hungary '94. 3. helyezett: A politikához még fiatal vagyok, nem tudok véleményt alkotni. Mint férfi egyik sem tetszik nekem. Fodor Gábort intelligensnek és szimpatikusnak tartom.

Deák Ágnes

Miss Hungary '91 legegzotikusabb szépsége: Igazából egyik politikus sem az esetem, Deutsch Tamás lehetne a kivétel. Göncz Árpád kedves, de nem az én korosztályom. A kormányban lévő férfiaktól azt várom el, hogy lehessen bennük bízni, mert betartják ígéretüket.

Rába Timea

Móricz János összeállítása

Őrzik, mert sugároz

Bomba üzlet a házi gyártású atombomba

Ha valaki netán lenyelne egy adagot a plutónium 239-esből, az nem élné meg a holnapot. Kevéssé hihető azonban, hogy mérgező tulajdonságai miatt alakult volna ki a minap Münchenben elkobzott hasadóanyag feketekereskedelme. Az izotóp másik alkalmazási területe az atombomba készítése.

Az atombomba gyártásához öttíz kilogramm, speciálisan előkészített, nagy tisztaságu plutónium 239-es kell – ajánlotta figyelmünkbe *Gadó János*, az Atomenergiai Kutatóintézet igazgatója. A müncheni repülőtéren – a hírek szerint – háromszáz grammnyi mintát foglaltak le, ám a csempész további négy kiló szállításáról szeretett volna tárgyalni. Az átlagember csak találgathatja, honnan és hogyan lehet hasadóanyaghoz jutni.

Nyílt titok, hogy minden atomerőműben, így Pakson is keletkezik plutónium 239-es izotóp. A bonyolult és költséges technológiai eljárások miatt azonban csak a legfejlettebb fegyvergyártó országok vállalkozhatnak arra, hogy az energiatermelésre szánt reaktorok kiégett fűtőelemeiből ezt kinyerjék. A robbanófejekhez szükséges hasadóanyagot általában a kifejezetten erre a célra épített reaktorokban állítják elő. Ezért inkább a már kész, megfelelően dúsított plutóniumra utaznak azok, akik atombomba barkácsolásán törik a fejüket. Ennek minimális a sugárzása, szállítani is veszélytelen. Csak akkor okoz bajt, ha netán valaki lenyel belőle egy adagot.

Szabó József, a Paksi Atomerőmű biztonsági főnöke szerint a friss üzemanyagok és a kiégett fűtőelemek a szállítás, a tárolás, a felhasználás valamennyi fázisában megközelíthetetlenek. Erről technikai eszközök és fegyveres őrök is gondoskodnak. Az életveszélyesen sugárzó fütőelemeket elemelni nem egyszerű. Aktatáskába téve nem lehet kisétálni velük, mert egy -egy kazetta 400 kilót nyom. Szállításukhoz pedig önmagában is 100 tonna súlyú speciális konténerre van szükség. Paksról eddig egyetlen gramm hasadóanyag sem tűnt el, s ezt a rendszeres ellenőrzést végző Nemzetközi Atomenergia Ügynökség is bizonyíthatja.

– kövess –

Dénes gazda káposztái

Dénes János visszavonult a politikától, és szép fej káposztákat, fürtös paradicsomot nevel kőbányai családi házának kertjében. Percekre engedte csak el a talicska szarvát akkor is, amikor a VH munkatársa a minap felkereste.

Dénes János a mai napig értetlenül áll a választási eredmények előtt. A megfelelő számú ajánlási szelvényt se tudta összegyűjteni, a szocialisták meg simán bemasíroztak a parlamentbe. Mondja is: ha a Borcsa tehén MSZP-színekben indul, és nem legeli le a vörös szegfűt, akkor az is benégykézlábolt volna. Ő ugyan nem járatos a komputertechnikában, de azért gyanús ez a nagy fordulat. Ha pedig nem választási csalás, előre elrendezett paktum van a háttérben, akkor le kell vonnia a következtetést, és be kell húznia maga mögött a kertkaput. Mert akkor ez nem Dénes János ideje, hanem azoké, akik Hornék mellett döntöttek. Noha – jegyezte meg – a győztesek és szavazóik nem látszanak túl boldognak.

Három évét vitte el a katonaság, újabb hetet az 56-os szereplése nyomán kiszabott börtönbüntetés. Az amnesztia után is pokollá tették az életét, de az ellenzéki mozgalmakba bekapcsolódva 1985-től ismét a köz szolgálatába állt. Ezért most már eljött az ideje annak, hogy egy kicsit magával is törődjön. Vagyonnyilatkozatát bárkinek megmutatja, a képviselőség alatt ő nem tollasodott meg, de azért szeretné élvezni azt a keveset, amije van. A kertben mindig van mit csinálni, a horpadt garázstetőt is meg kellene javítani, a beszáradt ecset pedig négy éve várja, hogy valaki újra a kezébe vegye. **– kövess –**

Porcelánboltból kitiltva, cirkuszban idomítva

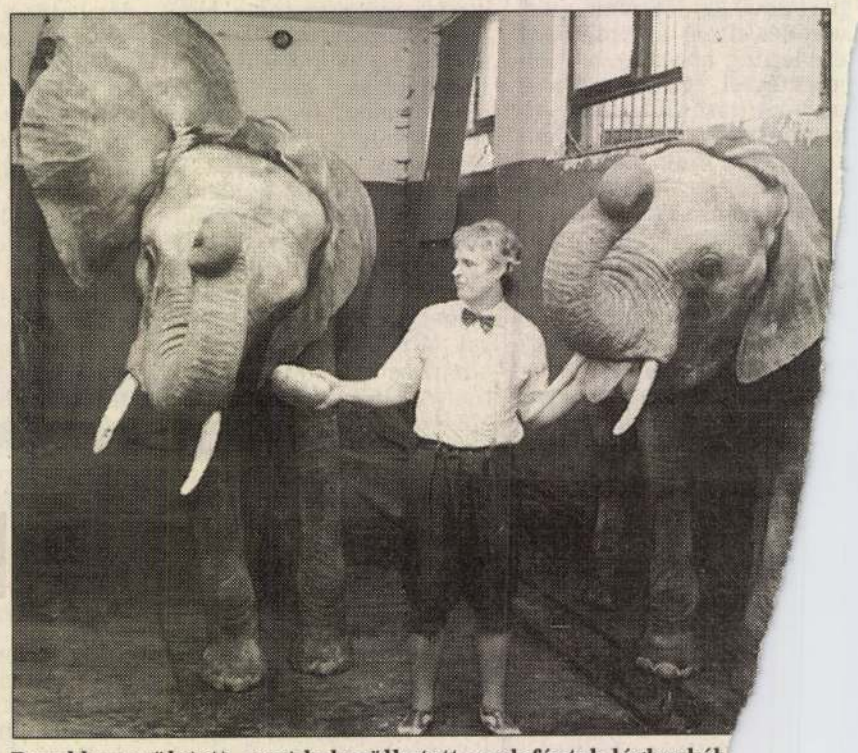

Burokban született, mert bekerülhetett az elefántok légburkáb Huber, a svájci idomár

Lenyó Lá

Nem a porcelánboltba tört be, hanem két idomárral végzett Honoluluban a feldühödött elefánt. A tragédia kapcsán látogattunk el a Fővárosi Nagycirkuszba. Itt találkozhattunk a svájcból érkező *Wendel Huberrel* és elefántjaival. Az idomár kérdésünkre a következőket mondta el:

– Az emberek tévesen hiszik az elefántokat szelídnek. Igaz, ők csak a cirkuszban vagy az állatkertben találkoznak velük. Akit a mindennapi munkája összezár velük, annak más a tapasztalata. Az elefánt egy légből épített burokban él, ezen belül nem tűr meg ide ran az idomárját sem voltak velük konflikt honolului esetet eg tekintem. Mert bárr is, az elefántnak le feltételezhetően le Az agyában lévő v szólal, amikor en támad. Az előzmé retében még azt tem, hogy az ido mindenesetre ú elefánt, lehet az egyformán vesz

Támogatás nélkül

Nem idegenkedtek a versengéstől

Futottak, úsztak, ütötték a labdát. Nem dicsekedtek idegen tollakkal, állapotukba beletörődve viselték az idegen, a mástól kapott szervet.

A transzplantáltak első Európa-bajnokságának Harkány adott otthont. A magyarok ismét sikerrel szerepeltek. A részt vevő tíz ország megalakította az Európai Transzplantáltak Sport- és Kulturális Szövetségét. A szövetség a sportrendezvények mellett kulturálisan is összfogná a földrész különböző országaiban élő szervátültetetteket.

Székely György, a magyarországi szervezet elnöke a huszonötödik hazai veseátültetett, a sikerek mellet hangot ad panaszainak, az állami támogatás hiányának is.

Hiába rendelkezünk a szív-, a máj- és a hasnyálmirigy-átültetéséhez műtőkkel, a technikai háttérrel, ha az orvosi csoportoknak nincs pénze a műtétre. Székely György szerint a mostanihoz hasonló versenyek segítik a szervátültetett emberek lelki rehabilitációját. A „halál tornácát" megjáró emberek újjászületésük után, önbizalom hiányában kirekedhetnének a társadalomból. A közös összejövetelek segítenek visszajutni a teljes értékű emberi élethez. *Kovács Marika* például huszonévesen ismerkedett meg a Dániából érkező *Marten* úrral. A szingapúri világbajnokságon eljegyezték egymást. Az esküvő után Dániába költöztek. Ma Marika egyetemre jár, és továbbra is hódol kedvenc sportjának, az asztalitenisznek. **M. J.**

Bagólesők Horn diktatúrájáról

Terror, a dohányosok diktatúrája – szólt az Országos Dohányfüstmentes Egyesület főnökasszonya. A miniszterelnök egyik cigarettát gyújtja meg a másik után, jó néhány miniszter ugyancsak erős dohányos; mi lesz a kormány kisebbségben maradt tagjaival? Az elnök asszony aggódik. Nemtetszését kifejezte már a televízióban is.

Lehet ez részéről reklámfogás, de az országot is féltheti. Gondolhatja, abban a teremben, ahol – úgymond – vágni lehet a füstöt, lankad a figyelem. Előfordulhat, hogy ezért értékelték le olyan nagymértékben a múltkoriban a forintot, ezért juttat majd kevesebbet a pótköltségvetés például a népjóléti tárcának. A dohányos miniszterek persze biztosan jobban bírják az effajta levegőt.

Fodor Gábor kultuszminiszter nem szereti, ha füstölögnek körülötte. Már az első kormányülésen kísérletet tett a nemdohányzók státusának elismertetésére. Azt persze nem vitatja, hogy kinek-kinek joga van mérgeznie önmagát. Örülne, ha csütörtökönként, amikor összegyűlik a tudós testület, gyakrabban rendelnének el szünetet, akkor kérhetné a többieket: a folyosón cigarettázzanak. *Horn Gyula* meghallgatta miniszterét, ám az intelemnek eddig kevés foganatja volt.

Baja Ferenc, ahogy a környezetvédelmi tárca vezetőjéhez illik, nem pipál. Régebben ő is sok cigarettát szívott, de a szenvedély már a múlté. Örülne, ha minél többen követnék példáját. Szerinte azért túlzás diktatúráról beszélni. Hiszen nem nyúl cigarettához többek között *Békesi László*, *Kovács Pál* és *Kovács László* sem.

Talán többségben vannak a dohányosok a kormányban, de diktatúráról senki nem beszél. Legfeljebb a bagólesők. **f. á.–k. l.**

Nemzetközi telefonórák érvényben. Csak felnőtteknek. FUNPHONE
Csak felnőtteknek. Nemzetközi telefonórák érvényben.

Hirdetések felvétele

Tisztelt Hirdetőink!

Hirdetéseiket személyesen feladhatják az alábbi üzletekben:

V., Stollár Béla u. 22.; VIII., Blaha Lujza tér 3. és a Magyar Hirdető felvevőhelyein.

Levélcímünk: 1539 Budapest, Postafiók 684.

Telefonos hirdetésfelvétel: 132-8229, tel./fax: 111-8175 (8–16 óráig)

Keretes hirdetések felvétele:
Budapest II., Törökvész út 30/A.
Telefon: 202-2988, 202-7798, fax: 202-7788/71

Állás

Német cég keres autóval rendelkező, fiatal, agilis termékmenedzsereket, az Ön megyéjében. (Házastársak előnyben!) Nem AMWAY! Átlagon felüli kereset. Találkozások: Tatabánya: 1994. augusztus 30., kedd 11 órakor. Közművelődés Háza, 217-es terem, Tatabánya, Szent Borbála tér. Veszprém: 1994. augusztus 31., szerda 11 órakor. Városi Művelődési Központ, Veszprém, Dózsa Gy. u. 2. Európa Marketing.

Gyümölcsszüret Nyugaton. Érdeklődni lehet telefonon: 112-3735.

Vállalkozni kívánó munkatársakat keresek. Érdeklődni lehet telefonon: 127-0749.

Vállalkozás

VÁLLALKOZÓK! Számla nélküli gépeiket, eszközeiket költségként elszámolhatják 1% + áfáért. Érdeklődni lehet telefonon: 06/1-271-9359 Deltaker.

Adás-vétel

SOLÁRIUM olcsón eladó 85 000 Ft-ért, tükör 2000 Ft, kozmetikus automataszék 30000 Ft. Megtekinthető egész nap, Bp., IX. Páva u. 7. Érdeklődni lehet telefonon este: 215-2068 Berentz.

Ingatlan

Egyszobás, konyhás, étkezőfülkés lakást, ráépítési lehetőséggel, kisebb kertes házra cserélnék. Cím: Budapest XX., Ady E. út 202.

Rózsadombi, félemeleti, tehermentes, 78 m²-es öröklakásomat eladnám vagy családi házra cserélném Budapesten vagy környékén. Érdeklődni lehet telefonon: 115-7183, este.

Eladó Érd belterületén 220 n.-öl-es telken két, különálló, új családi ház. Egy háromszoba összkomfortos garázzsal + egy egyszoba összkomfortos garázzsal. (Gázfűtés, telefon stb.) A 70-es főúttól 80 m-re. Irányár 8 900 000 Ft. Érd.: Hegedüs Imre, 2030 Érd, Papagáj u. 4., Érdeklődni lehet telefonon: egész nap: 06-23/368-020

Családi ház eladó. XVII. ker., Aknász u. 2.

HALLER utcai, nem panel (1 szoba, konyha, előszoba, fürdőszoba, spájz, telefonos) 34 nm-es, III. emeleti felújított öröklakásomat eladom. Ára: 1,7 millió. Érdeklődni: 218-5027.

Dörgicse fölött, Halomhegyen gyönyörű panorámás, egymás mellett kétszer 2000 nm-es, jól kezelt termő szőlő eladó. Építési engedély, víz, villany van, telefon jövőre. Érdeklődni: 156-2771.

SÜRGŐSEN eladó XIII., Hegedűs Gy. utcai, VII. emeleti, 2 szoba összkomfortos, lodzsás, 56 nm-es öröklakás 50000 Ft/nm áron. Érdeklődni lehet telefonon: 149-7001.

Nagykanizsán, kertvárosban (Katonarét) 120 nm-es, 2 gardróbos, 5 szobás, alápincézett lakás garázzsal együtt eladó 45 000 Ft/nm. Érdeklődni: 132-9511.

Lakásnak, irodának, befektetésnek eladó XI. kerületi, 196 n.-öl telken lévő, felújításra szoruló társasházban 50 nm-es, komfortos lakás + 60 nm elvi építési engedéllyel rendelkező tetőtér. Telefon: 8–16 óráig 266-3982, 17 órától 186-4473.

Üdülés

BÜKFÜRDŐN átadom üdülőhasználati jogomat augusztus 31-szeptember 13-ig 3 személy részére, napi 1200 Ft-ért. Érdeklődni lehet telefonon: 132-5852.

Eltartás, gondozás

Fiatal házaspár két gyermekkel eltartási szerződést kötne idős nénivel, bácsival. Ifjú Csanda István, 2012 Budakalász, László u. 39.

Szolgáltatás

REDŐNY, reluxa, szalagfüggöny, harmonikaajtó. 216-8072. (201809/5K)

Vízszerelés, gázkészülék-javítás, fürdőszoba-felújítás, burkolás. 06-30-443-028, 121-2356.

Redőnyt, reluxát jó hírű cégtől, rövid határidővel. T.: 189-6781. *MAHIR 41818/1K*

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Mosogatók, fürdőszobai lefolyók tisztítása, csatornatisztítás. Gyorsszolgálat, garanciával. 141-6412.

Redőnyjavítás Érdeklődni lehet telefonon: 133-9058, 149-0048.

PARKETTÁSMESTER! 201-4442.

MAGÁNVÁLLALKOZÓK, kft.-k, betéti társaságok könyvelését, mérlegkészítését, adóbevallását vállalja mérlegképes könyvelő. Érdeklődni lehet telefonon: 113-2706, de. 9–12 között.

FÜRDŐKÁD-FELÚJÍTÁS helyszínen. Garanciával. 127-4234, 216-0286. Szöllősi.

Tetőfedő-, bádogos- és szigetelőmunkákat vállalok. Telefon: 128-7031

Vegyes

Elektromos bika olcsón eladó. Érd.: 2-153-380/5250, 114-3226 este.

Extra méretű férfiruhák szaküzlete nyílik hétfőn. Óriási méretek, törpe árak. Bp. VIII., Stáhly u. 5. Tel.: 118-9871.

KOSARAS üvegballonok, gázrezsó, szőlődaráló eladók. Este: 115-0797.

BÜFÉSEK, figyelem! Hidegkonyhai készítmények, finompékáruk kiszállítással. 163-1067; 183-1264.

Oktatás

A BUDAI RAJZISKOLA szeptembertől kezdődő tanfolyamai: felvételi-előkészítők (vidékiek számára szombaton), rajz, festés, mintázás és művészeti kurzusok különböző korcsoportoknak. Tel.: 155-0341, 202-4769.

Jármű

KÉSZPÉNZES gépkocsiátvétel! Keleti autóját, Ladát, Wartburgot, Daciát stb., valamint Opelt, VW Golfot készpénzért és bizományba átveszünk. FER-AUTÓ Kft. Bp. XVI., Madách u. 3. Tel.: 252-2977. (201342/9K)

Négyütemű Wartburgot, Trabantot veszek. 178-5070, vagy 06/20-340-556.

DACIÁT, ARO-t, Nysát vásárolok kp-ért. 178-4269. (201912/1K)

Eladó 1991-es, bordó színű 1,7 D. FIAT Tipo. Érd.: 294-4424.

Jó állapotban lévő, frissen vizsgázott, 1980-as dízel Volvo (244GLD6) eladó. Tel.: 1870-736.

Jó állapotú LADÁT vásárolnék: 177-1880.

Eladó 8 éves, emelt szintű, légkondicionáló berendezéssel, WC-vel, retarderrel, gépkocsi-vezetői alvófülkével felszerelt Neoplan autóbusz. Tel.: 06-60-323-386.

SKODA-KERESKEDÉS! Adás-vétel-csere! Tel.: 142-5905. IX., Mester u. 42.

VIZSGÁRA való felkészítés, vizsgáztatás. 8–12 E Ft. Érdeklődni lehet telefonon: 142-5905.

Tv, rádió

TELEVÍZIÓ-gyorsjavítás! Érdeklődni lehet telefonon: 221-2567. (201429/1K)

Közlemények

TERMÉSZETGYÓGYÁSZ Moszkvából bioenergiával kezel. Érdeklődni lehet telefonon: 164-0955, 12.00–16.00.

ASZTALOSOK, FESTŐK, FÉNYEZŐK, PARKETTÁSOK, MAGÁNSZEMÉLYEK! NE UTAZZON! RENDELJEN MÉRETRE gyárilag végtelenített szalagcsiszoló papírt, barkácsszalagot, lapárut, kézi csiszoláshoz import szalaghulladékot. MINDENFÉLE csiszolóanyag-rendelést „KÖZVETLEN A GYÁRBÓL", kedvező áron, postai utánvéttel teljesítjük. Megrendelés: FÓRIZS BT. Anyagbeszerző-Csomagküldő Szolgálat. 2030 Érd, Gárdonyi Géza utca 34. Telefon: (06-23) 368-087.

A VICO Press Rt. felvételre keres azonnali belépéssel, legalább 1 éves napilapos gyakorlattal és Quark XPress-ismerettel rendelkező **tervező-szerkesztőket.**

Jelentkezni lehet a 156-2533, 212-4019, 212-4020, 212-4021/148 vagy a 202-7788/48-as telefonszámokon.

MEGJELENT A CSALÁD LEGFONTOSABB ÚJSÁGJA

- Születésnapi beszélgetés Turay Idával, aki „jóban van az élettel"
- Bronson, Brando, Cserhalmi – milyen a férfi, ha macho?
- Budavár ékessége, a Mátyás-templom
- Bemutatjuk a Nők Lapja manöken- és fotómodell-tanfolyamának végzőseit.
- Pikáns húsragu és hagymás padlizsánsaláta Frank Júlia konyhájában
- Dél-koreai barangolás egy országban, ahol a lehetetlent nem ismerik

2 MILLIÓAN OLVASSÁK HETENTE!

KAMATOZÓ JEGY

Lekötési idő (nap)	Éves bruttó kamat (%)
30	17,5
31-60	18,0
61-90	18,5
91-120	20,0
121-150	21,0
151-180	22,0
181-210	24,0
211-240	27,0
241-270	30,0

Zöld út a sikerhez

MEZŐBANK RT

Maraton Betétjegy

- 3 éves futamidő
- első évre fix kamat: 23,5%
- a 2. és 3. évben változó kamat
- lejáratkor kamatos kamat

A holnap biztonsága

SPRINT BETÉTJEGY

- 3, 6, 9 hónapos futamidő
- fix kamatozású

3 hónapra évi 20%
6 hónapra évi 22%
9 hónapra évi 22,5%

Árral szemben, tempóelőnyben

A jegyek bármilyen összegben válthatók országszerte a MEZŐBANK RT fiókjaiban és kirendeltségein

Magyar Posta Rt.

HÍRLAP ÉS POSTASZÁLLÍTÁSI IGAZGATÓSÁGA
Budapest, VII. Vörösmarty u. 16. 1946

az alábbi szolgáltatásokkal áll szíves megrendelői rendelkezésére:

- teljeskörű **előfizetéses lapterjesztés** (előfizetők, előfizetések nyílvántartása, felvétele, díjak beszedése,előfizetések összesítése, lapok megrendelése a lap kiadójától átvétele, kiszállítás, kézbesítés és elszámolás a kiadóval),
- alkalmi és rendszeresen megjelenő kiadványok, könyvek és egyéb sajtótermékek megrendelő által adott címekre történő **kiküldése**,
- címzetlen nyomtatványok, reklám katalógusok, áruminták, szórólapok **továbbítása.**

Felvilágosítás és bővebb információ a fenti címen levélben, vagy 142-8368, illetve a 153-0911/221. távbeszélőszámon Bende Lászlóné ügyintézőnél.

Telefax: 132-9318

VÁRJUK ÉRDEKLŐDŐ JELENTKEZÉSÜKET!

Fábri Zoltán halálára

Gantner Ilona
NÉPSZAVA

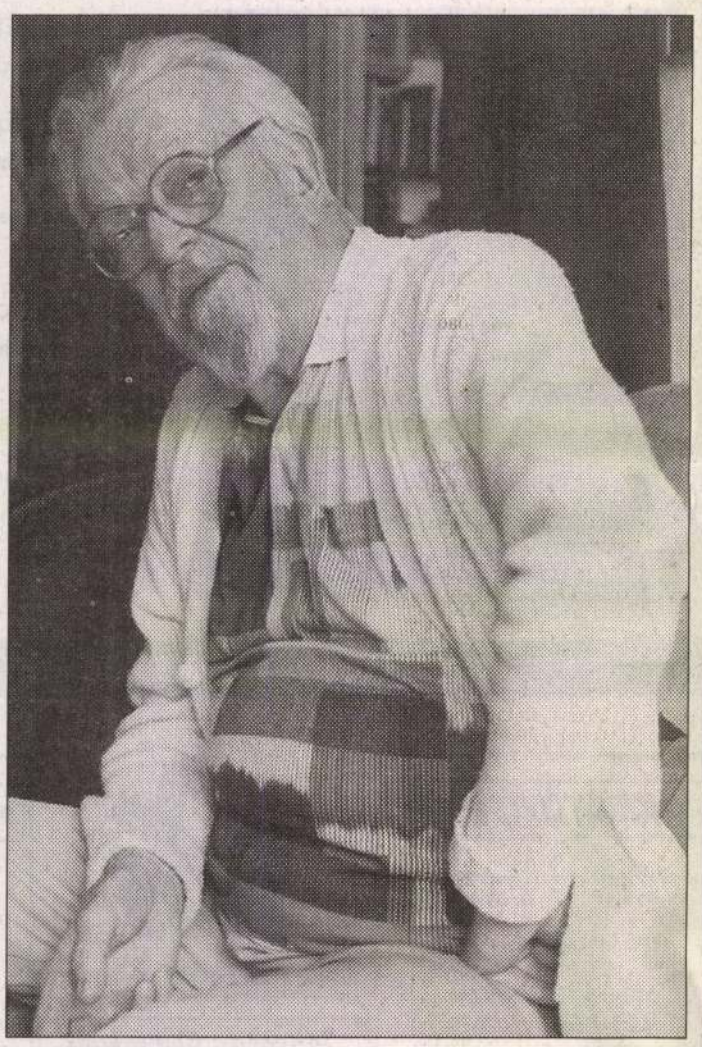

Vahl Ottó felvétele

Most, amikor megpróbálom összerakni Fábri Zoltánhoz kötődő élményeimet, nem is annyira a Körhinta, a Hannibál tanár úr vagy a Befejezetlen mondat csodálatos képei, hanem inkább egy furcsa, repkénnyel befuttatott varázslatos ház árnyéka tolakodik az emlékezet előterébe. Akkor ott, a Pesti Színházban – mert Fábri Zoltán tervezte a díszletet Weingarten A nyár című darabjához – úgy éreztem, maga is ilyesfajta, képzeletbeli varázslatos házban él. Ahol csak ő ismeri a kopott kőfallal körülzárt szépség titkait, a zsalugáteres ablakok mögött elsuhanó karcsú asszonyok, a függöny réseiben töprengő komoly férfiak igazi sorsát, s csak ő hallja a kissé berozsdásodott kertkapu fura, fájdalmas zenéjét, nyikorgását. Itt, ebben a házban minden lehetséges. Nincs gyilkolás, háború. Még a macskák is könnyed barátságban élnek a párkányon csipegető verebekkel.

Akkor ott, a Pesti Színházban arra gondoltam – a képzeletbeli „ház" varázslata, erkölcse, titka, szépsége, szorongása ott rejtőzködik minden filmjében.

Benne van a Körhinta szédült forgásában, Az ötödik pecsét lehúzott redőnyű órásüzletében, a Déry-regényből forgatott 141 perc, a Befejezetlen mondatból című film nyár esti, kékes borulásában, a Hannibál tanár úr vacak borkimérdéjében, a Húsz óra puskaropogásában, s a Két félidő a pokolban véget nem érő reménytelen küzdelmében.

Truffaut, Pasolini, Fellini, Masina, Szmoktunovszkij és most Fábri Zoltán... A film igazi polihisztorai, akik mindent tudtak a világról, a moziról, erkölcsről, szépségről, a meséről – mind elmennek. Mi marad azutánra? Csak a hiányt érzékelem.

Újra indul a Ribári Színpad

Barabás Tamás tudósítása a NÉPSZAVÁNAK

Öt évig működött a Goldmark Teremben az a pesti, színvonalas színház, melyet *Ribári Géza* alapított, az 1938-as zsidótörvények miatt letiltott művészek számára.

A Goldmark Teremben most újra indul az alapító emlékére a Ribári Színpad. Természetesen ezúttal szó sincs zsidó színházról. Miként sajtótájékoztatójukon elmondták, a régi hagyományokat csupán annyiban őrzik, hogy ezúttal is nívós darabokat kívánnak előadni, jeles színészekkel.

A Játék a kastélyban című *Molnár Ferenc* vígjátékkal indulnak *Balázs Péter* rendezésében, a főszerepekben *Szilágyi Tiborral, Kováts Adéllal, Lukács Sándorral.* A november 19-i premiert sanzonest követi, *Hámori Ildikó, Faragó Vera, Hernádi Judit,* s mások közreműködésével. Aztán ismét Molnár: az Olympia ugyancsak Balázs Péter rendezésében, *Oszter Sándorral,* Lukács Sándorral, Hámori Ildikóval, *Csernus Mariannal, Schütz Ilával, Harsányi Gáborral* a fontosabb szerepekben.

Az első évadban mintegy kilencven előadást tartanak, elég szolid, 250–300 forintos helyárakkal. A kamaraszínpad nézőterén 300 főnyi néző számára jut hely.

A későbbiekben néhány előadás rendezésére *Bodrogi Gyulát és Szinetár Miklóst* kérik fel.

Színészekhez szabják az előadást

Mácsai Pállal a Macskajáték próbáján

Barabás Tamás írása a NÉPSZAVÁNAK

Az úgynevezett állítópróba végére érkezem a Pesti Színházba. A Macskajáték rendezője, *Mácsai Pál* fenn a színpadon épp a diszletmunkásokat dirigálja: melyik bútort hová rakjanak, miközben *Fehér Miklós* díszlettervező a nézőtérről figyeli, miként ölt testet rajzlapon tervezett munkája. Vele beszélgetek, amíg Mácsai odafenn dolgozik.

– Ez már a hetedik Macskajáték díszletem, a negyedszázaddal ezelőtti szolnoki ősbemutató óta. Mindegyik díszlet más, a soros rendező elképzeléseitől függő – mondja Fehér Miklós.

Mácsai lejön a színpadról, a büfé előtti asztalhoz ülünk le beszélgetni. Neki sem ez az első Macskajátéka: 3–4 éve a veszprémi színházban rendezte először. Kiváló előadás volt, felhozták ide, a Pesti Színházba is, meglehet, ebbe „szeretett bele" a Vígszínház vezetősége és ez adta az ötletet: felkérik Mácsait, rendezze meg náluk is *Örkény István* remekét.

– Lehetséges – mondja a színész-rendező –, az viszont bizonyos, ez más Macskajáték lesz, mint amit Veszprémben csináltam. Nemcsak azért, mert az ember ahányszor találkozik ezzel a remekművel, annyiszor talál újabb és újabb szálakat, rétegeket benne. Hanem főleg azért, mert minden előadást az adott színészekre kell szabni. Különben csodálatos a szereposztás: Orbánnét *Tábori Nóra,* Gizát *Tolnay Klári,* Viktort *Szabó Sándor,* Egerkét *Börcsök Enikő* játssza.

– *Gondolom, a kor is számít. Több dolog más hangsúlyt kap ma, mint az ősbemutató idején. Ma például akadályt legfeljebb anyagiak képezhetnek, de a politika nem. Ha valakinek kedve szottyan meglátogatni München mellett élő nővérét, bármikor megteheti. Emiatt, meglehet, most a darab szerelmi vonala erősödik fel. Örkény szinte kezdeményező volt abban, hogy öreg emberek erős érzelmi kötelékét ennyi lírával és iróniával ábrázolja.*

– Örkény a komédia és tragédia nemes fonalából erős kárpitot font, és ez nem feslik fel sehol. Az én Macskajátékom is a 60-as években játszódik, amikor Örkény megírta, legfeljebb ma nem pontosan úgy látjuk azt az időt, mint, amikor benne éltünk. Ebben a darabban minden szerep nagyon jó, mindenkinek megvan a maga drámája, csak legyen időnk mindent kibányászni a darabból.

– *Mire készül még?*

– A Katona József Színházban tovább játszom a Julius Caesart, a Madáchban az Amadeust. A Madách Kamarában bemutatjuk *Anouilh* Becketjét, *Hirtling István* lesz a király, magam a címszereplő. Az október 15-én bemutatásra kerülő Macskajáték mellett talán az évad második felében még valamit rendezek. Tárgyalunk róla, korai lenne még konkrétumot mondani.

Tábori Nóra és Börcsök Enikő Szalmás Péter felvétele

Pénzügyi zűr az Operettben

Az MTI értesülése szerint a Főpolgármesteri Hivatal revizori részlege az Operettszínházban 17 millió forinttal nagyobb hiányt állapított meg annál a 14 millió forintnál, melyet a múlt évi igazgatóváltás során *Németh Sándor* a régi és *Szinetár Miklós* az új igazgató jegyzőkönyvileg elismert. A revizorok szerint a megtévesztés ténye nem vitás, ám ennek okát az ügyben illetékes személyek távozása miatt nem lehetett megállapítani. A színháznak az adósságállománya is fokozatosan növekedett.

Parázna, pajzán trombita

Maurice André és a barokk muzsika

Fáy Miklós írása a NÉPSZAVÁNAK

Van egy klasszikus középkori szöveg a paráznaság ellen, körülbelül így szól: ha undorodsz vérbe, köpetbe, váladékba nyúlni, miért vagy úgy oda ugyanezért, csak mert egy bőrzsákba van csomagolva? Trombitára fordítva ez annyit tesz: ha nem találod különösen vonzónak a meleg, rezgő emberi lehelet a csurgó nyálat, miért tetszik annyira, ha a trombita szól? S hogyha a trombitát egy pocakos francia, *Maurice André* fújja? Mert felhőtlen öröm Maurice Andrét hallgatni, különösen barokk versenyművekben. Többnyire nem eredeti trombitaversenyeket játszik, hisz akkor még a hangszer csak egy rendkívül nehezen kezelhető, átluggatott, tölcsérrel ellátott műtárgy. Átiratokról van tehát szó, például *Albinoni* oboaversenyeiről trombitán eljátszva. Nem sokat kell változtatni a kottán, mégis sokszor egészen mást hallunk.

Albinoni adagioi – nem csak, a sokat játszott, híres Adagio – mindig elégikusak. Önkéntelen, szándéktalan vádak a mulandóság ellen. André játékában ennek nincs nyoma. Sem elborulás, sem panasz. A bölcs francia tudja, a pillanatot épp illékonysága teszi édessé. Kétségbeesés nélkül mutatja meg André a szépséget. *Shelley* írta Itáliában: „amit ez a nap adott, (élvezzük most, s tüntén a napnak) tovább él a gyönyöre a gyönyörű pillanatnak."

(*Barokk trombitaversenyek – EMI*)

A HÉT FILMJEI

Palira vettem a papát

Szabó Z. Levente
NÉPSZAVA

A nyár eleje és vége a gyerekeké a mozikban. Bizonnyal úgy vélik a forgalmazók, hogy a közeledő iskolaszezon előtt már véget ért a vakáció, de akad még bőven szabad idő. Így ezen a héten egy rajzfilm is jelentkezett újdonságként, no meg az ügyeletes gyereksztár *Macaulay Culkin* ez évi soros vígjátéka. Utóbbi a magyar keresztségben a Palira vettem a papát címet nyerte.

A forgalmazók szándékait, indítékait értem, kevésbé vagyok tisztában azzal, hogy mit képzelnek az ifjú nézők ízléséről a hollywoodi alkotók. Jelesen *Howard Deutch* rendező. Természetesen minden gyereknek az az álma, hogy a család élete az ő elképzelései szerint alakuljon, de tényleg ennyire infantilisek lennének a felnőttek? És elhiszi ezt a gyereknéző?

A történet szerint az ifjú Timmy, aki eddig nagynénjénél nevelkedett, tizenévesen apja nyakába szakad. A lehető legrosszabb pillanatban, mivel apuka barátaival karöltve a rablás nemes mesterségéből tengeti hétköznapjait és most éppen nagy fogásuk volt. Könnyen kiszámítható, hogy a zsákmányra Timmy teszi rá a kezét, és csak azzal a feltétellel hajlandó kiadni, ha néhány napig az ő kényekedve szerint alakulnak a dolgok. És mivel teljes családra vágyik, még új feleséget is kerít apukának, történetesen a rablás ügyén dolgozó csinos nyomozónőt. Azt hiszem, nem lehet olyan fiatal nézője a filmnek, aki ne találná ki előre a végeredményt.

CD-AJÁNLÓ

1.	**Kenny G.: Breathless** A szaxofon Claydermanja, sok-sok érzéssel	Arista
2.	**Prince: The Beautiful experience** Ez a herceg muzsikából és erotikából van gyúrva	
3.	**Friderika** Az új sztár első lemeze	EMI-Quint
4.	**Bon Jovi: Keep the fait** Nem régen hosszan beszélt a magyar tévében, most hosszan zenél legfrissebb lemezén	Polygram
5.	**Gombos László: Az első éjszakám** Olyan a hangja, mint Barry Withe-é, de nagyobb a szíve	Zebra
6.	**Maxx: To the maxximum** Sámánének és őserdei varázslat sok ezer wattal	
7.	**Dr. Alban: Look who's talking!** Ez a lemez felér egy doktori disszertációval	BMG
8.	**FLM: Megdöglöm érted!** Egy jó énekes, egy jó táncos egy jó show-ban	BMG-Ariola
9.	**Beathoven: Beatles... Nekünk** Ez már nem utánzat, olyan, mint az igazi	Zebra
10.	**Alice Cooper: The last temptation** Horror Alice most sem csodaországban jár	Sony Music

Öt százalék kedvezmény a Keravill -tól

A listán szereplő s még 30 ezer CD, lemez és kazetta a KERAVILL CD-CENTER-ben kapható a Sugár üzletközpontban (Bp. XIV. ker., Örs vezér tér 1.) hétköznapokon 9-től este 8-ig, szombaton 9-től délután 3-ig.

Ezzel a szelvénnyel 1994. szeptember1-ig a CD-centerben **5%** kedvezménnyel vásárolhat.

Európai utak

SZOMSZÉDOLÁS BÖLCSESSÉGÉRT HERR PEPINÉL

A savanyú gyümölcsért is keményen dolgoznak

Aligha szégyen az, ha bölcsességért a szomszédba is megy az ember. Különösen, ha olyasmire jön rá, mint a következő gondolat: A szabadság értéke csak alkotásban fejezhető ki. Vannak fölismerhető és megtanulható dolgok, de ezek nem mindig azonosak. Sőt, vannak tudható és lényegében mégsem tanítható dolgok, mert csakis a személyes tapasztalat fényesíti föl őket. A Karintia déli részén fekvő, kis, kétezer- ötszáz lakosú, osztrák faluban világosodott meg többféle összefüggés. Olyasfajta, amikor a fölismerés azonnal ható tudássá válik.

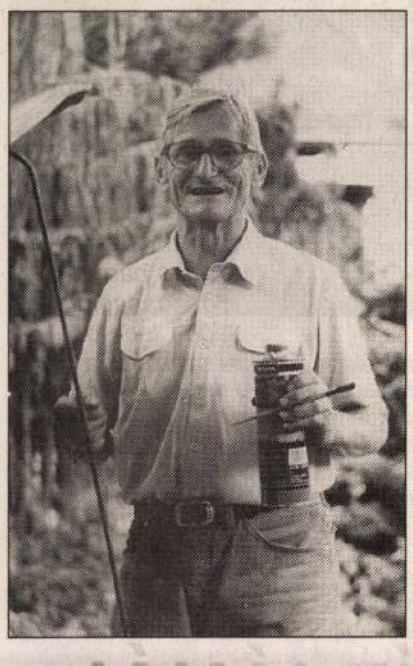

Josef Rumpler, másként Herr Pepi azt mondta:

– Ami sárga, az nem lehet fű. Mert a fű zöld. – Lám, egyszerű ez, és nemcsak **Obervellachban** igaz, nemcsak a panzió nagy kertjében, hanem mindenütt. Márpedig Magyarországon a sárgás csonkra is azt mondják: fű.

Herr Pepi sajátosan közép-európai sorsú ember. S éppen akkor beszélgettünk panziója udvarán – de lehet, hogy az igazi tulajdonos a felesége, *Maria,* mert a nagy, színes ismertető füzetben az ő nevén van a ház –, amikor órákon át öntözte a füvet. Nem a csapból, mert az drága, hanem külön kútból, amiből a szivattyú „hozta" föl a vizet. Pedig az osztrák gyümölcs sosem ízesedik meg úgy miként nálunk. S volt ott a kertben szőlő, málna, paradicsom, krumpli, hagyma, cukkini, sokféle díszbokor és rengeteg virág. Ám mindenekelőtt pázsit, azaz zöld fű. Locsolta mindezt szorgalmasan órákon át, a napi munka után.

A fű az élet, azt is mondhatnánk, hogy a sors; Ausztriában és Svájcban is. Ám ott is zöld és gondosan ápolják. A havasi legelőkön vannak fönn a tehenek, ahonnét csöveken jön le a tej és szeptember 17-én ünnepélyesen vonul le a gulya. Mert Ausztriának sincsenek rendkívüli természeti kincsei. Azaz hegyei vannak – köztük harminc csúcs, amely háromezer méternél magasabb –, s van tehát fenyvese, rétje, vízesése és hegyi patakja. Ám a hegyek csakis akkor értékesek, hogyha a vendég, *a gépesített vándor* meg tudja közelíteni a legszebb völgyeket és azok „vállait".

Herr Pepi is mondta, hogy el kell menni a *Grossglocknerhez,* azon az úton, amely zömmel kétezer méteres magasságban vezet el havas hegycsúcsok közelébe. Gépkocsival mentünk, mivel Eszter és Pál, akik Herr Pepihez szerveztek bennünket, tavaly már jártak ott. Így kerültünk a *Grossglockner Hochalpenstrasséra.* Gépkocsival mentünk föl a *Franz Josefs Höhére,* ahonnét „kéznyújtásnyira" van szemben a 3797 méteres csúcs, Ausztria legmagasabb hegye. Jobbra tőle is csupahó hegycsúcs és körben havasok. A gépkocsit a 2451 méter magasan lévő kilátó parkolóházának harmadik emeletén „helyeztük" el. A turistaforgalomra jellemző, hogy hétköznap tíz óra után érkeztünk Obervellachból – amely 92 kilométerre van a Grossglocknertől –, és már csak a négyemeletes parkolóház harmadik emeletén kaptunk helyet. S visszafelé, kora délután, már hét és fél kilométeres gépkocsisor várakozott a szédítő magasban kanyargó Grossglockner úton.

De térjünk vissza Herr Pepihez. Szüleivel az osztrák–jugoszláv határ közelében éltek. Tito partizánjai csaptak le rájuk, de előbb magyar katonaorvos segített a családnak. Majd láger és több hetes vonatozás következett. Végül Bécs. S hogy mit jelentett, mennyi előnyt az a tény, hogy Ausztriából 1955-ben kivonultak a szovjet csapatok, Rumplerék sorsa is bizonyítja.

Josef Rumpler kiment Kanadába és nyolc évig ott dolgozott, mindenféle fizikai munkát. Hazatérve, szinte a saját kezével építette föl Obervellachban a két nagy, emeletes épületből álló panziót. (Egyiket lásd a képünkön.)

– A múlt télen csináltam… – mutatta a nagyobbik ház emeleti erkélyét, amely legalább tíz méter hosszú, szép, vastag fából készült. – De még nem kész egészen – tette hozzá. Valóban a díszítések, a gerendavégek még szebbek lesznek.

Összebarátkoztunk a két hét alatt. Már csak azért is, mert Eszter zenetanár, Pál az egyik fővárosi nagyzenekar szólamvezető brácsása volt. Ám nyugdíjasan is elég sokat dolgozik. És igen, amiért e személyes ügyeket is ide kellett írni, az számomra kisebbfajta csoda. *Ugyanis Rumplerék lakásában kis orgona található.* S noha sem Maria, sem Pepi nem tanult zenét, sem felsőbb iskolába nem járt, nagyon szeretik a zenét. Esténként nem tévét néznek, hanem orgonálnak. Eszter jóvoltából, aki magyar népdalokat kottázott le számukra. (Maria a kottát sem ismeri, de Pepi azt is megtanulta.) Ott ültünk hatan a szobájukban esténként és hallgattuk Pepi játékát, aki főként Bartókkal akart kedveskedni nekünk.

Elnéztem a fizikai munkához szokott, bütykös ujjait a billentyűkön és akkor újra arra gondoltam: *ez a szabadság karátja! Az emberi társadalom működése maga a mű.* S ez jellemzi egész Ausztriát. Mert rengeteg hidat, utat, völgyhidat kellett építeni. Az Obervellachot is magába foglaló, legalább száz kilométeres völgyrészben, tíz kilométeren belül, három hatalmas völgyhíd áll. A hegy derekán vezet át rajtuk vagy hét-nyolcszáz méter magasságban

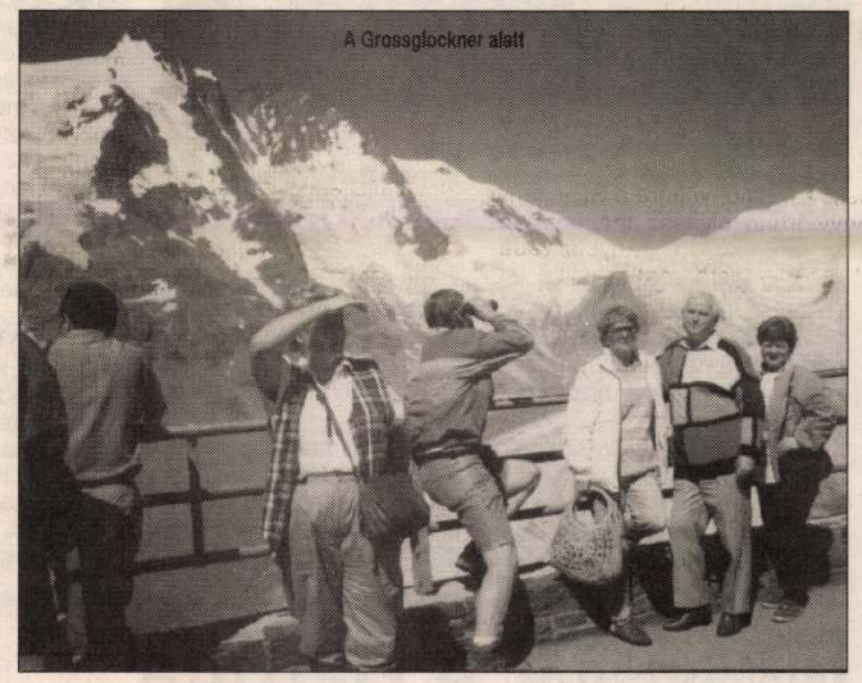

A Grossglockner alatt

a vasút. De az egyik völgyhíd alatt elférne akár tizenöt emeletes ház is! – Sok alagutat, drótkötélpályát hoztak létre ahhoz, hogy a hegyek igazi értékét, a látványt föntről hasznosítani lehessen.

– *Csak a zöld a fű* – mondta meggyőződéssel Pepi. Tegyük hozzá, *csak a szabadságban elvégzett munka nemesít!*

Herr Pepi tehát „vonatozás" közben volt Magyarországon, Murakeresztúron és Nagykanizsán is. Maria öccse pedig – *Gustav Lerchbaumer* – valahol *Sajóhídvégen* halt meg, ahogy a parancsnokától kapott és 1945. január 12-én keltezett levélben magunk is olvashattuk. A fiatalember úgynevezett hegyivadászoknál volt közkatona és nem arról értesítették a családot, hogy meghalt, hanem: eltűnt. Maria – arcán ezt láttuk, amikor erről beszélt –, mintha még mindig hinne abban, hogy az öccse él… De *legalábbis nem nyomtalanul tűnt el!…* Aligha gondoltunk arra, hogy az osztrákok, németek ilyen fájdalmas emlékekkel is jönnek hazánkba vagy gondolnak Magyarországra.

Mi Obervellachban kedves vendégek voltunk, persze elsősorban rokonaink, Eszterék miatt. Ám bizonyos fokig hozzájárult ehhez a magyarságunk is, így éreztem. Pepiéknek két fiuk van, egyikük orvos, a másik újságíró. (Ennek ellenére nem nagyon olvasnak újságot, nem törődnek a politikával, annál inkább az emberséggel, a munkával.) Ha beszélgettünk, Herr Pepi olyan tapintatosan javította ki nyelvtani hibáinkat, hogy a végén már magam is úgy hittem, szinte tudok németül.

Ausztria emberiekben gazdag ország. Hazajövet azon tűnődtem, *mikor jön el hozzánk a szabadság öntudata? Mikor jön rá a magyar, hogy a szomszédba nemcsak gorenjéért, hanem tapasztalatért is át kell mennie? Ha úgy tetszik, bölcsességért! Amikor ezt fölismeri, akkor kezdődik a bölcsessége, sőt jóléte és valójában a szabadsága is!*

Kiss Dénes
Tamásfalvi Pál felvételei

Obervellach

„A vászon sugall valamit...”

Valahányszor egy művésszel készülök interjúra, mindig abból az ideából vagy vágyból indulok ki, hogy ha segítségével megfejtem a tehetség titkát, beleláthatok a művészet titkaiba is. Azután többnyire meglepően „egyszerű” tényekkel állok szemben. *Berki Viola* most például Szőnyi Istvánt idézi: „dolgozz sokat, és akkor majd tehetséges leszel”. Ebben persze az a paradoxon rejlik, hogy csakis az eleve tehetséges emberekre vonatkozik.

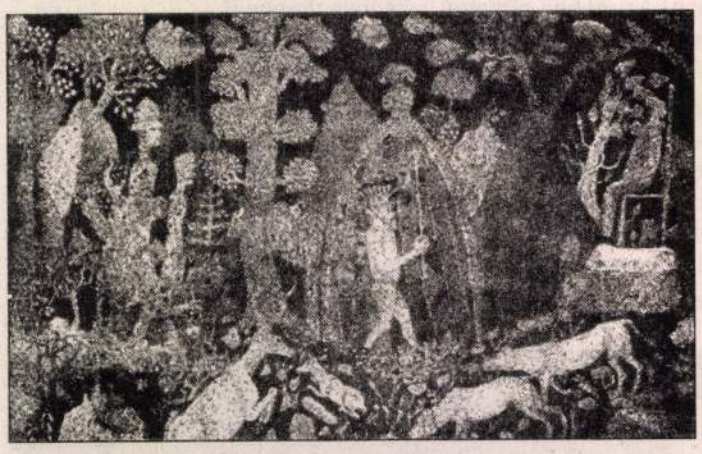

– A festő tehát ül, ül az üres vászon előtt...

– Mindegyik vászon sugall valamit – mondja Berki Viola. – A méret is fontos. Én a négyzeteseket szeretem. Azt a részt, ami úgy jön, azt megfestem...

– Hogyhogy csak úgy jön?

– Ami azonnal eszembe jut. Egy ág, egy figura, s az már igényli a többit. A rézkarcokhoz sem voltak terveim. Elkezdtem az egyik oldalon, és befejeztem a másikon. Lehetőleg mindennap dolgozom három, négy órát. Ez időigényes pálya. Ha hosszabb ideig nem dolgozom, akkor bizony nehéz újra kezdeni. Sokat kínlódok egy képpel.

– Mi dönti el egy kép színvilágát? Hiszen ma már az sem evidencia, hogy a rétnek zöldnek, az égnek kéknek kell lennie.

– Nagyon sokat gyötrődöm a felhőkkel – mondja a művésznő, s nézek én is gyanakodva az égre –, ülök itt a kertben, s próbálom megfejteni, milyen törvényszerűség szerint változik. Már többször elhatároztam, hogy kisméretű akvarelleket festek felhőkkel, aztán mégsem fogok hozzá. Nem tudom, miért. Lassan már az idegeimre megy. Hogyan alakulnak a színek? Néha egészen furcsán. Kondor Béla például kezdetben sötét, fekete-szürke képeket festett. Egy szobrász kolléganőnk elbeszélése szerint Kondor nagyon szépnek találta azt a sárga-piros mintás blúzt, amit ő viselt. Attól fogva használt hasonló színeket. Ez a történet valószínűleg igaz, mert a blúzt én is láttam és Kondor barátom volt, jól ismerem a műveit. Azt is tudjuk, hogy a főiskolán Szőnyi osztályába járt, aki azzal az indokkal tanácsolta el, hogy nincs színérzéke. Így került át Koffánhoz grafikusnak. Régebben talán nálam is a rajz volt a fontosabb, s a színekkel való komponálás izgalma, amely a zenéhez, a költészethez hasonlítható, mostanában ragad magával igazán. Azelőtt is alkalmaztam főként meleg színeket, egy ideje viszont a kéket, a fehéret, a zöldesszürkét szeretem.

– Ez valamiféle belső változás következménye?

– Nem, nem hiszem – válaszol a kérdésemre Berki Viola, megérezvén az én „mélylélektani” szándékaimat –, olyan ez, mint ahogyan az ember életének bizonyos korszakában szereti a spenótot, aztán meg már nem szereti.

Herbert Read: *A modern festészet* című könyvében ez olvasható: „A művészet egész története a vizuális észlelés különféle módozatainak története. Azoknak a változó szemszögeknek története, amelyekből az ember látta a világot. A tapasztalatlan laikus ezzel kapcsolatban azt mondhatná, hogy a világot csak egyféleképpen lehet látni – ahogyan az ő érzékei közvetlenül megragadják. Ez tévhit.”

– Nem szoktam szabadban festeni, mert túl sok az üresjárat. Sose értettem, hogy Barcsay miért üldögél oly hosszasan és fest a szabadban, amikor a kész kép teljesen más lett. Azon tűnődtem: akkor hát nem zavarja a valóság? Persze, a látványból valami, egy részlet, vagy csak a hangulat esetleg észrevétlenül is megmarad, s ki tudja, milyen asszociációs pillanat hatására felbukkan, vagy társul az új élményhez. Kell tehát a valóságalap – legalábbis nekem –, de ott nyomban nemigen tudok vele mit kezdeni. Csak bizonyos áttétellel. Amikor belső élményként jelenik meg.

Herbert Read előbb idézett mondatait úgy is lehet értelmezni, hogy a modern művészet a szabadságot keresi. Akár olyan áron is, hogy lemond minden hagyományról, a szakmai tudásról mint gátló körülményről. Gyanítom azonban, hogy Read nem erre gondolt. Tény viszont, hogy a modern képzőművészet, különösen a nálunk mostanában hódító „késő avantgárd” alkalmas terep a Nagy Blöff számára. Látni pedig, sőt megkülönböztetni az értéket és a vizuális átverést, nem olyan könnyű, mint képzeljük. Ám Berki Viola a szocreál idején végezte a képzőművészeti főiskolát, ő tehát a másik végletből indult el.

– Most ez furcsán hangozhat, de talán éppen ezért szerencsések is voltunk. Ugyanis legjobb tanáraink pályáját kettétörték, nem folytathatták addig kialakult stílusukat, mert az nyugati bűnös áramlatnak minősült. Ezért pedagógusi felelősségüket abban látták, hogy a növendékeiknek alaposan megtanítsák a mesterség összes fogását. Barcsay azt mondta: meg kell tanulni rajzolni. És azután el lehet felejteni. Addig legalábbis, amíg abban a fogalmi körben maradunk, hogy képzőművészet, és nem valami egészen másról beszélünk, addig meg kell tanulni a szakmát éppúgy, mint mondjuk egy asztalosnak. Ma már, amikor nem tud hatni rám semmiféle izmus és divathullám, őszintén mondom: jobban is megtanulhattam volna rajzolni.

– Figyeli a képzőművészeti életet? Jár kiállításokra?

– Nem nagyon. Barátok megnyitójára elmegyek, vagy olyan tárlatra, amiről tudom, hogy érdemes. De ez helytelen. Kizárom a felfedezés lehetőségét. Túlságosan sok rossz képet láttam, amelyek alkotóit zseninek kiáltották ki. Emlékszem, egy szövetségi kiállításon, amelyet a Műcsarnokban rendeztek, Barcsayval kettesben sétáltunk képtől képig, megállt, felsóhajtott: Jaj de rossz!, aztán megint: De rossz festő ez is! Végül megkérdeztem: Jenő bácsi, megmondja nekik? Mire ő: Ugyan minek? Úgysem tudnának jobbak lenni. Az úgynevezett képzőművészeti élettel már régen nem foglalkozom. Dolgoznom kell. Szeretnék egy kiállítást, ezért most a képeket is magam köré gyűjtöm, nem adok el belőlük, a műtermemben vannak a fal felé fordítva. Régebben minden képem elkelt, jórészt közgyűjtemények pincéiben porosodnak, ez most már az anyagi veszteség ellenére sem lelkesít. Nincsenek luxusigényeim, a legfontosabb, hogy az egyre dráguló anyagot, festéket, munkaeszközt meg tudjam vásárolni. De még ebben is szerencsém van – derül fel a művésznő –, mert nem használok sok festéket. Ez adottság: vékonyan festek.

A sziklás kertben rengeteg a fa, a virág – virág még cserepekben is, alattunk háztetők. Fönt a változatos természet, alant a geometria. A táj egyszerre laza és rajzos, mint Berki Viola képei. Ám Berki Viola, amikor az Alföldön, Kiskunhalason élt, indiai témájú freskót festett a házuk falára.

Kovács Júlia

FILMKOCKA

A Hargita tiszta levegője...

Mihályfi Sándor

Régi, nyolcvanas évek közepe táján megjelent Film Színház Muzsika-számokat lapozgatván találtam rá *Barna Márta* írására, melynek tanúbizonysága szerint *Mihályfi Sándor* rendező már akkor készült lélekben arra, hogy filmre álmodja majd egykor *Tamási Áron* Ábel-trilógiáját. Tíz év kellett ahhoz, hogy a dédelgetett terv megvalósulhasson. Tévében, az idei magyar filmszemlén már láthattuk az Ábel a rengetegben-t, s most a mozik is műsorukra tűzik. Üde, kristálytiszta forrás, melyből a legszebb székely-magyar nyelv patakká, folyammá duzzadó erejét-sodrát élvezhetjük, ezért nyűgöz le bennünket ki tudja hányadik újraolvasás után is a regény. *Mihályfi Sándor* rendező tudja, hogy lehetetlen átmenteni a látvány művészetének dimenzióiba Tamási regényének nyelvi gazdagságát, így eleve mértékkel él a szó mágiájával, csak ízelítőt kaphatunk hát e mérhetetlen bőségből. Ne is várjuk hát ugyanazt az élményt, amit a regény nyújthatna...

Cserében elénk tárul a Hargita lélegzetelállító szépsége, a havasok emberének szabadságszeretete, aki a csúcsokra menekül a tragikus valóság elől. Magyarokról is vall a regény és a film, kik hontalanná lettek saját hazájukban anélkül, hogy helyükről elmozdultak volna. Ábel átéli, hogy Erdélyt Romániának adja idegen hatalmak csalárd egyezménye. Megcsonkult az ország, megbolydul mind a maradvány-országba, mind az elcsatolt részekbe szorult emberek lelke, kitör a féktelen hatalmi téboly a hirtelen többségivé lett nép kisembereiből is...

A Hargita erdőit, bérceit, völgyeit, tiszta levegőjét senki sem veheti el tőlünk. Isten igéjének gyógyító vigasza sem.

Pósa Zoltán

Ábel a rengetegben

Hobbija a rajzolás volt

A „Magyar Ki Kicsodá”-ban a *Fábri Zoltán*-fejezet azzal zárul, hogy hobbija a festés, rajzolás. Kossuth-díjait, hiánytalan kitüntetéssorozatát valóban nem képzőművész munkásságáért nyerte el, az is igaz, hogy hírnevét színházi, filmalkotói pályafutása aranyozza, de a hobbira degradált festészete, grafikája nem csupán félreértés, hanem gorombba tévedés.

A szerző rajza

Ötvenvalahány évvel ezelőtt a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán a legígéretesebb festőnövendék hírében állt Fábri. Mestere, *Réti István* mint legjobb tanítványát tanársegédeként vonta magához, ennél is többet jelentett a növendéktársak irigykedés fölötti csodálata. Rajongó elismeréssel emlegette évfolyamtársát, a szintén tehetséges, fiatalon elhunyt legjobb barát, *Dragon Zoltán* akkor, amikor Fábri tanulmányait a színművészeti főiskolán folytatta. Réti is, a művésznövendékek is a „hűtlenség” okát keresték. A képzőművészeti pályán nem ritkaság a pályamódosítás, de hátterében mindig a „bedobni a törülközőt” motívum a magyarázat. Ez esetben erről szó sincs. Fábri az önmegvalósítás teljességét keresse. Színész, operatőr, díszlettervező, színházszervező, rendező akart lenni, sohasem hűtlenkedve a képzőművészethez. Hogy a tervezett pályán melyik múzsa volt a legadakozóbb, hol, milyen fokon jött létre az alkotás, a mű? Ezzel a kérdéssel elemző tanulmányok, bírálatok, értékelések foglalkoznak. Nyomdában van egy részletes monográfia, amelynek megjelenését Fábri sajnos már nem érhette meg. Azt azonban saját vallomásából tudom, hogy párhuzamosan és egyszerre akart hűséges lenni valamennyi műfajhoz.

Sokfelé ágazó életművének két fő jellemzője volt. Mindkettő olyan, amit nem mulaszthatunk el számon tartani és kiemelni a „nagy elszámolásnál”.

A teljességre törekvést filmforgatókönyveinek tanulmányozása során ismertem fel. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a számomra legértékesebb filmjének, a „Hannibál tanár úr”-nak forgatókönyvét heteken át birtokolhattam. Tankönyvértékű és mindenki számára élvezetes „irodalmi” alkotás ez a munkanapló. Az operatőr, a díszlettervező, a dramaturg és a fantáziadús képzőművész ugyanúgy részt vesz a műben, mint a filmrendező.

A másik és nem kevésbé fontos tényező Fábri életművében a tartalom, a szándék és a feldolgozás tisztasága. Ez egyben kulcsot adhat ahhoz a „pályamódosítási” titokhoz is, amit sokan nem értenek és még többen félreértenek. A filmrendezés évekkel ezelőtti abbahagyását és a visszatérést a festészethez. Persze, nem arról van szó, hogy a filmnél nem valósulhat meg a „tisztaság”, és hogy a képzőművészetben igen. Tény azonban, hogy Fábri Zoltán mégis ilyesmit érzett. Amikor a filmtechnika attraktív bravúrjai incselkedő megkísértésekkel tolakodtak a gondolat puritán eszköztára elé és öncélúvá, modorossá vált a produkció, úgy érezte, hogy a műterem magánya szabadabbá teszi a munkáját. A meditáció mélységét kereső mester számára a stábnyüzsgés egyre zaklatóbb lett, a kameratrükkök idegesítőek.

Utolsó éveinek táblaképein olyan dolgokat tudott közölni a fájdalomról, a szenvedésekről, a megmagyarázhatatlan igazságtalanságokról, amiket a filmstúdiókban nem mondhatott el.

Hát ennyit arról a bizonyos „hobbi”-ról.

Eigel István

KÖNYVSZEMLE

Fábri Zoltán „hevenyészett önvallomása”

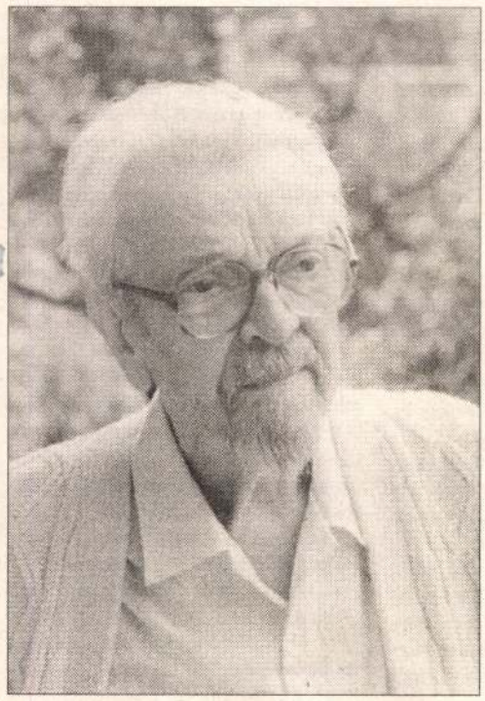

Azt hiszem, az utolsó tíz évben a filmművészet világszerte – legalábbis legjobb törekvéseiben – jelentős átalakuláson, ha úgy tetszik megújuláson ment keresztül, annak következtében, hogy új igényeket, új célokat támasztott. Mélyebben, elemzőbben akar az emberbe pillantani. Ez a törekvés párosul bizonyos formai megújulással is, annak érdekében, hogy az emberen belüli világot, problémákat, konfliktustömeget a maga komplex mivoltában teljes bonyolultságában hozza felszínre. Ez a törekvés több, nagyobb igényű, teljesebb, mint amit bármikor korábban akart. Egy évtizeddel ezelőtt nagyjában bármely filme a világnak, még a legigényesebb művész vállalkozása is, ilyen vagy olyan stílusban fogalmazva, egy storyban összefoglalható volt. Külső cselekményben volt nyomon követhető, s a gondolati anyagot, az ember és a világ érintkezését mindig ez a külső cselekmény hordozta. Nem vagyok teljesen biztos benne, de azt hiszem, hogy az őskísérlet, amely szembehelyezkedett ezzel, éppen Orson Welles CITIZEN KANE-je lehetett. Mindenesetre a „nouvelle vague” első filmjei már tudatosan akartak valami mást, valami újfajta realitásigénnyel léptek fel, más látásmódot keresve új összefüggésekre, addig filmben talán soha el nem mondott összefüggésekre koncentráltak. Tudatosan vetették el a megkövesedett formákat, dramaturgiai konvenciókat, sablonokat. Felfedezték a film számára, amit mellesleg az irodalom már régen tudott, hogy az ember életéhez hozzátartozik az ember belső világa is. Gondolatai, emlékei a múltból, elképzelései a jövőről, azok az asszociációk, amelyek minden gondolkodó, vagy tudatosan akár nem is gondolkodó ember életében szüntelenül jelen vannak. A „jelen pillanat” élése közben, azt látszólag meg sem szakítva átélhetjük múltunk valamely részletét, távolabbi vagy közelebbi eseményeit, asszociálhatunk bármire, gondolatban földrészeket ugorhatunk, elképzelt találkozásokat élhetünk át, s mindez – ha normális elméjű emberről van szó – valamilyen módon szervesen hozzátartozik a jelenhez, mégpedig bonyolult kölcsönhatásban vele, ha pedig hozzátartozik s része az ember életének, akkor a filmművészet számára is hozzáférhető kell hogy legyen. Azt hiszem, e fölfedezés következményeképpen szükségszerűen vált érzékenyebbé, formailag is mozgalmasabbá a modern filmnyelv.

E felfedezések fölött érzett minden örömöm mellett azt tartom, hogy egy mű nagyságát mégis tartalmi lényege határozza meg. A mű belső igényével, mondanivalójával egyenes arányban kell hogy álljon az adekvát kifejezési forma, de annak mégis függvénye csupán. A legvadabb formai játéknak is értelme lehet, komponáltan vagy dekomponáltan, vagy a dekomponáltság látszatát keltő komponáltságban, ha erre a mondanivaló igénye alapján szükség van, ha ez felfedezésszerű, és nem csupán külsőséges tűzijáték. A világról a világ számára kell beszélnünk olykor nagyon is bonyolult összefüggések alapján, s a képnek ezt kell szolgálnia. A legtehetségesebb stílusbravúr is modorossággá válhat, ha elszabadul és önálló életet él, ha skizofrén akarnoksággal mindenáron csak meghökkenteni akar, ha nem a művész igazi közlendőjéből fakad.

A világ különböző tájain, más-más körülmények közt dolgozó, különféle alkatú és törekvésű filmrendezőkre egyaránt jellemző, hogy stílusuk, önkifejezési formáik szükségszerűen változnak. Az ízlés formálódása, a műfaj fejlődése, átalakulása óhatatlanul hozza ezt magával. Ki az, aki ki tudná vonni magát a kor szüntelenül változó ízlésáramlataiból, ki az, akire nem hatnak saját műfajának vagy a társművészetek bármelyikének revelációi? Az ember szüntelenül felülvizsgálni kényszerül saját korábbi közlési formáit. Ezt teszem magam is. Igyekszem felismerni azt a pluszt, amit a mai filmművészet legjobbjai hozzáadnak a világ már kialakult filmnyelvéhez, ebből annyit használok fel, amennyi a magam ízlésével összefér, s párosítom azzal, amivel magam is hozzájárulhatok. Az utolsó években egyre fokozódó mértékben törekszem az egyszerűre, a sallangmentesre, egyre nehezebben viselem el a nagy szavakat és egyre jobban becsülöm a szerénynek látszó, de igényesnek bizonyuló gondolatok erejét.

Gondolom, Truffaut NÉGYSZÁZ CSAPÁS-a volt az a film, amely az Új Hullám elsőjeként nagy hatást tett rám megkapó puritánságával, érzékeny, belső világával, látványosságmentességével, lélekrajzának sablonokat kerülő igazságával. Ilyennek tűnt Chabrol UNOKAFIVÉREK-je is.

Alain Resnais SZERELMEM, HIROSIMÁ-ja elrejtett, döbbenetes összefüggéseket feltáró erejével, azzal, hogy összekötötte a jelent a múlttal, az idősíkok furcsa és varázsos játékából eredő gondolati gazdagságával felfedezésszerű volt számomra. Ingmar Bergmant eredetien nagy tehetségnek tartom, hangulatteremtő képessége, fullasztó atmoszférája, kínzó, öntépő gondolatvilága mindig lenyűgöz, mégis valahogy távolabb áll tőlem, talán misztikumba hajló szemlélete idegen számomra. Amikor Antonioni ÉJSZAKA című filmjét láttam, lehangoló hatással volt rám; a közérzet, az életérzés, a sivár kiábrándultság mind ismerős volt, hiszen előtte temérdek filmet láttam már erről a témáról, torkig voltam már velük. De ahogy múlt az idő, a többi hasonló film mind kimosódott az emlékezetemből, s az ÉJSZAKÁ-nak minden kockája megmaradt, eltörölhetetlenül. Következő filmje, a NAPFOGYATKOZÁS közel se volt ilyen hatással rám, modorosságai megnehezítették, hogy közel férkőzzek hozzá. Hasonlóan jártam a TAVALY MARIENBADBAN-nal is. Tiszteletre méltó kísérlet arra, hogy a költészet szférájába emelje a filmet, de varázslatos hangulatai ellenére is mesterkéltnek, affektáltnak éreztem. Az utolsó évtized legjelentősebb filmjének Fellini NYOLC ÉS FÉL-jét tartom. Ennél többet művész nem tehet önvizsgálatban, őszinteségben, önmagát önmagával való szembesítésben. Ahogyan az alkotó ember, a művész kínlódását, győtrelmét, házasságának kérdését, szerelmi életét, általában az emberi lét valamennyi összefüggését elemzi, felszínre hozva a legtitkosabb gondolatokat is, s mindezt az elgondolkoztatás döbbenetes fokán, virtuóz szerkezetben, olykor fanyar iróniával, néhol fullasztó tragikummal, máskor a modern kor arterioszklerózisos emberének lidérces álmú, félelmes szorongásaival – ez a legtöbb, amit eddig filmművész kifejezett, ezt eddig még túl nem lépte senki.

Még egy utolsó, röpke gondolat: mit adhat vajon a magyar filmművészet a világnak? Mit adhat egyáltalán egy maroknyi nép, Közép-Európa peremén, szegénységéből eredő szerény lehetőségeivel, újdonsült szocializmusában hirtelen előrelépő, de a feudalizmus görcseit, a hajdani szolgasors rossz reflexeit még mindig magában hordó mai valóságaival, évszázados elzártsága után éppen csak bekapcsolódva a világ áramkörébe?

Azt hiszem, egyet, de az elég jelentős: őszinteséget.

Minél tisztességesebben ismertetjük meg önmagunkat a világgal, életünk jó és kevésbé jó tendenciáival egyaránt, minél inkább sikerült leküzdenünk kisszerű prakticista és tekintélyi szempontjainkat filmművészetünkben, s minél hitelesebben tudjuk megmutatni magunkat olyannak, amilyenek igazán vagyunk, se kevesebbnek, se többnek, annál inkább fokozódik irántunk a megbecsülés és a megértés. S ha megbecsül és megért, könnyebben ért szót is velünk a világ.

(Részlet.)

Fábri Zoltán: – A képalkotó művész. Szabad Tér Kiadó. 276 oldal, kötve 1100 Ft.

A BioGráf Kiadó

karácsonyi ajánlata:

SZELLEMIDÉZÉS

Nagy interjúkönyv 1859-től napjainkig

A kötet 50 válogatott interjút tartalmaz Marx Károlytól Hitleren át John Lennonig. A beszélgetések olyan szellemeket idéznek, akik pozitív vagy negatív értelemben befolyásolták az emberiség történetét, vagy életükkel beírták magukat a felejthetetlenek emlékkönyvébe.

Néhány név a tartalomból: *Sigmund Freud, Al Capone, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Joszif Sztálin, Lev Tolsztoj, Mahatma Gandhi, Alfred Hitchcock, John F. Kennedy, Pablo Picasso, Mao Ce-tung.*

Rendelje meg a könyvet közvetlenül a kiadótól különleges kedvezménnyel 980,– Ft bolti ár helyett 30 % kedvezménnyel, **mindössze 686,– Ft**-ért.

A szükséges példányszám:

Név:

Cím:

Aláírás:

A könyv árát és a postaköltséget a könyvhöz mellékelt számla alapján utánvéttel egyenlítem ki.

KÖNYVSZAKMA

1994/12

Év végi tűnődések

A belgrádi könyvvásár megszokott jelensége a könyves szakmának és az olvasóknak, 39 éve rendezik meg, így hát érett férfikorát éli az is, aki egyidős a rendezvénnyel. Maga a vásár eseménynek semmiképp sem mondható, mint ahogy nem az már az ugyanebben a kupolacsarnokban és ugyancsak évi rendszerességgel ismétlődő autó-, divat- vagy lábbelivásár sem. Mert semmi sem esemény ma, ebben az elfásultságban, vagy ha mégis, akkor csak a szakma számára jelent valamit. Én is így, szakmabeliként fűzök reményeket a ma (október 25-én – *a szerk.)* nyíló könyvvásárhoz. Kíváncsi vagyok ugyanis, hogy ebben a rettenetesen nehéz esztendőben mit produkálhatott az a 170 hazai kiállító, amely kivétel nélkül azért vesz részt a rendezvényen, mert úgy érzi, van mit megmutatnia, van mit felkínálnia. Miből és milyen könyvek jelentek meg, amikor tudjuk, hogy a régebben jelentős állami dotáció olyannyira megcsappant, hogy már nem is nevezhetném támogatásnak, inkább csak a túlélést biztosító alamizsnának. Mert könyöradományokból él a szakma immár harmadik éve, a piac ugyanis képtelen eltartani, mint ahogy a színházat, a múzeumot, a képtárat vagy a filmet is. Szinte a csodával határos, hogy ilyen körülmények között is lesz ezen a ma nyíló vásáron másfél-kétezer új könyv. Mert lesz, láttam a készülő országos könyvkatalógust. És jó, hogy lesz, mert legalább ezzel tarthatjuk egymásban a lelket, hogy bármilyen nehéz körülmények között is, de csinálni kell, nem szabad veszni hagyni a könyvkiadást. Hogy fenn kell tartani a műhelyeket, az irodalom, a szellem intézményeit. Mert, ha azok megszűnnek, magunk is megszűnünk létezni, nyelvünkben, kultúránkban egyaránt.

Nem kicsi tehát a tét, számunkra, nemzetiségiek számára pedig a kockázat még nagyobb. Éppen a napokban hangzott el a tragikus komolyságú jajkiáltásnak is vehető megállapítás, miszerint a jugoszláviai magyar kultúra szétzilálódott és elszegényedett, művelőinek száma megfogyatkozott, intézményeinek megőrzése és fenntartása egyre nehezebbé vált, s ezzel együtt a művelődési élet értékrendje is megbomlott. Sajnos, így igaz, mint ahogyan az sem lehet vitás, hogy teret kapott az igénytelenség és a vidékiesség. És mindennek a lecsapódása talán éppen a könyvkiadást fenyegeti a leginkább, azt a területet, amelynek most az ünnepét üljük. Vagy éppen a halotti torát?

Reméljük, mégsem! Reméljük, hogy a baljós előjelek ellenére is van és lesz erőnk felülkerekedni a párt-, az egyesületi vagy intézményi csoportérdekeken, lesz erőnk elismerni mások eredményeit és beismerni a saját hibáinkat, lesz kellő intelligenciánk úgy viselkedni, mint az élcelődő angol úriember, aki mindig két viccet mond el a saját számlájára, mielőtt eggyel beszélőtársait venné célba. Viselkedési kultúránknak is meg kell változnia, ha kultúránkon valóban jobbítani akarunk. Magatartásunk függvénye immár, leülünk-e körvonalazni kulturális érdekszféránkat, hogy eljussunk a megőrzésére, majd fejlesztésére vonatkozó stratégiáig.

Mert ha nem, akkor óhatatlanul kialakul a senki számára sem kívánatos karanténrendszer a maga provinciális feldicsérésének és a mások éppoly provinciális lesajnálásának elkerülhetetlenségével. S ki fárad ebbe bele először? Mivel a könyvről beszélek, az olvasót nevezem meg, az olvasót, aki elfordul majd tőlünk, mert végeláthatatlan, meddő vitánk folytán az írott szavunk, a versünk, a regényünk, az esszénk is hiteltelenné válik, sőt tudományos munkánk is.

Ma még bízzunk abban, hogy fedezete van szavunknak és munkánknak, hogy képesek vagyunk a józanabb, megfontoltabb gondolkodásra.

Számomra azt sugallja az a harminc új *Forum*-kiadvány is, amelyek a régebbi sorozataink társaságában kiállításra kerülnek, mert a maga műfajában mind értéket jelent, mert minden kézirat szigorú szakmai szűrőn, s nem kevesebb szakértelmet követelő szerkesztői és műszaki megmunkáláson ment keresztül. S mindez, mégis csak kis mértékben a kiadó érdeme, mindenekelőtt a szerzőé. Ezért az alkotót kell(ene) ma a könyvvásári reflektorfénybe állítani, aki az általános céltalanságban is célt látott és célt lát.

Bizonyos vagyok abban, hogy nem lesz szégyellnivalónk, sem akkor, amikor a hazai, sem amikor a külföldi könyvekkel mérettetünk meg. Erre pedig lesz alkalom. Már csak azért is, mert a *Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének* fölhívására nem kevesebb, mint tizennyolc testvérkiadónk küldte el könyveit a belgrádi vásárra, tanúsítva ezzel, hogy készek azonnal folytatni az együttműködést ott, ahol a zárlat pillanatában fájdalmasan félbeszakadt. S nemcsak a régi partnerek jelentkeztek, mint az *Akadémiai Kiadó*, a *Corvina*, az *Európa*, a *Magvető*, a *Móra*, hanem újak is, mint például az *Officina Nova*, a *Cserépfalvi*, az *Ab Ovo*, a *Múzsák*, a *Szent István Társulat*, az *Ecclesia*, a *Nemzeti Tankönyvkiadó*... Nyilván jeleként annak, hogy számukra is kapocs a könyv, a maga valós és jelképes értelmében egyaránt.

Bordás Győző

Párbeszéd

Az idei téli könyvvásár egyik vallástörténeti érdekességének ígérkezik a Logos Kiadó legújabb kötete, melynek főcímét választottam e recenzió élére. A kötet alcíme is további meglepetéssel szolgál: „Zsidó tézisek – keresztény válaszok".

E kiadvány szerzői korunk legjelentősebb hittudósai közé tartoznak. Pinchas Lapide és Ulrich Luz eredetileg németül írták e modernkori zsidó–keresztény disputájukat.

Számos külföldi kiadás után a hazai olvasók is „bekapcsolódhatnak" e nem mindennapi párbeszédbe. Az egyes tézisek és az arra adott válaszok mindegyike, kivétel nélkül, szentírási helyekre hivatkozva érvel, s ez képezi az egyes állítások központi magját.

Napjaink e „hitvitájáról" *Donáth László* evangélikus lelkész találóan írja a könyv ismertető szövegében többek között a következő sorokat:

„Lehet-e hitkérdésekről beszélgetni? Vajon eszmét cserélhet-e a zsidó Írástudó a keresztény teológussal úgy, hogy kikerüljék tizenkilenc évszázad megannyi polemikus és apologetikus kelepcéjét, vádaskodását, előítéletét és szerepkényszerét?

Erről szól ez a könyv. Olvasója nemcsak új szemlélettel, az általános vallási műveltséget meghaladó sok kortörténeti, biblikus és teológiatörténeti ismerettel gazdagodik e Jézusról és az evangéliumról folytatott disputából, hanem a szerzők szándékuk szerint azzal is meglepik, hogy e kérdésekre önmaga válaszoljon."

„A keresztények a zsidókkal szemben újra és újra a legsúlyosabb, szörnyű jogtiprásokat követték el – írja *Karl Rahner*. – Ezt a vádat vállalnunk kell: hagynunk kell, hogy a vádló elmondja azokat a bűnöket, amelyeket a keresztények a zsidókkal szemben elkövettek."

Nem kevesebb, mint kilencvenhat egyházi zsinat és száztizennégy pápa hozott törvényt a zsidók ellen, és ezek a törvények Izraelt kigúnyolták, kiátkozták, kitagadták. „A náci tömeggyilkosság istentelen gonosztevők műve volt" – írja *Hans Küng;* azonban „a keresztény antijudaizmus csaknem kétezer éves előtörténete nélkül ez sohasem történhetett volna meg..." E tragikus előítéletekből és félreértésekből táplálkozó teológiai apartheid tulajdonképpen Pinchas Lapide három, a könyvben felvetett tézisére vezethető vissza: *Jézus nem tartotta magát népe messiásának, Izrael nem utasította el Jézust* és végül *Jézus nem vetette el népét.*

E felismerésnek köszönhetően ma olyan párbeszéd küszöbén állunk, amelyhez fogható még sohasem létezett: az egyház és a zsinagóga útjának kettéválása óta ez az első elfogulatlan hit-párbeszéd Jézus vér szerinti testvérei és lelki tanítványai között.

A magyar kiadás közreadása nem kis feladat elé állította a fordítót, s az őt segítő szerkesztőket, hiszen e párbeszéd olyan több ezer éves kényes témákat érint, ahol szinte szóról szóra, mondatról mondatra kellett minden érvet és állítást „újrafogalmazni".

A kötet megjelentetését a *Soros Alapítvány* és a *Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Alapítvány* támogatta, melynek köszönhetően a hazai kiadás kiegészült egy magyarázó kislexikonnal, illetve e témát érintő magyar nyelven publikált szakirodalmi tájékoztatóval.

– stein

Pinchas Lapide–Ulrich Luz:
A zsidó Jézus
Fordította: Takács János.
Logos Kiadó.
192 oldal, fűzve: 672 Ft.

BOOK-FAIR '95 – SZAKMAI UTAZÁS
IZRAEL–JERUZSÁLEM

1995. március 12–19.
8 nap, 7 éjszaka

Utazás: repülőgéppel
Elhelyezés: 3–4 csillagos szállodában
Ellátás: minden esetben reggeli vagy félpanzió, melynek felára: 8522 Ft/fő
Belépő a könyvvásárra: 700 Ft/fő/nap
Fakultatív kirándulások:
1. Nazareth–Tiberias–Capernaum: 6500 Ft
2. Caesaria–Haifa–Akko: 7600 Ft
3. Massada–Holt-tenger: 7800 Ft
4. Városnézés Jeruzsálemben: 3200 Ft

Részvételi díj (az ár tartalmazza: utazás, transzfer oda-vissza, 7 éjszakai szállás, reggelivel):
70 223 Ft/fő–76 423 Ft/fő (kétágyas elhelyezéssel)
77 990 Ft/fő–84 190 Ft/fő (egyágyas elhelyezéssel)

További bővebb felvilágosítás és jelentkezés:
BUDAPEST TOURIST 1073 Bp., Erzsébet krt. 41.
Tel/fax: 322-3827, 342-6521